

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

A

866,061

M

M

M

M

N

M

M

M

M

M

N

M

ALBII TIBULLI CARMINA

LIBRI TRES

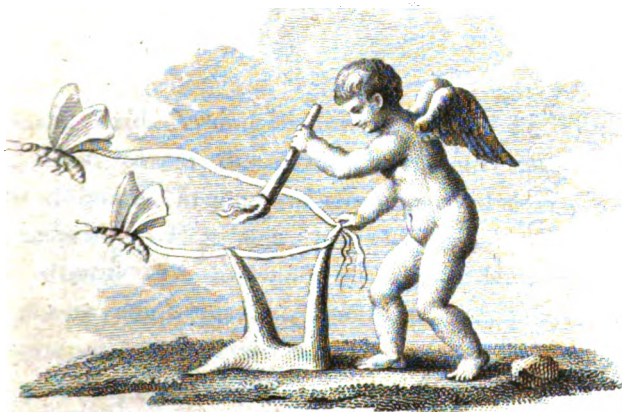
CVM LIBRO QVARTO SVLPICIAE
ET ALIORVM

CHR. G. HEYNII

EDITIO QVARTA

NVNC AVCTA NOTIS ET OBSERVATIONIBVS

ERN. CAR. FRID. WVNDERLICHII.

Verbaque aratoris rustica discit Amor.

II, 3, 4.

LIPSIAE, MDCCCXVII

SVMTIBVS FRID. CHRIST. CVIL. VOGELII.

878

T4

H62

P R A E F A T I O
L V D O L P H I D I S S E N I I
P R O F E S S O R I S G O T T I N G E N S I S .

Ern. Car. Frid. Wunderlichius ut Virgilii ita Tibulli denuo edendi curam susceperat ab Heynio, immortalis viro, ei delatam, neque profecto impar ad hoc negotium accefferat. Erat enim hic vir quum aliis rebus apprime doctus tum linguae latinae peritissimus, quod et ipse saepe admiratus sum quotidianum usu per plures annos cum eo coniunctus, et aliis, puto, probatum est Virgilii parte prima nuper in lucem emissa. Habebat ingenium acre et subtile, plane factum ad linguarum studium; erat scientia grammaticae accuratissima, ut etiam syntaxin linguae latinae componere meditaretur qualem dudum nostrum tempus desiderat; erat industria assidua et generosa gloriae cupiditas. Sed non fuit in fatis, ut Wunderlichius ea omnia perficeret, quae sibi proposuerat; ante hunc ipsum annum mors iniqua eum abripuit.

Quum igitur hoc tristi fortunae casu Tibullus editore suo esset orbatus, iamque requireretur qui editionem inchoatam ad finem perduceret, operis perficiendi negotium oblatum est Hufchkiō eo tempore Gottingae moranti, quo magis idoneus editor Tibulli inveniri non posse videretur. Hufchkius, et ipse Wunderlichii dum vivebat amicus, rem suscepit; facta pactio, et tradita ei omnia, quae a Wunderlichio passim notata erant quaeque oblata ab aliis viris doctis. Tum vero Hufchkius cunotari, non plane recusare, neque tamen opus aggredi, tandem re totam aestatem tracta diserte negare et conditiones renuntiare. Quod quo iure fecerit, ipse videat; mihi, quod verum est, narrandum fuit. Igitur Tibulli editio quum iam diutius retardari non posset, ne maius etiam damnum pateretur librarius, vir honestissimus, tandem morae impatiens, ipse rem in me recepi, et feci id quod per breve temporis spatium mihi concessum fieri potuit. De quo nunc dicendum est. Librum primum cum notis et observationibus ipse prelo tradidit Wunderlichius, ita in eo adornando versatus, ut et lectionem saepius mutaret et notas criticas uberiores adieceret, in caeteris eandem fere rationem teneret, de qua exposuit ad Virgilium. Denique omnia quae addidit, litteris H. — W. a notis et observationibus Heynianiis accurate discrevit. Reliquos tres libros ego imprimendos curavi, et pertexui opus hoc modo: Quum perlustrans quae a Wunderlichio relictæ erant, plura reperissem ultima manu correctæ, hæc omnia ipsis verbis servatis recepi; deinde quae alia passim ab eo notata noveram Tibullo usui futura, hæc quoque transtuli, omninoque eam mihi legem statui, ut quum omnibus notis et observa-

serva-

fervationibus adiectis amici nomen subscribere visum esset,
 nihil adderem quod non ipse probaturus fuisse videretur.
 Lectionem mutavi caute, nec nisi in iis locis, ubi quid
 Wunderlichio placuisset, mihi constabat. Acceperat
 Wunderlichius collationem duorum codicum Zwicensium
 saeculo decimo quinto scriptorum a celeberrimo Goeren-
 zio benigne oblatam, et eiusdem viri collationem codicis
 Gothani perquam accuratam, passim discrepantem ab
 ea, qua Ioannes Henricus Vossius usus est. Miserat
 etiam Gurlittus, vir doctissimus et liberalissimus, exemplar
 Tibulli, in quo manuscripti Hamburgensis lectiones di-
 ligentius notaverat quam alias factum. Horum codicum
 lectiones in Observationibus indicavi, ut fecerat Wun-
 derlichius, adiecta etiam, praeunte Wunderlichio, varia
 lectione caeterorum codicum, quorum collationes publici
 iuris fecit Ioannes Henricus Vossius in notis ad suam
 Tibulli editionem. Denique dicendum est de re, quam
 tacere mallet. Vir doctissimus Bardili pro insigni sua
 liberalitate sponte obtulerat Wunderlichio collationem
 a se Parisiis factam, et in litteris ad Wunderlichium
 datis nonnulla de editionibus Tibulli principibus mo-
 nuerat egregie disputata. Wunderlichius acceperat hoc
 donum, quum iam primae paginae Tibulli impressae
 essent, postea tamen quam primum potuit, eo usus est,
 ut patet ex Observationibus ad librum primum. Haec
 praeplacuerunt Huschkio. Quid igitur ille? Scribit viro
 honestissimo, ut sibi concederet in suum usum, quae ita
 a nobis acceperat, ut huic editioni infereret. Vir cla-
 rissimus Bardili concessit, credens Huschkii verbis, eorum
 in hac editione usum nullum esse posse. Mirabar sane,
 quid hoc rei esset, dicens Wunderlichium iis iam
 usum,

usum, neque tamen veram causam intelligebam; postea vero quum Hufchkius reliqua omnia subito remitteret, haec retineret, intellexi sane, sed fero; operis statim aggrediendi necessitate imposita tempus non fuit amissa recuperandi. Ita vero factum est, ut his subsidiis uti non potuerim. Haec sunt quae dicenda habui, ut de huius editionis ratione constaret. Imagines, quibus haec editio ornata est, Heynius elegerat; ab eodem etiam explicatio earum profecta est.

Scrib. Gottingae mens. Mart. ann. MDCCCXVII.

P R A E F A T I O N E S

H E Y N I I

Constantiam in me et fidem in amore semel suscepto nemo puto desiderabit, qui me viderit Tibullo, cui ante XL annos iuvenilem operam, ante XX hos annos curas secundas, addixeram, nunc senile quoque studium impertire. *Laus in amore mori!* Ne tamen ultimam manum ei admoveere recusarem, movit me multarum rerum, quas Tibullo debeo, grata recordatio. Nam primum eorum studiorum tirocinia in ea posueram, ad quae colenda ac docenda aliquando ut evocarer in fatis erat; cum enim aliis studiis addictus, et ad aliud vitae munerumque genus essem delatus: postea tamen ex ea opera, quam aliquando necessitatibus adactus in hoc poëta posueram, omnis vitae meae ratio ducta est; tum constituenda Tibulli lectione et interpretatione sensum et iudicium veri, boni et pulcri, de quo in hoc litterarum genere isto tempore nondum magnopere laborabant homines, acueram; quid in litteris graecis et latinis ad formanda ingenia utilitatem veram ac vim haberet, animadverteram, et quo modo ad id consequendum interpretatio classicorum scriptorum instituenda, qua in re continenda esset, perspicere coeperam; tum vero multum illa opera in Tibullo posita mihi profuit ad molliorem aliquem animi sensum habitumque induendum, quo ad benevolentiam humanitatemque animo imbibendam proclivior essem, ita ut grata aliis facere, iniucunda aliis fugere adsuescerem. Nam, etsi multo potentiora et ellicaciora esse possunt multarum virtutum praecepta, solet tamen ita evenire, ut, si non modo verba, sed sententiae

et

et res expendimus in scriptoribus legendis et interpretandis, per temporum ac rerum causas infideat interdum et haereat aliquid animo, aut contrahatur sentiendi habitus aliquis. Non itaque five ab annis meis five a studiis alienum esse visum est, Tibullum recognoscere, cum librarius nuntiasset, velle se ponere operam in recudendo libro; etsi non diffitear, factum id esse tempore meo valde alieno, cum occupationum mearum intervalla aliis essent curis destinata. Cum tamen mature didicissem, non mihi res, sed me rebus submittere: adinxi me ad operam hanc, ita, ut, poetae carminibus et notis observationibusque iterum perlectis, emendarem, delerem et adderem ea quae aetas et usus docuerat. Quod enim in gravioribus disciplinis fieri et solet, et debet, id nec minus locum habet in scriptorum veterum interpretatione et critica, ut si vices ad aliquem scriptorem diligentius recensendum acceperis, vices videas aliud melius posse constitui, aliud perperam esse tentatum; quae ipsa res homines doctos ad modestiam et verecundiam in his studiis adducere debet. Est autem inter officia viri boni et docti, ut, quae semel evulgavit, quamdiu vixerit, emendare et limare, nova autem lectione et animadversione locupletare haud desinat; etiam si non licuerit, id quod paucis contigit, in eodem semper genere, multo minus in argumento eodem, omnem aetatem consumere, sed aliis studiis, aliis curis sit vacandum. Quae itaque inter legendum passim animadverteram, aliorum quoque seu observationes seu coniecturas in Tibullum, locis suis adscripsi; excussi quoque tres codices Guelpherbytanos, de quibus in codicum recensu accuratius actum videbis.

Ceterum de ipso genere interpretandi et commentandi, quod in hoc poeta, postea in Virgilio, amplexus sum, multa hic addere necesse haud est, quandoquidem aliis tam locis eius consilium, fines, veros et pravos usus, declaravi. Cum superioribus aetatibus ad auctoritates fere et sectas revocata esset veterum scriptorum tractandorum

ratio:

ratio: ipse allaboravi magno cum studio, ut partim omnem hanc rationem ad certas causas et certa principia revocarem, partim, quid in ea consilio, temporibus, hominibus, quibus opera ea esset destinata,tribuendum sit, declararem; posse adeo diversa commentandi esse genera utilia et probanda; curandum modo esse, ut primo loco scriptoris verba, sententias et res recte intelligant ii, quibus scribimus; in iuvenili vero lectione ut iudicium cum in sensu vero eruendo tum in sententiae veritate perspicienda acuatur, sensus boni pulcrique moveatur et excitetur. Habet ac servat laudem suam bona critica; non vero continet ea aut efficit omnia quae quaerimus; uti nec sine lectionis veritate esse potest interpretatio bona; sunt editiones, quae una in critica occupatae sint, sunt aliae, quae in sola interpretatione; sunt quae utrumque amplectantur; ipsa interpretatio instituat paucis, fiat pluribus, prouti libeat aut consultum sit; occupati sint alii in convertendo scriptore in sermonem patrum, alii in interpretandi genere alio; nam versiones, quas vocamus, et ipsae sunt genus interpretationis perpetuae; constituatur modo unumquodque genus e natura sua et ex consilio et usu. Relinquatur tamen laus sua etiam huic interpretandi generi, quo non modo criticae subtilitates et argutias sequi propositum habetur, verum etiam sententia exquiritur; quam nisi plane teneas, ne de lectionis quidem veritate plane constare potest, multo minus de sententiarum veritate, de dictionis venustate et de ceteris. In poetarum autem lectione sensum verum saepe non assequeris, elegantiam autem ac pulcritudinem carminis vix unquam tenebis, nisi in promptu tibi sit, ad vulgares enuntiationes poetica revocare; ita demum claras notiones ac certum iudicium assequi licebit, saepe itaque facilius est criticam exercere quam bene interpretari, etiam ea, quae critico acumine excogitaveris. Laus porro sua esto etiam ei commentandi generi, in quo sententiarum causae ex ipsa sermonis, seu recte seu aliter constituti, ratione (licet enim eorum, quae legas, sensum qua-

qualemcunque animo tenere, ut tamen nec verba singula nec verborum ac sententiarum vim assequaris), ex scriptorum usu, aelatum opinionibus ac iudiciis, ductae apponuntur; admonitiones quoque breves et utiles de ipsis sententiis ac rebus aut de vero pulcroque subiiciuntur. Nihil in hoc reprehendi posse video, nisi quod in aliis generibus pari iure reprehendas: si non certo cum iudicio, non cum dilectu ac consilio, non sermone et modo idoneo, non ingenio ac modeste, sed aut cum fastu ac supercilio, aut cum cavillatione et contumelia aliorum, id, quod professus sis, exsecutus fueris. Atqui haec non rerum, sed hominum vitia sunt, quas ab humanitatis studiis quam maxime aliena esse debebant. Consulamus tamen bonis litteris ac moribus saltem in eo, ut istam hominum infirmitatem aequo animo feramus, memores dicti Ciceroniani: *Conveniet — esse aequum et facilem, multa multis de iure sua cedentem.* Scr. m. Maio CIOIOCCXC VII.

Prodiit ante hos viginti annos Tibullus iuvenilibus meis curis expolitus; sed habitu externo tam parum comto et concinno, vitiis autem typographicis tam foede coinquinatus, ut eum inspicere pigeret puderetque; adeo fugillata et suffusa erant omnia livoribus et ulceribus a typographo inflictis. Hoc est iniquum illud Germanorum fatum in his litteris, ut, cum apud ceteras nationes libri classici sub prelum revocati emi a plerisque soleant propter nitorem et ornatum typographicum, nostrorum contra virorum doctorum labores tam fordida et faeculenta charta, tam obtusis et exesis litterarum formis, tam supine et vitiose plerumque excudantur, ut ipso adspectu exteris, qui elegantiae commendationi forte plus, quam debebant, tribuunt, fastidium moveant; quo fit, ut raro classicorum scriptorum editiones a nostratibus adornatae extra Germaniae fines exportentur. Cum itaque redemptor libri, honestissimus vir, Iunius, iam dudum deficientibus exemplaribus, mecum egisset, ut recognoscerem librum, nuper autem

autem denuntiasset, rationes suas ita ferre, ut Tibullum sub prelum quam primum revocaret: committere nolui, ut, quantum in me esset, tam parum honesto ore et habitu iterum prodiret splendidus Eques, Tibullus, quo primum in conspectum venerat. Profligato itaque Virgilio partem aliquam otii Tibulli olim meis curis vulgati, me vero absente ab operis excusi, exemplari emendando impendere constitui. Sed, quod fieri solet, ut, ubi ad pristinos amores redieris, iis iterum incalescas, idem mihi accidit, ut Tibulli dulcedine adeo caperer, ut modo hunc modo illum locum accuratius excuterem, venustates earumque causas exponerem, hoc mutarem, illud polirem, alia melius constituerem; tandem etiam ad lectionem poetæ in multis locis emendandam progrederer.

Ut autem quae in nova hac editione praeter correctionem eorum, quae in priore vitiose excusa fuerant, praestita sint, melius constet, paucis ea in fronte libri ipse commemorabo. Primum multa aut a consilio talis editionis aut ab officio boni interpretis aliena reseculi, adieci alia, imprimis in interpretatione et illustratione poetæ, quibus elegantiae eius ac venustates earumque causae meliore luce illustrarentur; neque ideo refugi monere interdum ea, quae passim a viris doctis in aliis libris, et ad alios auctores, copiose exposita sunt, sed quae, ut in memoriam revocaret, necesse videbam esse ei, qui tantam ex Tibulli lectione, quantam licet, voluptatem capere vellet. Cum itaque circumspicerem, quid lectorem aut tenere, aut, nisi animo id hoc ipso temporis momento, quo legeret, obversaretur, voluptatis fructum diminuere posset: incidi in loca nonnulla, quae et ipse olim expedita et intellectu facilia putaveram, in quibus tamen nunc me haerere sentiebam. Egi quoque hoc, ut ad ea, quae in Tibullo singularia sunt, aut raro obvia, legentis animum converterem. Carminum argumenta apposui ita concinnata, ut elegiae cuiusque summam, consilium ac praestantiam cognoscere, qui vellet, posset.

Inta-

Intactam ab initio reliqueram criticam libri partem; mox tamen inter legendum intelligebam, retractandam mihi esse et hanc, primum quod me Scaligeri et Broukhufii auctoritati, etsi ab ea iam ante in multis locis recesseram, nimium tamen in aliis etiamnum tribuisse videbam; tum quod in lectionis Tibullianae fontibus, et rivulis propagatis, superiores interpretes sequutus, prorsus caecutieram. Erant enim nunc ad manum editiones plures veteres, inque his Vicentina, inprimis autem Aldinarum, ut Gryphianas, Colinaeanas et Plantinianas taceam, apparatus, qui in priore recensione cum ceteris defuerat; aderat etiam maior rei criticae usus, ut lectionis Tibullianae et carminis per codices et editiones propagati vicissitudines et fortunas nunc sagacius indagare possem. Exposui rei summam in commentatione, huic praefamini subiecta, de Tibulli lectione seu contextu. De singulis autem lectionibus in singulis locis aut mutavi priores observationes, aut novas ex nova librorum comparatione subnatas subtexui. Corvinianum quoque nunc Tibullum adhibui cum varietate lectionis a docta manu veteri editioni Vicentinae adscripta, et cum alia a Iac. Tollii manu profecta, de qua in eadem commentatione monui diligentius: in qua omnino de toto hoc genere, deque editionibus inprimis Tibulli egi multo accuratius, quam olim a me fieri potuit. Nam, praeter eam, quam 1472 exaratam memorant, vix ulla est editio Tibulli, quam non aut olim aut nunc inspexerim, et lectio unde deducta sit, investigaverim. Nec, ut Vitam Tibulli retractarem et vanis ariolationibus resectis ea, quae cum fide aliqua dici possunt, relinquerem, ab officio boni interpretis alienum esse putavi: quo omnino ita me defunctum esse velim, ut adolescentes, qui in hoc genere viriam suarum periculum facere volunt, habeant exemplum, quo ad alia eaque graviora tractanda uti possint.

Scr. in Georgia Augusta d. vi. Maii MDCCCXXV.

DE

TIBULLI LECTIONE PER LIBROS SCRIPTOS ET
PRELO EXCVSOS PROPAGATA, ADEOQVE DE TIBULLI
CODICIBVS ET EDITIONIBVS.

Inter poëtas similis argumenti Tibullus puritate, facilitate et nativa aliqua elegantia praestare semper habitus est. Non affectat eruditionem intempestivam, quae saepe in Propertio taedium facit, nec flagitiosam impuritatem Catulli. Hominem liberalis indolis et amoeni ingenii, mores urbanioris notae, et animum bona institutione informatum et praeceptis sapientiae imbutum, aequum, modestum, probum, facile agnoscas. Eundem videas esse mollitiae animi et facilitate mira, a rebus agendis alienum, in otio honesto Musis et amoribus vacantem, nec minus proclivem ad affectus maeroris tristitiaeque ac vitae taedia. Ab omni honorum fortunarumque cupiditate et ambitione alienus, servavit idem institutum ac propositum in suis elegis. Non, ut carmine inclaresceret et poëtae nomen consequeretur, sed sibi et amicae scripsit. Itaque simplicitatem illam orationis et sententiarum, veritate sua et nativa aliqua elegantia commendabilem, unus omnium maxime prae se fert. Idem sibi semper similis *) eundem otii et ruris amorem, fortunarum contemptum, eandem morum orationisque formam retinet. Animi affectiones et curas, amoris aestum et tormenta, suspiciones, timores, gaudia, re-

pen-

*) Scaliger Hypercrit. p. 795. *Uniformis ille pene totus est, vixque discedens a se ipso, eodem pene gyro includitur.* Nihil itaque mirum, si summis etiam viris in deliciis fuit. Ita Cardinalis de

la Vallette dictus eum plurimi faciebat. v. Balfac. in epistola inserta hist. Acad. Francicae ab Oliveto scriptae p. 62. ed. Par. 1729. Tom. II.

pentinas vices, prae ceteris poetis ad naturae veritatem egregie expressit, quoniam ad eas deliniendas et sedandas ipso horum carminum solatio utebatur; multum in hoc praestantior Ovidio, qui ingenii potius lusum sectatus esse quam animi sensus reddidisse videri debet. Tibullus vero in ipso amoris aestu, cum vel maxime animus commotus esset, et amicae desiderio ureretur, elegias suas scripsisse videtur; tam vere, tam vivide singula exprimit: *) prorsus dissimilis poetarum nostrorum, qui non tenent, sed fingunt puellam, quam tenere se decantent; amoris non sentiunt vim et affectum, sed ingeniosi sunt in eo imitando et probabiliter exprimendo.

Poetae igitur huius in summa simplicitate tam venusti et tersi optandum erat plura haberemus carmina, aut saltem integra et incorrupta ad nos pervenissent ea quae supersunt. Enimvero multarum elegiarum fragmenta habemus tantum et membra. Servavit enim casus, cui maiorem veterum scriptorum partem debemus, veterem aliquem codicem, sed temporis iniuria male habitum et truncatum, e quo ii codices, quos habemus, fluxere. Sunt itaque omnes Tibulli codices saeculo XIV. et XV. exarati; **) nec

*) Pius Annotat. post. c. 115. *Princeps elegorum poetarum — est dubio procul Albius Tibullus, quia vere, non dissimulanter aut obnoxie amantem agit, et consequenter insanum, modo superbit, modo supplicat, annuit, renuit, minatur, intercedit, dedignatur, quod voluit, non vult, quod optavit, refugit, secum disfidens, ut in vera Cupidinis rota circumagi credas.* Inter recentiores poetas nostri ingenium induisse plane videri potest Hercules Strozza, cuius *Amoribus* nihil mollius, nihil ingeniosius vidi, in comparandis vero illis cum multis nostri locis singularem voluptatem percepit. Sed et Sannazarius, ubi a Pro-

pertio suo discedit, non infeliciter nostrum exprimit. Addere posset Pontanum, nisi is nimis mollis et solutus dissuiceret. Inter Gallos dulcissimus poeta Lafare Tibulli elegantiam aequat, interdum vincit: sua vero interpretatione elegiae principis libri primi, quicquid Romanae venustatis detraxit, Gallico lepore compensavisse videri potest; ne enumerem eos, qui nostra aetate cum inter nos tum inter Britannos Tibulli ingenium induisse videri possunt.

**) Scaliger in princ. Castigation. in Tibull. *Huius poetae ea omnia, quotquot in Italia extant, exemplaria recentiora sunt, quam ut inter vetustos libros censeri debeant.*

nec extare videtur ullus antiquior, si forte Scaligeri excerpta cum fragmento Cuiaciano, nescio an unum quoque Heinſii Anglicanum, excipias. Argumento huius rei hoc ipsum est, quod in locis mutilis, etiam in manifeste corruptis, conspirant omnes libri in corruptelam; id quod fieri non posset, nisi ex uno omnes fonte fluxissent. Antiquiorem illum librum nunc periisse probabile est; non enim cum Propertio illo, qui ex cella vinaria fuit protractus, Pontano adolescentulo (h. e. circa a. 1440.), Tibullus videtur coniunctus fuisse; nec Cuiacianus liber, cuius fragmento usus est Scaliger, veterorum fons esse potuit, quia lectiones habet a reliquorum omnium fide alienas ac diversas. Quid? quod nec illud satis exploratum est, codexne ille, cui lacunae Tibulli debentur, fuerit is ipse, e quo recentiores illi descripti sunt. Potuit iam is, et eius exemplar adeo, prodire ex antiquiore aliquo, qui vetustate ac situ aut casu vitiatus erat, isque hanc fortunam experiri potuit haud multo post Tibullum tempore. Nam Augustei aevi monumenta, ingeniorum quoque, maximam partem interiisse videntur primis statim saeculis, incendiis maxime urbis, quae sub Nerone et per bellum civile, quod eius mortem insequentum est, facta sunt. Colligo hoc etiam ex eo, quod Domitiano laudi datum est, quod bibliothecas, incendio absumptas, impensissime reparare curavit, exemplaribus undique petitis: Sueton. Domit. 20.

Cum sub saeculi XV. exitum sub prelo excudi libri veteres coepissent, traditi sunt operis *Tibulli codices*, qui ad manum erant, neque adeo emendatissimi, ut in aliis quoque scriptoribus antiquis factum. *Editionem principem* 1472 nondum quisquam satis accurate excussit; sit tamen probabile, Venetam 1475 ex ea esse expressam, quippe quae etiam Statii Silvas complectitur, quas prior illa continebat. Ex hac, diuturna comparatione instituta, intellexi ductas esse editiones Regiensem 1481, Vicentinam 1482, Lipsiensem, f. a. sed, aliam aliter, in nonnullis locis correctas. Praeferunt eae editiones plerumque eas lectiones, quas e libris scriptis viri docti restituerunt. Neglecta tamen, nescio quo fato, a sequentibus editoribus est haec editionum antiquarum classis, nec inspecta, nisi forte Mureto; una et altera Douſae patri.

Obtinuit

Obtinuit enim principatum altera, etsi deterior, lectio, per Venetas et Aldinas propagata, quam tandem deprehendi ex *Romana* manasse. Haec igitur *Romana* quasi pro *altera principe* habenda, ducta et ipsa haud dubie ex codice, sed minus emendato, diligenter olim a me excussa, prodiit 1475. subiectis Cyllenii commentariis, quos ille ad codicem suum scriptum adornaverat. Ex hac certatim expressae sunt Brixienfes 1486. Venetae 1487. 1491. 1493. 1500. et 1520. sed passim ac varie ex Cyllenii commentariis, forte et aliis edd. interpolatae, quibus alius, ut dixi, codex pro fundo fuit. Succedere his editiones Aldinae, quae olim, cum Dresdae viverem, ad manus non erant, nunc autem partim in bibliotheca Georgiae Augustae, partim virorum omni ingenii humanitatisque cultu expolitorum et amicissimorum, Duvii et Brandesii, tum Kulenkampi, Collegae coniunctissimi, benevolentia, mihi sunt oblatae ac missae: atque horum demum exemplarium comparatione in tramitem eum deductus sum, quo lectionis Tibulli propagatae vestigia certa deprehenderem. Nam in superiore recensione intellexeram equidem, differre inter se plurimum editiones Colinaeanas, Gryphianas, Basileenses, et reliquas, nec tamen certam rationem, ad quam earum discrepantiam referrem, reperire poteram. Broukhufius enim, qui magnam molem variae lectionis habuit, de editionibus et earum auctoritate parum laboraverat. Nunc igitur intellexi, *Aldinam primam* a. 1502. Venetas modo dictas expressisse, nec tamen unam, sed correcto hinc inde contextu, partim ex comparatis inter se pluribus huius generis editionibus, partim viri docti iudicio; nam codex scriptus adhibitus non esse videtur. Insequuta est a. 1515. *altera Aldina*, a doctissimo viro curata, et magno eruditionis apparatu correctae, si non libris scriptis comparatis, etsi et hoc esse factum probabile sit, crisi tamen subtili, et, si pauca excipias, felici. In hac editione sublatis sunt aut asteriscis notati plerique ex versibus supposititiis, et omnino iactum est emendatiori Tibulli lectioni fundamentum praeclarum. Alterutram ex his Aldinis sequutae sunt editiones sequentes omnes, sed, quod mirum est, delectu non semper cum bono iudicio facto: nam priorem, altera haud dubie longe inferiorem,

unice

naice expressere Colinaeanae et Basileenses; alteram autem Veneta per Scotum 1531. et Gryphiana, numero plures. Nec quicquam innovatum vidi ante *Muretum*: cui doctissimo viro Tibullus non parum debet, plus etiam debere putaretur, nisi Scaliger eum debita laude fraudasset. Nam editus est a Paulo Manutio, aut verius ex ed. Aldina altera repetitus, a. 1554. Tibullus cum Catullo et Propertio a Mureto diligenter castigatus, libro utique uno et altero adhibito, uno saltem quem suum appellat; sed consuluerat, quantum comparatione diligenter facta intellexi, hinc illinc editiones veteres ex Veneta pr. ductas, quas tamen muretius saeculi et ipsas veterum codicum nomine declarat; saepe etiam, dum alios sic vel sic legere narrat, non libros seu scriptos seu prelo vulgatos, sed virorum doctorum emendationes protulisse putandus est. *)

Achilles Statius iam tum Catullo doctis commentariis instructo clarus, Venetiis 1567. Tibullum cum commentariis edidit. Sequutus ille est Aldinam secundam, Mureti quod saepe, miratus sum, vix verbo mentione facta: ut tamen nec eum convicio vel obtreptione vellicari videri possit. Fertur tamen, cum Italiam adiisset, cum Mureto vixisse, neque adeo eius de Tibullo merita ignorare potuit. Is librorum bonam copiam habuit; non minus enim decem usus est; certe laudari videas duos Vaticanos, quorum alterum valde antiquum fuisse, ex nota ad I, 3, 34. colligas, veterem bonae notae librum Guidonis Ascanii Sfortiae Cardinalis, Angeli Colotii librum, e quo tamen, ut etiam ex Florentino bibliothecae S. Laurentii et alio vetere libro excerpta tantum habuisse videtur; ait enim sere: *in libro Colotii, in Florentino, in veteri libro, sic fuisse affirmant, testantur*; et similem aliam collationem etiam Heinssio contigisse paullo post videbimus; porro librum Marcelli, Pontificis Maximi, Patavinum et duos veteres libros suos. Idem alios, qui codices contulerant, consuluerat. Non paucae eius lectiones, id quod per se intelligitur, cum Vaticanis Heinssii conveniunt.

*) Ita v. c. factum in loco lib. I. El. 6, 3.

Ianus Doufa pater a Lipsio lectionum in Tibullum varietates acceperat, quas ille, dum Romae esset, *ex antiqua membranceorum codicum fide* excerpterat, e quibus insigniores memoravit in Praecidaneis in Tibullum c. 15. 16. Sunt inter eas nonnullae, quae in nullis aliis libris reperiuntur, ut facile possit suspicio subnasci, libro nostris antiquiore Lipsium usum esse; verum sunt eae fere eiusmodi, ut e viri alicuius docti ingenio profectae esse videri possint. Nam, quod hoc saltem loco a me monendum est, cum, litterarum antiquarum studio reducto, ad poëticen Romanam multorum ingenio saeculo XIV. et XV. se converterent, Tibullus inprimis fuit is, quem exprimerent certatim Itali. Laudavi iam supra *Herculem Strozam*, *Sannazarium*, *Pontanum*; videbit alios is, qui Italorum poëtarum delicias adierit. Hoc ingeniosissimorum hominum studio factum est, ut Tibulli exemplaria circumferrentur passim a viris doctis emendata, lacunis etiam suppletis, adeoque eiusmodi exemplaria, quae, vero nomine, interpolata erant. Multa igitur eliminanda fuere in primis Mureti recensionibus; de quibus singulis locis monuimus. Atque haec cum non fugissent *Ios. Scaligerum*, virum iudicii et ingenii vi praestantissimum, cum sibi videretur non pauca loca in Tibulli elegiis deprehendere, quae nullo sensus vinculo inter se comprehenderentur, cum in eo subsistere deberet, ut plurium elegiarum excerptis primam et secundam libri primi constare diceret, eo devenit, ut versus nonnullos ex minus commodo in commodiorem, ut ei videbatur, locum transferret; quod institutum idem in Propertio, etiam in Manilio, et in Sulpiciae satira, Doufa quidam et Barthio probante, servavit. Et nostri quidem poëtae elegiam primam, ut plerasque libri prioris, plane discerpfit, et tanquam Absyrti alicuius lacera membra, partes eius disperfit. Enimvero, ut concedam, aliquot paginas, aliquot versus, quod interdum, v. c. in Luciano, factum vidimus, transpositos esse, *) tamen illud incredibile est,

in

*) Scaliger in comment. p. 216. *Legem vitam huius poëtae apud L. Gyraldum; ibi videbis exem-*

plar, ex quo omnia Tibulli, quae hodie extant, propagata sunt, aliquot pagellis transpositis turbatum

in eodem carmine ita laxatos esse versus, ut modo ex extremis in principia, ex his in medium, ex hoc in utrumque locum alii et alii disiecti sint, et quidem ita; ut, quod, nisi data opera, et magna cum arte, fieri vix potuisset, sensum qualemcumque constituent. Hoc si credere debemus, non iam plura de atomorum fortuito concursu cum Epicuri discipulis disputare licet. Non vero tantum ratione destituitur id consilium, sed etiam periculosum est et aleae plenum. Nam primum in tanta ingeniorum, sensuum ac iudiciorum diversitate unusquisque alio alioque modo has transpositiones instituit, pari tamen iure, cum semel ex arbitrio agere coeptum sit: *) tum si semel illud sequi coeperis, intra quos fines consistendum sit, quousque progredi liceat, in aliis quoque scriptoribus, vix definiri potest; et nullum, inprimis elegiacum, quod singulis sere distichis sententiam claudit, carmen erit, in quo non, discerptis et ad certam rationem compositis versibus, sensum satis commodum efficere me velle ausim recipere. Hoc tamen institutum probavere Broukhufius et alii. **)

Sed

batur fuisse. Vita ea legitur Dial. IV. p. 222. ed. Iensl. sed de eo, quod Scaliger inde memorat, ne vestigium quidem videre potui.

*) Pro exemplo sit quod ante paucos annos factum vidimus a viro elegantis ingenii, *Sam. Henley*, qui novae editionis specimine proposito Scaligeranas transpositiones iterum alio modo disposuit, in nonnullis etiam satis probabiliter idem ulterius progressus, etiam ordinem elegiarum aliter se constituere professus est (v. *Götting. Gel. Anz.* 1792. p. 1631 sq.). Ingenium et acumen viri docti facile probes, totum consilium vix admittas.

Probabiliorem et tutiorem rationem inisse mihi videor in eo, quod nos in multis poetae par-

tibus tantum lacinias et fragmenta habere censui: seu quia exemplum illud, unde codices nostri ducti sunt, lacerum erat et mutilum, seu quia illud exemplum tantum excerpta alicuius viri docti opera ex pleniori codice facta continebat. Hinc illae lacunae, hinc hiantes sententiae, distichis comprehensae. Simile eclogarium versaverat Ios. Scaliger. Potuit etiam utrumque locum habere, ut et excerpta tantum comprehenderet codex iste, et multis locis vitium contraxisset, quia tot pentametri exciderunt: quae lacunae serius opportunitatem interpolandi lubricum fecerunt.

**) Sed iam illud reprehendit praeter Vulpium *Ayrmanus* §. 69. §. 71.

Sed viri docti genium elegiae non satis perfectum habebant. Quid enim quaeſo eſt, in quo maxime illa verſatur? an in ſubtili aliqua et ad dialectices regulas exacta, ſevera et acerbiorum vel ſententiarum poſitione et enarratione? an in eo, ut, quae diligenti conſideratione et multo iudicio exegeris, diligenti et caſtigata oratione exponas? Immo vero in hoc eius ingenium et natura continetur, ut animi commoti ac perturbati ſenſus et affectiones ſeu molliores ſeu ex graviore impetu iam remiſſas et ſubſidentes exprimat. *) In hoc regnat; in hoc tota eſt; hoc praecipuum argumentum ſibi tractandum ſumit, neque temere ad alia avocari debet. Quare illud? quia, cum ſingulis diſtichis ſententia finiatur, non niſi ſingulae et a ſe invicem ſeiunctae ſententiae in ea poni poſſunt. Haec eſt, ſi eius indolem recte perſpicio, vera cauſſa, cur motibus animi exprimendis unice deſtinata eſt. Uti principio luctui et triſtitiae inſerviebat, **) ita ſuc-

*) Recte Boilavius in Arte ſua:
*Il faut, que le coeur ſeul parle
dans l'Elegie.*

**) Principio dixi, Horatium ſequutus noto loco Art. 75. ſq. non quaſi elegi omnino a querimonia proceſſerint. Antiquior eorum uſus fuit in brevibus ſententiis ethiceis, gnomis et praeceptis vitae. Tales fuere elegi Theognidis, Solonis et aliorum. Translatus quoque ad ſenſus et affectus animi eorum uſus multum a lamentis abſuit, ſi Tyrtaeum memineris. Ad molliores ſenſus reddendos adhibuit elegos Simonides, nondum tamen genere aliquo carminum conſtituto ſatis ac definito. Itaque inter ſequiorum etiam aetatum poëtas videbis alios genere elegiaco uſos eſſe, alios elegias ſcripiſſe. Prioris generis poëtae narrationes, hymnos, et alia argumenta hac carmine incluſerunt; quod ſe commendabat

ſenſibus per breves ſtrophas facile expeditis; eſti nec de eo ſatis ſolliciti erant, ut ſententiam ſtrophæ, ſeu linis verſibus finirent. Verum arte poëtica magis expoſita et carminis genere aliquo ex argumenti indole et tractationis natura accuratius conſtituto intellectum eſt, animi affectus molliores tanquam materiem propriam ſubiectos elegiae eſſe, in qua illi verſandum eſſet. Nec tamen intra eius fines omnino ſe continuerunt principes carminis auctores, Callinus, Mimnermus, Philetas, Callimachus, quantum ex fragmentis et aemulantium eos poëtarum Romanorum ſtudiis intelligitur; ita ut omnino duo inter ſe diverſa carminum genera conſtituenda eſſe videantur, aliud genus elegiacum, externo habitu et ſtropharum brevitate ad diverſa argumenta adhibita notabile, alia elegia proprie dicta.

successu temporis in amore et eius curis praecipuus elegiae usus fuit, mansitque etiam apud eos, qui lusus tantum ingenii, non veros amores, carmine persequerentur: id quod iam ab Ovidio factum. In curis vero amoris exprimendis omniane aequaliter procedere possunt, ut alia aliam sententiam, veluti in sermone cum ratione et multa deliberatione composito et diligenter elaborato, excipiat? Non credo; sed ut in amante alius alium animi motum trudit, urget, ita sententias, non satis sibi respondentes, neque arctiori vinculo iunctas, subiici necesse est. Amatorem modo supplicem esse, modo superbire, nunc precari, obsecrare, modo iurare, minari, tonare, interdum laudare, obiurgare, dolere, gaudere, irasci videmus. Nonne cum ratione insaniret, qui, ut in sedato orationis genere, nulla nisi apta et connexa inter se proferre vellet? Itaque mirari non debemus, si in elegia disfidere interdum aliquid et hiare, eaque se excipere videmus, quorum nexus non a subtili iudicio, sed ab animi districti curis et in contraria rapti impetu proficisci potuit. Scilicet amantis tum sensum quasi induere, eius statum et conditionem subire et te in eius locum in animo tuo surrogare debes. Quae cum ita se habere, non levi iudicio adductus, arbitrarer, alieno semper fui animo a Scaligeranis traiectionibus, quas Broukhufius tam cupide est amplexus. Sed videamus nunc de eius recensione accuratius.

Quam infesto vir summus fuerit animo in Muretum, satis constat. Ab iisdem odiis proficisci debuit hoc, quod, Mureto plane deserto, iterum ad Aldinam primam reversus est, eamque iterum a se emendatam operis excudendam tradidit. Nam ex Ald. pr. Scaligeranam ductam esse liquido mihi nunc constat; quo ipso factum est, ut plurima, quae in Ald. sec. et mox a Mureto egregie erant emendata, nunc iterum antiquis fordibus coinquinata proferruntur. Cumque Scaligero sensus Tibulliani candoris ac simplicitatis deesset, doctrinae contra exquisitae copiae maximae, multa ille mutavit aut refinxit docte quidem, quis neget? interdum etiam ingeniose, sed a Tibulli genio abhorrenti more modoque. Cum tamen Broukhufius eum religiose sequatur, Scaligerana recensio, quod nollem factum, pro praestantissima perperam haberi coepit.

Scali-

Scaliger tres libros habuit: quorum unius copia ipsi facta erat a Iac. Cuiacio, ICTORUM principe, recentis illius et paullo ante typographicam artem inventam scripti, quo tamen meliorem hodie extare non putabat. Idem excerpta pervetusta, in Chrestomathiae Albianae speciem potissimos locos complexa, possedit, quibus plurimum se adiutum esse, testatur. De iis, quae monuerimus, vide ad II, 6, 19. Sed ei fragmentum quoque peroptimum et quam emendatissimum, a quarta libri tertii elegia ad finem usque libri quarti, commodatum erat ab eodem magno Cuiacio, quo emendatius ullum antiquum exemplar legere non meminerat. Liber is fere lectionem veram et genuinam exhibet; sed interdum plane a reliquorum omnium lectione discedit; ut tamen nec semper eorum fidem elevare videatur. Vide ad IV, 1, 175. 200. 5, 10. 6, 16.

Passeratius in pauculis, quas in Tibullum conscripsit, notis saepe e veteri libro lectiones memorat: quem peculiarem ipsius fuisse etiam Broukhusio persuasum fuit. Ego tamen nondum induci possum, ut cum libro usum esse credam: sed potius de variantibus Statii aut alterius superiorum interpretum intelligo, quando veterem librum laudat. Certe, quotquot harum variantium comparavi, cum uno alterove Statii libro convenire vidi: nisi quod I, 2, 79. ex libro affert:

Num Veneris magno violavi numina verba,
quod a nullo alio memoratum vidi; ut et I, 3, 2. *tuque pro ipse.*

Etiam *Ianus Doussa* filius libro vetere suo se uti proficitur in notis: sed nec inde nec omnino de suo multum ad Tibullum ornandum in medium attulit.

Ianus Gebhardus, cum animadversiones suas concinnet, sex codices Palatinos, cum excerptis e membranis ab Hier. Commelino suppeditatis, usurpaverat: sed nec diligentia satis magna, nec sagacitate et ingenio ea in re versatum cum esse dicendum est.

Vir doctus, qui *Cantabrigiensem* editionem adornavit, uno Laudensi, e quo excerpta etiam habuit Broukhusius, Bodleiano, variantibus ex Aldina et libro Ferrarii usus, nihil tamen memorabile ex iis attulit.

Ianus

Ianus Broukhaſius, elegantis ingenii vir et multarum litterarum, haud dubie is eſt, cui Tibullus plurimum debet: ſi non interpretatione, tamen ſubſidiorum criticorum apparatu. Nam quae boni interpretis munus poſtularet, parum exploratum habuiſſe videtur: pro more enim ſaeculi ſui nihil videt, quod illuſtrandum ſit, niſi ubi in exquisitiorem loquendi formam inciderit aut varietatem lectionis offenderit: tum vero exemplorum nube involvit et lectorem et poëtam; luce interdum, quam expectabat, ſubdueta magis quam illata; ſententias obſcuras nec illuſtrat nec ipſe perſpicit. Intra ſingulorum vocabulorum aut enuntiationum cancellos ingenium et animum ille, ut ſolebant viri docti, continet. Scaligeri recenſionem, ſtudio et admiratione magni viri tanquam abreptus, religioſe ſequi, quam iudicio librorumque auctoritate uti maluit. Deſeruit tamen vel ſic Scaligerum in nonnullis locis. Nec vero quiſquam alius maioribus librorum copiis fuit inſtructus. Nam et ſuperiorum temporum editiones, et quae a doctis viris, inprimis Statio et Scaligero, e libris notata erant, diligenter excuſſit, et ipſe non contemnendas copias domo ſecum attulit; tres libros manu exaratos poſſidebat chartaceos et recentes; excerpta Lipſii e Codicibus Romanis a Douſa ad marginem editionis Plantinianae deſcripta; duo Wittianos membranaceos, quorum alterum *bonae notas librum* vocat; variantes lectiones ex Colbertino codice; alias variantes ex Codice MSto a docta manu in editionis Brixienſis marginem allitas; variantes lectiones e codice Guil. Laudi, Archiepiſcopi Cantuarienſis; variantes lectiones e libris ſcriptis excerptas a M. Ant. Poccho; Ant. Perreii Recognitiones adſcriptas margini Ald. 1515. Idem ab Heinfio olim in Tibullum parata acceperat: librum chartaceum, variantes lectiones ad editionis Gryphianae, quae in Vaticana erat, marginem notatas, collationes Ang. Colotii Baſſii, *) diligentiores illis, quae Statio contigerant; duo Vaticanos; unum Fulvii Urſini etiam e bibliotheca Vaticana; librum recentem Scaligeri, cum eius excerptis et Cuiaciano; variantes lectiones ad marginem editionis

*) de cuius opera in codicibus emendandis v. Mehus in Vita Ambroſii p. 290.

editionis Venetae 1475. scriptas; excerpta ex vetere libro Ge. Falcoburgii, e quibus tamen nihil allatum vidi. *) De toto hoc excerptarum variantium lectionum genere monendum, magna circumspectione et cautione earum usum indigere. Nam primum ex uno exemplari descriptae et translatae fere sunt in plura alia, addita iis passim a viris doctis alia, quae ii, qui describerent, et ipsa inter varietatem lectionis referrent. Ita in Pocchi, Colotti et Perreii excerptis lectionibus multae sunt virorum doctorum correctiones vel suspiciones, multa alia ex veteribus editionibus, etiam Aldinis, adscripta, quae perperam pro nova codicum varietate habita sunt. Inspexerat etiam Heinsius duo codices bibliothecae Bodleianae ex dono Archiepiscopi Cantuariensis; (quorum alter idem cum Laudensi esse debuit) tres codices Archiepiscopi Eboracensis, et inter hos unum, omnium, quos viderat, vetustissimum. Ex eiusdem Adversariis, posthac a Burmanno Secundo in lucem datis, caput, in quo multa nostri illustrantur, (libri quarti 1. et 2.) adiecit editioni suae Broukhuisius; item notas Heinсии, in quibus cum multae eius emendationes, fere tamen ingeniosae potius, quam verae, apponuntur, tum, praeter variantes Statii et Scaligeri, excerpta ex libro Schefferi laudantur. Inserta iis etiam ea, quae a Guyeto, sive ex ingenio, sive e libro Thuani, ex excerptis, nescio quibus, rudi stilo conscriptis et e codice Regio, in nostrum notata fuerant.

I. A. Vulpus, Professor Gymnasii Patavini, vir doctissimus, Scaligerana luxatorum carminum transpositione iterum eiecta, etiam in lectione multis in locis a Scaligero ac Broukhuisio recessit: ut eius adeo editionem fundum nostrae facere consultum videretur. Idem variantes lectiones ex Foroiulensi MSto codice Guarneriano, bibliothecae S. Danielis, membranaceo saeculi XV. elegantissime scripto, excerptas editionis suae primis paginis inseruit: quae tamen non sunt adeo magni momenti, sed ubique cum ceteris libris conveniunt.

Vulpii,

*) Eodem fere apparatu instructus fuit P. Burmann. in nova Propertii recensione. v. praef. Santenii, in qua cum de ceteris, tum praecipue de Perreii Excerptis accurate agitur.

Vulpis, ut modo dixi, vestigiis insisteram in priorē maxime recensione, nec ab ea recesseram nisi in locis in ipsa praefatione (p. 19.) indicatis. Maiore nunc editorum librorum apparatu instructus, cum perspexissem, Scaligeri maxime in Muretum malevolentia factum esse, ut, emendatiore Aldinae secundae et Mureti lectione sprete, revocaretur minus emendata Aldinae prioris lectio, nolui in manifesta depravatione Scaligero et Broukhusio inhaerere; sed passim reduxi lectionem anteriorem, imprimis veterum editionum classe altera ex Veneta principe ductarum, Regiensi et Vicentina maxime, eam firmante, aut codicibus adstipulantibus.

Verfaveram olim, cum ad priorē recensionem accederem, et diligentius, quam opus sorte erat, enotaveram librum scriptum in bibliotheca tum Regia (unde lectione hae Regii codicis nomine designatae a me sunt) nunc Electorali Ducali, quae Dresdae est, servatum. Liber ille quaternionibus constat, nitide et non indiligenter, saeculo XV. exaratus: nam iam insititios Aurispae, qui circa eius saeculi initia vixit, versus exhibet. Catullum, Tibullum et Propertium continet, non raro, quod imprimis in novissimo poeta factum, docta manu emendatos. In calce haec leguntur: „*Entus per me Iasonem de Mayno ano doi*
„*septuagesimo nono super millenium quatercentenium. Decimo*
„*septimo Klas Octobres circiter decimam octavam horam.*“ Ab hoc de Mayno ad Fabricium Chemnitiensem, et cum huius supplectile libraria in bibliothecam Dresdensē codex is pervenit. Non quidem multa notabilia in poetae lectione, aut a vulgata diversa, offerebat; nunnulas tamen lectiones unius vel paucorum librorum auctoritate subnixas suo suffragio confirmabat. Huius vero in eo imprimis memorabile, quod versus insititios interpolatorum nomine notaverat. Libro I. eleg. 2. post v. 24. vulgo inseritur distichon, quod ille cum duplici pentametro exhibebat:

En ego cum tenebris tota vagor anxius urbe,

Prefidio noctis sentio, adesse deam.

Securum in tenebris me facit esse Venus.

Ad

Ad priorem pentametrum adscriptum erat: *Seneca sic supplevit*; et ad alterum: *Aurispa vero sic*. Porro Lib. II. eleg. 3. post v. 17. inferitur:

Ipse deus solitus stabulis expellere vacuas,

Creditur ad mulctram constituuisse prius.

notatum ad huius oram: *Seneca*. et eadem elegia post 74.

Ah pereant artes et mollia iura colendi,

O utinam veteri peragrantes more puellae.

priori versui appictum: *Seneca supplevit sic*; ad alterum: *Philelfus vero sic*. Iam de Philelpho et Aurispa omnia sunt satis nota: *) sed quis ille Seneca fuerit, nondum mihi liquido constat. Fuisse tamen aliquem veterum auctorum interpolatorem ex illo saeculo hoc nomine, ex Vossio ad Catull. p. 284. discere licet, qui librum msc. viderat Aeneidis, in quo Seneca priorum quatuor versuum, qui Aeneidi praemitti solent, auctor edebatur; et Lucani codices, in quibus septem primos versus addidisse dicebatur Seneca, sed cum his verbis: *ut quidam volunt, avunculus Lucani*. **) In Dresdensi porro libro prima omnium elegia reliquis quasi praefixa videbatur, cum hoc lemmate: *Albii Tibulli in libros elegiarum prooemium incipit: in quo despectis divitiis et militia Deliam amare et amari inserviendum dicit*; id quod et alii sibi persuaferunt, ut Tibullum tum, cum fasciculum elegiarum

*) De Aurispa egit diligenter Broukhuf. ad lib. I. 2, 24. et Mazzuchellius (*Scrittori d'Italia* T. I. h. v.). Confer quoque Kyriaci Anconitani Itinerar. p. 7. et 43. ubi in praef. p. 40. distichon quoque ab eo suppositum Tibullo recitatur. Versio Hieroclis ab Aurispa facta recensetur simul cum aliis a Io. Bened. Mitthrellb in Biblioth. Codd. S. Michaelis ad Murianum p. 82. Est in eum epigramma Iani Pannonii T. I. p. 508.

Tam doctus scribat cur nil Aurispa, requiris?

Creatur multo doctus ut esse magis.

**) Fuit sane nomen Senecae apud seniorum aetatum homines frequentatum indoctissime ad plura supposititia ei assignanda; ut suspicari liceat, ipsas notas Tironis et Senecae tali conuento nomen suum debere; inprimis cum idem Seneca Magister appelletur in nuss. de quo v. locum Io. Pistorii ap. Wernsdorf. P. L. M. Tom. V. P. III. p. 1457.

ram superiori tempore scriptarum emittere vellet, hanc elegiam praefixisse putarent, qua Messalae, quem in ea appellat, eum librum inscriberet. Fugerat me tum, cum priorem recensionem adornarem, Tibullus e Codice MSto Matthiae Corvini Regis Hungariae a Sam. Koeleserio a Keres-Eer Claudiopoli 1727. in octonis editus. Nactus sum eum paullo post, lectionemque in nova recensione comparavi. Pauca tamen in ea observare potui, quae non in ceteris quoque scriptis libris occurrerent; et omnino liber ille Corvinianus satis recens esse debuit, saeculo, puto, XV. exaratus. Quantum ex praefatione intelligo, Propertium quoque et Catullum codex continet: promittit enim Koeleserius, se eos Tibullo comites daturum esse. Habet hoc singulare codex, quod Elegiarum numerus usque ad finem continuatur, definitque in Elegia XXXVII. *Rumor ait crebro*; oti sub libri cuiusque extrinis initium adscriptum est, novum librum hic initium habere. Quarti libri notatio nulla est, sed praescriptum: *Laudes Corvini Messalae heroico carmine describit*.

Exposita est tanquam in stemmate *prosapia ac stirps lectio- nis Tibullianae* per tot editiones deducta; eadem opera simul enumerati sunt *libri*, quorum auctoritate nostri poetae stat lectio; quibus addi possunt nonnulli, e quibus una vel altera lectio prolata est, qui tamen per totum librum cum vulgata comparati non sunt. Ita Fruterius in Verisimilibus I, 5. II, 1. et ult. passim MStum Danielis laudat. Corradus in Quaestura p. 325. edit. Lips. codicem memorat a Carolo, sacro Equite Hierosolymano nobili, dono acceptum; lectiones, quas ex eo attulit, suis locis notavimus. Salmasius codices aliquot suos Tibulli memorat in Exercit. Plin. p. 492. B. ed. Trai. Doctus Batavus in Obs. Misc. Vol. II. p. 239. seqq. lectiones aliquot e codice suo profert, sed quae a vulgata nihil discedunt.

Verum praeter hos non pauci passim in *bibliothecis* extant *libri*, quos, quantum indicari potest, magna saltem ex parte, eruditorum nemo adhuc excussit. Quos magno numero partim e bibliothecarum catalogis, partim aliunde notatos, cum in priore editione recensuissim, ut uno quasi conspectu intueri posset, qui vellet, quantum nobis in uno hoc tam exiguae molis neque adeo mul-

multorum hominum lectione frequentato poeta subsidiorum relictum sit, et quam exigua eorum pars nostris usibus inservierit; non prorsus alienum a re videbitur, si e priore praefatione illum locum huc transcripsero: additis nonnullis, quae se legenti sponte obtulerunt, etsi satendum est, maximam horum librorum partem esse a manu tam recenti, et tam parum fructus et utilitatis ex comparatione instituenda promittere, ut nemini auctor sim otii in tali opera consumendi. Initium huius recensitionis faciemus ab *Italia*, codicum quasi patria, unde in alias terras, tanquam e natali in peregrinum solum, abducti fuere. Et a Montefalconio quidem in bibliotheca MStorum Tom. I. p. 4. inter bibliothecae *Vaticanae* codices memorantur:

n. 1609. *Tibulli codex antiquus in membrana.*

n. 1610. 1611. 2794. 3175. 3270. 3272. *omnes in membrana, sed recentes.* Ex his eos fuisse necesse est, quos Statius et Heinsius versarunt, et forte ille, qui primo loco memoratur, is ipse est, e quo Lipsii excerptae lectiones erant; eodem etiam Statius usus esse videtur.

In bibliotheca Cardinalis *Ottoboni*, ap. eund. T. I. p. 188. A.

Tibullus, codex recens.

In bibliotheca *Olivetanorum* Neapoli apud eund. p. 230. C. et in *Diar. Ital.* c. 21. p. 305.

Propertius, Catullus, Tibullus, Statii sylvae; codex ab Ant. Sinibaldo Florentiae descriptus anno 1484.

In bibliotheca *Medicea* Florentina, in pluteo XXXVIII. idem Montefalconius l. l. p. 238. Tibulli quatuor codices memorat, qui disertius describuntur p. 317. nimirum:

n. 36. *membranaceus Albii Tibulli, poetae clarissimi, elegiae.*

P. Ovidii Nasonis

Fabula versibus elegiacis.

Propertii Aurelii monobiblos

Ovidii de pulice.

n. 38. *Tibulli Equitis Romani, ac poetae clarissimi Elegiarum libri tres. Sapphus epistola ad Phaonem, multa alia in papyro.* 1479.

n. 39.

n. 39. *membranaceus Albii Tibulli, poëtae illustris, elegiae. Ovidius de Tristibus et de Ponto.*

In Pluteo XXXIII. ib. p. 309.

n. 25. *Mst. membr. Propertii, Tibulli, Catulli, carmina.*

n. 26. *papyr. Propertii atque Tibulli carmina.*

n. 27. *membr. nitidissimus. Catulli et Tibulli carmina, cum epigrammate Guarini in principio. Gherardus Ioannis Dacriago, (f. del Cyriaco) civis Florentinus, scripsit pro Io. Cosmo de Medicis, optimo cive. Flor. anno 1457. mense Iulio.*

n. 29. *pap. Propertii et Tibulli carmina, cum eiusdem via et epigrammate in fine.*

*Iste liber Propertii et Tibulli est mei Ant. Iuliani manus propria scriptus. *)*

In bibliothecis Patavinis, et quidem in Museo Nic. Triviani ib. p. 488. A.

Catullus et Tibullus.

apud Hieronymum de S. Sophia ib. p. 489. E.

Tibullus.

In bibliotheca Ambrosiana Mediolani, ib. p. 511. C.

Catulli, Propertii, Tibulli, carmina, pergam. ter, bomb. bis.

et p. 524.

Tibullus pergam. quater, bomb. ter.

In bibliotheca Ducis Mutinensi, ib. p. 631. D. et in Diar. Ital. v. 3. p. 33.

Tibullus Sec. XV.

Item *Propertius, Tibullus, Catullus, Maximianus*, Codex membranaceus, fol. in bibliotheca Municipii S. Danielis asservatur, teste Fontanino Hist. litt. Aquilei. p. 48.

Iam apud *Britannos* sequentes codices recensentur in Catalogo librorum MS. Angliae et Hiberniae (Oxonii 1697. fol.) T. F. P. I. (ex quo repetiit Montefalconius in Bibl. MSS. T. I. p. 653.).

In bibliotheca *Bodleiana* inter *Laudenses* n. 1190.

Tibulli

*) Ex uno Florentino excerpta habuerat iam Statius: ex hisdem excerpta Perreii Heinsius.

Tibulli opera, sed imperfecta.

Ovidii epistola Sapphus ad Phaonem.

1278. *Tibulli et Catulli opera.*

Videtnr alter hic esse is, quo editor Cantabrigiensis usus est; de quo ille: „*Codex MS. anno 1440. continens Catulli et Tibulli opera; quem bibliothecae Bodleianae Oxon. dono dedit Archiepiscopus Laud. Huic deest una vel altera pagina.*“

In MSSis ecclesiae *Westmonasteriensis* Londini ib. T. II. p. 27. et ap. Montefalc. p. 674.

1146. *Tibullus.*

1147. *alius.* *)

In ~~acribus~~ *Jacobaeis* Catal. MSS. Angliae T. II. p. 247.

8636. *Tibullus, Catullus MS.*

Apud *Batavos* et quidem in bibliotheca publica *Leidensi* inter MSSa bibliothecae quondam *Vossianae* asservantur, ut videre est in Catal. Biblioth. publicae Universitatis *Lugduno-Batavac*, L. B. 1716. fol. p. 386.

n. 13. *Albii Tibulli, equitis regalis, Elegiae; item libri IV. Propertii carminum, Bapt. Guarini Carmina, item Ioviani Pontani; item Valerii Catulli in charta.*

n. 42. p. 387. *Tibulli elegiae, quae incipiunt ab tertia, scriptae anno 1473. in charta.*

n. 59. p. 388. *Tibullus. sequuntur varia carmina. Catullus. sextus liber 1453. a P. Antonide Presbytero. in membrana.*

n. 76. p. 389. *Valerii Catulli Veronensis poetae Lyrica* — *Albii Tibulli liber, qui scribi finivit VII. Kal. Octobr. anno 1441. in membrana.*

n. 81. p. ead. *Carmen anonymi — Catullus. Albii Tibulli liber. Sulpiciae carmina. Propertius. In membr. rec.*

Iidem libri Vossiani, sed parum accurate, recensentur in Catalogo MSS. Angl. T. II. p. 68. et ex eo a Montefalc. T. I. p. 680.

Memo-

*) Editor Cantabrig. in praef. „*quae Catalogus MSSorum Oxon. nri editus 1697. Regiae et West-*

monasteriensis Bibliothecis tribuit, summo opere scrutanti nulla occurrebant.“

Memoratur etiam *Tibullus, Catullus, Propertius, codex*, inter MSS. *Dionysii Villerii*, Canonici et Cancellarii Tornacensis, nunc Ecclesiae Cathedralis, in Elencho MSS. Codicum Belgii, auctore Ant. Sandero. Infulis 1641. 4to. p. 219.

In *Gallia*, et quidem in bibliotheca Regia Catalogus bibl. Regiae P. III. T. I. p. 418. recenset sequentes, plenius ac Montefalconius Bibl. MSS. Tom. II.

n. 7989. *Codex chartaceus, quo continentur: Albii Tibulli elegiarum libri IV. Sext. Aurelii Propertii elegiarum libri IV. Valerii Catulli Veronensis liber epigrammatum variorumque poematum. Epistola Sapphus ad Phaonem. Petronii Arbitri fragmenta, quae edita sunt. Moretum. Claudiani carmen de phoenice. Is codex XV. seculo videtur exaratus.*

De hoc libro, qui notum illud Petronii Fragmentum Tragarianum continet, vide Montefalc. Bibl. MSS. T. II. p. 758. et Burmanni Praef. in Petron. Spon. Voyage T. I. p. 95.

n. 7990. *Codex membranaceus, quo continentur: Albii Tibulli elegiarum libri IV. subiecta Ovidii de illius morte elegia. Valerii Catulli Veronensis epigrammatum variorumque poematum liber. Sext. Aurelii Propertii elegiarum libri IV. Is codex XV. seculo videtur exaratus.*

n. 8118. *Codex chart. olim Buluzianus. Ibi continentur: Byblidis fabula e libro IX. metamorph. Ovidii. Anonymi liber de arte amandi. Albii Tibulli elegiarum libri IV. passim inter lineas gl. ssae. Is codex anno 1464. exaratus est.*

n. 8233. *Codex membranaceus, olim Memmianus. Ibi continentur: Catulli, Tibulli et Propertii carmina. Is codex 1465. exaratus est.*

n. 8234. *Codex membr. olim Colbertinus. Ibi continentur: Albii Tibulli elegiarum libri IV. Val. Catulli Veronensis carmina. Is codex XV. seculo videtur exaratus. *)*

n. 8236.

*) Idem in bibliotheca Colbertina n. 4595. recensetur a Montefalc. p. 988. et videtur esse liber

Colbertinus, ex quo variantes Broukhuisio miserat Jac. Gallaeus.

n. 8236. *Cod. chart. olim Faurianus: Ibi continentur: Sext. Aurelii Propertii elegiarum libri IV. Albii Tibulli elegiarum libri IV. Valerii Catulli Veronenfis epigrammatum variorumque carminum liber. Priapeia, quae Virgilius tribuuntur. Is Codex XV. seculo exaratus videtur.*

n. 8458. *Codex membr. olim Baluzianus. Ibi continentur: Albii Tibulli, Equitis Romani, elegiarum libri IV. cum scholiis. Ad calcem subiiciuntur Tibulli vita, epitaphium, et nonnulla in eius laudem carmina. Sext. Propertii Aurelii elegiarum libri IV. Valerii Catulli Veronenfis liber ad Cornelium Nepotem, sive poemata etc. Is codex XV. seculo exaratus videtur.*

n. 8459. *Codex chart. olim Colbertinus: Ibi continentur: Albii Tibulli elegiae. P. Ovidii Nasonis Epistola in mortem Tibulli. Sext. Aurelii Propertii elegiae. Is codex XV. seculo exaratus videtur. Eundem inter MSS. bibl. Colbertinae n. 6479. commemorat Montefalc. p. 1014.*

In bibliotheca Card. Radulphi, quae nunc in Regia est, laudat idem p. 780.

n. 43. *Tibulli, Catulli et Propertii opera; qui forte est in Regia n. 7990.*

In bibliotheca Thuanea, quae nunc maximam partem in Regiam translata, in Catal. bibl. Thuan. inter MSS. p. 464.

*Tibullus, Propertius in 16. qui videtur esse is, quem Guyetus, ingeniosus Gallus, versavit. *)*

An in Germaniae bibliothecis Tibulli cum ceteris elegiographis carmina laterent, non satis otii erat, ut inquirerem. Catullum cum Tibullo in membrana Gudius habuit, Guelpherbytum ille forte translatus.

Ex his codicibus novam aberrationum et variantium lectionum sarraginem congeri posse non dubito; vereor tamen, ut hoc magnum ad Tibulli lectionem fructum habiturum sit. Itaque non aegre,

*) Erat in bibliotheca Ducis de Valliere Codex, de quo v. Catalogus To. II. p. 73. alius in

supellectile P. Ant. Bolongaro de Crevenna To. III. p. 124.

aege, maxima certe eorum parte, carebimus, cum omnes fere recentiores sint, neque quicquam praeclari polliceantur.

* * *

[Cum intelligerem, iure a me expectari posse, ut in hos codices diligentius inquirerem: vix compellatus a me doctissimus vir, *Ernestus Theodorus Langer*, bibliothecae Guelpherbytanae Ducalis praefectus, summa cum humanitate et facilitate codices Tibulli in ea servatos usibus meis concessit; cuius viri praestantissimi similes bibliothecis et archivis praefectos si superiores aetates habuissent multos, maiores haud dubie fructus litteris ex copiosis istis litterariis accessuri fuissent. Cum semel eos codices in manibus haberem, quamvis expectare non liceret, ut lectiones multas novas reperirem, cum codices hi, ut fere omnes Tibulli, recentioris sint aetatis, non potui tamen aequiescere in una et altera elegiae specimenis loco comparata, sed exussi tandem codices totos, nec sine fructu; reperi enim varietates nonnullas memorabiles, tum interpolationum partim vestigia nova, partim alia, quae suspensiones meas de interpolationibus et corruptelis certorum locorum aut lacunis et fragmentis susceptas firment; quod critices generis illa aetate, qua ad haec studia accedebam, tam parum adhuc erat frequentatum, ut, cum versus in Tibullo et Virgilio damnandos et emendandos notarem, vix hominis temerari notam effugerem. Nunc quidem, ut fieri solet, postquam similibus iudiciis adsuverunt homines, non multum offendit viros doctos, ne in sacris quidem litteris, genus hoc critices. Verum a me nunc quidem postulari potest, ut codicum istorum recensum faciam diligentiores.]

Codices *Guelpherbytani* sunt quatuor:

I. no. 63, 5. octonis oblongis, pergamenus, nitide et diligenter scriptus. Sunt in eo: *Tibullus*, litteris initialibus Elegiarum pictis, nulla tamen cum inscriptione; subiectum est libro quarto carmen: *Donec erunt ignes*. Virgilii *Eclogae* et *Georgica*, etiam sine inscriptione carminum. In fine versibus: *Haec super*

super arborum — subscriptum est: „*Clemens Salernitanus feliciter scripsit.*“

II. 82. 6. quaternis oblongis; pergamenus; nitide et a librario sedulo scriptus; inscriptos habet elegiarum numeros et breves titulos, etiam lemmata passim in margine, tum varias interdum lectiones, ab alia tamen manu, sed antiqua, viri quidem, ut apparet, Icti, Pontano, quem excitat aliquo loco, iunioris. Conringium aliquando hunc codicem manu verasse, ex nota sub finem libri tertii inserta intellexi. In fine una ex Heroidibus Ovidii sine inscriptione ac titulo est subiecta: Epistola Sapphus ad Phaonem: quae est XV. Sunt scilicet plures codices, qui hanc epistolam habent Tibullo subiectam, ut Bodleianus (sup. p. xxix) Parisinus (p. xxxi), quod casu suspicor factum, cum unus aliquis spatium codicis vacuum brevi hoc carmine explevisset.

III. 332. Gud. octonis; in charta pergamenae tenuiore nitide exaratus; litteris initialibus librorum et versuum colorum varietate ornatis; est tamen a recentissima, sed docta, manu, litteris cursivis, quas vocant, exaratus, cum lectionibus var. in margine; ab eadem, ut probabile sit, manu adiectis. Subiectus est Catullus; et in extrema pagina carmen: „De ortu et obitu Hermaphroditi Pulex poeta“ (carmen ineptum: quod in Catalectis, et ex iis in Anthologia Lat. Burmanni extat To. I. p. 620. lib. III. clxxxvii.) tum, „Versus Augusti, ut aiunt: *Thrax puer* —“ (Est epigramma, quod alii Iulio Caesari, alii C. Caesari Germanico adferibunt; extat cum in Catalectis tum in Anthol. Lat. To. II. p. 62. Epigr. XCII.)

IV. 65. 2. octonis oblongis; pergamenus tenuioribus paginis, pictis litteris initialibus. Continentur Catullus (primo folio manum veterem aemulante suppletus), Tibullus; subiecta elegia Ovidii in Tibulli mortem, *Memnona si mater*. et altero carmine: *Iuvenis qui pauper erat*: omisso *Hic*. In fine subiecta est elegia viri docti, manu eiusdem fere aetatis et characteris perscripta; felices illa venae, affectus magni, sensusque molliissimi, et si in ipsis verbis sint quae non satis puri et Romani sermonis sunt, quam

quam si hoc loco adscriberem, haud ingratam me lectori rem facturum esse putabam. *).

Ex

*) Delia feminei specimen venerabile sexus,
 O desideris Delia prima meis,
 Quid prius aggrediar de te? quae
 exordia sumam?
 Singula si referam: quis mihi
 finis erit?
 O superis dilecta deis! cui Gratia servit
 Et Venus, et Veneris, iam superatus, Amor!
 O merito caeleste genus, divina
 propago,
 Tu licet humanis conspiciare locis.
 Ordine iuncta tribus quamvis potest
 strema venires,
 Prima tamen Phrygio iudice
 dicta fores.
 Lumina fiderea subter radiantia
 fronte
 Qui videat, longas marmoreas-
 que manus,
 Flaventemque comam, corpus,
 gressumque severum,
 Dixerit: o summo digna puella
 Iove!
 Tunc humiles habitare potes,
 pulcherrima, terras,
 Perpetuo aethereis conspicienda
 choris?
 Tunc potes cupidi contemnere
 furta Tonantis?
 Forma quidem magnis convenit
 ista deis.
 Ecce tibi volucrem timeo, niveum-
 que iuvenum;
 Ecce tibi aureolas in gremio
 pluvias;

Et quodcunque Iovem vertit; quod-
 cunque refingit
 Intumerisque modis ingeniosus
 Amor.
 Tu tamen immotum retinens fortis-
 sima pectus,
 Praesidio sanctae tuta pudicitiae,
 Divitias animi stabiles, mentisque
 recessus
 Excolis, et veri gaudia summa
 boni.
 Te minor est, quae certa mori;
 quae, fida marito,
 Mors, ait, ipsa animi, mors,
 tibi testis erit;
 Incluta seque tibi submittat Porcia Bruti;
 Haec licet ardentes hauserit ore
 faces.
 Iure Minerva suas igitur tibi con-
 tulit artes;
 Iure suum tribuit Cypria victa
 decus;
 Cynthia propositum, claram Sa-
 turnia fortem;
 Pegasus linguae dulce dedere
 decus.
 Rara pudicitiae viget et concor-
 dia formae:
 Tu tamen amplexa es Delia
 utrumque decus.
 In versu ab extremo quarto poeta
 prorsus sui dissimilis est; quid
 enim hoc esse dicas: *Cynthia
 propositum, claram Saturnia for-
 tem* (scil. dedit). *propositum* forte
 voluit dicere *vitae*, quod aster-
 nam Diana virginitatem servare
 voluit.

Ex his codicibus *primus* et *quartus* in multis conveniunt, imprimis in priore libro et in aliis carminum partibus; possunt quoque in certis partibus ad fontem communem rescirri *secundus* et *tertius*; nec tamen sic, ut ex eodem uterque exemplari descripti esse videri possint. Scilicet, quod in codicibus comparandis saepe miratus sum, cum conveniant interdum in uno vel altero loco, vel libri parte, ut unius eiusdemque codicis apographa esse videantur, in aliis partibus adeo inter se discrepant, ut ad diversas stirpes eos revocare necesse sit. Quae res haud animadversa saepe iudicia prava de codicibus et lectionibus peperit; quod imprimis in Homero factum esse vidi. Scilicet inter primum exemplar, e quo apographa facta sunt, et apographum illud, quod manu forte teneas, multa alia facta erant apographa cum aliis forte comparata aut ex iis rescita, in singulis tantum locis ac partibus; tum, quod saepe factum deprehendi, descriptos habebant viri docti in manibus non totum carmen vel librum, sed particulas libri, unam vel plures; quarum particularum exemplaria recentiorum aetatum grammatici vel librarii ita descripserunt, ut codices totum carmen complexos inde exararent.]

*

*

*

Veniunt in codicum censum etiam *editiones*, *variis lectionibus a libris scriptis excerptis ad marginem notatae*: quibus tamen raro magna fides tribui potest, ut supra iam monitum est. Transcribi fere lectiones illae excerptae ex uno in alterum exemplar solent, non satis diligenter; admiscuntur alia, aut rescinduntur nonnulla; tum fides et pretium, quod iis statui debet, a doctrina, cura ac fide eius pendet, qui primus e codice aliquo eas notavit. At libros scriptos docte ac rite conferre, quod vulgo unusquisque in se recipit, res est magnae doctrinae et

voluit. At nec *fortem claram* Iunonis bene dixit. Voluit, ac debuit, laudare Dianae virginitatem, pudorem, aut formae habitusque simplicitatem, Iunonis autem formam augustiam orisque dignita-

tem, incessum et sic porro. Scribere saltem poterat:

*Cynthia inornatae, augustae
Saturnia formae,*

Pegafides linguae dulce dedere decus.

et ingenii multis variisque litteris versati sagacitatisque non vulgaris; inprimis autem artis diplomaticae, criticae ac litterariae, notitia imbutum esse opus est eum, qui id, quod e codice enotandum sit, videre et animadvertere vult. Alias colligit ac tollit sordes, aurum relinquit. Reperiuntur autem

In bibliotheca *Barberina* Romae, (v. Catal. huius bibl. Romae 1681. fol. T. II. p. 464.)

Aldina 1502. cum notis et variis lect. MSS. quae forte M. Ant. Pocchi sunt: transcriptae eae a multis in exemplaria alia.

In Catal. MSS. Angl. et Hib. T. II. inter libros MSS. Eduardi Bernardi memorantur

n. 7502. *Catullus, Tibullus, Propert*, 3. 4. 5. *idem*, cum MSS. collati.

In bibliotheca *Bodleiana*, cuius Catalogus impressorum editus Oxonii 1738. locupletior antiquiori ab Th. Hyde concinnato Oxon. 1674. ibi T. I. p. 206.

Catullus, Tibullus, Propertius, editionis 1502. 8. *) 1515. 8. *Lugd.* 1542. 8. *Venetae* 1554. 8. omnes hi libri cum MSS. collati. *Lugdunensis* 1558, cum MSS. collata.

In bibliotheca *Lugd. Batava* inter Vossianam supellectilem; vide eius Catal. p. 262. qui diligentius exponit, ac Catal. MSS. Angl. et Hibern. p. 71.

Catal.

*) Ea usus editor Cantabrigien-
sis, qui eam ita describit: *Liber
bibliothecae Bodleianae Oxoniensis
conticens Opera Catulli, Tibulli
et Propertii, ex aedibus Aldi
Ven. 1502. collatus cum MSS.
In libri huius principio apparet
manu Nic. Heinsii scriptum: do-
num clarissimi viri Lucae Holste-
nii; unde vero depromptae sint
lectiones, non indicatur. In prin-
cipio quidem Catulli scriptum est:
M. Ant. Pocchii. Pars Libri II.
Propertii et totus tertius nullas*

*habent collationes. Videtur esse
idem liber, qui in bibliotheca
Barberina fuit; ab Holstenio vero
ad Heinsium et hinc in Bodleia-
nam pervenisse. Variantes ex ea
descriptas etiam Broukhufius ha-
buit a Io. Ulrico Meurero Oxonio
missas. Idem editor Cantabr.
librum alium eiusdem bibliothecae
usarpavit cum MSS. collatum
Octavii Ferrarii, ut videbatur,
manu; eius enim nomen in prin-
cipio et fine libri conspiciabatur.*

Catullus, Tibullus, Propertius. Ald. 1502. collati cum MSS. ab If. Vossio.

Idem: multa hisce adscripta sunt.

Idem Antwerp. 1560. 12. plurimum collati cum MSS. a Iano Grutero.)*

Editio Paris. 1577. 8. multa adscripta ab If. Casaubono.

Antwerp. 1582. multa sunt adscripta.

Commelin. 1600. passim collatus Propertius. Ceteri ab If. Vossio conscripti.

Eadem, plena annot. MSS. If. Vossii.

Amst. 1619. aliqua cum MSS. contulit If. Vossius.

*Traiectina 1659. aliqua contulit If. Vossius.**)*

Accedant his editiones aliquot a viris doctis tum variantibus, tum emendationibus et observationibus conscriptae, nec dum ab Tibulli editoribus excusae.

In bibliotheca Regia Parisiis (v. Catalogue des Livres imprimés de la Bibliothèque du Roi. Belles Lettres. Par. 1750. T. I. p. 287.)

n. 779. *Catullus, Tibullus, Propertius, edit. Brixianae 1486. exemplar manu notatum.*

n. 788. *Mureti Veneta 1558. exemplar manu notatum.*

n. 789. *Mureti Veneta 1562. exemplar manu notatum.*

n. 793. *edit. Antwerp. 1582. exemplar manu Tan. Fabri notatum.*

In bibliotheca Laurentiana Florentiae teste Montefalc. in Biblioth. MSS. T. I. p. 309.

n. 24. *inpr. papyr. conspicitur anni 1472. (quae est editio princeps) cum emendationibus et glossis quibusdam, forte Politiani.*

In

*) Fuere forte illi MSS. Palatini, e quorum duobus, altero membranaceo, papyraceo altero, variantes miserat Gruterus Gebhardo, quas huic per temporis angustias examinare non licuit.

**) In bibliotheca Duc. Vindobonensi Catull. Tibull. Propert. cum manu Buchneri et Casp. Barthii: apud Villoison Epistolae Vindobonens. p. 108.

In bibliotheca *Lugdunensi* apud Batavos, v. Catal. p. 333. n. 200. *Catullus, Tibullus, Propertius, cum commentariis Ant. Mureti Venet. 1558. qui liber fuit Ger. Falcoburgii 1566. qui testatur, notas et coniecturas in margine adscriptas esse fere omnes Lucas Fruterii, quas quidem sunt multae.*

Has copiolas manu Iac. Tollii descriptas, oculis meis subiectas habui, dicamque de iis plura paullo post. Excussit iam ante nos eandem Nic. Heinsius; video enim in apparatu Heiniano apud Broukhufium p. 410. Excerpta e vetere codice Gerardî Falcoburgi memorata: quem hunc eundem esse arbitror.

Asservatur etiam editio *Parisiæ 1577. cum coniecturis Cl. Sabinaei ad oram scriptis* inter alios libros manu huius viri notatos in bibliotheca *Buhierii* in suprema Burgundiae curia praefidis. v. Abb. Papillonius in Bibliotheca Auctorum Burgundiae, gallice scripta Divione 1745. Tom. II. p. 280.

In bibliotheca *Card. Valletae* Gryphianam editionem memorari vidi cum notis MSS. Scioppii (v. *Neue Bücher-Saal V. Jahr* p. 812.).

In bibliotheca *P. Francii* fuit *Catullus, Tibullus, Passeratii, edit. Paris. 1608. cum emendationibus mss.* v. Catalogum selectiss. libr. P. Francii Amst. 1705. 8. p. 148. *et edit. Scalig. 1582. 8. cum infinitis notis mss. P. F. (P. Francii.)*

Fuit etiam in *Gudianâ* bibliotheca editio Catulli, Tib. Prop. manu viri docti emendatt. (Catalog. p. 512. n. 51. 516. n. 101.)

Laudat *Barthius* notas suas in Tibullum in Comment. ad Stat. III. Theb. 276. *Crusius* in epistola ad Gesnerum, inserta Probab. Crit. p. 74. prope iustos et perpetuos Tibulli commentarios spondere se posse profitebatur.

Communicaverat mecum *Brandes*, Ill. Vir, litterarum elegantiorum praeclarus arbiter, et cum in omni scientiae genere tum in antiquitate Romana mirifice versatus, *editionem Mureti. 1558. cum varia lectione* in margine *Iac. Tollii* manu notata, a. 1674. M. Decembri, ut in fronte praescriptum erat. Triplicis ea erat generis. Primo loco e Gerardi Falcoburgi Noviomagi codice transcripserat notas et coniecturas Lucae Fruterii, quem Parisiis 22. Martii 1566. obiisse subnotatum erat. Leves eas et iuve-

iuveniles fere esse cognovi; neo maioris momenti alia nonnulla ex eodem codice, seu vetere editione, quam in Biblioth. Lugd. Bat. servari supra vidimus, translata, quae mera excerpta ex Statio, aut excitata a Faleoburgo Turnebi aliorumve loca erant. Adscriptae altero loco variae lectiones editionis Regiensis 1481. vulgatae iam sunt a Broukhufio. Tertio loco a Toltio subtextam videbam variam lectionem, quam ex editione vetustissima in O. Biblioth. Lugd. se descripsisse ait, littera K. signatam. Verum hanc nihil aliud continere vidi, quam ea, quae Broukhufius inter Heinlianum apparatus sub littera V. ex exemplari scripto Scaligeri, recenti codice, in lucem edidit.

Ad editiones *Tibulli* perventum est. His recensendis operam forte nullam impenderem, nisi Fabricii aliorumque diligentia ea in re nimis angusta fuisset; quod deprehendet, qui cum eorum indicibus recensum sequentem comparabit.

Valerii Catulli Veronensis, poetae clarissimi, carmina. Albii Tibulli Equitis Romani poetae elegiae. Aurelii Propertii Umbri Mevani Carmina. P. Papinii Statii Surculi Sylvarum liber ad Stellam. fol. min. 1472.

Est haec editio princeps, Broukhufio nondum visa, sed Vulpio primum cognita. Extat ea in bibliotheca Laurentiana Florentiae, v. Montefalc. Bibl. MSS. T. I. p. 309. et in Museo Britann. e biblioth. Askew. Memoratur a Maistair. T. I. P. I. (sive T. IV.) p. 320. *) In ea Propertius primum excusus est. Nondum editionem hanc critico acumine exploratam esse aegre sero. Ex iis tamen, quae Vulpus commemorat, tum aliis argumentis

*) Notitias alias v. inprimis Audisfredi de edd. Rom. p. 123. Eas cum aliis nunc colligit doctiss. Panzer. Annal. typogr. Tom. III. p. 87. inter libros Venetis excusos, *Vindelinus Spirensis*, ut probabile sit, opera: quibus adde Denis Supplem. Maist. T. I. p. 17. cuius exemplum Propertium et Tibullum complectebatur; Pinelli

exemplar Catalog. T. II. p. 367. 4920. solum Propertium, Audisfredi, Catullum, Tibullum, Propertium. At Harles Notitia Litt. Rom. p. 55. huius edit. exemplum se habere professus, Catullum, Tibullum, Propertium laudat; in fine tamen Propertii adscriptum memorat annum 1475.

mentis satis probabile sit, alteram, quam nunc subiiciam, ex ea esse descriptam, adeoque lectionem nos eius iam enotatam habere, dum huius varietatem Broukhufius dederit. *)

Catulli, Tibulli, Propertii Aurelii nautae poëtae et Statii Papinii Sylvarum liber. Impressus opere et impensa Io. de Colonia et Io. Manthen de Gheretzen, qui una vivunt feliciter. Venetis. fol. 1475.

vid. Maittaire l. l. p. 350. Est haec editio, quam Broukhufius principem esse putabat, et ex qua, ut modo diximus, lectionem apposuit sub litt. D. **)

*Tibullus Romae 4. 1475. in cuius calce: Praefens opus Tibulli Albici inprimi fecit G. Tibullus ***)* *de Amidanis de Cremona Romae anno Iubilei et a nativitate domini MCCCCLXXV. die mercurii XVIII. mensis Iulii. Sedente eleme. sissimo Sixto Papa Quarto anno eius felici quarto.*

Tum subiicitur Bernardini Veronensis, vulgo Cyllenii, commentarius: in cuius calce eadem verba, quae ad Tibulli finem,

*) Innotuit nunc alia Editio princeps eiusdem anni:

Alb. Tibulli carmina. absque ulla nota 4.
de quo videndus est doct. vir Morellius Catalogo Biblioth. Pinellii Veneti Tom. II. p. 383. no. 5051. et ex eo Denis Supplem. p. 680. et Panzer. Annal. Tom. IV. p. 6. no. 22. Characterem Morellius ait esse Romanum ac perelegantem planeque eundem, quo *Florentius de Argentina* Orationem Iacobi Romani pro populo Brixiensi ad Nicol. Trionum Ducem Venet. 1472. excudit; ut adeo ista Tibulli editio ad eundem fere annum referenda esse videatur. Mihi probabile sit, editionem Tibulli 1475. ex ea esse expressam; nisi est eius ipsius exemplum, aut inde expressum apographum.

Memoratur alia editio trinorum poëtarum s. anno, loco et typographo

Catullus, Tibullus et Propertius fol.
apud Maittair. p. 752. ex quo et ex Rolli p. 64. iterum memoratur a Panzero Annal. Tom. IV. p. 107. no. 298. Hinc tamen notitiarum generi sine curatiore inspectione parum tribuo; potest enim esse antiqua editio, cuius ultima pagina interierat.

**) v. Panzer. Annal. typogr. Vol. III. p. 108. n. 189.

***)) Erat id nomen illo tempore non infrequens. Apud Montefalc. Bibl. MSS. p. 106. inter Vaticanos n. 2794. referuntur epistolae tres Tibulli I. ad Io. Avenionensem. II. ad Ge. Trapezuntium. III. ad Porcellum.

finem, repetuntur; nisi quod: *Sixto Papa Quarto, Anno eius felici Quinto*, legitur; minus recte; nam Sixtus IV. ad Pontificatum pervenit IX. Augusti 1471.

Nulli adhuc superiorum editorum Tibulli, nec ipsi Maittario, haec editio innotuisse videtur. Nobis eam videre contigit in bibliotheca Dresdeni Electorali. Extat etiam in bibliotheca Regia Parisina n. 976. Nota quoque fuit Barthio. v. eius verba mox laudanda. Nonnullae in ea a vulgata diversitates, imprimis in libro IV. erant: vitia vero scripturae eadem, quae in scriptis occurrunt. Poterat tamen in plerisque cum Italicis Heinssii, imprimis Colotiano, convenire videri. Primum in hac editione Cyllenii commentarii vulgati suere, non in Veneta 1493. ut olim Fabricius tradebat. Neque tamen is ipse editionem adornasse videtur, vel verba Tibulli castigasse: ipsius enim lectio perpetuo ab ea abit, quae in textu servatur. Doctrinam vero illius viri, et ingenium tum in interpretatione, tum in critica, si tempora, in quibus vixit, consideres, satis admirari non possis; unde Barthius ad Stat. Theb. IV, 445. de eo loquens: — *cuius sane labor multis locis illustrat clarius optimum poetam, quam ex eius aevo sperari poterat. Edidit enim sua commentaria Romae 1475. et ad Stat. Theb. XII, 418. Bernardinus Cyllenius, non contemnendus in multis Tibulli enarrator; sane talis, ut sublegisse sequentes ex eo non pauca notari possint.* Iterum ad Achill. I, 221. loco ex Tibullo I, 2. laudato: — *recte intellexit — vetus eius interpres non plane malus pro sua aetate Bernardinus Cyllenius.* Laudat eum passim etiam Brückhusius. Cf. *Memorab. bibl. reg. Dresd. T. I. p. 421.* ubi de Cyllenio nonnulla docte disputantur. *)

Tibulli, Catulli, Propertii, cum eorum vita opera, Regii lepidi accuratissime impressa auctoribus Prospero Odoardo et Alberto

*) De ead. edit. vide Maittair. T. I. p. 348. et Denis Supplem. Maittair. T. I. p. 56. ubi alii sunt laudati, et post hunc Panzer. *Annal. Typogr. Vol. II. p. 454.* no. 184.

De editione Mediolanensi 1480. quam iactant, nondum aliquid exploratum quod sit constat. Est quoque suspecta Panzero Vol. II. p. 40. no. 174.

Alberto Masali Regiensibus, anno salutis 1481. 19. Kl. Octobr. fol. 1481.

Paullo frequentior haec est editio, quam superiores. Affer-
vabatur etiam in bibliotheca Brühliana. Varietatem ex ea de-
scriptam Nic. Heinsius habuerat, et Broukh. quoque in Varian-
tium apparatu apposuit. Esse eam ex Veneta pr. expressam iam
supra monui. (Panzer. Vol. II. p. 392. no. 2.)

Catulli, Tibulli, Propert. et Statii Silvas. MCCCCLXXXI.
Actum Vincentiae per magistrum Iohannem Renensem et Dio-
nysum Berthochum. Tum in trinis foliis subiicitur Carmen Io-
Calphurnii, poetæ clarissimi, ad Iohannem Inderbachium
Pontificem Tridentinum de laudibus eius, et de Interitu beati
Simonis infantis a Iudaeis maculati. Vicentiae fol. 1481.

Contigit nunc in nova hac recensione versare eam manibus,
cum bibliothecae Georgiae Augustae ea nuper illata sit. Praefatur
breviter Io. Calphurnius ad Hermolaum Ictum, et memorat se,
ab adolescentibus studiosis rogatum, ut Propertium aut Statii
Silvas iis interpretaretur, editionem Venetam percurrere coepisse,
tot autem mendis refertam eam deprehendisse, ut longe plura
essent vitiosa et depravata, quam quae emendata; convenisse ita-
que se nonnullos impressores et tradidisse iis exemplar correctum;
nec tamen eos partibus suis fatis omnino fecisse conqueritur.
Manifestum adeo cum ex his, tum ex ipsa exemplaris tractatione
sit, esse illud ex Veneta pr. descriptum, sed paullo emendatius.
Cum impressionis nota non sub extremam calcem, sed Statii Sil-
vis subiecta sit, memorari aliquoties hanc editionem vidi sub
titulo veteris editionis sine anno: v. c. in Catalogo Biblioth. Reg.
Parisi. n. 778. (add. Panzer. Vol. III. p. 515.)

Catullus, Tibullus, Propertius, cum comment. ant. Ve-
netiis fol. 1485.

Memoratur a Maittario T. I. P. I. p. 469. sed perperam, ut
suspitor, cum de editione 1475. excusa agere vallet. *)

Catullus

*) Et haec proinde delenda et. *clarissimi Elegiarum libri cum*
in eius locum subroganda: *Comm. Bernardini (Cylenti) Ve-*
Tibulli Equitis Romani poetæ renensis — Venetiis Antonius
Batta-

Catullus cum commentariis Parthenii (XI. Kal. Maii), *Tibullus cum commentariis* (XVIII. Febr.), *Propertius cum brevibus elucubrationibus* (XVII. Kal. April.). Brixiae per Bonium de Boninis de Ragusia. fol. 1486.

Laudatur vulgo: *Cat. Tib. Prop. cum elucubrationibus Domitii et aliorum*. (v. Bibl. Reg. Paris. p. 287. n. 779. Meliora nunc v. in Panzer. Annal. To. I. p. 248. no. 38.) Sed Domitii Calderini tantum sunt in Propertium. *) Vidi exemplaria, in quibus diverso ordine se exciperent particulae; in aliis, quod et in ceteris antiquis edd. saepe factum, Propertius deerat. In Tibullum est Commentarius Bernardini Veronensis. Haec editio iam excussa fuit a Broukhusio. Convenit eius lectio fere cum Romana, ut tantum non ex ea descripta videri possit.

Tibullus, Catullus, Propertius. Impressi Venetiis per Magistrum Andream de Palihafschichis Catarensem. fol. 1487.

De hac editione, quam ex superiore Brixienti repetitam esse intellexi, repetitis quoque iisdem commentariis, Editor Cantabr. *Tibullus*, inquit, anno 1487. in quo autem anno *Catullus sit impressus, nulla fit mentio*. Sed Maittarius id definivit l. l. p. 484. et ipsa res docere poterat: *Ex signaturis (f. g.), quarum haec illam sequitur, constat, Catullum ab eodem typographo et anno eodem impressum fuisse; quamvis typographi et anni indicium ad Tibulli folius calcem apponatur*. quodque ipse nunc inspecto exemplari, quod in Guelpherb. Biblioth. Ducali servatur, didici. Andreas emiserat seorsum Tibullum adiuncto Catullo: etsi subscriptio Tibullo subiecta est: 1487. Tum aggressus Propertium edidit 1488. Ab operis tamen, qui volumen compegerunt, praemissus est Catullus etiam in isto exemplari, subiunctus Propertius, tum Tibullus. In aliis exemplaribus Propertium

Battabos Alexandrinus impressit anno salutis M. CCCC. LXXXV. quinto nonas martias. Char. lat. fol. 1485. v. Denis Supplem. Maittar. T. I. p. 203. Panzer Vol. III. p. 224. no. 887. Expressa est,

quantum video, ex edit. Romana 1472. 4.

*) Vulgatae illae erant iam antea libro singulari Romae 1475. v. Santen. praef. ad Propert. p. XL.

tum deesse, ex eodem Maittario patet, ubi, omisso Propertio, tantum Tibullum et Catullum memorat hunc in modum: *Tibullus cum commentariis per Andr. de Paraschiscis* (ita vitiose appellat, in indice vero de Paltaschiscis) *XVIII. Kal. Ian. Et Catullus cum Commentariis Ant. Parthenii Lacifii Veronensis.* Sed Propertius cum Antonii Volsi interpretationibus ab eodem Andrea de Paltaschichis excusus et absolutus est anno sequente Kal. Februar. Erat etiam in bibliotheca Schwarziana, cuius Catalogus videri potest. Non mirum adeo, eum istis duobus plerumque comitem dari. Minus accurate in Append. Catal. Bibl. Lugd. p. 513. *Catullus, Tibullus, Propertius Beroaldi* huius anni memoratur; nam is ad an. 1491. spectat, ut statim videbimus. Andreæ editio intelligenda est, quando Broukhusius *Cyllenianam* vel *Cyllenii commentarios in Tibullum Venet.* 1487. laudat; quamquam minus accurate Cylleniana vocatur; non enim, quod vir doctissimus credidisse videtur, a Cyllenio adornata fuit, neque eius Commentarii tum primum excusi, sed e superioribus repetiti suere. (Add. Panzer, Vol. III. p. 240. no. 987. De Propertio v. Santen. praef. ad Propert. p. XIII, qui sane non 1487. sed 1488. prodiit, Tibullo tamen et Catullo comes. At Propertius cum Commento Beroaldi primum prodiit Bononiae 1486 et 7. v. Panzer Vol. I. p. 218. no. 105.)

Tibullus, Catullus, Propertius cum Commento. (Bernardini Veronensis in Tibullum, Antonii Parthenii in Catullum, et Phil. Beroaldi in Propertiam.) In fine: *Commentarii in Propertiam a Phil. Beroaldo editi anno salutis 1487. impressi vero Venetiis a Boneto Locatello Bergomenfi, cui necessaria exhibuit nobilis vir Octavianus Scotus Mudoetensis: anno nonagesimo primo supra millesimam ac quadringentesimum. V. Idus Decembris. Venetiis. fol. 1491.*

Mera est repetitio superioris editionis Venetae: repetita eadem a. 1497. (Panzer Annal. Tom. III. p. 297. no. 1368. et de repetita editione 1497. v. Tom. III. p. 409. no. 2178.)

Nova repetitio sequens est, nihil amplius: *Tibullus, Catullus, Propertius cum commentariis Bernardini Veronensis, Ant. Par-*

Parthenii, Phil. Beroaldi. Impressum per Symonem Bevilacqua Papiensem. Venetiis. fol. 1493.

(Add. nunc Panzer Annal. Tom. III. p. 339. no. 1674.)

Tibullus cum commentariis Cyllaenii Veronensis. Catullus eum commentariis Parthenii Veronensis, et Palladii Patavini. Emendationes Catullianae per Hieron. Avancium Veronensem, et eiusdem in Priapeias Castigationes. Propertius cum commentariis Philippi Beroaldi. Annotationes in Propertium tum per Domitium Calderinum, tum per Ioannem Cottam Veronensem. Haec omnia sunt ex exemplaribus emendatis Domini Hieronymi Avancii. (Haec in ipsa libri fronte praescripta sunt.) Sub finem: Impressum Venetiis per Io. de Tridino de Cereto alias Tacuinum, 1510. die vero XIX. Maii. Regnante inclyto principe Augustino Barbado. fol. 1500.

Non infrequens est haec editio, (cf. Panzer Annal. To. III. p. 473. no. 2621.) sed plura etsi exemplaria inspexerim, (habeo nunc aliud a Brandesio communicatum,) tamen Domitii Calderini et Ioannis Cottae in Propertium annotationes, in titulo promissas, nusquam reperire potui, quanquam opus absolutum est. Etiam haec editio ex superioribus Venetis repetita est, exemplar tamen ab Avantio mendis typographicis purgatum esse debuit, antequam operis librariis excudendum traderetur. Conf. inf. a. 1520.

Albii Tibulli, Elegiographorum optimi, elegia de amore et laudibus Messalae per Luc. Thanner. Lipsiae. 4. 1500.

Exstat in bibliotheca Electorali Dresdensi, sed sine anni et typographi ulla mentione, quam ex Mantuario supplevi. (Nunc Panzer quoque memorat Tom. I. p. 497. no. 249.) Litterarum typi sunt neogothici. Curatam esse editionem a Gregorio Conicensi, ex Leichii Annal. Typogr. Lipsi. p. 76. didici. Referendam eam esse ad classem alteram ex Veneta 1475. deductam, iam supra significavi.

(Alia Tibulli editio Lipsiensis f. a. expressa per Conradum Racheloven memoratur in Panzeri Annal. typograph. Tom. I. p. 499. n. 274.)

Catullus, Tibullus, Propertius, in aedibus Aldi. Venetiis 8. 1502.

Haec

Haec eadem editio, ut in alijs Aldinis factum, sine anni et loci nota prostat. Est autem haec inter classicas editiones habenda, quandoquidem multarum illa sequentium quasi parens atque earum quoque, quae emendatiores prodire, fundus fuit. Expressam eam esse ex superiore Veneta 1500. liquido mihi constat, pluribus lectionibus comparatis, correctiones tamen viri docti seu Avantii seu Aldi experta est, in Catullo utique Avantii, id quod in praefatione ipse Aldus testatur. Idem ait nonnulla asterisco notata *in fine operis aliter atque aliter legi excudenda curasse*: quod tamen praestitum ab Aldo non vidi; etsi plura inspexerim exemplaria; habeo enim etiamnum in manibus exemplum Brandesii benevolentia communicatum, aliud a Collega coniunctissimo, Kulenkampio, commodatum. Nam quae sub Catulli calcem subiectae sunt Avantii emendationes, Lucretium respiciunt. *) Exierant prelo Aldi ad tria millia exemplarium huius libri, ut mirer, eum non frequentius reperiri.

Catullus, Tibullus, Propertius, impressi opera et impensa Philippi bibliopolas Giuntae T. Florentini anno MDIII. Nonis August. Petro Sotenno Vexillifero felicissimo. 8. 1503.

Etiam haec Aldinae repetitio est; ut tot alia exempla Aldina a Iunta repetita sunt. Sed Aldinae primae successit tredecim annos post altera:

Catullus, Tibullus, Propertius in aedibus Aldi et Andreae foceri. Venetiis. 8. 1515.

Primo intuitu nihil habet haec editio, quo a priore magno-
pere discrepet. Cum tamen accuratius eam compararem, pro
nova prorsus recensione habendam esse intellexi; adeo correctâ
et emendata illa est, in Tibullo utique, a viro docto, etsi eius
nomen proditum non est. Sequutus ille videtur inprimis ratio-
nem criticam, tum vero veteres editiones alterius sectae passim
inspexisse, Italicos quoque codices aut excerpta ex iis ante oculos
habuisse. Merito itaque illa facta est plerarumque, quae sequu-
tae sunt, editionum fons et fundus, inprimis autem Muretinae
1558. quam vide.

Catul-

*) At extant illae cum alijs in 1500. ubi contra omisae sunt istae
Pisapeia et Statii Silvas in ed. in Lucretium scriptae.

Catullus, Tibullus, Propertius Lugdani sumptu Barthol. Trot. millesimo quingentesimo XVII. die XXII. Sept. 8. 1518.

A Maithario in Ind. p. 242. ea memoratur.

Albii Tibulli elegiarum libri IV. una cum Val. Catulli epigrammatis, nec non Sext. Propertii libri IV. elegiarum cum suis commentariis, videlicet Cyllaenii Veronensis in Tibullum, Parthenii et Palladii in Catullum, et Phil. Beroaldi in Propertium. Habes insuper emendationes in ipsum Catullum per Hier. Avancium Veronensem. Nec non et castigatissimam tabulam omnium rerum, quae in margine sunt posita, nuper additam et nunquam alias impressam. Venetiis in aedibus Guilielmi de Fontaneto Montisferrati anno Domini MDXX, die XII. Iulii. Inclyto Leonardo Lauretano Principe. fol. 1520.

In hac editione ultima vice Cyllenii commentarii, toties repetiti, excusi fuere; ex quibus, uti comparando editiones Venetas 1487. 91. 93. 97. 1500. 1520. comperi, plerasque lectiones, quas ille in suo habuerat, in ipsa Tibulli verba intulere editores, qui illas cum verbis poetae recudi curarunt, et quidem sequiores semper maiori cum licentia, quam superiores, ita ut in novissimis lectio contextus plane immutata sit. Sic I. eleg. 4, 34. in edit. Rom. legitur *tardos dies*, at Cyllenius in comment. interpretatur alteram lectionem *stultos dies*. In Veneta 1487. et sequentibus adhuc *tardos* erat, non quod Cyllenius ita ediderat, et aliud explicuerat, ut Broukh. ait, sed quia is in suo aliter legerat, quam vulgatae tum editiones. At in edit. 1500. et 1520. etiam in textu *stultos* legitur. Novissimae hae duae editiones parum a se invicem abeunt.

Catullus, Tibullus, Propertius apud Sim. Colinaeum Paris. 8. 1529.

Novo characteris litterarum genere, quod ad calligraphiae elegantiam propius accedit, exarata est haec editio: ex prima Aldina expressa, ut ipsi comparatione facta cognovimus. Repetita eadem a Simone Colinaeo 1533. aut, quem annum aliae praeserunt, 1534. et minima forma 1543. Emendata in his sunt

sunt vitia nonnulla graviora, v. c. I, 9, 9. *per freta parentia*, hic est *parentia per freta*.

C. Val. Catulli Veronensis liber I. Alb. Tibulli Equitis Rom. Libri IV. Sex. Aurelii Propertii Umbri Libri IV. Cn. Cornelii Galli fragmenta. Basileae excudebat Henricus Petrus mense Martio. 8. 1530.

Repetita est ex Aldina prima ad secundam passim correctata, sed parum diligenter; una cum altera 1539. repetita; multo autem indiligentius triginta annis post 1569. recusa, quae vitiosissima est, cum Horatius Tuscanella, qui eam curavit, ineptus homo, ad rhetorices praecepta poëtas hos exegit et indice singulorum verborum ad Erythraei exemplum in Virgilio stulte instruxit. Repetita etiam haec est 1592. etsi ex Scaligeranis hinc illinc correctata, tamen vel sic nullo loco habenda.

Catullus, Tibullus, Propertius, per Melch. Sessam MDXXXI. XX. Sept. Venetiis. 8. 1531.

Sequitur nunc editionum genus non contemnendum, Gryphianum, quod tamen totum ex Aldina priore, seu ex Basilcensi, quae inde descripta erat, ductum est, etsi passim ex secunda, in sequioribus etiam ex Muretina interpolatum.

Catullus, Tibullus, Propertius cum Gallo apud Sebast. Gryphium Lugduni. 8. 1534.

Repetita ea est aliquoties simili formæ 1537. 1542. 1544. 1546. 1548. 1551. (forte et 1555.) 1561. 1571. et 1573.

Catullus, Tibullus, Propertius. His acceperunt Corn. Galli fragmenta. Post omnes omnium editiones summa denuo vigilantia recogniti. Venetiis apud Hieronymum Scotum. 8. 1549.

Splendida sed vana professio. E Gryphiana repetita est ad Aldinam secundam correctata.

Excipit has Mureti recensio doctissime facta, sed Aldina secunda pro fundo substrata. Multa a viro hoc sagaciter partim critica ratione partim ex veteribus scriptis et editis emendata, ut supra iam dictum est. Prodierat primum

Catullus et in eum commentarius M. Ant. Mureti. Venetiis. Paulus Manutius Aldi fil. 8. 1554.

isque solus, sine ceteris, nam verum non est, iam tum duos reliquos poëtas coniunctos exiisse. Sed insequuta est quarto anno editio, in qua Tibullus et Propertius accessere:

Catullus et in eum Commentarius M. Ant. Mureti. Ab eodem correcti, et scholiis illustrati Tibullus et Propertius. Venetiis apud Paullum Manutium. 8. 1558.

Recusa est eadem editio Venetiis cum signo Aldi 1562. et Lugduni apud Guliel. Rouillium. 8. 1559.

Multo plura in poëtae verbis mutavit Muretus, quam in scholiis indicavit, quae interpretationi aliquot locorum destinata erant. Voluit ille iustos Commentarios in hos poëtas edere, ut in calce scholiorum Propertii pollicetur. In librum IV. Tibulli nihil ab eo annotatum est.

Memorabilis sed valde infrequens est editio quae sequitur Statii, de qua supra accurate expositum est.

Catullus cum commentariis Achillis Statii Venetiis. In aedibus Manutianis, 1566. 8. Tibullus cum commentariis Achillis Statii Venetiis. In iisdem Manutianis aedibus. 8. 1567.

Aldinam secundam ille secutus est, Muretina correctione posthabita, scriptorum autem librorum varietate apposita et erudita annotatione magnam laudem meruit. Recusus est eius Commentarius in edit. Morell. 1604. et Traiecti 1680. Miror idem non saepius factum.

Catullus, Tibullus, Propertius. Antwerpiac, ex offic. Chph. Plant. 12. 1569.

Non ex infimo censu haec est editio; immo vero inter praestantiores superiorum temporum referenda. E Canteri recensione eam esse profectam narrat Fabricius, quod verum non est; nam Propertius tantum Guil. Canteri scholiis est illustratus. At Catullus et Tibullus a Victore Gisselio et Theod. Pulmanno varia lectione instructi sunt, quae potissimum e Statio descripta est, ex quo etiam, adeoque ex Aldina secunda, quem Statianae lectionis fundum esse ignorabant viri docti, saepe correxerunt, saltem mutarunt lectionem Mureti, quam in ceteris sequuntur. Subiecta Tibullo sunt Galli fragmenta cum praefatione Pulmanni. Quam ab aliis memoratam vidi, editionem Plantin. 1560. vitio numeri nata

nata videtur. (Memoratur tamen etiam in Catalogo Crevennae.)

Catulli, Tibulli, Propertii et Cornelii Galli opera cum indice Horatii Tasscanellae. Basileae ex offic. Henricopetrina anno Salutis MDLXIX. mense Martio. 8. 1569.

De hac v. sup. ad a) 1530.

Catullus, Tibullus, Propertius ex recensione Scaligeri. Accedit eiusdem castigationum liber. Lutetiae Paris. ap. Mam. Patisson. 8. 1577.

Nova sequitur lectionis Tibullianae concinnatio a Ios. Scaligero instituta; cuius classis prima haec est. Spreverat ille, Mureti obtreptione adductus, lectionem ab hoc emendatam, et una cum illa Aldinam sec. rediitque ad Aldinam primam, ut supra monuimus, ex qua reduxit magnum numerum vitiosarum et importunarum lectionum, quas partim suo more correxit, partim in contextu reliquit, cum dudum sublatae essent in Ald. sec. et Muretina. Sequutus tamen eum est cum aliis Broukhufius. De codicibus, quos adhibuit Scaliger, supra dictum est. Habuit etiam praeter Aldinam primam, vel Gryphianam inde expressam, edd. Statii et Platin. ut intelligas de hac v. c. III, 4, 28. ubi sola Plantin. spirabat exhibet. Quae sequitur

Catulli, Tibulli, Propertii, nova editio. Ios. Scaliger recensuit. Accedit eiusdem in eosdem castigationum liber. Antw. apud Aegidium Radneum. 8. 1582.

est repetitio, sed retractata a Scaligero (v. p. 66.). Ad calcem adiectus est: Mureti Commentarius in Catullum, cum eiusdem scholiis in Tibullum et Propertium. At alia auctior editio a. 1600. prodiit, recusa 1607.

Eodem anno Antwerpiae excusa sunt Iani Doussae patris Praecidaneae pro Albio Tibullo, cum Praecidaneis pro Catullo; sequutum est paullo post Succidaneum nuperis ad Tibullum Praecidaneis addendum; in quibus vir doctissimus, sed difficilis ingenii et affectati studii antiquatae Latinitatis, Scaligeri vestigiis insistentis loca nonnulla retractavit. Prodiere libelli ex officina Chph. Plantini: in qua eadem aliquot annis post excusi sunt poetae ipsi ad Scaligeranam recensionem, quod expectari poterat, concinnati.

Cat. Tib. Prop. serio castigati. Antwerpiae ex officina Chph. Plantini. min. form. 1587.

Nec alia esse videtur Lugdunensis in Batavis editio huius vel frequentis anni, quam memorant viri docti. Sed memoratu dignior est alia Plantiniana.

Catullus, Tibullus, Propertius, denuo recogniti ac variis lectionibus et notis illustrati a Iano Doufa filio. Accessere Pervigilium Veneris et carmina graeca, quae aut e latino Catulli expressa sunt, aut a Catullo ipso latine translata. Item Ios. Scaligeri et Henr. Stephani e Tibullo et Propertio versiones graecae. Iani Doufae filii in Cat. Tib. Propert. coniectanea et notae. Lugd. Bat. ex off. Plant. Fr. Raphelengius. 12. 1592.

Hanc omnium emendatissimam editionem appellat Nic. Hein- sius ad Virgil. Aen. VII, 110. Repetita est a. 1603. fundus autem editio superior 1569.

Catulli, Tibulli, Propertii et Cornelii Galli opera, Horatii Tuscanellae scholiis et indice illustrata per Seb. Henricopetrum. 8. 1592.

v. supra ad a. 1530.

Catullus, Tibullus, Propert. Lugduni. 12. 1594.

Fabricius l. l. Nec videtur esse aliud quam Gryphianarum repetitio.

Tibulli Elegia de bello et pace a Fed. Morello graeco carmine reddita et pacis commoda ex Euripide et Philemone ab eodem Morello Latinis versibus expressa. apud Morellum Lute- tiae. 8. 1598.

Pauca sunt folia; graece est reddita lib. I. El. 10.

Catulli, Tibulli, Propertii nova editio. Ios. Scaliger Iul. Caes. fil. recensuit. Eiusd. in eodem Castigationum Liber auctus et recognitus ab ipso auctore. In bibliopolio Commeli- niano. 8. 1600.

Multa in Commentariis mutata sunt. cf. sup. ad 1577.

Catullus, Tibullus, Propertius. Lugduni. 8. 1603.

Catal. bibl. Bodlei. p. 162. Conf. 1607.

Catullus, Tibullus, Propertius, serio castigati. Antwerp. Raphelengius. 24. 1603.

v. ad

v. ad 1592.

Catullus, Tibullus, Propertius, cum variorum doctorum commentariis, notis et observationibus in unum congestis: ex typogr. Marci Orry. Lutetiae. 3 Voll. fol. 1604.

Singulis elegiis praemisso contextu subiiciuntur notae Cylleui, Achillis Statii, Mureti, Iani Doufae, Scaligeri: cuius recensio ad calcem repetita est, in nostro saltem exemplari.

Cat. Tib. Propert. nova editio. Ios. Scaliger recensuit. Eiusdem in eosdem Castigationum liber auctus et recognitus ab ipso auctore. Excudebat Iac. Stoer. 12. 1607.

Mera est repetitio editionis 1600. in fordida charta, qua Lugdunenses eo tempore utebantur.

*Cat. Tib. Propertii opera:— ad vetustiss. cod. bibliothecae Iac. Grafferi fideliter edita: quibus acc. Cornelii Galli fragmenta. Lugd. 1607. 12. *)*

Io. Passeratii Commentarii in Catullum, Tibullum et Propertium. Parisiis ap. Cl. Morellum. fol. 1608.

Praemittuntur ipsa poetarum verba, ex Scaligerana recensione. Sequuntur Passeratii praelectiones seu notae. In Tibullum non nisi breves sunt, copiosiores tamen in librum quartum.

Opera Catulli, Tibulli, Propertii et Corn. Galli, sive Maximiani potius. Cum indice Horatii Tuscanellae. Editio auctior insuper poematis aliquot, quae vere Corn. Galli. Hannoviae typis Wechel. apud Cl. Marnium et her. Io. Aubrii. 8. 1608.

Est repetitio, quantum intelligo, pessimae Basileensis cum Tuscanellae indice. v. sup. ad 1530. (Hoc ita se non habere, affirmant alii. Videant quibus facultas inspiciendi et otium est.) Ex ea repetita editio 1620.

Ex Tibullo et Propertio Elegiae, ex Catullo, Martiale, Aufonio aliisque scriptoribus tum antiquis tum recentibus Epigrammatu selecta et commentario brevissime illustrata. Cadomi. 16. 1610.

Non magis in censum venit, quam quae sequitur, impressio-
nis tantum loco notabilis:

Cut.

*) Biblioth. crit. P. III. p. 58.

Cat. Tib. Propertii nova editio ad Ios. Scaligeri emendationem accurate conformata — tituli suppleti — Add. Elegiarum libellus, qui Cornelio Gallo vulgo adscribitur. Brageraci. 8. 1611.

Mosella Ausonii cum selectissimis Tibulli, Propertii Elegiis, illustrata a Paulo Duizio. Mussiponti. 8. 1615.

Poëmata quaedam Catulli, Tibulli, Propertii selecta graece reddita per Ios. Scaligerum. 8. 1615.

Iani Gebhardi in Catullum, Tibullum et Propertium animadversiones cum I. Meleagri in Val. Catullum Spicilegio. Hanov. 8. 1618.

v. paullo post ad 1621.

Catullus, Tibullus, Propertius, cum Galli fragmentis per Guil. Ianson. tum per Elzevirios. Amstelodami. 24. 1619. 1630. 1651. 1664. 1670. 1686.

Quas in manibus habui, ad Scaligerapam recensitionem expressae sunt.

Catullus, Tibullus, Propertius, cum I. Livineii notis antehac ineditis, — nec non uberioribus Iani Gebhardi animadverss. cum I. Meleagri Spicilegio. It. poëmata Galli et index Horatii Tuscanellae. Frcf. ex off. Wechel. 8. 1621.

Librarii industriae debetur haec editio, non viri docti curae, etsi Gebhardus praefatus est. Poëtarum verba ex pessima Basilcenfi (v. ad 1530.) aut ex Wecheliana superiore 1608. expressa sunt. Io. Livineii notas eodem anno, et Iani Gebhardi animadverss. quarto ante anno seorsum editas nunc in unum volumen redegit librarius redemptor.

Catullus, Tibullus, Propertius. Aureliae Allobrogum. 4. 1640.

Catal. bibl. Bodlei. p. 260. nisi forte Catullus solus est.

Catullus, Tibullus et Propertius, et quae sub Galli nomine circumferuntur, cum selectis variorum Commentariis, accurrante Simone Abbes Gabbema. Trai. ad Rh. 8. 1659.

Vitiis typographicis scatet et farraginem notarum apponit, quibus verba et phrascs illustrantur, non sententiae.

Quae Parisiis 1662. et 1668. memorari solent editiones, numerorum vitio natas esse arbitror, nec vere extare.

Poë-

Poëmata selecta e Catullo, Tibullo et Propertio cum notis Vorstii. Lipsiae. 8. 1675.

Catullus, Tibullus, Propertius, e recensione I. G. Graevii, cum notis integris Ios. Scaligeri, M. Ant. Mureti, Ach. Statii, Rob. Titii, Hier. Avantii, Iani Doussae patris et filii, Theod. Marcilii, nec non selectis aliorum. Trai. ad Rhenum. 8. 1680.

Graevii nomen mutuasse tantum videtur astutus librarius ad fraudem faciendam, quanquam eius praefatio in capite legitur. Omnia indiligenter disposita et parum concinnae; nec cum cura expressa.

Catulli, Tibulli, Propertii, opera, interpretatione et notis illustrata a Phil. Silvio in usum Delphini. Paris. 4. 1685.

Vide de ea iudicium Fabricii p. 56. (94. ed. nov.)

Catulli, Tibulli et Propertii opera ad optimorum exemplarium fidem recensita. Acc. variantes lectiones e MSS. Cantabrigiae. 4. 1702.

Splendida et inter ceteras conspicua editio ipsos poëtas emendatissimos exhibet. Editor var. Lect. adiecit cum ex aliorum annotationibus excerptas, tum ex Cod. Laudensi, Collationibus in margine Aldinae adscriptis, aliis collationibus Octav. Ferrarii, item ex antiquis edit. Reg. Lep. Brix. Ven. Ald. Colin. Conf. quae supra de ea dicta sunt.

Albii Tibulli, Equitis Romani, quae extant, ad fidem veterum membranarum sedulo castigata. Accedunt notae cum var. lect. libello. (studio Iani Broukh.) Amst. 4. 1708.

Satis de ea supra dictum est.

C. Valer. Catullus, A. Tibullus, Sex. Aurel. Propertius ex recensione Io. Ant. Vulpii Bergomensis; cum eiusdem observationibus. Patavii ap. Ios. Corona. 4. 1710.

Et adolescens, et nondum visa Broukhufiana, hanc emisit vir doctissimus. Multa retractavit in editione posteriore.

In Edd. recentioribus quae sequuntur, obtinere hoc a me ipse non potui, ut eadem, qua superiores, maxime veteres, diligentia recenserem aut iterum singulas excuterem. Nec id facere operae pretium erat.

Catulli, Tibulli, Propertii opera. Accedunt quaedam eorumdem Poëtarum sarmina graece versa, cum oda Sapphus
a Ca-

a Catullo latine reddita, et cum indice copioso. Londini, Jac. Tonson. 12. 1715.

Michaelis Maïtarii cura prodiit, qui plures alios auctores hac forma excudendos curavit; Corpore quoque Poëtarum edito, quo, ut in ceteris Poëtarum Corporibus, Tibullum quoque comprehensum esse, monere opus non est. Ex Cantabrigienſi repetita est, una cum Var. Lect. Adiecta tabula, qua Scaligeranas transpositiones comparatae sunt, item graeca versio nonnullorum carminum a Scaligero et Florente Christiano facta.

Catullus, Tibullus, Propertius, ad fidem optimorum exemplarium recensiti, cum MSS. var. Lect. margini appositis ad celsissimum Aurelianensium Ducem. (studio et opera Mich. Brochard.) Paris. Coustelier. 4. 1723.

Multa praeclara minatur Editor; nil tamen aliud egit, quam ut Scaligeranam recudendam traderet. Tam levis horum hominum fides est, si verborum ostentationem ad rerum argumenta referas. Ad temporum rationes porro hic commemoranda est editio, de qua supra iam actum est:

Tibullus Corvinianus, seu Albii Tibulli, Triumviri Poëtices, quae supersunt. E codice MSS. to Matthiae Corvini Regis Hungariae recensuit Samuel Köleserius a Keres-Eer. Claudio-poli. 8. 1727.

Catullus, Tibullus, Propertius, ad fidem optimorum librorum accurate recensiti, quibus adiectum est Pervigilium Veneris. Göttingae ex offic. Acad. A. van den Hosck. 12. 1742. et 1762.

Catullus, Tibullus, Propertius, pristino nitore restituti et ad optima exemplaria emendati. Acc. fragmenta Corn. Gallo inscripta. Lugd. Batav. (Paris. Coustelier.) 12. 1743.

Ad Scaligeranam recensionem excusa est; etsi sollenni iactantiae more ad optima exemplaria emendati poëtae in fronte praedicantur.

Albius Tibullus, Eques Romanus, et in eum Io. Ant. Vulpii, Philologi ac Rhetoris in Gymnasio Patavino, novus commentarius diligentissimus. Excudebat Ios. Cominus Patavii. 4. 1749.

Etiam de hac editione inter potiores merito habenda supra dictum est. Non commemorabo alias recentiores ex superioribus repeti-

repetitas, etsi nitore forte et cura typographica notabiles, qualis Londinensis est 1749. apud Io. Brindley, Parisiensis 1754. apud Barbou, Glasguensis Tibulli et Propertii 1753. 8. ex Broukhusiana expressa, Birminghamiensis typis elegantissimis Io. Baskerville, 1772. Accessit iis nuper editio splendore, elegantia et diligentia atque arte omnes quas vidimus similes conatus superante, *Purmae* curata a Bodonio: *Catulli, Tibulli, Propertii Opera* 1794. fol. mai. Praefuit ei vir doctus, in Tibullo maxime nostram recensionem sequutus. (cf. *Gött. Gel. Anz.* 1795. p. 1799.) Inserta quoque passim est una et altera elegia Chrestomathiis; e quo genere paullo serius inspexi Eclogas vet. poetar. a doctissimo viro, Doering, curatas et bonis notis instructas.

Multo minus ad consilium nostrum spectat, ut versiones annumerem, etsi superioribus annis nonnullae prodierint elegantes et Tibulli gustum aliquem iis propinantes forte, qui iis uti volent. Inspexi inter alias versionem Anglice exaratam cum notis a Iac. Grainger M. D. Lond. 1758. ut alias taceam; de quibus nunc eo minus necesse est dicere, quod his diebus prodiit liber praeclarus Iud. Guil. Brüggemanni Stettini 1797. *A View of the English Editions, Translations and Illustrations of the ancient Greek and Latin Authors with Remarks*: ubi p. 575. fqq. diligentissime factum videbis conatum in Tibullo recensum. De Sam. Henleii Viri doct. specimine iam ante dictum est: Italicam selectarum elegiarum Io. Hieronymi Carli Ven. 1756. Gallicam auctore de Pezay 1771. aliam Gallicam 1771. multo cum ornatu typographico vulgatam vidi; nolo tamen mihi sumere hoc, ut de iis arbitrium feram. [Multo minus, de popularium meorum studiis et conatibus quicquam memorare ausim, cum praefens periculum sit ab iis, quos non a primo statim tentamine inter principes retuleris viros. Raro est qui meliora doceri se aut cupiat aut sustineat: quod tamen vidi factum a viro politi ingenii, qui Tibullum teutonice redditum Turici 1783. ediderat. (v. *Gött. Gel. Anz.* 1783. p. 1951.)]

Tantum de Tibulli editionibus. Subiici his iussi vitam eiusdem, etsi non satis eleganter scriptam, ex editione Vulpri, sed relectis nonnullis nimis otiose disputatis.

DE

DE
V I T A T I B V L L I. *)

Quod ALBIO TIBULLO praenomen fuerit, minus comper-
tum habemus; five id librariorum incuria seu casu exciderit. a) Honesto et equestri loco natus est, b) Romaene an in municipio aliquo Italiae, non constat. Petrus Crinitus et Lilius Gregorius Gyraldus, qui ante duo saecula poetarum historiam persecuti sunt, annum V. C. DCCXI. quo A. Hirtius et C. Vibius Pansa Coss. praelio Mutinensi adversus Antonium pro patria occubuerunt, Tibullo simul atque Ovidio natalem fuisse, monumentis litterarum tradiderunt. Id illis persuasit versus quidam pentameter, quem utriusque poetae codices praeferunt, ubi ambo de sui ortus tempore verba faciunt:

Quum cecidit fato Consul uterque pari. c)

At

*) a) Vulpio confecta: ut paullo ante dixi.

a) Ingeniose Broukhufius p. 1. *Amisit autem hic noster eques suum sibi praenomen, nulla, ut arbitror, perquisitione iterum reperiendum. Est enim verosimile, in libro illo unico, unde ceteri in Italia traduces prodierunt, litteram singularem, quae praenomen signaret, aut vetustate fuisse exsam, aut librarios harum rerum incuriosos, tanquam minime necessariam, neglexisse. Nisi quis coniciat, A. hoc est Audi praenomen habuisse: atque hoc elementum ab insequente comparis*

naturae vel fuisse absorptum, vel potius e binis coaluisse in unum.

b) Ortum ducit noster e gente Albia equestri. Fuit alia consularis, e qua, contra Broukhufii monitum, eius genus ducunt Daceries et Sanadonius ad Horat. I. epist. 4. Ex eo, quod in inscriptione libri, quae fere est: *Tibulli Equitis Romani*, tum in vita incerti auctoris, infra exhibenda, Eques Romanus appellatur, perperam contenditur, eum Romae natum esse.

c) Tibulli III, 5, 18. Ovid. IV. Trist. 10, 6.

At Iosephus Scaliger, qua erat sagacitate, primum subodoratus est, hunc versiculum ex Tibulli carminibus, tanquam spurium, expungi oportere; quod ut fiat, magnam temporum confusionem oriri. Calculum adiecit Ianus Douza, qui Schediasmate succidaneo ad Tibullum, d) manifesto admodum ostendit, de arca Sulmonensis Equitis a quodam in re aliena nimis officioso Tibulli supellectilem auctam. Quod utinam humaniore stilo et minus obsoleto praestitisset bonus ille Douza, ut, quae scribebat, et legi libentius, et intelligi facilius possent. Ego vero argumenta, quibus utitur, summatim proferre non gravabor. Primum igitur nullo modo Tibullus potuisset Messalam sequi ad bellum Aquitanicum, stipendia merere, guavi denique militis vicem fungi, (quod ipse de se narrat, e)) quindecim annos natus, vel etiam aliquanto minor: tot enim fere intercedunt ab Hirtii et Panfiae consulatu ad Messalae victoriam ac triumphum de Gallis, quem egit anno V. C. DCCXXVI. ut ex vetustissimo lapide satis constat. f) Deinde Ovidius g) libro IV. Tristium, Elegia X. ubi, aetatis ordine servato, Elegiae Latinae scriptores enumerat, Gallo principem locum tribuit, alterum Tibullo, tertium Propertio, sibi ipse postremum: ex quo colligimus, Tibullum Propertio atque Ovidio natu maiorem fuisse. Nisi quis inepte cavillectur, Nasonem serius ad scribendum appulisse animum; quod in poetam ingeniosissimum, et versus plurimos nullo negotio fundere solitum minus convenit. Huc pertinet Ode Horatii ad
Albium

d) *Schediasmate succidaneo ad Tibullum*) quod Praecidaneis suis pro Tibullo adiecit, quodque post Morellum in edit. Paris. 1604. ad calcem editionis suae recudi curavit Broukhusius, qui in Doufiae sententiam pedibus transit. Eundem ornate persecutus est Sanadonius ad Hor. I. epist. 4. cf. etiam Mallou. vita Horatii ad a. 723.

e) lib. I. eleg. 7, 9. seqq.

f) M. VALERIVS M. F. M. N. MESSALA. A. DCCXXVI. CORVINVS.

PRO COS. EX. GALLIA. VII. K. OCT.
Est is annus V. C. 727. Varro-
mianus.

g) IV. Trist. 10, 51.

*Virgilium vidi tantum: nec
amara Tibullo*

*Tempus amicitiae fata de-
dere meae.*

*Successor fuit hic tibi, Galle:
Propertius illi:*

*Quartus ab his serie tempe-
ris ipse fui.*

Albium inscripta, h) in qua Venusinus poeta, sui exemplo proposito, Tibullum ob *Glyceræ* saevitiam *Elegos miserabiles decantantem* et *sibi iuniorem præferri dolentem* in amore, ab animi aegritudine revocat, et solatur. Quod poema si, ut ordo carminum ostendit, compositum fuit ante aliud de Augusti Actiaca victoria adversus Antonium et Cleopatram, i) quam in annum V. C. DCCXXIII. incidisse liquet, invenimus, si communi opinionioni assentire velimus, Tibullum annorum vix duodecim Elegiacum poetam, *Glyceræ* amatorem, et, quod magis mirabile, tamquam aetate proveciore, a puella domo exclusum. k) Omnibus igitur fucum fecit Ovidianus ille versiculus, Tibullo, ut ait memoratus Douza, a mala manu adfutus. His docti viri gravibus argumentis liceat mihi levius quoddam, neque tamen omnino contemnendum, addere de mea penu; ne scilicet ad has epulas, quod aiunt, veniam asymbolus. Vix est, ut credere possim, Ovidium Tibulli memoriae studiosissimum, quum animadvertisset, se natalem diem, vel saltem annum cum illo habere communem, qua erat praecipue diligentia in rebus vel minimis, eiusmodi eventum silentio praetermissurum fuisse. l) Verisimilius itaque est, aequalem Horatii Tibullum fuisse, m) id suadente ipsius Flacci testimonio, qui Epistola 4. Libri I. *candidum iudicem sermonum suorum* eum appellare non dedignatur. Emunctae vero naris hominem, qualis erat Horatius, iam octo lustris vivendo exactis, scripta sua accuratissime elucubrata, homini adolescenti, viginti duobus annis ipso iuniori, castiganda committere, iure ac merito puduisset. Quibus iactis fundamentis, alius error

con-

h) libri I. oda 33.

i) libri I. oda 37.

k) Urget haec etiam Broukhuis ad Tib. II, 4, 13. Esse tamen hoc argumentum adeo validum non videtur, cum odas Horatii non secundum tempus, quo quaeque scripta est, collocatas esse consuet.

l) Est utique argumentum hoc levissimum, ut fere omnia eiusmodi argumenta a silentio desunta, ubi memoracionis causa idonea nec necessaria erat.

m) In annum itaque V. C. 690. vel proximos Tibulli natales ponit Douza, quem sequuntur Broukhuis, Fabricius, Saadonius, Vulpius.

convellitur, qui iam invaluit, Tibullum videlicet in ipso aetatis flore vita defunctum esse; idque propter auctoritatem Domitii Marci, qui Romanum hunc Equitem *iuvenem ad Elysios migrasse*, in Epitaphio testatur. Huius enim testimonii pondus elevare facile potest: quum sciamus, eos, qui XLVI. aetatis annum praetergressi nondum forent, ex instituto Servii Tullii iuniores appellatos: n) qui vero excessissent, seniores. Quapropter Sallustius C. Caesarem triginta sex annos natum, quum summi pontificatus apicem peteret, *adolecentem* vocare non dubitavit. o) Quum igitur ex eodem Marci Epigrammate intelligamus, paullo post Virgilii mortem Tibullum vivere desiisse; p) Donatus vero scripserit, Virgilium denatum C. Sentio Saturnino, Q. Lucretio Vespillone Coss. anno V. C. DCCXXXV.: sequitur necessario, si Tibullum, ut ratio postulat, Horatio supparem facimus, cuius natalis contigit anno DCLXXXIX. L. Aurelio Cotta, L. Manlio Torquato Coss., eum ultra quadraginta annos vitam produxisse. q) At de istis fortasse plus nimio: ad reliqua pergamus.

Patri-

b) Gellius X. N. A. 28. Sed an ex Servii instituto, quod dudum obsoleverat, usus iste vocabuli *iuvenis*, etiam de tricenario venerit, valde dubito; quanquam observatio ipsa vera est, et a multis viris doctis propoſita.

c) Catil. c. 49.

d) conf. Maſſon. Vita Ovidii an. 735.

e) Contra hanc Douſae ſententiam Ayrman. §. 94. ſeqq. diſputat, argumentis tamen, quibus non magis commoveare, quam iis iſtis, quibus Douſa utitur ad ſuam opinionem confirmandam. Difficultas alicuius momenti proferri potuiſſet haec: quod ex Douſae rationibus anno demum trigelimo tertio prima ſtipendia feciſſe in Meſſalae contubernio videtur.

Iſſe Ayrmannus in laudata Tibulli vita, inprimis §. 90. ſeqq. annum 705. eius natalibus aſſignat; in quam ſententiam propterea maxime conceſſiſſe videtur, quod in lib. III. eleg. 5. verſum, quem ſuppoſititium interpretes delent, ipſe, corruptum tantum eſſe arbitratus, commode emendaſſe ſibi viſus erat:

Cum ceſſit fato Conſul uterque pari.

ut annus V. C. 705. ſignificaretur, quo Claudius Marcellus et L. Cornelius Lentulus Coss. cum Pompeio Urbe Italiaque, Caesaris adventu, cedere coacti ſunt. Ut de emendatione parum felici nihil dicam, poſſunt duo inprimis contra haec moveri: primum illud, conſtare ex Ovid. IV. Trist. 10. Proper-

tium

Patrimonium, quod peramplum habuerat, repente imminutum descevit: r) sive illud luxuria sua ipse prodegerit, s) sive militum Caesarianorum vi et latrocinio, quibus tum omnia vastabantur, pessumdatum fuerit. c) Hoc alterum verum existimo: Horatius enim, Epistola superius memorata, eum laudat a frugalitate, quod opibus recte ac moderate frui sciret: *Non tu, inquit, corpus eras sine pectore. Dii tibi formam, Dii tibi divitias dederant, artemque fruendi.* Unde etiam planum sit, Tibullum non esse decoctorem illum et gurgitem, de quo idem Flaccus Satyra

tum fuisse natum minorem Tibullo: eum autem vulgo ferri natum anno 697. ut adeo Tibullus post hunc annum nasci non potuerit; quamquam responderi ad hanc dubitationem potest, Propertii natales non nisi e Doussae coniectura ex eius IV. eleg. 1, 127. seqq. ducta in illum annum coniectos, adeoque non omnino certos esse; deinde observari potest, ipsum Tibullum IV, 1, 183. significare, sibi tantam fortunam fuisse, nunc desiderium superesse, curamque novari; iam, quod desideramus, eius sensus nobis fuerit, necesse esse; quem vero fortunae sive melioris sive deterioris sensum habere potuisse sex annorum puerum? tot enim annos, ex illa quidem sententia, natus esse debuit Tibullus proscriptionis tempore. Nos, relictis, quae parum verisimilia sunt, haec duo pro veris et certis ponemus; primum, versum illum III. eleg. 5, 18. adeoque annum natalem ab V. C. 711. videri esse supposititios; deinde, videri Tibullum, aliquanto maiorem eo anno esse: sed de vero natali anno pronuntiari temere non posse.

r) vide I, 1, 19. seqq. IV, 1, 182. seqq.

s) Contra hanc sententiam, quae fontem et originem habet veterem Commentatorem Horatii ad I. epist. 4. (nisi versum Tibulli II, 4, 53.

Quin etiam sedes iubeat si vendere avitas,

Itē sub imperium, sub titulumque, Lares.

eo deflexere viri docti) quamquam post Scaligerum verbis exornavit Dacierius ad c. I. Horatii, Doussa primum Praecid. c. 20. et post hunc Broukhuius ad IV, 1, 182. declamavit; tanta quidem hic contentione, ut ipsius viri optimi famam et fortunas agi putares.

t) Sive, quod probabile est, communem illorum temporum calamitatem expertus, agros suos ab Triumviris assignari vidit militibus. v. Ayrman. §. 7. Broukh. ad IV, 1, 182. Doussa Praecid. c. 20. Recte Cyllenius in nostri poetae vita: *bellorum civilium perturbatione egens factus.*

tyra 4. libri I. *Nonne vides, Albi ut male vivat filius? — magnum documentum, ne patriam rem Perdere quis velit.* Aliud quoque argumentum assertur verae causae paupertatis Tibulli; nempe Octavianum Caesarem, tanti nominis principem, et de litteratorum laboribus optime meritum, ad quem laudibus ornandum reliqui poëtae undique certatim accurrebant, a Tibullo, tamquam indignum, prorsus omissum, et, quantum in ipso erat, oblivioni traditum: v) ob odium, credo, Equitis nostri, et moerorem, quo, direptis bonis, conficiebatur. Non ideo tamen ad summam inopiam redactus est: sed illi benigno semper Copia cornu suppeditavit, unde *famem despiciere* posset. x) Ruri certe vitam

v) His argumentis a silentio et omissione petitis nunquam, ut magnam fidem tribuerem, induci potui. Quis enim definiat, quis fiat, quae conditio rerum Tibulli fuerit, ut nihil ipsi magnopere negotii cum Octaviano intercederet? Et, si intercessit, cur propterea carminibus statim eum celebrare debuit? Ita etiam mirabimur, cur Maecenatem non memoraverit? Otiosa et inanis quaesitio! Et tamen in his sibi placent viri docti et nimium quantum arguantur. Sic, cur noster Horatius, a quo tamen et oden et epistolam ad ipsum missam legimus, nullo carmine ornaverit, curiose quaerunt, et tandem eo deveniunt, ut multa haud dubie Tibulli perisse tragice declament. Idem in aliis fecerant alii. Virgilium de Horatio, a quo ipse aliquoties honorifice appellatur, plane nihil memorare, mirantur nonnulli et fore indignantur: fieri omnino non posse, dicunt, ut amicum suum silentio praetermisisset. Quid multa? Ivenit ecce tibi nuper inge-

niosissimus Britannus, Orrerius, illustrissimus Comes, in epistolis ad filium suum et quidem earum XXIII. Horatium in Cretheo, Aen. IX, 774. sqq. de quo ea fere dici putabat, quae Horatii ingenium et indolem exprimerent.

x) v. I. eleg. 1. extr. Notum *paupertatem*, quam noster I, 1, 5. non diligitur, de fortuna, si non laeta, at nec tenui et despecta, dici solere. cf. Broukh. ad e. l. Et praedium sibi fuisse, noster ipse testatur eadem elegia, (erat vero illud in regione Pedana, hoc est, in eo loco situm, ubi olim Pedum, Latinorum oppidum, fuerat, medium inter Praeneste et Tibur. v. Horat. I. epist. 4, 2. cf. Ayrman. §. 9. 10.) et quidem paternum, sive avitum; nam I, 3, 4. *antiquum Larem* et I, 10, 15. *patrios Lares* memorat. Ea res in novas difficultates induebat Ayrmannum §. 18. qui omnia ipsi bona proscriptionis tempore erepta fuisse pronuntiaverat. Eae tamen nullae sunt, si illud cogites, partem ei tantum bonorum fuisse adem-

vitam agere decrevit, y) ubi remotus a strepitu rerum urbanarum *salubres inter silvas* z) *Epicuri reptaret, curaretque per otium quidquid sapiente bonoque maxime dignum foret.* M. Valerii Messalae Corvini, summi viri, triumpho Aquitanico notissimi, cliens et comes perpetuus fuit; a) quem quum in Asiam b) proficiscentem itinere maritimo secutus esset, Corcyrae gravi morbo correptus decubuit. Quum esset in amores paullo proclivior, quibus etiam colendis et agitandis propter oris elegantiam c) factus videbatur; inprimis Deliam puellam, d) vero nomine Plautiam, uti Apuleius e) testis est, dilexit. Nemesis deinceps f) libertinae con-

ademptam, parte relicta. vid. I. eleg. 1, 19. Itaque etiam *accisos agros legere malui* IV, 1, 189.

y) Amore vitae rusticae, tranquillae illius et securae, ab omni cupiditate et ambitione alienae, cum praecipue ductum fuisse, ex nullo non eius carmine apparet. Huic amori nos aequabilitatem illam et simplicitatem elegiarum harum debere puto.

z) Habet hoc Vulpus ex interpretatione Broukhustii et aliorum versus Horatii I. epist. 4, 4.

An tacitum silvas inter reptare salubres,

Curantem, quicquid dignum sapiente bonoque est.

Sed has silvas cum Epicuri faciant viri docti, causam non video.

a) In eius contubernio fuit noster, ut auctor vitae eius testatur, et ipse Tibullus I, 3, 2. eumque in Gallias sequutus est, ut ex I. eleg. 7. constat. Si Messala ab Actio protinus in Aquitaniam missus est, ut ad I. eleg. 3. probabimus, et ipsum Tibullum in classe fuisse probabile est. Nisi Messalam, antequam in Aquitaniam

pergeret, Romam adiisse dicas. Huic noster librum primum et alterum inscripsisse videtur; non vero totum opus, ut Cyllentius in eius vita: *Ad Messalam hoc opus misit in IV. libros digestum.*

b) Ex Galliis in Asiam contendisse Messalam, satis constat. vide ad I, 3. pr.

c) Hanc ipsi tribuit auctor vitae eius.

d) Libertinam, vide I, 6, 67. temere contra id pugnante Ayrmanno §. 65. Hanc primum in nuptam, (I, 1. I, 3.) mox alterius coniugem, (I, 2. I, 5. I, 6.) amasse videtur. cf. eund. §. 66. sqq.

e) Apolog. I. ubi alii Planciam, vel Planiam, vel Flaviam legunt. Planian post alios defendit Broukhustius ad Tib. §, 1, 57. Planciam Ayrman. §. 73.

f) Nemesis esse eandem cum Horatii *Glycera* lib. I. od. 33. vulgo existimant. Potuit tamen etiam alia esse, quam post ceteras, adeoque tum amasse videtur, cum iuniorem amatorem ei praeferrimur non esset. Pro eadem puella cum Nemese *Glycera* vix haberi

conditionis mulierem, ut videtur. Neaeram, puerumque Marathum, Sulpiciam quoque ac Cerinthum, amatorum par, carminibus celebravit. g) Miror autem, cur ab Ovidio duae tantum eius amicae nominentur, Delia et Nemesis; quarum alteram lecto morientis adfuisse, manuque illius deficiente pressam testetur. Fortasse h) (nihil enim commodius in mentem venit) sub Lygdami et Neerae nominibus cuiuspiam amicorum gratificatus; non suis, at alienis amoribus, castis tamen et coniugalibus, inserviens. Parum libenter se militasse ipse non semel significat; nam et Pacis cultorem se profitetur, diramque sitim humani sanguinis identidem abominatur. Macrum et Horatium i) poetas in familiaribus habuit: etiam T. Valgii, heroico versu excellentis, honorificam mentionem facit. k) Eius autem innotuit obitus Nasonis illustri Epice-

haberi potest, nam de Nemesis avaritia, non fastidio, quod senem se sperneret, conqueritur. De Neera dictum est ad lib. III, 1. pr.

g) Sunt ea in librum IV. relecta, eque viri doctissimi iudicio adeo ad Tibullum auctorem referenda. De qua re tamen tum alii dubitarunt, tum ipse Tibullum auctorem habere ea nego. Verum de hac controversia actum est diligenter ad lib. IV, 2. pr. De Maratho v. ad I, 4, 81. Obss. et I, 8.

h) Modestius quidem haec, nec minus tamen otiose, quam Ayrmanus §. 64. qui nullum dubium esse contendit, quin per Sulpiciam et Neeram aut eadem illae (Delia et Nemesis) aut plane a nostri amore alienae puellas intelligantur; quoniam, si diversae fuissent, eas una cum reliquis Ovidius commemoraturus fuisse videtur. At eodem argumento affirmabo, non modo Sulpiciam et Neeram,

sed etiam Nemese fuisse eandem cum Delia, quia hanc unam Apuleius loco laudato memorat, et Martialis ea, quae Tibullus de Delia pronuntiavit:

*Et iuvet in tota me nihil
esse domo.*

ad Nemese retulit. Quid, quaeso, ea definire refert, quae affirmare et defendere nec licet, nec quicquam interest? Potuit Ovidius et pluribus Tibulli amicis nominare duas, forte potiore loco habitas aut aliis de causis inter ceteras insignes.

i) quem ad nostrum oden 33. libri I. et epist. 4. libri I. scripsisse doctissimi interpretes existimant: quanquam nondum ab omni dubitatione exempta illa opinio, mihi quidem, esse videtur. De Macro Tibull. II, 6, 1.

k) IV, 1, 180. si modo illud carmen Tibulli est. Etiam Catulli III, 6, 41.

Epicedio defletus est, l) qui matrem et sororem suprema illi pietatis officia persoluisse scribit. Quanti autem Elegiae Tibulli aestimandae sint, vel ex uno Fabio Quinctiliano m) colligere possumus; qui quum tersum iudicet atque elegantem maxime, simul ei principatum in hoc genere carminis facile tribuit. Horatius Cassio Parmensi praeposit. n) Ovidius *cultum* o) appellat, eiusque carmina nunquam intermoritura vaticinatur. Equidem Tibullo suaviorem poetam, planiorem, aut magis aptum ad motus animi pingendos non invenio. p) Sunt, quibus Panegyricus ad Messalam minus arrideat; nec iniuria: voluit enim Auctor in illo poemate egredi gyrum ingenii sui; adeoque nil mirum, si ei non succederet. q)

Ex vetustis codicibus et editionibus. r)

Albius Tibullus, eques Romanus, insignis forma cultuque corporis observabilis, ante alios Corvinum Messalam oratorem dilexit:

l) III. Amor. eleg. 9. subiecta etiam hic inter testimonia.

m) Lib. X. Inst. c. 1. *Elegia Graecos quoque provocamus: cuius mihi tersus atque elegans maxime videtur auctor Tibullus.* Quintiliani hoc iudicium explicat ac defendit Ayrman. §. 99. 100. Ingenium et characterem elegorum Tibulli nuper vir doctus bene exposuit in diss. de poetis Eleg. Rom. (in *Nachträgen zu Sulzer* II. B. I. St.)

n) Composuerat Cassius ille traegodias, elegias et epigrammata, quae non magui habebantur. Itaque, cum Horatius dixit, Tibullum *Scribere, quod Cassi Parmensis opuscula vincat.*

non tam eum laudare, quam humo sugillare voluisse dicendus est.

o) I. Amor. 15, 28.

p) Voluit, puto, Vulpius suavitatem et facilitatem cum sententiarum tum numerorum, cum felicitate mira in reddendis affectibus mollioribus animi praedicare.

q) vide, quae ad eum dicuntur infra. Verbo: Tibulli carmen illud vix esse videtur.

r) Scaliger hanc vitam ex libris scriptis potulerat, sed iam in edit. Ven. 1476. et Reg. Leptid. excusam esse Broukhusius p. 2. monuit. Idem eam in quatuor libris invenerat, unde correctiorem, ita ut nunc est, exhibuit. Depravatior erat in Codice Regio: mendosam etiam ex editione principe 1472. Vulpius proposuit. Mendosa quoque est in ed. Romana et aliis, etiam in Corvin. Subiecta fere esse

xit: cuius et contubernalis fuit, et Aquitanico bello militaribus donis ornatus est. s) Hic multorum iudicio, et maxime Quinctiliani, viri in studio litterarum acerrimae licentiae, t) inter elegiographos principem obtinet locum. Epistolae quoque eius amatoriae, r) quanquam breves, omnino non inutiles sunt. Obiit adolescens, tempore Virgilii, ut indicat epigramma infra scriptum:

Te quoque Virgilio conitum etc.

esse solet Carmini XIV. libri IV. in Corvin. *Eques Regalis* legitur, et *Corvinum Messalam* origine dilexit; utrumque compendiosae scripturae ignoratione:

s) Hoc ex Tibulli scriptis, vel aliunde, non constat. Elici tamen potest ex I, 7, 9. *Non sine me est tibi partus honos.*

t) *acerrimae licentiae*) scil. in diiudicandis et reprehendendis veterum scriptis. Male Ayrmannus §. 98. emendabat *diligentiae*. Mox scr. *elegiographos*.

u) *Epistolae* has amatorias nullas alias fuisse, quam carmina libri IV. vel a Sulpicia ad Cerinthus, vel ab hoc ad Sulpiciam missa putabat Ayrman. §. 105.

TIBULLI

SIMVLQVE

M. VALERII MESSALAE VITAE

*Synopsis chronologica, confecta primum a Chr. Fr. Ayr-
manno, nunc recisis iis, quae vel levi vel nulla fide trade-
bantur, aliis, quae certiora erant, adiectis, recognita
et emendata.*

An. V. C. Yaron.	An. aet. Albic. iis incuntes.	
695		Hoc anno secundum Eusebium, aut saltem duobus vel tribus ante, natus est praecipuus Tibulli patro- nus, M. Valerius Messala Corvinus.
705	1	Natus est anno hoc exeunte, ut Ayrmannus puta- bat, aut, quod contendebat, non ante annum V. C. 1000. Albius Tibullus. At vulgo viri docti natales Tibulli in annum V. C. 690. coniiciunt. Neutrum certa et explorata fide.
711	7	Hirtius et Pansa, Coss. in praelio ad Mutinam oc- ciderunt. Sed anni exitum adversarum partium proscriptio Romae a Triumviris facta, per quam Tibullus quoque maxima paternarum avitarumque possessionum parte, praeter unam forte villam in agro Pedano, exutus esse videtur, patre iam ante id tem- pus amisso. Tunc proscriptus est Messala, ideoque ad Brutum et Cassium se recepit. Eodem anno natus est Ovidius, neque multo ante Propertius. At Catullus post a. 705. obierat.

Devicto

712 8 Devicto Bruto et Cassio, Messala ad Antonium,
atque inde ad Caesarem transit.

718 14 Messala in bello Siculo, a Caesare cum Sex. Pom-
peio gesto, Caesari affuit, et in mercedem fortitudinis
ac fidei Angur extra ordinem creatus est.

719 15 Salassi, Taurisci, Iapydes, alique rebellantes po-
puli, Pannonii item, a Caesare debellati sunt, cui
militiae Messalam quoque interfuisse probabile est.
v. Dio. XLIX, 34-37.

720 16 Hoc aut sequente anno Messala, Legatus Caesaris
missus, Salassios aliosque cum iis iterum rebellantes
populos devicit. v. Dio XLIX, 38. inter quos Iapydas,
Pannonios, et Arupinos fuisse e lib. IV, 1, 107, fqq.
discimus. v. ibi not.

Ad hunc annum Sanadonius Horatii Epist. 4. lib.
I. *Albi nostrorum* f. refert.

723 19 Consul una cum Caesare factus est Messala, et
eundem, cum adversus Antonium iret, sequutus,
pugnae Actiacae interfuit; a qua nec Tibullum ab-
fuisse contendebat Sanadonius, nulla cum fide.

Hoc anno aut proxime antecedentium aliquo in
patrocinium Messalae receptus esse creditur Tibullus.
Ei certe se commendare studuisse putatur primo libri
IV. carmine in laudes Messalae per eius consulatum,
et quidem ante aetatem, scripto; si quidem is a Ti-
bullo scriptus videri potest. Verum etiam si Scho-
lastici alicuius fetus ille est, potuit tamen ille rerum
gestarum fidem ad tempora sequi.

Amasse videtur Tibullus iam tum Deliam suam,
nondum eo tempore viro nuptam.

724 20 Statim a pugna Actiaca Messala contra rebellantes
Aquitanos missus, eos debellavit, et Aquitaniam in
provinciae formam redegit. v. ad lib. I. El. 7.

Eum in Gallias sequutus noster Albius, ipsius
contubernalis, bello Aquitanico interfuit. v. ibid.
Roma proficiscens scripsisse creditur libri I. eleg. 10.

Per

725

21

Per Tibulli absentiam Delia alteri nupfisse videtur. Hoc anno ineunte Messala, cumque eo Tibullus, ex Gallia in Asiam navigasse videtur; sed hic, cum ad insulam Corcyram perventum esset, in gravem morbum incidit, ibique a Messala relictus est. Inde mox, valetudine pristina recuperata, Romam reversus esse videtur. Scripsit in Corcyra libri I. eleg. 3.

Eodem et proxime sequentibus annis Messala, Caesaris exercitui praefectus, ipso absente, res in Asia, Cilicia, Syria, Phoenicia et Aegypto constituit.

Interea Romam reversus Tibullus ad amorem Deliae, tunc coniugis et alii nuptae, rediit, in eoque per hunc et sequentes annos perduravit. Quo temporis spatio scripsit libri I. eleg. 1. 6. et 2.

727

23

A. d. VII. Kal. Octobr. Messala, ex Asia Romam reversus, de Aquitanis triumphum egit, atque Augusti influ, inter alios triumphales viros, partem viae Latinae muniendam suscepit. v. lib. I. eleg. 7.

Brevi post triumphum Messalae scripta est in eius natalem libri I. elegia 7. porro lib. II. eleg. 1. ubi cf. v. 32. 33.

Intra idem tempus, si elegiarum ordinem sequi licet, quod tamen admodum lubricum esse fatendum est, amavit noster puerum Marathum. Huc refer libri I. eleg. 4. Is infelici in Pholoën amore urebatur, quam ei conciliare studet Tibullus libri I. eleg. 8. Idem puer mox Tibullo relicto, alii se dedit; in quam perfidiam scripta libri I. elegia 9.

Edidissetum librum elegiarum primum, prima ei elegia praemissa, videtur, in qua Messalam alloquitur; exemplo aliorum ex illo tempore. v. Bentleyi praef. in Horat.

728

24

Messala primus urbis Praefectus creatus est; quo tamen magistratu se post paucos dies abdicavit.

Eodem anno Cornelius Gallus, primus Aegypti praefectus Augustalis, in invidiam Augusti adductus, ad necem sibi inferendam compulsus est. Sueton. c. 66.

Hoc

Hoc circiter anno, aut certe non longo post tempore, Messalinus, alter Messalae filiorum, in Quindecimvirum collegium cooptatus est. In cuius Sacerdotii auspiciis scripsit Tibullus libri II. eleg. 5.

Circa idem tempus Nemesin amavit, avaram puellam; de cuius moribus conqueritur libri II. elegia 4. Ipsa, eo spreto, cum ditiori amatore rus abierat. Tunc scripta libri II. elegia 3. et 4. et Macro, militatum profecto, elegia 6. Parabatur tunc expeditio Aelii Galli in Arabiam, ex qua etiam Iccius apud Horatium discessere volebat.

Per idem tempus in Cerinthis, cui puella, quam is amabat, pacta erat, natalem libri II. eleg. 2. *) scripta esse potest.

Praemissa elegia prima, qua Messalam honorifice appellat, vulgasse tam librum II. videtur.

Neaeram post illam amavit, quam etiam in matrimonium ducere voluisse videtur. vide III, 1. extr. 4. passim. At illa peregre profecta, summa aegritudine confectus amator scripsit libri III. eleg. 2. 3. Cumque, eam alteri nupsisse, incerta fama perlatum fuisset, elegiam 4. re vero plane comperta, eleg. 6.

Intra hoc tempus gravi morbo laborans, ad amicos, qui thermas Etruscas adierant, misit libri III. eleg. 5.

Kalendis

*) Paullo ante et per idem partim tempus carmina libri IV. ad Sulpiciam, huiusque ad Cerinthum, scripta fuisse necesse est. Et ad Sulpiciam quidem Kal. Martii Carm. 2. eaque aegrotante c. 4. atque in eius natali c. 6. Ab ipsa vero Sulpicia ad Cerinthum venatum profectum

carm. 3. in pueri natalem 5. cum potita esset puero, 7. cum timeret, ne a Messala rus abduceretur, 8. metu adempto 9. Conqueritur de tempore Cerinthis 10. aegrotans scripsit ad eum 11. et cum poeniteret pudoris sui, 12.

Kalendis Martiis nescio cuius anni libellum III. elegiarum conscriptum Neaerae dono misit, elegia prima praemissa.

Inter hos Neaerae amores, sive inter illos Nemesios, sive alterius alicuius, scripta est Horatii oda 33. libri I. qua Glycerae amore excruciatum Tibullum narrat.

Extremos vitae annos in villae suae secessu exegisse videtur Tibullus, gravioribus exinde studiis datus operam. Quo tempore ad eum Horatius scripsit epist. libri I. quartam. cf. Masson. Vita Horat. p. 155.

735 31 A. d. x. Kal. Octobr. Virgilius obiit. Quem insequutus mox est Tibullus.

751 M. Valerius Messalinus, Messalae filius, Consul fuit.

760 Circa hunc annum idem Messalinus, Dalmatiae Pannoniaeque praefectus, parva manu magnum hostium sudit fugavitque numerum, et ornamentis propterea triumphalibus honoratus est.

764 M. Valerius Messala Corvinus obiit.

CLARORVM ALIQVOT VIRORVM

DE

ALBIO TIBVLLO

*Testimonia et Iudicia, ex ceteris, quae passim
vulgata sunt, selecta.*

Q. Horatius Flaccus Ode 33. Lib. I.

ALBI, ne doleas plus nimio, memor
Immitis Glyceræ, neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi iunior
Laesa præniteat fide.

Idem Epist. 4. Lib. I.

ALBI, nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vineæ? etc.

Paullo post:

Non tu corpus eras sine pectore. Dî tibi formam,
Dî tibi divitias dederant, artemque fruendi.

P. Ovidius Naso Lib. 3. Amorum Eleg. 9.

Memnona si mater, mater ploravit Achillem,
Et tangunt magnas tristitia fata deas;
Flebilis indignos, Elegeia, solve capillos.

Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit!
Ille tui vates operis, tua fama TIBVLLVS
Ardet in exstructo, corpus inane, rogo.
Ecce, puer Veneris fert everfamque pharetram,
Et fractos arcus, et sine luce facem,

Aspice,

Aspice, demissa ut est miserabilis alio;
 Pectoraque infecta tundat aperta manu.
 Excipiunt sparsi lacrimas per colla capilli,
 Oraque singultu concutiente fonant.
 Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
 Egredium tectis, pulcer Iule, tuis.
 Nec minus est confusa Venus, moriente TIBULLO,
 Quam iuveni rupit quum ferus inguen aper.
 At sacri vates, et Divum cura vocamur:
 Sunt etiam, qui nos numen habere putant.
 Scilicet omne sacrum mors importuna profanat:
 Omnibus obscuras iniicit illa manus.
 Quid pater Ismario, quid mater, profuit Orpheo?
 Carmina quid victas obstupuisse feras?
 Aelinon in silvis idem pater, Aelinon, altis
 Dicitur invita concinuisse lyra.
 Adiice Maeoniden, a quo, ceu fonte perenni,
 Vatum Pieriis ora rigantur aquis.
 Hunc quoque summa dies nigro submersit Averno.
 Diffugiunt avidos carmina sola rogos.
 Durat opus vatum, Troiani fama laboris,
 Tardaque nocturno tela retexta dolo.
 Sic Nemesis longum, sic Delia, nomen habebunt;
 Altera, cura recens, altera, primus amor.
 Quid vos sacra iuvant? quid nunc Aegyptia profunt
 Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
 Quum rapiant mala fata bonos, (ignoscite faslo)
 Sollicitor nullos esse putare Deos.
 Vive pius; mori pius. cole sacra; colentem
 Mors tamen a templis in cava busta trahet.
 Carminibus confide bonis. iacet ecce TIBULLVS.
 Vix manet e tanto parva quod urna capit.
 Tene, sacer vates, flammæ rapuere rogales,
 Pectoribus pasci nec timuere tuis?
 Aurea sanctorum potuissent templa Deorum
 Urere, quae tantum sustinere nefas.

Avertit

Avertit vultus, Erycis quae possidet arces.

Sunt quoque, qui lacrimas continuisse negent.

Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus

Ignotum vili supposuisset humo.

Hinc certe madidos fugientis pressit ocellos

Mater; et in cineres ultima dona tulit.

Hinc soror in partem misera cum matre doloris

Venit, inornatas dilaniata comas.

Cumque tuis sua iunxerant Nemesisque priorque

Oscula: nec solos destituere rogos.

Delia discedens, Felicius, inquit, amata

Sum tibi: vixisti, dum tuus ignis eram.

Cui Nemesis, Quid ais? tibi sint mea damna dolori?

Me tenuit moriens deficiente manu.

Si tamen e nobis aliquid, nisi nomen et umbra,

Restat; in Elysia valle TIBVLLVS erit.

Obvius huic venias, hedera iuventilia cinctus

Tempora dum Galvo, docte Catulle, tuo.

Tu quoque (si falsum est tamerati crimen amici)

Sanguinis atque animae prodige Galle tuae.

His comes umbra tua est; si quid modo corporis umbra est,

Auxisti numeros, culte TIBVLLE, pios.

Offa quicta, precor, tuta requiescite in urna:

Et sit humus cineri non onerosa tuo.

Idem Lib. I. Amor. Eleg. 15, 27.

Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,

Discentur numeri, culte TIBVLLE, tui.

Idem Lib. III. Artis v. 335.

Et teneri possis carmen legisse Properti;

Sive aliquid Galli, sive, TIBVLLE, tuum.

Idem Remed. Amor. v. 763.

Carmina quis potuit tuto legisse TIBVLLI,

Vel tua, cuius opus Cynthia sola fuit?

Idem

Idem Lib. II. Trist. v. 447.

Credere iuranti durum putat esse TIBVLLVS; *)

Sic etiam de se quod neget illa viro.

Fallere custodem demum docuisse fatetur;

Seque sua miserum nunc, ait, arte premi.

Saepe, velut gemmam dominae signumve probaret,

Per causam meminit se tetigisse manum.

Utque refert, digitis saepe est nutuque locutus,

Et tacitam mensae duxit in orbe notam.

Et quibus e succis abeat de corpore livor,

Impressio fieri qui solet ore, docet.

Denique ab incauto nimium petit ille marito,

Se quoque uti servet; peccet ut illa minus.

Scit, cui latretur, quum solus obambulat ille:

Cur toties clausas exstret ante fores.

Multaque dat talis furti praecepta: docetque,

Qua nuptae possint fallere ab arte viros.

Nec fuit hoc illi fraudi; legiturque TIBVLLVS,

Et placet, et iam te Principe notus erat.

Idem Trist. IV, 10, 51.

Virgilium vidi tantum: nec avara TIBVLLO

Tempus amicitiae fata dedere meae.

Successor fuit hic tibi, Galle; Propertius illi;

Quartus ab his serie temporis ipse fui.

Ibid. Lib. V, 1, 18.

Delicias si quis lascivaeque carmina quaerit:

Praemoneo, nunquam scripta quod illa legat:

Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,

Aptior, ingenium come, TIBVLLVS erit.

C. Velleius Paterculus Lib. II. Hist. cap. 36.

Paene stulta est inhaerentium oculis ingeniorum enumeratio:
inter quae maxime nostri aevi eminent, princeps carminum

Virgi-

*) Haec omnia, paullo tantum inflexa, leguntur apud ipsum Tibullum Eleg. 6. Lib. I.

Virgilius, Rabiriusque, et consecutus Sallustium Livius,
TIBVLLVSque et Naso, perfectissimi in forma operis sui.

M. Fabius Quinctilianus Lib. X. Instit. Orat. cap. 1.

Elegia Graecos quoque provocamus, cuius mihi tersus atque
degens maxime videtur auctor TIBVLLVS.

P. Papinius Statius Lib. I. Silv. 2. v. 252.

— Hunc ipse choro plaudente Philetas,
Callimachusque senex, Umbroque Propertius antro,
Ambissent laudare diem, nec tristis in ipsis
Naso Tomis, divesque foco lucente TIBVLLVS.

M. Valerius Martialis Lib. IV. Epigr. 6, 3. 4.

— Qui compositos metro TIBVLLI
In Stellae recitat domo libellos.

Idem Lib. VIII. Epigr. 73, 7. 8.

Fama est arguti Nemesis formosa TIBVLLI:

Lesbia dictavit, docte Catulle, tibi.

Idem Lib. XIV. Epigr. 193.

Ussit amatorem Nemesis lasciva TIBVLLVM,

In tota iuvit quem nihil esse domo. *)

L. Appuleius Apologia.

Accusent — et TIBVLLVM, quod ei sit Plautia in
animo, Delia in versu.

C. Sollius Sidonius Apollinaris Carm. 9.

Non Getulicus hic tibi legetur,

Non Marfus, Pedit, Silius, TIBVLLVS.

Idem ad Hesperium.

Memineris, quod saepe versum complevit Delia cum
TIBVLLO.

Diomedes Grammaticus Lib. III. cap. 6.

Quod genus carminis (Elegiam) praecipue scripserunt apud
Romanos Propertius et TIBVLLVS, imitati Graecos, Calli-
machum et Euphorionem.

Ioannes

*) Vide Tibullum Eleg. 5. Lib. I. v. 30.

Ioannes Baptista Pius Annot. poster. cap. 115.

Princeps Elegorum poetarum est. dubio procul **ALBIUS TIBVLLVS**, quia vere, non dissimulanter aut obnoxie, amantem agit; modo superbit, modo supplicat, annuit, renuit, minatur, intercedit, dedignatur, devovet, orat, inconstans est, quod voluit, non vult, quod optavit, refugit, secum disfidens, ut in vera cupidinis rota illum circumagi credas. Non deest tamen in tanto lepore verborum suus nitor et reconditarum rerum cognitio.

Angelus Politianus Nutric. v. 539.

— Ut tersi memorat pia Musa **TIBVLLI**,
Musa sibi primos quae iure adsciscit honores
Imparibus numeris, ni blanda Propertius ora
Solvat, et ambiguum faciat certamine palmam.

Iulius Caesar Scaliger Lib. VI. Poëticae cap. 7.

Facilius e **TIBVLLI** locis expediemus censuram nostram. Uniformis ille paene totus est, vixque discedens ab se ipso eodem paene gyro concluditur. Audis enim casus, focos, rura, nemora, praela, spicas, sacra tum saepe, tum multum. Omnium vero cultissimus, nec redundans in Elegia.

Ioachimus Camerarius in Elementis Rhetoricae.

Ego vero quoties **TIBVLLI** carmina lego, nihil amplius requiro neque venustatis, neque elegantiae: doctrinam autem et eruditionem admiror. Omnia arte studioque summo climata mihi videntur: itaque in maxima facilitate illa tamen cura elaborationis conspicitur. Verba optima, sententiae exquisitae, compositio omnibus, ut aiunt, numeris perfecta. Ex quo necesse est hoc consequatur, carmina ut sint et canora, et splendida, et concinna.

Hadrianus Turnebus Lib. XVI. Advers. cap. 19.

TIBVLLVS, ille politus suavisque poeta, et quidam Phoebeus olor, in quo sincerus esse videtur et ingenius Latini sermonis sapor, nullo peregrino vitiatu succo.

Iacobus Sannasarius Eleg. 1. Lib. II.

Battiaden docti sectatur Musa Properti:

Flaccus Pindaricos dividit aure modos.

Passeris

Passeris exsequias fracto canit ore Catullus:

Tu Nemesin laudas, culte TIBULLE, tuam.

Iustus Lipsius Lib. I. Var. Lect. cap. 21.

TIBULLVS elegans cumprimis poëta, et in cuius purissimis scriptis nativa quaedam et vernacula Latinae linguae munditia relucet.

Isaacus Casaubonus Lection. Theocrit. cap. 17.

Conferant tamen studiosi poëticarum amoenitatum Idyllium hoc cum poëtae cultissimi TIBULLI Elegia quarta, libro primo. Nam illa videntur ad Theocriti imitationem dicta:

Carmine purpurea est Nisi coma: carmina ni sint,

Ex humero Pelopis non nituisset ebur.

Franciscus Modius Silv. Carm. 15. ex persona Tibulli.

Ut Cidnus nullas sordes, nitidissimus amnis,

Volvit, et a linno purus ubique fluit:

Sic mea, Romanas inter castissima Musas,

Undique nativo culta decore nitet.

Ergo aliae placeant ornatu trans mare sumto:

Nostra suo, et patrio si placet una, sat est.

Andreas Schottus Lib. I. Nodor. Ciceron. c. 7.

TIBULLVS autem elegans Latini sermonis poëta.

Idem ibidem cap. 8.

Est purus et elegans, bonusque Latinitatis auctor TIBULLVS, Eques et ipse Romanus, qua tempestate, ut hodieque, nobilium quam plebeiorum cultior ac politior ferme fuit.

Idem Observat. Human. Lib. II. cap. 13.

Scitus et elegans tum in verbis, tum in numeris TIBULLVS: sed qui e Graecis fontibus pleraque expresserit.

Casp. Barthius Lib. IV. Advers. cap. 11.

Et quis melior TIBULLI expositor, quam TIBULLVS? qui tot saeculis parem non habuit, ac ne imitorem quidem, quem sane nostra saecula legant? Et saepissime miratus sum hoc fatum Romanae Ecclesiae; et floruisse et desloruisse una aetate Amatoriam eius Venerem, quantum quidem ad nos pertinet:

nam

nam Martialis et Papinii aetate, quod ex ipsis et Plinio etiam Iuniorè constat, talia non pauci scripserunt. Verum cum ipsis fere nominibus et hi et sequentis aevi interierunt.

Vincenzo Gravina nel Discorso delle Favole antiche.

TIBULLO è pieno di soavità, di grazia, di tenerezza, di passione, di purità, e d'eleganza, tanto nel numero quanto nelle parole, maravigliosa, e perfetta.

Petrus Lotichius Secundus.

Talis in Aonidum patria, filvisque beatis
 Perfluit aeternus sancta vireta liquor.
 Illic largifluas vatùm chorus omnis ad undas
 Inter odoratum ludit amatque nemus.
 At myrti vacua folus gemit unus in umbra,
 Quem circum lacrimis omnia plena madent.
 Hunc quondam facilem pharetrato semper Amori
 Ipsa Venus campos duxit in Elysios.
 Hoc duce carpe viam. Sed enim tu mente pudica,
 Caste puer, castis carmina finge modis.
 Ipse quidem, nec vera nego, Sulmonis aquosi
 Ad Musas propius monstrat Alumnus iter:
 Sed tantum superat facundi Musa TIBULLI,
 Quantum voce alias Daulias ales aves.

ALBII TIBULLI

LIBER I.

ELEGIA I.

Divitias alius fulvo sibi congerat auro,
Et teneat culti iugera multa soli,

Quem

Elegia I.

A Messala anno 723. invitatus, ut in cohorte eius ad bellum contra Antonium proficeretur, et studium otii vitaeque rusticae, quo animus paucis contentus teneretur, et amorem tenerrimum, quo Deliam quandam, libertinam forma in-

signi, amplecteretur, patrono excusavit. cf. Vitam Tibulli. A defensione inertiae suae postremo in affectum subtilem ac mollem definit, mira cum sensus veritate et orationis elegantia expressum.

1. *Divitias — auro*) Ornate statim hoc. Simplex erat: alius
A sibi

Quem labor assiduus vicino terreat hoste,

Martia

sibi divitias paret. Addit: rat: auro congesto. Inde doctius dictum: congerere divitias auro. Similis fere locus inf. III, 3, 11. 12. Nam grave quid prodest pondus mili divitis auri, Arvaque si findant pinguis mille boves? Ponit autem, quod Salmasius de M. U. p. 89. v. Heinl. ac Vulpus notant, duo modos copiarum ac tatum, quas quis aut in nunt aut in fundis habet; respectu tamen, ut iam olim arbitrabar, ad duplex ex militia commodum, praedae et assignandorum agrorum. Etenim inter modos sollemnes, quibus opes et facultates sibi pararent homines, retulerat hoc temporum calamitas bellorumque civilium furor, ut militiae nomen darent non modo stipendiis auctis, sed et certis post militiam praemiis constitutis, certoque agri modo praefinito, quem accepturi orant. Hinc natae illae inter bella civilia agrorum assignationes, utque eos nanciscendi copia adesset Triumviris, proscribendi dominos mos immanissimus. Nec tamen aliter conscribi aut compleri et instrui legiones ad tantum numerum auctae poterant. Accedebat licentia praedandi, inprimis in bellis cum barbaris gestis, ita ut inter artes se ditandi haberetur vulgo ea aetate praeda inter militiam facta. Hinc pos-

tae toties praedam et divitias iungunt. et Tibullus I, El. 2, 68. — *praedas et arma sequi.* et lib. II, 3, 35. sqq. *Ferrea non Venerem, sed praedam saecula laudant* etc. Confer inprimis Propert. III, 4, 1. (III, 3, 1.) *Arma deus Caesar dites meditatur ad Indos* etc. ibique v. 21. et III, 5, 3. 11. (III, 3, 25-33.) sq. ubi multa sunt, quae cum Tibullo possint comparari. Eodem spectant inf. v. 52. *viae*, ob qua puellam flentem ferre nequit. II. Cave ne verbo tenere, quod nonnulli in Latinitate parum curiosi posuerunt, significationem verbi *parare* tribuas, quam priora postulare videntur. Variavit Tibullus et quibus modo, ut quaererent bona, apprecatus est, eosdem hoc versu possidentes fecit; ut infra 49. *Sit dives iure* pro: divitias sibi paret. Itaque teneat est accepta possideat. V.

3. 4. Verba impedita et non satis quidem propria. Sed de hoc v. Obsl. Sensus omnino hic est: Paret alius sibi aurum et agros per militiae praemia et praedam; id quod fit, dum in molesta militia versatur, et modo, assidente castris hoste, perpetuo terrore agitur, modo, ubi tranquille obdormit, signis militaribus excitatur. Ergo labor h. l. pro periculo dictus accipiendus est. Exempla tamen huius usus desidero; neque ea attulit

Martia cui somnos classica pulsa fugent:

Me

amlit vir doctus in Bibliotheca critica P. III. p. 66. H. *labor assidens* — *terreat* h. e. exerceat, coniunctus cum terrore, hoste vicino. Si cogitabis milites frumentatum, aequatum, lignatum missos ab hostibus assidentibus plerumque vexari et turbari, quo modo *labor terrere* possit, non amplius quaeres. Similia Graeci dixerunt, velut Sophocles Philoct. 864. *πῦρος ἐπὶ πρὸς τὸν ἀνδρῶτατος*. Verba *quem* — *terreat* cum pars voti sint, atque a voto pendeant hoc sensu: ea lege, ut eum terreat, coniunctivi rationem eandem atque optativi apud Homerum Od. α, 47. β, 259. esse perspicies. Adde inf. 15. 16. VV.

4. *classica pulsa*) Proprium ac sollempne est *canere classicum* ut *flare*, *inflare*, quandoquidem vel cornu vel tuba seu buccina illud canitur. Et sic Propert. III, 3. 41. (III, 2, 41.) Nil tibi sit *rauco praetoria classica cornu flare*. et Virgil. Ge. II, 559. *Necdum etiam audierant inflari classica*. Facile tamen intelligas, *classica flata*, *cantu*, dicere poetam non potuisse; invidisse itaque in *pulsa*, tanquam *flata*, spiritus vi impulsus, ad sonos edendos concitata, ut translatus sit a pulsis tympanis, cymbalis, crotalis. Ita fere Graeci tubarum strepitum per *πτόνον* exprimere possunt, et expri-

munt, v. c. Plutarch. in Numa p. 73. C. Sed v. Obsl. Nec vero classica h. l. esse possunt alia, quara quae repentino hostis incursu aut alio periculo ac casu milites ad arma vocant. Nam, quod olim, Broukhufio obsequutus, putabam, de cantu buccinae, ad quem singulae nocturnae vigiliae ordinabantur, vix bene haec accipiuntur, quum, quod apposuit poeta, *ricino hoste*, satis declaret, ad periculosa tempora et terrores repentinos ex hostium accessu haec spectare. Interpellatur his somnus aut nox insomnia exigitur. Solent porro poetae belli aut militiae aerumnas aut terrores per somnos classico interruptos declarare; ut in noto illo Horatii V. Carm. 2. 5, *Neque excitatur classico miles truci*. Lucan. IV, 594. *Non praelia fessos Ulla vocant, certos non rumpunt classica somnos*. Silius Ital. XV, 48. *Haud unquam trepidos abruptet buccina somnos*. Quod adiectum hic *trepidos* vides, id ipsum eo ducit, ut ad terrores hostiles referendum confeas. Auctor Astronomicorum in Catalect. Scalig. p. 259. (Anthol. Lat. To. II. p. 326.) *classica turbant*. et apud Calpurn. IV, 131. sunt *classica turbida*. Eundem terrorem ex classico seu tuba repente audita intellige apud Auctorem Paneg. in Pilem. v. 229.

Me mea paupertas vitae traducat inerti,
Dum meus exiguo luceat igne focus.

Ipse

— *nec semper in armis*
Bellica turba manet, nec tota
classicus horror

Nocte dieque gemit.
Dixit horrorem classicum pro
sono classici, qui horrorem in-
centit. Ceterum, ut obiter mo-
neam, apparet in voce *classicum*
proprie intelligi *signum*: pri-
mitus, quod classibus populi
datum esset.

Stattius comparat illa fra-
gmenti Bacchylidis, apud Stobaeum LIII. de Pace (unde
Stephanus in Fragm. Lyric. p. 252. Urbin. p. 200. Brück.
Analect. T. I. p. 150. retulerunt):
Χαλκίων δ' οὐκέτι σάλπιγγων
κύριος,

Οὐδὲ σὺλῆται μελίφρων ὕπνος
ἀπὸ βλεφάρων,

Ἄμυν δὲ θάλλει κέαρ
Συμπόσιον δ' ἐρατῶν βέλθοντ'
ἄγναι,

Παιδικοί δ' ὕμνοι φλέγονται.

Ita enim isti versus videntur
posse constitui.

5. *vitae traducat inerti* h. ad
vitam. Traducere h. l. aut di-
ctum, ut tradere, reddere, dare
se, otio, litteris, uti etiam
παράδουναί et *δοῦναι*. Sic Ho-
mer. *δοῦναι ὀδόνειον* Il. ε. 397.
γῆραι, ἀχέσσιν Od. ι. 167. δ.
356. Hesiod. *Ἔργ.* 705. ubi ta-
men variat lectio *θῆκε* pro *δῶκε*.
aut ad otium traducitur poeta,
sc. a vita laboriosa; uti v. c.
ab una vitae ratione ad alteram

traducimur. Sensus: Ego pau-
per, contemtis divitiis, vitam
desidiosam, nullo labore et mo-
lestia vexatam, vivam, dum-
modo rebus ad vitam necessa-
riis haud indigeam. Pro his
posuit unum genus, focum ar-
dentem. H. *paupertas* est stu-
dium paupertatis, ut *gloria* pro
studio gloriae apud Horat. Ep.
I, 18, 22.

Gloria quem supra vires et vo-
suit et unguis.

Adde Tac. Ann. I, 8. *Tertio gra-*
du proceres civitatis scripserat,
plerosque invisos sibi — iactan-
tia gloriaque ad posteros h. e.
gloriae studio ad posteros. —
vitae inerti. Vita iners est li-
bera a belli laboribus, otiosa,
qua significatione *otium* II, 6, 5.
usurpatum legitur. Adde Germ.
Tac. 14. Neque haec explica-
tio mira videbitur et contextum
expendenti et Romanos ad rem
publicam, in primis ad bellum
omnia revocasse, quod vel
significatione formulae loquendi
res gerere, aliarumque compro-
batur. — *traducat* ad militiae
labores iam toleratos 25. spe-
ctat. Ceterum ex variis generi-
bus vitae otiosae rusticam vitam,
quam toto Albium amplecti
animo tot carminum eius loca,
ut I, 2, 73. sqq. 5, 21. sqq. 10,
39 sqq. testantur, illi placere,
versibus sequentibus declara-
tur. W.

Ipse seram teneras maturo tempore vites
 Rusticus, et facili grandia poma manu.
 Nec Spes destituat, sed frugum semper acervos
 Praebeat, et pleno pinguis multa lacu. 10
 Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,
 Seu vetus in trivio florea ferta lapis;
 Et quodcunque mihi pomum novus educat annus,
 Liba-

8. *facili — manu*) h. habili, apta. v. Burin. ad Ovid. I. Art. 160. H. solerti industria, explicante Forcellinio. *Ipse* aliorum vel servorum opera non ufurns. vid. I, 2, 73. 3. 58. 5, 11. II, 6, 8. Res nota. VV.

9. *Spes*) h. l. Dea, v. Bröukh. quam, ut poeta, pro ipsa spe bonae messis et vindemiae, quae non fallat, ponit. Notandum vero illud, non tantum deam promittere vel spondere aliquid, v. II, 6, 27.; sed esse eam hic inter deos *δοῦρας ἰδών*.

11. *Nam veneror*) Nisi fragmenta haec tantum sunt elegiae sive unius seu plurium, sententiarum iunctura fortasse haec est: felicem frugum ex agris et vineis proventum fore, sperare licet, cum pietas mea diis cordi non esse nequeat: nam veneror etc. Intelligendus autem Hermes, vel Hermae, quales Silvani, Panis, Bacchi, Priapi ex ligno vel lapide frequentes in viis agrisque reperiebantur. Ad idem genus spectant Termini. Ovid. II, Fast. 641. Ter-

mine, sive lapis, sive es defossus in agris Stipes. Hos Terminos seu rudia deorum agrestium signa ait poeta se venerari, debito honore afficere. Fiebat autem hoc, corollis signo imponendis, infalis iniiciendis, imprimisque ut unguento hermas delibuerent: qua de re v. Apulei. Florid. I. pr. et ibi Colv. p. 164. Clement. Alex. Strom. VI. p. 843. Pott. et ibi Intpp. Add. Cic. Verr. IV, 35. s. 76. extr. Exstat etiam inter tabulas Herculanenses depicta talis religio To. IV. ubi v. p. 216. n. 12. — *desertus*) h. defixus, defossus, uti *inserere* est infigere. v. Bröukh. et Vulp. H. Sed vide Obs. VV.

12. *lapis*) signum dei agrestis e lapide, ut ante *stipes* signum e ligno. Interpretibus est lapis compitalis. cf. ad Minuc. Fel. Octav. c. 5. Ad solum Terminum res revocari nequit.

13. *novus educat annus*) h. novum anni tempus, sc. sive auctumnale, sive aestivum, quod poma nascentia temperie sua fovet. Hoc enim est *educat*, vel

Libatum agricolae ponitur ante deo.

Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona 15

Spicea, quae templi pendeat ante fores;

Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,

Terreat ut saeva falce Priapus aves.

Vos

vel simpliciter profert, gignit:
ut in *Lusibus* 51.

*Betasue, quantas hortus edu-
cat nullus.*

Cf. Vulp. *Annum* vocabant
quamlibet anni partem, ut no-
tum. v. Broukh. Vulp. De-
clarat autem poeta se omnium
fructuum *primitias* apponere.
Hinc *libatum*, praescrptum, et
ante. H. De verbis *ponitur*
ante vide Obsl. W.

14. *agricolae — deo*) Absolute
ita dictum *deum agricolam* vix
aliud putes esse, quam *Pria-*
pum. Sic et inf. El. 5, 27.

*Ille deo sciet agricolae pro
vitibus uvam,*

*Pro segete spicas, pro
grege ferre dapem.*

Videtur tamen h. l. ob stare,
quod paullo post memoratur
iterum *Priapus*. Broukh. et
Heins. Adv. 1, 2. *Vertumnus*
intelligunt; *Vulpus* deum
quemcunque agriculturae prae-
sidem. Nihil sane est, quod
definiri posse putem. Nam et
Silvanus et *Pan* esse potest *deus*
agricola. Dicemus igitur esse
absolute positum pro vulgari:
agricolis diis ponitur. H. Hoc
quidem cum *Guyeto* verum
puto, et V. 27. vid. Obsl.

Ceterum pietate sua in deos
agricolas memorata, qua mere-
retur, ut uber agrorum et
vinearum proventus sibi dare-
tur, ad vota 15. commodè trans-
iit, quae conditionaliter con-
cepta esse apparet: *Si Spes me
non destituat, tibi sit*. W.

16. *corona spicea, quae tem-
pli pendeat ante fores*) ex more.
Prop. IV, 3, 17.

*Omnibus heu! portis pendunt
mea noxia vota.*

quae de templorum, non urbis,
portis accipienda sunt; paullo
infr. v. 57.

Flore sacella tego.

cf. *Passerat*. ad Prop. IV, 9, 29.
Templum autem intellige *facel-*
lum, quale est, quod infr. me-
morat lib. I. El. 10, 20. Ut,
quantum *lyrica oratio* ab *elegia*
distet, intelligatur hoc exem-
plo, apponam, quomodo *Ho-*
rat. Carm. Sec. 29. 30. hanc
eandem sententiam, quae in
Tibullo est, efferat:

*Fertilis frugum pecorisque
tellus*

Spicea donet Cererem corona.

17. *ruber custos*) quia minio
piotus. Notum ex *Lusibus*.

18. *saeva falce*) ut *Virg.*
saeva arma, *saevus ensis* etc.
quo

Vos quoque felices quondam, nunc pauperis agri
 Custodes, fertis munera vestra, Lares. 20
 Tunc vitula innumeros lustrabat caesa iuencos:
 Nunc agna exigui est hostia magna soli.
 Agna cadet vobis, quam circum rustica pubes
 Clamet: io melle et bona vina date.

Iam

quo quis saeva facit. H. Forcellinius interpretatur potens, terribilis, collato Virgiliano Aen. I, 138. *saevumque tridentem*. W.

19. *felices quondam, nunc pauperis agri*) *felix* ager, qui proprie ferax, bonus, est, ex oppositionis lege h. l. est dives, copiosus, bene instructus, villa opulenta. Compara vss. 21. 22. Sic Virgil. VII. Ecl. 34. *custos es pauperis horti*, eodem sensu, ut h. l. Respicit autem belli civilis tempora, quibus patrimonii partem per proscriptiones amiserat. H. *ager felix* est is, qui largo proventu horrea ditat, ut in carmine ad Messalam dicitur, ubi 183 — 9. illa agri deminutio deploratur, de qua vide Vitam Tib. De hostiis pro modo agelli caesis cf. H. Vossium ad Ecl. Virg. I, 8. p. 18. 19. — Carmine I, 10. 26. Laribus viliozem hostiam, *porcum* pro incolumitate sua vovet, quem et agro lustrando satis convenire verbis *hostia magna* non obscure declarat. W.

20. *Lares*) Vulpius, sequutus Statium, compitales intelli-

git. Melius Broukh. *agrestes* sive rurales. Nempe Dii istius agri, sive villae, praesides; cf. Cato de R. R. 145. Suaviter autem agri fines lati vel angusti declarantur ex lustratione *ip* ambarvalibus, aliove festo.

23. *Agna cadet vobis*) Ergo Laribus sacrum h. l. factum intelligendum. Agit autem de sacro, quo lustrantur greges et agri. Tale *ambarvale sacrum* facit argumentum Eleg. I. lib. II. Ibi Bacchus et Ceres vocantur et preces fiunt ad deos patrio y. 17. et sic etiam annum sacrum Cereri et Baccho factum ad gregis lustrationem extrema hieme, ineunte iam vere, Virgil. memorat Ge. I, 338. sqq. ad 347. *Suovetauritia* vero Cato de R. R. c. 141. in quibus Marti patri preces faciendas praescribit. Ferias *Sementivae* Ovid. Fast. I, 658 sqq. Haec et alia adducunt mo, ut sacra eiusmodi lustralia plura inter rusticos viguisse existimem; alia fortasse magis, alia minus sollemnia. Ad haec minus sollemnia et privata cuiusque religione concipi instituique solita refero sacrum lustrale, de quo h. l.

Iam modo, iam possum contentus vivere parvo, 25

Nec semper longae deditus esse viae;

Sed Canis aestivos ortus vitare sub umbra

Arboris, ad rivos praetereuntis aquae.

Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,

Aut stimulo tardos increpuisse boves; 30

Non agnamve sinu pigeat fetumve capellae

De-

h. l. agitur. Aliud est, quod paullo post v. 35. memoratur, quod ad lustrationem in Palilibus XI. Kal. Mai. fieri solitam referendum est. Ab omnibus his diversa sunt Suovetaurilia, publicum festum in lustro condendo celebrari solitum. Vulgo a viris doctis omnia uno eodemque loco et nomine habentur.

25. 26. Nunc tandem sibi contigisse ait, quod diu in votis habuerat, ut mediocri fortuna, quam paupertatem vocat, contentus in villa sua otietur. Sed de veris. his seu corruptis seu spuris v. Obsf. *parvo vivere.* *parvum* de re modica, paupere, non lautissima, ut saepe alibi. Notum illud Horatii II C. 16, 13. *vivitar parvo bene.* et Virgil. Ge. II, 472. *exiguo adsueta inventus.* cf. h. l. Broukh. (Apud Iuv. Sat. IX. v. 9. *modico contentus agebas.* W.) Mox *Canis aestivos ortus* pro aestu sub ortum illum ingruente posuit ex poetarum more. *Viam* autem de militia in longinquis terris accipe. cf. v. 52. H. lon-

gae viae. Et terrestria et maritima itinera intelligenda sunt: hinc explica inf. 49.

fit dives iure, furorem

*Qui maris et tristes ferre potest
pluvias.*

Eodem sensu *vias* accipiendae sunt I, 1, 52. 3, 14. De terrestri itinere solo cogitandum I, 4, 41. 9, 16. ubi *via longa* memoratur, de maritimo II, 5, 62. Vide etiam Mitsch. ad Hor. Od. II, 6, 7. Ad verba *deditus viae* illustranda bene H. Vossius Ovid. Met. XIII, 921. *deditus aequoribus* et Lucret. IV, 993. *fugae deditus* comparavit. Ad versum 30. cf. Stat. Theb. III, 431. *hasta increpare.* W.

31. 32. Ad sensum humanitatis hoc iucundum est; inde delectant versus. Calpurnii imitationem V, 39. sqq. iam alii notarunt. Nec abludit Statii locus VII. Theb. 396. de pastore mane gregem e caula educe:

*Ipse levat gravidas, et humum
tactura parentum
Ubera, succiduasque adportat
matribus agnas.*

Desertum, oblita matre, referre domum.
 At vos exiguo pecori, furesque lupique,
 Parcite; de magno est praeda petenda grege.
 Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis 35
 Et placidam soleo spargere lacte Palen.
 Alitis, divi, neu vos de paupere mensa
 Dona, nec e puris spernite fictilibus.

Ficti-

33. *exiguo pecori*) h. l. ad numerum spectat vox *exiguo*; pro *exiguo grege* dixit. H. *pecus* nimirum et numerum pecudum significat. Hinc Livius 27, 32. *Fuerant — pecoris omnis generis ad millia viginti.* In verbis *de — grege* praepositione *de* partem totius sumi significatur. Liq. 27, 1. *Maroneam et Meles de Samnitibus vi cepit.* cf. I, 6, 80. Hinc apud Ciceronem *excipere de.* Vide et infr. 40. W.

35. *pastoremque meum lustrare*) v. II, El. 5, 87. cf. Ovid. Fast. IV, 727. sqq. unde apparebit, ad Palilia haec esse referenda. Conf. modo dicta ad v. 23. Ad religionem poetae hoc quoque fragmentum spectat. H. Non transiliendo solum ardentes stipulae acervos, Ovid. Fast. IV, 781., sed sacris etiam factis Palilibus (d. XXI. Apr.) pastorem lustrari creditum esse, docet idem Fast. IV, 747. — Copulae *quo — Et* duo ad unam rem describendam pertinentia iungunt, ut I, 3, 25. 5, 54.

9, 69. De copulis *que — que* vid. Obss. ad I, 2, 29. W.

36. *spargere lacte*) Videntur adeo non modo vasa lacte plena apposita fuisse, sed et lacte adpersum deae signum. Nisi poeta libationem in ara factam declarat; quod verum arbitror.

38. *e puris — fictilibus*) Intelligit patellas, quibus impositae fruges offerebantur diis. Trahit autem ad simplicitatem vitae h. l. et paupertatem id, quod in sacris omnino mos retinuerat, etiam postquam luxus remp. perdiderat. Qua de re passim viri docti egerunt. cf. ad h. l. Statius et Broukh. Locus classicus erat Plinii XXXV, l. 46. ubi inter alia: *In sacris quidem etiam inter has opes hodie — fictilibus praelibatur simpaviis.* (Et Iuvenalis temporibus fictilia in sacris retenta esse, ostendit Sat. VI, 342-5. W.) De simplicitatis vetusto ritu in sacris omnino servato v. Porphy. de Abstin. lib. II, 17. 18. *Pura* ornans est epitheton, tamen h. l. a religione ductum, quae

Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
 Pocula, de facili composuitque luto. 40
 Non ego divitias patrum fructusque requiro,
 Quos tulit antiquo condita messis avo:
 Parva seges satis est; satis est, requiescere lecto
 Si licet, et solito membra referre toro.
 Quam iuvat immites ventos audire cubantem, 45
 Et dominam tenero detinuisse sinu;

Aut,

quae pura et casta requirit. H. Similem locum Tibulli, ubi Lares, ut se incolumem praesent, obtestatur, vide I, 10, 17.

*Nun. pudeat prisco vos esse
 e stipite factos;*

Sic veteris sedes incoluistis avi.
 De fictili eius suppellectili vide II, 3, 47. W.

39. 40. Causam, cur fictilia dii respicere non debeant, addit: maiorum morem et usum. *de facili — luto*) Est argilla, quae tractari et fingi potest, non quia vilis et parabilis est. Ovid. Met. XV, 169.

*Utque novis facilis signatur
 cera figuris.*

ita enim malim legi, quam *fragilis*, quod ab Heinsio repositum fuit. (et invito Burmanno. W.) Hinc translatum est, ut *facilem* dicamus hominem commodum, non morosum aut pertinacem. H. Ad constructionem compara Iuv. VI, 344.

*Et Vaticano fragiles de monte
 patellas.*
 et infr. II, 1, 59.

*Rare puer verno primum de
 flore coronam.*

Fecit.

cf. Not. ad 33. W.

41. Locus dulcissimus propter animi simplicitatem contenti modico, dummodo otiosi et amare liceat.

44. *membra ref. toro*) h. e. in torum, qualem constructionem apud Propertium II, 32, 41. (24, 41.)

*Nulla tamen lecto recipit se
 sola libenter*

in verbis *se recipere lecto* animadvertis. *Torum* ad lectum discubitorium, in quo epulis accumbant, *lectum* ad quietem fruentiam (compara Propert. I, 8, 33. *requiescere lecto*) referunt Vulpinus et H. Vossius. W.

45. *Quam iuvat*) Haec commemorat respectu itinerum militarium terra marique, quae paullo post v. 50. 52. comparaturus est cum hoc otio. H. *detinuisse* pro *detinere*, de qua ratione perfecti ad morem Graecorum

Aut gelidas hibernus aquas quum fuderit Auster,
 Securum somnos, imbre iuvante, sequi!
 Hoc mihi contingat; sit dives iure, furorem
 Qui maris et tristes ferre potest pluvias. 50
 O quantum est auri potius pereatque zmaragdi,
 Quam fleat ob nostras ulla puella vias!
 Te bellare decet terra, Messala, marique,
 Ut domus hostiles praeferat exuvias:

Me

corum vide Obsl. ad I, 7, 40. —
 Ad verba *gelidas* — *Auster*,
 quorum sensus est: cum pluvia
 decidit, penitus intelligenda
 imaginem Noti pluviam con-
 citantis apud Ovid. Met. I, 268.
 269. comparea. W.

48. *somnos, imbre iuvante,*
sequi) h. somno indulgere. cf.
 Vulp. h. l. Laudant illa Sopho-
 clis ex Cic. II. ad Att. 7.

— — — *κἄν ὑπὸ ζέγγῃ*
πυκνῆς ἀκτίων πενάδος εὐδῶσθαι
οφείλ.

h. *secura mente*, ut h. l. Appo-
 situm non minus dictum illud
 veteris Comici:

Ἐξὼν καθύδην τὴν ἐρωμένην
ἔχων,

quod laudat inter alios Schol.
 Eur. Phoen. 481. ubi v. Valk.
 p. 176.

49. De verbis *sit dives v.*
 Not. ad 2. de sequentibus ad
 26. W.

52. *ob nostras — vias*) iti-
 nera negotiationis, vel militiae
 lucrosae causa, suscepta, ex
 more Equitum Romanorum.

Itaque dixerat: *sit dives iure*,
 f. v. 49. 50. cf. El. 2, 68. Pro-
 pert. II, 9, 29. 50. (7, 67. 68.)
 Ait autem, malle se omnibus
 divitiis carere, quam parare
 eas, dolente de discidio puella.
 H. Compara Propertium III,
 20, 4. (18, 4.) Cynthiam in
 amatorem, ea relicta in terras
 exteras profectum, exacerbantem:

Tantine, ut lacrimae, Africa
tota fuit?

Ceterum de itineribus militiae
 causa subeundis unice cogita.
 Vid. 26. *Zmaragdi*. Gemmas
 bello petiisse Romanos, docet
 Virg. Georg. II, 505.

Hic petit excidiis urbem misero-
rosque Penates,

Ut gemma bibat. W.

54. *Ut domus hostiles*) Mos
 fuit iste Romanorum, ut fori-
 bus spolia hostium praefixa ha-
 berent. Propert. III, 9, 26.
 (III, 7, 26.) Virgil. Aen. VII,
 183. sqq. Liv. X, 7. cf. Bruckh.
 et Vulp. ad h. l. et iam ante
 eos Statius, item Casp. Sagittar.
 de

Me retinent vinctum formosae vincla puellae, 55

Et sedeo duras ianitor ante fores.

Non ego laudari curo, mea Delia; tecum

(Dummodo sim, quales, segnis inersque vocer.

Te spectem, suprema mihi quum venerit hora,

Te teneam moriens deficiente manu. 60

Flebis et arfuro positum me, Delia, lecto,

Tristibus et lacrimis oscula mixta dabis;

Flebis; non tua sunt duro praecordia ferro

Vincta,

de Ianuis Veterum c. 29. in
Thes. Graev. T. VI. p. 509.
Similiter in Culice 82.

*Non, spoliis dum sancta decum
fulgentibus ornet*

*Templa, — — — —
Adversum saevis ultro caput
hostibus offert.*

56. *Et sedeo*) Ut perspicias,
quam commode hic versus sub-
iiciatur, reminiscendum est, ia-
nitores servos catenis fuisse fo-
ribus alligatos. Sic Ovidius
Am. I, 6, 1.

*Ianitor, indignum, dura reli-
gato catena.*

Cum hoc igitur comparat se
puellae servientem.

57. *Non ego laudari curo*)
Livineius et alii de laudatione
mortuorum pro rostris, Broukh.
de laudatione castrensi pro con-
cione intelligit, cuius iudicium
etiam Vulpus sequitur. Non
video, cur tam arctis finibus
huius vocis significatus circum-
scribendus sit. Cur non potius
est, omnino laudem et gloriam

virtute in bello parare? Ita
etiam *laus* pro virtute et cer-
tamine saepissime. cf. inf. IV, 1.
88. Ut ad suavitatem sequen-
tium versuum, ad quos deduci-
tur ea cogitatione, quod usque
ad mortem cum ea vivere cupit,
percipiendam animos iuvenum
excitemus, necesse vix est. H.
laudari curo Graeco *αἰνέσθαι*
ονεύειν apud Theocr. XVI,
15. W.

63. *Flebis*) Repetitionis figura
usus est Tibullus non magis ad
animum commovendum quam
ad sententias eleganter inter se
connectendas, ita ut particula
nam evitaretur. Vide similli-
mum exemplum I, 3, 5.: item
de positura verborum *non tua* etc.
Obss. ad I, 2, 30. W.

65. *sq. ferro vincta*) Ferrea
praecordia designari, nemo dubi-
tet. Notus is loquendi mos, illu-
stratus quoque copiose, ut solet,
a Broukhufio et aliis. Sed id
quaeritur, quid sit *ferro vincta*,
et quam commode id dicatur.

Proprie

Vincta, nec in tenero stat tibi corde filex.

Illo non iuvenis poterit de funere quisquam 65

Lumina,

Proprie sunt praecordia, quae ferrum ambit et includit, σιδηρόδετα; ut est ξίφος σιδηρόδετον capulo ferreo iuncto. Hoc praeculare se habet, si de corde munito ac tuto agitur, ut apud Horat. illud Od. I, 3, 9.: *aes triplex circa pectus et robur h. ilex*, de homine audaci. Nunc tamen alio modo cor inclusum est ferro, scilicet ut nullum externarum rerum sensum habeat. Nam videtur subtilius factum, si dicere velis, notionem simplicem ferrei pectoris (τῷ σιδηρόφρονος) ita ornari, ut ferri natura solida et adstricta declaretur, quia omnino ea, quae ex partibus constant coniunctis et contextis, habent eas inter se vinctas, adeoque ipsa vincta sunt. *Praecordia ferrea* adeo necesse est esse ferro adstricta, vincta, quasi compacta, dura. Sic *ferro corda rigent* Claudian. de B. Get. 303. Nemesian. autem Ecl. IV, 56. *ferro praecordia duret* h. induret. Ita et alterum ornavit v.l. sequ. pro vulgari: non habes cor saxeam: *nec in tenero stat tibi corde filex*. h. e. *ineft*, ut Ovid. I. Am. 11, 9. (Immobilem esse filicem, verbo *stare* exprimi putat H. Vossius, collatis Virg. Ecl. II, 26. Senec. H. F. 861. Ex ipso Tibullo I, 4, 28. II, 4, 9. afferre poterat. W.) Ornatum adhibuere alii quoque

poetae; et convenientissimum quidem Apollon. II, 231.

Οὐδ' εἰ οἱ ἀδάμαντος ἐληλαμένον
κίαρον εἴη.

Cor ex ferro ductum seu procusum proprie diceret. Alii extulere hoc: *habere vel gestare filices et scopulos et ferrum in pectore: pectus habet filices et ferrum*, ut Ovid. I. Trist. 8, 41. de homine duro proxima ad hunc nostri poetae locum:

Et tua sunt filicis circum
praecordia venae,

Et rigidum ferri semina
pectus habent.

Primitiva ratio apud Hesiodum exstat de aerea aetate *Erg.* 147. ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμόν. Ornate Pindarus in fragmento, quod Athenaeus et Plutarchus servarunt: qui Theoxeni forma non percussus stupet,

Ἐξ ἀδάμαντος ἢ σιδάρεος περὶ
κέντρα μέλαιναν

Καρδίαν ψυχῆς φλογί.

de quo cf. Wytttenbach. in praeclearo doctrinae specimine, Plutarch. de sera num. Vind. p. 69.; vide nunc Pindari fragm. p. 22. Tibulli locum ante oculos habuit et expressit Sannazar. I. El. 9, 7.

Non mihi circumstat solidum
praecordia ferrum,

Nec riget in nostro pectore
dura filex.

64. *stat — filex*) pro est,
ut sollemne poetis. Quintil.
Declam.

Lumina, non virgo, sicca referre domum.
 Tu Manes ne laede meos, sed parce solutis
 Crinibus, et teneris, Delia, parce genis.
 Interea, dum fata sinunt, iungamus amores;
 Iam veniet tenebris Mors adoperta caput; 70
 Iam

Declam. VI. a Gebhardo laudatus: *Non erat illi ferreum pectus, nec cor filice concretum, ut haec pati posset aequo animo.* Adde Ovid. XIV. Met. 757.

— — paulatimque occupat artus,

Quod fuit in duro iam pridem pectore, saxum.

Ornate autem et hoc poeta dixit, ut modo monui: *stat*, vel est, tibi *filix in corde*, pro cor ex filice habes. ut Ovidius in loco modo laudato: *saxum in pectore fuisse*. Variavit hoc Statius Theb. III, 693. *Non si — Aequoreaeque super rigeant praecordia cautes, Ferre queam.* nam si cor pro caute est, infixatae illa et imposita est praecordiis, quae cor ambiunt.

67. *Tu Manes ne laede meos*) Immodico luctu carorum Manes offendi aut putabant aut poetae saltem eleganter pronuntiant. v. Propert. IV. El. ult. 1. cf. Broukh. et Scal. ad h. l. Kirchmann. de Fun. Rom. IV. 10. adde Burmann. Sec. Anthol. To. II. p. 9. 10.

69. *dum fata sinunt, iungamus*

amos amores) Propert. II, 15. (12.) 23.

Dum nos fata sinunt, oculos satiemus amore;

Nox tibi longa venit, nos reditura dies.

coniungere amores etiam Catullus dixit Carm. 64, 373. infr. I, 9, 76. *iungere Venerem.* Adde IV, 13, 2. Ceterum compara cum his Sannazar. I. El. 3, 49. sqq.

70. *tenebris Mors adoperta caput*) Praeclarum phantasma. Mors incedit nube operta, uti alias dii incedunt caput nimbo vel aëre cincti; cf. ad Virgil. Aen. I. Exc. XIII. Convenit nota illa *Orci galea*, *Ἄϊδος κρυψή*, qua qui indutus erat, spectantium oculis subducebatur, ut Perseus; cf. Hesiod. Scut. 227. Convenit hoc Morti, furtim subrepenti. Vide carmen, quod a Neoptolemo in Philippum Macedonem compositum apud Diod. XVI, 94. exstat, in Observationibus tractatum. Non male imminemtem ex occulto Mortem per volatum tenebris tectum declararunt alii, ut Gratius Cyneg. 347.

Stat

lam subrepet iners aetas, nec amare decebit,
 Dicere nec cano blanditias capite.
 Nunc levis est tractanda Venus, dum frangere postes
 Non pudet, et rixas inferuisse iuvat.
 Hic ego dux milesque bonus; vos, signa tubaeque, 75
 Ite procul, cupidis vulnera ferte viris;
 Ferte et opes: ego composito securus acervo
 Despiciam dites, despiciamque famem.

ELE-

*Stat Fatum supra; totumque
 avidissimus Orcus
 Pascitur et nigris orbem cir-
 cumsonat alis.*

Lepide ad noctem transtulit Io.
 Iov. Pontanus Amor. II, 1.

*Tuque nigram tenebris Nox
 adoperta comam. H.*

Et mortis imagine, ut hortetur
 ad gaudia vitae capienda, uti-
 tar et senectutis; quod Ana-
 creontem Horatiumque saepius
 facere vix opus est ut moneam.
 Causam huius rei pete sis ex
 Not. ad I, 4, 27. W.

73. *levis — Venus*) quao
 levem decet aetatem, ut senec-
 tatem decent gravia; ita Ho-
 rat. *iocosam Venerem* dixit, et
 infr. EL. 7, 44. *levis amor*.

74. *et rixas inferuisse iuvat*)
 h. inferre, ingerere; dictum
 est pro simplici: *serere rixas*.
 Rixari cum puella aut omnino,

aut, si cum antecedente iunxe-
 ris, ante fores. Ovid. III.
 Art. 71.

*Nec tua nocturna frangetur
 ianua rixa.*

Et Propert. II, 19, (15.) 5.

*Nulla neque ante tuas orietur
 rixa fenestras. H.*

*inferuisse, inchoasse, fecisse. Simi-
 liter fere apud Tac. Hist. I, 23.
 inferendo saepius querelas et am-
 biguos de Galba sermones illud
 verbum usurpatum vides. W.*

76. *cupidis — viris*) qui
 divitiis inhiant. v. Broukh. h. l.
 et Doufa pater Praecidan. I. H.
Ite — ferte. Afyndeton amant La-
 tini post i, ite, III, 6, 6. Hor.
 Od. III, 14, 17., ut Graeci
 post ἴθι, Hom. Il. α, 32. β, 163.
 et βᾶν ἴθι, Hom. Il. θ, 399.
 λ, 186. Sed et copula inter-
 ponitur apud utrosque. Od. α,
 170. ἀλλ' ἴθι ναί — ᾠδῶ. Plant.
 Capt. III, 4, 103. *I ac sus-
 pende te. W.*

Ele-

ELEGIA II.

Adde merum, vinoque novos compesce dolores,
 Occupet ut fessi lumina victa sopor;
 Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
 Excitet, infelix dum requiescit amor.

Nam

Elegia II.

Exclusus a Deliae suae marito cum frustra amore in vino obruere voluisset, ianuae modo minas iacit, modo preces facit; Deliam autem hortatur, ut audacia animum muniat, sequē clam in domum admittere ne dubitet. Etiam magae ministerio se providisse, ut maritus ne adspiciens quidem furta coram oculis suis credat. Hactenus a v. 1 — 66. H. Inde constantiam suam in amore Deliae affirmat et dolores gravissimos, qui a deorum ultione haud scit an repetendi sint. De qua fortuna sua iuvenes risum teneant, monens, Venerem, ut propitia sibi succurrat, implorat. 67. — 100. W.

1. *Adde merum*) βάλ' οἶνον
 ait Anacr. XXXVI, 10. adfunde,
 ad puerum; infr. III, 6, 63.

Tu, puer, i, liquidum fortius
 adde merum.

Vulpus operose docet, esse pro simplici dare. H. Quae observatio et falsa et, si vera esset, ab hoc loco aliena. Quid verba *Adde merum* significant, satis docetur vel uno Ovidii loco Am. II, 4, 50.

*Dumque bibit, fartum, si
 potes, adde merum.*

lumina victa sc. vino, ut IV, 1, 57. victa — lumina Baccho. Non comparaverim Senec. Herc. F. 1078. *Preme devictum torpore gravi.* — fessi sc. doloribus; alio sensu Virg. Georg. IV, 190. *fessosque sopor suus occupat artus.* W.

3. *Neu quisquam multo*)
 Seneca Herc. fur. 1051.

*Detur quieti tempus, ut somno
 gravi*

*Vix victa morbi pectus op-
 pressum levet.*

Sed hoc in furore; propius ad nostrum illud est apud Theognid. 461.

Μήδ' εὔδοντ' ἐπέγειρε, Σίμωνιδη, ὄντιν' ἂν ἡμῶν

*Θωρηχθέντ' οἶνω μαλ' ἀκρό;
 ὕπνος ἔλη.*

Mox multo perfusum tempora Baccho, βεβρωγμένον h. ebrium. Nam didito per corpus ac venas subeunte vini calore, moxque altius se in caput insinuante, caput adeoque tempora perfundi vino videri possunt. cf. Obs. H. multo Baccho. Virg. Aen. IX, 536. multoque iacebat *Membra deo victus reg. am. h. o. curao*

Nam posita est nostrae custodia saeva puellae, 5

Clauditur et dura ianua fulta sera.

Ianua difficilis dominae, te verberet imber,

Te Iovis imperio fulmina missa petant.

Ianua, iam pateas uni mihi, victa querelis,

Neu furtim verso cardine aperta sones; 10

Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,

Ignoscas; capiti sint, precor, illa meo.

Te

curae et dolores amoris. Anacr. 25. f.

ὄν τοι δὲ πόντος ἡμῶς
ἰδύσσει αἰ μέμνηται.

Catull. II, 8. *gravis acquiescat ardor*, quem Statium iam comparasse video. W.

6. *dura ianua fulta sera*) obice seu vecte munita ianua, ne de nostro more cogites.

7. *te verberet imber*) pulset. Virg. Aen. IX, 669.

Verberat imber humum.

v. Broukh. et Vulp. ad h. l. Ita percuti imbre. v. Burm. ad Valer. Flacc. IV, 48. Ceterum de his amantium ineptis querelis et conviciis, quae foribus exclusi faciunt, multa collecta attulerunt Broukh. ad Propert. I, 9. et Casp. Sagittar. de Ianuis veterum toto cap. 57. cf. Plaut. Curcul. I. Sc. 1. et Ovid. Met. XIV, 710. H. Recordatio custodiae saevae et ianuae clausae animum ita accendit amantis, ut ianuam ipsam alloquatur, seque ante eam stare fingat. Moris absentes, ut praesentes,

alloquendi plura apud Tibullum comparent exempla. Ceterum *ianua difficilis* et *ianua dominae* h. e. amatae iungenda esse in Obsf. docui. W.

8. *Iovis imperio — missa*) Iovis imperium est caelum. De constructione caelo mitti, quae I, 3, 90. occurrit, vide Not. ad I, 6, 53. De H. Vossii interpretatione cf. Obsf. W.

9. *Ianua, iam pateas*) Subitae mutationis mentis exemplum simillimum III, 6, 27. I, 5, 7. existat. — *victa quer.* I, 5, 67. *verbis victa.* W.

11. *dementia nostra*) ego demens, ut illa: *virtus Catonis, sapientia Laeli* etc. Mox: *capiti — meo* pro mihi, ex more. v. Heinl. ad Ovid. Ep. XX, 127. H. Vide et Statium atque Muretum h. l. et Var. Lect. XII, 4. p. 277. de consuetudine satisfaciendi iis, quibus male peccati erant. Liv. 27, 25. *In capita consulum, re publica incolumi, exitiabilis prodigiorum eventus vertit.* W.

B

Te meminisse decet, quae plurima voce peregi
 Supplice, quum postea florea ferta darem.
 Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle: 15
 Audendum est; fortes adiuvat ipsa Venus.
 Illa favet, seu quis iuvenis nova limina tentat,
 Seu referat fixo dente puella fores.
 Illa docet furtim molli descendere lecto,
 Illa pedem nullo ponere posse sono, 20
 Illa

15. *voce peregi Supplice*) h. dixi, precatus sum. Proprio est ausreden. Liv. I, 28. rex cetera, ut orsus erat, peragit. c. 37. peragit deinde postulata. v. Ovid. Fast. V, 680. H. quae plurima. Apud Virg. Aen. IV, 533. quae plurima fando Enumerare vales. Adde eiusdem II, 277. XI, 352. et Thucyd. I, 40 f. ἢ ἐκ ἐλάσσων. VV.

14. *postea florea ferta darem*) scilicet capiti detracta, cum comissabundus erraret, v. Propert. I, 16, 7. et passim in Anthologia, ubi aliquo loco εἰσέφανοι ἰκίται eleganter vocantur, non aliter ac si de aedibus sacris ageretur. Facit inprimis ad h. l. Lucret. IV, 1170.

*At lacrimans exclusus amator
 limina saepe*

Floribus et fertis operit, postesque superbos

*Unguit amaracino, et foribus
 miser oscula figit.*

15. *Tu quoque*) Neminem ad fallendum hortatus erat,

Explica igitur haec verba: Te quoque obtestor, ut fortiter me adiuves, neu — fallas. Ita II, 1, 11. Vos quoque et Tac. Ann. I, 43. Vos quoque accipies. VV.

17. *nova limina t.)* h. e. adit, notione adiecta periclitandi, quo pacto res procedat. Ita apud Virg. Ecl. IV, 32. tentare Thetis ratibus. Catull. XI, 13.

*Omnia haec, quaecunque feret
 voluntas*

Coelitum, tentare simul parati, ubi omnia pro omnia loca. Liv. 26, 20. Scipio, omnibus, quae adeunda agendaque erant, mature aditis peractisque Tarracoenam concessit. Sic nec quidquam de loco Liv. 21, 7. — Verbum tentat cum adiecto nova, quod limina primum adiri significat (Virg. Aen. I, 306. novos locos), amice conspirat. VV.

18. *fixo dente*) clavi dentata feræ (h. vecti ligneo) inserta. Salmas. Exerc. Plin. p. 928. Broukh.

19 — 22. Non temere, cum
 id

Illa viro coram nutus conferre loquaces,
 Blandaue compositis abdere verba notis.
 Nec docet hoc omnes, sed quos nec inertia tardat,
 Nec vetat obscura surgere nocte timor.
 En ego quum tenebris tota vagor anxius urbe 25
 * * * * *
 Nec finit, occurrat quisquam, qui corpora ferro
 Vulneret, aut rapta praemia veste petat.
 Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque

Qua-

id agat, ut Deliae animus mun-
 iatur audacia, feminam a Ve-
 nere invari, quatuor his ver-
 sibus monet. Veneri (hoc loco
 et I, 8, 85.) atque Amori (II,
 1, 75. IV, 6, 11. 12.) idem
 beneficium acceptum refertur.
 De quo in blandaue pro illa
 vide Obfl. ad 48. VV.

22. *compositis* — *notis*) signis,
 de quibus ante convenere inter
 se. Ovid. III. | Am. II, 23.
imitatus nostrum:

*Quid iuvenum tacitos inter
 convivium nutus,*

*Verbaque compositis dis-
 simulata notis?*

26. Sensum deperditi pen-
 timenti hunc fuisse: *Venus tu-
 tum me praestat*, contextus
 docet. De ceteris vid. Obfl. W.

27. *Nec finit*) Eleg. in Mae-
 cenat obitum, Albinovano vul-
 go tributa, hinc petiit illud
 v. 29. 30. de Maecenato prae-
 lecto urbis:

*Nocte sub obscura quis te
 sperantem amantem?*

*Quis tetigit ferro, durior
 ipse, latus?*

Epigramma a Reiskio olim edi-
 tum in Miscell. Lipf. Nov. Vol.
 9. p. 472. n. 364.

— μείζων δτι καὶ διὰ κλεπτῶν
 ἦλθον, ἔρωτι θρασυῖ χρώμα-
 ρος ἡγεμόνι.

quod nunc mutatum est a Brun-
 ckio Vol. II. Analect. p. 47.
 Posidippi V. διακλεπτῶν, h. e.
 λάθρα καὶ ἀψόφως περιῶν. H.
 occurrat sc. mihi. W.

28. *praemia*) h. praedam.
 Horat. Carm. V, 2, 36.

Lucunda captat praemia.

Res nota. v. Broukh. Loquitur
 vero de praedonibus nocturnis.
 Adde Ovid. Am. 1, 6, 13. 14.

29. Cf. cum his Propert. III,
 16, (14,) 11. seqq. Mox *pigra
 frigora* proprio ac perpetuo epi-
 theto ab effectu, rigentibus
 gelu membris et aegro se mo-
 ventibus. H. Ita iam Statius.
 decet. Phil. Soph. III.

ὅταν τι θρῆξ ἐς κίρκος, ἢ
 ὀνείν πρίπι. W.

Qualibet; infidias non timuisse decet. 30
 Non mihi pigra nocent hibernae frigora noctis,
 Non mihi, quum multa decidit imber aqua.
 Non labor hic laedit, referet modo Delia postes,
 Et vocet ad digiti me taciturna sonum.
 Parcite luminibus, seu vir, seu femina fias 35
 Obvia; celari vult sua furta Venus.
 Neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen,
 Neu prope fulgenti lumina ferte face.
 Si quis et imprudens aspexerit, occulat ille,
 Perque deos omnes se meminisse neget. 40
 Nam

32. *Non mihi*) sc. nocet imber magnus, qui sensus inest verbis *quum — aqua*, de quorum iunctura vide Obs. W.

33. *Non — postes*) labor hic ad frigora et imbrem refer. *postes* h. e. fores. Sen. Hippol. 863. *Referato clusos regii postes Laris*. Verba ref. m. D. p. fecerunt, ut sententiam versibus sequentibus expressam annecteret, Deliaeque metum a marito levare tentaret. W.

35. *Parcite luminibus*) averte oculos, quasi metuenda foret eorum orbitas, ut El. 6, 24. Propert. IV, 9, 55.

Parco oculis, hospes, lucoque abscede verendo.

Ita Broukh. Recte quidem *parcere oculis* iubentur, quibus

metuendum est, ne excaecentur; sic Ovid. Met. V, 248.

Parcite luminibus, Perseus ait. Accedit tamen is significatus ex ceteris adiunctis, quae hic nulla sunt. Sed *parcere oculis* simpliciter est: oculis non uti, non adspicere. Ita parcimus verbis, dextrae, ferro. Virg. Ge. II, 339. *hibernis parcebunt flatibus Euri*. H. Adde Ovid. Met. II, 127. *Parce, puer, stimulis*. Virg. Aen. I, 257. *Parce metu*. W.

38. *Nunc lumina alio modo dicta*, ac paullo ante v. 33: hic erat: *nolite me propius adspicere; nunc, ne faciem propius admovete.*

40. *Perque deos omnes — neget*) h. l. iuret per deos omnes, se non meminisse.

Nam fuerit quicumque loquax, is sanguine natam,
Is Venerem e rabido sentiet esse mari.

Nec tamen huic credet coniux tuus, ut mihi verax
Pollicita est magico saga ministerio.

Hanc

41. *is sanguine natam*) is Venerem iratam habebit. Ovid. Met. I, 162.

— *scires e sanguine natos.* propter truculentiam et crudelitatem. Orta vero Venus ex abscessibus Coeli genitalibus et in mare proiectis, ut notum. H. De positura verborum v. 42. vide Obsl. ad I, 9, 29. 30. VV.

42. *e rabido sentiet esse mari*) Ductum inde, quod ferocissimos olim, tanquam e mari genitos, Neptuni filios dixere, v. c. Cyclopa. v. Gell. XV, 21. cf. Stat. et Broukh. ad h. l. Wolfius ad Anyten, Epigr. 2.

43. Nec tamen, si vel maxime aliquis loquax fuerit, et marito furta nostra indicaverit, ei credet maritus; eam ait vim fere carminis magici, quod a maga valde docta acceperit; quod si Delia pronuntiaverit, simulque in finem despuerit, quasi excaecatam iri maritum adeo, ut nihil videat. Carmen hoc interiisse, valde dolendum esse dixeris. Est autem Tibullus, ut ceteri huius saeculi poëtae, adeo multus in hac superstitione, ut legentibus nobis tedium faciat. Quod fortasse eo, quo vivebat, tempore aliter se habuit. Sunt quoque prodigiorum haec narrationes hactenus

poëticae tractationi accommodatae, quod et miratione portentorum animum tenent, et poëticum ornatum adiungunt. Unde etiam poëtae argumentum hoc arripuere cupide, et pro episodio fere tractaverunt. In re tamen amatoria, ut proclivia ad superstitionem est animus misere aut infelicitate amantis, probabile sit, a captis superstitione mentibus, quas aegritudo et imbecillitas fregerat, vere haec fuisse credita, quae de veneficarum harum artibus, ad veteris necyomantiae aemulationem, (inde enim pleraque petita videntur) vulgo commemorabantur. Adeoque nec Tibullum ab huius stultitiae opprobrio liberari posse arbitror. Quod si ea, quae hic intexuit, ex animi sensu et affectu appositum, saltem ut poëta nihil peccavit, nec quicquam in eo est, quod in tali carmine, quod sensus animi exponit, non vero ingeniose imitatur, reprehendi possit.

44. *magico—ministerio*) ritu, sacro, opera eius parato. H. Constructionis *pollicita est ministerio magico* simillimum exemplum exstat apud Tac. Hist. I, 22. *argentibus etiam mathematicis, dum novos motus et clarum* Othoni

Hanc ego de caelo ducentem sidera vidi; 45

Fulminis haec rapidi carmine sistit iter;

Haec cantu finditque solum Manesque sepulcris

Elicit, et tepido devocat ossa rogo.

Iam tenet infernas magico stridore catervas,

Iam iubet asperfas lacte referre pedem. 50

Quum libet, haec tristi depellit nubila caelo:

Quum libet, aestivo convocat orbe nives.

Sola

Othoni annum observatione siderum affirmant. Polliceri autem et promittere sunt verba legitima de vatibus, qui deorum voluntate arte sua explorata, aliquid futurum esse spondent. Ann. Tac. II, 27. Iuv. III, 45. W.

45. *de caelo—sidera*) Ductum videtur a meteoro stellarum caducarum, quas dicunt.

46. *Fulm. haec*) Non sine arte eiusmodi voculae vel in repetitione postponuntur, ut I. 4. 53. 3. 9. 7. 46. W.

47. 48. Evocare sagam animas sepulcorum, et cadavera rogo imposita in vitam revocare ait. cf. Obfl.

49. *magico stridore*) Solenne vocabulum de murmure illo sagae magico. v. Broukh. ad h. l.

50. *asperfas lacte*) sive is ritus fuit in sacris magicis, sive lacte effuso in aram. vide Obfl.

52. *aestivo—orbe*) h. aestatis tempore. Orbis est annus, qui in orbem agitur. Tum et

tempus anni: ut h. l. Aliter dixit infr. IV, 1, 159.

Seu propior terris aestivum fertur in orbem.

cf. Passerat. ad h. l. H. Heynium H. Vossius secutus est, quibus usus vocis annus faret; cf. I, 1, 13. Sed huic interpretationi vel Ovidii locus obstat Am. 1, 8, 9.

Quum voluit, toto glomerantur nubila caelo;

Quum voluit, puro fulget in orbe dies.

Orbis aestivus est caelum, quale aestate esse solet. serenum. *Orbis* pro caelo dici, quod Forcellinium fugit, praeter Ovidium ostendit Horat. Od. III, 3, 7. *Si fractus illabatur orbis.* Non id tantum significare voluit poeta, caelum serenum nubibus a saga obduci, sed rem prodigii loco vulgo habitam, nivem aestate cadere, illius arti tribuit. Vid. Iacobl. ad Anthol. T. 1. P. 2. p. 168. — *Quum libet* — *Quum libet.* Horatius I, 6, 53. 54. variat *Cui libet — Cui velot.* W.

Sola tenere malas Medeae dicitur herbas,

Sola feros Hecates perdomuisse canes.

Haec mihi composuit cantus, quis fallere posses; 55

Ter cane, ter diotis despue carminibus;

Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,

Non sibi, si in molli viderit ipse toro.

Tu

53. *Sola tenere malas Medeae dicitur herbas*) malas h. noxias; *Medeae herbas*, ut Horat. Carn. V, 5, 62. *venena Medeae*. *Eas tenere dicitur h. l. novisse*. H. De verbo dicitur vide Not. ad I, 5, 10. W.

54. *Hecates perdomuisse canes*) canes, quae Hecatam ululantes comitantur. Notum Virgilii Aen. VI, 257.

— *visasque canes ululare per umbram,*

Adventante dea.

Has perdomuit anus, cum eas excivit ex inferis et, prodeunte dea, prodire cum ea in superas auras coëgit; aut simpliciter, quatenus eorum rabiem placentis mellitis, *μελιτόνιταις*, et carminibus placavit. Solet autem dea exorata sacris his magicis in praesentiam sacrificantium prodire, eiusque incessum canum, qui eam comitantur, ululatus praenuntiat. cf. Seneca Oedip. 569.

55. *fallere*) maritum int. Ait autem vl. sequ. formulam magicam a puella ter esse reci-

tandam, terque despuendum, hoc quidem ad mala averruncanda, quae mariti interventus afferre poterat. Dilces v. c. ex Theocr. VII, 127. H. Verbum *fallere* absolute usurpatum est, ut I, 8, 56.

Ipse dedit cupidis fallere posse deus.

IV, 6, 12. I, 9, 37. Adde Horat. Ep. I, 16, 54. 61. Nec pedestres scriptores hunc usum aspernati sunt. Liv. 24, 46. quod impedimentum agentibus fore videbatur, id maximo ad fallendum adjuvit. — *despue*. Morem in sinum exspuendi Plinius XXVIII, 4. bene illustrat. cf. infr. 98. et Theocr. VI, 39. W.

57. Suaviter! Etiam Ovid. II, Am. 2, 51. 57. 58. suaviter: *Crede mihi, nulli sunt crimina grata marito* —

Viderit ipse licet, credet tamen ipso neganti,

Damnabitque oculos, et sibi verba dabit.

Nec dissimilia sunt III, Am. 14, 43. sqq.

Tu tamen abstineas aliis; nam cetera cernet

Omnia, de me uno sentiet ille nihil. 60

Quid credam! Nempe haec eadem se dixit amores

Cantibus aut herbis solvere posse meos.

Et me lustravit taedis, et nocte serena

Concidit ad magicos hostia pulla deos.

Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset, 65

Orabam; nec te posse carere velim.

Ferrets ille fuit, qui, te quum posset habere,

Maluerit praedas stultus et arma sequi,

Ille

61 — 66. Ad amoris sui magnitudinem et firmitatem declarandam commode utitur sagae illius mentione, quae ipsum doloribus amoris liberare frustra conata erat. Naturae conveniens est, poetam, qui ingentis, quo, flagrat, ignis extinctioni obniscus est, quique hac amoris testificatione Deliam capere studet, ad id commemorandum transitu uti, animum vehementer commotum ostendente; *Quid credam?* cuius exemplum vide in Obs. V.

63. *lustravit taedis*) h. circumferendo, tapdas circum me. v. Scalig. ad Sever. Aetn. 350. Profecit autem ex nostro Nemesian. Ecl. IV, 63. sqq. H. *Et lustravit h. c.* et vere lustravit. Est ubi coniunctiones et, *quo* rem, quam quis effecturum se esse promittit vel efficere tentat, saltemve partem illius factam esse significant. *Taq.* Hist. IV, 72. *Cerialis autem*

metu infamiae, si licentia saevitiaque involvere militem crederetur, pressit iras; et parvum, positum civium bello, ad externa modestiores. Adde Ann. Tac. II, 59. *levavitque.* W.

64. *ad magicos — deos*) Deos inferos, quos in sacris magicis invocant. v. Ovid. Met. VII, 192 — 198. (Et apud Virg. Aen. IV, 510 et apud Lucan. VI, 577 *magici dei* occurrunt. W.) Proprie dicendum erat *Concidit diis*, (vid. Not. ad 85. W.) inde *ad aras deorum. Hostia pulla*, nigra ovis, ex more sacri magici.

65. *Non ego, t.*) Placet haec amatoris Tibulli constantia. cf. inf. IV, 5, 15. 16. Apud Ovid. Met. XIV, 23. 24. Glaucus ad Circe:

*Nec medeare mihi, sanesque
haec vulnera, mando,*

*Fineque nil opus est; partem
ferat illa caloris.*

67. 69. Non tam de certo aliquo

Ille licet Cilicum victas agat ante catervas,

Ponat et in capto Martia castra solo;

76

Totus et argento contextus, totus et auro,

Infi-

aliquo homine haec accipienda sunt, ^{est} cum respectu ad Messalae expeditionem in Cilicas dicta esse possunt, (v. Obsl. ad 65) nec de triumpho e Cilicia, ut accipi solet, et a me ipso olim acceptum erat. Geritur enim, res in ipsa expeditione in hostem; fugati hostes sunt et castra in solo hostili posita. Tum de milite, non de duce, agitur, et de praeda, quae pugna facta agitur. Cilicas autem vel sine respectu ad Messalae acta nominare poterat, quoniam is populus semper bellicosus et domitu difficilis (δυσάλωτος) habitus fuit. Igitur sensus poëtae est: Nullum sensum habet, qui, te relicta, militiam sequi velit, ut inde rem augeat, licet illi fortuna quam maxime propitia lavensque sit. II. Versus inde a 67. quo modo cum superioribus cohaereant, demonstrant Observationes; quas item ad I. 1, 14. velim adcas de verbis agat ante. W.

71. *Totus et argento contextus, totus et auro*) h. indutus veste contexta ex auro et argento. Broukhufius paidamentum intelligit; sed hoc erat purpureum. v. Ferrar. de Re Vest. P. II. L. 3. c. 15. nec nisi demum sub Imp. aurum. ib.

c. 13.; neque eo triumphantes utebantur, sed toga picta et tunica palmata. Ovationem respici putat Vulpius. Ovantes sane illo tempore equo Romanum intrabant, v. Dio LIV. c. 53., neque praetexta, ut ante, rep. libera, sed veste triumphali utebantur. v. Dio XLVIII, 31. Aliena tamen omnia haec, et triumphum et ovationem, esse, docet ipse locus, qui *tempus victoriae et redditus ex acie* memorat. Itaque aut ad praemia et munera inter milites ex praeda dividenda haec spectant, (cf. Henley p. 28) aut sunt ad eam pompam referenda, qua victor ex acie castra ingreditur, v. Obsl. ad v. 69. Omaino, ut dixi, totus locus non ad ducem exercitus, sed ad militem, puta equestris ordinis, cui Tibullus adscriptus erat, spectare dicendus: is trabea erat indutus: quam tamen auro textam fuisse non constat. Fortasse res ita constituenda est: Ex praeda ut ditaret se, militatum aliquis abierat. Succedit res ex voto; legiones victrices hostem persequuntur, fines hostiles ingressi sunt, et agros populantur. Praeda oneratus, equo veste aurea ex praeda instrato, aureis insignibus, armis, ornamentis, tectus eques in castra redit. Cete-

Infideat celeri conspiciendus equo:

Ipsae boves, mea, sum tecum modo, Delia, possim
Iungere, et in solo pascere monte pecus;

Et te dum liceat teneris retinere lacertis, 75

Mollis et inculta sit mihi somnus humo,

Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo

Prodest, quum fletu nox vigilanda venit?

Nam nequetum plumae, nec stragula picta soporem,

Nec sonitus placidae ducere posset aquae. 80

Num

Ceterum verba et auro refero ad contextus, non ad conspiciendus; et ita distinxit. H. Ita Muretus et Statius; et secutus est H. Vossius, qui versus 71. 72. ad triumphum retulit. Ad repetitionem et iuncturam verborum totus et compara exemplum simillimum verborum nudus et I, 4, 6.; ad totus context. Aen. Virg. X, 539.

Totus conluens veste atque insignibus armis. W.

72. conspiciendus) eleganter, περιβλεπτος. H. Vide Not. ad II, 3, 52. W.

75. ret. lac.) Anacr. 59, 18. θυγάλης κούρη κρέχεται.

77. Tyrio — toro) h. vestibus stragulis, Tyria purpura infectis, cooperto. Frequens loquendi mos. sine amore secundo. sine amata redamante, qua si potitur amans, Venerem habet propitiam, amorem faustum. Menl. ad nuptias cum puella divite refert, et de triclinio cogitabat.

78. nox vigilanda venit) pro vigilanda est. Propertius saepe ita, v. c. I, 5. ult. ubi v. Passerat. H. Proprie dixit Tibullus. Liv. III, 2. His vocibus irritatus milos in postero die in castra reducit, longam venire noctem ratus, quae moram certamini faceret. De nocte sine Venero transigenda accipe Propert. III, 20, 22. (19, 12.)

Non habet ultores nox vigilanda deos,

h. e. perfidia in amore non punitur; ubi cave credas Kuinoelio, qui vigilanda per vigilata exponit. Quod Propertius per adiecta ultores deos significavit, noctem vigilandam esse noctem inter curas et dolores transigendam, id Tibullus per fletu vigilanda clarius expressit, de qua constructione compares Virg. Aen. I, 524. aprum clamore premere et 539. W.

79. soporem — ducere) h. adducere somnum, conciliare. Horat. V. Carm. 14, 5.

Pocula

Num Veneris magnae violavi numina verbo,

Et mea nunc poenas impia lingua luit?

Num feror incestus sedes adiisse deorum,

Sertaque de sanctis deripuisse focis?

Non ego, si merui, dubitem procumbere templis, 85

Et

Pocula Lethaeos ut si ducentia somnos

Arente fauce traxerim.

v. Ovid. II. Met. 735. cf. Gronov. Obfl. II, 1. H. sonitus aquae. Cf. Cellum III, 18. Confert etiam aliquid ad somnum filanus iuxta cadens, Vulpio laudatum, et H. Vossium. Reducere somnum, qui curis fugatus abiit, dixit Horatius Od. III, 1, 20. W.

81. In iis, quae intercidunt, magnum malum, quod in amore expertus esset, exponit. H. Sed vid. Obfl. W.

81. cf. inf. III, 5, 15. et notam. H. Non tamen blasphemiae intelligendae sunt h. l., quales III, 5, 13. 14. Nam verbo est verbo aliquo temerario; hinc singularis, qui non temere ponitur. Et imagine sequenti 83. scelus parvum in deos representatur, diversum a III, 5, 11. 12. — incestus tantum ad ea, quae sequuntur, fertaque — focis retulerim, pro improbus, scelestus. W.

83. sedes — deorum) templa. v. Bronkh. ἱερὸν θεῶν. incestus, ὁ ἀσώφης τῶν θεῶν, sanguine ac caede contaminatus, adeoque execrabilis, ἀσώφης.

84. Sertaque de f.) Hoc ad violationem sacrorum et sacrilegium pertinet: et de aris floreis fertis coronatis cogitandum est.

85. procumbere templis) Sulpic. Sat. v. 17.

— — purae rursus procumbere lymphae.

pro ad lympham. Ovid. II. Met. 347.

Maxime quum vellet terrae procumbere. H.

Qui locus Ovidii ad illud genus dicendi pertinet, quod Burmannus ad Arn. III, 2, 25. illustravit, iacere terrae, deponere terrae, alia, quibus adde Lucan. IV, 647. sternique vobiscum terrae, et V, 360. Procumbite terrae. Melius ad rem facit descriptio Iovem venerantis Aurorae apud Ovid. Met. XIII, 585. Magni genibus non est Dedignata Iovis. Adde Propert. III, 17, (15,) 1. advolvimur aris. Ceterum verba concidere, procidere, procumbere proprie cum praepositione ad, apud poetas fere tantum cum dativo iunguntur. Excipias tamen verbum advolui. Iam expende Notam ad 64. W.

86. dubitem) h. cuncter. v. Gronov. ad Senec. Thyest.

715.

Et dare sacratis oscula liminibus;
 Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
 Et miserum sancto tundere posse caput.
 At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto
 Mox tibi; non uni saeviet usque deus. 90
 Vidi ego, qui iuvenum miseros lusisset amores,
 Post Veneris vinclis subdere colla senem,
 Et sibi blanditias tremula componere voce,
 Et manibus canas fingere velle comas.

Stare

715. Broukhufius in his VII. 85 — 88. certi alicuius sacri expiatorii caerimonias respici contendit. Tam longe haec petere opus non est. Respicit omnino ritus religiosos pusillanimatorum hominum in placandis diis, aut in magna calamitate aut in reatu atrocis flagitii. Et hactenus hic locus est in praecipuis.

87. tellur. g. perr.) Hodie quo apud Catholicos hic mos. Alexandre de la Borde voyag. pittor. et hist. en Espagn. exhibuit feminam, quae cum genibus tellurem usque ad monasterium Mont-Serrat perrepere ex voto incepsisset, viribus deficiens a quatuor viris pertrahitur. Vide Iuv. VI. 524. quem cum aliis locis iam advocavit Scaliger. W.

90. non unus saeviet usque deus) non idem, non eodem modo ad tendere iras exercebit Amor seu Fortuna in me. Conf. Obf.

91. Vidi ego) Meleagri epigramma XXXVI. Anthol. Gr. T. 1. p. 13. ed. Jacobs.

Ἦλθεν θνητὴ καὶ πρόσθεν ἔργα ποιεῖ τοῖς δυσέρωσι καί μοι ἦν πολλὰς ἐγγυλάδας, καὶ μὲν ἐπὶ σοῖς ὁ πικρὸς ἔρως πρόσδροισι, Μύσῃσι, στήσαν ἐπὶ γράφας. Σὺ δὲ ἀπὸ σαρκοσύνης.

ob oculos habuisse Tibullus visus est Hufschkia Ep. Crit. in Prop. p. 106. De vinclis Ven. vid. IV. 5, 14. IV.

95. sibi blanditias tremula componere voce) secum praemeditari sermones amatorios; quibus animum puellae aggrediretur. Ita quoque Vulp. Non bene Broukh. de elegis amatoriiis accipit.

94. fingere velle) velle abundat, ut saepe, v. c. III. 4, 7. v. Broukh. quanquam hic potest esse tentare, conari. H. Recte hoc. Neque enim illud com-
mode

Stare nec ante fores puduit, caraeve puellae 95

Ancillam medio detinuisse foro.

Hunc puer, hunc iuvenis turba circumterit arta;

Despuit in molles et sibi quisque sinus.

At mihi parce, Venus; semper tibi dedita servit

Mens mea; quid messes uris acerba tuas? 100

E L E G I A I I I.

Ibitis Aegaeas sine me, Messala, per undas;

O utinam memores, ipse cohorsque, mei!

Me

mode facere poterat. Itaque velle non magis h. l. quam III, 4, 4. IV, 2, 11. ubi vid. Obs. et IV, 3, 8. abundare mihi videtur, quod sine causa censuit Broukh. Et suavis elegancia, viris doctis non percepta, inest huic verbo apud Catull. 64, 137.

Tibi nulla fuit clementia praefecto,

immitte ut nosiri vellet mitescere pectus? W.

96. *Ancillam — detinuisse*) detinere, ut exorata ea puellam sibi propitiā redderet et ad amorem adduceret.

98. *Despuit*) ad avertendum portentum, senem ineptum. H. Similia I, 6, 81. Particulam et in initium alterius partis pentametri similiter IV, 4, 26. et I, 3, 82. translata notavit H. Vossius. Adde *dam* I, 3, 56. W.

100. *quid messes uris acerba tuas*) Aen. V, 672. — *vestras spes uritis*. O Venus, inquit, quid in tuum clientem saevis?

Elegia III.

Tibullus, cum Messalam in Asiam sequeretur, Corcyrae morbo implicitus, subsisterat. v. Obs. Id nunc conqueritur elegia hac, et modo se suorum amplexibus privatum dolet, modo omina sinistra in discessu ex urbe in memoriam revocat, modo Isidem invocat. Tum omnem peregrinandi morem detestatur, aureique saeculi vitam praedicat. Mox de morte et locis inferis cogitat, redit autem inde ad vota pro salute ac reditu in patriam. Carmen affectuum varietate et suavitate notabile.

1. 2. Erat Tibullus in Messalae cohorte seu comitatu, qui seu

Me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris;

Abstineas avidas, Mors, precor, atra, manus,
Abstineas, Mors atra, precor; non hic mihi mater, 5

Quae legat in moestos ossa perusta sinus;
Non soror, Assyrios cineri quae dedat odores,

Et fleat effusis ante sepulcra comis;
Delia non usquam est, quae me quam mitteret urbe,

Dicitur ante omnes consuluisse deos. 10
Illa sacras pueri sortes ter sustulit, illi

Retulit e triviis omina certa puer.

Cuncta

seu cum imperio extraordinario
seu legatus Caesaris in Asiam
profectus est anno fort. ineunte
725. v. Obsl. H. Brevitatem
velim notes in verbis *O utinam
memores mei*, cuius exemplum
exstat apud Tac. Ann. I, 58.
*Testis illa nox; mihi utinam
potius novissima!* Supplendum
aliquid esse, ut *eat* vel *fitis*,
apparet ex Tibullo III, 5, 31.

*Vivite felices, memores et
vivite nostri.*

De voce *ipse* cf. Obsl., Ceterum
et hic 1 — 5 et infra III, 5,
1 — 5 eundem sententiarum
connexum animadvertes. W.

3. *ignotis—terris*) peregrinis,
uti nota *sedes* pro sua, propria,
in quibus noti et familiares
absunt.

5: *Abst.—precor*) vid. Not.
ad I, 1, 63. Ad *moestum
finem* compara Virg. Aen. XI,
35. *moestum crinem*. W.

7. *Assyrios — odores*) Sunt
liquores odorati et unguenta
Syrorum vicinarumque gen-
tium. Broukh. Res nota: conf.
inf. III, 2, 9. seqq. qui classicus
locus est, ibique v. 23. 24.

dedat) h. det. v. Obsl.

8. *ante sepulcra*) anterogum.
v. I, 1, 61. II, 4, 46. III, 2,
12. Terent. noto loco (And. I,
2, 100.):

— — *ad sepulcrum venimus:*

In ignem imposita est: flatur.
Alias de sarcophago accipi pos-
set, in quo urna reponitur,
quae ossa et cineres continet.

9. *quae me quam*) Deliae
recordatio in mentem ei revo-
cat, quantam anxietatem animi
in discessu suo et amata (9 - 44)
et ipse (14 - 20) prediderat;
ex qua tum, morbo gravi
afflictus, Ausorem iter illud
improbasse, 21. colligit. Usus
verbi *mittere* illustratur Catull.
66, 29. *Sed tum moesta virum
mittens*

Cancta dabant reditus; tamen est deterrita nun-
quam,

Quin fleret, nostras respiceretque vias.

Ipse

mittens (Berenice) *quas verba locata es?* Et loca et homines, quibus discedimus, apud Latinos nos *mittere* dicuntur, apud Graecos *πέμπειν*. Soph. Antig. 1185. W.

11. 12. Uti in Circo ac foro, sic passim in viis sedisse vel adfuisse videntur pueri sortilegi, qui praetereuntes invitarent, ut sortes experirentur. Incredibile est, quam late huius superstitionis, qua futura compari creduntur, genus illa aetas patuerit. Delia igitur, ut de exitu itineris Tibulli sui leiscitaretur, sortes eiusmodi pueri *fastulit*. Nam hoc voc. *sollenne*. Cic. de Div. II, 41. *eaque* (area apud Praenestinos) *conditas sortes, quas hodie Fortuna monita tollantur*. Et Marmor Mediolanense apud Gruter. CXXXII, 6. *saero suscepto, sortibus sublatis*. Pueri interpretationem sublatae e solo vel area sortis accessisse, inde probabile fit, quod *retulisse Deliae omnia certa* dicitur. H. Sed vide Obs. VV.

15. *Cancta dabant reditus*) h. *spondebant*. Saepe *dare* de praedictione futuri. Minus bene Vulpinus *concedere* explicat.
— *tamen est deterrita nunquam,*

Quin fleret) h. non potuit se continere, (nam hoc est h. l.

detorveri, retrahi, retineri,) quin fleret, et saepe respiceret, licet utrumque mali ominis esse sciret, et sibi propterea imperare debuisset, ita Gronov. Diatr. Stat. c. 26. Hinc explicandus Rutil. Itiner. I, 45. ubi de discessu suo e Roma:

Oramus veniam lacrimis, et laude litamus.

h. Oramus deam Romam veniam, quod in discessu lacrimas effundimus, ne ea res in omen vertat, et nos ad eius laudes convertimus; quas poeta mox subiicit.

Haec quidem olim. Nunc haec Rutilii interpretatio nimis arguta esse videtur. Quidni sit: Precamur deam, ut propitia nobis sit. Etiam Gronoviana Tibulli docta est explicatio, fateor, et Broukhufio admodum probata; contorta tamen et a loco aliena; etiam *tamen* eam excludit. Nam, etsi, inquit, omnia felicem reditum promittebant, tamen non potuit cohibere se Delia, quo minus in ipso discessu fleret, et iam dimissa me profectum iterum iterumque respiceret, prae tacita sollicitudine animi et futuri praesensione. Trahit hoc nunc poeta ad malum omen; non autem Delia de omine, quod inisset, tum cogitabat, ut nec alii tot in locis, in quibus
similis

Ipse ego solator, quum iam mandata dedissem, 15

Quaerebam tardas anxius usque moras.

Aut ego sum causatus aves, aut omina dira,

Saturni aut sacram me tenuisse diem.

O quoties, ingressus iter, mihi tristitia dixi

Offensum in porta signa dedisse pedem! 20

Audeat

similis amicorum vel amantium discessus describitur; sic nec in illis Oenones verbis Epist. Ovid. V, 43. 45. *Flesti discedens — Et flesti et nostros vidisti flentis ocellos.* H. *Deterrere* nimirum significat dehortando avocare, ut apud Cic. ep. ad Brut. 9.

Me quidem cum rationes, quas collegeras, tum auctoritas tua a nimio moerore deterruit; et Tacitum Hist. II, 89. ita ut terroris notio tum absit, quae et ab hoc loco aliena. Nam *deterrita est* referas ad cuncta h. e. ad voluntatem deorum sortibus, omnibus, aliisque declaratam. W.

15. *mandata dedissem*) Vide Obff. W.

16. Ovid. Rem. 215. *Flebis — Stabit et in media pes tibi saepe via.*

17. *ego sum causatus*) praetexui causam, aut aves aut omina aut Sabbata me retinuisse. H. Constructionis variatae, *causatus sum aves, causatus sum diem me tenuisse*, exemplum exstat apud Horat. Od. II, 9, 19.

*Cantemus Augusti tropaea
Caesaris et rigidum Niphaten,
Medumque flumen, gentibus
additum*

Victis, minores volvere vortices.

De positura Saturni aut pro aut Saturni vide Obff. Similia de Paride in discessu ab Oenone finxit Ovidius Heroid. V, 49. Iqq. W.

18. Ait se praetexuisse morae inter alia hoc, quod Saturni dies is esset, quo iter ingrediendum erat. Fuisse adeo iam tum inter plebem Romanam nonnullos necesse est, qui eum diem male auspiciatum haberent, et ominosum putarent eo die aliquid suscipere agendum aut iter facere. Quod si de causa huius superstitionis quaeritur, viri docti eam inde ortam putant, quod Romani Iudaeos videbant religioni habere, eiusmodi aliquid facere die sabbati, qui in illam diem Saturni incidebat: v. Dio XXXVII, 17. Tacit. Hist. V, 4. Est hoc adeo inter exempla adhibiti satis maturo inter Romanas religiones ritus Iudaici. Ovid. I. Art. 415.

*Quaque die redeunt rebus
minus apta gerendis
Culta Palaestino septima
sacra Syro.*

Elli,

Andeat invito ne quis discedere Amore,
 Aut sciat egressum se prohibente deo.
 Quid tua nunc Isis mihi, Delia, quid mihi presunt
 Illa tua toties aera repulsa manu?

Quidve,

Eti, Iosepho in Apion. II, 39. monente, illa religio hebdomadis omnibus fere antiquis gentibus communis fuisse fertur.

22. *Aut sciat egressum se*) h. sciat, meo exemplo discat, se iter instituere male auspicato, Amore non propitio, et irato propter discessum, quo amica tristatur. *prohibente deo* est adeo, adverso et profectioni malum eventum minante. Si ita explices, non plane langueret sententia. H. *sciat* suo damno discet, se iter, invito Amore, esse ingressum. In verbis *Audeat invito* animadvertis praeceptum Veneris, qualia se ferre profitetur I, 4, 79. ubi v. Not. W.

23. Scaliger Deliam pro Tibulli morbo, Broukhufius pro eius navigatione in casto fuisse contendit. Neutrum verum. cf. Obll. Sed omnino de puellae more ac ritu loquitur poeta. Admodum superstitiosam puellam fuisse Deliam necesse est; nec id genus animorum adeo alienum ab amore esse aiunt; quippe quae etiam peregrina sacra coluit, Isiacae, quae illo tempore Romae invaluerant, ut etiam Isidis templa intra urbem

essent plura; etsi iam tum ea Senatus aliquoties everti iusserat. v. Dio XL, 47. et ibi not. Sacra haec Aegyptio ritu celebrabantur; ex eo sequentes versus. 24 - 32. illustrandi sunt, qui de caerimoniis Isiacis sunt inter luculentissimos. H. Queritur Tibullus aegrotans, quod Isis salutaris sibi pro pietate Deliae gratiam non retulerit, morbumque defenderit. Ita Cicero deos incusat Ep. ad div. XIV, 4. W.

24. *aera*) *fistula*. Nec ea modo, ut in Graecorum Romanorumque sacris tibiae, accinebant caerimoniis, verum, ut ex h. l. intelligitur, ii, qui sacris Isiacis intererant, ipsi *fistula* manibus quatiebant inter preces et hymnos faciendos ante aram accensam. Ritus hunc Isiacum egregie declarant tabb. LIX. et LX. Picturae. Herculanens. item Admir. Ro. n. 16. H. Isidis cultores ibant — *aereis et argenteis, immo vero aureis etiam fistris argutum tinnitum constrepentes*, ut Appul. Metam. p. 773. ed. Quidend. dixit. *Sistris* descriptionem idem dedit p. 759. De *repulsa* vid. Not. ad I, 8, 22. W.

C

Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari 25

Te, meministi, et puro secubuisse toro?

Nunc, dea, nunc succurre mihi — nam posse mederi

Picta docet templis multa tabella tuis

Ut mea votivas persolvens Delia voces

Ante sacras lino tecta fores sedeat,

30

Bisque

25. 26. Quidve sc. prodest, te etc. Nam in Iliacis sacris imprimis lavatio et secubitus ceteris religiosis ritibus antecederat; idque erat in casto esse. Per novem dies noctesque eam caerimoniam durasse, ex Propertii noto loco constat: *Tristitia iam redeant* etc. lib. II. El. 33. (24.) ab in.

28. *Picta — templis multa tabella tuis*) Expressam in iis tabulis eam corporis partem, quae affecta fuerit, existimat Broukh. Verum etiam deae effigies in iis reddi, aut titulus tantum et formula sollennis, v. c. ob servatum maritum. ex voto. inscribi solebat; cuius generis tot marmora supersunt. H. *templis — tuis* pro in templis. Ita *thalamo* Hor. Od. I, 15, 16. et *adytis* I, 16, 51. Similiter Graeci non utuntur praepositione ἐν. Soph. Aj. 192. ἐπὶ τοῖς κλισίαις. Elect. 174. ἐπὶ τῷ. — *multa tabella*, ut II, 5, 72. *multus lapis*, I, 4, 76. *multa arte*, 3, 50. *multa via*. Exemplum rarius apud Horat. Ep. II, 3, 203. *foramine paucis*. W.

29. *votivas persolvens — voces*) vota, h. ex voto sacrum faciat Iliadi *salutari*, quo nomine in similibus marmoribus occurrit, ob salutem Tibulli. H. *votivae voces* sunt hymni ex voto. vid. Qbfl. W.

30. *lino tecta — sedeat*) Lini usus in sacris Iliadis notus. v. Broukh. et Stat. *Sedebant vota solventes* Prop. II, El. 22. (28) 45.

Ante tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit.

Et quidem in vestibulis templorum. cf. Vulp. Hoc tamen loco *sedere* propius ad Iliacas religiones spectare videtur, cum subiiciatur *Bisque die*. Sedisse scilicet Delia videtur mane ante fores, ut templi matutinam apertionem opperiretur; quae sollenni ritu ubi facta esset, hymnus canebatur, qui laudes deae continebat. Haec est *matutina deae salutatio* aut *primae horae nuntiatio* deaeque *excitatio*, quam Iliacae religioni tribuere solent Arnobius et alii; quoniam in eo hymno salutabatur dea et dies redux nuntiabatur. Conf. Appulei. XI, p. 207.

Bisque die resoluta comas, tibi dicere laudes

Insignis turba debeat in Pharia.

At mihi contingat patrios celebrare Penates,

Reddereque antiquo menstrua tura Lari.

Quam

p. 207. 209. Colv. Ante fores templi autem turba Isiaca etiam cernitur in tabulis Herculanensibus supra laudatis, quae omnino sacrum hoc praeculare illustrant.

31. *Bisque die* —) Bis die canebant laudes Isidis; prima hora, cum sacerdotes templum aperuissent, salutabant deam, (h. e. hymnum canebant in honorem deae. v. ad v. sup.) post totum diem stipem emendicabant, hinc ad octavam redibant, deam componebant, templumque elandeabant; tum altera vice dea laudabatur. Hinc Martialis noto carmine X, 48.

Nuntiat octavam Phariae sua turba iuvencae,

Hae Scaliger docte ex Appuleii XI.; ubi tamen de sacris Isiacis, ad Cenchreas apud Corinthum celebratis, agi cogitandum est. Num stipis emendicatio in Isiacis sacris facta sit omnibus, dubito. Porro variare debuit religio Isiaca etiam in aliis. Ita quater die hymnos cantasse Chaeremon tradebat apud Porphy. de Abst. IV, 8. ubi *et sic* haud dubie delendum.

32. *Insignis*) omnino propter pulchritudinem. (Ita *insignis* Horat. Od. III, 20, 6.

Ibit insignem repetens Nearchum.

Forma insigni ceteros illam superasse cultores haud dubie significatur epitheto. W.) Vulpus putat, propterea insignem esse, quia comata inter calvos esset. Sed aderat et alia cultorum turba, praeter Gallos, aequae comata, ac Delia. Appuleius Metam. XI. p. 773. *Tunc insunt turbae sacris initiae, viri faminaeque — illae limpido tegmine crines madidos obvolutae, hi capillum derafi funditus, vertice praeritantes.* Ita etiam in tabula Herculanensi laudata LIX. inter ceteros calvos, seu fascia crinem religatos, et femina egregie comata solutis capillis. *Turba Pharia* est Isiaca, ministrorum et cultorum Isidis, quia eius sacra ex Aegypto Romam apportata sunt, in qua Pharos, insula, prope Alexandriam, a qua poetae saepe epitheton petunt. H. Ita *sistra Phariaca* Appul. Metam. II. p. 161. per quae propheta Aegyptius, e cultoribus Isidis (*lintheis amiculis intectus et adusque derafo capite* p. 159.) oratur. W.

33. *patrios celebrare Penates*) h. domum redire; nam ex itinere reduces deos Penates salutatum

Quam bene Saturno vivebant rege, prius quam 35

Tellus in longas est patefacta vias!

Nondum caeruleas pinus contemserat undas,

Effusam ventis prae bueratque sinum;

Nec vagus, ignotis repetens compendia terris,

Presserat externa navita merce ratem.

40

Illo

satum ibant, ut vel ex Terent. Phorm. II, 1, 81. notum. v. Broukh. et Stat. celebrare, seu sacro facto venerari, seu simpl. adire. H. Haec animi religiosi et pii Tibulli in Penates Laresque memor leges. At nil nisi formulam aliquam video in Horatii verbis Sat. II, 5, 4.

Ithacam revehi patriosque Penates adspicere.

celebrare deum proprie dicitur deum cultu celebrem reddere, ut *deus celebr* II, 1, 83. *Diana celebris* Hor. Od. II, 12, 20; deinde est colere. W.

35. *Quam bene Saturno*) Inter loca de aurea aetate a tot poetis tanta cum arte tractata, quorum magnam partem Broukhuf. ad h. l. commemoravit, hic, qui sequitur, Tibullianus inter principes est habendus. Nam breviter et eleganter recitat potiora corruptelarum genera ex illa aetate sublata cum potioribus eius vitae bonis.

36. *Tellus in longas est patefacta vias*) ad longinqua itinera, h. viae in terris factae sunt. Nam quae pervia sunt,

et frequentari incipiunt, *patefacti* dicuntur. Phaedrus IV, 6, de Argo:

Inhospitalis prima quae Ponti sinus

Patefecit.

et Cic. in Manilian. c. 8. *patefactum* Romanis legionibus *esse Pontum* dicit, qui ante populo Romano ex omni aditu clausus esset: h. legiones Romanas in Pontum penetrasse, quem antea nullus exercitus Rom. accesserat. Contra claudi dicuntur loca, quae adiri nequeunt. *Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis.* Iam conf. Broukh. h. l. H. Constructionem illustrat Virg. Aen. VI, 42.

Excisum Euboeae latus ingens rapis in antrum.

et Ovid. Am. II, 16, 16.

In longas orbem qui securo vias.

quem locum Statio debeo. Adde Am. III, 1, 18. W.

38. *sinum*) int. velorum.

39. *vagus* — *navita*) *Navita* h. l. mercator, ut saepe. v. c. Horat. I, Carm. 1, 14. *vagus* ille, propter continuos errores et

Mo non validus subiit iuga tempore taurus;
 Non domito frenos ore memordit equus;
 Non domus ulla fores habuit; non fixus in agris,
 Qui regeret certis finibus arva, lapis;
 Ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant 45
 Obvia securis ubera lactis oves,

Non

et itinera. Nam poëtae *vaga* appellant, quaecunque metu feruntur perpetuo. Docet id exemplorum congeries apud Broukh. compendia sunt lucra. v. infr. IX, 9. et h. l. merces, unde lucra parantur; itaque subiicitur *merce externa*.

44. Qui reget e.) qui desiniret, partiretur certo limite. Notum inter ICtos *de finibus regendis*, h. constituendis. Inde ductum doctius; *regere arva finibus*. cf. Ovid. l. Met. 135. H. Vide et Forcellinium in v. *regere*. Ingenii saeculi sui magis rationem habuerunt Horatius Ep. II, 2, 170.

pōpalus affita certis limitibus vicina refigit iurgia.

et Virgilius Aen. XII, 897. de saxo:

Limes agro positus, litem ut discerneret arvis. W. -

45. Ipsae mella dabant quercus) non quod succi loco erant, ut vulgo existimare videntur, v. Commentator, in Severi Act

nam ad v. 13.; sed quod apes, sine hominum cura et opera, in earum truncis mel faciebant, idque tam copiosum, ut in terram deflueret. Ovid. III. Am. 8, 40.

— et in quercu mella reperba cava.

In hunc modum explicandi Virg. Ecl. IV, 30. Ga. I, 131. Ovid. Met. I, 112. Horat. V. Carm. 16, 47. II. Carm. 19, 21. Illustrat rem Schol. Nican. ad Alexiph. 448. *ἐν τοῖς δὲ καὶ καλλίστῳ κατὰ δῶδος* etc. H. De melle, de foliis et terrimis quercus manante, et haec et Virgilii leca accepit H. Vossius. Si quis Heynii sententiam amplectatur, ipsae explicabit: nullo labore impenso, W.

46. securis) h. mollia socra viventibus otia mente istius aetatis hominibus, et ne de victu quidam sollicitis. *Ubera lactis*, pro eo quod Virgil. *ubera lactea*, lacte distenta, plena. H. Ita lactis rivos Hor. Od. II, 19, 20. cf. sup. I, 1, 28. W.

Non acies, non ira fuit, non bella, nec enssem
Immiti saevus duxerat arte faber.

Nunc Iove sub domino caedes, nunc vulnera
semper,

Nunc mare, nunc leti multa reperta via. 50
Parce, pater; timidum non me periuria terrent,
Non dicta in sanctos impia verba deos.

Quod

47. *ensem — duxerat*) ducere, *ἐλάττειν*, tundendo ferrum in laminam procudere. v. Virgil. Aen. VII, 634.

Aut levis ocreas lento ducunt argento.

Ibid. *nec enssem — faber*) Ornavit poeta vulgatum: *nec ensis*, De interpretatione versus vide Obf. IV.

49. *Nunc Iove sub domino*) Vides ordinem aetatum a diversis metallis in Hesiodo aut Ovidio inductum non servari h. l., ut nec alibi. Aureas aetates statim succedit haec ferrea, quam per tot saecula viximus. H. Cum duae tantum memoratae sint aetates, ceteras non statuisse Tibullum, concludi aequit. W.

50. *Nunc mare*) pericula in mari, ex navigatione. H. Ad *viam leti* compara Soph. Phil.

43. *νότος ποσβῆς*, *via advictum*, ubi bene Schaefer. *reperta* per artes inventas et negotia vitae. Ad sensum confer Senec. Hipp. 475.

Quam varia leti genera mortalem trahunt

Carpuntque turbam: pontus et ferrum et doli!

Adde Stat. Silv. II, 1, 213. et Sen. Rhet. Controv. III, 16. H. Vossio laudatum. W.

51. 52. Haec ex vulgari veterum, iam inde ab heroica vita, opinione illustranda sunt, qua mortes praematuras aut celeres et ex morbis acutis pro magnorum scelerum poenis, ab ipsis diis praesentibus inflictis, habebant. Tibullus igitur se nullius sceleris conscium esse ait, quod in medio inventae cursu abripiatur. Tum pergit: Si tamen fato nunc moriendum est etc. Color orationis idem est inf. III, 5, 6. sqq. *Pater*, Iupiter. Santen. ad Propert. IV, 11, 18. *Plutonem* intelligit; nec intercedo. H. De Iove unice cogitandum esse, qui praecessit, vel ex I, 4, 23. 24. apparet. Et verba *Parce*, *pater* significant: me serves. Num Pluto hoc praestat? Sic *pater* vel *parens* de Iove dici Virg. Georg. I, 121. Hor. Od. I, 2, 2. 12, 12. adiectis satis decla-

Quod si fatales iam nunc explevimus annos,
Fac lapis his scriptus stet super ossa notis:

HIC IACET IMMITI CONSUMTUS MORTE TIBULLVS, 55

MESSALAM TERRA DVM SEQVITVRQVE MARI.

Sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,
Ipsa

declaturatur. — Ad v. 52. Non —
deos compara Soph. Ai. 128.

Μηδὲν ποί' εἴπῃς αὐτὸς ἐς
θεὸς ἔπος.

Vide Not. ad III, 5, 13. 14. W.

53. fatales — annos) a fatis
definitos, quos vivere debemus.

54. Fac lapis his scriptus stet
super ossa notis) h. marmor
hoc titulo inscriptum. Stet
super ossa: non de nostris cip-
pis sepulcralibus cogitandum
est, sed aut de sarcophago, quo
urna conditur, aut de cinerario
vel columbario, quo reponitur
urna, apposito titulo in brevi
marmore. H. Fac lapis — stet.
Cum a Iove, ut morbum de-
pelleret, precatus esset, eundem
his verbis alloqui Tibullum,
patet; nec hae preces mirae.
Nemo enim ei aderat suorum,
cui mandata ultima relinqueret.
Simili modo Ajax apud Sopho-
clem, caedem patraturus solus.
823 — 831. a Iove, ut Teu-
crum de morte sua violenta cer-
tiores faciat, precibus expetit.
Et rem ad illum Iovis opera
perlatam v. 998. legis. W.

57. Iqq. Locus sequitur sua-
vissimus de amantium sedibus
in campis Elysiis. Illud autem
novam, quod Venus est pro

ψυχολογία, tanquam alter Her-
mes, quae deducat animam ad
loca infera; eximium inven-
tum et dignum, quod pictum
reddatur. Potuit autem in
suave hoc phantasma tanto ma-
gis incidere, quoniam Romani
Venerem Libitinam habuere.
Etsi casu potius, quam ullo re-
ligioso more, hoc accidit, cum
in Libitinae fano Servius Tul-
lius pro singulis mortuis singu-
los numos reponi iussisset, mox
vero funerum locatio ad id sa-
num fieri consueffet, ut Libi-
tina pro dea haberetur, cui
tanquam Proserpinae, res infe-
rae cordi curaeque essent. 1 No-
strum postea ante oculos ha-
buit auctor elegantissimi epita-
phii in Lucceium, apud Grute-
rum, Bonadam et alios obvii,
super quoque in Anthol. Lat.
To. II. Lib. IV, ep. 13. repetiti,
ubi v. 27.

Nam me sancta Venus sedes
non nosse silentium.

Iussit, et in caeli lucida
templa tulit.

Venerem Libitinam in vase se-
pulari edidit Bellorius in Lu-
cernis ant. sepulcr. P. II. tab.
41. sed sine idoneo argumento.
Est enim Venus, qualis passim
exhi.

Ipſa Venus campos ducet ad Elyſios.
Hic choreae cantusque vigent, paſſimque vagantes
Dulce ſonant tenui gutture carmen aves; 60
Fert caſiam non culta ſeges, toſosque per agros
Floret odoratis terra benigna roſis.

Hic

exhiberi illa ſolet, ſubducta ad inguina palla; niſi, quod multo magis ſtatuendum, ſimpliciter puellae ſpeciem eam eſſe dicas.

57. *facilis — Amori*) h. l. obſequioſus, obnoxius, deditus.

59. Primae lineae iucundifſimorum phantaſmatum ſunt apud Pindar. in nobiliſſimo loco Olymp. II, 128. ſqq. Alia dedimus ad Virgil. Aen. VI, 637. ſqq. *vigent*: ne tenue illud ſunt poneret. H. Conſerri poteſt locus Ciceronis pro Coelio c. 5. f. *Vigebant ſtudia rei militaris*, et Graecorum *μῆλιν* apud Eurip. Herc. F. 759.

χοροί, χοροί καὶ θάλλαι μῆλιν
Θῆρας ἰερὸν καὶ αὐτὸν. W.

61. *Fert caſiam non culta ſeges*) h. terra nullo cultu proferret herbas odoratas. Nove dixit *ſegetem*, primum de agro, in quò ſeges ſementi facta ſubnaſcitur, tum de fruticibus, non de frumento. Nam *caſia* eſt frutex ille ſeu virgultum cortice bene olenti probatum cinnamoque ſecundum veteres nobilitate proximum v. Plin. XII, l. 45. et Bauhin. cam in

Pinace p. 408. tum in Hiſt. Plantar. lib. IV. p. 446. ſqq.

Eſſe tamen illam veterum caſiam nullam aliam quam noſtram canellam ſeu cinnamomum, (cannellam Malabaricam ſ. Iavanenſem, inter lauri genera referri ſolitam) nunc nemo dubitat. Dubitatum eſt, an cinnamomum veterum pro diverſo genere habendum ſit; ſic tamen probabilius, eiſdem arboris corticem, ſed tenuiorum fuiſſe ramorum, qui una cum cortice reſecti exportabantur. *Praecipua*, inquit Plinius, *bonitas virgultorum tenuiſſimis partibus* etc. Alia eſt caſia herba coronaria apud Virgilium Ecl. II, 49. et aliis locis, praeterquam Ge. II, 466. qui locus de caſia, quae inter aromata eſt, accipiendus erat. H. *ſeges*, quod proprio terram vel frugibus accipiendis deſtinatam et aptam vel conſitam ſignificat, transfertur ad agros, in quibus fructes caſiae ſponte enaſcuntur. Secutus eſt Claud. de Nupt. Hon. et Mar. 94.

*Hic caſiae matura ſeges, Pan-
 chaia turgent*

Cinnama.

Addo

Hic iuvenum series teneris immixta puellis
 Ludit, et assidue praelia miscet Amor.
 Illic est, cuicumque rapax Mors venit amanti, 65
 Et gerit insigni myrtea ferta coma.
 At scelerata iacet sedes in nocte profunda
 Abdita, quam circum flumina nigra sonant;
 Tisiphono-

Adde Tib. IV, 2, 18.

*Cultor odoratae dives Arabs
 Jegetis.* W.

64. *praelia*) sunt dulces
 amantium rixae. Hor. I. Carm.
 6, 17. 9, extr. Vulp. Porro
miscet praelia Amor; alias
miscent praelia pugnantes, h. l.
 exquisitius auctor pugnae.

65. 66. Aliter instruxit Ely-
 sum Virgilius l. c. heroibus,
 vatibus, et viris bonis sanctis-
 que. Sed recte noster pro ar-
 gumenti consiliiq; diversa ra-
 tione. *insigni coma*, ornans
 epitheton; scilicet, myrtea co-
 rona imposita, ipsa coma fit in-
 signis, insignitur, ornatur. Sic
 est accipiendum h. l. non de
 coma pulcra. II. Causam Elysi
 hoc repraesentati ad I, 4, 27.
 cognosces. W.

67. *scelerata iacet sedes*)
iacet ad designandum immen-
 sum illud Tartari profundum.
 Broukh. *scelerata* h. abomina-
 bilis, infamata, στυγνή, ut *Porta*
scelerata. Alias esse posset pro
sedes sceleratorum. H. Ovid.
 Metam. IV, 455. *Sedes scelo-*

rata vocatur. — *quam circum* —
Tisiphoneque. Tisiphone cum
 in Tartaro versetur, iuncturam
 per copulam *que* pro *ibique*
Tisiphone notes, comparesque
 Ovid. Metam. I, 372.

*flectunt vestigia sanctae
 ad delubra deae, quorum fasti-
 gia turpi
 squalebant, masco, stabantque
 sine ignibus arae.*

Verbera, quibus Tisiphono sa-
 vit, apud Mart. X, 5, 14.
Severi Aetati lora appellantur. W.

68. *quam circum flumina
 nigra sonant*) Novavit hic ali-
 quid, aut variavit saltem, nisi
 ex Platonicis commentis illud
 repetitum malis, quod Tartarum
 fluminibus ambiri narrat,
 quae alioqui regna Plutonis, loca
 infera, omnino intercludunt.
 Accedit ad ea flumina in ipso
 Orci aditu, quisquis ex locis su-
 peris descendit. Vide Exc. IX.
 ad lib. VI. Aeneidis. De Ixione,
 Tityo et ceteris in seqq. com-
 memoratis multa congestit
 Broukhuf. Tu v. praeter Culi-
 cem inprimis Aen. VI, 570.
 seqq. 595. seqq.

Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues

Saevit, et huc illuc impia turba fugit. 70

Tum niger in porta serpentum Cerberus ore

Stridet, et aeratas excubat ante fores. 71

Illic Iunonem tentare Ixionis ausi

Verfantur celeri noxia membra rota;

Perrectusque novem Tityos per iugera terrae 75

Affiduas atro viscere pascit aves.

Tanta-

69. *impexa feros pro crinibus angues*) habens angues pro crinibus, et, ut foedior aspectus esset, horridos eos et impexos. ut dicimus *impexus comas*, et III, El. 2, 11. *longos in comita capillos*.

70. *Saevit*) verberibus et caedis ardentibus miseros exagitat. v. Aen. VI, 570. et Broukh. ad h. l. Culic. 217.

Obvia Tisiphone —

Et flammam et saeva quatit mihi verbera poenae.
Saevis eodem modo apud Ovidium II. Met. 399.

— — *Colligit* —

Phoebus equos, stimuloque domans et verbera saevit.
Catal. Poët. vet. p. 204. Scal. (in Anthol. Lat. lib. III, ep. 227.)

Quid saevis, Sybari? domiti modo terga iuveni

Quid premis?

In iis, quae sequuntur: et huc illuc impia turba fugit inversionem orationis facile observas pro: et huc illuc turbam

fugat, circumagit. H. Nec haec ratio dicendi apud poetas infrequens. Vide I, 8, 54. Virg. Aen. I, 30 — 32. Silium II, 543 — 45. W.

71. *serpentum — ore*) quos nempe pro villis et iubis capitum gestat. v. Broukh. et infr. III, 4, 87. Strident igitur serpentes in eius capitibus, sed doctius ad ipsum canem transtulit poeta. De ceteris v. Obsl. Novum autem hoc, quod hic Cerberus ad Tartari fores excubat. Nam communi poetarum exemplo sedes eius est sub locorum inferorum ingressum. v. ad Virgil. VI, 417. Exc. VIII. *Portam Tartari* v. ibid. 552 sq. H. Tum in descriptionibus (Aen. V. I, 104.), in primis locorum usurpatur poetis, ut Virgilio Aen. IV, 250. *tum flumine*. W.

74. *noxia membra*) h. membra noxii, scelerati, hominis. Mox *novem per iugera*; tanta enim corporis magnitudine erat Tityos. v. loca ap. Broukh.

76. *atro viscere*) int. iecur, quod

Tantalus est illic, et circum stagna; sed acrem
 Iam iam poturi deferit unda sitim;
 Et Danaï proles, Veneris quæ numina læsit,
 In cava Lethæas dolia portat aquas. 80
 Illic sit, quicumque meos violavit amores,
 Optavit lentas et mihi militas.
 At tu casta, precor, maneat, sanctique pudoris
 Affideat

quod et Graecis μέλαν ἥπαρ. Vulp. Virgil. Aen. VI, 597. *rostroque inmanis vultur obunco Immortale iecur tondens.* cf. Ovid. in Ibin 184. *Aves*, ut poeta, etiam de uno vulture dicere potuit. *Affiduas* autem eleganter et proprie dixit.

78. *acrem Iam iam poturi deferit unda sitim*) ornate pro deferit eum; hoc ornari poterat, eum sitientem et iam iam poturum.

79. *Veneris quæ numina læsit*) Veneris coniugalis, caede sponsorum. v. Broukhuf. Nota res ex Epist. Hypermnestrae ap. Ovid. et ex Horat. III, Carm. 11.

80. *In cava — dolia*) h. perforata, pertusa. *περσικύρα*. Sic Ovid. I. Art. 482. videtur *cavas aures* dixisse:

Elapsusque cava fingitur aure lapis.

81. *quicumque meos violavit amores*) corruptorem puellæ intellige. Ita enim *lædere*, violare amorem et ipsam puellam passim et noster et alii

dicunt. inf. I, 6, 51. *Parcite, quam custodit Amor, violare puellam.* (cf. Obfl. ad I, 2, 89. W.) Dicit autem *quicumque violavit* eo sensu, quo multis efferimus quotidie: *si quis fuerit, qui violet.* H. Aptè hæc imprecatio exemplo impietatis Danaïdum, acriter in Tartarō punitæ, subiungitur. Magna arte Danaïdum scelere usus est Horatius Od. III, 11, 22. sqq. De ceteris vid. Obfl. W.

82. *lentas — militas*) h. difficilem expeditionem, quæ in multum tempus protrahitur. Videtur autem hactenus superstitionis priscae aliquid inesse, quæ ut diras et imprecationes vim habere, ita etiam malignis votis ac precibus, multo magis carmine ac fascinatione, bona aliorum intercipi, mala autem inferri putabant homines stulti, qui prævum animorum habitum cum pravorum consiliorum effectibus permixtabant. Eum autem, qui insidiabatur eius puellæ, longam absentiam pretatum esse Tibullo credere licet.

Affideat custos sedula semper anus.

Haec tibi fabellas referat, positaque lucerna. 85

Deducat plena stamina longa colo;

Ac circa gravibus pensis affixa puella

Paulatim somno fessa remittat opus.

Tunc veniam subito, nec quisquam nuntiet ante,

Sed videar caelo missus adesse tibi; 90

Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,

Obvia nudato, Delia, curre pede.

Hoc

84. *anus*) Nutrix potest intelligi. v. Ovid. Epist. 19, 37. aut verius ipsa Deliae mater. cf. Eleg. 6, 57. Sunt autem, quae sequuntur, exquisitae suavitatis propter dilectum rerum ad sensum et recordationem iucundarum.

87. *Ac circa gravibus pensis affixa puella*) int. servula, quae circa eam erat, h. eam sectabatur et eius curam gerebat. Nam *circa* pro iuxta vix dictum esse potest. Nisi melius statuas, poetice plurium puellarum confectum singulari numero esse designatum; qui tamen vix in conditionem Deliae cadit. Speciem similem oculis subiecit Ovidius Fast. II, 742.

Lucretia nebat;

Ante torum calathi lanaque molli erat.

Lamon ad exiguum famulas data pensa trahebant.

etc. In Ge. IV, 354. Cyrene,

Aristaci mater, sedebat thalamo;

eam circum Milesia vellera Nymphae

Carpebant.

Scaliger *Circa* vult nomen puellae esse. H. *circa* et *circum* de loco usurpatum pluribus tantum accommodari posse, itaque *puella* plures significare, ut *puer* et *iuvenis* II, 97., vidit Vulpius. De *una puella* cogitandum, eamque Deliam ipsam esse censet novissimus editor; quasi huic *gravia pensa* data sint, et quasi ad hanc, quam 83. 85. 90. alloquitur, verba: *Ac puella remittat* referri possint. Nec possunt haec ex nostrarum linguarum vitis iudicari. Non mirum, libertinae, a multis amatoribus expetitae, qualis fuit Delia, vid. Heyn. Not. ad I, 6, 67., plures dono datas esse puellas; modo Thaidis exemplum in Terentii Eunucho inspicias. W.

92. *nudato — pede*) Ad soleas

Hoc precor; hunc illum nobis Aurora nitentem
Luciferum roseis candida portet equis.

E L E G I A I V.

Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,

No

leas prae festinatione relictas
hoc pertinet. Aesch. Prom. 135.

Ἰδὲ δ' ἀνέδελος ὄρε πτεροπύ.
notante Hufschkio. Ad festina-
tionem pertinent et haec qualis
er. t. c. quorum structura et
usus illustratur verbis Ovid.
Metam. IV. 473.

Tifphone canos, ut erat, tur-
bata capillos.

et Claud. Epith. Pall. et Celer.
28. de Venere, somno excita:

Utque erat, indigesta comas,
turbata capillos.

Notum est Graecum ὡς ἔστι.

94. Aurora — Luciferum
roseis candida portet equis)
Luciferum pro die dixit. Can-
dida Aurora a puro nitore, ut
Luciferam album Ovidius III.
Trist. 5, 56. Potest vero, etsi
candida, tamen vehi Aurora
roseis equis, quomodo Virgil.
VII. Aen. 26. luteam roseis
bigis vectam exhibuit:

Aurora in roseis fulgebat lutea
bigis.

Uterque enim color ad lucem
diei orientis spectat. Orationis
color similis est in consol. in
Liv. 281.

Hanc Aurora diem, spectacula
tanta ferentem,

Quam primum croceis rosci-
da portet equis. H.

Ovid. Amor. II, 11. extr.
Pont. I, 4. extr. W.

Elegia IV.

Enarrat artes, quibus puero-
rum animus ad obsequium pel-
lici possit. Primum omnino
amatorem hortatur, ut ab hoc
sibi amoris genere caveat; sin
perfidat aliquis in errore, tum
suadet, ut officii assiduitate et
obsequii omnis generis pertina-
cia pueri animum expugnet.
Monet tamen, malum nunc
invaluisse morem, ut pecunia
potius quam versibus redimi
et parari amor possit. Ut poeta,
partes docentis tribuit deo, et
quidem Priapo, qui consultus
respondet, tanquam alter Apollo.
Debuit autem eius esse aucto-
ritas ἐν τοῖς παιδικαῖς. Scri-
ptum est carmen ad Titium
aliquem, de quo v. Obsl. ad
v. 73. Est elegia ex elegan-
tissimis, ut vehementer dolen-
dum sit, tam infami argumento
eam contaminari. H. Priapum
παιδικαστήν dedit Lucian. Dial.
Deor. XXIII. W.

1. umbrosa — tecta), Intel-
lige umbracula arborum, sub
quibus

Ne capiti soles, ne nocéantque nives,
Quae tua formosos cepit solertia? Certe

Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est;
Nudus et hibernae producis frigora brumae, 5

Nudus et aestivi tempora sicca Canis.

Sic ego; tum Bacchi, respondet rustica proles,

Armatus

quibus poni ille debet. In Lusibus 82.

Placet, Priape, qui sub arboris coma

Soles, sacrum revinctus pampino caput,

Sedere?

Alias sub dio stabat iniuriarum assis obnoxius, ut in Lus. Carm. 64. loco huic simillimo, et saepe alibi. *Sic tibi sint:* formula obtestandi per res carissimas, ut inf. II, 5, 121. II, 6. 30. H. Ante omnia comparandus erat locus Horatii Sat. II, 3, 300.

Stoide, post damnum fœ vendas omnia plaris,

Quam me stultitiam — quam —

nam non est genus unum —

Insanire putas?

Et convenit Mart. V, 6, 2—7. W.

3. *Quae tua formosos cepit solertia?* Sensus: Dio mihi, quaeso, sic umbrosa etc. obtestor te per umbram, quam amas, arborum scilicet, sub quibus eius signum poni solebat, ut alias per templa, aras, qua arte et qua calliditate pueros ad amorem tuum pellicere (hoc enim est capere, cf. v. 13.) potuisti,

cum tuus cultus non tam elegans sit, ut eo nomine placere possis. Sic enim ipse de se fatetur deus in Lusib. Ep. 49.

Me pulchra fateor carere forma.

5. *hibernae producis frigora brumae*) dictum, ut, *producere noctem*. Prop. I, 3, 39.

O utinam tales producas, improbe, noctes!

ante v. 37. *consumere tempora noctis* dixerat. Proprie praeferuntur convivia, lusus, ioci, per noctem; hinc et ipsa nox. Simplex *ducere* frequentius est in ea notione; sed etiam *trahere* dicimus *noctem*. v. Aen. I, 748. Item *extrahere*, *extendere*, *educere*. v. Burmann. ad Valer. Argon. I, 251. et ad Ovid. I, Met. 683. cf. ad Aen. VIII, 94. H. *tempora sicca* sunt fervida, quae sitim efficiunt. Ita Horatius Od. III, 29, 20. *dies siccos* de aestate ferventissima posuit. Vid. inf. 42. De repetitione in verbis *Nudus et* cf. Not. ad I, 2, 71. W.

7. *Bacchi — proles*) Bacchi et Veneris, quod plerique tradunt. Alii postae aliter.

Armatus curva sic mihi falce deus:
 O fuge te tenerae puerorum credere turbae;
 Nam causam iusti semper amoris habent.
 Hic placet, angustis quod equum compescit habenis;
 Hic placidam niveo pectore pellit aquam;
 Huic quia fortis adest audacia, cepit; at illi
 Virgineus teneras stat pudor ante genas.
 Sed te ne capiant, primo si forte negarit,
 Taedia; paulatim sub iuga colla dabit.

Longa

9. *O fuge te — credere turbae*) cave omnino adeas ac frequentes coetus puerorum. Nimis lubricum est, eos adspicere.

10. *Nam causam iusti semper amoris habent*) h. e. dant, praebent. Simillimus Ovidii locus de puellis:

Centum sunt causae, cur ego semper amem.

Sive est, — sive est, II. Am. 4, 10 sqq. H. Adde Ovid. Heroid. XV, 80.

Et semper causa est, cur ego semper amem.

11. *angustis quod equum compescit habenis*) equitandi peritiam uno artis genere exprimit. inf. IV, 1, 91. 92.

Aut quis equum celerem artato compescere freno

Possit, et effusas tardo permittere habenas.

12. *Hic — pellit aquam*) h. hic placet, quia pellit. — Variat poeta orationem. *pellere*

aquam de natantibus, ut III, 5, 30.

Et facilis lenta pellitur unda manu.

13. *adest audacia*) pro est, inf. IV, 5, 6.

Si tibi de nobis mutus ignis adest.

cf. Vulp. h. l. H. Adde Statium. W.

14. *at illi — stat pudor ante genas*) quod alias: genis infidet, inest. Sic Horat. IV. Od. 13. 7. de Amore,

— — — — *Chiae*

Pulchris excubat in genis.

cf. Vulp. Minus bene in hunc modum dixit Lotichius I, El. 5.

Dum roseas illi stat sopor ante genas.

Et III, El. 7.

Gloria, quae cineres excubat ante tuos.

15. *Sed te ne c.)* ad vulgarem orationem sic explendum: Si tamen in amorem, quod nolim, incideris, tum haec te monitum esse velim: *te ne capiant* etc.

Longa dies homini docuit parere leones;

Longa dies molli laxa peredit aqua;

Annus in apricis maturat collibus uvas;

Annus agit certa lucida signa vice.

20

Nec iurare time; Veneris periuria venti

Irrita per terras et freta longa ferunt.

Gratia magna Iovi; vetuit pater ipse valere,

Iurasset cupide quidquid ineptus amor.

Perque suas impune finet Dictynna sagittas

25

Affir-

etc. H. Persuadum esse in puero expugnando, neque ipsis periuriis abstinendum, primo monetur. *Negara* absolute positum significat difficilem esse precibus expetentis II, 6, 27. Et Ovidius Amor. II, 19, 20. *saepe rogata nega*, et Metam. XIII, 741. *Nolle amorem reculare* apud Catull. VIII, 9.

Nunc iam illa non vult; tu quoque, impotens, noli. W.

19. Virgil. Ecl. 9, 48.

Astrum, quo segetes gaudent fructibus, et quo

Duceret apricis in collibus uva colorem.

20. *Annus agit c.)* h. movet, sive, oriuntur et occidunt sidera non nisi intra tempus suum certum ac definitum. *Annus* hoc et superiori versu est pro tempore quocunque seu definito seu infinito.

21. Locus de periuriis amantiam impunitis passim a poetis

tractatus. v. Stat. ad h. l. cum respectu vero ad h. l. ab Ovidio I. Art. 651. *Nec timide promitte — Iupiter ex alto periuria ridet amantum etc. — venti ferunt irrita: frequentatum poetis inde ab Homericis Harpyiis. v. Exc. VII. ad Virgil. Aen. III. H. Vide etiam Not. ad III, 6, 49. Ita Iuvenalis, pauperibus deos periuria ignorare, Romanos credidisse tradit Sat. III, 145.*

contemnere fulmina pauper Creditur atque deos, deos ignorantibus ipsis. W.

24. *ineptus amor)* suaviter de amanto, qui male sedulo et ambitiose adstruit fidem iis, quae aliquando ipse elevabit et quorum per se pondus nullum est. Ex notione *inepti* apud Cic. de Or. II, 4. huc vocandum est illud: — *aut plura loquitur, aut se ostentat.* Mox de *Dictynna*, h. l. Diana, cf. ad Cirin 306.

Affirmes, crines perque Minerva suos.
At si tardus eris, errabis; transiit aetas
Quam cito! non segnis stat remeatur dies.

Quam

26. *crines perque Minerva suos*) Inter formosas deas Minerva etiam alias refertur: sed coma deae vix alibi in laude praecipua habetur, praeterquam in fabula de Medusa, cuius capillos in serpentes mutatos narrare nonnulli, quod deae illa se praetulisset formae et comae decore. Exstat narratio apud Servium ad Aen. VI, 289. et ἡ Ἀθηνᾶ πρὸς κάλλος ἀντήρξεν est apud Tzetzam ad Lycophr. 838. unde colligi potest, olim de Minervae coma plura in poetis occurrisse. Fac tamen hoc ita se non habuisse, necessitas nulla fuit, quae poetam cogeret memorare in dea eandem formae partem, quae aliis a poetis celebrata esset. Apud Propert. II, 28, 12. (21, 14.) puella intraverat per oculos Minervae: quidni nunc per eius crines? Flavam eius comam fuisse, aliunde constat, epitheto adiecto, flava Minerva, ξανθή, ἵππομος. Ita Statius quoque II Theb. 238. ubi de Diana et Minerva:

*Utraque torva genis flavoque
 in vertice nodo.*

quo habitu vix usquam in signis veterum occurrunt, sed coma fere promissa. Memoratur tamen apud Pollucem lib. II, 35. πρὸς παρακλήσιν τὰς τρίχας, τὸ

ἀναπλέειν καὶ παραπλεγεμένη ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ἀναπλεγεμένη. Occurrebat hoc epitheto ornata Minerva alicubi in veterē poeta παραπλεγεμένη, haud dubie ea de causa, quod capillum religatum et collectum habebat: flavum in vertice nodum. Nam cincinnos e cervice dependentes vix illud nomen designare potuit, quod putabat Winkelman. Monum. ined. p. 19. et in Annotat. ad Hist. Art. p. 48. H. vid. Obs. — Ceterum causa, cur per Iunonem et Minervam h. l. iuretur, a castitate dearum eximia repetenda videtur. Certe IV, 13, 15. alienum ab hoc loco. VV.

27. *At si tardus eris) tardus* h. l. ignavus, somniculosus, cunctator, qui consilia exsequenda in diem differt. Ad constantiam et pertinaciam in instituto adhortatus erat; nunc illud subiicit, quod in quocunque incepto meminisse opus est, ut nec interea orietur ac ferietur, sed ut suo operi intentus quodvis tempus commodum, quamvis occasionem opportunam aucupetur, ne interea tempus e manibus elabatur. H. 27 — 29. Tibullus praeceptum: in aetate florente amoris esse indulgendum, fuisse persecutus est, ex natura sua atque e more

D

Quam cito purpureos deperdit terra colores!

Quam cito formosas populus alba comas! 30

Quam iacet, infirmas venere ubi fata senectae,

Qui prior Eleo est carcere missus equus!

Vidi ego iam iuvenem, premeret quum senior aetas,

Moe-

o more saeculi sui; quo cum vita immortalis negaretur, et gaudia vitae sola spectarent homines, quae senectute impediuntur, morte intercipiuntur, voluptatum fructus, ut summum bonum, praedicandus, ademptio bonorum iuvenilis aetatis lugenda erat. En causam querelarum acerbarum 35 sqq.; hinc animus commotior solito et 28 sqq. (simile exemplum 57.) et I, 8, 41 — 48; hinc mortis et senectutis imagine proposita ad gaudia vitae capienda hortatur I, 1, 59 sqq. et arma, mortem festinantia, recusat I, 10, 33 sqq. Hinc denique adorationem Elysi I, 3, 59 — 64. explica. — *Aetus* de aetate vegeta et florida. Hor. Ep. I, 20, 10.

Carus eris Romae, donec te deferat aetas.

et Sen. Hipp. 446.

Aetate fruere, mobili cursu fugit.

Cum verbis transiit — cito! Mitscherlichius ad Hor. T. 1. p. 398. Theognidem 963. 4. comparavit. W.

29. Sunt fere ipsa Theocriti verba Idyll. XXIII, 28.

Καὶ τὸ ῥόδον καλὸν ἐστὶ, καὶ ὁ χρόνος αὐτὸ μαραίνει.

Καὶ τὸ ἴον καλὸν ἐστὶν ἐν ἵαρι, καὶ ταχὺ γηρᾷ.

Λευκὸν τὸ κρίνον ἐστὶ, μαραίνεται, ἀνίκα πίπτει.

Ἄ δὲ χιὼν λευκὰ, καὶ τάνετα, ἀνίκα παχθῇ.

Καὶ ἄλλος καλὸν ἐστὶ τὸ παιδικόν, ἀλλ' ὀλίγον ζῇ.

Ἦξει καιρὸς ἐκεῖνος, δπανίκα καὶ τὸ φιλάσεις,

Ἀνίκα τὰν καρδίαν ὀπτεύμενος ἀλμυρὰ κλαύσεις.

Ultima prorsus ut mox: *Vidi ego iam iuvenem, pr.*

31. *Quam iacet*) languet, sine vigore et viribus est. *Fata senectae* sunt senectus, quam fato subire cogimur. H. *fata senectae* de homine dixit Prop. I, 19, 17. II, 13 (10.) 47. Mart. X, 5, 10 *Et quum supremae fila venerint horae.* W.

32. *Qui prior*) prius, integra aetate. Sed v. Obsl. *Eleo* — *carcere*) Olympiaco. v. Virg. Ge. III, 202. H. Virgilius quoque Georg. III, 104. *effusi carcere currus* pro carceribus dicere ausus est. W.

33. *Vidi ego iam iuvenem*) hominem, qui paullo ante, modo, iuvenis erat. *Senior aetas,* pro

Moerentem stultos praeteriisse dies.

Crudeles divi! serpens novus exuit annos: 35

Formae non ullam fata dedere moram.

Solis aeterna est Phoebo Bacchoque iuventus;

Nam decet intonsus crinis utrumque deum.

Tu,

pro senectute. v. Gronov. Obsl. II, 19. H. Iunge: *Vidi ego iam.* — *iuvenem*, notum est, apud Romanos dictum esse, qui vel quadragesimum annum excederet. Inventutis hoc loco tempora extrema intelligenda esse, docent adiecta: *premeret quam senior aetas h. e. instaret.* Moeret, *dies stultos praet.* h. e. dies floridae aetatis sine Venere absumptos. Talis iuvenis *tristem iuventam colere* dicitur Senecae Hipp. 462. ubi idem argumentum a 442. tractatum est. W.

34. *stultos — dies*) stulto sibi elapsos, circa quos ipse stultus fuit, quod non in amore eos collocavit. Multorum carminum argumentum hoc in Anthologia Graeca; v. c. Automedontis in Analectis T. II. p. 207, no. II.

35. *serpens novus exuit annos*) Notum Virgilianum:

Quom positis novus exuviis nitidusque iuventa.

Georg. III, 457. coll. Aen. II, 473. Vere et autumno hoc fieri, ex Aristot. H. An. VIII, 17. docuerunt interpretes. Ovid. III. Art. 77. in simili querela:

Anguibz exuitur tenui cum pelle vetustas.

Colorem hinc duxit auctor Eleg. in Maecenat. obit. II, 113. lqq.

Redditur arboribus florens revirentibus aetas etc.

Cur nos angusta condicione sumus?

novus vero, cui nova iuventus, posita pelle, redit. Met. IX, 266.

Utque novus serpens, posita cum pelle senecta.

exuit annos, ingeniose, pro veteri pelle. Utuntur poetae hoc exemplo a similitudine potius quam a rei veritate ducto. Exuviis positis, serpens non magis ad iuventam redit, quam avis, pennis mutatis.

36. *Formae*) h. ἡβη, flori aetatis juvenilis. Ita saepe poetae formam alteri notioni substituunt.

37. Res ex fabulis et veterum signis nota. Multa loca congegit Broukh. Insignior ceteris est Ovid. Met. III, 421. ubi v. Intpp.

38. *Nam decet i.*) Nam hi soli dii comam promissam habent, iuventae decus. cf. Obsl.

D 2

Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit,
 Cedas; obsequio plurima vincit amor; 40
 Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur,
 Et Canis arenti torreat arva siti;
 Quamvis praetexens picea ferrugine caelum
 Venturam admittat nimbifer arcus aquam.
 Vel si caeruleas puppi volet ire per undas, 45
 Ipse levem remo per freta pelle ratem;
 Nec te poeniteat duros subiisse labores,
 Aut opere insuetas atteruisse manus;
 Nec, velit infidiis altis si claudere valles,
 Dum placeas, humeri retia ferre negent. 50
 Si

39. De praecepto quarto sine copula aut formula transcendendi adiecto, itemque de 51. vid. Obfl. ad I, 5, 25. W.

40. De hoc obsequio nemo doctius egit quam nequitiarum magister Art. II, 177. lqq.

42. *arenti* — *fiti*) aestu, qui facit, ut arva areant. H. Ab hominibus verba translata, qui *fiti torrentur* h. e. exuruntur, quorum *fitis arens* apud Ovid. Heroid. IV, 144. et *ficca* dicitur. W.

43. 44. *picea ferrugo* sunt atrae istae nubes, quibus caelum obducitur. *nimbifer arcus*, iris, admittit aquam venturam, pluviam imminentem concitare, accelerare videtur. cf. Obfl.

45. *Vel si*) Oratio variata. Poterat per particulam *neu* singulas obsequii partes subiungere. cf. I, 10, 23. W.

47. *Nec te poeniteat*) Inf. III, 4, 65.

Saeuus Amor docuit validos tentare labores;

Saeuus Amor docuit verbera posse pati. W.

48. *opere*) Intellige officium opus. Inf. El. 9, 8.

Et durum terrae rusticus urget opus.

49. *infidiis*) indagine, plagis. cf. Obfl. Prorsus simile obsequium de se praedicat Oenone apud Ovid. Ep. V, 19. 20. ad Paridem:

Retia saepe comes maculis distincta tetendi;

Saepe citos egi per iuga longa canes.

Sed

Si volet arma, levi tentabis ludere dextra;
 Saepe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
 Tunc tibi mitis erit; rapias tunc cara licebit
 Oscula; pugnabit, sed tamen apta dabit;
 Rapta dabit primo, mox offeret ipse roganti; 55
 Post etiam collo se implicuisse volet.
 Heu! male nunc artes miseras haec saecula tractant;
 Iam

Sed omnino placet sibi Naso in
 hoc obsequii exemplo; Art. II,
 189. Milanion Atalantam ad-
 amans:

*Saepe tulit iussu fallacia retia
 collo.*

et Met. X, 271. Apollo Hya-
 cinthi comes:

*Immemor ipse sui non retia
 ferre recusat;*

Non tenuisse canes.

Sed et inf. lib. IV. in Sulpiciae
 carmine suavis est professio El.
 3. 11. 12.

*— ut tecum liceat, Cerinthe,
 vagari,*

*Ipsa ego per montes retia
 torta feram.*

51. De exercitatione in ar-
 mis loquitur; notum est ludere
 esse exerceri in armis, id quod
 fit rudi; cf. Barth. ad Rutil. I,
 257. — Ovid. IV. Trist. I, 72.
 similiter ut h. l.

*Nec nisi lusura movimus arma
 manu.*

*Dare latus et nudum latus, quod
 patet ictui, notum, ex eadem
 campestri disciplina petitum
 esse. v. Broukh.*

54. *Oscula — apta*) quae
 non nimium detrectanti, sed
 os praebenti, ore commode et
 apte applicato, dantur. v. Ovid.
 Ep. XV, 131. 132.

*Oscula cognosco, quae tu com-
 mittere linguae,*

*Aptaque consuevas accipere,
 apta dare.*

Monui, quod Vulpio non facile
 erat dicere. H. Cum versibus
 53 — 55 compares Horatium
 Od. II, 12 — 15 de Licymnia:

*Dum flagrantia detorquet ad
 oscula*

*Cervicem, aut facili saevitia
 negat*

*Quae poscente magis gaudeat
 eripi,*

Interdum rapere occupet. W.

57. Etiam hic transitus ad
 aliam sententiam paullo abrup-
 tior est, ut mirer Scaligerum
 non et hic transpositionem pro
 ponte inieciisse. Sed volebat
 poeta monere, carminibus esse
 deliniendum amantis animum;
 dum in eo est, ut id agat, re-
 cordatur mores saeculi, quibus
 eo res rediit, ut munerum ap-
 petentiores sint homines quam
 versuum,

Iam tener assuevit munera velle puer.
 At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,
 Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis. 60
 Pieridas, pueri, doctos et amate poëtas;
 Aurea nec superent munera Pieridas.
 Carmine purpurea est Nisi coma; carmina ni sint,
 Ex

versuum, quos sibi offerri videant. Itaque *artes miseras* intellige τὰς μισαῖν, poëticen, Versum 58. respicit mox v. 62.

H. *Artes miserae* h. e. artes malae, ut *carmen miserum* apud Virg. Ecl. III, 37., sunt avaritia, luxuria, lascivia, fœcordia, alia, quibus saeculum Tibulli contaminatum fuit, vitia. *tractare* illas artes est illis deditum esse. *male* prave, κακῶς. *haec saecula* h. e. saecula corrupta, ut *his moribus, his temporibus* dicitur. Sensus vero totius: ita vigent malae artes, ut vel tener puer avaritia sit captus. Quartum praeceptum de carminibus amatoriiis additurus cum dona maioris haberi quam carmina videat, non mirum, animum Tibulli commotum, ut v. 27., in avaritiam acriter invehi, et carmina pluris aestimanda esse, docere. Sed hoc praeceptum vanum esse et adscribendum *vanis magisteriis* 34, expertus est ipse. I, 9, 47. W.

59. *Venerem — vendere*) Est locus hic de amore venali et corrupta pretio fide multis et antiquis et recentibus poëtis

tractatus; a nullo disertius quam ab Ovidio I. Am. 10. ubi v. inprimis 31. sqq. ut taceam Stratonis Epigr. XV.

60. *infelix urgeat ossa lapis*) ut contra precabantur: *fit tibi terra levis*. II, 4, 50. *infelix* simpliciter notionem abominandi habet, propter hoc ipsum, quod molliter ossa cubare vetat, ut *arbor infelix*.

63. *Nisi coma*) Notum, hunc Megaris regem unum habuisse purpureum crinem, quo servabat regni sui fatum. v. Ovid. Met. VIII, 80. sqq. Ciris et quos Broukh. ad h. l. laudat. Fuit autem argumentum a multis olim poëtis tractatum. Mox *ni sint* debebat esse *ni essent* ex accuratissimis Grammaticorum regulis. (Confusa sunt duo dicendi genera, alterum, *ni sint* — non niteat, alterum, *ni essent* — non nituisset; de qua re cf. Obsl. ad I, 8, 22. W.) De *Pelopis* eburneo humero res notissima, vel ex prima Pindari Olymp. v. Ovid. Met. VI, 403.

63. 64. *Carmine p.*) Etiam hic

Ex humero Pelopis non nituisset ebur.
 Quem referent Musae, vivet, dum robor a tellus, 65
 Dum caelum stellas, dum vehet amnis aquas.
 At qui non audit Musas, qui vendit amorem,
 Idaeae currus ille sequatur Opis;
 Et tercentenas erroribus expleat urbes,

Et

hic locus, carminibus seu immortalitatem seu celebritatem venire, saepe ac varie est tractatus a poetis. Praecipuos locos apud Theocrit. Idyll. XVI. et Horatium IV. Carm. 8. et 9. iam alii laudarunt, et recordabitur facile quisque pro se; addi possunt plura e Pindaro et ex Lyricorum fragmentis. Propior ad nostrum et ex eo tantum non transcriptus est Ovidii locus III. Am. 12, 21. sqq. Sententia autem non plene est pronuntiata. Purpureus, inquit, crinis Nisi non fuisset creditus purpureus, nec Pelopis humerus eburneus, nisi poetae ita tradidissent. Pergit: *Quem referent Musae, vivet* — h. carmina immortalitatem dant. Ex quo sententiam poetae hanc esse obvium est: De Niso et Pelope nihil sciremus; dudum eorum memoria ac nomen esset sepultum; nisi poetae illud servassent. Hoc ornate et suavior exulit: fabulosas adeo res credi propter poetarum de iis narrationes.

66. Illud *vehet* h. l. nota figura, Zeugma cam appellant.

Grammatici, tribus verbis iunctum est, cum proprie ultimo tantum accommodatum esset, pro latiore voc. habebit, feret. *referent* vero paullo ante, ut *dicere*, carmine memorabunt.

67. *non audit Musas*) audit cum vi est dictum: non delectatur audiendo, non movetur carmine, spernit versus amatorios, et praefert aurum, quod alii fortasse offerunt. Apud Pindarum Pyth. 1, 25. diis iratis nati ἀνύχοιται βόαν Πιερίδων ἀτόρτα.

68 — 70. *Idaeae currus*) esto Gallus Matris Deum, exsecris virilibus. Grave vero supplicium! et si et ii, qui auro amores expugnant, ab exsectorum natura plerumque parum absunt.

69. Hi Galli deam suam gestabant per urbes et stipem cellegebant. *explere errores per urbes tercentas* vulgare esset; hoc doctius extulit poeta: *explere urbes erroribus*, ut tot alia poetae, ut exquisitiora haberent, ratione hac immutarent. H. Quod Virgilius de tempore dixit Aen. I, 269. *Triginta magnos orbis* — Imperio

rio

Et secet ad Phrygios vilia membra modos. 70
 Blanditiis vult esse locum Venus ipsa; querelis
 Supplicibus, miseris fletibus illa favet.
 Haec mihi, quae canerem Titio, deus edidit ore;
 Sed Titium coniux haec meminisse vetat.

Pareat

rio explebit, ad locum trans-
 tulit Tibullus. Et Virgilius
 ipse Aen. XII, 763. *Quinque
 orbis explent cursu.* Itaque ex-
 pleat est percurrat. W.

70. *vilia membra*) quae vilia
 sibi esse hoc ipso declarabant
 miseri, quod ea sibi abscin-
 debant. Etiam Ovid. sic IV.
 Fast. 243. *molles ministri —
 Caedunt iactatis vilia membra
 comis, h. e. virilia.* Iuvenalis
 Sat. II, 115. *supervacuam car-
 nem dixit, alio tamen fortasse
 modo.* Ceterum versum hunc
 simpliciter aliquis ad laceration-
 nem corporum, quae flagellis
 fiebat, referre possit: cui simi-
 lis est illa membrorum laniatio
 inf. El. 6, 45. sqq. in sacerdote
 Bellonae; et in Gallis: v. c.
 Apulei. VIII. p. 141. et al.
 Propert. II, 22, 15. (II, 18, 15.)

*Cur aliquis sacris laniat sua
 brachia cultris,*

*Et Phrygis insanos caeditur
 ad numeros?*

uti h. l. *secet ad Phrygios mo-
 dos.* Et *secare* de verberibus
 saepe dictum: inf. El. 9, 22.
 et intorto verberare *terga seca.*
 et Horat. Epod. 4, 11. *Sectus*
flagellis hic triumphalibus Prae-

conis ad fastidium. Martial. X,
 5, 14. — *severi sectus Aeaci
 loris.* Verumtamen proprium
 in hoc Gallorum more virilia
 auferendi est *secare.* Ovid. Fast.
 IV, 221. *Unde venit, dixi,
 sua membra secandi Impetus?*
 Atqui de Atti mox agitur evi-
 rato; et in Ibide 275. *Sic ali-
 quis tua membra secet: Saturnus
 ut etc. et quam proxime ad
 h. l. v. 455.*

*Attonitusque feces, ut quos
 Cybeleia mater*

*Incitat, ad Phrygios vilia
 membra modos,*

*Deque viro fias nec femina
 nec vir, ut Attis.*

73. Hactenus poeta, non
 tam tanquam Priapi propheta,
 seu sacerdos, qui sortem a deo
 acceptam redderet, quam potius
 tanquam responsum dei reci-
 tans, quem consuluerat sup. v. 7.

*Sic ego; tum Bacchi respon-
 det rustica proles.*

Petierat autem sortem, tan-
 quam Θεοπρόπος ad deum con-
 sulendum a Titio missus. Ve-
 rum is interea in puellae amo-
 rem inciderat, quae omnem
 alium amorem ex eius animo
 excusserat. H. Coniux est amata.
 vid. III, 2, 4. W.

Pareat ille suae: vos me celebrate magistrum, 75

Quos male habet multa callidus arte puer.

Gloria cuique sua est; me, qui spernentur, amantes

Consultent; cunctis ianua nostra patet.

Tempus erit, quum me Veneris praecepta ferentem

Deducat iuvenum sedula turba fenem. 80

Heu

75. *vos me celebrate magi-*
strum) frequentes ad me con-
venite. v. Vulp. H. Nullum
adhuc vidi exemplum, quod
probaret, *celebrare hominem*
esse adire eum; nec loca I, 6,
17. 3. 33. rem demonstrant.
Celebrate vel est celebrem red-
dite adeundo, vel, quod malim,
laudibus ornate pro vulgari:
praeceptis meis utimini. De
quorum utilitate certus senten-
tiam suam eodem prorsus ex-
pressit modo, quo Ovidius,
praeceptis libri secundi *Artis A.*
absolutis, 737.

Me vatem celebrate, viri, mihi
dicite laudes —

Arma dedi vobis. W.

76. *male habet*) torquet,
urit.

77. 78. 80. Haec iam omnia
iuris verba sunt, de iis, qui de
iure respondent, quibus se assi-
mulat. *Spernere* notam fasti-
dii habere, operose docet
Broukh.

79. *praecepta ferentem*)
dantem. Nec hoc alienum ab
eis, qui de iure respondet,
persona; nam *addet* ille, *addo*

que praecipit. Deducunt eum
in forum et ex foro domum
partim clientes, quibus respon-
dit, partim iuvenes nobiles, qui
ad eum deducti orant, ut leges
ac iura discerent. H. Veneris
praecepta, 84. *magisteria* dicta,
noli ea sola putare, cum iubet,
qualia I, 3, 21. 2, 29. 30.
habes, unde monere sibi arro-
gat I, 9, 69. III, 6, 43.; sed
in universum carmina elegiaca
ad amorem instituunt. Hinc
Propertius optat I, 7, 13.

Me legat assidue post haec
neglectus amator,

Et profint illi cognita nostra
mala. W.

80. Ex fragm. Callimachi,
ut notavit Statius, petatum est:
(p. 420. inter fr. Benti.)

Γηράσκει δ' ὁ γέρον κείνος
ἐλαφρότερον,

Κῆροι τὸν φιλέσιν, ἐὼν δέ μιν
οἷα τὸ κῆρα

Χειρὸς ἐπ' οἰκείην ἄχρῃς ἄγους
θύρην.

Sedula turba est officiosa; nam
seduli interdum sunt, qui alteri
adsunt, apparent, officium prae-
stant. v. Gronov. Obs. I, c. 23.

Heu, heu, quam Marathus lento me torquet amore!
 Deficiunt artes, deficiuntque doli.
 Parce, puer, quaeſo, ne turpis fabula ſiam,
 Quum mea ridebunt vana magifteria.

E L E G I A V.

Asper eram, et bene discidium me ferre loquebar;
 At mihi nunc longe gloria fortis abest.

Nam-

81. *Heu, heu, q.)* Suave hoc, quod poëta, ſevero magiſterio ſe iactans, paullo poſt ipſe in eodem luto ſe haerere profite- tur. Cui non in mentem ve- niat illud Horatii perſimile IV, carm. 1, 33. ſqq. *Sed cur, heu! Ligurine, cur Munat rara meas lacrima per genas?* De Maratho v. Obſſ. et inf. Eleg. 8.

Elegia V.

Irae inter amantes Deliam et Tibullum interceſſerant. Puel- la, ut cum graviter pungeret, alium amatorem admiferat: at Tibullus, puellae perfidiam multum incuſans, ea ſe carere facile poſſe crediderat. Nunc, amore denuo exardeſcente, iniuriam puellae a ſe factam de- precatur; quam bene de ea, cum ex morbo aegrotaret, me- ritus ſit, commemorat; ſpes de vita feliciter cum ea exigenda inaniter conceptas exponit; in- de a v. 37. ſi modo eiſdem elegiae ſunt, tentata fruſtra

amoris leniendi remedia enar- rat, imprecatur lenae, quae divitem amatorem ad Deliam adduxerat, et, quantum pau- per amator diviti praefſet, do- cet, ſequē eo ipſo nomine puel- lae commendat.

1. *Asper eram*) eram ferox et protervus, et me non ita a Delia teneri, quo minus ea tantisper carere poſſem, iacta- bam.

2. *At mihi nunc longe — abeſt*) excidit animo. Dictum ut apud Ovid. IV. Met. 648.

— *vade procul, ne longe gloria rerum,*
Quas mentiris, ait, longe tibi Iupiter abſit.

cf. Bronkh. (Sic *abire* cum da- tivo perſonae Hor. Ep. II, 3, 201.

Ut redeat miſeris, abeat For- tuna ſuperbis.

W.) *gloria fortis*, quod ſe fortem et duri animi eſſe gloriabatur. H. *Gloria* pro gloriatione, notante Forcellinio. VV.

Namque agor, ut per plana citus sola verberare turben,
 Quem celer assueta versat ab arte puer.
 Ure ferum et torque, libeat ne dicere quidquam 5
 Magnificum posthac; horrida verba doma.
 Parce tamen, per te furtivi foedera lecti,
 Per Venerem quaeso compositumque caput.
 Ille ego, quum tristi morbo defessa iaceres,

Te

3. *turben*) στρομβος, στροβί-
 ιος, βέμβιξ, quo pueri ludunt,
 diversus a trocho, quem Gesne-
 rus illustravit Relat. de libb.
 novis Fasc. VIII. p. 498. Multa
 promiscue dedit Loenl. Epi-
 phyll. VII, 23. cf. similem
 locum Virgilii Aen. VII, 378.
 et ibi not. adde Callimachum
 Epigramm. I. Praeclara autem
 est comparatio ad animi turbati
 agitationem exprimendam. Mox
versat, στρέφει, δινεῖ, apud
 Maronem exercet. et δυνεῖσθαι,
 v. c. Bion IV, 5. *ab arte* pro:
 arte, ut alia similia apud poe-
 tas. H. *ab* Graecis simillima
 constructio, apud quos etiam
 praepositione ἀπό, quo auxilio,
 qua ope aliquid fiat, indicatur;
 ut apud Soph. Ai. 471. δηλῶν
 τι ἀπὸ πείρας, facinore aliquid
 ostendere. cf. inf. I, 9, 66. —
assueta arte h. e. peritia, ut
 apud Livium 27, 18 *assuetudo*
succedendi muros. W.

5. *Ure ferum et torque*)
 Petitam a servorum tormentis.
 cf. inf. El. 9, 21. Omnibus se
 puellae cruciatibus offert ad
 luendam poenam pro superbia.

horrida verba sunt aspera, fero-
 cia; os protervum doma.

6. *horrida verba*) Tac. Hist.
 I, 82. (Praetorianos) *allocuti*
sunt — *praefecti*, ex suo quisque
 ingenio, mitius aut horridius,
 significationem confirmat. W.

7. *furtivi foedera lecti*) Sic
 Ovid. II. Art. 462. *concubitus*
foedera dixit, ut coniugii, tori,
foedus, alia. Nam omne id,
 in quo aut per quod iungun-
 tur duo vel plures, *foedus*, et-
 iam sine pactione. H. Vide et
 IV, 13, 2. et similem obtesta-
 tionem Tecmessae apud Soph.
 Ai. 493.

ἀντιᾶζω πρὸς
 εὐνῆς τε τῆς σῆς, ἧς ξυνήλλά-
 χθης ἐμοί.

De mutatione sententiae vid.
 Not. ad I, 2, 9. *tamen* pro sed
 tamen. W.

8. *compositumque caput*) h.
 iunctum cum meo. Laudatur
 Ovid. Epist. III, 107.

Perque tuum nostrumque ca-
put, quae ianximus una.

9. *morbo defessa*) aegra, ex-
 quisite; sic *sessus* inf. IV, 4,
 10.

Te dicor votis eripuisse meis: 10
 Ipseque ter circum lustravi sulfure puro,
 Carmine quum magico praecinisset anus;
 Ipse procuravi ne possent saeva nocere
 Somnia, ter sancta deveneranda mola;
 Ipse ego, velatus filo, tunicisque solutis, 15
 Vota novem Triviae nocte silente dedi.

Omnia

10. 11. 2. Multis observata elegantia.

10. Similis locus est Propert. II, 9, 25. (7, 63.)

Haec mihi vota tuam propter suscepta salutem sq.

Nec vero languere putanda est oratio in: *dicor te eripuisse*; sed est: constat inter homines hoc. H. cf. I, 2, 51. W.

11. 12. Cantum morbis mereri creditum fuisse, nota res est. (vid. Plin. Hist. Nat. 28, 2. Wieland. ad Hor. Ep. I, 1, 34. p. 51. et Wessel. ad Ai. Soph. 581. W.) Puellam aegrotantem poëta, adhibita maga, quae carmen decantaret, ipse lustravit solito ritu, quo mala ab ea depelleret, sulfure ter circumlato circa puellam decumbentem. H. *Ipseque*. De copula *que* vide I, 9, 13. *pulvisque*. W.

13. 14. Iunge: *Ipse procuravi saeva somnia, ne possent nocere*. (vid. Obsl. de positura verborum. W.) *procurare* esse expiare, omen avertere, notum vel ex Phaedro III. f. 3. *somnia saeva*, infra *crudelia*, sunt,

quae triste, et violentum atque funestum aliquid portendunt, tristitia, ominosa. *mola falsa* h. l. dicitur *sancta*, alias *casta* h. quae a castis et puris est foco imponenda. *deveneranda* h. deprecanda, precibus amolienda, averruncanda, ut Statius et Muretus docent. Sic *venerari* est precari. Virg. Aen. III, 34.

— — *Nymphas venerabar agrestes,*

Rito secundarent visus.

Propert. II, 20, 33. (16, 33.)

Nec tu supplicibus me sis venerata tabellis.

Credendum autem, puellae aegrotanti incidisse terrores ex nocturnis somniis, quae mortem puellae portenderent; haec ut procuraret Tibullus, certum sacrum fecit, quo molam falsam ter in ignem arae sparsit.

15. 16. *velatus filo* h. vitta. cf. Obsl. *tunicisque solutis*) Notum, nihil in sacris nexi vel vinculi esse debuisse; fortasse tamen in sacris magicis aliqua peculiaris religio fuit circa hoc. *Vota novem — dedi*) novem noctes deae operatus sum ex voto,

cupo

Omnia perfolvi; fruitur nunc alter amore,

Et precibus felix utitur ille meis.

At mihi felicem vitam, si salva fuisses,

Fingebam demens, sed reponente deo. 20

Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,

Area dum messes sole calente teret;

Et mihi servabit plenis in linteribus uvas,

Pressa-

cum Delia convaluisset. Est autem Hecate, cui vota fecerat, Delia aegrotante. *vota dedi pro: perfolvi.*

17. *fruitur nunc alter amore*) amore mihi debito; seu puella mea, ut amor pro amante saepe ponitur. H. Prius unico verum. W.

18. *precibus — utitur ille meis*) h. valetudine tua, meis precibus a diis concessa. H. Oenone Paridi scribit Ovid. Heroid. V, 59.

Votis ergo meis alii rediture redisti.

alter — ille. Subiectum non inincunde per pronomen *ille* repetitum, suaviterque in altera pentametri parte positum est, qualis positura apud Tibullum frequens I, 2, 12. 60. 4, 72. 5. 16. 56. 66. 70. 8, 48. 9, 40. quae loca, quam accuratus sit Albini in subiectis per pronomen *ille* indicandis, satis declarant. W.

19. *sqq.* Suavissimus, qui sequitur locus, sententiarum simplicitate, affectus veritate, rerum

in animum revocatarum iucunditate. H. Sensus: At spes meae deceptae iam et irritae sunt. *felicem — fingebam* h. e. imaginabar, quam felix vita mea tecum foret, si etc. Ita apud Tacit. Hist. IV, 18. *Sis in Gallias Germaniasque intentus, si destinata provenissent, validissimarum ditissimarumque nationum regno imminebat*, h. e. spem fore, ut regnum occuparet, conceperat, adiecta notatione cupiditatis. Verba promittere et sperare, offerre frequenter ita construuntur. Tac. Hist. III, 63. W.

22. *Area dum messes — teret*) Vulgari loquendi forma messes, fruges, teruntur in area. Sed exquisitior est altera forma, adeoque poetis frequentata. Rationem ea habet ex hoc, quod solum induratum resistit ei, quod teritur, adeoque ad tritionem et ipsum facit; ut fundus mortarii non minus terit, quam pistillum. cf. Obss.

23. *pleni in linteribus*) *linteres* sunt alvei, quibus uvae portabantur in vindemia. v. Serv. ad Ge.

Pressaque veloci candida musta pede;
 Consuescet numerare pecus, consuescet amantis 25
 Garrulus in dominae ludere verna sinu;
 Illa deo sciet agricolae pro vitibus uvam,
 Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
 Illa regat cunctos, illi sint omnia curae,
 Et iuuet in tota me nihil esse domo. 30

Huc

Ge. I, 262. Idem dicti *naviae*.
 v. Stat. ad h. l. cf. Broukh.

25. *Consuescet numerare pecus*) „haec de Delia: at reliqua de Tibullo intelligenda.“ Ita olim perperam statuebam. Immo de Delia totus locus agit. Ea adeo rei rusticae adsuafaciet animum, ut puerulum ex verna natum gremio infidentem teneat, ex eiusque garrulitate voluptatem capiat. Inversa tantum a poeta est oratio. Proprio ipsa consuescet ludere cum verna; nunc autem verna consuescet ludere in dominae, eum amantis, sinu. Tenendum autem est, inter rusticas opes habitum fuisse, si quis multos pueros haberet domi natos et nutritos; cf. inf. II, 1, 23.; et hos *vernas* liberalius habitos ceteris servis ac *mancipiis*. Hinc dicacitas illa vernarum, quae etiam *vernilitas* dicta. In seqq. 27. 28. iterum religionem puellae mentem repraesentavit. H. Haec et sequentia sine copula adiunxit Tibullus; de qua nectendi ratione in Obs. §gi. Ad rem facit Virg. Ecl.

III, 34. *Bisque die numerant ambo pecus*. W.

27. 28. *deo — agricolae*) Priapo puto. v. Obs. cf. sup. El. 1, 14. Aut vero ei primitias apponit puella vindemiae, messis et feturae, aut vota pro iis ac preces facit. *Daps* autem proprie dicta in vetere agrestium religione, de sacro ante arationem et sationem facta. v. Cato RR. 131. 132. et Festus: *Daps* apud antiquos dicebatur res divina, quas fiebat aut hiberna semente aut verna. Potuit ergo eadem pro fetu gregis h. ovium vel caprarum fieri, ut ex h. l. intelligi posse videtur. Ita etiam in Palilibus Ovid. Fast. IV, 745. post *liba*: *Addae dapes* etc. et si locus paullo obscurior est. H. Constructio eadem apud Virg. Ecl. III, 77.

Quom faciam vitula pro frugibus. W.

30. *Et iuuet in tota*) Hinc Martialis illud XIV, 191.

Uffit amatorem Nemesis lasciva Tibullum,

In

Huc veniet Messala meus: cui dulcia poma
 Delia selectis detrahat arboribus,
 Et, tantum venerata virum, hunc sedula curet,
 Huic paret atque epulas ipsa ministra gerat. (35
 Haec mihi fingebam, quae nunc Eurisque Notisque
 lactat odoratos vota per Armenios.
 Saepe ego tentavi curas depellere vino;

At

*In tota iuvat quem nihil
 esse domo. H.*

Oratio propria et variata in
 verbis cunctos - omnia placet.
 Coniunctivorum regat - sint,
 quos futuris subiecit Tibullus,
 rationem expositam vide in
 Obsl. W.

33. *venerata*) h. l. de officio,
 quo colimus hospitem et ami-
 cam, cum significatione hono-
 ris. Sic apud Silium XIII, 704.

*Prosequiturque oculis puer ad-
 veneratus cunctes.*

H. *venerata* pro venerans, ut
 II, 4, 47. Ita et alia partic.
 perf. Deponentium et *operatus*
 apud Virg. Georg. I, 539. Tib.
 II, 5, 95. vid. Gronov. ad
 Tac. Ann. III, 43. De diffi-
 cultatibus huius versus conf.
 Obsl. In prioribus *Huc-detra-
 hat* poeticam constructionem
 agnoscat pro vulgari: Et quum
 aliquando Messala meus huc
 venerit, ei - detrahat. Suave
 vero illud, quod praeter dele-
 gam domus et penatium et
 agrorum curam et sedulam
 Messalae hospitam sibi fingit
 Deliam. W.

36. *Lactat odoratos vota per
 Armenios*) Cum vota inania
 longe a ventis auferri dicere
 vellet, *Armenios* pro longinqua
 regione dixit. *odoratos* vero,
 propter frutices bene olentes,
 qui apud eos nascuntur, inpr-
 mis amomum. v. Vulp. Certe
 Plin. XII, f. 28. de amomo: —
*Nascitur et in Armeniae parte,
 quae vocatur Otene.* Dubitan-
 dum tamen est, an poeta hoc
 tam accurate tenuerit. Immo
 vero Armenios nominavit, quum
 simpliciter regionem Orientis
 declarare vellet, appposito epi-
 theto a Syris et Arabibus peti-
 to, quod ad vicinos Armenios
 traduxit. H. *Eurusque Notus-
 que* pro ventis rapidissimis, pro-
 verbialis locutio, de qua vide
 Obsl., et de imagine his ver-
 bis expressa Not. ad III, 6,
 27. — Versu seq. *curas* ad
 amantium curas refer, ut II, 6,
 51. III, 6, 7. et Horat. Ep.
 II, 5, 85. *iuvonum* curas. W.

37. Sequitur diversi carmi-
 nis fragmentum. Amatore divite
 a lena adducto, mens amicae
 alienata erat a Tibullo. Nullo
 aestuantis

At dolor in lacrimas verterat ~~omne~~ *merum*.
 Saepe aliam tenui, sed iam quum gaudia ~~adipem~~,
 Admonnit dominae deseruitque Venus. 40
 Tunc me devotum descendens femina dixit,
 Et, pudet heu! narrat scire nefanda mea.

Non

actuantis animi levamine re-
 pecto, diris ille anum devovet,
 seque pauperem puellae com-
 mendat, multis commodis enu-
 meratis, quae a paupere amato-
 re expectanda sint. H. Quo-
 modo haec cum superioribus
 conveniant, docent Obss. W.

38. *verterat*) Phisquamper-
 fecti, ad sequentia *Saepe a. t.*
 referendi, usu, Tibullum vino
 prius curas abigere conatum
 esse, accurate monstratur. W.

39. *tenui*) in amplexibus
 habui. Notum dici de re Ve-
 nerea, v. infr. II, 6, 52., uti
 mox *gaudia*.

40. *Admonuit dominae*) pro-
 prie ac significanter *admonuit*
 (scil. *me*) positum; sic enim
 dicitur, quicquid cum aliquo
 aculeo nobis in memoriam redit.
 Ovid. Met. IX, 324.

Dixit, et, admonita veteris
commota ministrae,

Ingemuit.
 v. Broukh.

41. *devotum* — *dixit*) *de-*
votus est veneficio contactus,
 cui alieno scelere (magicis arti-
 bus, vid. Ovid. Amor. III, 7,
 27. W.) vis mascula deperiit;

idem *defixus* dicitur, quod
 eorum imagines cereas vel
 laneas acubus confodiebant.
 Ovid. Epist. VI Hyps. v. 91.
 et Heinf. ad III. Am. 7, 29. v.
 Stat. et Broukh. ad h. l. Nisi
 tamen *defigere* in his simplici-
 ter est immobilem reddere, ad-
 eoque *defixus* iners, immotus;
 ut *defigi* metu, sic cantu. Con-
 venit ex parte *dehiscere*, *dehi-*
litas aut *mentis* aut corporis
 viribus. H. Ceterum usus verbi
descendere pro descendere lecto,
 cum huius mentio facta non
 esset, audacior simili tamen
 verbi *surgere* pro surgere electo
 Horat. Sat. II, 2, 81. confirma-
 tur. Nec temere *cubare* I, 2, 46.
 I, 6, 11, 18. absolute positum
 aut *descendere* apud Horatium
 Od. III, 21, 7. loco non no-
 tato, comparaveris. W.

42. *narrat scire nefanda mea*)
 Vulpus *narrat scire* accipit,
 dicit, proferitur, se scire torpo-
 rem nervi mei. Alia est Brouk-
 hufii expositio, ut *scire nefanda*
 per graecismum sit, vulgat pas-
 sim impotentiam meam, quam
 scire in vulgus nefas est. Fa-
 tendum tamen est, hunc ver-
 sum non minus, quam ipsum
 Tibullum, languere. v. Obs.

Non facit hoc verbis; facie tenerisque lacertis

Devovet et flavis nostra puella comis.

Talis ad Haemonium Nereis Pelea quondam 45

Vecta est frenato caerula pisce Thetis.

Haec nocuere mihi, quod adest huic dives amator,

Venit in exitium callida lena meum.

Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento

Tristitia

43 — 47. *Non facit hoc*) ut sic devotus sim, non devovet me puella, Delia, carmine, sed formae venustate, qua illa ipsa Thetide non inferior est. (de qua sententia conf. I, 8. 23 — 26. ubi in verbis *nocuisse* — *nocet* similis huic: *devovere* verbis — *devovere facie* est lusus. Ceterum *facie* cum vi pro: sed facie. Particulam *sed*, negatione praecedente, frequenter ita omittunt scriptores optimi; et Graeci vocem *ἀλλά*, ut Callim. in Dian. 160. V.) Difficile dictu est, unde potissimum in hanc poëtae mens inciderit. Debit Thetidis pulcritudo celebrata esse priscis poëtis, qui Achillis et Pelei facta exposuerant. v. vel Catull. in Epithalam. Ex iisdem petitu esse debet, quod Thetis ad Peleum delphine vecta venit, etsi omnino Nereides belluis marinis vehi solent. Varie autem fabula tractata a Graecis esse videtur, ut ex Romanis poëtis, quorum alius alium sequutus est, intelligitur. Apud Pindarum et alios, in his apud Ovid.

Met. XI, 235. sqq. opprimitur illa inopinato a Peleo in specu Aemoniae seu Thessalici litto- ris. At apud Valer. Flacc. I, 130. sqq. ubi Thetidis nuptiae in Argo pictae sunt, lubens illa ad Peleum deducitur, delphino infidens; nec de vi facta quidquam apud Catullum. Sponte illa ad Peleum accedere etiam h. l. intelligenda est. Quod pulcherrima dea *caerula* appellatur, ex more dearum marinarum, h. l. non ad corporis colorem referendum est; alias admodum absurdum esset. H. Ubi rei descriptio comparatione aliqua finitur et illustratur, transitus a particula *Talis* exquisitus est et iucundus; quem vide et apud Ovid. Amor. I, 7. 23. Catull. 61, 91. et infr. IV, 2, 13. VV.

47. Nocuit mihi porro et devotum me fecit illa recordatio, quod alium illa amatorem habet, et quod lena adest illi, quae eam corrumpit. De iuncturae vitio cf. V. L. H. *Haec noc. mihi* h. e. amatam mihi eripuerit dives amator et lena. Ita

E

II,

Tristia cum multo pocula felle bibat; 50
 Hanc volitent animae circum sua fata querentes
 Semper, et e tectis strix violenta canat;
 Ipsa, fame stimulante furens, herbasque sepulcris
 Quaerat et a faevis ossa relictæ lupis;
 Currat et inguinibus nudis, ululetque per urbes; 55
 Post

II, 6, 44. *Lena nocet nobis.*
 Perfecto nocuerè præsens notio
 inest. W.

50. *Tristia — pocula*) h.
 amata. Notum illud: *Media
 fert tristes succos.* Mira vero
 imprecatio aniculæ, ut illa
 crudas carnes devoret et potum
 ex felle mixtum bibat. *pocula
 cum felle* pro, pocula fellea,
 potus ex felle. Similia alia
 passim a viris doctis observata
 sunt. Nostrum ante oculos ha-
 buit Ovid. I. Am. 8. Adde
 Propert. IV. El. 5. Cogitan-
 dum autem de dirarum et im-
 precationum vi et exitu certissi-
 mo: *Diris agum vos; dira de-
 testatio Nulla expiatur victima*
 ex Horatio Epod. 5, 89. no-
 tum est.

51. *Hanc volitent animas
 circum*) simulacra exsanguia
 mortuorum amantium, quos illa
 laelit corruptis puellis. v. Ho-
 rat. V. Carm. 5, 91. cf. Broukh.
 h. l. H. De positura verborum
Hanc — circum vide Obsl. ad
 I, 3, 68. Suavis variatio in
 verbis illa — *Hanc — Ipsa —
 Carrat et;* cui similem observa
 I, 7, 29 — 36. W.

52. *strix violenta*) quæ su-

nesta et tristia ominatur, ut
 v. 13. *somnia faeva.* Sic Se-
 neca Thyest. 693.

— *Ipsæ funesta prece
 Letale carmen ore violento
 canit.*

Cyllenius ab eo violentam di-
 ctam putabat, quod pueris no-
 cet. Diserte de ea Ovid. Fast.
 VI, 131. sqq. De *strix* ex hi-
 storia naturali ad h. l. disputare
 velle, ineptum esset. Fabulo-
 sam avem esse, iam Plinius cen-
 suit XI, s. 95. H. Heynium
 Vossius secutus *strix violenta*,
 h. e. infesta, iunxit. Idque
 Virgilius Aen. XII, 864. do
 bubone: *canit importuna per
 umbras* firmare videtur.

53. *fam. stim.*) Ovid. Trist.
 I, 6, 9.

*Utque rapax, stimulante fame,
 cupidusque cruoris
 Incustoditum captat ovile lu-
 pus.* W.

55. *ululetque per urbes*) h.
 furore agatur. Vulpius de eo
 furoris genere intelligit, cum
 se lupos esse arbitrantur, ideo-
 que ululantes discurrunt, ni-
 mis argute. Nam exprimitur
 tantum annus præ fame furens.
aspera ad iram canum refer.

Post agat e triviis aspera turba canum.
 Evenient; dat signa deus; sunt numina amanti,
 Saevit et iniusta lege relictæ Venus.
 At tu quam primum sagæ præcepta rapacis
 Desere; nam donis vincitur omnis amor: 60
 Pauper erit præsto semper tibi: pauper adibit
 Primus, et in tenero fixus erit latere;
 Pauper in angusto fidus comes agmine turbae
 Sub-

56. *Post — canum.*) pro vulgari: *Post — (eam) agente.* Membra similiter adiuncta et exempla usus vocabuli *post* pro *post tergum* vide in Obs. W.

57. *sunt numina amanti*) est deus; qui amantium curam habeat, iniuriam a perfidis puellis factam ulciscatur. H. *Ἔστι μέγας — Ζεὺς* Soph. Elect. 174. W.

58. *iniusta lege*) Simpliciter accipe, ratione, modo iniusto. Præceptorum vero istorum, quæ ab aniculis his impertiri ferebantur, formulam videre licet ap. Propert. IV, 5, 21 sqq. *Venus autem relictæ* dicitur, cum puella perfida amantem deseruerit, qui sub deæ fide et tutela est. H. Ipsa *Venus relinquitur*, si e duobus amantibus, qui ad mutuum amorem conspirarunt, atque ita *Veneri servire* (vid. IV, 5, 13.) dicuntur, alter alterum perfide deserit. Eodem sensu *Amor desertus* apud Catullum legitur 61, 128.

*Neu nuces pueris neget
 Desertum dominum audiens
 Concubinus Amorem.*

uti e codicibus recipiendum est. *Amor*, qui apud eundem 44, 14 *dominus* appellatur, *desertus* est a Manlio, qui, antequam uxorem duceret, puerum in deliciis habuerat. W.

60. *nam donis vincitur omnis amor*) h. quum primum dona admittes, sis licet castissima femina, tamen fides tua statim victa erit. Donis autem et muneribus a divite amatore missis aggredi puellam anus putanda est. *rapax* vero h. e. avara anus, quatenus et ipsa mercedem ab amatore accipit. H. Hunc sensum inesse video: nam dives, utpote qui divitiis suis omnes se puellas expugnare posse confusus est, nec fidus neque officiosus est. vid. Obs. Transitus *At tu exempla* infra 69. I, 8, 47. exstant. Usus autem particulae *At* inter poetas Tibullo, inter historicos Tacito frequens est. W.

Subiicietque manus efficietque viam;
 Pauper ad occultos furtim deducet amicos, 65
 Vinclaque de niveo detrahet ipse pede.
 Heu! canimus frustra, nec verbis victa fatiscit
 Ianua, sed plena est percutienda manu.

At

64. *Subiiciet manus*) submittet et interponet inter puellae corpus et turbam, ut hanc amoveat. Sed cf. Obfl.

65. *Pauper ad occultos furtim deducet amicos*) Hic fugit nos ratio vitae et consuetudinis illius aetatis. Amatores, ad quos perducatur Tibullus amicam, vix licet intelligere. An sunt amici communes, in quorum domo clam ex conducto convenire volebant Tibullus et Delia? Sed laborare videtur ipsa lectio. cf. Obfl. H. De iuvenum computationibus versum interpreto. Nam talibus puellis, qualis Delia fuit, Romae et Athenis semper licuit amantium convivis interesse, ut Theocritus Id. XIV. et e Latinis unus abunde probat Horatius. De verus integritate mihi atque interpretatione assentiens Hufchkius Demosthenis benigne indicavit locum c. Neaeram T. III. p. 571, ed. Tayl. *Καὶ συνέπινε καὶ συνεδίπνευεν ἐναντίον πολλῶν Νεαίρα αὖτις, ὥς αὖ ἐταίρα ὕσα.* De verbis *occultos furtim* vide Not. ad I, 10, 34. W.

66. *Vinclaque d.*) officii puellae praefiti genus. Ovid. II. Art. 212.

Et tenero soleam deme vel adde pedi.

De Diana III. Met. 168. *Vincla duae pedibus demunt.* H. Soleas in convivio pedibus demtas fuisse docet Wielandius ad Horat. Sat. II, 8, 78. p. 244. W.

67. *Heu! canimus*) Tibullus iam intelligit, contra lucrum nil valere candidum pauperis ingenium, ut Horatius Epod. XI, 11. loquitur. Similem sententiarum iuncturam vid. II, 3. 59. W.

68. *plena est percutienda manu*) Broukh. ad oppugnationes forium nocturnas refert, quae huius loci esse non videntur. (cui Forcellinius, explicans: validis ictibus, nollem assensus esset. W.) Ego cum Vulpio Cyllenii antiquam interpretationem probo, ut *manus sit plena auri.* v. infr. El. 9, 52.

Et pretium plena grande referre manu.

in Lusib. 15.

— — — — — *potna*
Nauficaam pleno saepe tulisse sinu.

H. Scilicet ex sententiarum serie eiusmodi epitheta certam accipiunt significationem. cf. Not. ad I, 7, 38. Agitur autem in prioribus

At tu, qui potior nunc es, mea fata timeto;
 Versatur celeri Fors levis orbe rotae. 70
 Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
 Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit,
 Et simulat transire domum, mox deinde recurrit
 Solus, et ante ipsas excreat usque fores.
 Nescio quid furtivus amor parat; utere quaeso, 75
 Dum licet; in liquida nat tibi linter aqua.

E L E-

prioribus de divite amatore, cuius dona ad Deliam retinendam valebant. Ita apud Horat. Ep. II, 2, 154. *pleniorum esse h. e. ditiorum esse.* Accedit forma dicendi apud Iuv. VI, 546. *implere manum.* De significatione verbi *vinci* conf. Obsf. atque de eius ad inanima translato usu locum simillimum I, 2, 9. W.

69. De fragmento hoc perditum carminis v. Obsf. Monet rivalem, ut ne secundae auras nimirum credat. Puellae, quam ille non sine fraude ac malitia a Tibulli amore avocaverat, iam nunc insidiari clam alium amatorem. Fatendum est, ferendum fuisse damnum, si et hoc fragmentum intercidisset; illiberalis amor ille est, et invenusti hominis, qui in his versibus regnat. *qui potior nunc es*) Elegans vocis usus de eo, qui praefertur rivali. Horat. III. Od. 9.

*Donec gratus eram tibi,
 Nec quisquam potior brachia
 candidae*

Cervici iuvenis dabat.

v. Broukh.

70. *Fors*) Fortuna, insitens rotae, vertit se facile. cf. Obsf.

73. *mox deinde*) ut *post deinde* apud Terent. Andr. III, 2, 5. ubi vide interpretes. W.

75. *Nescio quid furtivus amor parat*) amor pro amatore, qui clandestinum aliquid molitur, qui clam adrepat. Totius vero distichi sententia flagitiosa et molesta. cf. Obsf. H. *Nescio — parat* sunt verba ridentis et ex iis, quae animadverterat, signis conatum aliquem novi tentatoris praefagientis. Cave cum his confundas *Nescio quid — parat*, neve credas interpreti Virg. Ecl. III, 103. in formula *nescio quis legitimum quis pro qui accipienti.* De verbo *utere* conf. Obsf. W.

76. *in liquida nat tibi linter aqua*) Copia tibi puellae desideratae amore fruendi satis opportuna

ELEGIA VI.

Semper, ut inducar, blandos offers mihi vultus,
Post tamen es misero tristis et asper, Amor.

Quid

portuna data est. Dictum proverbialiter, ut fere Propert. II, 4, 19. (3. 11.)

Tranquillo tuta descendis flumine cymba.

et in praeclaro illo Cleopatrae epitaphio, quod ex Capaccii Hist. Neap. lib. I, c. 7. dedit Reinesius, hinc Gorius et Muratorius cum Bonada:

*Ζῆθι, κάλων τείνας οὐρίον εὐ-
φροσύνας.*

Laborarunt nuper in eo epigrammate emendando Valcken. Distr. p. 236. Brunck. Anal. T. III. p. 313, 743. Lect. p. 299. Versus, quem apposuimus, convenit cum Pindarico Pyth. IV, 250. *Ἰάσον convivio exceptis πᾶσαν ἐν εὐφροσύνῃ τάρυν.* H. Proverbialem locutionem probat de favore patroni retinendo praecipiens Horatius Ep. I, 18, 87.

*Tu, dum tua navis in alto est,
Hoc age, ne mutata retrorsum
te ferat aura. W.*

Elegia VI.

Adducta in suspicionem puellae fide, misere anxius amator multa perperam comminiscitur, quibus aut furta eius arguere, vel intercipere, aut eam ad meliorem mentem revocare conatur. Tum matris puellae recordatur summo cum affectu, cum

eam studiosam sui, et amoribus propitiam expertus esset; utque filiam in fide retineat, enixe hortatur. Denique severis se legibus obstringens, quum, quae perfidas in senectute maneret fortuna, ostendisset, in spem perpetui Deliae erga se amoris inducitur. Est praestantioribus Elegiis annumerandum hoc carmen, inprimis affectus veritate et varietate.

1. *ut inducar*) *Inducere* est fallaciis quibusdam pellicere, ut decipias, ductum a feris, quae in casses pertrahuntur. v. Broukh. — *blandos offers mihi vultus*) h. fictos, falsos, ad decipiendum compositos. v. Broukh. Opponitur *tristis* h. crudelis, saevus, et *asper*, durus, immitis. (*blandi vultus*, cum *blandis oculis* apud Plin. H. N. XI. c. 37. a. med. comparandi, sunt favoris et benevolentiae Amoris indicia, quibus confusus Tibullus in spem felicitis amoris *inducitur*; sed ubi prima prospere cessere, idem deus alienum et aversum animum ostendit, vel, ut imagine retenta Albius loquitur, *tristis* et *asper* apparet, ut infr. II, 3, 33.

tristi fronte Cupido. W.)

Loquitur autem poeta aut de pluribus amoribus, in quibus semper

Quid tibi, saeve puer, mecum est? An gloria magna
Insidias homini composuisse deum?

Iam mihi tenduntur casses, iam Delia furtim 5

Nescio quem tacita callida nocte foveat.

Illa quidem tam multa negat, sed credere durum est;

Sic etiam de me pernegat usque viro.

Ipse miser docui, quo posset ludere pacto

Custodes; heu! heu! nunc premor arte mea. 10

Fingere tunc didicit causas, cur sola cubaret,

Cardine tunc tacito vertere posse fores;

Tunc

semper primos aditus experi
solebat faciles et secundos, aut
de solius Deliae amore, cui
saepe post discidia reconciliatus,
in servitium pristinum, meliore
spe de eius fide suscepta, redie-
rat. H. Posterius verum, nec
vocabulum *semper* urgendum
in amatore anxio fortunamque
suam querente, qui quod *bis*
passus est, *semper* sibi passus esse
videtur. W.

3. Conveniunt versus Alcaeï
Messenii Anthol. Steph. p. 481.
Brunck. T. I. p. 486. *Ἐχθα-
ρὸν τὸν Ἔρωτα — Τὶ πλέον, εἰ
διό; ἄνδρα καταφλέγει; ἢ τὶ τὸ
αἰμῶν, Ἀλώσας, ἂν ἐμὴς ἀθλον
ἔχῃ κεφαλῆς;* Et Virgiliana Aen.
IV, 95 — 95.

*Egregiam vero laudem et
spolia ampla refertis*

*Tuque puerque tuus, magnum
et memorabile numen,*

*Una dolo divom si femina
victa duorum est.*

4. *Insidias — composuisse*
struxisse, molitum, machina-
tum esse. v. Broukh. H. Ac-
curatum notent tirones tempo-
ris usum. Taciti exemplo fir-
matum. Hist. I, 15. *Tibi in-
signe (erat), Sulpiciae ac Lu-
tatie decore nobilitati tuae ad-
ieciisse.* Neque alienus est locus,
infr. I, 8, 49. ubi cf. Obsl. W.

7. *tam multa*) adeo mul-
tum negat, pernegat hoc; sed
v. Obsl. H. cred. dur. 6.
χαλεπὸν εἶναι πιατεῖσθαι. W.

9. cf. similem locum Ovid.
III. Am. 1, 49. sqq.

10. *nunc premor arte mea*)
Sic Ovidius urgeri, torqueri
dixit II. Am. 18, 20. 19, 34.
de iis, quae molesta sunt, ob-
stant, nocent.

12. *Cardine tunc tacito ver-
tere posse fores*) n. suffusa aqua;
saltem apud Plaut. Curcul. I, 3.
3. quamquam plures fraudes
viguisse facile credas. *tacere* de
oblio ibid. I, 1, 20.

Tunc succos herbasque dedi, quis livor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus.

At tu, fallacis coniux incaute puellae, 15

Me quoque servato, peccet ut illa nihil.

Neu iuvenes celebret multo sermone, caveto,

Neve cubet laxo pectus aperta sinu;

Neu

13. *succos herbasque dedi*) Earum aliquot genera recenset Broukh. ex Plin. XIII, 22. XXII, 4, 22. 25. et al. *Dare* Vulp: h. l. explicat monstrare, docere. Virg. Ecl. I, 19.

Sed tamen iste deus qui fit, da, Tityre, nobis.

H. memor scilicet ille Horatii Ep. II, 2, 149. *monstrata radice vel herba*. At verbum *dedit* amatorem ipsam herbas praebuisset significat. De verbis *livor* — *quem* — *Venus* compara Ovid. Amor. I, 7, 41.

Aptius impressis erat os livers labellis,

Et collo blandi dentis habere notam.

Adde Horat. Od. I, 13, 11. Proprie in rebus Veneris *livor* dicitur; quo equidem Catulli verba 66, 13. *dulcia nocturnae — vestigia rixae* non retulerim. Quantum vero *mutua Venus* et *mutuus amor* infr. 76. differant, excusso et utroque hoc loco et Catull. 61, 44. 45. ubi Hymenaeus

Dux bonae Veneris, boni

Coniugator amoris

vocatur, facile disces. W.

16. *Me quoque servato*) ob-

servato, custodito, ut φυλάττειν. Terent. Eun. V, 2, 63.

— — — *quin, Pythias,*

Tu me servato. P. Neque pol servandum tibi

Quicquam dare ausim, neque te servare.

Vulp. Sensus vero, quicquid viri docti commententur, hic: malim, mihi quoque aditus ad coningem tuam interclusus sit, ut ea carere oporteat, quam ut ille aliis, iuxta me, pateat.

17. *Neu iuvenes celebret multo sermone*) h. ne tam saepe cum adolescentibus versetur, sermones seret, et confabuletur. *Celebrare* dicimur homines, quibuscum frequenter sumus aut aliquamdiu moramur. Cic. ad Att. IV, 1. *similis et frequentia et plausus me usque ad Capitolium celebravit*. Hoc unum ex omni exemplorum nube apud Broukhusium ad rem facit; quod vero ablativum illustret, nullum est. Nempe ut v. c. *convivium sermone laetitiaque* celebratur apud Cic. Verr. I, 26. sic *sermone celebramus* eos, quibuscum frequenter confabulamur: uti ap. Ovid. II. Met. 252. *cygni dicuntur celebrare Caystri*

Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem

Ne trahat, et mensae ducat in orbe notas. 20
Exibit quam saepe, time, seu visere dicet

Sacra Bonae maribus non adeunda Deae.

At mihi si credas, illam sequar unus ad aras;

Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.

Saepe,

Caeſtri ripas carmine h. frequentes cantus in illis exercere. Ita etiam inverte *celebramus sermones, seria ac iocos* Liv. I, 4. Vulpjii interpretatio minus idonea: *ne nimia sit in laudanda iuvenum forma*; imprudens vero femina, quae viro coram id faceret! H. Verbo *celebrare* in hac constructione significatur honorare, insignem reddere. Liv. 27, 45. *Cernere ipsos, qua admiratione, quo favore hominum iter suum celebretur*. Tacit. Ann. III, 6. *neminem tam flagranti desiderio celebratum*. Et, quamquam ablativus abest, proxime ad nostrum locum accedit Tacit. Ann. II, 40. *Iamque Ostiam invectum multitudo ingens, iam in urbe clandestini coetus celebrabant*. W.

19. *Neu te decipiat nutu*) dictum graece: μή σε λάθῃ διασίουα, ne, te non observante, inuadat rivali. De nequitiis autem his amantium nota loca sunt Ovidij Ep. XVII, 75 — 92. Art. I, 569 — 579. H. De ratione ultimum membrum per particulas *quo — ne* annexendi vid. Obſſ. W.

22. *Sacra Bonae maribus non adeunda Deae*) Notum vel ex Cic. Harusp. Resp. c. 17. ad Bonae Deae sacra non nisi feminas fuisse admittas, et quicumque illa vir vel imprudens adspexisset, eum oculis orbari creditum fuisse, unde mox: *Tunc mihi etc.* Ceterum in istis: *seu visere dicet* S. sententia est ἀνατὰ πόροσ; quod et Vulpius notavit; nam deest alterum *seu quacunque alia de causa prodire se dicet*. H. Nil deesse concedes, modo particulae *seu* semel positae usum pro *vel si* notes. Propert. II, 26 (20), 29. *Seu mare per longum mea cogitet ire puella,*

Hanc sequar, et fidos una aget aura duos.

Inf. II, 4, 43. *Seu veniet tibi mors*. Verba *vel si* similiter cum coniunctivo apud Tacit. Hist. I, 33. *Vel si cadere necesse sit, occurrendum discrimini*, et cum futuro supra I, 4, 45. coniuncta vides. *visere sacra* vid. II, 2, 5. W.

24. *non oculis sit timuisse meis*) h. non timeam ego. Infr. IV, 3, 3. *Nec tibi sit duros acuisse in praelia dentes*. Graece dictum

Saepe, velut gemmas eius signumve probarem, 25

Per causam memini me tetigisse manum;

Saepe mero somnum peperit tibi; at ipse bibebam

Sobria supposita pocula victor aqua.

Non ego te laesi prudens; ignosce fatenti;

Iussit Amor; contra quis ferat arma deos? 30

Hic ego sum, nec me iam dicere vera pudebit,

Instabat

dictum ἔστι μοι. Pindar. P. I, 56. εἴη, Ζεῦ, τὴν ἀνδάνειν. cf. Passerat. ad Prop. I, 20, 13. (Inspicias potius quae plurima ad Ovid. Art. A. II, 28. congestit Heinssii diligentia. Verba non sit t., ut IV, 3, 3., cogitate posita Graeco reddas ὅτι ἄν μοι εἴη ποβηθήναι. W.) Cur oculis suis parcere nolit, dictum ad v. 22. conf. Gronov. Obsf. III, 3.

25. et 26. Etiam hoc inter amantium artes alibi occurrit. Broukh. laudavit Plaut. Aſin. IV, 1, 33. *gemmas signumve*, docte pro signo in gemma annulari, exquisitae fortasse sculpturae. (Ita Heynius, hendiadyn statuens, cui particula *ve* satis obstat. Utrumque mirationem fecit. *Signumve* sc. gemmarum pro *signave* g. in poeta ferendum est. Vossio *gemmas* sine imaginibus, aut imaginibus ad obſignandum non idoneis inſignes, *signum* autem anulum signatorium esse opinanti haec significatio vocabuli *signum* exemplis probanda erat. W.) *Per causam*) nos: sub

praetextu. v. Broukh. H. Ita per speciem apud Tac. Hist. I, 71. per simulationem I, 74. W.

28. *Sobria* — *pocula*) Eleganter ita vocat, quae ipse multa aqua affusa diluerat. Sic II. El. 1, 46. *sobria lympha*. Et Plato aquam τὸν θεὸν νηφοῦσα vocat, de quo v. Plutarchi. aud. Poet. c. 3. H. Vide et Stat. h. l. Apud Ovidium Amor. I, 4, 51 — 54. ipsa uxor hac arte maritum aggredi iubetur; atque apud Iuven. I, 57. maritus venalis

*Doctus et ad calicem vigilantē
stertere naso,*

ut alii uxoris copia fiat, somnum simulat. W.

30. *Iussit Amor; contra*) Trita et obvia amantium excusatio; similiter Eurip. Iphig. Aul. 1596. cf. Callim. in Apoll. v. 25. et Epigr. 44. H. Paulo ante te laesi est tibi uxore corrumpeunda iniuriam feci. non — *prudens* h. e. mente intelligentia et ratione praedita, sed turbata abreptaque vi Amoris. (*iussit Amor*.) W.

Instabat tota cui tua nocte canis.

Quid tenera tibi coniuge opus? Tua si bona nescis

Servare, ah! frustra clavis inest foribus.

Te tenet, absentes alios suspirat amores, 35

Et simulat subito condoluisse caput.

At mihi servandam credas; non saeva recuso

Verbera, detrecto non ego vincla pedum;

Tunc procul abitis, quisquis colis arte capillos,

Et fluit effuso cui toga laxa sinu. 40

Quis-

32. *Instabat*) de cane allatrante, quam prope aedium fores custodiae causa alligatam habere et antiquitus mos erat.

Conf. II, 4, 32. Placet verbum significanter ita usurpatum. Ceterum verba *Ille ego sum* — cui sine ulla praedicatione beneficii aut boni facinoris h. l. posita digna sunt, quae notentur. Ita apud Virg. *Ille ego*, qui quondam. Aliter I, 5, 9. W.

34. *clavis inest foribus*) h. vectis, pessulus. cf. sup. 2, 18. et II, 4, 31.

36. *Et simulat subito*) En Gallorum nostrorum *Vapeurs*. H. Si Iuvenalis VI, 234 — 258 audiendus est, hoc fecit puella, ut secubans intromisso amatore potiretur. Haec transitum ad lequentia, ubi se vel servi ministeria subiturum promittit, aptum praesent. W.

37. *At mihi servandam credas*) int. si credas; ut et infr. v. 53. Dicit vero se ianitoris loco futurum. H. Ut II, 3, 79. 80.

Ducite, ad imperium dominas fulcibimus agros;

Non ego me vinculis verberibusque nego.

dummodo cum Delia rusticante sit, servi conditionem non recusat, cf. III, 4, 66., ita hoc loco, modo Deliam inviolatam custodire sibi detur, servilem poenam et contumeliam non abnuit. *At* — credas sunt verba optantis. Sed de ratione membra connectendi vide Obs. W.

ib. *non saeva recuso verbera*) int. si me custodem Delia fefellerit. H. non — non ego. Pronomina ita saepe in repetitione membro alteri a poetis illata videmus, ut apud Iuven. VI, 111.

Hoc pueris patriasque, hoc praetulit illa sorori.

cf. Horat. Ep. I, 2, 63. Ita vis aliqua dictis conciliatur. Supra I, 5, 11 — 15. *Ipse — Ipse — Ipse ego*. Pedester scriptor diceret: *nec detracto*. W.

39. 40. Vides et hic puellas Romanas nostris feminis similes,

Quisquis et occurret, ne possit crimen habere,
 Stet procul ante, alia stet procul ante via.
 Sic fieri iubet ipse deus; sic magna sacerdos
 Est mihi divino vaticinata sono.

Haec

quandoquidem delicatuli illi, quorum omnis cura in comae cultu et vestitus elegantia sita erat, puellis primo loco probabantur. Hos igitur Tibullus, custos puellae constitutus, omnium primos ab eius aditu prohibiturus est. H. Delicatos illos alloquens (cf. I, 2, 7.) gratam et vividam variationem intulit. Sed sonus verborum *absitis quisquis colis* non magis delectabit, quam apud Tacit. Ann. I, 24. *nullis satis certis mandatis*. W.

Et fluit effuso) h. molles homines; hos primo loco a puella remotos esse vult, tum omnino unumquemque, qui propius ad Deliae aedes accesserit: v. 41. 42.

42. *ante*) h. e. ante occursum, ita ut particula temporis ad verbum *occurret* referatur. Sup. I, 3, 89. ¶

Tunc veniam subito, nec quisquam nuntiet ante.

Similiter *post* v. 52. ad verbum, quod praecessit, *violare* referatur. H. Vossii explanationi: donec causam, cur per tenebras vegetur, mihi probaverit, verba Tibulli non suffragantur. W.

43. *ipse deus*) h. numen divinum in genere. Cum mox Bellona memoretur, uti solet

graecum *θεός*, pro dea positum putat Vulpinus. (H. Vossius *Amorem* ex versu 51. intelligendum esse, recte statuit. Sed vel sine versu 51. verba *ipse deus*, collato I, 8, 56., de *Amore* admonerent. W.) Mox *divinus est parvius*. (entheus. W.) Fuit autem Bellonae sacrum inter superstitiones peregrinas, quae Romam inter bella civilia invaserant. Etsi enim Bellonae aedes ad Circum Flaminium extra urbem iam dudum ab Appio Claudio ex voto erat exstructa, vix tamen fanaticos homines admittere potuit Romanorum religio a maioribus accepta. Sed paullo ante haec tempora cum omni vaticinatorum genere plura sacra cum furore celebrari solita, Cybeles, Deae Syriae, Bellonae, hoc fortasse ex Cappadocia illatum, hominum animos tanquam veneficio dānosos tenuere. Est autem locus hic de Bellonae sacris classicus, unde discimus, fuisse eius sacerdotem feminam, quae deo plena furere videri et eadem futura praedictura volebat; eadem fanaticorum more adeo mente capta insaniebat, ut igni, flagris et vulneribus in corpus suum saeviret eodem modo, quo Galli et Isiaci; unde

eos

Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem 45
 Flammam, non amens verbera torta timet;
 Ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos,

San-

eos uno ore memorat Valer. VII, 635. 636. Iuvenal. Sat. VI, 511. lqq. (cf. eund. Sat. IV, 123. lqq.) et Lucan. I, 565 — 7. Praeter magnam autem Bellonae sacerdotem alios quoque sacerdotes virilis sexus fuisse necesse est; certe eos memorat Lactant. I. Inst. 21, 16. 17. Cistophorus aedis Bellonae Pulvinensis in Inscriptt. ap. Murator. T. I. p. CLXXVIII. occurrit. Bellonarii tamen, latioris significatus vox, gregem et turbam significare videntur hominum, qui sacris his ministerium suum addixerant, ut Iliacorum grex, cf. van Dale Disfert. ant. ill. p. 149. lqq. Inter eosdem numerandi fanatici. *Fanaticus de aede Bellonae Pulvin.* occurrit apud Gruter. p. CCCXIII, 1. Vide aliud Marmor vitiose exscriptum p. antec. n. 7. et ap. Spon. Misc. erud. ant. p. 30. Eiusmodi Bellonarium exhibitum credunt viri docti in gemma Dactyliothe. Goriaeanae To. II. n. 664. Est tamen is, non minus, quam in Augustini tab. 171. P. I. Diomedes, male seu exsculptus seu delineatus. II. Unde iussa dei comperta haberet, explanaturus, orationem repetita particula sic pro vulgari: ut — vaticinata est, fortius reddidit. magna ad auctoritatem vasii refert, ut apud

Virg. Aen. VI, 544. *magna sacerdos* de Sibylla. Versibus 45 — 50. ea primo, quae praedictioni sacerdotis fidem conciliarent, exposuit, ut I, 2, 45 — 55. W.

45. *Bellonae motu*) h. l. in-
 finctu: *κρότος ἐκ τῆς θεῆς, ἐν-
 θεος*. H. Ovid. Met. VI, 158.
divino concita motu (Manto).
 De coniunctione *nec — non*
 vid. Obss. W.

46. *verbera torta*) h. flagella.
 v. I, 9, 22. Virg. Ge. III, 106.
 (Eiusmodi epitheton, quod rei
 naturam simpliciter describit,
nativum et stabile recte dixe-
 ris; qualia sunt *firma licia*
 infr. 79. apud Soph. Elect.
 747. *τητοιῖ μόντες*, coll. 863.
 Oed. R. 1264. *πλεῖται ἰώραι*.
 Antig. 1222. *βρόχος μινώδης*
 ad simplicem Homeri orationem
 revocanda. W.) Solenne
 autem hoc fanaticis illis, ut se
 flagris caederent, urerent, la-
 niarent, more, qui primum ad
 placandos deos in magnis cala-
 mitatibus, aut in magno reatu
 inter criminum poenitentes,
 ortus erat, verso in ludibrium
 et praestigias (*τερατείας*). Parum
 scite Broukh. superstitionem
 hanc ab eo deducebat, quod
 Bellona flagro instructa pingitur.
 H. *violenta* h. e. divino furore
 correpta, furens; ad animi va-
 ticianantia

Sanguineque effuso spargit inulta deam;
 Statque latus praefixa veru, stat saucia pectus,
 Et canit eventus, quos dea magna monet: 5
 Parcite, quam custodit Amor, violare puellam,
 Ne pigeat magno post didicisse malo.
 Attigeris, labentur opes, ut vulnere nostro
 Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.

ticinantis flatum declarandum apte interpositum est hoc epitheton; de qua re vid. Obs. ad IV, 4, 19. Eodem sensu de vaticinantibus Graeci usurparunt *ἔαυρης*, Pind. Pyth. IV, 17. de Medea, IX, 65. de Chirone. W.

48. *inulta*) non ad deae signum, nec ad verbum *spargere*, sed ad vulnera trahendum est, quae mirum est non dolorem, febrem aut mortem intulisse his hominibus. Ita se caedebant, quasi dolorem inde non sentirent. Scilicet *suspensa manu hi secandi lacertos suos artifices brachia atque humeros cruentabant*, ut ex Seneca de Vita beata c. 27. constat. Quamobrem Commodus Bellonarios vere execrare brachia praecipiebat crudelitatis studio, ut ex Lampridio c. 9. notum est. H. Ad *inulta*, h. e. sine damno, bene H. Vossius *innocia* II, 5, 63. comparavit. W.

49. *Statque latus praefixa veru*) h. tenui, lanceola cutem a sagina diductam traiecit, ita ut prae latere ~~sa~~ transversa fieret.

De voco *veru* v. Intpp. Minus Fel. c. 21. Mox 50. *monere* est vatum, notissimum est. Broukh. cf. Burmann. ad Ovid. II. Met. 639.

51. sqq. Sunt haec pro sacerdotis Bellonae vaticinanti oraculo habenda, quod illa consultata a poeta super amore a fide Deliae edidit. Minatu illa summa mala iis, qui puellam sollicitaturi sint, petita re similitudine a sanguine ex sectis membris defluente et a cinere arae, ad quam inter sacra adstans illa deo capta furere putanda est.

51. *violare puellam*) h. fidem puellae sollicitare et ab amante suo eam abducere. Hinc mox: *Et tibi — dixit poenas*, nempe si minus casta et fidelis amanti fuisset. H. Non de virginibus solis *violare* pro vitiare dici, quasi nupta viro nec *casta* dici (conf. v. 67.), nec *violari* possit, hic locus, ubi de Delia nupta agitur, monet. *didicisse* ad verba *custodit Amor* referendum est. W.

53. *Attigeris, labentur opes*) si attigeris

Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas; 55

Si tamen admittas, sit, precor, illa levis.

Non ego te propter parco tibi, sed tua mater

Me movet, atque iras aurea vincit anus.

Haec mihi te adducit tenebris, multoque timore

Coniungit nostras clam taciturna manus. 60

Haec

si attigeris, h. fidem eius labefacturare ausus fueris, dilabetur, dissipabitur res familiaris, in poenam sceleris. H. Ad constructionem ut *vulnere*, sc. labitur, compara Horat. Od. II, 19, 11. *truncis lapsa cavis mella*, animadvertens, verba, quae aliquid prodire ex aliqua re significant, cum casu sexto apud poetas constriui, ut *manare* apud Horat. Od. I, 17, 15. II, 9, 1. Tibull. III, 5, 1. *cadere* apud Ovid. Rem. 667. Met. XI, 516. *fluere* Ovid. Met. XI, 656. *mittere* Tibull. I, 3, 90. I, 2, 8. Graecis tunc genitivi usus placuit. Soph. Philoct. 696, αἰμάδα κημιόμεναν ἐλκίδων. Ceterum labentur pro composito dilabentur, ut apud Cic. Off. II, 18. *res familiaris dilabitur*, cf. Sall. Iug. c. 2., metaphora et Graecis (ἐκχέειν) frequentata. Et placet brevis verbi labi proprie et translate usurpati. Virg. Aen. II, 532. *vitam cum sanguine fudit*, 378. *retroque pelem cum voce repressit*. Vide plura ad III, 3, 21. notata, et de singulari, qua usa est sacerdos, comparatione Obfl. W.

56. Si tamen admittas, sit) Male hic Scaliger: si hoc tibi cordi est. Sed explicandum: si admiseris flagitium hoc, ut a fide recedas, si pecces adultero, si fidem fallas; at vana et mendax illa Bellonae sacerdos sit. Suavissime dictum, et perditte amante dignum! H. Quod poenae genus non declarat, etiam hoc mollem animum Tibulli prodit. Similem locum vide II, 6, 41. 42. — illa sc. poena, de qua negligentia constructionis confulas Obfl. W.

58. aurea — anus) optima et carissima. Horat. I. Carm. 5, 9.

Qui nunc te fruitur credulus aurea.

v. Broukh. cf. Propert. IV, 5, 21. 7, 85. Ita Graeci voc. χερσὲς usurpant. H. De verbis interpositis aurea anus adeas Obfl. ad IV, 4, 19. W.

59. Haec mihi te adducit) praestolata amatorem ante fores, ut clam eum intra Deliae tectum recipiat, ut ex seqq. intelligitur. cf. inf. ad I, 9, 43. H. Ipsa puella ex aedibus egressa amatum convenit. Ita amatae venire dicuntur I, 8, 65. I, 9, 43.

Haec foribusque manet noctu me affixa, proculque
 Cognoscit strepitus me veniente pedum.
 Vive diu mihi, dulcis anus; proprios ego tecum,
 Sit modo fas, annos contribuissē velim.
 Te semper natamque tuam te propter amabo; 65
 Quidquid agat, sanguis est tamen illa tuus.
 Sit modo casta, doce, quamvis non vitta ligatos
 Impediat crines, nec stola longa pedes.

Et

43. II, 1, 76. Horat. Sat. I, 2, 122. Ceterum matri Deliae similes et ingenuarum matres amatoribus perductandis infamiam meruisse ostendit Iuvenalis VI, 231 — 41. W.

61. Haec foribus) Iunge: manet me, affixa foribus.

63. proprios tecum contribuissē annos) pro, tibi. Est adeo contribuere cum aliquo, tribuere una cum, confundere, immiscere, ut alterius annis proprii anni admisceantur. H. contribuere significat dispertire. Vell. Pat. II, 20. novos cives in tribus. Hinc fluxit constructio contribuere aliquid cum aliquo, analoga constructioni verbi partiri praedam, curas cum aliquo Aen. XI, 822. Ita annos proprios cum aliquo contribuere esse partem vel dimidium annorum propriorum alicui impertire, facile patet. W.

66. sanguis — tuus) h. progenies. Notum Horatii II. Od. 20, 5.

— Non ego, pauperum
 Sanguis parentum — obibo.
 cf. Stat. h. l.

67. casta) uno me amatore contenta. v. El. 3, 83. nam viro nupta erat, ut supra vidimus. H. Hoc sensu castitatem Agrippinae, uxoris Germanici, laudavit Tacitus Ann. I, 35. ubi vid. Wolfium p. 73. W.

ib. quamvis non vitta ligatos) Vittis et stolis solae utebantur matronae et virgines ingenuae, ut notum. v. Broukh. Has pudicas esse oportebat. In libertinis autem amor et furta permilla erant, quatenus matrimonium et nuptiae iustae erant inter civilia instituta, quae ad solos cives spectabant; unde istas hoc nomine indicat Plautus Curcul. I, 1, 25.

Num tu pudicas cuipiam insidias locas,

Aut quam pudicam oportet esse?

h. ingenuae. Apparet igitur, Deliam fuisse libertinam, frustra contra nitente Ayrmanno in

Et mihi sint durae leges: laudare nec ullam

Possim ego, quin oculos appetat illa meos; 70

Et si quid peccasse puter, ducarque capillis

Immerito, pronas proripiarque vias.

Non

in Vita Tibull. §. 65. H. Ayr-
manni sententiam refutare vi-
dentur, et versus Ovidii Ep. ex
Pont. III, 3, 49 — 52.

*Scis tamen, ut liquido iuratus
dicere possis,*

*Non me legitimos solici-
tasse toros.*

*Scripsimus haec istis, quarum
nec vitta pudicos*

*Contingit crines, nec stola
longa pedes.*

quorum posteriores ex hoc
fonte manasse, Abrahamus ad
Philipp. Cic. II, c. 18. p. 466.
de stola erudite agens observa-
vit. — *impediat* pro involvat,
proprie de *pedibus*, qui *stola*
longa h. e. ad talos usque de-
missa teguntur. De vestitu ma-
tronarum, omnia, *togatarum*, nil
fere obtegente videndus est
Horat. Sat. I, 2, 94 — 104. W.

69. *Et mihi sint d. l.*) Haec
usque ad *vias* conditionaliter
scripta ad verba *Sit modo casta*,
doce ita referenda sunt: *Delia*
si castitatem mihi praestet, et
mihi cet. — Ad *leges* cf. II, 4,
52. et Not. ad IV, 13, 2. W.
duræ leges. quales victis im-
ponuntur; inde ductum. v.
Broukh. Quae sequuntur, de
laa amica conqueritur Ovid. II.
Am. 7, 7.

*Si quam laudavi, miseros
petis ungue capillos.*

(Eandem tamen rem sibi optat
Art. II, 451 — 54. W.) Ce-
terum haec et alia, quae de
incredibili amantium furore,
raxis, verberibus, occurrunt,
ut supra v. 13. 14. morsuncu-
lae aut morsus potius, quorum
notae restarent, etiam fores ex-
pugnatae, exaubatio ante ianuas
et alia, nescio sintne inter mo-
rum veteris Romae characteres,
an inter calidioris sanguinis ar-
gumenta habenda. Testantur
saltem, exquisitiorem *τοῦ καλοῦ*
sensum ab istorum hominum
moribus et ingeniiis multum ab-
fuisse. Bene saltem nobiscum
agitur, quod a nostris moribus
aliena illa sunt. H. *nec ullam*.
Animadvertas notionem parti-
culae *nec*, Graecorum vocabulo
οὐδὲ respondentis, et idem fere,
quod *ne* — *quidem*, significantis.
Cic. Tusc. I, 26. *Quid*
est enim memoria rerum et ver-
borum? Profecto id, quo nec in
deo quidquam maius intelligi
potest. cf. Obll. ad I, 2, 95.
Si quis haec pro *nec laudare*
accipere malit, ita ut per copu-
lam *leges* annectantur, ei con-
fugiendum erit ad I, 9, 13. W.

72. *pronas* — *vias*) descen-
dentes a collibus in planitiem,

F

ut

Non ego te pulsare velim, sed venerit iste

Si furor, optarim non habuisse manus.

Nec saevo sis casta metu, sed mente fideli; 75

Mutuus absenti te mihi servet amor.

At quae fida fuit nulli, post, victa senecta,

Ducit inops tremula stamina torta manu,

Firmaque conductis annectit licia telis,

Tracta-

ut in urbe Roma viae fere erant declives. H. Qui, fide puellae obligata, alius amore fruitur, is *peccare* legitime fere dicitur IV, 14, 1. I, 9, 23. De fructu Veneris eandem vocem accipe IV, 7, 9. — Similiter *culpa* de Venere illicita. Tac. Ann. 3, 24. Horat. Od. 3, 6, 17. — *proripiarque p. vias* pro vulgari: per vias. Graecorum verba motus construendi rationem observa in Tibullo Graecis constructionibus parcius utente. Soph. Ant. 877.

ταλαίφρων ἄγομαι τάνδ' ἐτοίμαχ ὁδόν.

Electr. 1163. πεμφθεὶς κλεῦθες δεινοτάτης. W.

73. *Non — velim*) Commemorata poenae suae contumelia, in suspicione aliqua subeunda, admonetur, ut, se, suspicione fidei male a Delia praestitae iniecta, manibus in eam temperare velle, promittat. De more amatas pulsandi cf. I, 10, 55. 59. 65. et Horat. Od. I, 13, 9. 10. et Ovid. Amor. I, 7. W.

74. cf. Ovid. I. Am. 7, 23.

24. Arguunt vel hac amicorum pulsationes, cuius conditionis illae fuerint, nec de nostris matronis vel ingenuis puellis hic cogitandum esse. Libertinae erant aut peregrinae mulieres, quarum amores sectari per leges licebat.

76. *te mihi servet*) h. e. castam te praestet. De mutata distinctione cf. Obfl. W.

77. *At quae fida*) Suave epigramma in puellam olim superbam, post derelictam et egenam in Anthol. Gr. T. IV. p. 134. exstat:

Ἢ τὸ πρὶν ἀνχίσασα πολυχρό-
σοις ἐπ' ἐρασταῖς,

Ἢ Νέμειν δεινὴν ἔχι κύσσαα
θεόν,

Μισθία νῦν σπαθίοις πενιχροῖς
πνίσματα κρεῖει.

Ὅψι γ' Ἀθηναίη Κύπριν ἐλη-
σατο. W.

79. *Firmaque conductis annectit licia telis*) ait illam operas diurnas texendae telae locare. *Telam* h. l. pro iugo, super quo stamen extenditur, accipit Broukhufius, parum constans

Tractaque de niveo vellere ducta putat. 80

Hanc animo gaudente vident iuvenumque catervae

Commemorant, merito tot mala ferre senem;

Hanc

sans in huius loci interpretatione. Sed iugo licium non annectitur. Itaque potius trama staminis (*die Werste*) intelligenda per *tela*, cui *licia* (*μῖτος*), h. ea fila annectuntur, quibus pectinis ope discriminatis subtemen radio immittitur. (*die Drümmern, woran die Werste angedreht wird*, quo more *tela* vulgo dicta conficitur, h. *vestis*, quam nos pannum vel linteum appellamus.) Sic Virgil. dixit *Ge. I, 285. licia telae addere*. Eodem sensu *tela* apud Ovid. VI. Met. 54.

Et gracili geminas intendunt
stamine telas.

nam sequitur: *Tela iugo vincita est*. et Auson. Mosella v. 397.

— tenuique aptas subtemine
telas

Percurrent — —

h. subtemen inter tramas staminis traicient. conductam vero intelligo, quia ipsa opus faciendum conduxerat, operam vero suam locaverat. Minus bene Broukh. cum Scaligero. H. *licia* sunt vincula, quibus textores induunt atque implicant stamina et iugo annectuat; *telae* autem stamina, quae radius textorius percurrit. *Ista epitheta firma (vincula firma ap. Ovid. Fast. I, 370) et conductis, (auctor epigramm.*

Gr. *μλσθια*) substantivis suis apte iunguntur. Utrum vero *licia telis*, an *telae liciis* annecti dicantur, nihil interest. Assentitur H. Vossius, nisi quod *firma* ad anum, hunc laborem firmo ferentem animo, retulit; qua explicatione vereor ne imago turbetur. *inops* h. e. prae inopia, bene collocatum et ad *annectit* pertinet. W.

80. *Tractaque de niveo vellere ducta putat*) *lanam carminat*. Scilicet *tracta* sunt manipuli lanae rudis, qui *putantur* h. caruntur, (*καίρονται*, *carminantur*) instrumento quodam ferreo a sordibus purgantur, ut docte exponit Scaliger ad h. l.; quamquam vox aliunde, quam e Varrone et e glossis, nota non est. Explicant versum verba Claudiani II, in Eutrop. 381. lqq.

— doctissimus artis

Quondam lanificae, moderator pectinis unci.

Non alius lanam purgatis sordibus aequae

Praebuerit calathis, similis nec pinguis quisquam

Vellera per tenues ferri producere rimas.

82. *senem*) h. l. de anu. Est enim *senex* adiectivum. v. Broukh. H. *senem* h. e. anum per appositionem adiectum est vocabulo *hanc*, ut I, 2, 92. I, 7.

F 2

56.

Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
 Spectat, et, infidis quam sit acerba, monet.
 Haec aliis maledicta cadant: nos, Delia, amoris 85
 Exemplum cana stemus uterque coma.

E L E G I A VII.

Hunc cecinere diem Parcae fatalia nentes
 Stamina, non ulli dissoluenda deo:
 Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
 Quem

56. I, 10, 44.; neque ullam hic aut de *comes* I, 10, 24. aliter statuendi necessitatem video. — *sublimis* suave in hac descriptione epitheton, ut III, 6, 6. *prona funde* — *manu*. W.

85. *maledicta cadant*) eveniant. v. infr. II, 2, 17. *vota cadunt*. H. Ad constructionem compara Cic. p. Quin. c. 16. §. 51. *incommodum mihi cadit*. W.

Elegia VII.

Celebrat poeta natalem M. Valerii Messalae paullo post eius triumphum Aquitanicum, actum V. C. 727. v. Obsl. sup. ad Eleg. 3, 1. Enumerat, quod poetae facere solent, loca, in quibus Messala res gessit, et Aegypto commemorata incidit in Osirin, quem denique cum Genio ad diem natalem celebrandum advocat, et pro Messala vota facit.

1. *Hunc cecinere diem Parcae*) Natalem intelligi patet ex v. 63. Cogitandum est de carmine simili illi, quod Parcae canunt apud Catullum in Epithalamio Thetidis de Achille nascituro, quo eius fata, res gestae et laudes constituuntur. cf. inf. IV, 5, 3. Mox *stamina non dissoluenda*, non resoluenda, quae non resolvi ac retorqueri possunt ab ullo deo. H. Parcae haud dubie eo, quo Messala partu editus est, die *canentes* cogitandae sunt. *hunc cecinere* (pro: praedixere, ut IV, 5, 3. *novum Parcae servitium cecinere*, coll. I, 6, 50.) *diem h. e. te hunc diem natalem* laetissimum post res egregie gestas et triumphum partum esse celebraturum praedixerunt. Illa: post triumphum partum, versibus *Hunc fore* — *Atas* variata oratione expressit. W.

3. *Hunc fore*) *hunc n. diem h. eum*, qui eo die natus fuerit;

Quem tremere fortis milite victus Atax.
 Evenere; novos pubes Romana triumphos
 Vidit, et evinctos brachia capta duces.

6

At

rit; quod vix ferri potest. Probabile ergo sit, *Hoc fore*, scriptum fuisse. v. Obsl. *posset* qui *funderet* pro qui *funderet*: more nostri poetæ. H. *Hunc fore* sc. Messalam. Diversa relatio pronomini *Hunc*, cum verba *duximus*; a Tibullo, qui adest vel se adesse fingit, cf. 49., pronuncientur, poetæ condonanda est. Ceterum verbo *posset* vis sua h. l. non magis deest, quam apud Horat. III, 3, 43. *triumphatisque possit Roma feroc dare iura Medis*, aut infr. I, 10, 31. 64. II, 4, 7. III, 3, 25. 32. III, 4, 69. 82. aut apud Propert. I, 1, 15. ubi vid. exempla a Burmanno congesta. Sed verbum *posse* in his locis, ut redundare, ita eadem ratione explicandum esse nego. W.

4. *Atax*) fluvius Galliae Narbonensis, quo motum Gallorum pertinuisse, collato v. 11., verissimile est, hodie *Aude* in terra, quae *Languedoc* vocatur. W.

5. *Evenere*) Messala, M. Antonii partibus relictis, ad Octavianum transierat, a quo consul in ipsius Antonii locum successus (V. C. 723.) et paullo post, classe adversus Antonium parata, inter Legatos classi praefectos (V. C. 724.) est allectus.

Constiterat ea circa Actium, cum, nuntiata Galliae defectione, missus est ab Octaviano Messala proconsulari cum imperio: qui eodem anno Galliam pacavit, Aquitanos debellavit. Hinc memorantur a nostro poeta flumina et urbes Aquitaniae et Narbonensis. Inde evocatus Messala ab Octaviano ad res Asiae constituendas, si Tibullus cum ora nomina locorum posuit, in Cilicia, Syria, Phoenice et Aegypto cum imperio extra ordinem fuisse debet. Conf. sup. Obsl. ad El. 3. pr. et *Vitam Tibulli*. Reducem inde Messalam triumphum de Aquitanis egisse satis constat V. C. 727.

ib. *pubes R.*) pro exercitu, ut et alibi, v. c. apud Maronem. H. De Romanis spectantibus (II, 5, 119.) verba *pubes Romana*, h. e. populus Romanus, accipere praestat, ut *Dardana pubes* pro Dardanis dicitur apud Virg. Aen. VII, 219. et infr. 27. *pubes barbara* pro barbaris. Nota sunt verba apud Festum: *Pube praesente*, populo praesente; quae ex Plauto Pseud. I, 1, 124. desumpta putant. W.

6. *evinct. bra.*) post terga, cf. I, 8, 5. ut versu sequenti *gerentem lauros* pro capite gerentem laur. cf. II, 5, 117. W.

At te victrices lauros, Messala, gerentem

Portabat niveis currus eburnus equis.

Non fineme est tibi partus honos: Tarbella Pyrene

Testis, et Oceani littora Santonici; 10

Testis Arar Rhodanusque celer, magnusque Ga-
rumna,

Carnuti et flavi caerula lympa Liger.

An te, Cydne, canam, tacitis qui leniter undis

Caeruleus placidis per vada serpis aquis;

Quan-

9. *Non sine me est tibi partus honos*) Interfuit ergo expeditioni, et, ut probabile sit, triumphali pompae ipse Tibullus. *Tarbella Pyrene*) Pyrene sunt montes Pyrenaei, quos Tarbelli, Aquitaniae populus, versus littus Aquitanici maris accolunt; hinc *Pyrene Tarbella* seu *Tarbollica*, ut *Alpes Rhaetiae*. honos autem h. l. est ipse ille triumphus.

10. *Oceani — Santonici*) a Santonibus, gente Aquitanica inter Ligerim et Garumnā, versus idem littus sita, nunc *Saintonge*. H. *Testis* v. 11. cum vi repetitum, more pedestri quoque scriptorum. Cic. pto leg. Man. c. XI. *Testis est Italia — testis est Sicilia* cet. cf. infr. IV, 1, 107. Iqq. W.

11. *magnusque Garumna*) propter aestuaria, quae facit.

12. *Carnuti et flavi caerula lympa Liger*) Carnuti vel Carnutes Galliae populus supra Ligerim, flavi dicti a colore ca-

pillorum, ut omnino saepe Galli. *Caerula* appellatur lympa Ligeris, h. aequeorea, quia Oceanus intrat per ostia, et aestuaria facit.

13. *An te, Cydne, canam*) Transit ad res a Messala in Asia, Syria, Phoenice et Aegypto aliquot ante annis gestas. v. ad v. 5. et Obss. ad El. 3. pr. Cydni autem amnis purus, et cursus placidus. Curt. III, 4. Itaque ille dicitur *tacitis undis leniter placidus serpere*, immittere se, *per vada, caeruleis aquis*, h. e. in mare. H. De recepta lectione *caeruleus placidis* cf. Obss. *caeruleus* ad purum colorem spectat. — *tacitis undis serpis*. Ovid. Trist. III, 10, 30. (Ister) *tectis in mare serpit aquis*. — *per vada*. vadum fundus fluminis, ut apud Ovid. Met. I, 369. *Cepheidsas undas — vada nota secantes*. Ad lenem fluvii cursum pingendum conspirant verba *tacitis, leniter, serpis*.

Quantus et, aetherio contingens vertice nubes, 15

Frigidus intonfos Taurus alat Cilicas?

Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes

Alba Palaestino sancta columba Syro;

Utque maris vastum prospectet turribus aequor

Prima ratem ventis credere docta Tyros; 20

Qualis

serpis. Similem copiam adverte in Seneca Herc. Fur. 680.

Placido quieta labitur Letha vado.

cf. Not. ad I, 10, 34. *placidis aquis* ad placidas aquas, in stagnum tranquillum. Nam — teste Strabone lib. XIV. p. 990. (672.) αἱ τῷ Κύδνῳ ἐκβολαὶ κατὰ τὸ 'Ρήγμα καλέμενον' ἔστι δὲ λιμνάζων τόπος, ἔχων τὰ πάλαι νεώγια, εἰς ὃν ἐμπίπτει ὁ Κύδρος — in aquam placide stagnantem influit Cydnus. W.

16. *Taurus arat Cilicas*) dividit, dirimit Ciliciam, per mediam regionem perpetuo iugo extenditur, v. Obsl. *intonfos*, ut barbaros, omnino incultos. H. Lectionem *alat*, quam recepi, iuetur Strabo, qui lib. XII. p. 354. (569.) de fertilitate huius montis, notante Statio, differnit. Summa enim cacumina fertilia esse et inhabitari ille tradit. W.

18. *Alba Palaestino sancta columba Syro*) Syria, ut late patebat, praeter Coelen, Phoenicen, etiam Palaestinam continebat. Syros a vescendis columbis abstinuisse, etiam ex libro, qui Luciano tribuitur, de

Dea Syria, notum est. Loca collegere Broukh. et quos laudat, tum Munker. ad Hygin. f. 197. Declarat igitur Tibullus Syriam per rem singularem eique domesticam, columbarum candidarum greges passim volantes: levis profecto et ne elegiae quidem exilitate digna satis membratio, ut ab hac poetam abstinuisse malis, nisi reputes, rem religiosam hanc esse, adeoque dignitatem aliquam exinde habere.

19. *prospectet turribus*) Turres sunt alte exstructae domus, in quarum tectis interdum turres eminent; quales excitasse Tyrii memorantur, unde mare prospicerent. v. Strab. XVI, p. 757. (1098. A.) Talis fuit turris *Maecenatiana* ap. Hor. III, Carm. 29. v. Broukh. Statius de navium propugnaculis accepisse videtur.

20. Tyriis tribuit, quod omnino de Phoenicibus praedicari solet; res et apud scriptores obvia, (v. quos Broukh. laudat, adde Dionys. Perieg. 907. lqq.) et a recentioribus ad monumentorum fidem et suspicionum subtilitatem accuratius declarata.

Qualis et, arentes quum findit Sirius agros,
 Fertilis aestiva Nilus abundet aqua?
 Nile pater, quamam possim te dicere causa,
 Aut quibus in terris occuluisse caput?
 Te propter nullos tellus tua postulat imbres, 25
 Arida nec Pluvio supplicat herba Iovi.
 Te canit atque suum pubes miratur Osirim
 Barbara, Memphiten plangere docta bovem.

Primus

declarata. Post Bochartum videndi in primis Mignot (in *Mem. de l'Acad. des Inscr.* To. XXXIV.) et Bryant (*Analysis of ancient Mythology* p. 225. sqq.).

21. *arentes quum f.*) Nili auctus fit ille quidem inde ab Aprili, in locis tamen Aegypti circa Memphim non nisi inde a Iunio sub observationem hominum venit, usque ad Septembrem exeuntem; adeoque Caniculae ortus in illud tempus incidit, Sole in Leonem transeunte. H. *aestiva*, qualis aestate esse solet. conf. de hac significatione I, 2, 52. et *hibernas undas* apud Virg. Aen. VII, 719. W.

25. Notum est Nili fontes olim ignoratos fuisse. Res tamen nunc quidem Iac. Brucii narratione satis ad liquidum perducta. Praeclare physicas notiones poetico ore extulit in splendido loco de Nilo Thomsonus (in *Summer* 773. sqq. 792—810.). Nilus pater dicitur communi fluviorum epitheto. *Occuluitque caput* etiam Ovid.

II. Met. 255. Rem ingeniose in signo Nili redditam habemus, quod Fancellus ad Bernini manum effinxit in Capitolio, capite Nili patris velato apud Rubicum Stat. Ant. XCVII.

26. *Pluvio — Iovi*) a quo pluvia mittebatur; Graecis *Τέτιος*. Multa congesse Gebh. Broukh. et Vulpus. Agnoscitur nunc vulgo Iovis Pluvii signum in Columna Antoniniana, ut a Santesi. Bartolio; expressa ea est n. 15.

27. *miratur Osirim*) h. reveretur, veneratur. v. Cuper. II. Obs. 1. Fuit autem Nilus cum Osiride inter praecipua numina ab Aegyptiis culta; quod illustrare saltem possunt dicta a Iablonskio de Diis Aegypt. lib. IV, 1. et de Osiride lib. II, 1.

28. *Memphiten plangere docta bovem*) int. Apim. *plangere bovem* h. se propter bovem. v. Obs. H. Verba *pubes barbara*, h. e. barbari, cf. Not. ad v. 7., *Mem. pl. docta bovem* Aegyptios notant. W.

Primus aratra manu solerti fecit Osiris,

Et teneram ferro sollicitavit humum; 30

Primus inexpertae commisit semina terrae,

Pomaque non notis legit ab arboribus;

Hic docuit teneram palis adiungere vitem;

Hic viridem dura caedere falce comam;

Illi

29. sqq. Memorabilis locus de Osiride, quem cum Baccho confusum esse a Graecis iam inde ab Herodoto (lib. II, 42.) satis constat; et illustravit copiose Jablonsk. Panth. lib. II, c. 1. §. 5. Cum Tibulli amica sacris Isiacis initiata esset, ut ex El. 3, 23. sqq. colligi posse videtur, suspicari licet, in ipsis initiis Isiacis, cuiusmodi ea Romae erant, hoc idem traditum fuisse. Ad hunc autem Osridem non modo, ut ad Bacchum, vitium sationem, verum etiam arationis et constitutionis arborum inventionem retulisse eos homines, ex hoc Tibulli loco discitur. Adde Diodor. I, 14. pessimum rerum Aegyptiarum interpretem, cum Graecum scriptorem nescio quem temere sequutus sit, qui Graeca cum Aegyptiis miscuerat. H. Similia his, quae a versu 29. sqq. ad Osridem referuntur, Paci inventa tribuuntur I, 10, 45. W.

29. manu solerti) nempe inveniendis rebus solertia hominis maxime continetur. H. Bene ab animo vel ingenio ad manum translatus epitheton,

quae solers vocatur, cum novam rem effinxit. W.

30. teneram ferro sollicitavit humum) movit, vertit, dimovit, revellit, eruit, ut alii in ea re. v. Broukh. teneram vocat terram, quia recens adhuc orbis erat; ideo mox inexpertam. Valer. Flacc. I, 69. ignaras Cereris terras dixit. H. teneram ad humum Aegypti ex Nili exundatione mollem facilemque ad arandum, coll. Plin. XVIII, 18. l. 47., me probante, refert H. Vossius. Opponitur dura humus. — Versu sequente ad usum loquendi verbi commisit facit Horatius Ep. 2, 3, 125.

Si quid inexpertum scenae committis.

Add. Tac. Hist. IV, 52. W.

34. dura — falce) nobis, culter hortensis. dura, ut Hor. IV. Carm. 4, 57.

Duris ut ilex tonsa bipennibus.

propter rigorem ferri. Agit autem de amputatione vitium. H. dura falx est immitis, quae inutilibus non parcit, notante H. Vossio, qui Virgilium Georg. II, 369. contulit:

tum

Illi iucundos primum matura sapores 35
 Expressa incultis uva dedit pedibus.
 Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
 Movit et ad certos nescia membra modos.
 Bacchus et agricolae magno confecta labore

Pectora

*tum denique dura
 Exerere imperia, et ramos com-
 pesce fluentes.*

cf. Obss. ad I, 1, 18. coma de vitibus, ut frons, usurpatur. W.

36. *incultis — pedibus*) Cyl- lenius explicat: *stercore et pae- dore oblitis*; nimis inculte. Sed est aut ab inculta aetate, in- cultis et agrestibus hominibus peti- tum, aut *incultis* est idem quod *squalidis* a musti aspersione. v. inf. II, 5, 85.

*Oblitus et musto feriet pedes
 rusticus uvas.*

Propert. III. El. 17 (15), 18.

*Et nova pressantes inquinat
 uva pedes.*

cf. Gebh. ad h. l. Ovid. IV. Fast. 897. et II. Met. 29. *au- ctumnum calcatis uvis sordidum* appellat. Apud Brunck. Ana- lect. Vol. II. p. 239. XI. in carmine Quinti Maecii ipso Bacchus uvas calcat. *Sapores* superiori versu sunt *succi*. H. Omnes interpretationes verborum *incultis pedibus* H. Vossio displicuerunt, *incultos p.* ex- plicanti indoctos, rudes, oppos. I, 5, 24. *veloci pedi*, ratione quidem habita illorum tempo- rum, quibus haec inventa tri- buuntur, sed non usus loquendi, ex quo *incultus* de partibus cor-

poris usufratum ornatum vel speciem iis abesse significat. Ipse Gebhardo assentior. Ceterum morem uvas pedibus calcandi etiamnum in Italia solemnem esse Heynius ad Virg. Georg. II, 7. docuit. W.

37. *voces inflectere cantu*) h. variare, sonos numeroso mutare. v. Broukh.

38. *ad certos — modos*) sunt modulationes tibiae vel fistulae variae, ad quas flectun- tur saltantium artus. v. Broukh. *nescia membra*, eleganter, cor- pus indoctum. H. *nesc.* salta- tionis ignara. Adiectivis ex enuntiationis alicuius natura vel sententiarum serie, I, 5, 68. certam accipientibus significa- tionem inprimis annumera *ne- scius, inscius, rudis, insuetus*. Ovid. Metam. II, 148.

*Dumque male optatos nondum
 premis inscius axes.*

Adde Horat. Od. III, 24, 54. *rudis* et supra I, 4, 48. *insue- tus*, W.

39. [sq. *Bacchus et*) Nolim putare, Bacchum nunc Osiridis personae substitui, moxque ad Osiridem rediri: sed Bacchus nunc est vinum. H. At H. Vossius deum intelligit consu- sum cum Osiride. W.

Pectora tristitiae disfoluēda dedit; 40
 Bacchus et afflictis requiem mortalibus affert,
 Crura licet dura compede pulsa sonent.
 Non tibi sunt tristes curae, nec luctus, Osiri,
 Sed chorus, et cantus, et levis aptus amor;
 Sed

39. *magno confecta labore*) opere rustico fracta et debilitata.

40. *tristitiae disfoluēda dedit*) h. a tristitia: genitivus hic graeco ponitur. Sic ap. Cic. *legum solutus*. v. Broukh. Eiusmodi sunt et alia, v. c. apud Propert. III, 9 (7), 54.

Parthorum astutae tela remissa fugae,

h. a fuga. v. Gronov. Obss. I, 11. *disfoluēda dedit* pro dissolvit, ut III, 6, 28. *diripiēda ferant* pro diripiant. Ovid. II. Fast. 521. *flammis torrenda dedere*. *Αυσπύκην* autem Bacchus, noto epitheto. H. *dissol. dedit*. h. e. fecit, ut dissolverentur; de qua nova dicendi ratione cf. Obss. Ceterum *solvere* et *dissolvere* absolute posita, atque ad animum translata significant: curis et metu liberare. Plaut. Merc. I, 2, 54. *dissolve me*. Senec. Agam. 74.

non curarum

Somnus domitor pectora solvit. Ita, ne quis ad curas et timorem verbum *dissolvere* referret, adiecta est vox *tristitiae*, quae in bonam accepta partem animi statum, a risu et hilaritate remotam, qui vultu vel verbis significatur, notat; quae signi-

ficatio adiectivi *tristis* ita non raro usurpati usu firmatur. Cic. de Orat. II, 71. f. *tristis vultus*. Terent. Andr. V, 2, 16. *tristis severitas*. Noli de *tristitia*, 'ὁ malis acceptis vel imminentibus orta, cum aliis cogitare, ut vel versibus sequentibus *Bacchus et — sonent* monetur. W.

42. *Crura licet d.*) De vinctis in ergastulo loqui poetam, puta. cf. inf. II, 6, 25. (Inprimis compares Iuvenalis locum de patre saevo in servos XIV, 23. *quid suadet iuveni lactus stridore catenae?* dur. comp. Ovid. Amor. I, 6, 1. *dura catena*. W.) Simile autem hoc aliis vini laudibus apud poetas, v. c. Horat. III. Carm. 21, 17. sqq. et Ovid. I. Art. 237.

43. *Non tibi — sed*) Tibullo Aegyptios ita reprehendi statuit H. Vossius: Osiridem vel Bacchum non cultus Aegyptiorum, cf. 28., sed hilaris veneratio decet. *sed* ter cum vi positum, ut I, 8, 25. 26. de qua repetitione vid. Wolfium ad Tac. Ann. I, 10. p. 33. W.

44. *levis — amor*) v. ad I, 73. *est aptus*, quod alias; to decet, tibi convenit. Ovid. III. Met. 554. de Baccho:

Quem

Sed varii flores, et frons redimita corymbis; 45

Fusa sed ad teneros lutea palla pedes,

Et Tyriae vestes, et dulcis tibia cantu,

Et levis occultis conscia cista sacris.

Huc

*Quem neque bella iuvant, nec
tela, nec usus equorum;*

*Sed madidus myrrha crinis
mollesque coronas,*

*Purpuraque et pictis intextum
vestibus aurum.*

Qui versus ex ipso Tibullo ad-
umbrati esse videntur. Hora-
tius autem de eodem Baccho
II. Carm. 19, 25.

*Quamquam choreis aptior et
iocis*

Ludoque dictus etc.

46. *Fusa sed ad teneros lutea
palla pedes*) *crocota ποδίηνς*.
(De *crocota* Baccho apud Grae-
cos propria vide interpretes ad
Arist. Rau. 46. et Creuzer.
Symb. T. 2. p. 330; de *luto*
Not. ad I, 8, 52.; de *palla*
Not. ad III, 6, 13. Ad orna-
tum Bacchi 45. 46. compares
Senec. Oed. 411 — 425. VV.)
Fusa suaviter, ut eodem modo
fluere talis vestis dicitur; apud
Virgil. Aen. I, 404. *pedes vestis*
defluxit ad imos, et Propert. III,
27 (15), 32. de Baccho:

*Et feries nudos veste fluente
pedes,*

et in elegantissimis versibus,
haud dubie ex meliore poeta
surreptis, in Epitaphio (Massei
Mus. Veron. p. 467.):

*Detrahe sorta comis, et amo-
rum oblita tuorum,*

*Tristis, inops, pulla veste,
Thalia, veni.*

*Non manus Idalia lasciviat
improba virga,*

*Nec fluat ante tuos lucida
palla pedes.*

Latens h. flavus color erat festi
ornatus et laetitiae index, v.
Catull. 61, 10. cf. Broukh.

48. *levis occultis conscia cista
sacris*) quae habet in se recon-
ditas res sacras et mysticas,
quae in sacris Liberi Patris por-
tabantur. *Conscia* saepe postis
ea dicuntur, quae aliquid in se
continent vel inclusum habent.
Sic Ovidius *litteram mentis
consciam* dixit, et inf. El. 8, 3.
fibra conscia deorum. Senec.
Thyest. 632.

*Quis hic nefandi est conscius
monstri locus?*

Valer. Flacc. Argon. I, 5.

— — *Cymasae conscia
vatis*

— *cortina.*

Sever. Aetn. 83.

*Quidquid et interius falsi sibi
conscia terra est.*

h. quae sub terra apud inferos
esse feruntur. H. Loca rerum
obtegendarum, quae ibi sunt
vel fiunt, *conscia* translato di-
cuntur. Ovid. Ep. XV.

*Conscia deliciis illa (antra)
suave tuis* VV.

Huc ades, et centum ludis Geniumque choreis
 Concelebra, et multo tempora funde mero. 50
 Illius e nitido stillent unguenta capillo,
 Et capite et collo mollia ferta gerat.

Sio

49. Genii religio praecipua esse debuit in celebrando natali. Vocatur a poeta Osiris, qui amat festa et lusus, ut festo in Genii honorem celebrando interfuit. Novum utique hoc, non tam quod deus alterius honori et sacro, quam quod Osiris Genii festivo honori adest. H. Osiris vel Bacchus veniat diemque laetum reddat, orat Tibullus, ut apud Virgilium Aen. I, 734. Dido in convivio libatura:

*Adsit laetitiae Bacchus dator,
 et bona luno.*

Utrum vero Bacchus diem natalem (Plaut. Pseud. I, 2, 32.) an ipsum Genium, qui illo die summopere colebatur, epulis, ludo cet. *concelebrare* dicatur, ad sententiam parum refert, nisi quod posterius poeta dignius est. Pro vulgari: *concelebret et potatione* ipse detis, ut multum bibat, invitatur verbis et *multo tempora funde mero*. W.

50 *tempora funde mero*) perfunde, sc. venis vino incalcescentibus per eas diffuso. v. ad El. 2, 3. Obs.

51. *Illius e*) n. Genii. cf. II, 2, 5. 6. 7. 8. ut adeo Genius unctis coronatisque capillis

die hoc festo aut sit, aut esse fingatur, quippe ipsi sacro ac sollenni. Sic unguentis delibuti et coronis ornati sunt omnino ii, qui epulis et sollennibus intersunt. Sed v. 55. ad Messalam oratio conversa. Sio subinde mutatae personae, et paullo insuaviores transitiones inf. El. 8, 27. 9, 61. 63. II, 2, 21. 22. (Melius huc vocatur I, 9, 13. ubi vid. Obs. W.) *unguenta de amomo* intelligit Broukhufius, nescio cur solo? *Collo* autem *ferta* gerit, ut mos est in epulis hilarioribus. Loca dedit veterum Broukhuf. Ovid. II. Fast. 739. Horat. II. Sat. 3, 256. H. Graecum hunc morem coronandi esse, fidem facere possit Iuvenalis, Romanum, ad Graecorum mores compositum, ita perstringens III, 68.

Et ceromatico fert niceteria collo.

Quae collo ferebantur coronae, *ὑποθυμίδες* Graece appellabantur, ut Athen. p. 674. testatur. Versu priore *nitido* ad pulchritudinem comarum referendum est, ut infr. 8, 16. *nitidum caput* et apud Callimachum Lav. Pall. 32. *λεπὰρδὸν — πλόκαμον*, quod Spanhemius bene illustravit. W.

Sic venias hodiernæ; tibi dem turis honores,

Liba et Mopsopio dulcia melle feram.

At tibi succrescat proles, quæ facta parentis 55

Augeat, et circa stet veneranda senem.

Nec taceat monumenta viae, quem Tuscula tellus

Candi-

53. *hodiernæ*) pro *hodiernus* h. *hodie*; ad *Osirin* haec. H. Heynius in interpretatione vocis *hodiernæ* Statium, et versus 53. 54. ad *Osiridem* referens Broukhufium secutus est. At et imago Genii, quæ præcessit, simillima illi, quam II, 2, 6. 7. exhibuit Tibullus, et sacra Genio rite data vel offerenda II, 2, 8. IV, 5, 9. et transitus per particulam *sic* ad Genium haec verba *Sic venias — feram* referenda esse, demonstrant. *hodiernum* pro: deum tutelarem huius diei accepit H. Vossius. *dem — feram* conditionaliter esse relata ad *Sic v. h.*, apparet, collato loco gemello I, 10. 11. ibique Obss. q. I, 1, 15. W.

54. *Mopsopio — melle*) h. *Attico*. Nam *Μοψοπία*, ἡ Ἀττική, ab antiquo Atheniensium rege Mopsopo. Notum autem, in Attica fuisse Hymettum mellificio nobilem. Ait igitur se *Osiridi* tus et liba mellita esse oblaturum; quod et ipsum ad *Osiridis* religionem notabile est. Alias Genio liba apposita: inf. II, 2, 8.

55. *At tibi succrescat proles*) *Albinov.*, cuius vulgo habetur, III, 29.

Et tibi succrescant iuvenes bis
Caesare digni.

ubi v. Scal.

55. *quæ facta parentis Augeat*) sc. aliis praeclare factis; nisi *facta*, τὰ κλέα, pro ipsa fama et gloria dicta malis. Duo autem Messalæ filii. v. inf. ad II, 5. pr.

56. *circa stet veneranda senem*) h. formæ dignitate, ut *Vulpus* praeclare interpretabatur, et omnino rebus gestis et honoribus conspicua et clara. v. *Ayrman*. Vita Tib. §. 58. *Virg.* Aen. IX, 276. *Euryalum venerandum puerum* appellat. inf. IV, 2, 10.

Seu comsit, comitis est veneranda comis.

57. *Nec taceat monumenta viae*) h. *Tusculani* et *Albani* celebrent magnificentiam *Messalæ* in munienda parte *Viae Latinae*, ut iam *Cluverius* et *Strabone* (lib. V. p. 362. A.) docuit, quam iussu *Augusti*, vel novam, vel vetustate collapsam, sternendam sumserat *Messala* inter ceteros viros triumphales, quibus vias partim ex manubiis partim ex suis pecuniis reficiendas distribuerat. cf. *Sueton.* Aug. 30. et *Dio LIII, 22. monumenta* h. l. sunt opera

Candidaque antiquo detinet Alba Lare.

Namque opibus congesta tuis hic glarea dura

Sternitur, hic apta iungitur arte flix. 60

Te canet agricola, e magna quum venerit urbe

Serus, inoffensum retuleritque pedem.

At tu, Natalis, multos celebrande per annos,

Candidior semper candidiorque veni.

ELEGIA VIII.

Non ego celari possum, quid nutus amantis,

Quidve

opera publica. (Accuratius ita, quid monumenta sint, definitur, quam a Ruhnkenio ad Vellei. Pat. I, 11. p. 43. id factum est. W.) Opus autem praeclarum et ad saecula duraturum illud fuisse, ex Martialis versibus colligas, qui aeternam libri famam sic ominatur lib. VIII, 3, 5.

*Et quum rupta situ Messalae
saxa iacebunt,
Me tamen ora legent.*

58. *antiquo—Alba Lare*) antiquo Lare, propter vetustatem arbis, quoniam inde Romam colonia ducta. *Alba candida.* Suspicio seu montem ipsum, seu aedificia ex longinquo prospicientibus candorem exhibuisse. H. Ad constructionem *Alba detinet aliquem Lare a.* compara I, 3, 3.

*Me tenet ignotis aegrum
Phaeacia terris. VV.*

59. *glarea — flix*) v. Liv. XLI, 27. *Censores vias sternendas filice in urbe, glarea extra urbem substruendas marginandasque primi omnium locaverunt.*

64. *Candidior — candidiorque*) v. Ovid. V. Trist. 5, 13. cf. Cort. ad Sallust. Catil. 5, 7. *veni pro redi, ut alias quoque.*

Elegia VIII.

De amore Marathi in Pholoen agit hoc carmen. Erat Marathus formosus puer, natorum, etiam Tibulli, (I, 4, 81.) votis expetitus, ipse cultu sibi et ornatu placens; quem in gravem puellae amorem incidisse multis argumentis poeta deprehenderat. Nec tamen, ut ex VII. 25. 26. 49. 61. 62. intelligitur, novus ille erat amor, sed ex longa cum Phloe, quae prior formosum puerum appetiverat,

**Quidve ferant miti lenia verba sono:
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra deorum,
Praecinit eventus nec mihi cantus avis;**

Ipsa

verat, consuetudine natus; quo observato, Pholoe, ad puellares artes facta, superbe et fastidiose puerum habuit, eumque solita cum calliditate elusit atque ex-cruciavit. Immiscet poeta monita et obiurgationes puellae, ne puerum illa ulterius tor-queat. Et facit hoc more suo, qui elegiam decet, cum mira sensus et affectus, dum alius alii succedit, varietate, et vicissitudine creberrima. De Ma-ratho supra ad El. 4, 31. vidi-mus. Pholoe inter claras eius aetatis puellas etiam ex Horatio nota est, ubi I. Carm. 33, 6. *aspera puella* Cyrum fastidit, alium mollem puerum; et II, 5, 17. est ea *Pholoe fugax*. Chloridis eam filiam fuisse, idem Horatius nos colligere iubet lib. III, 15, 7. 8.

1. *Non ego celari possim*) Ita Latini loquuntur. Cic. p. Cluent. c. 66. *Non est profecto de illo veneno celata mater.* v. Broukh. Ceterum de sententia, et arte hac amatoris sensus ex certis signis coniectandi videri potest Epigr. Callim. 45. et Propert. I, 9, 5. sqq. III, 8 (6), 9. sqq. H. De coniunctivo *possim* vid. versum 59. W.

2. *miti lenia verba! sono*) Sunt *lenes susurri*. Horat. I. Carm. 9, 19. *ὑπνῶσι δακρυμολ.*

Callim. fr. 118. p. 486. H. *Susurri*, de quibus iam Statius cogitavit, ut intelligantur, *lenia verba* non postulant; nec magna profecto requiritur ars vel exercitatio, quam Veneri serviendo sibi parasse 5. 6. iactat Tibullus, ut ex verbis, quae iuvenis puel-lae in aurem insusurrat, amorem coniectes. *Lenia verba*, ut ipse interpretor, placidam loquelam notant, ubi vel sonus, quo quis verba eloquitur, amorem pro-dit. — *ferant* significant. W.

3. Tria ponit divinandi ge-nera: sortes, quas supra vidi-mus Eleg. 3, 11. extispicium, augurium. cf. II, 5, 11. v. Broukh. Verum est, inquit, non sum sortilegus, nec exti-spex, nec auspex; enimvero ab ipsa Venere edoctus haec novi. H. Colorem similem in-esse observabis verbis Ciceronis Ep. ad d. VI, 6. *Non ex alitis involatu, nec e cantu sinistro oscinis, nec ex tripudiis — tibi auguror, sed habeo alia signa, quae observem.* W.

ib. *conscia fibra deorum*) v. ad El. 7, 48. Prop. IV, 1, 104.

Aut sibi commissos fibris locuta deos.

Et apud Tacitum, affectatorem poeticae elegantiae, German. 10. *equos deorum conscios, e quibus*

Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
 Perdociuit multis non sine verberibus.
 Define dissimulare; deus crudelius urit,
 Quos videt invitos succubuisse sibi.

Quid

quibus voluntas deorum cognoscitur, dictos videas. H. Placet brevitatem in verbis *f. conscia deorum* h. e. quae deorum voluntatem norunt ac manifestant. Ovidii locum Heroid. XVII, 265. *furtivae conscia mentis littera* commode compares, non vero Tibulli I, 7, 48. W.

5. *magico religatum brachia nodo*) fune in nodum magicum, ad certam superstitionis legem factum, constricto, ne posset renodari aut solvi. v. Broukh. Respicit autem modum castigandi servos in ergastulis, qui manibus fune suspensis verberibus caeduntur. Ad eum igitur modum se suspensis manibus caesum a Venere fingit, ut disceret singula, quae amoris infunt, adeoque et ea, quae amorem arguunt; nodum autem, ut firmum et ad solvendum difficilem declararet, *magicum* appellavit. *religatum* pro ligato dixit. H. Quamquam verbis *religare, revincire* praepositio *re* non ubique peculiarem vim addit, de captivis tamen aut victis, quorum manus post *terga* retortae, verba inde composita proprie usurpari videas. Hoc igitur loco *religatum* pro *religatum* post tergum, ut I,

7, 6. *evinctos* (post terga) *brachia duces*. Adde *retorquere* apud Horat. Ep. II, 1, 191.

Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.

Sen. Thyest. 685.

Post terga iuvenum nobiles revocat manus.

Ad verba *nodo magico* compara, quae de *vinculis Veneris* ad Virg. Ecl. VIII, 78. disputarunt interpretes. Imago huius loci ad IV, 5, 13. illustratur. W.

6. *Perdociuit*) n. artem intelligendi notas amatorias. ProPERT. l. l. I, 9, 7. rem clarius expressit:

Me dolor et lacrimae merito fecere peritum.

et III, 8, (6) 17.

His ego tormentis animi sum verus aruspex;

Has certas didici scire in amore notas.

Praeclarum est Centauri signum in Villa Borghesia, qui ab Amore verberibus domatur. v. Statuas a Rubeo vulgatas tab. LXXII. Adde tabulam in Pictur. Herculan. To. I, n. 25.

8. *succubuisse*) Qui amorem premit, huic affectui obniti videtur. Eum igitur Amor *ἀνταρτος μάχαν* (Soph. Ant. 777.) acrius urget et torquet. At qui
 G amorein

Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos,
 Saepeque mutatas disposuisse comas? 10
 Quid succo splendente genas ornare? Quid ungues
 Artificis docta sublecuisset manu?
 Frustra iam vestes, frustra mutantur amictus,
 Ansaque compressos colligit arta pedes.
 Ipsa placet, quamvis inculto venerit ore, 15
 Nec nitidum tarda comserit arte caput.

Num

amorem aperte fovet, eum
 Amor vel Venus iuvat. Catull.
 61, 202 — 5.

Bona te Venus

Iuverit, quoniam palam

Quod cupis, capis, et bonum

Non abscondis amorem.

deus Amor; vid. Not. ad III,
 6, 13. W.

9. sqq. Ad Marathum Pholoes amore captum. Declarant haec puerum mollem et delicatum, cuiusmodi illa aetate, qua luxu Asiatici omnis corruptela in Italiam transierat, multi Romanam confluebant, a parentibus vel propinquis adducti, ut ex flore aetatis infame lucrum facerent. Etiam de artibus, quibus placere volebant hi formosuli, notabilis est locus; nec modo de cura circa comae cultum, verum etiam de genis seu fucatis seu rasis, et de vestibus subinde mutatis et corrigia calcei adducta. Illa v. 10. *Saepeque mutatas disposuisse comas* apud Callimachum L. P. 22. sunt: *Πολλὰκι τὰν αὐτὰν δι; μετ' ὅψε κόμην*. Simile his ver-

sibus est Epigramma Pauli Silentiarii ap. Brunck. Anal. T. III. p. 78. XXII.

11. *succo splendente*) est incrustatio faciei, *σμήγμα*, fortasse ex madido pane, cuius illitu genis splendorem conciliabant. v. Scal. et Vulp. H. Versu 12. ad ungues resecandos tonsoris opera usos esse Romanos docuit Vulpius. cf. Valer. Max. 3, 2, 15. Tonsor ob artem barbaram tondendi, quam egregie callebat, *artifex* appellatur apud Mart. VI, 52. 8. W.

13. *vestes — amictus*) *vestes* sunt indumenta interiora; *amictus*, ut notum, quicquid vestibus superiniicitur. v. Broukh. H. *ansaque*. Gracilitate pedum ille placere studebat. De ratione per copulam in repetitione ultimum membrum adiungendi, ut hic *ansaque* pro frustra ansa ponitur, vid. Obfl. ad I, 2, 48. Versu seq. *incultum os*, quod verbis *quid — ornare* opponitur, est cui cultus h. e. fucus abest et quaecunque ad pulchritudinem extollendam

Num te carminibus, num te pollentibus herbis
 Devovit tacito tempore noctis anus?
 Cantus vicinis fruges traducit ab agris;
 Cantus et iratae detinet anguis iter; 20
 Cantus et e curru Lunam deducere tentat,
 Et faceret, si non aera repulsa sonent.
 Quid queror, heu! misero carmen nocuisse?
 Quid herbas?
 Forma nihil magicis utitur auxiliis;

Sed

tollendam faciunt. Pholoen, cum amatori de amata diceret, per pronomen *ipsa* notavit, ut infra 27. per *tu*. Ita II, 3, 47. At tibi de Nemese, cuius nomen versu demum 51. apponitur. W.

17. Etiam hoc exemplo apparet, quod sup. I, 2, 41. monuimus, quantopere delectata fuerit illa aetas rerum magicarum narratione, cum statim a v. 19. episodii more eam intexat Tibullus. Nota haec portenta per se sunt, et cf. Obss. Sic etiam anilis superstitio de deliquio, quod Luna ab incantatione experitur, et de more defectui per aeris attritum et tinnitum succurrendi, notissima; illustravit tamen Broukh. cum Valpio.

18. *Devovit*) incantatione ad amorem adegit. H. Scriptores pedestres *silentium noctis* pro *tacito tempore noctis* dicunt. W.

22. *Et faceret — sonent*) Rationem loquendi *Et faceret*

pro idque faceret, et consecutionem temporum *faceret — sonent* vid. in Obss. explanatam. *aera repulsa* h. e. pulsata aere; ut apud Ovid. Met. III, 532.

aerane tantum

Aere repulsa valent?

Quod per locutionem *geminare aera* eleganter expressit Horatius Od. I, 16, 8. Si proprietatem compositionis spectas, praepositione *re* id significatur, quod res pulsata retro impellitur vel impelli videtur; unde *uterus recussus* Virg. II, 52. equo hasta, validis viribus emissa, percusso tribuitur. H. Vollius *re* in voce *repulsa* pro *saepe* accepit, ut sup. I, 3, 24. ubi vid. Obss. — Aerea autem instrumenta, quorum strepitu se Lunae succurrere posse sibi persuadebant superstitiosi, per *aes* et pedestres scriptores significant. Tac. Ann. I, 28. *Igitur aeris sono, tubarum cornuumque concentu sirepere*. Add. Liv. 26, 5. Ceterum sententiam

G 2

ver-

Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse 25
 Oscula, sed femori conseruisse femur.
 Nec tu difficilis puero tamen esse memento;
 Persequitur poenis tristitia facta Venus.
 Munera ne poscas; det munera canus amator,
 Ut foveas molli frigida membra sinu. 30
 Carior est auro iuvenis, cui levia fulgent
 Ora, nec amplexus aspera barba terit.
 Huic tu candentes humero suppone lacertos,
 Et regum magnae despiciantur opes.

At

versuum 23 — 26. vide supra iam I, 5, 43. 44. expressam. W.

25. 26. Pholoen ex protervarum puellarum, quas nos *Coquettes* appellamus, numero fuisse necesse est. Formosum puerum illa illecebris suis et amatoriiis nequitiis levioribus ad sui amorem pellexerat, sed ulteriora pueri vota repressit. cf. v. 49. H. *nocet* h. e. animum curis amoris perturbat; verbum generale potentius est speciali, praesertim hoc loco, ubi lusus in verbis *nocuisse* — *nocet* accedit, de quo vid. sup. ad I, 5, 44. W.

27. *Nec tu* —) Alloquitur nunc Pholoen. H. Quanto flagraret Marathus amore Pholoen, quum esset 17 — 26. ostensum, Tibullus pergit v. 27. ad illam monendam, ut vota pueri ne moretur, neve eum aspernetur. Quae ut arte co-

haerent, ita per *et tu*, καὶ οὖ, pro: tu igitur, levius sunt vincta. W.

28. *tristitia facta*) crudelia, saeva, pro: tristitiam, h. superbiam et fastum erga amantem. v. Vulp. H. qui Virg. Aen. II, 548. *tristitia facta* bene comparavit. Sequentia *m. ne poscas* quomodo superioribus *Nect u d.* annectenda sint, Obsf. docent. W.

32. De insolentia locutionis *amplexus* — *terit* pro labella terit vid. Obsf. *nec barba t.* pro et cuius barba non terit. Cuius ex cui assumi posse docent Obsf. ad IV, 2, 17. W.

34. *regum*) h. divitum. Res nota. Est quod Eleg. I, 78. *despiciam dites*. H. Usus vocabuli rex pro potente, divite et Horatius firmat Ep. I, X, 32.

*Licet sub paupere tecto
 Reges et regum vita praecur-
 rere amicos. †*

(quem

At Venus inveniet puero succumbere furtim, 35
 Dum tumet et teneros conferit usque finus,
 Et dare anhelanti pignantibus humida linguis
 Oscula, et in collo figere dente notas.

Non

(quem locum ad Augustum, ut scilicet regem, male retulit Wielandius p. 185.) Ita non mirum vocem illam de *patrono* usurpasse veteres, ut Iuvenalem I, 136. V, 14. W.

35. *At Venus inveniet*) Cum dixisset: hunc tu in amplexus mos recipere ne refuse; opportunitas, addit, amplexui hand deerit. Ipsa Venus parabit, demonstrabit viam, suppedabit locum, ut possis puerum in amplexus accipere. Sic Graecis εὐρεῖν. Incido in locum Luciani de Peregr. 19. τότε μὲν ἐπὶ τὸν Δία καταφύγων, εὐρε τὸ μὴ ἀποθανεῖν ὁ γενναῖος. inf. v. 56. dare dicitur. Tenendum autem, Pholoen elusisse pueri desideria per causam custodiae, qua teneretur, conf. inf. v. 55 sqq. Unde intelligitur, fuisse et ipsam Pholoen len libertinam seu peregrinam, quae marito nupta esset, cui seminarium generi tuto per leges peccare licebat. H. Adde Soph. Oed. T. 120. ἔν γὰρ πόλλ' ἄν ἔσθ' οἱ μαθεῖν, ubi exempla congestit Musgrave. W.

36. *Dum tumet*) ὀργῇ, σπαργῇ de desiderio; (at οἰδῶν de ira, fluctibus, tempestate.) nec tam turpiter dictum accipiam, ut

Horat. II. Sat. 7, 49. *cauda tergens* dixit. H. His suffragari nequeo. *tumet* notat: in vegeto flore aetatis est constitutus; et convenit Graecum σφγιγγῶν, vid. Obs. Huic interpretationi sequentia *teneros conferit* s. egregie concordant. W.

et teneros conferit usque finus) Nescio quid obsceni hic quaerunt Interpretes; est, coniungere pectora per arctos complexus, unde subiicit: *et dare oscula*. Hinc *iungere pectora* saepe de Venere Ovid. II. Met. 604.

— *et illa suo toties cum pectore iuncta.*

Epist. XV, 191.

At quanto melius iungi mea pectora tecum,

Quam poterant saxi praecipitanda dari!

Miscere pectora dixit Statius II. Silv. I, 206. *ponere* Catal. vet. poet. p. 204. v. Scal.

Quaeque puella tuo cum pectore pectora ponit. Idem vult noster, quod Plaut. Curcul. I, 3, 32. *Viden ut miseri moliuntur? nequeunt complecti satis.* H. Ceterum v. 37. illa descripta sunt oscula, quae, Graecis καταλωττισματα appellata, vid. Arist. Nub. 52. ibique Schol., Venerem comitantur,

Non lapis hanc gemmaeque iuvant, quae frigore
sola

Dormiat, et nulli sit cupienda viro. 40
Heu! sero revocatur amor, seroque iuventus,
Quum vetus infecit cana senecta caput.

Tum

tur, ut h. l., vel praecedunt,
ut apud Ovid. Am. III, 7, 9.

*Osculaque inferuit cupidae
luctantia linguae,*

*Lascivum femori suppositum
quo femur. VV.*

39. Non lapis hanc) Sententiarum nexus fortasse hic est: Noli superba esse in puerum te amantem. Sis facilis et admittas amantum desideria, dum iuventa flores. Succedet senecta, qua nullis artibus ad amorem tui allicere poteris: sic 39 — 48. Iam 39. 40. Noli excludere amantem: omnibus Veneribus et Gratiis careat puella superba et dura! *Lapides* vel lapilli sunt uniones, margaritae, ut Ovid. I. Art. 432.

*Elapsusque cava fingitur
aure lapis.*

v. Broukh. h. l. iuvent ad ornandum corpus nullam venustatem, qua placeat, addant. Sensus vero: ἡ μορφοποιουσα ἀνεπαρρόδιτος καὶ ἀχαρις ἔστω, ut egregie Scaliger. II. Prioribus haec ita annectenda esse puto: Etiam hanc ob causam muneribus amorem ne vendas, quoniam puellae, quae lucri causa servierunt, postquam aetas formosa transiit, ab amato-

ribus destitutae, muneribus illis non delectantur. Tum ad sequentia 40 — 46. transitus facilis: neque tum artes ad amatores revocandos quidquam prostant. Ita iuvant, quod recepi, est delectant, ut III, 3, 17. 18.; et quae f. f. dormiat conditionaliter posita pro: quae, si senibus pro muneribus se vendiderit, frigore sola dormiat, ab amatoribus derelicta. VV.

ib. frigore) hieme. Notum illud Virg. Ecl. II, 22.

*Non mihi lac aestate novum,
non frigore deficit.*

cf. Statium h. l. Additum sup. El. 2, 31. hibernae frigora noctis. Et frigus omnino frigus noctis apud poetas. Possis quoque putare, frigus omnino ad τὸ μορφοποιεῖν spectare, ut sit pro, quae sola, adeoque frigida, dormit. Sed prius verius est. H. Et frigoribus pro hieme. Virg. G. I, 300.

*Frigoribus parto agricolae
plerumque fruuntur.*

Similiter Graeci ψυχός usurpant. Opposita vide apud Soph. Phil. 17. ἐν ψυχῇ μὲν — ἐν θεῷ δ'. VV.

41. 42. Heu! sero revocatur amor) Sero fieri dicuntur, quae sunt nimis sero, ut non Latino loqui-

Tum studium formae: coma tum mutatur, ut annos
 Disimulet, viridi cortice tincta nucis;
 Tollere tum cura est albos a stirpe capillos, 45
 Et faciem demta pelle referre novam.
 At tu, dum primi floret tibi temporis aetas,
 Utere; non tardo labitur illa pede;

Neu

loquimur, frustra, iam amissa occasione; sic in illo: *Sero medicina paratur, cum eto.* v. Broukh. *vetus caput* mox pro senili, v. inf. v. 50. *Inficere est tinguere.* v. Broukh. H. De hac animi commotione vide Not. ad I, 4, 27. W.

43. *Tum stud. f.*) Haec sententia membris tribus, quae sequuntur, *coma tum* — *tollere tum* — *et faciem*, explicatur, ut II, 1, 40 — 46. verba *Tunc victus abiere feri* per ea, quae subiiciuntur; et apud Catull. II, 2. verba *Quicum ludere.* v. 46. *Et faciem* pro *Tum faciem* suo more dixit; vid. Obsl. ad I, 2, 48. W.

44. *coma* — *viridi cortice tincta nucis*) Nota res. Plin. XV, 22. *rufatur capillus primum prodeuntibus nuculis.* Illustratur a Cyllen. et Broukh.

46. *Et faciem* — *novam*) Hoc nemo illustravit. Aut de fuco illito, ita ut nativa cutis lateat et sublata esse videatur; aut de smegmate intelligendum, v. 11. quo laevigatur cutis. *pelle* h. e. rugis.

47. *At tu*) Quae ab aliis non prudenter fiunt, quum exposuisset Tibullus, ea, quae Phloen melius facere vult, per voces *At tu* recte opponit. Nam ut Graeci post sententias generales vel exempla aliena (Soph. Antig. 714. 1016.) et post argumenta prolata (Crit. Plat. c. 5. f. *Ἀλλὰ περὶ οὗτοι*) admonitionem vel exhortationem, quam subiiciunt, a particula *ἀλλὰ* incipiant, ita Latini vocabulo *At*, cum pronomine plerumque copulato, usi sunt. Conf. I, 2, 89. 99. 5, 59. 8, 77. — Ad verbum *Utere* intellige ea, vid. Obsl. ad I, 5, 75.; ad *Utere* — *neu torque* conf. Obsl. ad I, 1, 37. et I, 4, 39. W.

48. *non tardo labitur illa pede*) Noli putare, labi celerem cursum non bene exprimere. Ovid. III. Art. 65.

— *cito pede labitur aetas.*

H. Adde Ovid. Am. I, 8, 49.

Labitur occulte fallitque volubilis aetas.

Horat. Od. I, 12, 19. *rapidus morantem fluminum lapsus.* Nec vero verbo *labi*, cur de placido cursu proprie accipiat, causam inesse video. W.

Neu Marathum torque; puero quae gloria victo?

In vetêres esto dura, puella, senes. 50

Parce, precor, tenero; non illi fontica causa est;

Sed nimius luto corpora tinguit amor.

Vel

49. *puero quae gloria victo*) h. amore subiugato et ita perdomito, ut omne fastidii et superbiae genus in eum impune exercere possis. cf. paullo ante ad v. 25. 26. (Ad constructionem facit Tac. Hist. I, 70. *reputans, plus gloriae retenta Italia fore*. cf. sup. I, 6, 3. W.) De *Maratho* v. Obss. ad I, 4, 81.

50. *veteres — senes*) contemtim *veteres* dicit, quasi vietos, rancidos et cariosos, ait Broukh.; nescio quam bene. Ornat simpliciter epitheton illud. Sic et Horatius *veterem senectutem* dixit Epod. 8, 3.

51. *Parce, precor, tenero*) Parce puero; nam vides, quantopere amore tui consumatur; vides, eum pallere, lamentari et lacrimari. *tenero*, absolute positum adiectivum, ut amat noster. v. II, 1, 74. *iratae*. II, 4, 50. *securae*. III, 4, 92. *duri*. IV, 2, 5. *violente*. Sic Albinov. II, 56. *exorientem* simpliciter pro *sole exorientè* dixit. H. Apud Iuvenalem XIV, 215. *Parcendum teneris* et I, 22. VI, 383. pariter verbum *tener*, absolute positum, ad annos teneros referendum est; quae usitatissima huius vocis significatio est, ut qui apud Iuv. VI, 548. *Spondet amatorem tene-*

rum amatorem tenero ac *blando amore* flagrantem intelligunt, et hunc usum, et teneros annos a feminis maxime peti iuxta ignorent. Ad Pholoen capiendam apte h. l. *tener* pro puero positum esse vides. — Absolute *glabri* pro pueris *glabris* dixit Catullus 61, 142. W.

ib. non illi fontica causa est) nempe, cur luteo colore sit et palleat, sed amor eum pallere facit. *Causa fontica* est morbus fonticus sive quivis vehementior, inprimis epilepticus. v. Scal. h. l. *Causa* pro morbo ponitur, quod morbo excusari interdum solemus. v. Vulp. h. l. Gronov. Obss. III, 14. Gesner. in Thes. h. v. H. Ita statuunt interpretes, haud scio an formulam: *cui vel nisi cui morbus causa erit* Liv. 24, 16. Auct. ad Her. 2, 13. respicientes. Melius Stroth. ad Livium 22, 8. significationem derivasse mihi videtur. Grönovius p. 554. 555. ad Senecae locum restituendum exempla collegit. W.

52. *luto*) h. pallore. *Latum* est color inter flavum et album. Horat. Epod. 10, 16. *pallorem luteum* dixit: quamquam latius quoque *croceum lutum* dixere alii, ut Virgil. Ecl. IV, 44. conf. Broukh. ad nostrum locum. Vide,

Vae miser absenti maestas quam saepe querelas

Coniicit, et lacrimis omnia plene madent!

Quid me spernit? ait; poterat custodia vinci; 55

Ipse

Vide, qui de hoc colore egerunt, laudatos a Titio ad Nemes. Cyneg. 319. Nunc vide doctiss. nostrum collegam, Io. Beckmann *Beyträge zur Geschichte der Erfindungen* IV, 1. p. 44. qui docuit, esse lutum nostrum *Wau*, resedam luteolam, quae colorem flavum gignit. H. Mirum igitur, in Catullo 61, 195. eundem colorem luteum, qui pallorem hoc loco notat, pro *roseo et purpureo* contra rei et linguae indolem esse acceptum. — Ceterum pallori, ut signo certo summi amoris, maxime confidit Propertius I, 1, 22. coll. I, 5, 21. — *corpora* pro corpus Ovid. Heroid. VI, 129. XII, 45. Ita Graeci *σώματα* de uno homine. Apud Sophoclem Elect. 1232. ad Orestem haec:

Ἰὼ γοῦναι,
γοῦναι σωμάτων ἐμοὶ φίλων.

Et corpus de ore, ut Virg. Aen. XII, 221. *iuvenali in corpore pallor*. Adde infr. III, 4, 30. W.

53. 54. *Vel miser*) Junge *vel absenti*, quasi hoc iam evidens satis amoris signum esset; multo magis praesente puella. Terent. Hec. I, 1, 3.

Vel hic Pamphilus iurabat quoties Bacchidi!

v. plura ap. Broukh. H. De lectione recepta *vas* vid. Obfl. Poeta amici sortem dolet 51. 67. W.

querelas Coniicit) h. iactat, iacit. Cic. de Divin. I, 14.

Vocibus instat, et assiduas iacit ore querelas.

Sic iacere minas, verba, convicia, probra, etc. et coniicere maledicta, voces, etc. legitur. Porro: iacit querelas *absenti*, pro in absentem puellam, obvio usu casus tertii; nec modo in verbis lugendi, dolendi aut querendi, quod genus notat Musgrau, ad Eurip. Supplices 840. Ad v. 55. cf. ad v. 25. 26. H. Haud scio an constructio: *coniicit querelas absenti* ab illa, quam verbum *coniicere* proprie usurpatum patitur, ut Virg. Aen. XI, 193. *spolia coniiciunt igni*, et VII, 456. *facem iuveni coniecit*, repetenda sit. — De constructione mutata: et lacrimis — madent pro: et lacrimis — opplet vid. Not. ad I, 3, 70. W.

55. *poterat custodia vinci*) Si quis ad verbum *vinci* fallendo ex sequenti *fallere* supplere vellet, niteretur loco II, 1, 75.

Hoc duce, castodes furtim transgressa iacentes

Ad puerum tenebris sola puella venit.

ubi

Ipse dedit cupidis fallere posse deus.
 Nota Venus furtiva mihi est, ut lenis agatur
 Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum;
 Et possim media quamvis obrepere nocte,
 Et strepitu nullo clam referare fores.

60

Quid

ubi Amor, qui hoc loco per ipse deus, cf. Not. ad III, 6, 13., notatur, puellas ita fallere docet. Sed praefiat fallere absolute positum, ut ad I, 2, 55. exemplis docui, quibus addere iuvat Tac. Ann. XIII, 1. *venenum datum est apertius, quam ut fallerent*, et Ann. XI, 12., ad eos, qui Pholoen custodiendam curabant, referre. Et *vincere custodiam* magis proprie ad corruptionem per dona refertur. Ita II, 4, 33.

*Sed pretium si grande feras,
 custodia victa est.*

Invenalis pro *vincere domare* dixit VI, 234. *decipit illa Custodes aut aere domat*. Sic Graeci verbo *νικᾶν* usi sunt. Dem. p. Cor. p. 309. *Ἵσπερ γὰρ ὁ ὀνόμενος νίκηκε τὸν λαβέτα, εἰν πρίηται, ὥτως ὁ μὴ λαβὼν μὴδὲ διαφθαρεῖς νίκηκε τὸν ὀνόμενον*. — Recte poterat, non posset; nam ad tempus certum respicitur. W.

56. *Ipse dedit cupidis fallere posse deus*) dedit h. dare solet. deinde dare h. l. est monstrare, docere. v. not. ad El. 6, 13. cf. sup. 2, 19. Cupidi sunt amantes, ut v. 74. II, 5. 54. et III, 4, 52. Saepe etiam

adulteri, ut I, 9, 58. ubi vid. Broukhufium p. 190. et Stat. p. 128. Passerat. ad Propert. I, 2, 17. p. 147. Huiusmodi solennia verba poetis sunt magno numero, ut doctrinae alicuius genus constituent, facilius tamen paratu, quam disciplinae graviores sunt. Ipse amor, inquit, docet amatores furta sua occultare. H. Sensus verborum *Ipse — deus*: Amantes, ab Amore facultatem fallendi accipiunt. Verbo igitur *dare* sua constat notio, qualis apud Iuv. VI, 568.

Quid enim maius dare numina possunt?

Et *dare*, δῶναι, de muneribus deorum vel naturae (Prop. II, 22, (18) 18.) frequenter usurpatur, nec rara constructio cum infinitivo, III, 4, 48. et Virg. Aen. III, 7. — Ceterum *cupidus*, absolute positum, est cupidine Veneris fruendae captus. W.

57. *Nota Venus s. mihi est*, ut l.) dictum pro, *Nota mihi Venus furtiva*, et notum mihi est, ut, vel quomodo. H. *Nota Venus* cet. pro: Venerem furtivam exercere notum mihi est; huic sententiae duas res, quae peritiam suam comprobent, annectit per particulam *ut*, quae saepe

Quid profunt artes, miserum si spernit amantem,
 Et fugit ex ipso saeva puella toro?
 Vel quum promittit, subito sed perfida fallit,
 Est mihi nox multis evigilanda malis: (65
 Dum mihi venturam fingo, quodcunque movetur,
 Illius credo tunc sonuisse pedem.

Desistas

haepe priora explicantur. Salust. lug. c. 51. *Interim Romae gaudium ingens ortum*, cognitis Metelli rebus, ut *seque et exercitum more maiorum gereret*. Adde Liv. 1, 6. Tac. Ann. 3, 9. Catull. 66, 3. 4. 5. Tib. IV, 1, 82 — 88. Qui hodie Latine scribunt, eos plerumquē nempe ut usurpare videbis. At explicatio: et notum ut, correctionem atque, quatinus metri ratio non patitur, postulat, et aliorum infert sensum. Tunc res diversas novit Tibullus. Conf. Tac. Ann. 1, 15. ibique Voluum. — Versu 59. notandum est, Tibullum, cum per ut sequentia adiungere posset, constructionem variasse. cf. I, 4, 45. *Et possim pro: et puto me posse*. vid. Obss. ad I, 9, 63. W.

61. Ut sententiarum iuncturam assequaris, finge haec sic dicta esse, ut pergat puer querelas iacere in Pholoen. At illa, inquit, omnibus artibus me ludificatur, callida et malitiosa puella; nam iam admissum et receptum subito illa destituit ac deserit.

63. *Vel quum p.*) v. de his artibus Terent. Heaut. IV, 4,

3 sqq. H. Particula *vel*, de qua vid. Obss. ad 53., Marathum plerumque tristes exigere noctes, significatur. Ad promittit ex versu sequenti noctem assumendum esse videtur. Nota locutio: *puella noctem promittit*. conf. II, 6, 49. Verba subito — fallit pro pedeftri: fide violata. W.

64. *Est mihi nox multis evigilanda modis*) Exprimit aestuantem amantis decepti animum. v. Propert. II, 22, (18) 45 sq. II, 17, 1. (13, 57) sqq. Dictum vero ut: omnibus modis aliquem cruciare, ita omnibus modis noctem exigere evigilando, et, elegantius, evigilare. Ovid. III. Art. 160. quanquam paullo aliter:

*Quarum sunt multis damna
 pianda modis.*

H. De lectione recepta *malis h. e. doloribus* vid. Obss. W.

66. *sonuisse pedem*) Sic in illò carmine inter Lusus liberos, quod Tibullo tribuitur:

*Sed ille quum redibit aureus
 puer,*

*Simul sonante senseris iter
 pede etc.*

H.

Desistas lacrimare puer; non frangitur illa,

Et tua iam fletu lumina fessa tument.

Oderunt Pholoe, moneo, fastidia divi,

Nec prodest sanctis tura dedisse focis.

70

Hic

H. quodc. mov. legitima fere dicendi ratio pro: in cuiuslibet rei motu. Cic. Cat. 1, 7. *Quidquid increpaverit, Catilinam timeri.* En argumentum carminis nobilissimi Schilleri inscripti *Die Erwartung*. W.

67. *Desistas lacrimare*) *desistere*, ait Broukh., non est plane idem, quod *desinere*; habes enim quandam mutatae mentis et consilii significationem, ut apud Virg. Aen. I, 37. *Mene incepto desistere victam?* Recte hoc observari poterat, si de propria verbi vi quaeritur; sic *desinere* aliquis potest, etiam consilio non mutato, sed difficultate victus, aut socordia, aut opere profligato, et sic porro. Sed vulgari usu ista subtilitas sublata est.

ib. *non frangitur illa*) ut *flecti* dicuntur homines mitiore ac faciliore ingenio, sic *frangi*, quibus est durior natura et inclementior. Sen. Thyest. 199.

— *novi ego ingenium viri:*

— *flecti non potest; frangi potest.*

v. Broukh. Etiam haec observatio ad proprietatem sermonis spectat, quae in vulgari loquendi

more non semper auctores cohercet. Mox *et tument* dictum est, ubi proprie esse debebat: *etfi.* H. Rectius dixeris, ut lacrimis puer abstinere, alteram causam per verba *Et tua* cet. afferri. Sensus pentametri est: *Et satis lacrimis te macerasti.* Cic. ad Attic. 15, 9. *plorando fessus sum.* W.

69. 70. De Pholoe v. Not. ad initium Eleg. — *Nec prodest sanctis tura dedisse focis*, hoc est: crimen est inexpiabile; saltem magnam, cui dii irascuntur, ut nec sacrificia superbae puellae admittant. H. Impiorum sacra deos iratos aspernari sapientiores Veterum contra vulgi superstitionem pravam, deos lacris vel donis, sceleratorum etiam graviorum malefactorum poenas condonare, tradiderunt; unde Cicero de Legib. II, 9. f. iubet: *Impius ne audeto placare donis iram deorum.* Doctrinam illam ad crimina amantium graviora transtulit Tibullus. *Tura f. dare* pro imponere Ovid. Fast. IV, 935. Ceterum verbum *moneo* poetae elegiaci, praecepta amoris tradentes, usurpant; vid. Not. ad I, 4, 79. et Prop. I, 1, 35. *Hoc, moneo, vitare malum.* W.

Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes,
 Nescius ultorem post caput esse deum;
 Saepe etiam lacrimas fertur risisse dolentis,
 Et cupidum ficta detinuisse mora.
 Nunc omnes odit fastus; nunc displicet illi, 75
 Quaecunque apposita est ianua dura sera.
 At te poena manet, ni desinis esse superba;
 Quam cupies votis hunc revocare diem!

E L E G I A I X.

Quid mihi, si fueras miseros laesurus amores,
 Foede-

71. *ludebat*) ludibrio habebat. vid. Obfl. ad I, 2, 91. W.

72. *ultorem post caput esse deum*) Alias a tergo est Nemesis. Sen. Herc. Fur. 385.

Sequitur superbos ultor a tergo deus.

cf. Pium Poster. c. 70. Similiter tamen, ut noster, de Amore Propert. II, 30, 7. (23, 59.) *Instat semper Amor supra caput.*

74. *Et — mora*) tempore constituto ad amorem non venisse. *detinuisse*, suspensum tenuisse, tefellisse. W.

77. *poena manet*) five ultio numinis, seu Poena, Nemesis. H. Prius unice verum; *poena* est ultio fastidii superbi, quo amantem cruciabat Pholoe. Nam *Amor ultor* poenam exigit, cf. 72., nec Latine dixeris: deus me manet. W.

78. Eodem modo Aufon. epigr. 13, 3.

— *obrepfit non intellecta senectus,*

Nec revocare potes, qui periere dies.

Elegia IX.

Cum tot praeclara vetustatis monumenta interierint, mirum est, tot alia esse servata, quae interiisse malimus. Huiusipsum elegiae iacturam nemo facile aegre ferret. In summa enim carminis elegantia et nitore pudet pigetque deterrimae istius aevi corruptelae foedaeque libidinis, ad quam eius argumentum comparatum est. Pueri, muneribus a pecunioso aliquo homine — negotiatorem fuisse ex vll. 13, sqq. colligo — corrupti, avaritiam et perfidiam graviter accusat poeta; hinc acerbe invehitur in corruptorem, eique mala summa apprecatur, uxoris assidua adulteria et ebriositatem; puero

Foedera per divos, clam violanda, dabas?
 Ah miser! etfi quis primo periuria celat,
 Sera tamen tacitis Poena venit pedibus.
 Parcite, caelestes; aequum est impune licere 5
 Numina formosis laedere vestra semel.

Lucra

puero autem poenitentiam facti praedicat.

1. *laesurus amores*) v. Obss. ad I, 2, 91. est h. l. fidem datam fallere ac violare. H. *si fueras laes. am. h. e. si ad perfidiam propensus fueras.* Natura quasi insitum fuisse puero, ut fidem falleret, dixit Tibullus. Sunt vero qui, quamquam se fidem non servaturos esse sentiunt, eam tamen, ut optatis potiantur, iureiurando obstringere non dubitent; quod apud Horatium II. Od. 8, 5. *obligare perfidum votis caput dicitur.* W.

2. *Foedera per divos, clam violanda, dabas*) Ordo: *dabas foedera per divos, clam violanda.* Foedus, promissum. *Dare foedera* dictum ut *dare fidem, iusiurandum, promissa.* Etiam Ovid. II. Met. 757. *data foedera.* cf. Drakenb. ad Silium V, 304. *clam violanda* h. quae clam a te violantur. H. *clam violanda* h. e. quae clam eras violaturus. Horatius dixit Epod. XV, 3.

Quum tu, magnorum numen laesura deorum,

In verba iurabas mea. W.

4. *Poena venit*) h. Nemesis, quae celata illa periuria, h. ea, quae contra promissi fidem clam

commissa sunt, in lucem profert et ulciscitur. Proxime Albiana ad Horatii illud III. Carm. 2, 31.

Raro antedecedentem scelestum

Deseruit pede Poena claudo. Res per se est notissima. H. *Poenam*, deam ultricem, unam Furiarum atque a Nemese diversam esse, censet H. Vossius. Loquitur autem Albius de eo poenarum genere, quibus malefacta manifestantur. W.

5. Revocat se miser amator et deprecatur poenam periurii. Similiter Ovid. II. Am. 14, 43.

Ut faciles, peccasse semel concedite tuto.

Id satis est; poenam culpa secunda ferat.

Cf. sup. I, 4, 21.

6. *Numina — laedere*) n. periurio. v. sup. El. 3, 79. cf. h. l. Broukh. Poëtam in argumentatione agnosce. In pedestri scriptore haec desiderabas: *Parcite dii; venia dignum est lucro captum aliquem semel fidem fessellisse.* Lucri causa homines quid non suscipiunt! Lucri spe adductus rusticus arat, nauta navigat. H. Sententiarum nexus 7. hic est: At munera, ob quae ille haud dubie fidem laedit, ad nihilum

Lucra petens habili tauros adiungit aratro

Et durum terrae rusticus urget opus;

Lucra petituras freta per parentia ventis

Ducunt instabiles sidera certa rates. 10

Muneribus meus est captus puer; at deus illa

In cinerem et liquidas munera vertat aquas.

Iam mihi perfolves poenas, pulvisque decorem

Detrahet et ventis horrida facta coma;

Uretur

nihilam veniant. Sententiam
generalem: *cupidinem lucri omnes*
trahere et regere, praeposuit, ut
Horatius I. Od. 16, 5 — 22.
W.

7. *habili — aratro*) quod fa-
cile haberi, h. tractari et regi
potest. v. Burmann. ad Ovid. II.
Met. 531.; hinc *habilis* omnino
idoneus, aptus, facilis. Gratius
Cyneget. 122.

Quocirca et iaculis habilem per-
pendimus usum,

Neu leve vulnus eat, neu sit
brevis impetus illi.

Ubi Gronov. Obsl. II, 13. corri-
git, *iaculis habiles praebebinus*
usum. Minus bene, cum *per-*
pendimus sit: effecimus, ut ia-
culis commode, recte uti possi-
mus, et quidem librando et
iustum teli pondus exigendo.
(Vid. etiam Heynium ad Aen.
Virg. I, 318. XI, 555. et Bur-
mannum ad Grat. l. l. W.)
Opus vero de agricultura dici,
notum in vulgus. v. Broukh.
h. l. H. *opus terrae*, h. e. ara-
tionem, *urgere* est totis viribus

in opus faciendum incumbere.
Audacius Horat. Ep. I, 14, 26.
dixit *urgere arva*. W.

10. *Sidera certa*) quia duces
navigationis certi. cf. Horat. II.
Carm. 16, 3. Valer. Flacc. I, 18.
instabiles rates, quae commu-
niori epitheto *vagae*. H. *insta-*
bilis significat motum incertum
navis, in omnes partes fluctu-
antis. *navis instabilis* Ovid. Met.
II, 164. W.

12. *In cinerem et liquidas mu-*
nera vertat aquas) h. in nihilum.
conf. Prop. II, 16, (13,) 46.
Ovid. III. Am. 8, 66. Non est
argutandum, quasi sit ex che-
mia petitum, ut sit, in elemen-
ta sua redigat. Notus iam ver-
sus Homeri Il. η, 99.

Ἄλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ
γαῖα γέροντες.

13. *Iam mihi p.*) intellige,
puerum cum amatore locuplete,
qui fortasse negotia in provinciis
habebat, peregre abiisse. *De-*
corem detrahere est imminuere,
deterere, auferre. H. Cum per
sententias *pulvisque — pedes poe-*
narum

Uretur facies, urentur sole capilli; 15
 Deteret invalidos et via longa pedes.
 Admonui quoties: auro ne pollue formam!
 Saepe solent auro multa subesse mala.
 Divitiis captus si quis violavit amorem,
 Asperaque est illi difficilisque Venus. 20
 Ure meum potius flamma caput, et pete ferro
 Corpus, et intorto verbere terga seca.
 Nec

narum genus exponatur, quas ait perfoluturum esse puerum, notes usum copulae *que* pro vulgari *nam*. cf. I, 5, 11. Add. et apud Virg. Aen. X, 40. W.

15. *urentur sole capilli*) flavo crine in fuscum mutato. Prop. IV, 9, 46. *Libyco sole perusta coma*. H. Ad fuscum colorem referes *perustus* apud Horat. Epod. II, 41. *perusta solibus uxor*. W.

17. Peccasti immemor precum mearum — 31. iurisiurandi sanctissimi mihi dati — 37. lacrimarum tuarum — 40. officiorum meorum — 47. et carminum — 50. W.

17. *auro ne pollue formam*) tanquam rem sacram. *auro* h. auro te corrumpi patiens. Recte vero hoc dictum, quia, quae formae gratia est, deperit et imminuitur avaritia. Mox *subesse* est minus proprie dictum pro subsequi, comitari, adesse. *violare amorem* h. fidem in amore. H. *Subesse* proprie de iis, quae in aliqua re inclusa latent,

ut non animadvertantur et decipiant. Itaque recte *mala auro subesse* dicitur, ut *dolus*, *fraus subest*. Tacit. Histor. IV, 16. *Subesse fraudem consilio* — *patuit*. Liv. VI, 15. Annal. Tac. II, 41. W.

21. *Ure meum potius*) *Ure me* potius, nempe, quam ut datam fidem, auro corruptus, fallas. Memorat autem extremos cruciatus, quales servorum fere ac noxiorum in quaestionibus habendis, cum lamina candens admoveretur. v. Broukh. cf. sup. I, 5, 5. Ovid. III. Met. 698. Auctoramenti antiqui verba expressisse poetam, putabat Vulpus ex Lipsii Saturn. II, 5. Qui enim se lanistae auctorabant, in haec tria iurabant, Uri, Vinciri, Ferro necari; h. e. libertate deposita servili sorte uti, mancipii loco haberi, Petron. 117. iisdem poenis, si peccassent, affici, quibus servi punirentur, nunquam ingenui. v. Horat. II. Sat. 7, 58. 59. Sed ad poenae tormenta revocat nos, quod

Nec tibi celandi spes sit, peccare paranti;

Est deus, occultos qui vetat esse dolos.

Ipse deus tacito permisit lena ministro

25

Ederet ut multo libera verba mero;

Ipse deus somno domitos emittere vocem

Iussit, et invitos facta tegenda loqui.

Haec ego dicebam; nunc me flevisse loquentem,

Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes. 30

Tunc mihi iurabas, nullo te divitis auri

Pondere, non gemmis vendere vellē fidem;

Non, tibi si pretium Campania terra daretur,

Non,

quod subiicitur de verberibus: *intorto verbero*, flagello, ut I, 6, 46. H. De locutione *verbero secare* vid. Heyn. ad I, 4, 70. — Ceterum a verberibus videbitur tibi petita esse translatio Persii I, 114. *Secuit Lucilius urbem*, si memineris *verbera linguae*, *verberare verbis*, *verberare sine verbis*. — 23. *par.* Iuv. XIV, 47. *Si quid turpe parat*, W.

25. 26. Saepe divino numine factum esse ait, ut, vel tacente servo, lena per ebrietatem perfidiam retegeret ac proderet. H. Ovid. Trist. III, 5, 48.

Lapsaque sunt nimio verba profana mero.

Sextus casus mero causam significat, cur verba libera ediderit. Virg. Ecl. V, 62. *Ipsi laetitia voces ad sidera iactant*. W.

27. v. Lucret. V, 1157. *sqq.* Addit alia Broukh.

29. 30. Sequi debebat: *Haec ego dicebam flens et ad genua pueri advolutus. Poëtica arte haec invertit.*

31. *divitis auri*) quod divitem reddit, divitias continet. H. Conf. I, 10, 7. *divitis auri*. et III, 3, 11. ibique Vulpium. Propert. III, 5, 4. *gemma dives*. Infra II, 5, 35. *gregis ditis* ibique Heynium. W.

33. *Non, tibi si pretium*) h. merces stupri, ut saepe. v. Broukh. cf. Heins. ad Ovid. II. Met. 701. Gronov. Obs. II, 25.

ib. *Campania terra*) dictum, ut *terra Italia*, *terra Hispania*, et alia, cuiusmodi exempla multa congegit Vulpius. H. Praeterquam quod *fluvius*, *urbs*, *terra*, *mons* etc. nominibus geographiis determinandi causa crebro adduntur, nomina terrarum primo, maximam certe partem, adiecti-

H

Non, tibi si Bacchi cura, Falernus ager.
 Illis eriperes verbis mihi, sidera caelo 35
 Lucere, et puras fulminis esse vias.
 Quin etiam flebas; at non ego fallere doctus
 Tergebam humentes credulus usque genas.
 Quid faceres, nisi et ipse fores in amore puellae?
 Sit, precor, exemplo sit levis illa tuo. 40
 O quoties, verbis ne quisquam conscius esset,
 Ipse comes multa lumina nocte tuli!
 Saepe insperanti venit tibi munere nostro,
 Et latuit clausas post adoperta fores.
 Tum miser interii, stulte confisus amari; 45
 Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos.
 Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam;
 At me nunc nostri Pieridumque pudet.

Illa

iectiva fuisse videntur. Contem-
 plare *Aufonia* terra, *Ἰεσποις αἶα*. V.

35. 36. *Illis eriperes verbis mihi*) h. vel invitum, contra animi et oculorum sensum, credere cogeres, non lucere solem, nec fulmen pura luce micare. cf. Obfl.

39. *fores in amore puellae*) h. eam amares. v. Vulp. Si Marathus puer est, de Pholoe loqui videri potest. Conf. El. 8. pr.

45. *munere nostro*) Alii vulgo dicunt: *beneficio meo, opera mea*. H. Add. Val. Flac. 1, 477. *Te* (Arge) *moenia doctum Thespia Palladio dant munere* h. e. opera Minervae. VV.

44. *Et latuit — fores*) Cum tu ante puellae aedes querelas funderes, quod non admittebaris, ecce mea opera illa tibi inopinanti adducta venit, et stetit pone fores clausas adoperta et velata, ita ut foribus repente apertis illa te reciperet in domum. cf. Obfl.

46. *ad laqueos*) insidias et fraudes. *Nam p.* h. enimvero, at. cf. Obfl.

47. *attonita — mente*) h. percussa, contacta, forma pueri; ut alii poetae divino numine acti et percussi canunt. cf. Vulp.

Illa velim rapida Vulcanus carmina flamma
 Torreat, et liquida deleat amnis aqua. 50
 Tu procul hinc absis, cui formam vendere cura est
 Et pretium plena grande referre manu.
 At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
 Rideat assiduis uxor inulta dolis;
 Et quum furtivo iuvenem lassaverit usu, 55
 Tecum interposita languida veste cubet.
 Semper sint externa tuo vestigia lecto,
 Et pateat cupidis semper aperta domus;
 Nec lasciva soror dicatur plura bibisse

Pocula,

49. Ad loquendi morem cf. Horat. 1. Od. 16, 3.

Quem criminosis cunque volas modum

Pones iambis, sive flamma, Sive mari libet Adriano. H.

torreat h. c. comburat; redactio in cinerem ab hoc verbo proprie abest. cf. Ovid. ex Pont. II, 9, 44. W.

52. *plena — manu*) v. sup. ad El. 5, 68.

53. Enumeratis et volutatis omnibus, quae fidem pueri obstringere debuerunt, ita animus ira exandescit, ut puerum procul esse iubeat, corruptori vero a versu 53. ultionem appetitur et maledicat. W.

54. *uxor inulta*) h. impune rideat sive ludat. *doli* sunt furta. H. *rideat te doliq.*, ut *deridere aliquem doli*s Ter. And. III, 4, 4. W.

55. *quum furtivo iuvenem lassaverit usu*) in Lusibus liberis, Caem. 47.

Illius uxor aut amica rivalem Lasciviendo languidum, precor, reddat.

Ufus est vocabulum nequitiae etiam apud Ovidium. v. Remed. 357.

56. *interposita — veste*) sive stragula lecti, sive veste nocturna. v. Vulp. Idem commode laudavit Lucian. D. Mer. XI. καὶ τέλος διετείχισες τὸ μεταξὺ ἡμῶν τῷ ἱματίῳ, δεδιώς, μὴ ψαύσαιμι σου. Similiter Horatius *extrema sponda cubare* Epod. 3. extr.

57. *externa — vestigia*) Nota illa Lucretiae apud Livium 1, 58.: *Vestigia viri alieni, Collatine, in lecto sunt tuo.* v. Broukh.

58. *cupidis*) h. moechis. v. sup. ad el. 8, 56.

H 2

Pòcula, vel plures emeruisse viros.
 Illam saepe ferunt convivium ducere Baccho,
 Dum rota Luciferi provocet orta diem;

60

Illa

60. *emeruisse viros*) h. confesse, enervasse, peregrisse: ut Ovidio Am. 3, 11, 13. *emeritum latus*. Sed notandus adiectus casus. Tum *plura*, quam uxor tua. Sit uxor tua tam temulenta et adultera, quam soror tua. *Sororem* vero seu impudicae uxoris, seu mariti intelligere licet. Hoc fortasse melius. Est enim usitata illa conviciandi acerbitas, propinquorum flagitia et turpitudinem iis, quos odimus, exprobrare. H. Soror corruptoris fuit, qualis Damalis apud Horat. I, 36, 13. W.

61. *Illam f.*) int. sororem, etiam v. 63. 64. cui opponitur v. 65. uxor, quae a sorore eadem flagitia didicit. *Convivia ducere Baccho* h. producere in multam noctem. notum. v. sup. ad el. 4, 5. H. *Baccho*, potando. Horat. Od. II, 7, 6. *diem mero fregi*. W.

62. *Dum rota Luciferi provocet orta diem*) *rotam Luciferi* dictam olim statueram pro orbe seu disco stellae, male Doussae, Broukhusio et Vulpio obsequutus; et in iis ipsis exemplis, quae ille laudat, *rota Solis* nulla alia est, quam currus Solis, poetico solemni phantasmate; v. c. apud Lucret. V, 433. *Hic neque tum Solis rota corni lumine largo Altiivolans poterat*, ubi ipsum

epitheton *rota Solis altivolans* ad currum nos retrahit. At Luciferum nemo veterum curru vectum dixit. Recte; ergo Tibullus primus dixit, et dixit satis commode ex analogia Solis, Lunae, Aurorae. Nec aliter vetustiores saltem poetae tradere potuere; nam ab iis omnia, quae ad deos spectant, ad vitam heroicam, accommodate inventa sunt; ad eam autem spectat hoc quoque, ut curru vehantur dii, non equo; visumque adeo hoc audacter novatum esse a Bathycle, qui primus Castorem equo infidentem sculpsit. Etiam in Lucifero hoc vulgatus obtinuit, ut eques exhiberetur a poetis et sculptoribus; nunc etiam bigis. Laudavi iam olim Auct. Carm. in Obit. Maecen. 132. *Quem nunc — Luciferum contra currere cernis equis*. ad quem nunc cf. Excurs. Wernsdorf. Poet. Lat. Min. T. III. p. 509. Adde Claudian. IV. Conf. Honor. 562. et Intpp.; plura exempla qui desideret, adeat Burman. ad Rutil. I, 511. et Secundum Anthol. To. II. p. 8. adde exemplum aliud To. I. p. 279. v. 7. 8. Barth. ad Stat. Theb. VI, 239. 240. van Staveren ad Hygin. f. 65. *provocet diem*, nempe quia eum antecedentem Sol sequitur. Virgilio *diem ducere* dicitur Aen.

Ille nulla queat melius consumere noctem

Atque operum varias disposuisse vices.

At tua perdidicit, nec tu, stultissime, sentis, 65

Quum tibi non solita corpus ab arte movet.

Tunc putas illam pro te disponere crines,

Et tennes denso pectere dente comas?

Ista haec persuadet facies, auroque lacertos

Vinciat et Tyrio prodeat apta sinu.

70

Non

Aen. II, 802. H. H. Vossius *rota* explicat: orbis, quem Lucifer planeta cursu suo conficit. Sed tum *rota orta* dici nequit; nec *rota Luciferi* accipies pro: Lucifer, orbem conficiens, quasi dici possit: *altitudo turris procidit* pro turris alta procidit; quod tamen erunt, qui putent. Claudianus V, 337. Vossii interpretationem nil inuat. W.

63. *melius consumere noctem*) Ovidius II, Am. 10, 27.

— *lascivae consumto tempore noctis.*

64. *operum varias disposuisse vices*) h. formas, figuras seu *exiguata* Veneris, variare aequae bene nulla calleat. *operum*, operis. Petron. 100. *etiam cum voluerit aliquid sumere, opus anhelitu perdet.* H. De modis vid. Not. ad II, 6, 52.; de infinitivo *consumere* — *disposuisse* Obss. ad I, 7, 40; de verbo *queat* Obss. ad h. l. W.

66. *non solita*) n. quam aliunde addidicit. *ab arte*, ut I, 5, 4. et alibi. * Graecorum pro

did. H. *Perdidicit* has malas artes, quod non sentis stultitia. W.

68. *denso* — *dente*) nempe pectinis, quod elicitur ex adiuncto *pectere*. H. *Dens* pro pectine posuit, quia is dentatus. Ita Forcellini, allato Claud. in Nupt. Honor. et Mar. 102, rem expedit. Et *dens* pro compositione varios habet significatus. Ita *dens* de vomere Virg. Ge. II, 423. *dente unco recludere tellurem*. Ceterum *denso dente* pro densis dentibus, ut Virg. Aen. X, 361. *densus vir*. Iuven. I, 120. *densissima leotica*. Supra I, 5, 28. *multa tabella*, ubi vid. Not. Adde Sen. Hipp. 532. *crebra terris*. — *pro te* est tibi, ut tibi placeat, qui usus rarus. W.

69. *Ista haec p.*) *εἰρωνεύς*. Scilicet hic foedus tuus vultus satis illecebrarum habet, ut illa tibi placere cupiat. Int. *ut vinciatque et prodeat*. Ornata autem oratio pro: ut armillas gerat et purpura vestita sit. H. *persuadet* sc. illi. W.

70. *Tyrio prodeat apta sinu*) h. in tunica purpurea, sinum

Non tibi, sed iuveni cuidam vult bella videri,

Devoveat pro quo remque domumque tuam.

Nec facit hoc vitio, sed corpora foeda podagra

Et senis amplexus culta puella fugit. (75

Huic tamen accubuit noster puer; hunc ego credam

Cum trucibus Venerem iungere posse feris.

Blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus?

Tune aliis demens oscula ferre mea?

Tunc flebis, quum me vinctum puer alter habebit,

Et geret in gremio regna superba tuo. 80

At tua tum me poena iuvet, Venerique merenti

Fixa notet casus aurea palma meos:

HANC

vestis purpureae habeat aptum h. fibula seu alio vinculo comprehensum. *Apere* enim est necere, iungere, v. Broukh. H. *apta* videtur absolute positum notare apte ornata, decora. Simile exemplum non vidi. Constructio *prodeat sinu Tyrio* est qualis apud Propert. I, 2, 1. *ornato procedere capillo*; infr. I, 10, 19. *paupere culta stare*. W.

72. *Devoveat pro quo remque domumque tuam*) h. cuius amore adeo insanit, ut rem familiarem et totam domum tuam eius gratia perdat. *Devovere* h. l. fere cum Gallorum *sacrificer* convenit. *res* est familiaris, v. Vulp.

73. *vitio*) vitio ac pravitate animi, libidine, sed odio mariti podagrici ac senio decrepiti.

77. *Blanditiasne meas*) h. mihi debitas, ut mox *oscula mea*, et

gremio — tuo; nam de Tibulli gremio est intelligendum. H. *Tunc flebis* h. e. dolebis. Similes minas vid. apud Catullum, de Lesbiae perfidia querentem. VIII, 14.

At tu dolebis, quum rogaberis nulla,

Scelesta, nocte. W.

81. *Venerique merenti*) dictum ex formula.

82. *aurea palma*) h. parma, clypeus votivus cum titulo. cf. Obs. H. *fallax amor* est qui decipit, ubi experiris perfidiam amati. Aen. IV, 17. *amor me deceptam fefellit*. — Laudabilis non est caesura *resolutus* | *amore Tibullus*; vid. Hermann. de Metris p. 273. — Ceterum cons. locum Horatii, *amore fallaci resoluti*, I, 5, 15 sqq. W.

HANC TIBI FALLACI RESOLVTVS AMORE TIBVLLVS
DEDICAT, ET GRATA SIS, DEA, MENTE ROGAT.

E L E G I A X.

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
Quam ferus et vere ferreus ille fuit!
Tunc caedes hominum generi, tunc praelia nata;
Tunc brevior dirae mortis aperta via est.
At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra 5
Vertimus, in saevas quod dedit ille feras.
Divitis hoc vitium est auri, nec bella fuerunt,
Fagi-

Elegia X.

Militatum abiturus poeta de-
testatur bellum, et belli causam,
avaritiam; vota facit Laribus,
laudat bona pacis inque his lu-
sus Amoris. Scriptam hanc ante
Elegiam III. arbitratur Brouk-
husius tum, cum in cohortem
Messalae allegaretur invitus, et
Deliae suae amore irretitus. Nec
tamen poeta aut Deliae aut amo-
ris sui usquam in hoc carmine
disertam mentionem facit.

1. *protulit enses*) invenit.
Exempla congesse Broukh-
sius et Vulpus. H. Add. Horat.
II, 3, 56. *quam lingua Catonis
et Enni nova rerum protulerit
nomina.* Hoc sensu Graeci dei-
vius usurparunt. — Initium si-
mile III, 2. bene comparavit
Statius. W.

2. *ferreus*) iam inde ab Ho-
mero Odyss. ψ, 172. ἡ γὰρ τέχνη
αἰδῆστος ἐν φρεσὶ θυμῷ.

4. *mortis aperta via est*) *via
mortis*, ut sup. El. 3, 50. cf. h.
l. Broukh. *via aperta* v. eundem
3, 36.

5. *ille miser*) qui nullo suo
merito inculatur. H. *nihil me-
ruit*, immo laudandus ille est
auctore Cicerone Tuscul. I, 25,
62. *Omnes magni, etiam super-
iores, qui — praesidia contra
feras invenerunt.* Ad alium usum
arma inventa esse, ait Horatius
Sat. I, 3, 102. W.

6. *in saevas quod dedit ille
feras*) Rutil. I, 363.

*At contra ferro squalentia
rura coluntur,*

*Ferro vivendi prima reperta
via est.*

*Saecula Semideum, ferrati ne-
scia Martis,*

*Ferro crudeles sustinere
feras.*

7. *divitis — auri*) ut sup. 9,
81. H. In sententia: quum au-
rum

Faginus adstabat quum scyphus ante dapes;
 Non arces, non vallis erat, somnumque petebat
 Securus varias dux gregis inter oves. 10
 Tunc mihi vita foret; vulgi nec tristia nossem
 Arma, nec audissem corde micante tubam.
 Nunc ad bella trahor, et iam quis forsitan hostis
 Haesura in nostro tela gerit latere.
 Sed patrii servate Lares; aluistis et idem, 15
 Curfa-

rum nullo in usu erat, eloquenda ad pocula aurea respexit, quae Romanis in deliciis erant. cf. Iuven. I, 76. — Ceterum *fagina pocula* affabre facta apud pastores sui aevi in usu et honore fuisse memorat Virgilius Ecl. III, 36. sqq. — v. 9. *non vallis erat* sc. tum. Deest interdum haec temporis notatio. Virg. Ge. I, 277. *quintam fuge; pallidus Orcus Eumenidesque fatae*. W.

10. *Securus varias dux gregis inter oves*) Vt multae aliae in hac elegia, sic haec grata rei species: pastor recubans inter oves late errantes vel procumbentes. De *varias* v. Obsl.

11. *vita foret*) pro fuisset, et int. *utinam*. ib. *vulgi* — *arma*, quae vulgo, non sapientibus, qui pacem colunt, conveniunt. Sed v. Obsl. Similes sententias v. in Culice v. 80. sqq. H. Sensus verborum *vulgi - tubam*: mala belli expertus non essem. *vulgi nec* — *nec* pro nec *vulgi - nec*. Ita *nec* postponitur apud Virg. Ecl. X, 16.

*nostrae nec poenitet illas,
 Nec te poeniteat pecoris, divino
 poeta.*

Singularem vim orationi conciliare voluerunt poetae Latini, particulam *neque* ita post arsin quartam ponendo. vid. Lucret. III, 842. et Not. ad Virg. Ecl. IV, 63. — *tristia arma*, ut 49.; *tristia bella* Horat. Ep. II, 3, 73. Virg. Ecl. VI, 7. — v. 13. *trahor*. De syllaba *or* verbi *trahor* in arsi producta vid. Obsl. ad I, 7, 61. W.

14. *in nostro* — *latere*) nam latus praecipue petebant depugnantes, quod notum est, et a Broukh. copiose illustratum; hinc omnino latus in vulneribus inferendis memorare solemne est. Sed praestat observare, quam ingeniose vulgaris sententia in hoc versu ornata sit. Mox v. 15. *aluistis et idem* puta esse inversam orationem: vos, Lares, qui aluistis me.

Cursarem vestros quum tener ante pedes;
Neu pudeat prisco vos esse e stipite factos;

Sic veteris sedes incoluistis avi.

Tunc melius tenuere fidem, quum paupere cultu
Stabat in exigua ligneus aede deus. 20

Hic placatus erat, seu quis libaverat uvam,
Seu dederat sanctae spicea ferta comae.

Atque

v. 16. *Cursarem*) Suavis rei
imago. Sic inf. II, 2, 22. de
Natali Genio:

*Ludat et ante tuos turba
novella pedes.*

19. *Tunc melius tenuere fidem*)
Inversa oratio pro, vos tenui-
stis. *Obligamur* diis votis; ita-
que et illi *obligati* sunt ad fi-
dem praestandam in iis, quae
precamur. Diligentius tam dii,
cum lignea eorum signa essent,
custodiae suae mandatos tueban-
tar et praesentiori numine eos
voti compotes reddebant. Iuve-
nal. Sat. XI, 115.

*Hanc rebus Latii curam prae-
stare solebat*

*Fictilis et nullo violatus Iupi-
ter auro.*

Propert. IV, 1, 5.

*Fictilibus crevere deis haec au-
rea templa.*

v. Cyllen. H. Durum est dei ex
deus ad *tenuere* referre. Malim
Tunc m. t. fid. explicari: fue-
runt tunc homines meliores et
moratiores. Tibullus temporum
priscorum 18. recordatus ad sen-

tentiam digreditur: Et vero illa
tempora fuerunt feliciora et mo-
ratoria; atque dei sacris exiguis
contenti homines curarunt: *Hic
placatus erat* etc. De aede vide
Obss. V.

ib. *paupere cultu*) h. neque
auro ornatus, neque ex pretiosa
materia factus. Mox in *exigua
aede* seu pro domo, seu de fa-
cello in agris.

21 — 24. Simpliciter veterem
sacrificiorum belle depin-
gunt versus Sophoclis in Polyi-
do, quos apud Porphyrr. de Abs-
tinent. lib. II. servatos lauda-
vit Statius. Vide nunc Sophocle
Fragm. p. 440. ed. Br. — In
verbis *Atque aliquis* adverte ani-
mum ad orationem variatam pro
vulgari: seu obtulerat liba et
favum. cf. I, 4, 45. Causa eius
rei inde repetenda, quod *libare
uvam, dare ferta* ad solemnia et
stata festorum sacra pertinet;
quibus opposita sacrificia, qui-
bus voti compotes gratiam deis
reddebant. Vota enim faciebant
in rebus gravioribus, iisque po-
titi

Atque aliquis voti compos liba ipse ferebat,

Postque comes purum filia parva favum.

At nobis aerata, Lares, depellite tela;

25

Hostia erit plena rustica porcus hara;

Hanc

titi sacrificia maiora, quam solemnibus festis, offerebant. *Atque* igitur non annectit simpliciter, sed amplificationi inservit. Maiora 25. vovet Tibullus, *hostiam*, pro incolumitate. Hinc bene per *At* oratio continuatur. W.

23. *voti compos*) quod vulgo, ex voto, ut, quod voverat, nunc perolveret. *purum favum*, quia proprie *purum mel*.

25. *Lares*) int. rurales. v. 20. *patrii* dicuntur, quia, ab avis inde in isto agro culti, tutelares agri dii habiti erant. Male Sellius Obsf. misc. Specim. c. 7. contra haec disputat. Discimus autem ex hoc Tibulli loco, fuisse Larium parva sigilla, nunc ex ligno facta, quibus, vindemia et messe facta, uva apponeretur, aut corona spicea imponeretur capiti. Alias pater familias cum liberis sacrum facit libis apposis et melle; interdum et porco mactato, haud dubie, si solemnius sacrum esse debuit; tum ipse pater familias candida veste indutus et myrte coronatus incedit; myrto ornatae etiam res sacrae, ut calathus, quo liba, molam salis, vinum, affert. H. *tela aerata* Aquitanis propria fuisse, conten-

dit H. Vossius. *depellite nobis*. Ad constructionem conf. Pers. I, 83. *capiti pellere pericula*. W.

26. *Hostia*) Similiter Ovid. III. Am. 13, 16.

Et minor ex humili victima porcus hara.

Lul. lib. Carm. 66. *Hic tibi — Caeditur e tepida victima porcus hara.*

Suavis autem tanquam in tabula imago sacri rustici Laribus facti: cf. similem locum Petronii c. 133. et Anthol. Lat. lib. I. Ep. 51. Vide eiusmodi sacri apparatus in Picturis Herculanens. To. IV. t. 13. De Laribus autem eorumque religione multa adhuc obscura sunt, partim propter summam superstitionis varietatem, partim propter virorum doctorum pravam morem, argutandi et ariolandi pro suo ingenio aut saeculo, ubi res seu ex auctoritate seu ex analogia veteris moris exponenda erat. Haec tenenda inprimis iis, qui Gorium v. o. Inscriptt. Etrusc. To. II. p. 129. Passerat. Paralipom. ad Dempster. p. 118. et alibi evolverint. Sufficit tenere, *Lares* esse domus, *Penates* familiae, *Genios* unius cuiusque.

Hanc pura cum veste sequar, myrtoque canistra
 Vincita geram, myrto vinctus et ipse caput.
 Sic placeam vobis; alius sit fortis in armis,
 Sternat et adversos Marte favente duces, 30
 Ut mihi potanti possit sua dicere facta
 Miles, et in mensa pingere castra mero.
 Quis furor est atram bellis arcessere Mortem!

Immi-

27. *pura cum veste*) int. simpliciter *νεοπλυνῆ*, recens lotam, candidam. (Sacrificantibus solemniter tribuitur *pura vestis* h. e. toga candida. Apud Virg. Aen. XII, 169. *puraque in veste sacerdos*. Compara cum hoc loco II, 1, 13—16. VV.) *myrtoque c.* Horat. III. Od. 23, 15. 16. ubi ad Phidylum de Laribus:

Parvos coronantem marino

Rore deos fragiliques myrto.

29. Sic, habitu sacrificantis et opera pacis peragentis. Infr. 43. sic in hac vitae conditione. — Ad 30. conf. Ovid. Heroid. III, 88.

Et preme, turbatos Marte favente viros. VV.

31. *possit sua dicere facta*) pro dicat, ut saepe. Horat. v. c. Carm. Sec. 11.

— *possis nihil urbe Roma Visere maius.*

v. Broukh. (cf. Not. ad I, 7, 3. W.) Suavitatem autem loci facile quisque sentit.

32. *pingere castra mero*) Notus locus Ovidii Ep. I, 31.

Atque aliquis posita monstrat fera praelia mensa,

*Pingit, et exiguo Pergamaq
 tota mero.*

Et rem variatam vide apud eund. Art. II, 127. sqq.

33. Stolidum est mortem, voluptatum expertem, militia finire; cf. Not. ad I, 4, 27. — *arcessere* est facere ut accedat et opprimat, ut *arcessere sibi malum* Plaut. Amph. I, 1, 171. — Apud Lucanum VII, 257. ubi de proelio imminente Caesar agit:

Nil opus est votis: fatum arcessite ferro.

Notionem verborum *clam venit* vides explanatam et auctam adiecto *tacito pede*; ut mos est poetarum. Libenter in una sententia coniungunt *clam tacitus*. Inf. IV, 6, 18.

Illam aliud tacita clam sibi mente rogat.

Similiter II, 6, 45.

furtimque tabellas

Oculto portans itaque reditque sinu.

Furtim occultas iunctas ut I, 5, 65.; *toniter tacitus* I, 7, 13. Add. Soph. Aiac. 171. *οὐρανὸν πύλαι ἀπονοῖ*. Tautologiam igitur Horatiano I, 27, 5.

Imminet, et tacito clam venit illa pede.
 Non seges est infra, non vinea culta, sed audax 35
 Cerberus et Stygiae navita turpis aquae;
 Illic exesisque genis ustoque capillo
 Errat ad obscuros pallida turba lacus.
 Quam potius laudandus hic est, quem, prole parata,
 Occupat in parva pigra senecta casa! 40
 Ipse suas sectatur oves, at filius agnos,
 Et calidam fesso comparat uxor aquam.
 Sic ego sim, liceatque caput candescere canis,
 Temporis

Impune tutum per nemus ar-
butos.

Quaerunt —
 inesse nollem statuisset Bent-
 leius. VV.

36. *audax Cerberus*) h. pro-
 tervus, saevus, vel furens. Se-
 neca Herc. fur. 1105. *ferocem*
dixit. Idem Med. 840.

— — *ter latratus*

Audax Hecate edidit.
 at illa trina capita canina ha-
 bebat.

ib. *navita turpis*) squalidus. cf.
 Virg. Aen. VI, 298. sqq. H. Eo-
 dem sensu Charontem *tetrum*
porthmea dixit Iuvenalis III,
 265. VV.

37. *exesisque genis*) h. carne
 nudatis a rogo, tum *usto ca-*
pillo. Tales enim ad inferos
 umbrae descendere seu crede-
 bantur seu poetis fingebantur,
 aeque forma, quam sub ipsum
 mortis tempus exhibuissent. Sic

Deiphobus lacer erat ap. Virg.
 Aen. VI, 495. Eurydice *passa*
incedebat de vulnere tardo ap.
 Ovid. X. Met. 49. Add. XI, 691.
 conf. Heinl. Advers. IV, 1.

39. Tristem inferorum ima-
 ginem excipit suavis vitae rusti-
 cae descriptio, plane ut Hora-
 tius Od. II, 14, 17 — 24. con-
 ditionem post mortem et hanc
 vitam exhibuit. — 40. *occupat*
 h. e. repente et celeriter ad eum
 accedit, ut apud Horat. II, 14,
 3. *instans senecta.* Exemplis, ut
 Horat. Ep. I, 20, 18. usum lo-
 quendi *occupat me senecta* firma-
 vit Statius. VV.

42. *comparat uxor aquam*) h.
 parat. Similia ista Horatii Epod.
 2, 43.

Sacrum vetustis exstruat lignis
focum

Lassi sub adventum viri.

43. *canis* pro canis capillis et
 Cicero de Senect. c. 18. dixit. VV.

Temporis et prisca facta referre senem.

Interea Pax arva colat: Pax candida primum 45

Duxit araturos sub iuga curva boves;

Pax aluit vites, et succos condidit uvae,

Funderet ut nato testa paterna merum;

Pace bidens vomerque vigent, at tristitia duri

Mili-

44. ut III, 5, 26. *Et referam pueris tempora prisca senex.*

45. *Interea*, dum ita vitam rusticam agam. Tum et pacem sanctam sibi exoptat. — *Pax candida-situs*. Bona paci debita celebraturus, *Pax*, inquit, et inventrix culturae frugum ac vitium et servatrix habenda est. Hanc autem conservationem verbis *Pace bidens* etc. laudans, v. 51. sqq. apte ad ea, quae cum illa coniuncta sunt, describenda fertur, plane ut II, 5, 87. Ita transitus ad praesentia *vigent* — *occupat* morari non debet, praesertim si comparaveris similem transitum I, 7, 4. Accedit quod in descriptione longa ad delectationem tempora frequenter mutant boni scriptores. cf. Virg. Ge. I, 130 — 141. 2. et 475 — 483. Nihil vero quidquam in nexu sententiarum 49. (vid. Obss.) desidero. W.

47. *aluit*) h. alere solet. Praeclarus est qui sequitur locus, et Elegiae convenienter tractatus, h. e. eleganter, at sobrie et suspensa quasi manu, non morose. Est alius locus Ovidii cum hoc comparandus Fast. I, 697 sqq.

(Comp. Eurip. Bacch. 413. Εἰρήνη δὲ λαβροδοτεῖρα. *E marg.*) Illa vero v. 49. 50. de armis per pacem robigine corrumpendis sententia iam apud Theocritum occurrit Idyll. XVI, 96.

ἀράχνια δ' εἰς ὄπλ' ἀράχλαι

λεπτὰ διαστήσονται.

Simile quid versui ex Sophoclis Inacho apud Suidam in *Ἀράχνη* ineest:

πάντα δ' ἐρίθων ἀράχνην βροίθει.

Sed omnibus praeivit Bacchylides in fragm. ap. Stobaeum, supra ad I, 1, 4. laudato:

Ἐν δὲ σιδυροδέτοις πόρπαξιν αἰ-
θῶν ἀράχνην

ἴστοι πέλονται.

Ἐχθὰ τε λογχωτὰ ξίφεά τ'

Ἀμφάχε' εὐρὺς δάμνεται. H.

Ita versus constitui et posteriores duos, qui apprimè ad rem faciunt, ex Anthologia adieci. W.

48. *testa paterna*) Sic Horat. I. Od. 37, 6. *cellas avitas dixit*. Suavis autem haec adiuncta alteri illi superiori notio.

49. *vigent*) exercentur, in usu sunt. Horat. Ep. II, 3, 62. de verbis:

*Et iuvenum ritu florent modo
nata vigentque. W.*

Militis in tenebris occupat arma situs; 50
 Rusticus e lucoque vehit male sobrius ipse
 Uxorem plaustrum progeniemque domum.
 Sed Veneris tunc bella calent, scissosque capillos
 Femina perfractas conqueriturque fores.
 Flet teneras subtusa genas; sed victor et ipse 55
 Flet, sibi dementes tam valuisse manus.

At

51. e luco) ubi sacra fecerat, et in epulis sacris cum uxore liberisque potarat. Horatianum quis non meminerit: I. Carm. 4, 11.

Nunc et in umbrosis Fauno
 decet immolare lucis
 etc. Aen. XI, 740. lucos vocet
 hostia pinguis in altis. et Gra-
 tianus in Cyneg. 483.

Idcirco aëriis molimur compita
 lucis,

h. celebramus compitalia (quem locum illustravit Excursus Wernsdorf. Poet. Lat. min. To. I.); ſiti hic in luco, sic simili more inf. II, 1, 21. videmus, messe facta, in ipso agro sacrum cum epulis a patre familias factum. H. Hilaritatem diebus festis cum nimio vini usu coniunctam fuisse testatur Horatius Ep. II, 3, 223.

Illecebris erat et grata novitate
 morandus

Spectator, functusque sacris et
 potus et exlex.

Add. Tibull. II, 1, 29.

non festa luce madere
 Est rubor errantes et male
 ferre pedes.

Iunge vehit ipse, ut I, 5, 66. de-
 trahit ipse, I, 5, 34. ipsa gerat. W.

53. Sed Veneris tunc bella ca-
 lent) strenue, magno cum ani-
 morum motu geruntur, ut Ci-
 cero ad Att. IV, 16. dixit: Lu-
 dicia nunc calent. Ita fervere
 etiam dicitur, ut in illo Virgi-
 liano Aen. I, 436. Fervet opus.
 Contra frigere de otio et igna-
 via; unde Rutilius I, 389. sab-
 bata frigida dixit. Bella Vene-
 ris pro iris et rixis amantium:
 ut Propert. III, 5, 2. (3, 24.)

Stant mihi cum domina
 praelia dura mea.

56. dementes tam valuisse ma-
 nus) Propertius perversas dixit
 IV, 8, 64.

Et mea perversa sauciat
 ora manu.

Sic Horat. I. Od. 37, 7. demen-
 tes ruinas, quas demens femina
 parabat. (Ita Horatius Od. I,
 17, 26. manus incontinentes di-
 xit. Soph. Aiac. 229. παραπλή-
 κτω χειρί. h. e. manu demente.
 Aiac. 50, χεῖρα μαιμῶσαν φόρον.
 W.) Locum ex hoc nostro
 adumbratum Calpurnii vide Ecl.

III,

At lascivus Amor rixae mala verba ministrat,

Inter et iratum lentus utrumque sedet.

Ah lapis est ferrumque, suam quicumque puellam

Verberat! e caelo deripit ille deos. 60

Sit satis e membris tenuem praescindere vestem:

Sit satis ornatus dissoluisse comae:

Sit lacrimas movisse satis; quater ille beatus,

Quo tenera irato flere puella potest.

Sed manibus qui saevus erit, scutumque sudem-
que 65

Is ge-

III, 71. lqq. Simillimus est
alius inf. II, 5, 101 — 104.

57. *mala verba*) convicia, iur-
gia (nobis *bitter Vorwürfe*). tum
lascivus h. petulans.

58. *lentus* — *sedet*) ita ut
nihil animo commoveatur. Ima-
go rei iucundissima. H. Amor
saevo cum ioco eiusmodi rixis
amantium delectatur, ut perfu-
dia puellae cum Venere apud
Horat. II, 8, 13.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa,
ridet

Simplices Nymphae, ferus et
Cupido.

De ministrat vid. IV, 6, 12. WV.

59. Hinc Ovid. III. Am. 6;
59.

Ille habet et filices et vivum in
pectore ferrum,

Qui tenero lacrimas lentus
in ore videt. H.

De pulsationibus puellarum lo-
quitur Horatius Od. I, 13, 9.

Theocr. XIV, 34. Neque ea,

quae 61. 62. sequuntur, inau-
dita fuisse, Horatius testatur,
apud quem Od. I, 17, 27. 28.
Tyndaris Cyrum metuit, ne

scindat haerentem coronam
Crinibus immeritamque ve-
stem. V.

60. *e caelo deripit ille deos*)
Proverbialiter dictum: tam di-
rum facinus committit, quam
si, Gigantum more, deos caelo
exturbare voluerit: ita Vulpus.
Verum sic *deripit* nondum pla-
num est. Puto respici ad super-
stitutiones magicas et male credi-
tas artes deos eliciendi. v. Ovid.
III. Fast. 317. lqq. H. vid.
Obss. WV.

64. *flere* — *potest*) pro *fleret*.
v. ad v. 31. (cf. Not. ad I, 7,
3. WV.) Eandem rem sic expres-
sit Ovidius II. Art. 447.

O quater, et, quoties numero
comprehendere non est,

Felicem, de quo laesa
puella dolet!

65. *scutumque sudemque Is ge-*
rat)

Is gerat, et miti sit procul a Venere.
 At nobis, Pax alma, veni, spicamque teneto;
 Perfluat et pomis candidus ante sinus.

rat) h. miles sit. *Sudes* potest genus teli militaris intelligi, vel, quod praefat, vallus, qui a milite portabatur.

67. *Pax alma, veni, spicamque teneto*) Et ita in numis saepe Pax cum aristarum fasciculo, etiam arillis ac pomis gremio onusto, conspicitur. v. Broukh. cf. Statium. *Pax alma* sive a bona copia, quam affert, sive simpliciter *venerabilis, sancta*, ut *alma fides, Venus* etc. (cf. et Heyn. ad Virg. Aen. I, 306. W.) *candidus* — *sinus* h. candidae vestis. Tale signum Genii vo-

lantis, fortasse Abundantiae, sinum collectum ante se terentis, videas in Onyche nobilissimo Brunsvicensi, quo Cereris sacrum exhibetur. Elegiae autem finis similis est exitus idyllii Theocritei VII. ubi poeta memorat vinum in sacro Cereris haustum generosius: ἄς ἐπὶ σωρῷ Ἀΐδις ἐγὼ πάσαιμι μέγα πύον· ὃ δὲ γελᾷται, Δράγματα καὶ μάκωνας ἐν ἀμφοτέρῃσιν ἔχοισα. Dea, inquit, propitia sit, quae utraque manu manipulos et pappavera tenet.

ALBII TIBULLI LIBER II.

ELEGIA I.

Quisquis ades, faveas; fruges lustramus et agros,
Ritus ut a prisco traditus exstat avo.

Baccho

Elegia I.

Sacrum ambarvale describit, quod fiebat vere; v. Virg. Ge. I, 338. sqq.; certe eiusmodi sacrum, quod ad lustrationem agri pertinebat. cf. not. sup. I, 1, 23. Baccho et Cereri illud fieri, ex ipso carmine v. 3. 4. intelligitur, et quidem agno. Ad

Sementinas ferias Ovidius totum hoc argumentum transtulit Fast. I, 658. seqq., ubi ei Tibullum ante oculos fuisse manifesto apparet. Est autem hoc ex praestantioribus nostri poetae carminibus. Indicit primo loco festum diem, tum preces facit ad deos, commemorat epulas
I festas,

Bacche, veni, dulcisque tuis e cornibus uva
 Pendeat, et spicis tempora cinge, Ceres.
 Luce sacra requiescat humus, requiescat arator, 5
 Et grave luspensio vomere cesset opus.
 Solvite vincla iugis; nunc ad praesepia debent
 Plena coronato stare boves capite.
 Omnia sint operata deo; non audeat ulla
 Lanificam pensis imposuisse manum. 10

Vos

festas, et inter vota Messalae mentionem facit ingeniose. Inde ad laudes ruris convertitur, quas praeclare tractat et genio talis carminis accommodat. De tempore, quo scripta sit, vid. ad v. 32. H. De ambarvalibus docte disputavit Vossius ad Virg. Georg. l. cit. W.

5. *tuis e cornibus*) Cornua Bacchi nota; v. Spanhem. de usu et praest. numism. Diss. VII.; Broukh. tamen hoc et cetera copiose illustravit. Sunt autem 5. 4. dicta pro vulgari: Bacche racemis, Ceres spicis ornata, adeste propitii sacro, quod in vestrum honorem sit. H. Formulam dicendi similem vide I, 10, 67. W.

7. 8. Hinc Ovid. l. c.

State coronati plenum ad praesepe iuveni etc.

Tum *solvite vincla iugis*, h. e. lora iugorum, quibus illa bouum collis alligantur; demite iuga. H. Videtur igitur Heynius *iugis* pro dativo accepisse, ad Virgilianum Aen. II, 146. Pronior

tamen sum in eam partem, ut casum sextum esse pntem. Valer. Flacc. I, 628: *Vox littore puppin Solvimus*. Add. Virgil. Aen. I, 562. et II, 26. Audacter idem dixit Aen. IV, 479: *vel eo (Aenea) me solvat amantem*. Eodem modo explicabis locum Virg. Eclog. IV, 41. et Catull. LXIII, 76. Caeterum ex his verbis et vers. 85. sacrum mane non esse factum, sed tempore matutino familiam Tibulli opesibus solitis occupatam fuisse, mecum iudicat H. Vossius. W.

9. *Omnia sint operata deo*) h. ferientur, celebrent hunc diem. cf. Horat. III. Od. 14, 6. *deo*. numini, indefinite. Statius explicat *diae*, Vulpus diis. H. *Omnia*. Omnes agrestes, qui in agro degebant, festum celebrare debebant. Compara Virgil. Georg. I, 343. et 346. H. Vossium nemo, puto, sequetur. — *Non audeat iubentis est*, ut Homericum *οὐκ ἀρ ἀγορεύεις*, Il. 2, 250. W.

Vos quoque abesse procul iubeo, discedite ab aris,
 Quis tulit hesternæ gaudia nocte Venus.
 Casta placent superis; pura cum veste venite,
 Et manibus puris sumite fontis aquam.
 Cernite, fulgentes ut eat sacer agnus ad aras, 15
 Vinctaque post olea candida turba comas.
 Di patrii, purgamus agros, purgamus agrestes,
 Vos mala de nostris pellite limitibus.
 Neu seges eludat messem fallacibus herbis,

Neu

11. *Vos quoque*) Quasi lanificis mulieribus idem imperaverit. Praeter ea, quae ad I, 2, 15. notata sunt, comparata Ovid. Fast. I, 683. seq. et Valer. Flacc. I, 407. — Mox de *pura veste*, a qua turba comitantium candida vocatur, vid. I, 10, 27. Comitatum autem similem videbis apud Virgilium Georg. I. l. cit. W.

15. *ut eat sacer agnus*) igitur sponte ibat; nam quae reluctabatur victima, cum ad aram daceretur, ea litari non potuisse, notum est. Hoc tamen loco tantum de hoc cogitandum: hostiam duci, ire. Comitatur eam familia Tibulli oleagineis fectis coronata.

17. 199. Memorabile exemplum precum ad deos factorum, multo minus prisca superstitione insignium, quam quae apud Catonem occurrunt de R. R. Dii patrii autem latius de diis maiorum religione coli solitis accipiendi; nec tantum de Fe-

natibus. H. Antequam agnus ad aras adductus caeditur, preces fiunt. *Di patrii*. De diis, quos Tibullus colebat, agrestibus accipio, iisque et Lares, qui patrii I, 10, 15. audiunt, annumerandos esse ex I, 1, 19 — 24. apparet. W.

19. *Neu seges eludat messem fallacibus herbis*) eludere messem h. operam messorum, sive spem de messe; alias *decipere*, *fallere*, *mentiri* de ea re dicitur. v. Broukh. h. l. *Herbae* sunt calamini, dum virent. Notum illud Ovid. Her. XVII, 163. *et adhuc tua messis in herba est*. *Fallaces* autem, quod inanes et sine granis sunt. Videtur vero etiam hoc distichon festum ac carmen ad vernum tempus revocare. H. De frumento virenti tempore veris, ubi spicae in vaginis latent. *Fallaces*, quae laetae et vigentes postea spem messis largae decipiunt. Vid. ad Virgil. Georg. I, 195. Frumenti herba est apud Virg. Georg. I, 134. W.

Neu timeat celeres tardior agna lupos. 20
 Tunc nitidus plenis confusus rusticus agris
 Ingeret ardenti grandia ligna foco;
 Turbaque vernarum, saturi bona signa coloni,
 Ludet, et ex virgis exstruet ante casas.
 Eventura precor. Viden ut felicibus extis 25
 Significet placidos nuntia fibra deos?

Nunc

21. *Tunc*) cum seges messem non eluserit, adeoque messe larga facta, rusticus laetus *agris plenis*, frumenti copia, sacrum faciet, frue lignorum in ara accensa, et vernis ante eam ludentibus. Conf. Obsf.

22. *ardenti—foco*) int. eum, in quo sacrum fit, et quidem in ipso argo, sub dio, ut sup. I, 10, 51. in luco. Fieri id potuit ad signa deorum agrarium, passim in agris posita. Non itaque focus frigoris causa igni lucidus h. l. intelligendus, ut ap. Horat. I. Od. 9, 5.

23. *saturi bona signa coloni*) quae arguit herum saturam ex copia et divite penu, quem instruxit ex largo frugum provenitu. Calpurn. IV, 125.

Ut quoque turba bono plaudat satiata magistro.

24. *exstruet ante casas*) ante focum sacrum umbracula, sub quibus potarent et luderent: *pergulae* dictae, *trichila*, *hypampeli*: v. ad Copam v. 8. et cf. inf. Not. ad II, 5, 97. Cuiusmodi umbracula fuerit quoque in Veneris sacro, suus Perugi-

lium habemus, 5. 6. et 44. casae e myrteis frondibus factae. H. Ex multitudine vernarum non apparet domini spea esse impletas; sed si ludunt et casas exstruunt, id inter bona signa referes. *Saturi*, si quidem avarus ille audit apud Virgil. Georg. I. 47. Denique festum rusticum celebratum *cum sociis operum* vid. ap. Horat. Epist. II, 1, 142. VV.

25. *Eventura precor*) I, 5. 57. *Evenient: dat signa deus.* H. *Viden ut* formula rem probandi exquisita, quum ad eum qui praesens est vel esse fingitur, oratio convertitur. Notandum est etiam quod plures hac dietione alloquitur, ut Catullus LXI, 77. et LXII, 8. Catullus, ut Virgilius Aen. VI, 780, indicativum adiunxit more Graecorum, Tibullus coniunctivam. VV.

26. *nuntia fibra*) III. El. 4, 5. *venturas nuntia fortis Extas.* Sup. I, 8, 3. *confcia fibra deorum.* Est adeo *fibra* h. l. proprie dicta de pulmonis seu iecinis loba. Patet autem ex h. l. etiam

Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos

Consulis, et Chio solvite vincla cado.

Vina diem celebrent; non festa luce maderere

Est rubor, errantes et male ferre pedes. 30

Sed, bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat,

Nomen et absentis singula verba sonent.

Gentis

etiam in privatis sacris extipicium fuisse adhibitum.

27. *fumosos veteris proferte Falernos Consulis*) *Falernos* int. cados vini Falerni, *fumosos*, qui ad veterem condendorum vinorum morem, dum meliorem ignorabant, fumo maturitatem contraxerunt. v. Lambin. et Torrent. ad Horat. III. Od. 8, 11. conf. Demster. Etrur. Reg. I. c. 11. Ovid. V. Fast. 517.

Quaeque puer quondam primis diffuderat annis,

Prodit fumoso condita vina cado.

veteris Consulis vero, quia, ut notum, annos vini a Consilibus computari solitos cadis inscribebant. v. Horat. III. Od. 21, 1.

28. *Chio solvite vincla cado*)

h. retinere cadum, corticem adfrictum pice dimovere. v. Horat. III. Od. 8, 10. conf. Vulp. Chium vero cum Falerno miscebant, quippe alterum dulcius, alterum austerius. v. Horat. I. Sat. 10, 24. cf. Broukh. Adde Plin. XIV, 14. f. 27. H. De Chio inter rusticos iam tum fre-

quente vid. H. Vossium ad Virgil. Eclog. V. 71. p. 268. W.

29. *Vina diem celebrent*) pro vulgari: vino dies celebretur; computatione dies exigatur. Mox *maderere*, ut βεβήσω, de ebriis notum. v. Obfl. ad I. El. 2. pr. H. *Maderere* h. l. de ebriis accipienti non intercedo propter adiecta *est rubor, errantes et caet.* Sed *maderere* proprie est large se viro invitare, uti *uvidum esse*. Compara mihi Hor. IV, 6, 37. Satyr. II, 1, 9. Tibull. II, 5, 87. Adde Platon. Sympos. Cap. 4: *Καὶ γὰρ αὐτὸς εἶμι τῶν ἡδὺς βεβητισμένων*, h. e. ex iis qui heri large vino se invitaverant. W.

31. *bene Messalam*) sc. valere, rem gerere precor. vid. Broukh.

32. *singula verba*) dictum aut proverbii more, qui nobis quoque est, ut singulis verbis adiecta, hoc est, saepius iterata dicatur Messalae mentio, aut ut *singula verba* sint: singulorum verba; quotquot adsunt convivae, Messalam valere iubent.

Gentis Aquitanae celebrer Messala triumphis,
 Et magna intonsis gloria victor avis,
 Huc ades, aspiroque mihi, dum carmine nostro 35
 Redditur agricolis gratia caelitibus.
 Rura cano, rurisque deos; his vita magistris.
 Desuevit querna pellere glande famem.
 Illi compositis primum docuere tigillis
 Exiguam viridi fronde operire domum. 40
 Illi

33. v. ad lib. I. El. 7. pr. Possunt autem v. 31. sqq. videri declarare, carmen hoc scriptum esse paullo ante illud alterum, cum Messala *absens* adhuc esset v. 32. adeoque nondum ex itinere rediisset. Verum *absentis Messalas* rationem habere potest Tibullus etiam, quatenus *ruri* diem festum celebrabat, dum Messala ad urbem esset.

34. *intonsis — avis*) ita dicit, ut Messalae nobilitatem innuat. Tonsores enim non nisi post 454. in Italiam venere, ut e Varrone de R. R. II, 11. docent Broukh. et Vulpinus ad h. l. H. Ex Varrone Plinius VII, 59. rem confirmat. W.

35. *Huc ades adspiraque mihi*) tanquam numen invocat eum: quem propitium sibi esse vult.

37. *his vita magistris D.)* vita, *βίος*, h. homines, humanum genus. Egregius autem qui sequitur locus de primo vitae cultu primisque humanitatis initiis, quae haud dubie ruri debentur, quatenus ea ab aratione profecta sunt: cum eadem ex-

struere sibi coepere homines tecta, quibus frumenta conderent, et ipsi habitarent; tum invenere plaustra, ad frumenta devehenda; tum conservere arbores, et herbas hortenses, et vites. Mox mellificium inventum. Festi autem post messem conditam dies carminibus et cantui fistulae et choro, ducendo originem dederunt. Ruri etiam religiones deorum ortum habuere (v. 59.). Ruri lanificium primum inventum cum textura. Ruri tandem amor primum in humana pectora saevire coepit.

Notandum vero et illud in poeta, quod diis agrestibus vitae cultioris initia tribuit; quandoquidem eorum beneficio factum, ut homines mitiorem victimum cultumque excogitarent. Esti et vulgari more Cereri Bacchoque hoc tribuitur, ut monstrasse ac docuisse ea omnia dicantur. Sunt porro suavissimi versus per totum hunc locum cum numerorum miro laevore, tum orationis venustate et lepore.

Illi etiam tauros primum docuisse feruntur
 Servitium; et plaustrum supposuisse rotam.
 Tunc victus abiere feri: tunc confita pomus;
 Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas;
 Aurea tunc pressos pedibus dedit uva liquores, 45
 Mixtaque securo est sobria lympham mero.
 Rura ferunt menses, calidi quum sideris aestu

Depo-

41. 42. Ornata. tum aratio et vectura reperta. H. Servitium ad armenta translatum pariter apud Aeschylum Prometh. 462: *Κάθευε παῖτος ἐν ζυγοῖσι σπύδαλα Ζεύλασι δουλεύοντα*. W.

43. victus — feri) h. ferorum hominum, ferae vitae. sc. glandes istae, arbuta, corna etc. H. Haec per sequentia tunc — tunc — explicantur, ut I, 8. 43. verba tum studium formae. Mox confita ut apud Graecos *confiteύειν*. Ad sententiam compara Plin. VH, 56. W.

44. Tunc — aquas) quam ornate! tum primum horti facti, et olera coli coeperunt. irriguas aquas h. l. active, quae hortos irrigant. v. Broukh. bibere. ut Virgil. IV. Ge. 32.

— irriguamque bibant violaria fontem.

cf. Stat. H. Hortus primum maceria aut saepe clausus est, ut olera aliaque cibi causa ibi colerentur. W.

45. pressos pedibus) vetere more. Sed proprie uva premi-

tur, liquores autem exprimi dicendi.

46. securo — mero) quod securus et curis solutos reddit. Sobria lympham, ut I, 6, 28. suaviter dicta ex opp. vini inebriantis. Pertinet autem et hoc ad vitae mitioris progressum aliquem iam factum, quod non merum bibi, sed misceri vinum coepit. H. Verba sobria lympham opposita sunt vocabulo merum, ut I, 6, 28. Epitheton autem securo beneficium vini, apud veteres habitum, egregie depingit. Vid. Horat. I, c. 18. 3. 4. add. Tibull. I, 2. ab init. et III, 6. W.

47. Rura ferunt) scil. ab illo inde tempore. Nam manendum est in eodem vitae mansuetioris exordio. H. Tempus praesens pro praeterito positum puta a poeta, suaviter orationem mutante. Mox ad praeteritum redit. W.

ib. calidi — sideris) h. Solis, ut toties sidus. Nec de canicula nunc quaeritur. cf. Vulp.

Deponit flavas annua terra comas.

Rure levis verno flores apis ingerit alveo,

Compleat ut dulci sedula melle favos. 50

Agricola assiduo primum satiatus aratro

Contavit certo rustica verba pede;

Satur arenti primum est modulatus avena

Carmin, ut ornatos diceret ante deos.

Agricola et minio suffusus, Bacche, rubenti 55

Primus

48. *annua terra*) quae annuas vicissitudines experitur, ut ferar, demetatur, etc. v. Broukh. *assiduo* malis adiectivum pro adverbio positum esse.

49. *Rure levis verno f. a. i. alveo*) verno referendum ad *alveo*. v. Broukh. quia in Italia ab ipso aequinoctio verno apes mellificare incipiunt, ut Columella de R. R. IX, 14. docet. H. Flores pro succo e floribus. Caeterum cf. Plin. XI, 7. W.

50. Omnia ornatissima, ut de singulis moneri vix possit. *Sedula* observa pro ea.

51. *assiduo* — *satiatus aratro*) *satiatus* h. satur ex aratione, frumento parato, assiduo opere rustico facto. cf. Obsl. *assiduum aratrum*, quod assidue tractatur. Mox *certo pede* est certis numeris. H. *Assiduo aratro satiatus* dictum pro longorum et assiduorum operum taedio affectus. W.

54. *ornatos* — *deos*) h. coronatos v. 59. die festo. Repetit adeo poeta, quod antiquiores iam docuerant: poëticam ab

hymnis deorum initia habuisse: hos autem primum inter agrestes tentatos: eosque lyrici statim generis esse debuisse, ex eo facile intelligitur, quod ad fistulam canebantur et choro, qui ducebatur, adaptati erant. Conf. Lucret. V, 1378. sqq. 1397.

55. *minio suffusus, Bacche, rubenti*) Primordia rei scenicae, et primo loco tragoediae, doctus poeta ab agrorum festis esse repetenda docet; nota narratio. v. Horat. Art. 275. Diverfa ab ea est, nec cum illa permiscenda, ut vulgo faciunt, origo rei scenicae in Italia, quam idem Horat. exposuit II. Ep. 1, 139. 145. sqq. Liv. VII, 2. Vtramque Virgilius attigit et distinxit Ge. II, 380. et 385. sq. Bacchum appellat, quia *chori*, qui Tragoediae initia fuerunt, vel maxime in eius honorem instituebantur. Ideo autem minio insiciebant se, quia ipse Bacchus eo illinebatur, (v. Broukh. et ante eum Cyllen.) seu, quod probabile mihi quidem fit, quod in rudi et paupere

Primus inexperta duxit ab arte choros.

Hinc datus, a pleno memorabile munus ovili,

* Dux pecoris hircus: duxerat hircus oves.*

Rure puer verno primum de flore coronam

Fecit, et antiquis imposuit Laribus. 60

Rure etiam, teneris curam exhibitura puellis,

Molle gerit tergo lucida vellus ovis;

Hinc et femineus labor est; hinc pensa colusque,

Fusus

pere populo, ut adhuc inter barbaras Americae gentes, rubens color pro unico ornamenti genere parabili erat; itaque mansit etiam per seriora tempora in religiosis rebus, in quibus vetus mos pertinacius, quam in aliis servatur, ut et se et vero etiam deos minio pingerent in festorum dierum sollennibus. H. *Ätioxpιδίδουατα* ista hominum agrestium, unde originem reputant artis scenicae Tibullus et Horatius, qualia fuerint, optime explicuit Boettig. *Archaeolog. Pictur.* p. 189. — Verba minio *suffusus* quod attinet, notandus verbi *suffundere* usus de colore faciei induoto, De iis enim plerumque usurpatur rebus, quae sub cute conspiciuntur. Sed exempla debet Forcellinius. W.

56. *inexperta duxit ab arte choros*) *inexperta ars*, cuius nullum factum periculum, nova, intentata. *ab poetis* ita abundare solet. v. sup. 1, 5, 4. H. Pedestres etiam scriptores praepon-

sitionem *ab* ita usurparunt, ut esset idem fere quod *χορηγία*, usus, ut Cic. pr. Milon. cap. 21. §. 56. Non pertinent huc loca, qualis est apud Ciceron. de Officiis I. 2. W.

57. *Ovile* h. l. de stabulo caprearum, quod egregie Bentleius ad Horat. Od. I. 17. p. 53. illustravit. W.

62. *Molle gerit t.)* Versus suavissimus artificiosa epithetorum collocatione, *lucida ovis* est candida. v. Bronkh. Non minus eleganter Ovid. IV. Fast. 773.

*Lanaque proveniat, nullas
laesura puellas,
Mollis et ad teneras quae
libet apta manus.*

63. *Hinc et femineus labor*
est) Ovid. I. Am. 25. 29.

*Tu, cum feminei possint esse
sane labores,*

*Lanificum revocas ad sua
pectora matrem.*

v. ib. Metam. Hinc, a tenui, a vellere.

Fusus et appposito pollice versat opus:
 Atque aliqua assiduæ textis operata Minervæ 65
 Cantat, et applauso tela sonat latere.
 Ipse interque greges interque armenta Cupido
 Natus et indomitas dicitur inter equas.
 Illic indocto primum se exercuit arcu.

Hei

64. *Fusus — versat opus*)
 alias *fusus* versari dicitur. Ovid.
 VI. Met. 22.

*Sive levi teretem versabat
 pollice fuso.*
 Met. IV, 221.

*Lævia versato ducentem stami-
 na fuso.*
 Epist. 19, 37.

*Tortaque versato ducentes
 stamina fuso.*
 hic vero *fusus versat opus* h.
 versando fuso, fit opus, netur
 filum. Sic etiam filum, quod
 deducitur, *versari* dicitur. IV.
 Met. 34.

*Aut ducunt lanas, aut stami-
 na pollice versant.*
 et hoc *filum*, quod netur, h. l.
 per *opus* declaratur. H. Mem-
 brorum ratio hæc est: Verba
Hinc — labor est explicantur
 sequentibus, *hinc pensa — opus*.
 Versibus autem 65. et 66. alia
 sententia suaviter adiicitur. W.

65. *assiduæ textis operata
 Minervæ*) *operari Minervæ* h.
 arti et operi textorio operam
 dare, ut dicimus, *operari Mu-
 sis*. *Textis* est casus sextus, ut
 Ovid. III. Art. 636.

*Cum sedeat Phariæ sistris
 operata iuvenæ.*

Melius tamen iunguntur *texta
 Minervæ*, ut *colus calathique
 Minervæ* ap. Virg. Aen. VII,
 805. et *operari textis*, operam
 adhibere, of. II, 3, 36. Ita
 videtur Broukh. accepisse, nam
 laudat *versum* ex Aen. III, 136.

*Connubiis ardisque novis
 operata inventus.* H.
 Caeterum ad sententiam illu-
 strandam faciunt quæ attulit
 H. Vossius ad Virgil. Georg.
 pag. 141. W.

66. *tela sonat*) h. ipsum tex-
 tum. v. Obsl. *Latus*, corpus, *ap-
 plausum*, cum strepitu appul-
 sum, allisum, *tela*, iugo textor-
 io, machinæ, cui illud, infe-
 rendo stamen liciis, subinde ad-
 movetur, *sonat*. Nunc inverse
 dicta *tela sonare applauso*, al-
 liso, corpore. H. Significatio-
 nes vocis *tela* accurate exponit
 Forcellinius. W.

67. *Ipse interque greges*) Et-
 iam amoris ignibus prima agre-
 stium pectora fuere quæ inca-
 luerunt. Molles de hac re ver-
 fus sunt Pervigilii Veneris 77.
 lqq.

69. lqq. Suavissima et admo-
 dum ingeniosa narratio de Amo-
 re artem sagittandi experiente.

Hei mihi, quam doctas nunc habet ille manus! 70
 Nec pecudes, velut ante, petit; fixisse puellas
 Gestit, et audaces perdomuisse viros.
 Hic inveni detraxit opes; hic dicere iussit
 Limen ad iratae verba pudenda senem.
 Hoc duce, custodes furtim transgressa iacentes, 75
 Ad iuvenem tenebris sola puella venit,
 Et pedibus praetentat iter, suspensa timore,
 Explorat caecas cui manus ante vias.
 Ah miseri, quos hic graviter deus urget! at ille
 Felix, cui placidus leniter afflat Amor! 80
 San-

72. *perdomuisse*) h. l. telo traicere; sed ab effectu, quod telo transfixa remuntur, vincuntur, *δαμάσθαι* solent.

74. *iratae*) absolute positum pro: iratae puellae. cf. not. ad l. 8, 51. H. *Limen ad iratae*. Notanda positura praepositionis ad. Similia exempla vid. ad Virg. Aen. IV, 257. congesta. Paullo ante v. 71. *fixisse* positum cum vi pro *sed fixisse*. W.

75. sq. Suavis et haec memoria: Amor in caliginosa nocte dux puellae meticulosa. Nec vero accipiendum, quasi ea per vias ad iuvenum aedes perducere patitur: sed, ut supra vidimus lib. I, 9, 43. 44. I, 6, 59. 61. puella e cubiculo egressa per domus atria et porticum referatis olim foribus amatorem recipit. Hinc h. l. *custodes iacentes*, servus ianitor. H. *iacentes* h. e. dormientes. W.

78. *caecas* — *vias*) sunt viae, quae cognosci et videri nequeunt.

79. 80. Belli versus et sententia et orationis ornamentis: *urget* potens verbum et efficax, aut de maiore vi, cui resisti nequit; ut si Phoebus urget vatem, Pythiam, si furor Bacchicus ingruit mentibus; aut de malis, a quibus respirandi nullus locus nec tempus est; petitum autem illud a procella ac vento graviter incumbente et ingruente; hinc natum v. l. sequi *afflat*. *Κύριος γὰρ οὐ φοβητόν, ἣν πολλὴ ἐνῆ*, proxime ad nostrum dixerat Euripides Hippol. 443. ubi v. illustratio-nem Valkenarii. Alterum, *cui placidus leniter afflat Amor*, sumtum est ab aura secunda, qua favor et studium toties exprimi solet; est adeo: cui Amor propitius est, *ὃ ἐπιπνεύσῃ ἐνδύειος*, dixeris

Sancte, veni dapibus festis; sed pone sagittas,
 Et procul ardentes, hinc procul, abde faces.
 Vos celebrem cantate deum, pecorique vocate
 Voce; palam pecori, clam sibi quisque vocet,
 Aut

dixeris secundum Callimachi illud Epigr. IX. et Theocr. XII, 10. *Εἰδ' δμῶλοι πνεύσαντες ἐν ἀμφοτέροισιν Ἐρωτας*. Alia, etsi non multum dissimili, ratione dixit idem de Berenice Idyll. XVII, 51. *Πᾶσιν δ' ἥπιος ἦδε βροτοῖς μαλακοῦς μὲν Ἐρωτας Προσπνέει*. quod ab afflatu deorum petitum, quo *ἰνδουσιῶν* homines dicuntur. Sic quoque inf. El. 4, 57. ubi indomitis gregibus *l'œnus afflat* amores. Tertius afflandi modus est serpentum, pestilens et exitiosus, petitus a levi tactu, odore, halitu. cf. ad Aen. I, 591.

82. *hinc procul abde*) h. remove. v. Gronov. Pec. vet. pag. 308. *Daptes* autem festae h. l. vix aliae sunt, quam eadem epulae sacrae, quas celebrat poeta cum vernis.

83. *Vos c. cantate*) Vos, qui festis adestis caeremoniis. *celebrem — deum*) est, qui valde celebratur, frequentatur, ad quem frequentes adeunt. v. inf. IV, 4, 23. *Iam celeberrimam, iam laetus oris*. (cf. Not. ad I, 3, 33. V.) *pecori vocatur* Amor, ut feturam laetam et copiosam det. II. *Vocare* est verbum proprium, cf. Virg. Georg. I,

347. et II, 388. Vocatur deus, ut propitius adsit. *Voce vocare* exemplis illustrat Forcellinius. V.

84. *clam sibi quisque vocet*) Vota parum honesta, aut nimis improba aut etiam invidiosa, imprimis si verendum erat, ne adesset, qui contraria vota faceret, tacite concipiebant. v. inf. IV, 5, 17. 18. conf. Scallg. et Broukh. Vulp. ad Catull. I. XIII, 104. Fundus superstitionis in Homero est Il. η. 194-6. Adduxit ea sublimem sententiam Senecae Epist. X. *Tunc scito te esse omnibus cupiditatibus solutum, cum eo perveneris, ut nihil deum roges, nisi quod rogare possis palam*. et Persianum illud: *aperto vivere voto* Sat. II, 6. Haec quidem commemoravi ad interpretum communes rationes, quas tamen tantum non alienas ab h. l. arbitror. Amorem quisque vocat sibi, ut amoribus suis propitius sit votaue rata faciat, quae forte pro puella sua quisque facit. Ad amatoria adeo vota spectat locus, et ad pudorem amantium, vota sua aq. gaudia non palam fatentium, nec in vulgus efferentium. Nec aliter inf. IV, 5, 17. 18.

Aut etiam sibi quisque palam; nam turba iocosa 85

Obstrepat, et Phrygio tibia curva sono.

Ludite, iam Nox iungit equos, currumque sequuntur

Matris lascivo Sidera fulva choro.

Post-

86. *Phrygio tibia curva sono*) Tibia Phrygia inter sacrificandum cani solita, ne sinistri quid audiri posset; ut velato capite precabantur, ne quid posset videri. habebat ea cornu aduncum sive *κρόσσον* curvum adfixum, cum aliae rectae essent. v. Gronov. Obsf. I, 17. p. 142. 3. Burman. ad Ovid. III. Met. 533. Vulp. ad Catull. LXIII, 22. et h. l. Broukh.; atque sonus eius multo erat gravior, quam nostrae tibiae.

87-90. Quatuor hi versus longe pulcherrimi, et si cumulatim personis symbolicis Noctis, Stellarum, Somni, Somniorum, reprehendendi. Ut alii *Lunae*, sic nunc *Nocti* tribuit *equos* et *currum*, ut multi alii. v. Statius, Doula F. in not. c. 4. et Broukh. conf. inf. III, 4, 17. Deinde *Nox mater siderum*, quam sequuntur *Stellae* tanquam liberi, quod sumtum ab Euripide Ion. 1150. Scaliger pronuntiat:

*Μελάμπειλος δὲ Νυξ ἀστέροισιν
ζυγοῖς*

Ὁρχήσεται ἅπαντα δ' ὠμότατον θεῶν.

ubi saltem *Nox* *agitare currum*, cui equi non funibus alligati sunt, sed solis habenis regun-

tur, eamque *sidera* sequi dicuntur. Sed et aliorum poetarum usu frequentata est haec ratio; etiam Hymn. Orphic. 6, 3. *Ἀστέρες οὐράνιοι, Νυκτὶς φίλα τέκνα μελαίνης* etc. Et quod *Sidera Noctis currum sequuntur*: Theocrit. Idyll. 2. fin. *χαίρετε δ' ἄλλοι Ἀστέρες, εὐπήλοιο πατρὶ ἄντυγα Νυκτὶς ὀπαδοί.*

88. *lascivo Sidera fulva choro*) Propter modulatum et consonum motum *choreae* et *chori* sideribus tribuuntur. v. Lucian. de Saltat. c. 7. conf. Doula l. l. et Vulp. h. l. Simili modo apud auctorem Carm. in Maecen. obitum, qui vulgo *Albinovanus* habetur, II, 129.

*Quaesivere chori iuvenum sic
Hesperon illi.*

Scaliger *choros* absolute dictos de astris intelligit, quae *Lucifer* antecedit ortu suo. Ego malim de turba adolescentum ludantium sub vesperam accipere et lego adeo *chori iuvenum*: De reliquis istius loci v. Wernsdorf. Poet. Lat. min. Vo. III. p. 308 sq. docte disputantem. *Lascivus* vero proprium est saltationis epitheton propter exultationem liberiores aut motum molliorem: v. Ovid. IH. Met. 685.

Postque venit tacitus fuscis circumdatus alis

Somnus, et incerto Somnia nigra pede. 90

ELÆ.

89. *Postque venit t.) Somnus* alatus fingeatur, quod in vulgus notum. v. Broukh. Sic et æternus ille Somnus. v. Anthol. III, 25. Epigr. 69. Ornatum hoc ab aliis poetis egregie. Ita alis suis obumbrat Somnus eos, quos sopire vult: v. Orphei Argon. 1009. Simili modo *alata Somnia*; unde Eurip. Hecuba 71. Πόντια Χθών, μελανοπτερόγυον μᾶτερ Ὀνείρων. et *Nox alata*: unde Aen. II. 360.

Nox atra cava circumvolat umbra.

Idem VIII, 368. eleganter:

Nox ruit et fuscis Tellurem amplectitur alis.

ut ap. Euripid. Bacch. 380. κρατερ ἀνδράσιν ἔπρον ἀμφιβάλλει. Profecit hinc Statius Achill. I, 620.

— *totis ubi Somnus inertior alis*

Defluit in terras, mutumque amplectitur orbem.

Alata etiam *Nox* in veterum monumentis occurrit: in Monum. ined. Winkelmanni No. 27. cum alis vespertilionis: etsi forma adolescenti propior. et apud Callimach. in Del. 234. ἐπεσίδειν πτερόν Ἀηδαῖον Ἰπνος; dicitur, h. urgere, alis applicitis, impactis, impressis, ut fit in artiore amplexu. Propert. in noto loco I, 3, 35. nimis ad verbum reddidit: *Dum me Sopor impulit alis*. Aliud phantasma

Virgilius habet Aen. V, 854. ubi Somnus Palinuro aquam Lethaeam inspergit in oculos. At Callimachi locus adumbratus est ex Pindar. Pyth. I, 13. Iqq. Imaginem pueri alati cum pavere et lacerta in anaglyphis obviam de Somno explicant; sic iam Tollins in Epistola ad Cuperum. v. Fortuita eius p. 277. Sed de hac antiquitatis parte copiose disputatum est nuper a viris doctis, qui de Mortis signo ac symbolis apud veteres disserere instituerunt.

90. *incerto Somnia nigra pede)* *Incerto pede* h. infirmo, claudo, ferri Somnia qua de causa dicantur, coniectura affe- qui necesse est, cum doctrina veterum certa nulla ad nos pervenerit. Sunt autem multa, quae similitudinem aliquam habeant, ut in symbolicis fieri solet. Possunt *pedes incerti* et *incessus claudicans* referre Somniorum naturam incertam, ambiguum et obscuris ambagibus involutam: aut eandem ad causam, qua *Somnus* titubare et inconstanti gressu incedere fingitur: ut solent somno gravati. Potest quoque Somniorum natura adumbrata esse hactenus, quod simulacra illa levia et volubilia menti et oculis obversantur inconstanti gressu et incerto.

ELEGIA II.

Dicamus bona verba, venit Natalis, ad aras;

Quisquis ades, lingua, vir mulierque, fave.

Urantur pia tura focis, urantur odores,

Quos tener e terra divite mittit Arabs.

Ipsae suos Genius adfit visurus honores,

5

Cui

Elegia II.

In natali puellae Cerintho desponsae sacrum indicit poeta Genio, votaue eius pro puellae connubio et constanti amore rata fore auguratur. Cerinthum puerum lib. IV. El. 2. et lqq. a Sulpicia amari videbimus; sed puellae tam illustri gente prognatae libertinus homo, saltem Graeculus et peregrinus, desponderi vix potuit. De alia igitur paris fortis puella haec accipio. H. Cerinthi dies natalis celebratur. vid. Obfl. W.

1. *Dicamus bona verba*) hoc *favere lingua* dicitur. Bona verba sunt *εὐφημα*, boni ominis. cf. Ovid. V. Trist. 5, 5. 6. Ea ante aras, inter sacrum, inprimis observabantur: conf. paullo ante ad El. II, 1, 86. *Natalis dei* obscura religio est, nec nisi ariolationes sunt, quae viri docti de eo disputant, inprimis Passer. Paralipom. Demsteri p. 99. Vasa Etr. To. I. p. 51. 55. 60. 61. 63. 72.; et omnis de Geniis res parum ad liquidum perducta est aut perducere potest. Noster paullo post v. 5. Genium

a Natali distinguere videtur. *Deum Natalem* inf. videbimus lib. IV, 5. 19. Eum iam affore sacris ait. H. *Venit Natalis*. Adventantem deum praefagit Tibullus; itaque quae deo adventante facienda sint, praecipit. Similiter Callimachus hymnum in Apollin. 1 — 25. orditur. — Denique, de Genio a Natali non distinguendo expositum in Obfl. W.

3. *pia tura*) *pia*, quia diis cremantur pietatis testandae causa. *odores*. v. ad I, 3, 7. ubi *Affryii odores* memorantur.

4. *tener* — *Arabs*) h. mollis, effeminatus bonitate solis. v. Broukh. Scilicet, quod non omnes tenent, illo tempore praeter tus etiam aliae res odorae in ara adoleri solebant; ut croci flos, v. c. Ovid. Fast. I, 76. cinnamomum et casia — *quae diis per singulas micas dantur*, ait Plin. XII, 18. l. 41. nardi folia ac spicae etc. H. *tener* pro mollis. Sic apud Iuvenalem XII, 39. Maecenates teneri. De voce mittit consulere Heynium ad III, 2, 25. W.

Cui decorent sanctas mollia ferta comas;
 Illius puro destillent tempora nardo;
 Atque satur libo sit, madeatque mero.
 Adnuat et, Cerinthe, tibi, quodcunque rogabis.
 En age, quid cessas? adnuet ille; roga. 10
 Auguror, uxoris fidos optabis amores;
 Iam reor hoc iplos edidicisse deos;
 Nec tibi malueris, totum quaecunque per orbem
 Fortis

6. Cui d.) I. 7, 52. de Genio:

*Et capite et collo mollia
 ferta gerat. H.*

Visuras. Visere de deo ad sacra sua veniente. Supr. I, 6, 22. de cultore numinis ad loca certa veniente sacrorum gratis. Similiter *invisere* Virgil. Aen. IV, 144. — Caeterum poeta, postquam dei adventum supra praeflagiverat, hic optat, ut adsit ornatus. VV.

7. *puro* — *nardo*) *purum nardum* est tenue ac simplex, oleum nardinum, contra *unguentum* erat crassum ac mixtum. v. Spanhem. ad Callim. in Apoll. v. 58. qui cum nostro comparari potest:

*Αἱ δὲ κέμαι θυόεντα πόδες
 λείθουσιν ἔλαια.*

etiam in Hymno Homérico in Vellam 3.

*Αἰεὶ οὖν πλοκάμων ἀπολείβεται
 ὑγρόν ἔλαιον.*

destillare est guttas deorsum mittere. conf. I, 7, 51.

Illius e nitido stillent unguenta capillo:

etiam de Genio. At de Apolli-

nē III, 4, 28. Graphios autem descripta est religio alioqui perobscura. Dum Genio sacrum fit ture aliisque odoribus accensis, et appositis libis et libato vino: Genii simulacrum, adulescentis speciem referens, corollis ornatur, nardo aliisque unguentis delibutis capillis. Institutum hoc forte eo, ut tanto magis epulis ille adesse suis videretur; quandoquidem conviviorum ille mos perpetuus erat, ut coronati essent et uncti convivae. Conf. sup. lib. I, 7, 49. sqq. Itaque libis etiam saturari et vino inebriari fingitur h. l. Genius.

11. *uxoris*) spe quidem et voto. vid. v. 17. 18. Et omnino puellae amatae eo nomine saepe appellantur.

12. *Iam reor h.)* quod tacite iam votum istud concepit. v. ad sup. Eleg. 85. H. Quod votum diis notissimum, utpote iam saepius factum ad eosque latum. VV.

Fortis arat valido rusticus arva bove;
 Nec tibi, gemmarum quidquid felicibus Indis 15
 Nascitur, Eoi qua maris unda rubet.
 Vota cadunt. Utinam ut trepidantibus advolet alis,
 Flavaque coniugio vincula portet Amor!
 Vincula, quae maneant semper, dum tarda senectus
 Inducat rugas, inficiatque comas. 20
 Hac venias, Natalis, avi, prolemque ministros:
 Ludat et ante tuos turba novella pedes.

ELEGIA III.

Rura meam, Cerinthe, tenent villaeque puellam:
 Fer-

14. Versus admodum scitae structurae, ex indole Latini sermonis, qui tales iuncturas variatae admittit, modo non ad fastidium adhibitas. Contra ad nostri sermonis ingenium ratio ista erit damnanda. Haecenus probabo iudicium Lessingii.

15. 16. *felicibus Indis*) divitibus, et *Eoi qua maris unda rubet*, sole oriente. H. Gemmas intelligam margaritas, ut ap. Propert. I, 14, 12. W.

17. *Vota cadunt*) rata sunt. ut I, 6, 85. *Haec aliis maledicta cadant*, cf. h. l. Vulp. Praeclarum autem *γάτασμα* Amoris advolantis et vincula coniugalium apportantis. De tali vinculo iugali interpretatur vittam, quae saepe in Etruscis vasis occurrit, Passerius To. I. p. 32. p. 45. 58. et v. Index. H. *Vota cadunt*. De hac forma loquendi vid.

not. ad I, 6, 85. — *Utinam restituimus pro Viden ut*, de qua re dictum in Obsl. W.

18. *Flavaque coniugio vincula portet Amor*) Coniugio scil. legitimo. *Vincula sunt flava*, quia is color, ut omnino laetitiae, sic nuptiarum est. v. Ovid. X. Met. 1. conf. ad I, 7, 49.

21. *Hac — avi*) hoc augurio. v. Obsl. *prolemque ministros*. Expectatum igitur et a Genio etiam hoc beneficium; quod tamen sibi ipsi parandum est ab unoquoque. Verum a diis quoque agrestibus feturam expectari vidimus. v. inf. II, 5, 91. 92.

22. *ante tuos — pedes*) non Cerinthis, sed Natalis Genii. v. Obsl.

Elegia III.

Amica rus abducta rusticari
 et ipse gessit Tibullus, si vel
 K opus

Ferreus est, eheu, quisquis in urbe manet.
 Ipsa Venus laetos iam nunc migravit in agros,
 Verbaque aratoris rustica discit Amor.
 O ego quum dominam adspicerem, quam fortiter
 illic

5

Verfarem valido pingue bidente solum!
 Agricolaeque modo curvum sectarer arâtrum,
 Dum subigunt steriles arva ferenda boves;
 Nec quererer, quum sol graciles exureret artus,
 Laederet aut teneras pustula rupta manus. 10
 Pavit et Admeti tauros formosus Apollo;

Nec

opus rusticum sit faciendum, seque tuetur Apollinis exemplo. At v. 33. ad v. 60. diras imprecatur avaritiae saeculi sui, et de puellae cupiditate conqueritur: inde a v. 61. et ipsi ruri mala precatus propter puellam in rus abductam. De ceteris v. Obss. Est prior Elegiae pars inter suavissima carmina.

v. 1. Imitatus est Statius V. Silv. 2, 1.

*Rura meus Tyrrhena petit
 saltusque Tagetis
 Crispinus etc.*

3. *laetos*. Refero epithetoni ad amoenitatem agrorum. Muretus statuit, agros dominae Tibulli praesentia exhilarari. — Cacterum deos cum iis, quos fovent, venire et abire poetae fingere solent. vid. Tibull. II, 6, 2. 4. et ad Virg. Eclog. V, 35. W.

4. *Verbaque* —) Ovid. I. Pont. 8, 55.

Et discam, Getici quae norint verba iuveni.

Suavissima autem haec facies Amoris: quae in gemmis quoque antiquis occurrit, ut vomerem seu rastrum teneat, et in Moschi poematio.

5. Commâ post *ego* sustuli. *Fortiter*, non succumbens labori. W.

8. *steriles* — *boves*) n. testibus demellis, et, si feminae sunt, vulva extracta. cf. Vulp.

9. *Nec quererer, quum*) Cic. Epist. IX, 14, 5: Gratulor tibi, quum tantum vales apud Dolabellam. *Quum* dicitur in talibus pro *quod*, latente quadam temporis significatione. Mox *pustula rupta*, ut cicatrix rupta dicitur. W.

11. *Admeti*) ad Pheras Thesaliae, quem amabat, cuique se

Nec cithara, intonsae profueruntve comae.
 Nec potuit curas sanare salubribus herbis:
 Quicquid erat medicae, vicerat, artis, Amor.
 Tunc fiscella levi detexta est vimine iunſci, 15
 Raraque per nexus est via facta sero.
 O quoties, illo vitulum gestante per agros,
 Dicitur occurrens erubuisse soror.

O quo-

ſelponte mancipabat. v. Broukh. qui adſcripſit auctorum loca, quibus haec fabula exponitur. Sed principes hi ſunt: Homer. II. β, 763-7. Callimach. in Apoll. 47. ſqq. Ovid. Met. II, 680. ſq. ubi v. Intpp. etiam de ſede Admeti. Apollodor. I, 9, 15. Ceterum locum hunc noſtri ante oculos habuit Ovid. Epist. V, 151. Adde inf. III. 4, 67. ſqq. H. Imitatus eſt huius loci verſus 17. 18. a porte Valer. Flacc. I, 447 — 449. ſed nonnulla mutavit, ut faciunt imitatores. — *Proſuerunt*, nimirum ad animum Admeti ſibi conciliandum. cf. II, 4, 15. III, 8, 1. I, 8, 9. W.

12. *Nec cithara*) Similiter Ovid. X. Met. 170. ſqq. et Albinov. II, 79. Scilicet dicitur Admeti amore ſerviſſiſſe. Alii poetae aliter fabulam tractarunt.

14. cf. Ovid. I. Met. 521. ſqq. et hinc alii poetae ſaepe idem ſequenti ſunt. Praeivit ſorte omnibus Bion in fragm. X. in Hyacinthum.

15. *detexta eſt vimine iunſci*) Virg. Ecl. 2, 71.

*Quin tu aliquid ſaltem potius,
 quorum indiget uſus,
 Viminibus mollique paras detexere iunco?*

v. Broukh. cf. Ovid. II. Met. 654. IV. Faſt. 435. Copa 17. (add. Virg. Eclog. X, 71. W.) *Fiscellae* vero erant calathi in uſum cogendi lactis. *Columella* VII, 8, 3. Eas detexere otioſorum et erat et eſt paſtorum. cf. *Shaw Travels* p. 168. Suave autem in carmine hoc Tibulli illud, quod ad tam leves operas praeſtandas Amorem adduxiſſe deum narrat.

16. *Raraque p.*) Ovid. IV. Faſt. 770.

*Dentque viam liquido vimina
 rara ſero.*

17. *vitulum geſtante*) v. ſup. I, 1, 32.

*Non agnamus ſinu pigeat
 ſotumve cupellae
 Deſertum, oblita matre, reſſe
 ferre domum.*

Soror eſt Diana vel Luna. Expreſſit h. l. Valer. Fl. lib. I, 447. 8.

K 2

O quoties ausae, caneret cum valle sub alta,
 Rumpere mugitu carmina docta boves. 20
 Saepe duces trepidis petiere oracula rebus,
 Venit et e templis irrita turba domum.
 Saepe horrere sacros doluit Latona capillos,
 Quos admirata est ipsa noverca prius.
 Quisquis inornatumque caput crinesque solu-
 tos 25

Adspiceret, Phoebi quaereret ille comam.
 Delos ubi nunc, Phoebe, tua est? ubi Delphica
 Pytho?

Nempe amor in parva te iubet esse casa.
 Felices olim, Veneri quum fertur aperte
 Servire aeternos non puduisse deos! 30
 Fabula nunc ille est; sed cui sua cura puella est,
 Fabula

19. *valle sub alta*) ita Latini pro *in valle*. v. Burman. ad Ovid. I. Met. 689.

21. *trepidis — rebus*) h. in magno periculo et discrimine. Saepe Livius.

22. *irrita t.*) pro adverbio positum. mox *noverca* est Iuno.

26. *Phoebi quaereret ille comam*) Notus nunc loquendi modus de re desiderata, quae periit vel abest, post Broukh. ad h. l. Gronov. Obs. II, 11. et Burman. ad Ovid. II. Met. 239. cf. vulp. h. l. *solutos* autem dixit, cum alias in nodum eleganter collecti sint, ut vel in Vaticano Apolline vides.

27. *Delphica Pytho*) est ipsa

urbs Delphi, olim eo nomine appellata. cf. Broukh. et Vulp. et inprimis Callimach. in Apoll. 55. et Intpp. ad o. l. Suaviter autem mutata sunt tempora. Debebat enim esse: *ubi tunc erat?* H. Cic. pr. Milone cap. 6.: Quid ergo tulit? Nempe ut quaereretur. W.

29. *Felices olim*) Ita absolute in exclamatione. Ovid. Heroid. XIX, 3. add. Virg. Georg. II, 458. — *Veneri servire* est indulgere, ut voluptatibus servire dicitur a Sallustio Catil. cap. 56. W.

31. *Fabula nunc ille est*) v. sup. I, 4. 83. *ne turpis fabula fiam*. Horat. Epod. XI. *Heu me!*
 per

Fabula sit, mavult, quam sine amore deus.
 At tu, quisquis is es, cui tristi fronte Cupido
 Imperitat, nostra sint tua castra domo.
 Ferrea non Venerem, sed praedam saecula lau-
 dant; 351
 Praeda tamen multis est operata malis,

Prae-

v. 33. *Sequitur haud dubie fragmentum alterius Carminis usque ad v. 60. Scaliger reiecit infra in El. 6. post v. 14. et continuat Elegiam hanc v. 61. At tibi dura Ceres,*

per urbem — *Fabula quanta fuit ille n. qui aperte, palam, amori indulgeat. ib. cui sua cura puella est) cui puella suus amor est. Animosum autem amatorem vides. H. Sed cui — est pro sed si cui est. — Nunc h. e. tempore mutato. W.*

33. *At tu, quisquis is es)* Dissident haec prorsus a superioribus sententiis et numeris. Antea de puella in rus abducta, nunc de avara agitur et ab amatore divite abducta. Non itaque unius carminis partes esse potuere. Nemefin nunc nomine apponit v. 51. *tristi fronte Cupido Imperitat)* non modo, cui puella dura et saeva est, sed etiam, quod sequentia docent, quem puella exclusit, divite amatore admissio, quique adeo amore parum secundo utitur: ut sup. I, 6, 2.

Post tamen es misero tristis et asper, Amor. H.
At tu, vid. ad I, 2, 87. et compara Ovid. Remed. 371. Signa

lacunae sustuli; de qua re vid. Obsl. VV.

34. *nostra f.)* vide, ut aliter expresserit eandem rem I, 4, 77. 78.

35. *praedam)* h. l. latius patet, et est quodvis lucrum, opes, divitiae, quas quis quaerit: una cum significato cupiditatis, qua illae appetuntur. Nam avaritia est, de qua sequentia praedicoantur.

36. *Praeda tamen multis est operata malis)* est operata h. operari solet. Operari malis est mala committere, patrare, ut sacris operari est sacra facere, sacris operam dare. Sever, in Aetn. 381.

— *magnis operata rapinis*
Flamma micat, latosque re-
vens exundat in agros.

h. quae magnas fecit rapinas, dum multam materiam secum rapuit, abstulit. H. Operari commodis est apud Eumen. de restaur. schol. c. 4. VV.

Praeda feras acies cinxit discordibus armis;
 Hinc cruor, hinc caedes, mors propiorque venit;
 Praeda vago iussit geminare pericula ponto,
 Bellica cum dubiis rostra dedit ratibus, 40
 Praedator cupit immensos obsidere campos,
 Ut multo innumeram iugere pascat ovem;
 Cui lapis externus curae est, urbique tumultus
 Portatur validis mille columna iugis;

Clau-

37. Avaritia instigati homines ad bella et pugnas prolapsi sunt. Ad v. 38. cf. I, 10, 3. 4. et I, 3, 49. 50.

39. *geminare pericula*) dum periculo ex mari additur periculum ab hoste vel piratis et praelio navali. Similiter de telis venenatis Ovid. I. ex P, 2, 17.

*Qui, mortis saevo gement
 ut vulnere caussas,
 Omnia vipereo spicula felle
 linunt,*

40. *dubiis — ratibus*) h. fluctuantibus, vento et fluctibus iactatis. Ovid. I. Art. 658.

*— coslo spectabilia sidus
 Saepo reges dubiam Cres-
 sa Corona ratem.*

cf. II. Art. 514. II. ex P. 5, 62. III. Trist. 2, 15. Male Statius explicabat, *utrinque rostratis*. *rostra* autem tantum erant in triremibus, in belli usum instructis.

41. *Praedator*) h. l. avarus est. vide ad v. 35. Is agros saltusque coemit, pascuorum causa.

43. *lapis externus*) marmor peregrinum, quod eleganter urbi tumultus dicitur, propterea quod, cum per vias portaretur mole sua vicina aedificia, imprimis altiora, vehementer concuteret. Plin. Paneg. 51. *Itaque non, ut ante, immanium transvectione saxorum urbis tecta quatiantur; stant securae domus; nec iam templum nutantia.* Hinc satisfactiones illae redemptorum pro cavenda aedium ruina, quoties ingentia saxa devectanda per vias essent. cui, sc. praedatori, pro ei. H. *Urbique tumultus* recte explicat Forcellinius: columna terrorem et tumultum iniiciens, ne, vicis incrementibus, aedes ruant. Comparat ille Senecae epist. 90. et Iuvenal. sat. 3. a vers. 254. VV.

44. *mille columna iugis*) iungeo: *mille iugis*: est eadem ἑκατόβολη ac modo innumeram — ovem. cf. Propert. III, 3, 27.

*Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur.
 mille columna, pro columnae, ut Vulpianus vult, Latinum non est.*

Claudit et indomitum moles mare, lentus ut intra 45
 Negligat hibernas piscis adesse minas.
 At tibi laeta trahant Samiae convivium testae,
 Fictaque Cumana lubrica terra rota,
 Heu, heu! divitibus video gaudere puellas;
 Iam veniant praedae, si Venus optat opes; 50
 Ut mea luxuria Nemesis fluat, utque per urbem
 Incedat donis conspicienda meis.

Illa

45. *Claudit et i. moles mare*) Nota res de his piscinis marinis, molibus in altum iactis, ne piscium marinorum diversi greges, ne mari quidem tempestuoso, deessent, vel ex Hor. III. Od. 1, 33. II. Od. 15, 1. Locus classicus Varro de R. R. III, 17. Ex eo genere erat lacus Lucrinus: de quo in Portum Iulium converso v. Virgil. Ge. II, 161, sq. Mox *Negligat adesse minas*, quod sollenne, contemnat minas, spernat, aut, negligat minas, nude. H. *Lentus*, animo nil commoto, de hominibus, cf. IV, 11, 6. et Ovid, Heroid. XIX, 81. W.

47. *At tibi*) ref. ad v. 33. n. tibi, qui militaturus es mecum in castris Cupidinis, praeda ex vulgari militia contempta. Ita olim cum Broukhuf. et Vulpio parum scite. Immo vero puellam alloqui putandus est. Mox se ipsum admonet, frustra se hoc puellae persuadere velle,

ib. *trahant Samiae convivium testae*) h. trahantur tibi convivium, celebres convivium vasis

fictilibus Samiis, frugalia quidem, sed laeta.

48. *Fictaque Cumana lubrica terra rota*) Rota in re figlina. v. Horat. Art. v. 22. *Cumana vasa* olim nobilia fuere. Plin. XXXV, 12, Conf. Broukhuf. Sunt autem haec inter vasa Campana, quae vulgo nunc Etruscis accenferi solent; cuius generis pleraque Hamiltoniana sunt. Estque adeo hic locus inter ea, quae memoriam istorum vasorum servarunt. H. De ratione loquendi vid. Stat. Sylv. IV, 9, 43; *Cumano patinas in orbe portas*. Adde Horatium, qui pro vino Caleno I, 20, 9. praelo domitam Caleno uvam similiter dixit. Modicam fortunam testabatur Campana suppellex, ut locus Horat. Sat. I, 6, 118. docet. W.

51. *Ut mea luxuria Nemesis fluat*) fluere, diffluere de molli- tie et luxu. v. Propert. II, 22, 26. Terent. Heaut. V, 1, 72.

52. *Incedat*) ornatus quam sit, notum est, inesse huic verbo notionem fastus. v. Broukh. h. l.

Illa gerat vestes tenues, quas femina Coa

Texuit, auratas disposuitque vias.

Illi sint comites fusci, quos India torret,

55

Solis et admotis inficit ignis equis.

Illi

h. l. cf. Propert. III, 11, 11. H. *Conspicienda donis*. cf. Horat. Epist. II, 3, 37: *spectandum nigris oculis nigroque capillo*. W.

54. *auratas disposuitque vias*) Salmastius in epist. Sarrau. 139. de veste reticulato opere contexta intelligebat, ut fila aurea reticulatim vel scutatim intexta viae sint. cf. eund. ad Inscrip. Herodis Attici p. 271. Broukhusius de veste virgata, h. virgis sive ductibus aureis variegata. Sed simpliciter vias de subtemine accipio, quod aurum erat quomodocunque intertextum flaminibus alterius coloris. Ita et de loco Virgil. IV. Aen. 264. et XI, 75. sentiendum:

— et tenui telas discreverat auro.

Quod ad vestes Coas attinet, tenuitate infames, haec tenenda: fuisse eas bombycinas, ex vermibus sui generis in Co insula confici ac texti solitas; alias ex Assyria importatas, eiusdem cum serico materiae. vermium seu eorundem, quos nostrates alunt, seu similibus lanuginem; diversi tamen paratus ac pretii, fortasse et mollitudinis, subtilitatis, ac levitatis. Loc. class. Plin. XI, 23. l. 27, VI, 17. l. 20. ubi v. Harduin. contra

Salmast. ad Tertull. de Pallio p. 226. sqq.

55. *comites fusci*) Est hic locus notandus de mancipiis ex Aethiopia iam tum Romae inter feminarum luxus instrumenta referri solitis. Antiquior auctoritas est Terentii Eun. I, 2, 85. *Nonne ubi dixti, cupere te ex Aethiopia ancillulam, relictis rebus omnibus quaesivi?* Nigritam quoque videbis observatam in Moreto v. 32. sq. H. De India vid. Heyn. ad Virgil. Georg. II, 116. et H. Vossium in Notis ad eundem locum. W.

56. *Solis et admotis inficit ignis equis*) cum Theodectis carmine comparat Casaubonus ad Strabon. XIII. p. 1019. et h. l. Scaliger:

Ἦς ἀρχιτέκμων ἥλιος διφρη-
λατῶν
Σκοτεινὸν ἄνθος ἐξέχρωσε λε-
γνός
Εἰς ὤματ' ἀνδρῶν, καὶ συνέ-
στρεψεν κόμας,
Μορφαῖς ἀνανεῖται συντήξας
πυρός.

Solem ait imbuere corpora nigrore. At μορφαῖς πυρός vix explices, et inest ultimis strigibilibus; sed de sensu constat: causa crispae comae est idem Sol, qui radiis suis, omne incrementum tollentibus, contabefacit,

Illi selectos certent praeberere colores,

Africa puniceum, purpureumque Tyros.

Nota loquor; regnum ipse tenet, quem saepe coëgit

Barbara gypsatos ferre catasta pedes. 60

Attibi, dura Ceres, Nemefim quae abducis ab urbe,

Per-

v. 61. *Iterum hic ad argumentum prioris carminis redit poeta, potestque adeo illi subtexi, ut Scaliger fecit: cui hi versus sunt 33. et sic porro, subiecti illis: Fabula nunc ille est.*

benefacit, adeoque impedit, quominus promittatur coma. cf. Tibull. inf. IV, 2, 19. Propert. III, 11, 16. IV, 3, 10. ubi v. Broukh. Senec. Thyest. 603. Scilicet notum nunc in vulgus est, Indorum nomine latissime usos veteres in Asiae australis et Africae orientalis populis designandis; eosdem porro fuscum colorem a nimio sole repetisse mirum non est.

58. *Puniceum colorem* a cocco repetunt viri docti; est certe color vegetus et exuberans, ut apud Gellium est; et fulgens; et Africae coccum a Plinio recitari constat lib. XXII. f. 3. Fuit tamen Africana quoque purpura, floridi et illa ruboris.

59. *Nota loquor*) sc. cum dico, puellas gaudere divitiis amatoribus. H. Vid. Obfl. W.

ib. *regnum ipso tenet*) Praefertur a puella dives libertus, olim inter mancipia peregre adductus et venditus. — *regnum tenet* amator, qui praefertur aemulis. v. sup. I, 9, 80. et ibi Obfl.

60. *Barbara gypsatos ferre*

catasta pedes) *Catasta* erat locus, tabulatum, sive pegma, ubi venales exponebantur emturis. v. quos laudat h. l. Broukh. *Barbara*, quia in ea servi, natione barbari, exhibebantur: ut Statius II. Silv. I, 72. *barbaricam* — *catastam* dixit. *Gypsati pedes* dicuntur, quia venalium servorum trans mare advectorum pedes creta vel gypso signabantur. Plin. XXXV, 17. f. 58. cf. Propert. IV, 5, 51. et ibi Broukh. Ovid. I. Am. 3, 64. *Saepe coëgit*, saepius redhibitus propter vitiositatem, inquit Scaliger; vel simpliciter, quia saepe dominum mutavit. Praeclare autem huc facit fragmentum Anacreontis ad h. l. a Scaligero laudatum: est illud quaerendum ap. Athenaeum XII. p. 533. F. H. Signa lacunae post versum 60. insuli, quia omnia apte cohaerere mihi videntur. Poeta divitem illum rure puella sua frui cogitans, ad mala agris imprecanda animi impetu abripitur. Adde Obfl. W.

61. Nunc puellam in rus ab-

ductam

Perfolvat nulla semina terra fide.

Et tu, Bacche tener, iucundae confitor uvae,

Tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus,
Haud impune licet formosās tristibus agris 65

Abdere; non tanti sunt tua musta, pater.

O valeant fruges, ne sint modo rure puellae;

Glans alat, et prisco more bibantur aquae.

Glans aluit veteres, et passim semper amarunt;

Quid nocuit sulcos non habuisse satos? 70

Tum, quibus adspirabat Amor, praebebet aperte

Mitis

ductam indignatus amator omne
rus, rurisque opes et amoeni-
tates, periisse mallet.

62. *nulla — fide*) v. inf. ad
El. 6, 22. Messia vero tempore
rusticatum abiisse puella putanda
est, si Ceres eam abduxit. Forte
tamen hoc argutius expositum,
quam necesse est. Ceres simpli-
citer pro ruri poni putanda:
haud dubie doctius ac venustius,
quam si ipsum rus, ipsum agrum
alloqueretur eique diras faceret.
Rusticatum abierat puella a viro
abducta.

64. *devotos — lacus*) dirig
defixos, ut vina corrumpantur,
H. *iucundae confitor uvae*, ut
genialis confitor uvae apud Ovi-
dium Metamorph. IV, 14. Por-
ro *Et tu — tu quoque* simile ei
quod legitur apud Virgil. Aen.
I, 78. W.

65. *tristibus agris*) ingratis,
qui tristitiam afferunt amatori,
quia puellam ab eo absentem
retineat.

67. Superiores imprecationes
nimis atroces fortasse sunt; at
haec, quae sequitur, lepore non
caret: est et in his locum habet
id quod supra legebamus: *Iu-
rasset cupido quicquid ineptus
amans*,

68. *Prisco more*. Haec verba,
si sententiam consideraveris ac-
curate, non minus ad *bibantur
aquae* quam ad *glans alat* perti-
nere videbis. Fecit igitur poe-
ta quod saepius Veteres fece-
runt; in altero demum membro
posuit, quod ad utrumque mem-
brum pertinet. W.

69. *passim semper amarunt*)
h. promiscue. v. Doula Praecid.
c. 7. et Broukh. h. l.

71. *adspirabat Amor*) propi-
tius erat, ut II, 1, 80. *afflat
Amor*, ubi vide Notam. H.
Erat illis temporibus *concupitus
vagus*, ut Horatius ait Epist. II,
2, 398. W.

Mitis in umbrosa gaudia valle Venus.
Nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
Ianua: si fas est, mos precor ille redi.

*

*

*

*

75.

Horrida villosa corpora veste tegant.
Nunc si clausa mea est, si copia rara videndi,
Heu miserum! laxam quid iuvat esse togam?
Ducite, ad imperium dominae sulcabitur agros,
Non ego me vinclis verberibusque nego. 80

ELEGIA IV.

Hic mihi servitium video, dominamque paratam.
Iam

vss. 75-78. Scaliger reiecit in lib. I. El. 8. (ipso 9.) post v. 66.
Hoc saltem defendam: v. 77. 78. alienum locum hic occupare. Sed probabilius est totum fragmentum ex alio carmine adhaesisse.

73. Dolentes, vid. I, 8, 73.
Inpra. Mox vers. 75. quaedam ad sententiam perficiendam necessaria librarii culpa exciderunt. VV.

76. Horrida v.) cf. Propert. III, 11, 35. in loco a v. inde 15. cum hoc comparando.

77. Clausa, ut Propert. I, 8, 24:

Dicite quo portu clausa puella
mea est. VV.

78. in laxa — esse toga) toga laxa, h. laxo sinu, erat delicatiorum. Eadem sententia ap. Ovid. Epist. XV, 77. 78. H. Vulgatam lectionem restitui, et mutavi interpunctionem, ut iungeretur: quid iuvat (me)

miserum, togam esse laxam.
Me in tali contextu saepe omis-
sum, ut II, 6, 17. II, 6, 45.
Add. I, 2. 3. VV.

80. Non ego m.) v. I, 6, 37.

38. Dicit adeo se servi loco
opus velle facere, amica, puto,
opus exigente.

Elegia IV.

Nemesis amore devinctus,
cum ea munera postularet, de
eius avaritia acerbe conqueri-
tur, deos hominesque accusat,
diras facit puellae; constituit
tamen miser vel paternis bonis
venditis extundere munera, qui-
bus illam expugnet. Tersa et
nitida est oratio, et commodè
sen-

Iam mihi libertas illa paterna, vale.
 Servitium sed triste datur, teneorque catenis,
 Et nunquam misero vincla remittit Amor.
 Et seu quid merui, seu quid peccavimus, urit; 5
 Uror, io, remove, saeva puella, faces.
 O ego ne possem tales sentire dolores,
 Quam mallem in gelidis montibus esse lapis,
 Stare vel infanis cautes obnoxia ventis,
 Naufraga quam vasti tunderet unda maris! 10

Nunc

Septentiis interpersa; inprimis autem affectus varietate ac dissidentis secum amatoris aestu aestimanda est.

1. Cum vulgari usu Amor cum servitute comparetur: poeta amoris aerumnas per servitutis mala et miseras declaravit.

3. *Servitium f. triste*) Propert. I, 5, 19.

Tum grave servitium nostras cogere puellas

Discere.

Servitium vero pro servitute, ut II, 1, 41. v. Broukh. et Vulp. H. *Amant veteres servitium* hoc dicere. vid. Ovid. d. Art. Am. 3, v. 486. et d. Amor. I, 2, 18. Caeterum Fronto apud Putsch. p. 2200. scribit: *Servitus* est sub domino; servi patientia *servitium* facit. — *Paratam*, h. e. cui tradar. Pertinet hoc etiam ad *servitium*, et comma delendum est. — Comparat autem poeta fortunam suam cum sorte servi male habiti misera;

hinc dicit, *teneorque catenis*, hinc pergit: *et nunquam vincla remittit Amor*, quippe qui adiuvet puellam cruciatibus poetam gravissimis afficientem. W.

4. *nunquam vincla remittit*) h. perpetuo urget, premit. II, 1, 79.

Ah miseri, quos hic graviter deus urget!

De v. 5. videndae Obs.

6. *faces*) sunt h. l. cruciatus servilis instrumentum. v. ad I, 9, 21. *possum sentire* mox pro, sentiam, ut toties Tibullus. H. *Remove faces*. Miserere mei, exaudi me; sed continuat imaginem vers. anteced. inchoatam, et dicit: remove faces, quibus tu et iste tuus socius Amor me vexatis. — Ad versum sequentem comparabis Tibull. III, 4, 82:

Ah! ego ne possum tanta videre mala. W.

10. *Naufraga* — unda) quae causa est naufragiis. Sic Ovidius fretum Siculum *navisfragum* dixit

Nunc et amara dies, et noctis amarior umbra est;

Omnia iam tristi tempora felle madent.

Nec profunt elegi, nec carminis auctor, Apollo;

Illa cava pretium flagitat usque manu.

Ite procul Musae, si nil prodestis amanti; 15

Non ego vos, ut sint bella canenda, colo,

Nec refero Solisque vias, et qualis, ubi orbem

Complevit, versis Luna recurrat equis;

Ad dominam faciles aditus per carmina quaero.

Ite procul, Musae, si nihil ista valent. 20

At mihi per caedem et facinus sunt dona paranda,

Ne iaceam clausam flebilis ante domum;

Aut rapiam suspenfa sacris insignia fanis:

Sed

dixit XIV. Met. 6. cf. Vulp. H. *Naufraga tempestas* hab. Valer. Flacc. I, 584. *naufraga Syrtis* Sil. Ital. 17, 635. — *Insanis*, ut Virgil. Ecl. 9, 43: *insani fluctus*. W.

12. *tempora felle madent*) haec sunt amara tempora. *Madere* e re infectoria de iis, quae imbuta, illita sunt, adeoque plena. cf. Broukli. Ovid. II. Am. 520.

Quae patimur, multo spicula felle madent.

13. Sensus: nec deus Apollo, cuius praeſidio utpote carminis auctoris fruor, mihi amorem puellae comparat. Poetae sunt sub tutela Apollinis. W.

14. *cava — manu*) graphice. v. Sueton. Vespas. c. 23.

17. Sic solent poëtae, ubi graviora carminum argumenta commemorare volunt, naturam rerum, siderum cursus, excitare: v. c. Propert. III, 5, 25. ſqq. (3, 47. ſqq.) Virgil. Ge. II, 476. ſqq.

19. *faciles aditus*) Sic Virgilius Aen. IV, 423. *molles aditus* dixit.

21. Cum neque carmina mollia, quibus adierat Nemelin, quidquam profeciſſent, neque ipſe dolores amplius tolerare poſſet, quovis facinore vel ſacrilegio dona, quibus illa capiatur, parare apud animum ſuum conſtituit. W.

23. *suspenſa ſacris inſignia fanis*) docte reddidit ἀνέμματα. inſignia pro ornamentis. Loquitur autem de donariis. *Venit*

Sed Venus ante alios est violanda mihi;
 Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem 25
 Dat mihi; sacrilegas sentiat illa manus.
 O pereat, quicumque legit viridesque zmaragdos,
 Et niveam Tyrio murice tinguit ovem!
 Hic dat avaritiae caussas, et Coa, puellis,
 Vestis, et a rubro lucida concha mari. 30
 Haec fecere malas; hinc clavim ianua sensit,
 Et coepit custos liminis esse canis.

Sed

nus Veneris fana: haec primo loco sacrilego ausu diripiendâ sibi esse ait. II. *Aut rapiam*; apte mutavit orationis structuram, quin vers. 21. dixisset, *paranda sunt*. W.

27. *O pereat, q.*) cf. Propert. II, 24, 27. I, 17, 13. Anacr. Carm. 46. v. 8. Color orationis qui sup. I, 1, 51. sq. H. Consilii, quod modo professus erat, impietate tantâ eius commovetur ira, ut avaritiae puellarum auctores exsecratur. — *Ovem*, h. e. lanam. Sic Sophocl. Trach. 696. οἷς pro μάλλος: Τὸ γὰρ πάταγμα τυγχάνω ἐψασσὺ πῶς Τῆς οἰᾶς, ᾧ προὔχριον. W.

29. *Hic dat avaritiae causas, et Coa, p.*) Iunge: Hic, n. qui legit smaragdos, et lanam purpura tingit, et praeterea vestis Coa et margaritae dant caussas avaritiae puellis. Ita fere iam Statius et Vulpus. cf. Propert. III, 11, 1. sqq. H. *et Coa vestis et concha*. Non infolius hic mos apud Veteres,

alia breviter adiungendi. cf. Thucyd. I, 41. καὶ ἡ εὐεργεσία seq.; nec praetermittendus Horatius Od. I, 12, 39. seq. Dixerat Tibullus, cur devoveat eum, *quicumque legit* seq.; nunc adiungit res, quibus eadem culpa, quaeque eadem execratione dignae sint. W.

30. *concha*) bacca, quae est in concha, unio. v. Burm. ad Ovid. III. Art. 124. et inf. IV, 2, 19.

31. *malas*) h. avaras, rapaces, periuras. cf. inf. v. 45. H. Comparandus est Iuven. XIV. 187:

*peregrina ignotaque nobis
 Ad scelus atque nefas, quaecun-
 que est, purpura ducit. W.*

ib. *hinc clavem* i.) h. possulum. v. sup. I, 6, 34. Sensus vero: hinc coepere puellae fores occlusas et custodiam habere, ut amatores, qui admitti volebant, auro emangerent. Docent hoc seqq.

Sed pretium si grande feras, custodia victa est;
Nec prohibent claves, et canis ipse tacet.

Heu, quicumque dedit formam caelestis avarae, 35
Quale bonum multis addidit ille malis!

Hinc fletus rixaeque sonant; haec denique causa
Fecit, ut infamis hic deus esset Amor.

At tibi, quae pretio victos excludis amantes,
Diripiant partas ventus et ignis opes. 40

Quin tua tunc iuvenes spectent incendia laeti,
Nec quisquam flammae sedulus addat aquam.

Seu veniet tibi mors, nec erit, qui lugeat, ullus,
Nec qui det moestas munus in exsequias.

At bona quae, nec avara, fuit, centum licet annos 45
Vixerit, ardentem flebitur ante rogam.

Atque

38. *ut infamis hic d.*) vt male audiret hic deus, Amor, quippe qui, puellarum avaritia, iuvenes bonis exuat et perdat. Color autem orationis fere ut I, 3, 47. sq. I, 10, 3. sq. II, 3, 38. H. hic. Vid. Obs. W.

41. Postquam execratus erat poeta avaritiae puellarum auctores et pulchritudinem questus erat avaris datam, nunc diras precatur ei quae habendi amore teneatur. W.

42. *addat aquam*) doctius, quam afferat, apponet. H. *Spontent*, ut *ῥιανθας* est apud Graecos cum voluptate spectare. W.

44. *moestas munus in exsequias*) n. ex; more iniiciendi pretiosissima quaeque, saltem unguenta

et odores, in rogam. Haec proprie erant *munera*. Virgil. XI. Aen. 198. cf. Broukh. Sunt tamen et ipsae *inferiae* pro munere. *Exsequias* dixit ut *funus*, seu pro rogo, seu pro cinere ac tumulo. Et hoc, puto, melius statuas. H. *Exsequiae* est pompa funeris. *In exsequias* est ad funus curandum. Amantium erat funus curare. cf. Terent. And. I, 1, 81.

45. *At bona quae, nec avara, fuit*) bona opponitur rapaci, avarae. cf. inf. El. 6, 44. Horat. IV. Od. I, 1. v. Broukh. Sic mala supra v. 31. pro avara. H. *Flebitur ante rogam*. cf. Catull. 39, 4. Differt locus III, 2, 12. W.

Atque aliquis senior, veteres veneratus amores,
 Annua constructo lecta dabit tumulo,
 Et, bene, discedens dicet, placideque quiescas,
 Terraque securae sit super ossa levis! 50
 Vera quidem moneo; sed profunt quid mihi vera?
 Illius est nobis lege colendus amor.
 Quin etiam sedes iubeat si vendere avitas,
 Ite sub imperium sub titulumque Lares.
 Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni, 55
 Quidquid et herbarum Thessala terra gerit,
 Et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores,
 Hip-

48. *Annua* c.) ex vulgari more coronas imponendi tumulo seu monumento. conf. Kirchman. de Füh. Rom. IV, 3.

50. *super ossa securae*) pro vulgari *ossa tua*. H. Vid. Not. ad I, 4, 60. Iocatur Martialis VI, 52, 5. 6. W.

52. *Illius — lege*) conditionibus ab ipsa praescriptis, n. ut pecuniam afferam.

54. *Ite sub imperium, sub titulumque, Lares*) sub titulum eunt aedes, quae proscribuntur, h. publice proposita tabula venales declarantur. v. Salmaf. de M. U. c. 15. et h. l. Vulp. conf. Ovid. Rem. 302. Sed quid sit *sub imperium ire*, nemo interpretum dixit. Nempe is, qui bona, in quorum possessionem missus est, vendit, qui magistratus auctoritate auctionem habet, is *dominus* vocatur, ut saepe apud Ciceronem. vid. Orat. pro

Quinct. c. 5. et ibi Graev. cf. c. 15. et ibi Hotoman. itaque ei *imperium* tribuitur. v. Gronov. Obff. II, 6. conf. Salmaf. l. l. H. Lacunae signa post vers. 54. delevi. Vid. de h. loc. Obff. VV.

55-60. Omnia se subiturum esse ait, etiam gravissima quaeque, modo Nemesis sibi propitiam reddere possit. Hoc extulit: se vel omne venenorum genus epoturum esse. cf. Obff. H. *Habet*. Falsum dices hunc usum praesentis; nam praesenti historico nullus hic locus est. Comparavi Virg. Aen. I, 316. ubi vid. Not. Fortasse haec obversabatur sententia Tibullo: Quidquid veneni Circe vel Medea habent secundum poetas; quidquid veneni habere videmus Cirten vel Medeam apud poetas. W.

57. *gregibus Venus afflat amores*) *gregibus* h. equis. *afflat* h. libi-

Hippomanes cupidae stillat ab inguine equae,
Si modo me placido videat Nemesis mea vultu,
Mille alias herbas misceat illa, bibam. 60

ELEGIA V.

Phoebe fave, novus ingreditur tua templa sacerdos;

Huc

libidine extimulat. v. II, 1, 80. cf. Barth. ad Stat. V. Theb. 194.

58. *Hippomanes*) humor ex equae, ubi Veneris stimulis incaluit, locis eliquatus; v. Virgil. Ge. III, 280-3. ibique Notae; quo in veneficiis et philtis utebatur anicularum superstitio. H. *Misceat* pr. admisceat illis ad potionem paratis. Ita miscent Virg. Georg. III, 449. W.

60. *bibam*) n. succum herbarum, quas miscuit.

Elegia V.

M. Valerio Corvino Messalae duo erant filii, alter Marcus, qui Consul fuit cum L. Cornelio Lentulo V. C. 750. et Proconsul Dalmatas vicit; alter Lucius, datus in adoptionem genti Aureliae, et dictus L. Aurelius Cotta Messalinus Volusus, *fratre ei cognomen suum relinquente*, ut Velleius ait II, 112. Alteri eorum (nam inane est contendere cum Broukhutio et Ayrmanno in Vit. Tib. n. 61. vel Pighio Annal. T. III. ad a. 758. uter fuerit) gratulatur Tibullus, quod in

collegium Quindecimvirorum sacris faciundis et inspiciundis libris Sibyllinis cooptatus fuerat. Primum Apollinem invocat, ut sacris huius diei sollemnibus adsit; deberi eius beneficio Sibyllina carmina. Narra inde praeclarum Sibyllae oraculum, quo ea sub Aeneae a capta Troia discessum fatalem eius accessum ad Italiam, novam urbem, Albam Longam, inde Romam condendam, orbemque terrarum sub eius imperium cessurum praedixit. Pergit hinc v. 62. ad librorum Sibyllinorum argumentum. Cum ex iis peterentur prodigiorum procurationes, de ipsis prodigiis multa in iis tradita esse debuerunt. Repetit igitur poeta prodigia sub illa tempora visa; habetque in votis, ut ea porro abolita et sublata sint; contra memorat meliora omnia ex lauro in ara accensa, et exponit bona, quae inde sint consequutura, inque his bonam messem, vindemiam, ac feturam pecudis, secundaque matrimonia: inde festos dies ab agrestibus hilariter parandos (v. 95.) inque iis lusus

Huc, age, cum cithara carminibusque veni.
 Nunc te vocales impellere pollice chordas,
 Nunc, precor, ad laudes flectere verba meas.
 Ipse, triumphali devinctus tempora lauro, 5
 Dum cumulant aras, ad tua sacra veni;

Sed

ius amatorios; inter quos sui ipsius amoris parum secundi meminit: facit tandem vota pro Messalino eiusque patre, M. Messala. Est autem paullo maioris spiritus hoc carmen, in priore saltem parte, quo illud ad vaticinium adeo assurgit. Solet autem talis locus grandiore orationem ornatumque exquisitiorem admittere; esque adeo, id quod passim ad Virgilium monuimus, inter poetarum artificia, res gestas in vaticinium futurorum eventuum convertere.

His puto rationibus ab initio expositis, factisque suis in locis parenthesibus, distinctisque a primario argumento episodii effectum esse, ut carmen, per se satis obscurum, lucis foerneretur quantum satis sit. Conf. inf. ad v. 39.

1. *novus* — *sacerdos*) erat enim inter sacerdotia etiam hoc Quindecimviro- rum libris Sibyllinis ad- eundis. *tua templa*, intellige templum Apollinis Palatini, ab Augusto exstructum cum porticu illa magnifica, de qua Propert. lib. II, 31, (23) pr. In illo Apollinis signum ex marmore lyra canentis (ibid. v. 15.),

qualem habitum Tibullus h. l. exprimit; et sub eius basi in binis forulis libri Sibyllini, qui ab Augusto, delectu habito, probati erant, conditi. Sueton. c. 31.

4. *ad laudes flectere verba meas*) h. cantum modulari ad carmen meum. Videtur hoc a choro ductum, cui incedenti ad numeros praeit choragus, et, cantum exorsus, cum voce tum cithara chorum moderatur. Tractum hoc ad Apollinem, qui poetae cantum moderatur modo voce modo cithara, qua tacta numeros modosque iustos cum docet, quibus utendum sit. Nunc poeta Messalinum sacerdotium auspicantem carmine est celebraturus; rogat, ut praeceat Apollo partim lyra impulsus, partim voce, ad quam ipse poeta modos suos accommodet. V. Obll. 5. repetendum memoria, quod Apollinis signa plura sunt capite laureato.

5. *Ipse vim suam habet, si quidem adest deus rite cum vocantibus*. Tibull. IV, 2, 2.: *Spectatam e coelo, si sapias, ipse veni*. W.

6. *Dum cumulant aras*) n. seu turæ in ara cumulato, seu proficiis

Sed nitidus pulcherque veni; nunc indue vestem
 Sepositam; longas nunc bene pecte comas:
 Qualem te memorant, Saturno rége fugato,
 Victori laudes concinuisse Iovi. 10
 Tu procul eventura vides, tibi debitus augur
 Scit

fitiis arae impositis. Virg. XI.
 Aen. 50.

— *cumulatque altaria do-
 nis.*

7. *nitidus*) h. l. ad univer-
 sam cultum refertur. (Galli
proprement mis.) Horat. III. Od.
 24, 20.

— *nitido fidit adultero.*

Ita Broukhufius. Sed et *nitor*
 corporis est. Simpliciter pro
 pulcritudine. H. *Nitidus pul-
 cherque* de ornatu accipiendum
 esse docet sensus. Ornatum deos
 pro diebus festis et solemnibus
 mutare, credidit antiquitas, et
 signum habitum est faventis et
 placati dei, cuius honori dies
 celebrabatur, si bene ornatus
 interesset. cf. II, 2, 6. et Catull.
 61, 6 — 10. W.

8. *vestem Sepositam*) n. ad
 dies festos: *quae semel toto
 vestis sumitur anno*, ut Ovid. V.
 Trist. 5, 7. int. vero pallam. v.
 III, 4, 35. et omnino is citha-
 roedorum habitus, ut vel ex
 Herodoti I. libro de Arione
 constat. Quo minus haec ex
 nostris illa moribus aestimanti
 inepte dicta videantur, recor-
 dandum est, partim solere ad
 deos referri ea, quae homines
 agunt ac faciunt, atque etiam

ornatum in sollenni sacro; par-
 tim in festorum sollennibus
 signa deorum comta et ornata.
 fuisse.

9. 10. Paulo exquisitior fa-
 bula. Fuit haud dubie in lau-
 dibus Iovis argumentum fre-
 quens tractatum. Tribuuntur
 autem laudes Iovis cantui Phoe-
 bi et Musarum. Unde Hora-
 tius: *Scimus, ut impios Titanas*
 etc. Carm. III, 4, 42. ad Ca-
 menas; Senecam Agam. 351.
 iam alii laudarunt; ad Phoe-
 bum:

*Licet et chorda graviore
 Jones,*

*Quale canebas, cum Tita-
 nas*

Fulmine victos videre dii.

Videntur eo referri posse gem-
 mae nonnullae, quarum scalptu-
 ra Apollinem refert cithara ca-
 nentem, apposita Victoriola in
 columella; etsi etiam victoriam
 in certamine musico declarare
 ea potest.

11. *Tu p.*) Apollo vates,
 augur. cf. III, 4, 47. 48. Ar-
 tingit autem in his diversa va-
 ticipinandi genera: augurium,
 oracula, aruspicinam, et libros
 Sibyllinos. Compara similem
 locum de laudibus Apollinis

Scit bene, quid fati provida cantet avis;
 Tuque regis sortes, per te praesentit haruspex,
 Lubrica signavit cum deus exta notis;
 Te duce Romanos nunquam frustrata Sibylla est, 15
 Abdita quae senis fata canit pedibus.
 Phoebe, sacras Messalinum sine tangere chartas
 Vatis, et ipse, precor, quid canat illa, doce.
 Haec dedit Aeneae sortes, postquam ille parentem
 Dici-

apud Statium I. Theb. 696-705. sqq. *tibi debitus augur*: cuius ars tibi est debita. *Sortes* v. 13. de oraculo accipio; ut toties, et paullo post v. 19. non cum Broukh. de sortibus proprio dictis, ut sup. I, 3, 11. quae plebis superstitio esset nimis tenuis inter has laudes publicas. Nisi sortes Praenestinas huc vocēs.

15. *Sibylla*) n. Cumaea. v. Virg. Aen. VI, 9. sqq. 69. sqq.

16. *Abdita quae*) manifestum hinc hexametris libros Sibyllinos exaratos fuisse: saltem eos, qui tum habebantur, substituti antiquioribus in bello Sallano cum Capitolio crematis; de quibus omnino nihil certi constitit inter Romanos.

18. *et ipse — doce*) quandoquidem vaticinia nemo facile interpretari potest, nisi qui et ipse mentem habeat, quae deum recipere, afflatuque divino concitari possit. Neque aliter res se habet in sacris Iudaeorum vatibus legendis, quorum in-

terpretes non alia de causa habemus tam paucos tolerabiles.

19. sqq. Novum hoc, quod hic a Tibullo commemoratum videmus: Aeneae ab Illo conflagrato solventi, (nam hoc credere lubert v. 21. 22.) Sibyllam hanc, quae librorum Sibyllinorum auctor habita, futura praedixisse. Non sine veteri aliqua auctoritate hoc proditum esse, iam olim ad Virgil. Exc. V. ad Aeneid. lib. VI. suspicatus sum ex eo, quod apud Dionys. I, 55. narratio antiqua est de Sibylla Erythraea ab Aenea conventa, antequam ex Troade discederet, quae monuerat, ut versus occidentem navigaret, usque dum mensas comesturus esset. Videtur autem antiquissima alicuius vatis feminae memoria fuisse, cui varia vaticinia tribuerent, etiam ii, qui res Troianas post Homerum versibus conderent. Appellant eam alii *Erythraeam*, ab Erythris, Ioniae urbe, alii *Camanam*; et hanc quidem modo Cyma Aeolia

Dicitur et raptos sustinuisse Lares. 20
 Nec fore credebat Romam, cum moestus ab alto
 Ilion

hâc oriundam, modo Cumis Italiae vaticinatam tradunt; alterum hoc plerique sequuntur. Nulla in his fides certa, quam sequi liceat, nec ulla scriptoris alicuius auctoritas satis gravis. Confandi quoque *Cumæ* (*Κύμη* Aeolidis) et *Cumas*, notatum est, imprimis a Salmasio ad Solin. p. 52. sq. Videtur tamen Erythraea antiquioris esse auctoritatis; (v. Strabo XIV, p. 984. C.) altera, Cumana, a Romanis potissimum scriptoribus esse celebrata. Mihi si statuenti fidem facit Varro ap. Lactant. I, 6. et Pausan. X, 12. quae sunt classica loca de Sibyllis. Ut autem Sibyllae Erythraeae nomen tandem in Sibyllam Cumanam transiret, saltem utraque confunderetur et pro una eademque haberetur, factum est forte propterea, quod Cumae in Italia, a Chalcidensibus Euboeae conditae, tamen ex opinione aliorum novos ex Cuma Aeolidis colonos seu accepere, seu accepisse creditae sunt; v. Scymnus Chius in Perieg. 237-9. Strabo V. p. 372. B. Cum igitur in Italia non minus Sibyllae alicuius praeae vatis memoria circumferretur, Cumana illa et Erythraea pro eadem a nonnullis haberi coepit, tanquam quae ex Aeolide ad Italiam accessisset. Eodem ducit locus de Admir. Aristoteli tri-

bui solitis §. 90. (c. 97.). Ita tribus verbis componi possunt altercationes virorum doctorum super his Sibyllis; v. imprimis Salmas. ad Solin. l. c. qui perturbate de his egit, uti et in ceteris Sibyllis mirum est eos, qui de iis egere, omnia et singula ad historicam veritatem adducere voluisse, cum hoc unum teneri et possit et debeat: fuisse multis in locis vetera vaticinia, quae ad vatem aliquam obscuri nominis ac famae referrentur; eae vates Sibyllarum adeo nominibus esse declaratas, diversa utique suspicione, probabilitate ac ratione, pro cuiusque ingenio seu doctrina; ita quoque, cum fama acceptum esset, libros Sibyllinos a Sibylla aliqua ad Tarquintium fuisse perlatos, cum, quae illa fuisset, quaesitum esset, Cumana fuisse credita est; cum autem temporum quantum discrepant, longaeuitate Sibyllae memorata dubitationi occurrere posse visum est. Tenendum hoc etiam inf. ad VII. 67. sqq.

20. *Lares*) Nota Lares manifeste h. l. pro Penatibus positos.

21. *Nec fore credebant Romam*) suaviter, nihil tale cogitabat; nondum norat, Romam aliquando fore, quae Troiae desiderium eximeret. H. Non supplenda hic fuit particula *possi-*

Ilion ardentes respiceretque deos:
(Romulus aeternae nondum formaverat urbis
Moenia, consorti non habitanda Remo.

Sed

postquam, quare interpunctionem; post *Lares* mutavi. Est sententia adiecta et annexa more apud veteres scriptores non infrequente. Simul transitum sibi parat poeta ad sequentem digressionem, ad Heynio parenthesisque signis inclusam. Reliqui haec signa nec improbo, modo teneas, nihil hic esse plane abruptum, sed alterum ex altero apte nexum. W.

22. *ardentes — deos*) deorum templa. v. Passerat. ad Propert. II, 5, 28. Sellius Obsf. c. 15, et h. l. Broukh. Valet autem hic loquendi modus ad *ἐνάργειαν*, H. De locutione confer praeterea Virgil. Aen. II, 311. Adde similia loca Iuven. Sat. 3, 201. et Callimach. Hymn. in Del. 180. ubi verum non videntur interpretes. Caeterum *ardentes* dii aliis in locis *statuae* deorum dici possunt, quandoquidem recte *deus* pro *effigie* dei usurpatur; ut apud Virgilium Aen. XI, 200. *ardentes* socii non tecta sunt sociorum ardentia, sed corpora? W.

23. *R. aeternae nondum formaverat urbis Moenia*) *Aeterna* urbs solenni nomine Roma vocatur. v. Doussa Praecid. c. 8. Broukh. et Vulp. h. l. *formare* est proprie describere et delineare aedificium, antequam

excitatur. Unde formae aedificiorum. v. Scaliger. Lect. Aufon. c. 4. Sed h. l. simpliciter accipiendum, condere, construere. Nam nimis argute interpretantur Broukh. et Vulp. de eo, quod Romulus futurae urbis speciem atque imaginem animo, tanquam in aliqua membrana, praeformaverit; aeque ac si quis illa Callimachi ita exigeret, H. in Apoll. 55.

Φοίβῳ δ' ἐσπόμενοι πόλιν
διμετρήσαντο.

Placent autem sibi plures poëtae in comparatione hac inter veterem locorum situm et futuram Romae magnificentiam instituendam; nec quicquam ad mirabilem rerum speciem effingendam opportunius. Vide principem poëtam, Aen. VIII, 337. Iqq. Propert. IV. Eleg. I. Ovid. Fast. I, 509. Iqq. Carmentae oraculum. Atque haec loca comparent inter se, suadeo, generosioris indolis adolescentis, nec tamen, ut verba tantum inter se et formulas comparent, verum ut rerum varietate alant et excitent mentem; nec enim aliter *εὐφαντασίως* fieri aliquis potest.

24. *consorti — Remo*) de fratre dixit, regni socio, ut Ovid. XI. Met. 347. XIII. Met. 663.

Sed tunc pascebant herbosa Palatia vaccae, 25

Et stabant humiles in Iovis arce caesae.

Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae,

Et facta agresti lignea falce Pales;

Pendebatque vagi pastoris in arbore votum,

Garrula silvestri fistula sacra deo, 30

Fistula, cui semper decrescit arundinis ordo,

Et calamus cera iungitur usque minor,

At qua Velabri regio patet, ire solebat

Exiguus pulsa per unda linter aqua,

Illa

25. *Palatia*) montem Palatinum. Quae mox v. 26. de Capitolio meminit, ornatiore dedit Virgil. Aen. VIII, 347. sqq. H. *Profugas boves et caesa memora* Propert. IV, 1, 4. De constructione, *vaccae pascebant Palatia*, vid. supr. ad II, 3. 42. W.

27. *Lacte madens*) I, 1, 36.

Et placidam saepe spargere lacte Palem.

Suavissimus autem hic locus simplicitatis specie,

28. *facta — falce*) Culex 85.

Illi falce deus calitur, non arte politus.

falx autem pro ferro, securi, cultro, ut alibi quoque. H. Pan ilicem fuisse sacram docet H. Vossius ad Virg. Eclog. VII, p. 361. W.

29. *Pendebatque*) tanquam donarium, ex voto: v. Virgil. Ecl. 7, 24. cf. Broukh. qui etiam de *fistula* septem cannis inaequalibus compacta multa

concessit. *vagus* pastor: v. ad I, 3, 39. *Silvestris deus*: haud dubie Silvanus: et si et de Pane accipi possit; sed is praecesserat. H. *Silvestri deo* h. e. diis silvestribus. *Deus* collectivum, ut I, 10, 19. II, 1, 9. II, 5, 95. Vid. Heynium ad I, 1, 14. — *Fistula* dicata ab iis etiam, qui artem canendi abiurabant, cf. Virg. Eclog. VII, 21. W.

33. *Velabri regio*) erat planities inter Capitolinum, Palatinum et Aventinum, in quam olim Tiberis exundare solebat, antequam cloacae substructae stagnantibus aquis et paludibus exitum fecerant. (vid. Luc. Fauni de Antiquit. Urb. Rom. III. c. 7. p. 252. Tom. I. Salengre N. Th. A. R. W.) Saepè hoc poëtae attingunt, v. c. Propert. IV, 9, 5. IV, 2, 7. 8. et imprimis Ovid. Fast. VI, 401. sqq. In seqq. autem 35 - 37. iterum agnosco Tibulli ingenium etiam in epicis ad simpliciora

Illa saepe gregis ditis placitura magistro 35

Ad iuvenem festa vecta puella die est,
Cum qua secundi redierunt munera ruris,
Caseus et niveae candidus agnus ovis.)

Impiger Aenea, volitantis frater Amoris,
Troia qui profugis sacra vehis ratibus, 40

Iam tibi Laurentes adsignat Iupiter agros;
Iam vocat errantes hospita terra Lares,

Illic

42. *Post hunc versum interposuit Scaliger distichon inf. v. 61. 62.*

ciora et humiliora proclive. *Ad iuvenem*, puta ad ludos ac solennia rustica celebranda inter pastores. H. De vers. 34. *pulsa aqua* cf. Catull. 64, 58.: *iuvenis pellit vada remis*. — Deinde verba *ad iuvenem* intelligenda de ipso illo magistro gregis; *festam autem diem* dicemus esse v. c. natalem amati iuvenis, in quam rem comparabis Virgil. Eclog. III, 76. — Vers. 37. *munera ruris*. Handius pag. 67. comparat Catull. 64, 280, *silvestria dona*. W.

35. *gregis ditis*) dicitur ita, qui et numerosus est, et nova quotannis fortuna suppletur. v. Broukh. Si tamen dictum velis, ut *aurum dives* sup. I, 10, 7, III, 3, 11. *ager dives* Virg. Aen. VII, 262. erit *grex* propterea *dives*, quia facit divitem, imprimis quod isto tempore divites censebantur ex copiosis gregibus.

38. Finita hic est digressio. Similem digressionem, quam-

quam lyricam, vide Horat. Od. I. IV. c. 6. v. 5. seq. W.

39. Positis his a v. 23. ad 38 in parenthesi, subiici nunc puta ipsum vaticinium Sibyllae, in quod praeclare res gestas et in annalibus narratas mutavit et transpulit. cf. Exc. XIV. ad lib. VI. Aeneidis. Simili artificio in hac re usus Ovid, in l. c. Fast. I, 509. sqq. ubi ex Carmentae vaticinio eadem fata Romae exponuntur. *frater Amoris*) ex matre, Venero. cf. Aen. I, 667. Totus locus est inter splendidissimos, et memorabilis etiam ex hoc, quod in elegia occurrit, quodque novo ac proprio aliquo modo est tractatus.

40. *Troia* — *sacra*) sunt ipsi Dii, sive Deorum simulacra. v. Aen. II, 717. conf. Exc. IX. ad Aen. II.

42. *Iam vocat* — *terra Lares*) *Vocare* nos terra, urbs dicitur, seu, qua libenter et benigne excipimur, seu quae gratam et iucundam sedem ostendit. alias *invitare*.

Illic sanctus oris, quum te veneranda Numici

Unda Deum caelo miserit Indigetem,

Ecce super fessas volitat Victoria puppes; 45

Tandem ad Troianos diva superba venit,

Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris;

Iam

invitare. H. *Laurentes agros*, proprie locutus est poeta, cf. Heyn. ad Virg. Aen. VII, 63. — *De hospita terra* Mitſcherl. ad Horat. Od. II, 3. 10. posteriorem Heynii probat sententiam. W.

43. *Illic sanctus oris, quum te veneranda Numici Unda Deum caelo miserit Indigetem*) Sanctus h. divus. v. Broukh. ad II, 7. 13. (6, 31.). Aeneas sive in ipso flumine, sive in praelio iuxta eum perisse et ad deos abiisse ferebatur. v. Liv. I, 2. Nupcius autem cum *misisse* caelo, ad caelum, *deum* dicitur, seu, quia, quicquid mortale in Aenea erat, eo flumine ablutum fuerat. v. Ovid. XIV. Met. 600 lqq. seu simpliciter, quia is, qui illo amne merſus fuerat, inter heroes seu deos indigetes fuit relatus. De *Indigete* res nota ex Liv. I, 2, apud Dionys. Hal. I, 64. est Ἰνδὸς ἡδόνιος πῆμα. v. Virg. Aen. XII, 794. lq. *Veneranda unda* dicta, ut omnino fluvii *sancti*, quia ipsis numen inesse credebant. H. apte poeta subiunxit antecedenti versui sententiam, ubi *pro deo coloris*. — Caeterum spectat hanc narrationem Arno-

bis adv. Gent. libr. I. p. 12.; „*Ediffertate, quinam sint hi dii, qui a nobis Christum coli suam credant ad iniuriam pertinere; indigetes illi, qui flumen repunt, et in alveis Numici cum ranis, et pisculis degunt?*“ Ubi vid. Elmenh. p. 19. et 20. de diis indigetibus. W.

45. *fessas — puppes*) longa navigatione. v. Heinſ. ad Virg. Ge. I, 303. *Volitat vero Victoria*, nam alatham esse deam, notum; eaque volitans occurrit multis in numis Siciliae et Italiae; etiam super prora navis in numis gentis Memmiae et Terentiae. Alias ea est *gradiens* aut in *trigis vecta*: si ad navalem victoriam spectat, *prorae navis insistit*. Placet autem, quod volitantem Victoriam nobis repraesentat pro victoria a Troianis in praelio cum Latinis facto reportata,

46. *Tandem ad T.*) ad Troianos ab Achivis toties victos. Ovid. XIV. Met. 573.

— *tandemque Venas victricia nati*

Arma videt.

47. *Ecce mihi lucent*) Ergo necesse est, fuisse inter veteres de Troianorum rebus in Italia fabulas

Iam tibi praedico, barbare Turne, necem.
 Ante oculos Laurens castrum, murusque LavinI est,
 Albaque ab Ascanio condita Longa duce. 50
 Te quoque iam video, Marti placitura sacerdos,
 Ilia,

fabulas etiam aliquam narrationem de castris Turni ab Aenea captis et incensis, etsi a Virgilio praeteritam. Nam Laurentum ab Aenea oppugnatum vix huc trahi potest, etsi unus in Aen. XII, 596. versus eo revocari possit:

*Regina ut tectis venientem,
 prospicit hastem,
 Incessi muros, ignis ad tecta
 volare.*

Sed res ibi ad terrorem aucta, ex eo, quod metui poterat. H. Tibullus videri potest respexisse ad incendium, quo Turnus classem Troianorum exurere parabat, de quo Virgil. Aen. IX, 69. seq. *Incendia* igitur pro facibus, ut Virgil. Aen. IX, 71. Ovid. Met. XIV, 539. *Castris* pr. in castris. Quam apte quidem deinde Turnus caesus memoretur, facile apparet. W.

48. *barbare Turne*) *Barbarum* esse h. l. Italum, Latinum, ut interdum apud Plautum, post Statium statuunt Broukh. et Vulp. Apud istum tamen alia res est, cum Graecanicae sint istae fabulae, et Graeci inducantur loquentes. Ego intelligo crudelem, ferocem, saevum, audacem, ut saepe Virgilio audit. Ita et in Ovid. XIV. Met. 574. *barbaram ignem* accipere malim.

quam cum Interpretibus tot difficultates movere.

49. *Laurens castrum*) sedes regia Latini, quae modo castrum, modo *arx Laurens*, ut Aen. VIII, 1. modo *urbs*, ut Aen. VII, 862. nomine communè *Laurentum* appellatur. v. Serv. ad e. l. Vulpinus oppidum ab Aenea escensu in Latio facto munitum intelligebat, ut esset *Castrum*, de quo Virgilius Aen. VII, 158, 159. loquitur, *Troia* vero nomine dictum; quod etsi firmare possim alio Virgilii exemplo, qui libr. X, 635. eandem Novam Troiam *Laurentia Castra* appellavit; non tamen accedendum puto: quandoquidem celebrius nomen est alterum oppidum, Latini regia. Vide de his locis Exc. III. ad lib. VII. Aen. H. Ioan. Henr. Vossius ad hunc locum scribit, *Laurens castrum* esse *Laurentia castra* Virgilii, Aen. X, 635, neque recte intelligi urbem Laurentum. Laurens castrum honestiore vocabulo *urbem* recte dici potuisse a Virgil. Aen. IX, 8.; sed minus apte Tibullum *urbem* dicturum, fuisse castrum. W.

eod. *murusque LavinI est*) *Lavinium* in honorem Laviniae, coniugis, ab Aenea conditum.

Ilia, Vestales defernisse focos;
 Concubitusque tuos furtim, vittasque iacentes,
 Et cupidi ad ripas arma relictas dei.
 Carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas, 55
 Dum licet; hic magnae iam locus urbis erit.
 Roma, tuum nomen terris fatale regendis,
 Qua sua de caelo prospicit arva Ceres,
 Quaque patent ortus, et qua fluitantibus undis
 Solis anhelantes abluit amnis equos. 60
 Troia

53. *Concubitus — furtim*) h. furtim peractos, furtivos. H. Vid. ObII. VV.

54. *vittasque iacentes*) Vittas, virginittis insigne, abiectas. v. Ovid. III. Am. 6, 56. ubi Anio ad Iliam:

Quo cultus abiere tui? quid sola vagaris?

Vitta nec evinctas impedit alba comas?

etiam ibi Burmannus vittam Iliac abfuisse narrat, quia vitia-
 ra erat. Sed hoc forte argu-
 tum magis quam verum: non
 enim ea, cui virginittas erepta
 est, statim illud reminiscitur,
 aut, si reminiscitur, id curat,
 ut vittas virginittis insigne de
 capite tollat. Ilia porro vittam
 gerebat tanquam Virgo Vestalis.
 Verum vittae desuere debebant
 puellae reluctanti et vim a deo
 inferendam depellenti. Suave
 nec minus illud, quod Mars
 discedens arma de humo tollere
 obliviscitur.

57. *Roma, tuum nomen ter-
 ris fatale regendis*) *Nomen Ro-
 manum* est populus Romanus,
 v. c. Ovid. I. Met. 201. impe-
 rium Romanum. Sed hic *tuum
 nomen* dictum pro *tu*. *Fatale* h.
 a fati destinata es, ut orbis
 terrarum imperium teneas.

58. *Qua sua d.*) h. qua orbis
 habitabilis est; verbis Horatii:
qua sol habitabiles illustrat oras.
 H. Ex alto Ceres arva sua ad-
 spectare et in universum dii su-
 periores res sibi creditas inspi-
 cere cogitantur. Ita I, 6, 83.
 verba de Venere acceperim,
 Vide de Iove Virg. Aen. I, 223,
 seq. VV.

60. *amnis*) int. oceanus ter-
 ram ambiens. Iterum sic inf.
 III, 4, 18. Sic Homero ποταμός
 (adiecto tamen ποταμός Ὠκεανός.
 ut Od. 2, 638. μ, 1.) v. Doula
 Not. c. 7. Broukh. h. l. *Oceani
 amnes* dixit Maro IV. Ge. 234.

Troia quidem tum se mirabitur, et sibi dicet

Vos bene tam longa consuluisse via.

Vera cano; sic usque sacras innoxia laurus

Veskar, et aeternum sit mihi virginitas,

Haec cecinit vates, et te sibi, Phoëbe, vocavit, 65

Iactavit fufas et caput ante comas.

Quidquid Amalthea, quidquid Mermessia dixit;

Hero-

v. 61. 62. *supra collocarat Scaliger post v. 42. nullo cum fracta.*

61. *Troia q. tum se mirabitur*) p. cum ex suis ruinis h. e. ex iis qui excidio superstites erant, tantam urbem surgere videbit.

62. *Vos b.)* o Aenea, et comites fugae. Propert. IV, 1, 39.

Huc melius profugos misisti, Troia, Penates.

63. *sic usque sacras innoxia laurus Veskar*) Sic h. l. in asseratione; paullo aliter ac I, 4, 1. et inf. II, 5, 121. Vates lauri folia manducabant, quae futuri praesensionem afferre credebantur. v. Spanhem. ad Callim. in Del. 94. (Translatum hoc Iuven. VII, 19. W.) *Vesci* h. l. cum quarto casu, ut passim. v. Broukh. *Innoxia* h. l. passive, cui non nocetur, ut ap. Lucan. IX, 892, et sic *innocuus*, v. c. ap. Virg. X. Aen. 302. Furor enim iste, cum numine Dei afflaretur vates, noxius et fatalis ne esset, verendum erat.

64. *aeternum sit mihi virginitas*) nam perpetuam eam retinuit Sibylla Cumaea. v. Ovid. XIV. Met. 129. sqq. Quando-

quidem enim deo consecratae videri poterant sacerdotes ac vates feminae, non poterant mortalium contactu pollui.

66. *Iactavit f. et caput*) more vaticinantium, omniumque fanaticorum, iactavit caput; pro hoc dixit: i. comas, fufas ante caput. Sic de Carmenta Ovid. Fast. I, 503. *Utque erat, immixtis puppim stetit ante capillis.* H. Recte Heynius crines fufos vaticinantium esse notavit. Idem et *sparsi* dicuntur, de quibus Huschke in Analect. Crit. p. 81, suo more docte disputavit. Ad nostrum locum cf. inprimis Valer. Flacc. I, 208. et Catull. 64, 506. Caput iacere de *percitis furpre* est ap. Catull. 63, 23. W.

67. *Quidquid* etc.) Exciderunt hic nonnulla, quibus posita ad argumenta librorum Sibyllinorum exponenda progrediebatur: inque iis prodigia et ostenta, quae bellorum civilium tempore multis hominum sermonibus ferebantur. Haec igitur

Herophile Phoebo grataque quod monuit;
 Quasque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
 Portarit, sicco pertuleritque sinu: 70

Hae

tur et cuncta prodigia, quae praedixerant reliquae Sibyllae: *haec fuerint olim*. Ita iungenda puto; ut, vll. 71-79. *ἐν παγεθίστι* sint. *Mermessia* dicta a Mermesso, vico in monte Ida; alias *Hellespontica* appellatur, v. Lactant. I, 6, 12. apud Steph. Byzant. autem in *Μέρμησσο*; Erythraea. H. Lacunae signa delenda curavi. Plenus deo poeta spernit sententias, quales alias diversis rebus haecendis interponi solent; statimque ad alia procedit, quibus librorum Sibyllinorum dignitatem commendet. Expósito oraculo Aeneae datō quaeque cecinerit Sibylla de futura urbis imperiique Romani magnitudine, nunc ad mala venit, quae ominibus certissimis hi libri fatales proccenderint. W.

68. *Herophile Phoebo grataque quod monuit*) nam fuit Apollinis Sminthei sacerdos. *Monere* non minus quam *admonere* de vaticiniis, ominibus etc. dici notum. v. Cic. de N. D. II, 66. cf. Broukh. ad I, 7, 56. Distinguantur autem inter se h. l. plures Sibyllae, tanquam diversae, quae ab aliis passim confundi solent; v. Salm. Exerc. Plin. p. 53. sqq. et, si tanti est, Olear. de poëstriis graecis p. 127. nec potuit facile

in his rebus, quae vulgi superstitionibus inter se diversissimis continebantur, explorati aliquid ac certi unquam tradi; et inanis esset opera, si quis haec ad liquidum perducere vellet.

69. 70. Etsi lectio difficilis dubia est, teneri tamen potest hoc, fuisse veterem aliquam nuntii partem notam narrationem de Sibylla aliqua, quae vaticiniorum librum per medium flumen portaverit et ab aqua intactum volumen servaverit. Servaverat rei memoriam signum deae Tibure in fano ad Anienem constitutum, manu librum tenens, quod in Anienis gurgite inventum ferebatur; ut ap. Lactant. I, 6, 12. legitur; qui simulacri habitus et satum forte fabulae originem et causam fecerat. H. Verba *Quidquid Amalthea — sinu* intelligenda sunt de libris Sibyllinis, quibus contineri statuit poeta plurium Sibyllarum collecta oracula. Egit nuper de his libris B. G. Niebuhrius in *Histor. Roman. Part. I. p. 309. seq.*, qui collectionem fuisse inspicatur praedictionum et oraculorum hexametris graecis scriptorum, atque adeo in eo quod apud Livium XXXVIII, 45. legitur, *Herophiles Erythraeae* vel alius cuiusdam Sibyllae effatum sibi deprehendere visus

Hae fore dixerunt, belli mala signa, cometen,
 Multus ut in terras deplueretque lapis.
 Atque tubas atque arma ferunt crepitantia caelo
 Audita et lucos praecinuisse fugam.

Ipsum

visus est Lydorum regibus olim datum. Caeterum puncto post sinu sublato locum melius distinxit. De reliquis vid. Obss. W.

71. *Hae fore dixerunt —*) Iunge: *Hae dixerunt fore cometen, et ut multus lapis deplueret; quae sunt belli mala signa.* v. de hac iunctura Bentl. ad Horat. I. Od. 1. Sunt autem, quod tenendum est, inter vatum praedictiones etiam prodigia aliquando futura cum declaratione, quid per ea dii monituri sint, et cum expositione procurationum, quibus malorum minae averti possent. Similis locus est in Ciceronis verff. de Div. I, 12.

Atque ea, quae lapsu tandem cecidere vetusto,

Haec fore, perpetuis signis elarisque frequentans,

Ipsae deum genitor caelo terrisque canebat.

Respicit autem Tibullus haud dubie prodigia et portenta, quibus belli civilis terrores per genus humanum illa aetate circumlati fuerant; duobus maxime temporibus: primum sub initium belli inter Caesarem et Pompeium gesti, v. Dio XLII, 14. et duo amplissima poetarum

loca, Lucani I, 524. sqq. et Petronii c. 122. sqq.; tum sub Caesaris necem; loc. class. sunt Virgil. Ge. I, 466. sqq. et Ovid. Met. XV, 782. sqq. quae loca conferant inter se poeticam copiam sitientes, coniuncto Ciceronis deserto loco de portentis sub a. V. C. 689. visis, et altero anno post a se Consule expiatis: de Div. I, 10. sqq. H. *Deplueretque lapis.* Imbres saxei dicti. vid. Elmenh. ad Arnob. advers. Gent. p. 5. — *Ut — quae.* cf. I, 6, 54. I, 4, 2. et vid. Obss. ad I, 10, 51. W.

73. Nunc *ἑμπατισμός* vaticinia Sibyllae ab eventu suo memorat: *atque etiam ferunt* etc. quando debebat pergere: eas praedixisse plura alia portenta: armorum tubarumque strepitum in caelo etc. H. *Caelo audita iunges*, ut Ovid. Metamorph. XV, 784.: *Auditaque cornua caelo.* Ita etiam apud Virgil. Georg. I, 375.: *altis montibus audiri fragor.* W.

74. *lucos praecinuisse fugam*) h. vocem ex luco redditam. Virg. Ge. I, 476.

Vox quoque per lucos vulgo exaudita silentis

Ingens.

Lucan. I, 569.

Tum

Ipsū etiam Solem defectum lumine vidit 75

**Iungere pallentes nubilus annus equos,
Et simulacra deum lacrimas fudisse tepentes,**

Fataque vocales praemonuisse boves.

**Haec fuerint olim. Sed tu iam mitis, Apollo,
Prodigia indomitae mergē sub aequoribus, 80**

Et

*Tum fragor armorum, magnaeque per avia voces
Auditae nemorum, et venientes cominus umbrae.*

Praecivit Romanis poetis in his prodigiorum generibus Apollon. IV, 1280-1288. loco valde luculento, quem Intpp. Statius, Broukh. Vulp., qui multa con-gesserunt, non meminerunt. H. Praecinuisse etiam ad tubas et arma pertinet; cf. Ovid. Met. XV, 783-785. Quare commata molesta fustuli. W.

75. solem defectum lumine) Respicit Tibullus prodigiosum et longiorem solis defectum, qui fuit Iulio Caesare occiso, totius pens anni pallore continuo, ut Plinius testatur II, 30. Plutarch. Caes. extr. Dio XL, 7. cf. Virg. Ge. I, 466. sq. Doula Net. c. 5. Scaliger de Emendat. temp. L. V. p. 441. H. Verum solis defectum eo anno fuisse, testatur Sammlung astron. Tafeln, Berl. T. II. p. 122. W.

76. annus nubilus vidit, quia totius pens anni pallore continuo fuit is solis defectus.

77. Etiam Lucan. l. c. I, 556.

Indigetes flevisse deos — Tum pecudum faciles humana admurmura linguae. et Ovid. Met. XV, 792. Mille locis lacrimavit ebur etc.

78. Vocales; h. e. quae humana voce loquerentur. cf. Propert. II, 25, 37. add. Ovid. Met. XIII, 716. W.

80. Prodigia indomitae mergē sub aequoribus) non modo monstrofi partus, expiationis causa, in mare proiciebantur, de quo v. Broukh. et Vtlp. sed et quaecunque prodigia aut portenta aboleri poterant. Ita Apollinis simulacrum, quod per tres dies fleverat, paullo ante mortem Scipionis Africani minoris, concisum et in mare proiectum (καταποντισίην) memorat Dio Exc. Peiresc. n. 98. Conf. Augustin. C. D. III, 11. iam a Vulpio laudatum. Constabat saltem sibi in hoc superstitio, si eas res mala portendebant, ut eas e medio tollerent: sublata causa videri potuit sublatus effectus. H. *Medioque sub aequore mergit*, Virg. Aen. VI. 542. W.

Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis;
 Omine quo felix et sacer annus erit.
 Laurus, io, bona signa dedit, gaudete, coloni;
 Distendet spicis horrea plena Ceres.
 Oblitus et musto feriet pede rusticus uvas, 85
 Dolia dum magni deficientque lactus.
 At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
 Concinet; a stabulis tunc procul este lupi.
 Ille levis stipulae solennes potus acervos.
 Accendet, flammis transfilietque sacras. 90
 Et

81. *Et succensa s.*) Non in promptu est ex ipsis verbis intelligere, fueritne aliqua propria huic Quindecimvirali sacro religio haec, ut lauro incensa super ara auspicium inde caperent; an ad vulgarem et privatam hominum superstitionem hoc pertineat. H. De usu lauri in sacris vid. Interpp. ad Virg. Eclog. VIII, 82. W.

82. *sacer annus*) faustus, felix, festus.

84. *Distendet s.*) elegans loquendi forma de magna copia, quae distendere et rumpere dicitur penum seu horreum aliumve locum, quo servatur. vid. Obfl.

87. *Palilia*) celebrabantur XIII. Kal. Maias. v. Ovid. IV. Fast. 721. sqq. Vina horna iam tum apponebantur in mensis veteris Italiae. *Concinet*: pro celebrabit; forte cum re-

spectu carminum pastoritiorum: v. II. El. 1, 51. sqq.

88. *a stabulis tunc procul este lupi*) num quia laetitiae dediti minus curam habebant pecoris? an potius: quia etiam ad lupos arcendos ista sollennitas agebatur. vid. Ovid. l. l. 765. in precibus Pali deae factis:

*Nave minus multo redigam,
 quam mane fuerunt;
 Nave gemam referens vel-
 lera rapta lupo.*

Videntur quoque ovium greges tum primum in pascua dimittere a stabulis pastores per Italiam. cf. Calpurn. Ecl. 5, 24. sq. Certe admissurae tempus verumtum erat, ut ex Varr. R. R. VII, 3, 11. constat.

90. *transfiliet*) v. Ovid. Fast. IV, 781. et Propert. IV, 4, 75. 76. H. Morem paullo diversum vid. apud Virgil. Aen. XI, 787. At huc verba Persii Sat. I, 72. *fumosa Palilia foeno*, pertinent. W.

Et fetus matrona dabit, natusque parenti
 Oscula comprehensis auribus eripiet.
 Nec taedebit avum parvo advigilare nepoti,
 Balbaque cum puero dicere verba senem.
 Tunc operata deo pubes discumbet in herba, 95
 Arboris antiquae qua levis umbra cadit,
 Aut e veste sua tendent umbracula fertis

Vin

91. 92. Palilibus pro felici ovium | fetu vota faciebant; v. Ovid. l. c. IV, 771. 2. et Dionys. Halic. I, 88.; at hic memorabile est, quod etiam ex istius dici religione expectatur laetus puerorum proventus. Suaviter autem ea res narrata 91 - 94. Porro *Et fetus m. dabit*: apposta tanquam effectus istius lustrationis pro vulgari modo: ut fetus matrona det. H. Nos puncto post *sacras* posito seiunimus vers. 91. 92. ab antecedentibus, secuti H. Vossium. Ceterum *dare liberos* proprie de parentibus dicitur, qui liberos procreant; Catull. 61, 212. Ibidem v. 66. *domus dare liberos* dicitur, quae augetur liberis. W.

92. *Oscula* —) Decet elegiam moris simplicitas. v. Obss. H. Compara Virgil. Georg. II, 523. W.

94. *Balbaque cum puero dicere verba senem*) Broukhusius eo laborat, ut doceat, non esse balbutire h. l. sed blaefam linguam habere, quod nobis

lispeln. Quin potius omnino corruptam, sed amabilem puerorum, *dimidiata verba tentantiam, loquelam, ipso offensantis linguae fragmine dulciorem*, ut Minucii c. 2. verbis utar, intelligi malim.

95. *operata deo*) v. ad II, 1, 9. Ceterum exponitur hic hilaritas illa rustica festaeque dapes, de quibus sup. ad II, 1, 21 - 24. vidimus. Simile prorsus festum, re divina facta Annae Perennae, comparare iubeo ap. Ovid. III. Fast. 523 - 540.

97. *fertis Vincita*) Scaliger intelligit *sertas* h. funiculos, *oxovila*. Sed cur obscuram hanc vocem h. l. inferciamus, causa idonea nulla est: *serta* sunt rami ac frondes cum floribus ac foliis, quae ad viminum et iuncorum morem pro vinculis esse possunt. Occurrunt huiusmodi umbracula, de quibus iam dicta sunt plura sup. ad II, 1, 24.; passim in antiquitatis monumentis, v. c. Pictur. Herculan. To. III. p. 59. In vase Etrusco et Campanis (vide v. c.

M

Monum.

Vincta, coronatus stabit et ante calix,
 At tibi quisque dapes et festas exstruet alte
 Cespitibus mensas, cespitibusque torum. 100
 Ingeret hic potus iuvenis maledicta puellae,
 Postmodo quae votis irrita facta velit.
 Nam ferus ille suae piorabit sobrius idem,
 Et se iurabit mente fuisse mala.
 Pace tua, pereantque arcus, pereantque sagittae, 105
 Phoebe, modo in terris erret inermis Amor;
 Ars bona: sed postquam sumsit tibi tela Cupido,
 Heu, heu, quam multis ars dedit illa malum!
 Et mihi praecipue, iaceo cum saucius annum,
 Et

Monum. ined. Winkelm. tab. 200.) et in gemmis, quae Faunos et Bacchos exhibent, nihil his pergulis et hypampelis frequentius. In ipsa illa nobili gemma, quae Michaelis Angeli annulus vulgo dicitur, talem pergulam videre licet. E pelibus factum umbraculum dabunt Admiranda Rom. n. 44.

101. *Ingeret hic caet.*) Lusus quoque amoris in artes, quae paci debentur, referri vides, ut I, 10, 53. seq. Idem canit Propert. III, 3, 23. W.

104. *mente fuisse mala*) h. se insanum, vecordem fuisse, ut contra *bona mens*. Ex formula ducit Broukhufius post Doufam Praeid. c. 8. Memineris similem locum sup. I, 10, 53-56. H. Formula qua utebantur veniam potentes. Senec. Benef.

III, 27.: *et cum malam mentem habuisse se pridie iurasset, id ut in se et filios suos recideret optavit. Mala mens est etiam Catull. 40, 1. W.*

105. sq. Abrupta ortio. Cum in amoris curas et aerumnas incidisset, quibus ipse tum cum-maxime laborabat, totum hoc curarum genus, omnem amorem, e genere humano eliminatum esse vult. Suaviter autem *Pace tua*: cum sagittas et ipse Phoebus gessit. *Ars bona*: facile suppleri potest: traciandi arcum et sagittas.

108. *dedit — malum*) nocuit. cf. Vulp. Sic in alio noto e Mauro Terentiano de Metris:

*Et Naevio poetae,
 Cum saepe laederentur,
 Dabant malum Metelli.*

Et faveo morbo; tam iuvat ipse dolor! 110
 Usque cano Nemefin, sine qua versus mihi nullus
 Verba potest, iustos aut reperire pedes.
 At tu, nam Divum servat tutela poëtas,
 Praemoneo, vati parce, puella, sacro,
 Ut Messalinum celebrem, cum, praemia belli, 115
 Ante suos currus oppida victa feret,
 Ipse gerens laurus, lauro devinctus agresti
 Miles, io, magna voce, Triumphæ, canet.
 Tunc Messala meus pia det spectacula turbae,
 Et plaudat curru praetereunte pater. 120
 Adnue;

112. *Post h. v. traduxit Scaliger in hunc locum e sequente Elegia
 vss. 15-18. Acer Amor etc.*

110. *Et faveo morbo*) est, sibi placere cum morbo suo, cum omni ope fovere et nutrire, eique indulgere: id quod ignaviam et inertiam illam creat, qua miser amator victus amori succumbit. Ovid. II. Am. 5, 11.

*Ferreus est, nimiumque suo
 favet ille dolori,*

*Cui petitur victa palma
 cruenta reu.*

113. *sqq.* Snavis reditus ad argumenti, quod orsus erat, summam et caput.

116. *oppida victa*) n. eorum simulacra, quae in triumpho portabantur. H. Usitatius est *oppida capta*, ut Propert. III, 4, 16. dixit: *et titulis oppida capta legam*, ubi vid. Burm. W.

117. *gerens laurus*) n. manu, propter sequens: *lauro devin-*

ctus. H. Recte I. H. Vossius comparat Senec. Herc. fur. 818: *frontibus laurum gerens*. Add. supr. I, 7, 7. Caeterum ut iam olim feceram, interpunctionem mutavi, commate posito post *feret*, ut *ipse gerens laurus* idem hic Messalinus sit, cum *feret oppida victa*. — *Lauro devinctus agresti* est miles. Constructio igitur est totius loci haec: cum ipse gerens laurus opp. capt. feret, miles autem laur. dev. agr. canet, caet. Particula omissa est, ut fieri solet saepissime in tali sententiarum oppositione. W.

119. *pia det spectacula turbae*) praebeat ipse, ipse sit spectaculo pater triumphantis. *pia*, quia amorem in filium testatur.

120. *Plaudat*) *Plaudere* et *plaudere*

Adnue; sic tibi sint intonsi, Phoebe, capilli,
Sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

ELEGIA VI.

Castra Macer sequitur; tenero quid fiet Amori?
Sit.

plausus verba sunt in hac re solemnia. Propert. III, 4. 22.: *Mi sat erit sacra plaudere posse via.* W.

121. *Adnue; sic tibi sint*) h. e. precor te per tuos promissos capillos et per tuam sororem perpetuo virginem, Dianam, ut adnuas et me exaudias. Formulam hinc habet Sidon. Carm. V, 600.

*Adnue; sic vestris respiret
Byrsa tropasis.*

Licentius in carm. ad B. Augustinum praeceptorem in Epist. 26. Tom. II. Opp. August. p. 41.

Adnue; sic nobis verum ratione patefcet.

Usam hunc particulae sic iam vidimus I, 4, 1. Praeivit Apollon. II, 708. Ἰλῆχοις αἰεὶ τοι, ἄναξ, ἄμνητοι ἔθειραι, Διὲν ἀδελῆτοι· τὼς γὰρ θέμις.

Elegia VI.

Affectus magni et variū plenum carmen. Aemilio Macro ad militiam profecto, hoc idem se facere velle minatur, ut puella relicta militatum discadat. At enim quam impar tali auso, ut puellam relinquat, futurus sit, mox reputat, et ex eo intelligit, quod toties, cum exclusum se vidisset, indignabun-

das intraverat, se ad puellam nunquam esse rediturum, mox tamen ad puellae fores rediit. Inde (v. 15.) se summos amoris cruciatus experiri testatus, nil se habere ait, quo minus vitam abiciat, praeter spem, quae tantum in rebus humanis valet. Tum ad miserationem conversus Nemefim obtestatur per Manes sororis, quae circa illud tempus violenta morte, de fenestra praecipitata, interierat. Culpam vere levitatis aut superbiae puellae in malitiosam lenam transfert. Scaligerum sententiarum nexus hic desiderasse nolim. Ad meum sensum est hoc ex praestantissimis sui generis carmen, tersum, nullo naevo dehonestatum, inprimisque affectus gravitate notabile, quam vix putares elegiam decere posse.

1. *Macer* hic est Aemilius Macer Veronensis, nobilis poeta, Ovidio natu maior, Virgilio et Tibullo fere aequalis. Scripsit Ornithogoniam, Theriaca, et de Herbis. Multa de eo docte congeffit Broukhnsius ad h. l. adde Maffei Veronam illustr. P. II. pr. Circumfertur nunc sub eius nomine liber de viribus herbarum. Diversus ab hoc

Sit comes, et collo fortiter arma gerat?
 Et, seu longa virum terrae via, seu vaga ducent
 Aequora, cum telis ad latus ire volet?
 Ure, puer, quaeſo, tua qui ferus otia liquit, 5
 Atque

hoc fuit is, qui *Iliaca* scripsit (de quo v. ad Virgil. lib. II. Exc. I. p. 306.), quem confusum cum illo, etiam a Broukhufio et a me, post alios discrevit Wernsdorf. P. L. M. To. IV. p. 579. 580. H. *Sequitur.* cf. Lucan. X, 407. Est studioſe ſectari, appetere, delectari. *Caſtra*, h. e. militiam. W.

2. *collo — arma gerat*) Ut humeris et ex humeris, ita collo et e collo portamus ea, quae ex eo appenſa aut ei impoſita ſunt. Arma geſtant milites; et Romanus quidem miles arma cum vallis, vaſiſque. Quaſitum eſt h. l. etiam a Vulpio, Amorum militis an caloni perſona induatur. Verba utrique ſunt accommodata: prius quidem militi potius: *collo fortiter arma gerat*. Alterum *cum telis ad latus ire* caloni; etſi et miles alter alteri eſt *παράσττης*, ad latus incedit vel ſtat. Cum tamen *puer* Amor ſit: videri poteſt hoc alterum accommodatius, ut caculae ſeu ſervi militaris ei partes tribuantur. Sententiarum ordo ita luculentior: Macer militatum abit, puella deſerta; quid Amori fiet? An ſequetur ille tanquam armiger

Macri et calo? Id vero cum expectari nequeat, alterum ſubicit poëta: Immo vero, Amor, retrahe eum ex militia, revoca eum a profectione. Alioqui ſi tua tormenta effugere licet militia ſuſcepta, en me, qui extemplo militatum iturus ſim. In ſeqq. proprietas ſermonis et elegantia obſervanda. *Otia* proprie dicta reſpectu *militiae*. *Aequora vaga*, v. 4. propter vagos nautas et maritimos errores. ſup. I, 3, 39. *ducunt vias et aequora* elegantius, quam ut quis terra marique iter faciat. *Ureſe* v. 5. de cruciatu accipe, de quo ſup. ad I, 9, 21. non eo ſenſu, quo alibi Amor *ureſe* dicitur. Eleganter tandem erro ſub ſigna Amoris revocatur, ad militiam Amoris, in quam ſacramento adactus fuit. H. *Vaga aequora*, ut II, 3, 39. *vagus pontus*. Epitheton ad naturam aquae marinae referendum. — *Ferus* dicitur is, qui animum obfirmavit et induravit adverſus vim amoris. Similiter vox tribuitur Tibullo I, 5, 5. qui ad fortitudinem ſe compoſuerat et conſuetudine puellae carere ſe poſſe iactaverat. — *Erro* v. 6. eſt is, qui a ſignis, ſub quibus militat, diſceſſit. W.

Atque iterum erronem sub tua signa voca.
 Quod si militibus parces, erit hic quoque miles,
 Ipse levem galea qui sibi portet aquam,
 Castra peto, valeatque Venus, valeantque puellae;
 Et mihi sunt vires, et mihi facta tuba est. 10
 Magna loquor, sed magnifice mihi magna locuto
 Excutiunt clausae fortia verba fores,

Iuravi

7. *erit hic quoque miles, Ipse*)
 δευτερώς de se loquitur Tibul-
 lus. Notum illud Virgilii:

*Est hic, est animus lucis
 contemtor.*

conf. Horat. I. Sat. 9, 47. v.
 Broukh. et Vulp. Sellium Spec.
 Obſſ. misc. c. 5. Sensus vero:
*Quod si tu, o Amor, militi
 parcis; iam mihi certum est mi-
 litare vel in imis ordinibus.*
 Nam extremum hoc designari
 debet per ista: *Ipse levem g.*
 Cum gregarius miles calonem
 non haberet, ipsum aquam vi-
 ctumque sibi petere necesse erat.
 Itaque galeam dixit *levem*, le-
 viorem utique velitis, quam ha-
 stati, principis, aut triarii.

10. *Et mihi f.)* h. etiam ego
 sum, qui militare possim, qui
 munera militaria obire queam.
 H. Repetitio verborum et mihi
 non diversitatem rerum indicat,
 sed eandem sententiam bis cum
 vi reddit. Comparabis Virg.
 Aen. XII, 50. et Iuven. Sat. I,
 25. Caeterum quum et aperte
 sit pro etiam dictum in talibus,
 in Valer. Flacc. I, 508. legen-
 dum; *est mihi pro et mihi*, W,

11. *Magna loquor*) est glo-
 riari. v. Ovid. I. Met. 751.
 Idem est *magnifice loqui*, ut
 et sup. I, 5, 6. cf. Broukh. et
 Vulp. Passerat. ad Propert. II,
 19, 71. Praeclare Seneca Ep.
 82. *Magna verba excidunt,*
cum tortor poposcit manum,
cum mors propius accessit. et
 Seneca Tragicus Troad, 575.

*Magnifica verba mors prope
 admota excutit.*

12. *Excutiunt clausae for-
 tia verba fores*) *fortia verba* sunt
 eadem magna, aspera, superba
 verba. Propert. I, 5, 14.

*Quum tibi singultu fortia
 verba cadent.*

Excutere vero eleganter hoc
 sensu. Cic. pro Sulla c. 8. *qui
 si attulerint nervos et industriam,*
mihi crede, excutient tibi istam
verborum iactationem. v. Broukh.
 cf. loc. Ovid. II. Am. 1, 25. H.
Verba fortia sunt quae audacem
 animum ostendunt, ut *fortia*
consilia Tacit. Hist. III, 67. et
 Liv. XXV, 38. Similiter *magna*
 sunt, quibus te ad rem aliquam
 magnam perficiendam satis va-
 lere

Iuravi quoties, rediturum ad limina nunquam!

Quum bene iuravi, pes tamen ipse redit.

Acer Amor, fractas utinam, tua tela, sagittas 15

Illicet extinctas adspiciamque faces!

Tu miserum torques, tu me mihi dira precari

Cogis, et insana mente nefanda loqui.

Iam mala finissem leto; sed credula vitam

Spes

14. *Magnas turbas hic movit Scaliger. Primum vss. 15-18. retrahit ad sup. Eleg. inter v. 112 et 113. Porro subiecit hoc loco post illa: pes tamen ipse redit vss. 33-60. ex lib. II. el. 3. At tu quisquis is es. et in iis finivit elegiam hanc: Barbara gypatos ferre catasta pedes. Tum novam eamque septimam Elegiam orsus est, cum verbis: Finirent multi leto mala: credula vitam etc.*

lere iactas, cf. Virg. Aen. XI, 381. et *μεγάλοι λόγοι* Soph. Antig. fin. Patet ex his, fortia verba non esse plane eadem quae aspera. Diverſa etiam sunt *ferocia* verba, quae superbis tribuuntur et tumidis, Liv. 26, 19. Tacit. Hist. 4, 71. W.

14. *pes tamen ipse redit*) cf. Horat. Epod. XI, 30. Propert. II, 19, 59. Broukh. *ipse redit* est ultro redit, H. *Ipse*. Add. Virgil. Eclog. IV, 21. quem locum utiliter conferes cum loco Tibulli I, 3, 45. W.

15. *Acer Amor*) *Acre* dicitur, quod urit, urget, stimulat, ut *acris flamma*, *acer dolor*. Ovid. Ep. 4, 70.

Acer in extremis offibus haesit amor.

Hinc ad animum traductum, de ira, crudelitate, vehementiore omni motu et affectu solenne est. Ergo est laevus Amor. Redit inf. IV, 2, 6. H. Meleager ira incensus combusturum se esse tela Cupidinis omnia minatur, Anthol. Gr. T. I. nr. 52. p. 17. ed. Iacobs. — V. 16. *Illicet ad extinctas* quoque pertinet; cf. *semper* apud Tib. I, 5, 52. W.

15. 19. De sententiarum nexu dictum ad Eleg. pr.

17. *Torques*. De hoc vid. Obsf. ad I, 4, 81. — Vers. 18. *nefanda loqui*. In deos haec dicta esse, vidit Heynius ad III, 5, 14. W.

19. fqq. Sequitur locus dulcissimus de spe, felicitatis, quandoqui-

Spes fovet, et fore cras semper ait melius. 20
Spes alit agricolas, Spes fulcis credit aratis

Semina, quae magno foenore reddat ager.

Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces,
Quum

23. In recens. Scalig. El. 7. 5. sq.

doquidem eam dari mortalibus fas non erat, succedanea. Est alius de ea locus apud Ovidium L. ex Ponto 6, 29. sqq. et elegans Elegia in Catalectis vet. poet. et Anthol. Lat. Burmanni To. I. lib. III. ep. 82., in qua multa ex Tibullo adumbrata sunt. Quanto beator is, cui licet epitaphii pulcherrimi verbis uti:

Inveni portum; Spes et Fortuna valete.

Sat me lufistis. Ludite nuno alios.

Quod carmen adumbratum est ex Graeco Anthol. I, 25. Analect. To. III. p. 286. Ἑλπίς καὶ οὐ Τύχη, μέγα χαίρει· τὸν λιμὲν ἔχον. Οὐδὲν ἔμοι χ' ὑμῖν, παῖδες τοῦς μετ' ἐμῆ. Corrupt breviter et vim versuum Palladas Analect. T. II. p. 437. no. 140. H. In verbis *Iam mala finissem leto, sed* — *Spes fovet*, caet. notanda est elegans loquendi ratio pro vulgari: *Iam mala finissem leto*, nisi spes foveret caet. Eandem secutus est Ovid. in Art. A. III, 43. et Heroid. XV. 88. 92. Nec pedestres scriptores hanc iuncturam refugerunt, quod te docebit Liv. III, 25. Idem usitatum Graecis

est inde ab Homer. Odyss. XI, 564. — *Credula spes* illustratur ab Heins. in Syllog. T. 2. p. 539. W.

20. *et fore cras semper ait melius*) Notum illud Theocriti Idyll. IV, 41.

Θαρσύνε' ἤρῃ, φίλῃ Βάττι· τάχ' αὔριον ἔσσει' ἄμεινον.

21. *Spes — credit — foenore reddat*) Haec sollennia de aratione et messe. v. Stat. et Broukli. ad h. l. cf. Heins. ad Valer. Flacc. I, 69. hinc et *fides* sogeti tribuitur. Hor. III. Od. 16, 30. et Sever. Aetn. 263. *terra fidelis silvis*, ubi v. Intp. contra *fundus mendax* Hor. III. Od. 1, 30. Ad potentiam autem deae et vim spei ad animos humanos declarandam valent utique cetera: an vero et illud satis accommodatum sit, quod v. 23. 24. ab aucupio et piscatione petitur, dubitare licet; etsi et hoc vitae tolerandae genus spe capturae sustentatur: abesse tamen malim. H. ἑλπίς γὰρ ἡ βόσκουσα τοὺς πολλοὺς βροτῶν, dixit Sophocl. — Ad vers. 22. cf. Plin. 2, 63. *quam bona fide terra creditum foenus reddit* W.

Quum tenues hamos abdidit ante cibus.
 Spes etiam valida solatur compede vinctum; 25
 Crura sonant ferro, sed canit inter opus.
 Spes facilem Nemefin spondet mihi; sed negat illa.
 Hei mihi, ne vincas, dura puella, deam!
 Parce, per immatura tuae precor ossa sororis;
 Sic bene sub tenera parva quiescat humo. 30
 Illa mihi sancta est; illius dona sepulcro
 Et madefacta meis ferta feram lacrimis;
 Illius ad tumultum fugiam, supplexque sedebo,
 Et mea cum muto fata querar cinere.

Non

26. *Inter opus*) quod ruri
 facit. Loquitur de mancipio ex
 ergastulo. Ovidius, iam aliis
 laudatus, IV. Trist. 1, 5.

*Hoc est, cur canet vinctus quo-
 que compede fossor,
 Indocili numero cum grave
 molit opus.*

27. *negat.* vid. Not. ad I, 4,
 15. W.

29. *per immatura — ossa so-
 rois*) immatura morte raptae,
 ante diem in ossa versae. H.
Immatura, vid. Horat. Sat. II,
 8. 59. W.

30. *sub tenera — humo*) quae
 levis sit. Res nota. Sic bene.
 Obtestandi formula: per id,
 quod in votis habetur, ut ossa
 quiescant, obtestatur Nemefin.

31. *Illam mihi sanctam est*) San-
 cti vocantur piorum Manes.

Noti versus Virgil. XII. Aen.
 648.

*Sancta ad vos anima, atque
 istius inscia culpas
 Descendam.*

cf. Broukh. Sic Callimachus
 mortem boni viri bene appel-
 lat *ἔσθρον ἱερὸν* in Epigr. Anth.
 III. c. 1. (Callim. Epigr. X.)
 quod male in aliam partem tra-
 hunt Intpp. Mox inferiarum
 dona sunt munera, libationes,
 unguenta. v. II, 4, 44. et III,
 2, 19. lqq. Totus hic locus mi-
 rifice ad affectum concitandum
 elaboratus.

33. *Illius ad tumultum fugiam*)
 tanquam servi, a domino male
 habitum, in asyla. Mox *sedebo*
 ex more supplicum. v. Broukh.
 et Vulp. cf. Nodell. Not. crit.
 p. 74. At illa v. 34. *Et mea*
cum muto fata querar cinere
 in ipsis praecordiis haerent.

Quot

Non feret usque suum te propter flere clientem; 35

Illius ut verbis, sis mihi lenta, veto,

Ne tibi neglecti mittant mala somnia Manes,

Moeftaque sopitae stet soror ante torum,

Qualis, ab excelsa praeceps delapsa fenestra,

Venit ad infernos sanguinolenta lacus. 40

Desino, ne dominae luctus renouentur acerbi;

Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.

Nec lacrimis oculos digna est foedare loquaces.

Lena

35. In recens. Scalig. El. 7, 17. sq.

Quot autem esse putamus miseros et aerumnis confectos, quorum aegritudinem hoc unum levat, quod cum cinere carissimorum fata sua queruntur, eaque una spe se sustinent, fore, ut paullo post sua ossa cum eorum ossibus sepulta quiescant! H. Veterum morem ad sepulchrum deorum Manjum auxilium suppliciter implorandi, ex Aesch. Pers. 218. et Sophocl. Electr. 453. notum, imprimis illustrant versus Choeph. 331-334:

Αἰπὰς τοὶ σ' ἐπιτύμβιος

Θρήνος ἀναστνάζει.

Τάφος δ' ἐκείτας δίδεται

πυγύδας θ' ὁμοίως. W.

35. clientem) h. l. suppli-
cem.

36. lenta) h. e. dura, quae
precibus non movetur. v. I,
10, 58.

39. Qualis, ab e.) tales enim Manes apparebant, quales vita excefferant: exemplum Aen. II, 268. sqq. v. sup. ad I, 10, 57. et h. l. Broukh. Meurs. ad Lycophr. p. 306.

eod. ab excelsa — fenestra) igitur habitabat in coenaculo, ut pauperes. v. Vulp.

41. 42. Desino — Non ego sum t.) Hoc vero unice Tibullianum, et pectore molli ac tenero dignum. Ipse, puellae superbae amore excruciatas et ira exasperatus, tamen dicere ea veretur, unde ea dolere possit. H. Comparanda est Dido apud Ovid. Heroid. VII, 45.:

Non ego sum tanti, quamvis
merearis, inique,

Ut pereas, dum me per
freta longa fugis. W.

Lena nocet nobis; ipsa puella bona est.

Lena necat miserum Phryne, furtinque tabellas 45

Occulto portans itque reditque sinu.

Saepe ego cum dominae dulces a limine duro

Agnosco voces, haec negat esse domi.

Saepe, ubi nox promissa mihi est, languere puellam

Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas. 50

Tunc morior curis, tunc mens mihi perdita fingit,

Quisve meam teneat, quot teneatve modis;

Tunc

44. *nocet*) vid. Not. ad I, 5.

47. *Nocere* est causam malorum esse, cf. Ovid. Heroid. VII,

93. coll. Virg. Aen. IV, 169. De caeteris vide Obss. W.

45. Ovid. Art. III, 621.

— — — *tabellas,*

Quas tegat in tepido fasciata sinu:

srophium mammis subligatum.

46. *itque reditque*) cf. Valer. Flacc. I, 725. Virg. Aen. XII, 753. IV, 438. Sunt haec formulae loquendi solemnes. Pedestre est, iterum iterumque portat, similia. W.

50. *aut a. ext. minas*) aut esse periculum aliquod, quod illa extimelat. *Minas* pro malo, aut pro periculo, saepe,

51. *Tunc morior curis*) Ovid. Il. Fast. 753.

Mens abit et morior, quoties pugnantis imago

Me subit.

III. Am. 14, 37.

Mens abit et morior, quoties peccasse fateris,

Perque meos artus frigida gutta fluit.

Sic morientes intelligendi ad mortem afflicti, perituri. In Sulpiciae Sat. v. 14.

Quasque dedit quondam, morientibus eripit artes.

male mutant. Sic et *perceo, perditus sum*, imprimis in Comicis.

eod. *mens — perdita*) aegritudine et moerore confecta, ut *perditus metu*, Ovid. I. Trist. I, 43.

Carminibus metus omnis abest: ego perditus ensem

Haesurum iugulo iam puto iamque meo.

52. *modis*) Concnbitus varias Venerisque figuras dicit, ut cum Ovid. loquar Trist. II, 523.

Add.

Tunc tibi, lena, precor diras; fatis anxia vivas,
Moverit e votis pars quotacunque deos,

Add. Amor. III, 7, 64. Vid.
supr. I, 9, 64. W.

53. *fatis anxia*) *fatis* h. l.
intendit et auget. *fatis cum*
periculo ap. Terent. I. Andr. 1,
104. v. Broukh. h. l.

54. *Moverit*) h. si vel mi-
nima dirarum pars eos move-
rit, ut ad effectum eas per-
ducant. H. Ovid. Ib. 134.:

Certe ego, quas voveo, Superos
motura putabo. W.

ALBII TIBULLI

LIBER III.

ELEGIA I.

Martis Romani festae venere Kalendae;
Exoriens nostris hinc fuit annus avis;

Et

Elegia I.

Kalendis Martia ex more
mittit munus ad Neeram suam
Tibullus, idque carmen hoc,
in volumine pulcre adornato
perscriptum. Neera quae
fuerit, aliunde non constat;
sed ex iis, quae sequuntur,

carminibus discimus haec: Ama-
tam eam esse a Tibullo et spe-
ratum eius coniugium, (El. 1,
25 - 28. et 2, 14.) Discessit
mox illa Roma cum matre;
quod discidium aegerrime fert
amator Eleg. 2. et 3. expectabat
tamen reditum (3, 25.). Mox,
som-

Et vaga nunc certa discurrunt undique pompa
Perque vias urbis munera perque domos.

Dicite,

somnio territus, eam alii nubere velle suspicatur (El. 4, 51. sqq.); qua de re paullo post certiore nuntio allato, levitatem ac perfidiam puellae graviter inculcat (El. 6. inprimis 29. sq.).

Haec ex ipsis carminibus tenenda sunt et teneri possunt. Inani studio Interpretes multa quaesivere, quae nec sciri possunt nec scire quicquam refert, cum aut in Delia, aut in Nemese, aut in Glycera, Neaeram quaesivere; aut mirati sunt, cur Ovidius in noto carmine in obitum Tibulli (III. Am. 9.) Deliam et Nemesin tantum memoraverit; aut contendunt, ex alia persona haec carmina Tibullum scripsisse, vel in ficto argumento lussisse. Quam inania captant saepe viri docti, utilibus ac necessariis posthabitis! Ipsa affectus veritas docere debebat, non haec carmina ex animi lusu proficisci potuisse. De Neaera forte haec suspicari licet, fuisse eam origine Graeca, saltem peregrinam; non adeo nuptias iustas cum ea iungere potuit eques Romanus, sed tantum pro concubina eam habere, quod etiam Lex Papia Poppaea facere permisit. Itaque ille ei erat frater mox futurus coniux: III, 1, 23. 26. cf. ad III, 4, 51. 52. Porro Neaeram nec humili loco, sed in domo honesta et liberali (El.

4, 92-94.) eductam esse probabile fit. Cum eadem (El. 4, 57.) *Carminibus celebrata tuis formosa Neaera* sit: videntur plura in eam scripta a Tibullo carmina fuisse, quam quae nunc extant.

1. *Kalendae Martiae* et maritis et amantibus pro sacris et festis erant sub Matronalium nomine. v. Intpp. ad Horat. III. Od. 8. et Ovid. III. Fast. 167. sqq. Pars erat festivitatis, ut puellis munera mitterentur; simili more ~~Romae~~ mitti solebant Kal. Ianuar.

3. *certa discurrunt undique pompa — munera*) *pompa*, quia palam et cum ostentatione, a longa serie puerorum gestantium, portabantur. *certa* vero, quia singula suis personis destinata. Ad talem *pompam munerum* respicit Propert. loco pulcherrimo III, 13. (11) 27. sqq. H. *Pompa* de iis quae dono mittimus. vid. H. Voss. ad Virg. Eclog. II, 53. pag. 81. — *Perque vias — perque domos*. Ita accurate munera puellis ab amatoribus et matronis a maritis missa distinguere voluit auctor. Vid. interpretes ad Mart. Epigr. V, 84, 10. — Caeterum cf. Virg. Aen. II, 364: *Plurima perque vias sternuntur inertia passim Corpora perque domos*. Add. Obss. ad I, 4, 25. W.

Dicite, Pierides, quonam donetur honore 5
 Seu mea, seu fallor, cara Neaera tamen.
 Carmine formosae, pretio capiuntur avarae.
 Gaudeat, ut digna est, versibus illa meis.
 Lutea sed niveum involvat membrana libellum,
 Pumex et canas tondeat ante comas; 10
 Summaque praetexat tenuis fastigia chartae,
 Indicet ut nomen littera facta meum:

Atque

8. *ut digna est*) quippe quae formosa sit. H. *Ut digna est* scil. gaudere; vid. IV, 6, 10. W.

9. *Lutea sed niveum involvat membrana libellum*) int. de volumine convoluto. Voluminis, quod tantum in interiore parte perscriptum erat, summae orae, in averfa charta, membranae frustum adglutinari solebat, quod convoluto libro tegumenti loco esset, et fere croco, ut h. l., vel minio vel purpura tinge-*batur*. Heinsius quidem ad Ovid. I. Trist. 1, 5. non haec ad velamentum libri, sed ad ipsum volumen referri volebat. Verum membrana ipsam membranam involvere commode dici nequit. In involucri illo, quod tamen non semper adglutinatum fuisse puto, si tamen erat, in eo scribebatur titulus voluminis. Ovid. IV. ex P. 13, 7.

Ipsae quoque, ut chartae titulum de fronte revellas,
Quod sit opus, videor dicere posse, tuum.

ut intus in *πρωτοκόλλῃ*, sive

prima pagina h. fronte (v. Scalig. ad h. l.) index sive summa libri. De alterutro accipiendi v. 11. et 12. Equidem malim de titulo in membranula ista picta. At Schwarzius, qui tribus dissertationibus de ornamentis librorum, post II. Vossium ad Catull. p. 52. rem librariam praeclare illustravit, de indice praefixo summae patri voluminis interpretabatur. II. Particulam *sed* conditionem quandam et adiunctionem significare, observavit Ruhnke. ad Vellej. II, 4. p. 83. W.

10. *Pumex et c.*) pumice membranas laevigatas fuisse, ut *comae* h. pili tollerentur, notum est.

11. v. ad v. 9. Sensus est: Littera facta praetexat fastigia summa tenuis chartae, ut indicet nomen meum: h. e. in summa ora voluminis seu exteriori, (ut malim) seu interiori, inscriptum esto; *Tibulli Carmen*.

11. *tenui — chartae*) in tenuitate ac teneritate praestantia char-

Atque inter geminas pingantur cornua frontes;
 Sic etenim comtum mittere oportet opus.
 Per, vos, auctores huius mihi carminis, oro, 15
 Castaliamque umbram Pieriosque lacus,
 Itē domum, cultumque illi donate libellum,
 Sicut erit; nullus defluat inde color.
 Illa mihi referet, si nostri mutua cura est,
 An minor, an toto pectore deciderim. 20
 Sed

chartae cernebatur etiam in involucrio. Martial. III. epigr. 2.

To purpura delicata velat.

13. *Atque inter geminas pingantur cornua frontes*) Extremae voluminis orae impactus erat teres bacillus, cui volumen circumvolveretur, qui *umbilicus* dicebatur. Umbilici huius eminentes utrinque partes, auro, argento vel alio metallo praemuniri solitae et varie pictae, dicta *cornua*. *Frontes libri* quae sint, disputatur inter viros doctos. Vossius l. l. et Schwarzius Diss. altera §. 17. qui iusto brevior in hac parte est, bases cylindri intelligunt, puto, utrinque oras laterum chartae, quae, ut fere nunc nostrorum librorum trinae frontes, circumcidebantur et pumice poliebantur. Ita tamen potius frontes inter cornua erunt, quam haec inter illas: et essent *geminæ frontes inter duo cornua*: non, duo cornua inter geminas frontes. Sed Burman. ad Ovid. I. Trist. 1, 11. ubi

Nec fragili geminae poliantur pumice frontes.

post Manut. ad Cicer. III. ad Div. 7. summam intelligit ipsius voluminis partem anteriorem et posteriorem inscriptione et titulo insignitam. Hoc bene; nam *frons libri* seu voluminis, alia non esse potest quam summa ora seu pars summa chartae; adeoque *geminæ frontes*, interior et exterior. At doceri volebam, quae sint *cornua duo inter geminas frontes*.

15. *Per, vos, auctores huius mihi carminis, oro, Castaliamque v.—*) Iunge: *Oro vos* (Pieridas) auctores mihi huius carminis, *per umbram Castaliam*, h. nemus circa fontem Castalium, in monte Parnasso, *et per lacus Pierios*, h. fontes Pieriis his puellis in Parnasso et Helicone sacros, *Aganippen, Hippocrenen*, alios.

18. *Sicut erat*) Formula frequens. v. Vulp. vetat vero libellum manibus multum tractari et atteri.

20. *An minor*) scil. cura, amor tepidior et inferior meo in

Sed primum meritam larga donate salute,
 Atque haec submisso dicite verba sono:
 Haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera,
 Mittit, et, accipias munera parva, rogat,
 Teque suis iurat caram magis esse medullis, 25
 Sive sibi coniux, sive futura soror.
 Sed potius coniux; huius spem nominis illi
 Auferet extincto pallida Ditis aqua.

ELEGIA II.

Qui primus caram iuveni, carumque puellae
 Eripuit iuvenem, ferreus ille fuit:

Durus

in ipsam. Tres gradus quasi in amore constituit. cf. Propert. I, 11, 5. 6. 7. Inest tamen ludicri aliquid in hac gradatione: sed v. Obfl. Paulo ante si est pro utrum. pectore decid-
 rim) alias excidere, effluere. v. Broukh. H. Cacterum vid. Obfl. W.

22. submisso — sono) hoc, tanquam a verecundo et timido amatore mandata ferentes. cf. Obfl.

23. vir quondam, nunc frater) aliquando coniux futurus, nunc amator. v. Obfl. adeoque soror mox pro amica. H. Vir. An de iusto matrimonio cogitaverit, quod quidem III, 3, 6-10. probare videntur, ex significatione vocabuli vir demonstrari nequit. Nam inter maritus et vir idem intercedit discrimen quod inter πόσις et ἀνήρ.

In Soph. Trachin. 550. Deianira:

Ταῦτ' οὖν φοβοῦμαι, μὴ πόσις
 μὲν Ἡρακλῆς
 Ἐμὸς καλῆται, τῆς νεωτέρας
 δ' ἀνήρ. W.

28. pallida Ditis aqua) Pallidus omnino rerum inferarum epitheton est: idque satis est, cur Styx dicta sit pallida, ut pallida regna et alia: hic tamen colorem lividum et luridum Stygis indicare potest ex Broukhufii explicatione, quem v. Σιο χλωρόν χεῖμα' Ἀχέροντος in Anthol. III, 32, 12. Ut Lethen, eiusque munus, oblivionem, huc voces, licet forte facere, necesse non est.

Elegia II.

Scripta haec et sequens Elegia post discessum puellae. v. sup. ad Eleg. I. pr. cumque ipsi

N

disci-

Durus et ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
 Vivere et erepta coniuge qui potuit.
 Nonego firmus in hoc, non haec patientia nostro
 Ingenio; frangit fortia corda dolor.
 Nec mihi vera loqui pudor est, vitaeque fateri
 Tot mala perpessae taedia nata meae.
 Ergo quum tenuem fuero mutatus in umbram,
 Can-

discidium hoc intolerabile malum sit, vitae taedio victus, ut solemus tum esse ad mortis et funeris cogitationem proclives, multo cum affectu et ad miserationem movendam idonea memoracione, iusta sibi persolvenda exponit. Scripta autem est munda simplicitate et ingenuo nitore commendabilis elegia sub Lygdami nomine, quo Albium nomen graece reddidisse videtur; nam ex ipsius poetae persona haec esse scripta, affectus veritas docet.

4. *erepta coniuge*) h. puella amata, ut saepe. v. Broukh. H. cf. Virg. Aen. III, 330. seq. ubi *erepta coniux* est Hermione Orestis promissa, nondum ducta in matrimonium. Add. Virg. Ecl. VIII, 18. — *et — qui*. Reperitum qui in hac iunctura non semper apud poetas novum quid significat, sed interdum prima latius declarat; cf. Hor. Ep. II, 3, 180. Ovid. Met. XI, 729. 730. Iuven. VII, 54. Augent haec vim sententiae. Erraret qui crederet, diversas personas

a poeta indicari. vid. Catull. 64, 96. et Obs. ad I, 6, 40. W.

5. *non haec patientia nostro Ingenio*) *Patientia* est rerum durarum atque difficilium aequo animo perpassio. v. Broukh. *fortia corda* h. a. etsi fortia: etiam fortia. H. *Firmus in hoc*. Ovid. Amor. II, 16, 12.:

Nonne erat in curas una puella fatis.

frangit — dolor. Sententia generalis, ut III, 4, 76. ubi non magis ante *dura* quam hic ante *fortia* suppleo *etsi*. Inest haec notio iam in *fortia*. Hinc cave emendes Phoeniss. Eurip. 277. qui locus illustratur simili sententiarum nexu Aesch. Prom. 64. — 108. W.

7. *taedia vitae*) Absolute *taedium* idem significat Iuv. VII, 34.:

Taedia tunc subant animos. W.

9. *tenuem — in umbram*) definit Ovid. V. Fast. 463.

— *clapsa rogi flammis, et inanis imago*.

Est autem locus, qui sequitur, classi.

Candidaque ossa super nigra favilla teget, 10
 Ante meum veniat, longos incomta capillos,
 Et fleat ante meum moesta Neaera rogam;
 Sed veniat carae matris comitata dolore;
 Moereat haec genero, moereat illa viro.
 Praefatae ante meos Manes, animamque precatae, 15
 Perfusaeque pias ante liquore manus,
 Pars quae sola mei superabit corporis, ossa
 Incinctae nigra candida veste legant;

Et

classicus de re funebri Romanorum, H. Sensus: Quam doloribus consumtus vel sponte vitam finiero. W.

14. *genero — viro*) spe quidem atque animo. v. III, 1, 23. Sunt vero vel sexti, v. Cic. Lael. 4. vel tertii casus, dativi cui dicti. Paullo ante *matris comitata dolore* ad notam figuram dictum esse patet, pro, matre dolente.

15. *Praefatae*) Notum: *magna Manis ter voce vocavi*. Aen. VI, 506. *Praefari* ergo h. l. quod affari, nomine compellare; v. c. Aen. II, 644. dixit autem *praefari*, quoniam h. l. fit, antequam ossa leguntur. *animam precari* autem referendum videtur ad solenne illud Have, anima, vale, leviter quiescas: precando compellare animam. H. *Ante — ante*. Sic Catull. 64, 298.:

Non tamen ante mihi languescent lumina morte,

Nec prius a fesso secedent corpore sensus. W.

16. *Piae manus* sunt manus sacros ritus peragentium, *δαιαι*. cf. Sophocl. Oedip. Colon. 469. et Virgil. Aen. IV, 517. W.

17. *ossa — legant*) quae quomodo a reliquo cinere discerni potuerint, quaesivit doctus post Kirchman. de Fun. Rom. III, 7. Berger. Eclog. Corfic. II. §. 18. Iungenda vero *Praefatae legant ossa*, quae pars etc.

18. *Incinctae nigra — veste*) h. succinctae, praecinctae. Ovid. V. Fast. 217.

— *pictis incinctae vestibus*
Horae.

cf. Heins. ad II. Fast. 633. Neo vetat, quod Sueton. c. 100. Augusti reliquias legisse ait primores ordinis equestris *tunicatos et discinctos pedibusque nudis* voluit enim haec narrare Suetonius tanquam insolita: forte tanquam heroi ac deo facta.

N 2

Et primum annoso spargant collecta Lyaeo,
 Mox etiam niveo fundere lacte parent, 20
 Post haec carbasseis humorem tollere velis,
 Atque in marmorea ponere sicca domo.
 Illuc, quas mittit dives Panchaia merces,
 Eoque Arabes, pinguis et Assyria,
 Et nostri memores lacrimae fundantur eodem; 25
 Sic ego componi, versus in ossa, velim.
 Sed tristem mortis demonstret littera causam,
 Atque

19. *spargant — Lyaeo*) cf. Kirchman. l. l. qui, ut et Doufa Praeid. c. 10. male legem Numae, *rogum vino ne respergito*, huc referunt. Agitur hic, non de rogi, sed de cineris et ossium adspersione; quae ad religionem quidem spectabat, quam tamen teter odor ustulatorum ossium et cineris necessario postulabat.

22. *in marmorea — domo*) ita sepulcra et monumenta appellabant. v. Broukh. In inscriptionibus solenne *aeterna domus*.

23. *quas mittit — Panchaia*) *Mitti* dicuntur merces peregrinae. v. Burman. ad Ovid. III. Art. 213. Virg. Ge. I, 57.

India mittit ebur.

illuc autem, in cinerem; non, in domum. H. Hufchkius negat in urnam esse recondita unguenta, sed sepulchris et cippis ea esse adspersa. Conf. etiam Potter. Archaeolog. T. II. p. 455. edit. Rambach. W.

25. *nostri memores lacrimae*) quas memoria et recordatio nostri exprimit. Usi sunt h. l. homines ad vasa lacrimatoria comminiscenda: cum essent unguentaria.

26. *Sic ego componi*) *Componi* dicuntur cineres atque ossa, cum, vasculis suis inclusa, in monumentum condebantur. v. Broukhussium, qui tamen negare non debebat, *componi* etiam dici de mortuis in ferebro collocatis. v. Ovid. XIV. Met. 753. et de toto funebri apparatu singulisque eius partibus.

27. *tristem — causam*) *Causa* mortis inscripta titulo ex more: (v. Broukh. h. l. Kirchman. de Fun. Rom. III, 20.) ut ex tot marmoribus ap. Gruter. et alios patet. Etiam in morte violenta, v. c. eius, qui sibi ipsi manum intulerat. H. Cum versibus 9 - 30. Propert. II, 10. 27 - 36. compara. W.

Atque haec in celebri carmina fronte notet:
Lygdamus hic situs est; dolor huic et cura Neaerae,
Coniugis ereptae, caussa perire fuit. 30

ELEGIA III.

Quid prodest caelum votis impleſſe, Neaera,
 Blandaſque cum multa tura dediſſe prece:
 Non ut marmorei prodirem e limine tecti
 Inſignis clara conſpicuusque domo,

Aut

28. *in celebri — fronte*) quae in eam partem ſpectat, qua frequens hominum iter et transitus eſt; adeoque eius ſepulcrum ex communi more propter viam publicam fuit. Mox *cura N.* eſt deſiderium, aegritudo ex amore eius parum ſecundo concepta.

30. *cauſſa perire*) pro *perſeundi* ex graecismo. *Lygdamus* vero videtur *Albiam* exprimere, ex graeca interpretatione: *Lygdamus* marmor eſt candidiſſimum.

Elegia III.

In eodem diſcidio perſcriptum et hoc carmen nitidum ac molle, ornatum tamen: vota ſibi ait fuiſſe nulla, niſi ut cum *Neaera* vitam exigeret; ſine ea ſi vivendum ſit, vitae munus deprecatur.

1. *Quid prodeſt —*) Puta verba haec erumpere ore poetae graviſſimo affectu oppreſſi; adeoque ſupplendum: ſi tamen longa abſentia ab amica diſiun-

ctus ſum! H. *Caelum votis impleſſe.* Virg. Aen. IX, 24.: *oneravitque aethera votis.* W.

2. *Blanda — tura*) Voc. *blandus* tribuitur precantibus et ſupplicibus: unde et ipſae *preces, voces, hoſtiae*, et h. l. *tura blanda* dicuntur, quia cum iſta animi affectione Diis offeruntur. H. *Blanda* h. e. quibus dii placantur. *Blandus* qui pollet arte perſuadendi. W.

4. *Inſignis clara — domo*) pro vulgari habens domum magnifice factam. Cic. Off. I, 39. *Cn. Octavio honori fuiſſe accepi-mus, quod praeclaram aedificaffet in Palatio et plenam dignitatis domum.* H. Talis domus apud Catullum 61, 156: vocatur *potens et beata*, quatenus potentiae et beatitatis h. e. divitiarum ſignum eſt. Verſus ita legendi:

En tibi domus ut potens

Et beata viri tui!

Quae tibi, ſine, ſerviat, caet.

W.

Aut ut multa mei renovarent iugera tauri, 5
 Et magnas messes terra benigna daret,
 Sed tecum ut longae sociarem gaudia vitae,
 Inque tuo caderet nostra senecta sinu
 Tum, quum, praemenſae defunctus tempora lucis,
 Nudus Lethaea cogerer ire rate? 10
 Nani grave quid prodeſt pondus mihi divitis auri?
 Arvaeque ſi findant pingua mille boves?

Quid-

5. *Aut ut multa mei renovarent iugera tauri*) Ovid. I. Am. 3. 9.

Nec meus innumeris renovatur campus aratri.

cf. Vulp. Non latifundia votis ſuis expetierat. H. Interpunctiones mutavi, quibus membrorum nexus obſcurabatur. Eſt enim hic: *Non ut — Aut ut — Sed ut*; cf. Cic. Catil. I, 7. §. 16. Adde locum ſimillimum Horat. Epod. 7, 5. ſq. W.

7. 8. *Suaves verſus notionum dilectu ac verborum ornatu. ſociarem* h. e. una tecum caperem. *caderet noſtra ſenecta*) h. ego ſenex, expleto tempore vitae, occiderem. Sic paullo ante El. 2, 13. *matris comitata dolore.* (Simillime Propert. II, 10, 22.: *Nec ſit in Attalico mors mea nixa toro.* VV.) Ad ſenſum non minus ſuaviter Virg. Ecl. 10, 43. *tecum conſumerer aevo.* Suavius Horatius: *Tecum vivere amem, tecum obeam libens.* Quod ſexcenties repetitum a recentioribus, qui non meminit! H. Praeclare Cor-

nelia illa ap. Propert. IV, 11, 63. alloquitur filios:

Tu, Lepide, et tu, Paule, meum poſt fata levamen,

Condita ſunt veſtro lumina noſtra ſinu.

Noſtra ſenecta h. e. ego. cf. Horat. Od. II, 6, 6. W.

9. *praemenſae — lucis*) h. vitae iam in ipſo ortu a Parciſ assignatae et definitae. Sic Invenal. Sat. IX, 127. *portionem vitae dixit. ire rate eſt vehi.* *Lethen* nunc ponit, cum alii Stygem memorent. Eſt Ἀῖθαιος. Sic iterum inf. 5, 24. H. Comparandus eſt Propertius III, 3, 35.:

Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas,

Nudus ab inferna, ſtulte, vehere vate. VV.

11. *pondus — divitis auri*) ornate, pro auro ſimpliciter. v. alia exempla ap. Vulp. H. Omnibus exemplis a Vulpio congeſtis praestat locus Tibulli I, 9, 31. *divitis auri pondus, ubi vid.* Not. — *mille boves*, cf. II, 5, 44. W.

Quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis,
 Taenare, sive tuis, sive, Caryste, tuis,
 Et nemora in domibus sacros imitantia lucos, 15
 Aurataeque trabes, marmoreumque solum?
 Quidve in Erythraeo legitur quae littore concha,
 Tinctaque Sidonio murice lana iuvat,
 Et quae praeterea populus miratur? in illis
 Invidia est; falso plurima vulgus amat. 20
 Non opibus mentes hominum curaeque levantur;
 Nam

13. 14. *Marmora*, *Synnadicum*, purpureis maculis distinctum, ex Phrygia, *Taenarium* ex Laconica, quod viride erat, *Carystium* ex Euboea insula etiam viride, valde isto tempore fuisse probata, ostendit Broukhufius; et res ex Plinio nota est.

15. *nemora in domibus*) Is erat luxus istorum temporum, ut viridarium in impluvio haberent. Horat. I. Ep. 10, 22.

*Nempe inter varias nutritur
 silva columnas.*

idem III. Carm. 10, 5. 6. Adde Senec. Thyest. 652. qui expressit Virgil. VII. Aen. 171. A multis observata res: v. quos laudant Broukh. et Vulp. et Sitzman. ad Rutil. Itin. I, 111.

16. *Auratae trabes*) designant lacunar auro obductum; et *marmoreum solum* aut simpliciter e marmore, aut, quod eius aevi luxus ferebat, opere tessellato seu musivo.

17. 18. cf. sup. II, 2, 15. 16. IV, 2, 19. 20. Prop. I, 14, 12.

19. *in illis Invidia est*) Invidiam ista bona fortunae, quae populus miratur, faciunt.

20. *falso plurima vulgus amat*) Hinc *falsas populi voces* Horat. II. Od. 2, 19. dixit, et Senec. Thyest. 447.

— *falsis magna nominibus
 placent.*

21. *mentes hominum curaeque levantur*) Zeugma. nam aliter animus, aliter cura levare dicitur. Ita fere Ovid. X. Met. 568.

— *curasque et pectora somnus
 Solverat.*

Ita in noto illo Homérico:

Καμάτιν ἀδδὴκότες ἦδ' ἐκ
 ἔπρω. H.

Levare curas ap. Catull. II, 10. Add. Cip. ad Att. I, 18. — Eiusmodi autem ζεύγματα vid. Virg. Aen. I, 255. *serenare*, 264. *ponere*. Aen. II, 259. *laxare* Hor. Od. III, 5, 33. *redonare*. Tacit. Ann. I, 20. *ferre*. W.

Nam Fortuna sua tempora lege regit.
 Sit mihi paupertas tecum iucunda, Neaera;
 Et sine te regum munera nulla volo.
 O niveam, quae te poterit mihi reddere, lucem! 25
 O mihi felicem terque quaterque diem!
 At si, pro dulci reditu quaecunque voventur,
 Audiat averfa non meus aure deus,
 Nec me regna iuvent, nec Lydius aurifer amnis,
 Nec, quas terrarum sustinet orbis opes. 30
 Haec alii cupiant; liceat mihi, paupere cultu,
 Securo cara coniuge posse frui.
 Adsis, et timidis faveas, Saturnia, votis,
 Et faveas, concha, Cypria, vecta tua.

Aut

22. *Nam Fortuna sua tempora lege regit*) Ita haec cum superioribus connexa: Non divitiae animo tranquillitatem comparant; potest aliquis in summis rerum copiis miser esse; nam conditio nostra innumeris fortunae casibus obnoxia est, quos copiae illae vel a ditissimo avertere nequeunt. *Tempora sunt diversi status et conditiones hominum.*

24. *regum munera* h. l. sunt opes; nihil amplius. Mox

25. *poterit reddere*, ex Tibulli negligentia, pro reddet.

28. *Audiat averfa non meus aure deus*) *Oculos, aures, vul-tum avertere* indignantium est atque iratorum. cf. Broukh. *non meus deus* h. inimicus, adversus, iratus. v. Aen. II, 396.

Vadimas immixti Danais haud numine nostro.

Contra Dii sui sunt propitii. Ovid. IV. Met. 373.

Vota suos habuere deos. cf. Vulp. v. Parrhael. Ep. 35.

29. *Lydius aurifer amnis*) Pactolus. v. Ovid. XI. Met. 90. H. Summa bona infelicititer amantem nil iuvant. Propert. I, 14, 15.:

Nam quis divitiis adverso gaudet amore? W.

34. *concha, Cypria, vecta tua*) Nota res vel e Luciani DD. extr. cf. Strozzae elegantissimam Elegiam Amor. II, 5. v. etiam h. l. Broukh. Occurrit Venus ita vecta in antiquis signis, ac gemmis, et nuper in Pictur. Herculan. Tom. IV. tab. 3.

Aut si Fata negant reditum, tristesque Sorores, 35

Stamina quae ducunt, quaeque futura canunt,

Me vocet in vastos amnes nigramque paludem

Dives in ignava luridus Orcus aqua.

ELEGIA IV.

Di meliora ferant, nec sint infomnia vera,

Quae tulit extrema pessima nocte quies.

Ite

35. *tristesque Sorores*) Parcas dicit, *tristes* h. severas, inexorabiles, ut *tristis iudex*; cf. Broukh. et omnino res inferorum eo epitheto insigniuntur.

36. *quaeque*) Repetitio relativi maiorem vim hic non habet. Gaeterum vid. ad III, 2, 3. Not. W.

37. *vastos amnes*) Stygios. Albinov. II, 6. *ratis*

It redit in vastos semper onusta lacus.

Nec ad latas ripas, verum ad locorum inferorum vastitatem est referendum.

38. *Dives in ignava luridus Orcus aqua*) *Orcus* est Dis Pater, Pluto, ut, Servius docet, ad Aen. VI, 273. Cic. de N. D. III, 17. is dicitur *dives* h. potens, quia tam lata et ampla regna tenet in locis inferis, quae per *ignavam aquam*, ut toties per amnes ac fluvios, Cocytum, Stygem, Acherontem, designantur. Ergo *aqua* est fluvius ex modo dictis *ignava*, quia stagnans aut certe languide labens. *luridus*, ut pal-

lidus, epitheton rerum inferarum.

Elegia IV.

Elegia haec somnium exponit satis diserte, per quod Apollo ei apparuerat et de Neacrae inconstantia dataque alii viro fide monuerat: detectatur poeta visum et meliora precatur. v. Obsl.

1. *Di meliora ferant*) abominantis et a se deprecantis aliquid formula. v. Virg. Ge. III, 513.

Di meliora ferant erroremque hostibus illum!

cf. Stat. et Vulp. *εὐχόμενοι*. Iam Pacuvius apud Varronem de LL. VI. p. 81. dixerat: *Di monerint meliora atque amentiam averruncaffint*. (De formula *Dii melius* vid. Senec. Epist. 98. p. init. W.) De versl. 3. 4. ex quibus nihil, quod sanum sit, elici possit, v. Obsl. Forma orationis *Ite procul redit inf. El. 6, 7. et lib. I, 1, 76. H. Mendi* notas in margine appositae delevi. W.

Ite procul, vanum falsumque avertite visum,
 Desinite in vobis quaerere velle fidem.
 Divi vera monent; venturae nuntia sortis, 5
 Vera monent Tuscis exta probata viris;
 Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
 Et pavidas mentes falsa timere iubent.
 At natum in curas hominum genus omina noctis
 Farre pio placant et saliente sale. 10
 Sed tamen, utcunque est, sive illi vera monenti,
 Mendaci somno credere sive volent,
 Efficiat vanos noctis Lucina timores,
 Et

6. *Tuscis — viris*) aruspici-
 bus Etruscis. *Monere* ut I, 6,
 50. Ergo duo haec divinandi
 genera illo tempore in praeci-
 pua auctoritate erant: aruspici-
 na et deorum monitus seu per
 vates seu per oracula; si modo
divi monent non generaliore
 notione dictum est de omni di-
 vinatione.

7. *Somnia fallaci ludunt t. nocte*) Somniorum adeo fides
 elevatur, comparatione oracu-
 lorum et extispicii. *Ludunt*
 apte de somniis. Horat. III. Od.
 27, 40. cf. Broukh. *fallacem*
noctem, ut *somnum fallacem*
 dixit, qua nos falsae species et
 imagines ludunt, fallunt.

9. *natum in curas*) ad ae-
 rumnas ac metus facti homines;
δαιμοί βροτοί Homeri. *omina*
noctis) somnia. vid. Propert.
 IV, 4, 21. conf. Broukh.

10. *Farre pio — et saliente*

sale) h. mola falsa. *Far piam*
 solenne est, quia pietatem in
 deos testatur. *Sal saliens* h.
 micans in igne, etiam Horat.
 III. Od. 23. extr. *placant*, pro-
 prie, expiant.

11. *sive illi*) h. sive homines
 malunt credere divinis et aruspici-
 bus, quos dixi vera monere,
 sive somniis fallacibus: quic-
 quid, inquam, est, hoc meum
 somnium dii averruncent! Sen-
 tentia non adeo praeclara est:
 sed lectio ceteris verior. v. Obss.

13. *noctis — timores*) sunt
 somnia. *Timor* res, quae ti-
 metur. δαῖμα νύκτερον etiam So-
 phocl. Electr. 412. et δαίματα
 νυκτῶν ὄντιον Apollon. IV,
 685. dixere. Longe alii sunt
 φόβοι νυκτερινοί, quos Vulpus
 ex Pl. XCI. laudat. *Lucinam*
 esse Iunonem, lucis auctorem,
 Broukhufius contendebat. Vno-
 rum docere debebat, ad Iuno-
 nem

Et frustra immeritum praetinuiffe velit :
 Si mea nec turpi mens est obnoxia facto, 15
 Nec laesit magnos impia lingua deos.
 Iam Nox aetherium nigris emensa quadrigis
 Mundum caeruleo laverat amne rotas,
 Nec me sopierat menti deus utilis aegrae
 Somnus; sollicitas deficit ante domos. 20
 Tandem, quum summo Phoebus prospexit ab ortu,
 Pressit languentis lumina sera quies.

Hic

nem quoque somnia pertinere. Ea vero ad Hecaten, adeoque ad Dianam spectant; inprimis ubi de eorum procuracione agitur. Diana autem Lucina nec minus dicitur. Mox *immeritum* pro adverbio positum. H. *Pavores* apud Tacit. Hist. II, 76. res quae pavorem faciunt. *Metas* Valer. Flacc. 1, 402. Liv. 31, 27. Tacit. Ann. 1, 40. Ita *ira* et *dolor*. W.

15. 16. Ad religiosum poëtae animum haec spectant: mala sibi portendi per somnum non posse a diis infligenda propter impie commissum aliquod vel dictum: cuius sibi ipse conscius non sit.

17. *aetherium* — *Mundum*) *Mundum* pro caelo multi dixer. v. h. l. Broukh. et Vulp. Gronov. Obsf. I, 9. Heins. ad Ovid. II. Met. 157. Castal. ad Rutil. I, 17. H. *Mundus coeli* dixit Ennius ap. Macrob. VI, 2. Sat. Hinc mundus absolute pro caelo dictus. W.

eod. nigris — *quadrigis*) alii Nocti bigas tribuunt: v. Broukh. ad II, 1, 37. quam ob rem valde in li. l. laborat. Sic Aurorae modo bigas Aen. VII, 27. modo quadrigas Aen. VI, 535. dat Virgilius; et similiter alii poëtae variant alia, quae ad rem non faciunt.

18. *amne*) Oceano. v. II, 5, 60. Exeuntem noctem declaravit per descensum Noctis in Oceanum.

20. *sollicitas deficit ante domos*) defetiscitur, viribus destituitur, ut in domum ingredi nequeat, quam scil. aegritudo et curae obsident; ante hanc igitur subsistit, nec eam intrat, eam praeterit.

21. *cum summo Phoebus prospexit ab ortu*) Cum summa relative dicantur, *summus ortus* h. l. esse debent primi supra finitorem seu horizontem emicantis Solis ascensus et evectiones: ita ille *prospicere* videri potest sive in altiores illas caeli partes, quas

Hic iuvenis, casta redimitus tempora lauru,
 Est visus nostra pōnere sede pedem.
 Non illo quidquam formosius ulla priorum 25
 Aetas, humanum nec videt illud opus.
 Intonsi crines longa cervice fluebant,
 Spirabat Syrio myrtea rore coma.
 Candor erat, qualem praefert Latonia Luna,
 Et color in niveo corpore purpureus: 30
 Ut iuveni primum virgo deducta marito
 Inficitur teneras, ore rubente, genas:

Ut,

quas mox cursu suo emensurus est, sive in terras has nostras, quas primis radiis suis imbuat et illustrat. H. ab ortu, ut apud Virg. Aen. VII, 25.: ac there ab alto Aurora — fulgebant. W.

25. *casta* — *lauru*) Nota fabula de Daphne ex Ovid. Met. I. unde *casta*. De v. 25. 26. v. Obs. H. Compara cum hac Phoebe descriptione v. 23-40. Apuleii Metam. libr. XI. p. 756-761. elegantem descriptionem Iſidis. W.

25. 26. Vide de his versibus Obs. W.

28. *Stillabat Syrio myrtea rore coma*) *Myrtea coma* a colore, qui est inter flavum et nigrum: castaneus nobis color. v. Scalig. *Syrius ros* sunt unguenta, quae e Syria veniunt, flacte, malobathrum, balsamum. Vulpus nardum intelligebat. *Stillare* dictum ut Graec. *πι-*

λάειν, ἀποστάζειν. v. similem nostro locum in Callim. in Apoll. 38. et ibi cf. Spanh. H. *Spirabat* pro vulgata *stillabat* recepi. *Spirare* odorem est exhalare. Cum casu sexto etiam Statius Sylv. III, 3, 211. iunxit:

*Semper odoratis spirabant
 floribus arae.*

Et est analoga constructio verbi *olere*. Ovid. Heroid. XV, 76.:

Non Arabo noster rore capillus olet.

ad quem locum vid. interpr. et ad Propert. IV, 7, 22. — *Syrio*. vid. Burm. ad Propert. II, 10, 29. p. 299. Caet. vid. Obs. W.

32. *ore rubente*) non pendet ab *Inficitur*: sed est, ita ut os rubeat. *deducta* autem h. l. aliter ac sup. I, 6, 59. *deducit* in nonnullis occurrebat; nunc honeste, de sponsa in domum mariti ducta. Propert. IV, 3, 13. *Quas mihi deductas fax omen praetulit* etc. Res nota. H.

Deduci

Ut, quum contexunt amarantis alba puellae
 Lilia: ut autumno candida mala rubent.
 Ima videbatur talis illudere palla;
 Namque haec in nitido corpore vestis erat.
 Artis opus rarae, fulgens testudine et auro,
 Pendeat laeva garrula parte lyra.
 Hanc primum veniens plectro modulatus eburno,
 Felices cantus ore sonante dedit.

35

40

Sed

Dedaci marito h. e. ad maritum. Nomina *maritus* et *coniux* usurpantur etiam ante coniugium deductione firmatum. Catull. carm. 61, v. 32, 55, 157. — *ore rubente* h. e. erubescente, quam significationem exemplis probat Forcellinius. Comparandus imprimis locus Virg. Aen. XII, 67. de Lavinia erubesciente:

Indum sanguineo veluti violaverit ostro

Si quis ebur, aut mixta rubent ubi lilia multa

Alba rosa: talis virgo dabat ore colores. W.

34. *rubent*) Repetitio eiusdem vocabuli ne male te habeat, compara Virg. loc. laud. v. 66. et 68. W.

35. 36. Pallam expectabam in Apolline; quandoquidem is proprius deo amictus, (cf. sup. II, 5, 8.) olim omnino vatibus, hinc citharoedis communis. Verum in ea describenda laborare adeo Tibullum aegre fero. Pentameter saltem friget vel

maxime. II. Vide de hoc pentametro Obss. ad I, 4, 38. W.

39. 40. 41. Referemusne haec ad praeludium, *προοίμιον*, toties memoratum veteribus, ubi de Lyricis agunt? In praecipuis locis Pindaricus Pyth. I, 6.

*Παίδονται δ' αοιδοί σάμασιν,
 Λυγαίχρων όπόταν φοοίμιον
 Αμβολός τεύχης έλελιζόμενα.*

Praeludebatur scilicet chorum ducentibus et communem cantum instituentibus: h. l. vero oraculo edendo praeluditur. Quod nescio an alibi occurrat. H. *Modulatus* h. e. ita moderatus lyram, ut sonos certis modis et musica ratione inflexos et temperatos redderet. Sic Claudian. XXXIV, 16. *modulatus pectine nervos*. Proprie dicimur modulari carmen, sonos, similia, W.

40. *Felices cantus*) possunt esse propitii, favorem Numinis ostendentes. Virgil. I. Aen. 354. *Sis felix nostrumque leves quaecun-*

Sed postquam fuerant digiti cum voce loquuti,

Edidit haec dulci tristitia verba modo:

Salve, cura deum; casto nam rite poëtae

Phoebusque et Bacchus Pieridesque favent.

Sed proles Semeles Bacchus doctaeque Sorores 45

Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.

At mihi fatorum leges, aevique futuri

Eventura, pater posse videre dedit.

Quare, ego quae dico non fallax, accipe, vates,

Quodque deus vero Cynthus ore feram. 50

Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,

Quan-

cunq; laborem; aut, quod cum Vulpio malo, faciles et feliciter provenientes. Possunt etiam esse excellentes, praestantes, divini, ut Horat. IV. Od. 13, 21. *felix facies*. Fero sic inf. IV, 2, 13. *felix Vertumnus*.

41. Compar. Virg. Aen. 10, 67.: *Et duplices cum voce manus ad sidera tendit*. — Mox vers. 42. *modus* eleganter usurpatur pr. *sano*, ut τρόπος. Aesch. Sept. 448.:

φίμοι δὲ σφίζουσι βάρβαρον τρόπον. W.

43. *casto rite poëtae*) Proprie castus in sacris parandis et obeundis, purum corpus servans; sic sacerdos castus hinc omnino religiosus, pius; etiam res castae, ut sup. II, 1, 13. *casta placent superis*, sacra rite parata. Nunc *castus poëta*, ut alias sacer, sanctus, pius, qui

se addixit sacris Musarum; rite ea colit; in studiis poeticis occupatus. Aliis in locis accedit notio vitae purae a violentia et rapinis alienae.

47. *Leges fatorum*) cf. Virgil. Aen. XII, 819. W.

48. *pater — dedit*) Non de suo habere, sed a Iove patre futuri praedictiones accipere Apollinem, nunc vulgata res est. Hymn. in Mercur. 468. 9. conf. Virg. III. Aen. 251. vid. Broukh.

51. 52. Mirum, poëtam amorem suum Neaerae, speratae coniugis, comparare cum amore matris in filiam et mariti in uxorem suam. Neutra, vereor, comparatio ut satis comoda sit. Ipse eius usum adhuc habuerat; mox eam in concubinato habiturus: v. sup. ad libri princ. Mirum et illud, quod a deo edocetur poëta, puellam se

Quantum nec cupido bella puella viro,
 Pro qua sollicitas caelestia numina votis,
 Quae tibi securos non finit ire dies,
 Et, quum te fusco Somnus velavit amictu, 55
 Vanum nocturnis fallit imaginibus,
 Carminibus celebrata tuis formosa Neaera
 Alterius mavult esse puella viri;
 Diversasque suas agitat mens impia curas,
 Nec gaudet casta nupta Neaera domo. 60
 Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!
 Ah pereat, didicit fallere si qua virum!

Sed

se deserto alii velle nubere. Scilicet id dignum deo erat futura providente!

55. *quum te fusco Somnus velavit amictu*) v. Obfl. iniecto suo velo seu peplo obtexit et obnupsit. Peplum autem Noctis frequentatum est poëtis; ut in illo Euripidis sup. ad II, 2, 87. laudato: *Μελύμπεπλος Νύξ*.

56. *Vanum n. fallit i.*) ita ut ipse vanus sis; h. illusum, deceptum, fingentem inania. Vulpius hic haerebat.

57. *Carminibus celebrata tuis*) Videntur adeo plura a Tibullo in Neaeram scripta intercidisse.

58. *Alterius — viri*) Oratio fere eadem apud Ovid. Remed. A. 772.:

Esse quod alterius coeperat illa viri. W.

60. *casta — domo*) Solenne

de poëtis, v. sup. v. 45. propter innocuos mores, et quod alieni sunt a scelere, caede et rapinis, vitamque, secus ac illi, qui divitias et honores parant, a scelere puram et integram agunt. *Nupta domo*, pro in domum; et est graeca ratio: *non gaudet nupta*, se nuptam esse, nubere. H. Relitui *suas. Casta domo*, ut Silius I, 609. dicit:

Castique beatos

Paupertate patres.

Caet. vid. Hand. p. 65. W.

61. *nec fidum femina nomen*) h. perfidae feminae simpliciter. Saepe nomina pro hominibus. cf. h. l. Scaliger. et Benti. ad Horat. III, 27, 34. *Mox si qua in poëtis est pro*, quaecunque. H. Virgil. Aen. IV, 569. Mercurius: *Varium et mutabile semper Femina*, ad Graccorum magis formam. W.

Sed flecti poterit; mens est mutabilis illis;

Tu modo cum multa brachia tende prece.

Saevus Amor docuit validos tentare labores; 65

Saevus Amor docuit verbera posse pati.

Me quondam Admeti niveos pavisse iuencos,

Non est in vanum fabula ficta iocum.

Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,

Nec similes chordis reddere voce sonos; 70

Sed perlucenti cantus meditabar avena,

Ille ego Latonae filius atque Iovis.

Nescis, quid sit amor, iuvenis, si ferre recusas

Immitem dominam coniugiumque ferum.

Ergo ne dubita blandas adhibere querelas; 75

Vincuntur molli pectora dura prece.

Quod

63. flecti) cf. Tacit. Hist. IV, 42. VV.

64. Saevus Amor) ut ἄγριος ἔργος ap. Graecos. vid. Plat. Phaeton. p. 109. ed. Heind. W.

67. Me quondam Admeti) v. sup. II, 3, 11. Paullo ante verbera pati, pro servitium ferre. cf. sup. II, 4, 3. 4. 5.

68. Quod alibi dicitur fabula vana. VV.

74. coniugiumque ferum.) h. cum muliere fera. h. indomita atque intractabili. coniux pro amica, sic coniugium pro amoris foedere simpl. Est adeo pro

amica superba dictum coniugium ferum.

75. 76. Proprietas verborum cum elegantia. Adhibere querelas, uti: adhibere preces, solenne et publicum st. cf. Burmann. ad Ovid. III. Met. 576.

O quoties voluit blandis accedere dictis

Et molles adhibere preces.

Proprium quoque blandae preces. cf. sup. III, 3, 2. Sententia verborum ipsa centies a Propertio, Ovidio et aliis retractata est. cf. Propert. I, 1, 9-16. H. molli. Graeci hoc modo usurpant μαλακός. cf. Odyss. α, 56. VV.

Quod si vera canunt sacris oracula templis,
 Haec illi nostro nomine dicta refer:
 Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse;
 Felix hoc, alium desine velle virum. 80
 Dixit, et ignavus defluxit pectore somnus.
 Ah ego ne possim tanta videre mala!
 Nec tibi crediderim votis contraria vota,
 Nec tantum crimen pectore inesse tuo.
 Nam te nec vasti genuerunt aequora ponti, 85
 Nec flammam volvens ore Chimaera fero,
 Nec confanguinea redimitus terga caterva,
 Cui tres sunt linguae tergeminumque caput,
 Scyllave virgineam canibus succincta figuram:
 Nec te conceptam saeva leaena tulit, 90
 Bar-

77. *vera canant oracula*) Oracula canere vera, et deos canere oracula, utrumque in usu. VV.

81. *defluxit pectore somnus*) saaviter, nam dormientes, pulmenibus plenis proflantes spiritum, attollunt pectus. cf. Obss.

83. *votis meis contraria tibi esse vota*: ut amantium vota dici solent, pro ipso amore.

85. *Nam te nec vasti*) Nota loca Homeri Iliad. II, 33. sq. Virg. Aen. IV, 365. sqq. Subiicit Tibullus plura alia, sed ea copia, quae fastidium faciat, necesse est; cf. ad Elegiae principium; praesertim cum eiusmodi phantasmata iam nimium trita sint a poetis, nec satis pla-

ceant, nisi novitatem habeant pro condimento.

86. *flammam volvens*) eleganter pro, vomens, ut exprimit undantis flammae globos, spiras et volumina. conf. Virgil. Aen. VIII, 255. Ovid. VII. Met. 109. de tauris Colchicis:

Pectora sic intus clausas volventia flammis,

Pectoraque ista sonant.

87. *Nec c.)* de Cerbero loquitur, cuius capita anguibus horrent.

89. *Seylla utero*, in belluam marinam exeunte duplici cauda, intertextos habet canes marinos. v. Obs.

90. *talit)* n. utero, protulit, edidit.

O

Barbara nec Scythiae tellus, horrendave Syrtis;
 Sed culta, et duris non habitanda, domus,
 Et longe ante alias omnes mitissima mater,
 Isque pater, quo non alter amabilior.
 Haec Deus in melius crudelia somnia vertat, 95
 Et inbeāt tepidos irrita ferre Notos.

ELEGIA V.

Vos tenet, Etruscis manat quae fontibus unda,
 Unda sub aestivum non adeunda Canem,
 Nunc

edidit. Illustratum vide a Mitscherl. in Lectionib. p. 107.

95. *Haec Deus*) Ad verbum Moschus Id. 2, 27. Ἀλλὰ μοι σὺς ἀγαθὸν μάκαρες κρίνειαν ὄνειρον.

Elegia V.

Ad amicos scripta est, qui thermas in Etruria adierant, a poeta ex febris graviter laborante. Verens ille, ne in mortis periculo versetur, deprecatur iram deorum, tanquam causam morbi, ob facinus, vel nefas, inflicti; vota facit pro salute et amicos suos vota pariter facere iubet.

1. *Etruscis manat quae fontibus unda*) De thermis Etruriæ agi, dubitari vix potest: v. Obll. Etiam inf. 29. *Tuscae namina lymphas*. Habuit autem et olim et nunc Etruria aquas salubres pluribus locis. De nostro aevo v. Baecium de Thermis p. 54. et de vetere ætate Dionys. Halic. lib. I, 57.

(p. 29.) et Strabo lib. V. p. 547. Ἀλμ. πολλὴ δὲ καὶ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἀφθονία παρὰ τὴν Τυρρηνίαν. Τῷ δὲ πλησίον εἶναι τῆς Ῥώμης, οὐχ ἥτιον εὐαγρεῖ τῶν ἐν Βαταῖς, ἃ διανοήσονται πολὺ πάντων μάλιστα. Ita locus ille constituendus videtur; qui vulgatus est, vitio laborat. Fuere inter eas thermas imprimis clariae Caeretanæ. v. Strabo lib. V. p. 557. C. Aquae Clusinae, sed eas frigidae. v. Horat. I. Epist. 15, 19. Tauri thermæ. v. Rutil. I, 250. Et thermæ Pisanae etiamnum satis celebres, de quibus Ant. Cocchius peculiari libello egit. Quenam illae fuerint thermæ, quas Tibulli amici adierant, quaerere viros doctos potuisse mirarer, nisi tot alias inanes quaestiones, gravioribus praeteritis, meminissem.

2. *Unda sub aestivum non adeunda Canem*) Mirum est hoc a poeta moneri; quandoquidem in

Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis,
Cum se purpureo vere remittit humus:

At

in istis regionibus per diernm canicularium aestum vix quicumque sanus calidis aquis utetur; quin immo instante graviore aestu discedunt homines ex thermis in agros. Idque faciebant haud dubie etiam olim.

Martial. IV. Ep. 57, 5.

*Horrida sed fervent Nemeasi
pectora monstri,*

*Nec satis est Baias igne
calere suo:*

*Ergo sacri fontes, et littora
sacra, valets,*

Nympharum pariter Nersidumque domus.

*Horcales montes gelida vos
vincite bruma,*

Nunc Tiburtinis cedite frigoribus.

Igitur etiam Martialis ait hieme commorandum esse Baiis, propter caeli clementiam, ac aestivo tempore secedendum esse in agrum Tiburtinum. In Martiale hoc commode memorari poterat; non aequè in hoc Tibulli loco: in quo aestuans ex febris et ex metu instantis mortis poeta vix huic observationi vacare poterat: v. Obsl. ad v. 3.

3. Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis) Baiarum maxima, inquit Broukh. h. e. saluberrima. Si vir doctus interpretandi artem tam bene tenuisset, quam Criticam, facile vidisset, hoc vix latine fieri posse. Fac enim hoc ita se ha-

bere, Baias appellative non modo Puteolanas illas, sed quaecunque alias thermas dici, quod tamen, nisi certa aliqua ratione et poëta forma, fieri dubito, ferri tamen vix potest, ut Baiarum maxima efferatur, sed Baiarum maximas, uti nuptiarum sollemnissimas dixeris, non sollemnissimam. Nihil dicam de noto graecismo, quo non modo adiectiva, quae numerum designant, ut: militum ultimi; quorum pleraque; verum etiam, quae proprietatem et naturam rei declarant, substantivae ponuntur; ut lanarum nigrae. De quo genere v. Ruhnken. ad Velloi. II, 80. p. 337. et Hemsterh. ad Lucian. To. I. p. 117. quem ille laudat. Ergo alia via ineunda est. Possunt autem verba illa et sic iungi: unda maxima Baiarum, inter Baias praecipua unda. Enimvero primum hoc durum et absonum vixque latinum est; (nam quod e Virgil. Aen. VII, 85. laudari potest,

— nemorum quae maxima
sacro

Fonte sonat;

de Albunea, et per se diversum, est, et aliter expediri potest). tum vero a vero alienum, Etruscas thermas fuisse maximas seu saluberrimas, seu potius celeberrimas (quod maximas significarent) inter thermas,

O 2

etiam

At mihi Persephone nigram denuntiat horam; 5
 Immerito iuveni parce nocere, Dea.
 Non ego tentavi, nulli temeranda virorum,
 Audax laudandae sacra docere Deae.
 Nec mea mortiferis infecit pocula succis
 Dexterâ, nec cuiquam tetra venena dedit; 10
 Nec

etiam Baiis Campaniae praelatas, quae Martiali *principes Baias* dictae, lib. VI. Ep. 42, 7. id quod nemini in mentem venit. Verum est tertia verborum iungendorum ratio eaque laud paullo melior: *unda maxima lymphis sacris Baiarum*, praestans, praeclara, per s. propter aquas h. fontes suos salubres, quos lymphas Baiarum appellat a similitudine. Hanc saltem inire debebant, qui locum defenderunt. — *sacris lymphis* dixit, quia omnes fontes, multo magis salubres diis sacri erant. Martial. l. c. *Nympharum pariter Nereidumque domus*. Mox *ver purpureum*, pulcrum; ut saepe poëtae: illustratum a Vulpio. H. Nunc autem — *lymphis*. Verba: nunc autem *maxima*, quum humus se remittit *vere purpureo*, sane opposita sunt antecedentibus: *Unda* — *canem*, ut facile apparet. *Maxima* autem dictum est pr. maior, vid. Obss. — *se remittit*, cf. Lucan. I, 17.: *bruma rigens ac nescia vere remitti*. add. Mitsch. ad Horat. Od. I, 4, 1. W.

5. *nigram denuntiat horam*) denuntiat, minatur. Copiose de

hoc Broukh. et Vulp. *nigram*, quatenus omnia, quae ad mortem et inferas res spectant, eo epitheto ornantur, etiam nostro sermone. Quod autem v. 7. sqq. ut itidem sup. I, 3, 51. sqq. se innocens vixisse testatur, ad communem illam opinionem referendum est, quae graviore morbi, acutae febris, furoris ex morbo, a deorum ira repetebantur; unde etiam ad religiones confugiebant, quibus deos placarent. Sollemnis autem similis scelerum, quae quis non commiserit, enumeratio in poëtis, v. c. Claudian. de R. Prof. II, 255. sq. Petron. c. 153.; a nostro illa ad fastidiam est producta.

7. 8. *Sunt sacra Bonae maribus non adeunda Deae*, quas supra vidimus I, 6, 22. *Laudandam* dixit pro bona. cf. Obs.

9. *infecit pocula*) Virgil. II. Ge. 128.

Pocula si quando saevae infecere Nereae.

Poculum vero frequens de veneno. v. Broukh. qui tamen male, contra Passeratium, eo refert locum Propertii II, 12, 48.

Lae-

Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes,
 Nec cor sollicitant facta nefanda in eum;
 Nec nos, insanae meditantur iurgia linguae,
 Impia in adversos solvimus ora deos.
 Et nondum cani nigros laesere capillos; 15
 Nec venit tardo curva senecta pede.

Nata-

Laeserunt nullos pocula no-
stra deos,

nam est intelligendus ille de
 periuriis et conviciis in deos
 iactis inter computationes. H.
Infecit — dedit. Similiter di-
 scinxit Mosch. Id. III, 118.:

Τίς δὲ βροτὸς τοσσοῦτον ἀνάμε-
ρος, ἢ κτεράσαι τοι
Ἥ δοῦναι λαλῶντι τὸ φάρμακον;
 W.

12. 13. 14. Iungendae hae
 sententiae, ne languere videat-
 ur genus *facta nefanda* inter
 sigillatim narrata interpositum:
 quod bonus poeta non commit-
 tat. Sed voluit dicere: nec
 facto nec dicto deorum iram
 provocavi. cf. III, 4, 15. 16.
 Hoc alterum sic extulit, ut di-
 ceret: se non iracundia et fu-
 rore abreptum in numen diras
 imprecationes impie evomuisse.
 ut sup. I, 2, 79.

Nam Veneris magnas violavi
numina verbo,

Et mea nunc poenas impia
lingua luit?

Et lib. II, 6, 17. 18. ac IV, 4,
 14. (add. I, 2, 52. WV.) Abo-
 minandas has in deum execra-
 tiones, nos blasphemias voca-
 mas, inter piacula etiam veteres

isti homines habuere; quia
 ferat inter nos eas frequenta-
 ri? H. *Facta nefanda.* Intel-
 liguntur impetus grassatorum
 et latronum. Catull. XXIII, 10:
Non facta impia, non dolos
veneni, ubi *facta impia* eadem
 sunt, quae hic *facta nefanda*.
 Caeterum ordinem sententiarum
 a vers. 7 — 14. displicere mihi
 professus sum in Obsl. ad I, 2,
 49. Sed nunc aliter indico. WV.

12. *sollicitant*) h. l. est solli-
 citum et anxium habent. vid.
 Cic. pro Rosc. Amer. c. 24.
Sua quemque fraus etc. Quae
 Broukh. exempla hic laudat,
 nihil huc faciunt.

15. *laesere capillos*) h. colo-
 rem immutavere, ut Ovid. III.
 Art. 204.

Pallescent frondes, quas
nova laesit hyems.

v. Vulp. Sic colores, qui mu-
 tantur, violant lanas. II. Alia
 nunc causa subiicitur a poeta,
 quare mortem deprecetur. cf.
Tu quoque Horat. II, 12, 9. — Cave
 autem iungas v. 16. *venit tardo*
pode, ut I, 9, 4. Nam senectus,
 mors, similia, celeriter venire
 dicuntur. cf. I, 10, 40. Iungen-
 dum est *curva pedetardo*. Deni-
 que

Natalem nostri primum videre parentes,
 Quum cecidit fato consul uterque pari.
 Quid fraudare iuvat vitem crescentibus uvis,
 Et modo nata mala vellere poma manu? 20
 Parcite, pallentes undas quicunque tenetis,
 Duraque fortiti tertia regna dei.
 Elyfios olim liceat cognoscere campos,
 Lethaeamque ratem, Cimmeriosque lacus,
 Quum mea rugosa pallebunt ora senecta, 25
 Et referam pueris tempora prisca senex.
 Atque utinam vano nequidquam terrear aestu!
 Languent ter quinos sed mea membra dies.
 At vobis Tuscae celebrantur numina lymphae,
 Et

que senectam, non Senectam personam, cogitavit, opinor, Tibullus. W.

18. Cum cecidit f.) V. C. 711. quo Hirtius et Pansa Coss. bello Mutinensi perierunt. Sed v. Obs.

20. mala — manu) nocente, perniciosa, ut Virg. Ecl. 3, 11.

Atque mala vitis insidere falce novellas.
 v. Broukh. H. Adde Catull. XX, 5. malasque furis arceo manus. W.

22. Duraque — tertia regna) tertia n. ex fortitione, ut notum, pro tertia portione. dura, quae dure, crudeliter a Plutone duro rege exercentur. Deinde hic uni substantivo duo epitheta iuncta sunt, nempe alterum

tertia cum suo nomine quasi unum vocabulum efficit, alterum ornatu causa apponitur. Et ita se res habet in omnibus fere exemplis a Broukh. hic allatis. Ut vero utrumque epitheton qualitatem rei et naturam, sive quantitatem vel numerum exprimat, hoc, nisi vitiose, fieri posse non puto.

26. Et referam) Hoc suaviter adiectum. Sic sup. I, 10, 44. Sic ego sim, liceatque caput candescere canis.

Temporis et prisca facta referre senem.

29. Tuscae — numina lymphae) h. Tuscae aquae, salubres (quibus numen inesse credebatur. v. ad v. 8.) frequentantur a vobis. Praesunt fontibus salubribus Nymphae, numina.

Et facilis lenta pallitur unda manu. 30
 Vivite felices, memores et vivite nostri,
 Sive erimus, seu nos Fata fuisse volent.
 Interea nigras pecudes promittite Diti,
 Et nivei lactis pocula mixta mero.

ELEGIA VI.

Candide Liber, ades: sic sit tibi mystica vitis
 Sem-

30. *Et facilis lenta pellitur unda manu*) Singula verba accommodatissima sunt. *Pellere* sup. I, 4, 12.

Hic placidam niveo pectore pellit aquam.

Anson. Mosell. 344.

— — *mox amne refotos*

Plaudenti gelidum flumen populisse natatu.

Facilis unda, ut Propert. I, 11, 12.

Alternas facilis cedere lympham manu.

cf. Rust. I, 247. ubi leg. *natatibus*. *Lenta manu* pulcre luctantia brachia exprimit. Ovidius Epist. 19, 48.

Lentaque dimotis brachia iactat aquis.

cf. Epist. 18, 96. et ibi Burman. Erant vero natationes, piscinae dicebantur, in balneis, sive ad exercitationem, sive ad sanandos morbos. cf. Baccium de Thermis L. VII. c. 8. et 24.

32. *nos fata fuisse volent*) h. vixisse, per εὐφηνῶντες, ut notum. v. Heinl. ad Ovid. Epist. XVII, 192.

33. *nigras pecudes promittite Diti*) scilicet compensationem pro meliore anima hominis, cf. Vulp. *promittere* est vovere, spondere. vid. Broukh. et Doula Praecid. c. 12. Vult adeo poeta, amicos diis inferis facere vota pro sua salute. H. Vid. supra I, 5, 10. W.

Elegia VI.

Amoris curas et sollicitudines vino diluere instituit poeta, nec tamen felici satis successu. Aestuatur miseri amantis animus in omnes partes distractus: imprecatur puellae, deprecatur; excitat se ad hilaritatem, redit ad tristitiam; suo exemplo alios monet puellarum perfidiam timere, cum hac ipsa tamen perfidia amicae memoriam animo dimittere nequit. Est haud dubie inter praestantiores sui generis Elegia haec, affectus inprimis varietate et veritate.

1. *Candide Liber*) h. pulcher, formosus; quod perpetuum Baccchi cognomen, ut iam Cyllen. accepit. v. Bróukh. ad h. l. et ad

Semper, sic hedera tempora vincta geras;
 Aufer et ipse meum pariter medicande dolorem,
 Saepe tuo cecidit munere victus amor.
 Care puer, madeant generoso pocula Baccho; 5
 I, nobis prona funde Falerna manu.
 Ite procul durum, curae, genus, ite labores,
 Fulserit hic niveis Delius alitibus;
 Vos modo proposito, dulces, faveatis, amici,
 Neve neget quisquam me duce se comitem. 10
 Aut

ad IV, 4, 19. (17.) qui Horat. I. Od. 18, 11. Ovid. F. III, 772. et Senec. Oedip. 508. contulit. H. *Candido*. a parte denominatur totum; ad pulchritudinem enim pertinet candor. *Capido candidus* Catull. 68, 134. W.

ibid. *sic fit tibi*) h. oro te per vitem tibi sacram et per Hedera, capitis insigne. v. ad I, 4, 1.

ib. *mystica vitis*) quia eius usus in mysteriis atque orgiis Bacchi cum respectu certae religionis erat: ut Virgil. Ge. 1, 166. *mystica vannus sacchi*, cuius instar habetur in sacris Bacchi. vid. Gronov. Obfl. IV, 9.

3. *et ipse — pariter medicando*) h. cui non minus medela et auxilium opus est, ut animi morbo isto, amore, libereris, quo in Ariadnen teneris. Sed haec putida sunt. v. Obfl. H. Mendi signum delevi, huius versui appositum ab Heynio. W.

4. *cecidit*) Catull. XI, 21.: *Nec meum respectat, ut ante, amorem,*

Qui illius culpa cecidit seq. Victas; cf. Obfl. ad I, 5, 60. W.

5. *madeant*) Placuit poetae tenue vocabulum: alius *sperment* aut simile posuisset.

7. *labores*) sunt dolores animi, *πόνος*, quam potestatem Latinos huic vocabulo tribuisse recte Davinius notat ad Cic. Quaes. Tusc. II, 15. p. 154. W.

8. *Fulserit hic niveis Delius alitibus*) pro *fulgeat. ales* pro omine, ut *avis* II, 2, 21. ut poeta plurali extulit. Bono omine haec dies exorta sit, fausta et laeta sit. *Delius* pro sole et die; dictum ad formam: hic Phoebus. H. Vid. Obfl. W.

9. *Vos modo*) Interpunctionem post *alitibus* mutavi. Caeterum comparanda sunt Graeca, ut *μόνον θοοί σάκεας* Philoct. Soph. 526. W.

Aut si quis vini certamen mite recusat,

Fallat eum tecto cara puella dolo.

Ille facit dites animos deus: ille ferocem

Contudit, et dominae misit in arbitrium;

Armenias tigres et fulvas ille leaenas 15

Vicit, et indomitis mollia corda dedit.

Haec Amor, et maiora valet; sed poscite Bacchi

Munera; quem vestrum pocula sicca iuvant?

Convenit ex aequo, nec torvus Liber in illis,

Qui

11. *vini certamen*) h. e. com-
potatio. vid. Forcellin. voc. cer-
tamen. W.

13. *Ille — deus*) n. Amor.
Male alii Bacchum intelligunt.
Parum cohaerere videri potest
sententiarum ordo. Sed hoc
ipsam decet poetam valde ani-
mo commotum. Puellae men-
tione facta, Amoris potentiam
memorat: tum Bacchi; mox
utramque comparat, et ut ami-
ci Bacchum potando placidum
sibi reddant, hortatur. *Contu-
dit, misit*, et reliqua, pro *con-
tundere, mittere solet*.

ib. *ferocem Contudit*) grave
verbum, domuit, fregit. vid.
Broukh.

14. *dominae misit in arbi-
trium*) in pedestri debuisset
dicere: mittere sub imperium,
sabiugare.

18. *pocula sicca*) vacua.

19. *Convenit ex aequo*) Alii
interpretes silent; et Broukh.
ut solet, satis habuit illustrare:
torvus in illis dictum nota ele-

gantia pro in illos; ut *aequus*
in *hoste* et similia. Sed nunc
quaeritur, quid sit: *Convenit*
ex aequo. Cyllen. ait: utile et
conveniens est ex aequo, id est,
iusta parte; quae hic locum
non habent. Vulpus interpre-
tatur: *Libero patri cum bene*
potantibus nulla discordia est.
Ex aequo h. aequaliter, aequae:
ut sit dictum ut: convenit inter
eos. Sed hoc redolet trivium
et vulgus. Malim *convenire* ac-
cipere pro adire, itare ad, et
quantum casum subintelligere:
Hos Bacchus aequus et lenis con-
venit, iis praesens et propitius
est. ex aequo est pro aequus,
placidus, vel placide. Sed
semper duri quid manet. nec
magis propitiam et facilem Mi-
nervam habeas, si ad Amorem
et Liberum revoces: *Convenit*
ex aequo, pariter, Libero cum
Amore; Liber et Amor dii in-
ter se coniuncti et amici sunt;
bene inter eos convenit. H.
Ex aequo est aequae, aequali-
ter,

Qui se, quique una vina iocosa colunt. 20
Iam venit iratus nimium nimiumque severis;

Qui timet irati numina magna, bibat.

Quales his poenas qualis quantusque minetur,

Cadmeae matris praeda cruenta docet.

Sed procula nobis hic sit timor; illaque, si qua est, 25

Quid valeat laesi, sentiat, ira dei.

Quid precor, ah, demens? venti temeraria vota

Aëriae et nubes diripienda ferant!

Quam-

ser, ἄλζου; sed quem sensum hoc habeat e contextu constituendum est. Sic ap. Plin. H. N. 6, 25.: *Regna pertinent ad Stythas, cum quibus ex aequo degunt, ex aequo* significat aequo iure et institutis. Alius est locus Tacit. Hist. II, 97.: *Trium legionum legati — adversam eius fortunam ex aequo detrectabant.* — Deinde hoc quoque tenendum, subiectum, quod requirunt verba *ex aequo*, modo diserte enuntiatum, modo e contextu supplendum esse. Hoc loco est: *ex aequo cum illis, qui se, quique — colunt*, h. e. quales illi, talis deus; nam verba adiecta: *nec torvus Liber in illis*, clare ostendunt, quid in animo habuerit poeta. Dissipat Evius curas edaces eorum qui colunt deum. Cacterum *convenit*, ut Virg. Aen. XII, 184. — *Torvus in illis*, cf. Virg. Aen. II, 540. W.

20. *vina iocosa*) h. compositionem inter ludum et iocosa.

Sic in Luf. lib. *Venus iocosa*. Contra *severi* sunt sobrii. Laudatur Catull. 27, 5. *abite lymphas, Vini perniciēs, et ad severos Migrate*. H. Add. Horat. Ep. 1, 19, 8.:

*Forum putealque Libonis
Mandabo siccis, adimam cantare severis.*

add. Ep. 1, 5, 15. — *Venit iratus*, cf. Horat. Od. I, 18, 3. W., 23. *Quales — qualis quantusque*) cf. Soph. Trachin. 1044. Electr. 750. W.

24. *Cadmeae matris praeda cruenta*) Pentheus a matre Agave et Bacchis furentibus discerptus. v. Ovid. III. Met. 701.

25. *illaque, si qua est*) si vivit, si superat. cf. Obfl.

26. *laesi — dei*) irati. Bacchi iram deprecatur in illam. H. *Laedere* numen est in ea re peccare, quae data est numini. Sic *laedere Nemesein* Catull. 50, 21. W.

28. *diripienda ferant*) h. diripiant.

Quamvis nulla mei superest tibi cura, Neaera,
Sis felix, et sint candida fata tua. 30

At nos securae reddamus tempora mensae;
Venit post multos una serena dies.

Hei mihi difficile est imitari gaudia falsa;
Difficile est tristi fingere mente iocum.

Nec bene mendaci risus componitur ore; 35
Nec bene sollicitis ebria verba sonant.

Quid queror infelix? turpes discedite curae.
Odit Lenaeus tristitia verba pater.

Gnosia, Theseae quondam periuria linguae

Fle-

ripiant. ut sup. I, 7, 40. *dissol-
venda dedit* pro *dissolvit*, H.
Recte, nisi quod significatur si-
mul, vota esse digna quae diri-
pantur. Intr. 4, 3, 22. — *venti*
— *Aëriae et nubes*, cf. Catull.

31. 9. W.

30. *sint candida fata tua*)
laeta, bona, felicia. v. sup. I,
7. extr.

31. *reddamus tempora*) tan-
quam debita commensationi, ait
Vulpus: sive omnino, *demus*,
impendamus, consumamus. Men-
sam securam dixit, ad quam
ipse curis vacare volebat.

33. Vides aestuantem amato-
rem et a se ipso dissidentem ac
discordantem. Praeclare haec
et vere; ut et antea v. 25. 7.
9. H. *Imitari gaudia*. Tacit.
Annal. I, 24.: *vultu, quamquam*
moestitiam imitarentur, contu-
maciae propiores. W.

36. *ebria verba*) sermones,

quales ebriorum esse solent;
nempe, non tam leves et in-
considerati, ut volunt, sed li-
beriores, procaces, petulantes,
lubrici. Ovid. Epist. XVI, 245.

Quin etiam, ut possem verbis
petulantius uti,

Non semel ebrietas est simu-
lata mihi.

37. *turpes — curae*) quae
convivaterem non decent. Cyl-
lenius, quod hominem turpem
reddunt; male. ita quot non
homines turpiter viverent! (Sal-
tem ista ad h. l. accommodato
dicta sunt; non autem universae;
si *luctus turpis* dicitur, si *ae-*
grimonia deformis apud Hora-
tium: est ea haud dubie, quae
deformem et turpem reddit ma-
cie, squalore, habitu toto cor-
poris.)

59. *Gnosia*) Ariadne, Mi-
nois, Cretae, cuius Gnosus urbs
erat, regis filia.

Flevisti ignoto, sola relicta, mari. 40
 Sed cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
 Ingrati referens impia facta viri.
 Vos ego nunc moneo: Felix, quicumque dolore
 Alterius discas posse carere tuo.
 Nec vos aut capiant pendentia brachia collo, 45
 Aut

40. *Flevisti ignoto — mari*) h. ad mare. cf. I, 10, 64. Sic apud Propert. I, 13, 9. Calypso

Desertis olim fleverat aequoribus.

Respicit autem noster Carmen Catulli LXIV, 130. sq.; idem etiam Severus Aetn. v. 21. 22. H. *Flevisti mari*, ut *Nec quereris patri* Iuv. S. III, 131.; *plorabit suae* Tib. II, 5, 105. Catull. 64, 163. dicit: *Sed quid ego ignaris nequidquam conqueror auris? — sola relicta*, Catull. 64, 57. VV.

41. *doctus — Catullus*) perpetuum hoc Catulli, et omnino poetarum, epitheton, respectu multarum; inprimis Graecarum litterarum, quae iis tenendae tum erant. Notabilis autem locus inter ea, quae testimonia vocant de Catullo, ipsa memoratone Catulli ab alio poeta, qui sub ea fere tempora vixit, H. *pro te*, recte. Nam querelae, quas fundit Ariadne v. 130 - 211. Ariadnen bene promeritam ostendunt, Theseum ingratum et perfidum. — *doctus* dicitur in

sua quisque arte peritus. per saepe autem is qui in poesi et musicis peritus est. Non igitur ad doctrinam multarum litterarum, in primis graecarum, hoc epitheton spectat, sed ad artem. VV.

43. *Vos ego n.*) Optime haec et superiora conciliat Vulpius: *Sodales et compotores alloquitur, tanquam si diceret: Monuit puellas Catullus, ne virorum iramentis fidem haberent, proposito exemplo Thesei et Ariadnae: ego vicissim iuvenes moneo, ut sibi caveant a muliercularum levitate, exemplo proposito Neraeae.* Similiter Propert. I, 15. extr.

Quis ego nunc perso, similes moniturus amantes,

O nullis tutum credere blanditiis!

44. *posse carere tuo*) h. evitare causam dolendi. *posse carere* pro *carere* simpliciter, ut saepe. Sup. I, 2, 64. hoc ipsum:

— *nec te posse carere velim.*

Carere dolore recte dictum, nam *carere* dicimur etiam malis rebus. v. Vulp. h. l.

Aut fallat blanda sordida lingua prece.
 Et si perque suos fallax iuravit ocellos,
 Iunonemque suam, perque suam Venerem,
 Nulla fides inerit; periuria ridet amantum
 Iupiter, et ventos irrita ferre iubet. 50
 Ergo quid toties fallacis verba puellae
 Conqueror? ite a me, seria verba, procul.
 Quam vellem longas tecum requiescere noctes,
 Et tecum longos pervigilare dies!
 Perfida, nec merito, nobis, nec amica merenti! 55
 Perfida, sed, quamvis perfida, cara tamen.
 Naida Bacchus amat; cessas, o lente minister?
 Temperet annosum Marcia lympham merum.
 Non

46. *sordida lingua*) est avarae puellae, quae blanditias eo consilio adhibet, ut miserum amatorem exspoliet.

48. *Iunonemque suam*) n. ut Genius virorum, sic Iuno feminarum erat. Ita Iunonem meam iratam habeam! Res notissima. v. post alios Burman. ad Petron. 25. cf. inf. IV, 13, 15. (et IV, 6, 1. Corruptis tamen moribus Iuno virorum quoque effeminatorum Genius fuit, ut Iuvenalis docet, Sat. II, 98.:

Et per Iunonem domini iuvante ministro. VV.)

Mox 49. iunge: *Et si — nulla tamen fides inerit.* H. Rem belle tractavit Catullus 70. VV.

49. *periuria ridet caet.*) Expressit hunc locum Ovidius Art. Am. I, 633.:

Iupiter ex alto periuria ridet amantum

Et iubet Aeolios irrita ferre Notos.

Aliter rem supra I, 4, 21. tractatam vidimus. VV.

55. Iunge: *nec merito perfida nobis, nec merenti amica.* h. mihi immerito perfida, alteri amatori non merenti amica.

57. *Naida Bacchus amat*) h. aqua misceri vinum postulat. H. *Minister.* Alloquitur puerum, ut supr. v. 5. Caeterum cf. Horat. Od. II, XI, 18-20. ibiq. Mitscherl. VV.

58. *Marcia lympham*) a Q. Marcio Rege in urbem ducta, et a Q. Marcio Rege Praetore, iterum ab Agrippa, restituta, Plin. XXXI, 3. l. 24. *Clarissima aquarum omnium in toto orbe,*

Non ego, si fugiat nostrae convivium mensae
 Ignotum cupiens vana puella torum,
 Sollicitus repetam tota suspiria nocte.

60

Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.
 Iam dudum Syrio madefactus tempora narde
 Debueram fertis implicuisse comas.

orbe, frigoris salubritatisque palma, praesidio Urbis, Marcia est; inter reliqua deum munera Urbi tributa etc.

(60. *vana puella*) *laxis, incon-*
Rans, v. Broukh. ignotum, puto,
simpliciter esse alienum, nisi
mavis, obscuri, ignoti hominis
consuetudinem. H. Recte,
ignoti et ignobilis hominis con-
suetudinem, ut IV, 10, 6. W.

62. *liquidum fortius adde me-*
rum) *fortius* potest esse adver-
 bium. Nisi malis duo epitheta
 iungi uni nomini. v. sup. ad
 Eleg. 5, 22. Ita est το λυγρότερον.

63. *Iamdudum — debueram.*
 Vel minimam moram impatien-
 ter fert; vid. Mitscherl. docte
 hoc ad Horat. Od. I, 37, 4. ex-
 plicantem. W.

ALBII TIBULLI LIBER IV.

CARMEN I.

Te, Messala, canam, quanquam me cognita
virtus

Ter-

Carmen I.

Carmen hoc ad Messalam pagnegricum est. Laudes Messalae canere aggressus poeta, primum excusat tenuitatem ingenii sui; v. 1 - 27. Inde laudem

orditur a virtutum praedicatione, quod eae prosapiae vestitate illustriores sint; inde (v. 39.) laudem dispescit in castrensem et forensem; quod ad hanc attinet, comparat Messalam

Terret, ut infirmæ valeant subsistere vires :
 Incipiam tamen. At meritas si carmina laudes
 Deficiant, humilis tantis sim conditor actis,
 Nec tua, te præter, chartis intexere quisquam 5
 Facta

lam cum Ulyssæ; cuius mentione facta, in errores eius evagatur (usque ad v. 105.). Inde res Messalæ bello gestæ: (117. sqq.) et maiorum rerum omina ex auspiciis Consulatus Kal. Ian. V. G. 723. suscepti. (119 - 134.) Commemoratis terris ac populis, ex quibus triumphos habiturus esset Messala, incidit poeta in descriptionem orbis terrarum diversarumque eius plagarum sub diversis caeli partibus (v. 151 - 176.). Inde iterum excusat virium tenuitatem, etiam ex languore animi adversis casibus fracti; (177 - 189.) addictum tamen se Messalæ p̄ficitur in perpetuum: 190. ad fin. Ut emendando et interpretando carmen constituimus: non plane indignum lectu illud esse apparebit.

1. *me cognita virtus*) seu poetæ facultas poetica, seu, quod magis placet, Messalæ virtus, amplissimarum ludum materies. Ea iubet vereri, ut ne etc. H. Haud dubie virtus Messalæ. W.

2. *nequeant subsistere vires*) Passerat. excipere ac fastinere rem et pondus argumenti. Tu

interpretare: timendum esse, ut pares sint vires, ut sufficient. Cic. XI. ad Diu. 10. Non, si Varronis thesauros haberem, subsistere sumtui possem, ubi interpolant, sustinere sumtum, et duo Manutii, sufficere sumtui. De forma, verior ut nequeant, v. Obss. H. Recepti valeant, vid. Obss. W.

3. *At meritas si* — *Est nobis voluisse satis*) huc usque sensus continuandus est. In *humilis* sim supplenda est copula. *meritas si carmina laudes Deficiant*, h. si laudes tuæ virtuti debitas carmine meo assequi et æquare non possum. τὰν τὰ ἐν ἁπολεί-
 φθαι τὴν ἀλῆαν. Simillimus autem locus Panegyri. in Pison. 202. sqq.

Quod si digna tua minus est mea pagina laudis
At voluisse sat est etc. L

5. *chartis intexere*) mandare litteris, sed satis digne; rerum gestarum a Messalâ historiam conscribere, quæ res illustret, non obseuret. Paullo aliter Ciris 39. ubi poeta vult Messalam

Naturas rerum magnis intexere chartis.

Facta queat, dictis ut non maiora supersint;
 Est nobis voluisse satis; nec munera parva
 Respueris. Etiam Phoebo gratissima dona
 Cres tulit; et cunctis Baccho iucundior hospes
 Icarus, ut puro testantur sidera caelo,
 Erigoneque Canisque, neget ne longior aetas.
 Quin etiam Alcides, deus ascensus Olympum,
 Laeta Molorchis posuit vestigia tectis.

Parva-

6. dictis — maiora supersint)
 cf. Virg. Georg. III, 127.:

ne blando nequeat super-

offer labori. IV.

8. etiam Phoebo gratissima
 dona Cres tulit) In diversas
 partes, quosque sunt, inter-
 pretes abeunt, quibus ille Cres
 sit. De sacrificio ergo, constat
 ex verbis, dona ferre, quae
 sunt sacrificia offerendi, vid.
 Pallerat. et Broukh. h. l. Unica
 var. est Barthii sententia Ad-
 vers. II, 6. frons ab Homero
 Hymno in Apoll. 391, 399, me-
 moratam respici. Apollinem
 cum, occiso Python, templum
 egrediens, ex omnibus sibi
 terrarum incolis, qui sacra fa-
 cerent, homines quosdam pro-
 bos ac pios ex Graecia, Cretae
 urbe, delegisse. Hoc per Cre-
 tam, Kreta, collective, singu-
 lari numero, declarat. In hac
 sententia acquiescunt etiam
 Broukhufus et Vulpinus.

9. et cunctis B. et Icarus)
 Icarus Atticam incolerat. Ac-
 cepto a Baccho, quem hospitio

liberaliter exceperat, utre vini
 pleno, vicinos quosdam pasto-
 res largiter eo invitavit. Hi,
 venundum sibi propinatum rati,
 estium cum insensitum proli-
 ciunt. Canis, Maera, latratu
 suae filiam Erigonen in eum lo-
 cum, allexit: quae spectaculo
 tristi percussa se suspendit. Sed
 a Baccho inter sidera relata est
 una cum patre et cane. Virgi-
 nem eam esse volunt. Pater
 Arcturus, Canis facta Canicula.
 v. Hygin. Astron. II, 4.

11. longior aetas) remotior
 ab illa aetate, senior. Ut alias
 simpliciter, longa aetas, lon-
 gum (aevum).

13. Molorchis — tectis) Her-
 cules, cum ad leonem Neme-
 acum interficiendum proficisce-
 retur, iuxta Cleonae a Molor-
 cho, vinitore, parvae casae ho-
 spitio exceptus est. v. Apollodor.
 II, 5, 1. qui locus classicus est.
 Alia v. ap. Broukhuf. Hospita-
 lizanti Molorchi etiam aliis
 locis poetarum celebratam vi-
 deat. ut a Martiale IV, 64. extr.

P

Laeta

Parvaeque caelestes placavit mica, nec illis
 Semper inaurato taubus cadit hostia cornu. 15
 Hic quoque sit gratus parvus labor, ut tibi possim
 Inde alios aliosque memor componere versus.
 Alter dicat opus magni mirabile mundi:
 Qualis in immenso defederit aëre tellus;
 Qualis et in curvum pontus confluerit orbem, 20
 Et, vagus a terris qua surgeret nititur aër,
 Haec ut contextus passim fluat igneus aether,
 Pendentique super claudantur ut omnia caelo.

Lacta vestigia, quia lubentem non invitatus, cum ipso fuit ipse laetus, lubens.

14. *Parva — mica*) sive turris, sive salis. *pacavit*, graeco more pro *pacare* solet; *pacat* *ἡλάσσειτο, ἡλεον καὶ εὐπρεπὴν παρὰ τοῦ θ' ὄν.* H. Similiter apud Horatium Od. III, 23, 18 - 200 *santuosae hostia et mica* opposita sunt:

Non santuosae blandior hostia

Mollivit aversos Penates

Farre pro et saliente mica. W.

15. *inaurato — cornu*) v.

Homer. Odyss. I, 384. et 425. sqq. Notus hic antiquitatis, etiam heroicae, mos: v. Broekh. Ceterum oppositio haec in dñis placandis seu victima seu ture frequens est poetis. v. Burman. To. I. Anthol. p. 37.

16. *Hic quoque*) Hoc volebat auctor huius carminis: ut dñs parva munera, ita tibi quoque hoc munusculum gratum sit. W.

At

18. *Alter*) pro alius. Sup. h. 9. 79. v. Broekh. Sensus saten altis domogoniam tibi carminis argumentum faciat.

19. *Qualis in aëre*) tetram, ut gravissimum elementorum, imae cepisse significat. Et ergo elementis discretis, quomodo terra subsederit.

20. Vide de hac re H. Voss. ad Virgil. Ecol. VI, 35. W.

21. 22. et quomodo aër et aether summum locum teneant. v. Obs. H. Distinctione ad invi locum, ut iungeretur. Et ut igneus aether huic contextus staret passim. Vulgo colon post aër positum constructionem turbat. — Mox *pendenti super* iunge. Horat. Epod. V, 80. *Tellure porrecta super.* Quamquam enim recte dicuntur omnia *super claudi*, ut apud Cels. l. 4. c. 1. *Renos tunicis super contegantur*, hoc tamen locum illud est aptius. W.

At, quodcunque meae poterunt audere Camenae,
 Sent tibi par poterunt, sed quod spes abuivit ultro, 25
 Siue minus, certeque canent minus, omne vovemus
 Hoc tibi, nec tanto careat mihi nomine charta.

Nam, quanquam antiquae gentis superant tibi
 laudes,

Non tua maiorum contenta est gloria fama,
 Nec quaeris, quid quaque index sub imagine
 dicat, 30

Sed generis priscos contendis vincere honores,
 Quam tibi maiores, maius decus ipse futuris.

At tua non titulus capiet sub stemmate facta,

Aeterno sed erunt tibi magna volumina versu,

Convenientque tuas cupidi componere laudes 35

Undique, quique canent victo pede, quique soluto.

Quis potior, certamen erit; sim victor in illis,

Ut

25. tibi par) h. e. carmen tuis
 meritis et laudibus par, dignum.
 De v. 27, v. Obfl.

28. antiquae gentis) Valeriae,
 gentis nobilissimae. Superant,
 abunde sunt.

29. tua — gloria) h. tu.
 Propert. II, 6, 17.

Hinc etenim tantum meruit
 mea gloria nomen.

30. index sub imagine) intel-
 ligit titulos. v. Lips. Elect. I.

29. h. e. nea curas, te maiores
 habere tot honoribus, ex trium-
 phis claros, ut eorum laude
 contentus ipse ignavus desideas.

32. futuris) posteris. Saepo
 Homer.

— ἰσσομενοις ὀνείσω.

33. felix laus. Tot eius
 fore praecclare facta et merita,
 ut ea brevis titulus nomini in
 stemmate subiectus non capiat;
 sed ut longo carmine opus sit.

36. quique canent victo pede,
 quique soluto) In eundem fere
 modum Statius II, Silv. 7, 22.

— qui vos geminas tulit per
 artes,

Et vinctae pede vocis et so-
 lutae.

Canere proprio ad alterum tan-
 tum

Ut nostrum tantis inscribam nomen in actis.
 Nam quis te maiora gerit castrisve, forove?
 Nec tamen hinc, aut hinc, tibi laus maiorve,
 minorve;

Iusta pari premitur veluti cum pondere libra,
 Prona nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa,

Qua-

sum pertinet; sed hic ad alterum simul refertur nota satis figura.

38. *tantis inscribam nomen in actis*) h. insigne, celebre reddam. Ut in illo Ciceronis I. Tusc. *Ipsi philosophi, in libris de contemnenda gloria, suum nomen inscribunt.*

39. *castrisve, forove*) bellidomique. Fuit enim summus orator Messala. H. Vid. Cic. in Epist. ad Br. I, 15, 2. et Horat. d. A. P. 370. W.

41-45. *Iusta pari p.*) Si iunxeris, ut faciunt, et ut ipse olim feceram: *Veluti quum libra premitur etc. qualis* (tum illa) *natat etc.* ut scilicet *inaequatum* v. 45. pro *aequatam* dictum sit; ut inauratum et alia: comparatio versatur in aequilibrio; ab eo autem alieni sunt versus 43 et 44. quibus lances inaequali pondere oneratae describuntur. Igitur ad comparationem tantum ista spectare necesse est: veluti cum libra aequatis lancibus est, nec altera lance depressa altera elevatur: id quod fiat, si pondere inaequali imposito lances incet-

to motu aguntur. Comparatio adeo absolvitur in illis:

Iusta pari premitur veluti cum pondere libra;
Prona nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa.

Sequitur, quomodo id fieri solet, ut modo sedeat, modo surgat tantum, *inaequatum si quando onus urget utrinque.* Priora sic reddidit: *qualis, qualiter, quomodo. illa (libra) isostatici* natat, *alterno depressor orbe*, adeoque modo hac plus parte sedet modo surgit ab altera, si quando *onus inaequale utrinque lancibus impositum est.* Ornant adeo vs. hi duo, 43. 44. comparationem: non vero continent. Ait vero satis putide: laudem eius forensam et castrensem tanquam trutina pensitatam exacte utramque parem esse et aequalem.

42. *Prona nec hac plus parte sedet*) h. propensa est. Minuc. Octav. c. 6. *ut libram teneas adquissimam iudicis; nec in alteram partem propensus incumbas.* H. *Prona plus iunge.* Caeterum explicationi additus hic versus: *ut apud Virgil. Aen. V, 186.*

Nec

Qualis, inaequatum si quando onus urget utrinque,
 Instabilis natat, alterno depressior orbe.
 Nam seu diversi fremat inconstantia vulgi, 45
 Non alius sedare queat; seu iudicis ira
 Sit placanda, tuis poterit mitescere verbis.
 Non Pylos aut Ithace tantos genuisse feruntur
 Nestora, vel parvae magnum decus urbis Ulixen;
 Vixerit ille senex quamvis, dum terna per orbem 50
 Saecula fertilibus Titan decurrerit horis:
 Ille per ignotas audax erraverit urbes,
 Qua maris extremis tellus includitur undis.
 Nam Ciconumque manus adversis repulit armis;
 Nec

*Neo, tota tamen illa prior
 praesente carina;*

*Parte prior, partim rostris
 premit aemula Priſtis.*
 W.

44. *natat*) fluctuat, vacillat.
alterno orbe h. lance, scutula,
 modo hac, modo illa elevata.

45-47. Suaſorium et iudiciale dicendi genus respicit, cum seu pro concione seu in foro verba facit. Fuit autem inter clarissimos oratores Messala: ut vel ex Quintiliano constat. H. seu iudicis ira caet. h. e. seu pro reo causa publica agenda est. Ad constructionem cf. Ovid. Trist. II, 33. W.

51. *fertilibus — horis*) horas dictas graece pro partibus anni, atque adeo ipsis annis, accipio. *Fertiles eae*, Ὡραὶ εὐκαρποί, quia earum vicissitudo fertilita-

tis causa est. Sic annus fertilis inf. v. 122. et fecundus v. 115. *per orbem est in orbem*. decurrerit est decurrendo exegerit, emensus sit.

52. *urbes*) h. e. insulas. Aeschyl. Eumenid. v. 77.: παρὰ πόλιν τὰς πόλεις. W.

53. *excluditur*) clauditur: v. Obs. H. Recepi: *includitur*. W.

54. *Ciconum*) Thraciae gentis, quorum urbem Ismarum cum diripisset, accitis auxiliis Cicones manus conseruerunt: at sub vespeream vicinam recesserunt. Odyss. I, 39-61. Nam ponitur initio narrationis, quam hic de erroribus Ulyssis instituit. In *adversis armis* haerere non debebat Passerat. Nunquam de successu infelici dicta sunt. Sed *adversus* poeticum epitheto-

100

Nec valuit Lotos coëptos avertere cursus; 55
 Cessit et Aetnaeae Neptunius incola rupis,
 Victa Maroneo foedatus lumina Baccho;
 Vexit et Aeolios placidum per Nerea ventos.
 Incultos adiit Laestrygonas Antiphatenque,
 Nobilis Artacie gelida quos irrigat unda; 60
 Solum

ton est omnino de punga, bello, odio etc. Conf. inf. 84, 90.

55. *Lotos*) cum ad Menin-
 gem inhilam Africae obiectam
 fuissent delati, ibid. x, 83. sqq.
Arqui Lotos

Ampia, quas socios Ithaci
moerentis abegit,

Hospita dum nimia tenuit
dulcedine captos.

Culic. v. 124 Scilicet vi in
 navem retrahendi fuere.

56. *Neptunius incola*) Poly-
 phemus, Neptuni filius. vid.
Odyss. A. 68. sqq. Res agitur
Od. I. 106. sqq. Sequitur autem
 auctor noster eos, qui Cyclo-
 pum sedes sub Aetna fuisse tra-
 diderant, una cum Virgilio
Aen. III. ubi cf. p. 324. not.

57. *Vieta Maroneo foedatus*
lumina Baccho) lunge: lumina
 victa Baccho h. oppressa somno
 per vinum arcessito; v. I, 2, 2.
 Vinum Maroneum, quod Hma-
 ro direpta secum abstulerant
Odyss. I. 164. sq. ab urbe Thra-
 ciae dictum. Plin. XIV, 4. *Vino*
antiquissima claritas Maroneo,
in Thraciae maritima parte
genito, ut auctor est Homerus.
Foedatus lumina h. crudentata

601

habens, effolla. Vocabulum
 hoc proprium de vulneratis,
 vel aliqua parte truncatis, vel
 etiam sanis et cruore oblitis,
 unde *foedus* adspectus fit. H.
 Virg. Aen. VII, 575.: *foedati-*
que ora Galefi. Tacit. Hist. III.
 c. 77.: *Iulianus verberibus foe-*
datus. Ovid. Met. XIV. 190.:
brachia tabo foedata. W.

58. praeter Homerum II. K.
 v. Ovid. XIV. Met. 223. sqq.
Vexit h. habuit secum in navi
 ventos ab Aeolo utribus inclu-
 sos.

59. *Incultos — Laestrygonas*)
κρότης h. feros, inhumanos;
 nam erant *ἄνθρωποι γάροι.* In-
 habitabant Formias Campaniae.
 Rex eorum erat Antiphates. v.
Odyss. K. 80. sqq. et Ovid. Met.
 XIV, 233. sq.

60. *Artacie*) v. Hom. Odyss.
 K, 107. *quos irrigat*, quorum
 in regione fluit. Alius fons eo
 nomine ad Cyzicum fuit Argo-
 nautarum accessu nobilitatus:
 vid. Apollon. I, 957. Orphica
 v. 492. H. Pind. Olymp. 5.

σῖρ. β:
καὶ σερμῶν δ' ἄγροδ' Ἰππάρκ;
οἷον ἄρδ' ἰσπάρκ. W.

Solum neo doctae verterunt pocula Circes,
 Quamvis illa foret, Solis genus, apta vel herbis
 Aptaque vel cantu veteres mutare figuras.
 Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces,
 Queis nunquam candente dies apparuit ortu, 65
 Sive supra terras Phoebus, seu curreret infra.
 Vidit,

61. *doctae verterunt pocula Circes*) inf. *veteres mutare figuras docta*, ut Virg. *daedala Circe* Aen. VII, 282. Solum autem so. inter socios, qui ad Circeam accesserant.

62. Interpunctionem mutavi, ut iungeretur: *Quamvis illa foret apta vel herbis* seq. Verba *Solis genus* interposita sunt. Sane prior pars versus perquam exilis est, sed tamen locus nunc sensum videtur habere magis idoneum, Caeterum cum verbis *apta vel* — *aptaque vel* confer Virg. Ecl. X, 11.: *nam neque — nam neque*. VV.

64. *Cimmeriorum*) ad fines Oceani collocat ipse Homer. Odyss. A, 13. locorum situ mythice mutato: cum vera sedes antiqua fama credita fuisset in convalle inter Baias et Cumas. Serv. ad Aen. VI, 107. (ubi v. Exc. II. To. II. p. 648.) cf. Broukh. ad h. l. Sed locus classicus apud Strabonem est lib. V. p. 374. (244.) H. Videntur Cimmerii Homericici non in occidentali quadam terrae parte habitare, sed versus septentrio-

nem. Comparandus est enim cum Hom. Odyss. XI, 15. seq. locus Aesch. Prometh. 800. seq. VV.

65. 66. *Queis nunquam a. — Sive supra terras*) Perpetuas tenebras, quibus Cimmeriorum terra prematur, his versibus declarari, obuium est. Sed, quod altero versu adiectum: *Sive supra terras Phoebus, seu curreret infra*, tenere aliquem potest. Antipodas hic agnosce, re Tibullum videri, observat Vulpius. Subtilitatem hanc in poeta, inprimis in hoc, locum non habere, facile intelligitur. Accipiebam olim de annua Solis conversione, ut simpliciter hieme ille *infra terras* currere diceretur, quatenus versus tropicum capricorni recedit; et sic vice versa *supra terras*. Ad verbum fere redditi sunt Homericici versus Odyss. A, 15. 16.

— οὐδέ ποτ' αὐτῶν;
 Ἡέλιος φαίδων ἐπιδραμεται ἀ-
 κτίναςσιν,
 Οὐδ' ὅπῃ' ἂν στείλῃσι πρὸς οὐ-
 ρανὸν ἀστρόεντα,
 Οὐδ' ὅταν ἂψ ἐπὶ γαίαν ἂν οὐ-
 ρανόθεν προτρέψῃται.
 Ἀλλ'

Vidit, ut inferno Plutonis subdita regno
 Magna deum proles levibus discurreret umbris;
 Praeteriitque cita Sirenum littora puppi.
 Illum inter geminae nantem confinia mortis 70
 Nec Scyllae saevo conterruit impetus ore,
 Quum canibus rabidas inter freta serperet undas,
 Nec

Ἄλλ' ἐπὶ νῦν ὅλῃ τέταται δει-
 λοῖσι βροτοῖσι.

In Homero autem simplicissimum est, de diurnis cursus Solis vicibus dicta accipere. Ascendit caelum Sol mane euectus, et versus terram descendit occidens. Adeoque Sol neo oriens nec occidens, nec adeo per totum diem, Cimmeriis in conspectum venit. Nec aliter verba Homerica accepere poëtae, qui ea ante oculos habuere: Virg. Ge. III, 357-9.

*Tum Sol pallentis haud unquam
 discutit umbras,*

*Nec quum invecus equis altum
 petit aethera, nec quum*

*Praecipitem Oceani rubro lavit
 aequore currum.*

et, quem ibi laudavimus, Ovid. Met. XI, 592-5.

*Est prope Cimmerios — spe-
 lunca —*

*Quo nunquam radiis oriens,
 mediusve cadensve*

Phoebus adire potest.

Noster tamen poëta, nisi admodum improprie locutus est, vix eandem sententiam animo tenere potuit in his: *Sive supra terras Phoebus, seu curreret infra; dicendumque, adeo est,*

eum alio modo accepisse verbum Homericum, et ad accessum recessumque Solis versus tropicos eos retulisse.

68. *Magna deum proles*) θεῶν ἐκινύδεια τέχνα Od. A, 630. (Ita et Paulanias eo loco legerat lib. X. p. 871. non ἀγιδέλεια, quod Plutarchus protulit) heroes, quos Vlysses evocaverat. Hos vidit discurrere inter umbras. Sed v. Obss.

69. De Sirenum forma puellari in avem desinente multa h. l. congestit Broukhusius. conf. Bochart. Hieroz. P. II. L. 6. c. 8. *Sirenum littora*, tres Sirenum scopulos obiectos promontorio Surrentino. cf. Virg. Aen. V, 864.

70. *inter geminas nantem confinia mortis*) h. inter Scyllam et Charybdin. v. Aen. III, 686. *nantem* h. navigantem.

71. *Scyllae — impetus*) h. Scylla, quae impetum in socios Vlyssis faciebat. v. Homer. Od. M, 245. Sic v. 45. *inconstantia vulgi* pro vulgo ipso.

72. *canibus rabidas — undas*) latrata canum, quibus succincta erat Scylla: ut sup. III, 4, 89. Sed corrupta est lectio. v. Obss.

Nec violenta suo consumsit more Charybdis,
 Vel si sublimis fluctu confurgeret imo,
 Vel si interrupto nudaret gurgite pontum. 75
 Non violata vagi fileantur pascua Solis,
 Non amor et fecunda Atlantidos arva Calypsus,
 Finis et errorum misero, Phaescia tellus.
 Atque haec seu nostras inter sunt cognita terras,
 Fabula

74. *fluctu — imo*) qui ex fundo confurgit, βυσσοδύς, ut in illo:

— atque imo Nereus cist
 aequora ponto.

Est autem Charybdis nihil aliud quam insignior aliquis vortex in mari vorticoso: nam totum fretum reciproco maris Tyrheni et Aegaei aestu agitur. cf. Dorvill. Sicula p. 7. sqq.

75. *nudaret pontum*) quod I. Aen. 106,

— — his unda dehiscens

Terram inter fluctus aperit.
 Hoc illud sit, dum vortex aquas resorbet et in gurgitem iterum recolligit. cf. Virgil. Aen. III, 420. sqq.

76. *vagi pascua Solis*) ut luna, sidera, vaga dicuntur. v. sup. Bronkh. ad I, 3, 39. Paserat. ad h. l. *Pascua* h. l. pro armentis, quae pascuntur: h. l. Soli consecrata, ἀντιμέτα, quibus haud pepercit Vlyssus sociorum ingluviens: Odyss. M, 260. sqq. Monuerat tamen Circe v. 227. sq. H. *Vagari* habet hanc praesertim notionem, ut sit: multa loca adire et visitare. Hinc

de certo motu solis, lunae, ut *vaga luna* dixit Horat. Sat. I, 8, 21. Comparabis etiam verbum *errare*, ut Virg. Aen. I, 742.: *His canit errantem lunam*. Add. Sophocli. Ai. v. 1175. ed. Erfurdt.

Τὴς ἀρα νέκτος; ἐς πότρε λή-
 ξαι πολυπλόγτων ἐτέων
 ἀριθμός;

Quo loco nugatur scholiast. Licet poetam transferre ad annos, quod aliis in locis dicitur de sole et luna. W.

77. *fecunda A. arva Calypsus*) Nam praeter ἔλην τηλεθάσσαν etiam in ea insula

Ἀμφὶ δὲ λιμῶνις μαλακοὶ Ἴον
 ἦδὲ σελίνου

Θήλειον.

v. Homer. Odyss. E, 72. Nolim itaque arvum genitale Calypsus intellectum esse a clarissimo Interprete.

78. *Phaescia tellus*) ut I, 9, 33. *Campania terra*. et saepe alibi.

79. *Atque haec seu nostras inter sunt cognita terras*) inter pro intra. v. Gronov. ad Liv. I, 10. Nampo. dubitatur inter vete-

Fabula siue novum dedit his erroribus orbem : 86
 Sit labor illius ; tua dum factundia maior. 87
 Iam te non abius belli tenet aptius artes : 88
 Qua deceat tutam castris praeducere fossam ; 89
 Qualiter adversos hosti defigere cervos ; 90
 Quemve locum ducto melius sit claudere vallo ; 91
 Fontibus ut dulces erumpat terra liquores, 92
 Ut facilisque tuis aditus sit, et arduus hosti,
 Laudis et assiduo vigeat certamine miles :

Quis

veteres, Vlyssis errores in nostro, an extra nostrum orbem, in Oceano Atlantico contigissent. De quo copiose secundum vetustiores egit Strabo Lib. I. Fabulose haec omnia in Odyssaea esse narrata, nemo dubitet; pro suo quisque ingenio facile constituat; ad certam vero geographicam rationem nemo revocet, nisi qui variarum rerum ignoratione sibi plus confidat, quam prudentiores licere sibi iudicent. Igitur *cognita* sunt visa, quae evenerunt.

83. *tutam — fossam*) quae castra tuta reddit. Procedit nunc versificator ad laudes militares. A v. 83 - 87. de castrametatione agit; inde ad exercitationes castrenses procedit; quibus 98 subiungit tactice. H. *Qua deceat* caet. De constructione cf. Tib. I, 8. 57. W.

84. *cervos*). Sunt stipites furcati in formam cornuum cervicorum. *Nostris equitis Hispanis*

ni. v. Broukh. et ad Frontin. Strategem. I, 5, 2. notas.

86. *erumpat terra liquores*) hi effundat, active. vid. Broukh. et Passerat. Sic et simplex *rampero*. Severus in Aetna:

— *ruptique cavis, fornacibus ignes.*

h. emissi, erumpentes se. Spectant autem haec vss. 86. 87. ad opportunitates castrorum, inter quas hoc ipsum referendum est, quod v. 88. sequitur, ut exercitationi militum campestri locus idoneus relictus sit. Sunt nonnulla his similia apud Claudian. de IV. Conf. Honor. 320. 199.

88. *Laudis et assiduo — certamine*) De exercitatione campestri agi manifestum fit. cf. Obsl. quam tanquam poeta exornat vss. seqq. usque ad 97. quae omnia pro illustratione versus 87. habenda sunt: recte haec nec ne hic interposita sunt, alia est quaestio. *Laus* igitur h. l., ut saepe alias, pro vir-

Quis tardamve sudem melius, celeremve sagittam
 Iecerit, aut lento perfregerit obvia pilo; 90
 Aut quis equum celerem arctato compescere freno
 Possit, et effusas tardo permittere habenas,
 Inque vicem modo directo contendere cursu;
 Seu libeat curvo brevius compellere gyro;
 Quis, parma seu dextra velit seu laeva tueri, 95
 Sive hac sive illac veniat gravis impetus hastae,
 Amplior, aut signata cita loca tangere funda.

Iam,

virtute, labore, opere, facto, quo laus parari solet aut potest: ut *xléos*.

89. *Quis*) Vulgo sic accipiunt, ut ad Messalam referant; *Quis te, o Messala, melius eq.* Hoc vero plus quam dici potest putidum est. Ipsa structura docet, esse haec accipienda ita, ut ad militem certamina revoventur: *Quis* sc. inter eos. cf. Obs.

ib. *tardamve sudem*) *Sude* ad missilia iacienda exercebantur milites. *Tarda* propter pondus.

90. *aut lento perfregerit obvia pilo*) ornate pro: pilum iecerit. Proprium autem eius propter magnum ferri pondus, ut rumpat et perfringat obvia, *lento* autem, quod intortum sedet nec frangitur. Male Pafserat. interpretatus erat.

91. 92. *celerem* et *tardam* equum ex rei natura interpretare concitatore aut remissio-

re, quam par erat, cursu incedentem. Comparandus est *locus* in *Pison*. 49. sqq.

93. *modo* — *Seu libeat*) dicta pro: *modo contendere, modo compellere*. Scilicet *modo* bis repeti debebat. Sed ita optimi quique scriptores et poetae similes particulas permutare solent, *modo* variare.

94. *curvo* — *compellere gyro*) h. in gyrum. cf. Obs.

95-97. Funditores describit, qui illa aetate Velitibus, si non substituti, saltem attributi erant. Velites hastam velitariam cum parma habebant. Intelligendum autem; *Quis* — *amplior* sit, *ἄριστος*, superior ceteris, h. vincat. Ita *amplius* de honore, laude, victoria dicitur: ut ferri h. l. *amplior* debeat.

97. *signata* — *loca*) vel nota distincta, vel oculis designata: nihil enim refert, utro modo accipias.

Iam, simul audacis veniunt certamina Martis,
 Adversisque parant acies concurrere signis;
 Tunc tibi non desit faciem componere pugnae, 100
 Seu sit opus, quadratum acies consistat in agmen,
 Rectus

98. In seqq. tacticae scientia excellere Messalam pronuntiat.

100. non desit) sc. copia, facultas, ut alias est, sit, ad-est, sc. facultas. Habet hic locus, etsi ad tacticam memorabilis; difficultates quas non facile expedit. De lectione salebrosa v. Obsl. In interpretatione difficultatem facit cum ipsa res, tum ambigua oratio, agaturne de acie an de agmine. In illis: faciem componere pugnae, expectes aciem. At sequitur mox quadratum agmen. Enimvero agmen pro acie saepe a Livio et aliis ponitur; et quadrare non modo de quaternis dicitur, verum est quoque simpliciter aptare, instruere: ut adeo acies recta fronte pugnas bene dicta esse possit acies quadrata. v. Nást Antiqq. milit. p. 234. H. Non desit. De supplendo substantivo, velut est tempus, occasio, facultas, oportunitas, simil. in tali constructione cogitavit etiam Burm. Anth. T. I. p. 35. Sed ut ἐστὶ, ἔστω, sic est cum infinitivo dicitur pr. licet, datur. Vid. Sallust. Jugurth. c. 118. ubi plura Cortina. Deoras dixit ita Sil. It. VI, 10.:

nec cernere deoras
 Frustra seminecum quaerentia
 lumina coelum.

Similiter dedit fallere est Tibull. I, 8, 56. — Caeterum hoc loco praeferunt quidam desit. VV.

101. quadratum acies consistat in agmen) Consistat est surgat, se erigat in, formet agmen quadratum, quod e vulgari usu opponitur agmini oblongo, et sit, cum frons et tergum in latum extensa sunt. Hoc ducitur, quoties ab hostili impetu metus est. Nostri hominibus: Bataillon quarré. Cum tamen reliqua ad aciem spectent, videtur poeta non agmen, sed aciem describere, improprie quadratam appellatam, quae erat acies Augusteo aevo usitata per cohortes binis ordinibus constitutas, sine intervallis manipulorum, et ad phalangis exemplum facta: ita ordines decurrunt fronte aequata, quae et ipsa quadrata dicta est, h. e. recta, directa. H. Consistat in agmen interpretatur Forcellinius: sistat se agmine quadrato disposita. De constructione cf. Tacit. Ann. II, 16.: latentus paratusque miles, ut ordo agminis in aciem adsisteret. VV.

Rectus ut aequatis decurrat frontibus ordo,
 Seu libeat duplici seiunctim cernere Marte,
 Dexter uti laevum teneat, dextrumque sinister
 Miles, sitque duplex geminis victoria castris.
 At non per dubias errant mea carmina laudes:
 Nam bellis experta cano; testis mihi victae
 Fortis Iapydiae miles, testis quoque fallax
 Pannonius, gelidas passim disiectus in Alpes;
 Testis Arupinas et pauper natus in armis,
 Quam

102. *Rectus* — *decurrat* — *ordo*) h. ut ordines dirigantur, explicentur aequata fronte. Quicquid porrigitur in longum, hoc decurrit; *diastelveras*.

103. *duplici* — *Marte*) enim praelium committitur duobus cornibus: nulla media acie interposita. *Cernere* est decernere, pugnare.

104. *Dexter uti l.*) *dexter* scil. dextrum Romanorum cornu teneat h. adversum se habeat *sinistrum* n. hostium.

105. *geminis* — *castris*) exercitibus: h. cornibus. De ceteris in h. l. v. Obll.

106. *Iapydiae*) Iapydes, qui Liburniae partem tenebant, nunc *Morlachiam* appellant, cum aliis Illyrici ac Pannoniae populis rebellarant V. C. 718. et 719. perdomiti ab Augusto, partim ab duobus eius, et Salassi quidem. Inalpinus populus, qui cum iisdem armorum societatibus inierat, a. 720. ab Messala. v. Dio XLIX, 54-58. et quos

tradat Broukhufius. cf. Noris Genot. Pis. Diss. II, 16, 14. Ayrman. Vit. Tib. §. 33. Bina tamen et in reliquis subigendis ultimam operam fuisse, ex h. h. colligas. Illud vero mirum, eos, qui potissimum memorari debebant, Salassos nostrum silentio praetermissos.

108. *fallax Pannonius*) Scag ligeri propterea sic appellatum putat, quod Sisciae, quae nunc rum urbs fuit, incolae, tunc deditione facta, iterum portas clauserant. v. Dio XLIX, 57. Sed omnino sic vocates malim, quia rebellarant.

109. *Alpium extremi fines* per Iapydiam continuantur (Strab. VII. p. 482. B.) Alpes enim Italiae seu Caerniae inter montes Albios desinunt. Itaque bello circa Sisciam gesto Pannonios fugatos in Alpium latebris se abdidsse minime non est.

110. *Arupinas*) *Arupinas*, (b. Arupinum, forte ex Arupinam) oppi-

Quem si quis videat vetus ut non fregerit aetas,
Terna minis Pyliae miretur saecula famae.
Centum fecundos Titan renovaverit annos,
Ipse tamen velox celerem super edere corpus

Audet

oppidum Iapydum. v. Strabon. VII. p. 483. ubi cum Metulo et aliis obscurioribus locis memoratur. In Carniola, igitur, ea quidem, quam mediam vocant, eius situs est indagandus: Metulum enim dubitari nequit ad illos fines spectasse, siue idem fuerit cum oppido, quod *Möthling* est, non longe ab amne *Kulp*, siue, quod probabilius est, eo loco situm fuerit, quo nunc pagus *Metule* visitur, haud procul ab oppido *Laas*. (v. Val. vassor. in. descript. Carniolae lib. XIII. p. 96. T. IV.) Arupinorum nomen in aede *Auersperg* superesse putatur. Habitant nunc per eadem fines Graeci omni *Uskokis* (qui *Vlachi* origine sunt) et Croatiae permixti: quos non minus producta et vegeta senecta uti armisque tractandia gaudere constat. Arupinum a Caesare Octaviano captum fuit (a. 719.) Appian. *Illyr.* p. 1203. *Arupini* (sic expressum), qui plurimi et bellicosissimi ex lapodum natione referuntur, ex villis (immo ex vicis, ex san. noxiis) ad urbem recesserunt: appropinquante quae illo (n. Augusto) inter silvas latuerant. Caesar, capta urbe, ignem inibi neququam passus

est, ratus eos se tandem illi, esse dedituros. Quo facto urbem ut intolerent, permisit. (Graeca edidit Hoeschel. 1599.) *Pemper* propter sterilitatem agrorum inter aspera montium iuga et siticulosa. Strabo l. l. de Iapydibus omnino: *λειτουργία δὲ τὴν γεωργίαν, καὶ ζῆλον καὶ μέγιστον τὴν πολλὴν τρεφόμενα.* De Pannoniis idem praedicat Dio XLIX, 36. quod ad superiorem Pannoniam in primis spectare putandum. Ordo autem: *Tastis* et (etiam) *Arupinas*.

111. *vetus* — *aetas*) pro senectute, ut sup. I, 8. 50. *veteres* *Jenes*. H. Conf. Pindar. *Pyth.* 3. fin.

Νέστορα καὶ Δυκίον Σαρπηδόνα,
ἀνδρῶπων γαίης,
ἐξ ἐπείων κελευμένων, τέκτορες
οἰα σοφοὶ
ἔμπορον, χιγνώσκουσιν. W.

112. *Pythiae* — *famae*) h. Nestoris, senis Pythiae, tam celeberris.

113. *renovaverit*) subinde quamvis fecundas — annos, vid. v. 91. ornans epitheton.

114. *edere corpus*) libere, tollere in glorie in equum.

Audet, equum, validisque sedet moderator ha-
benis. 115

Te duce non alias conversus terga domator
Libera Romanae subiecit colla catenae. 116

Nec tamen his contentus eris; maiora peractis
Instant; compertum est veracibus ut mihi signis
Queis Amythaonius nequeat certare Melam-
pus. 120

Nam modo fulgentem Tyrio subtemine vestem
Indueras oriente die duce fertilis anni:

Splendidior liquidis quum Sol caput extulit undis,
Et

115. *moderator habenis*) Dativum statuo; cf. Virg. Aen. II, 556. de Priamo: — *tot quondam populis terrisque superbum Regnatorem Asiae*. — Adde Obss. W.

116. *domator*) n. equorum. De Arupinate loquitur. Sed v. Obs.

120. *Queis* — *nequeat certare M.*) quibus veriora ne optimus quidem augur asserre vel nuntiare possit. Magnum Melampodis inter augures nomen: v. Apollodor. I, 9. 11. Ibiq. not. H. *certare signis* est ea ut falsa arguere. Dativum autem iunxere Latini cum talibus verbis more Graecorum. W.

121. *fulgentem Tyrio subtemine vestem*) Subtemen h. l. crassius pro filo dictum puto. In veste enim purpurea et stamen et subtemen purpura tinctum esse debuit. Iam autem

aut dicendum est, togae purpureae usum iam tum inter consularia ornamenta fuisse, ita ut novus Consul purpura indutus prodiret; aut de praetexta, quae inter insignia consularia erat, esse accipiendum. Nondum enim illo aeo purpurae usus promiscuus erat: repressus paucis annis ante edicto Augusti: cf. Dio XLIX, 16. Ex loco Ovidii IV. ex P. 4, 25.

Purpura Pompeium summi velabit honoris
nihil conficitur pro alterutra sententia.

122. *oriente die duce f. anni*) h. Kalendis Ianuariis, quibus Cons. novi tum vota sollemnia nuncupabant. v. Ovid. IV. ex P. 4, 25. sqq. Erat hic annus V. C. 725: quo Obs. fuere Imp. Caesar IH. M. Valerius Messala Corvinus.

Et fera discordes tenuerunt flamina venti,
 Curva nec adfuetos egerunt flumina cursus. 125
 Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis,
 Nulla nec aerias volucris perlabitur auras,
 Nec quadrupes densas depascitur aspera silvas,
 Quum largita tuis sunt muta silentia votis.
 Iupiter ipse levi vectus per inania curru 130
 Adfuit, et caelo vicinum liquit Olympum.
 Intentaque tuis precibus se praebeuit aure,

Cuncta-

124. tenuerunt flamina venti) h. compres-
 serunt, cohibuerunt.
 cf. Passerat. Habet igitur pro
 laeto augurio poeta serenitatem
 caeli et tranquillitatem veris
 sub auspicia Consulatus Mes-
 salae.

125. adfuetos cursus dixit
 Virgilius suos Eclog. VIII, 4.
 W.

126. placidis mare constitit
 undis) dum, seu, ita ut undae
 essent placidae. Passeratius ex-
 plicat; cum undis, fere ut illud
 Virgil. vento rota constitit, et,
 Cum placidum ventis staret mare.
 H. Quin etiam, quin et, est for-
 mula continuandi, ubi plura
 enumeranda sunt. Virg. Georg.
 II, 30. Possunt tum aliae parti-
 culae sequi, quales et, quae. —
 placidis mare constitit undis di-
 ctum ut: tacita (Thybris) sub-
 sistit unda, Virg. Eclog. VIII,
 87. W.

128. quadrupes — aspera) vel villosa, ut caprae, vel ferae,
 laeva, vel horrida, iniqua.

Propert. I, 1. hirsutas — feras
 dixit. Hoc vero altae tran-
 quillitatis per rerum naturam
 exemplum satis longe est peti-
 tum; sc. a gregibus inter fastus
 et a feris in silvis, et proxius
 alienum ab hoc tranquillitatis
 genere, quod pro omento et
 omine erat. Melius poterat
 ferri in bucolico carmine Ecl.
 V, 24. 26.

129. silentia votis) hoc est,
 quod sapere dicebant.

130. Iupiter ipsa levi vectus
 per inania curru) h. per aera,
 ut saepe Virgil. v. Gronov. Obss.
 III, 7. levi propter celeritatem
 cursus.

131. caelo vicinum — Olym-
 pum) montem Macedoniae in-
 tellige. At Doula Non. x. 7.
 deorum sedem, caelo superio-
 rem facit; ut, sedeat sic Iupiter
 in Olympo, ei vicino, quia
 proximus ex eo in caelum de-
 scensus est. Non, maxime ab
 alio poeta Iovem sic inductum.

Cunctaque veraci capite adnuit; additus aris
 Laetior eluxit structos super ignis acervos.
 Quin hortante Deo magnis insistere rebus 135
 Incipe; non iidem tibi sint aliisque triumphhi.
 Non te vicino remorabitur obvia Marte
 Gallia, nec latis audax Hispania terris,
 Nec fera Theraeo tellus obsessa colono,
 Nec qua vel Nilus, vel regia lymphas Choaspes 140
 Profluit, aut rapidus, Cyri dementia, Gyndes
 Radit

133. *veraci capite*) quia, quod adnuit, verum est, h. e. eventum habet. H. Distinctionem correxi, puncto post *adnuit* sublato, ut verba *additus aris* pr. nam *additus aris* acciperentur. W.

134. *structos — acervos*) grana turis aggesta intelligit Vulpius, ut inf. 6, 1. Seneca Oedip. 501. a Broukh. laudatus:

Arasque dono turis Eoi exstrua.

Nec tamen video, cur non de victimae partibus arae impositis hoc idem accipi possit.

135. *hortante Deo*) n. his ominibus. *Quin — incipe.* Idem color in Laudat. in Pison. 32.

Quin age maiorum, iuvenis facunde, tuorum

Scande super titulos et avitae laudis honores,

Armorumque decus praecedat forensibus actis.

138. *audax Hispania*) esse grave verbum h. l. paene tantumdem, ac scelestus, docet Broukhuius. Sed potest simpl. esse fortis, ferox. Horat. IV. Od. 5, 27. *feram Iberiam* vocat,

139. *Theraeo tellus obsessa colono*) Africa, et imprimis Cyrenaica. cf. Obél. H. Add. Pindarum Pyth. carm. IV. 300.

140. *regia lymphas Choaspes*) Res nota. Plin. III, 51. *Parthorum reges ex Chôaspē tantum bibunt, et eas aquas, quamvis in longinqua, comitantur illos.* v. Broukh.

141. *Cyri dementia, Gyndes*) Fluvius Babyloniae, in quo per canaliculos (qui v. seq. *ostia*) CCCLX passim derivando Cyri dementia conspecta est: totam enim aestatem in opere consumit et Babylonis opportunitatem reliquit vires augendi et colligendi. Res est nota ex Herod. I, 189, 202. V. 52...

Radit Arectaeos haud una per ostia campos,
 Nec qua regna vago Tomyris finivit Araxe,
 Impia nec saevis celebrans convivium mensis
 Ultima vicinus Phoebus tenet arva Padaeus, 145
 Quaque Istrus Tanaisque Getae rigat atque Mos-
 synos.

Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
 Nulla tibi adversis regio sese offeret armis.

Te manet invictus Romano Marte Britannus,
 Teque interiecto mundi pars altera sole. 150
 Nam

142. *Arectaeos — campos*) Campi Babylonii, ab Arec, quod iam Gen. X. memoratur. v. Scalig. h. l. Ad Babyloniam latius dici possunt spectare: proprie fuerant Assyriae, in qua regio Artacene apud Strabon. XVI. p. 1072. B. quam Scaliger *Arectenen* legebat; circa Arbela.

143. *Nec qua regna vago Tomyris finivit Araxe*) h. qua regni fines fecit Araxem, Cyro, qui eum transgressus erat, occiso.

144. 145. *Impia nec*) h. e. *Nec* (te tellus remorabitur) qua Padaeus tenet arva. *Padaei*, Indiae populus, ulteriora ad orientem inde ab Indi officiis incolens, mactare solitus aegrotantes vel senio confectos. v. Herod. III, 99. Eundem barbarum morem tribuit Eftedonibus Solinus c. 26.

146. *Istrus* vel *Hister*, *Ister*, Danubius, ad quem *Mosyni*

Getae habitant. Inter Ponticos populos numerantur a Plinio VI, 4. Iidem Mosynoeci. Occurrit eorum mentio apud Herodotum et Diodorum; etiam in Argonauticis Orphicis v. 740. et Apollon. II, 379. *rigat*. vid. v. 60.

149. Britannia usque ad Claudii Imp. tempora Romanis armis intacta fuit. Nam Caesar tantum escensionem in littus fecerat. conf. Epigr. 84. lqq. lib. II. Anthol. Lat.

150. *interiecto mundi pars altera sole*) intellige terras ultra tropicum, sive ultra zonam torridam, in qua solis via, seu orbita est. Nam tantum duas zonas esse habitabiles, in lqq. docet, v. 166.

Nositraque et huic adversa solo pars altera nostro.
 et Messalam utroque in orbe h. non tantum in nostra zona, sed etiam in illa temperata, quae versus

Nam circumfuso confidit in aëre tellus,
 Et quinque in partes toto disponitur orbe.
 Atque duae gelido vastantur frigore semper;
 Illic et densa tellus absconditur umbra,
 Et nulla incepto perlabitur unda liquore, 155
 Sed durata riget densam in glaciemque nivemque;
 Quippe

versus austrum est, famam sui
 nominis, esse propagaturum.
 Similiter de Augusto Virgil.
 Aen. VI, 795.

— *super et Garamantas et
 Indos*

*Proferet imperium: iacet ex-
 tra sidera tellus,*

*Extra anni solisque vias, ubi
 caelifer Atlas*

*Axem humero torquet stellis
 ardentibus aptum.*

Minuc. in Octav. c. 6. de Ro-
 ma: sic imperium suum ultra
 solis vias propagavit. Ad v. 151.
 cf. sap. notata ad v. 18.

152. *disponitur*) dispescitur,
 describitur. Ovid. I. Met. 47.
distingui dixit. Ad seqq. cf. Virg.
 Ge. I, 233. lqq. qui eandem zo-
 narum descriptionem, at quan-
 to elegantius! et quanto oppor-
 tunius! pro episodio persequen-
 tis est. Adde Ovid. Met. I,
 45. lqq.

153. *vastantur frigore*) vastae
 et incultae sunt propter frigus.
 H. Veniens nunc auctor ad
 explanationem singularum re-
 rum utitur particula *atque*, ut
 Virg. Ge. II, 10. ubi in simili
 re *namque aliae* recte legitur,

codex quidam *atque aliae* of-
 fert. W.

154. *densa tellus absconditur
 umbra*) non arborum, ut Pas-
 serat. quae in terra frigore
 exusta nulla est, unde Horatii
 illud:

*Pone me, pigris ubi nulla
 campis*

Arbor aestiva recreatur aura.
 Sed umbra hic est caligo, tene-
 brae, nebulae. Virgil. Ge. I,
 247.

*Illic, ut perhibent, aut intem-
 pesta filet nox*

*Semper, et obtenta densantur
 nocte tenebrae.*

et in nobili descriptione frigo-
 ris Scythici III, 357.

*Tum Sol pallentes haud unquam
 discutit umbras,*

*Nec cum invectus equis altum
 petit aethera: nec cum*

*Præcipitem Oceani rubro la-
 vit aequore currum.*

155. *incepto — liquore*) eo
 liquore, fluente, adeoque cur-
 su, quo primum coepit currere;
 simul ac manare incipit, gelu
 confringitur et conficit aqua.

156. *in glaciemque nivemque*)
 h. glaciem nivofam. H. Plin.

Q 2

H. N.

Quippe ubi non unquam Titan superingerit ortus.
 At media est Phoebi semper subiecta calori,
 Seu propior terris aestivum fertur in orbem,
 Seu celer hibernas properat decurrere luces. 160
 Non ergo presso tellus, confurgit aratro,
 Nec frugem segetes praebent, nec pabula terrae.
 Non illic colit arva deus Bacchusve, Ceresve,
 Nulla nec exustas habitant animalia partes.
 Fertilis hanc inter posita est interque rigentes, 165
 Nostraque et huic adversa solo pars altera nostro,
 Quas

H. N. l. 12. c. 19. *guttas durabantur in grana.* — Valer. Flacc. I, 515. *zona nube rigens.* Denique ne pluviam quidem ibi statuere videtur poeta, quam illis regionibus attribuunt alii, cf. Horat. Od. III, 3, 55. Virgil. Georg. I, 236. Eratosthen. ap. Heracl. Pontic. de Allegor. Homer. pag. 476. W.

157. Sol non infert se istis terris, eo usque pertingens, Pro infert, ingerit se, dixit ortus suos.

158. *media*) Aliter *media tellus* dicta apud Valer. Flacc. I, 510. Sed ad hunc locum cf. Virg. Georg. I, 237. W.

159. *Seu propior terris aestivum fertur in orbem*) *propior terris* n. zonae temperatae septentrionali, quam nos habitamus. *Fertur in orbem aestivum* h. percurrit illud spatium versus Tropicum Cancrī, quod cum aequa-

titur, apud nos aestas est. Dixit illud orbem, quia in orbem eundo sol peragrat. Contra hiemem v. fq. ab exiguis dierum spatiis declarat: *decurrit Sol lucas*, dies, tanquam per tot spatia cursu exigenda. H. *fertur in orbem.* cf. Virg. Georg. I, 337.:

Quos ignis coelo Cyllenius errat in orbem. W.

161. *presso tellus confurgit aratro*) h. non aratur. *presso*, quod et Ovidius dixit III. Met. 204. h. *impresso, depresso*, ut Virgil. Ge. I, 45. *Confurgere tellus* videtur per sulcos, qui *suscitari* dicuntur Virgilio Ge. I, 97. v. Passerat.

164. *Nulla nec exustas* h.) haec, uti quaedam in superioribus, ex antiqua opinione. Nostreis temporibus certiora de iis regionibus innotuere.

166. *huic adversa*) zona temperata australis.

Quas utrinque tenens similis vicinia caeli
 Temperat, alter et alterius vires necat aër.
 Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus;
 Hinc et colla iugo didicit submittere taurus, 170
 Et lenta excelsos vitis conscendere ramos,
 Tondeturque leges maturos annua partus;
 Et ferro tellas, pontus confinditur aere.
 Quin etiam structis exsurgunt oppida muris.
 Ergo ubi per claros ierint tua facta triumphos, 175
 Solus utroque idem diceris magnus in orbe.
 Non ego sum satis ad tantae praeconia laudis,
 Ipse

167. * *Quas utrinque tenens similis vicinia caeli Temperat*) cum caelum in utraque zona tantumdem remotum est; h. e. in utraque temperata. Zona intervallo pari a terraque orbe abest: ad sensum hominum si aestimes. *similis*, pro, par. ita ut eas *utrinque*, ab utraque parte, habeant hinc gelidam, illinc fervidam, quam appellamus, caeli plagam: unde interposita plaga temperatum habet aerem. Caelum vicinum, seu vicinia caeli dicta, ut *vicinus Sol* dictus erat modo v. 145. *vicinus Phosbo Padaeus* seu *Indus*. *Tenens*, complectens, ambiens.

168. *alter et alterius vires necat aer*) Calor aeris ex torrida spirantis extinguit, perimit, sive temperat frigus aeris, qui ex frigida spirat. Ovid. Met. l. 51,

Temperiemque dedit, mixta cum frigore flamma.

169. *per tempora*) n. illa quatuor anni.

172. *Tondeturque seges*) h. l. pro terra confita, pro satis. v. Broukh.

175. *Acumen parum gratum.* De aratione, quam per ferrum, vomerem declarat, iam egerat. *aes*, rostra ad navigationem spectant.

175. *per claros ierint tua facta triumphos*) h. habuerint, meruerint, triumphos res a te gestae. v. Obss.

176. *utroque — orbe*) in utraque zona temperata, et septentrionali, et australi, ut recte Vulpinus. vid. ad v. 150. Minus bene Broukh. et Vir doctus ad Callim. in Del. 168. *Asiam et Europam* intelligi volunt.

Ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus.
 Est tibi, qui possit magnis se accingere rebus,
 Valgius; aeterno propior non alter Homero. 180
 Languida non noster peragit labor otia, quamvis
 Fortuna, ut mos est illi, me adversa fatiget.
 Nam mihi quum magnis opibus domus alta niteret,
 Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci
 Horrea, fecundas ad deficientia messes, 185
 Cui-

178. *praescribat carmina*) Apollo verba et numerum canenti suppeditans dicitur praescribere carmina, metaphora a ludi magistro ducta, qui pueris praescripta dat, quae imitentur. cf. Senec. Epist. 94. W.

180. T. *Valgius* Rufus poeta nobilis epicus, ad quem Horatii Carmen est lib. II, 9. De eo docte ad h. l. diserit Broukhuius. Non tamen inde constat, quidnam epici argumenti aut scripserit aut meditatus fuerit. Memorantur eius elegi, epigrammata, et bucolica: de his conf. Wernsdorf. P. L. M. To. IV. p. 804. et p. 586.

181. *Languida non noster peragit labor otia*) Quamvis fortuna adversa utar, qua fractum animum ad poetica studia obtundi necesse est, tamen me non patior abstrahi a laudibus tuis canendis: ut inf. 190. 191. repetit: *Sed licet* — *Non te deficient nostrae memorare Camenae*. Deest copula: Nec tamen

vel sic labor noster, h. e. ego allaborans, peragam otium. v. Obss. H. *Languida* — *otia* pr. *At languida* — *otia*. Opposita puta haec praecedentibus: *Non ego sum satis caet.* — *labor nempe carmina pangendi*. cf. Virgil. Ecl. X, 1. W.

183. *magnis opibus domus alta niteret*) Horat. II. Sat. 5. 12.

Res ubi magna nitet, domino jeno.

Contra in paupertate omnia squalent, sordescunt.

184. *ditantes ordine sulci* Horrea) seu ordinem sulcorum animo subiicias, seu *ditantes ordine* iungas, quia tempore segetes quaeque suo, non cunctae simul, maturescunt, ut Broukh. faciebat. Sed v. Obss.

185. *Horrea, deficientia ad messes fecundas*) minora, non satis ampla. *distenta spicis horrea* sup. II, 5, 84. ubi v. Obss. Talia horrea *rumpi* dixit Mare Ge. I, 49. et proventus annum *vincere horrea* Ge. II, 518.

Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
 Et domino satis, et nimium furique lupoque:
 Nunc desiderium superest; nam cura novatur,
 Cum memor anteactos semper dolor admovet
 annos.

Sed licet asperiora cadant, spolierque relictis, 190
 Non te deficient nostrae memorare Camenae.
 Nec solum tibi Pierii tribuentur honores;
 Pro te vel rapidas ausim maris ire per undas,
 Adversis hiberna licet tumeant freta ventis,
 Pro te vel solus densis subsistere turmis, 195
 Vel parvum Aetnaeae corpus committere flammae.
 Sum quodcunque, tuum est: nostri sit parvula
 cura.

Sit tibi, quanta libet, si sit modo; non mihi regna
 Lydia,

187. *nimium furique lupoque*)
 cf. I, 1, 33. 34. hoc vero dicit,
 quia

*Exilis domas est, ubi non et
 multa supersunt,
 Et dominam fallunt, et pra-
 sunt furibus.*

188. *Nunc desiderium superest*)
 cf. sup. I, 1, 9. sqq. Commu-
 nem temporum illorum calami-
 tatem expertam, et paternorum
 avitorumque bonorum parte me-
 llori, veteranis ab Augusto
 assignata distributaque, spolia-
 tum fuisse Tibullum probabile
 est.

189. Sine intermissione, re-

cordatione fortunarum amissa-
 rum, animus dolet. Nunc v.
 Obs. Quae inde a v. 192. se-
 quuntur, adulatorum digniora sunt,
 quam ingenuo homine; nec
 minus ieluna et ingrata. H. Sed
 vide an hoc saltem crimine poe-
 tam liberet Propertius I, 6.:

*Non ego nunc Hadriac versor
 mare noscere tecum,
 Tulle, neque Aegaeo ducere
 vela salo,
 Cum quo Rhiphaeos possim con-
 scendere montes,
 Ulteriusque domos vadere
 Memnonias.*

Adde Horat. Epod. I, 21 - 14. W.

Lydia, non magni potior sit fama Gylippi;
 Posse Meleteas nec mallem mittere chartas. 200
 Quod tibi si versus noster totasve, minusve,
 Vel bene sit notus, summo vel inerret in ore,
 Nulla mihi statuerit finem te fata canendi.
 Quin etiam mea cum tumulus contexerit ossa;
 Seu matura dies fato properat mihi mortem, 205
 Longa manet seu vita; tamen, mutata figura
 Seu me finget equum rigidos percurrere campos
 Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus,
 Sive ego per liquidum volucris vehar aëra pennis;
 Quan-

199. *Gylippus* a Lacedaemoniis Syracusas adversus Athenienses dux missus, satis notus ex Thucydide. cf. Obsl.

200. *Meleteas* — *chartas*) Homericae. Meles, *Μέλις*, fluvius Smyrnam alluens, ad quem Homerus natus, quin et, poetico loquendi more, ipsius esse filius ferebatur, inde *Μελήσιππος* dictus. vid. Intpp. h. l. Heinl. ad Ovid. II. Met. 247. Barth. ad Stat. II. Silv. 3. 60.

205. *matura dies*) h. l. praematura, praecipue, festinata. vide alia exempla ap. Broukh. Redit propria res ad eandem notionem; quando aliquid praecocem maturitatem consequitur.

206. Novum hoc est, quod a poeta Pythagoreorum doctrina de metempsychosi in carmina assumitur: cum alias non nisi

loca infera, Elysium et campi piorum, memorari soleant. *tamen* — *subtexam* v. 211. iungenda sunt. ubi illa forma, alicuius animantis, in quam mutatus erit, exuta iterum humanam formam post longum tempus receperit, *seu figura mutata finget me equum*: ipse, *figura*, specie corporis, *mutata*, fingar, transformatus ero, in equum percurrentem campos. Nos videmus poetam pergentem carmina pangere, ubi iterum revixerit: ita ut ne sic quidem ab hac malorum poetarum peste liberatos nos fore sperare liceat.

208. *tardi pecoris sim gloria taurus*) Ovid. I. Art. 290.

Candidus, armenti gloria, taurus erat.

cf. Virg. Ecl. 5, 34. *Pecus pro armento.*

Quandocunq̃ hominem me longa receperit aetas,
 210

Inceptis de te subtexam carmina chartis.

210. *Quandocunq̃ hominem*
m.) nam spiritus, ut Ovid. XV.
Met. 167.

— *eque foris humana in cor-*
pore transit
Inque feras noster.

211. *subtexam carmina)*
Nempe texere, contexere, de-
texere et reliqua composita
transferuntur ad ingenti operae
v. Broukh.

SVLPICIAE ET ALIORVM ELEGIDIA.

Sequuntur carmina ad meum sensum mellitissima et venustissima ex tota antiquitate Romana: diversae utique indolis adeoque diversi coloris a superioribus, ut, quomodo a viris doctis Tibullo tribui potuerint, vix intelligas; nam quod grammaticis et librariis hoc placuerit statuere, minus mirandum. Broukhussius quidem ea Tibulli non esse videbat (ad Tibull. Comment. p. 384.). Tibulli tamen studiosum fuisse auctorem arbitrabatur, in quo me quidem assentientem non habet. Sulpiciae autem ea cum Barthio tribuebat, quae sub Domitiano floruit, et cuius adhuc Satiram de corrupto reip. statu habemus, (in minor. Poëtis Burmanni sub f.) tum alia, vix duo vel tria, eius fragmenta, quae post alios iterum collecta dedit vir doctus in Misc. Obsf. crit. Vol. VII. To. III. Et fuisse Sulpiciae et Caleni amores valde notos, quippe quos ipsa puella carminibus celebraverat, ex Martiale constat, qui ea aetate vixit, lib. X, 35. fuerat tamen illa iam quindecim annos nupta Caleno, ut statim ex ep. 38. eiusdem libri apparet. Sed hanc Broukhussii sententiam recte destructum iverunt

Vulpinus ad lib. IV, 2. et Vir doctus in Misc. Obsf. Vol. VII. p. 337. argumentis cum aliis tum his potissimum, quod Sulpicia castos in Calenum maritum amores carmine celebravit, nostra autem Sulpicia furtivos cum Cerintho amores prosequitur, et quod Messala, Carm. VIII. memoratus, idem ille esse videtur, in cuius contubernio Tibullus vixit; quod si ita se habeat, dubitari vix posse, quin ad eius aetatem ea carmina referenda sint. Adiciunt alia viri docti, in quibus tamen minus roboris et firmamenti esse videtur. Nam Cerinthum Sulpiciae amatorem eundem esse cum molli puero, quem Horatius I. Sat. 2, 81. vellicat, quis affirmet? Illud autem nimis leve est, quod Quinctilianus, qui in Instit. Orat. I, 11. extr. verba ex lib. IV, 2, 6. 7. respicere videtur, feminae adhuc viventis versibus vix usum fuisse; necesse itaque esse, ut illa Augusteo aeo vixerit. Servius tandem Sulpicius an idem ille Ciceronis familiaris fuerit, dicendi non minus arte quam iuris scientia clarus, pronuntiari nequit, cum plures Servii praenomine inter Sulpicios fuerint. Etiam inter eos, qui

ver-

versibus minus severis inserint, Sev. Sulpicium aliquem refert Plin. Epp. V, 3.

Vulpus, cum Sulpiciam, quae Domitiani tempore vixit, recte ex hac disputatione submovisset, in alterum tamen illud incidit, ut Tibullo illa carmina assertum eat, inprimis propter dictionis et numerorum similitudinem. Easdem partes Ayrmannus in Tibulli vita tuebatur §. 74. sqq. ut adeo Cerinthus ipse Tibullus, Sulpicia autem eadem cum Delia esset; esse carmina ea in ipso iuventutis florae scripta, primosque Tibulli amores celebrari; inde genus dicendi, quod caetera cum Albiano satis conveniat, ubertatem aliquam prodere. In quo docti viri iudicium equidem desidero; exilitatem potius ac tenuitatem in iis agnosco, tum defectum curae et diligentiae in poliendo carmine; sed eiusmodi defectum, cui cum urbanitate, elegantia ac venustate non male convenit, et qui pulcro in eodem opere una moratur. Porro si Cerinthus Tibullus habendus est, nonnulla in his carminibus tam absurda sunt, ut nihil supra; v. c. IV, 4. 15. 6, 8. Ita etiam lib. II, 2. quae ad Cerinthus scripta est a Tibullo, ad seipsum ab eo scripta est. Delia autem Sulpicia Servii Sulpicii filia esse non potest vel propterea, quod libertinam illam fuisse ex nostro, lib. I, 6, 67. probatum est. Tandem Tibullum, nostrorum poetarum more, ludere

voluisse in fictis argumentis, a more et sensu antiquitatis abhorret; necdum in ullo ficto argumento, ne in divina quidem Popii epistola Eloisae, tantam sensus veritatem ac simplicitatem vidi, quanta in his carminibus est. Drama autem aliquod ex hoc elegidiorum numero componere velle, suavem ingenii lusum esse concedam equidem, sed ad meum sensum haud probabilem.

Relictis itaque iis, quae ab aliis temere et iudicio antea causam cognitam constituto posita sunt, videamus, quid ex ipsis carminibus intelligi vel colligi possit. Constat igitur primum, esse ea in Sulpiciam puellam, Servii Sulpicii f. (IV, 10, 4.) et in Cerinthus, ab ea amatum puerum, scripta. Porro esse alia ex Sulpiciae persona scripta (Carmen III. V. VII. VIII. X. XI. XII. forte quoque VI.), ut tamen pro certo affirmari nequeat, sintne eius manu an poetae alicuius lusu exarata; et sunt pauci alii Elegi ad Cerinthus vel Sulpiciam, qui alium, quam alterutrum, auctorem manifeste habent: v. Carmina mollissima II. et IV. Discriminis tamen aliquid inter hos et illos elegos ex carminis indole vel coloreprehendi non potest. Etiam illud notabile, Sulpiciae confidentiam aliquam in amoris confessione, Cerinthus vero pudorem ac timorem, (v. inprimis El. V.) tanquam admodum adolescentuli observari.

Atque

Atque hoc probabile facere potest, aetate eam puerum anteisse; forte etiam Cerinthus non aequae illustri loco natus fuisse. Sulpiciae quidem gentis nobilitatem fuisse summam, nota res est. Cerinthus autem formosus puer et quem multae puellae adamarent (Carm. V, 3. 4.) humili et obscuro adeo loco natus esse vix potuit; valde enim blandis et honestis verbis a Sulpicia eum compellatum videas. Itaque dubito an libertinae conditionis haberi possit. Forte ille fuit peregrini ortus, ut pater Graecus esset natione, qui domi illustri loco natus esse poterat, Romae tamen civitatis ius non habebat. Ex quo enim omnis terrarum orbis Romam confluere coeperat, multi ex opulentioribus Graeciae Asiaeque splendide satis ibi vivebant, litteris quoque et vitae elegantia conspicui. Fuit forte Cerinthus ex hoc genere: neque adeo mirum, Eleg. III. venationi vacare eum, cuius studium ut parenti ille relinquat, puella precatur. Illud certe per omnia haec carmina animadvertere mihi videor, fuisse Sulpiciae amorem talem, qualis v. c. futurus esset, si regia puella nostro tempore nobilem hominem amaret. Fuit tamen puella mirae venustatis et quae ipsam Venorem ipsaque Charitas referret ore et toto corporis habitu (Eleg. II.), petita illa et procata a multis iuvenibus (Eleg. IV, 20.), inter quos Messala fuit, hoc est, unus

ex Messalarum familia; plura enim inferri non possunt ex Carm. VIII. Puellam autem ipsam a poetica non alienam fuisse, hoc docet, quod Carm. VI, 2. *docta puella* appellatur.

Et si itaque res ad liquidum perducere nequit, probabile tamen sit, lusus hos esse variorum hominum elegantium et nobilium, variis temporibus variisque de causis compositos, sed ea aetate, qua Romae in nobilissimis gentibus vigeant litterarum studia cum urbanitate coniuncta, qualis illa Augusto aevo fuit. Ab ipsa Sulpicia magnam partem ea esse profecta, nihil est quod credere prohibeat. Ut in Tibulli codicem ea reicerentur, cum aliae causae casusque ferre potuere, tum argumenti similitudo, et temporum forte, quibus ea scripta sunt, a Tibullo non remotorum ratio. Tum vero lib. II. Tibulli duae sunt elegiae ad Cerinthus scriptae, qui utique idem cum hoc haberi potest, quem Sulpicia amavit: etsi puella, quam sibi c. l. desponsam habet, Sulpicia esse nequit.

Redeunt haec omnia ad probabilitatem aliquam, cui nondum vidi quod repositum esset, nisi alia ab alia probabilitate petita, quae per se nihil habet, quo se commendat, nisi iam opinionationem aliquam animo conceptam attuleris. In re itaque, quae in varias partes disputari potest, suo ut unusquisque fruatur iudicio, aequum est.

CAR-

C A R M E N II.

Sulpicia est tibi culta tuis, Mars magne, Kalendis;
Spectatum e caelo, si sapias, ipse veni.

Hoc Venus ignoscet; at tu, violente, caveto,

Ne tibi miranti turpiter arma cadant.

Illius ex oculis, quum vult exurere divos, 5

Accendit geminas lampadas acer Amor.

Illam,

Carmen II.

In Sulpiciam Kalendas Martis celebrantem scriptum est carmen, quod, si miram venustatem cum urbanitate Romana nativoque orationis lepore coniunctam cogito, inter elegos Latinos praestantissimos facile hosce habendos esse arbitror. Occurrunt porro in eo notiones exquisitiores et doctiores, scilicet decori, τῆς χάριτος, vix alibi obviae. Certe in hoc carmen nunquam inieci, quin novam, eamque miram voluptatem ex eo perciperem.

1. tuis — Kalendis) Martis. Eas autem uxoribus et puellis sacras festasque habitas fuisse, sup. III, 1. vidimus.

2. si sapias) si inditium et sensum elegantiae habes. Propert. IV, 6, 85.

Gaude, Crasse, nigras si quid sapias inter arenas.

h. si sensum habes. H. Si sapias h. e. si tibi prospicias. Catull. 85, 7.

Quare, si sapiet, viam vorabit,

h. e. si rebus suis prospiciet. W.

3. Hoc Venus ignoscet) propter summam puellae pulcritudinem. Propert. II, 21, 3. a Broukh. laudatus, ad Iovem, ut puellae aegrotanti succurrat:

Hoc tibi vel poterit coniux ignoscere Iuno.

4. Ne tibi miranti t.) Ita saepe poetae de iis, qui magna miratione percussi sunt. Propert. IV, 4, 21.

Obstupuit regis facie et regalibus armis,

Interque oblitus excidit urna manus.

Alia exempla Vulpus congeffit. Propior ad h. l. spiritus est in Petron. c. 126. extr. H. Vide etiam quae Phoebus stupore percusso evenerint, Ovid. Met. II, 601. Excidere in hac re usitatus quam cadere. W.

5. Illius ex oculis) Hoc acumen placere poterat illa aetate, qua nondum vulgaris usus illud obtudisset nec in contemtum adduxisset.

Illam, quicquid agit, quoquo vestigia movit,

Componit furtim subsequiturque decor.

Seu solvit crines, fusis decet esse capillis;

Seu comsit, comitis est veneranda comis. 10

Urit, seu Tyria voluit procedere palla;

Urit, seu nivea candida veste venit.

Talis in aeterno felix Vertumnus Olympo

Mille habet ornatus, mille decenter habet.

Sola

7. *agit* — *movit*. Praefens et perfectum iuncta vides, ut in Virg. Aen. II, 12.:

Quamquam animus meminisse horret luctuque refugit.
W.

8. *Componit f.* — *decor*) h. omnem eius habitum cultumque decor temperat. *Componere* est ornare, decenter disponere. v. Burman. ad Petron. c. 67. ad Ovid. I. Art. 160. H. Illius habitus ubique est decens, incessu inprimis conspicuus. vid. Mitsch. ad Horat. T. I. p. 63. Personam nunc non fingit Tibullus. cf. ad III, 5, 16. W.

10. *veneranda comis*) augusta, πόντια. cf. sup. ad I, 7, 56. Vulpis comparat *laetos honores* Virgilii I. Aen. 588. *quamquam honor*, si pro pulcritudine ponitur, potius ductus est ex graeco καλόν.

11. *Urit, seu T.* —) Est illud exquisitissimae et rarae formae, utrumque colorem, et purpureum et candidum, eandem feminam decere, neque quicquam

vel gratiae vel venustatis deest. Plerumque enim, ut ait Ovid. III. Art. 180. loco a Vulp. laudato: *Pulla decent niveas — Alba decent fuscas* — (Ita olim scripsi: vereor tamen, ut hoc de colore nimis subtile et argutum sit. Ut poeta, simpliciter dixit, omnigenum vestitum eam decere.) *voluit procedere*, procedit: ut solet Tibullus. H. *Tyria procedere palla*. Constructio eadem Prop. I, 2. Add. Tibull. I, 9, 70. W.

12. *venit*) it, prodit, simpl.

13. Vertumnus, priscis Italis symbolum anni vicissitudinum ac temporum, mox poeticis fabulis tractari et ornari coepit. Locus class. apud Propert. IV, 2, 21. sqq. At Ovidius multa novavit Met. XIV. 642. sqq. In nostro autem loco illud notabile est, quod in Olympo Vertumno locus est; cum alias inter deos agrestes ille sit. Similem observationem v. ad Virgil. Aen. XI, 532. Eleganter etiam et ad rem accom-

Sola puellarum digna est, cui mollia caris 15
 Vellera det succis bis madefacta Tyros,
 Possideatque, metit quicquid bene olentibus arvis
 Cultor odoratae dives Arabs segetis,
 Et quascunque niger rubro de littore conchas
 Proximus Eois colligit Indus equis. 20
 Hanc vos, Pierides, festis cantate Kalendis,
 Et testudinea Phoebe superbe lyra.

Hot

commodate pro formis ornatus ei tribuit. *felix* autem, quatenus aliquid praecipui habet ea in re prae aliis diis; ut in illo: *Felix arte sua*. H. Mitscherlichii sententiam de Vertumno in coelo degente vid. ad Horat. T. II. pag. 387. W.

15-20. Suave hoc: dignam illam esse omnibus ornamentis vel exquisitissimis, quippe quae eam unice deceant: nullam aliam puellam tam mirifice ornent. *bis madefacta vellera*, purpurea dibapha. et quae *possideat*: ellipsis paullo durior. H. Sane *possidentque* pro: et quae possident; quae ex antecedenti cui assumendum est; de qua constructione vid. Ruhn. ad Hymn. in Cerer. 151. p. 27. praeclare agentem. — *Segetis*. cf. Not. ad I, 3, 61. — De Arabia odorifera vid. Plin. V, 11. W.

20. *niger* — *Indus*) Aethiops, qui ad mare Arabicum accollit. sic sup. II, 3, 56.

— *comites fuscii, quos India torret,*
Solis et admotis inficit ignis equis.

Notissimus vocis Indorum et Indiae usus. cf. ad Virgil. Ge. II, 116. IV, 293. ubi v. Burm. Sive *mare rubrum* latius dictum pntes, ipsos Indos orientales intelligere licet. (Et hoc haud dubie praestat facere: cum hic Indus *proximus Eois equis*, h. e. Soli orienti, adeoque plagis Orientis remotissimis, memoretur.) H. *Litus rubrum*. India remotissima intelligenda. Catull. XI, 2.:

Sive in extremos penetrabit Indos,

Litus ut longe resonante Eoa Tunditur unda.

qui locus integer est. De conchis colligendis vid. III, 3, 17. W.

22. *testudinea* — *lyra*) lyra testudine distincta et ornata. Sic Phoebo supra lib. III, 4, 37. erat *fulgens testudine et auro lyra*.

Hoc solenne sacrum multos celebretur in annos:
Dignior est vestro nulla puella choro.

C A R M E N III.

Parce meo iuveni, seu quis bona pascua campi,
Seu colis umbrosi devia montis, aper.
Nec tibi sit duros acuisse in praelia dentes;
Incolumem custos hunc mihi servet Amor.
Sed procul abducit venandi Delia cura. 5
O pereant silvae, deficientque canes!
Quis furor est, quae mens densos indagine colles
Claudentem, teneras laedere velle manus!
Quidve iuvat furtim latebras intrare ferarum?
Can-

24. *Dignior est vestro nulla puella choro*) Non videtur esse: quae a vobis in chorum asciscatur, in Musarum numerum referatur. Nimis argutum forte hoc et a sententia alienum. Cantare enim puellae laudem Musae iubebantur. Igitur chorus h. l. de cantu chori accipiendum: nulla est dignior, quae vestro carmine celebretur. H. multos in annos pro: multos per annos! Liv. 1, 15. Varro de R. R. II. c. 5. adde εἰς Hom. Odyss. 4, 595. W.

Carmen III.

Sulpicia conqueritur, Cerinthum suum venatum abiisse.

5. *Nec tibi sit — acuisse*) neve acuas. v. ad I, 6, 24. H. Ita scribendum foret neu. Tu

vide Not. ad I, 6, 24. et de pentametro Obss. ad I, 2, 30. W.

5. *abducit venandi Delia cura*) Diana eum abducit cura et studium venandi. cf. Obss.

7. *Quis furor est, quae mens*) Sophocl. Trachin. 882.:

Τίς θυμὸς, ἧ τίρες νόσοι; W.

8. *teneras laedere velle manus*) laedere velle pro laedere, ut I, 2, 92. III, 4, 4. hoc vero pro secare, cruentare. Supra II, 3, 10.

Laederet aut teneras pulsula rupta manus.

Sic laefas genae pro ungue dilaniatis ap. Ovid. I. Am. 7, 40. et alibi. Idem I. Met. 509.

Me miserum! ne prona cadas, indignave laedi Crura foveant fontes.

Candidaque hamatis crura notare rubis? 10
 Sed tamen, ut tecum liceat, Cerinthe, vagari,
 Ipsa ego per montes retia torta feram;
 Ipsa ego velocis quaeram vestigia cervi,
 Et demam celeri ferrea vincla cani. (15
 Tunc mihi, tunc placeant silvae, si, lux mea, tecum
 Arguar ante ipsas concubuisse plagas.
 Tunc veniat licet ad casses, illaesus abibit,
 Ne Veneris cupidae gaudia turbet, aper.
 Nunc sine me sit nulla Venus, sed lege Dianae,
 Caste puer, casta retia tende manu; 20
 Et quaecunque meo furtim subrepet amori,
 Incidat in saevas diripienda feras.

At

10. *hamatis crura notare rubis*) *Notare*, cruentare. Proprie exprimit sulcos et cicatrices, quae in cute discerpta remanent, ut Ovid. I. Am. 7, 5. *angus notare genas*. Sic *notae* in collo apud Horatium et Ovidium sunt vestigia dentis in lenticute.

11. *ut t.) dummodo. vagari*, per saltus et silvas, quod alias adiici solet.

12. *retia torta*) quia ex filis tortis, sive ex lino torto seu cannabi. Ad sententiam conf. sup. I, 4, 50. *Nec — Dum placeas, humeri retia ferre negent*. Propert. II, 15, 17. *Ipsa ego venabor* etc. et similem locum Phaedrae ad Hippolytum in Ovid. Epist. 4, 37. sqq. et de

Venere cum Adonide vagante X. Met. 533. sqq. H. *retia torta*. Horat. I, 1, 28. *teretes plagas* dixit, ubi vid. Mitscherl. W.

16. Docte dictum puta pro: requiescam tecum in propatulo, in aprico. H. Comparandus est locus Tibull. II, 3, 71. W.

18. *Ne V. — turbet*) inversa est oratio pro vulgari: amori nostro vacantes patiemur eum illaesum abire, ne in medio cursu turbentur gaudia nostra. H. Vid. ad Virg. Eclog. III, 74. 75. W.

21. *subrepet amori*) amorem mihi debitum intercipiet, ad se avertet.

22. *Incidat caet.)* Gravis est sententiae enuntiatio; praecatur,

R

us

At tu venandi studium concede parenti,
Et celer in nostros ipse recurre sinus.

C A R M E N IV.

Huc ades et tenerae morbos expelle puellae,
Huc ades, intonsa Phoebe superbe coma.
Crede mihi, propera, nec te iam, Phoebe, pigebit
Formosae medicas applicuisse manus.
Effice, ne macies pallentes occupet artus, 5
Neu notet informis candida membra color;
Et quodcunque mali est, et quicquid triste timemus,
In pelagus rapidis devehat amnis aquis.
Sancte, veni, tecumque feras, quicunque saporis,
Quicunque et cantus corpora fessa levant; 10
Neu

ut illam diripiant ferae, quod ardentem decet puellam. Verbis lenioribus convenienter usus est Septimius Catull. 45, 6. Caeterum lupos tum temporis in Italia fuisse haud raros recordaberis. — De locutione *incidat diripienda* vid. Not. ad III, 6, 28. W.

24. *in nostros recurre sinus*) cf. Propert. III, 20, 10.:

In nostros curre puella sinus. W.

Carmen IV.

Ad Apollinem pro aegrotante Sulpicia, ut deus et ei succurrat et Cerinthum amatorem anxio metu liberet.

3. *nec iam te — pigebit*) puto, pro, nec te pigeat; mo-

re graeco: μή κατοικήσεις pro. μή κατοικῇ.

6. *Neu notet informis candida membra color*) color informis est luridus, pallor. *Notare* h. l. est deformare; nam et macula, naevus et omne vitium notae genus est.

8. *In pelagus r.*) ductum a genere expiationis, purgamentis in aquam profluentem deportatis. v. Intpp. ad Virg. Ecl. 8, 101.

9. *sapores*) medicamenta somnum facientia, ὑπνωτικά. v. Corn. Nep. Dion. 2. cf. h. l. Broukh. H. *Recepi sapores.* W.

10. *corpora fessa*) exquisitae de aegris dicit. Ovid. Epist. 21, 14.

Adiu-

Neu iuvenem torque, metuit qui fata puellae,
 Votaque pro domina vix numeranda facit;
 Interdum vovet, interdum, quod langueat illa,
 Dicit in aeternos aspera verba deos.
 Ponemetum, Cerinthe; deus non laedit amantes. 15
 Tu modo semper amata, salva puella tibi est.
 Nil opus est fletu; lacrimis erit aptius uti,
 Si quando fuerit tristior illa tibi.
 At nunc tota tua est; te solum candida secum
 Cogitat, et frustra credula turba sedet. 20
 Phoebe, fave, laus magna tibi tribuetur, in uno
 Corpore servato restituisse duos.
 Iam celebrer, iam laetus eris, quum debita reddet
 Certatim sanctis laetus uterque focus.

Tunc

Adiuvor et nulla fessa mendentis ope.

Sic inf. Eleg. 11, 2. sup. I, 5.
 9. v. Intpp. ad Sever. Aetn. 624.

11. *puellae*) dandi casu accipit Statius; argutius quam facere necesse est. H. *fata* h. e. mortem. Ovid. Her. XIX, 106. ibid. 118. — *Mox vota facit.* Nam vota faciunt qui ea exsolvenda suscipiunt. cf. Catull. IV, 22. W.

18. *tristior*) irata. Propert. I, 6, 10.

— — *Illam minatur, Quae solet ingrato tristis amica viro.*
 conf. Broukh.

19. *candida*) pulchra, ut verbum explicat Broukh. cf. sup. III, 6, 1. Sed magis placet Vulp. interpretatio, qui reddit: simplex, aperta, sine dolo, ex animo amatorem redamans. H. Ad animi candorem epitheton referri contextus iubet, et poetarum bonorum ratio, qui epitheta ad rem propositam accommodant. W.

20. *credula turba*) amatorum. *sedet*, expectat, putat se amari.

22. *restituisse duos*) n. salutis, servasse duos.

23. *Iam celebrer, iam laetus eris*) Vidimus celebrem deum iam sup. II, 1, 83. cuius nomen celebratur laudibus et carminibus.
 R 2

Tunc te felicem dicet pia turba deorum, 25
Optabunt artes et sibi quisque tuas.

C A R M E N V.

Qui mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi sanctus,
Atque inter festos semper habendus erit.
Te nascente, novum Parcae cecinere puellis
Servitium, et dederunt regna superba tibi.
Uror ego ante alias; iuvat hoc, Cerinthe, quod
uror, 5
Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus adsit amor, per te dulcissima furta,
Perque suos oculos, per Geniumque rogo.
Magne Geni, cape dona libens, votisque faveto;
Si modo, quum de me cogitat, ille calet. 10
Quod

bus. Magnum et omnium vocibus celebratum erit nomen tuum, o Phoebe. *Laetus*, quandoquidem sacris votisque gaudent dii: sed v. Obsf. H. *celeber*. Adi Horat. II, 12, 20. W.

23. *debita*) ex voto. H. Vid. Obsf. ad I, 3, 32. De voto similiter dixit Propert. II, 21, 60.: *Munera — debita redde*. W.

Carmen V.

Sulpicia ad Cerinthum, in cuius die natali vota pro amoris mutui constantia facit.

1. *hic mihi sanctus*) *honorum diem* Virgilius dixit Aen. V, 49.

3. *Parcae cecinere*) vid. I, 7, 1. Elegantissimi sunt versus molliissimi carminis.

4. *dederunt regna superba tibi*) *regna superba*, v. I, 9, 80. *dederunt*, tibi vaticinati sunt, promiserunt. Ita et alias *dare* pro destinare, adeoque etiam pollicendo.

6. *de nobis mutuus ignis*) de nostro igni quasi particula aliqua. alias esse deberet *in nos* vel *nostri*.

10. *Si modo — calet*) amore contactum et commotum habet animum, quoties mei memoria subit. v. Obsf. *Genium* autem in

Quod si forte alios iam nunc suspirat amores,
 Tu precor, infidos, sancte, relinque focos.
 Nec tu sis iniusta, Venus: vel serviat aequae
 Vincit uterque tibi, vel mea vincla leva;
 Sed potius valida teneamur uterque catena, 15
 Nulla queat posthac quam soluisse dies.
 Optat idem iuvenis, quod nos, sed tectius optat;
 Nam pudet haec illum dicere verba palam.
 At tu, Natalis, quoniam deus omnia sentis,
 Adnue; quid refert, clamne palamne roget? 20

C A R M E N VI.

Natalis Iuno, sanctos cape turis honores,

Quos

in carmine in diem natalem recte compellari senties.

11. *suspirat amores*) ut I, 6, 35.

Te tenet, absentes alios suspirat amores.
 ubi v. Obff.

12. *infidos — focos*) focos in domo perfidi amatoris.

13. *serviat*) Vide Mitscherl. ad Horat. T. I. pag. 301. et pag. 429. W.

15. *Sed potius valida*) Idem color orationis, ac sup. I, 2, 65. 66.

Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
Orabam; nec te posse cedere velim.

H. Confer Mitscherlichium doctus de hac re disputantem ad Horat. T. I. p. 395. W.

17. *tectius optat*) ad pudorem ingenui adolescentuli referendum. v. Obff. H. Eadem, puto, de causa, quam IV, 6, 15. 16. allatam vide. W.

19. *Natalis — deus*) Notandum hic locus est de deo Natali seu Genio, non saepe in poetis obuius. Conf. sup. II, 2, 1.

Carmen VI.

Ad Iunonem in natali puellae, quam Sulpiciam esse credere licet, si reliqua carmina compares. Sunt hi elegi mirifico lepore et vere urbana venustate imbuti. An ab ipsa puella scripti sint, quis affirmet vel neget, cum auctoritas idonea nulla sit?

1. *Natalis Iuno*) Ut viri Genio suo, ita mulieres Iunoni

Quos tibi dat tenera docta puella manu.
 Tota tibi est hodie; tibi se laetissima comsit,
 Staret ut ante tuos conspicienda focos.
 Illa quidem ornandi causas tibi, diva, relegat; 5
 Est tamen, occulte cui placuisse velit.
 At tu, sancta, fave, ne quid divellat amantes,
 Sed iuveni, quaeso, mutua vincla para.
 Sic bene compones; ulli non ille puellae
 Servire, aut cuiquam dignior illa viro. 10
 Nec

ni sacrificabant natali suo. cf. sup. III, 6, 48. vid. Douša Praecid. c. 19. ubi ille ad taedium usque copiosus est in diluendo hoc, quod Iuno matronalis pudicitiae dea ab impudica puella invocatur; nec tamen rem expedit. A Iunone matrona diversissima notio est Iunonis, quatenus illud nomen erat Genii muliebris seu Geniae. In Vasis Etruscis, quae vocant, illa passim occurrere putatur sub alatae ac comtae puellae habitu. Est enim omnis haec Geniorum religio ex Etruria propagata per Italiam: alio modo quam *salvum* per Graeciam.

2. *docta puella*) spectat ad poëticae studium.

3. *Tota tibi est hodie*) h. totam se hodie tuo cultui et honori destinavit et quasi consecravit; fere ut Galli loqui solent. *laetissima*, festo ornata. Nam quae festa sunt, eadem dicuntur laeta. H. *tibi se* —

comsit. cf. Horat. I, 5, 4.: *cui flavam religas comam*. W.

4. *conspicienda*) ut I, 2, 72.

Insideat celeri conspiciendus equo.

H. Sic *insignis* I, 3, 32. W.

5. *ornandi causas tibi, diva, relegat*) ad te refert. Patere. II, 64, 2. *Invidiam rei in auctorem relegans*. cf. h. l. Vulp.

7. *fave, ne nox d.*) effice, ut noctu simul sint: ne veniat nox alteri sine altero vigilanda. *Sanctas*: v. ad II, 5, 43. H. Equidem recepi *quid*. vid. Obfl. W.

8. *Sed iuveni q. mutua vincla para*) fac ut ille mutuo puellam amet.

9. *Sic bene compones*) Sic par praeclarum erit. Ductum a re gladiatoria. cf. Vulp. et *servire* de amore toties vidimus.

10. *Servire — dignior*) ad Graecorum loquendi normam, *ἀξιος* cum infinitiv. Thucyd. I, 70. cf. supra II, 6, 43. III, 1, 8. W.

Nec possit cupidos vigilans deprendere custos,
 Fallendique vias mille ministrat Amor.
 Adnue, purpureaque veni perlucida palla;
 Ter tibi fit libo, ter, dea casta, mero.
 Praecipit en natae mater studiosa, quid optet; 15
 Illa aliud tacita clam sibi mente rogat.
 Uritur, ut celeres urunt altaria flammae;
 Nec, liceat quamvis, sana fuisse velit.

Sit

11. De sententiarum iunctura consulas supr. I, 8, 35. 35. — Mox de Amore vias fallendi ministrante eadem habes I, 8, 56. De verbo *fallere* compara Not. ad I, 2, 55. W.

13. *purpureaque veni perlucida palla*) *Palla* deorum communis vestitus, ut operose ad h. l. et ad I, 7, 46. docet Broukhufius: cf. III, 4, 35. Et si hoc ipsa res satis docere poterat. Quis enim ferat deum tunicatum aut alte praecinctum? *perlucida*, quia ipsa palla erat pellucida, e tenui bysso texta. Notae sunt Coae vestes. v. sup. II, 4, 29. Non igitur corpus deae putandum est fuisse pellucidum, ut nuda deae membra per byssum oculis metiri liceret. Id quod ne per pallam quidem tenuissimam fieri poterat: nam superiniecta illa erat tunicae, plerumque etiam aliis vestimentis interioribus. Aliter res se habet, si membrorum formam et circumscriptionem (ἰσχυρὸν καὶ χαλαρὸν ἦτορ) istum ha-

bitum prodidisse dicas; ut in signis scite factis fit. H. *Perlucida*. adde Iuven. Sat. 2, 78.: *Cretice, perluses*, h. e. pellucida toga indutus incedis. *Perlucere* significat lucem transmittere. — Laudant Martial. l. 12. ep. 38. W.

14. *Ter tibi fit libo*) fit, ut Virg. Ecl. 3, 77. *Cum faciam vitula* etc. *Libo*, v. II, 2, 7. I, 7, 53. Occurrunt puellae Geniis liba ferentes passim in Vasis Etruscis, quae vocant, si modo, quod probabile sit, interpretatio recte se habet. cf. Passerii Vasa Etrusca T. I. p. 68.

15. *mater studiosa*) n. filiae, studens eius commodis.

18. Prorsus ut II, 6, 110.

Et faveo morbo: tam in-
vat ipse dolor.
 et ut ille in Anthol. Lat. lib. III. ep. 194.

Hic furor, hic, Superi, sit
mihi perpetuus!
fuisse, esse, sana, non uri.

Sit iuveni grata, ac veniet quum proximus annus,
Hic idem votis iam vetus adsit amor. 20

C A R M E N VII.

Tandem venit amor, qualem texisse pudore,
Quam nudasse alicui, sit mihi fama minor.
Exorata meis illum Cytherea Camenis
Attulit, in nostrum deposuitque sinum.
Exsolvit promissa Venus; mea gaudia narret, 5
Dicetur si quis non habuisse suam.

Non

19. 20. *Sic iuveni* —) Cum proximo anno natalis redierit, hic idem, tum iam vetus, amor adsit iuveni, votis gratis. vel: votis gratis iuveni. At v. Obsf. H. Restitui *Sic — grata, ac —*. Mox iam *vetus*. cf. Iuv. Sat. III, 206.:

Iamque vetus Graecos servabat cista libellos. W.

Carmen VII.

Potita votis suis puella et amatoris amplexibus perfruita exultat prae gaudio. Videtur carmen respondere superiori. v. ad Carm. II. pr.

1. *Tandem venit amor*) de amoris fructu, qui tandem ipsi obtigit, accipio; quem prae pudore celare, minus honorificum sibi duendum putat, quam palam eum fateri.

2. *Quam*) cf. Ovid. Heroid. XX, 45.:

*Ut partem effugias, non omnia
retia falles,*

*Quae tibi, quam credis,
plura tetendit Amor.*

Soph. Electr. 597.:

*Kal σ' ἔγωγε δεπόμεν
ἢ μητιερ' οὐκ ἔλασσον εἰς ἡμᾶς
νέμω.* W.

3. *illum*) int. puerum, ut recte Vulpius. Tum *meis Camenis exorata* quod ait, credere iubet, puellam carminibus luisse, in quibus Venerem sibi propitiam precibus ac votis redderet.

4. *in nostrum*) Recte, quamquam praecesserat *meis*. Sic I, 9, 48.:

At me nunc nostri Pisidumque pudet. W.

5. *Exsolvit promissa Venus*) quatenam? roges. Nempe, quae sacris et votis factis a diis expetuntur, in ea quasi consentire, ea promittere ipsi, honorum memores, videntur.

6. *Dicetur si q.*) h. narrent sane meos amores et furta, ferant

Non ego signatis quidquam mandare tabellis,
 Me legat ut nemo, quam meus, ante, velim:
 Sed peccasse iuvat; vultus componere famae
 Taedet; cum digno digna fuisse ferar. 10

C A R M E N VIII.

Lavifus natalis adest, qui rure molesto
 Et sine Cerintho tristis agendus erit.

Dul-

rant fabulis, invidia scilicet
 simulante, qui ipsi sua potiti
 non sunt; nam hoc est, habere
 suam puellam. Propert. III, 6,
 22.

*Me doceat livor, mecum ha-
 buisse meam.*

7. 8. *Non ego — Ne legat*)
 Tam longe se ab omni cautio-
 ne, ne divulgetur amor suus,
 abesse significat puella, ut ne
 signatis quidem tabellis animi
 sensa et gaudia includat, qui-
 bus effici poterat, ut praeter
 amantem nemo alius ea legere
 posset: immo vero palam amo-
 rem suum fatetur et peccasse
 iuvat.

8. *Ne legat id nemo*) ne quis
 intercipiat, captet, et cognos-
 cat. Nam ne alii, praeter
 eum, ad quem mittuntur, le-
 gant tabellas, eas signamus. At
 illa ne obsignatis quidem tabel-
 lis amorem suum credere susti-
 nebit; palam vult eum prae se
 ferre. Propert. III, 6, 26.

*Aut tua cum digitis scripta
 silenda notas.*

H. Mutavi hunc locum. vid.
 Obss. Sensus est: Omnino amo-
 rem meum celare nolo, nec
 signatis uti velim tabellis, ut
 nemo me, verba mea, legat
 ante quam meus. VV.

9. *vultus componere famae*)
 Dativus cui, in cuius rei gra-
 tiam. H. Sensus: vultu diffi-
 mulare crimen, si quod est. VV.

10. *digna fuisse*) Honestum
 nequitiae vocabulum *esse, fuisse*.
 Ovid. II. Am. 8. extr.

*Quoque loco tecum fuerim
 etc.*

cf. Broukh.

Carmen VIII.

In villam ad natalem suum
 celebrandum abducta Sulpicia
 se ab amatore suo divelli aegre
 fert. Messalae fuisse in eo iti-
 nere et festo apparatu partes ali-
 quas, ex vl. 5. colligitur, unde
 etiam suspicio fit, Messalam
 amavisse Sulpiciam. An vero
 Messala ad natalem celebrandum
 rus, eam invitaverit, quod Sca-
 liger tanquam exploratum ponit,
 equi-

Dulcius urbe quid est? an villa sit apta puellae?

Atque Aretino frigidus Arnus agro?

Iam nimium Messala mei studiose quiescas, 5

Non tempestivae saepe propinque viae.

Hic animum sensusque meos abducta relinquo,

Arbitrii quoniam non finis esse mei.

C A R-

equidem non diserte commemoratum video. Quid? quod nec illud admittendum videtur, quod ad natalem suum in villa celebrandum illa abducta putatur. Nam e sequenti carmine potius sic statuendum: quavis alia de causa rus illam abiisse: incidisse tantum iter in illum ipsum diem, qui puellae natalis erat. Nam Cerinthis vix esse potest, quia *invisus* adiectum est. H. Dicit puella invisum sibi esse natalem suum, si rare et sine Cerintho celebrandus sit, rogatque Messalam, qui eo abducturus erat Sulpiciam, ut iam quidem itinere desistat. W.

4. *frigidus annus*) anni pars, hiems. v. sup. ad I, 1, 13. *Aretino agro*, in Sabinis. v. Obs. H. Recepi: *Aretino — Arnus*. W.

6. *Non tempestivas saepe propinque viae*) Assiduitatem Messalae molestam et importunam deprecatur puella. Sed verba antiqua non teneremus. v. Obs. H. Vide tamen Obs. ad hunc locum. W.

7. *Hic*) n. in urbe, dum Cerinthus hic est. H. Verissime. Errant, qui agrum Aretinum intelligunt. W.

eod. sensusque meos) ita ut ruri nullum sensum, nullam voluptatem et delectationem perceptura sim. H. Diversa sunt: *animum sensusque meos hic relinquo*, et: *animus sensusque me relinquant*. Hoc quid sit, discite ex Ovid. Met. X, 458. 9.:

at illi

*Poplite succiduo genua intrare,
fugitque*

*Et color et sanguis, animusque
reliquit euntem.*

Hic prius locum habet. Dicit enim puella, animum suum esse apud Cerinthum. Comparandus est locus caetera diversus Liv. 27, 17.: *Itaque corpus duntaxat suum ad id tempus apud eos fuisse; animum iam pridem ibi esse; ubi ius ac fas crederent coli.* — *Abducta*, ex urbe a Cerintho meo. Usus verbi illustravit Heinsius in Syllog. T. 2. p. 549. et Drakenb. ad Liv. 27, 29. — De vers. sequent. vid. Obs. W.

CARMEN IX.

Scis, iter ex animo sublatum triste puellae?

Natali Romae nos finit esse suo.

Omnibus ille dies nobis natalis agatur,

Qui nec opinanti nunc tibi forte venit.

CARMEN X.

Gratum est, securus multum quod iam tibi de me
Pro-

Carmen IX.

Paullo obscurior horum versiculorum sententia est, quod ignoramus, ad quem et a quo scripti illi sint. Videntur ab aliquo, qui puellae et Cerinthis amoribus favebat, alliti fuisse tabellae ceratae atque ad sodalem missi. Solebant enim homines ingeniosi, equestri quoque loco nati, in domibus illustrium hominum versari, ut in Maecenatis, Messalae: forte etiam sic domum Sulpiciorum frequentabant. Certe scribit aliquis ad alterum, nuntiatque, Sulpiciam, itinere sublato, Romae mansuram, adeoque contingere hoc, ut natalis hilariter celebrari possit ab omnibus, nemine ruri absente.

1. *iter ex animo sublatum*) ut dicimus, *eximere metum, curas*. Scaliger: sustulit iter ex animo puella, hoc est: decrevit non ire. Forte res ita se habuit. Potuit tamen et ab iis, in quorum manu puella erat, consilium mutari. H. Iunge: ex

animo puellae. Optaverat enim Sulpicia, ut Messala iam quidem itinere desisteret. — Caeterum signum interrogationis in fine versus addidi. W.

2. *nunc finit*) sc. is, qui puellam in potestate habet, seu maritus, seu qui sperat coningio puellae se esse potiturum, Messala, seu quis alius, *esse* eam Romae natali suo. v. Obs. H. Restitui nos. — *finit* haud dubie Messala. Nimirum de re nota scribitur. W.

3. *nobis natalis agatur*) vel, ille dies natalis nobis omnibus agatur; vel, ille dies nobis natalis nostri instar agatur, hoc est hilariter, utpote qui fortuna tua, aequae ac nostrae, laetamur, ut Ayrman. §. 82. explicat. Utrumque languet.

4. *forte venit*) forte fortuna, cum non speraremus fore, ut manente in urbe puella celebrare eum contingeret.

Carmen X.

Et si obscura res est, tamen aliquid incidisse necesse est, cur Sul-

Promittis, subito ne male inepta cadam.
 Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo
 Scortum, quam Servi filia Sulpicia:
 Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est, 5
 Nec cedam ignoto, maxima cura, toro.

C A R.

Sulpicia Cerinthe irascere-
 tur. Forte ille vulgaris puellae amo-
 re captus aut erat aut esse puta-
 batur. Sulpicia nobilitatis sui
 generis suaeque dignitatis me-
 mor amara ironia eum exagitat
 et amorem se suum in dignio-
 res iuvenes transferre velle mi-
 natur.

1. *Gratam est*) Ironice di-
 ctum: uti alias, placet. Iuvat
 vero, inquit puella, quod de
 me, h. e. mei amoris erga te
 pertinacia tam multum tibi pro-
 mittis, et me ne iniuria qui-
 dem provocatam moveri putas,
 ut ne alieno amoris succumbam.
 H. Iunge securus multam, et
 compara Ovid. Am. II, 19, 37.

*At tu formosae nimium se-
 cure puellae.* V.

2. *subito ne male inepta ca-
 dam*) ne ab voce securus pen-
 det: securus ne cadam, nihil
 metuens. Cadere verbum ne-
 quitiae, ut succumbere, subsidere,
 pro peccare. Sed male inepta,
 h. nimis stolidi, quorsum per-
 tinet? nempe, quae posthabet
 tam pulcrum iuvenem alii forte
 minus formoso. Ita Propert.
 II, 22, 14.

*Haec te non meritum totas
 expectat in horas:*

*At tu nescio quas quaeris,
 inepte, fores.*

Sententia autem puellae roma-
 chabundae omnino haec est:
 Tu tibi adeo bellus homo esse
 videris, ut, quod ardorem meum
 erga te refrigeret, nihil esse
 posse putes: ne iniuriam qui-
 dem acceptam a te.

3. *Si tibi cura toga est po-
 tior, pressumque quasillo Scor-
 tum*) Cura est amor. Toga
 h. l. pro togata, h. e. meretrici-
 ce, quia meretricibus stola in-
 terdictum, adeoque toga uti ne-
 cesse erat, ut notum vel ex Ho-
 rat. I. Sat. 2, 63. *Quasillum* est
 calathus, seu vas vimineum, in
 quo ancillae, cum lanam fa-
 ciebant, pensa diurna repone-
 bant: cf. Propert. IV, 7, 37.
 et Intpp. ad Cicer. Phil. III, 4.
 itaque eum tenere, portare,
 adeoque *quasillo* premi, servile
 erat. Ovid. Epist. 9, 73.

*Inter Ioniacas calatham te-
 nuisse puellas.*

Sensus adeo est: Si Sulpiciae
 meretricem togatam ancillam-
 que quasillariam praefers, in
 eaque detineris.

5. *Solliciti—pro nobis*) nova
 constructio. Laudant ex Gell.

XIX,

CARMEN XI.

Estne tibi, Cerinthe, tuae pia cura puellae,
 Dum mea nunc vexat corpora fessa calor?
 Ah ego non aliter tristes evincere morbos
 Optarim, quam te si quoque velle putem.
 Nam mihi quid profit, morbosevincere, quum tu
 Nostra potes lento pectore ferre mala?

CARMEN XII.

Ne tibi sim, mea lux, aequae iam fervida cura,
 Ac

XIX, 1. *solicitus pro vita*. Ait autem, esse alios amatores, quibus ipsa cordi sit. Pro nobis, nostri causa et loco, solliciti sunt illi, quibus illa mea maxima cura, *ne cedam ignoto toro*, h. ne praeferrere videam mihi a te vulgare scortum, *dolori est*: h. qui dolent, me puellam nobilem, quamque ipsi petunt frustra, tam indigno metu teneri, ne posthabear a te ignotae puellae. At v. Obs. H. *Solliciti sunt pro nobis*. Constructio eadem in Tacit. Hist. IV, 58. Caeterum recepi *nec*. Videtur gloriari Sulpicia, se ab aliis amatam non postpositum iri togatae alicui, quam verbis *ignoro toro* (vid. III, 6, 60.) significat. — *Maxima cura*. Apte comparant Horat. II, 8, 8. W.

Carmen XI.

Ex febris laborans puella uni-
 ce de Cerinthis sui amore sollici-

tam se esse ait. Est suavissimum poematum puellae dulcissimae. Quid enim amabilius esse potest hoc ingenio! hoc affectu in amantem! — Bene placideque quiescas!

*Terraque securas sit super
 ossa levis!*

2. *calor*) est febris, dicta Lucretio quoque *calida*: ut a contrario effectu *frigus* dicitur apud Horat. I. Sat. 1, 80.

4. *velle*) i. e. idem cupere. W.

Carmen XII.

Puella nescio quo animi impetu abrepta amatorem suum deseruerat. Hinc irae et iurgia inter eos. Nunc excusat illa amanti stultitiam suam. Etiam hi versiculi in tabellis ceratis perscripti ad iuvenem missi esse videntur.

1. *Ne tibi sim* —) est h. l. asseverantis. ita non tam arden-
 ter

Ac videor paucos ante fuisse dies,
 Si quidquam tota commissi stulta iuventa,
 Cuius me fatear poenituisse magis,
 Hesternam quam te solum quod nocte reliqui, 5
 Ardorem cupiens dissimulare meum.

C A R M E N XIII.

Nulla tuum nobis subducet femina lectum;
 Hoc primum iuncta est foedere nostra Venus.

Tu

ter a te amer, ut ante paucos dies amabar, nā stulte fecisse mihi videor ipsi. Ita fere Scalliger quoque; qui tamen perperam alia fingit, quibus haec poematiā ultro citroque missa ad certum temporis ordinem redigit.

Carmen XIII.

Iurat poeta puellae suae, se ei uniperpetuo esse servitutum. Mox cum se praecipitanter hoc iurasse intelligat, cum puella hac constantiae professione adduci possit, ut de eius amore nimis secunda in alios ipsa amores proclivis sit, ad preces supplices confugit.

1. *subducet femina lectum*) h. furripiet, auferet, et quidem dolose, blanditiis suis abducens me a te. Propert. I, 8, 45.

Nec mihi rivalis certos subducet amores.

furtim subrepere amoris dixit sup. IV, 4, 21. *Lectus* pro coniugio et h. l. omnino pro amore et consuetudine. v. sup. I, 5, 7. Propert. III, 6, 27.

— *qui nostro nexisti retia lecto.*

quod hic *subducere lectum*. Statius comparat illud Sophoclis in Electra 114. ὑποκλέπτεσθαι τὴν εὐνήν.

2. *Hoc primum iuncta est foedere nostra Venus*) h. hac lege, hac conditione. Virgil. Aen. I, 66.

— *regemque dedit, qui foedere certo*

Et premere et laxas sciret dare iussus habenas.

Propert. III, 20, 21.

— *ubi non certo vincitur foedere lectus.*

Modo iura, legem, pignora eodem sensu dixerat. *Venerem iungere* hic simpliciter est amores

Tu mihi sola places; nec iam, te praeter, in urbe
Formosa est oculis ulla puella meis.

Atque utinam possis uni mihi bella videri, 5

Displiceas aliis! sic ego tutus ero.

Nil opus invidia est; procus absit gloria vulgi;

Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.

Sic ego secretis possim bene vivere silvis,

Qua nulla humano sit via trita pede. 10

Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra

Lumen, et in solis tu mihi turba locis.

Nunc

res iungere, ut sup. I, 1, 69.
H. Catull. 64, 336.:

*Nullus amor tali coniunxit
foedere amantes.* W.

4. *oculis meis*) Dativi usus idem apud Latinos atque apud Graecos. Tacit. Hist. IV, 17.: *Vereque reputantibus Galliam suimet viribus concidisse.* Add. Tacit. German. cap. 6. E Graecis conf. Soph. Antig. 895.: *Καίτοι σ' ἐγὼ, τίμησα τοῖς ἄλλοις ἐν.* — Caeterum imprimis frequens, pulchrum, bellum, formosum esse alicui. W.

7. *gloria vulgi*) h. inter vulgus, quae a vulgo venit. Cessere vult ea celebritate inter homines, ea fama, quod puellam pulchritudinis laude praestantem amet. At Cyllen., Doula pater, Statius, de iactantia vulgarium hominum

explicant, qui, quae pulcra habent, ostendunt.

8. *in tacito gaudeat ille sinu*) proverbialiter dictum. cf. Broukh. et Vulp. fruatur ille tacite et cum nullius invidia, adeoque tuto et secure, suo bono, quod obtigit.

9. *Sic, sine invidia, sine gloria ac vana ex eo laude, quod tam pulchram puellam amem. possim bene vivere*, h. beatus esse, feliciter agere vitam; non, genio indulgere; unde enim? de herbis et radicibus? Sunt autem dulcissimi versus, qui sequuntur.

11. 12. *Compara Propert. I, 11, 23.:*

*Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes,
Omnia tu nostras tempora laetitiae.* W.

Nunc licet e caelo mittatur amica Tibullo,

Mittetur frustra, deficietque Venus.

Per tibi sancta tuae Iunonis numina iuro, 15

Quae sola ante alios est mihi magna deos.

Quid facio demens? heu, heu! mea pignora cedo.

Iuravi stulte; proderat iste timor.

Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius ures.

Hoc peperit misero garrula lingua malum, 20

Iam

14. *deficietque Venus*) ipsa Venus artes suas et illecebras frustra in me experietur; omnia licet molita in me fuerit, tandem abstinendum ei erit a consilio, meum animum a te abalienandi. Vulp. cum Statio accipiunt, ut sup. I, 5. 40.

Admovit dominae deseruitque Venus.

perperam, puto.

15. *tuae Iunonis*) tui Genii. v. III, 6, 48. H. Amantes ut puellis persuaderent, per Iunonem iis aliasque deas feminarum iurare solebant. W.

eod. *Haec — numina iuro*) haec tibi iuro per numen, sine praepositione, ut Virgil. XII. Aen. 197.

Haec eadem, Aenea, terram, mare, fidera, iuro. ubi v. Serv. cf. h. l. Broukh. H. Recepi: Per tibi. W.

17. *heu heu mea pignora ce-*

do) h. illud, quo eam illigatam et devinctam mihi habebam, scilicet illo metu et sollicitudine de fide et constantia mea, ne desereretur aliquando a me.

18. *proderat iste timor*) Metus de fide mea et constantia proderat ad te in fide retinendam; nunc, sublato illo metu, sublata est amoris tui pignus et fides.

19. *Nunc tu fortis eris*) ferox. ut sup. I, 5. *gloria fortis.*

eod. *nunc tu me audacius ures*) non tam, amore incendes, quam, cruciabis, dolere coges, curam et sollicitudinem animo iniicies; ut ap. Terent. Eun. III, 1, 47.

Si quando illa mentionem Phaedriae facit,

Aut si laudat, te ut male urat.

cf. ibi v. 43.

Iam faciam, quodcunque voles, tuus usque manebo,
 Nec fugiam notae servitium dominae;
 Sed Veneris sanctae confidam vinctus ad aras;
 Haec notat iniustos, supplicibusque favet.

C A R M E N XIV.

Rumor ait crebro nostram peccare puellam.
 Nunc ego me surdis auribus esse velim.
 Crimina non haec sunt nostro sine iacta dolore.
 Quid miserum torques, Rumor acerbe? tace.

C A R M E N XV.

D O M I T I I M A R S I.

Te quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
 Mors iuvenem campos misit ad Elysios,

Ne

21. Mite amatoris ingenium agnosce. Quandoquidem semel se in manu et potestate puellae esse sentit: nolle se profitetur ingum detrectare, sed in servitute perdurare.

23. *Sed Veneris sanctae confidam vinctus ad aras*) n. tanquam supplex. v. II, 6, 33. ut solebant servi male a dominis haberi. *Veneris sanctae*, ut v. 15.

24. *Haec notat iniustos*) flagellis notas inurit, ut ap. Horat. III. Od. 26, 11. Venus sublimi flagello tangit Chloen. Ita Vulpis. Possis et omnino interpretari, punit, castigat, ulciscitur.

tur. Nam *notare* est non modo reprehendere et reprobare, verum etiam damnare et punire, proprie cum ignominia.

Carmen XIV.

Miri leporis et urbanitatis epigramma. Placet amator, qui, de puellae perfidia sollicitus, tantum hoc in votis habet, ut ipse surdus sit. An Tibullum auctorem habeat, credere licet et non licet.

1. *peccare*) v. sup. I, 6, 71.

Carmen XV.

Domitius Marsus vixit temporibus Augusti, et Epigram-

matum

**Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.**

matum scriptor habitus est imprimis nobilis atque excellens. Multa de eo eiusque fragmentis docte disputat Broukhufius.

4. *Aut caneret forti regia bella pede*) bella, quae inter reges fuere. Virgil. Ecl. 6, 3.

Cum canerem reges et praelia.

Contra de Tragoedia intelligendus Horat. I. Sat. 10, 42.

— — *Pollio regum*

Facta canit pede tor percusso.

conf. Heinl. ad Ovid. IV. ex P. 2, 1. *forti pede*, heroico. Horat. eod. loco:

— — *forte opus acer,
Ut nemo, Varius.*

OBSERVATIONES

ET

INDICES

IN

TIBULLUM.

EDITIONIS

HEYNIO - WUNDERLICHIANAE

PARS POSTERIOR.

LIPSIAE, MDCCCXVII

SVMTIBVS FRID. CHRIST. GVIL. VOGELII.

OBSERVATIONES

IN

TIBVLLVM.

IN LIBR. I.

ELEG. I.

In toto Tibulli volumine vix unquam maiores difficultates obiciuntur interpreti, quam in ipsa fronte. Hiant enim inter se ac dissident sententiae; sunt etiam versus sensu commo destituti. Luxatione igitur et corruptela laborare carmen hoc, ut nonnulla alia, in promptu est. Ios. Scaliger, quo erat acumine, transpositione versuum tanto malo morderi voluit. Sed an boni medici partes ea in re tuitus sit, qui nihil nisi idoneis de causis, re explorata, et probabili satis cum spe boni eventus moliatur, valde dubites; ita enim pro arbitrio et auctoritate magis, quam cum ratione certa et perspecta versatus est. Statim v. 3. et 4. post v. 44. collocatum voluit, quod tamen Broukhufius demum executus est. At reliqua in ipsa Scaligerana editione novata sunt: primum v. 9. 10. ante v. 7. 8. et post v. 10. inserti sunt vl. 29 - 32. 35. 36. post v. 24. autem vl. 37 - 40. hinc 33. 34. et 41 - 50. quibus subiiciuntur ii, quos paullo ante diximus, v. 3. 4. inde 25 - 28. eosque excipiunt vl. 51 - 58. Tum ex altera Elegia huc retracti sunt vl. 71 - 78. et 65 - 70. Iam primum si quaeras, cur mutationes hae ac translationes hoc nec alio modo factae sint, nullam aliam defensionem eae habent, quam sententiarum similitudinem aliquam; ita tamen, ut non minus commode satisque opportune pluribus aliis similibus traiectionibus uti possis; quo iure autem Scaligerana aliis rationibus praefenda sit, dicere non habeas. Tum vero illud multo magis molestum est, quod ipsa illa dilanatione corporis nihil effectum videas; hiantes enim ac disiunctae sententiae in Scaligerano contextu non minus occurrunt et multae et importunae. Itaque Scaligerana, a Broukhufio adscita, perturbatione carminis liberandum esse poetam cum Vulpio censuimus. Nunc vero et illud adiicimus. Luxata esse multa, in primis maxime elegiis, recte vidit Scaliger; verum idem non vidit, nos non habere nonnullarum elegiarum nisi particulas et excerpta e pluribus carminibus. Haec

autem vulnera nequaquam eiusmodi sunt, ut ulla medela critica sanari possint; verum ea indicasse satis est. Cum enim, quod alias nos statuere ostendimus, Tibulli unus codex servatus post longum tempus, casu ne an viri alicuius docti sollertia, in lucem esset protractus, lacer ille et attritus multis paginis, prioribus in primis, legentis et describentis librarii oculos fugisse videtur. Descripta igitur sunt, relictis ceteris, ea, quae legi poterant; signa tamen, quibus intervalla inter excerpta diversa designarentur, aut apponere oblitus est librarius, aut apposita ab iis, qui inde nova exemplaria petierunt, neglecta sunt. Atque ea quidem multis in locis facile reperiri possunt, ut in ipsa nostra recensione signa apponere non dubitaverimus; in aliis satis quidem probabili iudicio suspicari licet eiusmodi hiatus. Sed accessere aliae perturbationum causae, quae iudicium implicant et impediunt. Nam exsistere primum iam superioribus saeculis, qui consulere sensui carminis, et modo coagmentare et reponere luxata, modo hiatus supplere insititiis versibus male insituerent. Alii tantum loca, quae videbantur praestantiora, fortasse etiam quae castiora, exscribere; eius generis erant Scaligeri excerpta, quae ait esse pervetusta. Elegias porro in antiquioribus libris non fuisse distinctas inter se, nisi forte obscuriore signo, in aliis rubro, aut vacuo spatio relicto, satis constat. Has disiungere adeo ac distinxere homines non omnino doctissimi. Nec tamen novare multa ne in his quidem consultum est; primum, quia pauca tuto satis novare licet in hoc genere, tum, quia Scaligeranae traiectiones iam satis docuere, plus incommodi et molestiae ista discrepantia numerorum in editiones auctorum inferri. Relinquere igitur satius est in primis ea, quorum correctio satis explorata non est, et de iis in observationibus criticis monere, quae nobis aliter constituenda videbuntur.

Inscriptiones librorum librariis aut grammaticis debere, notum est. In libris est fere praefixum: *Albii Tibulli equitis Ro. poetae clarissimi primus liber*. Sic Guelf. quoque 4. In Guelf. 2. *Albii Tibulli poetae illustris elegiarum liber I. incipit de Amoribus Deliae*. Alii libri omni rubro carent.

2. *culti iugera magna soli*] Ita in plerisque scriptis, teste Broukh. et sic etiam in Cod. Reg. et Corvin. et Guelf. omnibus, vulgatum, idem in omnibus, quas novi, edd. etiam vett. utriusque sectae. (Add. Zwic. 1. 2. Goth., ex quo Vossius multa affert. W.) Probant Gœsius a Broukhufio

busio laudatus et Vulpus, et nuper Henley. Dehes itaque *iugera* accipere simpliciter *rura*, *arua*; aut cum Vulpio dices, esse illud perpetuum iugeri epitheton. Quidam tamen Codd. (Add. Voss. 2. W.) *iugera multa* praeferunt; quod secuti sunt Statius, Scaliger et Broukh., quia iugeri certa magnitudo, neque aliud parvum est, aliud magnum. Et verum est, dixisse veteres fere *iugera multa*, vel *pauca*. v. Broukh. ad h. l. cf. Ovid. III. Fast. 192. IV. ex P. 9, 84. Adde Burmann. ad Virgil. Ge. IV, 127. Rutil. I, 556. Burmann. Sec. Anthol. Lat. To. I. p. 260. Et sic ipse Noster inf. III, 3, 5. II, 3, 42., unde tamen potest videri *multa* in hunc locum venisse. Nunq̃ *iugera multa* retraxi, quia librorum auctoritate nihil hic expediri potest; ad sensum autem *multa* praestant, *magna* et otiosa sunt et molesta. Nam si quem possidere audio *agros multos*, etsi poeticum non est — desiderabo enim *iugera mille* aut aliud quid — elegia tamen indignum non est, quamquam tenue vocabulum; at si quem possidere audio *magna iugera*, *magnum agros*, sentire videor aliquid incommode dictum, in primis pro elegiae simplicitate. H. Nullo adhuc exemplo, *iugera* pro *arvis* vel *agro* positum esse a Latinis, comprobatum est. Nam apud Horatium Od. III, 24, 12., quem locum affert H. Vossius, *immetata iugera* Getarum non sunt immensa, sed, contra morem Romanorum, certis finibus non distincta, nec certis possessoribus propria. Itaque epitheton *magna*, ut *iugeribus* inconueniens, adspersus, *multa*, quod alii poetae hac in re frequentarunt — vid. Statium h. l. — retinui. Vossius, qui *magna*, ut poeticum, restituit, neque Hufschkii neque aliorum assensum tulit. W.

3. 4. Reiecit hoc distichon post vl. 44. Broukhufius ad Scaligeri arbitrium. Accedo in hoc viris doctissimis, quod cum tota sententia male illud cohaerere et ipse profiteor. Ut autem eo, quo inseruere loco, opportuniorem illud stationem acceperit, vereor. Tum vero in ipsis verbis nonnulla sunt, quae totum distichon aut suspectum faciunt aut certe interpolatum arguunt. Sed primum videamus, quam male illud locum suum tueatur. Non agi potest nisi de eo, qui in castris versatur, hosti ex adverso positus, ut adeo partim perpetuus metus ab adfidente hoste, ne castra adorantur, legionarium agitet, partim, ubi somnus obrepserit, repente classicum auditum quietem interpellat, cum adversus hostem vallum tuendum sit; nam si quis sensus verborum est, hic fere esse debet.

Sic

Sic autem ei primum distichon parum respondet. Nam qui adhuc sub signis habetur, etsi forte ille congerere divitias dici possit, nondum tamen ille *tenet* culti iugera soli; aut, si tenet, alienum tamen hoc nunc a tota sententia. Alioqui bene convenit hoc, quod in nota posui, duplex ex militia lucrum, praedae et assignatorum agrorum h. l. respici. Cogitabam de veteranis limitaneis, in imperii finibus adversus barbaros collocatis, qui et agros tenere, et simul militiae terrores experiri poterant. At Tibulli aetate nondum legiones in limitibus habebantur. Ita vero versus a seriore poeta insertos credere necesse est. Sunt porro alia, quae in his versibus premunt. Nam vocabulum *assiduus* statim tertio hinc versu redit; unde etiam nonnulli eo devenere, ut illo versu *exiguu igne* reponerent. Sed non minus hoc altero loco vitium quæri poterat. Tum vicino hoste recte terreri aliquis se dicat: sic Ovid. IV. ex P. 9, 82.

Et quam vicino terrear hoste, roga.

At illud parum accurate dictum videtur, quod vicino hoste *labor* *terrere* dicitur. Quomodo hoc fieri possit, ut labor terreat? Quod apud Silium legitur lib. X^o, 52 *partique timore labore*, non minus in vitio cubare videtur. Recte quidem *terror* et *labor* iunguntur, militiae comites; *terrent* tamen ea, quae metuuntur, terrent mala, pericula, discrimina; *labor* autem, quippe qui tolerandus est, premit, urget, exercet. Placetne hoc substituere: *Quem labor assiduus vicino exercent hoste?* quod et in mentem venerat Musgravio, ut nunc ex Henley didici. An labor pro periculo, tanquam labor mentis dictus? an is mutandus in *pavor*, qui frequenti lapsu librorum cessit alteri? cf. Marklandi Epist. crit. p. 123. Terreri sane metu, pavore, dicimur. Ovid. IV. Met. 801. *ut attonitos formidine terreat hostes*. Vix tamen in militem cadit *pavor assiduus*; etsi perpetua trepidatio in castris, quae ab hoste circumdata sunt, esse potest, et poetae ea ipsa notione universe in re bellica utuntur: *puer — Vitamque sub divo et trepidula agit In rebus* Hor. Od. III, 2, 5. — Vulpus, quem unum inter interpretes hoc loquendi modo, ut *labor* *terrere* dicatur, offendi vidi, laudabat amici conjecturam parum felicem: *torreat*. An olim fuit: *Quem clamor subitus vicino terreat hoste*. Ita legi posse; inquis, non dubito; sed olim ita scriptum fuisse, quo pigrore contendas? Recte; ergo relinquamus hoc, quod ad liquidum perducere nequit. Vides alterum non minus improprie dictum: *classica pulsa*, quae cani vel inflari dicuntur; non

non pelli. Poterat tamen vitari hoc; erant poëtae ad manus *classica rauca*. Aut igitur exoleverant litterarum ductus in vetere charta et male reparati sunt, aut debetur totum distichon homini docto ex seriore aevo: ei *classica pulsa* esse poterant, quia *tympana pulsa* cogitabat, quae nunc signis militaribus edendis adhibentur. Nodell in Notis p. 70. *tibiam pulsata* ap. Lucret. comparat. Verum ibi est *tibia digitis pulsata*. IV, 587. et V, 1384. At *classicum* canitur tuba vel lituo. H. Hexametrum vide quae equidem interpretatione in Notis tuitus sum; tuetur Hufschkius hac annotatione: labor, qui semper inflat, saepe de improvisa venit, recte dici potest *terrens*. Idem coniecturam suam *deterat* multis exemplis locutionum, *labor terit, frangit, πόνος τρίβει, τρέει*, illustrat. Pentametri sanitas docetur explicatione Heynii; cui assentitur Eichstadius, notans, verba, instrumentis, quae plectro aut digitis temperantur, propria, translata esse ad ea, quorum modulatione ac spiritu efficitur, Aristophanemque similiter dixisse Av. 682. καλλιβόαν κρέκονσ' αὐλὸν φθέγμασιν ἡρινόισ; assentitur et Hufschkius, afferens e Plutarch. Sympol. II. Quaeft. 4. Vol. VIII. p. 528. ed. Reisk. καὶ κρούματα αὐλήματα καλοῦσιν, ἀπὸ τῆς λύρας λαμβάνοντες τὰς προσηγορίας. et Claud. XVII, 312. cui *tibia flata*, Cui *plectro pulsanda chelys*. Forcellinius etiam *pulsa* pro inflata per abusionem dici statuerat. Idem *classica* pro instrumentis accipit, quibus signa dantur, tubis, cornibus, lituis, secutus Asconium in Drvinat. Verr. Cic. c. 17. qui haec notat: *Symphoniaci servi* capiuntur, ut in classe pugnantibus *classicum* canant; unde ipsi tubae classis nomen est positum *classicum*; et Servii notam ad Aen. VII, 637.: *classicum* dicimus et tubam ipsam et sonum. Recte, opinor, si exempla supra posita comparas. Ceterum bene Heynius censet, ad nocturnos incurfus haec signa esse referenda, non, quod Vossius quoque putat, ad vigilias nocturnas. Chorus in Soph. Aiace queritur, bello sibi eripi *ἐννυχίαν τέρψιν λαβεῖν* 1203. et 1211. *ἐννυχίου δειμαντος* mentionem facit. De scriptura unius codicis *quo*, a Vossio reposita, vid. Obsl. ad I, 10, 64. W.

6. *Me mea paupertas vitae traducat inerti*] Ita vulgo legitur. *vita* — *inerti* Corvin. cum Guelf. 2. et Vincent. Bellov. Speculo morali VI c. 81., ut olim coniiciebat Fruter. Verisim. I, 6.; parum commode, si *traducere* h. l. dicas esse *ἐννυχιασκεῖν*, deridendum praebere aut in contemtum exignavia adducere; melius est, si dicas *vita* esse pro *per vitam*. Ut *vitae est iter, cursus*; quidni et *ductus per eam*? Expo-

Expofui in notis, quantum facere licuit, verſus ſententiam & vulgari lectione. *Ad vitam inertem eum adducit paupertas*, h. e. ut inertem agere vitam poſſit, conſequitur eo, quod paupere vita contentus eſt. Admodum tamen inſolentem et inſuavem loquendi modum hunc eſſe bene ſentio; et pro inutili nota ſuper alliteratione in *Me mea mallem* Broukhufius uſum illum loquendi declararet: *paupertas traduct me vitae inertis*. At eſt aliud dicendi genus ſatis frequentatum: *traducere vitam*, etiam, *vitam otioſam, tranquillam*; et Petron. 14. *Ipsi qui Cynicoa traducunt tempora coena*, h. e. victu tenui. H. Cum *paupertas*, in qua Tibullus degebat, conf. 19., ut tum mores erant, *probro haberetur*, teſte Salluſtio Catil. 12., homines cum alias divitiarum parandarum vias tum militiam ſequebantur, qua illae facile quaerebantur. Cum igitur arma deprecetur, optat, ut *paupertas* ſe ad *vitam inertem* ducat, nec ad *militiam* ſtimulet. Conſtructione *traduci vitae* pro ad vitam non offendor, quippe qui ſciam, verba motus, *venire, redire, peregere, intrare, ſuccedere, compellere, jacere* cum dativo poetice conſtrui. Et Huſchkius ſcripturam Tibulli veram habet. Gœrenzius vero, ſtatuens, poetam non capere, ut ad vitam inertem perveniat, ſed ut in ea permaneat, praefert *vita*, per vitam; quod nollem factum. Nam nec cauſa allata vera, et uſus loquendi comprobandus erat. Scripturam et interpretationem Fruterii, qui et *inertis vitae* ſuſpicatur, opinionemque ſuam verſibus 57. 58. defendit, amplexus eſt Gronovius Elench. Antidiatr. p. 209 - 211. ed. Lipſ.: propter paupertatem licet infament ma homines, et per ora traducar tamquam piger, iners, nihil curp, dum affiduo igne focus mihi luceat. Sed ut de ſenſu taceamus, ubi exempla conſtructionis *traducere aliquem aliqua re*? Handius ibi p. 211. *inertem vitam* interpretatur non ſpectioſam, ignobilem; Cruceius in Muſcario p. 324. ita: *Traducat*, proprie, id eſt avocet mentem meam ab aliis ſtudiis, quae ſecum volutat, ad poeticum. *Hic enim dux ſum milesque bonus*, ait mox Tibullus. Quam explanationem nemo probabit. W.

6. *affiduo — igne*] Ita vulgo editum uſque ad Scaligerum, etiam in vet. edd. utriusque ſectae. Sic ſcriptorum quoque pars, et Cod. Reg. cum Corvin. Alii ſcripti, cum Vincent. l. 1., Guelf. 2. pro var. lect. *exiguo*, quod cum Scaliger repoſuiſſet, a Broukh. reiectum eſt. Placere poteſt utraque lectio. Codicum auctoritas fere par, ſi omnino in Tibullo ex librorum auctoritate quidquam conſtitui

Situi potest; nam *numero* fere *librorum* lis transigi solet; quandoquidem *vetustatis* vel *diligentiae* et *doctrinae auctoritas* vix de uno et altero codice prodita est ab iis, qui eos versaverunt. *exiguo igne* se commendat, ne bis occurrat intra paucos versus vox *assiduus*. Reprehendunt quidem eam, quod *exiguus* et *parvus ignis* in foco vix esse potest in laude. Enimvero extenuare solemus ea, quibus nos contentos esse significamus. Contra verum poetae votum declarat alterum *assiduo*, quod hactenus maiorem veritatis speciem prae se fert. Ita ex hoc ipso versu dixisse creditur Martialis X, 47, 4. *focum perennem*, et e quo stabilit lectionem Jortin (*Tracts* T. II. p. 448. Theocritus Idyll. XI, 51. ἀνάματος πῖρ; sed haec tantum illustrant lectionem, non stabiliunt. Nec ἀνάματος est quod *assiduus*, sed est perpetuum ignis epitheton ex natura eius petatum, quod materia suppetente non exstinguitur. Addit Broukh. et hoc, *lucere* non nisi de magnis ignibus a poetis dici; quod tamen et ipsum leve est. Respexit hunc locum Statius I. Silv. 2, 255.

divesque foco lucente Tibullus.

Verum ad lectionem dubiam nullum praesidium inde nanciscimur. Omnibus expensis prior sum in alteram lectionem *exiguo*. H. Eamque recepi. Magis placet declaratio animi continentissimi: dummodo pauca mihi sint ad vitam sustentandam, quam sententia, epitheto *assiduo* significata: mode ne umquam inopia vel fame premar. Mecum faciant Eichstadius et Vossius, cui *assiduus ignis* vitam luxuriosi notare videtur. *assiduo* tamen praefert Gruterus, eumque secutus Gronovius Diatrib. Stat. lib. IV. c. 43. p. 434., denique Hufschkius, hunc sensum inesse statuens: ut *perennis* sit domestica felicitas, optat Tibullus; lectionemque illam et propter auctoritatem veterum Grammaticorum et propter repetitionem vocis retinendam esse. Suaviter enim focum Tibulli *assiduo igne* lucentem opponi *assiduo militis labori*; (similem oppositionem; aequabilis nimirum tranquillitatis et laboris non interrupti, Henley sibi finxerat). Haec interpretatio viri Latine doctissimi mihi non magis probatur, quam quae adiecit: *exiguum ignem* hominem designare, in magna inopia viventem; idque a Tibulli conditione alienum esse. Verbis enim *ignis exiguus* pro diversa sententiarum iunctura diversa inelle potest significatio. W.

7. 8. Distichon hoc pro fragmento a ceteris diverso habendum esse videtur. H. Cohærentiam sententiarum in Notis demonstravi, nuncque Hufschkium mecum sentire video. Idem locutionem *ipse destituit* absolute poni ex Livio

vio I, 41. docuit. Goerenzius, qui *me* supplendum esse putat; coll. I, 5, 40. II, 6, 13. 45., correctione *neu* pro *nec* nexum restitutum censet. — Goth. 10. in pro et. v. 11. *stirpes*. W.

11. *stipes — desertus*] qu. Palat. *defectus*, male. Salmast. de Cruce p. 514. malebat *defixus*, ut inf. I, 3, 43. *fixus in agris lapis*. Burmann. ad Virg. Aen. II, 714. *desertum stipitem* accipiebat, ut *desertam Cererem* illo in loco, h. e. vetustate relictum et parum frequentatum signum dei. Nec vidit vir doctus, obitare *florea ferta*, quae si habebat, non erat prorsus desertus deus. *Deserere* pro defigere accipiendum, ut in nota monitum. Sic *destituere* quoque. Apud Varron. R. R. I, 20, 2. *furcae destitutae*, ubi v. Intpp. cf. Burmann. Sec. Anthol. Lat. lib. III, 174. ubi est *desistere*. H. Broukhufii sententia displicet. Nam grammatica obstat, ne *desertus* a *fero*, *satum*, derivetur, neve a *fero*, *sertum*, sensus. Neque hilum probant compositiones *defigere*, *defodere* (*ναρρῶσαι*). *Desertus* est solus, solitarius, in loco infrequenti positus. Forcellinius notavit, *alcyones*, quas Ovidius *solas* Heroid. XVIII, 81. vocasset, apud Propertium I, 17, 2. *desertas* dici. Lachmannus mecum communicavit Propert. 1, 20, 36. *desertae arbores*, quod convenit cum ἐρημιαῖος δευαῖ Moschi III, 21., quem locum Hufschkio debeo. Apud Virgilium Aen. XI, 843. *Nec tibi desertae in dumis cokuisse Dianam Profuit*, Camilla dicitur *deserta* h. e. solitaria. Vindob. *agros*, in marg. *agris*. Rem illustrare Nodell. Not. Græc. p. 72. notat Heynius. W.

12. *florea ferta*] Nos *I'estons* dicimus. Alii libri, etiam Regius et Corvin. (Add. Zwic. 1. 2. et Goth.) habent; *florida ferta*, quod ubique in edd. visitur; sed recte illud (quod est in Ask.) praetulit Broukh. quem vide. Eadem varietas El. 2, 14. H. Vide Burm. quoque ad Anthol. L. T. I. p. 658. de vocabulis *floreus* et *floridus*. W.

14. *Libatum agricolae ponitur ante deo*] Ita Muretus correxit. Plures libri, etiam Regius, et vett. edd. cum Ald. pr. habent *deum*; nempe mutatum propter particulam *ante*; quam non meminerant Tibullo absolute poni. v. II, 1, 24. 5, 66. III, 1, 10. hoc loco, antequam ipse poma gustem. Alii adeo *agricolam* reposuere, scilicet ut accusativo *deum* conveniret. Ald. sec. unus Gebh. et pro var. lect. Guelf. 3. *deos*; quod et Barthio placuit, ut legeretur *agricolae deos*. H. Mureti correctionem firmant 3odd. Ask. et Vindob. — Cetera apogr. cum Zwic. 1. 2. dant *deum*; marg. Vindob. *agricolam*, Goth. *libatur*. In verbis *ponitur ante* nihil supplendum esse mihi videtur. *Ponere ante* eo sensu dictum,

dictum, quo Plautus Men. II, 2, 2. *Bonum anteponam prandium pransoribus* verbum compositum anteponere usurpavit. Confirmat sententiam locus Horatii Sat. I, 3, 92.

*Aut positum ante mea quia pullum in parto catini
Sustulit esuriens.*

Adde infr. II, 5, 98. *coronatus stabit et ante calix similem usum verborum stare ante*; et *agere ante* Virg. Ge. III, 552. *Pallida Tisiphone Morbos agit ante Metumque*, cum quo cf. Tibull. I, 2, 69. ibique Santenium Bibl. Crit. III. p. 68. Similiter eodem significato usurpatur *praei* et *i prae* (Ter. Eun. V, 2, 69., et *abi prae* Ad. II, 1, 13.), nisi quod hoc poetarum est. — De sententia ad particulam *ante* supplenda vid. Obss. ad II, 1, 24. — Locus II, 5, 66. non convenit. — Ad rem illustrandam facit Censorinus de Die Nat. c. 1. de maioribus referens: *cum perceperant fruges, antequam vescerentur, dis libare instituerunt*, ubi vid. Lindenbr. p. 5. W.

15. *tibi fit*] in Reg. *fit* deest. pro *rure* vitiose *thura*. In nonnullis interpolatum *fit*. Sed est dedicantis *fit*, ut iam Broukh. monuit. *Flava* autem *Ceres* est pulchra, quis dubitet? Male ad messem referas.

17. *ponatur*] Maluere viri docti apud Broukh. *donatur*, qui defendit alterum: esse verbum proprium, ut notet sedem certam ac stabilem etc. Hoc est argutari. *Poni* proprium est de statuis et signis, quae collocantur. Nihil amplius. H. Pro *ponatur* Zwic. 1. *potiatur*, sed a correctore mutatum in *ponatur*. Tria apogr. (Goth.) *ortis*. W.

18. *Terreat et*] Corvin. sicque unus Statii cum Guelf. 3. Nec displicet. *curva falce* unus Broukh.; *scæva* duo, ex more librariorum; unus *scævas*; et quartus Palat. *scævus*, quo alii alludebant, unde veram lectionem esse putabat Gebhardus *scævus aves*. Broukhufius miratur, eum non vidisse, *scævas* ad auguria et auspicia spectare. Possunt tamen *scævae aves* esse sinistrae, odiosae, molestae, imprimis in poeta. H. Monac. *terreat et*, atque *ubi* pro *tibi* v. 18. — Ask. et Goth. (ap. V.) *jaevas*, Voss. 1. *scæva*. *Saeva* mihi videtur *falx vineatica* eodem significato dici, quo *dura* illa audit I, 7, 34.; utpote mutilibus arboris vel vitis abscindendis putandisque non parcens, ab hominibus falcem tractantibus translato epitheto. Qui usus loquendi in instrumentis caedis et necis tritissimus; neque in fabris ferrariis aut arte eorum insolitus. Vid. Tibull. I, 3, 48.

nec enssem

Immiti saevus duxerat arto labor.

Positura verborum mira ob vocem *Priapus* ita in pentametro

trum reiectam egregie illustratur loco simillimo Val. Flacc. I, 468.

Quin et Cecropiae proles vacat Orithyiae,

Temperet ut tremulos Zetes fraterque ceruchos. W.

19. *felices quondam nunc pauperis agri Custodes*] Cod. Reg. *felices*, ut etiam alii ap. Broukh. et Guarnerianus, minus bene; sic enim oppositionis perit gratia. (Quatuor apogr. (Goth.) *felices*.) Porro pro *agri* Vulpiana utraque habet *horti*, operarum, puto, vitio; nam in nulla Edit. neque Cod. reperitur, praeterquam in Exc. Lipf. Nisi hoc forte viro docto ex *Lufibus* in animo sedebat; nam Carm. 21. (Virg. Ecl. VII, 34. W.)

— *custos es pauperis horti.*

et 86. quod est Catulli 20, 4.

Herique villulam hortulunque pauperis.

20. *Custodes*] unus Broukh. *Cultores male. vestra*] Ed. Lipf. cum ceteris edd. vett. Guelf. 3. cum altero in marg. *nostra.* et v. 23. *nobis.* H. Zwic. 1. et Voss. 3. *nostra. vestra* sunt vobis debita. Pro *quondam* mira scriptura in Corv. *condam.* W.

21. *Tunc*] Vossio in *tum* de coniectura mutanti accedere non possum. Is poetas huic regulae se adstrinxisse affirmat, ut ante consonantem vel plures *tum*, *tunc* tantum cum vi posuerint; cf. Ge. Virg. I, 136-145. loca, quae illi adversarentur, corrigenda esse censens. Sed ut particulis *tum* et *tunc* eadem significatio est, ita usum earum diversum esse, negari nequit. Particula enim *tunc*, non *tum*, tempus aliquod praeteritum, praesenti oppositum, notat, ita ut ferme ei *nunc* respondeat. Cic. Philipp. VII, 5. *Sed erat tunc excusatio oppressis—nunc nulla est.* cf. Tibull. I, 6, 10. 11. Antithesi autem notationi temporis conciliatur vis aliqua, quae vel absque illa huic vocabulo inest. Iuven. II, 30. de Domitiano moechno: *qui tunc leges revocabat Amaras—Quum tot abortivis secundam Iulia vulvam Solveret.* Add. Tibull. I, 9, 79. 10, 19. ubi nulla varietas. Aen. I, 408. *Quis tibi tunc, Dido, cernenti Italia, sensus?* quod Medicus quoque habet. Cf. Tibull. I, 4, 53. In talibus locis tantum abest, ut *tunc* de coniectura tollendum, ut cum altera lectione *tum* permutandum non sit. Et vide, ap. e codicibus illud sit restituendum Aen. IV, 596. *Nunc te facta inopia tangunt? Tunc decuit, quum sceptrum dabas.* Etiam ubi notationi temporis nulla inest vis, codices tamen non variant, aut minus boni *tum* praebent, *tunc* mihi retinendum esse videtur, ut apud Horatium Od.

I, 13,

I, 13, 8. *Tunc nec mens mihi nec color*, qui locus Vossii diligentiam effugit. Cur enim poetas, *hunc* et *nunc* ante consonas qualescunque usurpantes, particulam *tunc* ibi tantopere odisse statuis, ut eam semper respuerint? Adde quod suum quisque in re tam parva morem sequi, aut, ut Hufchkius observat, fieri potuit, ut pro diversitate consonae sequentis modo *tum* scriberetur, modo *tunc*. Ex iis autem, quae supra posui, Virgilio Ge. I, 454.

Sin maculae incipient rutilo miscerier igni,

Omnia tunc pariter vento nimbisque videbis

Fervere.

tum reddes e cod. Mediceo, quem nec Vossius secutus est; et Ge. I, 341. 342. Ceterum formulae *tum vero*, *tum primum* magis frequentantur, quam *tunc vero*, *tunc primum*. Tacitus Hist. 2, 6. *tunc primum* dixit. Sed ille, si codices cum fide comparati sunt, *tum* et *tunc* promiscue saepius posuit. — Goth. (ap. V.) *lustrabit*. W.

22. *hostia magna*] *magna* comparative, ratione angustorum finium habita et tenuitatis agelli. Sic et Cod. Reg. quod recepit Scaliger, a Mureto iam in scholiis e libris propter sensus rationem praelatum alteri lectioni, quae in plerisque libris, omnibus Guelff. et edd. ant. etiam Rom. et Lips. cum Corvin. est, *hostia parva*. Habet et haec lectio, quo se tueatur, si cogites opes poetae accisas; et vim habet ad multo magis extenuandam fortunam. Pro suo quisque sensu de his statuere. Nam sunt innumera, imprimis in poetis, de quibus nulla nec iudicii subtilitate nec auctoritate pronuntiari potest, ita ut arrogantiae aut pertinaciae sit, alios ad assensum cogere velle. H. Apogr. (Goth.) et Zwic. 1. 2. cum Guarn. *parva*, marg. Vind. *magna*. W.

24. *clamet*] Reg. *clamat*, ut et alii scripti et editi ap. Broukh. H. Adde Guarn. et tria apogr. in quibus Goth., ubi et *messae*. — Pro *vobis* Zwic. 1. *nobis*. Guarn. *mystica* pro *rustica*. — *quam*. In Zwic. 2. superscriptum *al. qua*. W.

25. *Iam modo non possum contentus vivere parvo*] Broukhufius magnopere contendit, alteram negationem deesse, cum esse deberet: *non possum vivere non contentus*. Huius loquendi rationis exempla collegisse ait Manutium ad Cio. ad Div. I, 9. Muretum Var. Lect. X, 7. Verum illa tum locum haberent, et cum nostro committi possent, si hic esset: *non modo possum — sed ne — quidem*. Ita enim comparatum est cum omnibus exemplis, quae ab istis viris doctis, item ab Horatio Tursell. et aliis laudantur, ut *primum non modo*, nunquam *modo non*, sit, deinde ut vel *ne — quidem*,

quidem, sed vix, vel sed etiam, verum etiam sequatur: v. c. Cic. ad Div. I, 9. *non modo praemiis — sed ne periculis quidem compulsus ullis.* Unum exemplum est, ab nemine tamen horum notatum, quod huc conferri possit, in Cic. ad Att. XIV, 5. *eos — tantum non laudari atque amari, sed parietibus contineri.* Verum Broukh. adeo *non possum* simpliciter pro *non possum non* poni posse putavit: cuius rei exemplum existare non putem. Vulpus *modo non* pro *non modo* positum accipit, quod primum nescio, an bene fieri possit; deinde sententia languens inde efficitur: *non modo modico contentus possum vivere — sed etiam aestum vitare sub umbra.* Scaliger Excerptorum suorum fidem sequitur, in quibus est: *Quippe ego iam possum.* Sed hoc interpolatricem manum nimis aperte prae se fert; quae omnino in illis Excerptis saepe sententiarum capita aliter constituit: nimirum ut iis sensus constaret, seorsum lectis. Ego *modo non* aliter posse accipi non puto, quam pro *μωρονον* χι, fere, propemodum. Ita video etiam Statium sensisse, qui laudat illa Aeneidis IX, 141.

— *penitus modo non genus omne perosos*

Femineum.

ut sensus sit: *iam fere possum, iam tandem animum meum ita paravi, ut, deposito illo divitiarum per militiam parandarum studio, in agro meo otium ferre possim.* quod Horat. II. Carm. 6, 5. dicere voluit:

Tibur Argeo positum colono

Sit meae sedes utinam senectae,

Sit, modus lassu maris et viarum

Militiaeque!

Illam verba: *contentus vivere parvo*, respondent istis: *Me mea paupertas*; ista vero: *Sed Canis* etc. his: *vitae traducat inertis. deditus esse viae* dictum videtur, quia iter illud, animo ad divitias comparandas intento, instituitur. cf. v. 49. Ne quis porro ad *rivos praetereuntis aquae* offendant, et fortasse *ripas* hic quaerat, tenendum, *rivum aquae* etiam alios, v. c. Horat. III. Carm. 16, 29. Virgilium et ipsum Livium dixisse. (Plura loca vid. collecta Heynio ad Virg. Ecl. VIII, 87. Similes compositiones sunt *crateras olivi* Ecl. V, 68. — τρέπους λουτρῶν Soph. Ai. 1405. ἵστρων ἐν-φρόνη Electr. 19. W.) Particula vero *Sed* maxime referenda ad v. 16. quanquam fere reponendum putem et: v. ad I, 9, 44.

Ita quidem locum expediri posse, olim putabam. Sed languet et friget vel sic sententia, nec videtur versus tam male

male concinnatus: *Iam modo non possum*, a Tibullo proficisci potuisse. Tum sequentia quoque luxata esse arguit hiatus inter sententias. Ad sensum saltem praeferam *Iam modo, iam possum*, (in quod Guyetus incidit. W.) elegantius quam, *Iam modo nunc*: quod in codd. est Guelf. 3. et Ask. Nisi forte iuncta fuit superioribus sententia: *Agna cadet vobis — Si modo nunc possum*. Exciderat profecto una ex particulis, eaque male suppleta est. Sed alterum *Nec semper longae deditus esse viae* multo magis laborat. Contorti et ingenii et sermonis est: *longae viae aeditum esse*. Ad litterarum ductum prope quod accedat, nihil succurrit, cui satis fidam. Sententia fere haec esse debuit: *Nec semper longae taedia ferre viae*. Comparato versu ex Copa 5. (Virg. T. IV. p. 304.) *Quid iuvat aestivo defessum pulvere abesse*, ariolari possis: *Nec semper longa fessus abesse via*. Totum autem distichum h. l. sublatum esse velim; insertum fortasse ea de causa, quod sequens versus: *Sed Canis* legitur depravate ex: *Sit Canis aestivos ortus vitare* h. contingat hoc, liceat; ut inf. I, 6, 24. *Tunc mihi non oculis sit timuisse meis*. Mox *Canis aestivos ortus* suspectos habebat Bentleius ad Horat. I. Sat. 6, 126.; non enim tempus Caniculae, sed aestum vitari posse sub umbra. Sed velificabatur ille causae suae, dum ea scribebat ad Horatii lectionem antiquam revocandam. Canicula enim et ipsa et eius ortus pro aestu poni et possunt et ubique solent. Multo minus admitteremus viri summi coniecturam: *Canis — ictus*. Ad sensum cf. Prop. III, 4, 6. seqq.; et Alcaei fragmentum a Mureto comparatum:

— — λασίας θάμνη ὑπὸ πλατάνου

Καίματ' ὀπωρινόιο φυγῶν κυνός.

Ait se sub umbrosae platani fronde aestum fugere Caniculae sub aestatem adultam. H. Henley ὑποθετικῶς versus 25. 26. accipere: *Si non possum vivere — sed (at) possum vitare*, notat Heynius. Lacunae signa post v. 24. sustuli, ita sententias singulas cohaerere ratus: Cum Laribus se in posterum etiam agnam mactaturum esse promississet, non vero hostiam maiorem, causam huius rei subiiciens a versu 25., ampliora se numquam appetiturum, nec castra amplius secuturum, sed parvo contentum vitam rure quietam exacturum esse profitetur. Ut Heynius voluit, et Vossius fecit, dedī *Iam modo, iam*, pro quo censor editionis Vossianae *Iam, modo iam* postulavit; non quod Tibullum ita scripsisse mihi persuaderem, sed ut negatio abesset, quae sententiam totam perturbaret. Hufschkius correctionem illam prorsus impro-

bans

bans et compositionem iam modo, proponit: *Iam volo, nam possum, contentus* etc. Goerenzius nam pro iam coniiciens, quae particulae saepe confunduntur, cetera, ut sana, ad verba *Io menses et bona vina date* refert: Tibullum optare, ut ipsi quovis anno (v. 9.) *frugum acervi et pleno pingua musta lacu* subnascentur; nam exiguo tantum frugum fructuumque (ex anni vitio) proventu contentum vivere ipsum non posse, licet ceteroqui divitiis facile careat. Goth. *possem*. — Zwic. 2. *contemptus*, sed sic ut *m* sit correctoris. — 26. Verba *nec semper* etc., quorum sensus est: et abstinere militia, quam prius toleravit, ut vidit et Henley, sana sunt, cf. Not. *Semper* de rebus, quae assidue fere vel saepius fiunt. Propert. I, 20, 14. *semper adire lacus*. — 27. *aestivos ortus* defendit et Hufschkius contra Bentleium. Zwic. 1. *hortus*. — 28. *rivos* Vossio mutatum in *rivum*, emendationem Burmanni; hominem ad unum rivum requiescere. Quid si duo vel tres per silvam serpunt, ubi requiescis? Quis novit regionem Pedanum, ubi praediolum Tibulli? Nec his adminiculis opus est. Nam neque se *iacentem* vel *dormientem* fingit poeta, neque, si hoc velis, ad plures rivos *simul* iacentem. Vossius memor non fuit Virgillii Ecl. I, 52.

Fortunate senex, hic inter flumina nota

Et fontis sacros frigus captabis opacos.

ubi ipse hunc sensum reddit: requiesces in umbra ad *rivos* obliquo cursu labentes; neque Horatii Ep. I, 4, 4.

An tacitum silvas inter reptare salubres.

— Neque necessarium aut poeta dignum statuere, *rivos* esse canales, qui in hortos vel agros ducebantur. Ge. I, 106. *fluvium* inducit *rivosque* sequentis. Ovid. Remed. Amor. 194. *Ipse potes rivos ducere lenis aquae*. cf. Horat. Ep. I, 10, 6. W.

29. *Non tamen*] Colot. *pigeat bidentem*. Reg. Guelf. 3. et Corvin. *bidentes*, ut alii. Et sex apogr. (Goth.) *Guarn. ludentes*.

31. *Non agnamue sinu pigeat — referre*] *Nunc — agnamque — foetumque* Colbert. et ed. Brix. *pudeat* Ed. Rom., ut etiam ex Colot. notavit Broukh., ex aliis Statius. Repetitur ex v. 29. H. Vindob. *pudeat*, in marg. *pigeat*. — Apogr. duo et Zwic. 1. 2. *foetumque*. Goth. *foetusque* (apogr. m. *foetisque*.) Goth. *desertur* et *fitresque*. *Pudeat — pigeat* e more Tibulli pro *pudebit — pigebit*. W.

34. *de magno praeda petenda grege est*] *Est in finem* reiecit Brouh., sequutus aurium iudicium, ex uno Heinssii. Nihil tamen molesti inest alteri, quod ubique legitur: *de magno est p.* A quibusdam Statii aberat *est*. (Et eiecit Vossius,

lus, ut oratio fieret *πενταμετέρα*. Equidem cum Hufch-
kio id verbum in finem versus reicere, quam prorsus ei-
cere malo. Broukhufii sententiam, firmatam auctoritate
Zwic. 2. et Voss. duorum, amplexi sunt Goerenzius et
Lenzius, ne pentameter in brevem desineret syllabam. Vid.
Obfl. ad I, 4, 4 W.) Deinde Ed. Rom. *praeda tenenda*,
valde obvio errore. Ad sensum similis est lusus Catulli
19, 19.

*Quare hinc, o puori, malas abstinete rapinas.
Vicinus prope dives est, negligensque Priapus,
Inde sumite.*

Inf. IV, 1, 187. *Et domino satis et nimium furique lupoque.*
Post hunc versum aliqua intercidisse nullus dubito. Reli-
qua bene cohaerent usque ad finem Elegiae. H. Vide an
ita sententiae cohaereant. Ne fures lupive gregem exi-
guum imminuant, optans, illum conservatum et auctum iri
sperat; nam Palilia se pia celebrare. Similiter Goerenzius
cohaerentiam singulorum constituit. Itaque signa lacunae,
cuius Hufchkius vestigia nulla reperire potuit, delenda
censui. W.

35. *Pastorumque deum vel Pastoremque deum*, sc. Pa-
nem, male coniiciebat Passeratius; cf. Broukh. Tum *Nurus*
ego Comelin. m. apud Gebhard.

36. *Palen* alii ap. Statium. H. et Zwic. 2. Vossius,
qui hanc scripturam recepit, refutatus est ab Hufchki-
o, qui in Italicis nominibus Latinam terminationem usurpasse
optimos scriptores notavit, praeunte Charisio p. 69. San-
tenio, et Benteio ad Od. Horat. III, 17, 7. — Apud Ovid.
Fast. IV, 746. codex Francofurtensis praebet *Palem*. W.

37. *Adsitis diyi*] Scal. Exc. *Vos, quoque adeste dei*. v.
inf. ad II, 6, 19. *neu vos* bene revocavit e libb. Broukh.
pro nec. mox Reg. Guelf. omnes, et Corvin., ut multi, e
paupere mensa. Sic et Edit. Lips.: at ex Rom. praeposi-
tio excidit. Primus Broukh. mutavit. Hoc loco nil re-
fert, utrum serves; sed ap. Cornel. Nep. in Themist. 2.
§. 6. *quidnam facerent de rebus suis* non male legeris e
rebus suis. (Vulgata apud Nepotem bona. cf. Sall. Cat.
50. W.) Porro *mensa* h. l. non est sacra mensa, etsi in-
ter utensilia sacra id genus habebatur, sed Tibulli mensa,
in qua appositae fruges ac poma sunt, unde pars praeli-
bata diis in ara ponitur. H. Apogr. fere omnia *Neu* —
de. Voss. 3. *donec vos e*. Monac. Zwic. 1. 2. e. Goth. est.
Praepositio de unice vera. Supr. 15. *nostro de rure corona*.
Juven.

Iuven. I, 137. *de pulchris et latis orbibus comedere patrimonia.* — *Assitis* Muret. W.

38. *nec e puris spernitis fictilibus*] Scaliger ex vetusto suo codice reposuerat *parvis*, quod possit placere, quia convenit magis istis: *de paupere mensa*. Sed comparare debes *fictilia* et *pauperem mensam*, quae bene sibi respondent. Sustulit *parvis* Broukh., quem vide. H. Et Hufschkius *puris* defendit. Vindob. *fictilis*. W.

39. *primum*] vulgo legitur. *primus* Witt. pr. cum binis Anglic. Heinssii. H. *Primum*, ita extra enumerationem positum II, 1, 59. I, 7, 35. Plaut. Asin. 5, 2, 37. significat, antiquissima pocula fictilia fuisse; de qua opinione docte egit Hufschkius. Conf. in primis eruditissimum Boetigerum *Prael. archaeol.* p. 28. W.

42. *avo*] *agro* Exc. Lipsii et Palat. quint. Guelf. 3. cum altero in marg. H. Add. Monac. Vindob. Voss. 5. cuius marg. *avo*. De *antiquo avo* vid. Obsl. ad X, 18. W.

43. *Parva seges satis est; satis est requiescere lecto Si licet, et solito membra levare toro.*] Principio in quibusdam scriptis, in Guelf. 2. in marg., legitur: *parva satis mensa est*, quod videntur refinxisse ii, qui in suis habebant *messis*; *mensa* enim et *messis* permutari solent, vid. inf. ad IV, 1, 185., non minus ac *messis* et *seges* v. I, 8, 19. Sed *messis* antecedit v. 42.; nec *mensa* locum habet; nam respondet hoc distichon antecedenti, in quo erant *fructus* et *messis*. (Henley tamen illam lectionem praeferre, notat Heynius. W.) Alii aliter interpolant. *Parca* etiam fuere, qui mallent. Pro *satis est* altero loco in quibusdam est *uno vel parvo*, quod et Guelf. 3. cum altero in marg.; nempe intrusum ab iis, in quorum libris *satis est* semel tantum exaratum erat. (*Parvo* et Monac. cum Voss. 4.) *Lecto* habent omnes libri; cum tamen statim *torus* sequatur, Fruterius coniecerat *tecto*, (inventum nunc in Voss. 3. 4.) et recepit Broukh., qui etiam in hoc argutatur, quod tectum stramineum ex *segete* proxime memorata infert. *Requiescere* tamen *lectum* postulare videtur, et vix bene dicitur: *tecto requiescere* pro sub tecto (quamquam *tecto* pro *in tecto* Latinum est. Aen. I, 725. *Fit strepitus tectis*. W.); *torus* autem et *lectus* multo magis iuxta memorari poterant, quoniam proprie diversae res sunt: nimirum pulvinus spondae impositus. Itaque malui cum Vulpio retinere, et dicere: paullo languidius et indiligentius haec videri a Tibullo dicta; praesertim cum eodem modo *undae* et *aquae* inf. I, 7, 13. 14. se excipiant. Quid? quod eundem fere

in

in modum El. 3, 71. cum Cerberum *in porta* esse dixisset, subiicit fere *ταυτολόγως*:

— et aetatas excubat ante fores.

Heinsius ad Ovid. I. Fast. 287. p. 30. pro *lecto* coniecerat *fesso*, *Guietus lento*. Pro *membra levare toro* Stat. unus et duo Palat. Gebhardi habebant: *membra referre toro* dictum, ut *referre se, reddi quieti*. Pro *Si licet* mendose in edd. usque ad Scaligerum et in libris, etiam Reg. Guelf. est *Scilicet*. (Muretus, errata operarum in fine Tibulli recensens et correctionibus augens ex ingenio depromsit coniecturam palmariam *si licet* pro *scilicet* — nam *scilicet* et *si licet* et alibi et apud Propertium II, 28, (21) 50. confunduntur — addens, se non ausum esse a vetustis libris recedere; quam scripturam in Excerptis suis inventam, Mureti mentione non facta, Scaliger primus in editionem 1577. recepit. Hanc correctionem, quam mirum est e recentioribus nonnullos et Vossium ignorasse, quo loco posuisset Muretus, firmant Voss. 1. 3. 4. cum Bern. — Zwic. 1. 2. et Goth. dant *scilicet*. W.) Mox in *solito toro* magna est suavitas, h. e. non peregre, sed in domo sua. Scaliger ex Exc. suis maluit *solo*, quasi vero solus torus Tibullo superfuerit, (quod Scaliger statuebat. W.) aut ille solus in toro cubare maluerit; nam, quod docet exemplis Broukh., *solus torus* est is Latine, in quo solus, sine puella, recubas. Rom. Ed. vitiose *solido*, frequenti errore. v. Burm. ad Ovid. I. Art. 94. H. Si *lectus* et *torus* idem significant, assentior Heynio, negligenter hoc distichon exaratum esse, ut I, 3, 71. 72.; neque ab hac reprehensione liberari potest Tibullus observatione Hufschkii, usum illum esse amplificatione sententiae, usitatissima classicis scriptoribus. Est illa, fateor, non solum propria priscae simplicitatis, sed omnium poetarum et oratorum; sed quamquam bonum est *lecto requiescere et membra levare*, num item probabis coniuncta *requiescere lecto et membra levare lecto*? Nam quod *toro* altero loco substitutum est, nihil mutat. Diversa vero a prioribus inerit verbis *solito* — *toro* sententia, si *torum* peculiari significatione usurpatum notare statuas lectum, in quo legere et scribere (de quo vid. Plin. Epist. V, 5.; et Horatius egit Sat. I, 6, 122. *Ad quartan iaceo*, cum quo conferes Iuven. VII, 79. *Contentus fama iaceat Lucanus in hortis*), vel, quod malim, quo se ab opere (Tibullus ipse agrum suum curare optat) aut ab ambulatione conferre solebant Romani. De lecto lucubratorio cogitabat iam Statius: est, inquit, in veteri libro *referre*, non *levare*, ut idem sit, quod reddere vel quieti, vel, quod malim, labori. Quae verba Vossius

sus non bene ita intellexit, quasi Statio in mentem venisset *referre lecto* accipere pro surgentem lecto se ad laborem conferre. Ex interpretatione mea saltem ferenda sunt verba *levare membra toro*. Difficultatem non sustulit Vossius, cum, ut exquisitius, recepit *referre*, quod quatuor codices, in his Goth., praebent. Propertius II, 33, 41. dixit *se recipere lecto*. Argutatur censor editionis Vossianae, statuens, *membra referre toro* nil amplius notare quam: ad torum ire. Verba motus cum dativo iuncta etiam motum in locum notare quis neget? Horat. Od. III, 21, 17. *Tu spem reduscis mentibus anxiiis*. Ovid. Met. VII, 588. *Quis non allaribus illis Irrita tura tulit?* Add. ex Pont. IV, 8, 24. Aen. IV, 392. Iuven. VII, 215. W.

45. *Quam iuvat*] Reg. *quem*. Heinsius malebat *quam iuvet*. audire superscripto *ffe* Guelf. 3. *immunes* a pr. m. 2. H. Monac. et Voss. 4. *audisse*. Male. Coniungunt Latini poetae, nullo discrimine, infinitivos praesentis et perfecti. Aen. Virg. X, 14.

Tum certare odiis, tum res rapuisse licebit.

Perfius Sat. II, 66.

Haec baccam conchae rasisse et stringere venas

Ferventis massae crudo de pulvere iussit.

Add. Iuven. XIV, 281 - 3. *possum reverti et vidisse*. — Infinitivum perfecti infinitivo aoristi in talibus respondere quis neget? Vid. Perf. I, 132. *scit risisse*. — Differt I, 2, 95. 96. *Stare—detinuisse puduit*. Nam verbi *pudet* significatio infinitivum et praesentis et perfecti admittit. W.

46. *Et dominam tenero continuisse finu*] Haec est vulgaris lectio, quam ipse in priore editione ex Vulpio servaveram. *Continere* tamen de complexu puellae dici, non memini. In uno Palat. emendatissimo, Gebhardo teste, libro, et in Exc. Colot. fuit *detinuisse*; idem Corvin. habet, idque recepit Broukh. Et est sane elegantius. Composita per *con* et *de* saepe permutantur. Sic IV, 1, 102. *decurrat*, ubi alii *concurrat*. (Add. II, 1, 24. et Aen. Virg. IV, 267. *urbem extruis*, al. *construis*. Firmatur *detinuisse* auctoritate Monac. Voss. 2. 4. et Ask. — *continuisse* Zwic. 1. 2. Hamb. margo Vindob. *conticuisse*. — Handius tamen ad Diatrib. Stat. p. 435. an editores optimo iure *detinuisse* praetulerint, dubitat; nam *contineri* dici proprie eos, quos tempestas et imber moretur et domi teneat. Virg. Ge. I, 259. Non vidit vir doctus, *cubantem* designare tempus nocturnum, ubi homines ad opera non exeunt, et locutionem *tempestas me continet* nihil probare, cum sit h. l. *homo me*

con-

continet. Latine autem dicitur *homo me cohibet*, cf. Tac. Ann. III, 3 f. — *Detinere* proprie est tenere, ne quis in alio loco vel negotio versari possit, cf. Eleg. II, 96.; tum *tenere*, ut apud Virg. Aen. IV, 84. *Aut gremio Ascanium, genitoris imagine capta, Detinet.* cf. Tibull. I, 2, 75. *retinere.* Unde simul probatur, iungendum esse *detinere sinu*: nec quemquam morabitur, quod sinum suum appellat *tenerum*. Ovid. Art. II, 452.

Ille ego sim, teneras cui petat ungue genas.

Monac. et Voss. 4. dant *tenero dominam*. W.) Deinde Vulpus iungit: *dominam tenero sinu*; sed facilius sinum Tibulli intelliges, cui se puella applicat. Sic El. 2, 75. *teneros sibi lacertos* tribuit; ead. v. 98.

Despuit in molles et sibi quisque sinus.

conf. Propert. IV, 3, 23. Alioquin legi posset *tepido*; Ovid. Epist. III, 114.

Te tenet in tepido mollis amica sinu.

III. Amor. 6, 68.

Spargebat tepidos flebilis imbre sinus.

ubi in quatuor Heinisianis legebatur *teneros*. Sed nil movendum; est epitheton simpliciter ornans.

48. *Securum somnos, imbre iuvante, sequi*] Ita primus reposuit Scaiger, suffragante Guelf. 2.; vulgg. *igne iuvante*; hoc et pars Codd., etiam Guelf. 1. 3. et Corvin. Et sane ille calore suo membra solvit et somnum conciliat; sed alienus ignis est ab h. l. et e librariorum lapsu ortum esse, docuit Broukh., qui eodem modo *imbre* pro *igne* reposuit apud Propert. III, 5, 36. (III, 3, 58.) H. *Imbre* Voss. 1. 4. — Guarn. Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. *igne*, quod Gruterus (vid. Diatr. Stat. p. 435.) defendit: otiose hic *imbre iuvante* ponatur, cum illud *aquas*, quod proxime antecedit, *imbrem* facile inferat, nec minus ignis sopiat quam imber. Ibi Handius notat; Perreium quoque *imbre iuvante* in codd. invenisse. Et Muretus ad lectionem *imbre* praeferendam propensus est. Hamb. *ibernus*. Scriptura *quom*, quam huic loco e Monac. et Hamb. intulit et in toto restituit Tibullo, etiam de coniectura, Vossius, mihi non probatur. vid. ad I, X, 64. Goth. *Ausper* et *Sompnos* (ap. V.). W.

49. *Hoc mihi contingat*] Ed. Lips. Non. Male. Albinov. III, 15.

Hoc mihi contingat: vacent tellure sub aqua. H.

Hoc

Hoc ad praecedentia referendum. Similis transitus est I, 10, 43. Sic ego sim. — Zwic. I. non. W.

ib. *sit dives iure, furorem*] Cod. Reg. *sit laetus*: et vers. sequ. pro *qui* Ed. Lips. *quis*; Guarner. *sim* et Zwic. 1. 2. unde scribi posset:

sim laetus rure; furorem

Quis, maris et tristes ferre potest pluvias?

Rure etiam Exc. Scal. habebant cum ms. Comelin. Sed vulgata multo melior. H. Accedit eadem sententiarum iunctura I, 10, 29. *Sic placeam vobis: alius sit sortis in armis.* Pro *sit* Voss. 1. *fi.* — Goth. *favorem* pro *furorem*. W.

50. *qui maris et tristes ferre potest pluvias*] Ita quicquid usquam librorum est legit, praeterquam quod in Exc. Scalig. ad evitandum in fine trisyllabum interpolatum est:

Qui maris et caeli nubila ferre potest.

de quo v. inf. ad II, 6, 20. Primus Broukh. ex Nic. Heinssii emendatione reposuit *Hyadas* pro *pluvias*, quod esse elegantissimum non nego; et sic, quoties de tempestate agitur, cum alii poëtae (cf. Heinss. ad Virgil. Aen. III, 516.) tum Horat. L. Od. 3, 14.

Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti.

Verum non video, quomodo hoc in illius locum in textum venire potuerit, nisi dicas, quod poëtis saepe *pluviae Hyades* dicuntur, propterea *pluvias* a quopiam adscriptum fuisse, idque, magis notum, librarium quemdam arripuisse. Nam pro interpretamento vix adscriptum esse potuit. *Pluviae* et *Pliades* permutantur interdum, v. Heinss. ad Virg. Aen. III, 516., sed non *pluviae* et *Hyades*. Sed neque in vulgata aliquid desideres, modo de itinere terrestri, sive de militia, cum sub dio agendum est, accipiat. *Hyadas* autem ne convenire quidem carminis huius simplicitati censeo. H. Heinssius vocabulo *pluvias* offensus est, quia *imber* praecessisset; quod vanum esse argumentum vidit et Hufschkius. Coniecturam Heinssii, ut necessariam, recepit Vossius, quippe de itinere maritimo solummodo cogitans. Recte, si *tristes pluviae* ad mare referendae sunt; quod secus. Nam *furori maris* h. e. navigationi periculosa *tristes pluviae* h. e. itinera gravis, saevis imbribus vexata, ut Heynius iam animadvertit, recte opponuntur. cf. Not. ad 26. — Simplicius Horatius II, 6, 7. utrumque verbis *mare* et *vias* notavit. Inepte Schrader *lituos* coniecit. W.

51. *potius pereatque*] Ordinem hunc, ut concinnior, ex uno Statiano refinxit Broukh.; et iam Livineius ita coniecerat. Vulgo: *pereat potiusque*. Scripturam *ma-*
ragdi

ragdi tuetur Broukh. ad h. l. et ad Propert. II, 16, 43. (II, 13, 43.) Ei accedit Burmann, ad Ovid. Met. II, 24. Res tanti non est; sed vitiosam eam librariorum et artificum scripturam esse, probabilius fit; non enim suppetit ratio, cur *σμάραγδος* non efferatur *smaragdus*. H. Bene Hufchkius ex Prisciano p. 564., veram scripturam esse *smaragdi*, probavit, eamque recepit. Vossius tamen Broukhufio obsecutus est; quamquam in pluribus apographis (Hamb.) altera esset lectio. — *potius pereatque* in Ask. et Bern. — Hamb. *pereatque potius*, ex qua translatione ortum est *pereat potiusque*, quod in Zwic. 1. 2. et Goth. Stautius coniecit *pereant*. — 52. *Quum pro quam* Voss. 1. et pro *ob* Voss. 5. W.

53. *hostiles — exuvias*] Reg. *exiles*, ut alii ap. Broukh. Male. *perferat* et *praeferat* Guelf. 2. H. Zwic. 1. *hostiles*; sic et Zwic. 2. sed punctis improbatum, et correctum *exiles*, quod in apogr. quatuor (Hamb. Goth.). — Monac. et pro ut. — Voss. 2. *perferat*, 3. *praeferet*, Guarn. *proferat*. — Goth. *eximias* pro *exuvias* (ap. V.). W.

55. *Me retinent vinotum formosae vincla puellae*] Non placebant haec Heinssio, nempe quod vincla vinctum retinent. Atqui Tibullum ea negligentia decet. Fuit in uno Broukhufii: *me retinet vinctum f. cura puellae*; minus bene. Ovid. Remed. 213.

Tu tantum i, quamvis firmis retinere vinclis.

inf. II, 4, 3.

— — — *teneorque catenis,*

Et nunquam misero vincla remittit Amor. H.

In locutione *vinculo vinciri* nulla vis inest. Sophocles Ai. 62. dixit

Τὸς ζῶντας αὐὸ διαμοῖαι συνδῆσας βῶν.

Et praevit Homerus, v. c. Il. X, 443. Imago bene in sequentibus continuatur. vid. Not. — *vinctum* Goth. Voss. 3. — *retinet* Hamb. — Glossator in Zwic. 2. notat, Horatium aut *compede* (I. Od. 33, 14.) aut *loro* (nemo hoc dixit) aut *vincolo* saepe puellae *detineri*. W.

56. *Et sedeo duras ianitor ante fores*] Heinssius mallet: *et sedeo ut d.*, sed id intelligitur; et saepe ipsum Heinssium hoc observare memini. Supra v. 7. *Ipse feram — Rusticus*, h. tanquam rusticus; vide ibi Vulp. Horat. I. Epist. 2, 41.

— *Vivendi recte qui prorogat horam,*

Rusticus expectat, dum defluat amnis —

r. Gronov. de Pec. Vet. I, 1. *diras* un. Broukh.

57. *lau-*

57. *laudari curo*] recte Broukh. ut exquisitis prae-
lit e libris alteri lectioni: *cupio*, quae est etiam in Ed.
Rom., et hinc in ceteras fluxit; at Vicent. fortasse cum
aliis vett. édd. *curo*. quod in Guelf. 3. est in marg. H.
curo de cupiditate et studio dictum accedit prope ad signi-
ficationem verbi *cupio*, quod vel constructio apud Horat.
Epist. I, 17, 5. *quod cures proprium fecisse* evincit. Hamb.
cupio me. et *vomer* pro *vocer*, sed c super m a manu an-
tiqua scripto. Goth. *totum* pro *tecum*. Verba *mea Delia* ad
sequentia traxit Vossius; improbatur Hufschkio. W.

59. *Te spectem* — *Teteñam*] utroque loco Reg. Guelf.
2. 4. Guarn. item Edd. Rom. et Lips. cum Venetis *Et*
vitiose; priore loco mutatum in Guelf. 1. Hemistichium,
suprema mihi quum venerit hora, repetiit Auson. Ephem.
Orat. 72. H. *Et* — *Et* plura apogr. (Hamb.) — Zwic. 1. *Te*
spectem et sup. Zwic. 2. *Haec* corr. in *Et*. Voss. 3. *quam*
spectem. Hamb. *dum* pro *quum* cum Corv. — Goth. omit-
tit *hora*. Muretus *Te teneam*. W.

60. *Te teneam m.*] Alii, et Guelf. 3. c. Aldinis, *Et te-
neam* vel *Et teneur*, hoc etiam Corvin. et Hamb. Expres-
sit Ovidius III. Am. 9, 58.

Me tenuit moriens deficiente manu.

61. *Flebis et arfuro positum me, Delia, lecto*] *Ante
meum veniat* — *moesta Neaera rogum* inf. III, 2, 11. *Et
arfuro lecto* Ovid. XIV. Met. 747.

Luridaque arfuro portabat membra feretro.

Dictum autem exquisite pro: *flebis me arfurum*. Beckius
Comment. II. de Interp. p. 87. coni. *mea Delia*. H. Hanc
coniecturam recepit Vossius, *me* languidum esse pronun-
tians. Omitti *me* in participiis ita usurpatis, concedo. Num
ideo, ubi ponitur, languet? Languet vero et apud Ovi-
dium Trist. III, 3, 39.

Nec mea consueto languescent corpora lecto?

Depositum nec me qui fleat, ullus erit?

et apud Maronem Aen. III, 209. — Liv. 27, 19. *vocatum
eum interrogat*. Neque ea causa mutationis iusta, quod
codices nonnulli, ut Hamb. 57. Goth. VI, 55., in verbis
mea Delia variant. — *Lectus* est lectus funebris, in quo
corpora efferenda componebantur. cf. Pers. III, 103. Idem,
quod Tibullus a Delia, a Cynthia in lecto funebri com-
positus exspectat Propertius II, 10, 29.

Usculaque in gelidis ponas suprema labellis,

Quum dabitur Syrio munere plenus onyx.

Et Ovidius Am. III, 9, 53. hunc locum ob oculos habuit:

Cam-

*Cumque tuis sua iunxerunt Nemesisque priorque
Oscula, nec solos destituere rogos.*

Voss. 2. *posito*. — Goth. *mesta* (non meum apogr.). Hamb. *feres pro dabis*. Muretus ubique *mistus* cum Ald. II. W.

62. *Tristibus et lacrimis*] In Reg. *vitiole testibus*.

63. *Flebis; non tua sunt duro p.*] in Reg. *Non tua sunt in me duro* interpolatum. v. ad IV, 1, 39.

64. *ferro Vincita*] Reg. Ed. Rom. cum aliis *iuncta*, perpetua varietate. v. Broukh. h. l. Heinl. ad Ovid. I. Met. 121. VIII, 248. cf. Horat. I, 25, 1. *iuncta* Guelf. 3. cum altero in marg. ut 2. *vincta* c. altero. Apud Rutil. I, 489. recte emendarunt, *vincta fluentia gelu*. H. Ask. *phoebo ferro*. — Voss. 3. *iuncta* cum Corv. et Guarn. De confusione crebra verborum *vincta* et *iuncta* egerunt Statius ad h. l. et Bentleius ad Epist. Horat. II, 3, 202. — Goth. *sibi pro tibi*. — 65. Goth. *iuveneis* (ap. V. at *desinire* pro *de funere*). Hamb. *defundere* pro *de funere*, nec emendatum — *nec* — *refere*. — Burmannus ad Anthol. Lat. T. II. p. 181. cum post *virgo* e codice Eboracensi commate distinguendum monet, quasi ante eum *virgo sicca* iunxerint, *nec* exhibet. — 69. Zwic. 1. *fata que*. — 70. Hamb. *mor* pro *iam* et Goth. (ap. m.) *adopta* pro *adeperta*. W.

71. *nec amare decebit*] Reg. et Ed. Lips. *licebit*, ut alii, et Guelf. 3. pro var. lect.; sed iam reiectum a Broukh. Notum illud, quod Statius laudavit:

Turpe senex miles, turpe senilis amor. H.

De re et oratione pluribus egit Bentleius ad Horat. Epist. II, 2, 214. Hamb. et Guarn. *neque*, quod non sequar. Nam Tibullus *nec* ante vocalem non vitavit; vid. I, 2, 23. et Obsl. ad II, 4, 43.; neque ullus poetarum. Reizio igitur in prologo Persii *neque* in rescribenti non assentior. — Goth. *amore* (et *subcrepet* teste Vossio). — Zwic. 1. Ask. Bern. *licebit*. W.

72. *cano* — *capite*] e scriptis, adde Guelf. 2. 3. 4. ita Muretus e veteribus libris legendum putavit, recepit Scaliger. Vulgg. *capiti*, qui antiquus ablativus foret, sed hic parum gratus. cf. Vulp. h. l. H. Statio *capiti* non magnopere placuit, notanti: Haud paulo melius in veteribus libris *Dicere nec cano blanditias capite*, id est, nos iam canos. At recte vero e tercio Tibullo expelluntur ablativi, *capiti, operi* I, 4, 48. qui calcam antiquitatem sapiunt. — Apogr. omnia *capite*. Zwic. 1. 2. *capiti*. — *dicere nec* non maiorem vim habet quam *nec dicere*. cf. I, 8, 4. Ita et apud

apud poetas positum simpliciter annectit. Virg. Aen. I, 35. 262. — 73. *lenis* Zwic. 2. — Guarn. *posses*. W.

[74. *et rixas inseruisse iuvat*] Heinsf. ad Ovid. Fast. I, 287. coniicit: *inseruisse serae*, ingeniose quidem, sed parum probabiliter. Nec placet hoc: *rixari cum sera*. Malo dicere *inserere* esse dictum pro simplici *serere*, facere, rixas, et poëtam dulces amantium rixas omnino commemorare. An *in* natum ex *con*? *conserere rixas*, ut pugnam. Sic *committere rixam*. H. Hanc coniecturam, a libro Schefferi et Bern. confirmatam, recepit Vossius; Columbo quoque, qui excerpta codicis Schefferiani ad Heinsium misit, cf. Syllog. Epist. V. Illustr. T. V. p. 178., *conseruisse* satis plenam efficere orationem visum est. Nihil attulit Hufschkius. Tu vide, an verbum compositum *inserere* h. l., ut apud alios scriptores, translate pro admiscere, immiscere usurpatum sit, ita ut dativus in verbis *frangere postes* lateat. Similiter *innectere* positum puto apud Virg. Aen. IV, 51. *Indulge hospitio, causasque innecte morandi*. Voss. 3. *riffas*. — Exemplis in Not. ad 76. allatis add, Virg. Aen. IV, 424. *I atque adfare*. W.

78. *Despiciam dites*] Ordinem hunc ex MStis, quibus adde Guelf. 2. et Vindob., induxit Broukh. Alii, etiam nostri, languide: *Dites despiciam*. Alias eleganter variatur verborum positus, etiam ab historicis aliisque pedestri oratione utentibus. v. Cort. in Sall. Cat. 2, 2. H. Zwic. 1. 2. *dites despiciam* cum Goth. Hamb. — Guarn. *vites desp.* — Goth. *samam*. W.

E L E G I A II.

De lacunis huius carminis v. inf. ad v. 67. et 81.

1. *Adde merum*] Bene in Guelf. 2. adscriptum ex Ovid. Rem. 809.

*Aut nulla ebrietas aut tanta sit, ut tibi curas
Eripiat; si qua est inter utramque, novet.*

novos compefce dolores] Ed. Ald. sec. cum iis, quae inde expressae sunt, *graves dolores* habet; firmat id pars librorum apud Muretum, et, quantum sensu valeo, malim hoc solum lectum. Nunc critica praecepta iubent minus solenne praeferre; et magna pars librorum *novos dolores* tuetur, ut adeo poëtae relinquendum sit. Nec tamen *novos* dicam cum Broukhufio super veteres *novos*, sed *recentes*. Nam redierat paullo ante ab occlusa puellae ianua, vina popo-

poposcerat. In aliis *novos* — *furores* legi testatur Broukh., qui et ipsi non male locum tueri possent. Sed permutantur fere inter se *dolor* et *furor*. v. Burm. ad Ovid. Epist. VI, 140. Praestat igitur tenere vulgatum. H. Defendere et Santenium p. 67., notat Heynius. Nam *novi dolores* sunt quales antea non senserat. Iam enim spem Delia, praeter expectationem nupta, fruendi omnem abiecerat, et gravius dolebat. Ita *novus magistratus* est quem antea non gessi Liv. 22, 35. *quia in tali tempore nulli novus magistratus videbatur mandandus*. Lectio *graves* vel est glossa vulgatae, vel ab eo inventa, qui dolorum, quos iam antea, discidio facto, ex amore se cepisse carmine quinto exposuit, immemor, adiecto *novos* offendebar. Hamb. *furores*. Goth. *occupet et*. Voss. 5. *dolor ab. sopor*. W.

2. *lumina victa*] tanquam somno obnitiencia, cf. Broukh. Scripti nonnulli *vincta*, quae et ipsa recte dicuntur; Home-
rus *laepe*: *μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ*. Eurip. Bacch. 379.

*Κισσοφόροις δ' ἐν θαλάις
Ἀνδράσι κρατὴρ ὕπνον ἀμφιβάλλη.*

ita ut difficile sit pronuntiare, utrum praestet cum h. l. tum alibi. Non raro enim in libris ita variatur: vid. inf. IV, 1, 57. et Cirin 206.; alterum tamen firmare potest Propert. III, 15, 42.

Atque hoc sollicitum vince sopore caput.

Et Ovidius *succumbere oculos* dixit I. Met. 714. H. Add. Met. XIV, 779. *corpora victa sopore*. W.

3. *multo perfusum tempora Baccho*] Ita editum constanter, sicque nostri cum multis aliis scriptis. Add. tria apogr. Alii libri pari ferme numero, in his Guelf. 2. et octo apogr., (Guarn. *percusso*) *percussum*, tuente Heinio. cf. Doula in not. c. 1. et 7.; hoc et ipse verius puto, saltem exquisitius, ut Gr. *βεβολημένος*. Notum illud Ovidii Remed. 146.

— *multo tempora quassa mero.*

Habet quoque rationem, scil. ut tangi, percelli adeoque et percuti videatur caput, dum vino turbatur; *hominem vini vis cum penetravit Acris et in venas discessit diditus ardor* — *quod vehemens violentia vini Conturbare animam consuevit*. Lucret. III, 475. Et ita Graecis *οἰνόπληξ* dicitur, quod tanquam attoniti et fulmine tacti mentis compotes esse desinunt ebrii, ut omnino mente capti *icti* dicuntur. cf. Heins. Netas in Propert. III, 6, 14. quas eius Adversarii P. Burmannus

mannus attexit curavit, nunc Burmannus inseruit editioni suae. *Tempora* vero, quia ea pars capitis, vino largiter hausto, maxime incalescit et acriores pulsus facit, quod iam Cyllenius vidit: hinc Propert. III, 15, 13. *feruida tempora* dixit. et Ovid. I. Am. 6, 37.

*Ergo Amor et modicum circum mea tempora vinum
Mecum est.*

Dicerem adeo cum Burmanno ad Valer. Flacc. VIII, 81. *percussum tempora* unice verum esse. Habet enim rationem hoc, quod modo vidimus; et similiter de somno ibid. *percussus nube soporis*, quemadmodum in Orphic. Argon. 540. γλυκερῶν βεβολημένους ὕπνω. Contra autem, tametsi *vino perfundi* bene dici videtur per se, uti et similia: *vino madere, tingui* (Horat. IV, 12, 23.), *proluere se* (Virg. Aen. I, 739.), *dilui, τέγγεσθαι, βρέχεσθαι*, non tamen, quomodo aliqua *tempora vino perfusus* dici possit, facile est docere. Id nihilominus dici posse, manifestum sit inf. ex lib. I. El. 7, 50.

— *multo tempora funde mero.*

Videtur vinum, cum calore per venas diffuso concitatiores per caput motus facit, hactenus etiam caput ac tempora perfundere dici posse. Sunt quoque *uda Lyaeo tempora* ap. Horat. I, 7, 22. Omnino uterque tropus tam frequenti usu habetur, ut utrumutrum praeferre recte possis. Horat. II. Serm. I, 24. *ictum caput*; et v. 9. *irriguum corpus* dixerat. Broukhuf. multa, ut solet, exempla coacervavit, nullo dilectu adhibito. Aliud enim est, si vino diffunditur animus et vultus, aliud, si quis perfundi dicitur. Difficultatem autem faciebat nec hoc nec illud, sed quod *tempora perfundi* dicuntur. H. Ad lectionem *percussum* illustrandam comparat Lenzius p. 186. Amphin apud Athen. IV, 66. T. 2. p. 152. διασειόμενοι τοὺς προτάφους ὑπὸ τοῦ ἀκρατοῦ. et Archiloch. 36, 3. οἶνον συγκεραυνώθεις φέρας. et Plaut. Casin. III, 5, 15., sed praefert *perfusum*, ut Vossius, qui alterum, ut nimiam ebrietatem notans, convenire negat. W.

4. *infelix dum requiescit amor*] Ita omnes Codd. At in Edd. ant. esse *amans*, ait Broukh. Inveni hoc in Ed. Reg. Lep. et Lips., et est pro var. lect. in Guelf. 3.; at in Romana, et quae hinc fluxere, Venetis 1491. 1493. 1500. et 1520. etiam in Vicent. 1481. et in Ald. pr. constanter *amor* legitur. At Ald. sec. iterum *amans* intulit, quod sequuntur edd. inde expressae. Similis varietas est inf. El. 9, 1. *amores* — *amantes*. H. Voss. 5. *amans* al. *amor*. Zwic. 1. *amans*. W.

5. no-

5. *nostrae*] In Broukhuf. libro erat *mater*, fortasse ex vocis compendio: nr. Voss. 3. *naturae*.

6. *dura ianua fulta fera*] *fulta* recte Broukh. reposuerat, quanquam Vulpius denuo revocavit *firma*, quod in aliis est, etiam in Cod. Reg. Guelf. 1. 4. et Edd. Lips. et Rom. (Add. maximam partem apogr. (Hamb. Goth.; quamquam ex hoc Vossius *fueta* assert) et Corv. V.] Est hoc haud dubie istius interpretamentum. cf. inf. ad El. 8, 76. Ita etiam variatur in Metam. Ovidii XIV, 780.

Invadunt, portasque petunt, quas obiiice firmo

Clauserat Iliades.

quae Priscianus, teste Heinso, ita laudat:

— — *quas obiiice fultas*

Clauserat Iliades.

Art. II, 244.

Atque erit apposita ianua fulta fera.

Duo Burmanni: *ianua firma*. Etiam Virgil. VIII. Aen. 227:

— *fultosque emuniit obiiice postes*. H.

Add. Ovid. Am. I, 6, 28. *Roboribus duris ianua fulta riget*. W.

7. *difficilis domini*] int. maritum Deliae. Alii, cum iis Guelf. 4. et 1. a pr. m. *dominae*, quod tuetur vir doctus in Biblioth. crit. P. III. p. 67. ex compendio scripturae *dm*. Utrumque bene! H. Bentleius ad Horatium Od. I, 25, 5. p. 40. *difficilis domini* potius coniungenda esse, quam *ianua difficilis*, iudicavit. Quod si sit, epitheton *difficilis* friget, sive ad Deliam illud refertur, sive ad amatorem. Nam neuter maritum facilem sperare poterat. Ferrem; si epitheton legeretur, quale apud Ovid. Heroid. IV, 141. *Non tibi per tenebras duri reseranda mariti Ianua*. Accedit, quod epitheton desideratur ad *ianua*, quam imprecationibus incessit, non ad *domini*. Denique ianuae, quam precibus et sertis 13. 14. sibi conciliatam putaverat poeta, optime illud convenit. cf. Ovid. Am. I, 6, 2. et Obfl. ad I, 9, 20. *Domini* non esse commodum, sensit Santenius, vidit Gærenzius, demonstravit Vossius; quippe quod neque ad ianuam neque ad Deliam referri posset. Accedit auctoritas codicum, Nam apogr. quoque quatuor (Goth. Hamb.) cum Guarn. dant *dominae*. In Zwic. 1. vocabulum per compendium scriptum, ut *dominae* et *domini* legi possit; Zwic. 2. *domini*, superlc. *dominae*. Santenius denique distinguendum esse statuit:

Ianua, difficilis dominae, te verberet inber.

Ianuam esse, difficilem dominae (ut casus sit tertius), quod clau-

clausis foribus (5. 6.) amatorem admittere non potuerit Delia. Quae structura quamquam Latina est, *difficilis* tamen magis proprie ad Tibullum desiderio amatae aestuantem et frustra optantem, ut aperiretur ianua (vid. v. 9.), referri patet, quam ad Deliam. Itaque recepi *dominae*. Voss. 1. *dominae ite*; apogr. nonnulla *hymber*. — V. 9. margo Vindob. *at ianuam*; Hamb. *vini pro uni*. — 10. Voss. 1. *nec*. Goth. *aperte*. Hamb. *somnes*, in punctis notato. W.

8. *Iovis imperio*] Vossius interpretatur: Iove iubente. At novum hoc, quod fulmina non a Iove ipso mitti dicuntur. Exemplum vero Minervae fulminantis non apte commemorabitur. W.

12. *Ignoscas*] Corvin. *ignosces*.

13. *voce peregi*] Liv. I, 18 f. *Tum peregit verbis auspicia*. Iuvet pro *deceat* Bern.; et *nocte* pro *voce* a manu recentiori. Goth. (m. ap.) *Et pro Te*. W.

14. *storea ferta*] secundum Statii libb. Broukhuf. edit pro vulg. *florida*, quod et nostri (add. Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. — At Vossiani tres cum Ask. *storea*) retinent. Haec sunt *munera* ap. Propert. I, 16, 36. in simillimo loco. v. sup. ad I, 1, 12. H. *quem* Monac. Hamb. — Vindob. *quo*. liber Sfortiae apud Statium *dabam*, quod admisit Vossius, imperfecti indicativo significari monens rem temporis spatio non certo durantem El. X, 8. 20. aut, ut hic, repetitionem, at coniunctivo, rem certo temporis momento transigi, quod iisdem ferme verbis iam olim ad Ecl. Virg. X, 10. p. 503. docuerat. Mihi secus videtur. Imperfectum enim indicativi statum rei vel actionis per certum temporis praeteriti spatium sine intermissione manentem notat, ut I, 10, 7. *nec bella fuerunt*, *Faginis adstabat quum scyphus ante dapes*. Mos ille, *fagino* poculo utendi per illud tempus, per quod durabat, intermissus non erat, cf. I, 10, 20. I, 3, 35. 45. Indicativus autem in mera temporis notatione postulat, ubi talis enuntiatio per coniunctionem *quum* alteri annectitur. Itaque lectio *dabam* Tibullum sine ulla intermissione fertis ianuam amatae ornantem faceret. At sententia, per coniunctionem *ubi* vel *quum* vel *postquam* prioribus iuncta et coniunctivo enuntiata, indicantur ea, quae a cogitatione pendent, aut res vel actio saepius rediens. Virg. Aen. IV, 409. *Quosve dadas gemitus, quum litora fervere late Prospiceres*. cf. Aen. I, 651. Vides coniunctivum *prospiceres*, effectumque et causam interno nexu cohaerere. Ita accipies Tibulli verba I, 10,

I, 10, 15. *aliistis et idem, Cursarem vestros quum tener ante pedes*, quae verba Ayrmannus Latinitatis incuriosus ita reddidit Vit. Tib. §. 6. *patrios Lares dicit ipsum aluisse, cum tener ante eorum pedes cursavisset*. Vossius rationem coniunctivi non perspiciebat de coniectura *cursabam* reposuit. Repetitionis notio inest (*quum, ubi, so oft, so oft als*) Iuven. IV, 136. *Noverat ille — aliam famem, quum pulmo Palerno Arderet*. Tac. Hist. I, 10. *Nimiae voluptates* (erant), *cum vacaret* (Mucianus). Liv. 21, 42. *Ubi vero dimicarent, is habitus animorum erat*. Convenit apud Graecos *ōre* vel *aire* cum optativo Hom. Od. VIII, 87. et 90. Callim. Lav. Pall. 61. Tibullus igitur coniunctivo, quae lectio integerrima est, notat, se *saepius* coronasse; si semel fecisset, *dedi* dicendum erat. Errores similes erravit Vossius ad I, 8, 55. I, 9, 46. — 15. 16. Voss. 3. *me — gaudendum*. Hamb. *fallae* (ap. m.). W.

16. *Aberat hic vñ. in Colot., et in Ald. sec., hoc versu omisso, lacuna stellula insignita est. Damnavit eum Statius quoque non idonea de causa.*

17. *seu quis iuvenis*] in multis Stat. *iuvenum*. H. Quod Vossius, ut elegantius et suavius sonans, invexit. Vereor, ut interpretes saepe perspiciant, quid sit elegans vel elegantius. Vulgata defenditur loco IV, 3, 1. *Seu quis aper*. De sono vid. Obsl. ad I, 3, 21. — *portam tentare* eodem sensu posuit Val. Fl. I, 835. Goth. habet *lumina — puellae*. Voss. 1. *referat*. Goth. *res erat* (ap. V.). W.

19. *furtim molli descendere lecto*] *Descendere* Broukh. reposuit e coni. Doussae patris; vulgo ubique est *decedere*. Ciris 209.

Cum furtim tacito descendens Scylla cubili.

Erat tamen in quibusdam *discedere*, quod saepe cum *descendere* permutatur. v. Heins. ad Ovid. Rem. 121. et I. Met. 398. et al. quia nempe pingebant *discēdere*. Gruterus e Cod. Frisingens. ap. Gebhardum notarat *derepere*, quod probabat Heins. ad h. l. Ceterum cf. cum his Ovid. III. Am. 1, 51. 52. H. *Descendere* firmant Monac. et Voss. 3. cf. I, 5, 41. — Hamb. *deducere*. — Zwic. 1. 2. Corv. Guarn. *decedere*. Vossius dedit *derepere*, quasi huic verbo inesse posset notio *clam descendere*. — Ad rem conf. Virg. Ecl. VIII, 47. *Saepe Amoris docuit cet.* — 18. Muretus erratum Ald. II. *referat* propagavit. W.

21. *nutus conferre loquaces*] *Conferre*, quia mutuo sunt; ita *conferre sermones*, quos mutuo facimus, *consilia* dicimur; itaque melius, quam *proferre*, quod Statius e libris

bris offert, quodque est in Exc. Ital. In uno Broukh. Guelf. 2. etiam *vultus*, ex interpretatione; etsi sic Ovid. I. Am. 4, 17. qui hac de re classicus est:

Me specta nutusque meos vultumque loquacem;

Excipe furtivas et refer ipsa notas.

fere ut in nostro. Propert. III, 6, 25.

Tecta superciliis si quando verba remittis.

22. *Blandaque compositis abdere verba notis*] Plerique male *addere*, Statianorum nonnulli *rediere*. Regius, Guelf. 2. tenet *abdere*, quod et magna pars libb. Broukh. tuetur. (cum lex apogr. (Goth.). — *addere* in Zwic. 1. 2. Corv. Hamb. a manu secunda et Aldinis. Muretus *abdere*. W.) Tum pro *notis* unus Broukh. *modis*, Guarner. *iocis*. in marg. *alias notis*. Ovid. I. Art. 489.

Neve aliquis verbis odiosas afferat aures,

Quam potes, ambiguus callidus abde notis.

23. *Nec docet*] Vett. edd. Ven. et Ald. et quae inde fluxere: *Nec decet*, male. (Apogr. quinque *debet* (Goth. Hamb.), quod Guarner. hic et sup. 19. praebet. — Ask. *Haec pro Nec*. Muretus edidit *docet*. W.) Mox un. Broukh. *sed quas*: hoc non male. Nam metus in puellas cadit, et de iis in antecedentibus actum. H. Sed in universum hic et 29. de amantibus sermo est. Vossius quoque tuetur *quos*. W.

24. Post hunc in libris et primis Edd. aliud distichon sequitur:

En ego cum tenebris tota vagor anxius urbe,

Securum in tenebris me facit esse Venus.

Sic quoque Guelf. 1. 3, 4. In primo versu pro *cum* Ed. Rom. habet *quin*, fortasse pro *qui in*: (Nec ex *qu* in ortum esse videtur *quin*, ut Vossius putat, sed ex *quum* vel *cum*, cum qua voce etiam I, 3, 14. IV, 1, 26. confunditur. De ablativo *tenebris* sine praepositione vid. Obs. ad II, 1, 76. — In pentametr. Ald. I. et Stat. *ipsa*. — Muretus cum Ald. II. *esse*. W.) in altero pro *esse ipsa*; hoc quidem cum Guelf. 4. Sed pentameter variis modis effertur; in aliis, ut in Corvin.:

Non mihi nocte quies, non mihi nocte sopor.

(Statius offert: *Non mihi nocte sopor, non mihi nocte quies*. W.) vel:

Ille deus certae dat mihi signa viae.

(in quo Statius *ipse* pro *ille* legi malit; non male, cf. I, 8, 56. W.) vel, ut in Guelf. 2.:

Usque meum custos ad latus haeret Amor.

vel in cod. Sfort. apud Statium:

Pras-

Praesidio noctis sentio adesse deam.

v. Stat. et Gebhard. ad h. 1. In Guelf. 3. adscripti in marg. aliter: *Praesidio* — et *Non mihi*. Haec varietas versum iam olim suspectum reddidit viris doctis. Iam Pocchus et Statius notarant, ab Aurispa, homine Siculo, qui saec. XV. vixit, et Eugenio IV. P. M. ab epistolis latinis fuit, illum, quem primo loco posuimus, pentametrum *Securum in t.* et a Pontan. illum: *Usque meum c.* suppositum esse. v. Broukh. In Cod. Reg. post longiorem versum ille: *Praesidio noctis* etc. deinde alter: *Securum in t.* etc. ponitur: sed in margine ab eadem manu ad priorem: *Seneca sic supplevit*; ad alterum: *Aurispa vero sic*, adscriptum est. Conf. de his Praefat. De eo igitur constat, pentametrum esse *ἑξάμετρον*. Sed quid de hexametro dicemus? Sustulit et hunc Scaliger, Broukh. et Vulpio suffragantibus. At si neque is poëtae est, quomodo in mentem venit interpolatoribus pentametrum supplere? Fit ergo probabile, eum Tibulli esse, pentametrum autem excidisse. Confirmat ista statuentem Guarnerianus, in quo solus versus prior, teste Vulpio, legitur. cf. inf. ad II, 3, 14. III, 5, 17. Aiunt etiam Muretus et alii, lacunam pro pentametro esse in nonnullis. Sic apud Ovidium haud semel accidit, ut alius pentameter substituere-tur, cum verus excidisset. Potuit tamen hoc quoque evenire, ut, cum adscripsisset aliquis in margine distichon, maiore versu servato, excideret aut obscuraretur in aliquo apographo minor versus; isque adeo ab aliis aut omitteretur aut sufficeretur. H. Ut textus a Broukbusio et Vulpio constitutus est, aliquid ante verba *Nec finit occurrat*, quae, si locus sanus, novum documentum tutelae Veneris exhiberent, deesse, iam inde suspicari possis, quod illa, versibus 23. 24. interpositis, cum prioribus, in quibus v. 17-23. de praesidio Veneris exposuerat, per coniunctionem *nec* non bene vincta cohaerent. Accedit, quod tum versus *Quisquis — de- cet* sententiam continent, a priori *Nec finit* non multum di-versam, neque ad praeceptum *Quisquis amore tenetur* via est satis munita. Denique codices suspicionem lacunae firman-t. Nam, praeter Vindob. et Bern., qui distichon a Scaligero proscriptum omittunt, omnes aut duos versus praebent, ut apogr. novem (Hamb. et Goth. — a. V. —) et Zwic. 1. 2., aut hexametrum solum, eumque sine ulla varietate insigni. At hexameter servatus viam ad restitutionem et explicatio-nem totius loci ostendit. Nam, eo recepto, apparet, Tibul-lum, Venerem tutela sua a periculis quoque iuvenes sibi deditos tueri, neque audaci quidquam esse timendum, osten-

furum, suo ipsius exemplo rem demonstrare aggressum, hanc eloqui sententiam: etiam me nocte vagantem defendit dea a periculis urbis; verbaque *Nec finit* non generaliter accipienda, sed ad ipsum referenda esse. Tum quidem apte subiicitur ab ipsius incolumitate petita sententia illa: *Quisquis — decet*; plane ut I, 3, 21., infelici discessu suo descripto, monet: *Audeat invito ne quis discedere Amore, Aut sciat egressum se prohibente deo.* Hexametrum igitur elegantem, quem sensus postulat, et codicum auctoritas genuinum praestat, ut Goerenzcius vult, nec Heynius non vult, in ordinem recepi, praesertim cum sensus deperditi pentametri facile de coniectura suppleri posset. Nam hunc interiisse patet, neque ullum ex quinque oblatiis a Tibulli manu esse, mihi est persuasissimum, quamquam Vossius praeter hexametrum et hunc pentametrum: *Securum tenebris me facit ipsa Venus*, ut genuinum, recepit. Nam et codicum discrepantia — Guarn. nullum exhibet — et sensus ineptus eos novitios et supplementa aliena arguit. Ut ceteros omittam, in versu a Vossio probato displicet primum repetitio vocis *tenebris* ut languida, deinde dicere non potuit Tibullus quod verba significant: Venus a metu me liberat. Nam friget sententia, et sequentia, de latronibus et grassatoribus nocturnis agi, aperte demonstrant. Vossianam autem interpretationem *anxius amore* cave admittas. Num timet perfidiam amatae? Num, ne a marito deprehendatur? At vero locus Ovidii verum vocabuli sensum indicabit, quem Vossius laudavit, Heroid. XX, 129. *ad limina crebro Anxius huc illuc dissimulante eo.* Acontius ibi vitae Cydippes aegrotantis timet, ut 198. ibidem apparet *Anxia sunt vitae pectora nostra tuae.* Ergo sollicitus de vita amatae? Sed unde hoc auguraris? Et quid hoc ad sententiam facit? Non magis convenit quod Goerenzcius voluit: *anxius moerore.* Nec securus pro tutus accipies, quod Rupertio videtur accidisse, cum in Iuven. VI, 237. *Abditus interea latet et secretus adulter, Impatiensque morae pavet*, bonam lectionem *secretus* in *securus*, trium librorum auctoritate fretus, corrumpebat. *Securus* est amator et tamen *pavet*! Iuvenalis componendus est cum Horatio Sat. II, 7, 56. *metuens induceris atque Altercante libidinibus tremis ossa pavore.* Nec novum profecto, eandem notionem duobus vocabulis, ut *abditus* et *secretus*, enuntiari. cf. Iuv. III, 109. Itaque non vereor, ne quis, licet Vossianus codex anni 1441 pentametrum *Securum me* cet. cum tribus aliis exhibeat, coniecturae Vossii,

si, Aurispam e codice nescio quo meliore versiculum illum dedisse, multum tribuat aut signa lacunae, quae intuli, improbet. Ceterum pentameter *Securum* est in Voss. 1. Monac. Hamb. et Goth., ubi mire depravatur: *En ego cum tenebris me facit esse Venus*. In Voss. 3. duo pent. *Securum* — *Praesidio*; in Voss. 2. *Securum* — *Non mihi nocte*; in Voss. 5. *Praesidio* — *Securum*. Cod. Ask. dat solum *Praesidio* — *deam*. W.

27. *occurrat*] Reg. *accurrat*, impetum ut significet. Horat. I. Sat. 9, 3.

Accurrit quidam notus mihi nomine tantum.

Ovid. Fast. II, 372.

— *Accursu praeda recepta Remi.*

ubi in aliis *occurfu*. Similia loca, in quibus variant Codices, congeffit Heins. ibi et ad Fast. III, 757. H. Nec tamen *occurrat* cum *accurrat* permutem. Nam verbum militare *occurro*, obviam fio pugnandi causa, (ἀπαρτῆν) praedonibus nocturnis, vi grassantibus, convenit. Vid. Ern. Not. ad Tac. Hist. III, 16. *proelio occurrerent*. W.

28. *aut rapta praemia veste petat*] Broukh. reposuerat *ferat* pro *petat*, retinuit Vulpus, sed auctoritate duorum tantum librorum et quidem recentium. Add. Vossianos tres et Bern. a manu secunda. Variant saepe haec duo verba. v. Burmann. ad Ovid. V. Trist. 8, 30. et ad Ibin v. 20., ubi *petit* recte tuetur. Sed *praemia petere* rarius occurrit altero, ideoque retinendum. Occurrit tamen v. c. apud Propert. III, 11. (13.) 46. *Sive petas calamo praemia, sive cane*. Sup. El. 1, 34.

— *de magno praeda petenda grege est.*

Pro *praemia* Reg. *vulnera*; obversabatur librario ex initio versus: *Vulneret*. H. Tritae sunt compositiones similes apud Virg. Aen. XI, 790. *Non exuvias, pulsaeve tropaeum Virginis, aut spolia ulla peto* et II, 644. *Exuviasque petet*. Tacit. Ann. XI, 1. *gloriam petere*. Nec tamen *ferat* praetulerim. Nam *praemium* cum rem quamvis, tum, ut hoc loco, pecuniam labore vel opera impensa partam significat. Tacit. Hist. IV, 41. *neque se praemium aut honorem ex calamitate civium cepisse*. Et pecuniam primam vocis *praemium* notionem fuisse, tradiderunt grammatici veteres. Qui de hac significatione non cogitabant, vestemque esse praemium latronis, remque raptam non amplius peti posse ponebant, ab iis lectio altera *ferat* invecta esse

videtur. Ceterum *praemiatore*s praedones nocturnos dictos esse, Nonius c. 2. n. 629. commode tradit. Goth. *ut veret aut rapida*. W.

30. *Qualibet*] Libri nonnulli *quolibet*. Corvin. *quaslibet*. Mox liber Statii *nec*, idque melius. At illud deterius, quod pro *deceat* legitur in duobus et pro var. lect. in Guelf. 3. *iuvat*. H. Vossiani *qualibus*. Vindob. *quaslibet*, marg. *quolibet*. — *nec*, quod et in Voss. 3. et Ask., Heynio probatum, recepit Vossius; *nec* esse *ne* — *quidem*. Nos causas diversarum lectionum examinabimus. Primum verba *eat tut. f.* non sunt pro praecepto iungenda; nam neminem, ut *tutus eat*, hortari possumus. Feram dicentem *eat securus*. Tu coniunge vel *eat qualibet*, *tutus sacerque*, cum sit tutus praesidio Veneris, ut *eat* sit praecipientis, vel, quod malim, *eat tut. f. q.* pro ibit tutus *f. q.*, ut *eat* cogitate positum sit. Utramcunque probabis interpretationem, ea quae sequuntur non apte illis cohaerent. Etenim pentameter ita hexametro annexus plerumque causam prioris sententiae affert. I, 8, 47.

*At tu, dum primi floret tibi temporis aetas,
Utere; non tardo labitur illa pede.*

eaque iunctura Tibullo est frequens, vid. I, 2, 36. 90. 4, 16. IV, 3, 4. Raro autem *nam* vel *namque* in pentametro tum leges, cf. I, 4, 10. 9, 46. 5, 60. III, 1, 36. — Causam vero verbis *insidias* — *deceat* enuntiatam sententia praecedens non patitur. Accedit positura verborum. Nam, particula *nam* omissa, negatio apud Albium praepositur. Conf. praeter I, 8, 47. etiam I, 1, 63. 2, 90. 3, 5. 8, 67. Melior igitur iunctura sententiarum praebetur coniunctione *nec*, ut coniungatur *eat nec deceat*, oratioque variata sit pro *eat nec timeat* aut *eat neu timeat*, ἢν τοι, μηδὲ φοβοῖτ' αἶ. De *nec* in initium alterius partis pentametri reiecto vid. I, 8, 4. Vossiana interpretatione particulae *nec*, de qua vide ad I, 6, 45., facile ita carebis. Ceterum verba *tutusque sacerque* observationi locum dant, Latinos interdum, ut Graecos per particulas *τε καὶ* (Xenoph: Anab. III, 3, 2. φίλον τε καὶ εὐρον), per particulas *que* — *que* vel *que* — *et* verba enuntiationesque copulare, significatione non *diversas*. Tibull. II, 3, 25.

*Quisquis inornatumque caput crinesque solutos
Adspiceret, Phoebi quaereret ille comam.*

Add. I, 9, 20. et Pers. I, 48.

Sed

*Sed recti finemque extremumque esse recuso
Euge tuum et bello.*

et Virg. Aen. IV, 430. et Liv. 25, 37. *Inde in castra avidos adhuc caedisque et sanguinis reduxit.* — Differunt loca I, 2, 47. 6, 61. 71. 5, 64. ubi partes *diversae* unam sententiam reddunt. — Marg. Goth. (ap. Voss.) *tener.* W.

31. *hibernae frigora noctis*] In Reg. *sidera*, nimis grave vocabulum pro elegiae simplicitate, ceterum aberratio librariorum valde obvia. v. Heinsf. ad Claudian. VI. Conf. Hon. 444. Gronov. Obfl. III, 15. Burm. ad Ovid. V. Met. 281. ubi *frigus* haud dubie vera lectio. In Catal. Virg. XI, v. 45. T. IV. p. 193. (Anthol. Lat. lib. II. ep. 122. ubi v. Burmann. p. 297. 8.)

Immoderata pati nunc frigora nuncque calores?

minus bene Scalig. ex aliis praefert *sidera*. H. Hamb. *non pigra*, superscripto *mihi* — *ibernae* (ap. m.) et *brumae* pro *noctis*, fortasse ex I, 4, 5. *hibernae producis frigora brumae*. Goth. *iberna* (ap. V.) — 32. Hamb. *quom.* — Vindob. *decidet.* Frisemannus Collect. Crit. p. 186., ut et Heynius notat, coniecit *Non mihi qui, qui et quum* millies permutata esse monens, fierique potuisse, ut *m* sequentis vocis prioribus adhaereret. Sed virum doctum fugiebat, subiectum vel obiectum omitti, ubi membrum a particula *quum* incipiens sequitur. vid. Aen. XII, 632. W.

33. *Non labor hic laedit*] fortasse rectius *laedat*. Regius: *laedet*, et mox pro *Delia Lydia*, sed aliis in locis vulgatum retinet. *Delia* etiam amicae nomen memoratur in Catal. Poet. vet. p. 202. Scalig., sed ex Scaligeri emendatione. H. Video offensos interpretes compositione *laedit, reseret modo desiderasse laedat vel laedet*. Et vero ea est compositio legitima. cf. Aen. III, 116. Tibull. III, 6, 9. Nihilominus tamen etiam illa modorum et temporum ratio usurpata fuisse videtur, ex qua est res et futura sit, si conditio aliqua suppetat. Iuven. VII, 87. *Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agaven.* Add. Terent. Adel. II, 1, 51. *Id quoque possum ferre, si modo reddat et 48. Age iam cupio, modo si argentum reddat.* Goth. *cedit* pro *laedit*, et *reset* (ap. m.). Vindob. *reseret non.* W.

35. *seu vir seu femina fias Obvia*] *Fias* etiam Reg. Sed Edd. antiquiores, Rom. et Lips., et pars librorum *fiat*, minus docte. H. *Fias* sex apogr. Structuram legitimam firman-
t loca II, 2, 2. IV, 3, 2. Etiam I, 6, 39. secundam perfo-

personam *colis* in tertiam oscitantes corruerunt librarii. Zwic. 1. 2. cum Guarn. et Hamb. dant *fiat*. Vindob. cum Thuan. *fiet*, quod a Guyeto in *fies* mutatum probatur Vossio, non mihi. Nam coniunctivo Deliae significatur, incertum esse, an quis obuius futurus sit. Hamb. (m. ap.) *celarae* corruptum ex *celare*. Nam codex ille saepe *ae* pro *e* repraesentat. Supr. 15. *fallae*. Semper scribitur *Daslia*. — Idem *e* pro *ae* I, 3, 2. W.

37. *Neu str.*] Reg. et Ed. Lips. *Ne*. Rom. *Nec*. H. Vossiani antiquiores duo dant *nec* cum Guarn., assumpsit Vossius, ut significaret *ne* — *quidem*. Non nego, *nec* (μηδὲ) cum imperativo copulatum esse. Ovid. Heroid. XVI, 11. *Parce, precor, fasso, nec vultu cetera duro Parlege*. Ge. Virg. II, 96. *nec cellis ideo contende Falernis*, ut habet et optimus Mediceus. — Nec tamen vidi usquam (suspectus est locus Virg. Ge. III, 435.) compositionem *nec* — *neu* — *neu*; at *neu* — *neu* — *neu*, μήτε — μήτε. vid. Obsl. ad I, 6, 17. Non obsto, si quis enuntiationem priorem *Neu strepitu t. p.* cum verbis *Parcite luminibus* arctius coniungat, ut *neu* — *neu* — *neu* sit μηδὲ — μηδὲ — μηδὲ. cf. Obsl. ad I, 4, 39 — 41. — Vindob. non pro primo *neu*. Zwic. 1. *ne*. Goth. *strepite*. Hamb. *terete*. Voss. 3. *lusa* pro *lumina*. — Ad compositionem *lumina ferre face* conf. Ovid. Heroid. II, 120. *Suntque sepulchrali lumina mota face*, ibiq. Burm. Ceterum sententiae Mitscherlichii (Tentam. Crit. p. 4.), versus 37. 38., ut e margine illatos, delendos esse, nemo suffragabitur. W.

39. *Si quis*] nonnulli ap. Broukh. *Si quid*. H. *Si quid* apogr. duo (Goth.). Voss. 5. *oculat* — *omnis*. — Ald. 1. *spexerit*. W.

42. *rapido*] Recte retinet Broukh. Alii *rabido*: quod et ipsum potest defendi. Nec refert. Mox multi *sentiāt* c. Guelf. 4. et Ald. 1. Absit *e* ab uno Pal. et Witt. Iunges autem *sentiēt* *nam esse*. H. *rabido* defendit Santenius p. 68., recepi cum Vossio. Cum de *saeva* natura *e mari* ortae Veneris agatur, epitheton illud mari accommodatius esse videtur. Id, quod versu abhinc quinto *rapidi* recurrit, me non ita movet, ut Bentleium ad Lucan. III, 235., Santenium et Vossium; vid. quae de *repetitione verborum* exposui ad I, 9, 67. Erunt tamen, qui *rapido*, quod in apogr. omnibus et Zwic. 1. 2. est, retentum velint. Nam *rapidus* (ὀξύς) est solemne fere epitheton fluviorum et maris apud Tibullum; *rapidum mare* IV, 1, 126.; nec necesse, ut epitheton quodque ad sententiam propositam faciat.

faciat. III, 4, 86. ubi puellam immitem et duram his dicit verbis:

Nam te nec vasti genuerunt aequora ponti

quid *vasti* notionem *saevitiae* auget? Add. Catull. 64, 155. — *E mari ortum esse* satis *saevitiam* significabat. — *Pro natam* Goth. *natet*. — *e*, quod in Zwic. 1. 2. et apogr. — Voss. 3. *est* — sustulit Vossius, ne duplex constructio, et apud pedestres obvia scriptores, existeret. Mitscherlichium (Tent. Crit. p. 4.) pro *esse* coniecere *isse* notat Heynius, quod non defendam. Ceterum falsum est, quod viri docti statuunt, sapientes et eruditos e Graecis Latinisque, ubi religionibus vel superstitionibus popularium suorum se obnoxios profitentur, semper simulatores falsi esse atque data opera decipere et mentiri. vid. Notam Staedlinii Gesch. u. Geist des Scepticismus T. 2. p. 301. — Et Vossio largiri, Tibullum haec et complura eiusmodi in gratiam Deliae, superstitione captae, simulata mente scripsisse, est veritatem sensuum et affectuum et huic detrahere loco, et sexcentis aliis, ubi pium et superstitiosum animum pariter ille testatur. Goth. *credit* — *tu* — *vera* (Voss. *veram*). Hamb. *coniunx*, receptum Vossio. W.

46. *Fluminis haec rapidi carmine vertit iter*] Revocavi vulgatam lectionem, quae in Corvin. item et Guelf. 1. 2. 3. a. exstat, quaeque erat ante Broukh. Is ex uno suo *Fulminis*, quae var. lectio adscripta Guelf. 2., et ex alio uno *sistit* pro *vertit* reposuit, quod arridere potest etiam propter adiectum *rapidi*, et quia *coelum* et *sidera* modo memorata fuerunt. Videtur tamen illud docta manus re-finxisse ex illis Ovidii: *obliquaque fulmina sistit*, Epist. 6, 87. ubi tamen eadem varietas: *flumina* quidem defendit Burm. quod et h. l. faciendum arbitror. (*fluminis* contra Broukhufium retinendum esse Burmannus quoque ad Ovid. Amor. I, 8. 6. p. 355. censuerat, non bene dubitans, an *iter fulmini* recte tribui posset. Quo iure *via fulminis*, de quo Heynius ad I, 9, 36. disputavit, eodem *iter fulminis* dici potest. Idem tamen postea ad Lucan. Phars. V, 600. p. 363. sententiam illam mutavit. W.) Certe uni isti libro parere, spreta omnium librorum et edd. auctoritate, nolui. *Vertit iter* vero est *facit*, ut versus caput et fontem flumen revertatur. Ovid. IV. ex P. 6, 45.

— — — — *Ister*
In caput Euxino de mare vertet iter.

I. Am.

I. Am. 8, 6.

Inque caput rapidas arte recurvat aquas.

cf. Lucan. VI, 473. Claudian. I. in Ruf. 159. Petron. c. 134. extr. Vulpus *vertit* revocaverat, sed retenta voce *fulminis*: verum fulmen *sistere* dicuntur sagae, non *vertere*. vid. Broukh. ad h. l. H. Cum ad auctoritatem Aldinarum, quae *fulminis* habent, nunc quatuor codices Vossiani et Ask. accedant, cum Vossio reduxi *fulminis* — *sistis*. Nam et imago nobilior tritae praeferenda, et post *sidera* commode *fulmen* memoratur, ut I, 9, 35. 36. — *iter fulminis sistere* est fulmen ruens *sistere*, ut I, 8, 20.

Cantus et iratae detinet anguis iter

h. e. anguem remorari, ne irruere possit. — *Sistit* in Hamb. Comparat Vossius e Seneca Herc. Oet. 469. *et cantu fuxgax* flet *deprehensum fulmen*. Voss. 3. *vertitur*. Goth. *velse* pro *caelo*. W.

48. *tepidus devocat ossa rogo*] Regius a prima manu *rapido*. Ovid. I. Trist. 7, 20.

Imposui rapidis viscera nostra rogis,

et docet sane Lucan. VI, 533., ardente adhuc rogo, id fecisse sagas:

— — *ardentiaque ossa*

E mediis rapit illa rogis.

Sed teneamus vulgatum; leguntur omnino ossa, ubi ignis in cinerem subsedit, et saepe *rapidus* et *tepidus* permutantur. v. Heinf. ad Ovid. Fast. II, 311. et hic modo *rapidum mare* v. 46. praecesserat. Videtur nostrum in animo habuisse Naso Epist. VI, 90.

Certaque de tepidis colligit ossa rogis,

In Guelf. 4. est *devorat* et in Zwic. 1. 2. a manu recentiori. Etiam Cyllenius, qui hunc versum laudat, legit *devorat*, voluit *devocat*, ex hoc, puto, loco. Ceterum haec vulgo eo referunt Interpretes, ut ossa e cineribus legat venesica, quibus ad maleficium utatur. Enim vero enumerat poeta miras istas et stupendas plane sagae potentissimae praestigias. Quantum autem illud est, ossa de rogo legere? Nisi forte in eo artis summa posita est, quod videtibus et praesentibus iis, qui in funeris officio sunt, cadaver e rogo subducit. conf. Lucan. l. l. Malim tamen ita accipere, quasi anus cadaver in rogo positum descendere

dere faciat et vitae restituat. Hoc est, quod apud Statium Theb. IV, 507. *attollere bustis corpora*, et *plenas antiquis ossibus urnas egerere* dictum. Similem narratiunculam in Apuleio lib. II. p. 162. legere memini. Continuat etiam Manium evocatio vs. sequ. H. Contendit Vossius, ossibus rogo dereptis ad evocationem numinum infernorum usam esse sagam. Cui opinioni vel propter *Manes sepulcris evocatos*, quod praecedit, Heynii sententia esset praeferenda. At, puto, Tibullus de usu ossium devocatorum non cogitavit, sed vim tantum et artem magae novo argumento adumbrare voluit. Nam ad furtum clandestinum verbum *devocare* nemo referet. — Quartum exemplum per et annectitur, cum *hanc* — *haec* — *haec* praecessisset. Legitimum fere est in repetitione ultimum exemplum per conjunctionem et vel *que* adiungere. — Virg. Aen. II, 394. *Hoc* — *hoc* — *que*. Supr. 17 — 22. *Illa* — *illa* — *illa* — *que*. 8, 14. *frustra* — *frustra* — *et*. 8, 43 — 46. *Tum* — *tum* — *et*. Add. Horat. Epist. I, 7, 5 — 8. 25 — 28. Od. II, 8. 21. Iuven. III, 26. 27. et I, 35. 36. *quem* — *et*, quem locum, cum loco Virgilii Aen. II, 677. *cui* — *cui* — *et* collatum, intactum velim relinquant interpretes. — Tertium, quod praecedit, exemplum duas continet enuntiationes, per particulas *que* — *que* bene vinctas. cf. Virg. Ecl. X, 65. 66. — Voss. 3. *fuditque*. — Ask. *trepido*. W.

49. *Iam tenet infernas*] Ita iam Statius e suis maluerat, et Broukh., cum etiam in aliis invenisset, recepit. Vulpius tacite revocavit id, quod ante legebatur, quodque etiam nostri exhibent, *ciet*. Sed *tenet* hic multo accommodatius est, ne idem bis dicatur, cum iam fuerit: *Manesque sepulcris Elicit*, et quia sequitur, *referre pedem*. *Ciet* vero aliquis vel adscripsit, vel inseruit, quia fere dici solere norat: *excire*, *ciet* *Manes*, ut Seneca Oedip. 568.

Graviore Manes voce et attonita ciet.

Sed potissimum ex Virg. Aen. IV, 489. interpolatum esse videtur, quo loco et alia similia his nostri:

*Sistere aquam fluviis et vertere sidera retro;
Nocturnosque ciet Manis.*

Porro magico sermone tres ap. Broukh. et pro var. lect. Guelf. 3. perperam. H. Si vera est explicatio verborum *infernas* — *catervas*, retinendum est *tenet*, et dicendum, Tibullum in imagine umbrarum evocatarum immorari. Sin

infer-

infernae catervae sunt numina inferna, ut Vossius censet, Horatii Satiram I, 8. laudans, quae quidem, *Hecaten Tisiphonemque* ad sacra magica iuvanda vocatas, non vero, sermo: cum deabus istis, sicut cum umbris, habitum esse, probat, tum *ciet* praeferendum, quod dant quinque apogr. (Hamb.) et Zwic. 1. 2. Et, quamquam neque de usu loquendi constat neque de more numina ipsa lacte adspargendi, et explicationem posteriorem, *catervas inf.* esse *numina magica*, quae Virgilio Aen. IV, 510. 511. memorantur, et lectionem *ciet* praefero. Ceterum sententias singulas, quibus 45—55. idem declaratur, arte eximia non esse ordinatas, non est quod dissimulem. Nam versus 51. 52. primo loco poni, tum 45. 46., deinde 47—50. et 53. 54., sententiarum et cohaerentia et gravitas postulat. Simile exemplum ordinis melioris neglecti vid. III, 5, 7—14. W.

50. *adspersas lacte*] Novum hoc est, quod lactis adspersione animae reverti ad inferas sedes coguntur. Diccas hoc interponi: *adspersas lacte*: pro, *eas*, tanquam animarum epitheton amplificans. Nam sacrum in hac evocatione fit sanguine, vino et lacte in specum defuso, v. c. Senec. Oedip. 564. ut omnino in inferiis, vid. inf. III, 5. 33. 34. Manet tamen sic mos minus notus *adspargendi lacte Umbras*. cf. not. H. Statius tamen notavit, interpretes Lycophronis de eo agere; attulerunt alii locum Thebaidis Statii IV, 544., *alias* (animas) *avertere gressus Lacte quater sparsas* — *iube*, ubi Barthius p. 1150. loci nostri memor fuit. W.

52. *aestivo convocat orbe nives*] Hanc lectionem, quam magna pars librorum, etiam nostri, tuentur, revocavit Vulpus. Broukh. aliam receperat, quae Statio rectior visa erat:

— *aestivas convocat ore nives*,

quae non minus in multis Italicis libris est, etiam in vetustis Exc. Perreii, etiam in Guelf. 2. Itaque librorum par fere auctoritas, utraque lectio elegans; nisi quod haec altera potius a correctoris manu venisse videtur, cum semel peccatum esset, ut pro *orbe* scriberetur *ore*. Sane *orbe* et *ore* saepissime in libris permutantur, ut interdum difficile sit, dicere, utrum verius sit. Ita Ovid. Met. XV, 274. de Lyco fluvio:

Exsistit procul hinc alioque renascitur ore.

in perquam multis est *orbe*, quod fere praetulerim. v. ib. Heinl.

Heinf. cf. Burm. ad Flacc. II, 57. Cum itaque hic aliquis haberet *ore*, mutavit alterum, ut sensus procederet, in *aestivas*. Insolenter tamen dictum *aestivo ore*. Ovidius, qui hunc locum ante oculos habuisse videtur, legit etiam *orbe*; nam I. Am. 8, 9. de venefica:

Cum voluit, toto glomerantur nubila caelo;

Cum voluit, puro fulget in orbe dies.

Convocat etiam verius, quam quod in libris Mureti, Guelf. 1. et 4. et in Edd. Mureti, Brix. et Rom. et aliis *provo-*
cat; nam Ovidius modo dixerat: *glomerantur nubila*. Broukh. laudat lectionem antiqui libri, quae quid sibi velit, divinare non potest:

Quum libet, aestivo fulgerat orbe deos,

Nempe hoc voluisse videtur: *aestivo fulgerat orbe dies*: quod ex Ovidio fortasse, loco modo laudato, I. Am. 8, 10. interpolatum. H. Ad verba *aestivus orbis* compara I, 7, 22. *aestiva aqua*. Lectio bona *aestivo* — *nives* in apogr. omnibus et Zwic. 1. 2. exstat. At Vossius offensus nive aestate cadente, utque antitheta accuratius effingerentur, reposuit *aestivo fugit ab orbe dies*: Quomodo dies ab orbe aestivo fugere possit, nec ipse rationibus aut exemplis docet, neque ego exputare possum. Vide etiam hanc coniecturam refutatam Weichertio in Epist. Crit. de Val. Fl. p. 19 — 21. Noti sunt ablativi *caelo*, *caelo aperto*. — Burmannus iunior tentavit *aestivo fulgerat orbe deus*. Vossius ex Hamb. et libro Schefferi assumpsit *quom* — *quom*. Ask. dat *libet*. W.

53. *malas Medeae — herbas*] Quidam apud Statium et Gebh. *artes*. Lucan. VI, 485.

Omne potens animal leti genitumque nocere

Et pavet Haemonias et mortibus instruit artes.

Sed vulgata verior, inprimis propter epitheton *malas herbas*. Et si et simpliciter *Medeides herbas* occurrunt apud Ovid. II. Art. 101.

Non facient, ut vivat amor, Medeides herbas.

cf. Broukh.

54. *Hecatae*] recte Broukh. e libris. Insuaviter nostri *Hecates* cum vulgatis. *feros* pro var. lect. Guelf. 3. H. Lectionem *Hecates*, quam Corv. Zwic. 1. 2. praebent, restitui, Bentleii auctoritatem secutus, qui de huius genitivi forma Graeca, a poetis usurpata, accurate disputavit ad

Horat.

Horat. Epist. XVII, 17. Sat. II, 5, 76. Ita III, 4, 45. ubi libri variant, *Semeles* Tibullo reddidi. At IV, 1, 61. *Circes* iam erat receptum. Non me moratur, quod versus in syllabam *es* definit, cum Tibullum duobus pentametri membris similiter cadentibus delectatum fuisse vel quindecim huius elegiae exempla probent. Nec Latinos terminationes *es* verborum *Hecates* — *canes* eodem modo pronuntiasse, constat. Signatismus autem, quem vocant, exiguus; maior I, 3, 54., de quo vid. Eun. ad Tacit. Ann. IV, 34. — De canibus Hecatae cum dea prodeuntibus vid. Horat. Sat. I, 8, 55. et Apoll. Rhod. III, 1216. 17. ubi vid. Brunck. Voss. duo *echates*. W.

56. *despue*] v. inf. v. 98. Ed. Rom. cum aliis et Guelf. 3. *expue*; alii *conspue*. cf. Broukh. H. Quinque apogr. cum Corv. *expue* (Hamb. *expue*). Voss. 1. *possis*. 2. et 3. *posses*. 5. *possem*. Versu 55. Voss. 3. *Nec pro Haec*. Scripturam *quis*, Bentleyi auctoritate, ubique repone haud cunctatus sum, praesertim cum Heynius ad Aen. Virg. I, 95. *queis* improbaverit, nec in Virgilio admiserit. Et Goth. habet *quis*. — In Ald. II. disticho 55. 56. appositus est asteriscus. W.

58. *si in molli*] Exciderat in nonnullis apud Broukh. cf. mox 76. Tum libri nonnulli: *viderit esse toro*. Aldina secunda autem *esse sinu*, et ex ea alii. Petitum fortasse ex El. 1, 46. *Et dominam tenero detinuisse sinu*. H. Praepositionem in delevit Vossius, collatis exemplis 77. *recubare toro*. I, 3, 26. *secubuisse toro*. quibus adde praeter ea, quae Heynius ad 76. attulit, Iuven. II, 120. *gremio iacuit*, VI, 240. *et stantes Collina turre maritos*, XIV, 267. *Corycia semper qui puppe moraris*, ubi Rupertius male in e sex codicibus recipiendum censet. Vid. ibidem 86. et 280. et I, 136. Virg. Aen. I, 301. *Libyae citus adstitit oris*. Locum Taciti Ann. II, 31. *appositum mensa lumen* coniecturis male tentarunt; Ernestius in intelligi posse notavit. Catull. 51, 10. *acquiescere lecto*. Virg. Aen. II, 245. *sislere arce monstrum*. Horat. Od. II, 13, 10. *agroque statuit meo Te, triste lignum*. Sed ibi sunt verba, quae significant *esse* vel *ponere* in aliquo loco, a quibus abhorret *videre*. Insolitum mihi videtur *video te toro*. Iuven. XIV, 311. *Sensit Alexander, testa quum vidit in illa Magnum habitatorem*. Nec Vossii mutationem defendam loco Virg. Ge. II, 186. *Qualem saepe cava montis convalle solemus Dispicere*. — Muretus dedit *ipse sinu*. W.

59. *Tu tamen*] *Tu tantum* aliquot Statiani, licque edd. Ven. Guelf. 1. et 4. et Zwic. 2. at 1. correctum in *tamen*.

60. *sen-*

60. *sentiet ipse nihil*] Broukh. tacite recepit *ipse*; vulgo *esse*. Reg. *ille*, et hoc mollius ad meum sensum est. *ipse* etiam Corvin. H. *ipse* Muretus ante Broukh. pro *esse* intulit. Sed cum *cetera* — *me uno* contraria, neque emphasi, quam facit pronomen *ipse*, locum esse viderem, e libris *ille*, ut Hexmius voluit et Vossius fecit, in textum admisi. Vid. Not. ad I., 5, 18. Carmen sagae prohibitum erat, ne maritus amores furtivos Deliae aut sibi viros aut aliis cognitos crederet. Hapib. *noscet pro cernet*; et versus 59. 60. post 62. *posse meos* collocat. W.

62. *amores Cantibus aut herbis solvere posse meos*] In Statianis erat *fallere*, languide. Proprium in hac re *solvere*. v. Broukh. ad h. l. Propert. I, 4, 15. *nostros contendis solvere amores*, ubi v. notas. H. Goerenzius distinguendum censet *Quid? credam?* Tum *quid* non habere videtur, quo referatur. Transitus autem similis est apud Ovidium Fast. II, 667. *Quid, nova quum fierent Capitolia? Nempe deorum Cuncta Iovi cessit turba locumque dedit: Terminus — restitit.* Ubi *quid* pro quid factum est? Vides hac ratione enarrandi animum audientis ad novam rem, quae sequitur, intendi. Saepius in voce *quid* distinguenda erratum est, ut apud Tacitum Hist. IV, 17. mala est interpunctio: *Quid? si Galliae iugum exuant*, corrigenda illa ad IV, 42. *Quid, si floreat vigeatque* (nequitia)? Nam ad *quid* supplendum est *fore*. — haec omittit Voll. 1. — Ask. *si pro se*. — 63. Ald. II. et Mur. *tedis*. — *thedis* Ask. — *puella* 64. tria apogr. (Goth.) W.

65. *Non ego, totus abesset amor*] Reg. *Non totusque abesset*, vitiose. v. ad IV, 1, 39. Nempe ego primum exciderat, ut etiam in aliis et Ed. Lipsi. factum. Alii pro eo habent *ut*, quod Ald. sec. dederat, unde alii vulgaverunt, non invito Statio. H. Goth. *ergo*, marg. *ego* (ap. V.). Voll. 5. *abest et*. Bern. *mitius*. Zwic. 1. *non totus quin ab*. W.

67. *Ferreus ille fuit, qui*] Broukh. contendit, certum hominem designari, et coniicit, eum esse C. Sossium, Syriae et Ciliciae ab Antonio praefectum. Ego non video, cur eo devenire, et tam incertam rationem amplecti necesse sit, et cur non potius *προθετικῶς* dictum accipiamus, pro *fuerit*, vel *sit*, quod vel illa: *maluerit*, *agat*, *ponat*, exigunt. Nam si *fuit* absolute positum est, debebat sequi *maluit*. Neque necesse, cum Scaligero *fuat*, vel cum Heinio *sinu* reponere. Indicativus saepe pro potentiali ponitur. Servem adeo etiam, quod in nonnullis est, *possit*. Ceterum haec belle cum superioribus cohaerent, nec a
Sca-

Scaligero in primam post v. 66. reici debebant: Te carere nolim: nam qui id ferre possim? Ferreus sim etc.

Quod tam belle cohaerere haec dicebam, id mihi nunc secus videtur; nam diversa illa ratio est, qua puellam aeternum se amare velle dicit, nec unquam eius amore solvi velle ac liberari, alia, si quis, puella relicta, ad militandum discedat. Itaque aut intercidiſſe hic alia, aut hoc fragmentum alterius Elegiae eſſe neceſſe eſt. Porro ſi in his vſſ. 65. 67. certum aliquid ſibi propoſitum habuiſſe dicendus erat poëta, ad ipſum Meſſalam reſpexiſſe eum dicerem. Nam eum Ciliciae res ſub haec tempora conſtituiſſe, ſatis intelligas ex El. 7, 13 - 16. cf. poſt ad El. 3. pr. H. Verſus 67 - 100 a prioribus abrumpi non poſſe, his mihi perſuaſi argumentis. Primum enumeratione votorum, quibus inter ſacra magica mutuam Deliae expectaverit amorem, 65. 66. carmen finiri poſſe non credo. Nam doloribus ſuis graviſſimis ex erepto uſu Deliae nuptae breviter declaratis, id ſedulo quum egſſet, ut animum illius, quam Veneri ſecum indulgere etiam nunc cupientem ſibi fingit, 5. 15., audacia muniret, eique nihil in amoris ſui fructu a marito timendum eſſe oſtenderet, paucis addit, ſe amore in illam per ſagam exſolvi noluiſſe. — 66. Expectas hic ſaltem teſtificationem uberioſorem amoris ſaevorumque dolorum. Nam illud, quod carmine aliquo tractandum ſibi ſumſit Albius, in fine imprimis attingere vel urgere ſolet, ut ex elegiis I, 1. 3. 6. 8. 9. 10. comparatis patet. At ſententiis expoſitis: ſub tutela Veneris et auxilio ſagae ſine ullo periculo maritum decipere poteſ — 60. amorem ſidum meum reſpicias doloresque magnos, innocenti mihi ferendos nec deridendos, invocatione Veneris: *At mihi parce Venus — quid meſſes uris, acerba, tuas?* bene et commode terminatur carmen. Vides, eum acquieſcere in precibus, ut dea, cui multum confidit, vota ſecundet, curasque graves benigne expellat. Deinde ſententiam de ſolicitudine et moerore ex infelici amore 77 — 80. et *mala noſtra* 89. apte cum verbis 4. *infelix dum requieſcit amor* convenire apparet. Denique ea, quae a verſu 67. ſequuntur, cum ſuperioribus ita mihi cohaerere ſunt viſa: Delia admonita, ut maritum audacter deciperet, viaque ad id oſtenſa certiſſima, carmine magico, quod ſaga veraciſſima ſibi compoſuiſſet, v. 61. occasione opportuna ad amoris ſui conſtantiam et fidem teſtandam utitur, verbisque 67. *nec te poſſe carere velim*, ſe id optare declarat, ut ne velit quidem umquam ſine Delia vivere poſſe. Tum ho-

minem

minem quendam notat, qui laudis militaris studiosus militiam amoris Deliae praetulerit, quo magis 73. constantiam suam in amore extollat. Iam versibus 75. 76. de dolore suo admonitus, qui vel somnum auferat, eo delabitur, ut a diis impietatis poenam sibi impositam esse opinetur. Accedit quod Propertius quoque, ne commemorationem amatoris pristini ineptam putes, lib. III. 20, ut constantiam suam laudaret, Cynthiam de amatore perfido, qui eam lucri causa reliquerit, admonet. — Ad verba *carere posse velim* compares Ovid. Art. II, 454. *Ille ego sim — Quo sine non possit vivere, posse velit.* Quis vero ille fuerit, qui a Delia discesserat, ego quidem non magnopere curo, nec Romani, qui carminibus Tibulli delectabantur, scire laborabant. Coniunctivus *maluerit* non magis offendere debet quam *lufisset* I, 2, 91. Restat, ut Vossii opinionem (vid. Praefat. eius p. XXII. XXIII.) apponam. Is a verbis *Ferreus ille fuit* novam elegiam incipere statuit, librariorum errore annexam priori. Compositam eam esse a Tibullo, quum iu cohorte Messalae, Aquitanis perdomitis, aestate extrema anni 724. in Ciliciam navigantis, Corcyram peteret, hoc argumento: Albium, Delia relictam, se castra secutum esse iam poenitet, atque militiae taedio fessus, et amatae, quam fidam sibi fingit, et praedioli sui fructum desiderat. Amicum ridentem 89. esse Messalam. Sed huius argumenti nulla comparent vestigia. Ut taceam de versibus 81—89. argutius expositis et annexis, ubi iter? ubi votum revertendi? Quid facies denique versibus 99. 100.? — Accedunt difficultates linguae. Tibullum 67—72. se ipsum inculcare statuit Vossius, huncque inesse sensum: o me ferreum, qui te reliqui, mea Delia! Quid mihi prodest victoria de Cilicibus et splendor auri argentique? At nemo, Latinos loquentes tertia persona se solum significasse, docuit. Ratic loci II, 3, 2. alia est. Neque animadvertit antitheta manifesta *ille—ipse.* — Apogr. quatuor *posset* cum Zwic. 1. 2. — Goth. et Hamb. *possit*, quam lectionem Burmannus Anthol. Lat. T. I. p. 273. lequitur. Voss. 3. *posse—maluerat.* W.

69. *victas agat ante catervas*] *Victas* etiam nostri; Broukh. quod in quibusdam est, *vinctas* tacite reposuit; Livius v. c. VII, 27. *eos vinctos consul ante currum triumphans egit.* Pro vulgata est Horat. I. Carm. 12, 53.

*Ille, seu Parthos, Latio imminentes,
Egerit iusto domitos triumpho.*

Nec

Nec tamen haec de triumpho accipi possunt propter versus sequentis sententiam, sed potius aut de eo tempore, cum victor ab perseguendis hostibus in castra rediens, ex iis captos ante se agit, aut *victas agat ante catervas* de ipsa hostium fuga accipere praestat. v. Notam. H. Posteriores interpretationem unice veram visam esse Santenio p. 68. conferenti Seuec. Ep. 94. notat Heynius. Omnia fere apogr. *victas* cum Zwic. 1. 2. — Hamb. *Silicum*, et Goth. (ap. V.) W.

70. *capto Martia castra solo*] *Regius campo*; nempe in animo habebat librarius campum Martium.

71. *contextus*] unus Stat. *contectus*, minus docte, expeditius tamen ad interpretandum: praeda onustus, ut adeo criticis praeceptis etiam h. l. sententiae rationes obstant, utque non absim ab existimatione, veram lectionem esse *contectus*. Ita cenlebat Schrader. quoque Emendat. p. 112. H. *contextus* Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. — Vossianus quidam *totus contextus et auro*; in aliis apogr. *contestus*, *contectus*, *confectus*, *conspectus*. — 72. Goth. *infidiat*, alia *incideat*. V.

73. *mea, si tecum modo*] nostri, etiam Guelff., cum aliis: *mea si*. inf. el. 6, 64. *sit modo fas*, idem *si modo fas*. Broukh. ex uno Statii ordinem mutarat: *modo si tecum*, *mea D.* eod. versu Ed. Rom. cum Guelf. 1. 4. *possum*. H. Aldinae, Muret. cum Plantin. et Statio, suffragantibus Corv. et Guarn., habent *si tecum modo*, usque ad Scaligerum, qui de coniectura vel ex veteri libro, quem Statius comparavit, *si*, assentiente Guyeto, recepit. Letetio *mea, si tecum modo*, quam dant plurima apogr. (Hamb. Goth.), non video, cur tantopere displiceat, in qua Statius bene supplevit: *si tecum modo id faciam*. Ut hoc loco *si modo*, omisso verbo, ita apud Ovidium *dummodo* usurpatur Amor. II, 16, 19.

*Tum mihi, si premerem ventosas horridus Alpès,
Dummodo cum domina, molle fuisset iter.*

ubi supplendum est vel: *dummodo cum domina id facere potuissem*, vel: *dummodo cum domina iter fuisset*. Ad posituram verborum compares Ovid. Heroid. I, 61. *Quamque tibi reddat, si te modo viderit usquam, Traditur huic digitis charta notata meis*. Ita codicum auctoritatem usu loquendi firmari vides. Erunt, qui molliorem structuram praeferant:

Ipse boves, modo si tecum, mea Delia, possim.

Modo si quamquam iurisconsultis (vid. Forcellinium) usitatissimum, tamen et analogia formularum *modo ut*, *modo ne* defen-

defenditur et loco Terentii Adelph. II, 1, 48. *Age, idem cupio, modo si argentum reddat*, uti bene Bentleius edidit; idem sine causa v. 51. rescripsit *Id quoque possum ferre, modo si reddat*, ubi metrum librorum scripturam *si modo reddat* patitur. Vossius textum Broukhussii propagavit, nisi quod ordinem verborum ex arbitrio ita immutavit *tecum modo sim*, ut vocabulo *tecum* maior vis accederet. Sed ea non conciliatur vocabulis in secundo pede hexametri ita collocatis. Add. Virg. Ecl. X, 43. *Hic nemus; hic ipso tecum consumerer aeo*. — Voss. 1. *mea sim* cum Zwic. 1. 2. — Voss. 5. *modo sim — modo D. possem*. 3. *si tecum modo me D.* — Goth. *non iungere pro modo, Delia*. Zwic. 1. 2. *possem*. W.

74. *in solo — monte*] Reg. et Guelff. et Ed. Lipf. vitiose cum aliis *solito*. Rom. *solido*. H. Aldinae cum Statio exhibent vitiose *insolito*; et Goth. *Delia et insolito*. Plura apogr. *in solito* (Hamb.), Zwic. 1. Guarn. et Muretus, qui *in solo* probavit. — *in solido* Zwic. 2. Vid. Obss. ad I, 1, 44. W.

75. *liceat teneris*] In aliis: *teneris liceat*, quod expulit Broukh. H. at Scaligero praeunte reduxit Vossius, ut plenius affectu. Idem de coniectura rescripsit *O, te pro Et te*. Nam, absoluta priori sententia, post *pecus* plene, signo exclamandi, distinguendum; quod Scaligerum quoque (puncto is usus est) vidisse; quasi vero eius editio accurata niteat distinctione. Novam autem sententiam requirere hanc mutationem. Nihil prorsus hac argumentatione probatur. Tibullus, qui *Delia* nupta aegre carebat, ait: dummodo *Deliam* habeat, se duros labores ferre et commoditatibus vitae libenter carere posse; quam sententiam contemplare quomodo duplici protasi et apodosi elocutus sit 73 — 76. Non haec sunt verba precantis vel optantis, quod vetant interiecta *modo — dum*. W.

76. *mollis et inculta sit mihi somnus humo*] Ita etiam nostri. Propert. I, 18, 28.

Et datur inculto tramite ~~dura~~ quies.

Broukh. e Statianis et aliis *mollis in inculta*: et potest et insertum videri ab eo, in cuius libro *in geminatum* non esset; quod saepe factum. In quibusdam *in nuda*, ut Ovid. Art. II, 238.

Frigidus et nuda saepe iacebis humo.

ubi etiam in aliis *in nuda*. Doufa fil. in notis c. 1. coniecit *in dura*: et sic Propert. III, 13, 16.

Et caput in dura ponere iussit humo!

Virg. in Catal. T. IV. p. 193. Eleg. ad Messalam v. 46.

Stertere vel dura posse super filice.

et hoc esset elegans propter antitheton *mollis*, ut ap. Ovid. XIV. Met. 709.

— — — *posuitque in limine duro*

Molle latus.

Albinovanus *non stratam* dixit EL 2, 96. Anthol. Lat. To. I. p. 273. ubi v. Burmann. Sec.

Membra nec in strata sternere discat humo.

h. in non constrata, ut Virg. Ge. III, 230.

— — — — — *inter*

Dura iacet parnix instrato saxa cubili. H.

Graeci dicunt ἄστροτον πέδον. Eurip. Herc. Fur. 52. ἀστροῶ-
τον πέδον πλευρὰς τιθέντες. Apographum *et in culta*, aliqua
in inculta. Goth. homo marg. humo. W.

79. *nam neque tum plumae*] nunc pro *tum* Guelf. 2. Ed. Ven. 1520. it. Palat. secundus, Guelf. 1. et 4. cum Vindob., cuius tamen margo *pluma* dat, *pluviae*: posset placere ex El. I, 48., nisi *stragula* sequerentur. Sententiam ipsam ornate expressit Propert. I, 14, 15. sq. Locum hunc cum aliis huius elegiae scite imitatus est Sannazar. I. Eleg. 1, 61. sqq.

80. *possit*] Corvin. *posset*: c. Guelf. 1. 2. 4. etiam 3. sed adscr. i. H. *Possit*, quod in Goth. et Hamb. est, retinendum et contextui reddendum, quamquam et Aldinae cum Mureto aliaeque editiones et apogr. fere omnia cum Zwic. 1. 2. et Guarn. dant *posset*, idque recepit Vossius. Nam coniunctivus imperfecti referendus esset ad rem, quae tantum fingeretur, neque esse posset, sententia vero Albii, dolores passi, est: quum nox sine puella, quam infeliciter amas, vigilanda venit, tum nihil dolorem levare somnumque adducere possit; itaque coniunctivo praesentis apodosis cogitate ponitur; quod in sententiis generalibus frequens. Terent. And. 58. *ita facillume Sine invidia invenias laudem, et amicos pures*. Virg. Aen. IV, 296. *quis salutare possit amantem!* — Pro *tum* Goth. (m. ap.) et Guarn. tunc. W.

81. Num

81. *Num Veneris magnae*] *Non* male intulerat Ald. sec. (*Num* et *non* in codicibus confusa. vid. Aen. Virg. IV, 369. et Tacit. Hist. I, 83. Muretus *num*. W.) Reg. hic et v. 83. cum aliis *quin*, et mox cum uno Heinssii *magni*. Passerat. e vet. libro *magno* praefert, ut etiam Gebhardus coniecerat. *magnum verbum* est superbum. vid. Broukh. ad II, 6, 11. Sed *magnae* saepe dicuntur deae potiores. v. IV, 13, 16. Sic *verbum* simpliciter positum est pro verbo impio. Ceterum, quia haec, quae sequuntur, cum superioribus non bene cohaerent, hic aliquot versus desiderari putavere antiqui interpretes, idque Statius etiam vetere suo libro admonebatur. (Et Ald. II. asteriscum post *aquae* posuit. W.) Neque ego nexum, qui inter ea intercedat, animo assequi possum, quamquam Vulpus sibi eum invenisse videbatur. Scaliger in Elegiae quintae extrema reiecit; quod ut vix est probandum, ita tutius est statuere, fragmentum hoc esse novae Elegiae. In iis, quae periere, magnam calamitatem, quae sibi acciderat, exposuisse videtur; fortasse non dissimilem illam ab ea, quam inf. El. 5, 41-42. exponit. Conf. similem locum Petron. 128. Obscenitas loci fuit fortasse causa, cur versibus expunctis lacunam habeamus. H. Vid. Obsl. ad v. 67. W.

82. *et mea nunc*] Ed. Lips. Guelf. 2. *num*. mox pro *luit* quidam *tulit*, ut ap. Ovid. Epist. 10, 99. *nec fata luisse* multi *tulisses*. Quidam etiam h. l. *Ut—luat*. H. *ut—luat*, quod, ut verum, Vossius recepit, praeterquam quod auctoritate codicum destituitur, pedestrem etiam orationem referre mihi videtur. Pro *nunc* Vossianus *non*, alius *num*, duo *tulit*. — 83. Vossianus *non feror* et *numina* pro *sedes*, ex v. 83. Hamb. (m. ap.) *adiisse*. W.

84. *deripuisse*] Ita ex Turnebi lib. XVI, 4. emendatione legitur, primum in Ed. Plant. pro vulgato *diripuisse*. Rom. Ed. cum cod. Guelf. 1. 4. *eripuisse*, ut etiam Briziana et Statiana, non vero Cyllenius; is in notis laudat *diripuisse*. Tum malim *Sertave*. H. Quod contra Broukhufium monetur, qui *sertave* maluerat, ut duae proponerentur res, contemptus religionis et sacrilegium. At sententia hexametri hoc versu amplificatur. vid. Not. — *diripuisse*, quod est in codd. Zwic. 1. 2. et apogr. pluribus Hamb.), reduxit Vossius, notans syllabam *di* vel *dis* in compositione non solum divisionem rei in plures partes, sed etiam separationem rei ab alia significare, ut *dimittere*, *digredi*; itaque *diripere*, ut contextu significaretur, esse *rapere ab*
4* *ara*,

ara, *deripere* autem notare rapere de loco alto, deorsum rapere. Verum est, verba plura ex syllaba *di* vel *dis* composita etiam separationem rei a re significare, ut *diffociare* a Tac. Ann. 1, 28. *divellere* a Ann. 3, 54. *dividere* c. abl. Virg. Ecl. 1, 66. De verbo *dimovere* vid. Forcellinium f. voc. *demovere*. Adde *discedere* et *distrahere*. Sed actio rem de loco aut deorsum movendi notatur verbis ex praepositione *de* compositis, ut *detrahere*, *depellere*, *decedere*, *delabi*, *deripere*. Apud Plautum Rud. III, 5, 5. optimae editiones unanimi consensu dant *de ara deripere*, ubi Pareus in Lexico loci nostri memor fuit. Retinui igitur *deripuisse*, auctoritate quatuor apogr. firmatum. Goth. cum Scheff. *eripuisse*. W.

85. Aldina altera cum Muret. et Stat. v. 87. 88. huic praeposuit. H. Eadem vitiose *humilibus*. W.

87. *perrepere*] Cyllen. laudat: *prorepere*, quod in Guelf. 1. 2. 4. et explicat *obrepere*. male.

88. *sancto — poste*] Stat. et Colb. *tacto*. Goth. *posce* (a. m.).

89. *qui laetus rides*] Broukh. *mallet lentus*. Sed *laetus* bene convenit verbo *ridere*. Ceterum huius distichi, quod nondum satis expeditum habeo, triplex est interpunctio: in Scalig. et Broukhufiana: (ut iam in vett. edd. v. c. Ven. 1491-1493. et codd. Guelf. 1. 4.) *At tu q. — nostra, caveto Mox tibi: non unus saeviet usque deus. non unus* adverbialiter, ut *non idem*, non eodem modo, οὐχ ὁμαλῶς, non constanter ita in me saeviet fortuna. Et hoc tenendum esse arbitror. In vetustissimis Excerptis Perreii est: *non uni*: sc. mihi. Possis hoc probare. Scilicet primum *s* adhaeserat ex sequenti voce; tum *unis* mutatum fuisset in *unus*; *deus* autem est *Amor*. ut adeo sit: *caveto mox tibi: non uni saeviet usque deus*, non in unum me, sed etiam aliquando in te. Ita tamen minus accommodatum *usque*. Alii cum Vulpio ita distinguunt: *At tu q. — nostra, caveto: Mox tibi non unus saeviet usque deus*: (ut in libris veteribus invenit Statius. W.) tanquam non unum, sed omnes deos infestus habiturus sit; quod parum placet; et sic *caveto* nude positum. Cui rei medentur Edd. Basil. Plant. et al. cum Guelf. 2. (et Corv.), in quibus ita distinctum: *At tu, qui laetus rides, mala nostra caveto: Mox tibi non —*. Porro pro *non unus* multi, etiam editi, cum Ed. Rom. et cod. Hamb. (a. m.) cum Goth. (a. m.) *non unus*. Sic Ald. quoque pr., in altera etiam *ipse* pro *usque*, quod

quod retinent editiones ex ea profectae. Aberratio haec frequens, v. ad El. 5, 74. *non vanus deus* est, potens, gravis, adeoque metuendus. Placebat quoque Medebachio in Amoerit. litter. p. 67. qui explicabat potens, pollens, ut Ovid. Met. III, 559. Ferri potest: sed sententiae naturalis cursus, quem h. l. expectabam, is profecto non est. Illustravit ex Eurip. et Aeschilo Nodell Not. crit. p. 71. H. Cum sensus verborum *non unus saeviet deus* aperte sit: sed plures dei saevient, neque *unus* illam, quam Scaliger voluit, habere possit significationem, lectionem *uni*, quam post Santenium p. 70. dedit Vossius, recipiendam duxi, ut sententia generalis includat specialem: in alios quoque h. e. in te quoque saeviet deus. Simillimus locus Sophoclis Elect. 916.

ἄγ, ὃ φίλη, θάρσυνε· τοῖς αὐτοῖσι τοῖς
οὐχ αὐτὸς αἰεὶ δαιμόνων παραστατῖ.

Chrysothemis fore promittit, ut fortuna domus mutata emendetur. — Accedit elegantia structurae verbi *saevire*, cuius exemplum exstat apud Ovid. Heroid. IV, 148.

Qui mihi nunc saevit, sic tibi parcat Amor.

Add. Virg. Aen. I, 458. *saevum ambobus Achillem*. Ovid. Heroid. XIX, 144.

Aut etiam totis classibus esse trucem.

Goerenzius coniecit *uni is*, quod Lenzio placuisse miror. De verbis *At tu* vid. Obss. ad II, 3, 33. — Goth. *vides* pro *rides*. Voss. 1. *saeviat*. W.

91. *Vidi ego, qui iuvenum miseros lussisset amores*] Hanc ego ante Broukh. vulgatam unice veram lectionem esse iudico, cum et omnium fere librorum, etiam nostrorum et Guelf. omnium, auctoritate nitatur, et unice sensui conveniens sit. Irrisori infelicis sui amoris similem aliquando, et, quod turpius est, in senectute, sortem, ab aliorum exemplo, qui tam parum humaniter senserint, ut miseros amantes exagitarent, minatur, ut Propert. I, 9, 1.

Dicebam tibi venturos, irrisor, amores.

Ludere est h. l. ludificari, irridere, ludibrio habere. cf. inf. I, 8, 71. *Amores iuvenum* active dicuntur, quibus in puellas ipsi feruntur. *Miseri amores*, ut inf. Eleg. 9, 13 et 8, 71. *miseri amantes* et al. In nonnullis legitur *lussisset* vel *laessisset*, quod in libris idem est, variatione solenni.

lenni. v. inf. I, 9, 6. II, 3, 10. Ovid. III. Am. 3, 4. ibique Burm. Auctor Ciris 240.

Laedere utrumque uno studeas errore parentem.

ubi Scaliger corrigebat *ludere*, quod nimis tenue pro *scelere nefando* in superiori versu. Sed *laedere amores* est amantium, qui fidem datam fallunt, ut inf. Eleg. 9, 1. ubi vide Broukh. aut eorum, qui aliis amicas subducunt et corrumpunt, vel quocunque modo violant. Sic de Sole, qui amores Veneris vulgarat, Ovidius IV. Met. 191.

Inque vices illum, tectos qui laesit amores,

Laedit amore pari.

(Utroque significato et *violare* usurpatur I, 9, 19. I, 3, 81. W.) Sed horum neutrum recte huc facit. Scaliger tamen, qui etiam in suo *lesisset* deprehenderat, inde aliam lectionem confecit:

Vidi ego, qui iuvenem feros desisset amores.

duriori sane traiectione, nec commodo sensu, ut mireris Broukhufium eam recepisse, quod Scaliger ipse ausus non erat. Sane *desinere* ex loquendi usu est deferere, deponere. v. Heinf. ad Ovid. II. Art. 725.: at hic de relicto amore, eoque fero, non agitur; etiam si *feros amores* dicas esse, qui diu iam viguerunt, non nuper demum nati. Apud Ovid. IV. Met. 156.

Ut, quos certus amor, quos hora novissima iunxit.

unus Moreti habet *ferus amor* eleganter, si eo sensu accipias. (De usu vocis *ferus* pro longus, diuturnus mihi persuasum non est, nec lectio *feros* quidquam ad sensum facit. W.) Doctus Britannus (Iortin in *Tracts* Vol. II. p. 450.) in Obs. Miscell. Vol. II. p. 241. veram lectionem esse credebat:

Vidi ego, qui iuvenis feros lussisset amores.

(quam coniecturam Scaliger quoque proposuerat. W.) nec facili nec commoda sententia; et recte ibi eruditissimus Batavus vulgatam praeferebat. Ceterum *iuvenem* etiam Editio Lips. cum multis libris Statii habet, unde hic legebat: *Vidi ego, qui iuvenem miseros* l. Add. Voss. 1. 3. *Misero.* in *feros* mutavit Broukhufius in Propertio quoque I, 15, 21.

Coniugis Euadne feros elata per ignes.

Sed

Sed omnes libri constanter fervant: *miseros — ignes*. Optime. Ovid. Fast. VI. 491.

*Mœsta Learchæas mater tumulaverat umbras;
Et dederat miseris omnia iusta rogis.*

potiori iure usua est Burm. in Ovid. III. Trist. 13, 3. *Dure*, (Natalis) *quid ad miseris veniebas exfulis annos?* Color autem orationis in his vers. ante oculos fuisse videtur Ovidio ex P. I, 1, 51.

*Vidi ego linigeræ numen violasse fatentem
Isidis Isiacos anto sedere focos.*

Ceterum Santenii, qui praetulit *iuvenis miseris risisset*, disputationem ad h. l. in Biblioth. crit. V. I. P. III. p. 69. adeat, cui otium est; contra eam Huschke Epist. Crit. in Prop. p. 105. disputat. H. Voss. 3. collo. — v. 95. *stare nec — puduit. nec, neque, oûdè*, interpositum notat etiam non, vel non. cf. I, 8, 58. Virg. Ecl. III, 102. Nec pedestres hunc usum adspersati sunt scriptores. vid. Plin. Paneg. c. 16. *ut neque hostes*. Aliis locis postpositum sine vi annectit. cf. Obss. ad I, 8, 4. — De *stare — detinuisse* vid. Obss. ad I, 1, 46. W.

97. *turba circumterit arta*] dictum ut *premere, urgere*; et ita Reg. cum melioribus. Alii cum Bern. et Ask., sicque editum in Aldina utraque et iis, quae inde fluxere, *circumstetit*, quod istius est glossema. Scaliger inde faciebat *circumstrepit*. Unus Palat. cum binis Broukh. *circumvenit*. Pro *arta* in Guelf. 1. pro var. lect. *atra*. H. Ita in veteribus libris, quos Statius inspexit. Bern. *aucta*. *Arta*, non *arcta*, est scriptura, quam in Virgilio Mediceus praebebat. *Nunc pro hunc* Voss. 3. et Bern. — Vindob. *circumit*. W.

99. *dedita*] Apud Broukh. nonnulli c. Guelf. 2. *debita*. cf. Statius. Tum Scal. et Broukh. edidere *serviit*. H. De contractione *perit* cf. Heinf. ad Ovid. Fast. I, 109. Ferri posset et praesens *servit*, quod dant Voss. duo. Tibull. I, 3, 57. *quod facilis tenero sum semper Amori*. — Voss. 1. Zwic. 1. *debita*. Viro, qui sero amore captus inclementer a Venere tractatur, se opponit verbis *At mihi*, cf. I, 10, 67. 3, 83; ita carmen apte finitur. W.

ELEGIA III.

M. Valerius Messala Corvinus anno pugna Actiaca notabili, ab V. C. Varr. 723., cum Octaviano Caesare consul fuit,

fuit, eumque, eodem anno in Graeciam adversus Antonium profectum, secutus, et classi praefectus est. Cum autem Octaviano, circa Actium haerenti, Gallorum defectio nuntiata esset, in Galliam Proconsule missus est Messala, ut diserte tradit Appian. Bell. Civ. IV. c. 38. p. 984. Igitur neque ei Gallia ex more provincia decreta fuit, neque ex magistratu sequente anno in eam abiit, ut Ayrmannus putabat in Vita Tib. §. 39. Iam ex nostri, tum hac, tum Eleg. VII. v. 13 sqq. et ex Dione p. 638. l. 66. ed. Reimar. apparet, Messalam in Asia, Syria et Aegypto fuisse; sed quo tempore? id quaeritur. Illud constat, eum post annum 724. (nam Dio l. l. voce *ὑστερον*, n. post anni 724. acta, eam commemorationem orditur) et ante 727., quo triumphum ex Aquitania egit, in istis terris commoratum esse. Itaque probabile est, eum, Gallia pacata, et Aquitania in provinciam redacta, quod ante annum 725., quo Ianus clausus est, factum esse videtur, a Caesare esse evocatum. Is autem anno altero post pugnam Actiacam, V. C. 724. bellum in Aegypto contra Antonium et Cleopatram gesserat; inde redux, hieme in Asia transacta, circa aestatem anni 725. in Italiam rediit. Utrum vero Caesarem in Aegyptum secutus sit Messala, ut Noris. Cenotaph. Pis. Diss. 2. c. 16. §. 7. contendit, et Broukhusio luculenter demonstrasse putatur, cui a Tibullo commemorata Aegyptus, praeterea Cilicia, Syria et Tyrus favere videtur, quas Octavius, ex Aegypto redux, itinere perlustravit, an decedente eo ad res Asiae constituendas relictus sit, quod Ayrmanno l. l. placet, donec anno 727. Romam revocaretur, et triumphum de Aquitanis haberet, in neutram partem pro certo affirmari potest; quanquam posterior sententia verosimilior est. Ita enim probabilis ratio reddi potest, cur post tam longum intervallum demum triumphaverit. Neque etiam illud definire ausim, utrum legatus Caesaris, an cum imperio extraordinario in Asia fuerit, de quo disputat Ayrmannus contra Norisium; nam coërcitio ista gladiatorum apud Dionem l. l. neutrum exigit; neque etiam scire refert. Tibullus, Messalam ex Gallia secutus, in itinere in morbum inciderat, eoque decumbens in Corcyra insula substitit. Haec paullo copiosius differere volui, quod coniecturis doctorum virorum alia incerta reddita, alia, quae tamen nulla auctoritate nituntur, pro certis venditata videbam. (Aestate extrema anni 724. Messalam in Asiam navigasse, ex versibus 85 — 89. statuit Vossius. W.) Ceterum inter Catalecta Virgilii T. IV. p. 189 sqq. est carmen:

Pauca mihi, niveo sed non incognita Phaebo.

p. 90. Collect. Scal. Anthol. Lat. Burm. To. I. lib. II. ep. 122. p. 292 sqq. Wernsd. Poet. Lat. Min. T. III. p. 147 sqq. quod in hunc Messalae triumphum a Virgilio scriptum esse, Scaliger et Barthius Advers. XV, 22. putant. Ut concedebam propter v. 40., alicui ex gente Messalarum scriptum esse: ita dubitabam, an huic nostro. Nam poeta recentior eius auctor esse mihi videbatur; quippe qui v. 48. *Saepe audendo mare* ultimam in *audendo* corripit, quod antiqui non faciunt. v. inf. ad III, 6, 3. Nunc hoc levius esse argumentum, quam ut ei multum tribui possit, video, et verum illum emendatorem exhibuit Burmann. Sec. *Saepe mare audendo vincere, saepe hiemem*. Vide nunc disputata in notis ad Catalecta Virgilii To. IV. ed. Lipf. p. 189. et p. 193. 4.

2. *ipse*] Passerat. liber *tuque*. H. Elegantiam vulgatae lectionis *ipse* satis tuetur usus loquendi scriptorum vel pedestrium. Liv. 23, 24. *Nova clades nunciata — L. Postumium, consullem designatum, in Gallia ipsum atque exercitum deletos*. cf. Tacit. Hist. II, 92. Eandem verborum fructuram Graeci frequentarunt. Soph. Oed. Col. 1124.

Καὶ σοὶ θεοὶ πόροισιν, ὥς ἐγὼ θέλω,
αὐτῷ τε καὶ γῇ τήδε.

Praeivit Homerus II. XIII, 330. *ipse* convenit duci, ceteris dignitate praestanti. Vossius tamen lectionem unius codicis *tuque* pro *ipse*, veluti orationem illa redderet vividior, recepit, comparans Ovid. Her. VI, 142.

Intraffes portus, tuque comesque, meos.

Brevitatis, quam in Notis monstravi, exempla sunt apud Cicer. Ep. ad fam. XII, 25. §. 10. *quam quidem* (navem) *nos damus operam ut rectam teneamus; utinam prospero cursu!* Similiter modo ut usurpatur apud eundem Ep. XVI, 12, 8. *Videtur, si insaniet, posse opprimi; modo ut urbe salva!* Similiter etiam verbum *opto* ad adiiciendam sententiam usurpatur apud Virg. Aen. III, 497.

*Effigiem Xanthi Troiamque videtis,
Quam vestrae fecere manus; melioribus, opto,
Auspiciis.*

Voss. 3. *sic* pro *ipse*. — De fructura *Ibitis* — *Messala* vid. Obfl. ad II, 5, 62. — Goth. *abitis* (a. V.) Hamb. *Egeas*, ut 3. *Pheatia* et 80. *Leteas*. cf. Obfl. ad I, 1, 35. W.

3. *ignotis — terris*] Argutatur Broukh., cum *tectis* mavult; in hospitium enim alicuius viri Corcyraei eum de-

vertisse

vertisse videri. Illud maxime urebat Tibullum, quod ignota terra mori, adeoque contumulari timebat. Hoc enim grave et infaustum. v. Ovid. III. Trist. 3, 29 seqq. ubi inter alia v. 37. 38.

*Tam procul ignotis igitur moriemur in oris,
Et fient ipso tristia fata loco?*

Et III. Am. 9, 47. hunc ipsum locum expressit:

*Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
Ignotum vili supposuisset humo.*

Voss. 1. *tellus*.

4. *Mors, precor, atra, manus*] Reg. Edit. Rom. cum aliis, Guelf. 1. 4. et in marg. 3. *mors violenta*, quod recte, ut et alteram lectionem, *mors modo nigra*, quae in Guelf. 2. sed superscripta meliore lectione, in Corvin. etiam, occurrit, reiecit post ceteros Broukh. H. Heynii lectionem firmant apogr. tria cum Zwic. 1. 2. — apogr. unum *precor, nigra*, alia *modo nigra* (Goth. Hamb.) cum Guarn., alia *violenta*, unum *violanda*. Ceterum de *manibus*, quas Mors iniicit, contulit Statius Ovid. Am. III, 9, 19. et docte egit Hufchkius. Sicut Morti, ita Parcis *manus iniicere* tribuitur apud Virgilium Aen. X, 418.

*Ut senior leto canentia lumina solvit,
Iniecere manum Parcas, telisque sacrarunt
Euandri.*

ubi verba iuris cum Servio non agnosco. — Ad *moeſt. finus*, h. e. quales sunt moerentium, conf. Horat. Od. III, 14, 8. — *supplice vitta*. Soph. Electr. 451. *ληπαρή τριχα*. W.

7. *Aſſyrios cineri quae dedat odores*] *dedere* h. l. durius dici visum est Broukh., ideoque maluit legere *fundat*, quod sollenne est ea in re. Verum si hoc a Tibulli manu fuerat, quomodo tam obvium verbum in illud depravari potuit? Modestius foret *reddat* legere, inprimis cum id cum altero in libris saepe permutetur. v. Burm. ad Ovid. XIII. Met. 662. 664. Accommodatius etiam fortasse: *didat*; nam diduntur, disperguntur seu diffunduntur per cinerem unguenta. Vocabulum Lucretio inprimis frequentatum. *Dedere* Vulpius explicat dedicare, ego simpliciter pro *dare* positum puto, quod alias in hoc more solitum. Albinov. II, 143.

Semper ferta tibi dabimus, tibi semper odores. H.

Exempla,

Exempla, quae Forcellinius congeffit, non sinunt dubitare, *dedat* pro *det* genuinum esse; neque aliena videtur ea verbi *dedat* notio, quam Muretus ad Catull. 61, 59. (Opp. M. T. 2. p. 796.) ponit: *dedimus* ea, quae volumus accipienti propria ac perpetua fieri. *Dare* autem in usu de iis, quae mortuis tribuuntur. Ovid. Met. XI, 669. *da lacrimas*. Vossius, improbata lectione codicum, quam firmant apogr. omnia cum Zwic. 1. 2., et coniecturis priorum interpretum, suam *condat* invexit, quam interpretatur: *condat* in honorem cineris, in urna conditi, odores. Scio *condere* absolute poni, quando de sepultura agitur, pro *condere* tumulo. Lucan. IX, 151. Cic. Tusc. I, 45. At inde non sequitur, *condere* significare etiam *condere* urna ferali. Si quis iungere velit *condat cineri* pro immittat cineri, eum, tum etiam abscondendi notionem, quae ab sententia huius loci abhorret, verbo illi subesse, admonitum velim. Mart. de Spect. XV, 3.

Ille et praecipiti venabula condidit urso.

quo exemplo satis defenditur Lucanus I, 607.

ignes

Colligit, et terrae maesto cum murmure condit.

quem locum, auctoritate codicum munitum, mala manu atrectavit Cortius. cf. Drakenb. ad Liv. V, 51. f. — Accedit quod Hufchkius contra Vulpium et Vossium monuit, sepulcris et cippis unguenta adpersa, non in urnam recondita esse. vid. ad III, 2, 23. W.

8. *effusis — comis*] pro *fusis*, quod usitatus. Sed et Lucanus sic I, 188. H. Quamquam *sepulcrum* de busto dici et Ernest. ad Tacit. Ann. II, 73. docuit, hoc tamen loco propriam vocis *sepulcrum* notionem retinendam esse demonstrant et *ossa lecta, odoresque dati*, de quibus antea memoratum, et locus infra III, 2, 23 — 25. Nec tamen intercedo, si quis de columbario, in quo urna feralis reponeretur, cogitare malit. Ceterum versus 5 — 8 reddidit Ovidius Am. III, 9, 49 — 52. — Voss. 3. *calores*, apographum *honores*. Corv. *Aut fleat* male; Vossiani *fluat* — *sepulchra*. W.

9. *quae me quam mitteret urbe, Dicitur ante omnes confuluisse deos*] h. antequam me dimitteret, antequam ego ab ea discederem. *Quam* est ex emendatione Doussae in Praecid. c. 2. receptum a Broukh. Omnes scripti et impressi habent *quam* sollenni errore e compendio *qm* orto.

In

In Guarneriano etiam erat: *Delia non usquam, et quae me cum*: voluit nempe: *Delia non usquam est quae me quam*; non male, ne *quam*, bis se excipiens, offendat aurem. *est* habet Corvin. quoque. H. Copulam restituit Heynius, quem, cum illa ad priora quoque *non hic mihi mater, non soror*, pertineat, ut I, 10, 4, sequi haud cunctatus sum; quamquam illam et maior codicum pars omittit, et deesse enuntiationibus inprimis, quae adverbium loci vel temporis habent, memini. Virg. Aen. IV, 373. *Nusquam tuta fides*. Aen. I, 703. *Quinquaginta intus famulae*. Add. Ge. III, 356. Tib. I, 1, 75. Existat autem copula in Vindob. et Hamb. Non apparet in Zwic. 1. 2.; neque apud Vossium et Hufschkium. — Idem viri *quam* retinent, confirmatum nunc auctoritate Vindob. Mon. Bern. et Voss. 2. similique positura verborum IV, 7, 8. *Ne legat id nemo, quam meus, ante*. Lectioni *quum* leve praesidium peteretur ex Livio 27, 28. *Paulo ante hic nuntius consulis Salapiam venerat, quum literae ab Hannibale adlatæ sunt, nisi ibi libri multi praeberent quam, quod praeferendum*. Zwic. 1. 2. *quae cum sine me*. W.

10. *omnes consuluisse deos*] Quid consulere deos sit, bene novi. At Romae quot oracula aut dii fatidici fuerint, qui adiri et consuli de eventu itineris Tibulli potuerint, ignoro. Privatas huiusmodi superstitiones plures fuisse necesse est, fortasse Iſidis, Serapidis, Fortunae. Ad urbem fuere sortes Antiatinae, Praenestinae, et fortasse plura oracula. Certe Tiberius apud Sueton. c. 63. dicitur *oracula urbi vicina disiicere* conatus esse. Ut *consulere deos* simpliciter pro, adire deos, dictum esse statuamus, vix admitti potest.

11. *Illæ sacras pueri sortes ter sustulit, illi Retulit e triviis omina certa puer*] Dicit eam sortibus expertam esse de redivo suo. *E triviis*, quod et inf. El. 5, 56. ita positum, contra omnium librorum consensum in *e trinis* mutavit Broukhous. ex emendatione doctorum virorum, nempe quia *ter sustulit*. Sed ab Tibullo tam exactam diligentiam exigere non licet. Erant haud dubie Romae passim in viis eiusmodi sortilegi, qui praetereuntes, ut sortibus uterentur, invitarent; certe in Circo frequentes fuere, ut vel ex Horatio notum. Hos intelligo, non cum Scaligero (qui hanc interpretationem Statio debet. W.) puerum e trivio, τὸν τρυόνη, nec cum Broukhulio Camillum aliquem de templo Fortunae. *Ter vero sustulit* sc. ex urna h. duxit, quia tertium demum

omen

omen priora confirmat. Vulpus alterum versum ad Praene-
stinas, alterum ad vulgares sortes trahit, quod factum nollem.

Fateor tamen, nunc parum me abesse, quin virorum
doctorum emendationem non modo pro venustiore, sed et
pro unice vera habeam. Ita enim fert perpetuus poëta-
rum mos: *ter e trinis*. Et *e triviis* impeditum quid ha-
bet; *puer e triviis* alium offert sensum; et erit pro *sustu-
lit in trivio*. Quod *pueri* et *puer* se excipiunt, non modo
usu defendes, sed erunt, qui inter elegantias referant. At
Burm. ad Propert. IV, 5, 34. se offendi professus le-
git: *Illa sacrus pure sortes ter sustulit*. Tam diversa viro-
rum doctorum sunt iudicia. H. In Scholiis Mureti in Ti-
bullum impressum *et trinis*, unde alii et. Broukhuisius *e tri-
nis* recte coniecerunt, quod et Vossius amplexus est. Sed
huic coniecturae primum iteratio pronomini *illa* — *illi*, de
qua ad III, 6, 15. egimus, obstat, quippe qua vaticinandi
rationem, quae verbis *illi* — *puer* describitur, a priori di-
versam esse, doceatur; deinde loquendi ratio *omina e sor-
tibus referre* usurpata de sortibus interpretandis. Quae dif-
ficultas non tollitur coniunctione verborum *puer e triviis*,
quam Hufschkius exemplo *de circo astrologi* ex Cic. de
Div. 1, 58. illustrari censet. Verba si spectantur, hunc vi-
des sensum, puerum ad omina capienda missum e triviis
retulisse certa; quod in tot et tantis superstitionibus Ro-
manorum statuere non est absurdum. Tum et proprie usur-
patum est *retulit*, et, duabus futura explorandi viis expo-
sitis, apte subiicitur: *Cuncta dabant reditus*. Itaque vul-
gam *triviis* non temere movendam esse puto, neque au-
diendum Vossium, cui coniectura illa vel propter repeti-
tionem *ter* — *trinis* placet. Nam loca, ubi talis repetitio,
dissimilia sunt positura verborum. Virg. Aen. II, 792.

Ter conatus ibi collo dare brachia circum,

Ter frustra comprensa manus effugit imago.

Cf. Ovid. Met. XI, 419. Virg. Aen. IV, 690. Vossius de-
dit *rettulit*, quod est in Hamb. (a. m.) et I, 7, 62. *rettu-
leritque*, et IV, 1, 54. *reppulit*. Ego magna rei literariae
nomina sequor, quae etiam sine illa geminatione praeposi-
tionem *re* produci posse censent. Vid. Forcell. sub voce *re*.
In apogr. vitia *ille* — *omnia certe*. Zwic. 1. cum Guarn.
omnia, et 2. sed correctum in *omina*. Goth. *ille*. W.

11. *illi R.*] *ille*, sc. puer, Corvin. cum libris Stat. uno
Passerat. et uno Falkenb.

15. *redi-*

13. *reditus*] un. Laud. *reditum*; et sic Ald. sec. cum sua secta. Sed poëtam decebat alterum. *nusquam* plerique libb. etiam Corvin. et edd. Pocchi var. lect. cum aliis: *tamen haud d. frustra est*. H. Vossius revocavit *reditus*. *Tamen haud deterrita frustra est, Quum*; quibus verbis si sensum inesse velis, supplebis ad *deterrita*, *ne me mitteret*. Nam a qua re *deterrita* sit Delia, nec Vossius docet. Illo vero supplemento duro oppositio *Cuncta* — *tamen* prorsus perit. Particulæ *numquam* sua constat notio, ut sit h. l.: quamvis omen certissimum, fausti *reditus* nuntiatum esset. Handius ad Diatr. Gron. T. I. p. 275. propter *deterrita* Gronovii interpretationem veram putat, sed praeter loca, quae ad usum verbi *deterrere* illustrandum attuli, adeat etiam Hufschkium, qui et interpretationem Heynii exemplis defendit et vulgatam veram habet. — Zwic. 1. *nusquam*. Hamb. *quicquam* a m. secunda. — Goth. *deterrima nusquam* (a. m.). W.

14. *Quin fletet*] Ita recte legitur inde ab Aldina pr. In antiquioribus et in codd. male *Quum*, *Cum*, *Quom*. Etiam Corvin. *Cum*. Mox Reg. *despiceret*. At *respicere* est ἐντροπαλίζεσθαι Homericum. H. Hanc vocem Homericam (Il. VI, 496.) nihil ad hunc locum facere, cum Tibullus nondum digressus sit, notavit bene Goerenzius, praefereus *respiceret*, quod in Zwic. 1. At *respicere* aliquid est de eo cogitare, animum ad id advertere, h. l. adiecta notione anxietatis. De vocabulo *vive* vid. Not. ad I, 1, 26. — Apogr. nonnulla *despiceret*. Pro *quin*, quod in sex apogr., dant Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. Guarn. *cum*. W.

15. *dedisset* pro var. lect. Guelf. 3. scil. Delia. H. Utraque lectio bonum praebet sensum. *Mandare* enim et *mandata dare* sunt formae dicendi elegantes et legitimae fere de abeuntibus aut morientibus (Ovid. Trist. III, 3, 4.), cum dicunt, quid post discessum aut mortem fieri velint; vel de remanentibus, quum discedentibus, quid fieri velint, praecipiant. Hoc sensu Sappho Phaoni scribit apud Ovid. Heroid. XV, 105.

*Non mandata dedi; neque enim mandata dedissem
Ulla, nisi ut nolles immemor esse mei.*

Ita *dedisset* etiam apud Tibullum accipiendum esset; sed vulgata vel propter auctoritatem codicum mutari non debet. Vindob. *solabor*. W.

17. *Aut ego sum caussatus, aves, aut omina dira, Saturni aut sacram me tenuisse diem*] Iungenda sunt: sum caus-

caussatus, aut aves me tenuisse, aut omina, aut sabbata. In omnibus libris et editt. ante Scalig. est: *Aut ego sum caussatus, aves dant omina dira*: hic primus *dant* in *aut* mutavit ex ingenio, ut videtur; neque sane illud, sequente infinito modo, locum habet. Sed idem non recte de coniectura reposuerat: *omina dira Saturni sacra me t. die*. Scilicet in edd. et in magna librorum parte *aut* non legitur. Exfulat etiam e nostro Reg. Guelf. 1. 2. 3. et Ed. Rom. et Corvin., in quo est *dant*. Legi tamen in vett. libris *aut* testatus est Statius: adde duo alios cum edit., quam principem appellat Broukh. Primum *aut* receptum video a Mureto, inde in Plantin. Tum in vett. libb. Statii erat *tenuisse*. (Vide de hac permutatione solemni Burm. ad Lucan. Pharf. VIII, 463. W.) Ceterum *caussari* ita, ut sit, *causam praetexere*, culpam in aliquem conferre, dixit Propert. IV, 4, 23.

Saepe illa immeritae caussata est omina Lunae.

Iungunt vulgo idem verbum cum casu et cum infinitivo: ut saepe, v. Benth. ad Horat. I. Od. 1. *caussatus aut aves aut tenuisse*. (Bentleius longe alia docuit, subiectum modo *substantivum* modo *infinitivum* esse posse, ut loca, Horat. Od. IV, 1, 29 — 31. Iuven. XI, 199. testantur; sed h. l. de rebus, quae a verbo pendent, sermo est. Commodum est exemplum apud Virg. Aen. IV, 469.

*Eumenidum veluti videt agmina Pentheus,
Et solem geminum, et duplicis se ostendere Thebas.*

Add. Horat. Od. II, 16, 87 — 40. Non melius Bentleii observatione in Notis ad I, 8, 57. usus est Heynius. Distinctionem meam et numeri ratio adiuvat. cf. Virg. Ge. I, 156. W.) Melius distingues, quod fecimus, ut *aves, omina*, referantur ad *tenuisse*. Sic *σκηπτεσθαι* quoque. In Guelf. 2. apposita est lectio *aves dare numina diras* ex interpolatione. *Saturni diem* ominosum habuisse Romanos, quod Iudaeis religioni videbant esse, die sabbati iter facere, aut solita negotia peragere, in nota monuimus. Scaliger hinc ab Severo in Aetna 242. *Saturnum tenacem* dici volebat, sed reliqua ibi docent, eum ad horoscopus referendum esse. H. Lectio *aut omina* firmatur etiam auctoritate Vind. Bern. Hamb. Apogr. alia *dant* et *omnia* cum Guarn. Goth. et Zwic. 1. *dant*. 2. *dant omnia*, sed correct. *omina* al. ma. — Versu 18. cum decem apographa omitterent *aut* (Hamb. Goth.) cum Zwic. 2., displiceretque compositio *Saturni aut*, ut auribus molesta, Vossius dedit *Saturnive*. At primum *aut*
apud

apud optimos poetas postponitur, Virg. Aen. IV, 187. 317. 619. Aen. I, 369. Ge. I, 274. Propert. III, 21, 27. Ovid. Heroid. XIX, 12. Horat. Od. II, 12, 24. Adde Tibull. II, 5, 112. Similiter *vel* postpositum videas apud Virg. Ge. II, 321. *Prima vel* III, 204. Tibull. II, 4, 9.; et *sive* Tibull. IV, 1, 80. *fabula sive*; et *sed* II, 4, 3. IV, 1, 34. Horat. Epist. II, 1, 89. II, 2, 46. Deinde quomodo concursus vocalium *i a, i au* iniucundus esse potuerit, non demonstratur; et exempla contrarium probant. Virg. Aen. IV, 302. *ubi auditor*. Ecl. VI, 59. *viridi aut*. Horat. Sat. I, 6, 9. *Trulli atque*. Virgilius denique Aen. IV, 619. *regno aut* similiter et postposuit *aut* et syllabas coalescere facit. Itaque *aut*, quod in Zwic. 1., retinendum contra lectionem suspectam *ve*. Tum autem omina significatione peculiari usurpatum explicabis ex Cicerone de Div. lib. I, 45. §. 102. *Neque solum deorum voces Pythagorei observarunt, sed etiam hominum, quas vocant omina*. Quo sensu Graeci dixerunt *φῆμη*. vid. Wessel. ad Diod. XVI, c. 92. p. 152. et Wyttenb. ad Iulian. p. 153. Veram igitur vulgatam puto lectionem. Si qui fortasse auctoritate codicum, qui maximam partem *aut* omittunt, movebuntur, iis aliam ostendam rationem hac distinctione:

*Aut ego sum causatus aves, aut, omina dira,
Saturni sacram me tenuisse diem.*

ita ut *omina dira* sint appositio verborum *sacram diem*, quae apud pedestres etiam scriptores praecedit. Tibull. II, 3, 43.

*urbique tumultus
Portatur validis mille columna iugis.*

Add. II, 5, 71. Compara inprimis Virgil. Aen. III, 537.

*Quatuor hic, primum omen, equos in gramine vidi
Tondentes campum.*

Omen est quodvis augurium triste sive laetum, et *omina dira* pro omen dirum dici potest, ut statim *signa* pro signum. cf. II, 1, 23. — Vossius *timuisse* contra auctoritatem librorum coll. II, 6, 50. praetulit. Inde Hufschkii observatio: libri Statiani *timuisse*; quod qui praefereunt, vereor ne Tibullum faciant Iudaeum. Iudaei enim ex religionis suae ritu et sermone proprie dicuntur, etiam a Romanis scriptoribus, *metuere, timere sabbata*, pro *religiose observare, colere*. Iuven. XIV, 96. Pers. V, 184. Verum qui Iudaeorum superstitione contacti iter facere die sabbati dubitabant Romani, ut Tibullus, eos Saturni dies rectius dicitur *tenere*, vel, quod

Ovi.

Ovidius Rem. Am. 219. scribit, *morari*. De *sermone* erunt qui dubitent. Addere iuvat, verbum *tenere* eo, quo dixit Albius, significatu legitimum esse apud Latinos Liv. 32, 9. *Consulem — properantem in provinciam prodigia nunciata atque eorum procuratio Romae tenuerunt*, ubi Gronovius et Drakenb. exempla congefferunt. Handius ad Gronov. Diatr. T. I. p. 275. notavit: Versu 18. Alexander Syncriticus, Cretenensis, cuius notae calamo scriptae apud me sunt, e codd. puto, emendat aut *sacrum me timuisse diem*. cf. Achill. Stat. ad l. l. — 19. Vossius *quotiens* ex apogr. pluribus (Hamb.) recepit; unum praebet *totiens*. 20. Vossius in superfluum esse notat, ex *m* praecedente ortum. Quae observatio falsa. Nam *offensus pes* absolute dicitur, non adiecta re, in quam quis offendit, ut Ovid. Met. X, 452. *Ter pedis offensi signo est revocata*. — in porta locum significat, ubi id factum est. cf. Ovid. ex Pont. IV, 14, 22. W.

21. *neu quis* Guelf. 2. *neuquis* Reg. H. Multa apogr. (Hamb.) cum Guarn. *neu quis*, unde Vossius, *offensus etiam sono syllabarum quis dis*, nemo coagmentatum recepit. Eadem de causa I, 4, 6. mutavit *Sicca Canis* in *saeva Canis* et loca I, 6, 39. I, 2, 17. — Tantum vero ille aurium iudicio tribuit, ut in posterum etiam corrupturus sit Virg. Ge. IV, 107. *Non illis quisquam cunctantibus*, et IV, 226. *viva volare*, Ecl. VI, 73. *Ne quis sit lucus*, Pers. II, 29. *mercede deorum*, vel adeo e Latinitate sublaturus sit formas *dederas, bibisti*, alias. Vitiis autem librariorum, quorum causas non perspicis, cave utaris ad sollicitandas bonas integrasque lectiones. Contra Vossium etiam Hufschkius disputat. Voll. 5. *peribente*. Ald. 1. *discedat*. W.

22. *aut sciat egressum se, prohibente deo*] Unus Palat. *aut faciat egressum*. In Anglicanis deerat: *aut*. An fuit: *Sentiet egressum se prohibente deo* h. magno suo malo iter, invito deo, faciet? *Aut sciet* malit Döring. leniore ope. H. Si mecum suppleveris, *aut, ubi egressus fuerit, sciat*, hoc interpretans, *sciet*, ut equidem puto, suo malo edoctus — vid. quae de coniunctivi notione apud Tibullum disputata sunt in Obsl. ad I, 9, 63. — nihil vitii subesse statues. Add. Pers. III, 73. *disce, neque invideas* h. e. *disce, neque, ubi didiceris, invidebis*. — *Scire* pro cognoscere Virg. Aen. I, 692. *Ne qua scire dolos — possit*. Graeci usurpant *ἴδναι, cognosce*, Soph. Elect. 40. Unde hoc loco idem notat, quod *sentire* I, 2, 41. W.

23. [*Is mihi*] Ita Scaliger refinxit ex vetere scriptura apud Statium et al. Sic Corvin. quoque. Antea ubique editum *tibi*, Guelf. 1. 3. 4., sic Lips.; et Rom. *sis tibi*. Quod non video, cur displicere debuerit. Nam et ipsa Delia, se sua religione nil profecisse, videbat. (Zwic. 1. 2. *tibi*, Goth. *usis tibi*, Voss. 1. *hysis tibi*. Maxima pars apogr. *mihi* (Hamb.). W.) Ceterum interpretes, Turnebum sequuti, propterea Deliam in Isidis casto fuisse autumant, ut deae, in cuius fide ac tutela navigantes essent, ut ex noto Luciani dialogo probant, amatorem suum, mari iter facturum, commendaret. Sed nusquam reperimus, Isidem ista aetate Romae eo nomine cultam fuisse; tantum in curandis morbis potens habebatur. Nihil etiam h. l. de periculo maritimo, in quo dea opem suam desiderari passa sit, sed de morbo agitur, quo conflictatur poëta; et v. 27. eo nomine laudat deam, quod *mederi* possit, non quod navigantes servare. Neque aliter accipiebat Ovidius, qui in epicedio Tibulli v. 33. hunc locum expressit:

*Quid vos sacra iuvant? quid nunc Aegyptia prosunt
Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?*

nimirum cum vester amator nihilominus ex morbo perierit. Haud dubie Tibullus ea tempora respicit, cum Romae esset, et Deliam frequenter pro sua utriusque salute Isidi sacra facere videret; itaque addit *toties*. Pro *aera* quidam *sistra*, quod eius interpretamentum, quanquam et Ovidius hoc expressit l. l. H. Mur. dedit *sistra*; Ald. 1. vitiose *aere*. — *aera repulsa* sunt *sistra* concussa. Manu enim *quali* solebant illa, non percuti. Est vero insolens compositio *pulsa aera*, nec tamen non congruens significatui verbi *pellere*; cui adiuncta praepositio *re* iteratas et crebras iactationes *sistri* indicat. Apparet igitur, locum I, 8, 22. *aera repulsa* cum hoc comparari non posse; simulque, feminas quoque *sistra* iactasse, quod non satis certum fuit *Bossio*, qui de *sistro* in Thesaur. Ant. R. ed. Sallengr. T. 2. p. 1382. disseruit. W.

25. *Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari Te (memini) et puro secubuisse toro?*] *Memini*, ut iam Statius voluit, cum Vulpio ἐν παγενδέσει posui; nam repetendum ἀπὸ κοινῶν prodest. (Simili repetitione opus est post *quidve* apud Horat. Ep. II, 2, 177. *Quid vici prosunt aut horrea? quidve Calabris Saltibus adiecti Lucani?* Similiter apud Albinovanum Conf. ad Liv. 43. ad *quidque* ex verbo *pro-sunt* 41. assumendum est *prodest*. W.) Ea omissa, iungendum

dum esset: *Quidve memini?* quod minus commode fieret. In vulgg. edd. distinguebatur vitiose: *Quidve pie dum sacra colis?* *pureque lavari Te memini et p.* Ceterum, quoquo te vertas, *memini* semper importunum, certe otiosum est. Coniiciebam aliquando: *pureque lavari Te membra, et puro secubuisse toro.* Certe *purum torum* dixit, quem Ovidius *vacuum* dicere fere solet, ut Am. III, 9, 34. cf. III. Am. 10, 2. Deinde pro *colis* Reg. *facis*, pro *secubuisse* *sucubuisse* haud insolito errore. Negligentius omnino elaboratum distichon, etiam interiectis illis: *pie dum sacra colis.* Poterat tamen exarari: *Quidve pie tibi sacra coli?* *pureque lavari Te* etc. Nulla varietas notata est praeter Exc. Lips. *deum dum f.*; ferrem, si esset: *deae dum.* scil. Iſidis. H. Locum varie tentarunt viri docti: Slothouwer in Act. Societ. Trai. T. 3. p. 146. pro *memini*, ut importune posito, *mane* refingens; mane enim homines religiosos lavari solitos, cf. Horat. Sat. II, 3, 281—91.; Doeringius particulam *et* ante *memini* transponendo, sed pronomine *te* retento; quo deleta rationem Doeringianam amplexus est Huscchius; nam, se iudice, mendum aliquod in his versibus certe latere. Iacobsius denique, ut Heynius in margine notavit, *Saepe viri* pro *Te memini* coniecit. Quibus et meam qualemcunque sententiam addere iuvat. *Castus Iſidis* duobus, *lavatione* et *secubitu*, describitur, quae voculis *que—et* iuste copulantur, vid. Not. ad El. I, 1, 35. *Utriusque* igitur, casti deae recordans, *meminisset* necesse erat, et quidem, cum amata secubante abstinendum fuisset, *tristi mente*; quam notionem naturae rei, cuius meminit amans, suppeditat. Nostrates illam fere eiusmodi interpositis addere videbis. Atque sententia interposita, ad duo membra, per coniunctiones *que—et* vel *et—et* vel *nec—nec* coniuncta, pertinens, aut priori aut posteriori interposita vel addita est; et sensus totius docet, ad utrumque membrum interposita pertinere. Manifestum exemplum Horatii Od. II, 17, 6—8.

*quid moror altera,
Nec carus aequae nec, superstes,
Integer?*

h. e. si superstes ero, nec carus nec integer. Vides *superstes* posteriori interpositum, ut *precor* Od. I, 31, 17.

*Fru paratis et valido mihi,
Latoë, dones et, precor, integra
Cum mente.*

Infra I, 6, 71. 72.

*Et, si quid peccasse puter, ducarque capillis
Immerito, pronas pròripiarque vias.*

ubi *immerito* priori adiectum ad utramque pertinet poemam. Adde e Graecis Callim. in Dian. 16. 17. In quibus tamen exemplis alia verborum vel membrorum positura pedester certe scriptor cohaerentiam singulorum declarabit; at in hac sententia nulla membrorum positura aut distinctio excogitari potest, qua interpositum *memini* ad utrumque trahendum esse ostendatur. Mendosum igitur esse locum Tibulli nego, codicum quoque auctoritate firmatum. Et Goerenz. interpretatur: cum dolore recordor, conferens Ovid. Trist. I, 5, 3., ubi *memini* in parenthesis positum notat: gratus memini, et scripturam vulgarem non sollicitandam esse iudicat. Vossianus dat *pure levare*, alius *puro levare*; Voss. tertius omittit versum 25. Zwic. 1. *pure quoque*; Goth. (a. m.) *pitreque*. Hamb. *succubuisse*. De infinitivis *lavari* et *secubuisse* vid. Obsl. ad I, 8, 11. W.

27. *Nunc dea, nunc succurre mihi: nam posse m.]* Ed. Basf. *Nunc—mihi iam. posse m. pro mederi* Reg. *videri*. H. Hamb. *precor pro mihi. Docet—posse pro te posse, ut* Virg. Aen. IV, 305. *Sperasti—posse*. Accusativum pronominis omitti posse multis exemplis probavit Hulschkius. Ad exempla compositionis *mult. tab.* adde Iuv. IV, 47. *multus delator*. Persf. III, 73. *multa fidelia*. W.

29. *Ut mea votivas persolvens Delia voces A.] persolvat* Corvin. et sic multi libb.; *Et mea—persolvat* Guelf. 2. a pr. m. Hamb. *Ut—persolvat. —Et pro ut liber Sfortiae cum apogr. nonnull.* Tum *votivas voces*: haec constans est librorum lectio; et videntur *voces votivae* dictae, ut *preces votivae*, pro voto ipso, quod bene persolvi dicitur; nam *voces* de hymnis cum Statio accipere nolim. Scaliger tamen e coniectura, primo adspectu probabili, reposuit *noctes*. Haec duo vocabula saepe permutantur. v. Heinsf. ad Ovid. VI. Fast. 140. II. Art. 308. ubi vulgatam praefero, Burm. ad Epist. III, 116. et Broukh. ad Propert. III, 5, 20. Ita in Propert. IV, 8, 60. libenter legerim:

Omnis et insana semita voce sonat.

Enimvero *noctes* inter vota esse docendum erat; tum vero istas noctes non sedendo ante fores exegisset. Vulpius, neutra lectione contentus, ex ingenio *poenas* reposuerat, quod factum nollem. Pro *ut* Reg. cum aliis *et*, frequenti errore,

errore, qui etiam in Propert. I, 2, 10. commissus videtur. Certe eo loco melius leges:

Ut veniant hederæ sponte sua melius.

• Cum v. 30. convenit Ovid. Am. II, 13, 17. ad Iliadem de Corinna:

*Saepe tibi sedit certis operata diebus,
Qua cingit lauros Gallica turba tuas. H.*

Statio *volivas voces* interpretanti: vota suscepta, id est, hymnos, quos Tibullus v. 31. vocat *laudes*, verbum autem *debere* ad votum pertinere, assensus est H. Vossius. Idque Latinitas desiderat. Nam persolvimus rem, quam vovimus, non verba, quibus votum nuncupavimus. *Votivum* autem id appellatur, quod ex voto diis debemus. Praeter *tura votiva*, *iuvenca votiva* compara Ovid. Art. I, 205. *votivaeque carmina reddam*, pro quo Statius Silv. III, 2, 131. *votiva plectra* dixit. Alienum autem conferre *preces votivae* h. e. preces, quibus aliquid cum voto poscimus, vel *verba votiva*. — Oudendorpius tamen ad Apul. Metam. XI. p. 768. Heynium sequitur notans: „*voces votivae sunt vota, ut voces precantes apud poetas sunt preces.*“ — Coniecturam Scaligeri *noctes* dant libri Voss. tres 1. 2. 4. — Gbth. *votiva et foras*. Voss. 3. *voce*. W.

32. *dicere — debeat*] minus, elaborate dictum videri potest pro *dicat*. Sed adiuncta est notio, quod ex voto illud fit; *ex voto* autem quae fiunt, sunt diis *debita*. Vin-dob. *infelix — desinat*, sed margo *insignis — debeat*. Bern. *desinat*.

33. *At mihi*] Vaticanus Stat. *Ac* et in marg. *Fac*, inanis argutiola. Pro *patrios* Ed. Romana *primos*. Voss. unus *ac*, alter *aut*.

34. *menstrua tura*] Duo ap. Broukh. cum Corvin., id quod iam Muretus in aliis esse dixit, habent *mascula*, minus bene hoc loco, quo ad significationem religionis epitheton valet, quod singulis mensibus Laribus sacra facit poeta, more religiosorum hominum, qui singulis mensibus, et quidem sub novifunium, Laribus litabant, ut ex Horatio constat III. Carm. 23, 1. *Coelo supinas si tuleris manus* etc. H. — 36. Zwic. 1. *Tellus et in*, credo, ut metro consuleretur. — Voss. 1. 2. 5. *sit* pro *est*; unde H. Vossio facultas data est proferepdi coniecturam a Latinitate abhorrentem *et*, quasi *tellus ire vel in longas vias ire* posset. Quam

Quam stulte in codicibus modi verborum vitiiati essent, apographa illum sua satis docere poterant. Ceterum Virgilius Aen. I, 472. pariter verbis *prius quam* hexametrum terminavit, ubi nisi cod. Mediceus seiuncta illa daret, *priusquam* h. l. scripsissem. W.

37. *pinus contemserat undas*] Guelf. 2. vel *conscenderat*, Regius *contexerat*, ut et alii ap. Broukh. cum Guarn. Sed *tegere* non placet de una navi. Nam classes tegunt mare, non unum navigium. Vellem utique, ut alia lectio ad manum esset; nam vulgata pro Tibulli simplicitate mihi nimis gravis et magnifica videtur; quanquam non magis tenuia illa Ovidii Met. I, 134.

Fluctibus ignotis insultabere carinas. H.

Lectionem *contemserat* firmant apogr. Voss., nisi quod Goth. praebet *Entemperat*, in marg. *contemnerat*, Zwic. 1. 2. et codex Datianus Santenii — vid. Hufschk. — cui illa nihil nimis grave aut magnificum pro Tibulli simplicitate habere videtur; nec mihi. Nam *contemnere undas* est non timere, undas, quod declaratur per verba *ventis praeberes finum*. Ita vides lectionem *praebueratque* unice veram esse. Nam ubi sententia aliqua subiecta altera illustratur, coniunctione *et, quae* opus est. Mire H. Vossius in lectione, ex Hamb. recepta, *praebueratque*, arguitur, quasi *ve* notaret atque adeo. Ceterum dicendi rationem *pinus conscendit undas* Latinam esse docet vel locus Statii Thebaid. III, 57. *pelago iam descendente carina.* W.

40. *prefferat externa navita merce ratem*] oneraverat, adeoque advexerat. Hoc sensu accipio Virgilii Ge. I, 303. *pressas carinas*, ubi, ut Burmanni dubitationi occurreretur, legi posset: *pressae* h. quae ex procellosi maris periculo salvae evasere; sed nil necesse. H. Verba motus e praepositione *re* composita crebro cum ablativo iunguntur. Virg. Ge. IV, 88. *ubi ductores acis revocaveris ambo*; quam structuram Tacit. Agr. c. 18. *insulam, cuius possessione revocatum Paullinum rebellionem totius Britanniae supra memoravi imitatus est.* Ge. I, 442. *medioque refugerit orbe.* Ge. II, 520. *glande suae luesi redeunt.* Aen. II, 115. *adytis haec tristitia dicta reportat.* Ovid. Heroid. XV, 53. *At vos errorem tellure remittite nostrum.* Ad hanc constructionem Albius composuit *repetere compendia terris.* — v. 41. Vindob. *validi subeunt — tauri.* — 45. pro *ipsae* marg. Voss. 4. *dulcia.* W.

47. *Non*

47. *Non acies, non ira fuit, non bella*] Pro corruptis haec post Heinsum, qui, *Non acies ferrive*, legit, habet Broukh. et corrigit, quod probatum etiam Vulpio: *Non animi, non ira fuit*. quae duo verba sane iungi solent. v. Burm. ad Ovid. I. Met. 166.; sed quomodo ex *animi* potuerit fieri *acies*, non video. Proclivior fuisset error, si librariorum habuisset in suo: *Non rabies, non ira fuit*; quod etiam in mentem venisse video viro docto in Obsl. Misc. Vol. II. p. 240. Alius eod. loco: *Non acris tunc ira fuit*. Sed hi viri dignam Horatio aliquo vel Virgilio curam et diligentiam in dilectu verborum et ordine a Tibullo exigunt, qui in hac parte non ita morosus fuit. In hac saltem elegia *acies* aut pro pugna, aut pro ferro, quod acuerunt homines, dictum accipi debet; hoc malim. Etiam Iortin (*Tracts Vol. II. p. 449.*), loco frustra tentato, in hoc acquiescit. Paulo post *ensem* Reg. et Mur.; sed Ed. Rom. et Lips. *enses* cum aliis. H. Idem apograph. nonnulla (Hamb.) cum Zwic. 1. 2. Corv. et Ald. 1. 2. praebent. — H. Vossius *aciem* interpretatur instrumenta secandi et ferendi; cui interpretationi vel commemoratio *ensis* obstat. Hufschkius sibi visus est locum contra coniecturas satis munivisse versu Empedoclis, qui hanc terram, ubi animis exsilium subeundum esset, ut sedem molestam et gravem ita describeret: *Ἐνθα φόνος τε κότες τε καὶ ἄλλων ἔθνεα κηρῶν*. Vid. libellum Sturzii de Emped. p. 452. Sed praeterquam quod, propter verba *ἄλλων ἔθνεα κηρῶν* (*victorum*), *φθόρος* pro *φόνος*, ut Synesius habet, legendum ibi esse videtur, indoles sententiae Empedocleae ad Tibulum illustrandum nil prodest. Agitur enim hic de singulari et non iusto ordine rerum. Atqui nec pedestres scriptores in enumerationibus ordinem iustum sollicitè servarunt. Vid. Lipsium ad Annal. Tacit. I. c. 10. p. 33., Volsium ad Suet. Caes. c. 44. p. 61., Heyniumque ad Virg. Ecl. VI, 41. 42. Add. Virg. Aen. X, 36 lqq. — Apud Tacitum Histor. 1, 50. *Pharjakiam, Philippos, et Perustiam ac Mutinam, nota publicarum cladum nomina, loquebantur*. ordinem chronologicum de industria cum exquisitiore mutatum esse animadvertes. — *acies* est exercitus ad proelium paratus; *ira* autem rabies, furor, quo concitati milites pugnant; quae significatio verbi frequens apud Virgilium. W.

48. *immiti — arte*] nil habet, quod offendant. Vir doctus in Actis Soc. Trai. p. 191. coni. *aere*.

49. *nunc vulnera*] *nunc* Broukh. e libris Statii. Vulgo et, ut etiam nostri. H. *Nunc vuln.* quatuor apogr. *vuln.*

Zwic. 1. 2.; idque Tibullianam esse offendunt loca II, 3, 38. I, 10. 3. — Goth. Hamb. Corv. et vul. W.

50. *nunc leti mille repente viae*] Hanc vulgatam lectionem reduxit iam Vulpus. Broukhufius ex uno Vaticano dederat *multa reperta via*; quod pro var. lect. habet Guelf. 3. Simplicitate sua se probare haec lectio poterat, modo ne e correctione venisse videretur. *Repente* in libris scriptum *repēte*: hinc in aliis *reperte* legi coepit et contaminatius *referte*, in aliis *repertae*: quod cum metro quis repugnare videret, ita effinxit, ut in illo libro est. Apud Rutilium etiam I, 434. tale quid videtur evenisse:

*Sic dubitanda solet gracili vanescere cornu
Defessisque oculis tuna reperta latet.*

Commodius enim legatur: *repente latet*, nempe cum prorsus evanuit. Defendi tamen potest vulgata. Etiam *via reperta* ap. eundem legitur lib. I, 364.

Ferro vivendi prima reperta via est.

Mille vero et *multa* permutantur inf. II, 3, 44. *Repente* existunt istae viae, seu modi mortis, quas Propertius et Ovidius IV. ex P. 7, 12. *causas* dixere, (cf. Gronov. Obsf. II, 9.) quia improvisae et inexpectatae, ut Vulpus illas explicat. Neque *nunc* morari debet, est enim pro *tunc* positum, ut rem tanquam praesentem exhibeat. v. Burm. ad Ovid. I. Met. 321. (Haec Burmanni observatio, de qua alibi diligentius quaerendum, vereor, ut huic loco conveniat. Agitur enim his versibus de saeculo Tibulli; cui praeterita tempora opponuntur 35. *Quam bene Saturno vivebant rege* ita: *Tunc* beati erant homines, cum Saturnus imperium tenebat, *nunc*, *Iove imperante*, et reliqua, prorsus ut I, 10, 7 — 13. — Burmannus ipse *nunc* pro *tunc* male Virgilio Aen. IV, 408. obtrudit. W.) Infra I, 10, 4. ita eloquitur:

Tunc brevior diras mortis aperta via est.

Utrumque belle imitatus Fracastorius in Epicedio Ant. Turriani, carmine plane Catulliano v. 126.

Et via non uni plurima aperta neci.

Pro *leti* Broukh. ex uno *leto* reposuerat. *Nunc maris et leti* alius liber apud eund. H. Idem Vindob. praebet. Hamb. *mille reperte viae*. Goth. *mille reperta via*. Voss. 4. *multa reperta via*. Voss. 2. *leto mille reperta viae*. Voss. 5. *leto mille repertae viae*, marg. *multa reperta via*. Zwic. 1. 2. dant

dant Heynii lectionem, sed in cod. 2. a recentiori manu superscriptum *multa reperta via*. H. Vossius Broukhufii lectionem reduxit, ut *letum multas vias invenisse* dicatur. Quid autem significant verba *letum multas vias reperit*, quisve ita dixerit, equidem ignoro. Nam *via*, ita metaphoricè usurpatum, adiunctum necesse est habeat rem, ad quam *ferat* vel *pateat*. vid. exempla a Broukh. collecta. Neque *leto* tribui potest idem quod *morti*. Ipse rescripsi *leti multa reperta via*, non quo *multa via* magis poeticum esset quam *mille viae*, nec quod *repente* grammaticè ita poni negarem, sed quia *repente* sententiae generali non aptum mihi videbatur. Nunc magis me offendit lectio *reperta* quam *repente*. Homines enim, qui mortem sibi arcessunt vel properant, *viam mortis reperire* quis dicat? Num illam quaerunt? Num parare student? Restitue *leto mille repente viae*. Tibullus *repente* sententiae adiecit, credo, recordans, quam inopinato in morbum ipse incidisset. Scriptura *mille viae leto sunt* exquisitior rem praebent iuncturam, quam *viae leti*, Grat. Cyneg. 465. *quae—leto propior via?* Similem usum dativi Virgilius Aen. II, 661. *patet isti ianua leto* praestat. Hufchkius Heynii lectionem defendit. W.

51. *timidum non me*] Guelf. 3. habet *timidum non me*. H. Pro non Zwic. 1. *animo*. *timidum* erunt qui explicant: ut timeam; quae prolepsis, quamquam ingrata saepe, veteribus tamen scriptoribus oripi nequit. Virg. Ge. II, 363. *ubi hiulosa fidi findit canis aestifer arva*. cf. Schaefer. ad Theocrit. p. 215. Sed h. l. interpretari malim: cum, gravi conflictans morbo, saluti meae timeam, non conscientia periorum animam hoc metu vexat. Similiter explices Virg. Aen. XII, 761. *tatretque tremantes*; et ibid. 875. Iturna: *Ne me terrete timentem*, obscenae volucres. timentem se appellat, utpote quae vitae fratris timeat. — Opinionem, morbos ab infestis numinibus immitteri, illustrat locus Iuven. XIII, 229. Add. Hom. Od. V, 396. — Voss. 4. *parce, precor*. W.

54. *his scriptus*] Broukh. reposuit ex aliquot libris; in aliis, *his scriptis*; vulgo, etiam nostri, *inscriptis*. Nempe fuit primum *is scriptus*. Nisi contendas, *inscriptus* ab initio fuisse. Rutil. II, 10.

Qui notat *inscriptus* millia crebra lapis.

Quinctil. Inst. IV, 5, 22. *Non aliter quam facientibus iter multum detrahunt fagationis notata inscriptis lapidibus spatia*. H. Apographa sex (Hamb.) cum Zwic. 1. 2. *inscriptis*.

ptis. — Ask. et Goth. (ap. m.) dant *inscriptus*, quod Ma-
retus in antiquis quibusdam libris se cum lectione *ossa*
mea pro *ossa meis* reperisse testatur; atque H. Vossius,
sono verborum *lapis his scriptus* offensus, recepit. De fi-
gmatismo ad I, 2, 54. monui; et, ut *his* abesse posse con-
cedo, modo *notis* explices *carmine* — cf. Virgil. Aen. III,
287. *rem carmine signo: Aeneas haec de Danaïs victoribus*
arma — ita Latinitas utique in lectione Broukhufiana ex-
quisitior est. Scribi pro *inscribi* est apud Livium XXII.
c. 1. *Augebant metum prodigia ex pluribus simul locis num-*
tiala — *sortes sua sponte attenuatas, unamque excidisse, ita*
scriptam: Mavors telum suum concutit. Ovid. Heroid. XIV,
128. *Scriptaeque sint titulo nostra sepulcra brevi.* Ita soli-
titandum esse non puto locum Suetonii Caes. 85. *Postea*
(plebs) solidam columnam prope viginti pedum lapidis Nu-
midici in foro statuit, scripsitque Parenti patriae, ubi Wol-
fius *inscripsitque* legendum esse censuit. Similiter Graecos
γράφειν cum quarto casu composuisse, testatur locus Eu-
ripid. Phoeniss. 583. *Καὶ σῶλα γράφεις.* Lotichius Eleg.
I, 6, 84. *fac lapis inscriptis indicet illa (ossa) notis* Tibul-
lum et lectionem *inscriptis* — *notis* secutus esse videtur;
ubi Burmannus p. 48., Tibulli memor, utramque scriptu-
ram h. l. *his scriptus* et *inscriptis* bonam esse iudicans, po-
steriorem tamen propter voces multas in *s* delinquentes prae-
fert. Bachius nihil novi attulit. p. 19. — Verbum *fac* in
particulam *at* mutavit H. Vossius, interpretans *at tamen*,
saltem; sed ita nec bona existit sententia, neque illam
significationem particula *at* nisi post *si non*, *si minus* ha-
buit. W.

55. *morte*] un. Statii *Marte*, recte damnatum a Broukh;
amore in Voss. 5. *immitis* in Voss. 3.

57. *quod f.*] Guelf. 5. *qui.* H. Quam lectionem, a
codice Goth. (ap. V.) firmatam et Passeratio praelatam, ut
elegantior recepta H. Vossius, simulque ex uno Vossiano
sim. Utrum elegantius sit rationem reddere ita, ut senten-
tia per relativum *qui* annectatur, an per coniunctionem
quod, aliorum sit iudicium; coniunctivus certe, cum sen-
sus cogitate enuntiatus non sit, neque Tibullus, mortem
imminentem metuens, se in posterum etiam amoris deditum
fore, cogitare potuerit, importunus est. — Vossianus dat
facili. W.

58. *campos ducet ad Elysios*] Reg. et Ed. Rom. cum
multis *ad.* Guelf. 1. a pr. m. 2. a sec. m. cum *lex* apogr.
(Hamb.)

(Hamb.) recte, ut solent poëtae ea, quae vulgari oratione praepositione *in* efferuntur, pronuntiare per praepositionem *ad*. Sic in hac ipsa re, et h. l. respiciens, Domitius Marfus:

Mors iuvenem campos misit ad Elysias. H.

Vulgo *in*, quod in Goth. et Zwic. 2. (in Zwic. 1. *in* et *ad* abest) exstat, et retinuit Hufschkius, quod Homerus Od. 8, 563. ἐς Ἠλύσιον πεδῖον dixerit. W. Eleganter vero nostro Venus est *παραγορός*, cum reliquorum sit Mercurius. v. Vulp. In Anal. Brunck. To. III. p. 304. est epitaphium, in quo Proserpinae hoc idem tribuitur: Ἀλλὰ σὺ — τήνδ' αἶψ' ἐς εὐσεβέων χῶρον, ἐλθῶσα χερός. H. Ut Tibullus v. 59. voce *vigere* ad assiduitatem delectationis notandam usus est, ita Valerius Flaccus verbo *durare* I, 844. describens Elysium, *ubi sol totumque per annum Durat aprica dies thiasque chorique virorum Carminaque.* — v. 60. pro *tenui* in Voss. 1. lacuna comparet. — 62. Vindob. *odorantis*. W. 63. *Hic iuvenem series teneris immixta puellis*] *Hic* Broukhufius ex uno libro Colotiano, cui Corvin. accedit, recepit; in aliis *hac*, ac vel *at*. (quod ultimum praelatum mallet.) Pro *immixta* fortasse elegantius dixisset *innexa*; nam de choreis agi docet voc. *iuvenum series*, et *iuncti* invicem *alterno terram quatiant pede*, ut Horat. I. Od. 4, 6. Ovid. VI. Fast. 329.

— — — *pars brachia nectit*
Et viridem celeri ter pede pulsat humum.

Herck. Annot. crit. in Vellei. p. 19. coni. *immissa*. Venustius etiam extulit auctor epigrammatis in Erinnam, Anthol. III, p. 262. DXXIV.

— — οὐ σὲ — —
Φθίσθαι, ἔχειν δὲ χορὸς ἄμμιγα Πισρίων. H.

Quod Heynius praefert, dant Zwic. 1. 2. et septem apogr. (Hamb. et Goth.). — Ex quatuor apogr. H. Vossius *ac*, quae lectio in Aldinis et Mureto etiam exstat, recepit, quod descriptio 59. inchoata continuaretur. Quae ratio non vera. Nam in descriptione plurium rerum in uno loco obviarum *hic* repetitur. cf. Virg. Aen. VI, 24. 27. Mihi autem, cum, descriptione Elysi 59 — 62. absoluta, ad rem, cuius gratia illam instituit, ad hufus iuvenum et puellarum, in quo numero ipse futurus sit, memorandos accedat, *Hic* aequè necessarium esse videtur, quam apud Virgilium Aen. I. post descriptionem *portus* 170. *Huc* (Aeneas

ness subit) vel infra 81. *illic*. Facile librarii *hic* in *haec* corruerunt, idque in *ac* vel *at*. Sensus autem verborum 63—66 est: Hic in iuvenum et puellarum ludentium turba, ubi amans vita decessero, versabor. — Ceterum cum de saltatione non agatur, sed de *lufibus* iuvenum et puellarum, cf. Horat. Od. III, 15, 5. *Inter ludere virgines*, recte Santenius Bibl. Crit. p. 71. coniecturam *innexa* improbavit, et multo magis improbaturus fuit emendationem *Fruterii implexa* ab H. Vossio receptam. Nam *iuvnes implexi puellis*, si usum loquendi tenes, miram speciem praebent. Non me magnopere movere repetitionem verbi *miscet*, ad I, 9, 67. professus sum. Hufchkius usum loquendi locis Horatii Od. IV, 11, 9. et Propertii II, 34, 57. firmare studuit. W.

64. *assidue praelia miscet Amor*] Doctus Britannus (est is Iortin, *Tracts* To. II. p. 449.) in Obsl. Miscell. Vol. II. p. 241. malebat *assiduus*, sed et pro elegia durius nec necesse. Recte id a Batavis improbatum eod. loc. *amor* nescio an melius sit ipse deus, ut scribendum sit *miscet Amor*, H. Hanc scripturam dedi, ut v. 65. *Mors*. Propert. II, 10, 50. *O Mors, cur mihi sera venis?* Add. Tibull. I, 10, 33. W.

67. *iacet sedes in nocte profumta*] *Regius in parte p.* Sic et alibi peccatum. v. Burman. ad Ovid. II. Art. 138. Vir doctus in Probab. Crit. p. 9. legi etiam volebat: *iacet sedes*. Sed vide notam. H. Cod. Ask. ac — Vossianus *hac* et *sonent*. Goth. (a. m.) *sodes* et *abitaque*, et omittit *quam*. Ceterum pronominebus frequentissime postponitur praepositio *circum*. Praeter locum I, 5, 51. cf. Horat. Od. II, 16, 33. *Te greges centum Siculaeque circum Mugiant vaccae*. Apud Virgilium Aen. IV, 561.

Nec, quae te circum stent deinde pericula, cernis?

circumstes scriberem cum Mediceo, et quod pedestres scriptores verbum *circumstare* cum quarto iungunt casu, ut Livius 25, 34, nisi metri ratio vetaret. W.

69. *impexa feros p. c. angues*] hoc elegantius quam in Culice 217.

— *Tisiphone, serpentibus undique comta.*

Regius cum Corvin. *implexa*, quod iam viri docti coniecerant, et facile aliquis coniiciat ex Virg. Ge. IV, 482.

— *caeruleos implexae crinibus anguis Eumenides.*

Sed

Sed id altero multo foret deterius. v. Not. Tum in aliis locis permutantur haec duo verba. v. Heinf. ad Claud. R. Prof. II, 359. Alias etiam *innexa* aliam varietatem afferre solet. Sed *Tegumen leonis Terribili impexum sueta* dixit Virgil. quoque Aen. VII, 667. Porro pro *feros* Ed. Rom. *fērox*. Simile mendum apud Ovfd. III. Met. 213. in nonnullis libris. H. Heynium secutus est H. Vossius, Hufchkiusque versus 69. 70. defendens contra Mitscherlichii iudicium Tent. crit. p. 10.: „In utroque disticho aptum orationis nexum desidero. Uterque pentameter vel omnino utrumque distichon (69–72.) ab aliena manu esse videtur. Nam et maiorum versuum oratio impexa atque horrida, et per sententiarum seriem iidem recte abesse possunt.“ Exemplis, quae in nota ad sententiarum *Tisiphone saevit et turba fugit* cohaerentiam declarandam attuli, adiciatur locus Virgilii Aen. X, 39. 40. *Nunc etiam* (Iuno) *Manis movet, et — inmissa — Alecto — bacchata* (est) pro vulgari: *immisit Alecto*, quae *bacchata* est. — Hamb. et Goth. (a. m.) *Thesiphone*. — Ceterum ellipsis adverbii *ubi* lenior est apud Virgil. Ge. IV, 9. 10. *statio — quo neque sit ventis aditus — neque oves haedique petulci floribus insultent*. W.

71. *Tum niger in porta serpentum Cerberus ore]* in porta bene poëta ponere non potuit, cum statim sequatur: *ante fores*. Nec tamen aliter libri meliores legunt, quos Scaliger sequutus est; et decet fortasse negligentia grata poëtam. Antea vulgatum erat: *in turba*. In uno Stat. *Hic niger*. Cum haec placere non possent, Scaliger, probante Barthio ad Stat. Theb. IV, 486., legit: *Tum niger in porta serpens: tum C.*, et intelligit Hydram ex Aen. VI, 287. ubi in Orci aditu occurrit cum ceteris monstris. (Melius *hydram*, quae intus in Tartaro sedem habet, memorasset ex Aen. VI, 576. ubi Heynius p. 808. rem recte exposuit. W.) Sed male sic Cerberus ore (suo) fridit. Heinhus vero: *Tum niger intorto serpentum vel serpentes C.* Iacobs Animadvers. p. 13. *impuro — ore*. H. H. Vossius Scaligeri correctionem *Tum — serpens, tum Cer.* recepit, Virgilii locum Aen. VI, 576. huc pertinere monens. Qua ratione ut repugnantia verborum *in porta — ante fores* tollitur, ita et repetitio particulae *tum — tum* — de cuius usu in descriptione vide etiam Virg. Ge. III, 357. — inanis est, nec, quomodo Cerberus, ad Stygis ripam collocatus, *ante fores* Tartari excubare possit, Vossius monstrat. Ut vero Cerberus, non ore suo, sed serpentibus in tribus oribus vel capitibus suis *stridere* diceretur, de coniectura ora intulit.

At

At si quis *stridere ora* dicitur, necesse est, ut *ora* ipsa stridorem edant, non id, quo *ora* cincta sunt. Compara quae-
so Virg. Ge. III, 421. *colla tumere*, III, 84. *tremis artus*,
Horat. Sat. II, 7, 57. *tremis ossa*. Add. Ge. IV, 99. Et si
hac interpretatione uti vis, ut *os* pro serpentes in ore ac-
cipere velis, non opus est coniectura, sed *ore* interpretaberis
oribus, ut apud Horat. Od. III, 11, 18. *caput Cerberi*
de tribus capitibus explicabis. *Os* pro toto capite poni do-
cuit Forcellinius. — At compositio *serpentum ore stridet*
Cerberus bona est. Nam cum serpentium proprium sit *stri-*
dere vel *sibilare*, *Cerbero* et *Furiis* turba serpentium cin-
ctis tribui potest *stridere* vel *sibilare serpentibus*, ut Virgi-
lius fecit Aen. VII, 447. *tot Erinnyes sibilat hydri*, cui
constructioni comparari potest illa Lucani I, 431. *aere re-*
curvo stridentes tubae. Hinc factum est, ut *stridor Cerbe-*
reus apud Silium VI, 177. stridorem notet, quem serpen-
tes capitum Cerberi edunt, utque Iuno Tisiphonae *strido-*
rem tribuat apud eundem Silium II, 537. *Stridoremque*
tuum — *congere in Rutulos*. Pro *serpentibus stridet* Tibul-
lus dixit *ore serpentum stridet*; neque hoc usui loquendi
repugnat. Nam *ore* pro oribus de pluribus frequens. Virg.
Ge. III, 273. *illae Ore omnes versae in Zephyrum stant*. et
Ge. IV, 200. *ipsae e foliis natos et suavis herbis ore le-*
gunt. Hufchkius, qui textum Heynii retinuit, affert exem-
plum Typhoei, cui sunt apud Hesiodum Theog. 824. *ἐνα-*
τὸν κεφαλαὶ ὄφις. et ibid. 834. *ἄλλοτε δ' αὖ βοῖσ' αἶσχε* tribui-
tur. — Sed ad inanem repetitionem in verbis *in porta* —
ante fores molliendam vel tollendam nihil vidi praesidii.
Ferrem saltem, modo verbum *excubat* epitheto ornasset
poeta, ut duae res, *terribilis stridor* et *acres excubiae*, ani-
mo obversarentur. Hufchkius tamen iudicat: „*Cerberus*
in porta serpentum ore stridet, et *ante fores aeratas* excu-
bat ad eum plane modum, quo idem apud Sophoclem (Oed.
Col. 1568—73.) *in porta aerata* excubat, et *ex antro* ulu-
lat.“ Tibullique et Sophoclis ut similitudinem ita sanita-
tem satis demonstrasse sibi videtur. Goerenzius corrigendo
a porta, duce libro Zwic. 2. ubi a manu recentiori super-
scriptum *al. a*, difficultates omnes, quae viros doctos exer-
cuerint, expeditivisse putat. — Bachius denique, qui *ser-*
pentum ore iungendum esse bene intellexit et demonstra-
vit p. 20., *informi* pro *in porta* coniecit, quam *in porta*
e glossemate, verbis *ante fores* adscripto, ortum esset. —
Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. *in porta*. — *Tunc* male Zwic. 1.
Goth. et Guarn. W.

72. *Stridit et — excubat ante fores*] Ieiunus versus et hoc poëta vix dignus: *Stridit et excubat*. Debebat saltem esse: *Stridens excubat*. Totum distichon ab aliena manu venisse suspicor. *Stridit* recepit Broukh. ex emendatione Statii; vulgo *stridet*. H. Lectionem omnium librorum, et Zwic. 1. 2. Goth., *stridet* reduxi, quam cum aliorum, tum Ovidii Met. VI, 646. *Pars verubus stridet*, et Iuvenalis V, 160. *stridere molari* auctoritas confirmat. Neque in formis *strideo* et *strido* distinguendis eandem metri rationem Latini secuti esse videntur, quam in diversis formis *possido* et *possideo*. In codic. Hamb. *stridit* et *stridet* a manu sec., Vossianus dat *strident*. — Goth. *foras*. W.

74. *Versantur*] Colbert. ap. Broukh. *vexantur*. Male; inf. El. 5, 70. *Versatur celeri Fors levis orbe rotæ*. H. Pro *Ixionis* Vindob. *Hysiphonis*, Guarn. *Illic et iuveni tentare*; pro *ausi* Hamb. *auxi* (a. m.). — Voss. 5. *vexantur* mutatum in *versantur*. Ald. 1. 2. *versatur*. — Cum Tibullus in verbis *Delos*, *Tyros* aliisque terminationes Graecas secutus sit, cumque Heinsius ad Ovid. Met. IV, 456. *Ti-tyos* fere apud poetas in optimis exemplaribus scribi notaverit, hanc scripturam recepi; idem Burmannus Anthol. Lat. T. I. p. 109. Vossius et Hufschkius fecerunt. — 76. Pro *atro* Goth. *asio*. W.

77. *et circum stagna*] Scal. in prima editione: *et circumcat*, h. *circumit*, de qua voce v. ad Propert. IV, 9, 35. et ad Anth. Lat. T. 2. p. 213. Burmann. (et Scalig. p. 113.) sed ipse coniecturam et notam editione postrema 1600. eiecit, et merito. Severus Aetna v. 80.

*Sollicitant magna te circum Tantale poena,
Sollicitantque siti.*

ubi Scaliger *circum* etiam mutabat in *ficcum*, vel *curvum*. Sed vult poëta, ei ex omni parte cupidinem incendi. H. Offensus erat Scaliger adverbio *circum*, ita posito ante accusativum. Sed et *post* ita usurpatur apud Suet. Aug. c. 42. Tac. Ann. I, 10. — Verba *circum* et *circa* crebro ita ad notionem in prioribus positam referuntur, ut pronomine addito relatio pateat. Ita *circum* h. l. pro *circum eum*, et I, 5, 11. pro *circum te*, atque *circa* 87. pro *circa te*. Add. Horat. Sat. II, 8, 7. et Virg. Aen. II, 767. — Hamb. *sed circum* (a. m.). — Ask. *signa*, in marg. *stagna*. — Voss. 5. *poturo*. Vindob. et Colb. *potanti*. Voss. 3. *deferat*. W.

79. *Veneris quae numina laesit*] Reg. *munera* vulgari errore. v. Heinf. ad Ovid. I. Met. 411. *numina* verum h. l. est,

est, ut inf. I, 9, 6. *numina laedere vestra*. (De periurio recte locum accepit Heynius ad I, 9, 6. et Excurs. I. ad Aen. I. p. 139., quamquam deus etiam aliis malefactis laeditur. Conf. III, 6, 26: *Quid valeat laesi, sentiat, ira dei. Laedimus enim deum, si officia mortalibus ab eo praescripta negligimus*. Ita ap. Virg. Aen. IV, 27. *te violo, Pudor*, accipies. Apud Virg. Aen. II, 183. *numen laesum* est signum deae impuris manibus contrectatum et contaminatum, cf. Virg. Aen. 167.; neque *laesum* ad deam ipsam referendum. W.) — *quae* Broukh. e libris, ut etiam Reg. et Rom. Lips. Edd., quibus adde Corvin.; vulgo *quod*. Guelf. 3. *quia*. H. Goth. *lumina* (a. m.). Zwic. 2. *portet*. Hamb. *leteas* (a. m.). — Val. Fl. I, 674. *tuta numina* de uno deo dixit. W.

82. *lentas — militias*] Heinl. coniiciebat: *delitias* sc. *amatorias*. At *militias* egregie dictas puta pro absentia militandi causa. Porro Vulpus pro *optavit* et *violavit* legendum existimat *optarit* et *violarit*, quia de re nondum confiterit. At v. not. ad 81. H. Vulpii emendatio H. Vossio vera visa, quamquam per illam alienum sensum inferri, in promptu est. Nam *violarit* et *optarit* indicaret; Tibullum veritum esse, ne quis in *posterum* puellae suae amore frueretur. Ea nimirum est futuri exacti vis, ut res non factam notet. Tibull. I, 9, 56. *Et quum furtivo iuvenem lassaverit usu, Tecum interposita languida veste cubet*. Et constat satis, *Illic sit, quicumque — violarit*, componi ut: *Illic sit, si quis — violarit*. Cf. I, 2, 41. 42. At perfectum *violavit* rem factam notat, et ad tempus referendum est praeteritum, quod post discessum Tibulli ex urbe exactum erat. Quodsi Iuvenalis I, 158. dixit: *Qui dedit ergo tribus patruis aconita, vehatur Pensilibus plumis?* de re, puto, facta loquutus est, non de maleficio futuro cogitavit. Add. I, 9, 19. 20. — Discrimen notum optime illustratur duobus Virgillii locis. Is Aen. XI, 591. canit: *Quicumque sacrum violarit vulnere corpus — mihi — det sanguine poenas*. Verba sunt Dianae, Camilla cara nondum vulnerata. Eadem, corpore Camillae vulnere iam *violato*, haec profatur XI, 848. *Nam quicumque tuum violavit vulnere corpus, Morte luet merita*. Quem locum pessime ad Viger. p. 196. intellexit Hoogeveen. Neque verba: *At tu casta, precor, maneat* cum verbis *violavit amorem* pugnant. *Violasse amores* alicuius is dici potest, qui fidem amatae labefactare tentavit. Noli enim putare, fidem Deliae tam parvi habitam esse Tibullo, ut crediderit, virum aliquem artibus illius

illius amore vere iam potitum esse vel potiturum. — 82. De effectu precum corruptoris cogitare nec lingua nec sensus patitur. Bern. et Ask. *est pro sit* —. Ask. *malitias*. W.

85. *positaque lucerna vel apposita lucerna* legitima est dicendi ratio. Ovid. Heroid. XIX, 151. *sternuit et lumen; posito nam scribimus illo*. Similis compositio *posito vino* pro apposito in mensa apud eundem Heroid. XIX, 14. Vide igitur apud Iuvenalem Sat. I, 89.

*Neque enim oculis comitantibus itar
Ad casum tabulas, posita sed luditur arca.*

quam vehementer erraverit Rupertius, scribens *ponere esse auf's Spiel setzen*. Non id dicere voluit Iuvenalis, uno iactu de tota arca contendisse Romanos, sed arcam ad lulum apportandam curasse, ut pecunia ad ludendum sufficeret; quam interpretationem vel verba contraria *non oculis comitantibus* monstrare poterant. W.

86. *pleno colo* aliquot libb. ex lapsu librarii, non antiquae dictum, ut recte censet Broukh. (assentitur Forcellinius. W.) *deducat* vel *deducas* Guelf. 2. *pleno* Hamb. nec Voss. 3. pro *haec*.

87. *Ac c.] At* alii ap. Broukh. H. Ita tria agogr. Vossii (Goth.). Voss. 3. *cura* pro *circa*. Vulpio obloquitur Hufschkius, unam enim ancillulam Deliae suffecisse, eamque unam dici potuisse *circa* dominam esse. At, credo, fortunam Deliae omnes ignoramus; deinde si Seleucus apud Athenaeum VI. p. 267. C. ἀμφιπόλον interpretatur τὴν περὶ τὴν δέσποιναν θεοῦ παῖναν, inde non sequitur, Latinos dixisse de *ana* ministra *esse circa dominam* pro praesto esse ad officia. De pluribus hoc dici constat. Et fac, exemplo aliquando probari hanc dicendi rationem posse, nihil id ad nostrum pertinet locum. Nam si metaphorice dicitur *puella circa aliquam esse*, num etiam adverbiale *circa* ita usurpari potest? Num Latini dicere potuerunt *neo circa dominam*? — Sed ut *puella* ita *virgo* ad modum collectivi positum apud Silium II, 84. *virgine densior ala est*. Ceterum hunc locum 83 — 88. ex Menandri Heautontimorumeno ductum esse, ex Terentio II, 3, 44 — 54. concludit Hufschkius. W.

88. *opus]* Scaliger ex suo malebat *onus*. Sed illud h. I. est penum.

89. *nec quisquam]* Broukh. ex aliquot libris *ne*; in aliis, etiam nostris, *nec quisquam*. H. Idque firmant Hamb. Zwic.

2. 2. Goth. Explicatur adverbium *subito* per adiecta *nec quisquam nuntiet ante*, ut *impune* apud Virg. Aen. III, 628. *Haud impune quidem; nec talia passus Ulixes*. Add. Tib. I, 5, 67. *Heu! canimus frustra, nec verbis victa fatiscit Ianua*. Altera lectione *ne quisquam*, quam Broukh. et Vulp. habent, oratio mihi post *Tunc veniam subito* ingrato asyndeto abrupti videtur. — Pro *tunc* H. Voss. *tum* ex Ask. W.

90. *caelo missus* ex θεόπεμπτος. H. *Caelo missi* dicuntur non ii solum, qui ex improvviso adsunt, sed etiam qui insperatum gaudium vel auxilium afferunt. Vid. praeter Vulpium interp. ad Iuven. II, 40., D'Orvill. ad Charit. p. 133., et Forcell. sub v. *caelum*. — 91. Guarn. *Nunc mihi*. W.

93. *Hoc precor; hunc illum*] Hoc Broukh. ex suo libro mutabat in *hunc*, quo alludebant alii, et ita iam Statius maluerat; *illum* vero in *utinam*, sed sine ulla auctoritate. Vulgatam defendebat Richter in Specim. Obs. crit. Ienae 1713. edito, ex Aen. VII, 255. 272. H. Broukhufii emendationem firmat Vossianus 3. H. Vossius de coniectura dedit *hoc precor, hoc! Illum*. Nam vulgatam lectionem ineptissimam esse, et in Thuan. exstare *huc illum*, in Vossiano *huc nobis illum*, in alio *hoc nobis*, omisso *illum*. Ita vero languere mihi videtur eadem sententia *ter* posita. Si veterum morem dicendi perspectum habeo, solent illi sententiam aliquam *semel* tantum repetere in *asyndetis*, et repetitam plerumque augere vel ornare. Verbis *Hoc precor*, quae ad 85—92. pertinent hoc sensu: hoc habitu et statu ex improvviso offendere Deliam, poterat adicere: hunc diem faustum; quod quidem ornatus elocutus est. Ita Virg. Aen. IV, 621. *Haec precor; hanc vocem extremam cum sanguine fundo*. Quamquam igitur per se Latinum est *Hoc precor, hoc* — cf. Ovid. Met. XI, 694. *Hoc erat, hoc* — vulgata tamen satis mihi placet. Nam pronomina *hic ille* ita iunguntur, ut *hic* id, quod paulo ante descriptum erat, delignet, *ille* vero praestantiam notati. Virg. Aen. VII, 272. *Hunc illum* (Aenean) *poscere fatu reor*. Inde differt quod apud Terentium legitur Andr. I, 1, 99. *Haec ille'st misericordia*, ubi iunges: illa misericordia est haec h. e. ex hac causa proficiscitur; differt etiam Virg. Aen. III, 558. *Nimirum haec illa Charybdis*. — Hufschkius quoque cum Bachio vulgatam praetulit. Ceterum per se non spernendum, quod Statius e libro veteri profert: *Haec precor* — Vindob. Goth. et Bern. a manu secunda *rubentem* pro *nitentem*. — Zwic. 1. *portat*. — Vossianus *parte*. W.

ELE-

E L E G I A IV.

1. *umbrosa tecta*] Vulpus quaerit, quomodo nivem arbores, amissis frondibus, prohibere possint. Oportet locum esse *συννεφεῖν*, qui certe aliqua parte ramorum mutuis vinculis eum tegat. Priori loco *nec* in Ed. Lips. est, pro *ne*. H. Guarn. *Hic pro sic*. — Vindob. *contingam*. — *tesqua* pro *tecta* reponere aliquando D'Orvillio in mentem venerat, ut memorat Burmannus Anthol. Lat. T. 2. p. 560. — Zwic. 1. *nec*. — Voss. 3. *tibi* pro *certe*. W.

4. *nec t. c. c.*] duo Broukh. H. Recentissimo editori, ne quis duas pentametri partes ita mutare posset, *Non tibi culta coma est, non tibi barba nitet*, copulam *est* delere placuit. Sed primum in pentametris ita compositis, ut partes transferri possint, quid vituperandum sit, me quidem, leges metri spectantem, fugit; deinde, quod minus verbum substantivum temere h. l. de coniectura tollatur, metrices praecepta obstant. Hermannus enim de Emend. Rat. Gr. Gr. p. 17. notavit: *Aegre in fine pentametri elegiacos Latinorum verba collocasse, quorum ultima syllaba produci nullo pacto posset*. Quam quidem regulam quamquam in his locis non est secutus Tibullus I, 1, 24. 34. 2, 38. 3, 92. 5, 24. 66. 8, 48. 10, 34. II, 1, 90. III, 5, 16. IV, 13, 10. — I, 4, 20. II, 2, 14. 5, 80. III, 3, 2. 4, 64. 76. 6, 46. III, 3, 10. 4, 10. — I, 1, 72. II, 1, 8. I, 5, 62. 10, 14. II, 1, 66. I, 10, 66. II, 6, 34. — I, 5, 42. 9, 78. 9, 14. III, 4, 28. I, 9, 18. III, 4, 82. IV, 11, 6. III, 1, 28. 4, 38. 5, 6. 6, 30. I, 4, 84. III, 2, 24. IV, 10, 4.; non tamen, ubi vocalem brevem in versu extremo adiecta *copula* idem produxit, alia per coniecturam ei obtrudenda exempla esse censeo. Idem tamen editor contra illam Hermannii, naturae consentaneam, legem et librorum omnium auctoritatem I, 10, 4. *via est*, et II, 6, 10. *tuba est*, add. I, 1, 34. copulam fini pentametri subtrahere ausus est. Et mirum II, 6, 44. *ipsa puella bona est* eius manum effugisse. Cave hanc regulam transferas in brevem vocalem, in quam hexameter exit. Nam ultimae hexametri syllabae non est arsis. Neque illam ultimae syllabae pentametrorum adhibebis, cuius vocalem brevem consonans claudit. Nam consonans efficit, ut versus plenius exeat, ita ut brevis syllaba longam aequet. Ceterum nec alibi *copula* sine iusta ratione aut auctoritate delenda est,

neque opinandum, poetas Latinos hoc in genere uni omnes se adstrinxisse normae. Nam Horatius in sermonibus minus sibi indulget, quam Virgilius in Aeneide. Catullus vero quam raro copulam omiserit, vix credes. Unde viro docto in Obsl. Crit. illam apud Catull. XIII, 10. delenti neutiquam assenserim. — De copula brevi vocali ultimae syllabae pentametri non subtrahenda intelligenter differuit Goerenzius Tent. crit. p. 6. — Vindob. *culpa pro culta*. — Goth. *coma haec est* (a. m.). — Zwic. 2. *formosa*, sed ab alia manu correctum. W.

5. *hibernae — frigora brumae*] Reg. Ed. Rom. cum aliis *tempora*. H. Goth. in pro et (a. V.). — Ask. *tempora* in marg. ut *frigora*. Versu sequenti παρόησις syllabarum ca Ca et tenuitas epitheti H. Vossium movit, ut *saeva* de coniectura reciperet. De hoc aurium iudicio vid. Obsl. ad I, 3, 21. Cf. IV, 2, 16. IV, 4, 1. W.

7. *rustica proles*] Reg. cum Corvin. et tribus apud Broukh. *pubes*. Sed hoc est collectivum, et huc venit ex El. 1, 23. Contra inf. El. 7, 27. pro *pubes* duo libri *proles* exhibent. Porro multi cum Zwic. 1. 2. Hamb. Corv. et Edit. Lipsf. Ald. II. et Muret. *respondit*; Rom. Ed. etiam, cum aliis ap. Broukh., *cum pro ium*. Fortior oratio in simili loco Martialis VI, 10, 11.

Sic ego; sic breviter posita mihi Gorgone Pallas.

Et vero Muretus etiam h. l. *sic* in quibusdam legi tradit. H. Et hanc lectionem H. Vossius, comparato Ovidio Fast. III, 171. 512., ut genuinam recepit, atque in pentametro pro *sic mihi falce* de coniectura *falce minante* intulit, *minante* tamen Tibullo non satis dignum esse fassus. Displicebat ei vocabulum *sic* in pentametrum ita translatum, nec pronomine *mihi* opus esse videbatur. Sed primum *mihi*, cum *ego* praecederet, commode abesse non posse, ostendere poterant loca duo Mart. VI, 10, 11. et Ovid. Fast. III, 171. deinde particulae *sic* ob posituram in initio alterius partis pentametri singularis inest vis, ut relativo *cui* I, 6, 32. 40. II, 1, 78. IV, 6, 6. *qui* I, 9, 24. *quod* I, 10, 6. *qua* II, 5, 96. *quam* IV, 5, 16. particulae *quum* I, 10, 8. 16. II, 5, 14. *dum* I, 3, 56. et Ovid. Am. I, 2, 14. *si* IV, 11, 4. De particula *sed* vid. Obsl. ad III, 5, 28. — Adde similem posituram verborum *tum — sic* ap. Virg. Aen. XI, 120 — 24.

Dixit.

*Dixerat Aeneas: olli obstupuerunt silentes.
Tum senior semperque odiis et crimine Drances
Infensus iuveni Turno sic ore vicissim
Orsa refert.*

Denique coniunctione particularum *tum* — *sic* hac sententiarum iunctura invitus careo; quippe quae ibi fere legitima. cf. Virg. Aen. IV, 114. Ovid. Fast. I, 255. — Variatur alibi et sumitur et — *sic* Virg. Aen. I, 325. *Sic Venus*, et *Veneris contra sic filius orsus*, vel *sic* deinde Virg. Aen. XII, 195. *Sic prior Aeneas, sequitur sic deinde Latinus*. Vulgata igitur vera. Varietas tamen *quum pro tum* non adeo spernenda, ut aliis videtur. Ovidius enim Metam. IX, 1. *Quae gemitus truncaequae deo Neptunius heros Causa rogat frontis*; cum *sic Calydonius amnis Coepit*. — Monac. *Hic ego; tum* —. Guarn. Hamb. et Zwic. 1. 2. *sit* pro *sic*. — Goth. *falsce* (a. m.). W.

8. Versus in nonnullis Mureti deerat; etsi, quos ille veteres viderit, non constat. H. Mureti iudicium: „neque ego sane, eum Tibulli esse, praestare ausim.“ improbarunt Scaliger et H. Vossius. W.

9. *te credere turbae*] Rom. Ed. *tradere* cum aliis ap. Broukh. et Guelf. 1. 4.; permutatio crebra: vid. Burmann. ad Ovid. II. Met. 378. H. In Zwic. 2. supersc. *tradere*. — v. 10. Cod. Bern. non mutatum in *nam*. vid. Obfl. ad I, 9, 46. — *causam amoris habent* notat iis inest causa, cur amentur. Similiter Graeci usurparunt ἔχειν. Sophoclis pulchra sententia hinc explicanda Electr. 467. τὸ γὰρ δίκαιον οὐκ ἔχει λόγον ἐπιφέρειν, *iustum non habet causam disceptandi*. Ibidem 351. οὐ ταῦτα πρὸς πακοῖσι δειλίαν ἔχει; *Nonne huius agendi rationi — timiditas inest?* W.

11. *angustis quod equum compescit habenis*] Reg. *armatis*, voluit nempe *artatis* vel *arctatis* h. adductis. Sic IV, 1, 91.

Aut quis equum colerem artato compescere freno. H.

Voss. 3. *qui pro quod*, et Goth. (a. V.) — v. 12. H. Vossius offensus sono verborum *Hic placet an — Hic placidam*, corruptionem ex initio superioris versus ortam statuens, pro *placidam*, maris et fluminum epitheto solemni, *facilem* de coniectura reposuit; quod hoc sensu III, 5, 30. et ap. Prop. I, 11, 12. legitur. Vossii ratio non sufficit; et epitheton *placidam*, si puerum niveo pectore nantem cogitabis, aptissimum tibi videbitur. W.

13. *Hic*

13. *Hic, quia f. adest audacia, cepit*] Rom. Ed. cum aliis, Guelf. 1. 4. *huic*, fortasse verius: *Huic quia fortis adest audacia, cepit*; certe venustius; quo spectant alii, v. c. Ed. Reg. Lep. et Lips. cum Corvin. et Vindob. in quibus *hunc*. Similis positus est, ac ap. Ovid. II. Am. 4, 25.

*Haec quia dulce carnit floetitque facillima vocem,
Oscula cantanti rapta dedisse velim. H.*

Heynii iudicium cum Vossio secutus scripturam *huic* recepi, a librariis, qui pronomem ad verbum *cepit* referri malebant, mutatum. Me etiam contrariorum ratio *Huic* — *illi* movit. Nam si antitheton alterum protasin et apodosin complectitur, et notio aliqua ad utramque pertinet, ad protasin illa plerumque ita adiungitur, ut coniunctionibus *si, quia, quum*, aliis, praeponatur. Liv. IV, 3. *Ex peregrinone patricius, deinde consul fiat: civis Romanus si sit ex plebe, praecisa consulatus spes erit?* Add. XXI, 41. *peditum agmen quia et cet.* — Goth. *qua pro quia, et pro at* (a. V.). W.

14. *stat pudor ante genas*] inest genis; alioqui potest *Pudor* scribi, qui ante genas stat, tanquam qui tueatur, qui in iis excubet. H. Confer locum Iuvenalis, Senatores, Domitiano domino, ita depingentis IV, 74.

*In quorum facie miseras magnaeque sedebat
Pallor amicitiae.*

ubi *sedere* perpetuitatem palloris notat. — Zwic. 1. 2. *stet.* W.

15. *negarit*] Broukh. reposuit ex emendatione Heinssii; ubique vulgo, *negabit.* paullo ante in aliis: *Sed ne te capiant.* Concinniorem ordinem Broukh. reduxit ex Sfort. et Thuaeno. H. Eum dant tres Voss. Ask. et Hamb. — Zwic. 1. 2. Goth. Guarn. *ne te — negabit* — Ask. Voss. 1. 2., et Guarn. firmant Heinssii coniecturam *negarit.* Adde similem locum Horatii Sat. II, 5, 24.

*neu, si vaser unus et alter
Insidiatorem praeroso fugerit hamo,
Aut spem deponas aut artem illusus omittas.*

Hamb. *recuset.* Corv. male iunxit: *Sed — capiant: primo — negabit taedia, paulatim.* Zwic. 1. *subiuga.* W.

20. Voss. 1. *certae vitae.* — 21. Voss. 3. *vitare.* Goth. *timent* (a. m.). W.

22. *per freta summa*] non placebat Broukh.; itaque ex uno, sed antiquo, codice repoluerat *per freta longa.* Verum

rum Vulpus *freta summa* defendebat; levitatem enim illorum periuriorum bene ita notari. Quae enim levia sunt, non deprimuntur, sed in superficie feruntur, et *dorsum maris radunt summisque fluctibus tonsis emicant*, ut Minucius Felix loquitur in eleganti loco Octav. c. 3. Haec omnia arguta magis, quam vera sunt. Sed *summa* poëticus ornatus est, a natura rei petitus, quatenus ventus summum mare, h. e. superficiem, verrere ac crispare solet. Eleganter igitur dictum est. *Longa* vero in illo libro esse, nihil mirum, cum saepe haec duo verba permutentur. Sic apud Ovid. Epist. 5, 20. *per iuga summa*. Heins. ex aliis reposuit *longa*. vide et III. Met. 195. *et loca summa* Guelf. 2. H. *Longa freta*, h. e. freta longinqua, in duobus Vossianis et Bern. a manu sec. repertum reduxit H. Vossius, quem secutus sum. Sententia enim hoc epitheto adiuvatur. — Comparat Heynius in Not. man. Apoll. Rhod. I, 1334. ἄλλ' ἀνέμοισιν δάομεν ἀμπλακίην. Sed hoc est *oblivioni tradamus*. cf. Mitsch. ad Horat. Od. I, 26, 1. — Goth. *summa freta* (a. m.). W.

23. *pater ipse*] Heinsii auctoritatem secutus rescripserat Broukh. *pater ille*, quia optimus quisque auctor ita locutus est, ut multis docet ad h. l., cum ea, quae ab Heinsio copiose ad Aen. VII, 110. notata sunt, intercidiisse putaret. Vulpus h. l. exempla pro vulgata affert, sed ea maximam partem ab Heinsio l. l. corriguntur. cf. Drakenb. ad Liv. I, 24. Burmann. ad Sulpiciae Carm. v. 12. Dubito tamen, an eiusmodi elegantia ubique intrudenda sit, praesertim ubi nulla lectionis varietas eo ducit, et nec sententia loci nec suavitas quidquam inde lucratur, ut h. l. cf. inf. IV, 2, 2. H. Cum *ipse* emphasin addat verbis *pater vetuit valere*, atque notet, *summum deum* illud *vetuisse*, haud a me impetrare potui, ut H. Vossium sequerer, qui ex cod. Voss. 2. *ille*, alteram lectionem sensu apto carere iudicans, contextui dedit. — *valere* est rata esse, servari. Ovid. in Ibiq. 245. *promissa valent*. W.

24. *Iurasset cupide quicquid ineptus amor*] *cupidae* Guelf. 2. — *cupide* h. calide exprimit studium et contentionem amatoris. Sed cur *ineptus*? an, quod ea iurat, quae neque servare postmodo possit, neque velit? an fortasse simpliciter stultus? Sed v. Notam. Nolim enim indulgere coniecturae, fuisse olim *inultus*, n. quia ista periuria non vindicantur; quanquam duo ista permutantur, ut inf. I, 6, 48. *inulta* et *inepta*. H. Coniecturam Heynii *inultus* Santenio B. C. p. 62. probabilem visam improbavit Nagelius in Act. Soc.

Trai.

Trai. Vol. 4. p. 256 — 58. *amorem* ab effectu *ineptum* dici statuens, h. e. homines stultos efficientem; quem effectum multis ille locis comprobavit. Mitscherlichius ad Horat. T. I. p. 426. vulgatam praefert. Me iudice, poeta satis dignum est, ea tribui amori, quae amanti conveniunt; neque opus Nagelii interpretatione. Male seduli verba *ineptus amor* componunt cum Catulli loco Carm. 8. *Miser Catulle, desinas ineptire.* W.

25. *finet*] Broukh. ex uno; vulgo, *finit*; quod servatum malim, et nunc revocavi. H. Lectioni *finit*, quam Goth. Hamb. Zwic. 1. 2. Corv. dant, alteram *finet* ex Voss. 1. 5. Ask. et Monac. praetuli, quippe cum, sententia futuro enuntiata, iucundior temporum varietas orationi 21 — 26. reddatur, et praecipienti usus futuri conveniat. Sensus: *Et*, immo, deae severissimae periuria numinum suorum non punient. Cave ne verba *perque* — *perque* contraria putes. Nonnulla apogr. *Diana* vel *Dictina*. Goth. *Dyana* (a. m.). W.

26. *crines perque Minerva suos*] Comam in Minerva non inepte laudari, in nota docui. Sufficeret unum exemplum *Ἀθηναίης ἡνίκουοιο* ex Homero Il. Z, 92. Manet alterum, post *sagittas* Dianae exspectari posse simile quid ex armis Minervae; de quibus si circumspexeris, habes *hastam*, *galeam*, *scutum*, unde coniecturae duci possunt, uti *clipeos* coni. Santenius Biblioth. crit. T. III. p. 73 — 77. magis tamen per lusum ingeniosum, quam ex re et veritate. H. Mitscherlichius Tent. Crit. p. 4. 5., exspectandam cum Santenio iudicans Minervam armis insignitam, iisdemque periurium ulturam, *cristas* legendum putat. Sed praeterquam quod nusquam memoratum legi, Minervam *crista* vel *clipeo* periurum aliquem vel scelestum punivisse, *pulchritudo* comae Minervae probatur Callimachi quoque loco in Lav. Pall. 31.

Ὅσπερ καὶ τίνα οἱ παγχρόσιον, ὡς ἀπὸ χαίται

Πέσεται, λιπαρὸν σμασαμένα πλόκαμον.

Et optime vulgatam lectionem *Heinrich* ad Scut. Hercul. 216. p. 170. defendit. W.

27. *At si tardus eris*] pergit Priapus tradere praecepta sua; tanto autem opportunius hoc, quod sequitur, cum flos aetatis tam cito depereat. Sed Scaliger ex alia persona, nempe amantis, dici putabat ad puerum, et elle *μίμησιν*; propterea legit: *Ah! si t.*

ib. *transiit aetas Quam cito!*] ita Broukh. ex tribus libris rescriptis, cum in libris scriptis et editis, etiam in Vul-

pii editione, legatur *transiet*, quod antiquè dictum volunt pro *transibit*. Sed vix hoc tam culto Poëta eaque aetate, qua vixit, dignum; quae vero ad illud tuendum tum alii, tum Vulpius afferunt, ex inquinata recentiorum, inprimis Afrorum, dicendi ratione petita sunt. Quid tandem Vir ille Cl. cum Plauti Epid. I, 1, 84. *depoliet*, ac si pro *depolibit* sit dictum, sibi velit, non assequor. At *transiit* pro *transit* elegante et poëtis sollenni enallage dictum, nec quidquam ad temporum fugam et aetatis h. ἡβης brevitatem tempore hoc praeterito accommodatius; etsi hoc omnino aoristum tempus est. Simili modo *mollibit* olim edebant apud Horat. III. Carm. 23, 19., ubi nunc *mollivit*. H. Quamquam Tibullus infra 48. formam *atteruisse* non respuit, exemplaue futuri *ibo, ibis, ibit* in compositis in *iam, ies, iet* mutati existant, quae in voce eo collegit Forcellinius, ea tamen loca omnia dubiae lectionis esse, et cum consuetudine probata pugnare, idem recte iudicavit. Accedit etiam auctoritas quatuor Vossianorum et Bernatis, in quibus est *transiit*. Et usus perfecti accommodatissimus more hanc sententiam Teutonice eloquendi firmatur. At in Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. Corv. *transiet*. W.

28. *stat remeatque dies*] In uno Colot: *it*, quod ex vitio scripturae ortum, nisi fortasse erat adscriptum, ut explicaretur *non stat*. Si tamen sequi hoc malis, antiqua etiam interpunctio servanda erit: *Transiit aetas. Quam cito non segnis it remeatque dies!* (Ita Corv. dedit. W.) Tunc *remeare* est iterum ire. *Non segnis*, ut I, 8, 48. *non tardo pede*. Porro *remanetque* Bodlei. *ve* secundum Heinsum reposuit Broukh. pro *que*. H. Voss. 4. *remeatque*. Ceter. apogr. *que*. — Voss. 5. *ne segnis*. Vindob. *nec f.* W.

30. *populus alba*] perpetuum populi epitheton; itaque h. 1. praetuli cum Broukhufio et Heinio Advers. II, 12. praecipue quia hic coloris nomen convenientius videtur, quam altitudinis et mensurae. v. Horat. II. Carm. 3, 9. Et tuetur id pars codd., in his Guelf. 1. Voss. 3. Vindob. Bern. et edd. vet. ut Ven. 1491. In aliis, etiam Regio et Corvin. (Add. Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. pluraque V. apogr. W.) est *alga*, quod Vulpius praetulit. Hoc etiam Edd. ante Broukh. pleraeque habebant inde a vett. et Aldinis c. Mureto. Scalliger in uno invenerat *ante*, quod ita accipiebat cum Passerat. io, ut *ante comae* essent αἱ πρὶν κόμαι, hornotina folia, cuius formae exempla congeffit Lamp. Alardus Epiphyll. philol. c. 10. Sed ex obscurata scriptura et hoc natum videtur; nec
pla-

placet Tibulli nitori istam robiginem affricare. H. Ex Voss. 5. praetulit H. Vossius *disperdit*, ut verbum gravius et exquisitius, comparans Lucret. II, 831. *color disperditur omnis*. Obstat codicum auctoritas, neque ego vero illas virtutes in hoc verbo inusitato reperire potui. W.

32. *Qui prior Eleo est carcere missus equus*] Broukh. rogat: *quomodo hic prior dici potuerit, qui cum aliis aliquot centenis cucurrerit, quam prior non nisi de duobus dicatur*. Scilicet accepit ille prior, ut sit priore loco vel tempore; itaque hoc monere voluit: illud prior non bene convenire verbis *carcere mitti*. Nemo enim hic vel prior vel serior est, sed aequato passu profiliunt equi. At in cursu esse potest alius prior, attingere metam prior vel primus, ut Horat. Art. 84. *equus certamine primus*. Heinsius iam coniecerat: *Victor ab Eleo carcere missus equus*, meo iudicio non male; et *ab* facile excidere potuit. Sic in simili loco Sulpiciae v. 26.

*Deinde velut stadio victor qui solus Achaeo
Languet, et immota secum virtute quiescit.*

ubi legendum est: *ignota* — *virtute* h. ignobilis; fortasse etiam pro *secum* ponendum *segnis*. Virgil. Aen. VII, 655.

*Post hos insignem palma per gramina currus
Victoresque ostentat equos.*

Broukh. illam Heinisianam emendationem longius abire putabat, ipse refingens: *Qui prius*; sed nescio, cur *prior* non possit pro *prius* positum accipi, ut saepe adiectiva pro adverbis. Vulpius *prior* retinuit, et exponit *praestantissimum, excellentissimum*; id quod tamen paullo durius est, sic nude positum ad significandum eum, qui prior, superior est ceteris cursu. *prior* enim eo significato positum aliquid adiectum fere habet, ut ex ipsis laudatis ab eo exemplis apparet. *prior* igitur, si tenendum illud est, malim *prius*, ante, exponere. Possit tamen legi: *Firmior, Acrior*, aut, quod praeferam, *Acer ab Eleo carcere missus equus*, omisso *est*, quod a quibusdam abest. Ita *acrior* et *infirma senecta* sibi respondent. Ovid. Met. VII, 542.

*Acer equus quondam magnaeque in pulvere famae
Degenerat palmas.*

II. ex P. 11, 21.

*Acer et ad palmas per se cursurus honorem,
Si tamen horteris, fortius ibit equus.*

V. Trist.

V. Trist. 9, 29.

*Utque fores nondum refferati carceris acer
Nunc pede, nunc ipsa fronte laceffit equus.*

cf. III. Met. 704. *Acer* etiam bene de iuvenili vigoro.
Ovid. III. Met. 540.

— *vosne, acrior aetas,*

O! iuvenes, propiorque meae.

Tamen vel sic nunc, si de elegantia carminis quaeritur, praefero Heinlianam lectionem: *Victor ab E.* Est enim hoc perpetuum, *victor equus.* v. Virgil. Ge. III, 499. Ovid. Trist. IV, 10, 95.

*Postque meos ortus Pisaea victor olive
Abstulerat decies praemia victor equus.*

Sed dubitatio superest illa: an a poëta hoc loco id, quod elegantius est, profectum sit. Potuit autem paullo negligentior in fingendo versu esse. Similis ieiunitas in Ciri v. 33. *Qui prius* h. antea. Dubitavi aliquando, an omnino versiculus hic Tibulli esset, nec potius, cum in libris excidisset, ex Ovidiano illo suppletus:

Ut celer Eleo carcere missus equus.

Epist. XVIII, 166. H. Nondum vidi exemplum usus vocabuli *prior* pro *prius*; et affirmare, *adiectivum* pro *adverbio* in sententia aliqua positum esse, est dicere: legitime ibi adverbium usurpari. Tum vero necesse est, *adiectivum* etiam sensum praebeat rationis regulis consentaneum. Si quis igitur *prior missus* dicitur, necesse est haec ita intelligas: *prior aliis.* Idque recte improbavit Broukhuisius reponens *prius*, quod iam in Voss. 1. 3. comparet. Difficultates interpretationis Vulpianae H. Vossius non sustulit. Nam intelligenter Heynius monuerat, deesse, quo *prior* referatur, neque existare exempla comparativi *prior* absolute pro praestantior positi. Neque illa Vossius attulit, aut Slothouwer in Act. Soc. Trai. T. III. p. 147. — Usque dum igitur hic usus comprobatus fuerit, ipse *prius* praefero, lectionem sententiae accommodatissimam. Notio praestantiae equi satis inest adiecto *qui Eleo carcere est missus.* — Voss. 5. dat *primus.* — Copulam *est*, quae in Voss. 2. et Monac. deest, et ab H. Vossio deleta est, cum Heynio abesse velim. Sine ratione iusta repugnat Hufchkius p. 16. Mirum, Slothouwerum *fuit* postulare. — Hamb. et Goth.

Goth. *facta*, quod Vossius annotare neglexit. — Goth. *oleo* (a. m.). W.

33. *Vidi ego iam*] ego Broukh. ex quibusdam inferuit; etiam a nostris abest. *iam* vel pro modo, vel, *iam vidi*. Remotius esset: *iam praeteriisse*. (*iam iuvenis* iungi posse, ut apud Iuv. III, 206. *iam vetus cista*, cf. Tib. I, 4, 58., noli dubitare, sed tum necesse est *iuvenis* appositio sit. Latinum est: vidi Caesarem iam iuvenem, non vero *vidi iam iuvenem*. Deinde compositio illa statum rei, qualis hoc tempore est, non qualis fuit, significat. Vellém Vulpus *iam* pro modo, antea usurpatum esse demonstrasset, vel Forcellinius, qui sub v. *iam* Vulpium est secutus. — apogr. unum quom. — ego deest in Goth. Hamb. et Guarn. W.) *premeret quem* Corvin. eleganter. (Lectio *quem* quo modo grammaticae conveniat, non perspicio. Nam tum non est, unde modus verbi *premeret* pendeat. Accedit quod vulgata vere elegans. Verba enim *urgere*, *premere*, *instare*, omisso casu, quem regunt, exquisitè ponuntur. Hamb. *merrentem* (a. m.). W.) Deinde in uno *seguior aetas*. Color orationis similis in Nemesian. IV, 33.

*Ver erat, et vitulos vidi sub matribus istos,
Qui nunc pro nivea coiere in cornua vacca etc.*

34. *stultos — dies*] Minus bene Ed. Rom. cum Ven. 1487. habet: *tardos — dies*, quos Passeratius mutabat in *tacitos*. In Exc. Pocchi fuit *celeres*; et hic est fortasse liber, in quo ita legi narraverant Statio; sed est illud ab interpolatore. Ne vero quis emendet: *stulto* sc. sibi, adeat notam.

35. *exiit*] Broukh. e duobus: *exuat*, signo interrogationis post annos posito, et post *moram*; quod sane est elegantius, minus tamen commodum. H. Quum Vossianus etiam antiquissimus daret *exiit*, ut interrogatio indignationem notaret, Broukhussii rationem amplexus est H. Vossius. Ad indignationem pronuntiandam usurpatur interrogatio; hoc argumentis non eget; sed conjunctivus in interrogatione est improbantis, dissuadentis, velut in exemplo: *Huic cedamus?* Atqui poeta non id improbat, quod serpens *pellem nitidam* resumit, sed quod, cum serpenti illud contingat, homini *formam* diutius retinere non liceat. Et si *exuat* scribitur, exspectabis et *dederint*; nam sunt antitheta. Accedit quod dolorem his versibus exponit Albius, non indignationem. Hamb. *annus*, superfc. o. W.

36. non

36. *non ullam — moram*] Sic et Reg.; et praetulit Broukh. Alii: *non illam*, quod nescio quam vim prae altero habet. Sic et Guelf. 1. 4. H. Zwic. 2. *ullam*, 1. *illam*, sed alia m. in *ullam* mutatum. Aldinae cum Mur. *ullam*, quod cum H. Vossio dedi. Scriptura enim *illam*, quod in Hamb. et Guarn. est, poetam serpentium naturam hominē optare, significaretur. — Hamb. *formam*. W.

38. *Nam decet intonsus crinis utrumque deum*] Causam videntur haec reddere, cur Bacchus Phoebusque perpetuo inventutis flore gaudeant, nempe quod eos deceat suus crinis prolixus. Quod cum non recte collectum sit, Broukh. reposuit: *Tam d.* quod iam in Voss. 2. repertum, hac mente: Apollinem et Bacchum coma esse tam decora, ut deorum omnium soli hoc ipso crinium beneficio semper sint ephēbi. Sed id ipsum contortum est, et languet. Vulp. ut iam Cyllenius fecerat, vulgatam ita explicat: colligere poetam, Phoebum et Liberum semper esse iuvenes, quod eorum simulacra promissa fingantur coma, tonsi autem capilli eos nullo pacto deceant. Ita non est urgendum illud *decet*, quod pro substantivo verbo est ponitur. Signum nempe, unde appareat, eos semper iuvenes esse, intonsi crines sunt. Iacet tamen hoc non minus, quam illud superius. Necdum tamen vidi, quod omni ex parte probarem: v. c. *Hinc decet. En decet. Quam decet!* Praestaret simplex copula: *Et*, ut sit: *Et decet*, et ornat adeo utrumque deum, capillus iuvenilis promissus. Ceterum *iuventas* in sup. versu Regius recte cum aliis apud Broukh.; reliqui: *iuventa*. Corvin. *iuventus*. cf. Heinf. ad Ovid. IV. Met. 17. Virg. V. Aen. 398. H. *iuventa* Guelf. 1. 4. et Voss. 5., superscr. *iuventus*, cum Aldinis et Zwic. 1. — sed *iuventas* in Zwic. 2. et Mur. — *iuventus* Goth. et Hamb. — Ordo *Baccho Phoeboque*, quem dant Zwic. 1. 2. Goth. Guarn. aliique apud Broukh., H. Vossio verior visus est; nam filium patris prius recordari. Cui argumento non multum tribuo. — 38. Lenzius in Ephē. Heidelb. Iahr. II. p. 183. tentat (Nam decet) *intonsus crinis utrique deo*, comparans Apoll. Rhod. II, 708. αἰεὶ τοῖς, ἀνὰ, ἀντητοῖς ἐδεῖται, Αἰὲν ἀδηλητοῖς τοῖς γὰρ θεῖς. H. Vossius quam *decet*, quod et Schraderus placuit, recepit, Plautum afferens Mil. I, 1, 64. *Pulcher est mihi et liberālis visus. Caesaries quam decet!* Sed locus Plautinus dicendi rationem, de qua nemo ambiget, non sententiarum iuncturam eandem offert. Et sensus, qui vulgatae inest, languidus: nam *iuventute* (quae *intonso crine* significatur) insignes

gues conspiciuntur, illa correctione, si sententiarum connexionem expendas, non multum emendatus videbitur. Nam de *perpetuitate formae* agit poeta. Pronior essem ad coniecturam et recipiendam, ut Heinsius ad Ovid. Amor. I, 1, 11. p. 326. locum laudavit, vel *ac deest*, nisi loca similia, ut II, 3, 35. 36. II, 1, 57. 58. me retinerent; quae, cum te non delectent, cave ideo spuria iudices aut in corruptelae susceptionem voces. Hufchkius in Ep. Crit. p. 106. iudicat: vulgata bene se habere videtur, licet veram eius explicationem afferre non possim. cf. Apoll. Rh. II, 708. W.

39. 40. Retraxerat hos versus Scaliger supra ante vñ. nonum: at h. l. vix iis carere possumus, et *Neu* c. manifeste orationem continuat. (Nam nemo veterum praeceptum aliquod vel orationem a particula *neu* est exorsus. Est ubi *neu* in principio periodi ponatur, sed ita ut *neu* pro *et ne* usurpetur, et causa sequatur, unde *neu* pendeat. Ovid. Met. II, 482. *Neve preces animos et verba potentia flectant, Posse loqui eripitur*. Met. I, 151. *Neve foret terris securior arduus aether, Affectasse ferunt regnum coeleste Gigantas*. Iunges igitur verba *neu comes ire neges* cum superioribus *Tu — cedas*, ita ut, quod in universum 39: 40. praeceptum est, *obsequium in amatum*, tum 41 sqq. per partes explicet Tibullus, subiiciens quae non negligenda nec recusanda sint. In qua sententiarum connexionem *neu* proprie positum esse neque interposita *obsequio*—*amor* iuncturam turbare notabis, cf. I, 10, 15—17. Nec absimilis est locus I, 8, 47—49. *At tu — utere — Neu torque*. Nam admonitio amore mature fruendi illud etiam includit, ne Marathum torqueret Pholoe. Ubique distinctione rem monstravi. W.) Deficit autem particula, quae in pedestri sermone negligi non posset: *Tu* porro *cedas in omnibus puero*. Guelf. 2. *licebit, Cedas — vincet*. H. In apogr. Vossii aberrationes exstant: *tum — licebit* (Goth. Hamb.) — *credas* (Guarn. Goth. Ald. I.) — *obsequia — vincet*. — 42. Hamb. dat miram scripturam *aestiva — siti*. Goth. *torveat*. Ad constructionem verborum *Neu comes ire neges* compara Virg. Aen. II, 704. *nav, nate, tibi comes ire recuso*. W.

43. *picea ferrugine*] Hanc lectionem, quae est in quatuor Heinsonianis, Bern. Vindob. et Zwic. 1. 2. et in Edit. prima, recepit Vulpus. Vulgatam, *picta*, tuetur Broukh., ut colores illi in arcu caelesti confusi exprimantur; at recte Vulpus monet, non magis ferruginem, quam purpuram

ram aut alium colorem pictum vocari posse; sed caelum pictum esse ferrugine dicitur. In uno Broukh. erat *nigra*, interpretamentum vocis *picea*. Sic Ovid. XV. Met. 789. *ferruginem atram*, et Virg. I. Georg. 467. *obscuram* dixit. (De *ferrugine*, quod *nigrore* notat, H. Vossius ad Ge. I. p. 189. accuratius, quam Goethius in doctrina colorum T. 2. p. 54 — 59. disputavit. — Vindob. *praetexta*. W.) Similis dubitatio est in Horat. II, 5, 10.

— iam tibi lividos
Distinguet Autumnus racemos
Purpureo varius colore.

ubi *Autumnus varius colore purpureo* recte dici negat Bentl. Sed potest ibi iungi: *Autumnus varius distinguet racemos lividos colore purpureo*.

44. *venturam admittat imbrifer arcus aquam*] *admittat* est incitet, impellat, ut *admittere equum*, quia, iride conspecta, largi imbres non magno post intervallo cadere solent. Ita malim cum Scaligero interpretari, qui ex Ovid. Am. I, 8, 50. comparavit: *ut celer admissis labitur amnis aquis*, quam cum aliis ita accipere, ut *portendere* sit. Longe enim alia ratio est, si aves *admittere* seu addicere dicuntur, quam si *iris*. Ex posteriore tamen interpretatione varians lectio profecta est, alterius glossema: *annuntiet*. Guelf. 1. in litura habet, *annutet* 2. *annutiat* cum illo in margine. In quibusdam (Guarn.) invenitur *amiciat*, quod Scaliger, modo *amiciat* scriberetur, praeferebat; sed haud dubie natum est ex scriptura: *ammittat*. *Admittere* alii accepere sursum attrahere, ut sit ex vulgari veterum opinione dictum: Ovid. I. Met. 271. *Concipit Iris aquas*. v. Passerat. ad Propert. p. 430. D. Cerda ad Ge. I, 380. et cf. Vulp. h. l.; sed dubito de isto verbi usu. Pro *imbrifer arcus* in quibusdam est *nubifer*, unde Heinsius faciebat: *nimbifer*, eleganter; hocque est in marg. Guelf. 2. In Edit. Bas. *hymbrifer Arcas*. H. Cum in fine prioris partis pentametri syllaba anceps esse nequeat, nisi forte ubi sensus terminetur, quod H. Vossius ad h. l. et ad I, 6, 66. p. 219. observat, *nimbifer* cum eo recepi. Ceterum *admittat* dant novem apogr. H. Vossii, et Zwic. 1. — alter *admittit*. Goth. *imber*. — 45. Zwic. 2. *velit*. W.

47. *duros subiisse labores*] ita iam edd. Aldinae cum ceteris; idque Scaliger retraxit, cum in Ald. tertiam Ven. 1558. a Mureto, nec moxente, illatum esset. in vulgg. Edd. *duro*

duro — labori, quæ sollennis est varietas, sæpius ad Virgilium notata. Unus Pal. *obuisse*.

48. *aut opere insuetas atteruisse manus*] Edd. fere omnes antiquiores, Romana, Veneta 1500. et 1520. Aldinae et hinc profectae *operi*; et sic Regius habebat, et Guelf. 1., cum tamen Broukh. id in nullo Codice reperisset. Ita *insuetas operi* intelligendum erit, aut *operi* habendum pro antiquo ablativo. vid. Vulp. ad I, 1, 72. Codices fere, ut et Guelf. 2. et Voss. 1. Hamb. Guarn., *opera* exhibent; unus Palatinus: *opere*, sicque Guelf. 3. superscr. *i*, quod Broukh. recepit et retinuit Vulpius; nec quidquam refert. Bene enim *opere atteri* dicentur manus, vel etiam *insuetas opere manus*. Nam ita Latini interdum, v. Curt. V, 12, 9. conf. Michaelis Heusingeri Emendatt. p. 212. et Gronov. ad Liv. XXIV, 48. et XXXI, 35. Præterea *atteruisse*, quod inde ab Aldina sec. ed. legitur, pro *attrivisse* constanter libri, præter paucos, in quibus *attenuasse*, quod et edd. vett. Ven. 1491. et al. cum Ald. pr. habent. Hoc oriri potuit ex vitio simili illi, quod est in Ed. Rom. *attenuisse*. cf. Livinei. ad h. l. H. Scripturam *opere*, quam pars maxima apogr. dat, cum H. Vossio Tibullo reddidi. Nam ad rationem dicendi, quam firmat Virgilius quoque Ge. IV, 114. *Ipse labore manum duro terat*, accedit codicum auctoritas, et quod oratio elegantior sit usu adiectivi *insuetus*, quod absolute ita usurpatum apud Livium legitur XXI, 35. *quia insuetis* (hostibus) *adeundi propius metus erat*. Cf. Not. ad I, 7, 38. — An *insuetas opere* construi possit, dubito; nam quod *adfectus* et *adsuefactus* cum casu sexto componitur, hoc nihil ad *insuetus* pertinet: Vulgaris constructio *operi insuetas* in nullo apographo H. Vossii exstat. — Zwic! 1. 2. Goth. præbent *opere*. Pincierus Parerg. II. c. 53. p. 517. coniecturam *operi — attrivisse*, h. e. manus in opere quasi defixas habuisse, vulgavit; cui tamen ipse non multum tribuisse videtur, neque usus dicendi suffragatur. W.

49. *insidiis altas si claudere valles*] Enim vero expectabam *salus*, vel *montes*, in quibus retia fere tendi solent: Ovid. Rem. 201.

Nunc leporem pronum ratulo sectare sagaci;

Nunc tua frondosis retia tende iugis.

cf. II. Met. 427. X, 172. 533. Epist. 5, 20. et noster inf. IV, 3, 7.

— den-

— *denfos indagine colles*
Claudentem.

ut adeo aliquis paullo calidior mutandum esse censeat *altos* — *colles*. Et non raro haec duo voc. permutantur; v. ad Ovid. VI. Fast. 327. et Burman. ad Val. Flacc. VII, 391. Verum etiam in vallibus retia et tenduntur et poetis tendi narrantur. Gratius 102.

Per non adjustas metantem retia valles.

inprimis si apros venantur; vide Ovid. I. Art. 46. VIII. Met. 334 — 338. Virgil. Aen. X, 707 — 10. *Claudere* vero proprium venationi voc. Seneca Thyest. 491.

Plagis tenetur clusa dispositis fera.

add. eund. Hippol. 46. 47. Manil. V, 185.

— *claudunt campos formidine mortis.*

v. Intpp. ad Gratium v. 49. p. 49. 50. Atque ea vox restituenda videtur Rutilio I, 625.

Funditur insidiis et rara fraude plagarum
Terribilisque cadit fulmine dentis aper.

Immo vero *Cluditur* vel *Clauditur*. H. Hamb. *Hec* — *vales*. Goth. *se*. Male Ald. 1. 2. *altos*. W.

50. *humeri retia ferre negent*] Ed. Rom. cum paucis aliis et Mur. et Corvin. cum Guelf. 1. 3. a m. pr. 4. *humerois* r. f. *neges*, quod vulgare est. H. Receptam lectionem firmat locus Ovidii Ar. II, 189. in notis laudatus, et bene defendit Statius p. 70. — V. 51. adiectum *levi* Handius ad Diatr. Gronov. T. I. p. 101. explicat: quae non gravi ictu ferit. — 52. Hamb. *seffum* pro *nudum*. W.

53. *Tunc mihi*] tres ap. Broukh. *rapias tum c. l. Oscula*; Reg. et Ed. Rom. *capias*, male h. l. v. Heins. ad Ovid. Ep. XIII, 120. II. Met. 603. Cyllenius vero *rapias* in suo legerat. H. H. Vossius ex Vindob. et Vossianis duobus *tum* — *tum*. — *Tunc cara*, quod in Zwic. 1. 2. existat, et Santenius, vid. Bibl. Cr. p. 71., probasse videtur, praetuli. Heynius *tum cara*. Goth. *cum* pro *tum* et *sibi* pro *tibi*. Guarn. *Tunc mihi* — *rapiat cum*. W.

54. *sed tamen apta dabit*] Santenius in Bibl. Crit. P. III. p. 71 — 73. emendat: *sed male rapta dabit*, ut *male* sit *vix* et cum aliqua difficultate erepta. Feram hoc, si est *male dabit*; sed *male rapta* sunt incite *rapta*. H.

Est vero repetitio aliqua versu 55., ut Santenius statuit, sed haec iteratio ad verba 53. *rapias licebit oscula referri* potest; neque ideo requiritur *rapta dabit* 54. Et recte vidit Heynius, oscula *male rapta* esse *inscite rapta*, ut Ovid. Ar. I, 667. *Tantum ne noceant teneris male rapta labellis*; unde ortum habet Santenii emendatio. Neque equidem video, cur is, qui in speciem osculis obnuitur, *apta* dare nequeat, h. e. quae amatorem delectent. — Mira admodum mihi visa est 55. compositio *Rapta dabit* pro *rapi* sibi patietur. Diverſa est compositio apud Ovid. Heroid. XV, 44. *Oscula cantanti tu mihi rapta dabas* h. e. rapiebas, et Amor. II, 4, 26. *Oscula cantanti rapta dedisse velim* h. e. rapuisse. Unde quum legendum esse coniecissem: *Rapta dabis primo* — hanc ſcripturam in Guarn. exſtare laetus vidi. Suspicionem illam firmare videtur pronomen, quod ſequitur, *ipse*, quod neceſſarium, cum ſubiectum mutetur, et antithesis perſonarum fiat. Qua ſublata *offeret ipse* notat: offeret nullis precibus tuis, nullaſque opera tua. Atqui hanc notionem excludit adiectum *roganti*. Quod incommodum cum librarii vidiffent, *volenti* correxerunt. — Pro *dabit primo* Zwic. 2. *ferit pr.*, ſed a manu recentiore in *feret* mutatum. W.

55. *mox offeret ipse roganti.*] Ita primum Scaliger ex ſuo, cui maxima librorum Statii et aliorum pars cum Guarn. accedit, reſoluit; *volenti* Guelf. 1. 4. cum antea inde a Rom. edd. Ven. et Aldinis lectum eſſet: *post offeret ipse volenti*. Tum *post* Reg. cum Ed. Ven. utraque retinet; item Guelf. 3. cum var. lect. *mox*. Pro *ipse* Reg. *ille*, Ed. Lipſ. *ipsa*. Ed. Vicent. *mox adferet ipse roganti*; Guelf. 2. *post adferet*. — *Mox velit* Corvin. H. Hamb. *post offeret* — *mox etiam*. Goth. *post affert ipsa*. Guarn. *post effert*. — Zwic. 1. *ipsa volenti*; in altero *volenti* ſuperſcriptum. *Rogare* absolute poſitum eſt amantium, qui fructum aliquem ſibi precibus expetunt. Catull. VIII, 13. *Nec te requirer, nec rogabit invitam*. — Santenius p. 73. „v. 55. *offeret* pro *adferet* error eſt typographi.“ — Columbus in Excerptis, quas Heinſio miſit Syllog. Epiſt. T. V. p. 178. Ms. Schefferi *post auferet ipse*. *auferet* mihi ſe ſatis probat. Idem liber cum Guarn. dat *roganti*. 56. H. Voſſius *velit*, in multis apogr. (Hamb. Goth. Guarn.) repertum, ut genuinum, intulit. Scio Tibullum coniunctivum pro futuro ponere, nec tamen ob codicum auctoritatem (quibus add. Zwic. 1. 2.), et quod futura praecedunt, vulgatam movere ſuſtinui. W.

57. *tractant*] un. Heinf. *damnant*. et Ask.; iuxtaque *tractant*. Omnino negligentior est versus dictio; *male tractant artes*, male habent, contemnunt. Alio modo dicitur aliquis *tractare artem*, qui in carminibus est occupatus; *male*, infelicitate, nullo cum successu. H. Voss. 1. *oscula pro saecula*. H. Vossius *artes miseras* refert ad *artes capiendi*, quas hucusque docuit Albius; *miseras* esse nihil proficientes; et *male tractare* interpretatur contemnere, non respicere et curare. Sed *tractare artem* est exercere artem; quod si *male* fieri dicitur, *imperite* vel *prave* vel etiam *infelicitate* ars exercetur. *male tractare* si est male cum aliquo agere, male aliquem accipere, cum accusativo *personae*, non *rei*, construitur. Nec, quomodo *artes* ad priora referri possint, intelligo. Heyniana interpretatiōi repugnat pluralis *artes*. Ceterum *artem musicam tractare* obvium apud Terent. Phorm. prol. 18. — 58. *Iam tener*, ut alibi *iam vetus*, cf. Obs. ad 33. — *Heu male coniungere* mavult Goerenzius Tent. crit. p. 7. W.

59. *At tibi, q.*] Sic Broukh. ex optimis libris; ante erat: *Iam tu*, quod et Guelf. 1. 2. retinent. Add. Zwic. 1. Hamb. et Guarn. In edd. Reg. Vicent. et in codd. parte *Iam tua*, ut etiam Regius habet, quod equidem praeferam. Add. Zwic. 2. In aliis *at tu*; Corvin. *Iam tibi*. et Goth. Mox Ed. Rom. *primis*.

61. *Pieridas*] Ed. Rom. Lips. *Pierides*. v. Heinf. ad Ovid. I. Met. 152. *doctos adamante* Guelf. 1. in litura. H. Goth. *Pyerides*. — Hamb. et Zwic. 1. *Pierides*. — 62. Goth. *munera — aurea*. Hamb. *ne vincant*, unde H. Vossius ad correctionem *nec vincant* proclivis est. W.

63. *Carmine purpurea est Nisi coma*] Reg. *purpurede Nisi comae*; nempe primo scriptum erat per compendium: *purpurea ē*. Hamb. *carmina* pro *carmine*, et omittit *est*, ut Voss. 2. — *Nisi est coma* Voss. 1.

64. *non viruisset* Guelf. 2. cum var. *nituisset*.

65. *referent*] *referunt*, quod H. Vossius, ut necessarium, de coniectura reposuit, sententiae generali aptius mihi videtur. — Vindob. *vivat*. Hamb. *robore* et *annis*. — 67. Vindob. et. Hamb. *Musis* — *Addicae* pro *Idaeae*. — *Opus*. Bern. *sequetur*. W.

69. *Et ter centenas erroribus expleat urbes*] v. Notam. *explere* ad numerum refertur, quasi dicat: *urbes adeat usque ad trecentas*. (v. not. ad h. l.) *Implere* in ea re Ovidius dixit VIII. Met. 166.

— ita Daedalus implet

Innumeras errore vias.

et Fast. II, 223.

Sic Fabii latis vallem discursibus implent.

et hoc ipsum exhibet Ed. Rom. cum multis aliis, etiam Guelf. 1. 4.: *erroribus impleat urbes*, quod fortasse ferri possit; sed non est elegantius. Unus Italicus Heinſii *explicit*; verum etiam sic *explicare errores*, non *urbes* dicendum esset, ut *explere errores* proprie dictum, non *urbes*. Quae Vulpus affert, sensum potius illustrant, quam verba; Broukh. plane praeteriit. Statius vero ad emendationem confugiebat: *et tercentenos erroribus expleat orbes* h. menses. Male. Galli Deam suam circumgestabant et oppidatim vicatimque stipem mendicabant; nota res vel ex Apuleio. In Ed. Rom. et Comelin. *tercentenis* — *erroribus*. H. — 68. Paris. *Ydaeos*. Venet. *Ideaes*. 69. Zwic. 1. *tercentenis*, sed a manu recentiore in *tercentenas* mutatum. Hamb. *explicit* — et *sicet* pro *secet*. — 70. Goth. *phcigios*. Paris. *Frigios*. Burmannus Anthol. Lat. T. 2. p. 662. *erronibus* Tibullo restitutum velit Gallosque stipem oppidatim et vicatim emendicantes *errones* vel vagabundos nebulones apte dici annotat. At ille vellem simul docuisset, *explere* sine ullo additamento notare *pererrare*, dicique Latine *pererro* Caio pro *pererro* cum Caio. Mitscherlichius l. l. p. 5. ex lectionibus *explicit* et *impleat* novam composuit *implicit*, h. e. errando adeat, usus Lucano VIII, 5. *implicitasque errore vias*, et Silio XV, 618. *Implicitat actas caeco errore vias*. Ei enim paulo duriores dictionem *explere urbes erroribus*, de qua consulas Not., tersa ac perspicua Tibulli respuere visa est loquendi ratio. W.

71. *Blanditiis* etc.] Scaliger haec ita concinnaverat:

Blanditis vult esse locum Venus ipsa querelis.

Supplicibus miseris flentibus ipsa favet.

flentibus enim in multis est, etiam nostris; sed recte reiecit Broukh. In Ed. Basil. ita distinctum: *Blanditiis vult esse locum Venus, ipsa querelis Supplicibus, miseris flentibus illa favet*, non male; sed concinnius erit etiam primo loco *illa* legere, et hoc modo distinguere:

Blanditiis vult esse locum Venus: illa querelis

Supplicibus, miseris flentibus illa favet.

Habent tamen et haec, quod displiceat. Docta est nota Burmanni ad Propert. IV, 6, 72. ubi ipse emendat:

— *Ve-*

— *Venus ipsa, querelis*

Supplicis, et miseris fletibus illa favet.

(Quam coniecturam Heyniana praetulit Santenius Bibl. Crit. p. 76. W.) Videtur totum hoc distichon aut inter alia, quae exciderunt, nudum sic adhaesisse, aut in alienum locum illatum esse. H. Ultimum hoc praeceptum puerorum animos *blanditiis*, et *precibus lacrimisque* capiendi, quod exemplo I, 9, 29. 30. praeclare illustratur, non alienum, et rationem superioribus sententiam novam adiiciendi supra 39. eandem esse apparet. Integritatem igitur scripturae explorare restat. Nam H. Vossius, Heynii vestigia sequutus, *ipsa locum Venus; illa querelis* edidit, et colo post *Venus* distinxit. Nam neque *ipsa* in fine collocari, neque *illa* ad *querelis* referri posse. At loca afferenda erant, quibus demonstraretur, in formula *locum esse* copulam omissam esse. Quae loca H. Vossius ad significationem verbi *velle* pro *cupere*, quasi illa librarium latere potuisset, declarandam attulit, horum omnium compositio, in primis Terentii illa Hec. I, 2, 44. *Praesidium velle se senectuti suae*, facit, ut mirus huic loco inferatur sensus. Pronomen autem *ipsa* in finem sententiae reiectum mihi quidem non displicet, quippe cum illud infra I, 10, 51. *Rusticus e lucoque vehit male sobrius ipse* in fine versus positum legatur, et eadem potestate nomini suo modo praeponat modo postponatur. Virg. Ge. I, 121. *Pater ipse* et 328. *Ipsa pater*. Horat. Od. II, 8, 13. *Ridet hoc, inquam, Venus ipsa*. Neque de positura pronominis *ille* fidem te habere editori novissimo patitur locus Tibulli I, 2, 59. *nam cetera cernit Omnia, de me uno sentiet ille nihil*. Add. Iuven. VI, 111. *Hoc pueris patriaeque, hoc praetulit illa sorori*. Me quidem asyndeton pentametri non magnopere delectat. Itaque, nisi similia asyndeta, quale est apud Tacit. Agr. cap. 42. *Domitianus paratus simulatione, in arrogantiam compositus, et audit preces excusantis et — agi sibi gratias passus est*, me retinuissem, Heynianam rationem amplexus essem. Ceterum hos versus, si post 67. collocati essent, explicarem: *Ipsa Venus vult, ut blandis carminibus pueros sibi concilient amatores*. Nam *blanditiae* ad carmina amatoria pertinent. Ovid. Amor. II, 1, 21. *Blanditias elegosque leves, mea tela, resumsi; Mollierunt duras lenia verba fores*. — Lectiones et posituram verborum, quae 71. in textu est, firmant Paris. et Venet. Apogr. duo modum pro *locum*, plura *flentibus* (Goth. Hamb.) cum Zwic. 1. 2. Paris. et Venet. Unus liber Broukh. pro *ipsa* dat *ista*. W.

73. Haec

73. *Haec mihi, quae canerem Titio, deus edidit ore]* Priapum tanquam *oracula edentem*, se tanquam sacerdotem *canere* fingit, ut monet Broukh. (sed cf. not.). Scaliger et Menagius, ut de hoc Heinſ. Adverſ. II, 8. prodit, o Icti perſona dicta putabant, et corrigebant, *caverem*: ſed in iuris notiones non incidit, niſi in ſeqq. Nam ad Ictum pertinent illa: *conſultent, ianua noſtra patet, deducat*; ſed interpoſita eſt alia notio *magiſtri* v. 75. Porro *Titium* Iurisconſultorum perſonam *ὑποθετικὴν* eſſe putabat Scaliger. Sed docte Broukh. monuit, Titium non Iureconſultorum eſſe nomen, ſed eorum, quorum cauſſam agi fingeant, ut etiam Caii et Sempronii nomine utuntur Icti. (Fama integritatis inſignis fuerunt nomina *Titius* et *Seius*. Vid. Iuv. IV, 13. *Nam quod turpe bonis, Titio Seioque, decebat Crispinum*. W.) Ipſe Titium Septimium, nobilem ea aetate poëtam, Horatio familiarem, (ad quem illius Carmen. 6. Lib. II. ſcriptum; quemque ille commendat Tib. Claudio Neroni L. I. Epift. 9. et laudat I. epift. I, 3, 9 — 14.) ſed unico nominis argumento uſus, intelligi contendit, et erudite de eo diſputat. (Idem H. Voſſio veriſimile videtur. W.) Ayrmannus in Vita Tibulli §, 63. aliquem, cui illudere voluerit, bene ſibi notum hominem iſto Ictorum loquendi more notari exiſtimat. Sed quid ſcire refert, quis iſte *αἰσχροδιδάσκαλος* fuerit? Tum vero ipſa res ſatis docet, Titium eſſe ex poëtae amicis, in cuius gratiam hoc carmen ſcripſerit. H. Cod. Paris. *Tacio* et 24. *Tacium*. Venet. *Titio* et *Titium*. Formam *coniunx*, quae in Hamb. et Ald. x. exſtat, dedit H. Voſſius. W.

77. *qui ſpernentur]* Nusquam legi video: *qui ſpernuntur*. H. Hamb. praebet *ſpernuntur*, quod Heynio, ſi recte coniicio, priora et ſequentia: *cunctis ianua noſtra patet*, poſtulare videbantur. Ipſe vero non intelligo, quod H. Voſſius pro vulgata *ſpernentur* affert, illi nimium maiorem vim ineſſe. Goth. cui pro *cuique*. Paris. *qui me*. W.

79. 80. *tempus erit, quum me — Deducat i.]* Nimis accurate ex grammatico canone dictum videtur; forteſſe putes reſingendum eſſe, quod poëtae amant, *Deducet. Tempus erit, quum me deducet*. Nam ſic v. c. Ovid. III. Art. 69.

Tempus erit, quo tu, quae nunc excludis amantem,

Frigida deſerta nocte iacebis anus.

Add. I. Art. 213.; et Faſt. I, 529.

Tempus erit, quum vos orbemque tuebitur idem,

Et ſient ipſo ſacra colente deo.

Sed

Sed et alterius moris exempla sunt: Statius Theb. VIII, 206.

*Iamque erit ille dies, quo te quoque conscia fati
Templa colant, reddatque tuus responsa sacerdos.*

et III. Sylv. 2, 127.

*Ergo erit illa dies, qua te maiora daturus
Caesar ab emerito imbeat discedere bello?*

Ovid. III. Met. 519.

*Iamque dies aderit, iamque haud procul anguror esse,
Qua novus huc veniat, proles Semeleia, Liber.*

Porro pro *ferentem* in uno Medic. Statii canentem; sicque unus Heinl. Miror neminem coniectasse *ferentem*. *Diducat* et *diludat* aberrationes; v. Gebhard., qui et pro *senem* edidit *domum* e Scalig. notis. H. Et vero etiam Laur. Santenium solum vidisse, Tibullum scripisse *deducat* — *domum*, praedicat Valckenarius in Callim. Eleg. Fragm. p. 204. Ipse vero Santenius Bibl. Crit. P. III. p. 62. *senem* veram lectionem esse iudicavit, quamvis alteri loca plurima a Broukhufio et Vulpio, et ab Oudendorpio ad Cic. II. de Invent. c. 1., quamquam non eo consilio ad partes vocata, veri speciem conciliare possent. — Vindob. et Voss. 4. *quo* pro *quum*; Hamb. *quom*, ut 84., quod H. Vossius amplexus est. Paris. Hamb. et Goth. *diducat*. Omnes vero libri collati coniunctivum retinent; et Latini verba *tempus erit quum* vel *quo*, *dies erit qua*, similiaque cum coniunctivo praesentis, futuri tum vim aequiparante, composuerunt. Sed et praeterito, quamquam alia de causa, coniunctivus post *tempus fuit quum* ponitur. Caes. B. G. VI. c. 24. *Ac fuit antea tempus, quum Germanos Galli viri tpe superarent*. Cavendum igitur censeo, ne coniunctivos in talibus locis mutes, aut pro *quum* substituas *ut*, id quod primus Moreti liber fecit in Virg. Ecl. VIII, 7. *en erit unquam Ille dies, mihi cum liceat tua dicere facta!* W.

81. *Heu, heu, quam lento*] Minus concinne in aliis quam *Marathus lento*; ut taceam *heu* legi. *Marathum* fuisse puerum Asiaticum, a Phoenicum urbe, Maratho, dictum, putat Broukh.; verum eius nomen esse *Cyrum*, ap. Horat. I. Carm. 33, 6.; ibi enim Pholoe eum fastidire memoratur, quam Tibullus ei conciliare studet infra Eleg. 8. Pro *torquet* fortasse rectius legeretur *torret*, quod melius conveniret *lento amor*i, ut Horat. Od. I, 13, 8. dixit: *lentis macerari ignibus*. H. Vel locus Ovidii Art. II, 124. *Et tamen aequo-*

aequoreas torfit amore deas satis prohibet, ne ad locum tentandum proclivis fiam. cf. Tibull. II, 6, 17. Neque Burmannus ad Propert. III, 4, 39. p. 531. Heynio assentitur; at Santenius l. l. p. 62. — *lento amore* h. e., ut Forcellinius interpretatur et H. Vossius, longo et diu macerante. Posituram verborum *Marathus lento*, quam ut elegantiores Tibullo reddidi, tuentur Ald. Mur. Scal. apog. Vossii octo (Goth.) Corv. Guarn. Zwic. 1. 2. Paris. et Venet. Illa offensus non est Heynius in Virg. Ecl. III, 100. *Heu, heu, quam pingui macer est mihi taurus in ervo!* Add. Liv. 27, 39 f. *reputantem* — quam ipse frustra eandem illam coloniam — *tentasset.* — Hamb. *Marachus.* — *eheu* habent Ald. Mur. et Scal. — Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. cum Venet. praebent *heu, heu.* — Paris. *he heu.* Vid. Stat. ad h. l. et interpretes ad Virg. Ecl. II, 58. W.

83. *ne turpis fabula fiam*] Legebatur ante Broukh. *turbis*, quod et in libb. ut Guelf. 3.; etsi Statius iam e libb. monuerat, esse *turpis* scribendum; et sic iam editum video in Vicent. et in Reg. Lep. Nec aliter Corvin. H. *turbis* in duobus apogr. et in tertio aliquo a manu sec. Venet. et Zwic. 1. — 84. *ministra* duo apogr. W.

E L E G I A V.

1. *discidium*] ante Broukh. *disfidium* legebatur, solenni errore. (At in Ald. 1. et Stat. *discidium* iam exstat; Paris. Venet. Zwic. 1. 2. cum duobus apogr. (Hamb.) et Corv. praebent *disfidium*. De differentia nominum *discidium* et *disfidium* intelligenter Gronovius ad Liv. XXV, 18. p. 991. differuit. W.) *ferre* pro *laturum esse*, vel, *ferre posse*, dixit. pro *abest* Ed. Rom. *habet*, quod in binis Broukh. erat, nimis argute. H. Infinitivo *ferre* animi fortitudinem, quam tum, quum haec loquebatur Albius, sibi inesse praedicabat, significare mihi videtur. — pro *At* Ham. *Ast.* — *mihi* — *abest*. Verbum *abesse* cum dativo personae vel rei, cui aliquid deest, iungunt et alii scriptores, ut Cicero Brut. c. 80. §. 276. *hoc unum illi, si nihil utilitatis habebat, abfuit, si opus erat, defuit.* Quam constructionem Gernhardus non recte admovit Ciceroni de Off. I, 14, 4. p. 55. *Id autem* (eripere aliis, quod aliis largiari) *tantum abest officio, ut nihil magis officio possit esse contrarium.* Nam sententiae eius loci significatio supra posita non convenit, sed ibi *abesse* notat *alienum esse* vel *remotum esse*, quod eodem

eodem sensu usurpatur apud Cicer. de Off. I, 19, 4. *scientia, quae est remota ab iustitia*, et sextum casum requirit. Illud vero, quod officio primum casu sexto, tum tertio usurpatum est, virum eruditum sine causa offendit. Neque in partes vocaveris sensum locutionis *longe abesse alicui* h. e. minime prodesse, nil iuvare. Quae Broukhufius h. l. comparat et disputat, ea magnam partem aliena sunt. — Voss. 1. *longae*. Voss. 1. 3. 5. et Guarn. cum Paris. *fortis*. W.

3. *turbo*] Statius et Scaliger ex Charisio *turben*; ut saltem inde constet, olim in libris etiam hoc lectum fuisse. cf. Broukh. mox pro *celer* duo *tener*. H. idem dat Hamb. — *Turben* pro omnium librorum lectione *turbo* ex Charisio p. 117. ed. Putsch. recepi, cuius vel potius C. Iulii Romani, ex quo illa hausit Charisius, auctoritas apud Bentleium ad Hor. Od. I, 25, 11. p. 42. valuit, et apud H. Vossium. — Idem e Voss. 4. *namque vagor* per praetulit, cum hac lectione actus late vagandi describeretur. Sed primum notio *late* neque inest verbo *vagor*, neque requiritur. Satis est tenere, Tibullum se repraesentare voluisse furore amoris ita actum, ut nusquam mente tranquilla consisteret, sed modo huc modo illuc aegritudine animi ferretur, itaque se turbini, qui concitato metu volitaret, comparasse. Deinde grammatica non patitur verba sic construi: *turben citus verbere per sola*; at in vulgari textu iusta est constructio: *ut turben agitur verbere per sola*. Denique compositio *ego vagor turbo* pro *ut turbo* Latina mihi non videtur, nedum Tibulliana sit. Nam Latini in praedicatis personis vel rebus adiungendis ea omnia ausi non sunt, quae auctores linguarum vernacularum. Nemo dixit: *tu es turbo*. Inde sequitur, non maiorem in appositionibus substantivorum vel substantivis participialiter usurpandis esse libertatem. Quis igitur Latine dixerit: *ego vagor turbo*? At apud Horatium Epist. II, 3, 475. *Quem vero arripuit, tenet occiditque legendo Non missura autem, nisi plena cruoris, hirudo*, si recitator acerbis tenere et occidere dicitur legendo *hirudo* pro vulgari: ut *hirudo*, recte verba ita composita esse, testatur locus Ciceronis *plebecula est hirudo aerarii*. Indubitata est, cum usurpetur *tu es rusticus*, eiusdem poetae dictio Epist. I, 2, 41. *Qui recte vivendi prorogat horam, Rusticus expectat, dum defluat annis*. Quo loco cum ad fabulam aliquam respiciatur, eo clarius ratio compositionis intelligitur, ut Epist. I, 3, 18-20.; vel apud Theogn. 347. *ἐγὼ δὲ πῶν ἐπέρησα χαράδρην, Χειμῶν-*

Χειμῶντος ποταμῷ πάντ' ὑποσεισάμενος, h. e. *mihi vero accidit quod cani* etc. Itaque vulgata *agor ut*, quam etiam Paris. et Venet. dant, unice vera est. W.

4. *versat ab arte*] Constructionis exquisitoris in commentario notatae exempla praebet Ovidius Fast. III, 321. *Iupiter huc veniet, valida deductus ab arte.* Aen. II, 4, 30. *Et tenerum molli torquet ab arte latus.* cf. Trist. II, 462. Neque pedestres scriptores hunc usum respuerunt. Vid. Cic. p. Mil. c. 21. §. 56. *Adde — Martem communem, qui saepe spoliante iam et exultante evertit et peroulit ab abiecto.* Adde Epist. ad Fam. XI, 10. ab in. *Tu a certo sensu et vero iudicas de nobis.* Et iis, quae Heusinger ad Cic. de Off. I, 2, 12. sine ordine collegit, insunt, quae ad rem faciant. — Paris. *adjueta.* Venet. Ald. Muret. Scal. *assueta.* W.

5. *libeat ne d.*] Ed. Rom. cum aliis *liceat*, et mox *posthaec*; et interpungunt ante hanc vocem. Tum *aspera verba* aliquot codd. apud Broukh. Fortasse etiam *neu* legendum pro *ne*, vel *nec* Guelf. 1., ut coniungantur inter se ista. Ita occurras etiam Statii suspicioni, esse suppositos versus, cum bis eadem res dicatur. In Guelf. *ferum* mutatum in *feri*, haud in-scite. H. Gothofredus, qui in notis ad Pandect. lib. 50. tit. 4. l. 18. p. 767. edit. 1708. hunc locum et I, 9, 21. ad auctoramentum gladiatorum, *occide, ure, verbera*, refert, ibidem verba huius loci sic affert: *Ure, feri et torque.* Haec in marg. lib. Heyn. — Verba *libeat* — *posthac* ad *Ure* — *torque* pertinent, quae per se plenum non habent sensum; at in iis, quae sequuntur, *horrida v. d.* ad integritatem sensus nil desideres. Constructio igitur *doma h. v., ne libeat* — *posthac*, quam H. Vossius iniit, mihi improbat. Ceterum verba adiecta *horrid. v. d.*, quibus sensus priorum auctus iteratur, magnam habent vim, qualis inest Virgilio Aen. I, 562. *Solvite corde metum, Teucri, secludite curas.* Statii autem iudicium a prava et lectione *nec* pro *ne* (quam dat Zwic. 2. Corv. me) et coniunctione *post haec h. v. d.* (quae et in Corv.) et sententiarum 5 — 8. interpretatione profectum est. Aliena est coniectura *neu*. Varias lectiones apogr. sunt: *ferrum* (Hamb.) — *liceat* (Goth. et Venet.) — *cuiquam* — *post haec* (Goth. Hamb. Guarn. Corv. Paris. Venet. Ald. 1.) — *aspere vera.* W.

7. *parce tamen per te f.*] pro *per te* nostri cum antiquis fere Edd. et libris *parce* importune repetunt. Sed iam
in

in Ed. 1520. est *te per*, et in Aldinis Muretoque. In Guelf. 2. autem diserte *per te*, ut et in 3.; in 1. erasum et *parce* refectum. H. Zwic. 1. 2. Paris. et Venet. cum pluribus apogr. (Hamb. Goth.) *parce* pro *per te*; perperam. Nam praepositio *per*, quae est ante *Venerem*, ad foedera retrahi nequit. Pro tamen liber Vossianus *mihi*. — *Ille ego* — *dicor*. In pronominiibus ita coniungendis brevitatis studiosissimi fuerunt veteres. Tacit. Annal. XIII, 36. *ardebant visere, quis ille* — *sprevisset*. Ut *dicor* h. l., ita *feror* usurpatur apud Ovid. Heroid. VI, 114. *En ego Minoo nata Thoante feror*. W.

11. *Ipseque ter circum lustravi sulfure puro*] *puro* a vi purificandi. Broukh. corrigendum arbitratur *sulfure vivo*, quod perpetuum fere sulphuris epitheton est, sequutus Heinsum in Ovid. Fast. IV, 739. Sed vide ibi Burmann. cf. Art. II, 329. et ibi Burmann. Pro *ter* alii, etiam nostri, *te*, quod probarat Scaliger. Sed est aberratio librarii. Sic sup. I, 3, 11. Ed. Rom. etiam *te sustulit*. H. Et Hamb. cum Corv. exhibet *te*, quod ab illis illatum opinor, quibus ad verbum *lustravi* pronomen *te* ex prioribus arcessere durum videbatur. H. Vossius ad lectionem Florentini, quam Statius affert, *ipse ego* pro *ipseque* probandam proclivis est. Sed vid. Not. ad I, 2, 63. W.

12. *Carmine cum magico praecinisset anus*] ita in optimis. At veterem scripturam esse *procubisset*, Scaliger contendebat, idque receperat, quasi anus procumberet, carmen immurmurans; nec tamen nisi in uno Statii ita lectum videas. Alius liber Statii *prastinisset*, tertius cum Venet. *pertinisset*, (Goth. a. m. *pertinisset*) quod con-torte explicat Statius ad I, 2, 41. p. 33. *Praecinere* vero vel *praecantare* dicebantur ἐπωδοί. v. Gronov. Obs. II. c. 1.

13. *Ipsa p.*] *Ipsa ego curavi* Flor. Statii et Vindob. *saeva* — *somnia*. quidam *scaeva*. cf. notam. H. *Scaeva somnia*, h. e. somnia tristia, nullum e veteribus dixisse, contendit H. Vossius. quod falsum, si quidem Apuleius Metam. lib. I. p. 59. *scaeva* et *gravia somniare* dixit, et lib. IV, p. 296. *scaevissimo somnio cumulatatur infortunium meum*, ubi vid. Oudend. Omitto, *scaevitatem fortunae*, *scaevum eventum* apud eundem usurpari, et similia apud Gellium aliosque. Sed cum formae *saevus*, *scaevus* vel *scovus* (vid. Virg. Aen. I, 295.) in libris scriptis crebro permutatae sint, quamquam in codice Tibulli Hamburg., excepto loco

IV,

IV, 3, 22., ubique pro *saevus* et *saevio* forma altera recepta est, hanc in auctoribus saeculi Augustei non nimis calide arripiendam esse iudico. Cf. Drakenb. ad Liv. II c. 27. p. 354. — Ad *saeva* somnia illustranda H. Vossius Senec. Herc. Fur. 1082. *En fusus humi saeva feroci Corde volutat somnia* non apte affert. Nam ibi Herculem, post caedem liberorum somno oppressum, facinora crudelia et impia somniare, opinatur chorus, ut ea, quae illum verum sequuntur, clare ostendunt. Aptius comparaveris Val. Fl. I, 329. *Quos ego iam mente dies, quam saeva in somnis curis prospicio?* Add. Soph. Electr. 500. *δεινός οὐσιποις*. Ceterum interpunctionem post *procuravi* et *nocere* sustuli, ut iungeretur: *procuravi somnia saeva*, ne etc. — Terent. Eunuch. III, 5, 34. *Continuo haec adornant ut lavet pro adornant, ut haec lavet*. Et in versibus, quos Aeneidi affutos autumant, *vicina coegi*, *Ut quamvis avido parerent arva colono*, dictum pro *coegi arva vicina*, ut etc. Apud alios poetas similia sunt liberioris verborum collocationis exempla. H. Vossius cum Mureto, Statio, aliis cominate post *procuravit* distinxit, sed verbum *procurare*, significans exsequi ea, quae ad expiandum pertinent, cum coniunctione *ut* vel *ne* non construitur. Pro *ne* Goth. *nec*; Venet. *possint* pro *possent*, male. W.

14. *sancta — mola*] vetus erat lectio, cui Aldina sec. (cum Mur.) substituerat *falsa*, quod eiecit Scaliger, librum suum sequutus, cui adstipulantur plerique alii. *semina* Guelf. 1. 4. *omina* pro var. lect. Guelf. 2. H. In apogr. *semina* et *nomina* — *mala* (Goth.). H. Vossius, tempora *procuravi* — *ne possent* — *deveneranda* male componi, arbitratus, de coniectura Guyeti *devenerata* recepit, hoc fortasse sensu: *si ter ea deveneratus essem mola sancta*. Qui sensus primum quantopere langueat, dici vix potest. Deinde participium *deveneratus*, aevo certe Tibulli, passive usurpatum non est. Nam quod *veneratus* in compositionibus *venerata Ceres* vel *sacerdos* passive usurpatum ex prisco sermone restat, et *venero* apud Plautum legitur, hoc nihil ad formam aetatis sequentis *deveneror* pertinet. Coniectatio autem, quae in tali analogia nititur, lubrica est. Adde quod difficultas temporum, quam ille movit, ad falsam referenda est notionem formae *devenerandus*, quam pro participio scilicet futuri vulgo habent. Ego quidem verba *ter sancta deveneranda mola* ad somnia apposita puto, ut causa declaretur, cur Tibullus somnia procurarit. Simile est appositum apud Horatium Ep. II, 1, 229. *Sed tamen* est

est operae pretium cognoscere, quales Aedituos habeat belli spectata domique Virtus, indigno non committenda poetæ. Add. Tibull. I, 7, 2. — In Voss. 3. distichon 13. 14. post I, 6, 22 collocatum est. Pro *mola* Goth. *mala*. W.

15. *velatus filo*] recte revocavit hanc lectionem Vulp. *filum* est vitta, infula. Liv. I, 32. *capite velato filo, lanae velamen est*); ut ibi cum Drakenb. interpungendum. Broukhufius nulla auctoritate mutat in *lino*; quod in Guelf. 2. pro var. lect. Multa ille tradidit parum accurate ad hos versus. H. Statius *filum capitis* tegumentum capitis esse putat apud Arnob. VI. p. 118. l. 4. ed. Elmenh.; sed ibi significari figuram vel formam capitis Forcellinius recte notavit. Nam apud scriptores illius ætatis *filum* figuram, habitum, formam notat, ut apud Apulei. Metam. lib. IV. p. 288. ed. Oudend. *virgo filo liberali*, ubi vide Elmenh. et Oudend. E plurali *tunicis solutis* Tibullum duas tunicas gestasse apparet, de quo more vid. Forcellin. sub *v. tunica*. W.

16. *Vota novem Trivias n. f. dedi*] *Triviae* Scaliger cum melioribus libris, etiam Regio et Guelf. 3.; ante legebatur: *Veneri*; sic etiam Guelf. 1. 4. et apogr. duo (Goth.) cum Venet. Quidam libri *circum*. sic Guelf. 2. (et Bern. superfc. ab alia manu ut *Veneri*. Vindob. *Truvius*.) Guarnierianus: *Craemae*, et Paris. *Crème*, utrumque ex *Triviae* factum. Hoc iam Corradus in Quaestura p. 326. Ed. Lips. e codice antiquo reponebat, invito tamen magistro suo Egnatio, qui *Veneri* defendebat ex Virg. Ecl. VIII, 73. 78. Sed et ibi res sacra sit dis magicis vel inferis, minime vero ad aras Veneris. Pro *dedi*, quod est *reddidi*, *persolvi*, Statius habuisse videtur *tuli*. H. Sed cum ea lectio in commentario eius tantum sit posita et explicita, neque in ullo appareat codice, eam scripturae mendam puto. Memoriae enim illius fortasse obversabantur loca I, 7, 54. IV, 1, 9. — Paris. *voca* pro *vota*. Goth. *silenti*. Voss. 5. *bibente*. Male post *persolvi* ab aliis plene distinctum esse vidi. W.

20. *sed renuente deo*] Santen. ad Propert. p. 917. malebat *et*. H. idque, quia *At* praecederet, ut opinatur H. Vossius; qui ipse, tamquam particulae *at* — *sed* incommode usurpatae essent, *Ah mihi*, ut animo agitato conveniens, de coniectura reposuit. At enim particulae *at* et *sed* ita differunt, ut recte ita componi possint. Nam primum *At mihi* oppositum est verbis *fruitur alter*, hoc sensu:
At

At ego Ipe mea sum destitutus. Placuit autem Tibullo opposita *incipere* a particula *at* cum pronomine vel nomine iuncta. I, 6, 27. *Saepe mero somnum peperit tibi: at ipse bibebam Sobria* — pocula. et I, 9, 37. *at ego*. Add. loca I, 10, 41. 57. et I, 5, 59. Deinde iunge *fingeram* — *sed renuente deo* sc. *fingeram*, h. e. *fingeram frustra*, ita ut *demens* in sententiam non maiorem vim habeat, quam I, 9, 45. *Tum miser interii* interpositum *miser* aut *malus* apud Virg. Aen. I, 352. et *aegram, multa malus simulans, vana spe lufit amantem*. Similiter Graeci adiectiva orationi interferunt. Soph. Electr. 165. ἄτεκνος, Τάλαϊν, ἀνύμφευτος αἰὲν οἰγῶν. ibid. 1075. τὸν αἰὲ πατρός, Δειλάδα, στενάχουδ'. Adde Philoct. 185. ἐν τ' ὀδύναις ὁμοῦ Λιμῶ τ', οἰκτρός, ἀνήκαστα Μεριμνήματ' ἔχων, uti hunc locum interpungendum censeo. Exempla interpositi adiectivi *miser* dedit Forcellinius. Ita carere poteris correctione Santenii, cui cum verbis *renuente deo* eadem notio, quae adiecto *demens*, inesse videretur, et pro *sed* reponi placuit, ut alterum altero explicaretur. Particulam quidem *et* ferendam nego. Nam iustae compositiones hae sunt: *felicem vitam fingeram demens, renuente deo*, vel: *f. v. f. d.; nam renuebat deus*. — Ceterum scriptores illi, quos adiectiva ita interposuisse docui, aptiore ea collocarunt loco, quam Tibullus adiectivum *demens*. Codices omnes tuentur *at*; Hamb. *ast*. W.

22. *Area dum messes sole calente teret*] h. fruges terentur in area. v. not. Ita etiam Hor. I. Sat. 1, 45.

Millia frumenti tua triverit area centum.

Virg. Ge. I, 192.

Nequidquam pinguis palea teret area culmis.

Martial. IX, 91, 11.

Messes area cum teret crepantes.

Senec. Thyest. 356.

*Non, quidquid Libycis terit
Fervens area messibus.*

(Similiter dixerunt Latini: *caminus urit*, ut Horat. Sat. I, 5, 81.

Udos cum foliis ramos urente camino. W.)

Sole calente vero ex Romanorum more, tum, quia area patebat; erat enim, quod iam in Homero occurrit II. T, 496. locus in ipso agro editior, in quo frumentum statim
ex

ex agro congestum terebatur, non, ut nunc, in horreis (qua re factum, ut fruges in horrea devectas teri tam novum haberetur, ut Pytheas illud inter memorabilia septentrionalis plagae referret, quod legis apud Strabonem p. 201. lib. IV. c. 5. §. 5. *e marg.*): v. Geopon. II, 261. Schoettgen. in Antiqq. Triturae §. 4.; tum, quia triturae tempus in Augusto erat; messis vero fiebat in Italia mense Iulio et Augusto: Geopon. III, 11. *ἕως δὲ τῆς πρὸ θ' Καλανδῶν Σεπτεμβρίων ἀλοήσομεν.* οὐ γὰρ ὄμβροι οὐδὲ θρόσοι ἐν ταύταις γίνονται ταῖς ἡμέραις, quem locum debemus eidem, dum fuit, doctissimo viro. Ut tamen talem morem sequi possint homines, necesse est eos vivere sub caelo clementiore, et minus variabili. In Lusitania etiamnum manipulos in agro relinquunt, et, quando commodum tempus incidit, terunt; vix ante Octobrem in horrea devehunt. Unde a. 1766. factum, ut pluviis insolito more per ipsam aestatem ingruentibus tota messis corrumpetur. Hinc Virg. Ge. I, 298.

Et medio tostas aestiva torit area fruges.

et v. 190.

Magnaquo cum magno veniet tritura calore.

In Ed. Bas. legitur: *sole cadente*: quod et Corvin. et Voss. 3. exhibet; male; nam sub ipsum meridiem tundebantur frumenta. v. Virg. III. Ge. 132. 133. Vindob. *torret*.

23. *Aut mihi j.]* Haec vulgatae habent, inquit Broukh. Hoc nomine appellare videtur edd. Plantin., ductas ex Mureti editione, qui illud intulit. In lib. *Et*, quod et Corvin. habet, *At, Ac.* H. Veram puto esse lectionem *et*, quam pro *aut* in contextum induxi. Primum enim Tibullo, aureas apud animum spes repetenti, enumeratio rerum tempore diversarum, quas sibi finxerat, convenit: hoc mihi officium praestabit Delia et illud, non vero divisio earum per particulam separativam *aut*. Vide et locum similem Albinov. Consol. ad Liviam 31 — 36. Deinde usus particulae *aut* hoc loco ea etiam gratia excluditur, quod 25. 27. res, quas praeterea sibi finxit, per asyndeta adduntur. Similiter vero IV, 1. fatis Ulyssis quatuor enumeratis et coniunctionum ope copulatis, quantum sine copula addidit panegyrici auctor 59. *Incultos adiit Laestrygonas Antiphatenque.* Itaque apud Iuvenalem III, 86 — 90. *Quid, quod — laudat — et aequat — miratur?* eandem singula copulandi rationem agnosces ad eamque emendabis distinctionem.

nem. Similis neque rarus asyndetorum usus est in praeceptis vel descriptionibus singulis annectendis Tibull. I, 4, 39. 51. Virg. Aen. I, 490. Apogr. quaedam habent *et aut at.* Zwic. 1. *At* correct. in *Aut*, Zwic. 2. *Aut* superfc. al. *At*; Paris. et Venet. *at.* Goth. *lancibus* pro *lintribus*. Ceterum vide, an apud Livium 27, 39. *Haec litterae consules — exire — coegerunt, ea mente, ut uterque hostem in sua provincia contineret, neque conjungi aut conferre in unum vires pateretur, et conferre, quod sensus flagitat, reponendum sit.* W.

24. *candida musta*] ita Edd. ante Broukh. et maxima pars librorum, etiam nostri. Cum tamen ea deteriora fuisse reliquis e Plinii XXIII, 1. constet, Broukh. e nonnullis libris reposuerat *pinguia*. Sed videri hoc debet ex Eleg. I, 1, 10. ab aliquo refictum esse. Quomodo enim pauperis agelli dominus praestantiora vina condidisse credendus? Tum nec vilia ista vina fuere, sed tantum secundo loco a fuscis ac nigricantibus. Idem Broukh. de conditura vinorum haec accipi volebat; etiam hoc argute magis, quam vere. Servat uvas et mustum Delia, dum assidet. Deinde *musta* plurali dixit numero, ut supra eod. loc., ubi v. Broukh., et Burmann. ad Ovil. I. Am. 15, 11. H. Neque hoc mirum, dum plures, ut *vini*, ita *musti* sint species. Add. Plin. H. N. XXIII. c. 1. med. *Musta differentias habent naturales has.* Quem locum accurate perlustrans, ex verbis ibi positis: *Ad omnia infirmius album* cum Broukhufio, vina candida non habita esse pro laudatissimis, ne-tiquam efficies. Nam antequam illa pronuntiaret Plinius, de natura mustorum ad usum medicinale pertimente exposuerat. *Candida* praebent libri Paris. Zwic. 1. 2. Corv. et apographa (Hamb.) cum Venet.; tria tantum (Goth.) et quartum in marg. *pinguia*. W.

26. *verna*] mira in hac voce suavitas et homine elegante digna; pueri enim, domi nati, blaesae sua garrulitate et familiari quadam consuetudine dominis accepti esse solebant. H. Male Corvin. *domini*. W.

27. *Ille deo sciet agricolae p.*] Dacerius Silvanum, Broukhufius Bacchum, Vulpus autem Deos agriculturae praesides omnino intelligit. Nil refert; malo tamen ex solenni religione Priapum. Nam in eius Lusibus Carm. 85.

Mihi corolla picta vere ponitur:

Mihi rubens arista sole fervido:

Mihi

*Mihi virente dulcis uva pampino :
 Mihi glauca duro cocta oliva frigore.*

adde Carm. 84. et 86. ex quo eodem v. 15. 16. et aliis locis constat, Priapo hircum vel porcellum aut aliam hostiam fuisse mactatam. v. ad eum loc. Burmann. Sec. Custodia vero non hortorum solum Priapo, sed et agri et vineae et villae committebatur. v. Carm. 30. 86. 87. H. Dacerium H. Vossius secutus et hic et I, 1, 14. Silvanum intelligit; vid. eum ad locum priorem disputantem. Nam Silvanum auctorem culturae agrorum habitum, itaque primitias ei esse oblatas; loco I, 1, 14. id accedere, quod primitiae pomorum certum aliquem requirerent deum. Idemque ad Virg. Ecl. X, 24. sacrificiis, qualia apud Tibullum commemorantur, Silvanum esse placatum, ex nonnullis scriptorum locis docuit. At *deus agricola* absolute ita dictum, ut Silvanum notaret, ille non demonstravit; et qui I, 1, 15. 17. sequuntur dei, in *agricolis* habiti sunt; nec h. l. sacrificiorum similitudo quidquam probat. Nam Priapo quidem eadem fere sacrificia, quae hic memorantur, data sunt, vid. Catull. XIX, 10 — 16.; et diis agricolis plura sacrificia communia fuisse probabile est. Ita re incerta, cum *deus* II, 5, 95. et II, 1, 9. collective Tibullo usurpatum esse negari nequeat, ego quidem Vulpii opinionem amplector. W.

28. *pro segete spicas*] Utraque Edit. cum multis: *et spicas*, ut scilicet versum fulcirent. Cod. Reg. *spicam*. H. Apogr. quinque dant *et spicas* cum Guarn. Zwic. 1. 2. Paris. et Venet. — Hamb. *cerere et*. In Corv. et Goth. *et* recte deest. Nam syllaba brevis *te* producitur, quia initio vocis sequentis duae sunt consonantes; vid. Benth. ad Horat. Od. III, 19. p. 137. W.

29. *Illa regat*] *reget* duo Angl. apud Broukh. cum Guelf. 2. H. Tibullus futura sibi laeta fingens, ea modo ut vere exstatura — *colam* — *aderit* — *sciet*, modo ut cogitata *regat* — *detrahat* — *curet* ponit; de quo coniunctivo, qui ad indicativum futuri proxime accedit, vid. Obss. ad I, 9, 63. W.

30. *et iuuet*] alii, ut Reg. Guelf. 2. 3. et Ed. Lips., *adiuuet*, vel *adiuvat*, vel *at iuuet*; volunt nempe, *ac iuuet*. H. Apogr. plura, Guarn. et Zwic. 1. 2. cum Paris. et Venet. dant *adiuuet*, sed in Zwic. 1. seriori manu correctum; Voss. duo *ac iuuet*; Hamb. *audiat*. Goth. *et iuuet*. — H.

Vossius *At iuvet recepit*, quod mihi cur non probetur, ex annotatione ad 19. apparebit. W.

32. *detrahet*] Cod. Reg. Guelf. 1. 4. cum Ald. 1. Mur. Guarn. et Corvin. *detrahas*; ut multi ap. Broukhussium, quod convenit sequentibus. H. *Detrahat*, quod in novem apogr. (Hamb. Goth.) et Venet. exstat, quodque, Heynio probatum, dedit H. Vossius, cur receperim, causa inde est repetenda, quod nova modi commutatio displiceret, praesertim quum coniunctivi *curet* — *gerat* sequantur. Paris. *detrahet*. Ceterum *veniet* non esse in *veniat*, quod Goth. (ap. m.) dat, mutandum, in Notis expositum est. W.

33. *virum hunc, sedula curet*] *m* in *virum* non eliditur, ut saepe fit; adeoque eo quidem nomine non mutem; mihi tamen *hunc* durius h. l. et otiose positum, et utriusque versus oratio male iuncta videtur, etsi mutata interpunctione emollui versum. Nam vulgo interpungitur: *Et tantum venerata virum, hunc f. c.* Ayrmann. §. 66. Vitae Tibullianae legit: *tunc*, et id Corvin. firmat; etsi et hoc languet. Versus fiet rotundior, si legas: *nunc sedula curet; Nunc paret atque epulas ipsa ministra ferat*; et hoc legitur in Guelf. 3. diserte; ut latius sit *curare*, quod ad omne officium, quo hospitem excipimus, balneo, veste, foco, referri debet. (*curare hospitem* ad balneas et epulas pertinet. vid. Terent. Eun. 3, 2, 52. Plaut. Stich. 5, 3, 9. Alio sensu Plinius Ep. I, 5. ad fin. *curatur a multis* h. e. observatur. W.) Broukh. malebat, quod in quibusdam est, *huic*, quia *curare* cum tertio casu iunctum legitur. Ita stribliginis in his versis. satis nondum erat? — *hunc et* in vno Statii et in Guelf. 2., et in marg. *hunc affecula*, pro ancilla, (cui vel metrum obstat. W.) — in Ed. Lips. *virumque*, ad fulciendum versum. Ut ex animo dicam, quod sentio: quale illud nunc habemus, vix hoc distichon a Tibulli manu venire potuit. Nitor omnis abest et ipsa sermonis ratio. H. De quo iudicio Heynio assentitur Santenius p. 78., recte improbens coniecturam Withovianam, quam Schrader p. 173. Emendat. proposuit: *Et tantum v. v., cui f. curet, cui paret atque*. Heynius autem distinxerat: *Et, tantum v. v. hunc, f. curet*, ut iungeretur *tantum h. virum*; ad quam compositionem Lenzius p. 187. e Sall. lug. c. 10. §. 8. *talem hunc virum* comparavit. Sed huic interpunctioni obstat primum quod *curet* obiecto destitutum est. Neque enim construes: *curet* (ut) *paret et gerat*, quia particulae ut post verbum *curo* omissae exempla desunt, et quia Latine

tine dicitur: *curo* (ut) *epulae parentur*. vid. Plaut. Stich. 5, 3, 7. *meis curavi amicis, coena ut cocta esset*. Tum Tibullum non nisi sensu vel distinctione suffragante synaloephen neglexisse, crediderim. cf. Iuven. II, 26. III, 70. Nam quod aspirationem & saepe consonantis mutae partes gerere notat Burmannus Anthol. Lat. T. 2. p. 605., laudans Reines. ad Class. XVII. Inscr. Vet. N. 167. p. 861., et similia afferens exempla: *tandem haec, sacri hic*, illud in arsi tertii, hoc in arsi quarti pedis, hanc causam veram non puto. Neque licentias Comicorum vel Satyrae Albio inferam, usumque vocularum *dum, tum, num, cum*, de quo Bentleius de Metr. Terent. p. 15. et ad Terent. Adel. II, 2, 24. accurate disseruit, ad partes vocabo. Quae metri ratio nisi vetaret, omni hexametri distinctione sublata, verba sic construerem: *Et curet sedula tantum hunc virum, venerata* sc. eum; quae Latinis usitata est constructio, ut Horatio Sat. II, 6, 11. *mercenarius agrum illum ipsum mercatus aravit*, et Tacito Annal. IV, 51. *Quidam pontes et scalas ante fabricati inferre propugnaculis*. Adde locum nostro simillimum Nemes. III, 27. *Quin et Silenus parvum veneratus alumnum Aut gremio sovet, aut resupinus sustinet ulnis, Et vocat ad risum digito, motuque* (ut pro motuque legendum est) *quietem Adlicit*. Ceterum cum in distinctione, quam recepi, pronomen *hunc* neque metro adversetur et vim habeat aliquam, praesertim cum *huic* repetitum sequatur, versus, ut editi sunt, integros iudico. Goerenzius nil mutat, nisi quod verba *tantum vener. virum* parenthesi includit. Depravationes textus sunt in Hamb. *nunc s. currat*; in Zwic. 1. *virumque hunc*; pro *huic* Vindob. *tunc*, Goth. *hinc*, apogr. tria illa pro *ipsa*. Correctionem *nunc — curet, nunc paret* non magis amplector quam illam Burmanni Secundi, *ferat* pro *gerat*, quamquam Santenio probatam p. 79. Supplem illi: *in mensam*. Sed cum locus, in quem epulae latae sint, adiectus non sit, *gerere epulas* aequè mihi Latinum videtur ac *gerere hastilia*, vel *liberos in manu*. Add. Tibull. I, 10, 27. *canistra geram*. — *ipsa ministra* h. e. ipsa servae ministerium faciens. W.

34. *ipsa*] Reg. *illa*.

35. *Eurusque Notusque*] *Eurum*, quod iam in Vicentina video expressum, Broukh. e XX libris recepit, quia ille vicinus alteri et fere cum ipso iungitur; vulgo fuit *Caurus*, ut etiam Rom. Ed. Ex hoc tamen illud potius fieri potuit, quam hoc ex illo. H. Et H. Vossius, quia

Eurus res ab urbe in Orientem portare nequiret, *Caurus*que recepit. At *Notus* illud non magis efficere potest. Accedit quod *Notus* et *Eurus* pro ventis vehementioribus a poetis usurpati esse videntur. Apud Virg. Aen. I, 575. Dido: *Atque utinam rex ipse, Noto compulsus eodem, Adforet Aeneas.* Quis, quaeſo, in mari mediterraneo navigans, ad litora Africae *Noto* deferitur? Denique apogr. H. Vossii omnia cum Zwic. 1. 2. Guarn. Paris. et Venet. vulgatam *Eurus* defendunt. *Caurus* autem ab iis, qui poetarum morem vel negligentiam perspectam non habebant, substitutum est. Loci Iuvenalis XIV, 267. *Quam tu, Corycia semper qui puppe moraris Atque habitas, Coro semper tollendus et Austro,* alia est ratio. Paris. *Nothusque* et *Armonios.* Goth. *factat* pro *iactat.* W.

37. Vellem utique, carminis superioris venustatem non esse contaminatam foeda lacinia, quae attexta est. Sententiarum tamen ordo ac nexus non omnino versus, qui sequuntur, respuit. Scaliger non modo novam Elegiam exorsus est: *Saepe ego* etc., verum etiam superiori carmini attexit versus ex El. II. huc retractos, qui mollissimae elegiae nitorem non minus obscurant. Quod per bonae criticae leges facere licet, hoc feci. Seiunxi versus, ut novae Elegiae seu initium, seu, quod credere malo, fragmentum. Romanos autem illos a Platonico vel Petrarchico amore satis alienos fuisse, vel ex h. l. facile quisque intelligat. H. Cum Albius ad animum Deliae movendum enarrasset, quantopere de illa aegrotante esset meritus, quasque tum spes de vita cum illa, sanitate recepta, suavissime transigenda concepisset, inde a versu 37 — 47., quo amoris vinculo etiam nunc, his falsis, irretitus teneatur, explanat, quod ad puellam alliciendam haud incommode memoratum esse, neque iis, quae praecesserunt, adversari, dixeris. Itaque signa lacunae tollere non dubitavi, non moratus singularem illam amoris erga Deliam testificationem 39 — 42.; quam qui abesse cupiunt, ex indole altiore et generosiore amorem Romanorum aestimant. Goerenzius iudicavit, versus 36. 37. ad versum 18. referri, a quo poeta, interposito quasi episodio 19 — 34., discessisset. W.

37. *depellere*] Hamb. *deponere.* 38. idem *sed* pro *at.* Post 39. Voss. B. ex carmine sexto 53 — 86. inseruit. W.

40. *deservitque Venus*] quod Ovid. III. Am. 7, 13.

Tacta tamen voluti gelida mea membra cicuta,

Segnia propositum destimere suum.

Etiam

Etiam in Tibullo duo ap. Broukh. et Regius cum Corv., haud dubie ex interpolatione, *destituitque* legunt. H. Id H. Vossius ex quatuor apogr. ut poeticum recepit. Sed *destituere aliquem* est fraudare aliquem, quae notio fraudis et doli aliena est a Venere; si *destituere aliquem* eodem sensu diceretur, quo legitur *destituere spem, expectationem*, ad spem a Tibullo conceptam referrem, fore ut hae via curas et dolores abigeret. Cum autem huius compositionis exempla desiderem, retineo lectionem bonam *deseruitque*, quam Guarn. Hamb. Goth. Zwic. 1. 2. Paris. et Venet. firman. Nam *deserere* dicuntur dii, qui non adiuvant neque optata afferunt. Plaut. Pseud. I, 3, 147. II, 2, 6. — Zwic. 1. *adiram*. — Ratio coniunctivi ex Obss. ad I, 2, 14. patebit. W.

41. *Tunc me devotum descendens femina dixit*] Revocavi lectionem, quam Broukh. ex aliquot libris recte induxerat; vulgo *Tunc me discedens devotum f.* Similis aberratio erat sup. El. 2, 19. Ovidius in eadem re *desiluit* dixit III. Am. 7, 81. (Sed is locus hac re differt, quod ibi, se cum amica in toro iacuisse, Ovidius narraverat. W.) Metus Vulpii, ne quis ite, ut apud Catull. carm. 112, 2., accipiat, inanis est, cum hic de femina, non de mare, sermo sit. H. Lectionem editam firmat Veneta et Voss. 1. — Bern. *descendens devotum*, et Zwic. 1. sed corr. in *discendens dev.* — Hamb. Goth. Zwic. 2. *devotum discedens*. — Paris. Guarn. cum septem apogr. *discedens devotum*. — *Tunc* in Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. Guarn. Paris. Venet. W.

42. *et, pudet heu! narrat scire nefanda meae*] est ex emendatione Scaligeri; vulgo *et pudet et n.*, quod natum ex *et pudet ei*. An altera versus pars a Tibullo profecta sit, dubito. Extrita fortasse ea erat a pio homine in codice, inde ab alio restituta. In Tollianis excerptis narratur ab aliis legi: *Et dominae narrat scire nefanda meae*. Sic ipsi Deliae renuntiat puella rem. („In veteribus etiam libris legi affirmant: *Et dominae narrat*“ haec Statius, addens: „Sin illud malumus, *Mea* fortasse mutandum sit in *meae*, ut illa quidem se dicat non nescire *nefanda*, illa nimirum veneficia, *dominae meae*.“ Ita etiam lectio Excerptorum Tollianorum intelligenda esse videtur, et quod Auratus reposuit. W.) Ab Aurato refingi coepit: *Et dominae narrat sacra nefanda meae*. Quod si semel eam viam ingredimur, liceat refingere: *femina dixit, Et, pudet heu!* (sc. dixit) *dominam scire nefanda meae*: h. e. veneficiis eam uti. Tum
nexus

nexum habent quae sequuntur: *Non facit hoc verbis*. Nodell. Not. crit. p. 72. non multum abfuit ab hac coniectura, cum legebat: *Et, pudet heu, narrat, scire nefanda meam*. H. Eodem redit coniectura: *Et dominam narrat scire nefanda meam*. Sed femina illa, qua frui volebat Tibullus, cum *devotum* esse pronuntians, addere non potuit, hoc a *domina* Tibulli esse factum vel a puella, quam *suam* appellare posset. Nam devotionibus ille peti potuit vel a muliere, quae eius amore potiri cupiebat, vel a saga aliis de causis. cf. Ovid. Am. III, 7, 26 — 35. Neque ad sequentia 43. 44. annectenda opus hic est vocabulo aliquo, quale est *domina* vel *mea*. Nihil enim in bonitate iuncturae desidero: femina tum dixit et vulgat, me esse devotum; neque hoc mihi accidisse nego; nam puella mea pulchritudine sua me vere devovet. Accedit quod *nefanda* notans turpia bonum habet sensum. Apud Virg. Aen. VI, 26. *nefanda Venus* est turpis V., et *nefas* est flagitium vel turpitudine apud Iuven. II, 127. *Unde nefas tantum Latius pastoribus?* ubi de nuptiis visorum agitur. Lectio *dominae* vel *versui* 40., qui praecedit, debetur, vel correctori, qui verba corrupta *et pudet* et emendare voluit. Si Scaliger genuinam lectionem restituit, distinguas; *Et, pudet, heu! narrat scire nefanda mea*. Nam si *heu* vel *vae* ad vocem singulam pertinet, praepondere huic solent Latini particulam exclamandi, non postponere. Ipse tamen Tibullo redditum malim: *Heu pudet*, aut *Vae pudet*, et narrat scire nefanda mea. Nam verba *Heu pudet* aut *Vae pudet*, fere ut memini I, 2, 26., interposita ad utramque sententiam dixit et narrat pertinere possunt. Et cum medio aevo *ve* scriberetur pro *vae*, haec scriptura facile in *e* atque *et* potuit mutari, praesertim initio versus. Apogr. (Hamb. Goth.) Zwic. 1. 2. Paris. Guarn. et Venet. *et pudet et narrat*. Paris. Venet. *nephanda*. W.

43. *non facit hoc verbis*] quidam, sed pauci, *herbis*: quod tueri possis ex Propert. III, 6 (4), 25.

Non me moribus illa, sed herbis impraba vicit.
et infra El. 8, 23.

Quid queror, heu, misero carmen novisse? quid herbas?

H. Probabilem alteram lectionem *herbis* iudicaverat Statius, usus loco Tibulli I, 8, 17. 18. *Num te carminibus, num te pollentibus herbis Devovit tacito tempore noctis anus?* Qui locus neutri lectioni favet. Et alibi modo carmina modo herbas in devotionibus memorantur. Ovid. Heroid. VI, 83. *Non*

Non facie mentisve placet, sed carmine movit. et 93. *male quasritur herdis, moribus et forma conciliandus, amor.* — Vide igitur. quo alia argumenta rem deducant. Primum forma loquendi *facit hoc* ex iis, quae praecesserunt, explicanda est. vid. Ovid. Heroid. XX, 55. *Tu facis hoc, oculique tui*, et quae Burmannus ad Propert. III, 12 (10), 4. notavit. Aliquoties tum *hoc* omittitur, ut apud Tibull. I, 8, 22. Et h. l. *facis hoc* idem est ac *devovet*. Deinde *verbis* pro *carmine* esse dictum, ex compositione *devovet verbi* apparet, et probatur loco Horatii Epist. I, 1, 34. *Sur verba et voces*. Itaque exquisitior cum sit ratio loquendi *devovere verbis*; et codicum auctoritas accedat — *rum verbis* in apogr. (Hamb. Goth.) Zwic. 1. 2. Paris. Guarn. et Venet. existat — receptam tuendam esse censeo. Ask. *haec pro hoc*. W.

ib. *facie tenerisque lacertis*] quidam boni libri ap. Broukh. et Regius noster cum Guelf. 3. (et Corv. et quatuor apogr. W.) *niveis*, ut Virgil. Aen. VIII, 387. de Venere:

— *niveis hinc atque hinc Diva lacertis*
Cunctantem amplexu molli fovet. —

hoc placere possit etiam propterea, quia in altero versu color memoratur: *flavis — comis*; eadem ratione, qua Scaliger et Bentleius apud Horatium I. Carm. 13. tuentur *lactea brachia* propter *roseam cervicem*; et qua dixit Virgil. XII. Aen. 605.

Filia prima manu flavos Lavinia crinis
Et roseas laniata genas —

Retinui tamen *teneris*, quia id vocabulum nostro in deliciis est. v. I, 1, 46. 64. 68. I, 2, 73. et al. In cod. Scheff. fuit *mutis*, depravatum ex *niveis*. H. *niveis*, ut *ὑακινθώτερον*, recepit H. Vossius. Add. Fast. Ovid. II, 763. *Forma placet niveusque color, flavique capilli*. Heroid. XX, 57. *Hoc flavi faciunt crines et eburnea cervix*. Sed *teneri lacerti* perpulchri sunt, et variatio epithetorum delectat. Itaque nil temere movi. Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. Paris. cum Venet. *tenerisque*. Voss. 3. a *flavis*. W.

47. *Nereis Pelea*, interposito *quae*, multi codd. et vet. edd. usque ad Ald. pr., quod non videbant librarii, *Nereis* trisyllabum esse. In Ed. Lips. inferciebatur *quem*. At *Nereis Pelea* Guelf. 3. H. Hoc etiam quatuor apogr. — At Zwic. 1. 2. Hamb. Guarn. Corv. Venet. interpofuerunt *quae*.

quae. — Paris. *que*, quod in libris legi testatur Statius, qui ad bonam lectionem *Nereis Pelea* defendendam locum attulit Manilii V, 563. *Extulit et liquido Nereis ab aequore vultum*. Nam secundam vocis *Nereis* modo productam, Stat. Achill. I, 527., modo correptam, Stat. Achill. I, 24., vides. Ieiuna est eiusdem Statii coniectura *Nerea quoque*. Cetera apogr. *que, quae, quam*. Paris. *Pellea*. Vindob. *Pelleo*. Venet. *hemonium*. Goth. *aeris* pro *Nereis* (v. m.), apogr. Voss. *aerisque*. Hamb. *qualis* pro *talis*. Exemplis usus vocabuli *talis* adde Val. Fl. I, 725 — 729. *Pelia ira furens rerum asperrima versat, Bistonas ad meritos quum cornua saeva Thyoneus Torfit, et infelix iam mille furoris Haemus, iam Rhodopes nemora alta gemunt, talem incu longis Porticibus coniuxque fugit natique Lycurgum; ubi iungas: Talem, h. e. tali furore incensum, fugit Lycurgum coniux, quum Thyoneus — torfit, et — nemora gemunt*. *Pelias* enim furens cum *Lycurgo* comparatur. Locum male intellexit Wagner. p. 47. — Venet. *cerula*. W.

46. *frenato — pisce*] *delphine*. vid. Ovid. Met. XI, 237. Gronov. Obsl. 1. c. 17. p. 143. malebat etiam hic, *piste*. Sed eum iam refellit Broukh. cf. Valer. Argon. I, 130. lqq.

47. *Haec nocuere mihi, quod adest h.*] Ita malui distinguere, quam cum Broukh. distinctionem maiorem ante *quod* ponere, unde durissima verborum iunctura existeret; etsi nec altera ratio satis expedita est. Sensus est: Mihi hoc nocuit, et animum Deliae abalienavit a me, quod dives amator et lena pessima illam obsederunt. Altero versu particula connectendi intelligenda; nisi malis reponere: *Venit et exitium, callida lena, meum*, quod et Ayrmanno placuisse video in Vita Tibulli §. 70. H. H. Vossius de coniectura dedit: *Haec nocuere mihi! Quod — vertit in*, interpretans: *haec n. mihi*, facies, lacerti et comae Deliae me devoverunt (coll. Horat. Sat. I, 8. 22. *herbas nocentes*; ad quem usum verbi *nocere* declarandum aptius comparari poterat Tibull. I, 8, 23. 25.); illa tamen formae praestantia captus etiam dives Deliam pecunia ambit, qua lena in perniciem meam utitur. Sane Ovidius Metam. IX, 612., enumeratione rerum nocentium finita, addit *Haec nocuere mihi*, et *nocere* tribuitur pulchritudini, qua quis in suum aut alterius detrimentum capitur. Apud Sabinum epist. III, 54. Paris Oenonae relectae causam amoris in Helenam aperit: *Quod non est facies pulchrior ulla, nocet*; at primum len-

sententia verborum *Haec nocuere mihi*, praesertim cum versus 45. et 46. interpositi sint, languet; deinde sententiae huius cum sequenti nexus, qualem H. Vossius finxit, multis eget adminiculis. Iunctura autem, quam in Notis proposui: Tam pulchrae puellae amorem et fructum abstulerunt mihi dives et lena, bona est; neque, cum duae res sequantur, quae nocuerint, pluralis *haec* male me habet, praesertim cum de *una* re et Graeci ταῦτα saepe dixerint, ut Plat. Crit. c. 14. *μεγάλα ἡμῖν τούτων τεκμήρια ἔστω*, et Latini *haec*, quod fecit Catullus, qui unam eandemque rem et singulari et plurali notavit XXIX, 1. *Quis hoc potest videre, quis potest pati?* et 5. *Cinaede, Romule, haec videbis et feres?* Adde quod in affectu, quali haec scribens percussus erat Albius, ferri potest *afyndeton adest* — *venit*, quod alii absque illo affectu post coniunctionem quod admiserunt. Iuven. VI, 509. *vivit tamquam vicina marito, Hoc solo propior, quod amicos coniugis odit Et servos, gravis est rationibus.* Ex quo facile alium Iuvenalis locum VII, 88. *Ille et militias multis largitur honorem, Semestri vatum digitos circumligat auro*, a correctione *largitus*, aut *Semestri* et defendes. Vide etiam Virg. Ecl. I, 37. 38. Nihil denique vituperabis in compositione *venit in exitium* pro *venit ad puellam meam corrumpendam*. Saepius enim in causam finalem notat. H. Vossio mulierem, quam *lenam* vocat Tibullus, matrem Deliae fuisse opinanti, cum locus I, 6, 58. ubi *illa aurea anus*, et 63. ubi *dulcis anus* audit, tum verbum *venit* refragatur. Pro *adest* Zwic. 1. *abest*, et pro *amator* Goth. (a. m.) *arator*. W.

52. *semper*] Similiter initio versus positum est *semper* apud Virg. Ge. I, 247. *Illic, ut perhibent, aut intempesta filet nox Semper.* Verba *circum haec* pertinent ad ea, quae sequuntur: *e tectis canat*. Et *canere* absolute positum apud Cic. de Divin. I, 7, *cornix canit*, Goth. *est tectis* (a. m.). W.

53. *herbasque sepulcris Quaerat*] Muretus invexit *escas*, ut filicernium intelligeretur. Sed hoc dabatur ad rogam, non ad sepulcrum, ait Gebhard. h. l. ultima fortasse non satis accurate; etsi religio in his valde variavit. Dapes appositae fuisse rogo aut in rogam nemo dubitet; sepulcrum etiam latius dici, nemo infitietur; vel sic tamen non ausim in contextum *escas* e coniectura Mureti repositas admittere, quamdiu apparet, poetam aliud voluisse, quod et ipsum bene se habet. Docte de h. l. disputantem v. Döring. ad Catull. p. 273. H. Recte Broukhuisius quoque hunc

hunc locum defendit, de sanctitate sepulcrorum bene admonens, quorum herbas carpisse nec pecori impune fuerit, cuius culpae veniam precibus expolci iubet Ovid. Fast. IV, 749.

*Sive sacro pavi, sedit sub arbore sacra
Pabulaque in bustis infcia carpsit ovis.*

ubi vid. Neap. Lenae igitur voracitatem nefandam, quae proxima sacrilegio habita est, imprecatur Albius. Constructionem autem eandem praebet Virg. Aen. VII, 758.

Et Marfis quaesitas montibus herbas.

Verba *stimulante fame* leguntur apud Iuven. XIV, 84. Burmannus in Anthol. Latin. T. 2, p. 62. *escas* probat, et ad epulas sepulcrales, partem dapum funeralium, refert. Nam egestatem lenae vix tantam statui posse, ut famem herbis e sepulcro enatis depellere necesse fuerit. Si ita argumentaris, fortasse contra Scaligerum p. 139., *ossa* te Tibullo reliquisse miror; nec de fame lenae loquitur Albius, qualis fuerit, sed quantam ei esse velit. Paris. Zwic. 1. 2. *sepulcris*. Venet. *sepulchris*, ut *lachrymas*, alia similia. W.

55. *Currat et*] Cod. Pal. *quaerat*, quod non temerarium iudicat Gebhardi; quo sensu, non dixit. Est indocta repetitio voc. e superiore versu. H. Santenius Bibl. Crit. p. 69. sensum non malum iudicavit, si locum cum versu, qui praecedit, conferres; quod factum nollem. Nam repetitioni vel vocola *et* repugnat. Hamb. *umbras* pro *urbes*. W.

56. *e triviis aspera turba canum*] In Romana et aliis antiquis Edd. est *post agat hanc t.* Scaliger e suo reposuit, *post agat a triviis*. Sed Broukh. in plerisque invenit: *e*, et sic Regius. H. Idem dant Zwic. 1. 2. Paris. Corvin. Venet. Guarn. apogr. omnia (Goth.) praeter duo, in quibus *et* (Hamb.). Si *et* legitur, res nova a priori 55. diversa optatur, vid. IV, 1, 56. *Cessit et*, 58. *Vexit et*. Sed ne duas res disticho 55. 56. enuntiatis putem, monet congruentia distichorum praecedentium 49. 50., 51. 52., 53. 54., quibus singulis una res exponitur. Adde quod haec res nova, ceteris, quae iratus imprecatur, malis infirmior, dirarum seriem male claudit. At si unam rem versibus 55. 56. comprehensam ponis, sententia pentametri bonum est sententiae hexametri complementum; nec linguae ratio repugnat. Nam non raro talia imaginis complementa, nulla coniunctione aliove vinculo usurpato, adiecta animadvertes. Vid. Virgil. Aen. I, 150. *Iamque faces et saxa volant; furor*

rer arma ministrat, I, 106. et 467. 468. cf. Tibull. I, 6, 76. Has adiectiones in ablativos absolutos facile mutabis. *Post* pro a tergo, pone. Cic. p. Mil. c. X. §. 29. *Servi, qui post erant.* Liv. 21, 34. *ipse post — incedebat.* Add. Tibull. II, 1, 16. 89. Ut *post* agat illam, lenam, componitur, ita I, 10, 24. *Postque* (ferebat) comes purum filia parva farum; et *post* h. l. notat post sequens, persequens. Scaliger e membrana sua receperat a *trivis*, ut iungeretur canes a *trivis*; de quo loquendi genere vid. Obss. ad II, 1, 57. Saepius autem in libris permutatae praepositiones a et a. vid. II, 4, 30. II, 3, 22. W.

57. *Evenient*] Ita Broukh. ex antiquis Edd. et libris quibusdam, uti iam Heinsius legendum viderat, quem v. ad Ovid. III. Met. 524. IV. Fast. 775. cf. inf. I, 7, 5. II, 1, 25. et ad Tibull. Broukh. p. 445. Vulgo *eveniet*. H. Receptam lectionem praebent Voss. duo et Monac. — altera est in Zwic. 1. 2. Corv. Hamb. Goth. Venet. — *Et venient* in Paris. Ovid. Ib. 127. *Evenient; dedit ipse mihi modo signa futuri Phoebus.* Cod. Ask. *amantum.* W.

60. *nam*] Alii non perperam. vid. Broukh. *omnis amans* duo Broukh. et Ask. *ipsa Venus* duo alii. H. et marg. Bern. Verba *nam donis v. o. amor*, quaeritur, quem sensum per se habeant, quemque hoc orationis contextu. Ac primum *amor* alicuius *vincitur* significat amor exstinguitur. Tibull. III, 6, 4. *Saepe tuo cecidit munere victus amor.* Similiter *dolor, ira vinci* h. e. exstingui, opprimi dicitur. *omnis amor* est uniuscuiusque hominis amor. Propert. I, 11, 18. *Sed quod in hac omnis parte timetur amor.* Itaque verba *donis vinco omnem amorem* notant donis uniuscuiusque puellae amorem exstinguo, eiusque animum, ut mihi indulgeat, capio. Si autem expendis, divitem opera lenae iam potitum esse Delia, a quo illam revocare studet, hunc sensum verbis *nam — amor* inclusum esse patebit: nam dives ille tuus, qui pecunia sua omnem puellam expugnare potest et confidit, nec fidus neque officiosus erit. Quae sententia primum sequentibus convenit, quibus, 61 — 66., pauper diti opponitur, doceturque, qualia a paupere, h. e. a se, illa exspectare officia possit; deinde a Romanorum moribus et sensu non abhorret. Vide querelas de donis ad amorem expugnandum potentibus Tibull. I, 4, 57 sqq. II, 3, 35 — 58. II, 4, 29 sqq. Similem denique appositionem apud Propert. II, 26 (20), 27. 28. vides: *Multum in amore fides, multum constantia prodest; Qui dare multa potest, mul-*

ta et amare potest. Sententiam, quam Broekhusius et Heynius constituerunt, vid. Not., neque adiectum *omnis* neque ea, quae sequuntur, patiuntur. Nam dant Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. Guarn. Corv. Paris. Venet. et omnia apographa H. Vossii, qui nihilo minus *non* recepit hoc sensu: falsum est praeceptum sagae, dona praestare omni amori. Nam 61 sqq. pauper amator diti longe praeferendus est. Sed, si Latine scio, sensus: dona omni amore potiora non sunt, ita reddendus est: non a donis vincitur omnis amor. Vid. Aen. VII, 310. et Aen. IV, 95. W.

61. *Pauper erit praesto tibi, praesto pauper adibit Primus*] *praesto esse* praecipue servulis convenire, recte docet Vulpius; sed *praesto adire* qua ratione dicatur, nemo docet, nec simile exemplum memini. Varia quidem substitui possint, v. c. *Pauper erit praesto: si prodis, pauper adibit Primus* et etc., sed quae praestare nemo auit. In Mureti edit. versus ita legitur: *Pauper erit praesto semper tibi, pauper a.* In Exc. Scalig. autem sic: *Pauper erit praesto. semper te pauper adibit Primus*; quod satis probabile est. Sic Ovid. I. Art. 488. *Lecticam dominae dissimulanter adi.* Ex *per te* fieri potuit *praesto*; fortasse etiam ex prima syllaba vocis *semper* natum est illud *nam*, quod in una Statii pro *tibi* erat. Sed, ne ab interpolatrice manu sit, ut verear, facit alter vericulus, qui in iisdem ita exhibetur: — *et in duro limine fixus erit*, quod sine dubio ab eo est, qui pentametrum trisyllabo claudi aegre ferebat. v. inf. II, 6, 20. Ut vulgo legitur, etiam Ovidius dixit III. Am. 11, 17.

Quando ego non fixus lateri spatiantis adhaesi,

Adde Propert. III, 14 (12), 22.

Et licet in triviis ad latus esse suae.

H. Lectionem *praesto pauper adibit*, quae est in Zwic. 1. 2. Paris. Guarn. et Venet., tuenti *praesto* pro participio (ad officia paratus) accipiendum est, ut apud Plautum Mil. IV, 6, 1. *Hera, eccum praesto militem*; quem locum distinguere malim: *Hera, eccum praesto, militem*, ut substantivum *militem* explicandi causa adiectum putes. Sed eiusmodi appositionis exemplum vix invenietur; nec placet repetitio vocabuli *praesto*. Apparet denique, verba *pauper erit praesto* exemplis, quae sequuntur: *pauper adibit* — *pauper subiiciet* — *pauper deducet* declarari, ut I, 8, 43. verba *Tum studium formae* exemplis *coma tum* — *tollere tum*. Add. II, 1, 43 sqq. Verbum igitur *pauper* initio singulorum exemplorum melius collo-

collocabitur. Itaque Mureti lectionem, quam et H. Vossius dedit, recepi, qua versus suavior redditur, et semper suo loco ponitur. Iuven. XIV, 267. *Quam tu, Corycia semper qui puppe moraris Atque habitas, Coro semper tollendus et Austro.* Lectio nam, quae in Vaticano Statii pro tibi est, ab eo substituta, qui exempla cum superiori sententia accuratius connexa cupiebat. Hamb. *adhibebit*; Goth. *adhibet*. Vossianus aliquis *praesto tibi p. a.* Constructionem Corv., in quo versus ita constituti: *Pauper erit praesto: tibi praesto pauper adibit, Primus et in tenero*, non inuidebis. W.

64. *Subiicietque manus*] intelligendum esset, subter brachia puellae. Id enim est *subiicere*. Ovid. III. Met. 167.

Altera depositas subiecit brachia pallas.

Accommodatius fortasse: *obiiciet* h. opponet, ut Horatius Sat. II, 5, 94.: *extrahe turba Oppositis humeris. Efficiet viam ex praecepto Ovidii II. Art. 210.*

Ipse face in turba, qua venit illa, locum.

65. *Pauper ad occultos furtim deducit amicos*] videtur pauperi perductoris et lenonis partes dare; quas quis, nisi forte in aula potentium versetur, sustineat? Aliter inf. I, 9, 42. res se habet. Ferrem, si esset *ad occultas — amicas*. Ovid. II. Am. 2, 21.

*Ibit ad adfectam, quas non languebit, amicam
Visere.*

In Corvin. et in binis Angl. erat *amictus*; et — *amictus* pro var. lect. in Guelf. 2., et *ad excultos f. d. amantes* in aliis esse audierat Statius; et hoc etiam invenisse videtur Corradus. Nam in Quaestura p. 328. tum ex coniectura, tum ex libro suo legere se proficitur: *Pauper et excultos furtim deducet amictus*; nec tamen video, quo sensu. Et etiam in Guelf. 4. et in Ed. Rom. est. *amictus* valde arrident propter versum sequentem. „Sed quid erit *deducet amictus*? *deducere vestem* est a summa parte trahere vel scindere. v. Heinf. ad Ovid. III. Met. 480. I. Am. 7, 47. id vero huc non facit. An *conducat*?“ Ita olim ad h. l. commentabar, in quo prorsus coecutii. Vix enim nunc dubito, veram lectionem esse: *Pauper et excussos furtim deducit amictus*. Inter officia amantium hoc quoque est, pallam, quae male sedeat, aut rugas duxerit, aut motu aliquo adducta fuerit, excutere et ad talos ac pedes demittere seu deducere, deorsum tractam, ut contra ex Nasone praecipitur Art. I, 153. *Pallia si terras
nimium*

nimum demissa iacebunt, Collige etc. Excussos autem facile depravatam fuit in excultos. Porro futurum tempus deducet et mox detrahet in aliis est, etiam in Regio, Guelf. 1. 2. 3. et Corvin. ut conueniat praecedenti *subiciet*; sed id non semper observatur. vide sup. v. 27. 29. 31. 33. H. Ilius loci diversa est ratio. Nam ibi, quae Tibullus cogitatione finxerat, enarrantur, hic Delia de iis admonetur, quae pauper illi praefiturus sit. Et, ubi sententia aliqua generalis specialibus declaratur, eadem tempora usurpantur. cf. I, 8, 43 sqq. II, 1, 43 sqq. Haec una ratio evincit, futura addenda esse futuris, quae praecesserunt, et lectionem *deducet* — *detrahet* recipiendam, quae in Zwic. 2. Parif. Hamb. et duobus tribusve apogr. II. Vossii exstat, qui eandem praetulit. Ceteri libri cum Venet. *deducit, detrahit*, Viindob. *detrahat*, Goth. *deludit* pro *deducit*. — 63. *agminae* Hamb. (a. m.). 64. Venet. *subicietque*. 66. Parif. *ille* pro *ipse*. Hamb. *vincto* pro *niveo*. Pro *ad occultos*, quod firman Zwic. 1. 2. Parif. Guarn. Venet. cum apogr., II. Vossius de coniectura recepit *et ad cultos*. Nam pauperem a divite amatore, Tibullo iudice, eo differre, quod hic in hominum libidinosorum coetum deduceret amicam, ille in conventum amicorum cultorum, idque furtim, atque insuper in convivio illic soleas officiose ipse demeret. Lectionemque suam ad illam accedere, de qua Statius: In veteribus libris etiam sic esse testantur, *Pauper ad excultos furtim d. a.* At Tibullus monet, divitem omnino nulla officia exsequi, nihil largiri nisi dona. Accedit quod notio, quam H. Vossius appositioni *occultos* intulit, quasi ea *latebrae pudendae* significarentur, *ibi* reapse non inest. Si tales puellae *furtim* ad amicos convivantes deducebantur, quod editor novissimus non negat, quid mirum, *occulte* illos coenasse? Ex libro III, 6, 59. puellas convivii interfuisse apparet, et Plutarchus in Alex. c. 38. conviviiis luxuriosis amicos regis cum puellis affuisse testatur. — *Amictus* in tribus Voss. W.

67. *nec verbis victa fatiscit Iamua*] Ita Broukh. ex aliquot libris post Gebhardum; in aliis, etiam Regio, et Ed. Rom. ac Corvin. *patescit*, quod istius interpretamentum. H. Adde apogr. omnia (H. et G.) Parif. Venet. — At Zwic. 1. 2. cum Guarn. *fatiscit*. — Proprie loquitur Virgil. Ge. I, 180. (area) *pulvere victa fatiscit*. Negantibus *nec* — *fatiscit* declarantur priora, *Heu! canimus frustra*. Eiusmodi explicationes et pedestres adiecerunt scriptores. Liv. 27, 17. *Ita prorsus respondet facturum Romanus, nec pro transfugis habiturum, qui non duxerint societatem ratam.* — *victa*. Vincuntur ii, qui

qui obnisi sunt. Hinc sensus locutionis *vincor precibus alicuius* patet. Senec. Hippol. 239. *Precibus haud vinci potest?* Similiter Suet. Tib. c. 21. *expugnari precibus*. Audacius ad inanima usus transfertur, ut I, 2, 9. *Ianua — victa querelis*. Male Hamb *vincta*; et 68. Voss. aliquis *metu*, in marg. manu. De usu loquendi *manus plena*, l. e. plena auri, *manus gravis*. *manus vacua*, et *χείρ πλήρης*, *χείρες κεναί* docte egit Mitscherl. p. 6. 7. W.

69. sqq. Haud dubie hoc est fragmentum alterius carminis, ex quo lacinia servata et superioribus attexta est, fortasse propter argumenti similitudinem aliquam, etsi diversa res est. Scaliger vll. 69. 70. reliquit, et sequentes sex versus in Elegiam proximam post v. 32. reiecit, nec parum se in hoc auso confirmatum credebat Ovidii loco Trist. II, 459. ubi, cum Naso alios istius Elegiae versus recitasset, subiicit etiam hoc distichon:

*Scit, cui latretur, quum solus obambulet ipse,
Cur toties clausas exscreet ante fores.*

Nec diffiteor, primo intuitu praesidium hic non exiguum Scaligeranae translationi inesse videri, quod tamen, re accuratius excussa, intellexi esse nullum. Nam ut alias rationes, ad El. sequ. v. 33. commemorandas, nunc taceam, primum nec ceteros versus Albianos ordine suo recitat Naso; et omnino dubitandum videtur, an hoc distichon a Nasonis manu profectum sit. Adeo enim male cohaeret cum ceteris, et sententiarum ordinem turbat, ut a male sedulo homine in Nasonis codice aliquo appictum esse suspicer. Nam post ea, quae antecesserant, sequebatur v. 457:

*Denique ab incauto nimium petit ille marito,
Se quoque uti servet, peccet ut illa minus.
Scit, cui latretur, quum solus obambulet ipse,
Cur toties clausas exscreet ante fores.
Multaque dat talis furti praecepta, docetque
Qua nuptae possint fallere ab arte viros.*

Quam alienum sit medium illud distichon, tria potissimum doceant; primum, quod *Denique* finitas sententias superiores arguit; alterum, quod *furti praeceptum*, qualia in prioribus commemorasse videri vult, nullum in eo disticho est; tertium, quod de fraudibus maritorum egisse se significat Naso: at in illis: *Scit, cui latretur* etc., si cum nostro Tibulli loco conferas, intelliges de rivalibus agi, non de marito Deliae. Meliore itaque iure fragmentum hoc relinqui eo loco videtur, quo in codd. illud collocatum est; asteriscos tamen prae-

praefigendos curavi, ut a superiore elegia seiungerem. H. Rationibus, quibus distichon Ovidianum spurium esse arguere conatus est Heynius, mihi non persuasit. Nam post *denique* etiam duae subiici possunt sententiae; tum *praeceptum furti* nec in disticho 457. 458. *Denique* — *mirum* inest; neque ita opus. Nam Ovidius ostendit 447 — 462., Tibullum exemplo suo et carminibus flagitiosos *in nuptas* amores docere; huiusque rei documenta e carmine Albiano sexto commode depromit. Itaque *tale furtum* 461. est tale commercium amoris furtivi cum nupta. Neque vero mirum est, Nasonem, memoria lapsum, pentametrum Tibulli 5, 74. *ante ipsas exscreat usque fores*, eo compositum tempore, ubi Delia viro nupta non erat, in illud transtulisse, quo illa matrimonium inierat. Ita vero nullum praesidium Scaligeri opinioni ex versu 74. paratur; et quae 69. sequuntur, *At tu, qui*, cum superioribus commode cohaerent. Nihil enim his, quae inde a v. 59. de pauperis amore praedicaverat, animum auro corruptae Deliae moveri, cum v. 67. intellexisset, de amoris fructu iam desperans et iratus, ad eam, a v. 69., non sine laetitia et solatio aliquo transit cogitationem, fore ut mox divitem corruptorem eiusdem perfidiae oppressura sit calamitas. Quae sententiarum series: Delia, quae fidem violavit, ad amorem mei non revertetur; neque vero maiorem ei, qui nunc illa fruitur, praestabit fidem; et naturae congruens est, et Horatii exemplo firmatur, qui perfidia Neerae laesus, rivali feliciori idem auguratur Epod. XV, 17. *At tu, quicumque es felicior — translatos alio moerebis amores*. Conf. similem fere et sententiarum nexum et usum formulae transeundi *At tu* II, 3, 59 — 61. — Ceterum ad 69. 70. compares Propert. II, 9, 1. *Iste quod est, ego saepe fui, sed fors et in hora Hoc ipso eiecto carior alter erit*. W.

69. *mea fata timeto*] *Erat furta*. Reduxi lectionem, quam Plant. et aliae quaedam Edd. inde a Mureto habent, qui primus induxit. Nam etsi codicum auctoritas deesset: ratio tamen et sententia *fata* postulat, non *furta*, quae ex seqq., interpolatione facta, illata sunt. *timeto* Broukhuf. recepit e pluribus, ut ait, libris, pro vulg. *caveto*. E Guelf. 1. 4. *furta caveto*, 2. 3. *furta timeto* exhibent. *Fata timeto*: nempe, ne eodem modo aliquando, ut nunc ego, deferaris ab ea; nam inconstans et incerta est fortuna: *Versatur celeri Fors levis orbe rotas*. Sic Horat. V. Carm. 15, 17.

*At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo, —*

Eheu!

Eheu! translatos alio moerebis amores:

Ast ego vicissim risero.

Ut *furta* aliquis defendenda suscipiat, statuere necesse est, ipsum Tibullum novas insidias rivali suo parare. Sed absurdae sunt ita sententiae omnium trium distichorum, si de se poeta illa monet; et satis lepidum est praemonere eum, cui insidias facturus es, inprimis in amore, eumque hortari, ut fruatur puella, dum liceat. Praesidium tamen huius et lectionis et interpretationis peti possit ex Ovidii loco paullo ante laudato Trist. II, 459.; inde enim intelligitur, nec Nasonem versus aliter quam de Tibullo ipso accepisse:

Scit, cui latretur, cum solus obambulet ipse,

Cur toties clausas exscreet ante fores.

Sed primum in suspicionem adductum est a nobis totum distichon. Tum meliorum librorum lectio est: *obambulet ille*. Latet etiam vitium in *quum* vel *cum*, pro quo scribendum *cur*. *Scit, cui latretur: cur solus obambulet ille: Cur* etc. ut sit: *Scit, cur ille* (sc. cui latratur) *solus obambulet*. Nec adeo, de se poetam haec dicere voluisse, seu Naso seu quisquis auctor distichi est, existimasse videtur. (Versus Ovidii e codicum vestigiis ita emendandos puto: *Scit, cui latretur, cur solus obambulet ille, Qui toties clausas exscreet ante fores*. Nam additamentum vulgare *quum solus obambulat ipse* alienum est et a verbis *Scit, cui latretur*, et a loco, unde haec ducta, Tibull. I, 6, 31. 32. At ex correctione mea verba *cur solus obambulet ille, Qui* — Tibullo 5, 73. 74. accurate respondent. W.) Ceterum *qui potior vinces* un. Stat. et un. Heinsl. perperam. H. Hamb. *potitor vincla*; Goth. *vinces* pro *nunc es* cum uno apogr. — *fata* in Monac. Vindob. et Ask. — *furta* in ceteris apogr. (Hamb. et G.) Zwic. 1. 2. Paris. Guarn. Corv. Venet. — *Caveto*, quod H. Vossius praetulit, praebent Voss. secundus et Vindob. cum Ald. 1. 2. Muret. et Scal. — *Alterum timeto* est in Zwic. 1. 2. Paris. Guarn. Corv. Venet. et novem apogr. (H. et G.). *Caveto* illi, puto, intulerunt, qui Tibullum rivalem ex animo monere credebant. W.

70. *Versatur celeri Fors levis orbe rotae*] Fortunam antiqui interdum globo, alias (v. c. Cic. in Pison. 10.) rotae insistentem exhibebant, ut late docet Broukh. contra Scaligerum, qui, cum id non meminisset, ex suis reposuerat: *orbe cito*. Pro *fors* fere in libris, ut solet, *fors*; (id in tribus apogr. et Corv. — In Zwic. 1. 2. Paris.

Guarn. Hamb. Goth. et Venet. *Fors. W.*) in Regis *fors brevis*. Uti h. l. *orbis rotæ*, sic contra *orbis rotam* dixit Virgilius in noto illo Georg. IV, 484.: *vento rota constitit orbis*. Absolute *rotam* Propert. II, 8, 8. (7, 32.) dixit in hunc modum:

Vinceris atq; vincis; hæc in amore rota est.

H. *celeris* Goth. *rota* in uno apogr. et Venet. W.

71. *Nam frustra q.* Guelf. 2. II. Opinione H. Vossii, quæ hic narrantur, non vera, sed per iocum et risum ficta esse, quid proficiatur, profecto me fugit. W.

72. *ac refugit*] al. *atque fugit*: cum Guelf. 4. H. Statius notavit: in veteribus libris legi adfirmant, *Sedulus, et crebro prospicit atque fugit*. Inde et ex tribus apogr. H. Vossius recepit *et crebro*, ut suavius sonans. — Voss. 1. aliquis cum Hamb. (a. m.) *et refugit*. — Ceteri libri bis *ac*. — Hamb. *cito* pro *crebro*. — v. 73. Goth. *Si simulat*. — Guarn. *inde* pro *deinde*. W.

74. *excreat usque*] Regius, Guelf. 3. cum aliis (quæ sunt plures Statii, Corv. Paris. Goth. W.) solemnî permutatione, vid. I, 8, 36. et I, 2, 89., *ipse*. — apogr. unum *ill.* Guelf. 4. *atque*. H. *excreet usque* imitatione Ovidii Trist. II, 460. *toties* — *excreet*, satis defenditur. W.

75. *Nescis Colot*, nec alius adstipulatur. — *utere quæso*] Versus sententia vix digna est, de qua multum labores; nec tamen satis intelligo, quorsum spectet. Videtur esse: *utere fortuna*, dum ea potiri licet; nec tamen *utere* absolute a poëta videtur poni potuisse. Substitui voci *quæso*, quæ per se friget, possunt multa: *utere vento*, seu *velis*, seu *remis*. Hæc ex ipsa re petita essent; at e litterarum ductu ductum est, quod Wakefield pro certa emendatione apposuit Silv. crit. P. IV. p. 63. *utere quæstu*, commodis tuis et exerce mercaturam. Quæ nescio an multis sit probaturus. H. *furtivus amor* (κρυπταδὴν φιλότης ap. Mimnermum) est amor, quo clam frui Delia a Tibullo arguitur, ad rivalem inquietandum. Virg. Aen. IV, 171. *Nec iam furtivum Dido meditatür amore*. Et *furtivus amor* pro puella amorî furtivo indulgens dicitur, et *parare* de clandestinis dolis et artibus. Commode autem ex verbis *clandestinus amor* pronomen eo ad verbum *utere* assumferis; ut I, 8, 47.

*At tu, dum primi floret tibi temporis ætas,
Utère.*

Adde

Adde Propert. IV, 5, 57.

*Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus,
Utera.*

Latinos verbum *uti* absolute ponere potuisse, nemo demonstrat. *quæso* est ironice obsecrantis vel irridentis, et verba *nescio quid* certo affirmantis. cf. I, 6, 6. 55. W.

76. *in liquida nat tibi linter aqua*] pro *nat* alii iam vel, ut Reg. et Guelf. 3., *nam*. Tum scribendum foret: *it liquida nam tibi linter aqua*. pro *linter* glossam exhibet Ed. Rom. *navis*. H. *nam* Voss. duo Monac. et Vind. cum Paris. et Hamb. (a. m.) — *lyntus* Vindob. W.

ELEGIA VI.

1. *ut inducar*] Sic Reg. et Corvin. Guelf. 1. 2. 3., sicque editi ante Scal. et Broukh., qui *inducas* e paucis intulerunt. H. *Inducar* in Zwic. 1. 2. Paris. Guarn. Corv. et Venet. est, et in omnibus apographis esse testatur H. Vossius. — Goth. (a. m.) *indicat* — *in pro inducar* — *mihi*. — In Voss. 3. versus 2 — 22. post 52. collocati sunt. W.

3. *saève puer*] haec lectio a Broukh. recepta; nec tamen alia eius auctoritas, quam quod Muretus alios sic habere ait, usus verbo: alii *Quid tibi saève puer*; quod et de virorum doctorum emendatione pronuntiari solet. Vulgo *saevitiae* legitur. Vix dixeris, quomodo haec corruptela oriri inde potuerit, nisi forte ex scripturae compendio. Non quidem prorsus alienum illud: *quid saevitiae tibi est mecum*, n. me, quare tam saevus es in me? parum tamen commodum. In fine versus multi addunt: *est*. H. *Saève puer* Vossiani duo 1. 4. cum Guarn. tuentur. Cetera apogr. cum Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. Paris. Corv. et Venet. *saevitiae*, quae lectio defensores nacta est Goerenzium p. 8. Is sibi iam tueri posse videbatur constructione simili *quid causae*. De compositione *quid saevitiae* nemo, puto, dubitavit, at constructio *saevitia mihi est cum aliquo*, cuius nullum exstet exemplum, neque ratio cogitari possit, improbanda mihi videtur. — Terent. Adel. II, 1, 23. *Quid tibi rei mecum est?* Apud Plaut. Aul. IV, 4, 4. Strobilus vexatus et verberatus queritur: *Quid tibi mecum est commercii, senex?* — Ceterum Zwic. 1. 2. Paris. Guarn. Corv. Goth. et plur. apogr. c. Venet. et Ald. 1. praebent *magna est*, quam lectionem, ut vim maiorem verbis conciliantem, retinendam censet Goerenzius;

zius; neque exempla copulae *est* in pentametro bis positae in Ovidio esse infrequentia, cf. Fast. III, 836. — Ald. 2. Muretus, Statius et Scaliger eiecerunt copulam, quos non sine ratione secutus est Broukhufius. Hamb. *magis*. W.

5. *Iam mihi t.*] Ita inde ab Ald. sec. editur. Alii *nam*, sicque Reg. cum Corvin. Guelf. 3. H. *Nam mihi* Paris. Hamb. Guarn. Corv. Zwic. 1. (2. *iam mihi* — *iam Delia*, sed a seriori manu utrumque in *nam* mutatum) cum Venet. et apogr. nonnullis. — Goth. *iam mihi* tuetur. Pro *iam Delia* Hamb. *mea Delia*. Goerenzio *iam* utroque loco languere visum est, et requiri particula causam indicans saevitiae Amoris; itaque scribendum esse *Nam mihi* — *nam Delia*. Ego sentio, particulam causalem neque pentametro praecedenti neque disticho 1. 2. convenire. Etenim, ex linguae ratione, verba *nam mihi tenduntur casses*, ad pentametrum relata, causam continerent, cur gloria magna non esset, insidias homini composuisse deum; quae sententiarum connexio inepta; et post sententiam generalem *Semper* — *Amor* expectes non particulam *nam*, sed specialem: etiam nunc id mihi usu venit; eaque inclusa est verbis *Iam mihi tend. casses*. Amor insidias struens apud Ovidium Heroid. XX, 45.

*Ut partem effugias, non omnia retia fallas,
Quas tibi, quam credis, plura tetendit Amor.*

Versus sextus a Goth. (a. m.) abest. Voss. 3. *calida*. Voss. 5. *mente*, in marg. *nocte*. W.

7. sqq. Totum locum ad verbum fere reddidit Ovidius. Trist. II, 447 — 62. Adscribam numeros versuum poetae nostri:

*Credere iuranti durum putat esse Tibullus,
Sic etiam de se quod neget illa viro.*

(vl. 7. 8.)

*Fallere custodem demens docuisse fatetur,
Seque sua miserum nunc ait arte premi.*

(v. 9. 10.)

*Saepe, velut gemmam dominae signumve probaret,
Per causam meminit se tetigisse manum.*

(v. 25. 26.)

*Utque refert, digitis saepe est nutuque locutus,
Et tacitam mensae duxit in orbe notam,*

(v. 29. 20.)

*Et quibus e succis abeant de corpore livor,
Impresso fieri qui solet ore, docet.*

(v. 13. 14.)

*Denique ab incauto nimium petit illa marito,
Se quoque atque servet, praeceat ut illa minus.*

(v. 15. 16.)

*Scit, cui latretur, cum solus obambulet ipse, (v. 32.)
Cur toties clausas exforeet ante fores.*

(ex Eleg. sup. v. 74.)

*Multaque dat talis furti praecepta, docetque
Qua nuptae possint fallere ab arte viros.*

7. *Ille quidem iam multa negat*] *Tam multa* Latini quidem dicere solent pro tot; vid. Burmann, ad Lucan. I, 399. IV, 579.; hic tamen sententiam parum commodam reddit. Vulpus ita explicat: fatetur quidem, se cum rivali meo fuisse, tamen negat graviora illa, n. concubitus. Sed et hoc a Tibulli facilitate abest. Facile in animum venire potest, legendum esse: *iam* pro *tam*, ut *multa* sit pro *multum*, ut Scaliger scribendum esse coniecit, comparans Ennii illud *multa manus tendebam*, Ovidius II. Trist. 447. hunc locum ante oculos habens:

Credere iuranti durum patat esse Tibullus,

Sic etiam de se quod negat illa viro.

unde coniecere possis, eum legisse: *Ille quidem iurata negat*. Propert. I, 8, 27.

Hic erit, hic iurata manet.

Ovid. III. Am. 3, 3.

Quam longos habuit nondum iurata capillos.

ubi v. Burm. Fuit, qui vellet: *Ille quidem infimulata negat*. Potest etiam sic refingi: *Ille quidem sua furtiva negat*; quod expeditissimum foret. In Ed. Bas. expressum: *Ille quidem tam multa negat se credere. Durum est. H. Multa pro multum* vel apud pedestres legitur scriptores. Nep. in Epamin. c. 6. *Cum in oratione sua multa invecutus esset in Thebanos*. Caec. ad Cic. 6. Ep. 7. *Qui multa deos venerati sunt contra eius salutem*, quibus comparanda sunt Graeca Aesch. Persl. 499. *Πολλὰ θεοκλυτῶν*. Add. Val. Fl. I, 757, *multa cunctari* et Virg. Aen. IV, 390. Particula autem *tam* adiectivis et adverbis ita, ut neque *quam* neque ut sequatur, saepe adiuncta vim fere superlativi conciliat. Catull. 8, 6. *Ibi illa multa tam iocosa fiebant*. Ad verbum

negat

negat advoces, ad sententiam complendam, pronomen *hoc*. *Pernegare* etiam versu sequenti *sine casu* positum esse apparet, et *negare* apud Cic. Philipp. N, 28. §. 69. *Et si iam negat*. Frequentius *negare* ita usurpatum vidi, ubi quem rogatum vel invitatum rem recusasse, significare vellent. Cio. ad Fam. IV, 4. §. 7. *dixit* (Caesar), *se senatui roganti de Marcello ne hominē quidem causa negaturum*. Iuven. XIV, 134. *Invitatus ad haec aliquis de ponte negabit*. Ita de Mena, qui ad coenam vocatus venire recusaverat, Philippus orator apud Horat. Ep. I, 7, 63. *Neget ille mihi?* Similiter *credere* h. l. et apud Horat. Od. II, 8, 3—5. *Dente si nigro fieres vel uno Turpior ungui, Crederem*. Ovidium, vim verborum *tam multa negat*, quibus *obtestationes* etiam significantur, spectantem, non mirum, dixisse: *Credere iuranti* h. e. *tam multa neganti*. Itaque, quamquam Santenio B. Cr. p. 64. Heynius coniectura *iurata* Tibulli manum assecutus esse videtur, ipse quidem versum sanum iudico cum H. Vossio, qui coniecturam Santenii: *Illa quidem delicta negat*, loco Ovidii Am. II, 4, 3. *delicta fateri* firmatam, attulit, secutusque unum codicem Heinfl. copulam *est* iustulit. Quam nisi etiam Zwic. 1. 2. Guarn. Paris. Corv. Hamb. et Goth. cum ceteris apogr., et Vernet. cum Ald. 1. 2. Mur. Stat. Scal. tuerentur, omissioni non obniterer, quae in fine hexametri Horatii Sat. I, 9, 42. *ut contendere durum est* probata est Bentleio p. 269. W.

8. *usque*] ipsa unus Gebh. *quod neget illa* un. Broukh., petitum ex Nasone. Et si *pernegat illa* pro *usque* lenius ac mollius esset. Unus Statii etiam: *Nam sic et de me p.* H. De vocula *usque* cum pronomine in libro mutata cf. I, 5, 74. Et Statius dedit *illa viro*, quod in Voss. 3. exstat. Compositum tamen *pernego* non facit, ut adiectum *usque* superfluum putem. W.

9. *ludere*] Guelf. 2. *laedere*. H. H. Vossius e codice uno recepit *posset quo*, coll. I, 7, 3. Sane *qui* et *quisquis*, si, ne aliaque verba, initio fere sententiarum collocanda, postulante vel metri lege vel sensus ratione vel soni suavitate, interponuntur, vid. I, 3, 79. I, 10, 1.; at h. l. editori novissimo sententiae metricae obstat ratio, ex qua verbum, cui pondus inest maius, post caesuram tertii pedis ponendum est. Praeter ea, quae ad I, 5, 61. allata sunt, conf. I, 4, 15. I, 10, 1. II, 1, 39. 41. Atque pondus inest verbis *quo* — *pacto*, ut relativo III, 1, 15. Dicite, *Pierides, quoniam donetur honore*. Add. Horat. Ep. II, 1,

211. 233. Et altera pars pentametri, si quis requirat, similiter apud Albiū composita est I, 3, 89. I, 7, 21. His denique adde codicum auctoritatem. — V. 10. Hamb. iam pro nunc (a. m.). — Ald. 1. 2. Mur. Scal. Stat, *heu*. At apogr. Zwic. 1. 2. Paris. Guarn. Corv. Venet. *heu*, *heu*. W.

11. *Fingere tunc didicit causas, cur sola cubaret, Cardine tunc tacito vertere posse fores*] Reposui e codd. in quibus Guelf. 1. 4. utroque versu *tunc* pro *nunc*. Ita erat in antiquis Edd. etiam Rom. et Lips. et in vulgg. inde ab Ald. sec., male mutatum in Scaligeri edit., qui Ald. 1. sequitur; et ita sensus exigebat, structuraeque et totius loci ratio. Omnia enim praeterito tempore offeruntur, et si *nunc* fiare deberet, requireretur *cubet*; sed est etiam in seq. *abiret*. Viderat hoc etiam Ayrmann. in Vita Tibulli §. 68. Porro pro *cur*, quod ab Aldinis Mur. Stat. Scal. receptum, in Ed. Rom. et Lips. aliisque vett. add., ut et in Guelf. 1. 2. 4., est *ut*: in Corvin. autem: *quicis*. Tum in Vicent. *forem*, a qua totum sequens distichon abest. H. H. Vossius, ea secutus, quae ipse ad I, 1, 21. praecepit, 11. 12. 13. dedit *tum*, idque in pluribus apogr. esse testatur. Ego ter reposui *tunc* et secundum notam ad eundem locum factam et ex codicum auctoritate. Paris. quidem: texti illud exhibet; et Ald. 2. Mur. cum Stat. Apographorum pars *tunc*, pars *nunc* praebet. Particulas autem *nunc* — *tunc* sibi oppositas esse, docet etiam Tibull. I, 9, 29 — 31. et Iuven. VII, 94 — 96. *Quis nunc crit aut Proculus* —? *Tunc par ingenio pretium, tunc utilis multis*. — Goerenaius, ad lectionem *nunc* — *nunc* proclivis, notat: „*didicit*, *quidam*, est h. l. *scit*, *tenet*, sc. a me edocta, et exercitatione confirmata. Ita optime sibi opponuntur *nunc didicit* — *tunc dedi*.“ Et sane sententiae eius suffragantur libri Zwic. 1. 2. Guarn. lib. Scheff. cum Venet. At contra eam rationes Heynii satis valent. — Hamb. et Corv. *nunc* — *tum*. Goth. *tunc* — *tum*. — Pro *cur*, quod firmat Monac. et Guarn., dat Hamb. *quicis*, Ask. *qua*, in marg. *ut*; cetera apogr. (Goth.) cum Zwic. 1. 2. Paris. lib. Scheff. *ut*. — Goth. *fertere* (a. m.) pro *vertere*. Venet. *forem* pro *fores*. W.

13. *Tum succos h.*] Etiam hio Rom. et Lips. cum aliis, Guelf. 2. a pr. m. 3. 4. *Tunc*, quod maiorem vim orationi conciliat. Novatum in Scaligerana *tum*. H. quod est in Corv. Hamb. Guarn. At Zwic. 1. 2. Goth. Venet. *tunc*.

tunc. — Parif. Guarn. Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. *quis*, quod cum Heynio propagavit H. Vossius. Reduxi *quis*, scripturam Ald. 1. 2. Mur. et Stat. — Corv. *abesset* pro *abiret*. — Forcellini sub v. *Endiadys* primo loco ponit verba Tibulli *succos herbasque* h. e. succos herbarum. W.

16. *peccet ut illa minus*] Servavi hanc lectionem, quia non multum referebat, utro modo legeretur, quanquam pro vera non habeo. Verius est, quod in omnibus legitur: *peccet ut illa nihil*, nisi quod Venetae: *peccet ut ipsa nihil* habent. Broukh. in duobus Italis invenerat *minus*, quod probabat, quia ita etiam Ovid. in illo loco II. Trist. 458. Mihi vero ex hoc ipso ista lectio in duos illos libros venisse videtur. H. Heynii iudicium amplexus H. Vossius reposuit *nihil*; quem sequor. Nam *nihil* habent praeter codices etiam Corv. Venet. Ald. 1. 2. Mur. Scal. Stat. omnesque editiones ante Broukhufium, qui primus, quod sciam, dedit *minus*, quod est in Voss. 4. et Guarn.; vid. etiam Stat. Broukhufius, ut lectionem *nihil* praeter Albii mentem iudicaret, eo, puto, motus est, quod existimabat, Tibullum stultum fuisse, si, dummodo rivales fructu Deliae intercluderet, ipse ea carere voluisset, neque vim zelotypiae Albianae animo capiebat. W.

17. 18. *neu iuvenes celebret*] Reg. cum aliis, *ne. mox laxo* — *sinus*, vett. edd. est lectio; quod male mutarunt Aldinae et Stat. in *lasso*, ut habent Parif. et Guarn. cum tribus apographis; unum apogr. *lassu*; in Thurn. *lappo*; utrumque vitiole, sed erratum ex more. (Cf. infr. 40. et I, 9, 55. W.) Apud Rutil. I, 371. recte contra libros receptam:

Laxatum cohibet vicina Faleria cursum.

Vulgatam, quam in nostro restituit Muretus, tuetur Ovid. Epist. 16, 247.

Prodita sunt, memini, tunica tua pectora laxa.

et in Fast. IV, 436.

Haec gremium, laxos degravat illa sinus.

ubi Neapolis item ex aliis laudat *lappos*. H. Apogr. duo praebent *non*, unum *heu*, Voss. unus *ne*, aberrationes notae, vid. Obs. ad I, 2, 37. At H. Vossius intulit *ne iuvenes*. Nam praecepto generali ea, quibus illud sigillatim declararetur, per particulam *neu* annecti non posse. Quae observatio ut vera, ita falso ad hunc locum translata est.

Nam

Nam praecepti, quod 15. 16. de uxore custodienda datum erat coniugi, partes sigillatim 17 — 22. exsequunturo Albio non opus erat vinculo ad orationem horum versuum cum superioribus copulandam. Atque, qua ratione H. Vossius illa, quae versus 15. 16. excipiunt, per verba *caveto*, *ne*, eadem ipse per verba *caveto*, *neu* adiungo; utque constructio continuaretur: *caveto*, *neu celebret*, *neve cubet*, *neu decipiat*, punctum post *sinu* sustuli. Animadvertant vero Latinitatis studiosi, Latinos post notionem *prohibere* vel *vitare* vel *deprecari* particulas *neu* — *neu* — *neu* ita posuisse, ut sententiae singulae accurate distinguerentur. Liv. 25, 38. *Scipiones me — excitant saepe somno*, (scil. precantes) *neu se neu invictos per octo annos in his terris milites suos, commilitones vestros, neu rempublicam patiar inultam*. Virgil. Ge. II, 298 — 302. *Neve tibi ad solem vergant vineta cadentem; Neve inter vites corulum sere; neve flagella Summa pete — neu ferro laede retuso Semina; neve oleae silvestris inferere truncos*. Add. Ge. IV, 47 — 50. Aen. IX, 42. Horat. Ep. II, 3, 189. Ovid. Met. II, 138. 139. et Grati. Cyneg. 122. cf. Obss. ad I, 2, 37. 38. Ex quo apparet, Latinos res, si factae non erant, per voculas *neque* — *neque*, sin volebant, per voculas *neu* — *neu* disiunxisse. Neque hoc non cohaeret cum usu vocularum *seu* — *seu*. — Quartum *neu* Tibullus cum *que* — *ne* mutavit; quas particulas pro *neu* alibi usurpatas vidi, ut Aen. III, 159. 160. *Tu moenia magnis Magna para, longumque fugae ne linque laborem*. et Aen. VI, 465. *Siste gradum, teque adspecu ne subtrahere nostro*. Similis variatio existat apud Horatium Sat. II, 2, 82 — 86.

*Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam,
Sive diem festum rediens adduxerit annus,
Seu recreare volet tenuatam corpus, ubique
Accedent anni, et tractari mollius aetas
Iubecilla volet.*

ubi cum pro tertio *sive* positum sit *et ubi*, et tertia sententia similiter, ut quarta apud Tibullum, duo comprehendat, vereor ut coniectura Bentleii *ubique* p. 287. proposita multos nactura sit approbatores. Idem Bentleyus loci Horatiani Ep. II, 3, 182 sqq. non tamen *intus Digna geri promes in scenam, multaque tolles Ex oculis, quae max narret facundia praesens: Ne pueros coram populo Medea trucidet; Aut humana palam coquat exta nefarius Atrous* etc., cum eo congruentis, quod paulo ante potatum est: ubi praecepti

cepti generalis propositi partes sigillatim subiiciantur, non opus esse vinculo ad partes cum summa praecepti connectendas, rationem non perspexit, notans p. 425. „Tolles, inquit, ex oculis, *ne, ἵνα μὴ*, coram populo nefaria illa et atrocía et incredibilia ostendantur.“ Mitto cetera. Nam per logicen fieri nequit, ut *ne* pendeat a verbo *tolles*; sed Horatius inde a verbis *Ne pueros* id, quod posuerat, exemplis declarat. — In Tibullo H. Voss. ex Hamb. hunc posuit verborum ordinem: *nullo geletret*, repugnantem iis, quae ad v. 9. notata sunt, et ceterorum codicum auctoritati. — Goth. *vivens* pro *iuvens*, apogr. duo *iuvens*. — 19. Hamb. *heu* pro *neu*. — 20. Goth. *detrachāt* pro *Ne trahat*, Hamb. (a. m.) *mensē* pro *mensae*. Librum Scaligeri ut pro *in* praebere Broukhufius nescio unde acceperit; id vero novissimum editorem movit, ut de coniectura *ut mensae* scribendum censeret, scilicet ut oratio vulgaris fieret. W.

20. *detrachāt* Guelf. 1. — *ducat in orbe notas*] Ovid. Trist. II, v. 454. *notam*.

21. *Exibit quum saepe, time, seu visere d. etc.*] *quum* Corvin., et sic male Statius corrigebat. Admonitio istis temporibus valde utilis. v. Propert. II, 15, 20. Iuven. VI, 439. Lucian. de Amor. c. 42. ubi verba: πᾶς θεῶν ἐπιτρίβων, corrupta esse omnes clamant; fortasse leg. πᾶς θεῶς θεῶν ἐπιτρίβων. Et Lucilius iam ab aliis laudatus:

Aut cum iter est aliquo et causam commenta viai —

Aut apud aurificem, ad matrem, cognatam ad amicam,

Aut operatum aliquo in celebri cum aequalibus fano.

H. Apogr. Voss. *exhibuit* (Guarn.) — *neu* (Goth.) — *viscere* (Hamb.) — *deceat*. Goth. *adeundo* (a. m.). — *visere sacra* notat ire ad visendum, vel ire, ut intersit sacris. In Orat. pro dom. c. 40. *Quid tibi necesse fuit — sacrificium, quod alienae domi fieret, invisere?* — Exemplis, quibus in commentario notionem particulae seu illustravi, addere liceat Perf. I, 67. ubi *sive* pro *vel si* usurpatur:

Sive opus in mores, in luxum et prandia regum

Dicere, res grandes nostro dat Musa poetae.

Qui locus nulla eget emendatione. Populi iudicium hoc erat: Vel si vitam communem describit vel describendi impositum ei est officium, grandis est vates. *et prandia* est vera lectio. Nam *prandia regum*, h. e. nobilium et divitum,

tum, ad luxum pertinent. Ubi penes rationem est disceptare, codicum numero et auctoritate frustra certaveris. W.

23. *illam sequar unus ad aras*] Scaliger reposuerat *ad aram*, quod una tantum fuisset, in eius consulis domo sita, cuius eo mense fasces essent. Sed cum in hoc operto non nisi primariae feminae adfuisse videantur, non vero libertinae, qualis Delia erat, cumque, nisi semel, istud sacrum in anno non fieret, Broukh. recte revocavit *aras*, ut intelligantur publica Bonae Deae templa, ad quae quotidie adibat promiscua feminarum multitudo. Duas autem fuisse eius aedes Romae, idem docte ostendit. H. Apogr., nescio quae, *credis — nunc — sinivisse*. Codices fere omnes et editiones *Tunc*. Editio Statii *tum*, quod H. Vossius amplexus est. — Goerenzius, cohaerentiam sententiarum restituendam esse arbitratus, absonumque iudicans argumentum, quo, a suo commodo desunto, amator maritum permovere studeret, corrigit 24. *Tunc tibi non* etc. hoc sensu: tunc non est, quod timeas, cum oculis modo domina frui liceat. Quae sententia obscure enuntiata, vereor, ut verbis Tibulli conveniat, quorum integritas manum emendatricem non desiderat. W.

25. *signumve*] Broukh. ex uno, et sic Ovid. II. Trist. 451.; vulgo *signumque*. Tum eius observandum, quod, ut nimis tenue et exile, in elegis ferebat, in Oda vero reiciebat Bentlei. ad Horat. III, 11, 18. Laudavit quidem plura loca Burm. ad Ovid. Met. VIII, 16.; quibus adice Grat. Cyneg. 224. Nec tamen efficere potuit, ut h. l. minus ieiuna fieret oratio vocola eius, quam facile evitare poterat poeta, v. c. *gemma digiti signumve*. Naso Trist. II. l. c. *gemma dominae*, mox. Reg. *manu*; et v. 31. *nec me nunc d.* H. *Sighumve* septem apogr. firmant et Guar. cum Zwic. 1. 2. *signumque* Paris. Hamb. Goth. Venet. — 26. Zwic. 1. *manu*. — 27. apogr. unum *vino* pro *merq.* Hamb. *ast*, suo more, ubi vel metrum obstat. — 30. *feret* apogr. duo. cf. Obsf. ad III, 1, 19. De positura verborum *contra deos* vid. Obsf. ad I, 7, 56. — 31. *nec me nunc* Voss. unus et Bern. W.

32. *Instabat t.*] hinc, ut alia huius Elegiae, effecti versus 459. 460. ap. Ovid. II. Trist., quos tamen ab aliena manu accessisse existimo; male enim cum ceteris cohaerent. H. Tu vide de iis disputata ad I, 5, 69. — Ad Tibullum hic notandum est; interposita *nec me — pudebit* construetio.

ctionem *Ille ego sum* — cui non turbare; neque Horatium Od. II, 4, 21 — 24. hoc structuræ genus repudiasse:

*Brachia et voltum teretesque furas
Integer laudo — fuge suspicari —
Cuius octavum trepidavit actas
Claudere lustrum.*

aut Graecos. Soph. Ai. 421.

*Οὐκ ἔτ' ἄνδρα μὴ
τόνδ' ἰδῆναι, ἔπος
Ἐξερῶ μέγ', οἷον οὐ κ. τ. λ.*

Metus est, ne non amplius virum hunc conspiciatis, magnifica verba eloquar, qualem non etc. — Ceterum versus 32. e Goth. (a. m.) exulat. W.

33. Ante hunc versum inserti sunt a Scaligero versus sex novissimi ex superiore Elegia: *Non frustra quidam iam etc.* Disputatum est de hac translatione copiose ad e. l. Nunc vero etiam illud monendum, vix alium tam parum commodum locum illis reperiri potuisse. Exponit poëta Deliae marito ea, quae facta erant, fraudes superiorum temporum, quibus excitaret eum et asperaret in moechum, quicum tum consueſcebat Delia:

*Ille ego sum, nec me iam dicere vera pigebit,
Instabat tpta cui tua nocte canis.*

Quam male nunc subiicitur!

*Non frustra quidam iam nunc in limine perstat,
Sedulus, ac crebro prospicit ac refugit.*

etc. inprimis illa: *utere quaeſo, Dum licet.*

34. *Servare, ah fr.]* Reduxi hoc, quod male in prior editione eliseram, Vulpium sequutus, qui Scaligero nimium obtemperaverat. Ab hoc enim extrusum *ah*, quoniam ex eius codice, ut ex aliis, exciderat. Atqui id facile fieri potuit, praesertim cum scribi fere soleat *a*. Et versus parum numerosus est, eo sublato. Habent denique *a* vel *ah* codd. et edd. fere omnes; alii, ut Guelf. 1. 4., *ac* vel *heu*. Guelf. 3. *et*. Cum Scaligero tamen Regius faciebat. H. Omittunt *ah* Paris, Hamb. apogr. nonnulla et Stat. — In Monac. *et*. — Burmannus ad Anthol. Lat. T. I. p. 610. Broukhusio obtemperandum fuisse monuerat. Ad codicum enim auctoritatem accedit, quod Latini finalem brevem ante *ſi* et *bl* haud crebro producant. Ald. 1. 2. Scal. Stat.

Stat. Corv. post *servare* distinguunt. Voss. 2. *tenear* et 5. *quid opus est tenere tibi coniuge.* W.

35. *absentes alios suspirat amores*] Broukh. maluit: *absentis*, ut genitivus esset. Sed etiam si sic scriberem, nollem ita accipere, quia durum est: *amores alios absentis suspirat*, elegantia autem poetis sollemnis est *amores absentes*, dicere pro amatore absente. *amores suspirare* est desiderare absentem amantem. Inf. IV, 5, 11.

Quod si forte alios iam nunc suspirat amores.

Sic Galli *soupirer*. In usu illustrando multus est Broukhufius, qui, ut aliquid efficeret, in hunc saltem modum notata dispescere debebat: vulgari loquendi modo *suspirare* dicimur *aliqua re*, vel, *propter aliquam rem*. Adeoque recte Lucret. IV, 1185.

Nec mulier semper ficto suspirat amore.

Ut vero tot alia similia in actionem deflexa sunt a poetis, v. c. *sonare cantus*, *olere myrrham*, sic dici coepit: *suspirare amorem*. Mox paullo doctius deflexum est in eum sensum, ut sit, *suspirando desiderare*, ut in illo Iuven. XI, 152.

Suspirat longo non visam tempore matrem.

H. Aliam, neque-felicem, viam constructionis explicandae est ingressus Aftius ad Catull. 64, 98. Anth. Lat. p. 158., qui praepositionem *in* omissam esse statuit. — Pro *sim. sub.* Hamb. *subito fingit.* W.

37. *At mihi*] Guelf. 2. *Hanc mihi.* H. Monac. *Et mihi*, inarg. Bern. *ut mihi*. Frequens est verborum *at* — *et* — *ut* permutatio, cf. ad I, 9, 48.; hic Paris. Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. ceteraque apogr. praeter Monac. cum Ald. 1. 2. Mur. Stat. Scal. et Venet. *at* tuentur. — Stat. *servandum*. Vulgo post *pedum* puncto distinctum vidi; quam interpunctionem mutavi, cum verba *Tunc procul absitis* ad priora *At mihi* — *credas* referenda esse appareat; atque *tunc* significet: *si mihi illam servandam credideris*. Verba autem *non saeva* — *pedum*, pro adiectis habenda hoc sensu: *in qua re servi conditionem libenter subibo*, qua fide, quoque effectu officium suum marito praestiturus sit, ostendunt. Sententiam *At* — *credas* optata notare, ita ut sequentia *Tunc procul* etc. protasin inde accipiant, ad I, 10, 11. docui. Cave igitur particulam *si* ante *credas* intelligendam putes. Diversus est locus 53. *attigeris*, ubi certe

si intelligi potest. Nam ad hunc posteriorem locum illustrandum monere iuvat, ut Theodiscam linguam, ita Latinam eam sententiarum conditionalium iuncturam invenisse, ut particula *si*, salvo sensu, abesse possit, quamquam poetis crebrius, in primis Horatio in Satiris et Iuvenali, quam pedestribus scriptoribus usurpatam. Hor. Sat. II, 6, 39.

Dixeris, experiar, si vis, potes, addit, et instat.

cuius constructionis exempla permulta congeffit Bentleius ad Sat. II, 6, 48. p. 326. quibus adde Iuven. III, 78.

Graeculus esuriens in coelum, iusseris, ibit,

et III, 193 — 6.

*Nos urbem colimus, tenui tiliacina fultam
Magna parte sui. Nam sic labentibus obstat
Villicus; et veteris rimae contextit hiatam,
Securos pendente iubet dormire ruina.*

ubi neque Ruperti verum vidit, clamans: „Oratio scabra est: *obstat* — et *contextit* — *iubet*. Fluet, si rescripseris *iubens*,“ neque Heinecke, in Animadv. p. 73. e libris *cum textit* recipiendum esse censens. Omnia constant, modo *sic* explices: tam negligenter et oscitanter — quae notio prioribus subest, cf. XIV, 92., — et *contextit* pro vulgari *si contextit*, possum esse flatuas. E pedestribus unum apponam Livii locum XXI, 44. *Inde cesserò, in Africam transcendes*. Quae omnia contemplans, H. Vossio assentiri non possum, qui in hac sententiarum coniunctione protasin interrogative pronuntiatam esse censet ad Virg. Ge. II, 519. *Venit hiems? teritur Sicyonia baccæ trapetis*. W.

38. *detracto*] Broukh. ex una Ed. Reg. Lep. archaismum captabat: *detracto*. H. Formam *detracto*, quam textui intulit Broukh., praebet Paris. cum Voss. 3., et 4. a manu sec. W.

39. *quisquis colis a.*] ita e ratione sermonis Broukh. recepit; recte. Ubique *colit*. H. Lectionem *colis*, quam olim Guyetus et Heinsius probaverunt, nuper Hufschkius ad I, 3, 21. p. 36., firmant libri Voss. 4. Zwic. 1. 2. et Guarn. Et permutationis secundae et tertiae personae exempla non rara. Vid. ad I, 2, 35. et infr. 53. Add. I, 8, 55. De sono denique adeas Obsl. ad I, 3, 21. — At H. Vossius de coniectura dedit *Tum: Procul hinc absit, quisquis colit arte capillos*, et sono verborum, *absitis, quisquis* offensus,

ſensus, et ianitori nocturno ratus, ſi quid ante fores moveretur, clamanti, tertiam melius convenire perſonam. Fingit enim ille, poſt *Tum* ſupplendum eſſe *clamo*, quatuorque verſus 39 — 42. eſſe verba, quibus ipſe ianitor aliquando, ſtrepitu audito, uſurus ſit. Quam interpretationem neque verſus 39. 40. poſtulant, et 41. 42. reſpuunt. Non ianitoris ſibi onus depoſcit, ſed cuſtodis, neque aliud quid pollicetur, niſi hoc: ſi Deliam ſibi ſervandam credidiſſet, ſe curaturum eſſe, ne quis foribus adrepere (39. 40.), aut in via Deliam tentare auderet (41. 42.). Itaque verba *Tunc procul abſitis* notant: Tunc faciam, ut procul abſitis. Cumque duae ſint ſententiae, quibus ſenſa 39 — 42. elocutus eſt Albius, perſonarum *abſitis*, *quisquis colis* — *et quisquis occurreret, ſtet*, neminem morabitur diverſitas. Conf. I, 1, 15 — 18. in votis *Flava Ceres tibi ſit* — *et ponatur Priapus*. Ad conſtructionem verborum *abſitis*, *quisquis colis* compares Catull. XXXI, 14. *Ridete, quidquid eſt domi cachinnorum*. Tum ex Voſſ. 2. et libro Angl. Heinſii reſpoſuit H. Voſſius. Hamb. collit (a. m.). W.

40. *Effluit effuſo cui toga laxa ſinu*] Regius, Ed. Rom. cum aliis *et fluit*, ut ſaepe in libris et variatur et peccatur. Sic apud Ovid. II. Met. 144. *effulget* unus, ubi reliqui *et fulget*. (Apud Virg. Ge. II, 352. in libris verba *effuſus* atque *et fuſus* permutantur. W.) Simplex *fluere* in hac re uſitatus. Sed v. Gronov. II. Obſſ. c. 7. Hoc tamen loco copula ſuaviorem verſum reddit: *Et fluit e*. Albinov. II, 26. tales linus *ventoſos* vocat. Pro *laxa* male Aldinae Mur. et Stat. invexerant *lapſa*, quod rurfus Scalliger eiecit. In libb. etiam *laſſa*. v. ad v. 18. H. *Et fluit*, quod Heynius praetulit, et H. Voſſius recepit, dare non dubitavi. Notio enim verbi *effluit* ab hoc loco aliena eſt; quod ſenſiſſe videtur Statius, qui haec notavit: „In veteri libro fuiſſe dicunt *Et fluit*. *Fluere veſtem* dixit, ut Catullus (64, 68.) *fluitantis amictus*, et Tacitus (Germ. c. 17.) *fluitantem veſtem* et Virg. (Aen. I, 320.) *ſinus fluentes*.“ Nec Claudianum, non optimae Latinitatis auctorem, moror, qui de IV. conſul. Honorii canens dixit 208. *Simili chlamys effluit auro*; quamquam Broukhufius eo loco nititur, atque Gronovius l. l. p. 264. ad Claudianum explicandum Tibulli attulit verſum. Nec codicum auctoritate deſtituta eſt lectio, quam Albio reddidi, quippe quae ſit in apogr. quinque (Hamb.) et Corv. — Accedit quod, me iudice, ſyndeton duo hominum elegantium genera notaret, ſinguli autem

autem corruptores et capillis et toga insignes fingendi sunt. Duae vero sententiae per *qui et qui* vinctae ad unum referri possunt; vid. not. ad III, 2, 4. — Ceterum *fluens vestis* contraria est adstrictae, quod Tacitus docet Germ. c. 17. *Locupletissimi veste distinguuntur — non fluente — sed stricta et singulos artus exprimente.* Gronovius l. 1. „proprium hoc verbum (*effluere*) vestitus laxi, qui ad ornatum diducitur.“ Add. Heyn. ad Tib. I, 7, 46. Paris. *lassa, laxa* praetulit et Statius. W.

42. *Stet procul, atque alia stet procul ante via*] Ex aliquot libris, quibus adde Guelf. 2., versum ita concinnavit Broukh., parum concinne, me quidem iudice. In Libris et Edd. est *aut alia*; fortasse leg. ex usu et genio poetarum:

Stet procul ante, alia stet procul ante via.

et sic iam Statium coniecisse nunc reperio. (Hanc coniecturam Heynii, et Statii, qui alia praeterea coniecit, recepit H. Vossius, quem secutus sum, quamquam ne sic quidem persanatum versum iudicabam. Mitscherlichius in Tent. crit. p. 10. haec notavit: „Verba *aut alia stet procul ante via*, pro emblemate miselli versificatoris habenda esse, unumquodque eius verbum arguit.“ *Procul* cum vi repetitum II, 1, 82., et apud Iuvenal. XIV, 44 — 46.

*Nil dictu foedum visuque haec limina tangat,
Intra quas puer est: procul hinc, procul inde puellae
Lenonum et cantus pernoctantis parafiti.*

ubi e codicibus duobus Paris. leg. *Procul hinc, procul ite puellae.* Nam verba *hinc — inde* significant *ab hac et ab illa parte*, vid. ibid. 12. 13. *Barbatus licet admoveas mille inde magistros, Hinc totidem.* — *Stet procul* est *faciam, ut stet procul, custodiam, puta, diligentia.* Si hoc, de tempore nocturno cogitari non potest, neque hilum admonet oratio Tibulli. Verba *ne possit crimen habere* ad Deliam pertinent, hoc sensu: ne in suspiciones minimas venire possit de alio cupiendo. *Crimina* apud Ovid. XIX, 112. sunt criminationes, laesam esse fidem. Add. Tibull. IV, 14, 3. Voss. libri tres *atque*, ceteri omnes *aut.* W.) In longiori versu mollior in aliis iunctura: *ne crimen possit habere.* (Hunc ordinem verborum et Statius praefert, cui recte repugnat H. Vossius. Conf. l, 5, 13. *ne possent saeva nocere.* Maxima apogr. pars (Hamb.) tuetur posituram receptam cum Paris. Guarn. et Corv. At Zwic. 2. *crimen possit*;

possit; et Zwic. 1. cum Venet. *crimen posset*, *perperam. posset* etiam unum apogr. — Duo apogr. (Goth.) *circum possit*. W.) mox v. 44. in Regio vitiose *fini*.

43. *ipse deus*] Quod contra Vulpium, qui ad *Bellonam* retulit verba *ipse deus*, nupertimús monuit editor, scribendum tum fuisse *ipsa deus*, verum non videtur. Nusquam enim, quod sciam, vocabulum *deus* ita posuerunt Latini, ut pro vero feminino habitum appositioni feminini generis adiungerent; sed ita aliquoties, ut *deus* notaret numen; unde *deam* etiam illo significari non mirum est, ut apud Virg. Aen. II, 632. Aeneas *ducente deo* dicit, quamquam Venerem illud, quod enarrat, praestitisse officium bene scit. Certe scriptoribus aetatis aureae usum, qualem ille ponit, alienum iudico. W.

46. *non amens v. l. timet*] Ita iam emendatum in Ald. sec. et hinc vulgata lectio facta, quam firmavit Broukh. e melioribus libris, in quibus Guelf. 3.; in aliis fere: *non et amans* vel *non et amens*. Nempe ferre non poterant facies homines, post *nec* in altero membro esse *non*; hinc inferebant copulam; alius, ut metrum ne laederetur, scribebat *amans*. H. Pentametrum apogr. duo, Corv. Mur. et Statius, uti Heynius, exhibent. — Guarn. Parif. Zwic. 2. et Scal., qui Ald. 1. sequitur, et Venet. dant *non et amans*; apogr. novem, pars *non et amens* (et Zwic. 1. cum Venet.), pars *non et amans* (Hamb. Goth.). Haud scio an *nec* — *non* pro *nec* — *nec* vel *non* — *non* posuerit Tibullus. Graeci certe similiter particulas *οὐτε* — *οὐ* et *μήτε* — *μή* coniunxerunt. Herodot. VIII, 98. τοὺς οὐτε νικητοῦς, οὐκ ὀμβροῦς, οὐ καίμα, οὐ τῷ ἐργῷ κ. τ. λ. Anacr. 17, 7. Ποίει δ' ἐμοὶ κατ' αὐτὸ Μῆτ' ἄσπρα, μήθ' ἁμαζαν, Μῆ στυγνὸν Ωρίωνα. Vid. magnam exemplorum copiam a Schaefero ad L. Bos. p. 229. congestam. Erunt tamen, qui cum H. Vossio *nec* pro *ne* — *quidem* dictum esse malint. Iuvén. II, 152. *nec pueri credunt*. conf. Not. ad I, 6, 69 — Exemplis, quibus *verbera torta* illustravi, add. Soph. Antig. *πλεκταὶ ἀσπίνοι* et Oed. R. 1. 64. *πλεκταὶ ἐώραι*. — In hexametro Ask. *tibi* — *victa* pro *ubi* — *motu*. Parif. et Goth. (a. m.) *mota*. Ut hic *Bellonae motu*, ita apud Cicer. de Divin. II, 30. *Iovis pulsu* dictum est. W.

47. *suos caedit violenta lacertos*] Ita emendatum in Ald. sec.; atq. in pr. *violata*, quod et in aliis vett. edd. et codd. erat, ut contra factum inf. IV, 1, 76. *violenta* h. l. est *saeva*, trux. v. IV, 2, 3. H. Guarn. *cecidit* — *violata*. Hamb. (a. m.) *bibenne* — *cedit*. Zwic. 1. 2. Parif. cum Venet. *vio-*

lata. In apogr. cedit violata, etiam viduata. Notes bipenne pro bipenni. A Goth. abest versus (a. m.). W.

48. *Sanguineque effuso spargit inulta Deam*] quorum *inulta*? Vulpinus verbum ita interpretatur, ut dicat, neminem fuisse, qui vulnera illa ulcisceretur. Ita vero friget illud vocabulum. In Ed. Rom. *Sanguine et e. f. inepta D.*, et sic etiam habebat liber Commelini; sed hoc pro reliquo carmine nimis tenue. Enimvero vide notam ad h. v. *Sanguine et* est etiam in Guelf. 1. 2. 4. H. Paris. *sanguine et* — Zwic. 1. et in apogr. *multa* pro *inulta*. W.

49. *praefixa*] Corvin. *perfixa*. H. Et Zwic. 2. Ad constructionem illustrandam facit locus Val. Fl. I, 837: *galeis praefixa domus*. — v. 50. Apogr. quinque cum Guar. et Zwic. 2. *mouet* pro *monet*. — 52. Venet. et Zwic. 1. *decidisse* pro *didicisse*. — Goth. (a. m.) *nec pro no*. W.

53. *Attigeris*] Broukh. e melioribus, ut iam coniecerant Auratus, Fruter., Doufa. Vulgo: *Attigerit*. mox Ed. Lips. cum quibusdam: *ut hinc v.* nempe ex ara. H. *Attigeris* tumentur Monac. Bern. Voss. 5., ceteri libri cum Venet. *attigerit*. Praeterea Hamb. *libenter* pro *labentur*; apogr. et hic *ventus*, etiam *deripereque* (Goth.); Venet. *hinc* pro *hic*. Ceterum imprecantes a rebus, quae forte tractantur vel fiunt, verba transferre solent, ut II. III, 299. Soph. Ai. 1177 — 79., vel qb id actionem aliquam transigere, ut inde translationes verborum petant, et imprecationi vim addant. cf. Liv. 21, 45. — Cod. Voss. 3. versus 53 — 86. post 39. translatos habet. — 55. pro *et tibi* Voss. 3. *et mihi*. — Goth. *me* pro *mea*. W.

56. *fit, precor, illa levis*] Contra interpretationem Scalligeri Broukhussique, quos Heynius in Notis sequutus est, disputat H. Vossius, monens, neque *levis* pro vaniloquus dictum esse, neque futurum tempus, quod coniunctivo praesentis *fit* significetur, aptum esse. Etenim si quis mentiat, eo tempore, quo loquatur, mendacium dicere, non quum taceat. Itaque Tibullo, si sensum, quem viri nominati apponerent, reddere voluisset, dicendum fuisse, vel *illa levis fuerit*, vel melius, *vana, precor, fuerit*. Neque Vulpium certam sequi bonamque rationem, qui notarit: „velim sacerdotem illam Bellonae *levem* esse, nimirum vel minus severam, vel minus constantem, ut id non curet efficere, quod minata est.“ Nam, si dea rem non perfecisset, ipsam *facilem* appellandam fuisse, non *levem*, nedum eius sacerdotem.

Quae

Quae ut recte exposita sunt, ita improbanda coniectura, quam ille recepit: *ulla levis* scil. poena, h. e. ulla e levium poenarum numero. Nam vereor, ne illa Vossii verborum compositio: *sit tibi ulla levis poena* e lingua Teutonica originem ducat, non e Latinorum sermone, qui dicunt *levis aliqua poena*. Certe exempla laudata, Iuven. XIII, 299. Val. Fl. IV, 582. Quint. Declam. V. p. 66. nil probant. Ceterum *ille* et *illius* permutantur, vid. I, 4, 36. et Horat. Epist. I, 18, 37. — Quid restat? Aut ut statuamus, Tibullum, *illa* ad poenas referentem, sloecismum fecisse, quali Bentleius coniectura sua liberare voluit Horatium Sat. I, 1, 63., ubi verba *illi* — *miserum* prioribus *bona pars hominum* non accurate conveniunt. — A singulari ad pluralem optimi Graecorum scriptorum transierunt, ut Soph. Philoct. 446. οὐδέ τις κακὸν οὐκ ἀπώλετο, Ἀλλ' ἐν περιτέλλουσιν αὐτὰ δαίμονες. Add. ibid. 305. 307. — Aut superest, ut verba *illa sit levis* explicemus: fiat, ut illa sacerdos levis sit, h. e. fidem et auctoritatem amittat; hoc vero fiebat, si Delia, ubi peccaverat, punita non erat. Itaque verbis sensus inest: *nulla te, Delia, sequatur poena. Levem* autem dici, qui fide careat, constat, nec de explicatione: fiat ut levis sit, dubitabis, modo memineris, verba El. 1, 49. *sit dives iure* significare: fiat, ut dives sit, divitias sibi comparet. Hanc posteriorem rationem nunc praefero. Addam denique sententiam Burmanni Sec., qui in Anthol. Lat. T. I, p. 612. a Broekhusio dissentiens Tibulli locum ita interpretatur: „praesatur poeta, ut antistita Bellonae, quae poenas Deliae indixerat, si peccaret, *levis* seu vaniloquus esset, si, eiecto rivali, admitteretur, usus beneficio lenae adducantis.“ Hunc sensum postulare sequentia 59 — 62., ex iis enim patere, *admittere* hic pro peccare dici non posse, sed pro *admittere unanitem*, seu recipere. Sed huius explicationi versus 57. 58. latius repugnant. — Corv. *admittat*. W.

58. *me movet*] al. *monet*. male. H. Ald. 1. 2. Stat Scal. et apogr. nonnulla (Goth.) *monet*. Muretus recte Tibullo reddidit *moveret*, et reddendum esse movuit Statius, idque firmant Paris. Zwic. 1. 2. Hamb. Guarn. cum Venet. In apogr. quibusdam *te prope* — *parcer propter* — *parcor* (Hamb.) — *ad iras*. W.

59. *Haec mihi te adducit*] Sic pars codd., etiam Guelf. 2. 3. Bene quidem *adduci* de lenonia perductione diceretur, neque illud insolens olim, puellas ad iuvenes venire; v. inf. 1, 8, 65.; sequentes tamen versus 61. 62., ubi anus

venientem excepisse ad fores dicitur, eum sensum non admittunt. Fortasse malis: *Haec tibi me adducit*. Sed res ita tenenda: anus eum ad fores praestolatur, et, ubi venit, puellam e cubiculo fortim ad eum adducit. Lectio vero haec, in Aldina sec. primum illata, est illa quidem in multis et bonis libris, etiam in Regio et Corvin., sed non in omnibus. Alii habent: *Haec mihi te adiungit*, et permulti cum Guelf. 1. 4. *Haec me deducit*, et ita reposuerat Broukh., idque lectum in antiquis edd. etiam Ald. pr. Quam lectionem si teneas, neque ea aliter interpretanda est, quam eum ab anu, quae ad fores sedebat, ad cubiculum dominae perducitur. Ceterum v. 60. *Regius moras pro manus*, et v. 62. *streptum* habet. H. H. Vossius, vestigia codicis Laudi, *haec mihi te abducat*, et alius, *abduat*, secutus primum incidit in verbum *sociat*, dein mavult *placat*; in textum vero recepit *Haec me deducit* h. e. in cubiculum Deliae, ut apud Ovid. Met. X, 462. dicitur; nam sequentia hunc postulare sensum. Accedit auctoritas librorum Paris. Zwic. 1. 2. et Venet. Obstant illi apogr. et Guarn. cum Mur. Stat. et Scal., qui exhibent *Haec mihi t. ad*. Adde quod in lectione Vossio probata ordo rerum 59 — 62. displicet. Namque anus sine dubio eum primum ad fores praestolabatur, tum ad Deliam deducebat. Praeterea pronomina *Haec — Haec*, repetitis, diversa matris praedicari beneficia, significatur. Denique amatorem *deduci* insolitum est, quasi anus illum arcessiverit. Sed, si lectionem ab Heynio recte retentam sequimur, anus et adducendo filiam ad Tibullum et intro-mittendo Tibullum in aedes Deliae bene de eo promeruit. Goth. *adiungit* pro *adducit*; et Hamb. *ad hunc*, atque *moltoque* (a. m.). — 61. apogr. *unum nocteque affixa*, aliud *nocturne effixa*. Par. *adfixa*. — 62. Voss. 1. *cognovit*. Hamb. *agnoscit*. W.

63. *Vive diu mihi, dulcis anus*] Scaliger archaismum hic fuisse putabat *mi dulcis anus* pro *mea*, et ita resinxerat. Sane ita apud Ovidium Epist. 19, 17.

— — — *teque, o mea sola voluptas,*

Plus quoque, quam reddi quod mihi possit, amo.

in prima editione et tribus Libris *mi sola* legitur. Sed recte Broukh. *mihi* reduxit, quod constanter Libri servant. Quin et *mi*, si recipiatur, aliter accipi nolim quam pro *mihi*. Propert. I, 12, 19.

Mi neque amare aliam, neque ab hac discedere, fas est.

64. *pro-*

64. *proprios ego tecum, sit modo fas, annos contribuiffe velim*] Ita quidem omnes Libri et Edd.; dura tamen oratio; debebat saltem: *contribuiffe velim tibi p. annos* h. de mea vita tibi largiri. Nam haec est sollennis optandi forma. Itaque Broukh. coniecturam Nic. Heinsii (ad Ovid. Heroid. XIX, 17. propositam. W.) recepit: *conteruiffe*, quae forma verbi supra fuit El. 4, 48. Et sic Propert. I, 7, 9.

Hic mihi conteritur vitas modus.

cf. Cort. ad Sall. Catil. 4, 1.; sed nec in hac lectione acquiescit doctus Britannus (Iortin *Tracts* To. II. p. 451.) in Misc. Obsf. Vol. II. p. 242., et aliena est verbi vis ab h. l. Non enim Tibullus cum ea vivere optare poterat, sed de sua vita eius annos augere. Si autem hoc volebat, doctius dictum est, quod vulgo legitur. *contribuere* esset impendere et consumere annos una cum altero. Ferenda itaque et notanda est illa ratio: *tecum contribuiffe*, non mutanda. (Idem censui cum H. Vossio. vid. Not. Et lubricum est, sola analogia duce, insolentem eiusmodi formam de coniectura inferre, qualis est *conteruiffe*, cuius exemplum indubitatum ne Heinsius quidem proferre potuit. Nec moror, quod duo libri Voss. 2. 4. Heinsii coniecturam praebent. W.) Si tamen mutatur, admittenda Burmanni emendatio: *tibi, dulcis anus, propios ego vitae, Sit modo fas, annos contribuiffe velim.* (quam audacem, sed egregiam coniecturam praeferebam censuerat Santenius B. C. p. 79. W.) Porro pro *sit* Reg. et Guarn. *si*. v. sup. ad II, 73. H. Ask. *Sit mihi*; Hamb. *sed modo*, duo Voss. *si modo* cum Goth. (a. m.) et Guarn. — Mon. *Sive diu pro Vive diu*. — 65. In apogr. nescio quibus vitia haec: *irratamque et propius ambo*. W.

66. *quidquid agat*] Broukh. e Libris. Alii cum Regio et Ed. Rom. et Lips. Guelf. 1. 2. 3. et Corv. *agit*, quod magis placet. H. Lectionem *agat* (quae in Guarn.) reliqui, quam Statius probaverat, et H. Vossius retinuit. Coniunctivum enim, quo actiones temporis futuri significantur, postulat sensus; nam promisit Albius, se Deliae, si quid se offendisset, matris gratia condonaturum. Adverte etiam animum ad futurum *amabo*. Indicativus *agit*, quem dant apogr. sex (H. et G.), Zwic. 1. 2., Paris. et Venet., solum praesentis temporis, ubi Tibullus haec scripsit, comprehenderet momentum; neque ad hanc lectionem tuendam prodest v. 5. *Iam mihi tend.* etc. Ceterum cum peccatorum omnium licentiam Deliae se pentametri verbis dedisse intelligeret Tibul-

Tibullus, dicta retractat et corrigit vota adiecto *Sit modo casta.* — *Parisi meus pro tuus.* W.

67. *quamvis non vitta — impediatur crines, nec stola longa pedes.* De *stola* remisi ad Broukhuf., e quo tamen haud facile discas, quae *stola* fuerit; etsi rem nondum omnino expeditam esse video, fueritne eadem cum tunica, an diversa. Nam tunicae iniectam videmus in signis matronarum aliam vestem, cui superinduitur *palla*; vestis illa potest pro *stola* haberi. Licet tamen tenere alterum, *stolam* fuisse eandem cum tunica matronarum ad pedes demissa; eidem *institam* subsutam, fasciam purpuream, quod Ferrarius docuit de re vestiar. III, 17., quamquam nullam disertam auctoritatem veteris scriptoris afferre potuit; nam ex Horat. I. Serm. 2, 29. et ex locis Ovidianis res in aperto non est. Pro *quamvis non est q. nec* in Guelf. 1. 4. H. Iuvenalis II, 124. *stolam longam* dicit *longos habitus.* Par. *victa pro vitta.* W.

69. *Et mihi sint*] Reg. et alii, et utraque Edd. cum aliis *sunt* (Stat. notat: in omnibus fere libris *sunt*; idem in apogr. nonnullis — Goth. — W.), et 70. *possum*, ut et alii apud Broukh. (et apogr. quaedam — Goth. — W.) cum Ald. utraque; in secunda etiam *ego* omissum. Muret. *sint — possum, quin, expulso ego.* H. Ald. 1. 2. *Sint — possum — putat — ducorque — proripiorque.* Mur. *Sint — possum — putor — ducorque — proripiorque*; a quo Statius, nonnisi *possum* exhibendo, discedit. Scaliger modos emendavit, quippe qui *ducterque — proripiarque* edidit; quocum facit Corv., nisi quod *ducarque* praebet. Zwic. 1. 2. Guarn. *Parisi sint — possum.* — Venet. *sunt — possum*, quae lectio per se sensu non caret, si; ad 67. 68. his relatis, statuis, Tibullum exponendo, quae sibi patienda sint, ostendere velle, iuxta se postulare. Eamque novissimus editor, ut sensu flagitante, dedit, statuens, his verbis transitum ad castigationem, quam 73. Albius dehantiaverit, aptum parari. Et pronomen *ego*, quod nec apogr. nonnulla nec Statius habet, eiecit, ut voculam infirmam, vimque verbi *possum* infringentem. Sed alteram ut defendam, primum id facit, quod in carminibus Tibulli vestigia nusquam exstant, Deliam tanta zelotypia incensam, in Albiu tantam severam et acerbam fuisse, qualem verba *possum — meos* illam exhibent; nec verisimile est, quippe quae sibi tam multa permiserit. Deinde quoties in verba *Et mihi* significantia: *mihi quoque*, incidi, illa ad priora semper relata vidi, non ad sequentia, conf. II, 6, 10. Itaque Vossii sententiam

tentiam non capio, his verbis transitum ad castigationem 73. inesse. In recepta denique lectione idem et sententiarum et structuræ color placet, modo ita explices: A Delia nihil nisi, ut castitatem tueatur, postulans 67. 68., sibi ipsi graviora 69—72. imponit, promittens insuper 73. *Non ego te pulsare velim.* Coniunctivi sint — possim (ἐλεῖν αὐ — δυναμῆν αὐ) et ducar — proripiar prioribus Sit modo casta ita sunt iuncti, ut protasin inde accipiant: si Delia sit casta. Hunc autem coniunctivi usum amat Albius. cf. Obsl. ad I, 10, 11. Necessè vero, ut, qui modus est sententiæ *Et mihi sint duræ leges*, idem in sequentibus, quibus illa declaratur, retineatur. Nec pronomen ego, quod codices satis tuentur, vi sua carere concesserim, præsertim cum illa sequatur. Scaliger, commate post pedes posito, verba sint — possim — ducetque — proripiarque ad quamvis referre nos iubet; inscite. — Ceterum si quis laudare nec pro nec laudare accipere malit, comparet I, 1, 72. *dicere nec pro nec dicere.* Add. Virg. Aen. II, 159. — *Duras leges Iuvenalis saevas* dicit VII, 229. W.

71. *puter, ducarque*] *puter* est a Broukh. e libris: ante erat e Plantin. *putor*, ut etiam in Regio, vel *putat*, ut in Edd. Rom. Lips. et Aldinis, vel *putem*. *Ducet* a Scaligero immutatum. Nam Libri et ant. Edd. *ducor*, ut Rom. et Lips., vel *ducar*, ut Regius et Corv., quod servari debebat; etiam *ducit*. In Guelf. 2. emendatum: *Ac si — putet, ducar* in 3. *puter*, superscripto o et *putat*. H. *puter — ducar — proripiar* in plerisque Statii, Monac. et Voss. 3. Cetera apogr. lectiones *putem, putat, putet, putor, ducam, ducor, proripior* varie cum bonis compositas præbent. — Voss. 1. *putat*, et cum Vindob. *ducetque*; Hamb. *putem — ducarque — proripiarque*. Guarn. et Par. *putat — ducetque — proripiorque*. Zwic. 1. *putat — ducarque — proripiarque*. Zwic. 2. *putat — ducorque — proripias propiorque*. Goth. *proprias propiosque*. Voss. 1. *proprias propiorque*. Venet. *putat — ducorque — proripiarque*. In lectione illa *putet* durum est omissum pronomen *me* ante *peccasse*, quamquam suavior sonus. — *At si*, quod H. Vossius de coniectura recepit, nec Latinitas mihi ferre, neque eius interpretatio postulare videtur. W.

72. *pronas proripiarque vias*] Non dubitavi reponere, quod temere mutatum erat. In antiquis Edd. et Codd. legitur fore: *proprias proripiarque*, vel, ut in Ald. utraque et cett. *proripiorque*, quia *ducet* eas infedit. *proprias vias* Sca-

Scaliger ex ingenio mutaverat in *properas*, quas essent, per quas quis propere praecepsque ducitur. (*Via propera*, si *via* proprie usurpatur, compositio est non Latina. W.) Ex Corvin, expressum: *propria proripiarque manu*, in quo haereo, an ab interpolatoris manu sit. Sed in bonis aliquot libris Broukh. post Statium invenit *pronas*, ut iam Fruterius coniecerat, et recte recepit, quamvis difficile dictu sit, quomodo hoc in *proprias* depravari potuerit, nisi incerto et fugienti librarii oculo, dum proximum vocabulum arriperet, imputemus, ut in ed. Vicent. corruptum video: *propriprias proripiarque vias*. Et in Guelf. 2. *properans* erat, cum var. lect. *properat* vel *pronas*. Guelf. 3. *proprias — manus*. Paullo audentius aliquando legebam, — *ducterque capillis Immerito prensis*. Ovid. XII. Met. 243.

Raptaturque comis per vim nova nupta preheñsis.

Proripiar in *per rapiar* mutaverat Heinſius, (Heinſii coniecturam praebet Voſſ. 4. W.) et reſoſuere Broukh. et Vulpius; temere tamen. Sive enim ſimpliciter dictum putes, ſive, ut ex aedibus protractum intelligas, recte ſe habet *proripiar*. Docte autem *per* omiſſum, poetarum more, ut in illo: *ire redire viam*. Vitia reliqua 71. 72. etiam in Guelferbytanis inſident. H. Novem apogr. cum Zwic. 1. Par. Guarn. *proprias*. Dno apogr. *properas* et *properans*. — *manus* Voſſ. duo et Hamb. (a. m.) pro *vias*. — H. Voſſius, cui plurium viſarum memoratiōe, *pronas vias*, Albii poena ſuper modum exaggerari viſa eſt, de coniectura *pronus proripiarque vias* reſoſuit. Nam *viae* dici pro *in viam*, ut *rivo ſuienti iace*, *compellere hibisco*, *it clamor caelo*, et Tibull. II, 5, 44. *caelo miſerit*; et voce *pronus* notari eius ſtatum, qui crinibus ex aedibus raperetur. Poſterius argumentum non vanum, ſi aedes tibi ſingis, ad quas altis gradibus aditus, per quos deorſum quis rapi poteſt. Quod autem per dativum *viae* ſignificari ille velit, Latine, quod ſciam, vocabulo *foras* enuntiatur. Si quis H. Voſſio de re inepta exaggerata mecum aſſentiatur, ei auctor ſim, ut reponat *prona — via*, vel *prona — manu*. Nam hoc habitu eſt manus eius, qui preheñſis crinibus aliquem trahit. De ſignificatu vocis *pronus* vid. III, 6, 6. *prona manu*, et Catull. 64; 314. *prono pollice*. Et ſi mihi homines, qui libros veteres deſcripſerunt, vel deſcriptos emendarunt, illam regulam ſecutos eſſe ſingam, qua regi ſeſe patiuntur perimulti editores, vid. ad I, 9, 65., ut repetitiones verborum quovis modo e ſcriptoribus tollendas cenſerent, *vias* ab

ab eius studio profectum esse iudicem, qui intra septem versus *manus* — *manus* — *manus* ferre nequiverit. Muretus hexametrum corruptum existimat, quod etiam asterisco post *immerito* interposito indicavit, et ex aliis affert *In proprias merito*. W.

73. *venerit ipse* Quelf. 3. et maxima pars apogr. (Goth.). — *pulsasse* Regius et Corv. *manum*. E cod. Hamb. exulat distichon 73. 74.

75. *Nec saevo sis*] Scal. ex suo *ne*. H. Ut scilicet *optarim non habuisse manus, ne sis* iungas; itaque puncto post *velim* et commate post *manus* distinxit. Sunt verba fingentis sibi que persuadentis, Deliam amore et fide castitatem esse servaturam. Itaque *ne*, quod omnes libri dant, praeter Hamb., in quo *non* exstat, significationem suam obtinet, et cohaerentia versuum 73 — 76. perspicua est. Ceterum verba *sed mente fideli* cum Mureto et Corv. ad *casta* retuli. Nam coniunctione verborum *sed mente fideli Mutuus — amor*, quam Broukhufio Vulpioque debet Heynius, *mutuus amor fideli mente*, h. e. ob fidelitatem erga Tibullum, castam servare Deliam dicitur. Ipse didici, amore mutuo amantes esse fidos. Horat. Od. II, 12, 15. *beno mutuis Fidum pectus amoribus*. In ea, quam secutus sum, ratione hexametro adiecto causa *fidelitatis* proponitur: hanc fidelitatem, adeoque hanc castitatem praestet mutuus amor. *Servare aliquam alicui* est fidam et castam praestare vel custodire. H. Vossius eo offensus praecipue, quod eodem loco 73. positum est *sed venerit iste*, hic *sed mente fideli*, primum tentavit *fac, mente fideli*, dein *sic m. f.* de coniectura recepit. Codicem Angl. praebere *si*, et *sic* esse obtestantis. Ipse vero, quo *sic* tum referatur, non intelligo. Nec eandem clausulam hexametri intra breve spatium vitavit Albius II, 3, 53. 55. *Quas femina Coa — Quos India torret*, aut repetitionem particulae *sed*, vid. I, 9, 71. 73. — 76. Bern. *me tibi pro te mihi*. W.

77. *At quae fida fuit nulli* —] Broukh. transitionem non probabat, et reponēbat e libris aliquot, paucis tamen, *Nam*. Et sic in Ald. sec. et Stat. inmutatum erat. At Muret. (ob summum veterum librorum consensum. W.) *at* revocaverat. Idem abesse aliquot versus arbitratus est, quibus castarum mulierum praemia exposita essent. Scaliger tamen deesse aliquid negavit, cui assentiendum puto. Ed. Rom. *Ast*. H. Assentitur Heynio H. Vossius; recte. Nam cohaerentia sententiarum est haec: Tu mihi mutuo amore

amore semper fida sis; at non tibi infidae incommoda affigendo afferat perfidia. Tibullus autem primum incommoda perfidiae descripsit, tum 86. ea subiecit, ad quae particula *at* referenda est. Similiter I, 3., ubi in Elysio se versaturum 57 — 66. ostenderat, poenas in Tartaro puellae suae corruptoribus imprecaturus incipit a particula *at*, tumque primum faciem Tartari horrendam proponit 67 — 81., deinde 81. 82. *Illic sit* ea demum sequuntur, quibuscum *at* connexum est. — *At* apogr. fere omnia, unum *ast*. Hamb. *atque* (a. m.) — unum ap. *infida*, aliud *nullis*, Venet. *potest* pro *post* — Hamb. *stamina longa*, ex I, 3, 86. — 79. *Firma* ad illa quae referenti, atque ad laborem assiduum studiumque eius pertinax, quod H. Vossius fecit, ei vereor primum ut usus loquendi suffragetur, deinde ne appositum feminae *firma* male cum eius *tremula, manus* conveniat et cum verbis *victa senecta*. Ipse incommoditatem epitheti sensisse videtur, cum *sera* pro *firma* suaderet. Atque si H. Vossio epitheton *liciorum* primo loco positum displicet, si languidum illud videtur, si denique superfluum, quoniam haec liciorum natura sit, verendum profecto est, ne in editione altera aliquando pulcherrimum etiam verbum corrumpat II, 2, 14. *Fortis arat valido rusticus arva bove*, qui nostro simillimus poetica verborum positura, Venet. *litia*. Virgilius Ge. I, 285. *licia telae addere eadem ratione dixit*. W.

80. *Tractaque de niveo vellere ducta putat*] Sic maxima pars librorum, inque his Guelf. 2. 3.; quidam apud Stat. et Broukh. pro *ducta*, *dente*, *fila*, vel *texta*, et pro *putat*, *parat*. Scilicet *ducta putat* recte ed. Reg. Vicent. At Venetae *ducta parat*; mutatum in Ald. pr. *fila parat*; Ald. sec. et Stat. *dente putat*; Muretus retraxit prioris lectionem; Plantin. *dente parat*; denique Scaliger retraxit: *ducta putat* secundum codicem suum. H. Accedunt apogr. octo (tria *docta*, — Goth. —), Paris. Zwic. 1. 2. Guarn. Corv. Venet. Nihilo minus H. Vossius dedit *dente putat* h. e. carmine dentato, offensus repetitione *conductis* — *ducta*, et *putare* sine adiecto pro *carminare* positum esse negans. Sane *dens* pro *pectine* et *pecten* pro instrumento ad lanam carminandam apto usurpatur; sed, ut omittam quae Forcellinius sub v. *putare* attulit, quaeque Scaliger, qui de verbis *putare lanam* erudite disputavit, vel definitio huius verbi, quam Gellius VI, 5. dedit, optime usum verbi absolutum defendit. Et si duo, quae huic operi incumbentes efficiunt, *ducere lanam* — Ovid. Met. IV, 34. —

et

et *putare lanam* — h. e. purgare lanam — ita quodque usurpatur, ut alterum complectatur, quis quaeso, utrumque ad opus illud describendum componi non posse, argumentetur? Nemo, opinor, Virg. II, 490. *amplexaeque tenent postes* vituperat, aut Catull. XI, 18. *Quos simul complexa tenet trecentos*. Cantilenam vero illam de repetitione ad I, 9, 67. exploravimus. Hufchkius Heynianam lectionem probat ad I, 9, 50. p. 21. W.

81. Comma post *vident* recte non posuit Heynius. Nam eam verborum posituram non aspernatus est Tibullus, ut is, qui agit, in secunda demum sententia nominetur. I, 7, 27. *Te canit atque suum pubes miratur Oфирin Barbara*. Vid. Virg. Aen. I, 115. 695. Aen. II, 494. — *Pro tot mala Hamb. talia*. W.

83. *Hanc Venus ex alto f. — spectat*] Hinc fortasse Ovid. III. Art. 451.

*Has, Venus, e templis multo radiantibus auro
Lenta vides lites.*

H. Iuno apud Sil. Ital. optat I, 50. *campumque cruore Ausonio mersum sublimis Iapyga cernam*; et apud Virg. Aen. X, 3. *Iupiter sideres e sede terras arduus omnes — adspectat*. Add. Soph. Ai. 1279. *Πηδῆς ἀγδην — τάφους ὑπὲρ*. — Paris. et Venet. *Olimpo*. W.

84. *infidis quam sit acerba, monet*] Ita Muretus correxerat, et Broukh. e melioribus retraxit, cum in Scaligerana reductum esset *quod*, lectio Aldinarum et earum, quae inde fluxere. Atqui *quod* non dictum Latine, et sic etiam Reg. cum Ed. Rom. et Corv. Sed Lips. *que*, ex *quae*; quod in Vicent. est; *quod* vel *quo* Guelf. 2. Pro *infidis* Broukh. in Ed. Veneta a. 1487. et in uno Anglic. vetustissimo invenerat *infelix*, ut est in Edd. 1500. et 1500. et *infelix quod sit*, a. m.; hoc et in Guelf. 1. Etiam Ed. Basil. a. 1569. in margine habet: *infelix cur sit, acerba monet*; ex correctione. H. Apogr. nonnulla cum Zwic. 2. Paris. Guarn. et Stat. *quod*. — Zwic. 1. et Venet. *quae*. — Hamb. *canit* pro *monet*. — 85. Zwic. 2. *cadent*. W.

86. *stemus*] Revocavi lectionem, quam receperat Broukh. e bonis aliquot libris. Et sic Ed. Rom. cum Venetis et Guelf. 4. Vulgo *simus* inde ab Aldina pr. Broukh. usque. *Stare* eleganter pro *esse* ponitur, inprimis cum simul significat, rem durare. v. Broukh. h. 1. H. Firmatur lectio *stemus* codicum quoque Voss. 3. Bern. et Ask. aucto-

auctoritate; Zwic. 2. *simus*, superfc. al. *stemus*, ut in ed. Lipf. factum est. Libri ceteri cum Vulpio *simus*; Vindob. *firmus*. W.

E L E G I A V I I.

1. *Hunc c. diem*] Ed. Lipf. *Hanc*, ut aliae quaedam ap. Broukh. H. Et Zwic. 1. c. Parif., quod ab iis, puto, repositum, qui, ne quis verba *hunc fore* ad *diem* referret, prohibere voluerunt; non vero tamquam femininum exquilitus esset, quod sibi persuasit H. Vossius. W.

3. *Hunc fore, A. p.*] intelligendum, *diem*, h. eum, qui eo die natus esset, fore illum, qui Aquitanos vinceret. Sed hoc paullo durius esse, negari non potest. Heins. primo versu coniiciebat *ducem* pro *diem*. Putabam aliquando legendum: *Nunc fore*; et sic scriptum in Guelf. 3. et Hamb. Sed elegans est Ayrmanni coniectura: *Hoc fore* h. nasciturum esse, in Vita Tibulli §. 42.; ut tamen ea expediretur res, legendum erat etiam primo versu: *Hoc cecinere dñe — Hoc fore, qui*. Ceterum moneri adversus haec omnia potest hoc: esse hoc Parcarum vaticinium, adeoque assurgere poëtae orationem. Pro *fundere* est *frangere* in Guelf. 2. H. H. Vossius, Heynii vestigia secutus, intulit *Hac cecinere die*; nam diem natalem pro homine nato ponere, hoc fines. poeseos et rationis humanae excedere. Ab hac correctione textum exemplis defendit Hufschkiius, audaciamque Tibulli, diei tribuentis res gestas hominis, eo die nati, felicem praedicat. Sed exemplis allatis, e Virg. Aen. IV, 169. *Ille dies primus leti primusque malorum Causa fuit*, et Lucan. VII, 131. *Advenisse diem, qui fatum rebus in aevum Conderet humanis, et quaeri, Roma quid esset, Illo Marte, palam est*, ut Graeca, his similia, omittam, lectio vulgata satis defendi mihi non videtur. Num, illis exploratis, patet, *diei* tribui a scriptoribus veteribus *eventum*, *rei* illo die *gestae* vel *facto* illius diei, ut *causae*, *proprie* tribuendum, si *proprie* loqui velis. Virgilio igitur *amores furtivi*, Lucano *proelium* *proprie* dicendum erat. Cum autem res, die natali aliquo Messalae gesta, inventa non sit, cui tantus eventus — *fundere gentes* — tribui posset; neque quisquam illum actioni pariendi facile tribuat, hac ratione rem explanatam ne credas. Sin vero *diem* pro Messala illo die nato positum iudices, neque exempla laudata quadrant, et audacia Tibulli nimia est. Ayrmanni emendationi id omnino repugnat, quod Parcae

eo ipso die, quo natus est Messala, eius fata cecinerunt, non antea, quod inesset verbis: *hoc (die) fore, qui posset*; neque omnibus contigit, quod Peleo et Thetidi. Rationi, quam in Not. proposui, favet quod I, 9, 75. *Huic tamen accubuit noster puer; hunc ego credam Cum trucibus Venerem iungere posse feris*, pronomen ad diversos homines relatum est; neque aliter Aeschines c. Ctes. p. 446. *Καὶ τούτων ἀπεσπτερήθητε διὰ Δημοσθένην καὶ Φιλοκράτην καὶ τὰς τούτων δωροδοκίας* alterum τούτων ad commoda enarrata, alterum ad Demosthenem Philocratemque retulit. Add. Plat. Crit. c. 16. Praeiverat Homerus Od. α, 88. *Αὐτὰρ ἔγων Ἰθάκην ἐσελεύσομαι, ὅφρα οἱ νῆδν Μῦλλον ἐποτρύνω, καὶ οἱ μένος ἐν φρεσὶ δειώ*, ubi prius οἱ Ulyssem, posterius Telemachum significat. Exempla plane similia invenire non potui. In apogr. *nunc forte, fere* (Goth.) — *Equitanas* (Hamb. Goth.) — *possint, possem* — *fudere*. Par. *Quitans*. H. Vossio, qui *frangere* ex Guelf. 2. textui intulit, recte assensus non est Hufschkius. W.

4. *Atur*] in libris legitur *Atax*, (unde corrupte alii *Arax*, etiam Corvin., et Hamb. in Guelf. 1. em. *Atrax*) qui est fluvius Galliae Narbonensis. Sed cum Messala triumphum egerit ex Aquitania, Scaliger, in cuius libro erat *Atlas*, emendavit *Atur* (qui vulgo *Aturus* dictus est. W.); quod tamen non puto omnino necessarium esse; nam et v. 11. Arar et Rhodanus, fluvii Narbonensis Galliae, memorantur, quia vicini Aquitanis; et Narbonensis provinciae res et ipsae a Messala potuere constitui. H. Heynii rationes secuti H. Vossius et Hufschkius reposuerunt *Atax*, quem fluvium et ipse Tibullo nunc reddidi. Et Scaligerum, memoratorem *Araris* et *Rhodani* v. 11. ipsius correctioni *Atur* ob stare, sensisse, apparet ex nota versui 11. ab illo apposita p. 145. W.

6. *et evinctos*] *evictos, invictos, invinctos*, aberrationes librariorum; item *euntes et*; hoc etiam Corvin. H. In apogr. *evictos* (H. et Goth.) et *euntes*. Paris. *evictos*, sed n. superscriptum. Venet. *evenire*. Cum verbis *brachia capta* compares illa Silii I, 53. *caesae artus*. Ald. 1. *rupta*. W.

7. *lauros*. emendatum *laurus* in Guelf. 2. quod frequentant alii poëtae. H. Vid. et ad II, 5, 63. H. Vossius, obstante auctoritate apogr. — add. et Par. et Guarn. cum Venet. — *laurus*, ut formam elegantiorē, recepit. Quod ille contendit, ignorant Charisius p. 9. et Priscianus p. 717. qui

qui *laurus* et secundae et quartae declinationi assignarunt, ignorant et alii grammatici, ex quorum canone *laurus*, *lawi* exquisitius esse videtur. W.

8. *Portabat niveis currus eburnus equis*] Scaliger e suo malebat: *portabit*, tanquam ex Parcarum praedictantium futura persona; quod etiam est in Reg. et in Ed. Lips. natum, puto, ex *portavit*. *Niveis* Broukh. e libris, quibus accedit Regius, reposuit pro *nitidis*. Saepe permutantur haec verba. v. inf. III, 6, 8. Butm. ad Ovid. III. Art. 74. Triumphantium currus equis albis iungebantur. vid. Broukh. *ferentem* etiam Corvin. H. *Niveis* habet Ald. 2. Mur. Stat. — *nitidis* Ald. 1. Scal. quod in pluribus apogr. (H. et Goth.) Paris. Corv. et Venet. Statius utrumque probandum non recte iudicaverat. Nam appositum *nitidis* ad colorem non pertinet, neque proprium est equorum, quibus usi triumphantes. vid. Virg. Aen. VII, 875. — At idem bene *Portabat* defendit. Scal. in edit. 1577. „vitium librariorum *b* pro *u*. *Portavit* enim debuerant scribere.“ Idem in edit. 1600. „noster *Portabit*, tanquam nondum triumphasset. Nam ex persona Parcarum haec dicit *μυρτινῶς*. Non enim hac elegia celebratur triumphus Mellelae, sed natalis. Ideo Parcarum interiecta mentio. Nascentibus enim fata a Parcis scribebantur. Auctor Tertull.“ Haec verba ita, ut Heynius, interpretatus est Broukhufius. In textu Scal. 1577. 1600. *portabat*. Venet. *portabit*. Voss. unus *portabitur*. W.

9. *Tarbella Pyrene*] Est et hoc ex ingeniosa Scaligeri emendatione. In libris, *tua bella*, vel in paucis, *per bella*, in Rom. Ed. etiam *pirenes*. H. Correctionem Scaligeri egregiam firmant Monac. et Voss. 2. 3. — Muretus *homos per bella* de coniectura aliorum recepit, et post *bella* punctum apposuit. Paris. *Pirene*. Venet. *pyrenae*. Paris. *honbr*, et *Sanotonicis* cum Hamb. (a. m). Voss. unus, *Xantapici*. — H. Vossius, Broukhufii sententiam secutus, *est* auctoritate cod. Vatic. secundi sustulit; neque oblocutus est Hufschkius. Virgilius tamen Ecl. V, 4. *Tu maior; tibi me est aequum parare; Menaloe*. W.

11. *Testis Arar R.*] hoc et in Guelf. 2. al. *Arax*, ut Ed. Rom. vel *Atax*, qui vel nunc ferri poterat. H. Errores apographorum hii. *arat* (Hamb. — et *arax* (sic Guarn.). — *Garuna* (Hamb.) — *Carnoti* (sic Hamb. et Par. Venet.) aut *Carnotici* aut *Cartoni* (Goth.) — *Lige* (Goth.) aut *Lyge*. — Par. *corrula limpha*. Venet. *cerula* — *Lyger*. W.

12. *Car-*

12. *Carnūti et flavi caerula lympa Liger*] In libris, etiam Corvin., fere scribitur *Carnoti.* at Guelf. 3. diserte *Carnūti.* (quod Tibullo reddidit Scaliger. Ante eum Ald. 1. 2. Mur. Stat. *Carmoti.* W.) pro *flavi* reposuerat Scal. *fluvii*, permutatione quidem etiam alibi obvia, v. Propert. II, 9, 12. (7, 50.), sed non ad hunc locum faciente; debebat enim tum aut abesse *Liger*, aut esse *Ligeris*. H. Interpretationem verborum *caerula lympa* Heynius Scaligero debet. Sed *fluvies* ipsos *caeruleos* appellatos esse, docuit Forcellinius et H. Vossius p. 227. — Scaliger loco Iuvenalis XV, 7. utitur ad probandum, *caeruleus* idem esse atque *aegidoreus*. W.

13. *An te C.*] Ita Broukh. ex uno Colot. et Exc. Pochi, uti et Nic. Heinf. emendaverat. Vulgo: *At. An te*, et in marg. *Et te* Guelf. 3. H. Accedit auctoritas Guarn. et apogr. septem. Adde, quod formula nova annectendi *An canam* similis est illi *An memorem* apud Virgilium Ge. II, 158. *An mare*, quod supra, *memorem*, quodque alluit infra. — Hamb. Goth. (a. m.) Voss. 1. Zwic. 1. 2. Paris. Venet. *At.* Monac. et Corv. *Et.* — Ald. 1. 2. Paris. *Cidne.* — Corv. *Cythne.* Goth. (a. m.) *Ciane.* — leviter Zwic. Voss. unus, ed. Lips. Ald. 1. 2. W.

14. *Caeruleis placidus per vada serpis aquis*] Ita ex Statii emendatione reposuere Broukh. et Vulpus, quos ego deferere nolui. In Libris et Edd. est: *Caeruleus placidis aquis*; hoc aiunt naturae huius fluvii repugnare, qui albo aquarum colore esse proditur (unde etiam Ovidio III. Art. 204. *lucidus* dicitur — quod notat Stat. —): melius itaque iungi *vada caeruleis aquis*, h. *vada caerulea*, ut saepe Virgilio. v. Aen. VII, 198. *tot per vada caerulea* poni, ut stat linus maris Illici, in quem *serpit*, h. evolvitur Cydnus. (*vada caeruleis aquis* pro *vada caerulea* dici, nemo nisi Vulpus putat, notans *vada* esse loca maris *vadosa* litori proxima. Sed ut ablativum hac ratione adiungi non nego, ita constructio *serpit fluvius per vada* rationi Vulpii repugnat. Broukhussii vero argumenta, quibus vulgata est impugnata, cuncta e Statii commentario petita sunt. W.) Non tamen video, cur is fluvius non possit communi epitheto *caeruleus* appellari, multo magis tum, cum in mare se immittit: ut Hebrus, per se tardissimus, tamen sollenni fluviorum nomine a Virgil. Aen. I, 317. *celer*, Ladon contra, rapidissimum flumen, ab Ovidio I. Met. 702. *placidum* appellatur, utrumque ex natura fluviorum universum spectata. Synonymorum vero et epithetorum similis coacervatio est inf. III, 3. extr. Pro-

Propert. I, 11, 11. 12. in Culice 146. 147. Pro *vada* Regius vitiose *prata*; an voluit *freta*? H. Contra Statium, cuius correctio in tribus apogr. et Guarn. inventa, disputat H. Vossius; superfluum esse *placidus* appositum fluvio, qui *tacitis leniter undis serpere* dicatur; et decipi lectores, qui *caeruleis* cum voce praecedente *undis* coniungerent, nisi *aquis* in fine versus positum mutare eos sententiam cogeret. Itaque *caeruleus* amplexus de coniectura reposuit *tacitae* — *aquae*. Quae quamquam haud improbabilis visa est Hufschio, ipse tamen statuens, *caeruleum* rectius dici mare vel lacum, in quem influeret Cydnus, quam fluvium, qui a candido aquarum colore nomen cepisse traderetur, *caeruleas placidus* — *aquae* Tibullo reddendum esse censet. Nam compositionem verborum *Cydnus tacitis undis placidus serpit* defendi loco Horatii Carm. I, 31, 7. quae *Liris quieta Morde* aqua, *taciturnus amnis*, et illam *leniter placidus serpit* verbis Tibulli II, 1, 80. *Felix, cui placidus leniter afflat Amor!* At locum utrumque a nostro differre apparet, quippe ubi appositum ad substantivum pertineat. Et in compositione: *qui leniter placidus serpit* vel *leniter* vel *placidus* superfluum est. Dicitur quidem: *Is tacitus decedit* vel *tacite decedit*; at duo adiectiva vel adverbia, idem fere significantia, coniungere, ut *placide quiete serpit Cydnus*, per logicen non licet, et adiectivum cum adverbio tum componere redundantia est non probanda. Accedit quod verba *tacitis leniter undis* rem latis declarant. — Withofium Praemet. Cruc. Crit. p. 158. coniecisse *garrulus et placidis* memorat H. Vossius. — Apogr. quatuor (H. et G.), Zwic. 1. 2. Paris. cum Venet. sententiam firmant, quam in Notis exposui. Apogr. tria *caeruleus placidus*, unum *caeruleis placidis*. W.

15. *contingens*] Pal. *confurgens*. Reg. *aërio*, permutatione sollenni. v. Burmann. ad Ovid. II. Met. 533. H. ubi libri alii *aëra*, alii *aethera* praebent. H. Vossius cum intelligeret, monti, qui *nubes contingeret*, *verticem aetherum* tribui accurate non posse, cumque ei et appositum *contingens* v. *nub.* tenui ornate Taurum laude videretur, et vocabulum *quantus* maiorem postulare vel indicare, *conscindens* de coniectura reposuit, ut Taurus *cacumine nubes superare* (Met. Ovid. I, 317.) nubesque findere diceretur. Sed locus Plinii H. Nat. II, 44., quem assert, nil probat: *Montium vero flexus crebrique vertices et conflexa cubito aut confracta in humeros iuga, concavi vallium sinus, scindunt inaequaliter inde resultantem aëra*, quibus causas echus exponit Plinius. Neque reli-

reliqua, quibus nititur, meliora. Hufchkiō lectione Cod. Reg. et Voss. unius *aërio*, perpetuo montium epitheto, restituta difficultas ab appolito *aethereo* orta, videtur sublata. Etsi imago altitudinis Tauri tenuis est, eadem reprehensio in Virgilium cadit Aen. XII., 702. *quantus gaudetque nivali Vertice se attollens pater Apenninus ad auras*. Adde Avienum 842. de Tauro monte: *nunc autem subrigit idem Obliquas arces et flexilis aëra pulsat*, altitudinem non maiori laude praedicare. Ceterum locus sine distinctione exhibendus erat, quam Heynius Vossiusque post *et* atque *nubes* posuerunt; nam duo sunt apposita Tauro *aërio cont. v. n. et frigidus*, cf. IV, 2, 19. 20. et Virg. Ge. III, 350. *turbidus torquens flavescentes Ister arenas*. — Paris. *aethereo* c. Venet. — Ask. *ab aeth.* in marg. *et. W.*

16. *Frigidus intonsos Taurus arat Cilicias*] De hoc versu nondum liquet. Cyllenius et Scaliger per hypallagen explicant, quae tamen Elegiae non conveniunt, pro eo, quod sit: *Cilices arant Taurum*. Sane Taurus, etsi in nonnullis locis male habitatur (v. Strabo XIV. p. 984. B.), in paucis tamen partibus conualles habet messibus faciendis idoneas, v. Strabo XII. p. 854. C. Statius (quamquam Strabonis verbis ductus *alat* coniecerat, tamen W.) ex illis Ovidii ex Pont. I, 4, 2:

Iamque meos vultus ruga senilis arat,

accipit de rugis, quas frigus inducit; atqui sic saltem *rugis* adiectum esse debebat. Turnebus Advers. XVI, 4. cum aliis legit, *alat*, seu quatenus agri in convallibus sunt, qui feri et arari possunt, seu respectu pascuorum, herbarum etc. adde, venatu. Est tamen hoc ipso Tauro frigidius, inprimis in poeta; non minus quam *amat*, *habet*, et alia, quae viri docti extulerunt. Broukh. *arat* exponit secat, dividit, dirimit, sc. Ciliciam a Pamphylia et Isauria: idque probat Vulpius. Saltem sic statuas, *ipsam Ciliciam* per montes dirimi, montis iuga per Ciliciam protendi. Ut enim *arare aequor* non est secernere illud ab littore et excludere a terra, sed per medium mare facere navigio quasi sulcos aliquos: ita neque, si vel maxime *arare* esset dirimere, alia, quam *terrae* ipsius, divisio intelligi potest, ut montis iugis, tanquam sulcis, distincta sit et diffusa Cilicia. Attamen sic duo sunt insolenter dicta: primum, *arare* unde dictum pro *dividere*, *dirimere*; deinde fac *arare terras* esse *secare* iugis montium, *arare Ciliciam* dicendum erat, non, *Cilices*, quo dictio multo fit durior. Libri nil mutant. In uno Italico

est *alat*; verum ille non est codex, sed editio Gryph. cum var. lect., inter quas adeo tanquam varia lectio relata est emendatio Turnebi ac Mureti. (Ita suspicatur Heynius. At H. Vossius, quoniam editio illa cum libris manuscriptis collata dicitur, e codicibus lectionem *manat* fluxisse putat. Sed quod idem Muretum e codicibus *alat* recepisse pro certo sumit, hoc e verbis Mureti: „inepte in aliis libris *Taurus alat Cilicas*,” eruere non potui; nec quisquam inde huius rei argumentum repêtat, quod Muretus Var. Lect. XIV, 11. f. hunc Tibulli locum ad fertilitatem montis declarandam cum lectione *alat* apposuit. W.) In Ed. Lips. *intonfas*. Et si ad sententiam nonnulla coniectari possunt, nihil tamen video, quod iudicio recto satisficiat. Inter haec relinquatur, lectionem esse veram et ab ipso poëta profectam, etsi non probandam: allusisse illum ad nomen Tauri, tanquam bovis, qui araret; eumque arare Ciliciam, quatenus per eam quasi sulcos ducit, et ingis convellibusque dirimit. Frigidum et puerile hoc, et quod a Tibullo abesse velim; diuque repugnaui, etiam nuper, cum a Wernsdorfio ad Avienum p. 998. P. Lat. M. T. V. P. 2. versum sic expositum legerem, qui etiam, eleganter ita *arat* positum esse, aiebat. Saltem ut ne repugnet, afferri possunt haec: tauri formam monti tribuerunt veteres: v. Priscian. Perieg. 633. 4. 5.; fortasse et Avien. 844. *nunc directa solo tentus vestigia figit*, qua in re Dionys. 642. dixit *ὀδεύει*. (Mihi nulla eius rei vestigia deprehensa sunt in Avieni loco, poetica quadam circumlocutione usi ad enuntiandum sensum *recta tendit Taurus*. Conf. Withof. Praem. Cr. Cr. p. 160. W.) Etiam in numis tauri forma Taurus mons adumbratur: v. Eckhel Doctr. num. Vol. VI. p. 99. H. Dedi cum Mureto, quem et H. Vossius sequitur, *alat*. Textu enim ita constituto significatur, Tibullum mirari non fertilitatem summorum cacuminum huius montis, quod, quamquam Heynio frigidum visum, placuit tamen H. Vossio, sed insignem montis magnitudinem, modo vocabulum *quantus*, in quo sensus cardo vertitur, explices *qua magnitudine et mole*, brevitateque notes verborum pro vulgari: *quantus sit - frigidus Taurus, qui alit*. Cf. Virg. Aen. III, 641. ibique Heynium, cuius rationem ibi propositam ad h. l. amplexus est Hufschkius. Is tamen, ut omne orationis frigus evanesceret, et primaria sententia, si *alat* retineretur, secundaria fieret, ita ut et narrationi Strabonis conveniret et iudicio poetae, verbis mutatis *contingat - alens* reponendum esse iudicavit; coll. 19. 20. — Withofius Praem. Cruc. Crit. p. 159. coniecit:

iecit: *adit* h. e. procurrit ad Cilicas usque ab Indico mari. Bene Goerenzius p. 9. contra lectionis, ut ait, monstrum, *arat*, eiusque explicandi rationes disputavit; simulque notavit, *intonfos* ad ipsos montis illius incolas pertinere, et omnino ad eam Ciliciae partem, quae *τοχαῖα* appellata; maritimam autem partem cultiorem fuisse. Illos Ovidium Am. II, 16, 39. *feros* appellasse. W.

17. *ut volucres* Guelf. 1. H. Voss. unus aut *volitet*. Goerenzius p. 7. distinguendum censet: *Quid? referam ut volitet* et cet. W.

18. *Palaeestino* — *Syro*] Scal. in priori edit. e libro legebat *suo*, quod Syrum Palaestinum non dici putabat. Sed etiam Ovidius ita Art. I, 416. cf. Heinsl. eo loc., et ad v. 76., et Neapol. ad Fast. II, 464. H. Neapolis docte rem illustravit et refutavit opinionem Scaligeri, in cuius editionibus 1577. 1600. exstat *suo*; sed annotatione ad priorem Syrum Palaestinum dici negaverat, velut ac si quis coniungeret *Celtam Gallum*; ad posteriorem ita componi posse non negavit quidem, comparans *Psyllus Poenus* ex Cinna, sed tamen ad lectionem libri sui propensus est. Par. Siro. Venet. *Palestino*. — 19. Vindob. *atque pro utque*, deterius; Voss. unus *curribus*; Hamb. *vento*. — Zwic. 1. 2. Venet. *Tyros*. Statius *Tyros* bene defendit. W.

21. *quum findit Sirius agros*] in duobus Stadianis, non insolenti errore, *scindit*. v. Burman. ad Ovid. Ep. XII, 94. ad II. Met. 159. (cf. I, 10, 53. Guarn. *cum fundit*. Venet. *confundit Syrius*. W.) in Reg. *confundit*. Notum Virgilii Ge. II, 353.

Hoc, ubi hinc fiti findit canis aestifer arva.

Etiam Ovid. III. Met. 152. II. Am. 16, 3. H. H. Vossius collocandum esse opinatur *findit quum*, coll. I, 4, 33. II, 5, 109. IV, 6, 19.; sine causa. Nam in locis, quibus utitur, metrum unatam verborum posituram postulat. Pro *quum* Vindob. et Voss. unus *quo*; Goth. *scindit*, et *abundat*. Quod posterius cum et libri aliquot apud Broukh. offerrent, recipiendum esse iudicavit Hufschkius. Saepe enim classici scriptores hoc modo variare orationem, ut Val. Fl. I, 277. sqq. Propert. II, 16, 29. 30. 34, 33. sqq.; quibus addere poterat Propert. II, 30, 28—30. Vid. quae ipse prius ad I, 7, 15. notaveram. Sed ut Latina est haec modorum varietas bonisque poetis usurpata, ita Tibullo, insolitam modorum coniunctionem usumque non sectanti, obtrudenda

nec H. Vossio nec mihi videtur. Vid. etiam ad II, 4, 18. At in Iuvenale VI, 106. *Dic igitur, quid causidicis civilia praestent Officia?* haud scio an, ad Graecorum rationem, ex auctoritate codicum *praestant* reponendum sit. Nam illam Iuvenalis sequitur XIV, 211. *Dic, o vanissime, quis te Festinare iubet?* W.

23. *quam possum te dicere causa*] in Reg. Ed. Rom. et multis ap. Broukh. Guelf. 1. 4. *possum*, idque rectius. Nam, omissio hoc verbo, sine dubio diceretur: *qua causa dicam*, non *dico*. mox v. 25. Ed. Lips. *te pro tua*. H. Heynii sententiam firman apogr. fere omnia (Hamb. Goth.) et Zwic. 1. 2. cum Paris. libr. Scheff. et Venet. Et res lectionem *possum* flagitat; nam ignorat Tibullus, quanam eius rei sit causa, eamque cognoscere optat; inde allocutio: *Nile pater*. Si recte sentio, lectio *possum*, quam Hufschkius tuetur, coll. Horat. Ep. I, 6, 42. Propert. II, 20, 28., Nilum rogantem Tibillumque se de ignorantia sua excusantem facit. — Bern. *te possum*. Vindob. *possem te*. Ask. tibi. Paris. *Nille*, ut 22. *Nillus*. — Goth. *occu- lisset*. W.

27. Versum hunc Ovidii nomine laudat Seneca Qu. N. IV, 2. memoriae lapsu. *pubes* iam Ald. pr. dederat, et codices tuentur. At Ald. sec. *proles* receperat, minus bene. *pubes barbara* sunt Aegyptii.

28. *Memphiten plangere docta bovem*] *Memphiten* revocavi, ut doctius et h. l. ad aurem iucundius, ex vett. edd. etiam Aldinis: male mutatum in Muretina. Est enim *Μεμφίτης*. quidam *plaudere*, male. Apis quaerebatur cum luctu et planctu. *Plangere bovem* est *plangere se propter bovem*, ut, *plangere mortuum*, *se propter m.* Rem declarat alterum, quod dici solet, *plangere alicui*, v. c. apud Senecam Troad. 117.; cf. Perizon. ad Sanct. Min. p. 369. In Epitaphio apud Boissard. P. III, 48. Gruter. p. 655.

Qui colitis Cybelen, et qui Phryga plangitis Atyen.

unde *plangere* dici coepit pro simplici lugere. Mela I. 9. p. m. *mortuos obliti limo plangunt*. In Epitaphio quodam:

*Te genitrix, fratresque simul, te compare luctu
Perpetuis lacrimis plangit amata domus.*

Dictum vero, ut Graecis *κόπτεσθαι*, *τύπτεσθαι*, quod minus recte in Herodoto accipiunt (nunc meliora v. in ed. Wesseling.); ut II. c. 42. *τύπτονται οἱ περὶ τὸ ἱεὸν ἄπαντες; τὸν κριὸν*, male vertitur: *cuncti, qui circa templum sunt,*
arie-

arietem verberant, immo se, sua pectora tundunt, *propter arietem*, in honorem arietis, quod cultus religiosi genus erat, quo certos deos prosequiebantur. Expressit ipsa pectora Auctor Epigr. a Reiskio olim Misc. Lips. nov. Vol. IX. p. 457. vulgati: Τῇ σῇ (n. Adonidis) κοψαμένη σήθει παννυίδι. Fortasse etiam ἱρὸν est victima, et οἱ περὶ ἱρὸν, qui sacrificant: nam c. 40. καιόμενων τῶν ἱρῶν τύπτονται πάντες. Vis reciproca in hoc verbo observanda erat etiam in aliis locis, v. c. II, 61. (ubi recte Gronou. reponit τὸν δὲ τύπτονται pro ᾧ, cf. c. 132.) it. II, 85. VI, 58. ap. Luc. de Dea Syria c. 6. Dial. Meretr. 9 c. 4. Evang. Luc. 8, 52. apud LXX. 1 Sam. 25, 1. Gen. 23, 2. Ioseph. Ant. VIII, 11, 1. XIII, 15, 5., ubi Spanhemijs laudat LXX. Genes. L, 10. ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγα, et mallet κόπτων, nescio quare; nam eadem vox legitur in Act. Apost. VIII, 2., Dionys. Halic. p. 90. I, 42. Eurip. Troad. 628. κῆπεκοψάμενη νεκρόν. Ipse Homerus τίλλεσθαι τινα dixit Il. ω, 710. Similis error notandus Schol. Callimachi in Del. 321. ubi nautae memorantur in cursu Delum adire:

— — — καὶ οὐδὲ πάλιν αὐθις ἔβησαν,
Πρὶν μέγα ἢ σέο βοῦδὸν ὑπὸ πλὴγῆσιν ἐλίσσαι,
ῥησσόμενον καὶ πρέμνον ὀδακτάσαι ἄγρον ἐλαίης,
Χεῖρας ἀποσρέψαντας.

ita interpungi is locus debet, non post ῥησσόμενον. (nunc ibi vide Ven. Virum, Ernesti p. 205.) Scholiastes male observat, aram pullatam fuisse; quomodo enim, si manus post tergum revinctas habebant? Immo ipsi saltantes vapulabant, ut recte Hesychius in Ἀήλου κακὸς βωμός. Quamquam non ignoro, interdum ipsa deorum simulacra a stolidis hominibus pullata fuisse. v. Theocr. Idyll. VII, 106. Est etiam Tryphiodori versus male vulgo acceptus de luctu Amazonum in Penthesileae morte 33. Αἱ δὲ — Κοπτόμεναι περὶ κύκλον ἀθληέος ὄμφακα μαζοῦ, h. e. in orbem stantes pulsabant mammam excisam, papilla carentem. Ceterum in nostro *docta plangere* dictum, ut in Fragm. Callimachi CLXXVI. ubi de eodem Api: feminam Εἰδυῖαν φάλιον ταῦρον ἠλεμίσαι. De re cf. Spanhem. ad Callim. p. 590. II. Caeterum desunt versus 28. et 29. in Gothano. Causa est novae paginae inceptio. Iuxta vers. 26. glossa picta est haec: Primus Osyris fecit aratra et aravit. Nalo tamen Cererem dixit fuisse primam, quod prius Maro dixerat,
tamen

tamen haec in diversis locis, qui fuerunt, potuit Ceres alibi id fecisse, Osyris autem alibi. W.

32. *legit in arboribus* Guelf. 2.

35. *iucundos — sapores*] Reg. *sopores*. v. ad IV, 4, 9. *iocundos* scribit Guelf. 3.

40. *pectora tristitiae disfoluenda dedit*] Muretus, Pafserat. Guietus, Heinsius, omnes malebant: *laetitiae*, quod etiam Statius in uno Colotii libro, quanquam vano forte rumore, esse audierat. Sane rō *dedit* videtur dativum eo significatu positum requirere; licet enim eo, quo feci in notis, modo explices, semper tamen durum illud et ingratum esse deprehendas, si *tristitiae disfoluenda* iungendum dixeris. Ut saltem ambiguitas iuncturae tolleretur, poëta debebat *tristitia* ponere, quod recte Statius maluit, ut illud Virgilii: *Solvite corda metu*. Similiter etiam *pectora* bene posse dici puto *laetitia solvi*, ut ablativus sit agentis, quicquid Burman. ad Ovid. Ep. XIII, 116. contra dicit; neque etiam illud insolens, haec duo verba *laetitiae* et *tristitiae* permutari. v. Ovid. l. l. In superiori versu pro *confecta* Heinsius malebat *constricta*, ut exactius responderet rō *disfolvi*. VI. 39—42. ex alio carmine illatos suspicor: nimis aliena est Bacchi commemoratio. H. Zwic. 1. *tristitia*; Zwic. 2. *tristitiae*. W.

42. *Crura licet dura compede pulsa sonant*] Lectionem hanc, quae fuerat editionum plerarumque ante Broukhium inde ab Aldinis, bene reduxit Vulpius. Libri fere omnes, exceptis paucis, in his Guelf. 2. cum antiquis editionibus *cuspidē* exhibent, quod Broukh. cum Salmasio in Tertull. de pallio 5., qui *cuspite* scribebat, cupide arripuit, tanquam verum et genuinum. Non me adeo movet, quanquam movet, ista dubitatio, vocem hanc nusquam ea significatione inveniri, ut *compes* sit, nisi quod in recentissimis *cuspus* occurrit. v. Cangium Glossar. h. v. nam Gesnerus plane praetermisit in suo Thes. L. L. Sed videtur nimis manifesto errore ex compendiosa scriptura alterius vocabuli ortum esse, quod scriptum erat *cuypede*, ut vidi in Ed. Rom. Inf. II, 6, 25. in simili loco: *Spes etiam valida solatur compede vinctum*; sed ibi nulla variatio, ut nec ap. Ovid. IV. Trist. 1, 5. I. ex P. 6, 31. Etiam Horat. V. Carm. 4, 4. *Et crura dura compede. Pulsa*, quod ubique editur, est in plerisque, etiam nostris libris, et bene exprimit catenarum euntis fluctuantem ad pedes allapsum et strepitum. In quibusdam tamen Statii

Statii et Broukhufii *pressa*, in uno Scaligeri, quod ille probabat, et in tribus Broukhufii *multa*, unde hic fecit *inulta*, nullo vindice, impune; quod tamen merito Vulpio displicet, ut et docta Britanno (Jortin *Tracts* T. II. p. 452. 3.) in Obsl. Misc. Vol. II. p. 242., qui malebat *inusta*. Medebach vir doctiss. in Obsl. p. 70. effingit *vincta*, quia in uno Eboracensi legitur: *pulsa* vel *victa*. Sed quorsum in una variante, quae omnino ex correctione orta videtur, haeremus, ubi vera lectio codd. auctoritate et sensus ratione se probat satis?

43. *Non tibi sunt tristes curae, nec luctus Osiri*] *vultus* ex uno Statii receptum erat a Broukh. reliqui omnes scripti et impressi *luctus*, quod Vir doctus minus convenire putabat, quia omnino cum luctu quaerebatur Osiris. Sed cum hic ei Bacchi plane persona induatur, *luctus* non minus ex ea positus intelligendus est, quam mox *chorus*, *serta*, *palla crocea*, *cista*. Omnino quoque dii ἀνευθεῖς, et luctus expertes, ut toties apud poëtas. Verum etiam si *vultum* retineas, non tamen pro fronte adducta ac torva accipi poterit, nisi ex antecedentibus *tristis* repetas; nam ut simpliciter, *tibi vultus est*, eo sensu dicatur, fieri vix potest, et in tanta copia exemplorum a Broukhufio allatorum nullum est, ubi non aliquid adiectum sit, unde, qui vultus habitus intelligendus sit, appareat. v. c. in illo Cicer. *Si in repulsa Domitii vultum vidisses*. facile rei natura indicat, eum parum hilarem fuisse. *Vultus* etiam displicebat docto Britanno (Jortin *Tracts* p. 453. To. II.) in Obsl. Misc. II. p. 245.

44. *Sed chorus*] Corvin. *torus*, ut ex uno Angl. notatum video. Idem Corvin. sic legit et distinguit: *Non tibi sint tristes c. l. Osiri: Sed — amor. sc. tibi est. et levis aptus Amor*] Ed. Rom. cum Guelf. 1. 4. *levis et a. forté pro lenis et a.* Sic quoque emendare volebat Cl. Medebach p. 71. Mox v. 46. *quoque* pro *sed* Ed. Vicent. Lipsf. cum aliis vitiose. H. Etiam Zwic. 1. 2. *quoque*. W.

47. *dulcis tibia cantu*] Edd. Reg. Lep. et Lipsf. *dulcia*, quod merum vitium est. Fruterius, Doula pater, et Guyetus corripiebant, *dulci tibia cantu*. (*dulci* Gothan. W.) Videri potest in vulgata casus ad proximum vocabulum accommodatus esse, quod saepissime factum. Sic in Lucan. I, 151.

*Qualiter expressum ventis per nubila fulmen
Aetheris impulsu sonitu, mundique fragore
Emicuit.*

In

In libris nonnullis erat, *impulso sonitu*, quod non debebat inducere virum doctum, ut nuper emendaret, *Aetheris impulso sonitu*. Quis enim tam argutas aures habeat, ut fulmen sonare audiverit? Ipse Lucanus *sonitu explicat, mundi fragore*.

48. *levis — cista*] Broukh. *mallet brevis*; sed *levis* esse debuit, cum vitilis seu viminea esset, et a virginibus, quas *κρηφόρος* vocabant, portaretur. Sic Ovid. V. Fast. 218. *leves calathos* dixit.

49. *centum ludis Geniumque choreis Concelebra*] ita Broukh. e coniectura Statii reposuit: ubique legitur *ludos*, (etiam in Zwic. 1. 2. Gothan. et Hamh. W.) in Guelf. 1. *ludes*. Sed illud *centum* parum placet. Guyetus coniiciebat: *et sanctum ludo G.* Forte fuit: *et Genium ludo Geniumque choreis Concelebra*, figura inprimis Ovidio sollennis *Ludus* vero singulari numero recte. Valer. Argon. I, 251.

Dulcibus alloquiis ludoque educite noctem.

et v. 294.

Iamque mero ludoque modus.

Virg. Ge. III, 379.

Hic noctem ludo ducunt.

50. *et multo tempora funde mero*] Mira loquendi ratio, de qua Obsl. ad Eleg. 2, 3. disputatum est. Retuli hoc ad Osirin, ut is ludis choreisque Genium concelebrando sua ipse tempora multo vino fundat, h. e. perfundat, ut adeo vino incalescat; rationemque formulæ loquendi in hoc quæsi, quod vinum diffusum per venas perfundere dici potest corpus et inprimis caput, adeoque tempora, quibus vini calor ac vis maxime sentitur. Nec necesse est, post illa quæ supra disputata sunt, aliquid addere. Analogia autem sermonis in promptu est, quæ primo *funditur vinum per vasa*, tum *vino perfundi vas*, et poetice *fundi vino vas* dici solet. Auctor doctiss. Obsl. in Anacreont. p. 187. interpretationem meam vix usu loquendi probari observat, monetque, ad Genii tempora hæc spectare et de ipso sacro, quod Genio fit, esse accipienda. Genio vino libari nemo dubitet: sed vir doctus docere debebat, quomodo de vino libato hoc dici possit: *multo tempora funde mero* Genii. Vinum aut apponitur aut libatur in ara, seu foco infunditur, instillatur in ignem. Ungi Genii comam et corollis ornari satis constat;

an

an vero etiam hoc: fuisse eius caput vino adasperum vel perfusum? Hic mos aliquo exemplo, seu moris analogia doceri debebat. Ut ipse Genius multo seu libato seu appposito cum epulis vino tanquam inebriari dicatur, per se non male dictum esset; sed hoc alienum a verborum sensu et iunctura; nam Osiris is est, quem compellat poeta: *concelebra Genium et multo tempora funde mero*: quae sane Osiridis esse necesse est, non Genii, nisi contortissima ratione, ut sit: *tempora Genii funde*, perfunde, mero, larga manu ei vina appone, ut eius caput vino perfundatur. Alioqui, quandoquidem ille epulis vinoque excipitur, non absolum est, si ille largius se vino invitare dicatur: igitur et vino perfundi tempora. Atque ad hoc ipsum ducit alter locus inf. II, 2, 8. *Ipsa suos Genius adsit visurus honores — atque satur libo sit maledatque mero*. Neque enim hoc de honore Genio habito aliter accipi potest, quam ut nimio appposito vino ille lautius se excipiat: sic *madere, urescere, βρέσθαι*, de ebriis. De vino Genio largiter appposito etiam Horatium agere III. Od. 17, 14. *cras Genium mero curabis*, dubitari nequit.

51. *Illius e nitido*] e Broukh. relicta Scaligerana editione tacite reposuit; in qua erat *et*, ut in multis, quae ex Aldinis fluxere. (*illis et* Gothan. *illius et* Hamb. W.) Muretiana et Plantiniana iam e refinxerant, et habet e Guelf. 1. 4. In Ven. excidit: etiam Regio. conf. inf. II, 2, 7. Idem possis sequenti versu putare accidisse, ut fuerit: *E capite et c.* nam pendebant e collo, unde *fusae per colla coronae*. Ovid. II. Fast. 739. Durum autem ad meum sensum, quod nunc de Genio agitur, et tamen mox iterum ad Osirin redit oratio: *Sic venias hodiernae*. Insuave etiam τὸ *Illius*. Quid si itaque legatur:

Et Syria e nitido stillent unguenta capillo,

Et capite et collo mollia fersa geras.

Sic venias hodiernae.

Ita omnia de uno Osiride agunt.

53. *Sic venias hodiernae*] Primum *Sic veniat hodiernae* Venetae cum nonnullis apud Broukh. *Sic venies hodiernae* Vicent. *Sic venias, hodierna tibi dum t. h. Liba utraque* Aldina: quod mutavit Muretus: *Sic venias hodiernae, tibi dum t. h. tibi dum t.*] ita Statius e suis corrigebat, et ex suo libro tandem reposuit Scaliger; etsi iam idem excusum video in Ed. Vicent. et in Corvin. adde Guelf. 3. In ple-
risque

risque Edd. a Romana inde, *dum*. quod multo suavius est. In Guelf. 1. et 4. *Sic veniat hodiernae tibi: dum*. Ed. Lips. *dum t. h. Libo, et M.* Quod vulgatum est, simile est ei, quod in Ovid. III. Trist. 13. 17.

Micaque sollenni turis in igne sonet:

Libaque dem pro me genitale notantia tempus. H.

Zwic. 1. habet: *venies — dum*. Zwic. 2. *venies — dem*. Gothan. *dem et hodierno*. W.

54. *Liba et Mopsopio dulcia melle feram*] Sic etiam Regius. Broukh. e libris reposuerat: *Libaque*. Heinsius corripbat: *tibi dum turis honores Libem et Mopsopio dulcia melle favo*, quia in uno invenerat *dulcia mellis avo*. *Mella* est in plerisque, sed ex culpa librarii propter vicinum *dulcia*. vide modo ad v. 47. Passeratius tamen inde faciebat: *Mopsopiae dulcia mella*. h. Atticae. Si quid mutandum, tò *dum* reducendum esse arbitror. Durum enim tò *dem*, etiamsi ita iungas: *dem*, dabo, tibi turis honores, sic venias hodie; ut sit obtestationis formula. Verum novam et elegantem lectionem offert Guelf. 2. *tibi dem turis honorem, Libem et Mopsopio dulcia mella favo*. H. Verba sequent. Hamb. *fata pro facta*. W.

56. *circa stet veneranda senem*] reduxi hanc lectionem, ad quam etiam Vulpium procliviorē esse videbam, quod ea in editis scriptisque fere omnibus, etiam Regio, Guelf. et utraque Edd. esset, praeter unum Statii, tresque parum vetustos apud Broukh. quibus adde Corvin. in quibus *venerata*, quod primum praetulit Statius, et receptum tacite in Scaligerana. Sic quidem etiam sup. Eleg. 5, 33. *et tantum venerata virum*; hic tamen parum aptum videtur, tum ex structura verborum, tum ex sententiae ratione; sit enim lenis maiestas natorum et numero et specie et dignitate augustior. Occupavit vero istos Codices hoc, quia in libris fere haec duo participia permutari solent: uti mox v. 63. pro *celebrande* duo Statiani, *celebrate*. At *veneranda*, modo non cum Doula Praecid. c. 18. pro *venerans* accipias, peregrinum h. l. est. v. Not.

57. *Nec taceat monumenta viae, quem Tuscula tellus, Candida quem antiquo detinet Alba Lare*] *Nec taceant* e suo libro intulit Scaliger, ut nonnullos habere Statius narraverat, sicque bini Anglicani cum Corviniano. Editum fuerat inde ab Aldinis: *Non taceam*. At in vett. edd. Ven. Vicent. et aliis, et in scriptis fere omnibus legitur

Nec

Nec taceat, haud dubie melius, ne ad *monumenta* referas, quod et Ayrman. §. 54. l. l. observasse videtur; et ortum *taceant* ex vicino plurali *monumenta*. Quem bis a Broukh. repositum ex vetustis Edd. priore loco haud dubie recte, nescio an altero, in quo *que* ferri poterat, et ubique legitur. vulgo, *quae* T. 2. *Candidaque*. Sed error ortus ex compendio litterarum: scriptum enim erat *q̄* et *q*; in Ed. Lipf. *que* et altero loco *q̄*;. H. Versus 57. et 58. Hamb. del. Leguntur infr. l. I. eleg. 8. post vers. 12. et pr. *quem* est ibi *quàm*, vers. 57. et vers. 58. *que*. *Que* h. vers. habet etiam Hamb. et uterque Zwic. Vers. 57. Zwic. 1. *qua*, Zwic. 2. *quae*. Ne pr. nec v. 57. Gothan. W.

61. *Te canet a.*] ita Broukh. ex uno Statii: alii *canit*. mox *e* a plerisque abest. H. Zwic. 1. 2. *canit*. W.

ELEGIA VIII.

1. *Non ego celari possum*] Ita in Scaligerana excusum, nescio unde: nam Aldina sec. et vulgatae inde edd. *possum* habebant. Sic et Corvin. Reg. et utraque Edd. cum multis codicibus, minus eleganter. Quidam, ut et Vicentina, *celare*. Edd. Ald. prima, et quae inde expressae, *Non ego celarim*, *possit*. perperam. In Guelf. 1. ab al. manu: *Nunc ego celare haud possum*. H. *Celari possum* Zwic. 1. *celare possum* Zwic. 2. et Hamb. Mox Zwic. 1. *amoris*, Zwic. 2. *amantis*. W.

ib. *nutus amantis*] unus Statii et Broukh. quidam, *amoris*. v. ad sequ. Eleg. v. 1. mox Reg. *levia* cum aliis facili errore, et pro *cantus*, *carmen*.

4. *Praecinit*] unus Gebh. *premit et*, unde ille faciebat: *Promit et*. Sed *praecinit* bene adstruxit Broukh.

5. *Perdocuit*] *praedocuit* Guelf. 3.

6. *non sine verberibus*] Ed. Reg. Lep. cum duobus aliis apud Broukh. *vulneribus*. minus commode. Sed sic saepe. v. ad Ovid. Met. IV, 726.

7. *disimulare*] Ed. Lipf. *disimilare*. v. Burman. ad Ovid. III. Met. 158. Mox urget Corvin. solus: etsi perpetua varietate.

9. *Quid tibi nunc m.*] Pueri hi delicati, qualis Marathus erat, v. sup. 4, 81., comam alebant, neque eam ponebant, aut togam virilem sumebant, ut cives Romani; nam erant peregre advecti ex Asia fere aut Syria. Quae adieci propter ea, quae Vulpius notavit ad h. l.

10. *mutatas disposuisse comas*] *Disposuisse recte. v. ad Ovid. I. Am. 14, 35.*

Quid male dispositos quereris periisse capillos?

cf. inf. I, 9, 64. *depofuisse* Guelf. 3. pro *mutatas* quidam *turbatas*, sed hoc alio modo dicitur. v. Fast. III, 16. ubi est, *turbatas restituitque comas*. illud est, aliter atque aliter compositas, *positu variatas*, ut idem dicit II. Met. 412.

11. *Quid succo splendente genas onerasse*] Ita concinnata haec sunt a Scaligero. Ante legebatur: *Quid succo splendente genas ornasse*. Ita primum expressum video in Mureti editione, etsi nihil ab hoc monitum; petatum forte ex Pocchi vel Colotii varietate. Antea utraque Ald. cum aliis vett. *Quid succo s. comas ornare*. Sic quoque Corvin. Guelf. 1. 3. 4. et *succo* 2. *Succo* est etiam in Exc. Scalig. uno Palat. et uno Broukh. doctius quam *succo*, et saepe cum isto permutatur. v. Heinsf. ad Claudian. in Rufin. I, 208. Ovid. I. Trist. 1, 8. Apud Albinov. II, 110.

Aëtis succis omniperita suis.

Sed iam alia quaestio est, quidnam sententia versus ex hac innovatione lucretur. Scaliger *succum* de crusta, sputum ille appellat, ex madido pane exponit, cuius illitu genis splendorem conciliabant, scilicet partim facie noctu vel dum domi essent, filigineo hoc tectorio inducta, partim cute hoc smegmate attrita, emundata et polita. Laudat Iuvenal. VI, 472. ubi v. inde a v. 461. cf. de Othone ibid. Sat. II, 107. et Sueton. Oth. 12. unde apparet, etiam pro psilothro illud fuisse et ad pilos tollendos valuisse. Fac haec omnia bene se habere: eo tamen non ducit epitheton *Succi splendentis*: quod multo magis ad fucum ducit, quo illito facies splendet. Calidius adeo recepta videtur Scaligerana immutatio, quam par erat. *Succus* recte se habet, sed pro *fuco* ipso docte positum. Reliqua legenda: *Quid succo splendente genas ornasse*? *Onerasse* est ex emendatione Scaligeri, sed valde probabili; in libris *ornasse* vel *ornare*, quod cum *onerare* saepe variat. v. ad Ovid. Epist. 9, 103. Snakenb. ad Curt. VI, 6, 7. Pro *genas* quosdam libros, etiam Regium cum utraque Edd., frequentissima permutatione, v. Heinsf. ad Ovid. Epist. XI, 92. occupavit *comas*, haud dubie ex superiori versu; alias acciperem de more tingendi et inficiendi capillos. v. Propert. II, 14, 27. Lucian. Amor. c. 40. H. *fuco* — *ornare* Zwic. 1. 2. *succo* Gothan. *fuco* — *comas ornare* Hamb. W.

12. *docta subsecuisse manu*] pauci *supposuisse*, sed tum esse deberet *doctae — manu*. Regius *succubuisse* ex v. 8. Nil muta. Ovid. VI. Fast. 230.

Non unguis ferro subsecuisse licet.

deinde, ut hic *ungues*, sic *barba docta manu resecta* dicitur Ovid. I. Art. 518.

14. *Ansaque compressos colligit arta pedes*] *Colligit* Broukh. e libris, in quibus Guelf. 3. superscripto tamen *a*, tanquam elegantius, praetulit; quod tamen iam in Vicentina expressum video; etiam in Corvin. Vulgo, etiam in Regio, *colligat*; legitur etiam *alligat*, ut in Ed. Rom. et in Venetis, Guelf. 1. 4. *Colligere* est contrahere, coercere, in angustum cogere. v. Broukh. Regius etiam *compressos* et *sinus* pro *pedes*, male; nam molles pueri sinus habebant laxos. v. ad El. 6, 40. In multis, etiam in Corvin., *arte* pro *arta*. In Edd. Ald. pr. et Colinaea aliisque ex Ald. pr. deductis adeo interpolatum est:

Arctaque constrictos cogit aluta pedes.

Mutavit altera Aldina: *Ansaque c. colligat arcta p.* et sic vulgatae ceterae. H. *Colligat* Gothan. et Hamb. Hoc etiam *compressos*. W.

15. *Ipse placet*] Ita Broukh. e duobus libris, et sic Ed. Lips. et Ald. pr. cum iis, quae inde ductae. vulgo, *illa*. H. Ita Zwic. 1. 2. Gothan. et Hamb. W.

17. *Num te pollentibus herbis*] Ita Broukh. ex doctorum virorum et antiqui usus auctoritate, quod herbae maleficae perpetuo epitheto *pollentes* et *potentes* dicuntur, h. e. efficaces. In libris et Edd. *pollentibus*, quod ab effectu esset explicandum, ut *venena pallentia* dici solent. In Guelf. 1. erat emendatum *pollentibus*, in 4. *pellentibus*. Apud Ovid. II. Art. 105. *pollentiâ* philtera, in uno est *pallentia*, ad quem loc. Burman. hanc Broukh. lectionem probat. H. Zwic. 1. et Hamburg. *pallentibus*. Zwic. 2. *palentibus*. In Gothan. deest hic versus. W.

19. *Cantus vicinis fruges traducit ab agris*] In nonnullis, etiam Corvin., *deducit*; sed illud verius, et tuentur Scaliger et Broukh. est enim, quod *fruges excantare* dicebatur. In XII. Tabb. *Qui fruges excantassit* h. incantamentis ex aliis in alios agros transtulerit, pellegerit. Ita legerat etiam Strozza pater, qui hunc locum ita expressit Erot. I. p. 110.

Carmine longinquos messem traducit in agros,

Et cantata suum deserit herba solum.

Fru-

Fruges est in plerisque: in quibusdam *segetes* vel *messes*. ab arvis Guelf. 3. pro var. lect. H. *frugem* Hamb. W.

20. *Cantus et iratae detinet anguis iter*] *irati* Corvin. sed *iratae* ipse Carisius tuetur I. Inft. Gr. Lipsius et Doussa malebant *irati* — *amnis*, sed sine libro. Defigere adeo credebantur magae angues, quo minus se loco movere et dentem venenatum infigere possent.

21. *Cantus et e curru Lunam deducere tentat*] Regius, a curru. unus Palat. e cursu. Romana Ed. et quae hinc fluxere, e coelo. porro *deducere lumina*, h. sidera, multi, etiam Cyllenius in notis, habent, unde in Edd. 1487. 1500. et 1520. venit; factum forte ad illa Eleg. 2, 43. huius libri. etiam Guelf. 1. e caelo *deducere lumina*.

22. *Et faceret, si non aera repulsa sonent*] ex sermonis ratione debebat esse *sonarent*, sed videtur *faceret* in mendo esse. Regius exhibet: *et faciet*; rectius leges: *Et faciat*. Pro *repulsa* in uno Perreii erat *recurva*, et sic in suo habebat Cyllenius, qui quaecunque vasa convexa intelligebat; rectius accepisset de lituis aut tibia Phrygia; sed pulsabantur in lunae deliquio cymbala inprimis, de quibus etiam Ovid. III. Met. 532.

— *Aerano tantum*

Aere repulsa valent?

ubi conf. Burman. Manil. I, 227.

Seraque in extremis quatiuntur gentibus aera.

26. *femori conseruisse femur*] Statius ex Carisio *femini* legebat; nam laudat ille ex Tibullo binis locis: *Implicuit femini*; atqui, inquit, Grammaticos alia Tibulli carmina, quae nunc deperdita sint, habuisse, aliunde non constat. Memoriae vitio tribuit Carisianam memoratorem Broukh. At enim cum tot Tibulli elegias mancas et mutilas habeamus, potuit illud in loco tali legi, qui in libris extritus fuit. De *femine* cf. Heinf. ad Aen. X, 788. Libri in Tibullo nil mutant. Solenne autem illud *femur femori*. Ovid. III. Am. 7, 10. *supponere*, III. Am. 14, 22. *femori impositum sustinuisse femur*; et inter leviores nequitias accumbentium ad mensam I. Am. 4, 43.

Nec femori committe femur, nec crure cohaere,

Nec tenerum duro cum pede iunge pedem.

Et sic h. l. accipio. In Ed. Lipf. pro *sed* erat *te*. H. Te etiam Zwic. 1. at Zwic. 2. *sed*. W.

28. *Persequitur poenis tristia facta Venus*] Regius, Ed. Lipsf. et Vicent. cum aliis libris ap. Broukh. *prosequitur*. Sed dicimur aliquem *prosequi* amore, benevolentia, laudibus, praemiis etc. poenis vero *persequi*, h. ultum ire, vindicare. Permutatio alioqui est fere sollennis. v. ad Ovid. Met. IV, 251. ubi *persequar extinctum* nimis atrox et vehemens pro amantis persona. Unus habebat *prosequar*, quod recte placebat Burmanno; nam et sequitur: *leti causa comesque tui*.

29. *Munera ne poscas*] neu Guelf. 3. bene. — Nee Gothan.

30. *Ut foveas m.*] Ita Broukh. quod sententia postulabat, ex uno antiquissimo libro post Heinssii emendationem Advers. II, 15. reposuit; vulgo, *foveat*. H. Ita uterque Zwic., Gothan. Hamb. W.

31. *cui laevia fulgent ora*] Ed. Rom. cum Venetis et aliis *molliā*, ut Graecis *μαλακὸν γένειον*, ἀπαλή ὑπὲρ, et forte placere possit, quia opponitur *aspera barba*. Adiectum tamen *fulgent* vulgatum tuetur. In iisdem mox est *hispida barba*, a Mureto receptum, ut Ovidius *hirsutum* dixit.

35. *At Venus inveniet puero succumbere furtim*] inveniet Scaliger e suo praeclare emendavit: in aliis, etiam in nostris, *invenit*. Idem *succumbere* e libro suo, ut et alii habent, reposuit: nostri cum multis apud Broukh. *concumbere*, frequenti lapsu. v. ad Ovid. V. Fast. 86. Etiam Zwic. 1. 2. Hamb.

36. *Dum timet et teneros conserit usque sinus*] pro *timet*, quod et ipsum Scaligero debetur, libri fere *timet* noto errore; lib. Sfort. *tenet*. pro *usque* quidam *ipse*. v. ad Eleg. 5, 74. Ed. Lipsf. *ipsa*. pro *sinus* Ed. Rom. *simul* vitiose. *conserit* suspicor ex proximo *timet* natum ac fuisse veterem lectionem *conserere*, quo haud dubie asperitas iuncturae tolli potest. H. Pro *teneros* male Hamb. *molles*. W.

37. *humida — Oscula*] recte revocavit antiquam lectionem Vulpius, cum Broukh. ex coniectura Heinssii *uvida* reposuisset, quia illud saepe pro hoc in libris scribitur. Sed h. l. in omnibus est *humida*. Pro *anhelanti* Lipsf. Ed. cum Ed. principe Broukh. *anhelantim*, et unus Heinssii cum Ed. Reg. Lep. *anhelatim*. Ed. Roman. etiam *notam* habet. Duo haec disticha a v. 35—38. parum cum argumento et sententia ceterorum cohaerent, ut dubitem, an sedem sibi debitam teneant.

39. *Non lapis hanc gemmaeque iuvent, quae frigore sola Dormiat; et nulli sit cupienda viro*] *iuvent* est ex Scaligeri emendatione: vulgo ubique legitur *iuuant*. *Dormiat* Scaliger mutarat in *Dormiet*; sed illud constanter libri exhibent, et est *dormire sustinet*. Deinde illa commutatio casus: *Hanc non iuvent gemmae, et* (sc. haec) *sit cupienda nulli viro*, est ea quidem paullo durior, sed obvia etiam in optimis auctoribus. De sententiarum nexu v. ad v. 39. notam. *cupienda* est in Sfort. et uno Gebhard. quod arripit vir doctus in Bibl. crit. l. 1. p. 80.

41. *Cum vetus infecit cana senecta caput*] Ed. Rom. cum aliis apud Broukh. et cum Guelf. 1. 4. *curva*, male hoc quidem loco. *Iuventas* recte reposuit Broukh. e libris; vulgo *iuventa* vel *iuventus*. v. ad I, 4, 38. pro *vetus* Heinf. Adversf. III, 8. coniiciebat *vietum*. Hamb. *tarda*.

43. *Tum studium formae*] *Nunc st. — coma nunc — tollere nunc* Guelf. 2. eleganter. in plerisque etiam nostris adiectum est, quod Broukh. paucorum auctoritate omisit, quia iterum redit v. 45. Mox Ed. Rom. *coma cum mutatur* cum Guelf. 1. 4. Non *comam* mutari, sed colorem, aiebat Pierfon ad Moeridem p. 263. et emendabat *fuscatur*: non meminerat, se in poeta versari.

45. *Tollere tunc cura est albos a stirpe capillos*] Broukh. hoc ordine, quem elegantiores putabat, expressit: *Tollere tunc albos cura est*. Nil refert: sed vulgatum tuetur Propert. III, 25, (33) 13.

Vellere tum cupies albos a stirpe capillos.

Porro *tunc* miror nunc ubique edi ac legi, tribus scriptis exceptis, in quibus *tum*; idque Corvin. quoque tenet; melius utique. At Edit. Lipsf. et alii aliquot apud Broukh. *nunc*, quod elegans esset h. l. v. Burman. ad Ovid. I. Met. 321. nisi *tum* iam praecelisset.

46. *denta — pelle*] v. notam. Hoeufft Peric. p. 220. legit *sumta*. quid igitur est: *sumere pellem*?

48. *non tardo l.*] Ed. Lipsf. *nam*, male. v. notam. nisi scribas: *nam tacito labitur illa pede*, Ovid. II. Art. 670.

Iam veniet tacito curva senecta pede.

49. *Neu Marathum torque*] Ita iam correxerat Statius, sed in editis primum emendavit Scaliger, cum librorum nonnullorum suffragiis. v. inf. IV, 4, 21. vulgo: *Heu*

vel

vel *Seu M. torques*. In fine Regius cum Corvin. et al. addit: *est*.

ib. *puero quae gloria victo*] Ovid. III. Met. 655.

— — — *quae gloria vestra est*,

Si puerum iuvenes, si multi fallitis unum?

51. *non illi fontica caussa est*] ita diserte ubique legitur editum. Sed Cod. Reg. *rustica* et in margine *fontica* vel *sentica*, ut fere alii ap. Broukh. et Stat. cum Guelf. 3.

52. *Sed nimius luto corpora tingit amor*] *luto* est ex emendatione Scaligeri, nullis, ut videtur, libris subnixi, nisi quod Muretus sic e quibusdam veteribus iam maluerat; in scriptis fere legitur *luteo* vel *lutheo*. (Hamb. *luteo corpore*. W.) Sed et apud Nemesian. Gynaget. 319.

— — — *suavique rubescere luto*.

ita emendatum est, cum esset *luteo*. pro *tingit* in duobus Palat. et uno Broukh. *tangit*, quod Doula maluit et recepit Broukh. tanquam exquisitius. *Tangere* v. c. *oleo*, *fimo*, dictum a veteribus esse eleganter pro *tingere*, docuere Viri docti laudati a Broukh. h. l. et a Burmanno ad Ovid. Epist. 19, 41. et sic etiam *pulsare* pro *tingere* reperiri, docuit Gronov. Obsl. I, 13. cf. eund. III, 18. Dispar tamen huius loci ratio esse videtur; et cum saepe ea duo verba temere permutari sciam, cum Vulpio lectionem plurium librorum servavi. Regius etiam *corpore* habebat, item Guelf. 1. 2. a pr. m.

53. *Vel miser a.*] *Vel* revocavit Broukh., ut habent plerique, etiam nostri, et editi usque ad Muretum, qui dedit *Veh*, quod Plantin. Scalig. et reliquae retinent; in aliis *Vah* vel *Va*. Mihi optimum videtur cum Heinio legere *Ah*. H. Nos recepimus *Vae*. W.

54. *querelas Coniicit, et lacrimis omnia plena madent*] Collat. Colot. et unus Passeratii (nisi eadem intelligenda est) *Concinit*. Sed v. notam. *Coniicit* etiam h. l. codd. scribunt, et vett. edd., ut Vicentina. Verum est, eam veterem esse scripturam, quam etiam in Virgilio nonnullis in locis Heinsius inferre volebat. Sed quorsum hoc? inprimis si eam non ubique recipimus nec recipere possumus. *omnia* languet. Pro *et* malim *ut*. H. Sanum est *et*. W.

55. *Quid me spernit? ait*] *spernit* Broukh. ex duobus bonae notae libris. vulgo: *spernis*. nec multum refert.

Mox pro *vinci* unus cum quibusdam Edd. quae ex Ald. altera fluxere, *falli*; sed hoc sequenti versu recurrit.

58. *ut nec dent*] Regius: *et*.

59. *Et possim m.*] recte ita Broukh. e melioribus. Sic quoque aliquot vett. edd. ut Ven. 1475. Vicent. Vulgo editum, quod Regius cum aliis et Guelf. habent, *possum*, et mox *abrepere*: ferrem, si haberet *adrepere*. H. *possum* etiam Hamb. et Gothan. W.

61. *Quid profunt artes*] Ita editum inde ab Ald. sec. At prima cum multis ap. Broukh. quibus adde Regium, *possunt*. pro *spernit* idem Regius vitiose *premit*.

64. *Est mihi nox multis evigilanda modis*] ita in Aldinis excusum est; pro quo Muretus et Plantin. iterum reducerant, quod in libris et ant. Edd. fere legitur, *multis malis*, inter multas aerumnas, dolores, suspiria, curarum aestus. Scaligerana recensio iterum ad Aldinum exemplar concinnata, *modis* reduxit: idque tuetur Broukh. Sed ea, quae ille profuse magis quam copiose congescit, probant quidem amantium vigilias; non vero, quomodo quis aut uno aut pluribus aut omnibus modis vigilare possit. Adiuvī tamen lectionem, quantum potui, in nota; etsi praefero *malis*. Ceterum lenius fluent hi versus, si ita refinxeris novissimum:

Quid profunt artes, miserum si spernit amantem,

Et fugit ex ipso saeva puella toro!

Vel quum promittit, subito sed perfida fallit,

Et mihi nox multis est vigilanda malis!

66. *tunc sonuisse pedem*] hoc Scaliger recte reposuit e vetere scriptura: nostri cum ceteris *pedes*; pro *fingo* Regius habebat: *fugio*, vitiose. Post v. 66. quatuor versus ex Lib. II. El. 3, 75—78. huc revocaverat Scaliger, miro ausu, quem ut cuiquam probaret, vix expectare poterat.

68. *Et tua iam fletu lumina fessa tument*] bene *tument*, ut saepe genae *tumidae*, oculi *tumidi* ex fletu dicuntur. v. Heinsf. ad Ovid. III. Am. 6, 79.; et sic apud Propert. I, 5, 16. reponendum puto:

Et tumor informem ducet in ora notam:

timori enim nullus locus est, dum sodali suos casus narrat. Male in nostro duo Anglicani exhibebant: *tepent*. Mox 69. in Ed. Lipsf. erat: *moveo fastidia Divis*.

71. *miseros ludebat amantes*] unus Schefferi *amores*; forte ex El. 2, 89. vel seq. El. v. 1. Eadem varietas ap. Propert. II, 25, 1. De voc. *ludebat* a. cf. Obfl. ad I, 2, 89.

73. *lacrimas f. risisse dolentis*] Ed. Rom. cum aliis ant. Edd. ap. Broukh. et duobus libris, item Guelf. 1. 4. *lacrimis*, quod possit ferri, sive pro tertio casu accipias, ut Virg. Aen. V, 358.

— — — *risit pater optimus olli.*

sive pro sexto habeas, ut Hor. II. Sat. 3, 72. *malis ridentem alienis.*

76. *Quaecumque apposita est ianua dura sera*] *apposita* bene e duobus libris emendatum a Broukh. vulgo *opposita*, sollenni errore, de quo passim Heinsius ad Ovid. ut ad III. Am. 14, 10. Pro *dura* Ald. sec. *firma*, sicque Regius cum paucis ap. Broukh. forte ex El. 2, 6. Mox *ni* Broukh. e libb. consensu pro *nisi*.

E L E G I A I X.

1. *Miseros laesurus amores*] ita editum fuit inde ab Aldina sec. Retractum tamen in Scaligerana editione *amantes*, quod Ald. pr. cum aliis habebat; idque recte iterum eiecit Broukh. paruitque libris, quibus nostri accedunt. cf. sup. El. V. 71: — Pro *miseros* Ed. Rom. cum Brix. Vicent. etiam Venetis, Guelf. 1. 4. *teneros*, epitheto, quod Tibullus inprimis in deliciis habet; et Corvin. suavis etiam: *si teneros fueras. laesurus* vero recte se habet, et defenditur a Broukh. v. ad I, 2, 91. et inf. v. 19. *violare* dixit. H. H. Vossius *teneros*, in apographis quinque repertum, recepit, *amor tener* interpretans amor, ubi animus amantis sensibus teneris est plenus. Sed rationem dicendi exemplis firmatam non vidi; nisi si quis Rupertii auctoritatem in Comment. ad Iuven. VI, 548. afferre velit. Verba *si fueras* — *amores* sunt generaliter accipienda, nec supplendum *meos*. vid. Not. *miser* epitheton est aptum *amori*, ut *infelix amor* I, 2, 4., praesertim in verbis *laedere amores*. Et Tibullo, cuius animum etiamnum amore in puerum flagrantem prodit elegia, bene convenit fateri, se ex perfidia dolores percipisse vel miserum fuisse. Clarius affectum animi ostendit 45. *Tum miser interii, stulte confusus amari.* — *Teneros* manum emendatricem eius prodit, quem repetitio *miseros* — *miser* 3. male habebat; de qua vid. infra 67. W.

2. *Foedera per divos clam violanda dabas*] ita omnes libri, praeter unum Scaligeri, in quo erat *iam*, ab ipso receptum; sed recte a Broukh. spretum; est enim a concordia librarii, ut inf. IV, 6, 16.; et tuetur vulgatam *celat* in sequenti versu. In Ed. Lipsi. erat, *non violanda*, quod placere possit; et permutantur saepe inter se istae particulae. H. Pro *foedera* Hamb. *oscula*; *clam* Zwic. 2. *non* Zwic. 1. correctio ab iis profecta, qui, verba *si fueras* — *amores* male intelligentes: si me fallere volebas, tautologiam inesse credebant. W.

3. Scriptum passim: *A miseret, si q.* H. H. Vossius disiuncte scripsit *et si* cum editionibus antiquioribus, ut ait, rhythmica causa, Statium hoc monuisse memorans; qui tamen habet: *et si quis*) Duo verba sunt. Ex his equidem contrarium efficio, Statius *et si* placuisse. Ceterum ubi *et si* vel potius *et, si* scribendum est, ibi constructio diversa a nostro loco. Vid. Cic. de Amic. 27. §. 104. Zwic. 1. *est si.* 2. *et si.* — Ha Goth. pro *Ah*. Ceterum *poena me sequitur* dixisse Caesarem B. G. 1, 4., annotasse iuvat. W.

6. *Numina — laedere vestra*] cum var. lect. *ludere* Guelf. 3. Dan. Heinl. ad Silium I, 9. *ludere* reponit; sed vulgatam iam defendit Broukh. ad h. l. H. De permutatione verborum *ludere* et *laedere* vid. Obsl. ad I, 2, 91. — Hamb. *formosos*. Et I, 10, 43. *liceat* cum accus. c. infin. Pro *semel* Goth. *simul*. W.

9. *Lucra petaturas*] ita tandem emendatum in Ald. sec. (et propagatum a Mureto, qui adiecit: si nihil visum subest, secundam syllabam produxit praeter consuetudinem. Zwic. 1. 2. *petituros*. W.) At Ald. pr. *petiturus*. Venetae: *perituras*. Vicent. *petituros*. Sic et Corvin. Similes *corruptelae* in libb. scriptis Broukh. et in nostris aliae. In seqq. Ald. pr. *per freta parentia*; sic scripti aut *per freta parentia* (Sic et apogr. Voss. 5. et Zwic. 2. W.); unde interpolatum in uno Angl. et aliis Statii *per vela parentia*. Sed iam Corradus in Quaestura p. 325. nov. ed. emendaverat *freta per parentia*, quod in Ald. sec. receptum. (Ita et apographa septem, at apogr. Voss. 1. Bern. et Mon. *freta per parentia*. W.) In Regio litura erat; sed in Ed. Lipsi. excusum est: *parentia per freta ventis*, ut et in aliis apud Broukh. nonnullis quoque editis, ut Colin. ultima (Add. Zw. 2. W.), deprehendimus. Sic *freta* in penultimo pede positum IV, 1, 194. Mox Regius alio ordine: *Muneribus captus meus est puer*.

12. *vertut*] *vertet* Guelf. 1. 4. et Ed. Rom.

13. *Iam mihi persolvat p.*] Ita legitur ex Ald. sec., cui accinunt veteres edd. et libri; Ald. pr. cum aliis, etiam Guelf. 3., habebat: *persolves*, quod Scaliger retraxerat, sed eiecit Broukh. Praeferam tamen hoc, omnino Tibulli genio consentaneum, ut alloquatur alios; etiam mutata subinde persona. H. Recepi *persolves* cum H. Vossio. Assipulatur Monac. Supra I, 7, 53. similis transitus ad personam secundam *Sic venias*. Idem sentit *Hand Specim.* Obsf. in Catull. p. 31. — Pro lectione *persolvat* alii afferent auctoritatem maiorem codicum, terminationes *es — as — is* non suaviter se excipientes, nec personam tertiam commoto male convenire. W.

17. *ne pollue formam*] *fidem* male Corvin.

20. *Aspera — difficilisque*] Hac distinctione particularum *que — que* discrimen inter *asper* et *difficilis* fuisse, satis ostenditur; at viri docti fere in notis verba *asper, difficilis, durus* pro synonymis venditant. *Aspera* Venus est, cum eum, qui illam offenderit, malis amoris infelicitis ulciscitur; quo sensu *Amor* VI, 2. *asper* appellatur; *difficilis* vero eadem audit, cum nullis neque precibus neque sacris se exorari sinit, ut animum reddat. Ita *difficilis* usurpatum I, 8, 27.

Nec tu difficilis puero tamen esse memento.

Add. Horat. Od. III, 7, 32. Hinc explica *ianua difficilis* I, 2, 7. — Ceterum de particulis *que — que* vid. Obsf. ad I, 2, 29. — Vers. 19. Goth. *o viciis* pro *divitiis*; Guarn. *o vitiis*. Cum locutione *violavit amorem* compares verba Virgilii Aen. V, 5. *magnum amorem polluere*. W.

23. *Nec tibi celandi spes sit, peccare paranti; Est Deus, occultos qui vetat esse dolos*] Prior versus tam inconcinnus est, ut vix Tibulli esse contenderem, nisi gratam hanc eius et isto molliori carminis genere dignam negligentiam ex aliis locis satis cognitam haberem, et in aliis, etiam multo diligentioribus, eiusmodi rhythmos deprehenderem. v. Propert. I, 17, 5. I, 20, 3. Ovid. II. Met. 398. VI. Fast. 553. Virg. IX. Aen. 634. et Aen. X, 554. qui nostro simillimus:

Tum caput orantis nequicquam, et multa parantis.

Alioqui facilis erat structura: *Celandi nec spes tibi sit, peccare paranti*. Leguntur autem hi versus ita, ut excusi sunt,
ex

ex Scaligeri emendatione, in qua ille sibi admodum placebat. Fundum habebat eclogarium seu excerpta e Tibullo loca, quas magnae vetustatis aiebat esse. *celandi* etiam in Palatinis legitur; sed *spes sit* in solo Scalig. *est deus* etiam in Statianis. Vulgo in libris et edd. etiam nostris et Guelf. legebatur: *Nec tibi celanti fas sit peccare, paranti Sit deus, occultos qui vetet esse dolos.* Nisi quod *vetat* legebatur usque ad Aldinam sec. minus scite; nam sermonis ratio postulat: *Est deus, qui vetet*: etsi, epicos poëtas ab eo recessisse, passim observes. Iam si ex criticis praeceptis arbitrium feras, antiqua illa lectio, difficilior et plurimum librorum, verior erit. At sensum commodum non habet? Enim vero sic satis; modo *Nec fas sit* h. l. teneas esse, *nec liceat, nec possis*, ut in illo Horatii IV. Od. 4, 22. *Nec scire fas est omnia.* cf. Burm. Ovid. II. Met. 57. Eleganter quoque dictum: *celanti fas sit peccare*, pro, *peccare celantem*, ita ut celet. Et tum sensus sit: *Nec puta, te ullo modo clam fallere posse: si tentes, erit deus, qui fraudem retegat.* Hac vetere lectione tollitur etiam magna pars molesti numeri ex hoc carmine, modo scite pronunties. Tollitur illa omnino lectione Guelf. 3. *Nec tibi celari fas sit peccare paranti. Sit deus, occultos qui vetet esse dolos.* H. H. Vossius dedit *celari fas sit*; quod in apogr. Monac. et Voss. 4. At *celor* est aut res me celatur aut reticeor auctor rei, nec vidi, qui dixerit *celari* pro facta celare. — Nec vulgata a manu Tibulli mihi profecta esse videtur. *Spes sit* est manifesta correctio genuini *fas sit*. Quid si *fas sit*, fieri possit, poterit (cf. Obsl. ad 63.), cum genitivo gerundii *celandi* pro infinitivo *celare* constructum statuas? Tacitus quidem similiter verba construxit Ann. XV, 21. *maneat provincialibus potentiam suam tali modo ostentandi.* Conf. Ern. ad Ann. II, 43. p. 202. *Celandi* Hamb. Goth. Bern. *celanti* reliqua apogr. cum Zwic. 1. et Corv. — *celantis*, sed inducto s, Zwic. 2. *Spes* Voss. 1. 2. 3. Hamb. Zwic. 1. 2.; reliqua apogr. *fas* cum Guarn. et Corv. — *parenti* Hamb. Goth. — 24. *Est — vetat* Hamb. Voss. 4. Recte. Voss. 1. *vetet*; Voss. 2. Alk. Monac. *Sit — vetet*; Bern. *Sit — vetat*, et Zwic. 2. sed *sit* recentiori manu in *scit* mutatum; Voss. 3. *Sic — vetat*; Voss. 5. cum Zwic. 1. *Scit — vetet*, et Goth. secundum H. Vossium; at apogr. meum *sit*, sed in *fat* correctum. W.

25. *Ipse deus tacito permisit lena ministro Bderet ut multa libera verba mero*] Ita reponere, aliquot quidem libri

bris addicentibus, ausi sumus, cum ea lectio, si vel minus vera, tamen tolerabilior sit, quam illa a Scaligero e conjectura reposita. Quid enim est: *Ipse deus tacito permittit vela ministro*? Ipse Scaliger haec diserte explicare non potuit: dicit esse, *tradere libidini ac voluntati*. Broukhufius acutius etiam *tacitum dei ministrum* intelligit vinum, cuius vapore, tanquam velo quodam, acies mentis obnubitur. Nimis argute; verum ita centies solent critici, inprimis si emendationis lufui, aut pruritui, arrosus unguibus, indulgent. Vulpius vero *permittere vela ministro tacito* esse dicit, flagitii conscio et adiutori, qui sobrius os obsignatum habebat, ebrietatis opera potestatem loquendi facere. Metaphora illa *vela dare* satis quidem nota, sed alio posito, alio sensu. *Vela dare ingenio* dixit Ovidius Fast. III, 790. *desideriis addere vela* Rutilius I, 34. h. ea acuere, augere. Nemesian. Cyneget. 58.

— — talique placet dare lintea curae.

Sed quis dicat: *vela permittere alicui* pro instigare? Propertius quidem III, 17 (15.) 1.

Nunc, o Bacche, tuis humiles advolvimur aris;

Da mihi bacchato vela secunda, pater.

Sed ibi est dictum pro, *da furori meo vela*, pro quo, *mihi bacchanti* s. *bacchato*, estque nihil aliud, quam quod Ovid. ita extulit III. Fast. 790.

Mite, pater, caput huc placataque cornua vertas,
Et des ingenio vela secunda meo.

Vulgata lectio inde ab Aldinis erat: *permittit leni ministro*. In Codicibus mira varietasprehenditur; legitur enim in plerisque *leva* (ut in Scaligeri libro, unde ille *vela* faciebat, et in aliis multis, etiam Regio et Ed. Rom.) *leve*, *lene*, *lena*, *seva*, *saepe*. Ita Guelf. 1. 2. 4. *lene*. 3. *laeva*. (Et Corv. *laeva* habet, at Alf. Voss. 2. 3. *leva*, Voss. 1. Bern. *leve*, Voss. 4. 5. Hamb. et Gothan. *lene*; Vindob. Monac. Goth. secundum H. Vossium *lena* cum Zwic. 2., at Zwic. 1. *seva*. *Laevia* et *lenia* supr. I, 8, 31. permutantur. W.) hoc tueri possis, *laeva libera verba*: sinistra, infasta. *Saepe*, quod Muretus malebat, satis commodum esset, nisi langueret sententia, et, unde ortum illud esset, appareret. Verissimum videtur *lena*, quod diserte expressum est in uno Statiano et Lipsii Exc., probatum etiam Statio, sed non bene instituta verborum interpretatione; ex quo reliquae aber-

aberrationes facile deduci possunt; *n* enim et *v* permutari saepissime, vel ex vocabulis *lenis* et *levis* notum est. Deus itaque (sive Numen divinum omnino, ut v. 11.) ipse permittit, ut, etiamsi minister amoris obstinate de perfidia domini taceret, lena tamen, dominae ministra, per ebrietatem illam vulgaret. Quae cum ad manum sint, e libris petita, et sententiis verbisque probabilia, quorsum tandem ad remota et multo minus probabilia aberramus? Quam longe remotae et abhorrentes sunt a leni elegiae spiritu et mollitiae coniecturae: *permisit lora* (Sic Santenius Bibl. Crit. P. III. p. 81. coniecit. *E marg.*), *permisit frena* (quod Hulshkio Ep. Crit. in Propert. p. 107. in mentem venit. *E marg.*)! In Statio te versari putes. *Minister* vel simpliciter de puero, ut saepe, v. inf. III, 6, 57., vel de arbitro et lenone, cuius ministerio utitur alter in negotiis hisce. Unus Stat. *magistro*. male. *Lenarum* quam frequens in talibus rebus usus fuerit, satis notum; eae autem anus erant multibibae, quo nomine saepissime apud veteres male audiunt. vid. Ovid. I. Am. 8, 1. Iqq. III. Fast. 765. *tacito ministro*, h. tacente, vulgare est. Ovid. III. ex P. I, 47.

— — — *tacito me, Fama queretur.*

libera verba denique sunt, quum non amplius fide et prudentia vel metu domini lingua vincta tenetur, ne quid evulget. Male Cyllen. explicabat. H. Sententiae H. Vossii, qui *laeva* dedit, repugnat usus. Nemo *laeva* substantivi loco pro *stoliditas* usurpavit, praesertim in tali compositione: *permittere*, h. e. immittere, indere, *laeva*. Tolerabilius esset *laeva facere*. Nec fieri per Latinitatem potest, ut iungas *laeva libera verba*. W.

26. *Ederetur*] Reg. cum Corvin. et. H. cum Voss. 2. —
28. pro *iussit* Hamb. *cogit*; pro *invitos* Ask. *immites*, in marg. *invitos*. W.

30. *Nunc pudet*] Ed. Lips. *Non*. H. Zwic. 1. 2. — Voss. 4. Goth. *non*. — *pudor* pro *pudet* Goth. secundum H. Vossium. Cum *nunc* repetitum sit loco coniunctionis *et*, hinc factum, ut *pudet* in alterum membrum reliceretur. Similis positura verborum I, 2, 41. 42. pronomine *is* repetito. W.

31. *Tunc mihi irabas, nullo te d.*] Sic Guelf. 2. (Et Corv. W.), reliqui cum libb. ap. Broukh. *tu mihi*, et mox, *nullo tibi*: sed Regius cum duobus Anglicanis Heinssii et Guelf. 3. pro var. lect. *nullius divitis auri ponderare*.

ders. Sequenti versu pro *vendere* Edit. Lips. cum Vicent. et Reg. Lep. *frangere*; et sic multi ap. Broukh. Male. H. H. Vossius recepit *Tu*, apogr. trium et Zwic. 1. et 2. (superscr. *tunc*) fide nixum; nam opposita sibi esse: *Haec ego — Tu mihi*. Vulgaris continuandi ratio per *Tunc*, τότε, cum ego preces facerem, simplicitatem elegiae (cf. Obss. ad I, 6, 11.) Tibulli decet. — Ald. II. cum Mur. *tum*. — 32. *munere* pro *pondere* Hamb. — pro *vendere* Voss. 1. *perdere*, Zwic. 1. 2. *frangere*. Et dixerunt Latini *fidem frangere*, *amittere*. W.

33. *Campania terra*] *tota* Corvin. cum Exc. Perreii ap. Broukh. et Guelf. 2. cum altero pro var. lect. 3.

35. *Illis eriperes verbis mihi, sidera coelo lucere*] Reg. *eriperet*. *Cielo* Broukh. reposuit ex Vaticano Statii; vulgo legitur *coeli*. H. *Statio coelo* placebat, quod in Zwic. 1. 2. Monac. et Goth. secund. H. Vossium, apogr. *meum celi*. — Hamb. *coeli*. Ad *coelo* comp. Virg. Ge. I, 6. *Eriperes lucere* h. e. extorqueres mihi, ut negarem lucere. Sensu et constructione diversus est locus Horat. Sat. II, 2, 23.

*Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
Hoc potius quam gallina tergere palatum.* W.

eod. et puras fulminis esse vias] hanc tanquam verisimillimam lectionem Regii Codicis, Guelf. 2. utriusque Edit. item Vicent. et maximae partis librorum apud Broukh., olim iam *Statio* probatam, reposui, idque eo confidentius, quod *fulminis* etiam Vulpio probari videbam, quamquam diversam interpretandi viam ingreditur. Post *sidera* bene poterat *fulmen* memorari. *Fulminis vias* etiam Seneca dixit Thyeste v. 358.

*Quem non concutiet cadens
Obliqui via fulminis.*

et Boethius in loco inde expresso, de Consol. Metr. 4.

*Aut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis movebit.*

(Non male Statius comparavit Virg. Aen. V, 525.

*Namque volans liquidis in nubibus arsit arundo,
Signavitque viam flammis.* W.)

fulmen purum h. clarum, lucidum, bene dicitur; perpetuo ignis, flammæ et luminis epitheto. Sepsus igitur: mihi persuaderes iis verbis, fulmen nullo igne lucere, sed esse veram

meram caliginem: sive, quae fulminis impetus est, aethera non illustrari, sed tenebris obduci. Similibus verbis Lucanus dixit V, 630.

— — — nec fulgura currant

Clara, sed obscurum nimbofus disfilit aether.

quod nostro: *fulminis viae sunt purae*: hoc illi, *fulgura currunt clara*. (*fulminis* in apographis quinque et Zwic. 1. 2. sed in altero superscr. *fluminis*, et Guar. W.) In Ed. Scalig. et aliis ante eum, inde ab Aldinis, etiam in libris, ut in eo, quo Cyllenius utebatur, in Guelf. 1. et pro var. lect. in 2. 3. (Add. Corv. W.) legitur, *fluminis*, sollenni permutatione. v. sup. ad el. 2, 46. Verum ita perit τὸ ἀδύνατον, quod his versibus exprimi debet; non enim omnia flumina pura, clara et pellucida sunt, sed multa turbida et lutulenta. Nemo tamen interpretum in eo haesit. Gallus ita vertit, ut sibi ipse repugnet. Coniiciebam quidem aliquando: *Illis eriperes verbis mihi — pronas fluminis esse vias*, h. prono alveo labi flumina, quod etiam proverbio apud nostrates tritum est, ut dicamus alicui persuadere, *flumina versus fontes suos recurrere*. *Pronus* de fluviis frequens. Consol. ad Liv. 250. ubi Tiberim adfatur, qui aquas retroegerat:

Vade age, et admissis labere pronas aquis.

Broukhusius ex Vaticano Statii *ire* pro *esse* notatum, Statique placuisse viderat, quod statim cupide recepit, ut esset, *et puras fluminis ire vias*. Sed primum, quod de superiori lectione monebamus, quodque etiam Vulpius vidit, *purae vias fluminis*, quae saepe etiam turbidae sunt, offendunt; deinde operose quidem ostendit, *flumina ire* dici, non vero id docuit, quomodo *viae fluminis ire* dicantur. Flumina *eunt vias*, *currunt vias*, ut Propert. I, 2, 12.

Et sciat indociles currere lympa vias.

Sed viae ipsae *ire* non possunt. Neque in hac re probasse Broukhusii acumen videtur amicissimus ei Burman. qui ad Lucan. V, 630. hunc locum sic, ut nos scripsimus, laudat. Nihil vero novum *ire* et *esse* inter se permutari. Sic factum inf. III, 4, 54. et ad Ovid. II. Met. 78. H. Apographa octo *esse* cum Zwic. 1. 2. et Guar. — In cod. Hamb. versus 47. 48. 49. 50. post versum 36. collocati sunt. W.

39. *Quid faceres*] h. audes fidem fallere, cum tibi metuendum sit, ne idem puella, quam amas, in te statuat.

Quid

Quid faceres, si puellam non amares, illoque a Nemese metu vacares? Ita recte legitur in ed. Muret. et Plantin. recteque reduxit Broukhussius. Scaliger ex sub probabat: *Quid facerem?* uti et alii apud Broukh. et nostri tres cum Guelf. 1. habent, utque editum erat in Ald. secundum commodum. Quidam apud eundem: *Quid faciam?* quod et in Ald. pr., vel *facias?* ut Ovid. III. Met. 204.

Quid faciat? repetatne domum?

Virg. Aen. IX, 399.

*Quid faciat? qua vi iuvenem, quibus audeat armis
Eripere?*

III. Met. 465.

Quid faciam? roger, an rogem?

Sed foret requirit alterum: *Quid faceret?* Legitur etiam: *Quid dicam, quod ut ipse f. prave. H.* Ita Goth. teste apogr. meo, secundum H. Vossium *quid dicam quam ut.* H. Vossius recepit: *quid facerem*, quod exstat in Voss. 2. 4. et Hamb., hoc sensu: Quantopere te ulciscerer, *nisi foret* etc.? Nunc mihi optare satis est, ut illa levitate sua par tibi referat. Confert Terent. Eun. V, 6, 30. *Insigne aliquid facere alicui* h. e. malo aliquem afficere insigni. Sed primum desidero *in te* vel *tibi*; nec sententia placet. Quomodo enim hoc, quod ille amabat puellam, Tibullum ab ultione perfidia eius retinere poterat? Quae spes similis perfidiae puellae suberat? Sensus vulgatae lectionis satis bonus: Tam perfide in me egisti, cum ipse puellam ames! Supplendum vero ad verba *quid faceres*, cum amore puellae flagrans sic fidem fefelleris. Plene Horatius Sat. I, 5, 58.

O, tua cornu

*Ni foret exacto frons, inquit, quid faceres, quum
Sic mutilus miniteris?*

Apud Terent. Andr. I, 1, 85. *Quid, si ipse amasset?* etiam ipsum verbum *faceret* omissum est. Mala igitur distinctio apud Tacit. Histor. IV, 17. *Quid? si Galliae iugum exuant?* Distingue *Quid, si* et supple *fore*. Alioquoties apud Tacitum in hac erratum est formula. Ceterum ratio dicendi *quid facerem*, ubi *nisi* non sequitur, eorum est, qui facta priora defendunt, eaque necessaria fuisse demonstrare volunt. Virg. Ecl. I, 41. Ita *quid agerem* apud Terent. Ad. II, 2, 6. — *Quid agam vel quid faciam*
ii usar-

ii usurpant, qui, quid agendum sit, nesciunt. Conf. Aen. IV, 283. — *faceres* Voss. 3. 5. cum Monac. In Zwic. 1. 2. *faceres* aliena manu correctum in *facere*. *faciam* in Voss. 1. Ask. Bern. Guarn. — *quid dicam* Vindob. W.

40. *Sit, precor, exemplo, sit levis illa tuo*] Ita Broukh. ex emendatione Canteri reposuit, cum etiam in Commelini libro esset: *Sic p. e. sit*. In reliquis est, *Sed* — *sit*, ut etiam in Ed. Rom. et Lips. vel *Sit* — *sed*, ut habet Regius, et ut editum vulgo inde ab Aldo. *Sed* — *sed* — *levis ipsa* Guelf. 3. Ovid. IV. ex P. 1, 8.

Sit, precor, officio non gravis ira pio. H.

Sit — *sit* firmant Voss. 5. Ask. Vindob. Bern. Zwic. 1. 2. Cetera apogr. *Sed precor* aut *sed levis* praebent. Corvin. *sed* — *sit*. Si cui *sed levis* placeat, is compareret Obss. ad III, 5, 28. — Ipse versu 41. Corv. male distinxit *O quoties verbis*, Statius sine causa *vobis* pro *verbis* coniecit. W.

44. *Et latuit clausas post adoperta fores*] Et Broukh. e libris, Vulpio libente, reposuit; sicque Guelf. 2. pro var. lect. (Placuerat et Statio. *Sed* in Voss. 4. Bern. Hamb. Zwic. 1. 2. W.) vulgo, etiam in nostris, *sed*. Verum in interpretatione in diversa abeunt Viri docti. Broukh. ita explicat: *Latuit, tanquam quae nollet reperiri, quum tamen id vel maxime cuperet*, et laudat notum locum Horatii I. Od. 9, 21. *Nunc et latentis* etc. Vulpius id non probat, *quia puellae, ita iocantes, non latent clausis foribus*. Iple hoc modo intelligit: *Venit quidem ad colloquium puella me conciliante; sed quum periculosum esset referre fores et nos intro recipere, stetit ad fores clausas, iisque adoperta, per aliquam rimam tecum sermones miscuit; quod loco magni muneris retulisti acceptum, quum praeter spem evenisset.* Haec quidem egregie Vir eloquentissimus. Verum, si poeta ita sensit, male posuit *latuit*, male etiam *venit*; quomodo enim puella alicui *venire* potest dici, quae *post fores stat* vel potius *latet*. In Horatio *latendi* verbum omnino iocum et lusum puellae, quae insperantem et iam desperantem amatorem subito gaudio obstupefacere volebat, involvere videtur; potest hoc, si placet, ad Tibullum transferri; itaque etiam ea *adoperta* h. pallio caput velata *latebat*; ut Liv. I, 26. *transmisso per viam tigillo, capite adoperto velut sub iugum misit i. venem*. Nolim enim *foribus adopertam* intelligere, quod mihi pro Tibulli simplici-

plicitate nimis tragicum videtur. Suboritur tamen hic eadem difficultas, quomodo, si venit ad iuvenem, post fores latere potuerit, quae eius aedes ingrediebatur, cum forium valvas intro vertisse sciamus, et, qui post fores latere voluit, intra aedes esse debuerit. Viri docti non viderunt, de tali deductione puellae in aliam domum non esse cogitandum: de puellae domo intelligenda haec sunt, ad quam venerat puer, recipiendus a puella, quae e cubiculo per aedes progressa, puero veniente, post fores clausas latebat tantisper, ut eius dolorem et questus, cum exclusum se esse putaret, cognosceret. Hactenus accommodata esse possunt verba Horatii: *latentis proditor intimo puellae risus ab angulo*; etsi nec necesse est hoc inferre. *adoperta* est voc. ornans, et *illa latet post fores clausas*, expectans amatorem, ut eum recipiat. Nihil in his est, quod difficultatem habere possit. *Venisse* itaque dicitur *ei munere* Tibulli, quod is eam permoverat, ut ad fores procederet, unde amatorem in cubiculum perduceret. Eodem modo supra explicuimus locum alioqui obscurum El. 6, 59. 60. Et confer Virgil. Catal. I. p. 174. In Biblioth. crit. P. 3. p. 82. vir doctus emendat *valvas* — *foris*. Vellem adiectum esset, qua necessitate, et quo fructu; nam qui *post valvas foris* latet, et qui *post clausas fores* latet, latet utarque eodem modo. Nec in eo difficultas ulla erat, sed in ipsa re, quam poeta exponit. H. Assentior Heynio, nisi quod *adoperta* per se esse nequit *capite adaperto*. *adapertus* est absconditus, augetque notionem verbi *latuit*. Sic legitur *abditus latet*, et *pates apertus* I, 9, 58. — H. Vossius puellam *capite velato* ad amantis aedes venire, atque, foribus referatis, ab insperante intromitti statuit. At nemo dixerit, ante fores adstantem latere *post fores*, easque *clausas*. W.

45. *Tum — amari*] Pro *tum*, ut otioso, H. Vossius *tam* de coniectura recepit. Vulgatum bonum: *Tum* quum opera mea usus es; et vere Tibullianum. — *amori*, quod et Corv. praebet, atque *amanti* in Zwic. manu prodit emendatricem offensi constructione verbi *confido*. Caes. B. Civ. II. c. 10. *confisi sunt se posse*. W.

46. *Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos*] Revo-
cavit lectionem hanc Vulpus, cum Broukhufius et ante eum (non enim is primus mutavit) Scaliger edidissent: *Non poteram* cum interrogationis nota; quam lectionem etiam Codices, sed pauciores, confirmant. Plures, etiam nostri, tenentur *Nam*, quod Vulpus ad vocem *stulte* praecedentis ver-

versus referri vult. Ego malim ita accipere, ut cum indignatione dictum sit pro *scilicet*, *nempe*, *enimvero*, ut in noto illo Virg. Ge. IV, 445.: *Nam quis te, iuvenum confidentissime, nostras iussit adire domos?* Paullo ante in *Regio amare*: frustra. H. Virgilii locus, ubi *nam* in interrogatione positum, non est comparandus. H. Vossius lectiones codicum aspernatus de coniectura reposuit: *Ah! poteram ad laqueos cautior esse tuos! poteram* explicans possem. Sed compositio *possem esse* adversatur Latinae syntaxi. Praeteritum *esse* male convenit verbo *possem*, quod est: possem, si liceret. Coniunctivus imperfecti *possem*, *vellem*, absolute ita usurpatus significat, te rem fingere, quae fieri nequit. Dicendum igitur *possem ire*, in praeterito *potuisssem ire*. At *poteram* habet modum rectum, ut 38. *tergebam* et 47. *canebam*. Similem errorem H. Vossii vid. I, 8, 55. in *poteram* notatum. Aequè superfluum est *esse* pro *esse*. Nam *ad* est adversus, Virg. Aen. II, 443. infr. X, 6. Ita *cautus ad* est *cautus ad vitandum* aliquid. Alio sensu Quinctil. VI, 1. a. a. med. *dixit cautiozem esse ad custodiam*. Denique *Nam* ab illo est eiectum, ut intolerabile. Equidem, quum nexus sententiarum sit: *stultitia perii; nam poteram cautior esse*, probationem ita adiectam quietae orationi Albii convenire sentio. Et ad *Aulio* in primis refertur illud *nam*; qualis est coniunctio IV, 5, 17.

*Optat idem iuvenis, quod nos, sed tectius optat;
Nam pudet haec illum dicere verba palam.*

Pro *nam* apogr. duo *non*. Haec vocabula permixta I, 4, 10. Male Aldin. 1. *non* sine signo interrogationis. W.

48. *At me*] Nostri cum pluribus: *Et*, sicque Aldinae; Muretus primus dedit *At*. Eum secutus Plantin. H. Cum, quid *prius* fecerit, quoque animo *nunc* sit, exponat, verum est *At*, quod in Vindob. Ask. Zwic. 1. 2. Ad oppositionem Tibullum in primis *At*, cum pronomine coniunctum, usurpare, notatum est in Obsl. I, 5, 19. Nihilominus tamen H. Vossius vim orationis augere voluit coniectura *ut — pudet!* recepta. Apogr. novem c. Guarn. et. cf. ad I, 6, 37. — V. 47. pro *quin* Zwic. 1. *quid*. W.

50. *Et*] Severiores uterentur *aut*. Nam ignis et aqua iunctim carmina delere nequeunt. At in locutione proverbiali tam accurate non distinguunt scriptores. Verl. 12. *at deus illa in cinerem et liquidas munera vertat aquas* similiter

militer et usurpatum. Nec apud Virgilium Aen. X, 709. damnaverim que. — doleat Goth. W.

51. *Tu procul hinc absis*] Recte Vulpus antiquam lectionem, quae est omnium librorum et editionum, revocavit, cum Scaliger, sequente eum Broukh., ex Eclogariis suis recepisset: *Sit procul a nobis*. Sed v. de ea re ad II, 6, 19. (Scaligero et Voss. 3. refragatur auctoritas libr. Zwic. 1. 2. Paris. Guarn. Corv. Venet. apogr. septem. Voss. 4. et 5. *Sit procul hinc absis*. W.) Iidem etiam exhibent: *formam cui*. (Ald. I. *cura est*, quod Statius in omnibus libris scriptis se reperisse testatur. Ald. II. cum Mur. aliis et Corv. *curae est*. Si *curae* Tibullo scribere placuisset, copulam, puto, omisisset. cf. Aen. IV, 59. W.) Sed fatendum est, totum distichon nec sententia nec loco, quem obtinet, satis se probare; relecto, egregie procedunt omnia. Assutum arbitror ex margine. H. Causas desidero. — *formam cui*, quod in Excerptis Scaligeri et Voss. 1. 3. 5. exstat, dedit H. Vossius. Assentior; vid. Obsl. ad I, 6, 9. — Ceterum eidem editori quod non esse rescriptum, miror. W.

55. *iuvenem lassaverit*] Corvin. et Ed. Rom. cum aliis *lassaverit*. v. sup. ad El. 6, 17.

57. *Semper sint externa tuo vestigia lecto*] Hunc ordinem, quem et Corvin. et Vicent. servant, et Muretus cum Plantia. habent, reduxit secundum libros Broukh., cum ante esset: *Sint externa tuo semper v.*, ut etiam in Ed. Rom. cum Venetis, utque Aldinae dederant cum Scaligero; sicque Guelf. 1. (Apographa omnia *Semper sint ext.* W.) Eadem ed. Rom. exhibet *hesteria vestigia*. Sed v. not. et Broukh. ad h. l. cf. ad II, 1, 12. Ed. Lipsi. vero *extrema* cum multis aliis, sollenni lapsu.

60. *vel plures emeruisse viros*] haec est antiqua lectio Aldinarum, quam male Muretus et Plantinus eiecerant, veterum editionum lectione substituta. *quam plures*. Cum Broukh. ex uno Scaligeri recepisset: *nec plures*; recte o poetarum usu, qui amant altero membro *vel* pro *nec*; Vulpus revocavit veterem lectionem, quam servavimus; etsi et haec in paucis libris, adde his Guelf. 2. 3., est. (Accedunt apographa novem. W.) Plerisque cum nostris et Guelf. 1. 4. (Add. Corv. Zwic. 1. 2. et apogr. duo. — Ms. Schefferi *quem ples*, unde Columbus opinatur veram lectionem esse *quam proles*. Mirum commentum. W.) habent

habent *quam plures*, quod et contra grammaticam et contra sensum peccat; nam haec etiam de sorore accipienda esse, ostendunt tum sequentia, in quibus iterum ebrietas et lascivia ei exprobrantur, tum epitheton *lasciva*; et ut *quam* locum haberet, debebat esse *multos*, non *plures*. Sed volebant male seduli comparisonem inferre, quia *plura* praecesserat; quare etiam alii, quos Muretus et Plantinus sequuti sunt, *haec meruisse* scripserunt. H. *emeruisse viros* translatum mihi visum est a locutione *emerere stipendia*, ut saepe verba a militia ad res amatorias, I, 1, 75. II, 3, 34. II, 6, 6. Alio sensu apud Ovid. Heroid. VI, 138. *Crimine dotata est, emeruitque virum*. W.

61. *Illam saepe ferunt convivia ducere Baccho*] Ita etiam Edit. Roman. Sed Lips. ac Vicent. cum plurimis ap. Broukh. *ferant*, nempe quia sequitur *queat*, etiam in optandi modo positum. Sed Regius vitiosius etiam: *Illam ferunt semper c.* (Male Zwic. 1. 2. *ferant*. W.) Versum sequentem Ed. Rom. ita exhibet: *Dum rota Luciferum provocat orta diem*. Miror nemini in animum venisse, ut *Luciferum* de Sole ipso acciperet, ut apud Homerum *φαίδων* "Ἠλιος dictus est. H. *Luciferum* superscr. in Zwic. 2. W.

63. *Illam nulla queat m.*] Sic Regius cum potioribus, et Guelf. 2., ut recte reposuit Scaliger. Sed Edd. Rom. Lips. cum ceteris editis omnibus *Illam queat nullam m.* vitiose, quod etiam Dan. Heinsius ad Flacc. XI, 42. viderat. Mox Regius, *nocte*. H. Ex varietate *ferant*, quod in Florentino repertum placuit Statio, et *illa queat nullam*, quam lectionem idem Statius retinuit, dantque apogr. quatuor Corv. et Zwic. 1. 2. (hic etiam *querat*), satis apparet, viros doctos, quatuor hos versus 61 — 64. ad uxorem male referentes, explicationem pleniorē sententiae, 59. 60. propositae, in his quaesivisse, deceptos nimirum coniunctivo *queat*; cui quum notionem optandi tribuerent, *ferant* et cetera refinxerunt. Sed coniunctivus ad rem eloquendam usurpatur, quam ita esse, ut pronuntias, sola opinione et sententia tua nititur. Ita *queat* significat *potest, ut equidem puto, vel poterit*, ut apud Horatium Od. II, 12, 1. *nolis*.

*Nolis longa ferae bella Numantiae
Aptari citharae modis.*

Eiusmodi autem propositioni conditionem inesse patet; Graece dicunt *ἐν ἂν ὀύνατο*. Adiecta est illa conditio Catull. 61, 72. *non queat*. Infr. II, 6, 53. *vivas*. IV, 1, 46. non

non queat et 100. *desit*. Sup. I, 2, 29. *eat*, et IX, 23. *fas sit*. Ubi illa conditio deest, ad indicativi futuri fere notionem accedit potestas coniunctivi *sita* usurpati. Conf. I, 8, 1. 59. *possim*, I, 7, 53. *dem*, IV, 1, 136. *sint*, Virg. Ecl. II, 34. *poeniteat*, V, 8. *certet*. Ex hac coniunctivi ratione pendet compositio infra II, 1, 9. ubi vid. Not.; ex eadem iudicium ferendum est de I, 5, 29—34. ubi coniunctivi plures praesentis indicativos futuri excipiunt. W.

64. *Aut operum varias disposuisse vices*] *Aut*, quod iam Muretus et Plantin. ediderant, revocavit Broukh. Regio et utraque editione et Vicent. cum Corvin. suffragantibus. Scaliger reduxerat *atque*, quod in Aldinis erat. *Operum* vocabulum Broukh. ab re castrensi petatum putat, ubi opera varie disponuntur. Non bene tamen laudet locum Ovidii Art. II, 675., ubi de senioris aetatis puellis:

Addo, quod est illis operum prudentia maior.

Nam de nequitiae artibus versu abhinc quinto agitur 679. Burn. ad e. l., fortasse nimis timide, dubitat, *opera* plurali numero recte de Venere dici, et malit legere: *rerum prudentia maior*. Atqui *opera*, ἔργα, sunt πράγματα, negotia, res, v. c. Ovid. Met. XII, 185. — *inter bellique domique Acta tot*. *Ac si quem potuit spatiosa senectus Spectatorem operum multorum reddere*. Est sane *multarum rerum*. Quorsum ergo mutabimus? Attamen h. l., ut alibi saepe, *opera* omnino pro singulari *opere* dicuntur, praesertim cum eius variae partes sint. Sic et Graeci plurali numero ἔργα. Homer. saepe, v. c. Odyss. λ, 245.

Ἀντὰρ ἐπεὶ ᾧ ἐτέλεσσε θεὸς φιλοτίμια ἔργα. H.

Et spographa exhibent *aut operum*. 'Ego tamen quum intelligere non possim, quomodo in tali puella *melius consumere noctem* et *melius operum disponere vices* differant, ut per *aut* disiungi possint, *atque* praeferendum duxi; nisi quis prius ad vigorem corporis et firmitatem referri malit, qua pluribus coitibus una nocte illa suffecerit, quomodo plures sustinuit Messalina, alterum ad artem fructum lasciviae modis et figuris variandi. Goth. *At* — *voces* pro *Aut* — *vices*. — Ad *opera* conf. Horat. III, Od. 15, 3. *famosos labores*. W.

65. *At tua*] Reg. *aut*. Ferrem si *Et*, *Haec*, alicubi legeretur: Etiam tua coniux haec didicit. H. Vulgata *At* pro vera lectione habenda est. Tibullus se revocans, ad-

ulteriis uxoris iam nunc corruptorem amati falli, certissimis signis probat. *At* in apographis novem et Zwic. 1. 2. *Ac* in Guarn. — *Pro movet Ask. trahit. W.*

67. *Tunc putas*] Ed. Rom. et Ven. cum aliis, Guelf. 2. *putes*. Mox cum Broukh. malim *componere*, quia *disponere* versu adhuc tertio modo praecessit, et ad cultum illud alterum evidentius ac disertius est. H. Sed Tibullus in repetitione verborum fugienda non adeo curiosus fuit, ut I, 1, 39. *antiquus*, 42. *antiquo*. I, 2, 35. *luminibus*, 38. *lumina*. 49. *tenet*, 53. *teneret*. I, 3, 63. *inmixta*, 64. *miscet*. I, 5, 54. et 58. *relicta*. I, 9, 1. *miseros*, 3 *miser*, multa alia exempla testantur; quae nollem viri docti coniecturis tentarent, praesertim quum optimi pedestrium scriptorum eiusmodi repetitiones non respuant. Livius XXIV, 19. *Ubi quum multa succedentes temere moenibus Romani milites acciperent vulnera, neque inceptis succederet, Fabius omittendam rem parvam — censuit*. Excusandus igitur et Virgilius Aen. I, 427. 429. *alta*. I, 504. *medios*, 505. *media*. XI, 35. *maestum*, 38. *maesto*. XII, 853. *celerem*, 855. *celeri*, 859. *celeris*. Ge. II, 125. *tardus*, 126. *tardum*. Aen. III, 344 — 350. *fundeat* — *agnoscit* — *fundit* — *agnosco*. et multis aliis in locis. cf. Hermaun. ad Eurip. H. F. 1279. W.

68. *Et tenues*] Broukh. recepit ex uno Florentino; vulgo *Aut*. H. Broukhufium cum H. Vossio secutus *Et dedi*, quod in apograph. novem. — Zwic. 1. 2. *aut*. — Probatur mutatio et re et loco. I, 8, 10.

*Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos
Saepeque mutatas disposuisse comas?*

Apud Tacitum Germ. c. 7. nimis patienter tulerunt editores *Nec regibus infinita aut libera potestas pro ac libera*, quod in editionibus antiquis exstat. Goth. *pectore*. W.

69. *Ista haec persuadet facies, auroque lacertos Vinciat et Tyrio prodeat apta sinu*] Per ironiam haec dicta esse cum Vulpio existimo. Scilicet isthaec facies viri, (quam turpissimam fuisse necesse est) movebit ipsam, ut se ornet! Nempe ad *vinciat* supplendum: *ut*. Possunt etiam per interrogationem efferri, ut Scaliger fecit. (et ante eum Muretus. W.) At duriores iuncturas effecit Broukh. nova distinctione: *Ista haec persuadet facies? — sinu?* ut sit: *Ista facies persuadet haec?* nimirum *disponere crines et pectere*. Ita saltem lenius esset, si scriberes: *aurone lacertos vinciat?* sc. talis mariti gratia? In Guelf. 2. pro var. lect. vel emend. *Quum vincit, tyrio prodit et apta sinu*. H. Pro *ista haec*

haec Fea in Notis ad Horatium tentat *illita* h. e. fucata, quasi Romani fucum tantopere averlati sint. Vid. f, 8, 11. 46. Maior vis inest verbis *Ista haec* h. e. Tam deformis, tam tetra facies; modo ne quis construat *ista facies persuadet haec*. Nam post *haec* nequit abesse ut. *Persuadet* cum coniunctivo. vid. Sall. Iugurth. c. 35. *Huic Albinus persuadet, regnum ab Senatu petat*. — Aldin. I. *illa haec*. Hamb. *capillos pro lacertos*. v. 71. Goth. *crudam pro cuidam*. W.

72. *remque domumque tuam*] Lipsius, adsentiente Broukh., emendat: *teque d.* ex Propert. II, 8, 14. (7, 38.) nullo cum fructu ad Tibullum. Versu proximo *Nec* Broukh. revocavit e melioribus, pro *Non*, quod Ald. pr. habebat, et Scalig. iterum invexerat. Nam Ald. sec. cum secta sua *Nec* dudum habebat.

75. *Huic tamen accubuit*] Regius male *Nunc*: mox pro *hunc* Ed. Rom. *hinc* [prave. H. De diversa relatione pronominis *huic* — *hunc* vid. Obsl. ad I, 7, 3. Voss. 1. male *occubuit*. W.

77. Hoc et sequenti versu pro *aliis* Doufa Praecid. 4. malebat *alii*; non male; nam de uno mentio facta; et ita expressum in Edit. Graeviana. H. Basil. Tuscanellae 77. *alii*, 78. *aliis*. In Hamb. *alii* utroque versu; nec tamen praefenda est haec lectio. Pluribus enim puerum se dedisse putat Tibullus; unum furtum deprehenderat. Pro *blanditias* Hamb. *delitias*. v. 78. Goth. *demes*, ut ille solet *n* omittere in *vinculus* aliisque. W.

79. *Tunc stebis*] Reg. et Ed. Rom. *Tum*. Ed. Lips. *Tu*. H. *Tum* Zwic. 1. 2. — Hamb. *te* pro *me*. W.

80. *Et geret in gremio regna superba tuo*] Sic utraque editio Ven. Vicent. Corvin. et sic vulgg. (Ita Voss. 5. Ask. Zwic. 1. 2. W.); at Regius *in regno regna* cum plerisque ap. Broukh. (et cum Mureto. W.); unde ille et ante eum iam Nic. Heinsius et Guyetus, ambigue quidem, ingeniose tamen faciebant: *in regno sceptrum*; nam *sceptrum* et *regna* interdum permutata videas. Apud Ovid. IV. Fast. 594. *te coeli sceptrum tenente* Heinsius e libris reposuit pro *regna*. Pro *regna* in tribus est *bella* (Et Vindob. *regno bella*. W.) a mala manu, et pro *geret* in duobus *reget*, tollenni lapsu. Vulgata recte se habet. *regna superba* etiam inf. IV, 5, 4. cf. Propert. IV, 7, 6. 50.; et omnino *regna* ac *regnare*, *potentia* res vulgata in re amatoria. *gerere regnum*, *imperium* saepe dicitur. H. Ask *suo* pro *tuo*; male. W.

81. *At tua tum me*] male nostri cum plerisque: *dum*. emendatum est in Aldinis. At Corvin. etiam *At tu, dum*

— *iuvat*. H. Zwic. 1. 2. *dum* cum Guarn. Hamb. *poena me*. Ex Goth. H. Vossius affert *Veneri ipsa*, apogr. meum *Veneri* dat. W.

82. *aurea palma*] Sic constanter scribitur pro *parma*, qui est clypeolus brevis, in quo hi versus signari ex more debebant. Sic etiam scriptum in Propertio. v. Broukh. ad h. 1. et ad Propert. IV, 10, 40. Vulp. de manus aurea effigie accipit: Scaliger vero *lamna* emendat. In uno Broukh. interpolatum *picta tabella*.

ELEGIA X.

Pocchus et Perreius in codicibus suis secundi libri principium ad hac elegia constitui viderant, referrique haec ad Nemesis amorem. Etiam nos in vetere editione Vicentina a docto viro adscriptum hoc vidimus; atque in Guelf. 2. est: *Albii Tibulli poetae ill. (illustris) de amoribus Nemesis liber II*. Elegia prima. H. Hunc codicem sibi constare ad II, 5, 39. notatum est. W.

1. *Protulit enses*] Heinf. coniecerat *protudit*: ut *extundere* in illo Virgilii Georg. IV, 315.

Quis Deus hanc, Musae, quis nobis extudit artem?

Sed vulgata recte se habet. v. Broukh. et Vulp. Porro qui fuit Corvin.

3. *Tunc c.*] Regius hoc et sequente versu *tum*, bis quoque Corvin. H. Guarn. *tum praelia*, *tum brevior*. Goth. et *praelia*, male. Nam *synaloepham*, quam Virgilius in arsi tertia crebro neglexit, cf. Ecl. III, 5., negligere nusquam est ausus Tibullus. — 4. Zwic. 1. *tum*, 2. *tunc*. H. Vossius delevit *est*; male, ut ad I, 4, 4. docui. Verbum substantivum etiam ad priora membra pertinet, ut I, 3, 5—9. W.

5. *At nihil ille miser meruit*] Regius *An* cum aliis ap. Brouk. Guelf. 3. Scaligeri Eclogaria habebant: *For- san et ille nihil meruit*. Sed v. inf. ad II, 6, 19. H. H. Vossius dedit *Ah nihil* ex Hamb. *Ha*, quasi inventori malum aliquod accidisset; vel pro illo poenas graviores deprecaretur. W.

8. *Faginus adstabat cum scyphus ante dapas*] Regius *dum f.* In Corvin. Guelf. 3. et paucis apud Broukh. *Fagineus stabat*. Sed et alterum bene dicitur. Virg. Ecl. 3, 36.

— *pocula ponam*

Fagina —

v. Broukh.

v. Broukh. Pro *dapes* in uno Colbert. *pedes*; fortasse ex v. 16. Suaviter Ovid. V. Fast. 522. in reliqua simplicitate mensae

Terra rubens crater, pocula fagus erant. H.

Receptam lectionem, quae et in Zwic. 1. 2., tuetur etiam usus praepositionis *ad*, quae Graecorum particulae *παρὰ* in compositis *παράτρημι*, *παράκειμαι*, *παράτανύω* respondet. Nos *dastehen*. Virg. Aen. XII, 93. *aedibus adstabat mediis hasta*. II, 328. *equus mediis in moenibus adstans*. cf. III, 123. VII, 72. Ita *apponere* apud Tac. Ann. II, 31. *Appositum mensa lumen*. ita et *accumbere* (*daliegen*) usurpatum apud Propert. I, 3, 3.

Qualis et accubuit primo Cepheia somno.

h. e. accubuit, cubuit in lecto. vid. Not. ad I, 5, 41. et *primo somno* est alto somno. cf. Aen. I, 470. Mirum ibi monstrum finxerunt interpretes, qui *Andromedam* alto somno sopitam una cum Perseo concumbere faciunt. Add. Prop. II, 30, 36.

Bistonius olim rupibus adcubuit. W.

9. *Non arces, non vallus erat*] Statius et Guyetus malebant: *Non acies* ex eleg. 3, 47.; male, cum *vallus* (h. munitio ex vallis, sive singulis stipitibus. v. Gronov. Obfl. III, 18.) adiectus sit, meliusque duo munimentorum genera iungantur. Alia correctio est Antonii de Rooy in Coniecturis criticis p. 94. *Non rabies, non ira fuit*. Varie sententiam ornari posse, Ovidii exemplum declarat Met. I, 98—100.

Non tuba directi, non aeris cornua flexi,

Non galeae, non ensis erant; sine militis usq[ue]

Mollia securae peragebant otia mentes. H.

Mitscherlichius coniecit *aries*, quo instrumento oppugnatio urbium significaretur, cum *vallus* ad munitionem spectaret. Senecae locus Hippol. 531—35. quem affert, nihil probat, et malam exhibet compositionem. W.

10. — *somnumque petebat Securus varias dux gregis inter oves*] albas puta, nigras, et maculosas, inquit Vulpius, ut iam Cyllenius sensisse videtur. Sed vereor, ut *varius* ita accipi possit. *Variae oves* debent esse versicolore. At hoc lanæ vitium est habitum, ut ex veterum locis docuit Broukh., et tale vocabulum a poëta pro epitheto poni nequii, cui praestantius genus commemorandum

dum erat. Itaque ad emendationem se convertit Vir doctissimus, et reiecto *niveas*, *vacuas*, (et quot non alia ovium epitheta tentari poterant?) denique Heinlii coniecturam amplexus est, qui legebat *saturas*. Esse hoc frequens in re pastorica vocabulum, copiose probat, et nemo negat; addam aliud: videri fere Petrarcham ita legisse in loco hinc expresso Ecloga II. Argus: *passim saturata iacebant Armenta et lentis pastores somnus habebat*. Et eadem fere ratione iuncta video in Calpurn. Ecl. 4, 37. *Per te secura saturi recubamus in umbra*. sed quam valde id a vulgata scriptura abeat, et quam multa alia minus a vulgata recedentia excogitari possint, unusquisque videt. Cur non coniecit *Securus tutas dux gregis inter oves*? Hoc consentaneum carminis indoli et poetico mori. Ellet etiam probabilis ratio, quomodo excidere potuisset vox, dum pro ea *securus securas* scriberetur et ex his ductibus *varias* eliceretur. Videri tamen sibi potest aliquis *varias*, quod deterius genus est ovium, tueri posse altero loco sup. El 5, 24. ubi *musta candida* posuit, quae tamen etiam deteriora sunt. Sed non deterius modo, verum et otiosum atque etiam alienum ab h. l. coloris nomen est. Tum me aliud quid in hoc versu moratur. Omnes Interpretes *ducem gregis* de pastore intelligunt: at is est *magister*, *custos pecoris*; alterum vero, *dux gregis*, apud poetas est perpetuum arietis vel hirci vel tauri epitheton. Ovid. I. Art. 325.

*Hunc tamen implevit, vacca deceptus acorna,
Dux gregis.*

V. Met. 327.

Duxque gregis, dixit, fit Iupiter:

III. Am. 13, 17. de hirco:

Duxque gregis cornu per tempora dura recurvo.

IV. Fast. 715.

*E duce lanigeri pecoris, qui prodidit Hellen,
Sol abit.*

VII. Met. 310.

— — *qui vestras maximus aervo
Dux gregis inter oves, agnus medicamine fiet.*

Propert. III, 11, 39.

*Corniger Idaei vacuum pastoris in aulam
Dux aries saturas ipse reduxit oves.*

(Adde

(Adde Statium Theb. V, 330. VII, 438. 9. Alia exempla v. apud Cerdam ad Georg. II, 125. Martyn. ad Virg. Ecl. 2, 23.) et ipse noster inf. II, 1, 57.

*Huic datus, a pleno memorabile munus ovili,
Dux pecoris hircus.*

Nonne itaque verisimile et h. l. *ducem gregis* esse arietem? Unde mihi iuvenili impetu valde arridebat:

Securas aries dux gregis inter oves.

Cum enim semel scriptum esset *arias*, facile inde fieri potuit *varias*, et tum, ne bina eiusdem vocabuli essent epitheta, scribi *securus*. Nempe inter aetatis primae, aureae dictae, munera et hoc erat, quod armenta, sine metu a feris, libera vagabantur, unde Virgil. Ecl. 4, 21.

*Ipsae lacte domum referent distenta capellae.
Ubera, neq; magnos metuent armenta leones.*

quod ex Theocr. XXIV, 85. expressit. Ipse noster sup. El. 3, 45.

— — — *ultroque ferebant
Obuia securis ubera lactis oves.*

Eadem vero aetas praecipue a *securitate* notatur. Ovid. I. Met. 100.

Mollia securae peragebant otia mentes.

Severus in Aetna. v. 9.

Aurea securi quis nescit fascula regis?

Est tamen, quod in mea emendatione nunc displicet: primum quod *aries* otiose abundat; tum quod poeta dignius erat phantasma: *recubare pastorem inter gregem*, quam *recubare arietem cum grege*. Calpurnius quoque, qui locum expressisse videtur, Ecl. I, 37. dixit:

— — — *licet omne vagetur,
Securo custode, pecus.*

Et deprehendi interea unum locum, in quo *dux gregis* de pastore dictum, in Culice 173.

— — — *cum videt ingens (serpens)
Adversum recubare ducem gregis.*

Aliud exemplum indicavit Nodell, Not. crit. p. 73. ex Ovid. Fast. IV, 786. *cum duce purgat oves*. Add. Avien. Perieg.

1185. *Aut qui cornigeri duotor gregis arva pererrat, — Spreverit hos saltus.* Itaque manet hoc, corruptelam versus huius constare, medelae rationem fluctuare et esse incertam, ut saepissime in re critica factum videas, et fieri necesse est.

11. *Tunc mihi vita foret: vulgi nec tristia nossem Arma*] Sic omnes libri, nisi quod Reg. non pro nec (ut Muretus habet et Voss. 2. W.). *Vulgi arma* tamen quae sint, vix commode dicas. *Vulgi castrorum*, ut apud Lucan. IX, 217., alienum est. Explicat ea Vulpius, quibus vulgus utitur, vel quae vulgaribus hominibus, non sapientibus, conveniunt. Ad bella civilia refert Ayrman. in Vita Tibulli §. 7. Sed neutrum satisfacit, et haud dubie locus corruptus est. Broukh. ex Heinssii emendatione, admodum eleganter, in quam tamen statim incidas, si de vulgari lectione dubitare coeperis, reposuit: *Tunc mihi vita foret dulcis; nec —. c et g fere in libris permutantur.* v. Gronov. Obsl. II, 22. (*dulcis* praebent Voss. 3. et 5. W.) Mihi visum est, nomen amici nostri poetae (v. IV, 1, 180.), cui fortasse Elegia inscripta erat, in eo vocabulo latere, et fuisse: *Tunc mihi vita foret! Vulgi; nec tristia n.* sive intelligas *utinam*, sive particulam *si*. H. Locum explicui in minore editione, atque etiamnum ita intelligendum puto: si tunc mihi vita foret —. Hoc autem ita nunc intelligi velim: Si mihi vita fuisset et esset tunc, h. e. illo rerum statu, ubi bellum nullum erat. W.

12. *corde micante*] quidam *tremente*, quae, ut Broukh. docet, istius glossa est; occupavit tamen edd. nonnullas ex Ald. sec. mox pro *tubam* Ed. Lips. *comam*, quod vitium fortasse ex frequenti vocum *coma* et *iuba* permutatione natum. H. *comam* Zwic. 1. W.

15. *alvistis et idem, Cursarem v.*] Regius *idem*. (pro *Idem*) cum aliis: mox *Cursantem*. Ceterum ex his verbis, Tibullum ruri fuisse eductum, colligebat Ayrman. in Vita Tib. §. 6. *Ex stipite* Hamb.

17. *Neu p.*] Reg. *nec*. H. Ita in Vaticano nonnullisque aliis ap. Stat. et Goth. W.

18. *Sic veteris sedes incoluistis avi*] *veteris* reposuit Broukh. e coniectura Fruterii, quam unus Vatic. confirmat. Adde nunc Guelf. 3. *veteris aedes*. Sed hoc iam exstat in Aldina sec. et iis, quae inde expressae sunt; nam in Ald. pr. erat *veteres aedes*. In libris fere est *veteres aedes* vel *sedes*, ut in nostris, variatione sollenni. v. Burm. ad Ovid. VI. Fast. 258. *Vetus avus* ut sup. I, 1, 42. *antiquus avus*, II, 1, 2. *priscus avus*. Sic et inf. II, 1, 27. ante Statium pro *veteris* erat *veteres*. H. *Veteres* Zwic. 1. 2. Hamb. W.

21. *Hic*

21. *Hic placatus erat*] quidam ap. Broukh. *pacatus*. quæ frequens aberratio est. v. ad Ovid. IV. Met. 31. H. Cf. infra IV, 1, 14. W.

23. *liba ipse ferebat*] *ipse* iam emendatum erat in edit. Mureti et hinc in Plantin. Neglectum cum esset a Scaligero, retraxit Broukh., cum emendationem doctorum virorum unus Vaticanus confirmaret. vulgo *ipsa*, quod in Guelf. 2. quoque emendatur. (Habet idem a man. prim. Zwic. 1. et 2. W.) Sequentem versum expressit Ovid. II. Fast. 652.

Porrigit incisos filia parva favos.

26. *Hostia erit plena rustica porcus hara*] *Hostia erit* Broukh. reposuit e libris: vulgo, etiam in nostris, scribitur et editur *Hostiaque e plena*, quod fecerat dubitare viros doctos, an locus integer esset. Itaque in Mureti, inde in Plantin. edit. asteriscus interpositus est. Pontani ex-
plentis locum versus adscripsit Broukh. Sed illud e subna-
tum partim ex scripturae compendio, partim ex interpre-
tatione; addunt enim alii praepositionem. In Guelf. 2. corrigitur *Hostia de p.* (*Hostiaque e* Zwic. 1. 2. et Hamb. *Quae est* Goth. W.) Pro *rustica*, quod ab Aldinis inde vul-
gatum, quodque e correctione habet Guelf. 2., nostri cum
per multis *mystica* habent, quod Muretus recepit, et pro-
barunt Turnebus, Marc. Donatus ad Liv. I, 24. Ge. Fabric.
ad Virgil. Ge. I, 166. Scaliger, qui tamen non recepit,
et nuper Theod. Sellius Spec. Obsl. misc. c. 7. Quod si ex
ea regula critica res diiudicanda est, qua lectio difficilior
recipienda esse praecipitur, *mystica* utique legi debet. Ve-
rum cum facilis et frequens tñ *mystica* et *rustica* permutatio
sit: (sic sup. I, 1, 23. et Guarneriano notavit Vulpus *my-*
stica pubes; et inf. III, 6, 1. duo *rustica vitis*. adde Lindenbr.
in Terent. Phorm. IV. p. 648.) cumque altera regula sit,
eam lectionem esse praeferendam, quae poëtae genio et car-
minis generi convenientissima sit, ideo vulgatam, post
Broukh. et Vulpium, retinui. Nam *porcus* esset *victima*
mystica propterea, quia eius usus in sacris Cereris fuit, ut
mystica vannus Virgilio, cuius instar in sacris Bacchi porta-
batur, et inf. III, 6, 1. *mystica vitis*. Sed neque ex aliq
Romano poëta id epitheton defendi potest: ex uno Aristo-
phane Acharn. v. 747. laudant χοῖρα μυστηρία et 764. χοῖρας
μυστηριακὰς, ubi Schol. subiicit: ὅτι ἐν τοῖς μυστηρίοις τῆς
Δημητρός χοῖρος θύεται. Sed id et graecum et in alia re.
Et quid quaeso Cereris sacra ad Lares rusticos? At Sellius
l. l. my-

l. l. *mysticam hostiam* esse ait pinguem, et qualem antiqui mortales diis suis offerre consueverant; nam *mystica* dici, quae sint antiquissima. Id vero novum est, et ab usu alienum; neque, quia Cereris sacra, quae *mysteria* dicuntur, sunt antiquissima, idcirco *mysticus* est antiquus. In Guelf. 2. locus interpolatus erat explendis sententiis:

*At nobis aerata, Lares, depellite tela,
Neu petat hostili missa sagitta manu:
Neu gladio celer instet eques; profit mihi et, aris
Quaeque tuli supplex munera, quaeque feram.
Thurs pio caleantque focī, pinguisque trahatur
Hostia de plena rustica porcus hara.*

27. *Hanc p.] Hanc*, monentibus iam Statio et Scaligero, reposuit e libris Broukhufius. et sic Reg. cum utraque Ed. vulgo erat *Hunc*.

35. *Non seges est infra]* dictam, ut Graecis κάρω, τὰ κάρω, ἐνερθε, τῶνερθε. In Philopatride, qui Luciano vulgo tribuitur: *Σίγα τῶνερθε καὶ τὰ σιγῆς ἄξια*, quae tamen ibi sensum non faciunt commodum. Iambicum hoc forte leg. *Σίγα, τὸν, ἐρθε καὶ τὰ σ.* *Tace, amice, et persce arcana haec.* H. Non commode Statius τὰ κάρω et τὰ νερθε comparavit. W.

36. *Stygiae navita turpis aquae]* pertinaci errore omnes obtinent *puppis* pro *turpis*, praeter Exc. Colotii et unum Vatic., ex quo recepit Muret.; adde nunc Guelf. 3. et mox extrusum reduxit Broukh. In Exc. Lips. erat *navita pullus. navita tristis* Burman. substituebat ex Aen. VI, 315. Quo tamen iure Tibullum cogimus Virgilianis uti? H. Zwic. 2. habet quidem *puppis*, sed glossa refert horribilis. W.

37. *exesisque genis]* est hoc ex emendatione Heinsii, quae tamen nimis a scriptura vulgata abire videtur, quae erat *percussis*, quod et nostri servant. Scaliger e suo mutabat in *perscissis* et coniciebat *percisis*; sed de luctus signo hoc nunc non agitur. *percussisque* unus Palat. *percissisque* vn. Broukh. *pertusisque* conl. Livineii. Similis fere varietas ap. Horat. Epod. 5, 37. H. *Persis* suspicabatur Goerenz. ex Tuscul. III, 12, 26. W.

39. *Quam potius laudandus hic est]* hic correptum fecit locum mutationi in *et est* vel *et hic*.

40. *occulit* pro *occupat* Vincent. Speculo morali, non uno loco. Sed *occupat* est supervenit non sentienti.

41. *se-*

41. *sectatur oves*] Reg. *sectatus* et v. 43. *sum*. Corvin. et f. Guelf. 2. aut f. Hamb. *ast*.

43. *candescere*] *canescere* Guelf. 2. cum altero pro var. lect.

46. *Duxit araturos sub iuga curva boves*] Broukh. quorundam, nec malorum, librorum lectionem *aratores*, ut elegantiores et iam Doufis probatam, praetulit, sed Vulpus, fortasse nimio cum fastidio, reiecit. Equidem hoc habeo, quod moneam, epico potius carmini convenire videri *araturos boves*. Deinde in tribus *iuga panda*, ut ap. Ovid. I. Am. 13, 16.

49. *Pace bidens vomerque vigent*] *nitent* Broukh. reposuit, cum in Exc. Scaligeri invenisset *nitet*; vulgo *vigent* legitur. Sed Guarneri liber: *Pace nitens vomer viderit*. *Nitent* recte se habet. Ovid. IV. Fast. 927.

*Sarcula nunc durusque bidens et vomer aduncus,
Ruris opes, niteant.*

Sed et hic Cyllenius, qui locum laudet, *vigeant* exhibet, fortasse memoriae lapsu. Ceterum in sententiarum, quae sequuntur, nexu est quod desideres. Vidit hoc vir doctus, qui transponere malebat disticha 51. 52. ante 49. 50: Ne tamen sic quidem omnis molestia tollitur.

50. *in tenebris*] Reg. *in triviis*. Guelf. 2. *occupet*.

51. *Rusticus e lucoque vehit male sobrius ipse*] *ipse* Broukh. recepit e libris; vulgo, etiam nostri, *ipso*, in duobus *uno*, quae forte istius est interpretatio, cum *ipso* *plaustro* accipiendum sit pro *eodem plaustro* uxorem ac liberos vehi, nisi alterum hoc *uno* natum putes ex *udam* h. e. madidam, ebriam, cum scriptum esset *uda* cum lineola. Porro viri docti quidam, ut Carrio ad Flacc. III, 293. Barth. ad Statii Theb. IX, 587. malebant *e luco revehit*; sed frustra; est enim ille particulae usus, etiam ubi abesse poterat, grata cum negligentia Tibullo frequens. Regius cum Ed. Lips. etiam *luto* exhibet. et *e lutoque* fere legitur in vet. add. ut Vicent. etiam Aldinis, donec in Muret. *e lucoque* (et a Statio. W.) receptum. In Vicent. etiam: *progeniemque domus*.

53. *scissosque capillos*] Ed. Lips. *fissos*. v. ad el. 7, 21. At Corvin. h. l. memorabilem nec tamen alibi obviam lectionem habet: *scissisque capillis Foemina perfractas esse fores queritur*. Maior quidem in vulgari et orationis nitor et numerorum laevis est; sed usu docti novimus, pentametros eiusmodi saepe a male sedulis Grammaticis ad vulgarem

garem modulum esse revocatos, cum tamen Tibullus et Propert. eos non respuant. H. Vid. Obs. II, 6, 20. W.

55. *subtusa genas*] subverberata. Scaliger reposuerat *suffusa*, quod nonnulli scripti et Guelf. 3. pro var. lect. et edd. vett. ut Vicent. etiam Ed. Lips. habent; sed tum ablativus adiectus esse debebat *laurimis*. H. *suffusa* Zwic. 1. 2. sed schol. tumida. W.

58. *lentus*] *laetus* duo Gebh. et duo alii ap. Broukh. perpetua aberratio; tum *utrinque* Corvin.

59. *Ah lapis*] at Guelf. 2. H. cum libro Sfortiae. W.

60. *e caelo*] Reg. et cum aliis; mox *diripit*. v. Heins. ad III. Met. 52. hoc primus correxit Scaliger.

61. *e membris tenuem rescindere vestem*] ita reposuit Broukh. ex emendatione Heinsii; vulgo est *perscindere*, quod nimis violentum videbatur Broukhufio, vel *praescindere*, quod etiam in Venetis, Guelf. 1. 3. legitur, quae varietas e scripturae compendio oritur; alterum quidem *praescindere* servari et poterat et debebat, ut vestis in pectore scissa intelligeretur, ut ap. Ovid. I. Am. 7, 47. H. *perscindere*, quod inprimis amat Lucretius notante Goerenzio, est etiam in Zwic. 1. 2. et Gothan. W.

62. *ornatus dissoluisse comas*] ita Scaliger e libro suo, aliis apud Statium et Broukh. suffragantibus, reposuit. *Ornatus comae pexae et dispositae proprie dicitur*. v. Virgil. Aen. VII, 74. Vulgo, ut etiam in nostris, et Guelf. 1. 4. *ornatas — comas*, ut Ovid. IV. Fast. 309;

*Cultus et ornatis varie prodisse capillis
Obfuit.*

et Propert. I, 2, 1.

Quid iuvat ornato procedere, vita, capillo?

in parte Statianorum, uno Wittiano et Palatino, Guelf. 3. pro var. lect. erat *ornatus dissoluisse comis*, quod elegantius videri potest; at eleganti simplicitati elegorum convenientissimum erat vulgatum: *ornatas comas*. H. Etiam Zwic. 1. 2. *ornatas — comas*, quod probat Goerentius. W.

64. *Quo tenera irato flere puella potest*] *Quoi*, pro cui, est ex emendatione Doulae receptum a Broukh.; vulgo *Quo*; et sic Ed. Rom. cum Corvin. Guelf. 1. nec hoc in tali carmine erat spernendum. Sed Reg. cum Ed. Lips. *Quod. Flere* cum dativo, ut ap. Propert. I, 12, 15. et sic *plorare* etiam infra legitur II, 5, 103. H. *Quo irato* h. e. qui cum iratus est. Cf. Tacit. Ann. II, 33. et cuncta

cuncta ad rempublicam referri, *qua tenui angustas civium domos.* W.

68. *Perfluat et pomis candidus ante sinus*] *Perfluat* ex Heinſii emendatione receperant Broukh. et Vulp. neque ego itaque mutare ſuſtinui. In Ed Scalig. legebatur *praeſtuat*, et ſic Reg. et alii apud Statium, cum Guelf. 3. In aliis, etiam in Corvin. Guelf. 1. 4. *perſtuat*, ut utraque editio, et ea vulgata inde ab Aldinis erat lectio; in quibusdam, ut quoque in Guelf. 2., etiam *profluat*. Iam *pluere* et *fluere* ſaepe permutata videbis ap. Heinſ. ad Ovid. I. Met. 572. Broukh. ad Propert. II, 16, 8. Drakenb. ad Silium XII, 53. cf. Obſſ. Miſc. Vol. VIII. p. 263. nec aliter eſſet iudicium in Tibullo quoque inſtituendum, ſi lectionis ulla eſſet varietas. Nunc verendum eſt, ne poëtam elegantia aliqua, quam aut noluit aut non recordatus eſt, oneraverimus. Et ita centies paſſim in poëtiſ Graecis et Romanis factum ſuſpicor. At alterum illud miror nemini diſplicuiſſe, cum tam ieiune et otioſe dictum ſit: *veni, ſpicamque teneto*. Ut adeſſe iubeatur dea, formula ſollenni ſit; at reputa illud: *veni ac tene ſpicam*. Illuſtrari tamen poteſt e lib. II. El. 1, 3. 4. *Bacche; veni, dulciſque tuis cornibus uva Pendeat, et ſpiciſ tempora cinge, Ceres.* Sunt haec adiuncta pro epithetiſ, et eam vim habent, ut tanquam praefentes videas deos, attributiſ ſuiſ inſignes. H. *Perfluat* Hamb. et Zwic. 1. 2. Ac probat idem Goerenzius, laudans Cic. Fin. II, 35.: *Perpetuiſ voluptatibuſ perfluens*, quamquam ibi receptum ſit *perfruens*. W.

IN LIBR. II.

ELEGIA I.

In Guelf. 2. haec inscripta est Elegia II. vide ad Eleg. X. libr. I. pr. in Guelf. 3. et 4. *de agri lustratione*.

1. *Quisquis ades, faveas*] ex emendatione Doussae fil. Not. c. 4. reposuit Broukh., cum Scaliger coniecturam suam recepisset: *Quisquis adest, faveat*. Ante eum edd. omnes: *Quisquis adest, valeat*; et sic Reg. Guelf. omnes cum Corvin. (Add. Guarn. Goth. Zwic. 1. 2. H. Vossius e Goth. affert: *ades, valeat*; in Hamb. *adest, valeas*. Vindob. *adest, faveas*. W.) nec *faveat* legitur nisi in quinque Anglic. Doussae correctionem firmat usus elegantior, et mox Eleg. 2, 2. *Quisquis ades, lingua, vir mulierque, fave*. cf. Ovid. XV. Met. 677. Similiter pro *es* in Reg. *est* inf. El. 3, 33. et saepe alibi.

2. *Traditus*] Verbum *tradere* de iis praecipue dici, qui sacra et religiones docent, exemplorum copia demonstratum ivit Broukhufius; sed illa significatione non opus est ad hunc locum, modo eam teneas, quae est *traditus* apud Caesarem de Bell. Gall. IV, 7. Comparabis graecum *παροδοῦν*. Caeterum *traditur* in Vind. est, et in Hamb. legitur et pr. ut. W.

5. *Luce sacra*] unus Matii: *Luce tua*. — v. 7. Hamb. hunc.

8. *stare boves capite*] In Exc. Scalig. *vertice stare boves*, profectum a sciolo, qui versum reddere volebat molliorem scilicet. v. ad II, 6, 20. Etsi idem e membrana affert Neap. ad Ovid. I. Fast. 663. H. Haud scio an Neapolis verbis: *membranae quaedam habent* Scaligeri Excerpta notaverit. Eidem addenti: utrumque admitti potest, non assentior. Nam vertex armentis non convenit. W.

10. *Lanificam pensis imposuisse manum*] Reg. *apposuisse*. Sed vulgata recte se habet. Ovid. Epist. IX, 76. de Hercule nente:

Rasilibus calathis imposuisse manum.

11. *Discedite ab aris, Quis tulit*] Ita primum emendatum legitur in Ed. Mureti, inde in Scaligeri, qui verba
discedite

discedite ab aris parenthesis inclusit. Nam Ald. sec. et hinc profectae: *discedat — cui*. Sic Reg. quoque, Corvin. et Ed. Lips. ac Vicent. et Reg. Lep. cum magna parte librorum ap. Broukh. Guelf. 1. e correctione, 2. 3. 4. At Aldina pr. *discedite ab aris Cui* habebat: sic Venetae cum aliquod codd. *Cui* Guelf. omnes. H. Mureti scripturam firmant Voss. 1. 2. 5. et Zwic. 1. 2. — Apographa tria *discedite qui vel cui*; alia cum Guarin. *discedat cui*. Equidem compositionem *discedite — cui* non tuear loco Catull. XXXI, 14. W.

12. *hesterna*] In parte codd. et in utraque Ald. *externa*; perpetua aberratio. cf. supr. I, 9, 57. Etiam in Guelf. 1. 3. 4. et Hamb. — In Vindob. deest *hesterna*; quam lectionem dederunt Muretus et Scaliger.

14. *Et manibus puris sumite fontis aquam*] *purae manus* non tantum a sordibus et illuvie, sed etiam a caede et sanguine intelligendae. Facile, quod et Broukhufio, in minimum venire potest *puri fontis*, quia fere *pura aqua*, *purus fons*, dici solet. Sed libri nil mutant, et tuetur vulgata Ovid. V. Fast. 435.

Terque manus puras fontana perluit unda.

et ipse Tibull. inf. III, 2, 16.

Perfusaeque pias ante liquore manus.

et conf. Burman. Sec. Anthol. Lat. lib. I. ep. 63, 6. p. 36. H. Vide etiam Burmannum ad Ovid. Met. IX, 701. locum Tibulli contra Marcilium defendentem, qui *puram — aquam* reponebat. Verum est puras manus dici eius, qui neminem occidit. Ita apud Lucan. VII, 487. *puras servare manus* est nullum cadere pugnando. Eandem locutionem de eo qui neminem occidi iubet, usurpavit Sueton. Tit. cap. 9. Hoc loco malim *puras manus* esse eius qui nullo scelere flagitiose se contaminavit, *καθαρός*. — 13. Apogr. duo (Hamb.) *placet*. W.

15. *ut eat*. Vir doctus Misc. Obs. Vol. II. p. 246. (Jortin est, *Tracts* T. II. p. 454.) comparat Virgil. Ge. I, 345. *Terque novas circum felix eat hostia fruges*. Cum dilectu vocem esse positam, boni ominis causa. H. Apogr. unum dat *cervice* — unum *sacer ignis*. — 16. Hamb. *oleas*. In Goth. deest pentameter. W.

18. *Vos mala de nostris pellite limitibus*] Reg. Guelf. 1. 4. et Ed. Rom. cum aliis *liminibus*. Idem in marg. Goth. — liber Vossianus *luminibus*. Quidam etiam *tollite*. v. Burm. ad Ovid. Remed. 125. *tollite* Guelf. 2. H. Lectionem duorum

rum librorum *tollite* ipsam esse a manu Tibulli pronuntiant, et H. Voss. recepit; at scripturae auctoritate codicum firmatae, cui ulus loquendi et syntaxis favet, praeferendam esse nego. — Mala autem quae *de loco* pelluntur, huic iam iussu esse notabis. W.

20. *segnior agna*] Nostri et Guelff. omnes cum aliis *tradior*: hoc bovis et tauri epitheton est. *segnior* primum receptum a Scaligero. H. Idque in libr. Ask. et Sfortian. repertum, ut exquisitius praeferendum duxit H. Vossius. Caeterum *agna* tarda est, quae celeritate et cursu caeteras non aequiparat. Epitheton hoc non esse ex iis, quibus *natura* agnarum notetur, et usu loquendi et comparativo docetur. W.

21. *Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris*] *nitidus* bene pascus et saginatus. Notum Horatii illud Epist. I, 4, 15.

Me pinguem et nitidum bene curata cute vises.

Plenos agros intelligunt semente facta veluti gravidos. Ovid. IV. Fast. 634.

Telluri plenae victima plena datur.

ut sit: tunc, cum fient sacra pro frugibus, confisus rusticus novis frugibus plenis et magnam spem ostendentibus ingeret etc. Sic Torrent. ad Horat. Epod. 2, 43. Salmas. ad Vopisc. p. 361. Broukh. et Vulp. ad h. l. Sed primum ambrosalia fiebant vere, non multo post sementem factam tempore, cum iam in herbis seges esset. vid. Virg. Ge. I. 340. Itaque non futurum esse poterat, ut agri semente pleni essent. Etiam sementalia fiebant ante veris initia. v. Ovid. I. Fast. 662. sqq. Tum poeta tempus significat post factam iam benignam messem; ait enim: *Tunc*, quando vero? nempe, *cum seges non eluserit messem*, cum messis segeti responderit. Praeterea quo modo sementi *confisus* rusticus dici possit, rei, quae non raro fallit? Scaliger, quo acumine erat, has difficultates sensisse videtur. *Profecto*, inquit, *hic est spurium nescio quid in voce agris*. Ipse de conjectura recepit *areis*. Ovid. V. Fast. 263.

Si bene floruerint segetes, erit area dives.

In Lusib. liberis: Carm. 53.

Magnaue fecundis cum messibus area desit.

Heinsius vero cum Guyeto *horreis* corrigebat; quod placere potest propter verba *plenis* et *confisus* et *saturi*, idque Horatianum illud confirmare videtur: II. Ep. 1, 140.

Agrico-

*Agricolae prisci, fortes, parvoque beati,
 Condita post frumenta, levantes tempore festo
 Corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem,
 Cum sociis operum pueris et coniuge fida,
 Tellurem porco, Silvatum lacte piabant,
 Floribus ac vino Genium, memorem brevis aevi.*

Sed habet auris in hac lectione quod vix ferat, in primis in nitido hoc et elaboratiore carmine. Tum vero, quod gravissimum est, eodem sensu accipi *plenos agros* et dici posse putem tum, cum matura seges est, et cum iam demessa in agris relinquitur, ut arescat; et tum agricola habebat, quod diis gratias ageret. Omnino vero totius loci explanatio in eo consistit, ut intelligatur, pertinere haec etiam ad preces, quas poeta facit, pro eo, quod vulgo dicendum erat: O dii, date bonam messem et bonam feturam; sic messe facta agricola vobis sollemne sacrum ludosque agrestes magna cum laetitia instituet. Precibus finitis subiicit laetum eventus omen v. 25. H. Aperte de sacro, antequam fructus demetantur, faciendo agit, quod pro agrorum proventu hilariter offerendum bene in ambarvalibus fovet Tibullus. Sacrum ante messem faciendam intelligendum esse, docent verba *plenis agris*, quibus consilium iam tum, cum ad messem se erat accincturus, rusticus dici poterat. Sic Virgilius in Georg. I, 338—47. ambarvalia cum descripsisset, sacra etiam ante messem parandam fieri iubet 347—500 ubi vid. Voss. p. 160. *micus* bene ornatus, II, 3, 7. W.

22. *Ingeret a. g. ligna*] Ita iam Muretus ediderat et ex eo Plantin. idque retraxit Broukh. e libris: alii, et Gneiss. 1. 2. 4. cum utraque editione: *Ingerat*, quod Scalligerana iterum recoxerat.

24. *exstruet ante casas*] ante puta, ante focum seu stam. Ita etiam ante aram in herba solebat herus cum liberis et famulis discumbere et genio indulgere, exstructis adversus aestus vim umbraculis. inf. II, 5, 95.

*Tunc operata Deo pubes discumbet in herba,
 Arboris antiquae qua levis umbra cadit;
 Aut e veste sua tendent umbracula sortis
 Vincula, coronatus stabit et ante calix.
 At sibi quisque dapos et festas exstruet alte
 Cespitibus mensas cespitibusque torum.*

Virgil. II., Ge. 547.

*Ipse dies agitat festos; fususque per herbam,
Ignis ubi in medio, et socii cratera coronant,
Te libans, Lenaeae, vocat.*

Neque aliter fieri solitum domi circa focum et Lares. Columella XI, 1, 19. inter villici futuri praecepta: *confuscat rusticos circa Lares domini focumque familiarem semper epulari, atque ipse in conspectu eorum similiter epuletur.* Hinc poëtae. Martial. III. Epigr. 58.

*Cingunt serenum lactai focum vernae,
Et larga festos lucet ad Lares silva.*

Horat. III. Od. 17, 14.

— *Cras Genium mero
Curabis et porco bimestri
Cum famulis operum solutis.*

Idem Epod. 2, 65.

*Positosque vernas, ditis examen domus,
Circum residentes Lares.*

Propert. III, 5, 69. simpliciter dixit:

Viveret ante suos dulcis conviva penates.

Ceterum ante primum receptum a Scaligero, eodd. Vulgo lectum ubique, etiam in Guelf. 1. 2. et e correct. in 3. arte. quod tuetur Burmann. ad Propert. II, 25, 50. v. sup. ad I, 1, 14. H. Muret: *e virgis*. — Ante in quatuor libris, in quibus Cod. G., inventum repudiavit H. Vossius, sed verborum *ex virgis extruet* sonum, et sensum: *casas* in altum erigere, improbens lectionem Mf. Bern. *construat* in *construet* mutatam recepit. At imagine eadem infr. II, 5, 99. non offensus est, nec quisquam offendetur Liviana dictione libr. 25, c. 22.: *Ita tria praetoria circa Capuam erecta.* Ceterum ad rem ab Heynio illustratam facit imprimis Horat. Sat. II, 6, 65.:

*O noctes coenaeque deum, quibus ipse meique
Ante Larem proprium veseor, vernasque procones
Pasce libatis dapibus.* W.

25. *felicibus extis*] Lipf. Exc. *coelestibus*. Sed v. Broukh.

27. *fumosos veteris proferte Falernos Consulis*] Notabile utique est hoc genere dictos *Falernos*, non *Falerna* vina. Supplere solent h. l. *cados* ex sequ. versu; notavimus

mus idem genus masculinum apud Virgil. Ge. II, 98. in V. L. *Tmolius* et *Phanaeus* sc. *olros*. Scaliger in prima editione exprimi curaverat:

*Nunc mihi nunc fumos veteris proferte Falernos
Consulis.*

In altera autem Statii correctionem recepit: *fumosum — Falernum*. Libri in vulgata consentiunt; de qua v. Not. etiam vett. edd., sed in Aldinis erat *veteres*. Muret. re-
finxerat *veteris proferte*, vid. eius edit. p. 59., quem se-
cutus est editor Plantin. Et ita in libris esse Statius mo-
nuit. H. *Falernum*, ut apud Horat. I, 37, 14. *Mareoti-
cum*. De *sono* cf. Virg. Aen. IV, vers. 278. W.

31. *Sed, bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat*] Ita recte distinxit Broukh. Vulpus distinctione sublata novam r̄s bene dicite cum quarto casu structuram intulit. Scaliger mallet, *Bene Messalae*. Sed utrumque dicitur: modo ellipsin recte expless. v. Ovid. II. Fast. 637. In Corvin. mira varietas est: *Sed b. M. vocet ad sua pocula quisque*.

32. *Nomen et absentis singula verba sonent*] Vir doctus in Actis Soc. Trai. p. 194. malit *absenti*. Scilicet et hoc locum haberet: at nec minus alterum.

34. *Et magna intonsis gloria victor avis*] Ita Scaliger restituit, cum in Excerptis haberet, *abis*: vulgo ubique *ades* legitur. H. Etiam in Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. W.

35. *Huc ades*] Ed. Lips. cum aliis *Nunc*, ut Zwic. 1. 2. Goth.

37. *his v. magistris*] Corvin. *queis v.* quod mollius ad meam aurem. H. *His — illi*. Non admodum amant veteres tales mutationes. Adi v. c. Sophocl. Antig. 296. W.

38. *Desuevit q. pellere glande famem*] *Desuevit* Broukh. e melioribus recte, vel Burmanno ad Lucan. V, 404. iudice, nec tamen reposuit, sed retraxit iterum, cum Scaliger veterem lectionem *destituit* rursus intulisset: nam Ald. pr. habebat: *destituat*. At sec. cum Mur. et ceteris *desuevit*. Sic et nostri, et Guelf. Hamb. *desivit*.

39. *primum*] *primi* unus Broukh.

40. *Exiguam viridi fronde operire domum*] *casam* Broukh. e libris nonnullis intulerat, ut iam Doussa pater et Gebhardus maluerant, tanquam quod magis conveniret, quam *domum*, quod vulgo legitur inde ab Aldinis, etiam in Reg. et Corvin. Guelf. Edit. Rom. ac Vicent. et Venetis. Hoc tamen verius, et eius interpretamentum *casa*
esse

esse potuit; non vice versa. Etiam poeta dignius. Itaque nec in simili loco Horatio displicuit III. Od. 1, 82.

— *somnus agrestium* :
Lenis virorum non humiles domos
Fastidit.

41. *primum d. feruntur*] Regius cum Ald. I. et Scal. — *Primi* Ald. II. et Muret. cum secta sua et multi ap. Broukh. Sic et ante v. 39. quidam exhibebant. Mox Reg. *plaustris*. H. *Primi* Hamb. Zwic. 1, 2. Goth. W.

43. *tunc insita pomus*] Sic Broukh. ex Exc. Lips. Erant enim iam tum, inquit, arbores pomiferae, sed feracae, quae insitionis cura mitiores reddebantur. Perperam vero hoc a viro docto disputatum, si quid unquam. Nec enim ad prima vitae mitioris initia insitio retrahi potest, sed exquisitiorem vitae cultum expectare id inventum debuit; tum vero ignorare non poterat, quod ex vitae communis usu tenemus, arbores etiam silvestres satione et cura in mitiam arborum censum primum venisse. Revocavi itaque vulgatam lectionem omnium scriptorum et editorum: *confita*.

45. *Aurea tunc p.*] Reg. *Antea*, quod vitium et alii habent. Corvin. tum Ed. Lips. *nunc*.

46. *Mistaque securo sobria lymphæ mero est*] Versus mire concinnus. Expectabam tamen aliud vini epitheton, quam quod *securum* lit: quippe quod *τῶν sobria* non respondet. *Est* a Broukh. tacente in finem versus reiectum; vulgo in medio legitur; idque suavius.

48. *annua terra*] Guelf. 1. Ed. Rom. cum Brix. et Venetis *aurea*. Legitur etiam in libris *arida*: sicque Corvin. Guelf. 3.

49. *apis ingerit alveo*] Ed. Lips. et Corvin. cum aliis *ingerat*, et *alvo*. *vernus flores* conii. olim Fruterius. *rure verno* iungere mavult Doering.

51. *Agricola assiduo primum satiatum aratro*] *Satiatus* h. 1. esse dicunt taedio laboris et operis confectum. Vulpius etiam metaphoram appellat satis usitatam. Sed *satiari* dicimur rebus, quae nobis gratæ iucundaeque vel sunt vel videntur, quas ante cupide appetiveramus, quibus expleti sumus, et quarum copia vel nimio usu fastidium contraximus; non autem *miseriis*, *laboribus* et *aerumnis*, nisi de iis ita disseritur, tanquam aliquam voluptatem afferant. v. c. Stat. II. Silv. I, 14.

Nemo

*Nemo vetat: satiare malis, aegrumque dolorem
Libertate domas; iam flendi expleta voluptas?*

Si itaque *satiatus* h. l. a Tibullo est, nove illud pro *sessus*, *lassatus* dixit: forte ad graecam formam. Nam et hic ἄδεν, ἄσας, est *satiare*; ἄδεῖν autem aut taedio aut aerumna confici; ut toties apud Homerum, καμάτω ἄδθηκότες ἥδὲ καὶ ὕπνῳ, *oppressi*. Dicis, *aratro* ablativum esse instrumenti, cuius ope et adminiculo se satiarit, ut cibus potuque replere se potuerit, quia assiduus in agri cultura fuerat; sed hoc multo durius foret. Scaliger coniciebat *lassatus*; in duobus ap. Broukh. erat *desessus*, sed vereor, ne ex glossa sit. H. Sed primum *satiatus* ad res quoque, quas nequaquam appetivimus, translatum esse, docet Tacit. Hist. III, 66.: Ipsum sane senem et prosperis adversisque satiatum, Deinde rusticis aratrum iucundum esse quis neget? Virgilius certe Aen. VII, 635. dixit, *huc omnis aratri cessit amor*. Haec causa est, cur *assiduo* adiecerit Tibullus. Itaque neque coniectura Scaligeri *lassatus* neque lectione duorum codicum apud Broukhufium *desessus* opus est, quae vereor ne ex glossa sit. W.

53. *Et satur areni primum est modulatus avena Carmen, ut ornatos diceret ante deos*] Vulpus coniectura admodum elegante mallet *meditatus*: vult enim Tibullus significare, eum diu exercuisse carmen, quod in frequenti sacro postea caneret. Sic ipse Tibullus inf. III, 4, 71.

Sed perlicenti cantus meditabar avena.

Et est ista frequens variatio. v. ad Virgil. Ecl. 10, 51. ubi duo: *meditabor* exhibent, et Burman. ad Ovid. Met. XI, 154. Pro *diceret*, quod primum correctum a Mureto, est qui in Guelf. 2., vulgaris lectio erat *duceret*, quod et Scaliger tuebatur. Verum est hoc gravius, et carminis heroici, ut late docet Broukh., atque etiam de poetis fere adhibetur, qui componunt, non de iis, qui recitant; tum etiam versu tertio *duxit* recurrit, quo nomine ea lectio displicebat Heinso Advers. II, 15. H. *dueret* Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. W.

56. *Primus in experta duxit ab arte choros*] Scaliger legendum coniecit *ab arce*, ut ἄστυ Atheniensium intelligeretur: sed nimis docte, et recte a Broukh. reprehensus. In edd. inde ab Aldinis vulgo legebatur *ab urbe*, quod ex Veneretis cum Cyllenii Commento excusis profectum est; casu putabam factum; sed video *ab urbe* etiam legi in Guelf. 1. Nam nec Romana, unde illas ductas deprehendi, illud habet,

bet, nec alius ullus liber: omnes enim consentiunt in lectione *ab arte*, quam Muretus recte reduxit, et exhibet Scaliger.

57. *a pleno*] Correctum *e* in Guelf. 2. H. Virgil. Eclog. I, 8.:

Saepe tener nostris ab ovilibus imbuat agnus,

ibiq. Burm. add. Ovid. Metamorph. VIII, 410. W.

58. *Dux pecoris, hircus: duxerat hircus oves*] *datus* hircus tanquam praemium. Ultima addita debent intelligi, quod animal ἡγεμονικόν iure datum fuerit ei, qui reliquis praestaret. Si tamen dicendum, quod res est, hoc hemistichium vix genuinum, certe Tibullo parum dignum est. Nisi totum distichon, quod censeo factum, ex margine irrepsit: meminerat aliquis Horatianum:

Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum.

Heinsius emendarat, *hirtas duxerat hircus oves*; quod cupide amplexus est Broukh. Sed neque sic res conficitur. *Duxerat* ex Mureti coniectura recepit Scaliger. In libris et Edd. antiquis (Ald. 1. 2. Muret.) legitur *auferat*; quod esset accipiendum de fetura, hirco ovibus admissio. in Guelf. 2. *hauserat*. In Guelf. 1. emendaverat aliquis *dux erat hircus ovis*. H. Syllabas natura breves produci ante litteram h notant Burmann. ad Antholog. Lat. T. 2. p. 605. et laudati Vossio libr. II. Art. Gramm. cap. 13. p. 219. Sed hemistichium non est Tibulli, si aures tritas habeo consuetudine legendi Tibullum. W.

59. *primam — coronam* Broukh. dedit, nec apparet, qua auctoritate. Itaque revocavi lectionem Edd. et codd. *primum*. H. Cf. I, 1, 39. W.

64. *et a. p. versat*] *ut — verset* Corvin. cum binis Anglic.

65. *Atque aliqua assidue textis operata Minervae Cantat*] ita hunc versum constituit Broukh. cum legeretur: *assidue textrix operata, Minervam Cantat*: quae lectio nescio an mutari debuerit. *Textis* iam Fruterius et Guyetus coniecerant. *Minervae* erat in tribus libris. De interpretatione v. Not. nam Broukh. eam parum commode expedit. H. Lenz. p. 187. probat emendationem Broukhufii; *assidue textrix* esse vulgaris. Cf. Ovid. Fast. 4, 699. *assiduis* et Iacobs Antholog. P. 2. p. 133. Animadv. Probat Forcellinius *textis Minervae*, et *textis* ostendit esse dativum. W.

66. *ap-*

66. *applauso tela sonat latere*] Male Scaliger *sonant*, quod aliquot libri, ut Guelf. 2. a pr. m., habent, ut *tela* instrumenta textoria essent. *Applauso*, Heinsio probatum, Broukhufius ex codd. et antiquis Edd. reposuit; et sic Lipf. At Rom. cum Regio, Guelf. 1. 2. 4. et Corvin. *appulso*, quod vulgo in edd. (Ald. I. II. Scal.) legitur, varietate sollenni. Sic *pectora plausa* ap. Virg. XII. Aen. 86. ubi etiam in aliis *pulsa*. cf. Heinsl. e. l. et ad Ovid. II. Met. 867. Scaliger malit *appluso*. Muretus ediderat *a pulso t. f. latere*. In uno Angl. legebatur: *pectine tela sonat*, ut Virgil. Ciri 179.

Non Libyco molles plauduntur pectine telas.

et Vossius ad Cat. p. 249. ex uno laudat: *pectine lana sonat*. Utrumque natum videtur ex eo, quod quis *pectore tela sonat* scripisset, versus molliendi causa. v. ad v. 8. *Tela* autem iugum sive transversus ille cylindrus, super quem stamen demittitur, esse non potest; id enim latere pulsari nequit, ne ex antiqua quidem texendi ratione, cum ad perpendiculum extensa essent stamina, unde Ovidio *pendula tela* et *stantes telae* dicuntur. Intellego potius sive ipsum opus, quod textitur, seu, quod malim, bacillum transversum, qui amicitur tela quae detexi incipit; hoc iugum a textentis fluctuante corpore attingi solet, ut strepitus fiat. *Latus* vero sensu ampliori, pro corpore, ut quando *latus flagellis* caedi dicitur.

67. *Ipse interque greges, interque a.*] Hanc lectionem Broukh. e potioribus libris sex recte induxit. Suffragatur Vindob. Alii, etiam nostri, et edd. omnes, *Ipse quoque inter agros*, eo sensu, ut sit, *in agris*. (Idem dant plurima apograph. H. Voss. Bern. *ipse quoque inter greges*. Voss. 3. et Ask. *ipse interque agros*. Voss. 1. *ipseque inter agros*. Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. *ipse quoque inter agros*. Pr. *equas* Voss. 5. *aquas*. W.) Ut nunc legitur, *greges, armenta* et *equae* ita distinguuntur, ut *armenta* bouum intelligenda sint, exclusis equis. Ceterum hic locus, etiam Vulpio iudice, est elegantissimus.

69. *indocto — arcu*] Ed. Lipf. *indomito*, ex sup. versu.

73. *opes*] *opus* Guelf. 1. et Ask.

74. *Iratae* absolute, notandum.

76. *Ad iuvenem tenebris s.*] non *in tenebris*, quod et est in Guelf. 2. Etiam Ovidius sine praepositione I. Am. 6, 10. Catal. Poët. p. 200. Scal. de puella:

Intrepidus tenebris ponere docta pedes. H.

Te-

Tenebris nimirum tum tempus noctis designat, ut I, 6, 59. Add. Virg. Georg. III, 401. et Cic. Philipp. II, 30. Nā obstat Tacit. Hist. I, 84. W.

78. *Explorat caecas cui manus ante vias*] Ovid. II. Fast. 336.

Et praefert cautas subsequiturque manus.

cui explicandum *cum ei*, ut fere mox El. 2, 6. IV, 1, 184. nisi malis reponere *dum*: et permutantur haec duo ap. Ovid. III. Met. 91. Videtur tamen ex genio Poetae legendum vel *sed*, (v. I, 3, 77. II, 4, 24. II, 5, 66. III, 5, 29. Ita *cui* et *sed* variant ap. Ovid. II. Met. 412. et alibi.) vel, quod malum, et:

Explorat caecas et manus ante vias.

82. *Et procul ardentem, hinc procul, abde faces*] *procul* altero loco e suo libro reposuit Scaliger, cui et alii duo accedunt. Vulgo *precor* est. Sic etiam infra III, 6, 52. *ita a me seria verba procul*. Etiam in *abde* aberrari *adde* facile expectes. In Ed. Rom. ita hic versus legitur:

Et procul ardentem hinc precor abde facem.

83. *Vos celebrem cantate deum*] olim in Aldina pr. atque hinc in Edd. inde ductis lectum fuit: *Vos celebrem cantate deum, p. v. voce Palem*. Sed iam emendavit P. Bembo et Ald. II. Muret. et Scalig. ediderunt *palam*. *celerem* deum emendavit Burmann. At sensus docere legentem potest, accommodatius esse invocanti ad laudes, si sint eius, qui iam clarus, insignis, multis carminibus celebratus est. Sic iterum IV, 4, 23. Ceterum ambiguum esse potest, sitne interpungendum: *pecorique vocate*; *Voce palam pecori, clam* s. H. Vix puto. Ovid. Heroid. X, 34. Hinc intellige Catull. 64, 139. nec crede eius poetae interpr. Catull. 63, 49. simile exemplum. W.

86. *Obstrepit*] Edd. vett. e Ven. 1475. ductae, Brix. Reg. Vic. Lips. *obstrepet*. In eadem distichon excidit; et sic continuatur: *et Phrygio sidera fulva choro*.

87. *iam Nox iungit*] Reg. cum quibusdam aliis *nam*. In Corvin. *Ludite iam: Nox*.

88. *Matris lascivo sidera fulva choro*] Codd. pars, Ed. Rom. cum Vicent. it. Ald. pr. *Martis*. v. Stat. et Muret. et *toro*, sollenni errore.

89. *fuscis circumdatus alis*] Ita reposuit Broukh. e libris. v. inf. III, 4, 55. Vulgo legitur *fulvis*, quod et nostri tenent, etiam Guelf. 1. 3. 4. at Guelf. 2. ut iam alii, et Heinf. ad Silium III, 682. et ad Ovid. III. Met. 273. con-

coniecerant, *furvis*, et hoc equidem praeferam: ex quo natum quoque vitiosum *fulvis*. Unus Statii, *nigris*.

90. *incerto somnia nigra pede*] haec lectio est in permultis antiquis libris. adde Guelf. 2. 3. et Edd. inde ab Aldinis. Bis tamen, aiunt, idem dicitur, h. e. idem epitheton bis adhibetur, si non verbo, attamen vi verbi: *fuscis circumdatus alis somnus*, et *nigra somnia*. Heinsius itaque in Adversar. et ad Ovid. III. Met. 273. emendabat *somnia pigra*. Jacobs Animadvers. p. 35. *nixa*. In multis, ut etiam in nostris et Guelf. 1. 4. et in tota secta edit. Venetae 1475. sunt *somnia vana*, in uno *mera*, unde Broukh. ingeniose et eleganter reposuit *vara*, quia dixerat, *incertò pede ferri*. Vulpius tamen pro Tibulli simplicitate nimis hoc reconditum esse arbitratur. Nimirum merae argutiae sunt, quicquid viri docti commenti sunt. Decebat elegos, repeti idem epitheton, quod rei proprium est, niger Somnus, nigra Somnia. Variavit tamen poeta: quid praeterea desideramus? *Somnia vara* sane propius accedere videntur ad priscam symbolicam doctrinam veterum, etiam in anaglyphis arcae Cypseliae adumbratam, qua Nox duo puellos amplexu tenet, *διεστραμμένους* (κατὰ) τοὺς πόδας. Satis liquido, arbitror, demonstratum est alio loco (*Ueber den Kasten des Cypselus* etc. p. 24. sqq. Gotting. 1770:), esse hos pedes distortos, non vero transversim sibi implexos, et quidem extrorsum; adeoque valgos, non *varos*, qui incurvi sunt; quo ipso tota subtilitas Broukhufianae emendationis et Lessingianae disputationis corrui. Sed omne hoc quicquid est symbolici neglexit aetas senior eademque elegantior; et Somnia alata, rectis pedibus iuvenes, praetulit. De commentis nostratium super face inversa, quam Somnus aut Mors tenere dicitur, nihil attinet h. l. dicere. Si Heliotropium gemma in Regio Museo Gall. apud Mariett. n. LX. a vetere artifice profectum est, de quo tamen dubito, Morpheus et reliqui *Ὀνειροὶ* iuvenili et venusta forma sunt. Vulgari tamen usu Morpheus est senex barbatus: quod docent anaglypha in Mus. Capit. To. III. tab. 24. Winckelm. Mon. ined. tab. 110. Additae capiti alae papilionis: qua de re multa disputata sunt a doct. Visconti ad To. I. p. 59. et al.

E L E G I A II.

1. *Dicamus bona verba, venit natalis; ad aras*] Ita distinxit Broukh., ut voluit Gronovius ad Liv. 23, 45., et

et iam ante eum Muretus in Scholiis ad h. l. Vulgo erat: *Dicamus bona verba: venit natalis ad aras*; quod ferri posset, liquidem *Natalis* sive *Genius* sive alius deus est, pro natali die poëtae dictus. v. IV, 5, 19.

At tu, Natalis, quoniam, deus, omnia sentis.

Adeunt autem dii et accedunt ad aras et sacra sua apud poëtas saepissime. Et Ovid. V. Trist. 5, 13.

Optime Natalis, quamvis procul absumus, opto,

Candidus huc venias.

De ara structa dixerat. Corvin. distinxit, ut iam Torrentius fecerat: — *venit natalis: ad aras* Quisquis ades. fortasse hoc unice verum; adesse ad aram, sacro interesse. In Ed. Rom. est; *ad aram*. Ceterum elegantem huius Elegiae imitationem videre potes apud Sannazar. II. Eleg. 3. H. Distinctionem vulgarem *venit Natalis ad aras* revocavit H. Vossius; nam qui fingeret Genium venire, eum ad aram venire cogitare. Sed eiusmodi interpolita amant poëtae; Virg. Eclog. III, 76. et III, 54. et IV, 48. — *ad aras* autem similiter ap. Virg. Georg. II, 193.: inflavit quum pinguis ebur Tyrrhenus ad aras. — Muretus: „Natalem aut suum aut Cerinthis celebrat.“ in Guarn. inscriptum: „ad Cornutum de votivo sacrificio sui natalis.“ Ipse iam olim docui, ad Cerinthis natalem hoc carmen esse referendum, non vero ad puellae ab eo amatae. Primum enim Genius, ut Cerinthus votorum compotem reddat, oratur v. 9., ut I, 7, 55. in gratiam Messalae fiunt vota. Deinde in natali puellae verisimile est non Genium sed Iunonem natalem ad sacra vocaturum fuisse poetam, quod fecit IV, 6. — Caeterum Natalis a Genio memorato distinguendus esse non videtur; nam idem, quem Cerinthus fidum uxoris amorem rogat 5—11., Genius et Natalis 21. dicitur. Ita IV, 5, 9. Genius et 19. Natalis eundem deum notant, cf. I, 7, 49. 63. Nec denique verba *Venit Natalis* et *Genius adsit* sibi pugnant, uti supra docui in Notis. W.

5. *Genius adsit*] Sic legitur constanter, praeter tres scriptos, et Guelf. 3. in quibus *adsit Genius*, interpolate. H. Cum Ask. hunc verborum ordinem daret, H. Voss. recepit, et metri causa, de quo vid. ad I, 7, 61. W.

6. *molliā ferta*] Ed. Rom. cum aliis, etiam Aldinis, *floreā*; fortasse ex I, 1, 12. *Molliā* reduxit Muretus, et Scaliger; idque se tuetur ex I, 7, 52.

7. *Illius puro destillent tempora nardo*] *destillent* recte emendavit Broukh. vulgo (exceptis Venetis, Guelf. 1.) est, *distil-*

distillant. Heinsf. ad Ovid. Ep. XV, 76. et in Adversariis ex Horat. II. Od. 11, 16. legebat: *Illius Assyria* vel *et Syria*. In duobus libris ap. Broukh. *pura* — *nardo*, quo genere extulit Horat. l. l. v. ad Ovid. III. Art. 443. In aliquot libris ap. eundem et inseritur: *Illius et puro d.* forte ex I, 7, 51. In uno: *Illius e puro*; sicque Ed. Vicent. cum utraque Aldina.

9. *Cerinthe*] nomen adolescentis delicati et pulchri. cf. Schol. Horat. I. Sat. 2, 81. v. Vulp. ad IV, 2. p. 309. Ita editum est inde a Venetis et Aldinis et Muret., etsi vitiose scriptum *Cherinte*, cum *Κηρυθός* sit. Scalig. hic et in libro quarto ubique veram scripturam dedit. In aliis scriptis, etiam Guelf. 2., et in secta, a Ven. 1475. ducta, est *Cornute*, quod fuit cognomen Sulpiciae et Caeciliae gentis. Id recepit hic et sequente Elegia Broukh. quem v. h. l.; sed satis manifesta ea depravatio est vocis *Cerinthe*. Nam multi habent *Cherinthe*, *Cherynte*, *Chorinthe*, *Cherime*. cf. Bentl. ad Horat. l. c. In Reg. et Ed. Lipsf. inscriptio est: ad *Cherinthum*, et tamen in poetae verbis, *Cornute*. At sequ. Eleg. in Reg. et inscriptio et primus versus *Cornutum* praefert. Mox pro *rogabis* fortasse cum Guyeto legendum *rogaris*. Ovid. II. Met. 102.

*Ne dubita, dabitur, Stygias iuravimus andas,
Quodcumque optaris.*

10. *adnuet*] ita Broukh. ex Exc. Lipsii, et emendatione Heinsii, vulgo *annuit*.

15. *felicibus Indis*] Ita Broukh. e libris, adde Guelf. 1. ut iam coniecerat Fruterius I. Verif. 13. Vulgo, etiam in nostris, *undis*. Editum tamen iam in Brix. et Venetis cum Cyllenii Commento erat *Indis*. Conf. Burman. Sec. Anthol. Lat. To. I. p. 256.

17. *Viden' ut trepidantibus advolet alis*] *Viden' ut* est ex emendatione Guyeti et Heinsii, cui locum videntur dedisse verba II, 1, 25.

*Eventura precor: viden' ut felicibus extis
Significet placidos nuntia fibra deos.*

Certe inde firmari potest. Vulgo ubique legitur *Utinam*, contra sensum. *Trepidantibus* Broukh. e libris quibusdam, tanquam convenientius volatui tam parvi dei, recepit: cum esset vulgo, *strepitantibus*, quod et nostri habent. Causa parum iusta; bona tamen emendatio: est enim hoc poetis frequentatum. *Trepidare* est verbum motus celeris et magnae

magnae agilitatis ac festinationis. v. Broukh. et Gronov. ad Liv. XXVII, 1. *Trepidante penna* dixerat Ovidius I. Met. 506. H. *Utinam* etiam Zwit. 1. 2. Hamb. quod restitui. Emendationem Guyeti et Heinssii *viden'* ut, quam editores receperant, ipsa verba 21. *Hac venias, Natalis, avi*, non ferunt, ut iam olim docui. Cogita vero poetam, qui iam 10. dixerat *adnuet ille, roga*, sacra facientem verbis *vota cadunt* affirmare, votum Cerinthis, quod versibus 11 — 16. exposuerat, ratum fore. Quidni igitur preces addere potuit, ut Amor faveret, ipseque veniens vinculis coniugium confirmaret? Sic quidem versus *Hac venias, Natalis, avi* commodum habet sensum, cum *hac avi* ad Amorem, quem venire optat, et *venias* ad Genium venturum (vid. not. ad 1.) referatur. W.

21. *Hac venias, Natalis, avi, prolemque ministres*] haec est emendatio Heinssii a Broukh. primum recepta, cum ante legeretur: *Huc veniat natalis avis, p. ministret*, quod libri habent, ut Guelf. 1. 3. 4. quodque Scaliger de cornice, reprehensus ob id a Broukhufio, at Vulpius de Cupidine explicat. *storemque m.* lapsus est Guelf. 4. Pro *Huc* in multis legitur *hic*, vel *haec*, ut in Ed. Lips. et Guelf. 2. *Veniat* in plerisque, praeter paucos, in quibus *veniet*, ut in eadem editione; sed *venias* et *ministres* ab Heinssio est. *Avis* vero constanter legitur. Suspicebam latere *aves*, ut esset: *Sic venias, Natalis, avis*. aut:

Hic veniat natalis avis, prolemque ministret.

h. magnis natu vobis etiam prole parata, ut avorum nomine appellemini, hic natalis redeat: ita ut *ante tuos pedes* sint Cerinthis. *Avi* complectuntur avum et aviam, ut *reges* regem et reginam. cf. Bentr. ad Horat. I. Sat. 5, 100. *Venire* pro redire, ut sup. I, 7, 64. Ovid. V. Trist. 5, 14. In Corvin. legitur:

Hic veniat natalis: avus prolemque ministret:

sensu parum expedito. Ut nunc se res habet, totum distichum pro panno assuto habendum esse videtur: aut melior medicina est expectanda. Videas quidem, quid auctor dicere voluerit, at oratio nimis salebrosa est, nec minus in Heinssiana correctione. Sane non dissimile est Ovidii illud Met. VI, 433. ubi de bubone:

Hac ave sunt iuncti Proeno Tereusque: parentes

Hac ave sunt facti.

sed h. l. quid est *Hac ave venias Natalis*? quo augurio? et venerat iam Natalis v. 1. et quomodo is *nunc* veniens prolem ministret?

22. *Ludat et*] malim *Ludat ut*: Veni, o Natalis, et coniugium fausta prole fecunda, quae ante focum tuum discurrat: ut sup. I, 10, 10.

Cursarem vestras cum tenor ante pedes.

E L E G I A I I I.

Carmina plura diversa in unam Elegiam confluisse dubitari vix potest. A principio usque ad v. 32. mollissima procedunt versus, argumenti quoque et sententiarum vinculo coniuncti. Quae hinc sequuntur, aliena sunt, temere quidem a Scaligero in Eleg. sextam huius libri reiecta: nam ibi locum suum non magis tuentur, quam hic; coniungenda tamen, ut fecimus, a ceteris, statuendumque, esse hoc fragmentum alterius elegiae, quod male hoc loco insertum est, seu casu, seu quod simile initium versus *At tibi dura Ceres* v. 61. fraudem fecit. Quae hinc v. 61. sequuntur, commode illa quidem cum prioribus illis iungi possunt, ut tamen nolim praestare lacunam nullam factam, nec altero carmine hoc idem tractatum argumentum, cuius reliquiae isti versus sint: *At tibi dura Ceres*. H. Equidem signa lacunarum sustuli, nec reliqui nisi semel in fine, ubi aperte nonnulla exciderunt. W.

1. *Cerinthe*] Eadem varietas h. 1. quae supra, ut in aliis (Ald. 1. 2. Muret. et Scalig. Zwic. 2. Goth. Hamb.) *Cornute* sit, quod Broukh. retinuit. v. ad sup. Eleg. v. 9. Ordinem verborum Broukh. e libris refinxit: eumque habebant edd. vett. a Veneta 1475. profectae. At vulgata per Aldinas lectio inde ab Ed. Rom. *Rura tenent, C. meam*, erat. Ceterum eleganti imitatione hunc locum, ut alia nostri Poetae, expressit Strozza F. I. Amor. 2.

2. *heu*] nostri, cum aliis: *heu heu*. (Zwic. 1. 2. Hamb. Goth.)

3. *laetos — agros*] *laetos* Muretus e libris veteribus reponendum censuit, Scaliger recepit: est quoque in Guelf. 2. Vulgo lectum quod habent nostri cum aliis, *latos*, sollemni errore. v. Burm. ad Ovid. Epist. XII, 46. At Vicent. *notos — agros*. Tum unus Statii: *Miscet Amor*. (*Laetos* Goth. Hamb. Zwic. 1.; *notos* Zwic. 2.)

5. *quum dominam adspicerem*] nostri cum aliis (Zw. 1. 2. Goth. Hamb.) hoc ordine: *quum adspicerem dominam*. Est is etiam in vett. Edd, etiam Vicent. et sic numeri melius variantur, ne semper idem tenor et eadem incisio sedeat. Pro *quum* autem sollemnius est *dum* h. dummodo.

6. *va-*

6. *valido — bidente*] Cyllenius in suo legerat *valido*, est sic in aliis quibusdam ap. Broukh. *Valido* recte tuetur Broukh. quia in opere faciundo firma ac ponderosa instrumenta requiruntur. v. Plin. XVIII, 6. cf. Ovid. I. Am. 13, 15. Eadem varietas apud Lucret. VI, 748. Lucan. IV, 511. ubi v. Burm. et Tibull. IV, 5, 10.

7. *curvum sectarer aratrum*] Cyllen. in suo habebat *curvus*. Sed *curvum*, *incurvum*, *uncum*, *aduncum*, perpetuum vomeris et aratri epitheton est. v. h. l. Broukh. et Burm. ad Ovid. II. Met. 286.

9. *quod Sol*] *quum* Corvin. ex compendio litterarum. *quam* Guelf. 2.

10. *Laederet aut t.*] *aut*, quod Guelf. 3. habet, legitur inde, ab Aldina sec. et Mureto, alii (Ald. I. Scal.) cum nostris *et*. Ed. Rom. etiam *Luderet*. v. ad I, 2, 89. mox v. 12. Ed. Lips. *profuerint*. Guelf. 3. cum Ald. I. *profuerantve*.

14. *Quicquid erat medicae, vicerat, artis, Amor*] Post hunc versum in Edd. ante Scalig. et in libris, inter hos in Guelf. 1. 2. 3., duo disticha inseruntur:

*Ipse deus solitus stabulis expellere vaccas,
Et potum pastas ducere fluminibus.
Et miscere novo docuisse coagula lacte,
Lacteus et mistus obriguisset liquor.*

Est in iis magna lectionis varietas; pro *expellere* duo Stadiani *depellere* habebant. Sed illud bene: nam et Graeci *ἐξελάννεν*, v. c. Lucian. Disf. cum Hesiodo c. 4. et Ovid. II. Met. 843.

— *expulsi iam dudum monte iuveni
Littora iussa petunt.*

ubi in uno *excussi*, cuius vulgata lectio glossa esse potest. Nam *excuti* pro *expelli*. Virg. Aen. VII, 299.

*Quin etiam patria excussos infesta per undas
Ausae sequi.*

Ad eundem Nasonis locum Doussa hunc Tibulli versum laudat, quem se in eo non reperisse mirabatur Burmannus. Virgilius in Culice v. 44. *propellere* dixit:

*Propulit e stabulis ad pabula laeta capellas
Pastor.*

In minori versu pro *pastas*, quod vulgo legitur, et Ed. Rom. cum Venetis servat, aliae Edd. Vicent. Lips. item libri

libri apud Statium (et Zwic. 1. 2. Goth. Hamb.) *seffus* habent. In Guelf. 3. est quoque *mixtis*. Versum hunc minorem Aurispae esse, in vetere libro ad marginem adscriptum viderat Muretus. De homine hoc v. praef. In Stadianis et in Regio et Guelf. 3. hic pentameter ita exhibetur:

Creditur ad muletram constituisse prius.

leg. pecus, quod et unus Palat. exhibebat. In Regii margine adscriptum erat, *Seneca*, de quo v. Praef. In Guelf. 3. adscriptus erat in margine alter: *Et potum seffus ducere flaminibus*. Ordo etiam versuum perturbatus erat in Stadianis. In aliis libris, quos Muretus viderat, alia ex interpolatione ita legebatur:

In nemora, et pastas inde referre domum.

in Guarneriano vero:

Ipse ad umbrosas ducere fertur aquas.

Tandem versum alibi non visum offert Corvin.

Cogere cum parvum matre simul vitulum.

In tertio versu *miscere coagula lacte* dictum, ut apud Galium suppositum Eleg. 5, 38.

Non sic lac teneram permixta coagula reddunt.

Nempe *coagulum*, five id, quod ad lac densandum utimur, cum lacte miscetur. In ultimo *mixtus* vel *mistus*, Muretus emendabat *mistis*; alius vir doctus *mustis*: at Auratus e *mistis* inde faciebat. v. Doussa Praevid. c. 6. Quatuor hos versus, ut barbaros et spurios, primus eiecit Scaliger, cum in Ald. sec. et a Mureto tantum de pentametro: *Et potum pastas*, monitum esset, eum pro spurio haberi. Et in libris vacare eius locum, notatum video a viro docto ad marginem edit. Vicent. quam in manibus habeo. Ab eadem manu novam Pontani interpolationem adscriptam video: *Ipse deus — vaccas In nemora, et pastas inde referre domum.*

Ipse et spumanti fertur mulctralia succo

Impleffe expressis primus ab abietibus.

Et miscere etc. Ultima non satis intelligo: forte voluit mulctralia abiegna, excisis ab abietibus. Nisi corrupta ea sunt. Idque ipsa res probat. Nam in Guelf. 2. haec ipsa interpolatio occurrit; prior pentameter *In nemus et pastas inde*

inde. referre domum in ipso carmine, reliqui duo versus in margine; omnes ita, ut serius accessisse intelligas. Ultimus versus est: *Impleſſe expreſſis fertur ab uberibus*. Mihi videtur primus: *Ipsē deus solitus ſtabulis expellere vaccaſ*, antiquior et ab ipsa Tibulli manu eſſe, ſed minor verſus, cum ille excidiſſet, ab aliis aliter ſuppletus eſſe; et libidine latius graſſante, cum quis duo pentametros in ſuo libro haberet, alius hexameter, atque adeo aliud etiam diſtichon adiectum eſſe. cf. ſup. ad I, 2, 24.

15. *detexta eſt*.] unus Broukh. cum Guelf. 4. in marg. *texta eſt de v.*

17. *O quoties illo*] in multis *Ah*. Ovid. IV. ex P. 1, 9.

*O quoties ego ſum libris mihi viſus in iſtis
Impius, in nullo quod legerere loco.*

*O quoties, aliud vellem cum ſcribere, nomen
Rettulit in ceras inſcia dextra tuum.*

Ald. 1. 2. cum Muret. v. 17. et 19. *Ah*.

18. *erubiſſe caput*. mirum vitium Guelf. 4.

19. *caneret dum*] Si accurate ſcribitur, debet eſſe *cum*. Oudendorp ad Frontin. I, 5, 2. ferendum *dum* eſſe putabat, ſi eſſet, *quam diu*.

22. *e templis*] Ita legitur inde ab Ald. ſec. At prima cum aliis vett. edd. et codd. inter quos Reg. et Corvin. cum Ed. Lipſ. et Vicent. *a templis*. (Ald. I. et Scalig. e, Ald. II. et Muret. a.)

26. *ille*] *ipſe* Guelf. 1. H. *Crinemque ſolutum* Hamb. W.

27. *Pytho*] Noſtri cum aliis, et vett. edd. *Phitton*. ex more. Eſt *Πυθώ* vel *Πυθών*. v. ad Apollod. Not. p. 44. ſq. De *Delo* vide Exerc. de *Delo* in Miſc. Obſ. Vol. VII. p. 89. In verſu ſup. Ed. Rom. *ipſe* pro *ille*.

31. *cui ſua cura puella*] Ita inde ab Aldo legitur. a Scaligero additum *eſt*. Ed. Rom. et Lipſ. cum aliis, etiam Venetis, Guelf. 1. et 4. *cui nunc cura puellae*. Ovid. I. Am. 9, 43.

Impulit ignavum formoſas cura puellas.

et ſaepe alibi; cf. ſup. I, 9, 41. In Thuan. *ſed ſi cui cura puellae*. Guyetus et Broukh. coniciebant: *cui ſua cura puella eſt*, ex III, 2, 1. Sed *cura* recte ſe habet; eſt enim amor, ut perſaepe. Virgil. Ge. IV, 354.

— — *ipſe tibi, tua maxima cura,
Triftis Ariſtaeus.*

Idem

Idem vocabulum loco suo exulat ap. Ovid. III. Met. 156. ubi nunc *sacra Dianae vallis* legitur. H. *Sed si cui cura* Goth. *cara* Hamb. Caeterum aliud est appositio, *mea cura*, ut Virg. Ecl. X, 22, *tua cura Lycoris*, aliud praedicatum *ille est mihi cura*, ut Virg. Eclog. X, 37: *Phyllis est mihi furor*. Add. Ovid. Heroid. XVI, 96. Virgil. Aen. IV, 347. W.

33. *At tu, quisquis is es, cui tristi fronte Cupido Imperitat, n.]* In Reg. *tu* deest. In eodem *est tristi cui f.* et mox *Imperat, ut n.* quod Aldinae retinebant cum Ed. Lips. Vicent. et aliis, ut Guelf. 2. Etiam Corvin. Ed. Rom. *Imperat, at:* alii cum Guelf. 3. *Imperat in,* quod Broukhufio placebat: quae merae sunt aberrationes ex *Imperitat*, quod Muretus reduxit. H. Perperam Hamb. *est pr. es.* Caeterum signa lacunae sustuli ante vers. 33. Verba *quam sine amore deus* transitum praebent ad sequentia, vid. ad I, 2, 64. Tibullus nihil esse tristius quam sine amore degere, effatus, in memoriam sortis suae miserae redit, quam avaritiae puellae suae debebat, et quicumque amore parum secundo conflictetur, hunc monet, eam invaluisse consuetudinem, ut non amore sed avaritia impulsae puellae sui usum concederent. W.

36. *Praeda tamen multis est operata malis] adoperta* tres libri habent apud Broukh. Guelf. 2. quod Doula probabat Praecid. c. 6. et dedit Muret. perperam: nam fere confuderunt librarii haec duo verba. Sic inf. El. 5, 95. pro *operata* liber Broukh. *adoperta*, liber Guarner. *et operta*. Eadem varietas in insigni loco Ovid. III. Fast. 261. Etiam Vulpus de veritate vulgatae lectionis dubitabat; sed v. Not.

37. *Praeda feras acies cinxit discordibus armis] recte* Vulpus revocavit antiquam lectionem. Broukh. e duobus libris et Heinssii auctoritate Advers. II, 9. receperat *acuit crudelibus armis*. Quod ad *acuit* attinet, illud sane saepe eleganter dicitur, ut ipse Broukh. multis exemplis docet; sed hic locum non habet propter adiectum *armis discordibus*. Verbis, dictis, et similibus, *acuere* dicimur, non *armis*; hoc Broukhufium ipsa illa exempla docere poterant. *Armis* melius convenit *to cinxit*. Virg. Aen. XI, 536.

— *nostris nequicquam cingitur armis.*

cingit Muretina ed. *tinxit* vn. Statii; alius *finxit*. Porro pro *discordibus* ab eodem Broukhufio repositum erat e quibusdam, quod et Regius cum Corvin. exhibet, *crudelibus*; illud

illud tamen haud dubie et pulcrius h. l. et exquisitius. H. Lenzius praefert *acuit* h. e. instigavit ad arma. W.

38. *Hinc cruor, hinc caedes, mors propiorque venit*] Revocavi antiquam lectionem, *cruor*, qui fere cum *caede* iungitur. Ovid. VI. Fast. 599.

Hinc cruor, hinc caedes.

Trist. I, 10, 32.

Quam cruor et caedes, bellaque semper habent.

cf. et nostrum I, 3, 49. Broukh. non bene *caedem* post *cruorem* memorari putabat, nisi illam pro *vulnere* positam acciperes, et hinc lectionem quorundam librorum, quae et Regii est, *furor* recipiebat. Ed. Lips. cum iis, quae ex Ven. 1475. fluxere, etiam aliquot scripti, *amor*: forte depravatam ex *cruor*: nisi putes fuisse: *Hinc amor, heu, caedis*. Virgil. Aen. VII, 461.

Saevit amor ferri et scelerata insania belli.

Ovid. XIII. Met. 768.

Caedis amor, feritasque, fuitque immensa crueris
Cessant —

Deinde pro *mors propiorque venit* Exc. Scalig. habebant *morsque propinqua venit*: male. sup. I, 10, 4.

Tunc brevior dirae mortis aperta via est.

venit, ut Asclepiades in Anthol. III, 25, 66. in Erinnam:

— εἰ δ' Ἀτθας μοι

Μὴ ταχὺς ἦλθε, τίς ἂν ταλίον ἔσχ' ὄνομα;

40. *Bellica cum dubiis rostra dedit ratibus*] In Exc. Scal. hic versus sic legitur: *Cum tribuit dubiae bellica rostra rati*. Sed v. ad II, 6, 20. At Ed. Lips. cum Vicent. et Guelf. 4. *tum*. quod longe praefendum arbitror.

41. *Praedator cupit immensos obsidere campos*] recte revocavit Broukhuf. antiquam lectionem, iam Statio probatam, et a Mureto receptam, cum Scaliger ex suo reposuisset *obsistere*, quod iam in Aldinis fuerat. Nostrum vulgatam tuentur. Virgil. Aen. VII, 335.

— *neu connubiis ambire Latinum*

Aeneadae possint, Italosque obsidere fines.

(Statius apte comparavit Virgil. Aen. III, 400:

Et Sallentinus obsedit milita campos
Lyctius Idomaneus. W.)

Eadem

Eadem varietas inter *consistere* et *considerare* inf. IV, 1, 151. Notabile autem, *campos*, non *saltus*, hic memorari, cum de pascuis agatur.

42. *Ut multo innumeram iugere pascat ovem.*] hanc scripturam Broukh. ex anterioribus Edd. et Codd. revocavit, et convenit ea elegorum simplicitati. Supplendum vero, *in iugere*, ut *pastae monte capellae* ap. Ovid. III. Met. 408. ubi v. Burman. At Scaliger ex Exc. suis et libro reposuit: *Ut multa innumera iugera pascat ove.* Hanc Heinsius Advers. II, 14. probat, et fere meliores libri, omnes Statiani, etiam Reginus cum Corvin. Guelf. 3. appositae altera pro var. lect. tuentur; et videri potest exquisitior; est enim *pascere* tum *depascere*, ut inf. 5, 25. (Sed diversa est constructio in verbis *pascebant Palatia vaccae*, ut IV, 1, 186. Dicitur apud Demosth. pr. Cor. p. 279. ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἀμφίσσης τὴν ἰσθμὴν χώραν βοσκήμασι νέμονται, et p. 278. κατανέμουν. Apud Latinos vereor ut exemplis possit probari constructio, quam Vossius recepit: *Ut mille innumera iugera pascat ove.* Apud Martialem quidem X, 58, 9. *iugera pascimus agri*, longe alio sensu. W.) Facile tamen apparet, cum, ut librariorum in his verbis mos est, v. II, 4, 12. III, 3, 9. 4, 78., pro *iugere* scriptum esset *iugera*, exinde reliqua mutata esse. Nec numeri versus ad aurem grati sunt. De casu *iugere* v. Cic. Verr. III, 47. fin. H. et Forcell. sub v. *iugerum*. W.

43. *Cui lapis externus curae est; urbiq; tumultus Portatur validis mille columna iugis*] Broukh. post Gebhardum interrogationis signum post *curae est* et post *iugis* posuerat, et idcirco *Quid lapis e.* reposuerat e libris aliquot; et sic Ed. Lips. Sed intempestiva est h. l. interrogatio et sensum abruptum facit, ut iam notavit Markland. ad Stat. Silv. I, 4, 55. p. 57. Dicuntur haec omnia adhuc de *praedatore*. Paullo duriorem facere iuncturam τὸ *Cui*, fatendum est. Puta pro eo *Huic* positum esse. Tum *urbiq; tumultus* Broukh. ex aliquot ant. Edd., inter quas et Lips. est, reposuit, tanquam exquisitius; epico tamen carmini accommodatius, quam elegis. Ante ex Ald. sec. legebatur, quod et Corvin. et Guelf. 2. 3. Muret. Scalig. habent: *urbisque tumultu, Portatur*; in Ald. pr. et in pluribus veteribus, etiam Ed. Rom. Vicent. Ven. adde Guelf. 1. 4. est *urbisque tumultus*; in Reg. *urbisque tumulti*. Porro *validis mille columna iugis* est a Statio et Scaligero ex ant. libris et edd. emendatum, cum inde ab Aldina pr. esset editum: *multa columna*, ne scilicet *mille columna* esset di-

ctum. Heinſ. in Adverſ. I, 4. inde faciebat *ſultu*. pro *validis* in Ed. Rom. *variis*.

45. *lentus ut intra Negligat*] h. e. non curet. Reg. inter. Ed. Lipſ. cum aliquot ap. Broukh. et. Tum *intus* Guelf. 3. pro var. lect.

47. *At tibi l.*] Scaliger ex Exc. ſuis: *At mihi*. Sed v. Not. cf. Broukh. h. l.

53. *Illa gerat v.*] Noſtri cum aliis *gerit*. mſle. et mox Ed. Rom. *ſunt*. Tum f. *Casa* Vicent. f. *Cea* Gryph. 1534. In Mureti contextu quidem *ſoemina Cea* exſtat, at in ſcholiis p. 53. verba *femina Cea* explicanda ponuntur. Ipſe argumentis utriusque ſcripturae expoſitis, addit: „ego nihil temere aſſeveraverim.“ Sed ex loco El. 4, 29. apparet, Muretum ad lectionem *Cea* proniorem fuiſſe.

54. *auratas diſpoſuitque vias*] Ayrman. in Vit. Tib. §. 14. legebat, *auratis — viis*; ſed ſic deberet *diſtinxit, diſcrevit*, vel ſimile verbum eſſe.

55. *comites ſuſci*] *ſuſcae* quas Guelf. 2. ex emendatione.

59. *Regnum ipſe tenet*. Luculentius eſſet ille, iſte. quem ſaepe coëgit *Barbara gypſatos ferre cataſta pedes*] quem (quod etiam in Zwic. 2.) Statio e ſuis monente repoſuit Muretus; ante legebatur quo inde ab Aldina pr.; nam veteres edd. *quem* exhibent. Ed. Lipſ. *qui*. Guelf. 3. *ipſa — quoi*. Tum *gypſatos* diſerte cum ceteris Ed. Rom. et Lipſ. ſed Regius cum Corvin. *luxatos*, ut alii, vitioſe. H. *Nota loquor*, h. quae amantes loqui et optare in vulgus notum eſt, h. e. vana loquor, cf. I, 5, 67.; add. Propert. III, 10, 61. et Oratores ſe corrigentes: Quamquam quid loquor? ut eſt ap. Cic. Cat. I, 9. — Mox iterum lacunae ſigna delevi. Nam quum ſe his monitis atque votis nihil valere intelligeret, ad imprecationem ruris et vitae ruſticae eum abripi de ſpe ſua deſperantem quis miretur? Locum ſimillimum vid. I, 5, 67 — 69. W.

61. *At tibi, dura Ceres, Nemeſin quae abducis ab urbe*] *Ceres* ex emendatione Heinſii certiſſima recepit Broukh. vulgo ubique legitur *dura ſeges*, aberratione ſollenni, v. Ovid. I. Am. 15, 12. et ibi Burm. I. Faſt. 688. et in e. l. Heinſ. quae tamen variis virorum doctorum coniecturis locum dedit. *Nemeſin* fere omnes habent. *Nemeſin* intulit Scaliger et Broukh. Porro *quae ducis* utraque Aldina. At Muretus iterum invexit e vett. edd., ut Vicent. Lipſ., *qui abducis*: ortum illud ex *quia ducis*, quod in Rom. et Venetis et Guelf. 1. 4. eſt. Eadem aberratio in ſcriptis apud

apud Stat. et Broukh. Porro *quae abducis* Scaliger e vet. libro recepit: quod firmanr Guelf. 2. 3. Mox pro *terra* aliquot *certa*, et v. 63. Ed. Rom. Guelf. 1. 4. *Et tibi B. t. perperam*,

64. *devotos*] Reg. *devotis*.

66. *abdere*] al. *addere, non tanti sint* Guelf. 2. *tua dona* Guelf. 3. pro V. L.

67. Vim addes, si interpunxeris: *O valeant fruges! ne sint modo rure puellae, Glans alat.*

69. *et passim semper amarunt*] Ed. Rom. *ut p. s. amarant*; ut habet quoque Guelf. 1. 4. mox unus Stat. *Quis docuit, sulcos nos habuisse satos*, male.

71. *Tum q.*] Reg. *Tunc cum aliis*. Mox *aperta* Colbert. sed *aperte*, palam, iam vidimus v. 29.

72. *valle*] Corvin. nocte.

73. *nulli exclusura volentes Ianua*] *volentes* explicant *amantes*; sed hi simpliciter ita appellari vix possunt, quamquam *velle* amatorium vocabulum esse concedo. Meliori iure peni potest ap. Propert. III, 22, (23) 17. ex Broukh. emendatione. Ait Broukh., in nonnullis esse *dolentes*. Immo vero nullum librum scriptum vel excusum aliam lectionem praebere vidi et audiui; nec in alia, praeterquam in Scaligerana, exaratum est *volentes*, quae editio non satis sedulo curata est; ut ompino dubitem, in ullo libro ita legi. At enim *dolentes* amatores exclusi optime dicuntur, cum omnino amoris vocabulum sit. Propert. III, 6, (8) 23.

Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem.

cf. Burman. ad Ovid. I. Am. 3, 18. sup. I, 8, 73.

Saepe etiam lacrimas fertur risisse dolentis.

76. *** *Horrida villosa corpora veste tegant*] Valde hic turbant libri: hexametrum enim alii alium exhibent, Hamb. et Goth. habent:

Detur ut accedam dominae provelle loquarque.

Plerique, quibus adde Corvin. Guelf. 1. 3., ita legunt:

Ah pereant artes, et mollia iura colendi,

alii vero;

O utinam veteri peragrantes more puellas.

Multi cum Guelf. 3. habent utrumque, unde putarunt Interpretes, pentametrum medium excidisse, atque ita videas factum in Ald. sec. et quae hinc ductae sunt, et hos

secutus

secutus est Vulpus. Scaliger, quem Aldus iam in pr. edit. anteverterat, posteriori sublato primum retinuit: *Ah pereant a.* et mox pro *tegant* posuit *tegam*. Hunc sequitur, ut semper fere, Broukh. et pro ista sententia stat Ed. Rom. et quae inde fluxere. In Ed. Lips. Reg. Lep. et in Cod. Guarn. Zwic. 1. et Exc. Lipsit et Guelf. 4. loco utriusque alius hexameter legitur:

Mos, precor, ille redi; patientur rursus ut olim.

saltem, ut in Guarn., *patienter*, in Exc. Lips. *patientes*; interpolatorem prodit barbara dictio; nisi forte a prima manu fuit, *spatientur*. v. Ovid. II. Am. 2, 3. Haec diversitas suspicionem iniicere poterat, verum hexameter excidisse, et eius loco illos tres importune inculcatos esse. cf. sup. ad I, 2, 24. Et sunt sane isti insititii ita comparati, ut facile se prodant, cuiates sint. *peragrarare* enim, nullo nomine adiecto, barbare pro rusticari, ruri degere, dictum. *mollia iura colendi* etiam insolentius dicta: licet accipias pro legibus, h. modis in instruendo cultu et ornatu. *Lex* enim ita dici solet. Ovid. Epist. XV, 73.

Eccoe iacent collo sparsi sine lege capilli.

cf. Broukh. ad h. l. Sed quid *mollia iura* sunt? an ut opponantur horrido et aspero cultui? In Ed. Rom. et Venetia, adde Guelf. 1., *mollia rura* leguntur; et Heinsius con. *m. rura colenti*; lenius esset: *mollis cura colendi*. nam *cura* de ornatu proprium. v. Gronov. Obs. I, 23. Omnem vero dubitationem eximit Regius, qui utrumque versum exhibet, et illum: *Ah pereant a.* et alterum: *O utinam v.* sed priori in margine adscriptum est: *Seneca supplevit sic*, et posteriori: *Philelfus vero sic*. Reliqui itaque vacuum locum hexametro, quippe qui dadum ante eos, quos habemus, libros scriptos perit. Addam nunc porro aliam interpolationem ex Vicentina editione, ut habet etiam Zwic. 2.

Ha pereant artes et mollia iura colendi,

Abditur in solis si qua puella locis.

O utinam veteri peragrantes more puellae

Horrida villosa corpora veste tegant.

In margine editionis Vicent. adscripserat vir doctus aliam concinnationem Pontani:

O valeant cultus et tinctae murice lanae!

Atque ea legitur in ipso carmine in Guelf. 2. Ceterum duo haec disticha a Scaligero in L. I. El. 8. post v. 66. reiecti fue-

fulerant. Versus 77. 78. alienos et a me haberi iam professus sum. Saltem prior: *Nuno si clausa mea est, si copia nulla videndi, a mala manu venit.*

77. *si copia nulla videndi*] Nostri cum aliis ap. Broukh. *copia rara*: et haec est omnium librorum et edd. lectio. *nulla* ex Scaligeri correctione profectum; quod et ipse in tali sententia requiro.

78. *in laxa quid iuvat esse toga*] haec sunt ex emendatione Heinsii recepta a Broukh. *esse in toga*, ut *esse in Tyriis*, in *Cois*, quae saepe apud poetas occurrunt, et passim illustrata sunt a viris doctis, v. c. ad Silium II, 131. Vulgo legitur: *laxam q. i. esse togam?* H. Add. Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. quod restitui. W.

E L E G I A I V.

1. *Hic mihi f.*] Reg. et Corvin. Guelf. 1. 2. 3. cum aliis Sic. Ed. Lips. *Dic*, ut solet in vocabulis initialibus. In vulg. scriptum erat *Sic*, usque ad Scalig. et habet illud subitaneum impetum, qui non ingratus sit, ut dolore tacito victus poeta tandem in verba erumpat. Tum *d. parari* unus Broukh. alius *d. peractam*. H. *Hic* dant quinque apographa H. Voss. et text. a prim. man. Hamb. *fic. Paratam* male Burmannus ad Propert. I, 9, 25. intelligit eam, quae non fueret esse moram, si quis adire vellet. Nam Nemesius ad amorem non esse paratam, id ipsum queritur Tibullus. Senus loci non obscurus, Sprengel p. 138. emendat:

Heu! mihi servitium video dominamque paratam

Iam mihi (libertas illa paterna vale!)

Servitium heu! triste datur.

Sed nulla necessitas locum mutandi, nec solet Tibullus sententiae hoc modo interponere, W.

4. *vincla remittit Amor*] *remittit* repositum a Vulpio, ut vulgatum erat usque ad Scaligerum. Et sic anti. Edd. etiam Rom. et aliquot libri, in his Guelf. 1. Recte utique; quia et reliqua verba hoc numero posita. Scaliger *remittet* invexerat, ut habent libri nonnulli, etiam Corvin. H. *Remittit* quatuor apographa H. Voss. Zwic. 2. *Remittet* Zwic. 1. Goth. et sex apogr. H. Voss. unum *remisit*. H. Vossius recepit ut — *remittat*, ut in et corruptum dicens, et constructionem putat hanc: *sic tensor catenas, ut caet.* Nobis haec non visa sunt apta. W.

5. Et,

5. *Et, seu quid merui, seu quid peccavimus, urit*] Ita vulgo legitur, neque quicquam in illis Interpretes offensus sunt, cum tamen neque sensus, neque mos loquendi sibi constet. Ex orationis lege post *seu merui quid* esse debet, *seu bona, recte feci*; sed *merere* simpliciter positum potius in peiorem partem sumitur, Propert, I, 18, 9.

Quid tantum merui? quae te mihi crimina mutant?

Noster I, 2, 83.

Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,

Ovid. Epist. VII, 71.

Quicquid id est, totum merui.

Fast. IV, 239.

Voxque fuit, Merui: meritas dem sanguine poenas,

Met. II, 279.

Si placet hoc, meruique, quid o tua fulmina cessant?

merui quid et *quid peccavimus* erunt itaque idem: quod non viderat Doussa Praecid. c. 7. sed videbat Heinsius, qui emendabat, *seu nil peccavimus*. Melius tamen priori loco poneretur: *seu nil merui; seu quid peccavimus*. ut I, 10, 6. At nihil ille miser meruit; Non etc. Offendit tamen adhuc subita ista numeri mutatio: *seu merui, seu peccavimus*. quamvis eius exempla forte reperiri possint. Dabito itaque, an legi debeat:

Et seu quid metuit, seu quid peccavimus, urit.

h. Amor in me saevit, tanquam nexum, seu quid vero commisi, deliqui, seu quid suspicatur tantum et metuit de me, ne forte vinculis ruptis aufugere et me ipsius imperio subducere tentem. Vides, ita nihil parius esse illo versu. Sed in Ed. Rom. plane alia lectio conspicitur; pro *merui* enim exhibet *Veneri*. Ita vero multa sunt mutanda, ut sententia eliciatur. An forte scriptum erat;

Et saevit Veneris, si quid peccavimus, ira.

ira saevit, ut Ovid. XIV. Met. 193.

— *O si quis referat mihi casus Ulixen,*

Aut aliquem o sociis, in quem mea saeviat ira.

ib. *seu quid peccavimus, urit*] ultima vox, iam Statio e scriptis probata, a Scaligero reposita fuit, cum in vulgg. esset *urit*, quod etiam Ed. Rom. praefert. At Vi-

cent.

cent. et Reg. Lep. cum Ven. 1475. et aliis urit: hoc et in Corvin. H. Vindobon. *Heu, heu quid merui*. Unus Voss. *faevi* pro altero *seu*, et urrit. *Peccamus* Hamb. — Caeterum Heynii de hoc loco iudicium probans Slothouwer in Act. Soc. Traj. T. 3. p. 148. corrigit *merui* hoc sensu: *sive mea domina quid meruit, sive ego peccavi, uror*. Quod ferri nequit. Ad *urit*, quod etiam H. Voss. apogr. habent, supplend. Amor. — Versu sequent. *Uror io!* iungendum esse, monet H. Voss., ut ap. Ovid. Art. III, 724. — Sprengel p. 138. emendat: *saevae puellae*; nam Amori tribui faces, non puellae. Nostram sententiam vid. supra in Not. ad h. l. W.

7. *dolores*] Corvin. *labores*. H. *Possent*. Grammatica ratio postulabat hoc, ut olim monui; unde nunc recepi praeceunte H. Vossio, quem vide. Idem *mallet gelidis* scripsit vers. seq. omisso *in* sine codicum auctoritate. W.

9. In Ask. est *cautes*. W.

10. *Naufraga quam vasti tunderet unda maris*] Tuebatur hanc lectionem Vulpus propter sonum maris mugitum exprimentem, quod admodum leve argumentum esse arbitror, cum Broukhusius ex aliquot libris posuisset *ira maris*, quod elegantius dici, et saepe ab altero pulsam esse loco, vel ex Ovidio constat, Epist. XVIII, 2. ubi v. Burm. et Met. XI, 729. ubi v. Heins. cf. etiam ad I. Met. 330. et Misc. Obss. Vol. II. p. 246. (est is Jortin *Fracts* Vol. II. p. 456.) Servavi tamen *unda*, quia ea mihi *mellus cautes tunderi* dici videbatur, quam *ira*, et imprimis quia pro elegorum humilitate nimis gravis et epica vox: *iram maris naufragam tunderi cautes*. Porro pro *vasti maris* Exc. Lipsii et Codex Guarner. *vitrei* exhibent, male, imprimis cum de irato et turbato mari sermo sit. H. *Ira maris* recepit H. Voss. W.

11. *et noctis amarior umbra est*] cf. Propert. IV, 3, 29. Docte imitatus est M. Anton, Flaminius ad Hieron. Fracastorium:

Ipsa sed mihi lux amara, et atrae

Noctis tempora sunt amariora

Felle, et Thessaliae malis venenis.

Haec forte viro docto in Actis Soc. Traj. p. 192. obiecerunt coniecturam parum probam: *Lux et amara die; sed noctis amarior umbra est*. H. Ora pr. *umbra* perperam unus Voss. *Est* non legitur in Venet. W.

12. *Omnia iam t.*] *iam* Broukh. ex libro Italico et Exc. Lipsii: adde Guelf. 3. a m. sec. vulgo *nam*, deinde Ed.

Ed. Lips. *tempore* sollenni lapsu librariorum in his casibus: exemplum v. ad II, 3, 42. H. *Iam* habent quatuor apogr. Voss. et Bern. *Nam* Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. *Tempore* in Ask. a pr. m. Mox pr. *usque* quart. ap. Voss. *atque*. W.

15. *si nil prodestis*] Broukh. ex uno Florentino, et a m. sec. in Guelf. 3. vulgo *si non p.* H. *Si nil* habent Voss. 2. 3. 4. 5. Monacens. et Vindob. *Non* Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. W.

17. *et, qualis, ubi orbem Complevit, versis Luna recurrit equis*] Ed. Rom. vitiose, *equalis*, ut erat in Statii libris. In Venetis et Guelf. 1. *nec q.* — Reg. cum aliis quibusdam codd., etiam Guelf. 1., *ut orbem C.*; sic etiam Venetae et Aldinae. Primus Scaliger a libris edidit *ubi*. vid. Broukh. Idem Regius mox elegantius *recurrat* cum quatuor aliis apud Broukhusium, et Corvin. Sicque iam editum fuerat in Ald. sec. et inde expressis, add. Muret., male a Scaligero desertum; itaque revocavi pro altero *recurrit*. Ed. Basil. *recurret*, vitio typogr. H. *Recurrit* Zwic. 1. *Recurrat* Zwic. 2. Ask. et unus Voss. — *Aequalis* Goth. perperam et quatuor apogr. Voss. — Pro *ubi* II. Voss. reduxit *ut*. W.

21. *At mihi*] aut Guelf. 3. Monac. *Taceam* Goth.

23. *Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis*] Scaliger e suis Exc. reposuerat, *suspensa fociis insignia sacris*, et sic etiam alii libri apud Broukhusium. Sed *insignia*, h. donaria, reponerantur in fanis, non in locis privatis. cf. I, 2, 32. Heinsius pro *fociis* coniciebat *tholis*, ut Virgil. Aen. IX, 406.

*Si qua tuis unquam pro me pater Hyrtacus aris
Dona tulit, si qua ipse meis venatibus auxi,
Suspendivo tholo, aut saeva ad fastigia fixi.*

Nostri vulgatum servant, quam recte revocavit Broukh. quem vide. H. *Sacris fanis* plerique ap. H. Voss. *fociis sacris* Ask. donis Hamb. W.

24. *Sed Venus ante alios est violanda mihi*] ante alios sc. deos. Sic codd. et Guelf. 2. iam editum erat in Aldina utraque, sicque e libro suo emendabat Muretus pro eo, quod in Venetis erat, etiam in Ed. Basil. et in libris Guarnier. et Regio, Guelf. 1. *ante alias*. cf. III, 4, 93. et 6, 32. Sic ap. Terent. *illarum quisquam*. v. Ciofan. ad Ovid. I. Met. 507. Mox v. 27. de scriptura *smaragitus* vide sup. ad I, 1, 51. H. *Et pr. est* Goth. W.

28. *Tinguit* Voss. 1. 2. 3. 5. W.

29. *Hic*

29. *Hic dat avaritiae caussas et Coa puellis Vestis*] Valde turbaverat hunc locum et interpunctione, et mutato *τοῦ* et *Coa* in *hinc Coa*, (quod duo Anglic. habebant: adde nunc Corvin.) Broukhufius; quamquam fatendum est, neque vulgatam lectionem esse satis expeditam. Doufa Praecid. c. 7. legebat: *Hinc dat a. caussas et C. p. V. et a.* hocque habet Guelf. 3. Heinsius vero, *Sic dat.* Possis est: *Nunc dat.* Pro *caussas* vero, quod et in nostris est, Broukh. • Statianis, Colbertino, uno Palatino et uno suo receperat *stimulos*. At id ab interpolatore est profectum; et recte Vulpus vulgatam revocavit; *caussas* intelligebat *προφάσεις*, excusationes. Mihi etiam haec vera lectio videtur, sed *caussas* accipio semina, sive eas res, unde aliquid suboritur; ut sit, hinc oritur, movetur, alitur, avaritia. Ovid. II. Am. 17. extr.

Ingenio caussas tu dabis una meo.

IV. Fast. 96. de Venere:

Ille satis caussas arboribusque dedit.

Huius interpretamentum est *stimulos*, quod tamen omnem vim vocabuli non exhaurit: non enim modo incendunt et acuunt cupiditatem puellarum ista luxus instrumenta, sed unica avaritiae causa et origo sunt. Propert. III, 11, 3.

Certa quidem tantis causa et manifesta ruinis:

Luxuriae nimium libera facta via est.

Pro *Coa* ed. Vicentina *Cea*, sollenni errore, cf. Obss. ad II, 3, 53.: alii *Choa*. Sed est *Κῶς* ex *Κόος*, (quae et *Κόως* est et *Κῳός*) unde *Κῳός*, etiam *Κῳῶς*. At *ἡ Κέως* et *ἡ Κέλυ*, *Ceos* et *Cea*, diversa insula est, ut dudum docuere viri docti. Apud Vincent. in Speculo doctrin. VI. c. 73. versus sic excitatur:

Praebet avaritiae caussas pretiosa potentum

Vestis et —

Primum voc. *Praebet* non male, ad duritiem tollendam. H. *Hic dat avaritiae caussas* hab. sex apogr. Voss. et sept. a pr. m. Ask. *causam*. Pr. *hic* duo *hinc* ap. Voss. un. *hac*; un. *nec*, un. *hic* et. Pr. et *Coa* Hamb. *hinc Coa*, quod recepit H. Vossius. Nos retinemus et, iure, ut videtur. Locis supra in Notis allatis adde imprimis Ovid. Amor. III, 10, 9: *Sed glandem quercus, oracula prima, ferebant, Haec erat et teneri cespitis herba, cibus.* W.

30. *a rubro lucida concha mari*] a Broukh. ex codd. (adde Guelf. 2.) antt. Edd. et sic Lips. ac Venetae. At v

Ro-

Romana plane excidit. In principe tamen Ed. 1472. Vincent. et in Aldinis ceterisque vulgg. extat altera lectio *e rubro*, quam et Regius servat, et Corvin. H. *E* habent sept. apogr. Voss. Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. *e rubro lucido*. Receptit *e* Voss. Ego retinui *a*, vid. II, 1, 57. W.

31. *hinc clavim ianua sensit*] *clavim* Scaliger e Charisio: in libris est *clavem*. cf. Heins. ad Aen. I, 120. *sensit* Statius recte tuebatur e libris; in Ald. sec. mutatum erat in *sensit*. Sic Regius. H. *Clavim* agnoscit hic etiam Forcellinius, quod recepi cum H. Vossio. W.

33. *Sed pretium si g.*] ad verbum fere reddidit versum Antipater, ut Muretus indicavit, Anthol. VII, 161. (in Brunck. Analect. II. p. 109. H.)

*Ἦν μὲν γὰρ τὸ χάραγμα φέρης, φίλος οὔτε θυρωρὸς

*Ἐν ποσὶν, οὔτε κύων ἐν προθύροις δέδεται

*Ἦν δ' ἑτέρως ἔλθης, καὶ ὁ Κέρβερος.

cf. in hanc sententiam Propert. III, 11, 1. sqq. 9. sq. Ovid. III. Am. 8, 63. 64. H. *Vincta* est in Bern. Hamb. *via*. W.

34. *canis ipse*] Corvin. *ipsa* sollenni poetarum elegantia, et Voss. 3. *clausis* pr. *canis* Vindob.

36. *multis addidit ille malis*] vulgo legebatur: *attulit ipse*, ut etiam Ed. Lips. exhibet; Rom. cum Guelf. 1. 2. *attulit ille*, et habent *ille* etiam alii nonnulli. In Exc. Lipsi erat *abdedit*, quod et unus Broukhufii et Colbertinus habebant: hinc Doufa faciebat *addidit*, quod integrum in Excerptis Kalicis Heinsii invenerat Broukh. et recepit, Praefert etiam Regius, sed supra adscriptum *abdedit*, quod probarem, nisi de forma, quae latere nequit, ageretur. In Guelf. 3. in marg. *abdedit* vel *addidit*, H. Vers. 35. *Hæc quicumque* defendit Hufsch. p. 21. *Avaris* emendat Sprengel pr. *avaræ*, et v. 36. *quantis* pr. *multis*, pag. 138. *Abdedit* Voss. 2. 4.; hic etiam *ipse*, et *ille* in marg. Permultis pp. Voss. habent *attulit ipse*, accedunt Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. *Apertulit ille* unus. Ioan. H. Vossius recepit *abdedit*, quod explicat occultavit vel obscuravit; ut pulchritudinis splendor avaritia dicatur obscurari. Nos tamen retinuimus *addidit*, ut unice verum. Sensus enim hic est: Poeta execratus avaritiae auctores et avaritiam ipsam, nunc queritur pulchritudinem avaritiae additam, quae per se bonum egregium, tamen his malis addita, nova causa fiat doloris et malorum. W.

37. *Hinc fletus rixaeque sonant*] Ed. Rom. cum aliis, Guelf. 1. *hinc rixae fletusque* f. H. Atque hoc recepit I. H. Voss.

I. H. Vossius. Quod nos retinuimus, agnoscit etiam Forcellinus. W.

33. *ut infamis hic deus esset Amor*] parum suaviter haec dicta: nam *hic deus* prorsus otiosum vacat; quanquam similia fere illa inf. III, 4. 50.

Quodque deus vero Cynthius ore feram.

Lectio haec vulgata est ab Aldo; Edd. antiquae omnes habent *hinc*, nec hoc satis comite; feram tamen tanquam Elegorum negligenti orationi consentaneum: ut hinc Amor esset infamis, male audiret propterea. Procederet lenior oratio, si *sic* scriptum esset: Fecit, ut sic Amor esset deus infamis. Broukh. coniciebat: *ut infamis nunc deus erret Amor*. Potest in *hic deus* latere aliquod Amoris epitheton, quod tamen non invenio. H. I. H. Vossius Heinl. secutus *sic* scripsit pro *hic*, quod in libris est. Equidem mutare nihil ausus sum; sententiam tamen meam cognosces ex Obsl. ad I, 4, 44. Caeterum de consecutione temporum, ne te offendant *esset*, adi Cicer. d. Offic. I, 8, 3: *Quibus rebus effectum est, ut infinita pecunias cupiditas esset*. Caeterum Hamb. *esse*. W.

39. *quas pretio victos excludis amantes*] Ed. Lipsf. *qua*. Ed. Rom. cum Brix. et Venetis, Guelf. 1. *abducis*, ex El. 3, 61. H. Qui Monac. *excludis victos* Bern. In Goth. deest versus. W.

40. *Diripiant*] reposuit Broukh. e libris: quibus adde Corvin. Guelf. 3. in marg. v. sup. I, 6, 54. Vulgo legitur *Eripiant*. In Rom. Brix. et Venetis, Guelf. 1. pro *partas* legitur *positas*. cf. Broukh. Mox v. 42. *Neu g.* Ed. Brix. cum Venetis. H. Pleriq. ap. Vossf. *eripiant*, aut *erripiant*, aut *eripiat*. Hamb. *deripiant*. W.

41. *Tum recepit H. Vossf. ex uno cod. Unus Vossf. post lecti pt. laeti Hamb. opem Goth. pr. aquam.* W.

43. *Seu veniet tibi mors, nec erit, qui l.] veniet* recte revocavit olim vulgatum Vulpus, et sic nostri cum melioribus, pro *veniat*, quod novavit Scaliger, e codice puto, nam sic et est in Guelf. 2. Ceterum parum concinnus hic versus videbatur Broukh.; itaque refingebat: *Seu tibi mors veniat*. Elegantius erat aurium iudicium Vulpio, qui iure tuctus vulgatam; placent enim tales horriduli modi antiquis poetis, cf. inf. ad El. 6, 20., et, in quo rei cardo versatur, valent ii ad variandos numeros, qui alias in Elegis sunt uno eodemque tenore molesti. Pro *nec erit* idem Broukh. ex Doussae et Scaligeri coniectura reposuerat *neque sit*, quia fuerat *diripiant*, *spectent*, *addat*. Sed observandum erat, sequi

sequi statim *flebitur*, *dabit*, *dicet*: et *neque erit esse pro non erit*. H. De particula *seu* vid. not. ad I, 6, 33. — *Neque erit* scripserat Heyn. in exemplari suo, et sic Ald. 2. et Muret. At Ald. 1. cum Scal. Vulp. *nec erit*, ut habent Zwic. 1. 2. et quinque apograph. Voss. (in his Hamb.) Hoc praetuli cum H. Vossio. W.

44. *moestas munus in exsequias*] In Exc. Lipsii et Pocchi et in uno Heinssii erat, *m. Manibus exequias*, non male, siquidem, inhumatum iacere, infaultissimum; potest quoque sic erroris ratio facilius perspicui, quam ex altero hoc. H. Sprengel p. 137. emendat: *moestis munus ab exsequiis*, h. e. munus exsequiarum. Ita aberrant, qui regulas grammaticas non tenent accurate. Sensus indicavimus supra in Notis. In Goth. est *obsequias*. W.

45. *At bona quae, nec avara, fuit*] Distinctio est a Doussa P. et praetulit eam vulgari Broukh. quae erat: *At bona, quae n. H.* Sensus: At quae bona, non aspera, nec avara fuit. — *Flebitur*. cf. Terent. And. I, 1, 102. W.

47. *senior vates* Vindob. in margin. *Veteratus* perp. Goth. W.

49. *dicet*] *dicat* Guelf. 2. Unus Voss. *licet*. Ask. *valideque*, sed verum in marg.

51 — 52. *Tamen pr. quidem* 3. 5. Voss. — *quid profunt* Ask., in marg. *profunt quid. quid possunt* Vind. — *Dolendus*. Goth. pr. *colendus*. W.

54. Se non solum, ut bona sua vendat, a se esse impetraturum, sed etiam ad asperrima quaeque subeunda paratissimum fore testatur Tibullus. Ita Heynius sensum et contextum bene constituit. Signa igitur lacunae delevi. Caeterum H. Vossius *imperium* intelligit dura dominae iussa, et *ire sub imperium* dicit esse subire, ut ire sub iuga, sub furcam. Igitur sic: subite imperium dominae, Lares, subite titulum. W.

55. *Quicquid habet Circe*] Videntur haec abrupta et hiulca esse, neque satis inter se nexa et coniuncta cohaerere: itaque tria haec disticha aliquando fragmentum alterius elegiae esse arbitrabar: atque etiamnum ita arbitror. Non enim nisi fidiculis adhibitis extorquas aliquem sententiarum nexum, ut dicere velle videatur Tibullus: non modo bona mea vendere et disperdere puellae causa in animum inducam, sed etiam extrema quaeque male perferre; hoc scilicet proverbialiter ut exprimat; se vel ter-

terrима

terrima venena esse epoturum, si modo Nemesis amorem sibi conciliare possit, fere ut Propertius, cum aemulo suo Gallo ultima a puella sua mala minatur, dixit I. El. 5, 5.

*Infelix, propterea ultima nosse mala,
Et miser ignotos vestigia ferre per ignes,
Et bibere e tota toxica Theffalia.*

Idem II, 1, 53.

*Seu mihi sint tangenda novercae pocula Phaedrae,
Pocula privigno non nocitura suo:
Seu mihi Circaeο pereundum gramine: sive
Colchis lolciacis urat ahena foveis:
Una meos quoniam praedata est femina sensus,
Ex hac ducentur funera nostra domo.*

cf. alium locum II, 19, 9. lqq.

56. *Quicquid et herbarum Theffala terra gerit*] gerere est ferre, ut Virgil. Ge. II, 122. adde Ovid. XI. Met. 615. Scaliger tamen malebat *genit*. In multis est *dedit*, et sic utraque editio cum aliis ante Aldum. H. *Quidque bis* Zwic. 1. W.

57. *ubi indomitis gregibus Venus afflat amores*] ne putes, melius esse *indomitos* — *amores*, quanquam et hoc bene dicitur: *equorum* illud est perpetuum epitheton. v. Ovid. V. Trist. 4, 16. H. *Stillas* Zwic. 1. vers. 58. — *Hyppomonis* Goth. W.

60. *Mille alias herbas misceat illa, bibam*] Ieiunium hoc, si quid aliud: *Mille alias herbas*. Cui forte putes facile succurri posse, si legas: *malas herbas*, sollenni epitheto, ut sup. I, 2, 51. Sed multo magis displicent *herbas* post v. 56. *quicquid et herbarum*. Deberent itaque saltem *mali succi* sequi, qui latius patent: *Mille malos succos misceat illa, bibam*. Inf. III, 5, 9. *Nec mea mortiferis infecit pocula succis Dextera*. H. *Ille* Hamb. pr. *illa*. Sprengel p. 138. emendat *aliis phyltris* pr. *alias herbas*, perperam. W.

ELEGIA V.

1. *novus* — *sacerdos*] Colligebat ex nomine hoc, satis tenui et infirmo argumento, Ayrman. in Vit. Tib. §. 61. Quindecimviros quaedam sacra Apollini Palatino fecisse. Augures etiam *sacerdotes* erant, neque tamen peculiaris sacra quaedam sollennia faciendi cura eis incumbebat. Illud tamen verum, *Quindecimviros sacrum* aliquod Apollinare pu-

publice fecisse, unde etiam *Quindecimviri sacris faciundis* appellati. v. Liv. X, 8.

3. *impellere pollice chordas*] Ed. Lips. cum aliquot antt. Edd. ap. Broukh. *conchas*, male. Ovid. X. Met. 145.

Ut satis impulsas tentavit pollice chordas.

In Regio hic cum tribus proximis versibus exulabat, incuria librarii, quem repetitum *tò veni* deceperat. H. Ask. *vi-tales*; unus Voss. *cordas*, unde *conchas* ortum. W.

4. *Nunc precor ad laudes flectere verba meas*] Habent haec difficultatem, quam non animadvertenter Interpretes. *Laudes* intelligendae haud dubie Messalini, non Apollinis: *meas*, quia a Tibullo celebrantur. *Flectere verba* recte de cantu exposuit Statius: ut Ovidius dixit *flectere vocem* II. Am. 4, 25. Seneca in loco, quem Broukh. ex nostro expressum putat, Agamemn. 330. *leviore lyra flectere carmen simplex*. et supra I, 7, 37. *voces inflectere cantu*, ubi v. Broukh. et sic Graeci *καμπτεῖν* dicunt. v. Salmas. Exerc. Plin. p. 85. Sed quid erit, *flectere verba ad laudes meas*? ad verbum debet esse, canere ad carmen Tibulli, quod in laudes Messalae scribit. Sed in hoc commodus sensus non est; non enim dignum deo, ut ipse carmine celebret Messalinum; si dicas esse pro canere laudes Messalae, quas et ipse paro, simul me canente; ut Ovid. V. Trist. 3, 4.

Et dicunt laudes ad tua vina tuas.

Statius ita exposuit: *Orat Phoebum, ut ad laudes suas, quas Messalino dicet, cantum flectat, id est, ut eius carmen sit hoc tempore: quod non satis intelligo.* Vulpius aliam viam ingressus est, et ita interpretatur: *nempe mihi te laudaturo verba, quae poetam deceant, suppeditare; verba flexilia et metro accommodata, ut adeo verba flectere sit ea temperare, redigere ad numeros: et ad laudes meas, ut hinc illud carmen existat, quod animo agito.* Sed etiam in his aliquid impediti et iniucundi est: et si illud melius se habet, quod deus adiuvat poetam laudes Messalini parantem; non ipse eas canit. In multis libris pro *verba* legitur *plectra*; sed *plectra moveri, duci*, non *flecti* dicuntur: et ferrem utique, si libri haberent: *Nunc precor ad laudes plectra movere meas.* tum iam dixerat, *impellere pollice chordas*, et in hoc versu de cantu et voce dici aliquid debet; nam Phoebum cum *cithara* et *carminibus* venire rogaverat: et decorum erat deo, regere poetae cantum modis citharae suae s. accinendo fidibus. Duo Italici, *ad laudes — tuas*; accommodatius

modatius foret, *sunt* h. quae ex istis verbis compositis existant, vel debitas. v. Heinf. ad Ovid. Epist. VII, 152. Sic etiam peccatum videtur in Eleg. in Maecen. Obiit. (vulgo Albinov. Eleg. II.) 142.

— — *tellus levis ossa teneto,*

Pendula librato pondus et ipsa suum.

h. sustineat suspensum, ne te premat; vulgo, *tuum*. In libro Martii et Guelf. 3. sed cum var. lect. *laudes — tuas. ad laudis flectere verba modos* erat, et *modos* etiam exhibebant Exc. Lipsii. *Ad modos verba flectere*, h. canere, optime dictum esset. Ovid. III. Fast. 388.

Iam dederat Saliis —

Armaque et ad certos verba canenda modos.

VI. Fast. 692.

Et canere ad veteres verba iocosa modos.

Sed tum pro *laudes* reponendum foret epitheton *Latios* vel *lastos* aut aliud simile. Quomodo vulgata expedienda sit, vide nunc in Nota. H. Ask. *puer* pr. *precor*. Monac. *laudis — modos*. Un. Voss. ad *meas* annotat in marg. *al. modos*. I. H. Voss. scripsit: *Nunc opus ad laudes flectere verba modis*. Tibullum dicturum fuisse, *tu, precor, impellas*; itaque quod Urfinus viderit in uno, *opus*, recipiendum fuisse. Denique, *ad laudes flectere verba meae, et, ad laudis flectere verba modos*, corruptas esse lectiones pro eo quod ipse reposuerit. Interpretatur autem sic: *numeros et verba metiri lyrae modis, accommodare lyrae modis*. W.

6. *ad sacra veni*] Ed. Ven. 1475. Reg. Lep. Vicent. Lipsi. cum aliquot codd. *templa*, forte ex v. 1. H. v. 6. *devictus* tria apogr. Voss. (Goth.). un. *cumulat curas*, duo *tumulat, tumultant*, un. *turas*, un. *mea sacra* (Hamb.). tria apogr. *templa*, et ita etiam Zwic. 1. 2. W.

8. *vestem Sepositam*] Ita legitur inde ab Ald. sec.; Edd. Lipsi. et Rom. Reg. Lep. Vicent. cum Ald. pr. et codd. aliquot *Depositam*, male, v. not. Eadem varietas ap. Ovid. II. Met. 41. III. Met. 310. Tum *et longas* Corvin. cum aliquot apud Broukh. et vl. 9. *Q. te referunt*, etiam cum aliis nonnullis. H. Un. Voss. *seppositam. et pr. nunc* Hamb. *depositam* Zwic. 1. 2. W.

9. 10. unus Voss. *fugatum*, un. in marg. *fugasse*; un. *continuisse*. W.

11. *tibi debitus augur*] *debitus* Scaliger e suo libro reposuerat: in ceteris omnibus legitur *deditus*, quod Velpius

revocavit, me quidem invito. Est enim hoc pedestri orationi consentaneum; alterum vero elegans, quia ars auguralis atque adeo augures Apollini debentur. Similia varias est sup. I, 2, 97. ubi v. Stat. cf. ad Ovid. Ibin 184. H. Eventum Hamb. *Deditus* Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. *Debitus* 2. 4. Voss. Vind. Ask. *suprafer. d. W.*

15. *frustrata Sibylla est*] *est* etiam a nostris abest, et ab Ald. J.

16. *senis pedibus*] Nescio, in quas editiones Fabricius Bibl. Gr. T. I. p. 193. inciderit, cum vulgo *saevius* perperam legi dicat, ipse *sacris* corrigens, et *senis* pro emendatione Scaligeri habeat, quae tamen vulgata lectio est. *Abdita sacris pedibus* referebat ad Apollinis statuam.

18. *ipse, precor, quid canat illa, doce*] *quid* est ex emendatione Heinsii receptum a Broukhusio; (*quid* iam apud Muretum exstat. W.) vulgo; *quod*. Guelf. 2. *quos canit*. Corruptio orta ex compendio scripturae *qd.* Malim tamen vel sic legi: *quae canat illa*. In Regio a prima manu *ille* erat, et in sequenti pro *haec*, *hic*, in Ed. Lips. vero *Nec*. (Oblitus eram in Nota ad v. 19. expungere vitium, quod reliqueram e prima editione: „ab Erythris Aeolidis.“ Immo *Ioniae* scribendum est. Copiose actum est de his a Salmasio inf. iam ad v. 67. laudato. Omnino tota nota erat retractanda: quod nunc feci in tertia hac editione.) H. H. Voss. scripsit *quoniam canat*, h. e. cui canat, perperam. *Quod* hab. Zwic. 1. 2. Hamb. et plures Voss. Contra sex apogr. ap. Voss. *quid*, quod retinui. Vers. 17. pr. *tangers*, Ask. *dicere*, pr. *chartas*, Vind. *comas*, at in marg. verum. W.

20. *raptos — Lares*] ita emendavit, ex historiae ratione, Scaliger, uno et altero libro succinente. Secundum illud Virg. Aen. I, 378.

*Sum pius Aeneas, raptos qui ex hoste Penates
Classe veho mecum.*

vulgo, *captos*. Erant tamen *capti* tum Penates, cum Aeneas eos deportandos capiebat. Verum et apud Virgil. sunt *rapti ex hoste*. H. pr. *ille*, Goth. *ipse*. *Raptos* Vind. et 1. 2. 3. Voss. caeteri *raptos*, ut et Zwic. 1. 2. *captos deos* Hamb. *deos* etiam Vind. *campos* Goth. W.

21. *Nec fore cr.*] Ita Broukh. e libris, iam Statio monente, reposuit, et sic nostri cum Guelf. 4. et tota vett. edd. secta a Ven. 1475. ducta exhibent. In paucis codd. et in editionibus vulgatis inde a Venetis et Aldinis erat *Haec*, ortum ex scriptura *Hec*. Ceterum notanda est structura verborum,

borum, *postquam dicitur sustinuisse* (pro *sustinuerat*) *neo credebatur*, h. et cum non crederet. H. *Nec fore* habent apogr. H. Voss. et Zwic. 1.; Zwic. 2. *haec*, sed correctum in *nec*. W.

25. *sqq.* Iam ab hoc inde loco episodium sequitur *παρὰ θεῶν* a nobis nunc inclusum: quo multum lucis huic loco affundi putamus: ut subsequatur v. 39. Sibyllae vaticinium, cuius narrationem praestruerat usque ad v. 22.

23. *nondum formaverat urbis Moenia*] *formaverat* revocavit Scaliger, ut plerique libri habent, utque etiam ante eum in Aldina sec. et ductis hinc editionibus legebatur. Sic quoque Vicent. et Rom. et Lips. Muretus pro hoc reposuerat id, quod alii legunt, etiam Regius cum Corvin. et Guelf. 3. pro var. lect. *fundaverat*, quod quidem et ipsum bonum. Virg. Aen. VII, 410.

— — *quam dicitur urbem*
Acrifionaeis Danaë fundasse colonis.

Utrumque bene se habet. Ergo retinere praestat, quod semel tenemus. In Venetis et Ald. pr. erat *firmaverat*. H. *Firmaverat* Voss. 1.; *fundaverat* Vind.; *formaverat* caeteri ap. H. Voss. H. Vossius recepit *firmaverat*. W.

27. *suberat Pan ilicis umbrae*] Guelf. 1. Ed. Rom. cum aliis ante Muretum *umbram*, quod exquisitius. quidam *umbra*, nec id male. *umbrae* praeter codd. tuentur profectae edd. ex Ven. 1475. H. *Umbrae* sex apogr. H. Voss. W.

30. *silvestri fistula sacra deo*] quidam *facta*, quod Pafseratus tuebatur, et depravatius in Florentino, *farta*.

32. *Nam calamus vera iungitur usque minor*] Hinc recte Statius ad I, 1, 64. p. 22. 23. apud Virg. Ecl. III, 26. vulgatam defendit, ubi videndus Heinsius, coll II, 32. Sed *Nam* parum opportunum est h. l. Heinsius malebat *Dum*. Mollius est ac melius: *Et calamus*. Sic quoque correxisse video virum doctum in vet. Ed. Vicent.; sicque lego in Guelf. 2. H. Hoc cum Vossio recepi. W.

34. *pulsa — aqua*] Ita emendavit, post alios, Scaliger, idque libri quidam cum Corvin. tuentur; eorum tamen maior pars *pulla*. (Et sex, quibus Vossius usus est, apographa, et Zwic. 1. 2.; quod verum iudicat esse Goerenz, Nota adscripta hac: „pullus color est niger ex lutq. sordibusque natus. Sic nigricans aqua paludosa velabri.“ W.) *Pulsum*, intellige, remis. v. Propert. IV, 2, 8. Ovid. IV. ex P. 10, 33. cf. Broukh. h. l.

35. *gregis diti placitura magistro*] Vulpinus, offensus sono, revocaverat *diti*, ut etiam Heinſius maluerat; et est in Ed. Plant. et Douſae: a Mureto repositum; id quod primo loco memorandum erat; nec aliter Corvin. etſi in nullo alio ſcripto eam occurrere Broukh. viderat. Sed vulgatam lectionem retineo, quae et elegantior est. Pro *placitura* Ed. Rom. *pharitura*; et probaverat Paſſerat. ex libris *paritura*: adde edd. Ven. et Guelf. 1. male. nam ad celebranda ſollennia, non ad partum edendum, venerat. vid. v. 36. Regius tamen in eandem ſententiam mox v. 37. *cum qua foecunda*. Idem h. l. cum uno Statii, *magistris*. Poterat contenta eſſe uno. H. Vind. *ministris*, non minus falſum quam *magistris*. H. Voſſius recepit *diti* et pro *placitura* emendavit *pia cura*, quemadmodum infr. IV, 11, 1. vulgatur *placiture* pro *pia cura*, quod ibi ex Urſini libro reſoluit Broukhuiſius. Elegans eſt haec emendatio, ſed nullo libro ſuffragante in textum inferri non poterat. More antiquo puella paſtorem ſuum adit, vid. Heyn. ad Virg. Eclog. III, 66. 67., ac quum de honeſtae puellae honeſto amore ſermo ſit, non video, cur *placitura* aliter interpretemur quam caetera verba iubent, vocabulum per ſe minime inhoneſtum. W.

36. *feſta v. p. die eſt*] eſt tacite in finem reiecit Broukh. Vulgo ubique ponitur poſt *feſta*. v. II, 1, 46. H. *Eſt* in fine verſus habent 1. 2. 3. Voſſ. Hoc recepi ſecutus Guyetum, Broukhuiſium, Vulpium. W.

37. *ſecundi r. munera ruris*] Ludicrum eſt, quod Vincent. exhibet: *ſacundi munera iuris Caſeus*. Caſeis paſci ICTis noſtris vix ſollenne eſt: forte nec alterum illud, ut ſacundi homines ſint.

39. Ab hoc verſu libri et editiones veteres cum Ald. pr. (nam ſecunda aſterifcum tantum et ſpatium vacuum interpoſuit) et Plantin. novae elegiae initium faciunt, et in Guelf. 2. eſt *Elegia ſeptima* Sibyllae vaticinium. v. ſup. ad lib. I, 10. pr. Factum improbavit Scaliger et iam ante Cylenius; primus autem iunxit ſuperioribus Muretus. Ignorandum vero erat veteri errori, cum non ſtatim in oculos incurreret, redire orationem ad v. 22. H. Novae elegiae initium eſt etiam in Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. et plerique, quibus H. Voſſius uſus eſt. W.

40. *Troia — ſacra*] ita reſoluit, tanquam emendatius et doctius, quia graecum eſt, Broukh. ex uno Bodleiano pro *Troica*. v. Heinſ. ad Ovid. Epift. I, 23. Bentlei. ad Horat. III. Od. 3, 32. (Add. Burmann. ad Anthol. P. Vet. T. I. p. 35. et hab. hic 2. Voſſ. Bern. Ask. W.)

41. *Iu-*

41. *Iupiter*] Scribasne *Iuppiter*, an non, nil refert. Ipso tono duplicanda est littera,

42. *Lares*] Exc. Lipsii *deos*. Malim hoc: sed *Lares* pro *Penatibus* etiam v. 20. vidimus. H. Hamb. et G. Voss, *deos*, sed h. in marg. *al. Lares. errantis* prim. Voss. W.

45. *Volitans* ex uno Statii recepit H. Vossius. Non secutus sum. W.

47. *lucent Rutulis*] Reg. *Rutulis lucent*. Miror vero, a pamine Interpretum notatum esse, haec ab reliquorum vel Poëtarum vel Historicorum fide paullum discedere. Non enim Rutulorum castra ab Troianis, sed horum ab istis oppugnata fuere. v. Aen. IX. Nisi Ardeam intelligas, quam ab Aenea incendio deletam memoret Ovid. Met. XIV, 573. cf. Dionys. I. p. 51. f. (Vide notam.) H. Vid. Not. supra. W.

49. *murusque Lavini*] Si a *Lavinia*, et non a *Lavino* aliquo, dicta esse debet ista urbs, *Lavini* casus secundus erit a *Lavinium* contractus, ut scribendum sit *LavinI*; nisi etiam *Lavinum* dixere veteres. Juven. Sat. XII, 71. de Alba:

— novercali sedes praelata *Lavino*.

unde forte Aen. I, 2. *Lavina litora* defendas. Et ipsa *Latini* filia *Naïra* est ap. Dionys. I, 59. Sunt tamen *Lavinia litora* consensu virorum doctorum probata; unde et fortitur Aen. I, 258.

— promissa *LavinI*

Moenia —

Ovid. XV. Met. 787.

Sacrasque Lavini — sedes.

Sic *Numicus* et *Numicius*. In Exc. Perreii et Poggii duobusque *Italicis* legitur:

Ante oculos Laurens castris murisque Latini est.

Com vitiose scriptum esset *muris*; etiam *castris* interpolasse videntur, pro *castrum murusque L.* Ita *murus Latini* per appositionem esset *Laurens castrum*. Similis varietas inter *Lavinus* et *Latinus* ap. Virgil. I. Aen. 270. VI, 84. Alia seu varietas seu corruptela occurrit in permutatis: *Lavinium* et *Lanuvium*; in doctis quoque scriptoribus, ut in Aeliano H. N. XI, 16.

53. *Concubitusque tuos furtim*] h. e. qui furtim sunt, furtivos; quem usum adverbiorum, in ellipsi verbi substantivi,

tivi, nisi si qua temporis aut loci notationem haberent, negans Vossius *datos pr. tuos de coniectura intulit*. Hoc iuris cur solis adverbis temporis aut loci sit datum, cum una omnium sit natura, demonstrato et exemplum rationis loquendi: *dare concubitum* afferre erat viri docti. *Super* quidem adiective positum est apud Virgil. Aen. III, 489:

O mihi sola mei super Astryanactis imago.

Sed scripturae integritatem tuetur satis Livii locus XXV, 53: Id quidem cavendum semper Romanis ducibus erit, exemplaque haec vere pro documentis habenda, ne ita externis credant auxiliis, ut non plus sui roboris *suarumque proprii virium* in castris habeant. Ex hoc loco apparet, adverbia post pronomina possessiva adiectivorum instar fuisse posita. Neque vero hoc quisquam, puto, opponet, apud Livium *proprie* inter *suarum* et *virium* collocatum esse, hic autem substantivum praecedere. Non una fuit veterum in talibus ratio. Caeterum Ald. 1. 2. *victas* vitiose pro *vittas*. W.

54. *ad* abest a Zwic. 1. 2. H. Vossius coniecit *aspis*, afferens Virg. Aen. X, 806. Ovid. Trist. V, 1, 11. — Idem v. 55. ex uno recepit *septem de montibus*. W.

56. *hic magnae iam locus urbis erit*] Regius nam, sed in litura, et Guelf. 3. pro var. lect. Legebat ita Muretus et editiones ex eo ductae, ut Plentin.

57. *terris f. regendis*] Guelf. 3. *rebus f. altis* marg. H. I. H. Vossius *rebus* recepit e duobus. Retinui *terris*. W.

58. *prospicit*] Guelf. 2. *respicit*.

61. *tum se*] Nostri, *tunc*. Sicque ante Scalig. ubique, nisi quod Ald. pr. *nunc*. hoc et Guelf. 3. super scr. *tunc*. H. *Tum* quinque apogr. H. Vossii; *tunc* Zwic. 1. 2. Hamb. *nunc* Goth. W.

62. *sibi dicet Vos bene tam longa consuluisse via*] *longa via* est ex emendatione Scaligeri, vulgo *longam* — *viam* legitur. Idem hoc distichon ante v. 43. posuerat. H. *longa via* habet Voss. 1. at Goth. *longam* (sic) *viam*, ut et Zwic. 1. 2. Hamb. W.

63. *laurus*] Broukh. e libris; sic et in nostris, et Guelf. 1. 3. 4. vulgo, *lauros*, quod Aldinse intulere. Eadem varietas inf. v. 217. III, 4, 23. Mox corrupte *noscat* pro *vescat* Guelf. 2.

66. *Iactavit fusa sed caput ante comas*] Ita Scaliger emendaverat, et sic in Exc. Perreii. vulgo, *fusas et caput ante comas*. erroris locum dedisse videri potest *ante*, quod non

non videbant hic absolute poni, ut mos Tibullo. v. sup. ad 1, 14. Enimvero *sed* parum opportunum est ad sententiam; tum *ante* non minus alienum, et molestum. Itaque revocavi communem lectionem, quae tantum interpretatione commoda eget: sunt comae fusae ante caput: quae orationis tenuitas in Elegis bene ferri potest. H. H. Vossius scripsit: *lactat diffusa dum caput ante coma*. Equidem nihil mutavi, quum recepta defendi posset. Caeterum lacunae signa cur deleverim post hunc versum, vide. Not. supra. W.

67. *Quicquid Amalthea — dixit*] Non facile apparet, unde haec pendeant. Muretus, quem Vulpus sequitur, ad v. 18. refert: *ipse, precor, quid canat illa, doce*, ut nunc addat, non tantum doce eum, quid Cumana dicat, veram etiam, quid Amalthea et reliquae Sibyllae. Sed id elumbe est, et nimis contorte fit et coacte; nec minus molestum est, quod olim putabam factu opus esse, iungere proxima: *Haec vates, ea Sibylla, cecinit, quicquid Amalthea et reliquae dixerunt*: et distinguere:

*Haec cecinit vates, (sed te sibi, Phoebe, vocavit,
lactavit fusa sed caput ante coma,)*

Quicquid Amalthea, quicquid Mermessia dixit etc.

Enimvero manifesta res est, excidisse hic nonnulla, quibus aditus parabat ad ea, quae sequuntur. Cum a versa inde 71. recitet ostenta ac prodigia a Sibyllis praedicta; et vere sub poëtae aetatem observata, quae deinde (v. 79.) sublati et eliminata ut sint praecatur, melioraque omina arcessit: suspicor poëtam progressum esse ad eam Sibyllinorum librorum partem, qua prodigia eorumque procurationes exponerentur; quae ut inde discerentur, quoties prodigia et ostenta nuntiata erant, plerumque causa erat, cur Decemviri iuberentur a Senatu inspicere libros, si quid in iis occurreret, praesentibus casibus simile aut quod iis medendis adhiberi posset. Nam decorum placandorum rationes et ritus constituebant potiorum disciplinae religionum partem. v. Plutarch. Fab. Max. p. 176. B. Sed praeter illos libros erant illi tempore adhuc multa alia oracula Sibyllina, eaque, ut ex h. l. apparet, ceteris Sibyllis attribui solita, quae et ipsa in prodigiis praedicendis versarentur: cuius generis etiam multa sunt in supposititiis nostris libris Sibyll. Orac. III. et IV. et al. Incredibile enim est, quantopere humanum genus per totum terrarum orbem attonitum fuerit et captum vati-

vaticiniis per haec tempora. Itaque Augustus, cum Lepido mortuo Pontificatum maximum susceperet, supra duae millia volumina fatidicorum librorum Graeci Latineque generis contracta undique cremavit, ac solos retinuit Sibyllinos: ut apud Sueton. c. 31. narratur: adde Tacit. VI, 12. cf. ad argumentum Ecl. IV. Virgilii. Tibullus igitur ea illa prodigia, quae in libris Sibyllinis exposita et sub belli civilis initia, vulgata fuerant, (Lucan. I, 564.) et quae a ceteris Sibyllis praedicta forebantur, et sub illa quoque tempora hominum oculis oblata fuerant, deprecatur et averuncat: *haec fuerint olim* etc. v. 79. Sunt adeo illa a v. 71—79. in parenthesi accipienda; quoniam etiam appinxissem: nisi obscurum foret, quo ordine superiora cum iis, quae exciderunt, coniuncta fuerint. Potuit enim in iis hoc commemorare: libros illos praeter Cumanam aliarum Sibyllarum oracula continere: quod Varro olim docuerat. v. Lactant. I, 6, 7. Ceterum in *Amalthea* ultime recte produci poterat. Alioqui suspicari liceret, fuisse *Amalthee*, ex *Ἀμαλθείη*, ionice scripto nomine. Eam alibi memoratam non memini; praeterquam a Lactantio I, 6, 19. *Septimam Cumanam nomine Amaltheam, quae ab aliis Demophile vel Herophile nominatur; eamque novem libros attulisse ad Tarquinium Priscum* etc. Similia sunt ap. Ieanem Lydum nuper a Nic. Schow editum p. 79. At Tibullus diversas facit *Amaltheam* et *Herophilam*. — Porro *Mermessia* scriptum est Salmasii auctoritate. Enn. *Elia* p. 78. (alt. ed. To. I. p. 55.) a Broukhufio ex *Μαρμερυσία* quae Stephano Byz. Troadis urbs est, et apud Suidam *Μαρμαρυσία*, *περὶ τὴν πόλιν τὴν Τροάδιον*, adeoque sub Ida monte. Tradit de ea accurate Pausan. X, 12. ubi de hac Sibylla agit, sed ille his terve *Marpesum* scribit vel *Marpesium*: uti etiam in codicum parte apud Lactant. I, 6, 12. Nec aliter h. l. res se habet: ubique legitur: *Marpesia*, (in Scal. legitur *Marpessia*, it. in Ask. VV.) Necdum adeo exploratum satis, an Salmasii auctoritati cedendum et h. l. *Mermessia* rescribendum sit. Etsi enim proclive est, potius ille Marpessum, nobilem in Paro insula montem, obscuriori nomini substitui: potuit tamen nec minus ipso pronuntiandi usu Marmessus in Marpessus deflecta esse. Aia quidem Statius, in quibusdam veteribus libris esse *Marmessia*, et cum fuerit in Marinello, agri Troiani vico, nata Sibylla, legendum esse *Marinestia* vel *Marinestia*; sed videtur bonus homo Lactantii codices respexisse, non suorum nam ibi res ita prorsus se habet. v. ib. Intpp. H. Zw. 24

Mar-

Marfesia, Zwic. 2. *Marpesia*, ut et Goth. Hamb. *Mor-*
messia hab. Voss. 2. W.

68. *Herophile Phoebo grataque quod monuit*] *Herophile* primum video expressum in Plantin. tum in Scalig.; quod verum est: *Ηεροφίλη*, v. Pausan. X, 12. qui omnino de ea videndus. Ante legebatur a Mureto *Eryphile*, Ald. utraque *Heryphile*; Venetae *Heriphile*, ut quoque Rom. Lips. et ceterae; Vicent. *Eriphyle*. Nec minor discrepantia in scriptis. In Regio *Eriphile*, in Corvin. *Heriphile*. Similia v. in Var. Lect. ap. Broukh. in Guelf. et in Var. Lect. ad Lactant. l. 1. Porro reduxi veterem lectionem *grataque quod monuit*, tanquam suaviorem, quae non modo in parte scriptorum, etiam Guelf. 1. 3., verum etiam in plerisque vet. edd. erat, et in ipsa Ald. pr.; nec mutata fuit nisi in Ald. sec. Muret. et Scalig. Causa varietatis in promptu est ex compendio scripturae *qd.* et extrito *q.* H. I. Hen. Vossius scripsit: *Herophile Phoebo grata quod admonuit*; non ferens ille particulam *que* longius remotam, quamquam saepius legerat. Idem tamen etiam aliam emendationem proponit hanc: *Herophile, Demo grataque quod monuit*. Caeterum *admonuit* est in pluribus. W.

69. *Quasque Albunea sacras Tiberis per flumina sortes*
Portarit sicco pertuleritque sinus] *Albunea* sive *Albunea* fuit nas Sibyllarum. Horum versuum commentarius, ut in nota dixi, est Lactantii locus I, 6, 12: *Deciman, Tiburtum, nomine Albuneam, quae Tiburi colitur, ut Dea, iuxta ripas amnis Anienis: cuius in gurgite simulacrum eius inventum esse dicitur, tenens in manu librum, cuius sortes Senatus in Capitolium transtulerit*. Convenit fere cum Tibullo, (ex qua recte *sortes* defendebat Bunemannus, cum vulgo *saera* legatur, nisi quod *Anienem* pro *Tiberi* ponat, quorum tamen ille in hunc se immittit, et de Sibyllae imagine ea commemorat, quae de ipsa Albunea per fluvium ingressa Tibullus meminit. Scaliger quidem haec refert ad Sibyllam; quae libros fatidicos ad Tarquinium detulit: at ista Cumana fuit, quae et Amalthea vocatur, non Albunea. *Quasque*, quod est in multis libris, etiam Guelf., et editionibus, non modo vulgatis ab Aldo inde, verum etiam Rom. et Lips. ac Venetis, recte revocavit Vulpius: cum Scaliger e suo repulisset *Quodque*, quod et in binis aliis libris est, et in ed. Vicent. forte et aliis, nullum sensum hic effinit, nisi cum Heipha et uno Florentino in *quotque* mutet. *Albunea* est ex emendatione Scaligeri, ad quam iam devenerant Pontanus et Statius;

rius; ubique vulgo, etiam in nostris, *Albana*. I. Lud. Brasicanus legebat:

*Quasque Albana sacras Tiburs per flumina sortes
Portarit.*

et Anienem intelligebat: at Turnebus ipsam Sibyllam, at *Albana* ea esset. Lipsii Exc. habebant:

*Quasque Aniena sacras Tiburs per flumina sortes
Portarit.*

quod sunt amplexi Gyraldus To. II. Opp. p. 113. et Guilielmus: et hoc ipse verum arbitror, maxime Lactantii verbis, quibus ad Anienem, non ad Tiberim, illa fabula refertur, commotus. Saltem *Tiburs*, Tiburtina, unice verum esse censo, tanquam nomen Sibyllae gentile, ut modo *Marmessia*. Hoc exhibent praeterea duo Italici cum Ald. pr. facile autem in *Tibris*, *Thybris*, vel *Tiberis* mutari potuit. *Aniena flumina*, ut Propert. I, 20, 8. unde *Aniena* et III, 34, 4. *Nympha Aniena*: hoc depravatum primum in *Aniana*, quod in tribus est, *Anlena*, *Albana*, quae aberrationes in variantibus Broukh. videri possunt. In Reg. etiam vitio *sacris* scriptum erat. Ceterum de *Sibylla Tiburtina* legi potest Franc. Martii Historia Tiburtina Lib. V. p. 62. ed. Haverk. et recula in Thes. Ital. Graev. T. VIII. P. IV. Sed mirare viri credulitatem. Quod *Albunae Nymphae* pro eadem cum ea habent viri docti, nescio an alia auctoritate nitatur, praeterquam Lactantii loco laudato, I. Inst. 6, 12. et Suidae in *Sibyllae*. Virgilius Fauni oraculum sub *Albunae* fontem et lucum in Tiburtino agro memoravit lib. VII. Aen. 81. sqq. ubi vide notam. Sumit hoc vir doctus, Ios. Roccus Vulpinus in vet. Lat. prof. T. X. P. I. p. 183. et praeterea comminiscitur, *Albunae* Sibyllae oraculum ille in luco fuisse, et per sortes proprie dictas iaci solitas consulentibus responsa data. Inde miro modo versus hos concinnavit:

*Quotque Albana sacras Tiberis per flumina sortes
Portavit sicco provolvitque sinu.*

quae ita interpretatur: *Albunae* seu *Albunam* oracla sortibus iactis edidisse iuxta Anienis ripas, qui in Tiberim decurrit; eo quasi flumine Romam devectas ac deportatas fuisse sortes, hoc est Romam nuntiatas; *provolvere* eam sortes, quippe sinu suo comprehensas indeque in humum devolutas. Quae omnia quam longe a criticis rationibus recedant, facile quis-

quisque videt. cf. Exc. VI. ad lib. VII. Aen. In minori versu *perluerit* erat superiorum edd. lectio; in quibusdam est *pertulerit*; quod et Muretus malebat cum Statio. Docet ipsa res intelligendum esse, librum, in quo sortes sive vaticinia conscripta essent, quemque sinu, ut mos erat, illa portaret, siccum permanisse; *sicco sinu* igitur, quo sicci libri fervarentur, ut El. 6, 46. *occulto sinu*, quo tabellae occultantur. Iam si *perluerit* legitur: dicendum esset, fuisse quidem librum *aqua perlutum*, nec tamen maduisse, sed siccum mansisse: ita ut res inter prodigia et miracula referri posset. Ceterum *portarit* et *perluerit* pro indicativis modis posita videntur: nam ordo: *Haec rates cecinit, quicquid — admonuit, quasque sortes Albana portarit*. Nisi rectius erit legere: *portarat sicco perlueratque sinu*, vel *portavit sicco perluit atque sinu*. Secundum haec omnia, qui locus sit *perluere* in re sicca, non satis assequor. Maneoque adeo in hoc, ut perlatis sicco sinu sortes accipiam; nec idem esse *portari perferrique*; nam non omnia quae portantur, gestanturque, etiam perferuntur: potuit adeo poeta synonyma cumulare. In Lactantii loco est, *sortes eius a Senatu in Capitolium translatae fuisse*. Ceterum nullus dubito, requiri h. l. *portavit* et *pertulit*, uti monuit et dixit antecesserat: adeoque versum ita constituendum puto:

Quasque Arterna sacras Tiburs per flumina sortes

Portavit, sicco pertulit inque sinu. H.

I. Hen. Vossius scripsit:

Quasque Aniona sacras Tiburs per flumina sortes

Portarit, sicco praelueritque sinu.

Equidem ut in loco ambiguo nihil mutavi; hoc tamen videtur *praeluerit* neminem fore qui probet. *Albana* hab. Zw. 1. 2. Goth. Hamb. *Tibris* Zwic. 1., *Tybris* Zwic. 2. *Perlueritque* Goth. Ac *perluere* esse penitus madefacere, maleque *pertulerit* h. l. legi, contendit Burm. Anth. Lat. T. II. p. 532. — Pro *sinu* Hamb. *peds*. W.

71. *Haec f. d.*] ita Guelf. 3. editum inde ab Aldo: at vet. edd. una cum codd. *Haec*, vitiose: etiam *cometem*.

72. *Multus ut*] ita correctum in Guelf. 2. sicque emendatum in Muret., quod Statius e libris (adde Guelf. 3. 4.) probaverat pro eo, quod vulgatum erat *Multus et*. In uno Statii: *Plurimus*. Mox in *terris* et in *terra* unus et alter. *deplueret* est ex Scaligeri emendatione, et ex correctione in Guelf. 1.; in libris et Edd. *depluerit*. H. — Quamquam apud Virgil.

Virgil. Aen. X, 807. et Lucret. VI, 630. legitur *pluit in terris*, praeter alia tamen vel compositum *depluere* lectionem in *terris* probari vetat. Nec de caeteris quidquam mutandum puto. Particula *que* verbo ita, pluribus vocabulis interpositis, addita est I, 6, 54. I, 3, 38. (cf. Obff. ad I, 10, 51.) — *deplueretque* Monac. Vind. et 3 Vossii; *deplueritque* Goth. Hamb. Zwic. 1. 2.; iidem quatuor habent et pro ut. W.

73. *arma — crepitantia*] Ita reposuit, iam Heinso emendante, Broukhufius e libris, adde Guelf. 3. pro var. lect. vett. edd. a Ven. 1475. profectas, etiam Vicent. quia *crepare* et *crepitare* armorum proprium est. cf. Burm. ad Ovid. XV. Met. 783. ante erat *strepitantia*, quod et in Ed. Rom. visitur, et Guelff. et Hamb. Idem *concinuisse*.

75. *Solem defectum lumine*] *lumina*, tanquam exquisitius dictum, ex uno libro receperat Broukh. H. *Phoebum* Hamb. *Defessum* Ask. at in marg. *defectum*. Quint. Voss. *lumina*. W.

76. *nubilus annus*] Ed. Lips. cum aliis apud Broukh. etiam Corvin. *annis* exhibent. Possis Tiberim intelligere, ut inf. IV, 4, 8.

In pelagus rapidis devehat annis aquis.
et dicitur ille *nubilus* etiam Ovidio XIV. Met. 447.

— — — — *nubilus umbra*
In mare cum flava prorumpit Thybris arena.

Sed *equi* obstant, et ipsa ratio: *annus* recte se habet; nam *totius paene anni pallore continuo* iste defectus Solis post mortem Caesaris notabilis erat. Plin. II, 30. Eadem varietas inf. IV, 8, 4. et Propert. I, 15, 30. H. *Nubibus* secund. et quint. Voss. *annis* Ask. a man. prim. *lugere* Mon. pr. *iungere*. W.

77. *lacrimas fuisse tepentes*] unus Heinssii et Guarner. *repentes*. Ita Ald. I. Pendent vero haec adhuc a voce *ferunt* in v. 73. Nam continuare orationem *annus vidit fuisse* importunum esset. Itaque incommode distichon interiectum structuram et sensum dirimit. Enimvero disticha haec duo inter se loco mutata sunt, et ita collocari debent:

Atque tubas atque arma ferunt crepitantia caelo

Audita, et lucos praecinuisse fugam:

Et simulacra deum lacrimas fuisse tepentes,

Fataque vocales praecinuisse boves.

Ipsam etiam Solem defectum lumine vidit

Iungere pallentes nubilus annus equos.

78. *vocales — boves.*] Unus Statii, *deos*. Sed frequentes sunt boves vocales, ut in re litteraria, sic inter prodigia veterum. *facta* Guelf. 4. H. *Patentes* 1. Voss. *iudasse* in marg. Bern. et 4. Voss. — Caeterum etiam per hoc distichon regnat substantivum *annus*, monente Vossio. W.

79. *Haec fuerint olim*] est ex emendatione Broukh. cum esset in Scalig. ed. *fuerunt*, in ceteris autem edd. et in scriptis *fuerant*. H. *Fuerint* est etiam in Mon. et un. Vossii. *fuerant* Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. — *Mitis* Zwic. 1., *mittis* Zwic. 2. *iam tu* Hamb. W.

81. *Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis*] et reposuit e libris, post Muretum et Statium, Broukhufius. Vulgo, *ut*, quod et Ed. Rom. exhibet: et adscriptum in marg. Guelf. 3. Tum Edd. Venetae et Guelf. 1. *at*. Romana etiam *trepidet*, male. Ovid. IV. Fast. 742.

Et crepet in mediis laurus adusta foci.

In Guelf. 2. superscriptum est *En — crepitat*. eleganter. H. *Et* novem apogr. H. Vossii. W.

82. *Omne quo felix et sacer annus erit*] *erit* reposuit Broukh. e libris et edd. Vicent. et ceteris huius sectae, pro *eat*, quod vulgo legitur, et in Regio, Corvin. et Guelf. extat, idem sine dubio mutaturus illud in hoc, si alterum reperisset vulgatum; nam est *eat* poëtis solenne et exquisitius: ut statim initio Fast. I, 26.

Auspice te felix totus at annus eat.

Similis variatio ap. Ovid. II. Met. 703. Idem tamen IV. ex P. 4, 12.

Consule Pompeo, quo non tibi carior alter,

Candidus et felix proximus annus erit.

Porro pro *Omne* Ed. Lips. *Nomine*, at Regius: *Omnis quo felix et sacer omnis eat*: ferrem, si esset, *annus eat*. H. *Eat* recepit H. Vossius. Hoc, non *est*, legitur etiam in Hamb. W.

83. *Laurus, iô, bona signa dedit*] *Iô* ex Heinssii emendatione recepit Broukh., cum in vulgg. inde ab Aldinâ sec. et in antt. Edd. e Ven. 1475. profectis, it. in codd. parte, ut Corvin., esset, *Laurus ubi*. In Ed. Rom. et quae hinc fluxere, *Ut laurus*: in Ed. Aldi pr. *At laurus* erat: quod Scaligerana repetiit, nec adeo verum, Colinaeanam solam sic exhibere; expressit ea solummodo Ald. pr. ut et Scaligeranae Ald. prima substrata fuit pro exemplo. Hoc ferri poterat; nil enim obest, *at* mox iterum sequi. v. sup. I, 9, 53.

65. 81.

65. 81. Est tamen *io* haud dubie venustius: *etsi* verius esse statuere licet *Ut laurus*, quod et habent Guelf. 1. et 4. H. *Laurus uti* recepit H. Vossius, quum *ubi* sit in plerisque, etiam Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. W.

84. *Distendet spicis horrea plena Ceres*] Sic e codd., in quibus Guelff. omnes, recte legitur inde ab Ald. sec. Regius: *Descendet*; Ed. Lips. *Discedet*; liber Guarner. *Discentet*, quasi velit, *distantet*; quod libri quidam exhibent cum Edd. Rom. Lips. Venetis et Ald. pr. Eaedem cum aliis et Guelf. 1. in sequ. versu *feriat*. Sed vulgata recte. Notum ex Aen. I, 435. de apibus:

— — *dulci distendant noctare cellas.*

Manil. I, 840. *dolia procero distenta utero dixit*. Sever Aetn. 266. cum nostro comparandus:

*Horrea uti saturent, tumeant et dolia musto,
Plenaque defecto surgant foenilia campo.*

Inde etiam *tumere*, *turgere* dicuntur res, quae multa intra se continent; denique etiam *rumpi*; ut Ge. I, 49.

Illius immensae ruperunt horrea messes.

Confirmat voc. *distendere* etiam Heinsl. ad Ecl. 9, 38. Virgili:

Sic cytiso pastae distendant ubera vaccae.

85. *feriet*] Guelf. 1. 4. *'feriat*, ut 3. Voss. et Ask. Zwic. 1. 2.

86. *deficientque*] tacite recepit Broukh. e libris: adde edd. vett. ut Ven. pr. Vicent. Vulgo, *deficiuntque*. sic quoque Guelf. 1. 4. nec debebat hoc deferri. Calcat rusticus uvas, dum dolia expresso musto vix sufficiunt. Regius cum Ed. Lips. et aliis *deficient*. H. *Deficientque* recepit H. Vossius. Plerique *deficientque*, etiam Zwic. 1. 2. Praeputet sane futurum. W.

87. *At m.*] Regius et Corvin. cum aliis *ac*. Guelf. 3. in marg. *Et*. Mox Ed. Rom. *palida*. *Palilia* scripsit Muret. ante erat in Aldinis, etiam in Venetis; *Parilia*. Utraque scriptura occurrit: utraque usu firmata. cf. Heinsl. ad Ovid. Fast. IV, 721. Neminem in vl. minore maluisse miror: *a stabulis hinc procul este, lupi*. H. I. H. Vossius hic quoque *tum* recepit. Nos unice probamus: *tunc procul caet*. W.

89. *stipulae sollennis* Guelf. 1. et 3. sic erit: *leves acervos* iungendum. sed *sollennis* malo esse pro — *es*. H. *sollennis* Zwic. 1. 2. et quinque apograph. H. Vossii (ut Goth.).

Portus

Portus duo ap. H. Vossium (in his Goth.). Caeterum punctum revocavimus cum H. Vossio post *sacras*. Nam Palilibus vota faciebant pro ovibus, non pro matronis earumque foecunditate. Describitur felix annus. W

91. *natus parenti Oscula comprehensis auribus eripist]* *comprehensis* Gyraldus, Livineius aliique emendarant; e codd. Statius praetulerat, quibus accedunt alii apud Broukh., et Guelf. 2. (et quinque, quibus H. Vossius usus est, apographa. W.) Vulgo ubique legitur *compressis*, quam Scaliger antiquam scribendi rationem esse dicit pro *comprehensis*. *auribus* in Regio in litura scriptum erat; nempe legebatur olim absurde, *naribus*, ex Aldina pr. (*naribus* Goth. qui et *cum pressit*. W.) Ceterum putes, potius parentem nato *comprehensis auribus oscula eripere debere*, quam hunc illi; ne tamen aliquid noves, cogitandum est de osculi genere, quo alter alterius aures apprehendat. Plutarchus de audiendo: Πολλοὶ τὰ μικρὰ παιδία καταφιλέντες αὐτοὶ τε τῶν ὠτῶν ἅπτονται, καὶ τέτοις τέτοιο ποιεῖν κελεύουσι. Pollux X, 100. εἰδέναι δὲ ἃ φαῦλον, ὅτι χυτῶα καὶ φιλήματος εἶδος ἦν, ὅπό-τε τὰ παιδία φιλοῖη τῶν ὠτῶν ἐπιλαμβάνόμενα. ultima male accipiebantur; verte: *quando pueri, prehensis alterius auribus, osculantur*. v. Intpp. ad e. 1. it. ad Aristaen. I. Epist. 24. Lucian. D. Meretr. 3. et qui laudantur a Kempio de Osculis Diss. 25. Sect. 35. et a Stat. Broukh. et Vulpio ad h. 1. Nam ipsam rem copiose illustrarunt; quid difficultatis in verbis sit, non curant.

93. *parvo advigilare nepoti]* haec perquam dulcia et iucunda. Broukh. e tribus libris malebat *vigilare*: sed id verbum cum tertio casu iunctum paullo aliter dicitur; nempe, assiduam operam et curam alicui rei impendere, ut *studiis, famae vigilare*. Mox pro *baiba* Regius *bella*. Forte etiam leg. *discere verba*, v. II, 3, 4. H. prim. Voss. *te dedit*; quart. *credebit*, mutat. *al. pigebit*, in marg. *taedebit*. *Vigilare* Ask. in marg. *advigilare*. W.

95. *putas discumbet in herba, Arboris antiquae qua levis umbra cadit]* *cadit* e codd. in quibus Guelf. 2. 3. recte Broukh. post Statium restituit pro *cadet*, quod et in Ed. Rom. Vicent. et aliis, etiam in Corvin. erat. Sed insignior adhuc altera varietas in his verbis est. Pocchi et Perreii ac Colot. Exc. var. lect. exhibebant:

— — — *discumbet in umbra*

Arboris antiquae; qua levis unda cadit.

Nihil in hac lectione reprehendendum: neque tamen minus vulgata elegans est. *Levis umbra* perpetuo epitheto dicitur, puto,

puto, quia foliis et fronde arborum leviter ab aura motis ipsa umbra micat et contremiscit. Est etiam pro vulgata, praeter Virgil. I. Ge. 339.

— — — annua magnae
Sacra refer Cereri, lactis operatus in herbis.

Ovidius III. Fast. 525. qui totum hunc nostri locum illustrat in festo Annae Perennae:

*Plebs venit, ac, virides passim disiecta per herbas,
 Potat; et accumbit cum pare quisque sua.
 Sub Iove pars durat: pauci tentoria ponunt:
 Sunt, quibus e ramo frondem facta casa est.
 Pars ibi pro rigidis calamos statuere columnis:
 Desuper extensas imposuere togas.*

Forte illa altera lectio nata ex I, 1, 27.

*Sed Canis aëstivos ortus vitare sub umbra
 Arboris, ad rivos praetereuntis aquae.*

sut scripserat aliquis primum bis *umbra*, et tunc alter, ut nunc est, refinxit. H. *Operata* Bern. in text. et in marg. *al. operta. Discumbit* Goth. Pr. *herba* Hamb. *perperam umbra.* Ask. *unda.* W.

97. *Aut e veste sua tendent umbracula fertis Vineta*] Haec est Scaligeri correctio ex eius libro: adde Guelf. 2. Sic tamen iam excusum video in Ed. Vicent. Ven. pr. forte et aliis huius sectae. At in Romana: *Aut cum veste sua.* quod et est in codd. ut Guelf. 1. 4. Iam Cyllenius in suo habuerat: *Aut cum veste sacris tendent umbracula fertis Vineta*, unde in Edd. Venetas; quae cum sine Commento excusae sunt, inde in Ald. *e veste sacris venit*: quae etiam in Guelf. 3. marg. obvia vulgata erat lectio ante Scaligerum; et videtur haec verior lectio esse, dum intelligas *sacras h. festas*. Itaque et v. seq. placet vulgata, quae plerorumque librorum est, lectio, *ipse: coronatus stabit et ipse calix*. ultima sunt quoque in Guelf. Broukh. e quatuor libris reposuit, quod nunc est, *stabit et ante*. Regius praeterea degit: *tendit umbracula*, ut ante est, *pubes discumbet*. Mutatum forte dicas ab iis, qui caesuram non viderant. Sed est alterum poetico sermone dignius. H. *E veste sua* habent octo, quibus H. Voss. usus est, apogr. *sacris* male Goth. et Bern., et Ask. in marg. *Ipse* Zwic. 1. 2. et novem apogr. H. Vossii (in quib. Hamb. Goth.). *ante* tamen Ask. W.

99. *exstruet*] Ed. Rom. *exstruat*, cum aliis, quae inde fluxere, et codd. pars; ut Guelf. 1. 2. (cum altero adscripto)

scripto) 4. Mox pro *alte* in scriptis quibusdam esse *ante* Scaliger testatur. H. *Aut tibi Goth. et Hamb. Pr. alte un.* H. Voss. *alter* corrupt. W.

101. *Ingeret — maledicta puellae*] Vulpus mallet *mala multa*, quia ita Plautus aliquoties dixit. Libri nil mutant, nisi quod in uno cui accedit Guelf. 3. *mala dicta*. Miror virum doctum in hoc haesisse. Catull. 102. *Credis me potuisse meae maledicere vitae?* h. puellae. Ovid. II. Art. 533. *Nec male dicta puta nec verbera ferre puellae Turpe*, h. convicia. Sunt haec *mala verba* sup. I, 10, 57. Horatius quoque *ingerere convicia* dixit I. Sat. 5, 12. Mox *volis velle*, ut sup. I, 8. extr. *volis cupere*.

102. *velit*] Broukh. ait vulgatas habere *volet*. ego nusquam vidi. Mox pro *suae* Regius *sevae*. H. Vers. 103. H. Voss. scripit *iam* pr. *Nam.* W.

105. *pereantque arcus*] particulam inseruit Broukh. ex uno Sfortiano. Habebat et Regius. H. *Pereant sine quae* etiam Zwic. 1. 2. Hamb. at Goth. *pereantque*. Pr. modo Ask. *nec a* pr. man. W.

107. H. Voss. recepit *sua tela* e duobus. Hoc cum viditum putat, pr. *saeva sua tela*. W.

108. *ars — illa*] *ista* Guelf. 2. 3. H. *Ista* habent sept. apud Broukh., et quinq. ap. Henr. Voss. qui recepit. W.

109. *iaceo cum saucius annum*] ita Scaliger emendavit pro eo quod erat, *taceo*. Superscriptum tamen in Guelf 3. *iaceo*. (et habent tria apogr. ap. Henr. Vossium. *toceo* Zw. 1. 2. W.) *Annum* vero intelligo *per totum annum*, ut Propert. I, 1, 7.

Et mihi iam toto furor hic non deficit anno.

Est tamen in eo aliquid, quod minus iuvat. Forte leg. *iaceo cum saucius areu.* nam de telis Cupidinis egerat. Ovid. II. Am. 1, 7.

Atque aliquis iuvenum, quo nunc ego, saucius arcu.

110. *Et saveo morbo, tam iuvat ipse dolor*] *tam* est ex emendatione Broukh. vulgo *cum*; in uno Statii erat *tum*. Praefert *dum iuvat ipse dolor*. Guelf. 2. *cum iuвет* pro var. lect. vel correctione. Guarner. *cum dedit ipse dolor*, forte ex v. 108. H. *Tam* Monac. et prim. Voss. W.

111. *Vixque cano Nemefim, sine qua versus mihi nullus V.*] Piora verba *tum* per se languida sunt, tum veritati repugnant, cum amanti poetæ nihil prius sit amatae puellae laudibus; tum verò etiam cum sequentibus verbis non

fatis conveniunt. *Tò vixque* an in libris sit, invenire nequeo: primum apparuit in Ald. sec. tum in Muret. et Scal. In libris et ant. Edd. etiam Rom. et Lips. legitur *Usque*. quod sententiae utique accommodatius est; tamen et ipsum habet, quod minus placet. Nec magis placet coniectura longius repetita: *Urit amor Nemeſis*, in Biblioth. crit. P. III. p. 86. Omnino totum distichon versificatoris lucernam redolet. Post v. 112. Scal. ex sequ. Elegia v. 15 — 18. huc migrare iusserat. H. *Usque* Zwic. 1. 2. Goth. et hoc cum H. Vossio nunc recepi. W.

112. *iustos pedes*] Colbert. *iunctos*. Guelf. 2. *reperisse*. H. Idem in duob. ap. Broukh. et in Ask. quod recepit H. Vossius. W.

115. *Ut M. celebrem*] In multis, etiam Ald. pr. Guelf. 3. *Et M. celebrem*. Emendatum in Ald. sec. *Ut M. celebres* Guelf. 1. *Et M. celebres* Guelf. 4.

116. *oppida victa feret*] Corvin. Reg. et Ed. Lips. *ferent*. Rom. cum Guelf. 1. 4. *ferant*; in al. *geret*, *gerent*.

117. *Ipse gerens laurus*] Pighius ad a. 758. ita laudat: *Ipse parens lauros. laurum* in Ven. *lauros* in aliis, et Guelf. 2. mox pro *canet* Scaliger *canam* e coniectura reposuerat: in quod et ipse incidi, quodque et nunc verum esse arbitror; si modo illa: *Ipse gerens* aliquam vim habere debent. Alioqui interpunctionem muto: *cum — victa feret Ipse gerens laurus: lauro d. a. Miles — canet*. Habet tamen prius illud aliquid suavius et Tibulli genio accommodatum: dummodo animo teness, Tibullum ipsum militiae comitem esse velle: *Ipse, miles, canam*. Ita forte conveniat poëtae rus amanti *laurus agrestis*: cuius epitheti dilectum alioqui non habeo unde ducam. Potest vero etiam poëta, etsi is carmine quoque victorem celebrare possit, Io Triumphe! clamare: quod docebit Horat. IV. Carm. 2, 49. 50. Et Tibullus iam interfuerat pompae Messalae triumphantis sup. I, 7, 7. 9. *At te victrices lauros — Nec sine me est tibi partus honos*. Iam merus lusus est, mutare haec velle, ut scribatur: *Ipse geret laurus* scilicet Messalinus. Possit sane et hoc scribi: sed de hoc, quod in animum venire possit, non quaeritur in recensione poëtae; tenendum est, quod aut carminis lex aut sententia et orationis genus et proprietas, aut criticum iudicium postulat. H. Mirus est hic H. Vossius, qui *laurus* ut exquisitius convenire putat duci, *laurum* militi. Caeterum de interpunctione mutata vid. sup. in Not. W.

119. *pia det spectacula turbae*] Eleg. ad Liv. 31.

Iam venit: iam me gratantem turba videbit.

quod

quod minus bene Vir doctus mutare nuper volebat in *gratantum turba*: nam ipse poëta explicat *gratantem* versu sequenti:

Iam mihi pro Drufo dona ferenda meo, H.

Codices nonnulli apud Broukh. et Stat. exhibent *tum*, (ut etiam Zw. 1. 2.) quod Statius mollius esse iudicavit, Broukh. et Vulpus dederunt. Secutus est H. Vossius. W.

120. Noluit ergo poëta id, quod alicui in mentem veniat: *Et plaudat* (i. *plaudant* sc. turba) c. p. patri.

E L E G I A V I.

1. *Castra Macer sequitur*] Colb. et Colot. *Venus*, depravatio ex corruptela *mater*, quae in aliis est, nata. Ed. Lips. *mr.*

2. *Sit comes et collo fortiter arma gerat? Et — cum telis ad latus ire velit*] Tutissimum esse putavi, librorum omnium lectionem, suspectam licet, exhibere, cum in nulla Virorum doctorum emendatione acquiescere liceret; tantum interrogationis notam addidi eo sensu: *an comes esse debet? et calo Macri?* In hoc uno variant libri, quod pro *gerat* exhibent *ferat*, ut in Reg. et Ed. Rom. est. Turbat quidem permutatio modorum, cum post *sit* et *gerat* sequatur *ire velit*; cui facile mederi possis, si legas, *velit*: nec tamen ea aut per se adeo insolens aut in h. l. ingrata ac dura esse videtur. Ceterum duplex huius loci emendatio est, alia Scaligeri, alia Mureti. Ille legit: *Si comes, et c. f. a. geret, Et — ire velit: Ure quaeso* etc. continuato sensu usque ad *otia liquit*, et ad Macrum omnia refert, contorta et impedita ratione. Melius Broukh. servavit quidem Scaligeranam emendationem, de puero tamen Amore intelligit, tenero illo et ad viae laborem perferendum minus idoneo. *Si et sit* permutari, nil novum, v. IV, 1, 16. et extat etiam illud in uno Broukh. *Tò erit* tamen ἀποσιωπηθὲν in prioribus verbis: *Si comes*, minus gratum est; forte lenius: *Si comes e collo fortiter arma geret*. v. sup. ad I, 7, 52. Muretus contra vitium inesse putabat τῷ *ire*, et reponebat, *ad latus ille velit*, ut adeo *velit* sit a *volare*. Ille in *ire* degenerare potuit, cum uno lambda *ile* scriberetur, (ut ex *illa*, *ira* effectum est in Propert. III, 21, 22.

*Nam quantum ferro, tantum pietate, potentes
Stamus, viatrices temperat illa manus.*

illa sc. pietas, quod aperte sensus loci redarguit.) Hanc emendationem secutae sunt Edd. Passeratii, Traiectina et Vulprii. Sed primum sententia abrupta et minus commoda est; post interrogationem: quid fiet tenero Amori? parum urbane subiicitur: *Sit comes* etc. Deinde vocabulum *ille* plane otiosum est et importune repetitum. Tandem, quod gravissimum est, si collo arma gerit fortiter, parum accommodatum est alterum, ut ad latus volet. Heinſius coniciebat: *ad latus usque volet*. Hisce omnibus Broukhufiana lectio praeferenda esset, nisi vulgatam satis bene expedire liceret. v. not. H. De *ferat* et *gerat* vid. Obſſ. ad I, 5, 54. W.

3. *ſeu longa virum terrae via* — In Guelf. 2. *terret*. H. Hinc defendas Propert. II, 27, 6. (20, 64.). *Vias* Hamb. et *velit* pr. volet. W.

6. *Atque iterum erronem sub tua ſigna voco*] pro *iterum* unus Statii *verum*, unde Paſſeratius *veterem* faciebat; pro *erronem* unus Palat. cum Ed. Rom. *extorrem* vitioſe, ſed natum ex *errorem*, quod et Ed. Lipſ. habet; tres Gebh. *heroem* inde finxerant. Ovid. Epist. XV, 53.

At vos erronem tellure remittite noſtrum.

Heinſ. porro et Broukh. eleganti coniectura malebant, *sub ſua ſigna*; pro *ſigna* Regius *iuga*. Guelf. 2. *luſtra*. H. H. Voſſium male habuit et ſonus *iterum erronem* et uſus adverbii, cum *iterum* pr. retro dictum ſit. At enim Macer amori operam dederat, sub ſigna vocatus erat Amoris; iam poſtquam illa deſeruerat, *iterum* sub ea vocatur. Cf. locum ap. Virg. Georg. IV, 495. *Iterum* igitur eſt ſecunda vice. De ſono alibi dixi. — Caeterum Burmann. in Anth. Lat. T. 2. p. 662. ſcribit: *errones* in rebus amatoriis dicuntur transfugae et deſultores. Non recte. Nam Macer non alium ſecutus eſt amorem, ſed amori valedixit. — De vocabulo *ſerus* vid. Not. ſupra. Pro hoc eſt *puer* in Ask. *linquit* un. Voſſ. W.

7. *parces*] unus Florent. Statii, *parcis*, forte verius. male hinc Paſſerat. fecerat: *parſis* h. peperceris. Guelf. 3. *parcas* cum altero *es* ſuperſcripto. mox Ed. Rom. cum Venetis *eris*. H. *Parcas* recep. H. Voſſ. In Goth. *parcus*. Mon. *parcas*. W.

8. *Ipſe levem galea qui ſibi portet aquam*] Revocavi lectionem omnium fere librorum et Edd. quae e Ven. 1475. fluxere, quae et verſum concinniore reddit. *Aquae* epitheton *levis* convenire h. l. negat Broukh. quia *leves aquae* ſunt *ceteres*. At debebat Vir doctus reputare, ſaepe addi nominibus epitheta, quae eis propria et perpetua ſint, quamquam

quam non adeo magnam vim in eo positu, quem occupant, habeant. Etiam Ovid. I. Art. 761. celeritatem aquarum non praecipue exprimere voluit, cum ait:

Utque leves Proteus modo se tenuabit in undas.

Statius *levem aquam* interpretatur vilem: et sic Propertio conveniret III, 13, 17.

Vilem ieiunae susce negavit aquam.

Unus Statii cum Guelf. 2. habebat *levi galea*; hoc receperat Broukh. et explicabat *gregariam*, nulla *crista insignem*, quae tamen non satis bene ita dici videtur. Porro *potet*, quod in Guelf. 1. 4. est, Cyllenius in libro suo habuerat, quod inde Edd. Venetas cum Cyllenii commento et reliquas ante Scaligerum obsedit, cumque illud a Scaligero eiectionem esset, iterum Broukhuf. reduxerat. Laudabant Propert. III, 12, (10) 8.

Potabis galea fessus Araxis aquam.

et iterum *potet* defendebat Burman. ad Propert. (Burman. ad Propert. p. 605. verum dixit esse: *Ipse levi galea qui sibi potet aquam*. Ne tamen permoveat te credita elegantia verbi *potare* cum ablativo iuncti, ut eam emendando inferre coneris. W.) Non animadvertabant viri docti, *qui sibi potet* esse ieiunum et barbarum. Propertium imitatus esse videtur Auctor Elegiae in Maecenatis obitum, editae vulgo sub nomine Albinov., II, 58. ubi Bacchum alloquitur:

Potasti galea dulces levante merum.

quid *levante* hic sit, non habeo dicere; *iuvante* arguit poëtam sollicitum de versu explendo. Legebam *levate* h. re-creare, refectere, vel *levande*. Praestat tamen Rutgersii emendatio *galea — iuvante*, quam vid. ap. Burman. Sec. in Antholog. Lat. To. I. p. 265., quo loco vir doctissimus iuveniles meos conatus magna cum humanitate excepit; et ad Propert. pag. 605. Ceterum *portet* cum adscripto *portat* est in Guelf. 2. H. *Levem aquam* Horat. epod. 16, 47. Retinuit etiam H. Voss. W.

10. *et mihi facta tuba est*] Laudant Ovidii I. Trist. III, 83.

Et mihi facta via est, et me capit ultima tellus.

In nonnullis est *grata tuba*, a Mureto receptum, quod tamen minus commodum videtur. Sed volebat ac debebat dicere, etiam ego militiae idoneus sum: etiam mihi castra, et

et labores castrenses, accommodati sunt. Posuit pro his signum vigiliarum, pugnae, profectionis. H. Iterum abiecit *est* H. Vossius contra librorum auctoritatem. Tu vide Obsl. ad I, 4, 4. Non fecisset Vossius, si antithetorum rationem animadvertisset. cf. III, 6, 30. W.

11. *magna locuto*] in nonnullis erat, *loquensi*. Hr. *Verba locuto* Hamb. *loquuto* Monac. *loquenti* Ask. W.

12. *fortia verba*] in Italicis Heinlii *grandia* ex interpretatione. H. Recepit H. Vossius. *Membra* Bern. a m. prim. W.

14. *pes tamen ipse redit*] Post hunc versum Scaliger ex Eleg. III. huius libri XIV. disticha, a v. 33. ad v. 60. retraxerat: satis pro lubitu et imperio. Nihil enim est, quod eorum vinculum aliquod efficiat, quam quod Macer *castra* sequitur, et nunc in his infertis *castra* sint in poetae domo. De avaritia puellae in superioribus ne vestigium quidem erat. H. *Inde pr. ipse* Ask. *quom pr. cum* Hamb. — De vers. 13. vid. Hufschkium pag. 37. W.

15. *tua tela, sagittas*] etiam Ovidius hoc *οχημα* habet II. Met. 616.

— — — *temeraria tela, sagittas.* H.

Rectius comparaveris Virgil. Eclog. III, 3.

Infelix o semper, oves, pecus!

et Georg. IV, 246.: *Aut dirum, tinea, genus.* — Adde Propert. IV, 9, 11. et Mart. XI, 6, 1. Tibull. infr. III, 6, 7. W.

16. *Illicet*] Broukh. ex emendatione Heinlii et Schefferi. libro reposuit. Vulgo, *Si licet*, vel *Scilicet*. H. *Scilicet* Ald. 1. 2. et Muretus, qui *si licet* legendum putat, quod tacite recepit Scaliger. *Illicet* quint. Voss. et Vind. *Silicet* tert. Voss. *scilicet* octo, quibus H. Vossius usus est, apogr. (Hamb. Goth.) idem Zwic. 1. 2. Goerenz. adscripserat haec: „Vera lectio videtur. Nam additur in explicatione apud poetas saepissime, Ovid. Amor. III, 11, 11. Ponitur etiam cum reticentia (mimice dictum), h. e. quas meo cum dolore expertus sum.“ W.

17. *dira precari*] Reg. et Corvin. cum aliis *dura* solenni permutatione. Vulgata recte se habet. v. inf. v. 53. H. *Dura* Bern. W.

19. *Iam mala finissem leto: sed*] Scaliger in Excerptis suis invenerat: *Finirent multi leto mala*: quod ille cupide amplexus est, atque adeo novae inde elegiae initium fecit, Sed Excerpta ista, ut sunt alias egregia, imponere ei non debe-

debebant in hac parte, cum non uno loco vulgatae lectioni *gnomen substituant*, ut solemus facere in iis, quae vel memoriae vel usus causa ex libris excerpimus et in sententias absolutas convertere malumus. Sic III, 3, 11. ubi vulgo;

Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri?

in illis:

Quid prodesse potest pondus mihi divitis auri?

Supra I, 9, 51. in vulgatis erat:

Tu procul hinc ab sis, formam cui vendera cura est.

Scaliger ex iisdem Eclogis reposuerat:

Sit procul a nobis, formam cui vendere cura est.

Similia v. I, 10, 5. III, 3, 11. 6, 45. 46. Hoc autem loco, etiam si omnes ad unum codd. praeferrent illam unius libri lectionem, praeferrem vulgatam, quippe poeta digniorem, cui sui animi sensus exponendi erat, non vulgaris sententia protrudenda. Vitae sic taedium etiam infra profitetur El. 2. lib. III. v. 7. 8. Pro *sinissem* in uno Heinsii *fovissem*, et in Guarneriano lectum *data fuisset*; quae aberrationes sunt manus librarii. — Olim non *leto* h. l. lectum fuisse, levis est Burm. opinio, Anthol. Lat. T. I. p. 532.

20. *et fore cras semper ait melius*] Fortasse non omnium cum pace ita reposui, cum nunc quidem pueris regula illa inculcetur, pentametrum disyllaba voce claudi debere. Esse tamen hos numeros, hunc verborum ordinem ab ipso Tibullo, quovis pignore ausim contendere, si vel nulli libri exhibeant. Sunt enim hi modi, qui, praesertim si ad Nasonianos exigas, horridiores videntur, ipsi in deliciis; idque merito, ut varientur modi pentametri, qui taedium facit et aures male habet, cum semper eodem casu sonoque redeat. Statim hac ipsa elegia v. 32.

Et madefacta meis sorta feram lacrimis.

III, 6, 10.

Neve neget quisquam me duce se comitem.

et v. 48.

Ianonemque suam, perque suam Venerem.

Atqui componi poterat: *per Veneremque suam; me duce neve neget.* (Coniunctio *neve* facit, ut versum ita componi posse negem: *Quisquam se comitem me duce neve neget.* W.) Alia

ex-

exempla congestit Broukh. ad II, 3, 40. (apud ipsum II, 6, 22. p. 280.) ubi recte vulgatam defendit.

Bellica cum dubiis rostra dedit ratibus.

cum Scaliger e suis Excerptis laudaret:

Cum tribuit dubias bellica rostra rati.

Et tamen idem Broukh. III, 6, 48. ubi est, *perque suam Venerem*, malebat, *per Veneremque suam*. In iisdem Excerptis ita interpolatus pentameter II, 1, 8.

Plena coronato vertice stare boves.

cum in vulgatis sit: *stare boves capite*. Libro I. eleg. 1, 50. ubi legitur:

Qui maris et tristes ferre potest pluvias.

eadem supposuerant:

Qui maris et caeli nubila ferre potest.

Porro I, 5, 62.

Primus, et in tenero fixus erit latere.

interpolarant:

Primus, et in duro limine fixus erit.

Hic editiones omnes a Romana inde et Cyllénianis, quas vocant, ita hunc versum struxerunt:

Spes fovet, et melius cras fore, semper ait.

At in libris, ut etiam in Regio et Exc. Guarnerianis, nec non in Corvin., item in Guelf. 2. (adscripto pro var. lect. altero) ii, quos posuimus, numeri sunt. Duo Statiani propiorem vero ordinem exhibebant:

— *et semper cras fore ait melius.* H.

I. H. Vossius recepit: *Et melius cras fore semper ait*; ut et Zwic. 1. 2. Quod apud nos in textu legitur, habebant decem, quibus H. Voss. usus est, apogr. Bern. *forte pr. fore* a pr. m. tert. Voss. *erit pr. ait*. Denique quod habent duo Statiani, est etiam in Goth. et probaverat Doufa. W.

21. *Spes* littera maiuscula scribendum esse censet Burm. Anthol. Lat. T. I. p. 537., quem secutus sum. — V. 22. pr. *reddat* quint. Voss. *reddit*. W.

24. *Quum tenues hamos abdidit ante cibum*] Mireris Heinsium tentasse:

Cum tenues hamis subdidit ante cibos.

cum

cum Ovid. Remed. 210. etiam dixerit:

Abdere supremis aera recurva cibis.

Met. XV, 476.

Nec celato cibus uncus fallacibus hamos.

Burm. ad Propert. II, 25, 50. et hic ingerit suum arte. H. Idem probavit H. Vossius. Non secutus sum. W.

26. *sed canit*] Regius, et. Pro *crura* in Venetis *cornua* est: in aliis *arma*: in Guelf. 1. *cornua*.

28. *dura puella*] Guelf. 2. et unus Statii: *bella*. Laudi liber, *lenta* ex v. 36. Eodem modo mox pro *parva* unus *sancta*, ex v. 31. H. *Lenta* recepit H. Vossius. *Non vincas pura* tert. Voss. W.

29. *sub tenera humo*] Guelf. 1. *sub terra*. *inscite*. In Biblioth. crit. P. III. p. 87. coni. *sub tenui*. quod sane et ipsum ferri potest. Sed quorsum per lusum mutamus quod bonum esse ipsi fatemur? Centies *tener* pro *mollis* ponitur: sunt *teneri capilli*, *medullae*, *uvae* — et quae propiora sunt ei de quo agitur: Ovid. II. Am. 16, 6. *in tenero fertilis herba solo*, III, 10, 10. *teneri cespitis herba*, Art. I, 299. *prata tenerissima*. In *tenero gramine* ludunt greges apud Horat. et saepe ap. alios. Quodsi in his inesse simul notionem dicas recentis herbae ac verni prati, laudabo Amor. III, 5, 16. *Cumque sua teneram coniuge pressit humum*. Ferri possunt haec per se nude posita; at in fricturis criticis invidiosi aliquid habent.

30. *Sic — quiescat*] Reg. *quiescit*, male. H. Idem quint. Voss. — *Parva* h. e. aetate tenera. Supra I, 10, 24. *filia parva*. Virg. Aen. XI, 575. de Camilla primos annos agente:

Spiculaque ex humero parvae suspendit et arcum. W.

32. *feram*] Ed. Lips. cum Ven. pr. et Reg. Lep. *gerat*; Vicentina *geram*. Sed *ferre* sollenne. H. Hamb. *geram*, idem Zwic. 1. cum gloss. *portem*. *gerat* Zwic. 2. W.

34. *Et mea cum muto fata querar cinere*] Sic in Epigr. Anytae XI. Collect. Wolf.

Πολλάκι τῷ δ' ὀλοφυνδὰ κόρας ἐπὶ σάματι κλεινᾷ

Μάτηρ ἀκύμορον παῖδ' ἐβόησε, ψιλὰν

Ψυχὴν ἀγκάλεσσα Φιλακίδος.

quae male de evocatione interpretatur Wolfius.

36. *sis mihi lenta*] Ald. Iec. et hinc aliae (Muret.) *dura*, ex interpretatione. Potest vero hic versus dupliciter con-

construi: *Illius verbis veto, ut sis mihi lenta*: quod exemplum esset structurae huius verbi, quale se invenisse ullum negabat Perizon. ad Sanctii Minerv. p. 813. vel etiam: *Illius ut verbis* h. tanquam eius verbis. *veto sis*, pro *ne sis*. H. Sane *Illius ut verbis* est tanquam eius verbis; nam cum muto cinere querebatur. W.

37. *Ne tibi neglecti mittant mala somnia Manes*] Broukh. e duobus reposuerat *nova somnia*, quia *novum* interdum est, quod forma ac modo inusitato metum atque horrorem incutit. Sed sensus virum doctum monere debebat, esse id h. l. insuave, et *mala somnia* sunt tristitia, infausta, ut *malum omen*; et *mittere Manes* dicuntur *somnia*, ut ap. Virgil. Aen. VI, 896. ubi de altera porta *falsa ad caelum mittunt insomnia Manes* h. dii inferi. Pro *ne* Reg. cum Ed. Lips. non, Rom. nunc. Guelf. 1. 4. nam. H. *Nova somnia* recepit H. Vossius, repertum etiam in 1. 2. 3. Voss. — *Nec pr. ne* Zwic. 1.; Zwic. 2. non. W.

41. *Desino*] quidam scripti: *desine*, male. v. Heinl. ad Ovid. Ep. XVIII, 203.

42. *Non ego sum tanti, ploret ut illa semel*] Hoc vero mollissimum, et animi ad exquisitum humanitatis sensum facti. Formula quidem ipsa etiam alibi obvia. Ovid. II. Trist. 209.

Nam non sum tanti, ut renovem tua vulnera, Caesar.
et IV. ex P. 6, 11. 12.

— — *causamque ego, Maxime, mortis,*

No: fuseram tanti, me reor esse tuas.

Quae sequuntur 43. 44. sunt negligenter scripta, sed affectui dicentis accommodata. H. *Nec* alteram causam affert, cur dolorem praebere Deliae nolit, ut I, 9, 23. — *Dignus sum* cum infinitivo dictum, h. e. quippiam feci, propter quod dignus sim poena. E Graecis translatum. W.

45. *Lena necat miserum Phryna*] *necat* Broukh. reposuit ex coniectura Pontani, Fruterii et aliquot libris Heinssii Italicis; nisi in his ipsa Pontani emendatio recepta fuerat; vulgo *vetat*, et interpolatius adhuc Exc. Perreii et Pochi, *Lena vetat miserum recipi*. Fortasse idem mendum est in Propert. II, 18, 46.

Quanta illum toto versant suspiria lecto?

Cum recipi, quem non noverit illa, vetat?

nullo vel exiguo sensu. Legebam: *Quam recipi, quem non noverit ille, necat!* h. *Quam necat, urit, recipi forte a puella,*

uella, quae venire negavit, alium non notum sibi. *ille* etiam a Regio erat. Ceterum, ut ad Tibullum revertar, *Phryne* Muretus de coniectura recepit, quem secutus est Scaliger: libri scribunt *phirne*, *phyrne*, *furne*. H. Sex apogr. apud I. Voss. habent *Phryne*, alia *Phyrne* (Hamb.); Zwic. 1. *irme*, 2. *phirne*; unum *hirne*. Goth. autem *Phyne*. Pr. *urtimeque* un. ap. H. Voss. *miserumque*. *Vetat* novem apogr. I. Vossii (Hamb. Goth.), quod recepit. — Vers. sequente *occultans* Vindob. unus Voss. *portat*. Ask. *positas*, unde coniicit H. Vossius, Tibullum scripsisse: *occultans positas*. W.

47. *a limine duro*] hoc Broukh. e melioribus: et sic ett. edd. at e parte codd. in quibus Guelf. 2. ab Aldo exceptum *diro* vulgg. obsedit; donec Broukh. alterum rexit. *e duro* Guelf. 1. H. *diro* Goth. et Hamb. W.

49. *Saepe ubi nox promissa mihi est*] quidam scripti, t cum iis Corvin. hoc ordine: *nox mihi promissa est*. In leg. *permissa*, male. Ovid. II. Art. 523.

Clausa tibi fuerit promissa ianua nocte. H. *tibi promissa est* Goth. et Hamb. H. Vossius scripsit, *promissa mihi*, sine *est*, unum apographum secutus. W.

50. *extimuisse*] tres *pertimuisse*.

51. *tunc mens mihi p.*] multi cum edd. vett. Vicent. leg. Lep. et similibus, *sed mens*, unde Heinsius *et facie*. at. Rom. Ed. cum ceteris usque ad Scaligerum, quod t Guelf. 1. 4. habent, *mens mea*, quod iam Statius e lib. correxit. H. *sed mens* etiam Zwic. 1. 2. ortum, ut Heinsius suspicatur, e particula *et* ad explicandum locum pposita. Caeterum H. Voss. bis scripsit *tum*. Tu vide lib. ad I, 1, 21. W.

52. *teneatve*] *teneatque* Reg. cum uno Broukh. *tenere* quo sensu accipiendum sit, facile assequare: cf. I, 5, 39. t ibi Broukh. Nescio an *modos* necesse sit ad figuras ac *ymuata* referre. v. Ovid. II. Art. 680. et Vulp. ad h. l.

53. *precor diras*] Ed. Lips. et Reg. Lep. cum Vicent. lre. Guelf. 3. *dirae*, sed adscriptum *as*. mox Heinf. coni. *ati anxia*, ut Silius IX, 350. parum bene. v. notam. *vives* valunt Hoeufft Peric. p. 222. et Wyngarden Act. Soc. Prai. p. 193. H. Interpunctionem ante hunc versum exegi ad I, 3, 90. 91. *Vires* mavult etiam Valken. in Catull. Callim. p. 143. et Handius p. 57. Vulgatam cum Heynio t Vossio retinui. Ad *anxia vivas* compar. Plaut. Trinum. II, 2. W.

IN LIBR. III.

ELEGIA I.

1. *In* Guelf. 2. adscriptum: Hic liber est de amoribus Lygdami et Neaerae. Etenim Tibullus amavit solam Deliam et Nemefin, quod Ovidius offendit. Et hic ipse facit Lygdami mentionem. De his v. Vitam poëtae.

2. *Exoriens nostris hinc fuit annus avis*] Servavi merito *hinc*; quod Scaliger, sequente eius auctoritatem Broukhufio, ex suo reposuerat, licet Vulpius vulgatam retinuerit *hic fuit*. Mox Ed. Rom. cum Guelf. 1. 4. *Ut vaga*. Hinc duo Vossii, Ask. Monac. Bern. — Vers. sequent. pr. et recepit H. Vossius. Non secutus sum. W.

6. *Neaera*] Fuisse commune perfidarum puellarum nomen Romae, post alios opinabatur Ayrmann. Vit. Tib. §. 79., quod iam ex parte refellit Broukh. ad h. 1. Potui Prudentius, ad quem provocat, nomine hoc pro quacunque amica vel puella uti; nec tamen propterea communis usu hoc obtinuit. Amicam Neeram etiam Horatius habuit *seu fallor*. si accurate agas, est; *fallor*, pro *si fallor*; et enim: *seu mea, seu tamen cara*. H. Non assentior. Altera pars particulae *seu*, coniunctio conditionalis *si*, *fallor*, altera disiunctiva *ve* ad cara N. t. pertinet, apud Horat. Sat. II, 1, 57.:

*Seu me tranquilla senectus
Expectat, seu Mors atris circumvolat alis;
Dives, inops, Romae, seu Fors ita iusserit, exsul;
Quisquis erit vitae scribam color.*

Praeiverat Terentius And. I, 2, 19.:

Dehinc postulo, siue aequum est, te oro.

Caeterum vers. 7. deest in Goth. W.

8. *versibus — meis*] Muretus correxit et edidit: *tui*. Scilicet commentus ille erat dialogum hunc esse poëtam cum Musis: quaerere poëtam ex iis, quid mittere pro munere Neerae debeat? respondere illas vs. 7 - 15. Tunc poëtam hortari Musas, ut ipsae librum perferant pro munere missum. Sane commento elegantia sua non deest. Se

sed quaeritur: an Tibullus talem dialogum instituire vo-
uerit? an debuerit? Dicam quid Muretus sequutus sit.
n vl. 12. vulgo legitur: *Indicet ut nomen littera facta
meum*. Explicatu difficile erat, cuius nomen hoc esset. Si
puellae, debebat esse *eius*, saltem *suum*, ut et unus liber
habet; si *Tibulli*, tum superiora ita erant accommodanda,
ut Muretus fecit, ut et altero loco *tuis* reponeret. Iam
de tota causa constituendum est: videtur mihi Mureti
ratio in Elegiae genium non cadere, saltem a simplicitate
et munditie Tibulli esse alienior.

10. *Pumex et c. tondeat*] Ita bene correxere Muret.
et Scaliger: firmat illud Guelf. 2. In libris fere *Pumicet*
et, ut Ald. 1. 2. Zwic. 1. vel *Punicet et*, in Guelf. 1.
pumiceque et, ortum ex scriptura *Pumix*. (quam Latinos
pro pumex usurpare solitos, quamque Tibullo reddendam
esse censet Scaliger. Caeterum lectio *pumiceque* correctorem
prodit. W.) *Pumex* tamen diserte in multis antiquis visitur.
statius, qui habet *Pumicet* — *arte*, ad lectionem *pumicet* de-
pendendam et explicandam multa comminiscitur. Deinde
etiam hic nonnulli *arte* pro *ante*. (v. ad II, 1, 24.) quod
et Ald. sec. intulerat, iterum eiecit Muretus; idque habet
Guelf. 3. e correctione. H. I. H. Vossius recepit Heimii
coniecturam:

Pumice quae canas tondeat ante comas,

tondeat pro tondeatur dictum esse statuens. Novimus sane
occos, qualis hic apud Virgilium Ecl. I, 29.:

Candidior postquam tondenti barba cadebat;

sed docendum erat, etiam membranam recte dici *tondere*
pro *tonderi*, h. e. non homines tantum, sed etiam res. W.

12. *Indicet ut nomen littera facta meum*] Ed. Bas. et.
Edd. quaedam *pacta*, quod tuetur Doussa Praecid. c. 10.
Schwarzius, ut iam Livineius, coniicit, *picta*. Guelf. 4.
sancta. Sed vulgata recte. v. Ovid. Epist. V, 2. *Non est
ista Mycenaea littera facta manu*. cf. Broukh. *Meum*, quod
pro var. lect. Guelf. 3. habet, Broukh. e nonnullis repo-
nit: vulgo legebatur, id quod plerique, etiam nostri,
cum Guelf. habent, *tuum*; quod si ita intelligitur, ut in-
scriptus liber sit Neaerae, ex inchoata structura debebat
esse *eius*; nam poeta Musas allocutus erat, et de puella,
tanquam tertia persona, agit. Sed vide paullo ante ad
v. 3. Mox v. 13. legerem *geminæ*: nam frontes libri
mediae inter bacilli cornua sunt: v. not. iunctura tamen
ad-

admodum ingrata sic existit. Verbo, locum non expedit. H. H. Vossius *litera pacta* recepit, h. l. titulus primae paginae adglutinator. Deinde *tuum*, ut vers. 8. *tuis*, probavit, quia Musas loqui statuit cum aliis. *Tuum* hic etiam Goth. et Hamb. — *Pingatur* Goth. pr. *pingantur*. W.

14. *Sic etenim*] Broukh. e libris revocavit, cum iam in Ald. sec. et Mur. ita correctum esset; sed retractum erat in Scaligerana, *etiam*, quod est in Rom. et Cyllenianis et Ald. pr. Guelf. 1. 4. H. *Sic teneras* scripsit H. Voss. de coniectura pro *Sic etenim*. — Vindob. *pingere*, at in marg. *mittere*. W.

16. *Castaliamque umbram*] Guelf. 2. adscr. ab alia manu *undam*. H. *Castalium nomen* quart. Voss. in marg. *Castaliamque umbram*. Quint. Voss. *pieridosque*. W.

18. *Sicut erit*] ante Statium et Muretum etiam legabatur, *Sicut erat*. Habent tamen alterum vett. edd. ante Aldum. — *desiuit* Guelf. 1. H. Recepit H. Voss. W.

19. *Illa mihi referet*] Hoc Scaliger edidit, et sic libri plerique, *etiam* Regius cum Corvin. At alii, in his Guelf. 1. et 4. cum antiquis Edd. inde a Romana, licet Cyllenius aliter in notis habeat, et Aldinae (Ald. L. *refert*) ceteraeque usque ad Scaligerum, *referat*, et hoc mihi magis placet: adeoque nunc reduxi. H. *Referet* tria apogr. H. Voss. (Hamb.). Probo cum Vossio et recepi. W.

20. *An minor an toto pectore deciderim*] Viri docti ad emendanda haec certatim operam suam contulere. Habuere igitur sensum aliquem corruptelae? sed qua in re? At Broukh. nihil subodoratur: tres, inquit, in amore gradus egregie vides constitui. Scilicet puerile hoc est et ab affectus veritate alienum, ludere in gradibus his constituendis: et huius rei sensum aliquem habuisse videntur viri docti qui emendarunt. Pontanus olim legebat: *An maneam, an*; frigida sententia. Heinsius: *anne amer*. Ayrmann. in Vita Tibulli §. 86. *Aut minor, an*. Statius in Vatic. viderat *e toto* et hinc coniecit: *et t.* Immo vero ratio ita scribere iubet: *An minor, et* (vel *ac*) *toto pectore deciderim*? Hactenus bene. Verum superest altera quaestio: an Tibullus vere ita scripserit? Quid? si ei ludere placuit? reprehendendus forte in eo est: verum tamen de scripturae veritate nunc quaeritur. Iam autem probabile adeo fit, eum lusisse: nam si scripserat: *An minor et*, male sequitur *toto pectore*. Multo putidius est illud inf. IV, 1, 201. 2.

Qued

*Quod tibi si versus noster totusve minusve
Vel bene sit notus, summo vel ineret in ore.*

An vero plaudemus Catullo in illo:

*Virginitas non tota tua est: ex parte parentum est:
Tertia pars matri etc.*

Post ista omnia memorabilis se offert lectio in Guelf. 2.
An maneam. ut sit: *An maneam; an toto pectore decide-
rim.* H. Videtur est post cura vers. 19. librario deberi el-
lipsin male explicanti. H. Vossius de coniectura scripsit:

nostri sit mutua cura.

Goth. *toto an.* W.

21. *Sed primum nympham longa donate salute*] Mira
hic scripturae varietas. *Nympham*, praeter nonnullos li-
bros, multae veteres editiones habent, inter has Veneta
Broukh. princeps, et quas hinc profectas saepe dixi, Reg.
Lep. Lips. Vicent. inde Aldinae, Mur. et ceterae vulgg. At
Romana, et quae hinc venere, tum magna pars librorum
cum Corvin. *meritam*: quod Scaliger ex suo primum recep-
pit, et defendit Broukhufius. Difficile est dicere, quo-
modo alterum ex altero ortum sit. Sed sunt alia monstra
lectionis. In libro Laudi, et uno Angl. *marathum*, in
Exc. Lipsii *myrtum*, Thuan. *myrcum*, in Regio *myrthum*,
quae forte ex *meritam* depravata esse vix suspicer, nisi et
sup. I, 6, 82. pro *merito* Regius haberet *myrtho*. *Meritam*
tamen mihi quidem hic sine ulla vi esse videtur; itaque
cum Vulpio *nympham* amplector, ut sit pro nupta, spon-
sa, ex Graecorum more, quanquam Broukh. id aegre pati
videtur. Sed v. Burman. ad Ovid. Epist. I, 27. Meziriac.
in Comment. gall. ad e. l. p. 59. Spanhem. ad Iuliani
Impp. p. 736. et alios, quos laudat Wolf. ad Praxillae
Carm. p. 76.

Παρθένε τὴν κεφαλάν, τὰδ' ἐνερθε νύμφα.

cf. Spanhem. ad Callim. p. 104. 105. nec adeo improba-
bilis corruptelae causa ex *nympham*, *myrtum* et sic porro.
Sollennius nomen erat *domina*. Pro *Sed primum* Santen.
ad Propert. p. 917. malit *Et p.* — *longa salute* Scaliger
restituit e libris; vulgg. alii, ut Ald. 1. 2. cum Muret.,
cum nostris *larga*. H. *Meritam larga donate salute* recep-
pit H. Vossius. *Meritam* est etiam in Hamb. et secund.
Voss. *meritum* in Ask. *larga* hab. Goth. Secutus sum
H. Vossium. Ac *meritam* probat etiam Forcellinius, quem
vid.

vid. voc. *nympha*. *Larga salus* autem dictum videtur ut *plurima* et *plenissima* salus, Lucil. ap. Non. cap. 7. nr. 34. W.

22. *submisso* — *sono*] est tenui et exili, qualis verecundiae et pudoris, vel etiam reverentiae signum est: v. Ovid. VII. Met. 90. IV. ex P. 4, 42. neque tamen propterea *submissus* Latinis idem notat, quod nobis in nostro Galloteutonico sermone, ut contendit Vir doctus in Obss. Misc. T. II. p. 35. Vetus poëta in Catalect. Scalig. p. 202.

Delia non aliter secreta silentia noctis

Submissa ac tenui rumpere voca solet.

23. *Haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera*] Vox *quondam* de futuro tempore recte accipiunt Lipsius II. Var. Lect. 1. Statius ad h. l. et Vulpus; exigunt id etiam sequentia. Sperabat ei aliquando matrimonio iungi et maritum fore, cum nunc amator eius et concubinus esset, qui honesto vocabulo *fratres* dicebantur, ut constat e Martiale (v. c. II, 4. X, 64.) et Petronio. cf. Intpp. ad Minuc. Felic. c. 9. Contarenus Var. Lect. c. 25. *quondam* contra de praeterito explicabat, et *fratrem* de pudico amore, alias *castam* dici non posse. Piget argumentum, quasi non amica amatoris saltem respectu casta esse nequeat et casta dici. cf. sup. I, 6, 67. Videtur tamen in eam sententiam discedere Broukh. qui operose probat *fratrem* pro *amico* dici; sed ex exemplis apparet quidem, illud vocabulum fuisse in compellationibus blandientium et in affectus testificatione, cf. Pricaeum ad Apulei. I. p. 44. non vero simpliciter poni pro *amico*, ut possum dicere: *Misi hoc fratri meo pro amico meo*. H. Pr. *haec* hab. Goth. *nec*. Pr. *casta* Monac. *cara*. Pr. *Neaera* un. Voss. *Neaere*. Nunc de constructione verborum monendum est. Plena oratio fuisset: *Haec tibi mittit Tibullus, vir quodam, nunc frater*. Sic apud Tacitum Ann. I, 20.: *Quippe Rufus, diu manipularis, dein centurio, mox castris praefectus, antiquam militiam revocabat*. Atque amat Tacitus hunc usum adverbiorum. Iam vides, quid notandum in sit huic loco, in quo versamur. Nempe omisum est substantivum regens, quale *Rufus, Tibullus*, servata appositione cum adverbis. Atque in hanc rem comparabis Propert. II, 28, 61.:

Redde etiam excubias divae nunc, ante iuvencae. W.

24. *et accipias*] Ed. Rom. et hinc ortae cum Ald. pr. Guelf. 1. 4. ut.

25. ca-

25. *caram magis esse*] Reg. *magis caram*, deberet
saltem, magis caram. H. Mon. *Seque*. Un. Voss. *causam* pr.
caram. Bern. *sibi* pr. *tibi*. — *Coniunx* hab. v. 26. 27. Ald. 1.
 et Scal. add. Hamb. W.

26. *pallida Ditis aqua*] Regius, *dulcis*. Guelf. 3. 4. *au-*
fert. H. *Spes* pr. *spem* Ask. Pr. *ditis* h. *dictis* Hamb. W.

ELEGIA II.

1. *Qui primus*] ita Broukh. cum potioribus, etiam vet.
 edd. Vulgo inde ab Ald. lectum *primum*. mox pro *carum-*
que nonnulli *carumve*, ut et Guelf. 1. e correct. 3. alii cum
 edd. Ven. pr. Reg. Lep. Vicent. *caraeque puellae*. H. *Ca-*
rumve quart. Voss. Monac. *Caramve* Hamb. quod reposuit
 H. Vossius. *Quis* pr. *Qui* Ask. *Primus* omnia apogr. H. Vos-
 sii. *Caraeque* Zwic. 1. 2. W.

3. *Durus et ille fuit*] boni aliquot libri repetunt, *Fer-*
rens ille fuit. Nec tamen hoc poetae *ubique* sequuntur; nec
 bene carebimus vocula *et*. *Durior ille fuit* coni. Hoeufft
 Peric. p. 222. H. Santenius ad iterationem reponendam pro-
 clivis fuit, vid. Bibl. Crit. p. 73. Sed primum quae ille ap-
 posuit exempla, diversissima sunt inter se, neque ullum huic
 loco simile; deinde h. l. repetitioni non est locus; quum
 poeta ad alterum factum durum procedat. W.

4. *erepta coniuge*] Regius, *exempta*, quod ex compen-
 dio scripturae natum. Sic ap. Cic. Verr. II, 55. pro *empta*
 libros invalerat *erepta*, cum esset scriptum *epta*. cf. Gronov.
 Obs. I, 12. *Erepta* recte se habet, sive a rivali, cui se
 dederat, *praerepta*, sic enim fere dicitur. Propert. II, 25, 2.

Cur quisquam faciem dominae iam credat Amori?

Sic erepta mihi pene puella fuit.

II, 7, 1.

Eripitur nobis iam pridem cara puella.

sive quocunque alio discidio; putem tamen peregre abiisse,
 nam proxima Elegia v. 25. 26. 27. *reditus* mentionem fa-
 cit. Nolim enim haec cum Vulpio de reditu in gratiam
 accipere. H. I. H. Vossius suspicatur: *tantum qui* pr. *qui*
tantum. Nihil tentandum, quum libri non varient. W.

5. *Non ego firmus in hoc*] Exc. Pocchi antiqua et duo
 Italici, *fortis*, quod quidem bene constantiam in quacun-
 qua re et proposito exprimit, et solenne est: (Sulpicia
 Sat. v. 6.

— — *nec qui pede fractus eodem*

Fortiter irasci didicit duce Clazomenio.

quae non dubito de Iambo Scazonte intelligere; *pode fractus* est debilitatus, claudus;) sed in nostro *fortis* est interpretatio vulgatae. *Firmus* est fortis, qui discessum puellae aequo animo ferre potest. Ea varietas satis frequens est. v. Heins. ad Ovid. III. Fast. 279. Burman. ad Met. VII, 457. Gronov. ad Liv. XXIII, 27. Non autem *firmus* in hoc est, ea in re; sed *ad hoc*.

eod. *non haec patientia nostro Ingenio*] haec lectio antiquissimarum editionum a Romana inde est. Est etiam in Regio et Corvin. At Pocchus et Perreius in Exc. suis notaverant, deberi eam Iov. Pontano: nam in libris antiquis legi: *non hoc patiemur et aequo Ingenio*. Videtur tamen vulgata vera esse, sive ex libris, sive ex ingeniosa emendatione profecta sit. Fuerat enim *patientia* corrupta forte in hunc modum:

— — *non hoc patiemur nro.*

unde in uno Broukh. est *non haec patiemur e nostro*. inde e correctione invasit libros et Edd. Ven. pr. eiusque sectam: *patiemur et aequo Ingenio*. In uno Statii alia ratione mendi voluerant vulnere, scribendo: *non hoc nostro patiemur I. H.* Non haec patientia nostro ingenio hab. octo, quibus H. Vossius usus est, apographa. Prim. Voss. *Non hoc patiemur e nostro*. Goth. *nostro patiemur*. Vind. *Non haec patiemur, et aequo*. W.

7. *Nec mihi vera loqui pudor est*] Ita emendatum in Ald. sec. et a Broukh. ex libris repetitum firmatumque, cum Scaliger ex Ald. pr. retraxisset: *Haec mihi verba loqui*. Hoc edd. vett. habebant ex Ven. pr. alterum edd. e Rom. deductae. *Haec* etiam Reg. et pro *vera* habet *nunc*. Error ortus ex scriptura *hec*, quae et in nonnullis est. H. Pro *vera* secund. Voss. *tunc*, quint. *verba*, ut Goth. — *Haec mihi* Zwic. 1. 2. W.

7. *vitasque fateri Tot mala perpessae taedia nata meae*] Ita Broukh. post Muretum e potioribus restituit, cum Scaliger e suo *taedia nota* posuisset: quod et in Guelf. 2. est. In Edd. inde ab Aldinis vulgatum erat *perpessae tot superesse meae*. Sic in uno Statii, etiam in Regio. At *taedia nata* in Corvin. et sic in vett. edd. ante Aldum ubique legebatur. H. *tot superesse* monet H. Voss. ortum esse oscitantia librariorum ex verbis *tot — perpessae*. *Taedia nota* tert. Voss. W.

9. *Ergo quum*] Rom. et inde aliae Edd. cum Guelf. 1. 2. et al. codd. *Ergo ego*, quod, ne in re tristi tot dactylis

ctylis decurrat versus, post Statium sustulit Broukh. H. *Ergo sine ego omnia apogr.* H. Vossii. - *Quom* Hamb. Tert. Voss. quo, idem et *unibram*. *Supra* sex apogr. H. Voss. (Hamb. Goth.) et Zwic. 1.; Zwic. 2. *super*, sed correct. alia man. Pro *nigra* duo Voss. *magna*. W.

10. *super — teget*] Reg. et Corvin. Guelf. 3. cum Ed. Lips. Vicent. et aliis *supra*. H. *Supcr — teget*, ut apud Catull. 61, 29.: *Lympha specus super inrigat*, et infr. IV, 1, 23. *claudi super caelo*. W.

11. *longos veniat* Ask. quint. Voss. *veniet*. Vind. *casta Neaera*. W.

13. *caras matris comitata dolore*] hinc Ovid. in nostri epicedio, III. Am. 9, 51.

*Hinc soror in partem misera cum matre doloris
Venit.*

quem locum Cyllen. sup. ad I. Eleg. 3. sic laudat: *mixti cum matre doloris*. H. *Moereat et genero* Monac. W.

15. *Praefatae ante meos manes animamque precatae Perfusaeque*] Iam superioribus temporibus de hoc loco disceptatum fuit. Libri fere exhibent *animamque rogatae vel rogate*; sic et in vett. edd. et in Aldd. donec Muretus *precatae* substituit. Hoc *rogatae* ὑποτακτικῶς pro activo extulisse Tibullum volebat I. If. Pontan. ad Macrob. V. Saturn. 7. Cyllenius id inusitato modo fieri videns inclinat in alteram lectionem *precatae*; addit tamen, alios imperandi modo accepisse, *animamque rogate*. Statius, qui *rogatae* in omnibus suis invenerat, hinc faciebat *toꝑatae*, perquam infelicitè prostituens amicam Tibulli (etsi sic legitur in Guelf. 2. *togatae*, superscr. *rogate*); at Scaliger et coniecit et recepit *rigatae*, ut cum sequentibus coniungatur, *rigatae perfusaeque — manus*; ita tamen duo eandem plane rem significantia verba coniunguntur. Rectè itaque ab eo discessit Broukh. et recepit *animamque precatae*, quod sane inter cetera minimam reprehensionem habet: ut tamen nec in eo acquiescere liceat: nam primum post, *praefatae manes*, quid est, et quomodo differt: *animam precatae*? an est salvere iubere animam? et alterum: *Manes praefari*, h. e. *affari*, nomine compellare mortuum Tibullum? ut in illo: *ter magna voce ciemus*. Optime sic locum expedit. Sed manet difficultas, quomodo notum hoc vocabulum *precatae* in *rogatae* in maiore codicum numero abire potuerit. (Participia *precantes* et *rogantes* confusa in libris notavit Burmann. ad Anthol. P. V. p. 150. W.)

Itaque *precatas* ex interpretatione vel correctione esse videtur, quanquam et Heinſ. ad Ovid. Faſt. VI, 303.

— inde *precando*

Affamur Veſtiam.

ita legi debere contendat. Si iHud ab initio fuiſſet, nemo profecto in id incidifſet, ut *rogatae* reponeret. *Precatae* adeo non minus ab emendatrice manu proveniſſe videtur ac *rogantes*, quod in Colbertino, duobus Palat. et in Ed. Rom. eſt. In Regio et Corvin. etiam *rogate*, unde ſuſpicari poſſis fuiſſe *animaque rogata*. Haec tamen omnia corrupta eſſe olim putabam ex

Praefatae ante meos Manes animamque vagantem.

Diſtingueret ita *Manes*, qui in inferis ſunt, ab *anima vagante*. Erat enim antiqua ſuperſtitio, non modo, donec corpus compositum et ſepultum eſſet iuſtorumque honorem accepiſſet, animam ad loca infera non admitti, nec quieti dari; quae nota res eſt; verum etiam, variis de cauſſis idolum aliquod, ab umbra et Manibus diverſum, quod tamen et umbram et animam craſſius vocabant, (vid. Heinſ. Adverſ. I, 2.) aliquantum temporis circa tumultum ſuum vagari (vide tamen Heyn. ad Virg. Aen. VI, 149. p. 755. W.); id eſſe, quod interdum viſum obſiciat, *Larvarum* et *Lemurum* nomine etiam notatum, quodque inferiis datis laetetur. v. Faſt. II, 565. qui ipſe inferiarum ferendarum mos eam opinionem aut gignere aut alere debuit: niſi enim adeſſet anima, quae honore inferiarum gauderet, quorſum in eo laborandum erat? etſi mox ipſa Platoniorum aliorumque philoſophorum placita ad eandem ſuperſtitionem fulciendam arceſſita ſunt: v. Macrob. in S. Scip. I, 9. cf. Daviſ. ad Cic. Tuſc. I, 12. Inprimis vero immatura morte raptorum animas circa funera ſua oberrare, neque diſcidium ſuum ferre poſſe opinati ſunt. Statiuſ II. Silv. 1, 22. de pueri Glauciaſe funere:

Plorantemque animam ſupra ſua funera vidi.

ubi v. Gevart. et Barth. *Vagari* vero de anima dictum ob levitatem, ut *volare*. v. Ovid. III. Triſt. 3, 63.

Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras.

VII. Met. 611.

*Qui lacrimant, deſunt: indeſetaeque vagantur
Natarum matrumque animae iuvenumque ſenumque.*

Hac-

Hactenus igitur *correctio animamque vagantem* arridere poterat: fateor tamen mihi nunc eam minus probari; cum versus numeri et orationis structura vix eo ducant, et ipsa notio illa vagantis animae longius petita esse videatur. Manendum itaque in lectione seu emendatione: *animamque precatæ*; ut in nota explicuimus, et dicendum *rogatæ* l. *rogate* ortum esse ex compendio scripturae *animamque precate*. Initio versus *praefatae* superscriptum est *er-tæ* in Guelf. 1. H. Pr. *precatæ* Zw. 2. *rogate*, Zw. 1. idem superfc. at *rogantes*. *Rogate* etiam Goth. et plura apogr. H. Voss. alia *rogatæ* apud eundem, ut Hamb. unus Voss. *precate* in marg. *Praefactæ* pr. *praefatae* hab. Goth. Hamb. H. Vossius malit *animamque rogando*, ut Ovid. Fast. VI, 303. *precando affamur Vestan*. Burm. iun. eo inclinabat, ut *animam precari* explicandum censeret ut *ventos petere rogo* ap. Propert. IV, 7, 31. W.

17. *Pars, quae soli mei superabit corporis, ossa*] Bernart. ad Stat. II. Silv. 6, 90. *superabunt*. Ed. Rom. *Pars quoque*. H. *Pars quoque* sex apogr. H. Voss. (Goth. Hamb.) et Zwic. 1. 2. *Quae invinctae* Goth. *iniunctae* quart. Voss. *legent* octo apogr. H. Voss. (Goth.) et Zwic. 1. 2. In Zwic. 1. correct. tamen *legant*. W.

18. 19. *legant — spargant*] Nostri cum Guelf. aliis, *legent, spargent* male, nam sequitur *parent*. Procedit autem iunctura verborum: *Praefatae, precatæ et persusae legant, et spargant*, mox etiam *parent fundere, posthaec tollere*. H. *Spargent* sept. apogr. II. Voss. (Hamb. Goth.) Zwic. 1. *Spargant* Zwic. 2. Uterq. sine variet. v. 20. *parent*. *Persusa* pr. *collecta* duo apogr. H. Voss. W.

21. *Posthaec carbascis humorem tollere velis*] Est hoc tantum in Edd. aliquot ex emendatione Mureti: libri et Edd. ant. fere *carbascis — ventis*. Hi tamen qui sunt, difficile dictu est. Scaliger post Cyllenium intelligit ventos carbascæ vestis agitatione excitatos. Broukh. potius *ventos vela tenuissima* explicari debere contendit. Sed cum hoc in tenui carmine fieri nequeat, recte cum Heinio retinuit *velis*, quod et in uno Italico est, et pro quo saepe alterum libros invasit. v. Burman. ad Ovid. VII. Met. 491. Epist. X, 149. In uno Colb. est *vittis*, quomodo et Statius ab aliis lectum fuisse notat, ut forte hinc *ventis* ortum fuerit. In Vicent. video esse *vinclis*. Regius etiam, *Posthaec*. H. Zwic. 1. *vinclis al. ventis* superfc. et glossa: „velamentis et pannis albis. Venti non sunt carbasci, sed vela carbascæa impellunt venti.“ Zwic. 2. *ventis* superfc. „alias

„*alias vinclis*; hoc velantibus et candidis pannis. nam carbafus species est velamenti in citeriore Hispania, unde vela carbafia dicuntur.“ Goth. et Hamb. *ventis. carbafas* Hamb. — H. Voffius coniecit *carbafais villis* pr. carbafis villofis dictum, et recepit. W.

23. *Illuc*] Broukh. recte reposuit poſt Paſſeratium pro vulgato *illic*. Tum Corvin. *mittet*. H. *Illic* Zw. 1. 2.; ille adſcr. gloſſ. marg. „Panchaia teſte Servio ſabeorum regio eſt, ubi thus naſcitur.“ *illic* etiam Hamb. et Goth. et recepit H. Voffius. *Illic* refert hic vir ad domum mar- moream, eodem ad oſſa. W.

eod. *dives Panchaia* — *pinguis et Affyria*] Ante Broukh. utroque loco legebatur *dives*; *dives Panchaia* et *dives et Affyria*, ingrata repetitione. Sic vett. etiam edd. et codd. pars. Libri aliquot, duo Statiani, tres Italici, cum uno Wittiano, quibus accedit Regius, Guelf. 3. pro var. lect. exhibent *pinguis et Affyria*: quod iam Muretus ediderat. Broukh. tamen epitheton hoc *Panchaiae* potius convenire iudicabat, propter myrrham et alia unguenta, quae hinc mittuntur, et quia etiam Virgil. Ge. II, 139. *pinguem Panchaiam* dixit: idcirco, commutatis epithetis, *pinguis Panchaia et dives Affyria* reposuit. In quo eum temere a libris diſceſſiſſe arbitror. Quidni enim et *Affyria* h. e. Syria aequae *pinguis* dici poſſit, quum amomum, baſſa- mum et mille unguentorum genera inde mitterentur, par- tim in ea nata, partim in mercatum eo adducta, et *Pan- chaia dives*, ob copioſum proventum talium rerum? Ipſe noſter ſup. I, 3. *Affyrios* — odores memoraverat, et ex altera parte *Panchaia dives amomo* ap. Ovid. X. Met. 307. Ipſe noſter infra IV, 2, 18. *dives Arabs* et Horat. II. Od. 12, 24. *plenas Arabum domos*. H. *Dives* et pr. *pinguis et* Goth. Zwic. 1. ut in un. Voſſ. *pinguis* tert. Voſſ. et Zwic. 2. Bis *dives* Vind. prim. et quart. Voſſ. et Ask. *mittet* Bern. *funduntur* v. 25. quart. Voſſ. W.

26. *componi verſus in oſſa*] in duobus Statii *componi carmen*, cum ridiculo errore *verſus* accepiſſet librarius pro *στυγος*. H. Mon. hic pr. *ſic*. Vind. *hos*: ſc. verſus. W.

27. *Sed tr.*] Ed. Baſil. *Sic*. Mox Rom. Ed. cum Brix. ac Venetis et Guelf. 1. 2. 4. et uno Statii *caſum*. H. Deeſt hoc diſtichon in tert. Voſſ. — pr. *haec* Goth. *hic*. W.

29. *dolor huic et cura Neerae*] h. amor, deſiderium Neerae. Hoc iam Muretus repoſuerat. Vulgo legebatur: *dolor huic et cauſa Neera*. Scaliger male captato ar- chaismo reſingebat: *cauſa Neerae*, ut eſſet pro ipſa *Ne- aera*

aera dictum: sed iam a Gronov. Obss. II, 9. reprehensus. Nata est haec lectio ex scripturae compendio *cā*, ut videas in Edd. Lips. et Rom. Sic etiam factum inf. IV, 10, 6. cf. Lips. ad Senec. III. de Ira c. 10. Extat quoque *cura* dilerte in aliquot Italicis apud Broukh. (est in prim. et quart. Voss. et in Ask. — Zwic. 1. *cā neaera*; Zwic. 2. *cā neera*. W.) Regius etiam *hunc* vitiose. in Guelf. 2. *cara neaera* superfc. *cura*. Sunt similia verba illis matris Ulyssis apud Homer. Odyss. λ, 201.

Ἀλλὰ μὲν σὸς τε πόθος, σὰ τε μήδεα, παῖδιμ' Ὀδυσσεύ,
 Σὴ τ' ἀγανοφροσύνη μεληδέα θυμὸν ἀπηύρα.

E L E G I A I I I.

1. *caelum votis impleffe*] Regius *flammis*, sicque ed. Vicent. Ceterum in his continuanda erat sententia a v. 1. ad v. 10. Itaque sic interpunxi. H. *Votis caelum Bern. Votis* Zwic. 2.; *flammis* tert. Voss. et Zwic. 1., c. gl. *sacri-ficiis. tura tulisse* Statius, non apparet unde. W.

3. *marmorei prodirem e limine tecti*] Doula Praecid. c. 11. ex uno libro et ant. Edd., quae quales fuerint, reperire nequeo, *templi*; sed recte reiecit Broukh. Ita Burman. sprevit *templa* in Ovid. I. Met. 170. Regius a *limine*. a Corvin. praepositio abest, me volente. H. Recepit H. Vossius, comparans Ovid. Am. III, 11, 13. W.

5. *renoventur* Ask. at in marg. *renovarent*. Hamb. *renovantur*. Goth. *revocarent*. W.

7. *Sed tecum ut longae sociarem gaudia vitae*] h. communibus vitae gaudiis tecum fruerer. Scaliger e suo nimis argute reposuerat *satiarem*, quod etiam erat in Thuan. et vett. edd. Brix. ac Venetis, Guelf. 1. 4. etiam ed. Commelin. Ald. pr. cum aliis vitiose, *sociarent*: quod et in Regio erat. H. *Sociarent* sec. Voss. et Goth. *Sociarem et* Ask. I. Schrader. coniecerat: *Si tecum haud longae*. Non probanda haec. W.

9. *praemensae defunctus tempora lucis*] Ita in Aldinis et hinc expressis editum erat; idque recte retraxit Broukh. secutus liberos et Edd. vett. quarum tamen multae, etiam Romana, *permensae*, ex scripturae compendio scilicet. (*Per et prae* permutata in compol. I, 10, 68. W.) In scriptis quoque *tempore*, quasi *defunctus* cum quarto casu iungi non posset. Scaliger vero post Muretum et Plantin. id, quod in aliis, v. c. Regio, Corvin., ut *permenſe* — *tempore* est in

Guelf. 3.

Guelf. 3. et 4. sed in istis superscriptum o est, tuebatur: *permenso defunctus tempore lucis. permensum esse vitas tempora, spatia*, per se eleganter dici non neget. Nemesian. Ecl. I, 19.

*Quem nunc, emeritae permensum tempora vitae,
Secreti pars orbis habet mundusque piorum.*

cf. Broukh. Sed et *permensum* passive dici, et *defunctum* insuper addi, iuxta durum est. Tale autem erat doctissimi viri ingenium, ut vel filices concoqueret, modo recandita aliqua doctrina adspersi essent. H. *Praemensae* quinque apogr. H. Voss. un. *praemenso. permensae* un. H. Voss. et Zwic. 1. 2. *permenso* tria apogr. H. Voss. (Hamb.) *tempora* sept. apogr. H. Voss., *tempore* quatuor (Hamb.). *defunctis* Hamb. H. Vossius recepit: *tempore*. Sane *defuncta corpora vitâ* dixit Virg. Georg. 4, 475., et *suis temporibus defuncta* Horat. Ep. II, 1, 21., ac videtur Tibullus etiam ita scripsisse. Agnoscit tamen accusativum Forcellinius. — *Tuum, cum* Statius vidit in duobus, quod recepi; vid. Obs. ad I, 1, 21. W.

10. *cogeret ire rate*] Ed. Lips. cum aliis *cogeret*. Broukhufius litterae caninae frequentia offendebatur. Ceterum ex h. l. confirmari potest Scaligeri emendatio in Sever. Aetna v. 79.

Mentitque rates Stygias, undasque canesque.

vulgo legitur: *Mentiti vates*. H. *Iterate* pr. *ire rate* Goth. W.

11. *Nam grave quid prodest pondus*] Scaligeri Exc. et Vincent. in Speculo doctrin. VI, 73. *Quid prodesse potest*, p. v. ad II, 6, 19.

12. *Arvaeque si findant*] Unus Angl. *scindant*, perpetua variatione. Basil. Ed. secund. *fundant*, (sic enim Ask., tert. Voss. et Mon. W.) et Vincent. l. c. *Prataque si fundant*. v. I, 7, 21.

13. *domus — Phrygiis innixa columnis*] unus Colbert. *subnixa*. Ovid. III. ex P. 2, 49.

Templa manent hodie, vastis innixa columnis.

Sed et ibi unus *subnixa*. H. *Immixta* tert. Voss. W.

14. *Trenara* secund. Voss. *hriste* idem. prim. *tharisce*, Hamb. *Charyste*. W.

16. *marmoreumque solum*] Hunc locum ob oculos habuit Auctor Epigrammatis in Catal. Ed. Scalig. p. 191.

Quod tua mille domus solidas habet alta columnas,

Quod tua marmoreo ianua poste nitet;

Aurea quod summo splendent laquearia tecto,

Imum crusta tegit quod pretiosa locum.

ubi

ubi legendum *solum* pro *locum*; quod etiam repositum est a Burm. Sec. in Anthol. Lat. lib. III. ep. 70. T. I. p. 511.

17. 18. *Erythreo* et *eritheo* duo Voss. un. pr. *Sidonio* hab. sic *brinio*. H. Vossius suspicatur, Tibullum scripsisse: *Quid vel Erythraeo* caet. atque adeo recepit, contra omnium librorum auctoritatem. W.

19. *Et quae p.*] Scaliger in prima editione leg. putabat, *Est quae*.

eod. in *illis Invidia est: falso p.*] Ita Scaliger restituit ex Exc. suis, quibus alii libri Italici, cum his Guelf. 2. accedunt: nisi hi ex Pontani correctione ita habent; nam eum sic emendasse, in margine vet. ed. manu notatum video. (Idem Vind. et tert. Voss. W.) Plerique, ut etiam Regius et Corvin. Guelf. 1. 3. 4. in *illis Invida quae*, sicque Edd. veteres et Aldinae et hinc vulgatae: in ed. Lips. *que*. Potest adeo hactenus vulgata orts. videri ex omisso *est*: et legitur quoque in *illis Invidia: falso*, in uno Gebhardi, et Ed. Rom. unde olim putabam, eam veram esse lectionem; productionem syllabae autem insolentem omni depravationi locum dedisse. Solent enim *que* inferere librarii, cum syllaba vacat. v. mox El. 4, 10. Nec tamen satis placet: invidiam esse aliqua in re. Etsi alioqui lapsus proclivis. Itaque ad id redeo, quod olim proposui: *Et quae p. populus miratur, et illis Invidet: heu falso plurima vulgus amat!* H. illu secund. Voss. *invidiaque* Bern. *invidia quae* Goth. id. *volnus*. In Hamb. deest *disichon*. W.

21. *Non opibus mentes hominum curaeque levantur*] quatuor Gebh. duo Broukh. *homini*. H. *homini* Ald. 1. 2. cum Mureto; prim. Voss. et Bern. *hominis* Ask. *Non hominum mentes opibus* quint. Voss. W.

22. *Nam fortuna sua tempora lege gerit*] *gerit* Broukh. e libris, h. e. ministrat. In aliis, etiam in Regio, Guelf. 2. *regit*; quod mihi magis placet: ut etiam hoc in illud mutarem, ubi libri alterum solum haberent. Vulgatum etiam illud dudum est in edd. Mureti et Scalig. Itaque reduxi. Sallust. lug. 109. iam a Vulpio laudatus, *Humanarum rerum Fortuna pleraque regit*. Res humanae in poeta sunt *tempora*, casus. Ceterum sollennis est variatio. v. sup. ad 1, 9, 30. et Heinss. in Claudian. II. in Eutrop. 562. H. *regit* Ask. *gerit* Zwic. 1. 2. Hamb. — *suas* — *gerit* Goth. In tert. Voss. deest hic versus. W.

24. *At sine te*] plures, *Et*. Heinssius: *Si sine te, regum m.* H. *velim* Goth. et libr. Broukh. quod recepit H. Vossius. *Et sine* Zw. 1. 2. Hamb. Goth. et plur. apud H. Voss.

H. Vossium. Equidem hoc recepi; vid. similem iuncturam I, 8, 34. W.

25. *quas te poterit mihi reddere*] Regius, *poterit quae nunc mihi r.* H. *te* deest in Goth. *potuit* Hamb. H. Voss. scripsit: *mihi te poterit quae.* W.

28. *aversa — aure*] male utraque Ed. cum codd. parte, ut Guelf. 2. *adversa*. v. Heinf. ad Ovid. Epp. VII, 4. H. *At sibi* v. 27. Hamb. *At mihi* Ask. *Duplici* quart. Voss. at in marg. *dulci.* — *moventur* quint. Voss. et Bern. a pr. man. — *adversa* v. 28. duo Voss. *aversa* Zw. 2. *adversa* Zw. 1., sed inducta d lineâ, laudatque glossator ad marg. Virg. *aversa deae mens.* W.

29. *Nec me regna iuvent, nec*] Regius, *Non — non L. iuvent*, quod exquisitius, dudum dederat Ald. sec., Muret. Statius, Passerat. Cantabrig. Antea legebatur *iuvant*, quod Scaliger iteravit ex Ald. pr. In libb. scriptis utrumque legitur. H. *iuvant* Zwic. 1. 2. Goth. Hamb. *Nec* prim. loco Hamb. et duo Voss. *annis* Hamb. W.

31. *Haec alii cupiant*] libri nonnulli cum Regio *capiant*, unde vir doctus ap. Broukh. faciebat: *Haec alios capiant.* Vincent. Spec. doctrin. l. l. *Hoc alii cupiunt*, et mox

32. *securo vitae munere.* H. *cura* pr. *cara* prim. Voss. W.

34. *Cypria*] Regius, *Cyprida*.

35. *Aut si fata negant reditum*] nonnulli, in his Guelf. 2. e correct. *At*, et hoc praeferam. *At* si illa non redierit, mori praestat. Deinde Regius cum Ed. Rom. et Brix. *reditus*, quo numero amant efferre Latini. v. ad I, 3, 13. H. *Ad si* tert. Voss. *facta* Hamb. *reducem* quart. Voss. pr. *reditum.* W.

eod. — *tristesque sorores*] Heinsius coniiciebat, *Stygiaeque.* cf. Burman. ad Grat. Cyneg. 477. vel *trinae*, quod etiam in mentem venerat Ayrmanno, vel etiam *vitaeque f. Stamina.* v. in Vit. Tib. §. 84. At v. not.

36. *quaeque futura canunt*] vid. sup. I, 7, 1. In omnibus libris et Edd. est *neunt*, quod Scaliger pro *nent* antiquae dictum esse contendit. *neent* Guelf. 3. *Canunt* emendavit Heinf. ad Ovid. Epist. XVII, 194., opinans, errorem ex similitudine inter ultimam praecedentis et primam proxime sequentis vocis syllabam ortum, et primum scriptum fuisse, *futura nunt.* H. *Canunt* recte Monac. *neunt* Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. *nount* quart. Voss. edit. Lips. *neant.* *fatamina* pr. *stamina* Hamb. W.

38. *Dives in ignava luridus Orcus aqua*] pro *Dives* in nonnullis *Ditis*, *Dius*, *Divis*. Ayrman. Vit. Tib. §. 84. legebat:

gebat: *Me vocet in v. — paludem Dis et in ignavam l. O. aquam.* quod nervo caret. in Ed. Venet. 1475. *ignaram.* Deinde Ed. Rom. *ortus* et *Regius Orchus*; scribebant enim olim seriores hoc et similia, ut *pulcher*, cum adspiratione; sono gutturali a barbaris populis adscito: v. Broukh. h. 1. et Salmas. in notis ad Euseb. Chron. editis ab Henr. Leonh. Schurzfleisch. in Biblioth. Vinar. p. 140. H. v. 37. *ad vastos* scrips. H. Voss. pr. *me* prim. Voss. at. — *et ignava* Vind. *ignara* Ask. *lividus* Bern. *Orchus* quart. Voss. W.

ELEGIA IV.

Multa sunt in hoc carmine, quae severiori iudici displicere possint. In exordio nonnulla sunt perplexe dicta et iterum iterumque retractata. Si forte haec librariorum fraudi debentur, in Apollinis tamen descriptione copiam earum rerum, quas brevius narratas malis, poëtae vix pro egregio invento annumeres: uti nec illud ipsum, quod Apolline res digna est visa, a quo poëtae nuntiaretur puellae perfidia, et quidem tam operose ac copiose. Quod sub fin. dicere poëtico more volebat, Neaeram non esse puellam sine humanitatis sensu natam, vide, quo cum fastidio legentis, et in ipso ornatu ieiune, extulit vss. 85-93. cum vl. 85. 86. satis superque essent. Verbo, otiosa rerum ac verborum copia laborare videtur totam carmen; etsi sint alia in eo Tibullo digna, nec dubitare liceat, Tibullum eius esse auctorem.

1. *nec sint insomnia vera*] in Corvin. Guelf. 3. a pr. m. ac multis, etiam in Edd. ant. Ven. pr. et reliquis, Lips. *mihi somnia*, in Rom. et eius secta et in Guelf. 4. *mea somnia*, orta ex scripturae compendio, quale est in Regio m' facto ex in. *ferant* Guelf. 1. a pr. m. H. *Mihi somnia etiam* sex apogr. H. Voss. (Hamb.) pr. *insomnia*. W.

2. *extrema — nocte*] Ita Scal. ex suo correxit, et sic Regius; vulgo *hesterna*, natum ex *esterna* vel *externa*, quod etiam alii habent; aberrationes sollennes. v. I, 9, 57. II, 1, 12. Catull. ad Manlium 99. ubi v. Santen. Propert. I, 15, 5. II, extr. 59. et III, 6, 1. ubi non e mera Beroaldi coniectura est in vulgatis *hesterna*; nam et Regius hoc exhibet. item Ovid. V. Fast. 506. cf. Heinf. Advers. II, 15. *extrema* recte se habet, si cogites inf. v. 21. sub orientem diem somnium oblatum. Ovid. Epist. XIX, 195.

— *sub auroram, iam dormitante lucerna;*
Somnia quo cerni tempore vera solent.

Pro

Pro *peffima* in Scal. Ed. ut et in Guelf. 3. *proxima*, quod ortum esse videtur ex scriptura, qualis est in Guarner. *pexima*. H. *extrema* Vind. W.

3. 4. *Ite procul, vanum falsumque avertite visum: Desinite in vobis quaerere velle fidem*] Haec nisi omnino a mala manu profecta sunt, vera ut sint et incorrupta, vehementer dubito: certe sententiam commodam inde non efficias. Primum illud satis contortum et durum est, quod nunc *insomnia* alloqui Poëta intelligendus est. *Avertere visum, omen*, est, illud averruncare, depellere; id vero *insomnia* non faciunt. Minoris versus faciunt hunc ordinem: *Desinite velle me quaerere fidem in vobis*, ut sit, *Ne exigite, ut vobis fidem habeam*. Sed omnia haec dura et ieiuna sunt. Verum quidem est, nos haec ita concinnata habere ex correctione Scaligeri, qui *vanum* ex uno libro, cui aliquot alii adfipulantur, etiam Corvin. *vobis* vero sine libro refinxit: sed correctio tanti non erat, ut reciperetur. Nec tamen vulgata lectio habet in quo expoliendo operae pretium facias. Editum ubique erat id, quod in maiore parte librorum, etiam Guelff. legitur: *Ite procul, vani*: erunt adeo hi coniectores, somniorum interpretes, arioli: eninvero hos tam absolute *vanos* appellari qua ratione et exemplo dicas? Tum *avertite visum* an esse potest, auferte, tollite, ne mihi tam multa de eo memorate? Verum etiamsi haec licere putes; etiamsi pro *vani* rescribas *vates*; tamen totius versus sententia ieiuna et Tibullo indigna est. Nec minus in altero versu: *In vobis* est ex correctione Scaligeri; nam libri et Edd. *in votis* habent, utrumque inconcinne, et nullo sensu idoneo. *desine et in votis* Guelf. 1. Statius coniiciebat *inventis*, vel *invitis*, Muretus, *in vanis*, unus Italicus, *in somnis*, Guyetus, *in nobis*, Heinsius, *in veris*. Passerat. *Desinite iis vates*, vel *hinc vobis*, sed ad Propert. I, 3, 28. assentitur Mureto. Ego malo silere, quam afferre, quae nec mihi ipsi satisfaciunt. Quod Broukh. ait, docuisse Schottum Obs. II, 13. desumpta haec esse e Sophoclis Electra, vanum est. Nam verba forte nonnulla conveniunt, sententia diversa est: aut nulla veritas inest somniis vaticiniisque, aut hoc somnium exitum habebit.

Ἥτοι μαντεῖαι βροτῶν
 Οὐκ εἰδὼν ἐν δεινοῖς ὀνείροις,
 Οὐδ' ἐν θεοφάτοις,
 Εἰ μὴ τόδε φάσμα νυκτός
 Εὐ κατασχῆται.

Versus sunt ex Electra 501. sqq. Possunt sententia Tibullianae propiores videri apud Petron. 104. et Claudian. XXVII. sed

sed nihil inde in rem nostram convertere licet; et consultius est, versus ab indocto interpolatore profectos relinquere intactos. H. *vani* etiam Zwic. 1. 2. Goth. — in *notis* v. 4. Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. in *notis* Bern. I. H. Vossius coniecit et recepit: *Ite procul, Somni, caeli. pr. somnia* dictum, ut Ovid. Rem. 555.; deinde: *Desinite in vanis*, secutus Muretum, scripsit. Equidem, ut in re dubia, nihil mutavi. Sunt tamen nonnulla monenda. *Avertere visum* somnia recte dicuntur, quandoquidem somniis visus tribui potest. Horat. Sat. I, 5, 84.: *tum immundo somnia visu nocturnam vestem maculant.* Adde simil. Liv. III, 5. *portentaque alia aut observata oculis aut varias exterritis ostentare species.* Virg. Aen. XI, 271.:

Nunc etiam horribili visu portenta sequuntur.

Aeneid. XII, 245.:

Dat signum caelo, quo non praesentius ullum
Turbavit mentis Italas, monstroque fessilis.

Quodsi signum fallit monstro, somnia etiam avertere possunt visum. — Difficultatem habent in primis verba in *vobis* a Scaligero de coniectura illata. Thierschius legendum putabat in *nobis* hac sententia: nolite sperare me fidem vobis habiturum. Iam pergit, quare illis fidem habere non possit: *Divi vera monent.* Lenzius mavult: *desinite et vobis.* Fortasse nunquam haec res ad liquidum poterit perducī. Hoc tamen videbis, mendi notas delendas fuisse; versibus enim his sublati verba *Di* — *quies* cum sequentibus non cohaerent. W.

5. *venturae nuntia fortis*] Regius, *mortis.*

6. *vera manent* Guelf. 2. at emendat alia manus *monent.* H. Deest in Goth. hic versus. W.

8. *Vana* pr. *falsa* de coniectura scripsit H. Vossius, quia molestum sit *falsa* post *fallaci.* Ac loco suo turbatum vocabulum *vana* comparere in sequenti versu, ubi multi *vanum* habent pr. *natum.* Non sequutus sum. W.

9. *Et vanum ventura hominum genus omina noctis*] Ita refinxit Scaliger ex suo: accedentibus tamen aliquot aliis in Var. Lett. ap. Broukh. Guelf. 2. a m. pr. probavere Broukh. et Vulp. Vellem sensum quoque exposuissent viri docti. Scaliger quidem, qui contortissima amabat, modo docta essent, *Somnia*, inquit, iubent pavidas mentes falsa timere, et vani homines noctis omina mola falsa deveniantur. Sed quam ieiuna sententia haec sit, docere opus non est. Quid autem *ventura omina noctis* sint, plane praeteriit. Volutne esse eventura? quasi certum eventum habitura? id vero latine

latine vix dicitur. *omina ventura* non esse possunt, nisi futura, quae aliquando existent, ut v. 5. *fors ventura*, quae aliquando homini eveniet, continget. At illa nemo expiat, neque futura omnia quisquam curat, contentus expiare praesentia. Tum omnino sic nemo loquitur: verum *ominibus* dicimus *ventura significari*, ut Claudian. II. Laud. Stilic. 216.

Ominibus ventura notant.

Varietas lectionis hic plane mira est. Ante Scaligerum in Edd. erat, *natum in curas*, quod a Mureto erat receptum; et sic Corvin. sic Regius, Guelf. 3. et aliquot libri ap. Broukh. cum edd. ant. ex Ven. pr. profectis. Ed. Lips. cum paucis, *natum in curam*, unus Vatic. *nata in curas hominum gens*. Exc. Lipsii, Perreii, cum aliquot aliis: *vanum in curas*, quod placeret, si ita quenquam loqui scirem; hinc deterius unus et alter, *vatum*, *varium*, *tantum*. Ante Muretum Edd. Ald. dederant *vanum metuens*, quod et Venetae et ipsa Romana habet, cum Guelf. 1. 4. et ex emend. 2. E ceteris libris unus Stat. *tantum metuens*, unus Broukh. *natum metuens*, unus Heinssii *vatum metuens*. E quibus id, quod primo loco posuimus, *natum in curas*, probabilissimum videtur, etiam Heinssii et nuper Nodelli (Not. crit. p. 74.) iudicio, neque id cum Vulpio pro Tibulli simplicitate nimis argutum putem, cum sit ex medio petita sententia. Coniciebam aliquando: *navum in curas*, ut Ovid. *Inque meas poenas ingeniosus eram*. Sed quorsum argutamur in loco, qui nunquam habebit quod satis placeat? *Omnia* pro *omina* passim legi, vix opus est, ut moneam; quoniam sollennis lapsus est. Pro *Et* aliquot libri et Guelf. 2. ex emendatione, *At*, recte. Itaque revocavi iterum lectionem a Mureto olim repositam. H. *At natum in curas* recte est in Monacens. et Vind. praeterea in prim. et quart. Voss. qui tamen *Et* habent pr. *At*. Quint. Voss. in marg. *natum in curas hominis*. Tert. *Et... incurram hominis*. Bern. *Et natum maturas*; e quib. omnibus vera lectio elucet quodammodo. Zwic. 1. *Et natum*, sed superscr. *al. metuens*. Goth. *Et tuum metuens*. Zw. 2. *Et vanum in curam*. Hamb. *Et varium ventura*. In Ask. et quint. Voss. *Et vanum ventura*. Prim. Voss. *Et natum metuens*. — Pr. *farre* Bern. *ferre*. Pr. *placant* tert. Voss. *placant*. W.

10. *Farre pio placant*] Ed. Lips. *pioque placent*.

11. *Et tamen, utcumque est, sive illi vera moneri, Mendaci somno credere sive volent*] Ita locus constitutus erat in Al-

Aldinis, hinc in Scalig. et ceteris: sunt tamen codices, quibus auctoribus id factum; accedit Corvin. Etiam in his aliquid ambigui et obscuri est: *sive illi*, n. hominum genus, *volunt vera moneri*, n. a Diis, per exta, vid. v. 5. vel, ut Vulpinus explicat, a me, qui vanam dico rem esse somnia. Quid tamen haec omnia ad rem, de qua agitur? Etiam hic per Scaligeranam recensitionem melior lectio iterum ex editis loco est depulsa, in quam coniectando ipse incideram et facile alius quisque: non *moneri* ut scribas, sed *monenti*. Ita Muretus ediderat; ita legitur in edd. vett. et quidem utriusque sectae; adde libros aliquot apud Statium et Broukh. et Guelff. omnes. Hoc itaque reduxi: *sive illi vera monenti, Mendaci somno c.* Opponuntur, quod obvium est, *mendas somnus*, et *vera monens* seu deus seu aruspex. Reg. et Ed. Rom. etiam *utrumque*; et in hac est abest. H. Sed tamen Guyet. probabat in trib. cod. repertum. Recepit H. Vossius, quem secutus sum. — *Moneri* est in Zwic., Hamb. aliisque ap. H. Voss. qui recepit. — Pro *utrumque* est *utrumque* in Ask. et Goth. W.

12. *volent*] in Guelf. 3. superscr. *velint*. H. Id. Ask. et Goth. W.

13. *efficiet* Bern. *efficiant* Mon. *luscina* Goth. W.

14. *praetimuisset velint*] ex emendatione Gebhardi recepit Broukh. et confirmat Regius cum Corvin. vulgo *pertimuisset*. Sic modo sup. Eleg. v. 9. *permensae* et *praemensae*. Orta vitia e compendiis litterarum. H. *Praetimuisset* est etiam in Mon. et prim. ac secund. Voss. *pertimuisset* autem Goth. et Hamb. W.

15. *Si m.*] Ed. Lips. Sic, cum aliis. H. Sic Zwic., Goth. alia ap. H. Voss. apogr. Pro *laesit* Goth. *laedit*. Pr. nec nonnull. non. W.

17. *Iam Nox aetherium nigris emensa quadrigis Mundum*] *emensa* restituit Muretus (praecesserat ed. Basil. ann. 1530. W.); firmatur per Guelf. 3. Ed. Lips. et Rom. cum Venetis et Aldd. corrupte, *emensa*: quod et codd. habent, ut Guelf. 1. 4. *dimensa* 2. H. *Emensa* est etiam in Mon. secund. Voss. Ask. Laud. quint. Voss. in marg. Idem in Zw. 1., superscr. *al. emensa*, quod hab. Zw. 2. cum Goth. W.

18. *caeruleo laverat amne rotas*] Scaliger tacite e suo, et post eum Broukh. receperant *caeruleas*, non male, si libri alterum non tuerentur. Praestat tamen *caeruleo amne* hactenus, ut *amnis* habeat aliquid adiunctum, quod Oceani notionem propius adducat. In Guelf. 3. *lethaeo* pro var. lect.

lect. quod ex superiore carmine obversatum erat librario. H. *caeruleas* etiam secund. Voss. perperam. W.

20. *sollicitas deficit ante domos*] Heins. ad Ovid. II. Met. 382. *malit deficit ille domos*, sed hoc esset *deserit*. v. Broukh. Tentaverat quoque *desit is ante domos*. Sed nil est, quod displiceat in vulgata. H. *Deserere* dii dicuntur qui mortales auxilio non iuvant, ut Virg. Aen. VI, 196.:

Tuque o dubiis ne desice rebus.

domus Goth. *solicitus* Bern. *Somnus* H. Voss. iunxit cum *deficit*. W.

21. *cum summo Phoebus prospexit ab ortu*] Olim me male habuerat *summus ortus* in hoc versu. Nam si, aiebam, idem, qui *primus ortus*, est, inde Sol, tanquam ex alto, *prospicere* dici non potest. Sin vero de Sole iam altum tenente accipias, tum *ortus* non amplius est. Libri nil mutant; in nonnullis etiam Guelf. 1. 4. est *summo*, natum ex scriptura, quae in Ed. Rom. est *sono*, unde Venetae *sono*. Nunc video, Markland. ad Stat. II. Silv. 2, 45. p. 90. ingeniosam coniecturam proposuisse: *cum summa Phoebus prospexit ab Oeta*. Veteres poëtae, ex antiquiore aliquo carmine, quod in tractibus illis, qui sub Oeta sunt, scriptum erat, retinuerunt hunc formulam, ut ab Oeta ortum Hesperii (habebatur autem is a Locris in praecipuo cultu, et in numis Locrorum frequenter visitur) mox etiam Solis repeterent. cf. Virgil. Ecl. VIII, 30. Culex 202. et ibi not. Senec. Herc. fur. 132.

Iam caeruleis evectus equis

Titan summo prospicit Oeta.

ubi etiam ante Gronovium legebatur *summu[m] prospicit Oetam*. cf. Vossius ad Catull. p. 151. Quod si itaque Tibullus etiam h. l. *ab Oeta* posuit, eleganter haud dubie loquutus est. Sed an tam eleganter loqui voluerit, aut debuerit, alia est quaestio. Nam *ab ortu* bonum et ipsum est. Vid. not. H. *ab Oeta* sine dubio spernendum est, nec quidquam mutandum. *suspexit* Bern. tum *summa phoebi* tert. Voss. W.

22. *Pressit languentis lumina fessa quies*] In nonnullis scriptis, etiam Regio, *lumina fessa*. et pro var. lect. Guelf. 3. *festa*. Ovid. Epist. XIX, 56.

— *subit furtim lumina fessa sopor.*

etiam sup. I, 8, 72. *lumina fessa*, sed in alia re. Propert. I, 3, 45.

Dum me iucundis lassam sopor impulit alis.

Sic Vaticanus et alii cum Regio. Broukh. post Heinsium probavit *lassam*. Sed *labi* dicuntur oculi, non is, qui somno op-

opprimitur. Verum in nostri loco *sera quies* vera est lectio, quia cum sole oriente demum veniebat. Valer. Flacc. I, 48.

— *serus fessos Jopur alligat artus.* H.

fessa Vind. *languentes lumina victa* Hamb. *sera* perp. un. Voss. W.

23. *lauro* Zwic. 1. 2. Hamb. *lauru* Vind. Ask. Bern. *Et visus* Bern. W.

25. 26. *Non illo quicquam formosius ulla priorum Aetas, humanum nec videt illud opus*] Versus haud dubie corrupti; tacent tamen Scaliger et Broukhufius. Sed Vulpus vulnus vidit et indicavit. Secundum eum Iac. Grainger, doctus Britannus, transpositum locum putabat, et referebat ad lyrae descriptionem post v. 37. 38. *Artis opus rarae.* Nec minus tamen ibi languet et friget. Quoquo versum te vertas, nihil efficis, nec libri iuvant; unus Stat. *nec fuit*, et unus Broukh. *nec valet.* Heinsius coniciebat, *nec dedit.* An forte:

*Non vidit quicquam formosius ulla priorum
Aetas: humanum nec fuit illud opus.*

Opus humanum h. homine natus, ut *opus saepe. illud* pro *ille* propter *opus.* *Vidit* vero primo versu extrulum erat a glossa *illo.* Forte etiam *formosius ulla priusve*, ut *saepe.* Ovid. Epist. XIX, 69.

A Veneris facie non est prior ulla tuave.

Sed videtur loqui de heroum illa aetate. Propert. I, 4, 7.

*Et quascunque tulit formosi temporis aetas;
Cynthia non illas nomen habere finet.*

Et si autem sic satis commode legi possit; melius etiam:

*Non illo quicquam formosius ulla priorum
Aetas, humanum aut vidit habere genus;*

tamen operam parum in loco impensam nunc arbitror; est enim satis probabile, distichon hoc esse supposititium. H. Pr. *videt* etiam Goth. *fuit.* Hinc H. Voss. scripsit:

*Non illo vidit formosius ulla priorum
Aetas (humanum nec fuit illud) opus.*

In quo vel parenthesis ista mihi non placet. Melius haud dubie Heynius coniecit: *Non vidit quidquam caet.* W.

28. *Stillabat Syrio myrtea rore coma*] Cui non in animum veniat *myrrea* legere vel ex Horatio! Inhibui tamen

impetum. *Myrtea coma* edita erat ab Aldo: eam Scaliger tuetur: et sic magna pars librorum, etiam nostri, cum edd. vett. Vicent. Ven. pr.; moneri tamen potest illud, Apollini fere *flavum* et *aureum* tribui capillum, non facile fuscum et nigricantem; in aliis, etiam Guelf. 1. 3. 4. et a m. sec. 2. *myrrhea*, quod Muretus recepit, et olim Cyllen. tuebatur. Eadem diversitas in Horat. III. Od. 14, 22. *myrrheum* nodo *cohibente crinem*. ubi v. Intpp. Effet myrrhea coma, *myrrha perfusa*, *myrrha madida*, ut Ovid. III. Met. 555. *madidus myrrha crinis*, sed tum paullo influavius insuper adderetur *Syrio rore*. Cum igitur *myrteus* s. *murteus* color alibi quoque occurrat, quod Scaliger ad h. l. docuit, praefenda haec lectio videtur. *Syrio* ex emendatione doctorum viro- rum reposuit Broukh. vulgo, *Tyrio*. cf. inf. Eleg. 6, 63. quoniam in unguentis Syriae mentio frequens et Assyriae (ut sup. I, 3, 7.) occurrit, non Tyri. Pro *Stillabat* unus Broukh. *Spirabat*: legebat etiam ita e scriptis Ge. Fabricius ad Terent. I. Adelph. 2. unde in edit. Plantin. fuit receptum. Casus tamen sextus sic forte non bene additus esset; quan- quam et sic Graeci in *πνέειν*. In Epigr. edit. olim a Reiskio Misc. Lips. nov. Vol. IX. p. 461. *μυροισιν ἐν πνέοντες — σέπωνι*. Vulgatam operose defendit Heinl. ad Ovid. Epist. XV, 76. H. Recepi *Spirabat*, repertum etiam in Vind. Eadem structura est ap. Virg. Aen. I, 417.: *arae fertis recen- tibus halant*. — *Syrio* etiam in Ask. Bern. Vind. — *Myrtea* Mon. In Zwic. 2. sic scriptum, ut vel *mirthea*, vel *mirrhea* legi possit. Zwic. 1. *myrtea*, sed gloss. interl. „*vel nardo unguentata vel mirra suavissima eius specie*.“ Forcellinius *myrtea coma* agnoscit, explicans *myrto coronata*, quod ta- men fieri nequit. Etiam I. H. Vossius *myrtea* retinuit, sta- tuit autem, eandem esse quae flava, aurea alibi audit. Ob- stat tamen Isidor. l. 12. c. 1. *myrteum* colorem dicens esse qui est pressus in purpura, h. e. subniger aut fuscus sine splendore. W.

32. *ore rubente*] conii. vir doctus in Actis Soc. Trai. p. 193. *flore rubente*. quis hoc probet? aut si probet, quae necessitas mutationem suadere potest? H. H. Voss. *tota ru- bore* de coniectura scripsit, comparans Ovid. Her. XXI, 112.:

Sensu me totis erubuisse genis.

Non sequutus sum. W.

33. *Et* Zwic. 1. 2., Goth. al. ap. Voss. W.

34. *ut autumnno*] Broukh. emendavit *ut*; cum in scri- ptis et editis esset *et*. Etiam ante, *et quam* c. edd. vett. Lips. Venetae: it. Corvin. et al. Alii *Aut cum*, quod prae- feram,

feram, sequente *et autumno*. II. *Ut autumno* Mon. Bern. secund. Voss. et comparat I. H. Vossius Virg. Georg. IV, 261. *et perperam* Goth. Zwic. 1. 2.; hic etiam *rubente*. W.

35. *talis illudere palma*] Cyllenius *alludere* in suo habuerat, quod explicat talos percutere spiris crispulosis. Est sane hoc magis frequentatum in hac re. Statius Theb. IX, 334.

— *extremis allidunt aequora plantis*.

Propertius *ferire* dixit III, 15, 32. cf. Heinsf. Adversf. II, 10. Dicendum adeo, Tibullum exquisitius vocabulum maluisse *illudere* aut novasse hoc. Pro *Ima* aberratum in Guelf. 2. *Iamque*. H. *Alludere* Zw. 1., at Zw. 2. *illudere*. — Versum sequentem satis defendit Huschk. p. 21. W.

39. *Hanc — plectro modulatus eburno*] Nemo, puto, dixit, *modulari lyram*, sed carmen, sonos, verba; est enim *modulari*, modos componere, exercere. Itaque legendum: *Hac — modulatus* sc. lyra. ut *arundine* Ovid. XI. Met. 154.

Et leve cerata modulatur arundine carmen.

Et tendit eo Regius, in quo *Ac*. Nisi malis *moderatus*; dicimus enim *moderari lyram*. Horat. I. Od. 24, 13.

Quodsi Threicio blandius Orpheo

Auditam moderare arboribus fidem. H.

Modulatus verum est sine dubio, vid. Not. supra. Adde Horat. Od. I, 32, 3. seq.

— — *Age diæ latinum,*

barbite, carmen,

Lesbio primum modulate civi. W.

40. *ore sonante*] Ed. Rom. cum Venetis et scriptis nonnullis, in quibus Guelf. 1. 4., *ore canente*. Est hoc quod Propert. II, 31, 5. in signo Apollinis Palatini: *visus mar- moreus tacita carmen hiare lyta*.

42. *dulci tristia verba modo*] Sunt haec a Broukh. Vulgo, *tristi dulcia*, scripti et excusi, contra loci sensum: non enim valde iucunda erat verborum Phoebi sententia. In nonnullis, *dulci dulcia*. Pro *modo* Regius cum aliquot aliis scriptis *sono*, sollenni varietate. v. Burm. ad Ovid. XIV. Met. 429. H. *tristi dulcia* est in Mon. et Bern. *Perperam dulci dulcia* Goth. Hamb. Zwic. 1. 2. *Sono* Vind. tert. Voss. meo. W.

45. *proles Semelae*] Ita Broukh. e libris; et sic Regius. Vulgo, *proles Semeles*. H. Hoc reduximus, et praebent

Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. cf. Obfl. ad I, 2, 54. H. Voss. tenuit *Semelas*, ut est in Bern. et tert. Voss. W.

47. *aevique futuri*] *cuiusq. f.* Guelf. 2. H. *Dedit — pater pr. pater — dedit* quint. Voss. W.

50. *Quodque Deus vero Cynthius ore feram*] Recte ita ex ingenio emendavit Broukh., cum vulgo parum latine esset, *ferat*; Deus enim illa ex sua persona loquitur. Saepe sic in libris peccatum, et a viris doctis correctum: v. c. Aen. V, 355. ubi v. Burm. Porro Regius *quidve*, Guarner. *can* allis et edd. vett. Ven. pr. Vicent. Lips. *quidque*. H. *Quidque* Ask. Bern. Hamb. Zwic. 1. 2.; *quidve* secund. Voss. Scripsit *quid dicam* et *quidque feram* H. Vossius. In Vind. legitur hoc loco vers. 72., ver. est tamen in marg. — Vers. sequent. est *cura pr. cara* in tert. Voss. W.

55. *quum te fusco Somnus velavit amictu*] Somni alas, *amictus* vocabulo, post Cyllenium intelligit Vulpus. Aliis quidem amplecti Somnus dicitur, quos opprimit. Silius X, 355.

— — — — *quatit inde soporas*
Devezo capiti pennas, oculisque quietem
Irrorat.

et ante v. 345.

— *nec posco, ut mollibus alis*
Des victum mihi, Somne, Iovem.

Propert. I, 3, 45.

Dum me iucundis lassam sopor impulit alis.

et sic saepe apud poëtas. *Alae* tamen *amictus* Somni dici vix possunt. Quare nova imagine Somnus hic amictu suo obnubere dicitur, quorum oculos vincit. cf. not.

56. *fallit imaginibus*] nonnulli scripti, et pro var. lect. Guelf. 3. *ludit*, forte ex v. 7. H. *ludit* Vind. quod recepit H. Vossius, afferens locum Virgil. Aen. I, 411.: *Quid natum — falsis Ludis imaginibus?* Sed quidni librarius hunc ipsum versum memoria tenens scripserit *ludit*, pro eo quod est in reliquis omnibus? Idem vir doctus etiam *vanis nocturnum* coniecit et recepit pro lectione vulgata *vanum nocturnis*, negans hoc recte latine dici. Dixit Virg. Aen. X, 631. *aut ego veri vana feror*, ubi Heynius: „*vanus* est qui sibi vana et inania persuadet.“ Talis autem etiam *falli* potest. Quare iure, opinor, retinui vulgatum. W.

59. *Diversasque tuis agitat mens impia curas*] *tuis* ex emendatione Liplii reposuit Broukh. Vulgo legitur: *Diversasque*

fasque suas, ubi *suas* otiosum est, licet exponas: *agitat curas suas diversas*, n. a tuis. Muretus et Doula Praecid. c. 11. legebant: *Diversasque suis* h. propinquis. Deinde Guelf. 1. 4. Ed. Rom. et hinc aliae, *mens anxia*. Ayrman. Vit. Tib. §. 85. legebat:

Diversasque tuis agitatur minus anxia curas.

ut sit, *promissi mutui, perpetuique amoris, et iureiurando patiti, inmemor, minus de servanda fide sollicita*. quod parum placere potest. H. Reduxi *suas*, ut hab. et Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. W.

63. *mens est mutabilis illis*] *illis* post Scaligerum Broukh. 2 libris, quibus accedunt Regius, Guelf. 2. a pr. m. et 3. et Ed. Rom. ut ad universum sexum referatur. Monuerat iam Ge. Fabricius e tribus libris. Vulgo *illi*. H. Etiam in Zwic. 1. 2. W.

64. *cum multa brachia tende prece*] *prece* Broukh. ex aliquot bonis libris, etiam Guelf. 2., reposuit. cf. v. 76. vulgo, etiam in nostris, *fide* legitur, quasi dici posset *cum multa fide* h. multum implorando eius fidem. Eadem varietas III, 6, 46. *Cum prece* dixit etiam Ovid. Epist. II, 18. et sup. III, 3, 2. *cum multa prece*. H. *Prece* etiam Monac. *fide* Zw. 1. 2. Goth. alia ap. H. Voss. W.

65. *Saevus Amor docuit validos tentare labores, Saevus Amor docuit verbera saeva pati*] Ita restituit Scaliger ex libro Cuiacii pervetusto, quod hic incipit, cui accedebant Pocchi et Perreii Exc. vetusta, et nunc Corvin. (fuit iam ita in marg. Gryph. et accedit tert. Voss. W.) *Tentare labores* est experiri, *tolerare*, nam quae subimus, aggredimur, adeoque mox experimur, dicimur *tentare*; nec malim iungere: *tentare pati labores*. At *validi labores* fere ut *validus bidens* II, 3, 6. *validae habenae* IV, 1, 115. quae validas vires et robur exigunt. *Verbera saeva*, quanquam bene dicuntur, v. I, 6, 37., hic tamen offendunt propter triplicem eiusdem nominis repetitionem. Forte leg. *verbera lenta*. Ante Scaligerum legebatur: *dominae fera verba minantis, Saevus Amor docuit verbera posse pati*. Sic etiam nostri et Guelf. 1. 3. 4. cum plerisque (etiam Zwic., Hamb. — in Goth. deest hic vers. W.). duo Statiani et duo Anglicani, *fera bella minantis*. Eius loco duo Broukhufii, alter quidem pro varia lectione, hunc versum exhibebant:

To victum placidumque tuae monstrato puellae.

at duo Heinssii cum Guelf. 2.

Flere nec ante pedes praesat, dominamque vocare

quod

quod tamen iam Perreius a Pontano esse effectum monuerat. Ex his intelligitur, defuisse ei exemplari, unde manu scripti fluxere, hemistichium hexametri et varie esse suppletum. In minori versu autem nihil mutari debebat: *verbera posse pati* prorsus Tibullianum est: itaque nunc restitui. H. *Verbera saeva* est in 1. 2. 3. Voss. et 2. Voss. *sceus* pr. *scaevus*, quod etiam habet Hamb. W.

67. *niveos — iuencos*] hos maluit Broukh. ex aliquot libris, quibus Regius, Guelf. 1. 3; e corr. 4. et Ed. Rom. cum Venetis accedunt, quam *niveas — iuencas*, quia etiam II, 3, 11. *tauros* pavisse Apollo memoratur; quod sane leve est. Paulo pluris refert in Eleg. in Maecen. Obit. 88. emendare:

*Fudit Alordas postquam dominator Olympi,
Dicitur in nitidum procubuisse bovem.*

vulgo, *in nitidam — bovem*: at sic male bono Iovi fuisset, Europam aggressuro. *procubuisse* est mutatum fuisse, et exprimit simul actum. Ita quoque nunc edidit Burman. Sec. Anthol. To. I. p. 271. H. *niveos — iuencos* quatuor cod. H. Voss. et Zwic. 2. *niveas — iuencas* Zw., Goth. Hamb. — *Me quoque Vind.* pr. *Me quondam.* W.

68. *f. ficta*] duo *facta* ap. Broukh.

71. *cantus*] multi et Guelf. 2. *cantum*. Istud amat noster. vid. vers. 40. H. *Cantum* Zwic., Hamb. al. ap. H. Voss. Pro *Sed* quint. Voss. *fi*, at verum in marg. W.

74. *Immitem dominum*] ita Broukh. ex uno Bodleiano, (etiam in duob. Voss. W.) ut sit ipse Amor. vulgo legitur *dominam*, sed sic idem bis credebat dici; nimis forte argute. Nam *immitem dominam* bene interpretari poterat per abstractum *coniugium ferum*, amorem aerumnosum puellae ferae ac superbae. Contra vero qui *immitem dominum* dixerat, debebat *servitium* subiungere, non coniugium. Itaque Broukh. lectionem iterum expuli. Paulo ante pro *ferre* Ed. Rom. *forte* cum uno Palatino, Guelf. 1. 4.; et *nescit* vitiose Ald.

78. *nostro nomine*] Regius *tempore*, Ed. Lips. cum aliis ant. Edd. *nomina*, sollenni lapsu. v. ad II, 3, 42. H. *nomina* et in Mon. — *ille* Goth. W.

80. *Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse. Felix hoc, alium desine velle virum*] *Felix hoc* primus Muretus ex ant. libro restituit: et sic liber Cuiacii cum aliis. Vulgo, etiam in Guelf., *ac*, in nonnullis *ergo*, in Regio *ast*. Sed diverso modo interpungitur. Muretus cum Vossio de construct. libro ult.

ult. c. 14. p. 56. *Hoc t. — ipse Felix. hoc alium d. h. alium ab hoc, quam hunc. ut Horat. I. Epist. 16, 20.*

Neve putes alium sapiente bonoque beatum.

Scaliger vero: — *ipse, Felix hoc. alium d. ut ad formulam veterem in conditione conventa nuptiarum alludatur: Feliciter! felix hoc sit!* Broukh. et Vulpius, ut praefiximus, distinguunt, ut sit: *Felix hoc* scil. coniugio vel viro. Ovid. IV. ex P. 11, 22.

Coniugio felix iam potes esse novo.

Possit et ita explicari: *Hoc tibi coniugium p. D. ipse, Felix hoc; alium d. v. v. ut sit Felix hoc* sc. coniugium, non aliud ididem; repetitione non ingrata. Propert. II, 2, 35.

Haec tibi contulerunt caelestia munera divi;

Haec tibi; ne matrem forte dedisse putes.

Placeat licet alii aliud; mihi maxime probatur Mureti ratio, nam non coniugium simpliciter cum Tibullo, sed cum hoc uno felix, cum aliis non item, promittit. H. *Felix ac* Zwic. 1. 2. Goth.; *hac* Hamb. Sed *hoc* etiam quint. Voss. W.

81. *defluxit pectore somnus*] Aliquot codd. cum Reg. et Corvin. Guelf. 2. 3. item vett. edd. Ven. pr. Lips. Vicent. et aliae *corpore*, perpetua fere varietate, v. ad Ovid. II. Met. 362. 606. 663. III, 178. XIII, 664. et saepe alibi. Propert. IV, 7, 64. et sup. III, 1, 20. Sed hic *pectore*, quod ex Ald. pr. retraxerat Scaliger, cum in sec. *corpore* correctum esset, quod ceterae edd. sequuti erant, tuetur Broukh. et Vulp. Virgil. Aen. IX, 326.

— — *toto proflabat pectore somnum.*

Culic. 159.

Stratus humi dulcem capiebat corde quietem.

ibid. 205.

Cuius ut intravit levior per corpora somnus,

Languidaque effuso requierunt membra sopore.

ubi dubites, an *pectora* reponendum sit: altero tamen versu haud dubie legendum *infuso*. In nostro etiam *deflexit* Ed. Lips. cum aliis, vitiose. H. *Corpore* sept. apogr. H. Voss. (Goth.). *deflexit* tert. Voss. et Zwic. H. Vossius mavult *corpore*. W.

82. *Ah, ego non possum*] Regius et Ed. Rom. cum nonnullis aliis, item Guelf. 1. 3. *ne possim*, non male. (immo vero

vero haud dubie vere. Est enim Tibullianum hoc: *ne possim videre*, pro, *ne videam*. Est et haec lectio iam in Ald. sec. recepta, et a Muret. Stat. Pulmann. Passerat., et male iterum a Scaligero expulsa. Eandem tuetur codd. pars apud Broukh. it. Corvin. In Vicent. *non possim*.) H. *ne possim* quatuor apogr. H. Voss. W.

83. *Nec tibi crediderim votis contraria vota*] esse scil. ex v. sequ. *ne nec tua malis*. *Votis* vero intelligendum vel meis, de optato amore, vel istis tuis pristinis. Forte tamen repetitio haec, parum suavis, a poëta nostro non est, sed fuit olim: *nostris contraria vota*. Duo Statiani, cum uno Angl. et Thuanæo, *Non ego crediderim*, non male. H. Atque sic etiam in Goth. quod H. Voss. recepit, W.

84. *pectore inesse tuo*] In Scaligerana et Broukhufiana *pectori*, quod et Regius cum Guelf. 1. habet. Sed illud et lenius, et exquisitioris structuræ; itaque recte revocatum a Vulpio, cum iam ante in omnibus edd. vulgatum esset. H. *Pectori* hab. etiam Hamb. et alia duo apogr. H. Voss. qui hoc recte recepit. *meo* Ask. at in marg. *tuo*. W.

85. *Nam te non recepit* H. Voss. e Goth. et Thuan. — v. 86. Hamb. *flammas et suo pr. fero*. Bern. *vomens*. W.

87. *Nec consanguinea redimitus terga caterva*] Captavit hanc lectionem tanquam magis reconditam et exquisitam Broukh. quam offerebant duo Statiani, duo Broukh. recentiores, liber Laudi, tres Anglicani, adde Guelf. 1. 2., et Cyllenius in notis, ac Venetæ hinc correctæ; (nam Ed. Rom. vulgatam exhibet.) Mihi tamen hoc in ea minus placet, quod nullum subiectum expressum est, sed *ἑωθεν* intelligendus *canis* vel *Cerberus*; quanquam fatendum est, *catervam consanguineam* eleganter dici de serpentibus centum, uno satum cum ipso editis, qui eius collo inhaerebant. Potiores editiones et libri etiam Guelf. 2. 3. exhibent: *Nec canis anguinea*; et videri debet ex compendio scripturae *ca* natum esse *co*. Certe in ea lectione nihil est, quod displicere debeat. Ita *anguineas comas* Medusæ dixit Ovid. IV. Trist. 7, 12, et de Cerbero auctor Culic. 220.

Anguibus hinc atque hinc horrent cui colla reflexis. H.

Canis anguinea habet etiam Ask. Mon. quart. Voss. Zwic. 1.; quod recepit H. Vossius. Sed forma *anguineus* suspecta est, ut Catull. 64, 193. non *anguineo*, sed *anguino* secundum libros meliores legendum esse præcipit Vossius. add. Broukhuf. ad Propert. IV, 8, 10. et Forcellinium h. voc. Quare hæc qui-

quidem lectio a nobis recipi non potuit. — *cathena* et *trigeminum* quart. Voss. W.

89. *Scyllave virgineam canibus subcincta figuram*] ita post Statium e libris reposuit Scaliger, cum legeretur vulgo *submixta*, *submista*, *summista*, ut etiam est in Corvin. Guelf. omn., tum in Ed. Rom. et Lips. et Vicent. aliisque cum Ven. pr. In caeteris magna varietas, quae tamen ex illo orta videtur. Legitur enim *submicta*, *submixta*, *subnixa*, ut in Regio, et sic Cyllen. legerat, unde illud in Venetas venit, *commista*, (unde Heinsius faciebat, *commissa*) *comitata*, *redimita*. Sed *succinctam* et alii dixere. v. Broukh. Notum Virgilii Ecl. 6, 75.

Candida succinctam latrantibus inguina monstris.

Unde habet auctor Ciris v. 59. ad quae loca vide. *Scyllaque* vulgo male. H. *succincta* etiam Vind. Bern. Goth. *submista* Hamb. *Scyllaque* Zwic. 1, Hamb. Goth. et *Scyllave* Vind. Bern. — *virgineum* 1. Voss. Mox *corruptam* Ask. at. in marg. *conceptam*. Hamb. *scaeva* et *dedit*, W.

91. *Syrtis*] Regius *Syrtes*. H. *horrendaque* Zwic. un. Voss. *orendave*. — *Sithyae* un. Voss. W.

92. *duris*] hoc Scaliger reduxit, quod iam erat in Ald. sec. In pr. et Muret. ac Plant. legebatur *diris*, quod est in Guelf. 1, 4. H. et *culta diris* 3. Voss. W.

93. *ante alias omnes mitissima mater*] Sic Muret. emendavit, male desertus a Scaligero, cum vulgo legeretur in Aldinis, quod et Vicent. habet, et Lips., forte et aliae, *ante alios*. v. sup. II, 4, 24. *alias* tamen iam Rom. et Venetae habuere. H. Constructionem et posituram verborum egregie illustrat Virg. Aen. I, 347.:

Pygmalion, scelere ante alios immanior omnis.

In codd. Goth. Hamb. Voss. 5. *omnes alias* deterius. Sic I, 2, 59. *cetera omnia*. Bern. *longe* pr. *omnes*. Pro et in Goth. *sed*, quod, ut I, 7, 44 — 46. repetitum, Vossio vividius visum est. Caeter. add. Virg. Aen. IV, 141. W.

95. *crudelia somnia*] Lips. *crudelis*. (et Zwic. 2.)

96. *Et iubeat tepidos irrita ferre notos*] Edd. vett. Ven. pr. Vincent. et sic libri scripti. cf. inf. III, 6, 33. At Lips. cum maiori parte librorum *impia*. cf. mox Eleg. 6, 50. et v. Broukh. H. Vers. 95 et 96. desunt in Hamb. Nec pr. haec Voss. 3. *irrita* Mon. et tria Voss. alia *impia*, ut Goth. Zwic. 1. 2. *nodos* duo epogr. H. Voss. W.

ELE-

E L E G I A V.

1. *Vos t.]* Ita demum emendatum a Mureto, ut diserte in Guelf. 4. et in Guelf. 2. a manu docta cum interpretatione: *Dum vos loca plena voluptatum frequentatis, ego interim aegrotō.* Vulgo edebatur et passim legitur, *Nos*, quoniam male suppletum erat spatium vacuum, ut solet in libris, in fronte relictum. Mox Ed. Rom. *que e fontibus.* Unus Statii et unus Broukh. pro varia lectione *montibus*, quod Broukhufio et Mariano de Etruria metropoli c. X. probabatur, qui aquas has Tibulli in isto tractu a Viterbio ad Faliscos usque, qui thermarum plenus est, ad montem Ciminum, quaerebat. Fuere viri docti, qui Tibullum de ipsis Campaniae Baiis loqui contenderent, et quidem iam Statii tempore nescio quis, nuper autem Marcellus de Venutis (*Descrizione delle prime scoperte dell' Ercolano* p. 24.), Ant. Cocchius (*de' Bagni di Pisa*) et alii, cum ipso Vulpio. Hi adeo *fontes Etruscos* inde dictos poëtae arbitrati sunt, quod Etrusci olim omnem istam oram Campaniae tenuisse feruntur, ut ex Dionys. Halic. aliisque satis constat. Enimvero vix ea sententia commode defendi potest: nam nimis longe petita ea esset Baiarum in Campania designatio, eaque obscura et incerta, cum multo magis ad Etruriam animum revocaret, et redit infra *Tusca lympba*; tandem et illud quis ferat: Baias dici *maximam Baiarum*, aut maximam undam lymphis Baiarum? cum Campaniae illae Baiae uno et proprio nomine Baiae sint, non communi et appellativo. Landarunt pro sua sententia locum Lucretii VI, 747. ubi de Avernis agit:

Is lacus est Cumas apud Etruscos et montes.

Sed qui bonam Lucretii editionem inspexerit, non lectionem, sed interpolationem eam esse, totumque versum gravi suspitione fraudis laborare videbit. (Egeram in priorē editione de h. l. copiosius quam consentaneum erat; rescidi itaque nunc ea, quae aliena a loci interpretatione seu crisi erant, adieci alia magis consilio nostro respondentia, et emendavi cetera foedis typographicis vitiis obscurata) H. *Vos* etiam Ask. *Nos* Hainb. et Zw. 1., gloss. interl. adscr. „*me Tibullum aegrotum.*“ Zwic. 2. *hos. Nos*
teret — unda
umbra pr. Voss. tert. *Nos — manatque e fontibus una. que e* Voss. 5. pr. *quae.* H. Vossius recepit *montibus* pro *fontibus*, aptius esse iudicans, quod cum uno Statii et uno Broukhuf. in marg. habet Voss. 5. W.

3. *Nunc*

3. *Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis*] Quid interpretando in h. l. effici possit, in notis expertus sum, declaravique, rationem esse ineundam saltem hanc, ut *unda* dicatur esse *maxima lymphis* (per lymphas) *sacris Baiarum*; praestantissimam esse eam aut clarissimam propter lymphas Baiarum h. fontes salubres. Qui sensum habet morosiores, videbit etiam haec languere, et ieiunam esse undam maximam lymphis etc. In libris nulla est varietas, praeterquam in *maxima*, quod, ut alibi quoque; *munia*, *moenia*, *numina*, scribitur. Scioppius et Heinsius ad emendationem loci confugerunt, legeruntque: *sacris Baiarum proxima lymphis*. Verum est, hoc Latinum magis esse; esse emendationem propterea probabilem, quoniam *maximus* et *proximus* saepe permutantur (v. Burman. ad Lucan. X, 408. ad Ovid. II. Met. 323. ad Patere. II, 36. 127. Iustin. XIV, 4. et al.). *unda proxima lymphis Baiarum* bene diceretur proxima dignitate, conditione et praestantia: ut inf. IV, 1, 80. *propior non alter Homero*, Ovid. Met. XII, 398. *Pectoraque artificum laudatis proxima signis*, Propert. I, 20, 6. *proximus ardor Hylas*, pro puero, qui forma non inferior esset Hyla, Virgil. Ecl. VII, 22. *proxima Phoebi Versibus ille facit*. Etiam Cic. ad Attic. II, 6. *proxima est illi municipio haec Antiatium civitas*. Hactenus bene. Nec comparatio aquarum salubrium cum Baiis Campanis infrequens. v. Freher. ad Ausonii Mosellam 212. At illud si subiunxero, iacere sententiam, et orationem esse pedestri propiorem: habebone et sic, qui mecum faciant? Ita tamen res se habet; ad meum saltem sensum. Ferrem, si *Baiarum illa aemula* esset.

Aliam emendationem Franc. Marianus (de Etruria metropoli Ro. 1728. 4. cap. X.) proposuerat, ut non *Baiarum*, sed *Caiarum* legendum esse contenderet; eas esse aquas calidas in agro Viterbiensi, non procul a celebribus thermis, *Bullicano* dictis, nunc *delle Donne* appellari, adiacere vallem *delle Caias* dictam. Affirmare hoc idem vidi alios Italos scriptores, Caias veterum thermas in iis locis fuisse. Quae res primum mirationem fecit; cum similem in vetere scriptore memoracionem non meminissem; tandem intellexi, ex Annianis fraudibus (fol. 81. ed. Ascens. 1515.) totum hoc commentum et hanc totam de Caiis thermis doctrinam mansisse. Marianus quidem ad Strabonis veterem editionem 1472. provocat, in qua *Caias* aquas diserte legerit expressas, ubi nunc *Baias* legantur. (locus est lib. V. p. 347. supra laudatus.) Est ea verho vetus latina saepius

saepius recusa, in qua vitio typosetae factum videtur, ut *Caiae* excuderentur. Sunt porro tot alia perperam a Mariano, perum accurate docto homine, in hac disputatione tradita, ut ea sigillatim persequi pigeat. Verbo: abiicienda tota est *Caesarum* aquarum memoratio.

Nunc si secundum haec disputata adiiciendum aliquid de meo est, primum totum locum interpolatum et duo versus a mala manu insertos esse censeo. Nam et per se inepta et absurda est illa interpolata sententia: *Unda sub aestivum non adeunda Canem*, et a loco aliena, et multo magis a poetae affectu: illa porro: *Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis* indoctum interpolatorem ex seniore aevo manifeste produnt. Locum interpolationi fecit procul dubio interpretamentum, versui: *Quum se purpureo vere remittit humus*, adscriptum: *Unda sub aestivum non adeunda Canem*. Reliqua attemperata ex vss. 29, 30. Iam duobus his versibus electis nihil amplius est, quod in loco nos teneat:

Vos tenet, Etruscis manat quae fontibus unda,

Dum se purpureo vere remittit hiems.

At mihi etc.

Quae cum ita se habeant, nolo otium consumere in ariolationibus, quae in v. 3. emaculando afferri possent. Ceterum respexisse Tibullum videtur civis noster Ge. Fabricius in Itin. Patav. p. 36.

Non dicam calidos fontes et olentia sulfur

Balnea; Baianis hic certat Tuscia thermis.

et Martialis IV. epigr. 57.

Dum nos blanda tenent lascivi stagna Lucrini,

Et quae pumiceis fontibus antra calent.

Est etiam aliquid simile in Propertii lib. III. eleg. 18. (Scalig. 16. pr.) H. *Maxima*, ut in textu legitur, dicendum est pro *maior* esse positum. Egit de hoc loco Weichert in praefatione ad Melam p. XII. et contra me pag. 140., et Boissonad. (ad Greg. Corinth. pag. 114.): *maxima* dici pro *maior*, coll. Davif. ad Max. Tyr. 23. Beck. ad Aristoph. Av. p. 502. T. V. Schweigh. ad Polyb. T. VII. p. 12. Hermann. ad Viger. p. 718. ed. 2. Ad Tibulli usum illustrandum confert Mel. III. c. 7. §. 2. Ipse malim *proxima*. I. H. Vossius scripsit:

Nunc aequans sacris Baiarum munia lymphis,

comparans Horat. Od. II, 5, 2.: *munia comparis aequare*, ablativos autem *sacris lymphis* illustrans ex Ovid. Met. XI, 626.:

Somnia, quae veras aequent imitamine formas. W.

4. *Cum se purpureo vere remittit hiems*] Nostri cum maiori parte librorum *humus*, et haec fere *remitti*, laxari, vere dicitur. v. quos Broukh. laudat. adde Ovid. IV. Fast. 126.

Vere nitent terras, vere remissus ager.

Epist. 2, 123.

*Sive die laxatur humus, seu frigida lucent
Sidera.*

nbi v. Heins. et Burm. Sed ut noster, etiam Lucanus I, 17. iam Statio laudatus:

— *bruma rigens ac nescia vere remitti.*

Sicque *ἡμεῖνος ἀνέντος* ap. Theocr. XVIII, 27. ex illustratione Eichstädtii in Quaestion. philol. Spec. p. 26. Ausus quoque lo. Secundus Basior. carm. 16.

Cum se dura remittit

Primis bruma favoniis.

verbo, utrumque bene se habet; teneat itaque locum, quod semel eum occupavit. H. *humus*, quod hab. Ald. 2. Muret. Stat. Pulmann. et octo apogr. H. Voss., recepit idem vir doctus, comparans Ovid. Fast. IV, 126.:

Vere nitent terras, vere remissus ager.

hiems e prim. Ald. recepit Scaliger, sequuti sunt Broukh. Vulpus, Heynius. W.

5. *At*] in scriptis et vett. edd. *At. H. Tisiphone* est in Ask. *iram* pr. *horam* in Hamb. W.

7. *nulli temeranda virorum Audax laudandae sacra docere deae*] Proserpinae sacra, quae ei cum matre Cerere communia erant, intelligunt Muretus, Scaliger et Vulpus. Eam *laudandam* appellari epitheto, quod Graecorum *ἐπαινήν* exprimat; uti etiam veteres grammatici ex parte vocem hanc exponunt; perperam, cum ab *αἰνός* ductum, adeoque deus terribilis, *δεινός*, sit. Enimvero haec mysteria Cereris non tam maribus, quam omnino non initiatis inspicere interdictum erat. Broukhuisius ex eo, quod *temerare sacra* potissimum ii, qui *irrupunt*, quoque *ire nefas*, et vident, quae non licet, dicuntur: (de quo conf. Heins. ad Ovid. II. ex P. 2, 27.) hinc, inquam, colligit, sacra potius alia quaedam Cereris, viris penitus interdicta, debere intelligi. Eiusmodi tamen, praeterquam

quam apud Catanenses, in Cic. Verr. V, 45. invenire nulla potuit. At debent hic sacra, quae apud Romanos in usu fuere, et omnino aliquid notae religionis notari; itaque de sacris sive Vestae, *non adeundis viro*, ut Ovid. VI. Fast. 450. ait, sive Bonae Deae, quae *maribus non ad- eunda* sup. I, 6, 22. vocabat, accipienda haec sunt, quae qui violasset, non modo oculis orbabatur, sed etiam, ut omnino sacrilegi, aliis corporis animique poenis afficiebatur. v. Cic. de Harusp. Resp. c. 11. *Laudandam* vocat *deam*, quia bona; ut contra *illanulatus Busris*, quia crudelis et saevus. In Exc. Perreii et uno Vatic. legitur *celandae — deae*, quod probabat Broukh. nescio an iure. Verendum enim, ne a docta interpolatione illud sit. Porro *virorum* a Scaligero ex unius libri litura emendatum est: vulgo ubique legitur *deorum*, varietate eadem, quae ap. Ovid. XV. Met. 103. reperitur, quod vitium non nuper demum Tibullum obsedit, cum iam sit in Cuiaciano; in Exc. Colotii *piorum* legebatur, quod a manu non indocta esse potest. (praefert Burm. ad Anthol. Lat. T. 2. p. 23. W.) Porro Regius *sacra nocere*, vitio etiam alibi obvio: nisi forte olim fuit, *noscere sacra*: certe hoc, vel *discere sacra*, magis videtur convenire ei, qui *sacra perurget*, ut Severus Aetn. 226. loquitur, sive ad sacra, quae videri nefas erat, irrumpit. Heinsius coniiciebat, *sacra subire*. Sed *sacra docere* de eo intelligendum, qui, quae impie vidit, mox etiam evulgat. H. *virorum* est in Vindob. Ask. Voss. 1. 5. et 3. in marg. idem in Zwic. 2. ac recte hoc unice probandum dixit H. Vossius. *deorum* Goth. (sic!) et Zwic. — *tentanda* Hamb. *laudanda* Voss. 3. *docere* Ask. *dea* Voss. 1. idem *ulli*. Caeterum H. Voss. de coniectura scripsit *cernere* pr. *docere*, ut est ap. Ovid. Met. III, 710:

Oculis illum cernentem sacra profanis. W.

10. *tetra venena*] vulgo legebatur *certa venena*, ut etiam est in nostris, et Guelf. Scaliger in antiquo Cuiacii libro invenerat *trita*, probatum Heinio: ipse tamen reposuit *tetra*, quod est etiam in uno Statii, Sfortiano et binis aliis: et pro var. lect. in Guelf. 2. Eadem varietas videri potest apud Propert. II, 13, 70. Porro *dedi* editum erat in Ald. sec. et hinc profectis. H. *certa* hab. sept. apogr. H. Voss. (Hamb. Goth.) et Zwic. 1. 2. recepit H. Vossius. *tetra* tria apogr. H. Voss. un. *creta*. W.

11. *Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes*] Hanc lectionem, quae fuit ante Scaligerum, et in quam magna pars

pars librorum, etiam Corvin. Guelf. 2. ex emendat. et Ed. Vicent. conspirat, recte reduxit Broukh. Proxime ab ea abit Ed. Rom. in qua, *Nec nos sacrilegi — ignes*. In permultis *sacrilegi templis admovimus aegros*, etiam in Cuiciano, legebatur; quod Vulpus qualicunque modo ut interpretetur allaborat. At Scaliger inde miram concinnaverat lectionem: *Nec nos sacrilegi templis admovimus ergo*. In Guelf. 4. et Venetis edd. *sacrilegos aegros* legitur; in libro Cyllenii vero praeterea erat *sacrilegis templis*, quod e Guarneriano Vulpus, et e duobus notavit Statius. At ea variatio, *ignes* et *aegros*, turbare adeo Interpretes non debbat; vide Heinf. ad Ovid. II. Met. 392. et VII, 555. ubi acutissimus vir pro *igni* reposuit, *aggre*. Vitiola pronuntiatio et scriptio *egnes* facile fraudem facere potuit. Pro *admovimus* alii, etiam Regius et Guelf. 2. cum Ed. Lipsiensi, in qua praeterea *agros*, quod et Guelf. 1. habet et 2., exaratum erat, *amovimus*; duo adeo *damnavimus*. Vulgatum recte se habet. Petron. c. 133.

— — — non sanguine tristi
Perfusus venio; non templis impius hostis
Admovi dextram.

In vocabulo *sacrilegus* argutantur omnes fere Interpretes. *Sacrilegium*, inprimis poetis, dicitur id omne, quo sacra, quocunque modo, dicto factove, violantur. H. *ignes*, quae lectio est Ald. 1. 2., habent etiam Vind. Monac. Voss. 4. in marg. probata etiam H. Voss. *agros* Zwic. 2. et Hamb. caeteri *aegros*. *sacrilegis* Hamb. duo apogr. H. Voss. *sacrilegi*, septem *amovimus*. W.

12. *ulla nefanda* ex uno libro recepit H. Voss. comparans Tib. I, 6, 42. et Ovid. Trist. III, 9, 16. Non secutus sum. vid. Not. supra. W.

13. *insanae meditantes iurgia linguae*] Haec erat vulgata lectio inde ab Aldinis; et sic vett. edd. utriusque lectae cum codd. parte; nec quicquam in ea est, quod sperni aut displicere possit; omnia proprie sic dicuntur; *iurgia*, lingua in iurgis, insana iurgia. Propert. III, 6, 2.

Vocis et insane tot maledicta meae.

Broukhuf. tamen substituerat emendationem Lipsii *insana mente*; ex loco sup. II, 6, 18. *insana mente nefanda loqui*, captatam; quandoquidem in multis libris *insanae mentis* legitur, et in Corvin. Guelf. 2. 3. (cum *linguae* in marg.) etiam in Ed. Lipsi. vetere, forte et Ven. pr. Scilicet aberratio

ratio haec erat; quam emendatione corrigere, et veram alteram librorum lectionem negligere bonus criticus non debet. Legitur quoque vulgo in scriptis et edd. *meditantis*; correxit Ald. sec. H. *insanae* — *linguae* etiam Vind. Monac. et Voss. 5. superscr. *mentis*; *mentis* (sic!) Goth. id. *meditantis* cum aliis libr. W.

14. *Impia in adversos solvimus ora deos*] Regius a prima manu, *movimus*: sed hoc alio modo dicitur. *Solvere* et *resolvere* ora frequens de loquentibus. Ovid. IX. Met. 426.

— — *donec suus Iuppiter ora*
Solvit.

cf. Vulp. ad h. 1. Porro *aversos* h. *iratos* Broukhufius ex emendatione temere intulerat. Loquitur poëta de impio furore deos conviciandi; faciunt id ira insani; at quando? quomobrem? quando adversam fortunam, adversos casus experti sunt, adeoque *deos* habuere *aversos*, infestos. Qui *aversos deos* habuit, ut preces non exauditas, vota non rata esse sentiat, is contristatur.

15. *Saepe quidem cani* Vincent. Specul. doctrin. VI, 100. et mox

16. *Saepe venit tacito* —. H. Versl. 15. *nudum* pr. *nondum* Voss. 1. 3. Caeterum comparat I. H. Vossius Lucan. V, 456.: *laesum nube diem*. W.

16. *turdo — pede*] Unus Broukh. *tacito*, quod interpolatum ex Ovid. II. Art. 670.

Iam venit tacito curva senecta pede.

17. *Natalem nostri primum v.*] Ita Broukh. e libris. Vulgo, etiam Guelf., a Romana inde, *primo nostrum*. Regius cum aliis, *primo nostri*. Ed. Basil. *prima — nostrum*. H. *primo nostrum* Zwic. et sept. apogr. H. Voss. (Goth.). *prius nostrum* Hamb. alii ap. H. Voss. *nostrum primo* et *primo nostri*; sed *nostri primum* est in Voss. 3. Mox *quom* — *facto* Hamb. W.

18. *Cum cecidit fato Consul uterque pari*] Ex hoc versu olim viri docti docuerant, Tibullum natum esse A. V. C. 711. quo Hirtius et Panfa Coss. in praelio ad Mutinam ceciderunt, adeoque eodem anno cum Ovidio, qui IV. Trist. 10, 6. iisdem verbis de se testatur:

Editus hic ego sum; nec nōn, ut tempora noris,
Cum cecidit fato Consul uterque pari.

Cum

Cum tamen hic ipse Tibullum, *se maiorem*, appellet alio loco, (IV. Tr. 10, 51. 52.) cumque etiam ex aliis argumentis doceri possit, nostrum multo ante natum fuisse, Doussa et Broukh. id quod etiam subolebat Scaligero, ex Ovidio pentametrum in hunc locum venisse censuerunt, cum eum aliquis, quod verus exciderat, in marginem appinxisset. Mihi probabilius fit, totum distichon a mala manu venisse, quippe quod importune sententiam interruptit. In eam sententiam iam cessere Guyetus et Vulpus. Aytmanus in Vita Tibulli §. 97. 98. pentametrum ex Ovidio tantum immutatam esse contendebat, et a Tibullo scriptum:

Cum cessit fato Consul uterque pari.

ut indicetur annus V. C. 705. in quem ipse nostri natales collocat, et in quo Claudius Marcellus et Cornelius Lentulus Coss. cum Pompeio ex urbe Italiaque cedere, adventu Caesaris, coacti sunt. Sed *cedere* absolute ita dictum obscuram faceret orationem, et languent illa: *fato — pari*. Omnino vir ille doctus parum felix est in emendando poeta. H. De his versibus videndus est H. Vossius in praefation. version. quam edidit, germanic. et in notis criticis ad hunc locum. — Consultius duxi delere mendi signa ab Heynio huic disticho apposita. W.

19. *crefcentibus uvis*] Alius forte doctius epitheton posuisset: v. c. *variantibus*, aut simile. At Tibullus illud maluit; quod et apud Ovidium occurrit loco hinc, ut videtur, expresso II. Am. 14, 23.

Quid plenum fraudas vitem crefcentibus uvis?

Pomaque crudeli vellis acerba manu?

21. *pallentes undas*] Ita Broukh. retraxit, quod iam Musctus ediderat, et ex antiquis edd. Ven. pr. Vicent. et al. dum potiori parte librorum, ut sup. III, 1. extr. *pallida ditis aqua*. In vulgg. erat *umbras*, quod a Romana inde propagatum est, et etiam in Regio, Guelf. 1. 4. visitur; varietate satis frequenti v. inf. IV, 1, 68. Ovid. III. Met. 272. 665. *stygiarum undas*, ubi in aliis *umbras*. Doctius vero *undae* ponebantur in his quam *umbrae*. H. *umbras* etiam quat. apogr. H. Voss. (Hamb.) perperam. Voss, 1. superscr. *undae*. — Vers. anteced. *manu — mala* ordine inverso Ask. W.

24. *Lethaeam*] male scribebatur *Letheam*: est *Ληταία*. Callimach. in Del. 234. ὅτε οἱ Ληταίων ἐνὶ πηγῶν ἕντες ἐπίδρα.

27. *vano nequicquam terreat aestu*] alii, ut Ed. Lipf. Guelf. 1. 4. *terreat* sollenni lapsu in his passivis. Unus Stat.

Stat. cum Guelf. 3. *torrear*, quod arridere possit, cum de febris proprie dicatur. Ovid. Ep. XX. 169.

— — — *torrentur febribus artus.*

Sed noster *terretur aestu*, quod is ipsi *nigram denuntiat horam*. Itaque vult *aestum vanum* esse, h. eius minas vanas, irritas, cf. El. 4, 13.

28. *ter quinos sed — dies*]. Regius *bis quinos*. pro *sed* aliqui et Guelf. 3. cum altero in marg. *iam*. H. *iam* etiam Monac. Non tamen dubitandum est *sed* esse verum, quamquam in medio demum versu positum. Ovid. Amor. I, 5, 14:

Pugnabat tunica sed tamen illa tegi.

cf. ad I, 9, 40. W.

29. *At vobis Tuscae celebrantur numina lymphae*] Revocavi antiquam lectionem, quam et Guelf. 3. habet, v. riorē ea, quam supposuerant. *Numina*, est in omnibus fere Codd. et Edd. praeterquam quod in Regio *munera*, lapsu sollemni: v. Heins. ad Ovid. I. Met. 411. etsi per se non male dicta essent *munera lymphae*. In Colbertino erat *carmine*, et in Thuaneo *carmina*; in quo latere veram lectionem putavit Broukh. et reposuit *gramina*; et sane *carmina* et *gramina* haud raro permutantur. v. Heins. ad Claudian. I. in Rufin. 151. Sed primum vulgata non habebat, cur immutaretur unius vel alterius libri vitiosa scriptura; deinde, si de exercitiis ante lavationem interpreteris, (in quam rem male Broukh. loca affert, quae de campo Martio, non de balneis valetudinis tuendae causa frequentatis agunt) in ea re Poetae libentius singulari numero *gramen* utuntur. Horat. III, 7, 26. *gramine Martio*. Ovid. VI. Met. 237. *ludos in gramine Campi*. Tandem insolens et ingratum est, ubi de aquarum virtute quaeritur, ut sit in fontibus salubribus, *gramina* memorari. Unde tamen *carmine* in illum librum venisse dicemus? nempe est illud interpolatoris, cui in animum illud veniebat propter *to celebrantur*. Similem errorem notavimus sup. ad III, 2, 26. Sed et permutantur interdum *numen*, *nomen* et *carmen*. cf. inf. IV, 1, 27. Heinsius pro *numina* coniciebat *flumina*. Porro pro *lymphae*, quod est in nostris et in plerisque aliorum, Broukh. ex uno suo, uno Anglicano et aliquot Edd. *nymphae* receperat. Pro *At vobis*, quod Muretus correxit, et libri habent, vulgatas ante eum edd. inde a vet. Edd. Rom. et Ven. pr. legebant *atque mihi*, interpolatum, ut vitiosae scripturae *Nos tenet* conveniret. In Reg. erat *At nobis*; idem in Guelf. 1. in littera.

tura. *Et nobis in Guelf. 2. H. Atque mihi etiam in Zw. 1. 2. Plur. ap. H. Voss. et, nobis, nymphæ. W.*

32. *seu nos f. f. valent*] Tacite hoc reposuit Broukh. ex uno Statii; vulgo *velint*. Cyllenius in suo legerat *non — velint*. H. *velint* lex apogr. H. Voss. et Zwic. hoc recepit H. Voss. idem suspicatur: *memores o vivite nostri*, quia in Colbertin. et Voss. 1. est *quoque*. W.

34. *mixta*] a Broukh. vulgo *mista*, præter Ald. pr.

ELEGIA VI.

Hac Elegia agitatio ista et æstus animi amore laucif, ab affectu taedioque in diversas partes distracti, et inter consilium furoremque fluctuantis ~~mixta~~ arte expressa est. Et hinc est, quod sæpe sententia abrupta esse et parum cum ceteris cohaerere videtur. Imitatus est Sannazar. II. Eleg. 5. Recte autem Muretus hanc elegiam continuavit cum altera, quæ in vet. edd. et in libris a v. 33. orditur; idem probavit Scaliger, qui tamen miro iudicio Saturam quandam ~~æmulo maxime doctissimo~~ in hoc carmine agnoscebat.

1. *myrica*] duo scripti ap. Broukh. *rustica*, ut sup. variatum vidimus I, 26, 36. In ed. Vicent. est *candida vitis*. H. *Candida* etiam Zw. 2. sed superscr. *al. mistica*. W.

2. *Semper; sic hedera tempora vincta geras*] Ante Scaligerum vulgo lectum, quod pauciores tamen libri habent: *Sic hedera semper. Geras* Broukh. reposuit e tribus libris; his adde Guelf. 2. in ceteris *feras*, quod vulgo ubique editum erat. Deinde Statius in suis habuisse videtur *cornua*, quod Broukh. propterea improbat, quia *cornua Bacchi* fere uvis, at crines hedera revincti fuerint: de quo tamen dubito. Certe Ovid. III. Met. 666.

Ipse racemiferis frontem circumdatus uvis.

Statius V. Theb. 269.

— — *non illo quidem turgentia fertis
Tempora, nec flava crinem distinxerat uva.*

ubi meliores *distinxerat*. Sed *tempora* servabimus propter librorum consensum. H. *Sic hedera semper* perperam et Hamb. Zw. 1. 2. *geras* quatuor apogr. H. Voss. *feras* Goth. Zw. 1. 2. Caeterum *cornua* recepit H. Vossius. W.

3. *pariter medicande dolorem*] *Medicande* Broukh. ex emendatione Ach. Statii recepit; ubique vulgo *medicando*.

Male olim credebant gerundia in-o corripī posse; contra quem errorem disputat Broukh. h. l. Perizon. ad Sanct. Heins. ad Ovid. Ep. IX, 125. et nuper novis exemplis declaravit Burmann. Sec. Anthol., Tom. I. p. 298. Tom. II. pag. 722. Ceterum in hoc versu facilitatem Tibulli dedero, quin ne sensum quidem idoneum verbis inesse video; et quod de Ariadne huc advocant, nimis longe petunt uest. Corruptum et male ex litura restitutum, versum esse manifestum fit. Ad sensum debet hoc:

Aufer et indomitam fucca medicante dolorem,

aut simile quid legi. Sin propius insistendum, est verborum ac litterarum vestigiis, legere praestat:

Aufer et ipse manum, pater, et medicare dolorem.

Wacker. Medebach. in Amoën. p. 72. nuper emendare vidimus:

Aufer et ipse merum, pater, et medicare dolorem. H.

Medicande est in prim. Voss. *medicando* in Hamb. Goth. Zw. 1. 2. Pr. et ipse prim. Voss. *numquid. Laborem Bern. pr. dolorem.* Caeterum emendationibus in hoc versu opus non esse, vidit etiam H. Vossius. W.

4. *tuo cecidit manere victus amor*] *numine* Guelf. 3. cum altero in marg. *Cadere* dicuntur *victi*. Broukhufius tamen malebat *cessit* h. victus abiit, ut saepe poëtae de amore. Heinsius, *cedit*. H. *Victus arax* Ask. ex Eleg. I, 8, 4. at in marg. *amor*. Caeterum *cecidit* satis defenditur loco Catulli in Notis allato. Ac saepe iunxerunt veteres verba *victus cadit*, ut Valer. Flacc. I, 300: *victa gravi ceciderunt lumina somno*. W.

5. *Care puer*] Mitscherlichius, qui frigida visa est lectio librorum *care*, corrigit: *Larga, puer, madeant caet*, ad Horat. Od. Tom I p. 457. Non secutus sum. Puer, quem alloquitur Tibullus, ei in deliciis fuit. W.

6. *I, nobis prona fuisse Falerna manu*] *I* est ex emendatione Scaligeri, quam Exc. Perreji confirmant, vulgo et *proua manus* exprimit rō *vergere*. Male Statius probabat unius sui *plena*. H. *I* est etiam in Vindobon. et Zw. 1. 2. Hamb. Goth. qui etiam *generosa* habet vers. anteced. W.

7. *durum, curae, genus*] *Regius, curae, durum genus* (male, vid. ad II, 6, 15. W.), et un. Statii cum Guelf. 2. *dirum*. H. Hoc recepit H. Vossius; graviorē esse vocem, auri-

auribusque magis placere quam; *durum, curas*. Sed nihil mutandum est. W.

8. *Fulserit hic niveis*] Regius c. Guelf. 2. 3. *fulxerit*, unus Statii *fluxerit*, quod ille male cum Horat. IV. Od. 1, 10. comparat. Pro *hic* Regius et. Porro Exc. Lipsii *niti- dis*. v. sup. ad I, 7. 8. H. *Pulserat* Ask. at in marg. *fulserit*. et pr. *hic* Voss, 4. *fulxerit* Mon. *niveis altitibus* Voss. 5. — Caeterum *fulserit* est pr. surrexerit, sed notione felicitatis adjecta. Catull. VIII, 3:

*Fulsero quondam candidi tibi soles,
Quum pentitabas, quo puella dicebat.*

Ac *fulgere* in primis de sole et die usurpatum est, Adde praeterea Soph. Ai. v. 699:

Νῦν, ὦ Ζεῦ, πάρα λευκὸν αὖ-
αιετον πελάσας φάος
δοῦν ὠκυμένην νῆα.

Ac saepius occurrit λευκὸν ἥμαρ, ut Aesch. Pers. 299. alibi, cui respondet latinum *candidus*. — Verba *alutibus niveis* intelligit H. Vossius perperam de cynis niveis ad curram dei iunctis, W.

10. *Neve neget quisquam me duce se comitem*] Hinc tuearis illa Ovidii I. Art. 127,

*Si qua repugnatat nimium, comitemque negarat,
Sublatam cupido vir tulit ipse finis.*

Heinsius malebat: *nimumque negarat*.

11. *Aut si quis vini certamen mite recusat*] *Recusat* tacite, relicto Scaligero, qui ex Ald. pr. *recuset*, quod et nonnulli scripti et edd. vett. Ven. pr. Vicent. Reg. Lep. habebant, repetierat, recepit Bruckh, cum iam in Ald. sec. et inde ductis ita esset emendatum. Etiam libri firman id, et inter hos Regius ac Corvin. Guelf. 1. 2. 4, et vett. edd. ex Romana ductae. Nonnulli etiam scripti cum edd. Ald. sec. et quae hinc fluxere, *At si quis*, quod ipse praefero; et pro *mite* duo *dulce*, minus bene; nam *mite* appellat illud certamen, ut ab illo feroci cum scyphis, quod Thracum est, distinguat. H. *recuset* etiam Zw. 1. 2. tria apogr. H. Voss. (Hamb.) perperam. *At quisquam* pr. *Aut si quis* Goth. — *cepto modo* pr. *tecto dolo* Voss. 3. W.

13. *Ille facit ditēs animos deus*] Nihil est in antecedentibus, unde appareat, quem *deum* hic significet. Intelligunt fere Interpretes Bacchum. Enimvero, ut huic egregie

gie convenit illud, *facere eum dites animos*, v. Horat. I. Epist. 15, 19. III. Od. 21, 18. I. Od. 18, 5. atque etiam sic satis illud, *domare eum tigres et leones*; ita reliqua vix in Bacchum, vel eius munus, vinum, cadunt: ut sub dominae arbitrium mittat, ut mollia corda det; et subiicitur v. 17. *Haec Amor et maiora valet*, quae quorsum referas, non est; nec illud durius *παρένδραον* interpretatione sua lenire potuit Vulpius. Commodius haec dicta accipies de Amore: *Is ferocem contudit et dominas sub arbitrium misit; is etiam indomitas feras, leones et tigres, mansuetas reddidit.* Auctor Ciris 135.

— ille etiam *Poëxos* domitare leones,
Et validas docuit victas mansuescere tigres.

Idem iis mollia corda dedit: hoc enim proprium de amore. v. Burmann. ad Sulpic. Sat. v. 7. ubi in verbis:

Cetera quin etiam, quot denique millia lusi,

emendat *mollia*. Sed legendum praeterea videtur, *quondam quae mollia lusi*. Scriptum erat *que* et pro *quot* in Aldina est *quo*, ex litterarum compendiis. At *Amor dites animos non facit*. Forte itaque legendum, *mites animos*, quod reliquorum versuum sententia postulare videtur, et Lipsii Exc. olim exhibebant. Nisi haec admittas, et amantis aestum, quo nihil satis diserte eloquitur, cogites: dicendum, aliquot disticha in medio excidisse. H. De Amore hic agi non dubium. *mites* recepit H. Vossius et idem probaverat Mitscherl. ad Horat. T. I. p. 388. Me retinuit repetitum pronomen *ille* — *ille*, quo res diversae significantur, vid. Obsl. ad I, 3, 11. p. 61., et cf. 1, 2, 19. 20. — Caeterum cf. de potentia Amoris egregium locum Soph. Antig. v. 781. — Vers. 14. *contulit* Voss. 3. *contundit* Mon. *mittit* Goth. W.

15. *Armeniae tigres et fulvas ille laenas Vicit*] *Armeniae* est ex emendatione Broukh. pro *Armenias*, ne sola, inquit, tigrum feritas a patria notetur. Et sic notavi ex Ed. Lips. Sed mihi nulla ex parte placet ista lectio, nam et sic alterum vocabulum sine epitheto relinquitur, et istam aequalitatem, quam Vir doctissimus exigit, nemo in Poëta desiderat. Nam et Ovidius in eundem modum dixit XV. Met. 86.

Armeniasque tigres iraquulique leones.

Amant vero doctiores Poëtae adiective efferre *Armeniam tigrim*. v. Met. VIII, 121. Propert. I, 9, 19. Itaque etiam h. l.

b. 1. *Armenias tigres* restitui; in vett. edd. Ven. pr. Vicent. et al. *Armeniasque erat*. Porro nonnulli: *fulvos — leones*. H. *Armeniasque tigres* Vind. Voss. 3. 5. et Zw. quod recepit H. Voss. nec improbo. Comparat ille Horat. A. P. 393. Ovid. Met. VIII, 121. et XV, 86. *Armeniae* Voss. 2. *fulvos — leones* etiam Goth. et recepit H. Voss. W.

17. *Haec Amor et maiora valet*] Tacite hoc Broukh. ex uno Statiano reposuit pro *volet*, quod nullum sensum habet. In Sfortiae libro dedit. H. *Valet* est in Ask. et Voss. 1. 2. *volet* Zw. Hamb. Goth. idem hab. *Bacchum*. Mox *quem nostrum* recepit H. Voss. e libro Ursin. et Voss. 3. W.

19. *nec torvus Liber in illis*] In *illis* recepit Broukh. quia sic maxima pars librorum. Accedunt Regius et Ed. Rom. Vulgo *in illos* ubique editum: sic quoque Corvin. Guelf. 1. 4. Sed nota est ista casuum cum hac praepositione iunctorum varietas et inconstantia. Porro Ed. Rom. *non torvus* cum duobus Italicis. Distichon hoc 19. 20. ab interpolatore profectum, qui, quae sentiebat, rite verbis reddere haud pollebat. Dicere voluit: Amori et Libero bene inter se convenire. *qui se*, debet amorem spectare. Ut nunc legitur, sententia est: Liber propitius est illis qui se et vina colunt; hiatque sententia in istis: *Convenit ex aequo*: inter utrumque deum. H. *non* pr. *nec* Voss. 5. *in illos* Zw. 1. 2. *at in illis* omnia apogr. ap. H. Voss. W.

20. *quique una*] Regius *quisque* cum aliis ap. Stat. at Ed. Rom. *qui se cumque una*. H. *quisque* Voss. 3. 4. *cumque* Voss. 1. H. Voss. suspicatur: *Qui sua securi vina iocosa colunt*. W.

21. *Iam venit iratus nimium nimiumque severis*] ultimam vocem ex elegantissima emendatione Livineii et Guilielmi recepit Broukh. Vulgo *severus*. Iungenda vero, *iratus nimium nimiumque*. Ad sententiam faciunt ista Horatii I. Od. 18, 3.

Siccis omnia nam dura Deus proposuit.

Pre iam in Statianis *nam* et *non venit*: hoc et aberrat Guelf. 2. 3. Hoc etiam in Corvin. Ferrem, si codices darent: *At venit*. H. *Non* octo apogr. ap. H. Voss. *iam* Vind. *quom* Hamb. *convenit* Mon. e vers. anteced. *nam* recepit H. Voss. *severis* Bern. W.

22. *Qui timet irati numina magna, bibat*] *numina magna* perpetuo deorum epitheto, v. I, 2, 79. III, 4, 16. Broukh. nimis docte eo refert, quod deos iratos maiores solito apparere crediderunt veteres. Deorum species semper erat magna,

gna, augusta et veneranda, quaeque metum horroremque incutere mortalibus posset. Eam deponebant, si inter homines degere; resumebant, si maiestatem suam qualicumque ex causa, non modo ad terrorem iniiciendum, ostendere volebant. Ita apud Virgil. Aen. II, 589. Venus se Aeneae ea specie offert, *qualis videri Caelicolis et quanta solet*: an ut terreret? ut iram minis ostenderet? non, sed ut tum animum eius confirmaret, tum iis, quae ei praeceptura erat, dignitatem conciliaret. cf. ad Virg. Aen. I. Exc. XIII. H. bibat Zwic. 2. bibet Zwio. 1. W,

23. *Quales his poenas qualis quantusque minetur*] Ita egregie e Cuiacii libro optimo restituit Scaliger; sic enim de deorum forma augusta Poetae. v. Virg. Aen. II, 589. mode laudatpm. Ovid. III, Met. 284. de Iove:

— — quantusque et qualis ab alta
Iunone excipitur.

alia loca v. ap. Vulpium. Ante Scaligerum ex Ald. sec. legebatur: *Quales h. p. deus hio quantumque*, et sic Corvin. sic quoque Ven. pr. et ceterae; *quales — quaecumque* in Guelf. 2, in aliis, ut in Regio, Guelf. 1. 3, *quantasque*, et sic Heinsius emendabat, quod iam Ald. pr. exhibuit, adfipulante scriptorum parte. Ed. Romana cum Brix, et Cyllenianis, quas vocant, *Quales his poenas quantas deus hisce minetur*: hoc est in Guelf. 4. H. Vera lectio a Scaligero restituta est. etiam in Vind. et Voss. 3. caeteri omnes aberrant, W,

24. *Cadmeae matris praeda cruenta*] In libro Schefferi, *turba cruenta. Cadmeae, Kadusiaq.* H. *Mea pr. praeda Hamb. turba* Voss. 5, at verum in marg. W.

25. *Illaque, si qua est, Q.*] Nolo referre varias Interpretum bariolationes. Statius et Doula cum Scaligero ad Agaven referebant; Broukh. recte ad Neaeram; sed *si qua est* videtur accipere: si modo illa mortalis est, non dea; quibus nihil alienius a loco dici poterat. Omitto alias interpretationes: nulla est, cui non aliquid coacti adpersum sit. Hoc idem monerem in alia ratione, si quis eam proponeret, ut *si qua est*, sc. ira Bacchi, suppleretur. Sed simplicissimum est dicere: *Si qua est h.* si quidem vivit Neaera, si modo superat et vespicitur aura: ut contra, *nulla est pro perit.* Nempe Neaera, Tibullo deserto, cum alio amatore degebat, ut ex Eleg. 4, 57. et inf. hac Eleg. v. 60. apparet; atque adeo cum eo peregre abierat, ut ex Eleg. 3, 25. sqq. potest probari. Hinc inf. v. 53., quod nunc rivali licebat, longos

longos dies et longas noctes cum ea consumere optat. Ed. Rom. cum Cyllenianis, it. in ms. Guelf. 1. *si qua*, omisso est. Muretus in vet. invenerat *sic quo*: et legebat, *secca*. H. *Impia* pr. *illaque* recepit H. Voss, repertum in marg. Gryph. ann. 1573. W.

25. *hic sit*] *hinc* Guelf. 1. 4,

26. *sentiāt*] *sentiēt* Guelf. 1. 2.

27. *temeraria vota*] Cyllenius in suo videtur habuisse *contraria vota*, forte ex Eleg. 4, 83, H. *ha* pr. *ah* Hamb. et *aereae*, cum Voss. 4. Voss. 1. *aeriaeque*, Goth. confus. *Aeriae et nubes mei superest tibi aura neera*. W.

30. *sint candida fata tua*] Ed. Rom. cum aliis, perpetuo errore, *facta*, Nonnullae *vota*, cf. Burman. ad Ovid. II. ex P. 11, 26,

31. *securae reddamus tempora mensae*] Duo Anglic. *corpora*, quod natum ex compendio *tpa*. Unus Colb. *poctula*.

32. *Venit post multos una serena dies*] *post multos* n. tristes, nubilos, quod assumendum ex epitheto *serena*. Porro codd. pars, in his Guelf. 1. 2. 3. et in litura 4. et edd. vet. cum a Ven. pr. *profectae* tum Lips. Cyllen. *post multas*, quod et Muretus retraxit. Accedit Cyllen. Sed Grammatici observant, plurale vocis *dies* esse masculini generis; quamvis contra illud disputet Io. Schulzius *Florum Sparfion* p. 35. Similiter, etsi forte diverso modo, cum *ὁ θεός* absolute pro numine utriusque sexus dici soleat, diversa genera iungebantur sup. II, 4, 24,

Sed Venus ante alios est violanda mihi.

At III, 4, 93. librariorum errore scriptum et male editum erat;

Et longe ante alios omnes mitissima mater. H.

multas recepit H. Voss. repertum etiam in tribus Voss. et Goth. add. Zwic. 1. 2. W.

33. *Hei mihi d.*] Vincent. Specul. doctrin. l. 1. *Heu quam* et mox 35. 36. *Non non*. Libri et edd. ante Muretum et Scaligerum hic septimae Elegiae initium faciebant, cum tamen ipso sententiarum ordine haec iuncturam mutuo desiderarent. In Corvin. hic est initium Elegiae XXIV. H. *mutari* pr. *imitari* Voss, 5. *sic* pr. *hei* Hamb. — Caeterum novum carmen distinguunt etiam Zwic. 1. 2, Hamb, Goth. — Mox v. 35. *Non bene* Voss. 4. W.

41. *Sic cecinit pro te*] Broukh. malit, *haec*, Regius, *Sed*, et mox *portae*, vitiole. H. *Sed* recepit H. Voss. hoc sensu:

sensu: Vir te decipit, sed vir etiam te defendit. Hoc tamen alienum est ab hoc loco; nam ut quondam Catullus virorum perfidiam Thesei exemplo probaverat, ita ipse a feminarum perfidia sibi nunc caveant viri, graviter monet Tibullus. Unde mihi placet *sed*, hoc sensu: Sed pro te dixit iam Catullus. W.

43. *felix, quicumque*] Lips. Ed. cum Ed. Venet. 1475. *quaecumque*. Paulo ante pro *nunc* Florent. Statii. cum Guelf. 2. sic. H. *ter quinque* Voss. 3. W.

44. *posse carere tuo*] Guilielmus malebat *cavere*, ut in nonnullis quoque legitur. Sed v. Not. *didicit posse carere suo*, sententiae more, extulit Vincent. Specul. doctrin. VI, 37. et de eruditione regali I, 32. H. H. Voss. recepit: *posse cavere tuum*, e manuscr. Falkenburg. *Dolorem* plures, ut Hamb. duo Voss. *dolores* Bern. Ac scriptum suspicatus est H. Vossius *dolorem* ab iis, qui in secundo versu legissent *tuum*. W.

45. 46. *Nec vos aut capiant — Aut fallat blanda*] Hic iterum Scaliger excerptis suis nimis facilem aurem praebebat, in quibus idem, quod in Vincentii Speculo doctrin. VI, 92. erat: *Non vos decipiant — Nec capiat blanda*. v. sup. ad II, 6, 19. Regius, *Nec vos*. Guarner. *Nec vox*. Sed expectabam, ut in scriptis legeretur *Ne vos*. Scilicet durum est nihil subiici illis: *Vos ego nunc moneo*: quid igitur moneas? Quanto melius procedit oratio sic:

Vos ego nunc moneo: (felix quicumque dolore

Alterius discas posse carere tuo.)

Ne vos aut capiant etc.

Nunc videas, quid illud sit, quod monet. H. *Ne vos* Voss. 3. perperam. Verum est *Nec vos*. W.

45. *pendentia brachia collo*] illustrat Burman. ad Ovid. I. Met. 485.

46. *Aut fallat blanda sordida lingua prece*] *prece* Scal. ex Exc. suis bene reposuit; vulgo, etiam in Guelf. *fide*. cf. sup. Eleg. 4, 64. Deinde Heinsius, applaudente Broukh. malebat *subdola lingua*. Quod et ipse malim. Locum tamen habet et alterum. v. Not. H. *Prece recte* Vind. *fide* Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. W.

47. *Etsi — iuravit*] ex coniectura Douzae et uno Passeratii, adde Guelf. 3. in cuius marg. erat, recepit Broukh. Vulgo legitur *iuravit*, quod ferri poterat in poeta. In Colbert. et Corvin. *iurabit*. H. *iuravit* etiam in Vind. *iuravit* Zwic. 1. 2. et sex apogr. H. Voss. add. Goth. *iurabit* tria apogr. H. Voss. (Hamb.) W.

48. *per-*

48. *perque suam Venerem*] Broukh. malebat: *per Veneremque suam*. Sed v. sup. ad II, 6, 20. H. Neque hanc emendationem patitur usus verborum *perque* — *perque*, de quo vid. I, 4, 25. W.

49. *Nulla fides inerit*] Ed. Rom. et Brixiana cum Venetis, Guelf. 1. et unus Eboracensis vetustissimus a manu sec. *Nulla fides Veneri*. cf. sup. I, 4, 21. et Intpp. ad Callim. Epigr. 26. H. *fuert* pr. *inerit* scripsit de coniectura H. Voss. *meritis* pr. *inerit* Ask. Mox *Iuppiter* Zwic. W.

51. *Ergo quid toties*] Sic dudum editum in Ald. sec. et reliquis. Et sic Ed. Rom. cum sequacibus. Male Scaliger retraxerat ex Ald. pr. *qui*. H. *Ergo ego* Voss. 4. *Ergo qui* Zwic. 1. 2. Hamb. plur. ap. H. Voss. at *quid* recte Mon. *quotiens* Goth. Pro *verba puellas* H. Voss. *vota puellas* de coniectura scripsit. W.

52. *ite a me, seria verba, procul*] Est et hoc repositum a Broukh. e Pocchi Exc. et Italicis Heinssii. Vulgo *precor*. Eadem varietas erat sup. II, 1, 82. Porro liber Ursini *sobria verba*, ut v. 36. *ebria*. Sed vulgatum recte. Sunt enim *seria* hic tristitia. H. *procul* etiam Voss. 1. W.

53. In Guelf. 1. 2. hinc initium fit: *Elegia VIII. longas — noctes, longos — dies*] Possis hinc defendere Horatium I. Epist. 1, 21.

*Ut nox longa, quibus mentitur amica; diesque
Longa videtur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum.*

contra Bentleii emendationem, qui reposuit: *diesque Lenta videtur*, ne his *longa* esset. Ceterum Vicent. forte cum aliis: *Quam mallet. tum Corvin. tecum longas*. H. *tecum longas* plurim. codd. et Ald. 1. Scalig. Cantabr. Broukhuf. Vulp. Sic etiam Zwic. 1. 2. Hamb. atque hoc recepit H. Vossius. *longas tecum* Ald. 2. et Muret. Voss. 5. Ask. Bern. In pentametro H. Voss. malit: *longos tecum*, sed hic codices et editiones non variant. Quodsi in pentametro *tecum longos* propter librorum consensum retinendum est, in hexametro *tecum longas* ferri non posse videtur; nimia fieret, si quid sentio, vis vocabuli *tecum*, eaque huic loco non satis apta. Caeterum *mallet* est in Zwic. 1. at *vellem* in Zwic. 2. W.

55. *Perfida nec merito nobis, nec amica merenti*] Ita restitui hunc locum. Vulgata, quam vocabant, codicum lectio erat: *Perfida, nec merito nobis inimica: merenti Perfida*. Ita praeiverant Ald. pr. tum Muret. Plantin. Cum sensu

sensu idoneo haec carerent, mox: *Perfida, nec merito nobis inimica merenti*, Scaliger, et post Scaligerum distinxit Broukh. et hunc sequutus Vulpus, ut sit per archaismum *nobis merenti pro merentibus*: de quo cf. Heins. ad Aen. VI, 209. Sed primum hoc pro Tibulli elegantia nimis horridum; deinde non viderunt viri docti, vocem *merito* sic non habere, quo referatur; nisi sit *merenti merito*, quod putidum est. Ald. pr. et Statius distinguebant post *inimica, Perfida, nec merito nobis inimica, merenti Perfida*: ut et ex Corvin. expressum; ut *illam merenti atque immerita* aequè perfidam significet; quod non minus durum. In Edd. Venet. 1475. Reg. Lep. Vicent. et nostra Lips. legitur, *nec amica*, ut etiam notatum fuerat in Exc. Pocchi; unde longe meliorem lectionem efficies, si ita distinguas;

Perfida, nec merito, nobis; nec amica merenti;

h. mihi, haud ex merito, perfida, alteri viro, non merenti, amica; nam deserto Tibullo alii se iunxit. Nunc *nec amica* iam in Ald. sec. expressum video: etsi iterum Muretus ab ea discessit. Cur non inspiciebant eam viri docti? H. Vera lectio est etiam in Vind. Cacterum iunge *non amica*, h. e. abalienata a poeta. Fortius hoc est quam vox *perfida merenti* h. e. digno cui amica sis, quem ames. Igitur bis dixit poeta haec sibi immerenti evenire, sed verbis apte variatis. W.

57. *o lente minister*] Venetae et Ald. pr. *laete*, lapsu sollenni. Potest autem hoc et cum et sine interrogatione, saltem cum indignatione efferri.

58. *Marcia lympa*] Scriptura, quam ratio et usus postulabant, est ex Codd. Wittianis Broukh. Vulgo, *Martia*. v. eund. ad Propert. III, 1, 52. H. *Temperat* Bern. W.

59. *Non ego, si fugiat nostrae convivium mensae*] Regius, *Num*, forte, *Numme ego*. Ed. Rom. *Nonne ego*; ut cum interrogatione efferas. Deinde Broukh. vult, puellam se e convivio fuga proripere, quasi itura sit ad potiore. Sed ex tota Elegia et ex superioribus apparet, iras et discidium inter utrumque amantem, aliquo iam inde tempore, intercessisse, et Neseram peregre abiisse, et est adeo accipiendum, si non vult interesse meo convivio, sed cum alio potius vivere. Porro unus Broukh. cum Corvin. *fugiet*: duo, *nostrae fugiat*, unus Anglic. *nostrae fugit*, et sic nosser Regius; nec male, puto. *convivia mensae*, ut Ovid. I. Met. 165.

Forsâ Lycaonias referens convivium mensae.

vide

vide ibi Heinsum; ~~nam in aliis est comas~~. H. nostras fugiat Voss. 5. Goth. quod recepit H. Vossius. fugit Voss. 1. 4. — cara pr. vana verſ. ſequent. eſt in Goth. W.

61. *Sollicitus repetam — ſuſpiria*] Ovid. II. Met. 125.

Pectore ſollicito repetens ſuſpiria.

cf. XIII. Met. 139.

62. *Tu puer i*] i Scal. ex Exc. ſuis, etiam Statius ex coniectura; vulgo et. v. ſup. v. 6. Livineius et Muretus emendarant: *Tu puer huc*. Heinf. *Huc, puer, huc*. alius, malit: *I puer i*. H. *Tu puer, i* eſt etiam in Vind. Mon. et Voss. 5. et pr. i Zwic. 1. 2. Gotha. Statius ad I, 2, 1. p. 274 hunc locum ita citavit: *I puer, et ſeq. W.*

63. *Syrio — nardo*] Ita Broukh. ex nonnullis Statianis, Exc. Lipſii et Heinf.: vulgo, *Tyrio*. Sed *Syrium nardum* eſt a Syriis mercatoribus advectum. Plin. XII. l. 26. *In noſtro orbe proxime laudatur Syriacum*. An cum foliis et ſpiciſ ipſe frutex allatus fuerit, dubito. Unguentum ex eo confectum (cuius rationem vide ap. Plin. XIII. l. 2.) dictum et ipſum *Nardum*. Horat. II. Od. 11, 16. *Aſſyriam nardum*. Exit. H. *Syrio — nardo* etiam Ask. Vind. et Voss. 5. — Zw. 1. 2. *Tyrio*, ut Hamb. *Tyria* Goth. H. Vossius recepit *Syria — nardo*. W.

64. *implicuiſſe comas*] Ad finem huius Elegiæ libri multi, in his Guelf. 1. 4. et ant. Edd. attexunt diſtichon; *Ne tibi ſim mea lux* etc. quod infra legitur IV, 12, 1. Primus eiecit Muretus. Statius etiam alterum diſtichon v. 63. 64. pro alieno habebat. Sed ut illud poemation ſub finem libri attexi poterit: neceſſe eſt olim codices fuiſſe, qui quartum librum non haberent: cuiusmodi libri memorantur quoque, v. c. in bibliotheca Medicea. Eadem res fidem facit, omnes, quos habemus, libros ſcriptos ex uno ſpographo fluxiſſe; nam omnes, quos vidimus vel audivimus, illud exemplum ſequuntur. H. *Deblueras* Voss. 5. Caeterum poemation illud hoc loco legitur etiam in Zwic. 1. 2. Goth. non legitur hic in Voss. 4. et Monac., notante H. Vossio. W.

IN LIBR. IV.

Haec inscriptio in libris et Edd. ant. quotquot vidimus, non est: sed statim superioribus Carmen sequens attexitur *Panegyricus Messalas* inscribitur in Caiac. et aliis. *de laudibus Messalae* in Guett. 2. At in 3. *Albii Tibulli, poetae excellentiss. liber quartus incipit: Laudes Messalas; et in 4. Albii Tibulli liber quartus.* In Corviniano continuatur Elegiarum numerus, et sequitur nunc Elegia XXV. incite admodum. Titulis his nullam auctoritatem esse posse satis constat. H. Nec in Hamb. libri incipientis vestigium. W.

C A R M E N I.

Ieiunitas et exilitas huius Panegyrici in Messalam dubitare fecit viros doctos, an Tibulli esset, poetae tam elegantis et ingeniosi. A libris constanter ipsi tribuitur; accusanda itaque angusta fors naturae humanae, quod homo in elegia princeps, ad carmen heroicum non aequè idoneus fuit. Hoc est, quod veteres tam diligentes monebant, id sibi quemque scriptionis genus, eam materiam, sumere debere, quam suo ingenio convenientem, suis viribus aequam, maxime iudicaret. Huic praecepto cum non obtemperarent, multi viri, caeteroquin summi, turpiter se dederunt. Cicero, oratorum princeps, infimum inter poëtas locum vix tuetur; et quot vidimus ex nostris poëtis, qui, quam certo aliquo carminum genere compararent famam, destructum iuverunt ipsi, quod se intempestive immiscebant aliis, quibus minus pares essent? Si haec attendas, non plane est incredibile, ab ipso Tibullo hoc carmen profectum esse; inprimis, si adolescens illud scripsit, ut post Scaligerum Vulpius recte existimat; nam ex v. 121. sqq. apparet, in ipso consulatu Messalae, qui incidit in annum V. C. 723. hoc carmen scriptum esse, et quidem in ipso anni initio, si quidem in media anni parte ad bellum Actiacum cum Caesare Messala profectus est. Hinc, cum eius res gestas infra memorat, non ultra haec tempora descendere potuit. Si tamen altera ex parte hoc perpendas, ea aetate et iis temporibus scriptum putari

putari carmen illud, quibus, propter exquisitam hominum in litteris elegantiam, nihil nisi, quod cultissimum et ingeniosissimum esset, placere posset, inscriptum esse porro homini eloquentissimo et doctissimo, qualis Messala fuit, cuius benevolentiam tali carmine sibi quenquam conciliare potuisse, vix probabile sit, fieri non potest, quin vehementer addubites de auctore eius; inprimis cum novum non sit, tribui alicui ea, quae tantum aliquam cum ipsius oratione et descriptionis genere similitudinem habent, ut in Luciano saepe factum esse, aliquando, si meliori otio reddemur, docebimus; saepe etiam ea affingi, quae plane nihil cum ipso commune habent. Id quod fere ea ex causa factum est, quod, cum librarius aliquis libri exarati paginas aliquot adhuc vacuas haberet, particulam aliquam ex alio poeta vel scriptore descriptam, ne spatium vacaret, appingeret. Iam vero, qui ex eo exemplari illa describebant, ut fere erant homines indocti, ea raro, tanquam aliena, secernebant, aut saltem vacuum tituli spatium minio explendum relinquebant; quo factum est, ut sensim eiusdem auctoris ista alluta haberentur. Hoc idem contigit Virgilio (v. To. IV. p. 171. nostrae edit.), et contigisse potuit Tibullo; inprimis cum in fine libri alii codices plura, alii pauciora adiecta habent carmina, ut deinde videbimus. Accedit aliud, quod plura habemus eiusmodi carmina, serioris aetatis fetus, quibus poetica ars ad rhetoricas praeceptiunculas revocari coepit, ita ut carmina ad locos rhetoricos descripta conderentur. Quod autem in declamationibus facere solebant, ut nobis ex vetere historia nomen et factum proponerent, in quo iuvenile ingenium controversiis forensibus praeluderet, cum vel accusaret, vel defenderet, suaderet, vel dissuaderet, idem instituisse videntur magistri poetices, ut ex veteribus Augusteo inprimis, saeculo, materiem exercitationis peterent, suaeque praeceptionis exempla ipsi proponerent. In Anthologia Latina Burmanni Secundi carmina occurrunt plura, quae in hunc censum referenda sunt, ut iam ad Catelecta Virgilii monuimus. Sunt nonnulla ex iis, in quibus ingenii vena est non obscura; alia orationis ornatu ac dignitate, inprimisque Latinitate, eminent; in omnibus fere lectionis bonorum poetarum, et imitationis, etsi plerumque permolestae et ieiunae, vestigia extant plurima. Ita in Maecenatis obitum habemus elegiam, male olim Albinovano adscriptam. Nec elegiam ad Valerium Messalam, quae Virgilio perperam tribuitur, nisi inter Scholasticorum subsellia usitam esse arbitror. (Hanc rem diligentius excussam vide apud

apud Heynium ad Virg. T. IV. pag. 189. W.) In laudatione autem et commendatione magnorum virorum imprimis se iactare debuerunt illorum hominum ingenia; et ex hoc genere habendum esse arbitror Tibullo perperam tributum hoc carmen panegyricum in Messalam. Est aliud in Pisonem, Lucano vulgo adscriptum, nuper Saleo Ballo a Wernsdorf. P. L. M. To. IV. p. 236. quod si quis lecto illo altero perlegat, et, ut perlegat ac comparet, quisquis in his studiis otium collocat, auctor sum, adeo simile istius et sententiis et orationis colore deprehendet, ut ab eodem auctore utrumque profectum esse sibi facile persuadeat. Quicquid est, illud certe negari nequit, nimis tenue et ielunum, sterile et parum ingeniosum, magis rhetoricum, quam poeticum, saepe puerile esse hoc Carmen. Auctor, cum illud rhetorices praeceptum teneret, laudationem comparatione institui debere, iuvenili more, ea praeceptione usus, digressionem tædii plenam de Ulyssis itineribus instituit, quasi ea quicquam laudi Messalae amplificandae inservirent. Latinitas sane satis pura: et hac una laus carminis huius continetur: sed poetam facit ingenium. Versus vero plures asperi et duri intexti sunt. cf. Scalig. Hypercrit. p. 796. Barthius ad Statii Theb. II, 847. haec habet: — *panegyricus, quem vocant, quæ tamen humilitatem affectet id carmen, et sit oppido quædam simile Manilianæ characteri, unde suspiciones nostras alibi proponimus; quod utrum, et ubi præstiterit, ignoro. Cæterum lectio librorum est corruptissima; et constituta sunt pleraque e Scaligeri aliorumve correctione, morosa saepe et aspera.*

1. *quæquam me cognita virtus Terret*] Tres Anglicani *vivida virtus*, ut de Messala accipiendum sit; quæ lectio ex librarii errore nasci non potuit. Sic Virgil. V. Aen. 754. *bello vivida virtus*. Horat. IV. Od. 4, 10. *vividus impetus*. Ne Scaliger ex Cuiac. reposuit; vulgo ubique, *mea*. alii ex interpolatione, *tua*. H. *me* est etiam in Mon. Vind. et Voss. 5. *mea vivida* Hamb. Unde H. Voss. probat: *me vivida virtus*. Sic Virgil. Aen. V, 754.:

Exigui numero, sed bello vivida virtus.

Equidem nihil mutavi. Ac ne quis ambiguum putet, quod legitur in textu, notes velim hoc: *homo virtute cognitus*, atque his similia non nisi in bonam partem dicuntur, ut cognita virtus h. loco sine controversia sit Messalæ. Ducit eodem vox *meritas* statim sequens. W.

2. *virtus Terret, ut i. nequeant subsistere vires*] Rom. Ed. et. *Nequeant* debetur Cuiaciano; sed et exhibent libri Scali-

Scaligeri et Colbertinus: vulgo ubique *valeant*, quod videtur latini sermonis naturae convenientius esse. Horat. I. Od. 2.

*Terruit gentes, grave ne rediret
Saeculum Pyrrhae.*

Davissius ad Cic. Tusc. II, 19. hoc exemplo probabat, posse latine dici, *vereor, ut id iam non ferat quisquam*, pro eo, quod dicimus, *vereor, ut id ferat*. Sed Perizon. ad Sanct. Min. p. 816. id negabat, et nostri locum ita explicandum esse censebat: *terteor adeo, eo usque, ut*. Mihi valde probabile fit, in hoc carmine, cuius nulla satis antiqua habemus exemplaria, *nequeant* barbaro librario deberi. In Guelf. 4. et *valeant* etiam testatur librariorum stuporem in assequendo sensu. H. *Ut valeant* praebent omnia apogr. H. Voss. (Hamb.) et Zwic. quod recepi, ut iam olim feceram in edit. min. Secutus est H. Voss. Corruptelae fons in librariorum stupore quaerendus videtur, qui nescirent, constructionem verbi *terrere* similem esse verbis *metuere, timere*. Horat. Od. I, 2. v. 5.

Terruit gentes, grave ne rediret seq.

Diversum est *terrere adeo, eo usque, ne*. W.

3. *At meritas si carmina laudes deficiant*] *At* Scaliger reposuit: cum a Mureto vulgatum esset, *Ac meritas si*, quod et duo Italici cum Pocchi Exc. exhibent; et in marg. Guelf. 2. Vulgo legitur: *Incipiam tamen a meritis; si carmina laudes, Deficiant humiles, t. vel Deficiant, humilis t. H. a meritis* Zwic. et decem apogr. H. Voss. (Hamb. Goth.). *Ac* verior mihi videtur esse lectio; certe aptior in illo sententiarum nexu, quamquam *At* habet quo defendi possit. *At* est etiam in Vind. — *Tantisque humilis* post Broukhufium probavit H. Vossius; non recte. Vim quaedam in voce *humilis* esse sententia docet, nexus autem hic est: Si meritas carmina laudes deficiant, si humilis conditor tantis actis, ac quidni si, quem digne praeter te ipsum omnino nemo res tuas describere possit? — Pro *sim Bern. si. artis* Voss. 3. pr. *actis*. Pr. *chartis* Hamb. *factis*. W.

5. *Nec tua praeter te*] Utraque Ed. cum aliis, Guelf. 1. 3. 4. *te praeter*. Ed. Basil. etiam, *ne*. H. *te praeter* duo apogr. H. Voss. et Zw. Recepi cum H. Vossio. Comparat hic vir l. IV, 13, 3. Adde *te propter* I, 6, 5. et 65. I, 7, 25. II, 6, 35. *quam circum* I, 1, 23. I, 3, 68. W.

6. *Facta queat*] Ed. Rom. *queant*. Cyllenius legerat, *velit*.

7. *nec munera parva respueris*] Revocavit Broukh. plurimum lectionem. Scaligerana: *carmina*, ut in ano Statii et

Scaligeri libro erat. cf. ad III, 5, 29. Pro nec alii ne: Unus Statii etiam despueris. H. Nostra pr. parva Hamb. W.

9. *Cres tulit*] Lipf. Reg. Lep. Chres. In aliis, *Res, Tres, Tros, Cras tulit, Transtulit, Detulit.*

10. *puro*] primo Guelf. 2.

13. *Molorchis — tectis*] *tectis* est ex certa Mureti emendatione, quam Ed. Lipf. confirmat: et subierat Hercules casam sive tuguriolum Molorchis, cui forte vix exiguus agellus, nedum terrae erant. Nam vulgo legitur *terris*, unde Scaliger in prima editione faciebat *ceris* vel *gerris*, quae sunt crates, quibus parietes tenuiorum agricolarum contexti erant. H. *tectis* etiam Voss. 4. Vind. Mon. *terris* Hamb. Goth. Post v. 13. sequuntur in Voss. 5. v. 140 — 181., tum 98 — 139., tum 56 — 97., tum 14 — 55. W.

14. *Parvaeque caelestes pacavit mica*] Exemplo Heinfi et aliorum, qui, quoties *parva* occurrit, coniiciunt *parca*, licet h. l. quoque coniicere *parca — mica*. Porro *pacavit*: quod et Guelf. 1. 2. a pr. m. item 3. habent. At Broukh. ex ant. Edd. malebat, *placavit*, quod saepe cum illo variat. v. Heinf. ad Claudian. II. de Raptu Proserp. 147. ad Ovid. IV. Met. 31. Et sic Regius, Guelf. 4. Etiam et Ed. Rom. cum Veneta 1487. At Ed. anni 1500. *pacavit saepe*, 1491 et 1520. *pavit mica saepe*, quod ex commentario Cyllenii, qui ita in suo habuisse videtur, interpolarunt. Vulpinus revocavit *pacavit*, nec multum refert. Quod tamen idem vir doctus ex Horat. II. Od. 14, 6. *Non si trecentis — places illacrimabilem Plutona tauris*, de voce *placare* observat, posita de sacrificio, quamvis dii illo non exorentur, id eo pertinet, quod saepe verba, actum notantia, tantum de conatu accipienda sunt. H. *Pacavit* in apogr. H. Voss. omnibus. Revocavi tamen *placavit*, secutus Broukhufium, cuius iudicium Eichstadius etiam in Auctario critico ad Haberf. Scholas de Horat. Epist. I, 2, 45. p. 217. probatum firmavit. — V. 15. Voss. 1. hab. *inaurata* et *omina* pr. *hostia*. W.

16. 17. Hi duo versus tam ieiuni sunt, ut vix videantur a vetere poeta proficisci potuisse. H. *memor* absolute dicitur saepe, aut beneficii vel gratiae aut iniuriae. Hinc *numen memor* apud Virg. Aen. IV, 521. et *memor umbra* Valer. Flacc. I, 826. — Caeterum *sic quoque* est in Mon. W.

18. *Alter dicat opus*] *dicat*, quod iam Ald. sec. intulerat, revocavit Broukh. e libris, in his est Guelf. 3. cum a Scaligero ex Ald. pr. retractum esset *dictet*, quod tamen nec ipsum habebat, cur sperneret. Manil. II, 124.

Et tantum distasset opus.

In

In aliis, ut Guelf. 1. 4. Vicent. Ed. Lips. et Venetis (cum tamen in Rom. esset, *dicat*) legitur *dictat*. Regius, *ducat*. v. ad II, 1, 51. cf. Salmaf. ad Simmiae ovum v. 166. In nonnullis, ut Guelf. 2., hoc ordine exhibetur: *Alter opus dicat*. H. *Dicat* quatuor apogr. H. Voss. *discat* Goth. *dictat* quinq. apogr. H. Voss. (Hamb.) et Zwic. in Zwic. 2. gloss. interl. „conficit.“ W.

eod. *opus magni mirabile mundi*] Ed. Rom. et Venetae memorabile, ut alios libros legere testatur Passeratius: cum his Guelf. 1. 4. Varietas non infrequens. v. Burm. ad Ovid. IV. Met. 614.

19. *Qualis in immensum descenderit aëra tellus*] Varie haec leguntur; id, quod modo posuimus, Broukh. reposuit aut potius revocavit, cum iam Ald. pr. sic haberet, ex multorum librorum auctoritate. In Guelf. 1. 3. 4. antiquis Edd. Romana, et quae hinc propagatae, item in Vicent. et Lips. erat id, quod Ald. sec. retraxit:

Qualis in immenso descenderit aëre tellus.

in aliis, ut in Scalig.:

Qualis in immensum defederit aëra tellus.

vêt, quod Muretus reposuerat ante Scaligerum:

Qualis in immenso defederit aëre tellus.

et sic etiam Regius cum Guelf. 2. quae lectio mihi prae reliquis placet, quanquam ista Scaligeri exquisitior videri potest. Sever. Aetn. 103.

— — — — *fors data caelo*

Prima, sequuta maris, defeditque infima tellus.

Ovid. V. Fast. 13. in eadem re:

Pondere terra suo subsedit, et aequora traxit.

I. Met. 30. dixerat *terram pressam gravitate sui*. MS. Schefferi habebat *desiderit*. Sic pro illo alterum, *descendere*, occupavit libros ap. Virgil. Aen. III, 565. Ita olim dubitanter scripsi. Nunc nullus dubito, veram lectionem esse:

Qualis in immenso defederit aëre tellus.

Est enim perpetua fere illa librariorum in hac voce aberratio, ut *descendere* substituunt: v. Heins. ad Aen. III, 565. et quos laudat ibid. Burm. Proprium autem est, ut ea, quae pondere suo deorsum feruntur, *subsiderere*, *desidere*, dicantur;

tur; adeoque etiam, ut tellus *desinat in aëre*, quo circumfusa subsidit infimo loco. Sic inf. v. 151.

Nam circumfuso confidit in aëre tellus.

Scaligerana quidem lectio videri potest elegantior: *in immensum desederit aëra*. Sed ambiguum habet sententiam hoc; et in alterum consentit praeter Regium etiam Corvinianus; in promptu quoque est, intelligere, unde illa lectio orta sit; cum enim semel substitutum esset *descenderit*, mutare etiam necesse visum est alterum *in aëra*. H.

Qualis in immenso desederit aëre tellus

hab. Voss. 1, 4. et Ask. Caeteri *descenderit* ap. H. Voss. (ut Hamb.) et Zwic. *immensum aëra* Goth. W.

20. *Qualis et in curvum pontus confluxerit orbem*] Sic quoque Guelf. 2. 3. Multi, etiam Regius, *defluserit*; forte fuit, *refluserit*, ut *restuum mare* dicitur. Ed. Rom. *conflixerit*, Ven. 1500. *deflexerit*, interpolatum ex Cyllenii scriptura; Ven. 1491. *conflexerit*, Ed. 1520. *constiterit*. Similia in codd. H. *confluserit* tria apogr. H. Voss. W.

21. *Et vagus a terris qua surgere nititur aër*] ut vulgo haec leguntur, nec bonum sensum efficiunt, nec satis latine dicta sunt. Praecesserant: *descenderit*, *confluserit*, sequitur *fluat*, *claudantur*, et nunc in medio positum *nititur*, indicativo modo. Verum distinctione iuvandus est locus:

Qualis et in curvum pontus confluserit orbem,

Et, vagus a terris qua surgere nititur, aër.

uterque, aër et pontus, in orbem confluserit, *qua*, *qua* parte; nisi verius, *qui*. *a terris* est receptum a Broukh. ex Barthii Adv. III, 6. emendatione; vulgo, *e terris*. *vagus aër* est mobilis. *surgere* dixit etiam Minuc. Octav. c. 5. *Sic exhalatis terrae vaporibus, nebulas semper adolescere; quibus densatis coactisque nubes altius surgere*. H. *e terris* etiam Zwic. 1.; *vagus terris* Zwic. 2. H. Voss. *e* recepit. — *magnis* Voss. 5. superscr. *vagus*. Goth. *quis* pr. *qua*. W.

22. *Huic ut contextus passim fluat igneus aether*] Revocavimus lectionem, quae fuit ante Broukh. quae et in Guelf. 2. Edd. vet. conspicitur, nisi quod *ut* pro *et* ex Pochi et Colotianis Exc. reposuimus. *Huic*, n. aëri, *contextus* dicitur aether, quia ei est proximus. Ovid. I. Met. 28.

Proximus est aër illi levitate locoque.

ante de aethere dixerat. Lucan. IX, 7.

Qua niger astriferis connectitur aribus aër.

Aether igneus, ut Ovid. eod. loc. v. 26. *igneae convexi vis caeli*. *fluere* vero liquidae aetheris naturae accommodatum. v.

Broukh.

Broukh. *passim fluere est temere ferri*, adeoque quaquaversus, in omnes partes: ita ut ad copiam interdum referri possit. Broukhufius tamen aliam lectionem concinnavit:

Hinc ut contextis passim fluat ignibus aether.

Hinc ex quinque libris repetiit. *contextis* e duobus tantum Italis; reliqui, etiam qui *ignibus* legunt, ut Rom. Cyllenianae, Liber Guarner. Guelf. 1. 3. 4. *contextus* unanimi consensu tuentur: at Regius plane ita, ut vir doctus posuit, exhibet, praeterquam quod *et* retinet. *Ignes* tum essent sidera, quae eleganter *contexta* dicerentur, quibus aether distinctus sit. An Broukhuf. ita *ignes* acceperit, ex eius verbis non liquet; omnino enim in interpretatione parum disertus esse solet. Sed in toto loco constituendo melior suppetit alia ratio: retinenda est copula, *et*, quam maior librorum pars tuetur, et ita interpungendum:

Qualis et in curvum pontus refluxerit orbem;

Et, vagus a terris qui surgere nititur, aër

Huic et contextus passim fluat igneus aether;

ut ordo verborum sit: et qualis (quomodo) aër et contextus huic aether fluat passim. Atmosphaeram nostrae terrae bene illud exprimit: *aër, qui a terris surgere nititur*, qui altum petit. Ita omnia expeditissima sunt. Ambit autem caelum, tanquam deorum sedes, omnia, ipsumque aetherem, ut et alibi factum videas: v. c. apud Lucret. I, 1088. et 1094. H. Equidem quomodo hunc locum explicandum censeam, ipsa verborum distinctione indicavi. Agit poeta de quatuor elementis, ac postquam de terra et ponto sive aqua dixit, pergit ad aërem et ignem, quem dicit aëri contextum surgere in altum. Nam de igne agi, epitheton *igneus* nos monet. — Caeterum pr. *huic* ut est *hinc* et in duob. Voss. alii *huic et*, ut Hamb. Zwic. *fluit* Bern. W.

23. *claudantur ut omnia caelo*] Ovid. I. Met. 5.

— — *et, quod tegit omnia, caelum.*

24. *At, q.*] alii, *et*. Sic nostri. H. *At* est in Ask. Caeteri H. Vossii et nostri *Et*. W.

25. *Seu, quod spes abnuat, ultra*] Revocaveram hanc lectionem, quae est in Scaligerana, Broukhufiana, et omnibus anterioribus. Vulpus receperat lectionem quorundam

rundam librorum: *sed quod spes abnuat ultro*, quasi esset, statim, protinus. Sed *ultra* esse putabam, ultra virtutem tuam. At hoc adulatoris est, inquit Vulpus. Sed et laudationis est, exurgere, et verbis ornare res. Posuisse nostrum aiebam tria momenta, quae fere in omnibus rebus sunt, ut vel ad modum, vel ultra modum, vel intra modum aliquid sit. cf. Gronov. Obs. I, 10. Frigida haec esse fatebar. *seu quod spes abnuat ultro* Guelf. 1. et pro *abnuat*, *annuit* Guelf. 4. Ed. Rom. *Seu quod spes annuit, ultra*. Sic et Venet. 1500. at 1520. *ultra* mutavit in *ultro*, quod et in Vicent. expressum est. cf. inf. v. 201. 202. ubi sane similis verborum lusus occurrit:

*Quod tibi si versus noster totusve minasve
Vel bene sit notus, summo vel ineret in ore.*

Nimis tamen ieiunum vel sic est illud: *seu, quod spes abnuat, ultra*. Praetuli itaque in altera recensione omnino alteram lectionem: *sed quod spes abnuat ultro*. In duo membra constituuntur: Quodcunque meae Camenae poterunt audere: seu ut possint par tibi audere; h. carmen scribere, quod tuis factis dignum sit; id quod tamen omnino sperare non licet; seu ut pro laudibus tuis minus possint praestare; atque id ne locum habeat, omni ex parte verendum est; quicquid sit, omne hoc tibi vovemus. H. *sed quod spes abnuat ultro*, quod recte Heynius recepit, est etiam in Ask. et Bern. W.

26. *omne vovemus Hoc tibi*] Ita Scaliger e Cuiac. reposuit. Et sic plures, etiam Reg. Guelf. 2. et Ed. Lips. (cum Corvin.). Alii libri, in his Guelf. 1. 3. 4. et Edd. cum vulgatae inde ab Aldo, tum veteres Rom. Venetae, Vicent. et al. *movemus* habent: quod Passeratius probabat, ut esset, molimur. Aen. VII, 44.

Maius opus moveo. H.

vovemus habet etiam Zwic. 2. et unus ap. H. Voss. — *movemus* Zwic. 1. Vind. Mon. et tres Voss. Hoc recepit H. Vossius. W.

27. *nec tanto careat mihi carmine charta*] Sic quoque Guelf. 2. 3. Putes adumbratum ex Horat. IV. Od. 9, 30.

— *Non ego te meis
Chartis inornatum flebo.*

Ceterum nescio an *ne* praestet: ut sit, dummodo tu mihi non illaudatus abeas; et est hoc in Guelf. 1. 3. 4. *Car-*
mine

mine Scaliger reposuit ex Guisciano, et sic plerique (etiam Corvin.) cum edd. vett. *tibi carmine*. Guelf. 1. In superioribus Edd. inde ab Aldo erat *nomine*, quod et Regius habet, et praetulerim ipse propter *tò tanto*. Unus Vatic. *pondere*. Omnino praeferenda lectio: *nomine*. Dicit enim, nolle se admittere, ut *charta*, carmen suum, (ut v. 5.) vacet a Messalae laudibus. H. *Pondere*, quod recepit H. Vossius, est etiam in Goth. et in marg. Ask. Caeteri ap. H. Voss. (Hamb.) habent *carmine*, etiam Zw. Pro *charta* Bern. *meta* a prim. man. W.

28. *quantquam antiquae gentis superant tibi laudes*] Aldina sec. intulerat *superent*. Regius *superant gentis*.

30. *quid quaque index sub imagine dicat*] Ita Scaliger restituit ex Guisc. Corrupte vulgo, *quid qua index*, vel *iudex*. Ed. Rom. sicut tres Statiani, *quidquam*; at Venetae cum Vicent. *quicquid iudex*. Quanto vero melius expressit istam sententiam Sannazar. II. Eleg. 1, 27.

Maiorum tua non titulis innixa recumbit

Gloria, nec priscis gessit imaginibus;

Sed certat magnos virtute antro parentes,

Aeternum et vera laude parare decus.

Nec tua facta olim titulo breve marmor habebit;

Immensum magni carminis illud opus. H.

Quid quaque index est etiam in Voss. 3. Caeteri aberrant, etiam Zwic. 1. 2. in quib. *quicquid index* et *quid qua index*. Hamb. *quam iudex*. Goth. *quidquam*. W.

32. *Quam tibi maiores, maius decus ipse futuris*] Ultima vox est reposita a Broukh. e duobus libris, quibus accedit Regius et Guelf. 2.; et sic Cyllenius legisse videtur; fuit quoque in Edd. Ald. sec. et hinc transcriptis. Scaliger vitiosam veterem lectionem reduxerat, *futurus*; quod paullo immodestius dictum videbatur Broukhufio, quasi maiores, tam illustri gentis, laudibus suis obscurare Messala posset. Sed sunt eiusmodi plura in laudem inurbane et inclementer dicta in hoc carmine. In Palatin. *in avis pro maius*.

33. *At tua non titulus capiet sub nomine facta*] Sic vulgo: nisi quod Reg. et Ed. Lipf. et aliae *titulis*. Correxerit Ald. sec. Deinde Pocchi et Lipsii Exc. cum duobus Italicis: *sub stemmate*, quo alludebat Passeratii liber, in quo *temmate*. Est haec haud dubie vera lectio. In imaginum vicem subierant *stemmata*, de quibus v. Lipsium Elect. I, 29. Post *aeterno* a multis interpungitur, ut iungatur

gatur cum nomine. H. nomine perperam etiam in Zw. 1. 2. et in apogr. H. Voss. ut Hamb. *At — sed.* vide ad T. I, 5, 20. Obsf. — Caeterum non satisfaciunt quae Lipsius Elector. I. c. 29. disputavit, Ac vultus quidem maiorum cera expressi quales fuerint, docet in primis Polybius lib. 6, cap. 53. et doctissimus eius editor Schweighaeuserus T. 6. p. 392. seq. Ab his plane diversa stemmata. Plin. H. N. l. 35, 2.: „Apud maiores in atriis expressi cera vultus singulis disponebantur armariis, ut essent imagines quae comitarentur gentilitia funera. *Stemmata vero lineis discurrebant ad imagines pictas.*“ Add. Senec. d. benef. l. 3. c. 28.: „Qui imagines in atrio exponunt et nomina familiarum suarum longo ordine ac multis stemmatum illigula flexuris in parte prima aedium collocant caet.“ W.

36. *vincto pede*] alii *iuncto*. Male. v. ad I, 1, 64. H. Verba: *quique canent vincto pede quique soluto*, subiectum continent verbi convenient; deinde in his: *cupidi componere laudes*, causa est, cur veniant. Perperam igitur H. Vossius *canant* recepit. — Zwic. *canunt. conveniuntque* Hamb. id. *iuncto pede*, Bern. *pedeque sine quique*. un. Voss. *quisque*. W.

37. *Quis potior, certamen erit*] *Potior* sc. in carmine. Sic Broukh. e libris: sic et Regius, Guelf. 3. cum Ed. Rom. Vulgo: *Quis potius*. at Ald. sec. *Queis potius*; sicque Scaliger. Itaque etiam Corvin. Deinde Ed. Rom. cum uno Broukh. et uno Gebh. *certamen eris*. Ferri posset, si esset: *Queis magnum certamen eris*. Paulo aliter ac in illo Virgiliis:

Et certamen erat Corydon cum Thyrside magnam.

Paullo post pro *victor* eruditus Britannus (Jortin) in Miscell. Obsf. Vol. II. p. 247, malebat *victus*, recte reprehensus a Batavis.

38. Un. Voss. *et*, un. *adscribam*. W.

39. *Nam quis te maiora gerit castrisque forove*] Ita universe de gente Valeria auctor panegyrici in Messalam, in Catalect. Virg. 43. p. 193.

Castra foro solitos, urbi praeponere castra etc.

Nam quis te Scaliger ex Cuiac. reposuit; vulgo legitur: *Quisque tibi*. In nonnullis, ut in Regio, *Quis tibi nam*, vel *iam*, *Quis* vel *Qui te nam*, (*Quis te iam* Corvin.) Ed. Rom. *Nec quisquam*, ut Doussa emendabat. Quae omnia inde nata, quod prima vox, *nam*, exciderat, ut non

non raro in libris factum. Sic sup. I, 1, 63. cum *flebis* omiſſa eſſet, Regius interpolat: *Non tua ſunt in me duro p.* cf. I, 2, 63. 9, 63. 10, 26. inf. v. 91. IV, 5, 1. et 13. Et in Ovid. I. Met. 15. vera lectio haud dubie eſt;

*Utque erat et tellus illic, qua pontus et aër,
Sic erat inſtabilis tellus —*

Cum primum vocabulum excidiſſet, tam putidae illae lectiones, quae vulgo circumferuntur, correctoribus vel librariis ſubnatae ſunt. Eod. lib. v. 441. de Apolline Pythone interimente :

*Hunc Deus arcitenens et nunquam talibus armis
Ante, niſi in damis capreisquo fugacibus, uſus,
Millo gravem telis —
Perdidit.*

Hic vero illa, *Deus arcitenens et nunquam talibus armis uſus*, parum bene cohaerent. Fuiſſe puto:

Hanc Deus arcitenens, non unquam t.

Scriptum erat *n̄ unquam*, cum virgula tranſverſa, quod cum pro una voce accepiffet librarius, verſui fulciendo ſuppoſuit particulam. Sed ut ad noſtrum redeamus, in omnibus libris aiunt eſſe *chartiſve forove*. Et ſic noſtri quoque habent, cum Guelf. 2. 3. Unde itaque vulgatam *caſtris* natam dicemus? Puto eam Cyllenio deberi, qui in commentariis ſuis ita praefixum habet, unde in Edd. Venetas venit. Vera tamen haud dubie eſt lectio *caſtris* eamque Corvin. et Guelf. 1. 4. quoque firmat. Eadem varietas in Culice v. 24.

In Guelf. 2. poſt vſ. 38. ſequuntur vſſ. 45. 46. 47. *Nam ſeu diverſi — Non alius — Sit placanda —*. Nunc ſequuntur: *Nec quiſquam maiora gerit —* vſſ. 39. 40. ſqq. Et poſt 44. *Inſtabilis —* ſequitur 48. *Non Pylos.* H. *Quis te nam* H. Voſſ. ſine librorum auctoritate. Apogr. H. Voſſ. habent alii *quiſque tibi*, alii *quis tibi nam*. Hamb. *que tibi pr. quis te*. Zwic. 1. 2. *quiſque*. *Caſtrisve*, quod cum Cyllenio hab. Ald. 1. 2., eſt etiam in Bern., et in Zwic. 1. ſuperſcr. Caeteri *chartiſve* vel *cartiſve*. W.

40. *Nec tamen hinc aut hinc*] Ita et Rom. Sed plerique, etiam Cuiac. *hic aut hic*; nempe omiſſa erat virgula. Nonnulli *haec aut haec*, forte pro *hac aut hac*. Ed. Col. *Nec tamen hinc veniet.* H. *Haec tamen pr. Nec tamen* Goth. *hic aut hic* omnia apogr. H. Voſſ. et Zwic. In Hamb. deeſt hic verſus. W.

41. *Iuſta*

41. *Iusta pari premitur veluti cum pondere libra*] *Prudent. Peristeph. IV, 11.*

*Quum Deus, dextram quatiens coruscam,
Nube subnixus veniet rubente,
Gentibus iustam positurus aequo Pondere libram.*

44. *Instabilis natat alterno depressior orbe*] *Ed. Vident. Lips. cum aliis compressior; alii corrupte, depressior.* Deinde ex uno notatum viderat *Broukh. natat*, unde malebat: *Alterno instabilis natat.* Male. Elegans enim de omni motu incerto, fluctuante et tremulo, vocabulum est *natare*; et est ea sollennis permutatio, ut *nutare* librarii substituunt. Sic in *Curt. IV, 9, 20. obstrepebat hinc metus; praeter hunc invicem natantium clamor*; in libris est *mutantium, nutantium*; hoc *Snakenb. et Heusing. P. in Emendat. p. 218. probant*, nescio quam bene; modo *natantium* explices *fluctuantium. H. Sane natare est huc illic ferri, nutare, vacillare. Translate de animo dixit fluctuante Horat. Sat. II. 7, 6:*

*Pars hominum vitiis gaudet constanter et urget
Propositum: pars multa natat, modo recta capeffens,
Interdum pravis obnoxia.*

Senec. Epist. 35.: Mutatio voluntatis indicat animum natat seq. *W.*

45. *diversi fremat inconstantia vulgi*] *Unus Stat. divisi. v. Heinsl. ad Ovid. III. Met. 381. diversum est dissentiens, in diversas partes tractum. cf. Broukh. qui multipliciter variari lectionem in hoc versu ait. Nec tamen alia nobis occurrit, quam in Ed. Lips. fremit et dives si, mox: sitque placanda. H. Diversi fremat Zwic. 1. dives si fremet Zwic. 2. cum gloss. interl. furiat. Goth. divisi et premat. Hamb. fremit. alii dimissi. W.*

48. *aut Ithace*] *Rom. et Venetae, Guelf. 1. atque.*

49. *Ulißem Zw. 2. Ulixem Hamb. un. Voss. Ulixens. W.*

51. *fertilibus — horis*] *Barth. Advers. XVII, 4. vertilibus emendabat. perperam. v. not. Mox malo decurreret. et est hoc in Guelf. 2. 3. H. Bene iam Gronov. Diarr. c. 26. p. 265. defendit fertilibus horis. — Decurreret octo apogr. H. Voss. (Hamb. Goth.) et Zwic. 1. quod recepit H. Vossius. Sed quum vixerit h. l. vim perfecti proprie dicti habeat nec pro aoristo positum sit, lectionem non mutavi. Hoc enim perfectum est in numero temporum praec-*

praesentium et recte iungitur cum alio perfecto non minus quam cum tempore aliquo praesente. W.

52. *erraverit*] Basil. *decurrerit* ex sup. versu. H. *orbes* Goth. W.

53. *Qua maris extremis tellus excluditur undis*] *Excluditur* tacite recepit Broukh. ex Exc. Pocchi et Colotii, editionibusque Ven. et Reg. Lep. Et sic Ed. Lips. ac Vicent. Vulgo, etiam Guelff. omnes *includitur*, quod hic praetulerim; nam fere *ambiri*, *cingi*, *coërceri*, *contineri*, mari dicitur tellus. At *excluditur*, nisi pro simplici, *clauditur*, accipias, sensum vix habet. *Extremae undae* sunt ultra quas nil est, quae *ὀρίζουσα*. Sever. Aetn. 94.

*Quaecunque immensas terrae se porrigit orbis,
Extremique maris curvis incingitur undis.*

ubi *curvae undae* eleganter dictae, qui orbis in ea parte inclinatur; nisi de Oceano curvum littus ambiente accipere praestat; ut sup. v. 20. *pontus in curvum orbem confluisse* dicebatur. In Fragm. de Navig. German. ap. Sen. Suafor. I.

— — — *extremaque littora mundi.*

versus septentrionem. Eleg. in Obit. Maecenat. II, 20.

— — — — — *arenas*

Littore in extremo — quas simul unda movet.

de Erythraeo loquitur; et est etiam libris, *Littore Erythraeo*, sed illud vere. Forte etiam legendum, *quas tremula unda movet*. H. *Includitur* omnia apogr. H. Vossii (Hamb. Goth.), quod restitui cum H. Voss. probatum etiam Heynio. — *externis* Hamb. W.

55. *Nec valuit Lotos coeptos avertere cursus*] *Nec* Broukh. e libris; ut respondeant sibi copulae: *Ciconumque* — *Nec*. Vulgo, *Non*. *Lotos* depromsit Scaliger ex divite penu, Cuiaciano libro, cui Colotii collationes et unus Heinssii accedunt. Vulgo, *Cyclops*, de quo demum v. seq. agitur. Duo Statii: *tempus*; eiusdem unus, *convertere cursus*. ut Guelf. 2. *Non valuit Cyclops tempus convertere cursus*. quam corrupte! Cuiacianus etiam *captos* — *cursus*; minus bene; etsi ferri potest. H. *Nec septem* apogr. H. Voss. *Non* Hamb. Goth. Zwic. 1. 2. *Cotos* hab. Ask. *Cyclops* Hamb. Goth. Zwic. 2. *Ciclops* Zwic. 1. W.

56. *Cessit*] valde languet hoc vocabulum, quanquam de eius veritate non dubito: est enim, *Nec is valuit avertere cursum*.

57. *Victa*

57. *Victa Maroneo foedatus lumina vino*] *Victa* etiam Regius, Guelff. 1. 2. 4. Liber Laudi et unus Anglic. *Vincta*, quod hic non placet. v. ad I, 2, 2. Cyllenii liber *Uncta*. v. ad I, 1, 64. Ed. Lips. Guelf. 3. cum aliis *Uncta*, forte *Usta*. Sed hoc locum habere nequit, cum *victa Baccho lumina* iungi necesse sit. *Una lumina* multo minus bene coniciebat Barth. ap. Broukh. H. *Victa* Zwic. 1. *Uncta* tria apogr. H. Voss. (Goth.) un. hab. *unica marmoreo*, unde notat H. Voss. ortum esse *uncta ex unica*. W.

58. *Vexit ut Aeolios* corr. Burmann. ad Propert. p. 610. Ita vero putares, statim ab Aeoli insula tendisse Ulysssem ad Laelstrygones. H. *vexitque* Voss. 1. pr. *vexit et*. Bern. *textit*. Hamb. *vixit*. W.

59. *Incultos adiit*] Forte excidit copula *que*: *Incultosque adiit* L. H. Nihil deesse mihi visum est. vid. Obs. I, 5, 23. W.

60. *Nobilis Artacie gelida quos irrigat unda*] Ed. Rom. *Attracie*, Lips. *Artatie*, Regius *Athracie*, Guelf. 2. a m. sec. *Arfacie*. At *Ἀρταχίη* apud Homerum est; et sic iam emendatum in Aldd. Tum vulgo legitur *gelidos*; *gelidæ* Muretus, *gelida* Broukh. reposuit ex Scaligeri emendatione et tribus libris; qui etiam emendarat sic, ut e libro Mattii notavit Broukh., *mobilis Artacie*, quod esset rapidus, celer, ut Horat. I, 7, 14. cf. Burman. in Misc. Obs. Vol. VIII. p. 405. Variat quoque in libris *Artacie* et *Artaciae*, utrumque bene: ut *unda* sit vel sextus vel primus casus. Broukh. cum in Cuiacii libro invenisset *erigit*, hinc faciebat:

Mobilis Artacie gelida quo se exigit unda.

Heinsius vero in eo quaerebat: *egerit*. Sed natum puto illud ex scriptura *irigat*. H. *Atraciae* Ask. *Artaciae* Mon. Illatus genitivus est ab iis, qui verba *gelida unda* pro nominativis habebant. Hinc postea ortum *gelidos*, quod hab. quinq. apogr. H. Voss. (Hamb. Goth.) Zwic. — *Antiphatemque et Arcadiae* Hamb. — Mox idem *clarae vertuntur*. W.

62. *Quamvis illa foret Solis genus*] Edd. Ven. 1475. et Reg. Lep. quibus accedit Lipsiensis, *illa ceres*, unde Barthius Advers. IX, 19. facit, *illam eret*, et Broukh. recepit, *inliceret*. Sed aliud quid in ista scriptura latere videtur; nisi ea mera librarii aberratio in certo scripturae charactero est. H. *illa foret* apogr. H. Voss. et Zwic. 1. quod mutandum non est. Zwic. 2. *ceres*, H. Voss. scripsit *illiceret*. — Ask. ut *herbis*. W.

63. *Aptaque*] Placuit igitur hoc poëtae? non: *Doctaque*. Sed et vl. 82. *quis te tenet aptius artes?*

64. *Cim-*

64. *Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces*] *Cimmeriorum* emendavit Broukh. cum esset *Cimmerion* vel *Cimmerion*; ceteras depravationes memorare piget. Forte tamen noster affectavit graecam flexionem. *Cimmerium* verum putabat Pierius ad Aen. I, 34. quo offensi nonnulli censuerunt legendum: *Cinimerium obscuras etiam concessit*. *Arces* est in omnibus libris. Editiones tamen ante Statium *oras* exhibent, quod non tam ex Brixiana transiit, ut Broukh. existimat, sed ex Cyllenii commentariis, qui illud in suo habuisse videtur. et est quoque in Guelf. 1. 4. Homerus Odyss. 2, 14. etiam πόλιν memorat: H. *Cimmeriorum* Voss. 1. et Ask. *Cimmerion* Zwic. 1. 2. uterque cum gloss. marg. „graece positus popillus.“ Recepit hoc H. Voss., cuius apograph. praebent *Cimmerion* (Hamb.) *Cimerion*, *Cymenion*, *Cymonion*, *Cymemon* (Goth.). — *aures* Goth. unde ort. *oras*. W.

65. *Quis nunquam candente dies apparuit ortu*] duo Italici, unus Gebhardi cum Ed. Rom. *aestu*. H. *Quis* Zwic. 1. c. gloss. interl. „quibus abl.“ Zwic. 2. idem, c. gloss. qbus. *Qui* un. Voss. *candente* duo Voss. et Mon. H. Vossius recepit *aestu*, sed *candente ortu* recte defendit Hulschk. p. 14. Ac cur non pro: *dies splendens apparuit*, dici possit: *dies apparuit splendente ortu*? W.

66. *Sive supra terras Phoebus, seu curreret infra*] Sic Ed. Lips. At plures libri, (cum Corvin.) *Seu supra*. Reg. Lep. et Vicent. *Sive super*, eaque vulgata erat lectio ante Scalig. H. *super* — *sive* Goth. H. Voss. recepit *super*. Male. cf. Virgil. Aen. IX, 553.: *et saltu supra venabula fertur*. Accedit h. l. oppositum *infra*. W.

67. *Vidit ut inferno Plutonis subdita regno M.*] Ita Broukh. ex Fruterii et Heinsii emendatione, iam Passeratius probata, restituit; et sic diserte Guelf. 3. etiam *ut*, porro cum aliis Regius, Guelf. 4. et Rom. Ed. nisi quod *et* habent. Sed et id mendum sublatum in Edd. Venetis ex Cyllenii commentariis, qui veram lectionem praefixerat; quae et in Vicent. erat. At 1520. *regna* exhibet. Vulgo inde ab Aldo legebatur:

Vidit ut inferno Plutoni subdita regna.

Sed et in libris, qui hoc tuentur, ut in Guelf. 1. est vel *et* vel *Plutonis*. Tentat quoque locum Columb. ad Anonym. de Ulyx. Error. p. 117. sed parum scite. H. Sed in epistola ad Hansf. p. 179. coniecit ut iam editum est. Caeterum exhibent incorruptum totum hoc distichon Voss. 1. 3. et Bern. — Zwic. 1.

Zwic. 1. *subdita regno*, Zwic. 2. *subdita regna. et pr.* 14 Hamb. et Goth. — Mf. Schefferi: *Videt et — discurrebat undis*. Goth. *mediis — undis*. — *Undis* et Zwic. et plures ap. H. Voss. W.

68. *Magna deum proles levibus discurreret umbris*] Quorsum *levibus umbris* pertineat, non dixerim, et Broukhium cum Burmanno Sec. ad Propert. III, 11, 33. in his acquiescere potuisse miror. Scilicet neuter interpretationem adiecit. Passeratius videtur accipere, *in forma umbrarum*: forte hoc modo: ut ipsi heroes sint leves umbrae: adeoque habitum et formam umbrarum habent: atque sic *discurrunt levibus umbris*, ut diceres aliquem *incedere forma humana*. Hoc si latine dici posset, conveniret Homero, Odyss. 2, 218. apud quem mater Ulysses edocet, in inferis tantum εἰδῶλον corporum esse. Dicas omissum *in*, ut sit, *in umbris*, h. *inter umbras*, inter animas; ad quam rationem propius unus Statii: *mediis — umbris*. Atqui etiam hoc durissimum est: *discurrere umbris*, pro, *in umbris*, et hoc, *inter umbras*. Poterat sic saltem scribi: *Vidit ut — levibus discurret in umbris*. Alia ratio, nam omnes inibimus vias, quas ingredi licet, esset haec, ut *umbris* sit casus seu instrumenti seu partis: heroës discurrere in locis inferis, *umbris*, quoad umbras; cum φρήν, diviniore pars (φρένες II. ψ, 104.) in caelo sit, Od. 2, 600. sqq. (Inventa sequentium aetatum sunt Elysius campus, Hadī confinis, multoque magis descensus et ascensus in eum ex caelo: v. c. Quintus Cal. XIV, 223. sqq. cf. Exc. VIII. ad Aen. VI.) ψυχὴν autem, animam animale dicat, in Haden descendat: ut Hesiod. Scut. 151. Τῶν καὶ ψυχῶν μὲν χθόνα δύνουσι "Αἴδος εἶσω. Hic autem illa εἰδῶλον, corporis pristini simulacrum, est, umbrae simile. cf. II. ψ, 65. sqq. 72. Odyss. 2, 217. sqq. et al. Nostri cum multis aliis (etiam Corvin. Guelf. 1. et adscripto altero 2. 3.) et vett. edd. ante Aldum *undis* habent, varietate, quae supra fuit III, 5, 21. Sed eae in locis inferis *pigrae* sunt, nec *leves* dici possunt, quod *umbrarum* est epitheton, v. c. Senec. Oedip. 552. Unus Broukh. habet, *magnis undis*; neque tamen in iis currunt umbrae. An legendum esse dicemus: *ut — Magna deum proles levibus par curreret umbris*. αἰθέροι, ut Odyss. 2, 206. ταὶ δὲ σκῆαι αἰθέρουσι. 2, 495. Praestat hoc, quam si *Mixta deum proles levibus discurreret umbris* coniicias: ut sit: *proles deum mixta umbris*. Nam *magna deum proles* manifestum est Homericum illud θεῶν ἐρικυδέα τέκνα. cf. not. Ceterum ex h. l. constitui posse videtur alius locus Severi Aetn. 76. de poetis:

Sub

*Sub terris nigras videntur carmine Manes,
Atque inter cineres Ditis pallentia regna.*

Forte legendum, *viderunt currere Manes*; nam *carmine*, licet de incantatione accipias, v. Senec. Oedip. 561., parum aptum est; nisi dicas, *viderunt carmine* esse: narrant in suis carminibus Manes et loca infera tanquam a se visa. *Inter cineres* dicere videtur, quia, mactata pecude nigra, fiebat evocatio. v. Aen. VI, 253. Nisi Homerum Odyss. 1. respexit Severus, et legendum:

Atque in Cimmeriis Ditis pallentia regna. H.

Nobis Passeratii explicatio vera visa est. W.

69. *Praeteriitque cita Sirenum littora puppi*] Ed. Lips. *Praetereunt*, et Guarner. *erta pr. cita*, puto librarii vitio.

70. *Illum inter geminae nantem confinia mortis*] Ita Scaliger ex Cuiaciano correxit, ut ante eum fecerant viri docti. Accedunt duo Anglicani, Guelf. 3. Vulgo: *Illum tergeminae*. Ed. Colin. 1530. corruptior: *Illum per geminae*. At Edd. Rom. Brix. et Venetae cum duobus Italis, adde Guelf. 1. 4., *tergemi — montis*; quod non spernendum; nam erant duo scopuli, in quibus Scylla et Charybdis antra tenebant. v. Homer. Odyss. μ, 73. et inter hos στεγνώτος. ibid. 234. adeoque: *inter gemini confinia montis*. H. *tergeminae* quatuor apogr. H. Voss. (Hamb.) et Zwic. 1. 2. *illas te geminae* Bern. at quatuor apogr. H. Voss. *inter geminae*. H. Voss. recepit *per geminae*. — Cyllen. *tergemi montis*, sed Claudian. XLIV, 70. dixit idem: *geminæ confinia mortis*. — In Goth. deest hic versus. W.

71. *Nec Scyllae saevo conterruit impetus ore*] Rom. Ed. et Cyllen. *scevo*. Ore Scaliger ex Cuiac. reposuit: cui suffragantur Pocchi et Lipsii Exc. cum duobus Italis. In ceteris legitur *orbe*, variatione sollenni. v. Heins. ad Ovid. XV. Met. 274. Explicabant hoc de vorticibus maris. Sed recte *ore saevo*, quia homines sex ex navi abreptos comedebat. H. *ore* quatuor apogr. H. Voss. caeter. *orbe*, ut Goth. Hamb. Zwic. — *saevo* Hamb. ut semper. W.

72. *Quum canibus rabidas inter freta sorberet undas*] Posueram in prima editione verba, ut sunt in editione Broukh. quamquam in iis offendeant illa: *inter freta*, et, *rabidas canibus undas*. *rabidas* ex libris, et Guelf. 2. v. Burm. ad Ovid. I. Met. 36. at *sorberet* ex Heinsii et Gayeti emendatione recte receptum censebam; nam ante eum a Romanis inde, ut est in Regio quoque et Guelf., legebatur:

Quum canibus rapidas inter freta sorperet undas.

quod

quod et Vulpius revocavit. Sed, ut serpere dici possit Scylla, quod duodecim pedes habuit, ita horum verborum ne constructio quidem idonea institui potest. Hinc certatim viri docti emendatione iuvare locum studuerunt. Passeratus legebat:

Quum canibus rabida subter freta serperet unda.

vel:

Quum canibus rapidas inter fera serperet undas.

Heinlius:

Quum canibus rabidas intorta resorberet undas.

vel *intortis ferveret undas*; et in notis ad Ovid. II. Am. 16, 26. *raptas inter freta sorberet undas*; in Advers. vero I, c. 13.

Quum canibus rabidas inter freta ferveret undas.

(quam correctionem, verbi *fervere* activo significato positi exemplum desiderans, Schraderus improbavit ad Musaeum p. 299. W.) Broukhuisius autem:

Quum canibus rabidas inter fera ferveret undas.

fera est in duobus Italicois, item in libro Schefferi et Guelf. 2. pro var. lect. Sic variatur inf. v. 124. Apud Valer. I, 74.

— — *superet magis et freta iussa capeffat?*

malim *fera iussa*; ut nunc video etiam coniecisse Crusium in Probab. Crit. p. 48. Quantum equidem assequor, latet fraus in vocibus: *inter freta*. In Edit. Ven. 1475. Reg. Lep. Vicent. et Lips. legitur: *sic in freta serperet*: unde, puto, optime legemus:

Quum canibus rabidas succincta resorberet undas.

Probavit emendationem Burmann. Sec. ad Propert. p. 611. firmatque locis Ovid. Met. XIII, 730. sq. Epist. XII, 125. sq. *Canibus succincta Scylla*, ut sup. III, 4, 89., perpetuo fere epitheto. *resorbere* proprie de vorticibus istis et fluctibus, ut Homerus ἀναρροῖσθαι. Minuc. Octav. c. 3. *nunc relabens ac vestigia retrahens in sese resorberet fluctus*. Horat. II. Od. 7, 15.

Te rursus in bellum resorbens

Unda fretis tulit aestuosus.

cf. Heinf. ad Ovid. II. Am. 16, 26. vide etiam Ovid. Epist. XII, 125. Drakenb. ad Silium II, 307. Crusius aliam emendationem proposuit in Probab. Crit. c. 26.

Nec Scyllae saevo conterruit impetu turbo,

Quae canibus rabidis infesta reverberat undas.

Haec

Haec aliquantum a vulgata scriptura recedunt. Priorem versum mutatum nolim. Poëta Scyllam hic tanquam monstrum, Homero auctore, non tanquam turbinem et vorticofam voraginem describit. Hinc ei os bene tribuere poterat. Versum 72. reliqui, ut olim editus legitur: quandoquidem nulla est certa emendatio, etsi recte fieri potest non uno modo. H. H. Voss. recepit *fera*, assentientibus quatuor apogr. — Zwic. 1. 2. sic in pr. inter et *rapidus*. Goth. *manibus*. Bern. in margin. ab alia man. *Cum canibus rabidas intus freta separat undas*. Equidem, ut in loco tam multis coniecturis vexato, nihil mutavi. Fortasse tamen *canibus freta* dictum est pr. *canibus adiuta*, h. e. canibus serperet. Vide quae monui ad Virg. Aen. IV, 245. Ac quum collocatio verborum: *rabidas inter serperet undas*, usitata sit, statuendum est, *freta* audacius his esse interpositum, de qua re in tali carmine non sum sollicitus. W.

73. *suo consumpsit more*] h. ut ingenium ipsius erat. Regius, Ed. Rom. cum permultis, etiam Guelf. *in ore*, errore proclivi et frequenti: v. Heins. ad Ovid. Epist. X, 137. Similiter apud Propert. II, 1, 46.

Qua pote quisque, in ea conterat arte diem

in *Regio mea*. Crusius in Prob. Crit. l. l. legebat:

Nec violenta sua consumpsit morte Charybdis.

Heinsius iuvenis: *sua c. mole*. Neutrum feliciter; etsi fatendum est, otiosum esse versus fulcrum *in suo more*. H. in ore etiam quatuor apogr. H. Voss. (Hamb. Goth.) et Zw. 2. *more* Zwic. 1. H. Vossius scripsit *in orbe* de coniectura. W.

75. *Vel si interrupto nudaret gurgite pontum*] Anglicani tres, *aequore*. Virgil. Aen. III, 421. de eadem Charybdi:

— *atque imo barathri ter gurgite vastos*

Sorbet in abruptum fluctus. H.

Un. Voss. *nudaret*. Bern. *interrupta*. H. Voss. de coniectura recepit: *Vel si infra rupto caet* quod quomodo intelligi velit, ex eius nota discas ad hunc locum. W.

76. *violata — pascua*] Rom. et quae inde propagatae, cum uno Anglic. Guelf. 1. 4. *violenta*. Correxerit Muret. Eadem varietas erat I, 6, 47. H. Mox *calypsos* Hamb. W.

78. *Finis et erroris miser*] Ita dicendum, epitheton a misero Ulyssae translatum esse ad errores. Sed lectio haec a mera oscitatione in Ed. Scalig. profecta, cum secundum codd. (in his est Guelf. 3. 4.) ex Ald. pr. repeti deberet *er-*

rorum miseri. Hoc Ald. sec. emendatius dederat: *errorum misero*; hoc quoque Exc. Pocchi, et unus Broukh. cum Guelf. 1. et e corr. 2. tuentur. H. *Finis et errorum misero*, quod ex Ald. 2. Muretus, Statius, alii receperunt, est etiam in Bern. et Ask. Caeteri aberrant. W.

79. *seu nostras inter sunt cognita terras*] Ed. Reg. Lep. Rom. cum Venetis, *intersunt*. Basil. *sint*. Ed. Lipf. *nostris* — *terris*. Utrum ἐν τῇ ἔσω θαλάσῃ Ulixes erraverit κατὰ Ἀποσταρχον, an ἐν τῇ ἔξω κατὰ Κρίτητα, est inter vanas grammaticorum quaestiones ap. Gellium XIV, 6. vix satis docte ita statuentem. H. *nostras intersunt* Zwic. 1. *nostris intersunt* Zwic. 2. *intersuit* Voss. 5. W.

81. *Sit labor illius, tua dum facundia maior*] *Sit labor illius* sc. maior. Ayrman. Vita Tibulli §. 25. corrigebat: *Sint*. Rutil. I, 274.

Hic et Praefecti natu praetoria rexit;

Sed menti et linguae gloria maior inest.

82. *Iam te non alius belli tenet aptius artes*] Recte (etiam Burmanni Sec. ad Anthol. T. I. p. 297. iudicio) Broukh. ex Exc. Pocchi et duobus Anglic. *Iam*; vulgo *Nam*. porro Ed. Rom. cum aliis apud Broukh. adde Guelf. 3. *belli* — *artem*. H. *Iam* est etiam in text. edit. Passerat. et hab. idem Ask. Voss. 2. et Bern. *Nam* contra Zwic. 1. 2. Hamb. Goth. al. W.

83. *tutam castris praeducere fossium*] *praeducere* emendatum a Mureto et Statio e libb. quibus accedit Guelf. 2. 3. Antea edebatur *deducere*: sic vulgo codd. In aliis, *producere*, *perducere*: sic inf. v. 89. variatur et 92. Regius, *praeposere*. Sed *praeducere* proprium in ea re. v. Obss. Misc. Vol. VIII. p. 333. H. *Praeducere* multi ap. H. Voss. *perducere* perperam Zwic. 1. 2. Goth. *producere* Voss. 4. *Quam deceat castris tutam* Hamb. *doceat* nonnull. W.

84. *adversos hosti defigere cervos*] vulgo in libris et Edd. ant. legitur *nervos*, quod de machinis bellicis accipiebant; in uno Statii *vernos*. Sed *cervos* ex Guellii ad Virgil. Ecl. 2, 29. emendatione recepit Scaliger; et sic in uno Ital. et in Ed. Rom. quanquam Cyllenius *nervos* praefixum habet; adde Corvin. *Cervos* legendum esse vidit etiam Marc. Donat. ad Liv. XLIV, 11. Regius porro *defingere* vitio tollenni. v. Heinf. ad Ovid. IV. Met. 141. Epist. XI, 117. H. *cervos* Voss. 2. 3. 5. *nervos* quatuor ap. H. Voss. (Hamb. Goth.) et Zwic. 1. adiecta gloss. interl. „instrumenta bellica, et balista, phalarica, scorpio, et alia.“ Zwic. 2. h. gloss. „vallós.“ Un. ap. H. Voss. *nervos*, un. *vernos*. W.

85. *ducto*

85. *ducto — vallo*] Heinſius mallet *structo*, quia modo *praeducere*. Sed *ducere vallum* proprie dicitur.

86. *Montibus Mon.* — pr. ut un. Voſſ. et. — pr. *erumpat* Goth. *educat* ex antecedent. *ducto* corruptum. — Verſ. 87. et pr. ut Mon. et Hamb. — Pro et *arduus* hab. et *tardius* Zwic. 2. W.

88. *Laudis et affiduo vigeat certamine miles*] Broukh. ad laudationem caſtrenſem refert. v. ad I, 1, 75. Verum id coactum et anguſtum eſt, ut iam Vulpius vidit, nec cum antecedente ſermone convenit. Sed, ut fere Cyllenius olim explicuit, Meſſalam dicit optime noſſe, qui locus caſtris ponendis maxime idoneus ſit, ut et aquarum copia, et ſecuritas ab hoſte ſit, utque miles exercitationi campeſtri, in qua alter alteri praeflare, laudis cupiditate accenſus, annititur, optime operam dare poſſit, cuius mox, variis genera enumerat: *Quis tardamve ſudem* etc. Ad milites autem, non ad ipſum Meſſalam, quod vulgo faciunt Intpp., ſequentia quoque referenda: *Quis* ſc. inter milites. Ita v. 92. et 95. Heinſii emendatione carebimus, et totum locum ſic legemus, ut fere in libris eſt:

*Laudis et affiduo vigeat certamine miles,
Quis tardamve ſudem melius, celeremve ſagittam
Iecerit, aut lento perfrigerit obvia pilo;
Aut quis equam celeremque arcto compoſcere freno
Poſſit, et effuſas tardo permittere habenas;
Inque vicem modo directo contendere curſu,
Seu libeat curvo brevius contendere gyra;
Quis, parva ſeu dextra velit ſeu laeva tueri,
Amplior, aut ſignata cita loca tangere funda.*

Quod in his, quae breviter dicenda erant, tam copioſus eſt Tibullus, equidem haud laudabo, verum quaeritur nunc, quid poëta ſcripſerit. Ayrmannus in Vita Tibulli §. 29. totum locum aliter conſtituit, *στυμὴν τελευτὰ* poſt v. 87. poſita, et nova ſententia a verbis: *Laudis ut* (ſic legit pro et) *affiduo vigeat c. miles*, *Quis t.* — ad v. 98. perducta: ita ut quaerat, ut laudem militaris peritias appetendo ſemper in armis actuque ſint milites, quis Meſſula, eorum imperatore, laude illa, caſtrenſis ſcilicet exercitationis, prior ſit. Mihi tamen ea ratio valde coacta eſſe videtur. H. *Laudis ut* recepit H. Voſſ. non male, ob novam ſententiam, quae hinc initium capit. Mox v. 89. quos Voſſ. 1. *tradam* Hamb. *celeremque* Bern. et Voſſ. 3. W.

90. *aut lento*] Regius, et. H. et pr. aut Goth. *perfrigerit* un. Voſſ. W.

91. *Aus quis equum celerem arctato compescere freno Possit*] pro *Aus* alii *At*, *Et*, *Ut*. In Guelf. 2. *Equis. arctato* Broukh. ex duobus Italicis et Ed. Brix. reposuit: vulgo *celeremve arcto*. Ita *celeremve* — et *tardo* vix bene sibi respondent, pro *aus tardo*. Idcirco *ve* vel *ne*, ut est in Guelf. 2., metri fulciendi causa ex v. 89. interpositum esse videtur, cum primum erratum esset: *celerem arcto*, ut est in Ed. Rom. Ven. anni 1500. et 1520. et Guelf. 1. 4. de quo genere vid. ad v. 39. Ayrman. tamen l. l. praefert: *Et quis equum celeremque arcto c.* (et hoc quidem omnino verum esse arbitror: *celeremque* — et *tardo*.) In Regio erat: *celeremve arrepto*. Supra I, 4, 11. *angustis compescere equum habenis* vidimus. Burmannus, ut Valerii Flacci *angi* II, 386. explicaret, haec laudans, ita effert *armato compescere freno*. In quo Valerii Flacci loco iungendum est, *Terra iuvat brevis*, h. exigui campi pascua. Sic nulla emendatione egebimus. In *laevos orbes* ibidem *piger* equus *angitur*, h. e. longa desidia fractus, si quis infederit, vix ad naturalem flexum ei ille obtemperet. Alio consilio, ut ipse laevam tectam haberet, Mezentius obequitat Aeneam X, 885.

Ter circum adstantem laevos equitavit in orbes.

Deinde pro *Possit* Broukh. ex Heinssii emendatione receperat *Par sit*. Sed repetendum est in hoc et reliquis versibus *melius* ex v. 89. Quanto veto elegantius eandem sententiam expressit Ovid. Epist. 4, 79.

Sive ferocis equi luctantia colla recurvas;

Exiguo flexos miror in orbe pedes. H.

Et pr. aut Goth. Hamb. *Et quis aequum celeremve arcto* Zwic. 1., idem Zwic. 2. nisi quod *equum* scribit. Etiam in plerisq. H. Vossii *celeremve arcto* vel *arto* (hoc Hamb. Goth.), *celerem arcto* Bern. — Caeterum *arctato* probat etiam Forcellinius. De rhythmo autem comparat H. Vossius vers. Varii ap. Macroh. VI, 2.:

Qua velit ire; sed angusto prius orbo coercens —. W.

93. *directo contendere cursu*] *cursu*, quod et in Regio et Guelf. 3. est, ex undecim libris recepit Broukh. vulgo, ut in Guelf. 1. 2. 4., *passu*, frequenti aberratione. v. ad Ovid. I. Met. 532. H. *propellere* de coniectura scripsit H. Vossius. — *Inque vices* un. ap. H. Voss., tria apogr. *passu* (Hamb. Goth.) acced. Zwic. W.

94. *Seu libeat curvo melius contendere gyro*] Haec erat vulgata lectio. Quatuor Italici, *Nunc libeat*, non male, si *libeat*

libeat in nupervideri positum, et si omissum dicas. Compellere Broukh. ex coniectura reposuit, ne bis *contendere*, quod vulgo legitur, esset. An itaque veram lectionem habeamus, dubitare licet. Ex omnibus tamen, quae proprie in hac re dici solent: *flectere, ducere, agere, in gyrum*, nulla alia vox accommodatior est. Ayrman. l. 1., ut eadem repetitio evitetur, legebat: *directo concurrere cursu*, et, *curvo levius contendere gyro*, ut certamen equestre gravius leviusque describatur; sed id parum apte. Porro brevius secundum Muretum, quem Scaliger iterum male deseruit, idem Broukh. e libris: et Guelf. 2. 3. sic Ed. Lips. Vicent. et aliae: vulgo *melius*, in nonnullis *levius*, quod Ayrman. praeferebat, qui etiam malebat *parvo gyro*. Cic. III. de Orat. c. 19. a Broukh. laudatus: *ex ingenti quodam oratorem immensoque campo in exiguum sane gyrum compellit*. Seneca Thyest. 842. de Lunat

Vincetque sui fratris habenas.

Curvo brevius limite currens.

Ovid. Fast. VI, 586. *adductos intus agere equos* dixit. *Gyrum* proprie in equitatione. Virgil. Aen. X, 884.

— — — *volatque*
Ingenti gyro.

Angustissimum gyrum dixit Plin. IX. ep. 26. cf. Broukh. inf. ad v. 207. (Nec aliter accipiendus; idemque hinc illustrandus est locus Carminis in Pison. 53. 54. *et nunc cervicis rotata Incipit effusos in gyrum carpere cursus*: h. ex effuso cursu equum revocare ad sedatiorem illum, saltem breviorē, qui sit in gyrum. ubi nunc conf. Wernsdorf. P. L. M. T. IV, p. 247. at in Propert. III, 12, 11. *Gyrum pulsat equis* bene emendat Schrader Emendatt. p. 279. *Circum pulsat equis*, ut: solum, campum. *Orbem* dixit Varius in fragm. apud Macrobi. VI, 21.

Quem non illa finit lentae moderatur habenas,
Qua velit, ire; sed, angusto prius orbe coarctans,
Insultare docet campis, fingitque morando.)

Crusius in Proh. Crit. 26. legebat:

Sed libeat cursum medio convertere gyro. H.

Compellere, quod Broukh. de coniectura reposuit, legitur in Voss. 1. 2. Bern. Vind. Mon. Nec probat H. Voss. qui *contendere* retinuit. Idem suspicatur, an pro *sau* non *probo*. W.

§5. Quid?

95. *Quid? parma seu dextra velis, seu laeva tueri — An prior?*] Ita ex Heinſii emendatione Broukh. reſoſuerat, cum Scaliger ex ſcriptis, quibus Regius et Guelf. 2. 3. ſuccinit, et alii apud Broukh. cum Ed. Rom. (niſi quod in hac vitioſe *parmam* eſt) edidiſſet: *Quis p. ſ. d. velit*. Atqui haec antiquior haud dubie vera eſt lectio, quam reduxi. Ante Scalig. vulgo cum ſcriptis legebatur: *Parma ſeu quos vel quis*. Corruptioni locum dederat omiſſum in principio verſus pronomen *quis*, quod deinde parum commodo loco inferciebant: *Parma ſeu quis*, vel *quos*. Heinſii lectio plane inutilis eſt, ſi haec, ut debent, ad milites referuntur, qui certant, *quis eorum amplior ſit*, h. praeſtantior, potior, quis melius teneat artem latus parma tueri aut funda ſcopum feriendi. Nam et hoc legebatur in Scaligerana, ut eſt etiam in Regio, Edd. Vett. Vicent. Venetis et prima Aldina, (adde Corvin.). At Broukh. poſt Heinſium correxit: *An prior*, n. eſt? In Edd. ex Ald. ſec. proſectis ante Scaligerum a Romana inde *amplius* legebatur. Pro *parma* Lipſ. cum nonnullis corrupte *pervia*. Lectio, quam reſtitui, etiam in Corvin. diſerte expreſſa eſt. H. *Quis parma ſeu dextra velis* — eſt in Mon. Bern. Ask. Voſſ. 4. *quis praemia ſeu* Voſſ. 3.; *quis praemia ſeu* Voſſ. 5. ſuperſer. ſeu *parma quis*; Zw. 1. *parma ſeu quis*. Zw. 2. *pervia ſeu quis*, ut Goth. et Voſſ. 2. *Pervia quis ſeu* Voſſ. 1. Caeterum recte accipiunt: *tueri dextra et laeva* pro: *tueri dextram et laevam partem*, ſed latere male ſupplet Burm. ad Anthol. T. 2. p. 574. W.

96. *veniat gravis impetus haeſtae*] Ita Scaliger ex ſuis reſoſuit. Vulgo ubique legitur, *grandis venit*. Ed. Rom. etiam *hoſte*. H. Edit. Gryph. ann. 1573. in marg. *veniat grandis*. Voſſ. 1. et Ask. *veniat gravis*. Caeteri *grandis venit*, ut Goth. Hamb. Zwic. W.

97. *aut ſignata cita loca tangere funda*] Regius ſeu ſ. velit: hoc et alii habent. Ed. Lipſ. cito. Ayrmann. in Vita Tib. ſ. 29. totum locum ita reſingebat:

*Quis parma ſeu dextra velit, ſeu laeva tueri,
Sive hac, ſive illac grandem vehat impetus haeſtam,
Eminus aut ſignata cita loca tangere funda?*

ut ad *Quis* ex ſuperioribus ſubintelligatur, *melius te poſſit*; nam referebat ille cum aliis Intpp. haec ad Meſſalam. H. *Amplius* Hamb. et alius ap. H. Voſſ. *cito* Zwic. 2. alii *via, velis, velint, atque* Goth. *pa. aut*, duo ap. H. Voſſ. *ſeu*. Pr. *loca duo loca*. W.

98. *ſimili*

98. *simul a. veniunt — parent*] Revocavit Broukh. ta-
cite lectionem ant. Edd. a. Romana inde, et codd. Statius e
suis *venient* maluerat; hoc etiam Guelf. 2. 3. cum Ed. Lipf.
Scaliger *veniant*. uterque *parent*; nec aliter Corvin. et
Guelf. 2. 3. H. Un. ap. H. Voss. *discrimina* pr. *certamina*. W.

100. *Tunc tibi non desit*] h. in promptu sit. At Broukh.
ex coniectura Heinsii et tribus libris *desit*. Regius etiam
Tum. H. *Desit* Voss. 5. quod recepit H. Vossius. Vers. 99.
Goth. *confergere*. W.

101. *Seu sit opus, quadratum acies consistat in agmen*
etc.] Locus difficilis interpretatu, inprimis ex vetere le-
ctione; v. 103.

Seu libeat duplicem seu iunctum cernere Martem.

Scaliger hic tria genera aciei instruendae, quadratum, du-
plex, pilatum, describi putabat. Sed confundit Vir sum-
mus *agmen* et *aciem*. Neque Lipsius de Milit. Rom. IV.
Dial. 6. se extricare potuit. Salmas. de Re milit. Roman.
c. 7. et 10. *aciem simplicem* et *bipartitam* h. l. exprimi cen-
sebat; hanc duobus cornibus, nulla ut media acies sit, con-
stare, quae non aequaliter dirigantur in hostem, sed quorum
alterum, ut hosti propius, ita prius manus conferat: hinc
v. 103. *duplici seiunctim cernere* h. decernere Martem, emen-
dabat; et dum *dexter*, sive qui in dextro cornu est, sinistrum
hostium cornu, et vice versa aggreditur, *tenet*. *Simplicem*
vero esse eandem cum *quadrata*, cuius aequatae frontes sint,
ut omnes, qui in primo ordine stent, uno tempore se in ho-
stem moveant; hoc in nostro:

Rectus ut aequatis decurrat frontibus ordo.

h. ut ordines sint aequali fronte. Schelius in Disf. Polyb.
c. 11. Salmasium confudisse vult *aciem simplicem*, *aciem*
quadrata, et *agmen quadratum*. *Agmine quadrato* duci
exercitum, cum frons et tergum in latum extensa sint, in-
ter quae intermisceri possint iumenta; opponi autem *agmini*
pilato, quod oblongum sit, fronte angustiori: hoc ulos esse
in anfractibus, silvis et aliis locis iniquis; illo in campo
lato et plano. *Acie* porro *simplicem* a *quadrata* distinguere
Vegetium. Locus est I, 28. — *ut prima simplex extensa sit*
acies, ne quos sinus, quas curvaturas habeat, ut aequali le-
gitimoque spatio miles distet a milite. Tunc praecipendum, ut
subito duplicent aciem, ita ut in ipso impetu is, ad quem re-
spondere solent, ordo servetur. Tertio praecipendum, ut qua-
dratam aciem repente constituent. Ex quibus verbis omnes
fere

fere superiores interpretandi rationes evertuntur. Enimvero an Vegetii haec praecepta ad veterem Romanorum tacticen pertineant, quis docuit? Tum versamur in poeta, non in tactico scriptore, cui omnes aciei formae deinceps accurate enarrandae erant. Sed posuit ille e pluribus duas, alteram, quam *agminis quadrati* appellat, alteram, *qua binis cornibus in hostem ducitur*: adeoque prior non binis modo cornibus, sed etiam media acie constare debuit. Atque sic in Notis loci sententiam constitutam videbis. — Tandem *agmen* est in Regio in litura, et videtur fuisse eius loco *orbem*, quod diserte in Guelf. 1. et 4. Ed. Rom. legitur. Schellius l. l. ita haec laudat:

Seu sit opus, acies quadratum fistat in agmen.

102. *Rectus ut aequatis decurrat frontibus ordo*] In vulgg. inde ab Aldina sec. Mur. et libris plurimis *inaequatis*, ut sup. v. 43. quod Passeratius idem cum *aequatis* esse contendit. Edd. Rom. Reg. Lep. Vicent. cum Guelf. 1. 4. *in aequatis* divisim; unde Ald. pr. fecit: *an aequatis*. Sed *ut aequatis* correxerat Statius, et sic Ed. Scalig. et collat. Colot. dictum pro singulari, *fronte aequata*, h. e. recta, unde *acies recta, quadrata*, nascitur. Pro *decurrat* (v. not.) Regius cum Rom. et aliis *concurrat*, nonnulli, *seu currat, consistat*. H. H. Vossius recepit *an*, ut alia forma agminis hoc versu significaretur. Non secutus sum. ut Mon. *ut aequatis* Bern. *concurrat* quatuor apogr. H. Voss. (Goth.). W.

103. *Seu libeat duplici seu iunctim cernere Martem*] Ita emendavit Salmas. de Re milit. Rom. c. 7. et Heinsius, qui et alias coniecturas afferebat; et iterum ad Virgil. Aen. XII, 709. *duplici seu iuncto*. Verum haec turbant sententiam loci, non constituunt. Vulgo: *duplicem seu iunctum cernere Martem*. Nempe ex *seiuinctim* factum primum *seiuinctum*, quod in uno Wittiano et Eboracensi est, hinc ortum *seu iunctum*; et hoc dedit locum mutando ablativo reliquorum nominum. Ed. Lips. etiam *seu victum*, Vicent. et aliae *seu vinctum*. v. ad I, 1, 64. Regius *seu iunctim*, quod ad veram lectionem propius ducit. Si opposita acies est una acie, et fronte aequata, necesse est, ut vi oppositi altera sit acies, qua secundis cornibus pugnetur. Crusius in Probab. Crit. c. 26. emendabat:

Seu libeat, duplicem, seu iungant cornua Martem.

Sed mentem viri docti assequi non possum. H. *Seu libeat duplicem seu iunctum cernere Martem* quatuor apogr. H. Voss. Pr. *seu*

Pr. *seu iunctum* quatuor *seu vi octum*, ut etiam in Zwic. 1. et Zwic. 2. nisi quod hinc *matrem* habet cum Hamb. *seu iunctum* Hamb. *seu victum* Goth. un. *se victum*. W.

104. *Dexter uti laevum teneat dextrumque sinister*] Ita ex Cuiasiano et Exc. restituit Scaliger; vulgo:

Dextraque ut laevum teneat, dextrumque sinistra.

Statiani, unus Angl. cum Ed. Rom. et Guelf. 2. 3. *Dexterque ut l.* Regius cum Ed. Lips. et Ald. pr. *Dextraque ut.* Ed. Rom. mox: *dexteramque sinister.* Regius etiam cum Guelf. 2. 3. *sinister.* Tum pro *teneat* Salm. 1. 1. malebat *tentet*, h. aggrediatur: quod utique praeferendum censeo. H. Receptam lectionem praebet etiam Voss. 3. idem Voss. 4. et Mon. nisi quod habent *dexterque ut.* Caeteri longius aberrant omnes. W.

105. *sitque duplex geminis victoria castris*] Ita pro eo, quod vulgo est, *gemin v. casus*, Heinsius coniecerat Adv. III. 10. et ex uno Statiano, Colbertino, et Exc. Colotii reposuit Brœukh. Censentit Ed. Rom. at expressae hinc Venet. 1500. *gemin v. casus*, et 1491. 1520. *gemin v. casus*. At Guelf. 1. 4. *geminis v. casus.* *Gemina castra* h. 1. sunt cornua bina eiusdem exercitus, quatenus ille bipartita acie pugnavit. Crusius 1. 1. legebat:

Sitque duplex geminis victoria caussis.

Sane *caussa* et *casus* permutantur. v. Gronov. Obs. III. 14. sed tota sententia et ratio ab h. 1. aliena. In votis habebam, ut peritissimus rei militaris Romanorum auctor, Nasti, in suis antiq. milit. Rom. hunc locum attigisset: qui praeclare de agmine quadrato egit p. 238. lqq. H. Recepta lectio est etiam in Voss. 3. Caeteri plerique *gemin v. casus*, ut Goth. Hamb. Zwic. 2. *genium — casus* Zwic. 1. alii *geminis — casus* et *gemina — casus*. W.

107. *Iapygiae*] Haec vera scriptura est. v. Drakenb. ad Liv. XLIII, 6, 3. Reimar. ad Dion. XLIX, 34. etsi et *Iapides* et *Iapides* vulgo legantur. Primus Scaliger ex suis, quibus accedunt Guelf. 1. 2. 4. recepit: *Iapidiae*: vulgo circumferebatur *Iapygiae*, quae in Italia quaerenda erat. Regius: *hiapigias*, monstrose. Ed. Rom. *Iapides*, at Cyllen. *Iapidiae*, et sic reliqui. *Iazygias* Guelf. 3. H. *Iapydiae* est in Ask. Voss. 3. Zwic. 1. *Iapigie* Goth. *Iapigias* Hamb. et Zwic. 2. W.

109. *Pannonius gelidas passim disiectus in Alpes*] Etiam Auctor Eleg. ad Liviam 390.

Summaque dispersi per iuga Pannonij.

quan-

quanquam ab Augusto in deditionem receptos memorat Dio; quod tamen utriusque locum habere potest. Videntur vera hic paullo latius accipiendi Pannonii. Nam Pannonii proprie iuxta Danubium, a Norico uaque ad Myliam, habitabant. v. Dio XLIX, 36. adeoque ab Alpihus paullo remotiores erant. Ayrman. in Vit. Tib. §. 35. ei rei occurrere putabat, si infereretur et post *passim*, ut per eos, qui *gelidas passim disiecti in Alpes fuerint*, scilicet a natura, id est, qui *passim Alpes incoluerint*, intelligantur Salassi, vicinique et in *Alpihus* pariter habitantes populi, quos uno alterove post anno *Messala proprio Marte devicit*, Legatus ad eos *Propraetore missus a Caesare*. Sed obscure ita Salassos a poeta declarari, multo magis mirationem faceret, quam quod eos omnino sleri videmus. Nec verò iis inter Iapydes, Pannonios et Arupinos locus bene esset, cum nimis remotae ab his eorum sedes fuerint: etsi verum est, eiusdem belli contagium ad utrosque pertinuisse, v. Dio l. c. 34. H. H. Vossius, verbis Ayrmanni, quem tamen non memorat, lectis, versum fecit hunc: *Pannonius, gelidaque Salassus tectus ab Alps*, ac statim etiam in textum recepit, quam quidem audaciam mirari satis non possum. W.

110. *Testis Arupinas et pauper natus in armis*] In Hbb. et edd. ante Scaligerum legebatur *Arupinus*: a Romana inde, quam sequuntur Venetae et Aldinae. Sic quoque Guelf. 1. 4. At Scaliger ex Cuiac. *Arupinis* receperat, coniiciebat tamen legendum esse: *Arupinas*, ut gentile esset, quod reposuit Broukh. In libris mira varietas. Invenitur enim, et *Alpinis*, et *Arpinis*, et *Aprinis*, et *Hirpinis*, *Harapinus*, et *Hyrpinas*, et *Arpinas*: Ed. Lips. cum Vicent. forte et aliis, in *alpinis*; Reginus, et *alpinis*; sed in margine *hirpinis* vel *arpinis*. Porro Ed. Rom. in *arvis* cum nonnullis aliis: quod Ayrman. §. 36. probabat, ut legeretur *Arupinis* — in *arvis*. Certe nondum satis certa fides singulis versus verbis esse videtur. H. H. Vossius scripsit: *Testis Arupinus pauperque et natus in armis*, quod recipi a nobis non potuit. Codices H. Voss. praebent *Arpinis*, et *Arpinis*, in *Arpinis*, et *Hirpinis*, et *Alpinas*. Zwic. in *Alpinis*. W.

112. *Pylias miretur saecula famae*] In Edd. vet. post hunc aliam legi versum notat Heinsius:

Namque senex longae peragit dum saecula vitae.

et miratur, cur omiserint recentiores. Equidem non nisi in Ald. sec. et hinc deductis Statiana, Muret, Gryph. Bas. inveni; ab reliquis, quas vidi, etiam Rom. Venetis, Reg. Lep.

Lep. Vicent. Ald. pr. et hinc profectis, abest, ut adeo is reposuerit, qui Aldinam sec. correxit. Potest quidem in aliis omissus esse propter repetitionem verborum, *secula famae*, et *secula vitae*. Verum hand dubie est propositio habendus. In Corvin. sic expressus est:

Namque senex longo spargit dum secula famae. H.

Etiam in apogr. H. Vossii non exstat ille versus, de quo Heynius dicit; H. Vossius reduxit eum mutatum et defendere conatur. At ut nunc legitur, ferri non potest, necdum constat, quomodo ortus sit. Caeterum Goth. pr. *terna — famae hab. teram — vitae*. Voss. 4. *mirentur*. Voss. 5. *nimis pr. minus*. W.

113. *revocaverit*] intell. ut, quamvis. In libris, ut in Guelf. 3., fere *renovaverat*. nonnulli cum Guelf. 2. *revocaverat*. Guelf. 1. 4. *renovaverit*, non male. v. ad Ovid. I. Met. 11. H. *Renovaverit* habent tris apogr. H. Voss. et Zwic. 1. quod verum. *renovaverat* sex apogr. H. Voss. (Hamb. Goth.) et Zwic. 2. — *Phoebus pr. Titan* Vind. — un. Voss. *foecundus*. W.

115. *Gaudet*] Broukh. reposuit ex emendatione Heinii parum necessaria; vulgo *Audet*. H. *gaudet* est in Ask. et Goth. *audet* Hamb. et Zwic. 1. 2. quod placuit H. Vossio. Mon. *ludet*. W.

eod. *validisque sedet moderator habenis*] h. fortibus et firmis, quae equum moderantur, domant. Broukh. ex quinque libris, adde Guelf. 3. ex emendat., *validusque*: quod mihi arridebat in prima editione. Memineram sane illa Cio. de Orat. III. c. 41.

Erras, erras: nam te exultantem et praesidentem tibi

Reprimunt validas legum habenas, atque imperii insistens
ingo.

ubi *vim* habet epitheton eximium, verum ex re et sententiarum nexu. Attamen etiam h. l. *validas habenas* elegantius dictae sunt epitheto a valido sessore ita translato. cf. sup. ad W. 78. Intelligitur etiam per se, *validas habenas* indigere valido sessore, et esse equum validum regendum. H. H. Vossius de coniectura scripsit: *sedens moderatur habenis*. Mihi monendum est hoc: *moderator habenis* exquisitè dictum est. Sic *arbitrum esse* cum dativ. Valer. Flacc. I, 557.; *rectorem esse* ibid. 587. Adde Liv. 23, 10. et quae supra diximus in Nota. W.

116. *non alias conversus terga domator*] Vocabulum *domator* suspectum erat Scaligero, sagacissimo viro: sed non,
ut

ut Broukh. putat, propter formam: nam et *domitor* et *domator* dixere veteres; sed primum, si debet esse *παιδοδάμων*, et *ἐπιποδάμω*, non ita nude poni, verum *equorum domator* adiciendum erat, ut Virgil. Aen. VII, 189. *Picus equum domitor*, et v. 691. *Meſſapus equum domitor*. Deinde adhuc de Arupinate haec essent accipienda; et tamen videtur Poëta de alio populo nunc loqui velle. Pocchi Exc. habebant, *terga domata*, quasi, quae nunc perdomita sunt: duo Italici, *comata*, unde olim de Gallis hic agi volebant. Forte transpositio facta, et legendum:

— non alias *conversus Dalmata tergum*.

Dalmatae enim V. C. 720. cum rebellassent, primum ab Agrippa, deinde ab ipso Augusto perdomiti sunt, multis et magnis tamen acceptis incommodis. v. praeter Appiani Illyrica, Dio XLIX, 38. et triumphavit postea de iis Caesar, ib. LI, 27. Vellei. II, 90. *Dalmatia*, XX. et CC. annos *rebellis*, ad *confessionem pucata est imperii*. Livius Epit. 131. *Iapydas et Dalmatas et Pannonios subegit*. Ex quibus patet, eum acgre perdomari potuisse, hincque adeo *non alias conversum terga* dici, quod non ad vivum refecandum. cf. v. 194. Consol. ad Liv. 389.

— — et tandem *Dalmata supplex*.

Sic etiam de Iapydibus loquitur Appian. Illyr. p. 1205. *Iapodes, qui ultra Alpes incolunt, tunc primum Romanorum tulere iugum*. Ayrman. Vit. Tib. §. 36, sic legebat:

*Te duce non alias conversus terga domatur;
Liberæ Romanas et subiecit colla catenas.*

Verum ita ad eundem Arupinatem referendum, et temporum insuavis commutatio infertur. H. Monet H. Vossius, vocabulum *domator* e versu antecedente explicari commode posse; quare non videtur esse nimis dura ellipsis. W.

118. *Nec tamen his contentus eris*] Heinf. in Advers. I, 2. malebat: *eas*; uti volebat *ire*, tanquam elegantius, ubique inferre pro *esse*.

120. *Quis plerique codd. H. Voss., etiam Zwic. Compertum pr. compertum est scripsit H. Vossius, ut solet, ubi sciens est.* W.

121. *Tyrio subtegmine*] Nostri cum multis minus accurata scriptura, *subtegmine*. v. ad Ovid. VI. Met. 56. Colbert. cum uno Broukh. *velamine*. H. Un. H. Vossii iam. *quatuor sub tegmine* cum Zwic., *tres subtegmine*. W.

122. ori-

122. *oriens die, duce fertilis anni*] Ed. Rom. *vertilis anni*, ut Barth. supra v. 51. pro *fertilibus horis* malebat *vertilibus*. Unus Stat. *artis* pro *anni*.

124. *Et fera discordes t. flamina venti*] pro *fera* Basil. *freta*, v. ad v. 72. Heinſius et hic *disfortes* malebat.

125. *egerunt flumina*] *Regius tenuerunt* ex ſup. verſu.

126. *Quin rapidum p. — undis*] In *Regio* ultima vox

in litura erat ſcripta, et pro *Quin* idem *Cum*. H. Eandem permutationem vide I, 2, 24. Caeterum deest hic verſus in Voſſ. 3. W.

127. *Nulla nec a.*] Ita Broukh. e libris, inter quos et *Regius*, ut iam emendarat Paſſerat. Vulgo *Ulla nec*. *Statii* unus, *nulla haec*, unde ille faciebat, *nulla hic*. Duplex haec negatio locum habet in repetitione alterius particulae; eſt enim quaſi diſtinguendum, *Nulla, nec avis, nec quadrupes*. Unde valde dubito de veritate lectionis loci v. 164. H. *Nulla nec* eſt in tribus apogr. H. Voſſ. un. *nulla has*. Mox pr. *denſas* un. *penſas*, et un. *depaſcitur* pr. *perlabitur*. W.

129. *Quin largita tuis ſunt muta ſilentia votis*] Emendavit Broukh. *quum*. Eſt *cum* in uno Anglic. nec non in *Regio* et Ed. Lipſ. Sane parum placet vulgatum; nec magis tamen *cum*. — Porro vulgg. *multa ſilentia* parum commode. At *muta*, quod Heinſ. coniecerat, Broukh. recepit et Exc. Perreii et unus Anglic. habent, non raro ab altero pulſum eſt loco. v. ad Ovid. IV. Met. 433. *Muta ſilentia* ap. eund. VII. Met. 184. X, 53. (vid. Burm. ad Ovid. Met. II, 66.) *taciturna* II. Art. 505. *largita ſunt* vel paſſive poteſt accipi, (Ita accipiendum eſſe Forcellin. in *largior* docuit. W.) vel ut neutro ea comprehendantur, quae antecellere, *flamina, flumina, mare, volucris, quadrupes*. H. *Quum* pr. *Quin* eſt etiam in Ask. Voſſ. 3. Goth. quod cum H. Voſſ. recepi, quum *quin* pro *ſed* dictum non occurrat. Caeterum Goth. hab. *quum larga tuis ſub multa*. Voſſ. 3. *ſint multa*. *multa* etiam Zwiſ. quatuor tamen *muta*. W.

130. *Iupiter ipſe l.*] Miror neminem hic contactum pruritu corrigendi: *Iupiter ill.* v. ad I, 4, 23.

eod. *levi — curru*] propter celeritatem curſus: ut *ἡλαφρός* pro *ὠκύς, ταχύς*. Douſa in Not. c. 7. ſuffragante Broukh. propterea dictum vult; quia Iovis curruſ alatus fuerit: et aſſert locum Macrobi. Sat. I, 23. ſed iſtud fuiſſe peculiare Platonis commentum, non commune antiquitatis, facile e loco apparet. Horatius quidem L Od. 35, 8. et alii *volucrum* Iovis currum dixere, ſed hoc eſt celerem; adeoque
idem

idem ac *levem*. Alio respectu idem I. Od. 12, 58. *gravem* dixit:

Tu gravi curru quatuor Olympum.

ob maiestatem insidentis. cf. Passerat. et Broukh.

131. *Iupiter ipse — Affluit*] Unus Ital. et Ed. Reg. Lep. *Affluit*, quod probabat Burman. Disl. de Iove Fulg. c. 9. p. 72. Nimis docte, etsi ita Deorum gressum (descendisse enim Iovem hic intelligere oportet) exprimebant. Sed potius id librarii vitium esse arbitror, cum et reliqua, *liquit*, *praebuit*, praeteriti sint temporis. H. *Affluit* etiam Zwic. et Voss. 2. 5. perperam. W.

132. *tuis precibus*] Reg. *fuis*. H. *intentamque* Goth. et Voss. 4. *fuis* Voss. 2. *aurem* Voss. 4. *aurae* Zwic. 1. sed gloss. interl. „attenta audientia.“ W.

134. *additus aris Laetior eluxit structos super ignis acervos*] *additus* est appositus, repositum a Broukh. ex superioribus Edd. nam Scaliger cum aliis, etiam Rom.

Canctaque voraci capite annuit abditus aris.

legit et ad Iovem retulit. At sic debuisset saltem scribi: *abditus auris*. Pro *laetior*, quod inde ab Aldinis legitur, et ante eas in Vicent. exhibent Ed. Rom. cum Venetis et multis aliis, item scripti, in his Regius, Guelf. 1. 4. et a m. sec. 2. *purior*, quod illi recte Broukh. possebuit, ut et illud, quod Mattius e suo libro probabat:

Purior elusit substratos ignis acervos.

stratos etiam unus Heinsii exhibebat, frequenti permutatione. v. Heins. ad Ovid. III. Met. 570. H. Interpunctione mutata sensum adiuvit, vid. Not. Goth. *abditus*. Ask. *aditus*, superscr. &. Mox *purior* pr. *laetior* Mon. Voss. 5. — Goth. *eludit*. In Bern. deest v. 134. W.

136. *non idem tibi sint aliisque triumphis*] Diserte ita Guelf. 3. *sint* est in Scaligerana, ex Ald. pr. in aliis *sunt*. Permulti, etiam Regius, *Incipe nunc: idem tibi sunt*. vel *Incipe: nunc idem*, ut Ed. Rom. et Ven. 1491. 1500. & 1520. *non idem*, Vicent. *Incipe nunc idem: tibi sunt aliisque tr.* Sic quoque variant mss. Ita Guelf. 1. *Incipe! nunc idem tibi sint aliisque*. et *Incipe: nunc idem tibi sunt aliisque tr.* Eadem Rom. cum Lips. *triumphis*, propter vicinum *aliis*.

139. *Nec fera Theræo tellus obfessa colono*] *te* Tyrio Scaliger pro eo, quod vulgo erat, *Rhoeteo*, vel *Rhetæo*,
emen-

emendavit, cum in Cuiac: esset, *te tereo*. Sed varietas scripturae nimis insolens est, quam ut a noto vocabulo *Tyrrius* proficisci potuerit. Unus Statii *terreno*, alius cum Guelf. 2. *Threicio*, unus Broukh. *tyreno*, unus Heinſii *tartareo*, (sic quoque Corvin.) sed plerique, ut in Cuiaciano, et Guelf. 3. *tetereo*: Reg. cum Ed. Lips. *te terio*, Ed. Rom. Brix. cum Guelf. 4. *Nec fera tereo*. Vicent. Venetæ cum Exc. Pocchi Guelf. 1. *thereo*. Ex quibus veram lectionem esse cenſeo, *Theraeo tellus obſeſſa colono*, ut Africa et inprimis Cyrene intelligatur, cuius conditores ex insula Thera, Θήρη, ducē Batto, profecti sunt, ut late Herodot. IV, 1, 47. Iqq. perſequitur. A vero non multum aberat Cyllenius, interpres non contemnendus. Pro *obſeſſa* in Ed. Rom. et Ven. et Guelf. 1. 4. *poſſeſſa*, ut legit Heinſius. Sed v. ad II, 3, 41. H. *Theraeo* in marg. Gryph. Caeterum *tetereo* ſept. apogr. Voſſ. un. *te Threco*, alii *tyreno*, *te Tyrrio*, *tartareo*, mira librario- rum ignorantia. W.

140. *Choaspes*] Ita reſpoſuit Scaliger, quamvis in ſuis haberet *Diaspes*, quod et in aliis, etiam Regio, eſt. Nonnulli adeo, ut Ed. Lips. *Dryaspes*, Guelf. 3. *Deiaspes*. Sed habent *Choaspes* boni libri, in his Guelf. 1. 2. Rom. Ed. *Cohaſpes*. Cyllenius in ſuo legerat, quod Guelf. 4. habet, *Coaspes*. Vicent. *Coaspiſ*. Ald. pr. *Choaspes*, quod mutavit Ald. ſec. *Diaspes*, et hinc aliae. Salmaſ. Polyh. p. 492. B. de h. l. diſerens: *Diaspes corruptum ex Chuaspes*, nam et *Coaspes* et *Cuaspes* in noſtris libris h. l. reperi ſcriptum. Factum *Diaspes* divaricatis cruribus rû u. H. *Choaspes*, quod etiam in Zwic. 1., habet edit. Venet. ann. 1491. — pr. *lympha Bern. terra*. W.

141. *Cyri dementia Gyndes*] *Gyndes* diſerte in Ed. Vicent. haud dubie et in aliis. *Gindes* in aliis, ut et in Guelf. 1. 4. tum Ed. Rom. et hinc Venetae, etiam Aldinae et hinc vulgatae. Correſponderat tamen hoc ex Herodoteo Γύνδης (v. k. c. lib. I, 189.) iam Cyllenius; tandem emendavit Scaliger. At in libris fere legitur *Cydnus*, in uno et Guelf. 3. *Cyrus*; perperam. H. *Gyndes* Zwic. 1. *Gindes* Voſſ. 1. Hamb. *Cindus*. plures *cydnus*, et *cidnus*, etiam Zwic. 2. un. *râdnus*. Caeterum *Gyndes* legendum eſſe probaverat etiam Liſius ad Tacit. Annal. XI, 10. afferens Senec. Ira 3, 21.: *Cyrus cum Babylonem oppugnaturus feſtinaret ad bellum, Cyndem late fuſum amnem vado tranſire tentavit*, et quae ſequuntur. W.

141. *Radit Arecteos haud una per hoſtia campos*] Ita ex Heinſii emendatione reſpoſuit Broukh. contentis inutili illuſtratione

fratione vocis *radere*; de ceteris tacet; ut saepe indignis in difficultatibus ab eo te desitui, ad ea autem advocari, quae in phrasi et voce illustranda inutili copia effundit. In vulgg. Edd. legebatur: *Cretaeis ardens aut unda Caystria*, et inde a Mureto (id quod et vet. edd. et scripti habent) *Carystia campis*, quod intelligebant de aquis ad *Carystum* Euboeae urbem. Sed dicere non poterant, quorsum *Cretaeis campis* pertineret, et quomodo a Perside in Euboeam transiisset uno saltu Poëta. Itaque Scaliger ex Cuiaciano reponēbat:

Ardet Arctaeis aut unda perhospita campis.

hos in Babylonia a Strabone (lib. XVI. p. 1072. B. post Arbela est *Artacene*, aut potius *Aractene*) memorari, inque iis lacum ardentem; (σῆρ ἢ τοῦ Νάρδου πηρὴ καὶ τὰ πύρρα,) de eodem loqui Plinium L. II. c. 110. *Campus Babylonias flagrans quadam veluti piscina iugeri magnitudine*. Fuere tamen et sunt plura in his terris loca bitumine liquido seu naphtha notabilia: de quibus narrant passim, qui ea loca adiere: ut in antiquae quoque Mediae terris, et nuper Reinegge in locis circa Baku; ille autem Plinii lacus Straboni XVI. p. 1078. B. memoratur tanquam urbi propinquus. Probabilius est, esse lacus nostro homini memoratos eosdem, quos in Adiabene commemorat Anonym. Antiqq. Cpolit. lib. VI. n. 356. in Banduri Imp. Orient. T. I. P. III. p. 124. *perhospitam* explicat ξερῆλον, miram, insolentis naturae, dum Gallicum, *étrange*, in animo haberet: nam latine *unda hospita* est, vel quae intrari, nari, navigari etc. potest, vel quae aliunde advenit, ut Sever. Aetn. 128. *hospites fluvios* dixit, ubi v. Scaliger. Heinsius principio emendabat, ut etiam Scaliger maluerat,

Ardet Arctaeos aut unda per hospita campos.

ut iungerentur, *per campos*. In quibus quidem *qua* commode subintelligi potest ex v. 140. contra quam Broukh. existimat, sed manet difficultas in *τῇ hospita*, quae forte tolli possit, si legas, *unda parum hospita*, quia omnia comburit iniecta. Itaque cum varie tentasset, (nam et *tardet*, et *ter hospita* coniiciebat) tandem probabiliorem proposuit alteram illam emendationem Heinsius, quam recepit Broukh.

Radit Arctaeos haud una per ostia campos.

(Nam cur antiquatam scripturam, *hostia*, nunc inducat, non video. malim repositum esse *Aractaeis* e Strabonis vestigiis.) Sane quidem Gyndem per Artacenam decurrisse nemo,

nemo, quantum memini, docuit. Est tamen haec correctio Heinſii feliciffima. Parum feliciter cum Scaligero certans Aufonius Popma ad Vellei. II, 19. legebat:

Ardet Arectaeis unda par hospita campis.

ut eſſet *unda par campis*, bituminofis et ipſis. Salmaſ. ad Solin. p. 840. Ed. Trai. ita emendabat:

Ardet Areccaeis aut unda perhospita campis.

ab *Arecca*, vel *Aracca*, Suſſanae oppido; in ea autem regione erant naphthae fontes. v. Strabo XVI. p. 1078. *Ardet Arectaeis* corruptum fuiſſe in *Cretaeis ardens*, quod eſt quodque in Guelf. 1. 2. 3. 4., vel *ardet* ſive *Cretheis*, ut in Rom. et Ven., non miror: ſed ab eo nondum abduci me patiar, quo minus latere aliud quid credam in *unda Cariftia*, *Caryſia*, *Caiſtria*, *Chariftia*, *Cariftina*, ut varie legitur in omnibus aliis praeter Cuiacianum; *Caryſtia* in Guelf. 1. *Chariftia* 2. et 3. in quo emend. *cayſtria*. 4. *cariftia*. Dicerem fuiſſe: *unda Acheruſia*: modo conſtaret, ardentes fontes eſſe dictos vel habitos Acheruſios. H. Omnes libri H. Voſſii et Zwic. pariter aberrant nec niſi notos errores praebent. H. Voſſius coniecit ex Herod. I, 189.: *Darnaeos radens caet. eamque emendationem etiam recepit.* W.

143. *Tomyris*] Regius, *Tamyris*, ut alii ap. Broukh. Tum Schefferi liber, *Nec quid.* H. *Thamyris* plures etiam ap. H. Voſſ. et Zwic. gloſſ. interl. „regina“. novo pr. vago Voſſ. 5. In Voſſ. 1. deeſt verſus. W.

144. *Impia nec ſ.*] Carrio ad Valer. Flacc. VI, 750. *Nec pia qui ſ.* ut ſit: Et qui non pia. H. *Impia* vel Mon. quod probat H. Voſſ. ſecutus Schraderum et recepit. W.

145. *Padaeus*] Ita et Regius. In aliis *Pachaeus*, *Phareus*, *Padetus*. Ed. Vicent. *bucchaeus*. Guelf. 3. *pacheus*. H. *Vicinis* et *arvaeque* Goth. W.

146. *Hiſtrus*] eſt ex emendatione Broukh. vulgo, *Hebrus*, ad quem tamen nulli Getae habitant. Reſpoſui *Iſtrus*; nam aſpiratio ex ſeniorum librariorum more adhaeſit. eod. *Moſynos*] e libris et anterioribus edd. in quibus *Moſinos* exaratum, revocavit Broukh. Scaliger e ſuis reſpoſuerat *Magynos*, qui et tum in aliis, tum in Regio ſunt. *maginos* habet Guelf. 1. 2. 4. *muſinos* 3. et in marg. *maginos* Valer. Flacc. V, 152. *Moſsynus* duplici ſibilo extulit, ad quem l. vide Intpp. (In *Moſynis* et in *Tanaï* nemo haefit. Atqui in eorum finibus nullus Tanais fuit: uti nec Getarum ſedes ad eum fuere, quos Ovidius adhuc infra Iſtrum colen-

tes reperiebat. Haberet forte locum *Hyperis* pro *Tanai*. Ita tamen *Mosyni* non magis expediuntur. Itaque suspicor, poëtam aut Scythas ἀμαξοβίους per *Mosynoecos* h. e. *lignis domibus utentes* declarare, aut omnino latius eo vocabulo pro barbaris Sarmatis vel Scythis uti voluisse.) H. Praeter notos iam ex aliis libros errores in H. Vossii apographis occurr. etiam *Magios*, et *Molosos*. Idem reposuit *Hebrus* et in fine versus: *atque Gelonos*. Nam aut nomen *Gelonos* aut *Agathyrfos* in istis librorum lectionibus latere, videri tamen sibi illud probabilius. Iudicent alii! — Max. v. 147. in Voss. 1. *quia*, et v. 148. *adversus Bern.* W.

151. *Nam circumfuso confidit in aëre tellus*] *Confidit* ex emendatione Heinssii recepit Broukh. Omnes vulgo Codd. et Edd. *constitit*, quod damnatum nolim, cum de situ et loco, qui terrae assignatus est, bene accipi possit, ut Ovid. I. Met. 54.

*Illic et nebulas, illic consistere nubes
Iussit.*

n. in aëre. Sed et ibi Heinssius malebat *confidere*; et est sane aberratio librariorum in his vocibus satis frequent. v. Heinss. ad Ovid. I. Met. 307. II, 59. 632. verum intrudere ubique elegantiam aliquam, quam forte animo teneas, non est emendare corrupta, sed mutare ea, quae et ipsa bona ac recta sunt. H. *Confidit* est in Ask. et videtur eodem ducere glossa, *pendebat*. Vid. Hand. ad Gronov. Diatr. T. I. p. 264. In Goth. apograph. apud nos est *constitit*. W.

152. *toto disponitur orbe*] Ita Scaliger cum melioribus, ut iam legendum e suis monuerat Statius. Sic et Regius, Guelf. c. 3. ac Corvin. cum Ed. Lipsi. ac Vicent. Antes ex Ald. sec. legebatur *totos orbes*: ex Ald. pr. autem, *totus est orbis*, non male, quod et Muretus servavit. Idem Ed. Rom. cum Venetis, et Guelf. 1.

153. *gelidae* Zwic. 1. W.

155. *Incepto — liquore*] Guyetus mallet *incerto*, Heinssius *inserto*, ut ap. Avienum. Etiam in Regio *incepto* notatum erat tanquam suspectum. Sed v. Not.

156. *durata riget densam in glaciemque nivemque*] Regius *densa*. (*dura rigent* Bern. W.) Felicius haec expressit Fracastor. Syphil. I, 137.

*Aspice, ut, hibernus rapidos ubi flexit in Austrum
Phoebus equos, nostrumque videt depresso orbem,
Bruma riget, duratque gelu, spargitque pruina
Tellurem, et gelida glacie vaga flumina fissit.*

157. *Quippe*

157. *Quippe ubi non unquam Titan superingerit ortus*] h. infert, infundit superne. Scaliger e suis (adde Corvin. Guelf. 2. 3.) legit: *superegerit*, quod et ipsum placere potest: quasi sol versus polos non ascendere et entis possit, quippe cum ibi mundus *conurget*. Ge. I, 241. Et sic Regius cum Ed. Rom. Passeratius hinc faciebat, *superexerit*. Pro *ubi* codd. ut Guelf. 1. 4. Ed. Rom. cum suis traducibus *ibi*: mutavit Statius e libris. Etiam *nonnunquam* erat ante Muretum. H. *superegerit* septem apogr. H. Voss. (Goth. Hamb.) qui hoc recepit. un. *superegerat*. Lectionem, quae in textu est, probat Forcellinius et explicat: oriendo radios caloremque superinfundit. W.

159. *propior terris*] unus Angl. *terras*, quod exquisitius. v. Gronov. ad Liv. XXII, 40. et passim. *propior* perpetuo usu librariorum multi et h. l. ut Guelf. 1.

160. *Seu celer hibernas properat decurrere lucas*] Ita inde ab Aldo editur: sic et Vicent. Guelf. 2. 3. At Ed. Rom. cum Brix. et Venetis, it. Guelf. 1. 4. *properet deducere noctes*. Sic etiam liber Sfortiae ap. Statium, cum Exc. Colot. Et *noctes* etiam ex Eboracensi notavit Heinsius. cf. sup. I, 2, 29. Sed eas, quippe tam longas et tardas hiberno tempore, non *properat celer nec decurrere nec deducere*, h. adducere, Sol! Itaque praestat aliterum. *Decurrere* etiam recte se habet. v. sup. v. 51. *dum terna — saecula fertilibus Titan decurrerit horis*. H. Un. Voss. *deducere*. un. *luce*. W.

161. *presso tellus consurgit aratro*] Ita Regius et Guelf. 1. 2. 3. cum Ed. Lips. et Rom. unde videtur in vulgatae venisse: quaquam Cyllenius legerat *exurgit*, quod in libris ceteris fere est omnibus, et in ed. Vicent. H. *exsurgit* novem apogr. H. Voss. (Goth. Hamb.) et Zwic. Hoc H. Voss. recepit. W.

162. *praebent nec*] neque Corvin. Guelf. 2. Hamb.

164. *Nulla nec ex*] Unus Colbertinus habet *Ulla*. Et sic inf. Carm. 13, 3. 4. Sed Graecum loquendi morem h. l. sequutus esse noster dicendus est. cf. sup. ad v. 127. Sic Cic. II. Verr. 24. *Debat Epicrates nullum numum nemini*, ubi v. Graev. et ad Attic. III, 7. Propert. II, 15, 32.

Absenti nemo ne nocuisse velit.

cf. inf. Carm. 7, 8.

cod. *exustus — partes*] Nonnulli ap. Broukh. *terras* ex interpretatione. H. *Ulla nec* Hamb. H. Vossius scripsit *nulla per*, esse enim et sonum ingratum *nec ex*, et grammaticam laesam, nisi ita legatur. De sono nihil dico, grammaticam

ticam vero quod attinet, ipse supra v. 127. verum iudicat quod nunc expellit. W.

165. *interque rigentes*] Regius, Guarner. cum multis aliis *rigentem*, male. vid. v. 13. Illa autem forma, ut *inter*, *inter* repetatur, ubi sollennis usus et ipsa ratio unum tantum *inter* admittunt, passim iam a viris doctis observata est: in primis Horatiana exempla Serm. I, 7, 11. 12. et Ep. I, 2, 11. 12. ubi v. Bentl. ad quae loca tuenda hic ipse versus e Tibullo affertur. H. *interque rigentem* etiam Mon. et Zwic. *uterque rigentem* Hamb. *vigentes* Goth. — Mox *nostro est* un. Voss. W.

167. *Quas utrinque tenens similis vicinia caeli*] Ex tribus libris temere ordinem mutavit Broukh. qui in omnibus reliquis est: *Quas similis utrinque tenens*. Deinde Colbert. cum Ed. Mureti, Basil. Plant. *similes*, ex Ald. sec. H. *Quas similes* septem apogr. H. Voss. (Goth. Hamb.) qui hoc recepit. Habent idem Zwic. 1. 2. Non habent Voss. 1. 2. 3. Vind. *uterque* Goth. alii *utrique*. W.

168. *vires necat aer*] Sollenni errore in omnibus fere libris et Edd. *negat*. H. Muretus notarat: quidam veteres libri *necat*; inde Statius: legendum fortasse *necat*; primus sic edidit Scaliger. Idem in trib. apogr. H. Voss. qui tamen scripsit, ut — *necet*. W.

169. *per tempora vertitur annus*] *vertitur* post Muretum Scaliger reposuit e Cuiac. et sic Ed. Rom. cum Ven. 1491. 1500. Codd. Guelf. 1. 2. At in reliquis omnibus *labitur*, quod tamen h. l. minus accommodatum. Contra recte *labitur* praetulerunt ap. Ovid. III. Art. 65.

— — — *Cito pede labitur aetas*

ubi liber Vossii *volvitur*. Nam *tempus labitur*, celeriter praeterit, at mutatae anni vicissitudines *vertuntur*. ut sup. I, 8, 48. *aetas non tarda labitur illa pede*. H. *vertitur* quatuor apogr. H. Voss. caeteri *labitur* cum Zwic. W.

170. *Hinc et c.*] *Hinc* (propter temperatum aërem puta) Broukh. tacite e libris reposuit, vulgo *hic*: quod stare posset, si idem superiori versui redderes, ut est in Ed. Rom. et Venetis. Paulo post pro *didicit* Regius *dedit*. H. *hinc* recte apogr. H. Voss. ut in edit. Lips. *subnectere* Voss. 5. W.

171. *lenta — vitis*] Eborac. vetustissimus liber *laeta*, perpetua variatione. Sed *lenta* verum, quia complectitur arborem capreolis, palmitibus, et per ramos ascendit. H. Hamb. *laeta*. Bern. *lelos*. un. Voss. et *celso*. W.

172. *Ton-*

172. *Tondeturque seges maturos annua partes*] Duas metaphoras, nescio, an satis bene, confundit. Quanto simplicius illa II, 1, 48.

Deponit flavas annua terra comas.

173. *pontus confinditur aere*] Multi *confunditur*, etiam *contunditur*, ut sup. I, 7, 21. erratum. Guelf. 2. pro var. lect. *conscinditur*. Cum de aratione ferro facta iam egisset, suspicari possis fuisse: *Ut ferro tellus*, subint. ita, *pontus confinditur aere*. H. Etiam H. Voss. sex apogr. *confunditur*. un. *contunditur*. W.

174. *structis exurgunt oppida muris*] Unus Statii, Colb. duo Broukh. *confurgunt*, ut variabant v. 161. hoc tamen h. l. malim. Ovid. XV. Met. 431.

Nunc quoque Dardanium fama est confurgere Romam.

ubi unus Basil. *assurgere*. Regius exhibebat *exurgitat*, ut duo Statiani habebant, forte pro *exuscitat*: nisi a stupore librarii profectum est. H. Quum un. Heinssii praebeat *estructis*, et Goth. *extinctis*, H. Voss. scripsit *exstructis*. W.

175. *per claros ierint tua facta triumphos*] Ita reposuit Scaliger, cum in suo invenisset *praecluros ierint*. Vulgo ubique legitur; *praeclaros poscent* (in Guelf. 1. corrupte *possent*) *tua facta triumphos*, sententia plana et facili, quasi sibi debitos. Sed illa Cuiaciana lectio non aequè planum sensum habet. Broukh. quidem laudat similia loca, nec tamen interpretatur; alioqui vidisset, parum accommodata illa esse; alterum Ovidii III. Art. 87.

Ite per exemplum, genus o mortale, dearum.

Sed ibi est, *sequi exemplum*; alterum Statii Achill. I, 4.

— nos ire per omnem,

Sic amor est, heroa velis.

Verum hic est omnem historiam de Achille persequi, non aliquam particulam inde decerpere. Possint et alia loca afferri similia. Ovid. I. Fast. 15.

Adnue conanti per laudes ire tuorum.

h. recensere dies festos in honorem tuorum institutos. V. Trist. 9, 22.

*Sic mea, lege data vincita atque inclusa, Thalia
Per titulum vetiti nominis ire cupit.*

h. no-

b. nomen tuum commemorare, (*titulus nominis est simpliciter nomen.* II. ex P. I, 50.

Oppida sub titulo nominis ipse tui.)

II. Trist. 168,

*Utque tui faciunt, fidus iuvenile, nepotes,
Per tua, perque sui facta parentis eant.*

b. imitentur. Consol. ad Liviam 413.

Perque annos diuturnus eas fratrisque tuosque.

Ad nullum vero horum modum explicare possis hoc nostri; *facta tua ierunt per claros triumphos*, nisi forte ut sit, *habuerunt triumphos*, egisti tu non unum triumphum. *fata*, quod in Regio et aliis est, commodiorem sensum habere putas: ut sit; cum tu omnes victorias consequutus sis fato tibi debitas. Forte *ierint* ortum ex mereant, quod glossema fuit τοῦ ποσcent. Si vero *facta* cum *triumphis* bene iunguntur, ut ex h. l. apparet, cur non et *acta* putemus iungi posse? Secus visum viro docto, qui nuper in Probab. Crit. p. 8. apud Lucan. I, 121.

Tu nova ne veteres obscaurent acta triumphi.

parum opportune reponere voluit *arma*; poëta enim *vult*: res a Caesare recenter gestas, reportatas ab eo victorias et triumphos, officere posse veterum Pompeii triumphorum splendori et gloriae. H. *Ergo ubi per claros ierint sua* Voss. 1. *Per claros poscent* Goth. et Voss. 4. *poscent* etiam Zwic. tibi Goth. pr. ubi. W.

176. *diceris magnus in orbe*] Regius, Ed. Rom. cum Septem ap. Broukh. Guelf. 3. *maximus orbe*. H. *Maximus orbe* Voss. 3. 4. 5. Mon. quod recepit H. Vossius. Goth. *utroque. die* Voss. 2. W.

177. *Non ego sum satis* —] Similiter Auctor Panegyrici in Messalam in Catal. Scal. p. 92. (v. 55. Anthol. Burm. To. I, Ep. CXXII.)

Non nostrum est, inquam, tantas attingere laudes.

178. *Ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus*] b. praecipiat, dictet. Rom. ed. cum aliis *perscribat*. duo *praestabit*. II. *Praestabat* Voss. 1. in marg. *praestabit* Goth. quod recepit H. Vossius. *scribat mea* Bern. *tonsae praescribat* Voss. 1. in text. *Perscribat* Zwic. 1. al. *praestabat*, superscr. *praescribat*, Zwic. 2. — Casterum *praestabit* a me recipi non potuit,

pōtuit, qui sciam, *praestare carmina pro praebere carmina* nec dictum esse nec potuisse dici. W.

181. *Languida non noster peragit labor otia, q.]* Sic omnes libri, scripti et editi, praeterquam quod in quatuor apud Broukh. et in Lips. Ed. est *pergit*. Broukh. tamen ex Exc. Lipshii reposuerat: *Languida nam noster p.* idque hoc modo interpretatur: *ideo Valgii humeros illi oneri subiicit, quod ipse laborem refugiat, conscius sibi virium exiguarum, atque otium potius sectetur, quamvis in re non laetissima; quasi vero bonus Tibullus alicui typographo operam addixisset, et panegyricum Messalae, ut panem lucraretur, scribendum suscepisset. Apparere debebat Interpreti doctissimo, illud quamvis plane subsilentem et hiantem facere sententiam; cui naevo etiam forte ita mederi possis, ut pro quamvis legatur cum vis; ut sit: cum vis Fortunae — me adversa fatiget; manet tamen hoc, laborem non posse dici agere otia: nisi velis interpretatione adiuvere lectionem, hactenus, ut otia accipias de iusibus, ludicris carminibus. Sed neo hoc bene fieri potest. Itaque potius duxi revocare antiquam lectionem: Non labor noster peragit otia languida, in quibus tantum copula desit: h. non tamen interea cello canere laudes tuas, quamvis fortuna adversa me avocare ab omni studio debere videtur. Haec paullo melior, puto, interpretatio, quam illa, quam Achilles Statius in Not. ad h. l. proposuit. Effet tamen sententia apertior, si legeres:*

Languida nec noster —

ut nec sit, non tamen. (et sic in Corvin. legitur. Alias etiam praestaret: nec — peraget. ut v. 191. sequitur: *deserient*.) H. Recepit H. Voss. nōc. Quatuor Voss. et Zw. 2. nam. Caeterum *otia languida* sunt, ubi languido h. e. exiguo studio rem tractas. W.

182. *me adversa fatiget]* Ed. Lips. cum uno Angl. et Ed. Ven. 1475. ac Vicent. *fatigat. me* a Regio ahest. Inserta vero illa, *ut mos est illi*, non parum languent: sive sit, ut solet me fatigare, vexare, sive respectu aliorum: nam et eidem fortunae mos est aliquos fovere: si addidisset, *ut mos est illi affligere bonos*, aut simile, tum demum constaret sententia. H. Scripsit H. Voss. de coniectura: *Fortuna, ut mos est, Musis adversa*, et recepit *fatigat. fatigat* Goth. Ask. et Zwic. 1. 2.; uterque codex verba, *ut mos est illi*, parenth. signis includit. — In Voss. 5. deest hic versus et sequentes. Mox tum pr. quum Voss. 1., idem nitetur cum Voss. 5. et Ask. ubi ret superscr. Goth. *dotibus*. W.

12

184. *sta-*

184. *flavi ditantes ordine sulci Horrea*] Ayrman. Vit. Tib. §. 7. et nuper Crusius in Probab. Crit. c. 26. corrigebant *distantes ordine sulci*, et sic memini, nescio quem, antiquorum Interpretum legere. Et proclivis utique ea est corruptio, viderique potest eo alludere *dictantes*, quod in duobus Gebhardi, Exc. Lipsii, uno Angl. et Regio est; sed nondum video, quid in vulgata reprehendi possit, et quantum illi correctio illa praestet: (in qua otiosum est ornamentum: *distantes ordine sulci*: inprimis cum iam potentius epitheton adsit: *flavi*.) Heinsius etiam *fulcos* tentabat: temere. Rutil. I, 199.

Interea Latius confurgant horrea sulcis.

ubi *horrea* Burmanno minus bene in *fulcis* *confurgere* videntur. Ipse coniicit, *turgescant horrea*. Vir doctus in Misc. Obs. Vol. III. p. 369. *confurgant horrea*, vel *confurgat adorea*. Sed recte se habet vulgata. *horrea confurgere*, impleri dicuntur *fulcis* h. e. sulcorum proventu. Severus in Aetna 266.

Plenaque desecio surgant foenilia campo.

Scilicet *horrea* apud Rutiliam sunt messes, legetes, ipsae fruges, quae in horreis conduntur, ut solent poëtae illas voces promiscue adhibere; eae surgunt, *confurgunt*, h. e. cumulantur, dum conduntur in horreis. In Tibullo si quid tentandum putarem, resingerem *ordine* in *horrea*, ut repetatur idem vocabulum: *ditantes horrea sulci*, *Horrea*, f. H. Qui Mon. cum Bern. *flavidi cantantes* Voss. 1. a prim. man. *dictantes* Voss. 2. et Bern. W.

185. *Horrea secundas ad deficientia messes*] ita emendatum est a Scaligero, cum vulgo in omnibus legatur: *secundis indeficientia mensis*. *Messis*, quod nimis facile in *mensis* depravari potuit, cf. sup. ad I, 1, 43. erat in Cuiaciano. Sed neque ad necesse est reponere, modo distinguas: *secundas in deficientia messes* h. deficientia in messes, ut dicimus, *deficit pecunia in sumtus*. Praepositionis sic transmotas exempla v. ap. Gronov. Obs. III, 19. Heinsius varie tentabat locum, ut videndum apud Broukh. Ayrman. Vita Tib. §. 7. legit:

Horrea secundas et deficientia messes.

Quod etiam elegantius videri possit. vid. Heins. ad Ovid. L. Am. 8, 93. Crusius vero sic tentabat:

Horrea secundas non deficientia messes.

Si tamen reputes, in quo carmine verferis, in vulgata nil est, cur potius habeatur. Regius praefererat:

Ordea fecundis indeficientia mensis.

Quod arridere possit, modo non constaret, *hordeum* in Italia fere quadrupedum fuisse cibum. v. Plin. XVIII, 14. *secundas messes* bene dictae, ut sup. II, 5, 37. *secundum rus*. In Lusib. liberis Carm. 53.

Magnaquo fecundis cum messibus area desit.

ubi *horrea* reponi non debent. v. sup. ad I, 5, 22. (cf. Burman. Sec. Anthol. Lat. To. I. p. 513. II. p. 527.) Rustilius in loco, quo nostrum expressisse videtur, I, 147.

Quin et fecundas tibi conferat Africa messes.

ubi forte legendum *congerat*, ut noster I, 1, 1. Lucan. VI, 521.

Semina fecundae segetis calcata perussit.

Severus in Aetna v. 13. *saturae messes* dixit:

Annua sed saturae complerent horrea messes. H.

Vera lectio in marg. Gryph. ann. 1573. — *Horrida fecundis et deficientia messes* Goth. *Horrea, foecundas in deficientia messes* Voss. 1. In Mon. deest hic versus et sequens. W.

186. *Cuique pecus denso pascebant agmine colles*] In multis excusis esse *agmina* notat Passerat. et notavi ipse e Reg. Lep. Vicent. Venetis, Lips. et Basil. Inde ille faciebat:

Cuique pecu denso pascebant agmina colles.

Sed inducere ea aberratio, quae haud infrequens in his neutris est, (vid. ad II, 3, 42.) eum non debebat, ut aliquid mutaret. Heinsius etiam corrigebat: *Cui pecoris, ut esset satis pecoris*. Sed *pecus, satis*, hic est per appositionem dictum; *pecus*, quantum satis esset, ut saepissime fit. H. Goth. *placebant — valles*. Ask. ordine. Mox nimio Bern. W.

188. *nam cura novatur, Cum*] Iunctura et copularum usus parum opportunus esse videtur. Forte repetebatur a poeta nunc: *Nunc cura novatur*.

189. *Quum memor anteactos semper dolor admovet annos*] Magna est lectionis varietas: in plerisque legitur: *Cum memor accitos semper dolor admonet annos*. Iam ad-
mover

movet Broukh. e quindecim libris, quibus accenseas Ed. Lips. Vicent. Venetas cum Corvin. Guelf. 1. 4. et pro var. lect. 3. ut *admovere sit ante oculos ponere, atque ita in memoriam revocare, imagine vividissima*. Vulgo legebatur *admonet*, quod et ipsum bene dicitur de iis, quorum recordatio animum nostrum pungit. Ovid. XIV. Met. 465.

Admonita quamquam lactus renovantur amaro.

Rutil. I, 26.

Prodest admonitus saepe dolore labor,

Anteactos Scaliger reposuit e suis: legebatur vulgo, etiam in vett. edd. et parte codd. *accitos*, quod etiam in Regio est et Guelf. 1. 3. (cum Corvin.) at *anni acciti* sensum commodum non habent. Ed. Rom. cum uno Gebh. et duobus Italicis *attritos*: Reg. Lep. *accisos* — *annos*, ut olim Doula Praeacid. c. 12. emendabat, quod non displiceat, si *annum* accipias de proventu annuo ex agria, ut saepe. Notum illud Lucani III, 452.

Agricolae raptis annum flere iuvencis.

Conveniret hoc ei, quod poeta, sibi tantum paterni agri esse ademptum, queritur, Sic *opes accisae* apud Horat. II. Sat. 2, 113.

— *puer hunc ego parvus Ofellum*
Integris opibus novi non latius usum
Quam nunc accisis.

res accisae apud Livium III, 10. ubi vide Intpp. et passim alibi: VIII, 11. *Latinorum est puriter advisae copias sint*. ubi unus *aboitae*. Modo constaret, *annos* plurali numero eo sensu poni. Res in vado esset, si *accisos agros* legeres. Apud Silium aequae importune libros occupavit *accitus*. II, 392.

Accitis velox populis, quis aegra lababat
Ambiguo sub Marte fides.

ubi ex sensus ratione *accisis* vel *attritis* post Barthium coniciebat Heinsius. Ibid. VIII, 590.

Vos etiam accisae desolataeque virorum
Eridani gentes.

In libro Sfortias erat: *Accito cum me*, interpolatum propter compendiosam scripturam *toti memor*, quod in litura scriptum erat etiam in Regio. In duobus Statianis. uno Broukh.

Broukh. unoque Heinsii, etiam Guelf. 2. *accitus*, quorsum alludunt tres alii, in quibus *attritus*. Unde legi possit;

Cum memori accitus semper dolor admovet annos.

accitus dolor h. arcessitus, quia eius recordationi immoratur animo, unde *memori* addidit, is *admovet annos* h. senectutem accelerat. *Memori* Heinsius etiam scribere malebat in vulgata: sed in ea *memor dolor* eleganter dictus, quia consistit in acerba recordatione iniuriarum militarium et rapinarum. v. Broukh. Pro *cum* malum dum. H. *accisos* recepit H. Voss, *accitos* pleriq. ap. H. Voss. (Hamb.) cum Zwic. 1. *attritos* Goth. *anteactos* Vind. idem in Gryph. — *dolor* Hamb. pr. *memor* un. *color* et *memor admovet*. W.

190. *Spolierque relictis*] *Regius spolitae. relictus* Edd. Venetae cum multis ap. Broukh. etiam Guelf, omnes. At recte se habet *relictis*. Cerda ad Aen. VI, 168. supplet: annis; perperam, Sunt *relicta* ex facultatibus pristinis.

192. *Nec tibi Pierii solum*] Ordo est a Broukh. ex uno Mattii. In ceteris omnibus: *Nec solum tibi Pierii*. H. Verus ordo verborum est etiam in Voss. 1. 2. *tribuuntur* Voss. 3. Mox Hamb. *per te vel* — *ausum*. W.

195. *Pro te vel solus densis subsistere turmis*] In aliis ordo: *densis solus*, in Guarner. *pro te densis vel solus*, *Subsistere* est sustinere, excipere; et vel cum tertio vel cum quarto casu iungitur. Graecum est ὑποστῆραι. *Regius*, Guelf. 1. 4. cum Ed. Rom. et aliis Broukh. *obsistere*; quod illius interpretamentum. v. Gronov. ad Liv. XXVII, 7. H. *densis solus* recepit H. Voss. ut est etiam in sex eius apogr. et Zwic. Non proba. — *obsistere* Ask. superscr. *sub*. In Voss. 1. 4. hic versus legitur post sequentem, In Goth. apogr. quod apud nos est, sequens versus legitur post vers. 193. W.

196. *Vel parvum Aetnaeae corpus committere flammæ*] Dictum debet esse, ut, *se committere mari, tenebris* etc. unus Statii, *submittere*. forte leg. *immittere flammæ*, pro in flammam. Catalect. Scalig. p. 91.

Saepe etiam densos immittere corpus in hostes.

et saepe apud optimum quemque. (Proprie dictum hoc quidem esset; sed vulgare, et alterum doctius. Propter productam brevem reiecit eandem conjecturam Burmannus Sec. in Anthol. To. I. p. 299. qui in Broukhufiana lectione acquiescit.) Sed *parvum corpus* non ferebat Broukh. cum Horatius ei *formam a Diis datam* memoret. Itaque repo-

suit *pavidum corpus*, et explicat de palpitazione cordis ad tam ingens periculum. Verum ita *cor pavidum* debebat dici, non *corpus*. *Parvum corpus* potest etiam esse gracile ac tenue, quale est adolescentium etiam elegantioris formae. v. Vulp. vel dicere potuit *parvum* ad elevandam rem, cuius iacturam facere velle se significat. Sed sunt tot alia in hoc carmine exiliter et putide dicta, ut in hoc praecipue offendi non debeamus. H. H. Vossius promptus ad mutationes recepit *pavidum*, quod unice verum indicat esse. W.

197. *Sum quodcumque*] Broukh. e libris: et sic Regius cum Ed. Rom. vulgo: *Dum q.* in libris Statii: *Sum quodcumque, tuus*. Corvin *Sum quodcumque, tuum*. N. Mox *nostri sit* idem ex Heinssii emendatione reposuit, quam cum alii libri, tum nostri et Guelf. 1. 4. confirmant: vulgo, *si*, inde ab Ald. sec. H. *Dum* etiam Zwic. perperam. — *nostri sit* recepit H. Voss. W.

198. *si sit modo*] Ed. Lips. cum aliis, *si sint*. Rom. cum Venetis, *sic sit*. H. Ask. ut Ed. Lips. ~~¶~~ *nunc pr. non* Voss. 4. W.

199. *fama Gylippi*] Hunc potissimum a poeta memorari, est, quod mireris, cum neque eius virtus vel felicitas prae ceteris insignis fuerit, neque satis ab aliis celebrata, neque etiam iusta cum poeta ducis comparatio instituitur. Non enim cum Messala comparat *Gylippum*, ut vir doctus putabat. Cyllenius quosdam *Philippi* legere observat: quod et pro var. lect. in Guelf. 2. est. H. *mihi* Goth. pr. *sit*. Ask. *Galippi*. W.

200. *Posse Meleteas nec mallet vincere chartas*] *non mallet* Corvin. *vincere* Scaliger e Cuiac. reposuit. In reliquis fere omnibus *mittere* legitur, quod non possum adduci, ut credam ex lapsu vel correctione librarii esse, immo potius (etsi minus suave est) pro vera lectione habeo, est enim *emittere*, in vulgus edere. Sensus: Nec malim, id quod poetae summam votorum explere posset, libros, qui cum Homericis certent, seu mittere ad te, seu publicare. Alias fere additur, *in turbam, in vulgus*. vide Gronov. Obs. I, 15. Sed et simpliciter dixit Auctor Ciris v. 92.

— — *cantus meditati mittere certos.*

de suo poemate loquitur. Sic dicimus, *vocem mittere*, et Graeci *λέγας πορνῆν*. cf. Misc. Obs. Vol. IV, 312. In duobus Italicis est *emittere*, quod usitatus. Plin. l. Epist. 2. *Libelli*,

Libelli, quos emisimus, dicuntur in manibus esse. In Guarnier. *dimittere*. Abit in diversa Guelf. 3. *tangere* in marg. nescio an pro *attingere*. Porro Ed. Lips. *Melesigenas*. *Μελέγειοι χαριτες* etiam apud Graecos poëtas occurrunt. H. *malim emittere* H. Voss. recepit. *vincere* Voss. 1. 3. *tangere* Voss. 2. Voss. 4. *mittere*. un. H. Voss. *Molothas*. Zwic. 1. *Meletheas*. Zwic. 2. *Melesigenas*. un. H. Voss. *me letheas*. duo *tardas* (Goth.) W.

201. *Quod tibi si*] Rom. Ed. *sit*. mox Guelf. 1. 4. *notus* *ue*.

202. *Vel bene sit notus*] Ita Broukh. e libris potioribus, ut et in Regio. Vulgo inde a Mureto: *vel bene si totus*; et in Aldinis, Rom. et Lips. ac Vicent. *si notis*. Ceterum hi duo versus omnium in toto hoc carmine ineptissimi sunt: cf. sup. ad III, 1, 19. 20.

ead. summo vel ineret in ore] Ita emendavit Muretus, recepit Scaliger, pro vulgari: *moeret*. Rom. et Lips. cum aliis, Guelf. 1. 4. *meret*, Reg. *moeret*, in quo explicando frustra sudat Guell. ad Aen. I, 737. tres Angl. *inluseret*, Exc. Colôt. et pro var. lect. Guelf. 2. cum 3. *inhaereat*. In libris Venetis excussis Passerat. esse ait, *vel haeret*. Corvin. *vel haereat ore*. Vicent. *inheret*, quae omnes sunt aberrationes librarii. Regius etiam *in orbe*. v. 71. H. *Ineret*, quod Statius in codice Vaticano viderat, dicitur etiam esse in Hamb. Caeteri aberrant. — *et bene* Goth. plures *si*, etiam Zwic. *notas* Voss. 1. a pr. man. W.

203. *statuent*] Guelf. 2. 3. *statuunt*, adscripto tamen *e*. H. *Nulla mihi finem statuent* scripsit H. Voss. mutato ordine pr. *statuent finem*, ex uno Angl. — Quatuor apogr. H. Voss. *statuunt*, duo *facta*. W.

204. *Quin etiam mea quum tumulus contexerit ossa*] Ita Broukh. reposuit e libris nonnullis, nescio quibus; secutus Muretum, qui ita iam ediderat; ante legebatur: *mea tunc tumulus cum texerit ossa*, et sic in Regio est, et in Corvin. Guelf. omnes. In duobus Italis:

Quin etiam tumulus mea cum contexerit ossa.

At Reg. Lep. cum Lips. edit. *mea tunc t. contexerit*. Rom. *mea p9 tumulus cum t.* an *mea post*? Cyllenius in notis praefixit: *Quin etiam cum tumulus pertexerit*. H. H. Voss. recepit lectionem duorum Italicor. Aberrationes in eius apograph. fuerunt hae: *mea quum* (*tunc, tum*) — *tumulus* (*cumulus, fanulus*) — *contexerit* (*qui, quom, cum texerit*). Similiter Zwic. W.

205. *Seu**

205. *Seu matura dies celerem properat mihi mortem*
celerem Scaliger tacite ex Cuiaciano reposuit; vulgo ii
 omnibus legitur *fato*, quod ex librarii ingenio venire non
 potuit, nec loco pelli debebat. *Celerem* irrepsit interpre-
 tatione vocis *properare*, quae h. l. active posita. *Regius*
 etiam, *proveret*. Mox pro *manet* Ed. Rom. *tamen*. H.
 Recepi optimam lectionem codicum fere omnium, *fato*,
 pr. *celerem*. Ita etiam Hamb. Goth. Zwic. Burmann. ta-
 men Anthol. T. 2. p. 506. ad lectionem *celerem* proclivis
 est. W.

206. *tamen mutata figura*] Sic reposuit Broukh. iam
 olim illud probante Scaligero e suis, quibus Regius, Guel-
 2. 3. 4. cum Ed. Rom. et multis aliis suffragantur, et sic
 etiam emendarat Statius. Vulgo *figuram* legebatur. Haec
 ex Pythagorae disciplina petita esse recte observatum est
 ab Interpretibus: sed quomodo haec cum ceteris vel ex
 structurae vel sensus ratione cohaereant, nemo indicavit.
 Passeratius, qui adhuc *figuram* legebat, sic explicat: *equi*
vitam mihi tribuet vitam alteram et longa aetas. Sed *longa*
vita non nisi de vita praesentis aevi, qua utebatur, so-
 cipi potest. Scaliger, dum *figura* legit, addit, *seu figura*
figet me. Rem plane expedire non audeo, sed tamen
 mihi videtur locus ita constituendus esse, ut illa: *Seu*
matura dies — *Longa manet seu vita nuper* *ἡρώς* dicta sit:
 sequentia vero iungenda cum superioribus hoc sensu: *Quia*
etiam tum, cum mortuus et sepultus ero, (sive acerba sit
matura morte raptus) et (licet mortui) tamen figura mu-
tata fuerit, (sive ea me figet equum h. fingar equus vel tau-
rus, vel volucris,) quandocunque humanae formae reddat,
tuas laudes canere pergam. Putide haec magis, quam ar-
 gute dicta esse, negari nequit: et bene factum, quod
 poeta talis in hominem non rediit, et plura, quod mina-
 batur, carmina condidit. Modestius certe Albinov. Eleg. 3.
 21. vel quisquis auctor fuit,

Ipse ego, quicquid ero cineres interque favillas,
Tunc quoque non potero non memor esse tui.

(Melius puto nunc locum esse constitutum sola interpun-
 ctione mutata: *tamen, mutata figura seu me*. ut sit: ta-
 men — subtexam carmina: seu figura mutata figet
 me etc.) H. *mutata figura* hab. etiam omnia apogr.
 H. Vossii, praeter Voss. 1., cum quo faciunt Zw. W.

207. *Seu me figet equum rigidos percurrere campos*
Doctum] *rigidi campi* hic parum apte memorari crediti
 sunt;

Sant; quidni tamen pro solo duro, solido, quo incedit equus, dicantur? Nihilominus tamen Statius coniecerat, *riguos*, quod et Heinſio aliquando placebat; qui *gyro* caſtigandum poſtea exiſtimavit, quod, tanquam praeclarum aliquod emblema, cupide inferuit textui Broukhufius. Sane a viro docto egregie demonſtratum eſt, *gyrum* eſſe proprium in diſciplina equeſtri vocabulum, ſed docere debuerat, quomodo *gyro* campum *percurrere* equus poſſit, alterum enim alteri repugnat, et cum in gyrum circumago equum, non percurro campum, multo minus hippodromum. Videtur quidem in eundem modum dixiſſe Statius III. Silv. 2, 125.

*Iam tamen et tormat facili praeventore gyro
Fortis.*

Sed eſt ibi de eo equitandi genere intelligendum, cum in orbem ire cogitur equus, quo reliquos ille excellebat, cf. Horat. III. Od. 7, 25. Cum itaque emendatione nihil profecum viderem, malui revocare lectionem vulgatam, toto hoc loco non indignam. *Campum* de hippodromo accipere, necelle non eſt. Ovid. II. Met. 663.

— — — *Iam latis currere campis*

Impetus eſt, in equam cognataque corpora vertor. H.

Quod Heinſius coniecit, Broukhufius et Vulpus receperunt, *gyro percurrere campum*, eſt in Voſſ. 1. unde H. Voſſ. coniecit et recepit etiam: *gyros percurrere campo. W.*

208. *tradi pecoris ſim gloria taurus*] unus Stat. *tardus*. Ed. Lipſ. *ſum*, ſed praefens coniunctivi hic vim futuri habet. H. Pro *tardi* H. Voſſ. de coniectura ſcripſit *torvi*, quia illud epitheton ei non placebat. Lege eius notam. Talia ut recipiantur nemo a nobis poſtulet. *tardis* Bern. Pro *ſim* eſt *ſum* in Zwic. 2. W.

209. *volucris vehar aera penna*] Sic Broukh. tanquam concinnius, relinxit ex Heiſſii emendatione. Vulgo *volucris — pennis*. Sed quis quaeso in hoc carne exulſitas elegantias venari ſuſtineat? Verum talis eſt pſturitus ille, elegantioſas, quas quis ex recenti lectione animo tenet, ubique inferendi, ut nullo cum iudicio, an opportune ſatis fiat, diſpici ſoleat. H. Reſtitui lectionem *volucris — pennis*. hab. etiam Zwic. 1. 2., niſi quod hic *vehat*. Zwic. 1. addit gloſſam: „mutatus in volucrem ducar per aërem.“ *volucris — penna* Voſſ. 1. *liquidâ volucris — pennis* Voſſ. 3. *aerem* Ask. *revolutus in aere pennis* Hamb. W.

210. *Quare*

210. *Quandocunque hominem me longa receperit aetas*] Primum vocabulum ex Cuisciano et uno Italico recepit Broukh. Vulgo legitur, *In quemcunque hominem*. In nonnullis *Quodcunque*. Nempe primum compendiosa scriptura errori locum dabat, ut scriberent, *quodcunque*, mox praepositionem praefigebant, ut versus constaret, vid. sup. ad v. 39. Tunc propter *hominem* fecerunt *quemcunque*. Ed. Basil. cum duobus Statii, et Guelf. 3. *In quaecunque*. Regius *In quodcunque hominum* cum multis aliis ap. Broukh. Porro pro *receperit* Broukh. ex Passeratii et Heinssii coniectura reposuerat *refecerit*. Quid si alius malit: *refinxerit*? Sed cur vulgatam non patiemur? *Longa aetas me recipit, me habebit iterum, me videbit hominem*, nil habet, quo offendaris. *Habuit ea aetas praecclarum Imperatorem*, optimi auctores dixerunt. *Recipere de περὶ πύργων* etiam dicit Ovid. XV. Met. 259.

*Morte carent animae, semperque priores relictæ
Sede novis habitant domibus vivuntque receptas.*

Scil. aliis corporibus, in quae transiere. Balatinus sextus Gebhardi exhibebat *retexerit*, non male, h. instaurarit, refecerit; nisi forte *revexerit* lectum fuit. H. Recepit H. Voss. *in quodcunque hominum*, ut est etiam in Ask. *In quodcunque hominem*, Voss. 3, *quemcunque hominem* tria apogr. H. Voss. (Goth.) cum Zwic. 2. duo *quaecunque* (Hamb.) cum Zwic. 1. duo alii *quancunque*. W.

211. *Subtextam carmina*] unus Statii cum Guelf. 2. nomina. v. ad v. 27. Ceterum locum hunc propterea notandum puto, quod, si quidem, si non Tibulli, antiqui tamen poëtae, carmen est, monumenti loco esse potest, philosophiae Pythagoricae dogmata non plane illo tempore incelebrata Romae fuisse. Quanquam alioquin post Nigidium Figulum, qui philosophiam Pythagoricam renovasse videbatur, nemo, qui ei se dederit, memoratur. H. *subtextam* Zwic. cum gloss. interl. componam. W.

C A R M E N I I.

In Aldinis et aliis, quae hinc fluxerunt, edd. praescriptum est: *Laus Sulpitiae ad Martem*. Nec aliter fere vett. edd. In margine Vicentinae, quam habeo, adscriptum est a vetere manu: *Hic liber de amoribus Sulpitiae et Cherinthi inscribitur*. quod et Exc. Pocchi et Perreii habebant. *Sulpitia* in Ald. 1. 2. Scal. — *Sulpicia* Muret.

ret. H. Etiam in Zwic. 1. 2. inscribitur: *Laus Sulpiciae ad deum Martem*. In Goth. legitur hoc carmen post carmen III. huius libri. W.

2. *si sapias*] Ed. Ven. 1475. cum Reg. Lep. *si satis*. Rom. *se sapias ipse venit*. H. H. Vossius de coniectura eiecit post *spectatum*. Equidem, ut par erat, nihil mutavi. — *suspectum* Voss. 1. W.

3. *at tu*] Rom. *ignosce: ac tu*. In promptu erat scribere: *ignoscet, sed*. Verum in fine produci caesura brevein, obvia res est. H. Retinui at cum Heynio et H. Vossio. cf. similes locos, Ovid. Met. VII, 644. Met. III, 184. Met. IX, 789. ubi *habet* in quatuor codicibus. Est tamen *sed* in Hamb. W.

5. *exurere divos*] Rom. *exureret dives*. Cyllen. *Illius est o. quem vult* Guelf. 4. sic saltem *quem — divum* esset. Lepidissimos hos versus cum aliorum locis comparat Broukh. Est etiam carmen similis elegantiae Nic. Archii adiectum Carminibus Fracastorii. H. *si quem vult urere Divum* scripsit H. Vossius, haerens in voce *exurere*, cuius nimiam pro h. loco putat esse vim. At enim idem fere est in talibus urere et exurere. Petron. in Sat. c. 121. in carm.

nec enim minor ira rebellat

Pectore in hoc, leviorve exurit flamma medullas.

Caeterum Voss. 1. est pr. ex. W.

6. *geminas — lampadas*] Reg. cum aliis *lampades*. Rom. *geminas*, ut supra IV, 1, 115. H. *lampades* etiam Voss. 5. et Hamb. W.

7. *Illam, quicquid agit, quoquo vestigia movit*] Versus hi propter insignem elegantiam laudati sunt ab Huetio, viro etsi iudicii non semper satis subtilis, tamen exquisitae et copiosae eruditionis, in Huetianis. Regius, *lamiam q.* Ed. Lips. cum nonnullis ap. Broukh. *quicquid vestigia*, male. Tum liber Witt. Laudi cum Exc. Lips. et Corvin. *vestigia flectit*. ut Ovid. I. Met. 372.

— — *flectunt vestigia sanctae*

Ad delubra deas.

Forte etiam tempus hoc melius conveniret alteri agit. (nisi quod temporum permutatio doctiorem rationem redollet, ut passim ad Virgilium notatum est.) Ursini liber: *tendit*, unus Anglic. *monstrat*. Sed *vestigia movere* aequè bene dictum ac *pedes movere*, quod passim ap. Ovidium.

8. *subsequiturque decor*] Regius, *consequitur*. Respexit haec Fabius Inst. I, 11, extr. *Neque enim gestum oratoris*

toris componi ad similitudinem saltationis volo, sed subesse aliquid ex hac exercitatione puerili, unde nos non id agentes furtim decor ille discentibus traditus prosequatur.

9. *Seu solvit crines, fufis decet esse capillis*] Ed. Rom. corrupte: *carnes: fufit decet etiam c. H. fufam decet esse capillos* H. Voffius recepit e cod. Voff. 3. Non secutus sum. W.

10. *seu comfit*] Ed. Rom. *se. tum comitisque est* Corvin. H. *veneranda venus* Ask. at in marg. *comis*. W.

11. *seu Tyria v. procedere palla*] Vulpus eleganter observat, in similibus exemplis fere addi praepositionem, ut Catull. 68, 134.

Fulgebat crocina candidus in tunica.

Cic. de Divin. I, 52. *Caesar cum purpurea veste processit. Sed tamen et idem ille Or. in Pis. c. 38. §. 92. Nocte intempesta, crepidatus, veste servili, navem conscendit. Quod autem dictum: voluit procedere, pro, procedit, ita accipe, si placuit procedere. praecedere male Corvin. H. Praecedere* Voff. 5. *Mox niveo in Mon. — In Voff. 5. loco versus 12. legitur is qui ultimus est in huius libri carmine VIII. Atque is etiam hic finem facit in illo codice. Reliqui versus 12 — 24. reperiuntur infra in carmine III. post vers. 18.* W.

13. *aeterno — Olympo*] *externo* alii; vulgari lapsu. unus Broukh. unus Heinssii cum alio libro, *aetherio*, ut ap. Virgil. Aen. VI, 579. quod non displicet Heinssio et Vulpio; et sic iam emendabat Statius. Supra III, 4, 17. *aetherius mundus* erat. Nec tamen, cur uni et alteri codici hic plus quam ceterorum consensui tribuendum sit, idonea causa est. Olympus bene *aeternus*, seu propter durationem suam, seu, quem dii aeterni inhabitant. Ita eodem fere modo *Olympus aeternus* dictus, quo *Olympus omnipotens*, qui nos tantopere exercuit, apud Virgil. Aen. X, 1. οὐρανὸς χαλκοῦς convenit. Porro in Ed. Rom. excusum *Vertimus*. Scal. *Fortumnus*. cf. IV, 13, 7.

14. *mille decenter habet*] Ed. Rom. *decentis*. Doula Praecid. c. 13. comparat illud Ovid. II. Am. 5, 44.

Spectabat terram: terram spectare decobat.

Moesta erat in vultu: moesta decenter erat.

Burman. ad Propert. IV, 2, 47. emendat *Mille habitus, formas mille decenter habet*. Hoc est variare versum, non emendare. H. Bern. *venturus*. Voff. 1. et Hamb. *Mille hunc*. Voff. 5. *decentus*. W.

15. *digna*

15. *digna est, cui] a Regio abest est.*

16. *Pellera det fucis bis madefacta Tyros] fucis pro succis*, post Heinsii coniecturam, Broukh. Sed Vulpius *re-*
vocaverat succis, quia illi tribuuntur conchyliis et ceteris
piscibus, praesertim testa munitis. At idem ille *succus*, si
imbuendo et tingendo inservit, *fucus* appellatur; et pro hoc,
exquiritiori vocabulo, fere semper in libris illud *refinxere*
librarii facili lapsu, cum fere *fucus* scribatur, ut et h. l. in
Rom. est. v. Heins. ad Claud. I. in Rufin. 208. ad Ovid. VI.
Met. 208. I. Trist. 1, 5. cf. sup. ad I, 8, 11. *bis madefacta*,
dibapha. Male Guelf. 3. *ter* a pr. m. H. Etiam Mon. *ter*,
unde H. Voss. coniecit atque etiam recepit *permadefacta*.
Caeterum *succis* etiam in H. Voss. apogr. omnibus. W.

17. *felicibus arvis] unus Heinsii et alius Broukh. her-*
bis. Ed. Rom. pro *metit*, *anetit*, mox *adoratae — segetis*,
et, *rubror de l. Venetae rubor* H. *Possidet atque Mon.*
unde pr. *bene* in Voss. 1. deest *bene* in Voss. 5. *uviv* Voss. 4.,
at in marg. *arvis*. Vind. *herbis*. W.

19. *rubro de littore conchas] Ita in vulgatis Edd. inde*
ab Aldina sec. et iam in Lipsi. legitur, et recte hoc susce-
ptum est. Nam in libris, praeter unum Wittianum Brouk-
husii, et in vetustis Fdd. Veneta 1475. Reg. Lep. Vicent.
Romana, et Venetis hinc exscriptis, ubique gemmas conspi-
citur, male. Nam in mari margaritae, non gemmae legun-
tur. Noster supra II, 4, 30.

— *a rubro lucida concha mari.*

of. Broukh. Pulcre imitatus est hos versus Sannazar. I.
Eleg. 1, 53. H. *conchas* etiam in Voss. 5. a prim. man. at
in reliquis apogr. H. Voss. *gemmas*; quod etiam in Zw. 1, 2.
Hoc igitur H. Vossius recepit, laudans ille Broukh. ad I,
9, 39. aliaque loca in notis criticis ad hunc locum et ad ver-
sionem suam. Caeterum *marmore* pr. *littore* Voss. 5. W.

20. *Proximus Eois — Indus equis] equis Scaliger de*
coniectura recepit, cum vulgo sit aquis. Sup. II, 3, 56.

Solis et admotis insitit ignis equis.

ubi constanter *equis* legitur, praeter unum Broukh., in quo
aquis. In Propertio IV, 3, 10.

Ustus et Eoa decolor Indus equos

ex Broukh. emendatione excuditur; in Edd. superioribus
erat, *Eoa — aqua*. Sic et apud Senec. Herc. fur. 132.
de Sole

caeruleis evectus equis,

duo MSS. habent *aquis*, quod Gronov. pater mavult. H. Loca allata nihil probant nisi confusionem frequentem vocabulorum *aqua* et *equis*. Indi proximi Eois *aquis* sunt extremi Indi prope Oceanum Indicum, ubi, ut Catullus dicit XL, 3—4., litus longe resonante Eoa tunditur unda. Tamen retinui *equis*, quod nunc praebet Voss. 3. Usitata enim et proba est compositio, qualis haec: *Indus niger, proximus Eois equis*. Sic apud Catull. 63, 3: *opera silvis redimita loca*; et 70: *algida Idae nive amicta*. Add. Virgil. V, 21: *litora fida paterna*. W.

21. *festis* — *Kalendis*] Ed. Rom. *vestris*. mox Reg. Lep. et Lips. *superba*; vitiole. *superbus* pro simplici, qui habet lyram.

23. *Hoc solenne sacrum multos celebretur in annos*] Versus Sulpiciae elegantia haud dignus, cum sententia, quae e trivio petita est, tum verborum iunctura. *Hoc sacrum, haec Kalendae Martiae, saepe celebrentur!* a puella? an a Musis? Disiungitur quoque versus ultimus a superioribus: *Hanc vos — Dignior est vestro*: dum alia sententia interponitur: *Hoc solenne sacrum multos celebretur in annos*. Iam hic ipse versus varie legitur, ut interpolationem arguat. *celebretur* est vulgatarum Edd. inde ab Aldo lectio, quatuor saltem librorum; unius Gebhard. Witt. Ursin. et Anglicani, (quibus adde Guelf. 3.) auctoritate subnixae: quam revocatam esse a Broukhusio miror. Nam in libris fere, etiam in optimo Cuiaciano est, *hoc sumet*; in nonnullis *haec sumet*, *haec sumit*, *hoc sumat*. Unus Wittianus cum antiquissimo Eboracensi, *hoc sumet*; quod arridet, primo auditu, Regius; *haec sumet*, tres alii, *sumabit*, Ed. Ven. pr. et ceterae, ut Vicent. *hoc summet*; Ed. Rom. *firmabit*; (sed Venetae *hoc sumet*) Exc. Lipsii *hic servet*; ex quibus illud manifestum est; *celebrentur* veram lectionem esse non posse, unde enim istae variantes profectae essent? sed ad summum verae lectionis glossam. Salmas. ad Spartian. c. 13. p. 127. *multos hoc sumet* probabat, ut *sacra sumere* esset *suscipere*, *μυεῖν*, quod recte improbat Broukh. Potest placere Scaligeri emendatio, *multos consumet*, vel *consummet*, *in annos*. Con quod scribatur inverso circulo facile mutari potuit in *hoc*. *Consummare sacrum* est quidem proprie perficere: Seneca Herc. fur. 1039.

/ *Nondum litasti, naté, consumma sacrum.*

sed tamen, ut *litare*, universe pro, *sacrum facere*, poni potest. Huius interpretamentum appositum erat *celebret*: quod

quod alius, ita tamen, ut metro accommodaret, tanquam sibi notius, in textum recepit. Nec tamen vel sic expeditus locus, cum ex emendatione hac non minus quam ex vulgata non nisi ieiuna sententia exeat. Nisi totum distichon abiciendum est tanquam ab inepto homine adiectum; ut sententia saltem esset idonea et carmini accommodata, dicendum erat: diem sollemnem eiusmodi carmine celebrate, quod per multos annos memoretur et in laude sit: nec enim alia puella vestris carminibus dignior est. Ita leg. *multos celebrate per annos*. Hoc fignet arridere quidem possit, si illa Virgilii Ecl. 7, 44. reputes:

Bis f-nos cui nostra dies altaria fumant.

sed *fumare in multos annos* non bene diceretur. Neque placent Heinsii coniecturae: *Huic s. f. multos o duret in annos*, vel *Haec s. f. m. consummet in annos*. H. H. Vossii spogr. habent: *hoc aut haec sumet, hoc summet* (quod etiam in Zwic. 1. cum gloss. marg. „totis annis versetur“), *hoc sumetur, hoc sumet, celebretur*. H. Vossius de coniectura scripsit ita: *Haec solenne sacrum multos ut sumat in annos*. Iungit autem hunc versum cum antedecenti verbo *cantate*, et *sacrum funere* dictum statuit ut ap. Terent. Adelph. II, 4, 23. et V, 3, 68: *Hilarem hunc sumamus diem*. Mihi H. Vossii sententia vel ea de causa placere non potuit, quia *ut* haud dubie perperam illatum est; quare locum intactum reliquit. W.

24. *vestro — choro*] Ita correxit Ed. Ald. sec. pro eo, quod erat in pr. et quod vett. edd. et codd. fere habent, *nostro toro*, varietate frequenti. v. II, 1, 88. at h. l. aberratione: nam superbum esset poetam de se dicere:

Dignior est nostro nulla puella toro. H.

Tria spogr. H. Voss. *vestro*, duo *nostro choro* cum Zwic. alii item *nostro thoro*, aut *vestro thoro*. In Hamb. *nulla vestro*. W.

C A R M E N I I I.

1. *Parce meo iuveni, seu quis bona pascua campi*] Eadem verborum iunctura erat supra I, 2, 33. Ed. Rom. *iuvenis*. *Seu qui* est in uno Italico, et sic emendabat Ayrman. Vit. Tib. §. 81. et praeferendum puto. Deinde unus Angl. *campis*, (cum Voss. 1, 2, 5. et Ald. 1. 2. W.) unus Brodtk. *carpis*, Ed. Rom. *capis*. H. *Seu quis aper*, ut supr. 1, 2, 17: *seu quis iuvenis*. W.

3. *acuisse*

3. *acuisse in praelia dentes*] Ita Scaliger ex Cuiaciano reposuit. Vulgo, sicque etiam Corvin. *in pectora*, vel *in pectore*. Ita aprum illa obtestatur, ne in puerum irruat. *Ne tibi sit*. In Gueff. 2. adscriptum: *ne velis*, Saltem *Neve velis*. H. *Praelia* iam in marg. Gryph. ann. 1573. H. Voss. codd. dant *pectore*, Zwic. *pectora*, W.

5. *Sed procul abducit venanti Delia cura*] Haec est librorum et Edd. antiquarum lectio, satis commoda, modo non per appositionem dictum accipias, sed *cura* sexto casu positum malis; ut iniquo animo ferat, Dianam iuvenem abducere a se studio venandi. Scaliger legebat *devia cura*, quia in deviis saltibus venatur. Melius Heinsius *in devia*: quod Scaligerana lectione praestat, iuncturam tamen verborum habet molestiam. Alterum idem vir ingeniosissimus proposuit: *abducit venanti Delia curas* B. puellae anorem animo excutit, quod etiam Broukh. recepit. Ita recte sequitur imprecatio in silvas; et ne putes, id minus latinum esse, ipse Heinsius locum III. Rapt. Proserp. 19. laudat;

Abduxero meas iterum mortalia curas.

ubi similia attulere Intpp. otiosum tamen sic *procul*. H. Voss. 1. 4. *venanti cura*, Voss. 5. *obducit venanti cura*. Voss. 3. *curam* Lectiones fortasse non plane negligendae. W.

6. *O pereant silvae*] unus Italicus, *O valeant*, ut sup. II, 3, 67.

O valeant fruges, ne sint modo rure puellae.

conf. II, 6, 9. Sed et alterum nostro frequens. I, 1, 51.

O quantum est auri pereat potiusque smaragdi.

II, 4, 27.

O pereat, quicumque legit viridesque smaragdos!

III, 4, 62.

Ah pereat, didicit fallere si qua virum!

II, 3, 75.

Ah pereant artes et mollia iura colendi!

7. *Quis furor est, quae mens*] Ita I, 10, 33,

Quis furor est atram bellis arcessere mortem!

et Ovid. III. Art. 172.

Quis furor est census corpore ferro suo?

Broukh.

Broukh. ex Doufae not. c. 7. et Heinſii Adv. I, 13. emendatione repoſuerat, *Quis furor eſt, demens*, quod recte, unde venerat, abire iuſſit Vulpius. *quae mens* vi iuncturae cum altero: *Quis furor eſt* h. l. quae inſania, et exprimit Graecorum *ῥυμός*. Ovid. III. Art. 713.

*Quid tibi mentis erat, cum ſic male ſana lateres,
Procri? Quis attoniti pectoris ardor erat?*

Horat. I. Epift. 2, 59.

— — — *Qui non moderabitur irae,
Infectum volet eſſe, dolor quod ſuaſerit et mens.*

Ubi egregie ſcripturam receptam contra Stephanum, qui *exmens* legebat, tuetur Bentleius. Porro Regius cum duobus Wittianis, uno Broukh. et Anglic. *Quis furor o quae mens*, elegantius vulgata lectione. Colbert. vero, *Quis furor, aut quae mens*. Sed tamen et I, 10, 33. *Quis furor eſt atram bellis arceſſere mortem!* H. *Quis furor o! quae mens* quatuor codd. Voſſ. *Quis furor eſt, o! quae mens* Mon. Goth. Illud H. Voſſ. recepit. — Pro colles idem vir doctus ſcripſit *ſaltus* de coniectura. Caeterum pr. *denſos* Goth. *denſa*, Voſſ. 2. *denſo ſi*. Voſſ. 1. *callens*. — *claudendo* Goth. pr. *claudentem*, Ask. *condentem*, in marg. *claudendo*, W.

8. *teneras laedere velle manus*] Vir doctus in Actis Soc. Trai. p. 193. coni. *vepre* ingenioſe quidem, nec tamen probabiliter; nam uſus verbi *velle* Tibullo eſt ſollennis, et manus indaginem tendentis multis modis laedi poſſunt, non modo *vepre*.

10. *hamatis — rubis*] Ed. Rom. cum nonnullis ſcriptis, *armatis*, recte prae illo ſpretum a Broukh. Ovid. II. Met. 799.

Tangit, et hamatis praecordia ſentibus implet. H.

De confuſione verborum *armatus* et *hamatus* egit Burm. Anthol. T. I. p. 502. Voſſ. 1. *amatis*. Ask. *rubris*. W.

12. *geram* a pr. m. Guelph. 2. *Ipſe* Ask. a pr. m. *torva* Goth.

13. *cervae*] Broukh. ex ingenio, pro vulgato *cervi*, repoſuit, ne ſibilus *τοῦ* i ingratus offenderet; aut potius e more poſtarum. *Quaerere veſtigia*, ut Callim. Epigr. 33. *διὰ τὴν ἰππὺν δογμαλίδος*. H. *cervae* Bern. et Mon. quod retinuit H. Voſſ. Caeteri omnes *cervi*, etiam Hamb. Goth. Zw. 1. 2. Hoc reduximus. *Ipſe* Ask. pr. *ipſa* a pr. man. W.

14. *et demam ceteri ferrea vincla cani*] Ovid. VII. Met. 769.

Copula detrahitur canibus.

et VIII.

et VIII. Met. 331. qui locus a Vulpio laudatus est: — *pare retia tendunt, Vincula pars adimunt canibus*. Propert. II, 15, 20. loco cum hoc comparando;

Incipiam captare feras, et reddere pinu

Cornua, et audaces ipse monere canes.

Non tamen ut vultos ausim tentare leones,

Ubi non video, quid sibi eruditissimus Broukh, cum sua lectione unius Groningani libri, *temerare leones*, velit. *Temerare* semper notionem religionis habet: sic *temeramus sacra, thalamos*, et alia, quae non licita aggredimur. Contra *tentare feras* pro laceffere, aggredi, bene dictum. Ortum autem *temerare* ex scriptura *temptare*.

15, Sic, l.] Ex Heinssii emendatione reposuit Broukh. vulgo, *Si*. quod non spernendum erat. Mox Rom. *arguat*. H. Sie Voss. 2. 3. Caeteri *fi*, ut Hamb. Zwic. 1. 2, Goth. *lux fi*. Reduxi *fi*, quod pro *etiamsi*, *licet* acceptum (Cic. Off. III, 8.) commodum praebet sensum. W,

17. In Corvin. turbatus ordo versusum: nam 19. 20. sunt ante 17, et 18. retracti.

18. Voss. 1. *da pr. ne*. Goth. *nam et turbat*. Zwic. 1. *turpet*, sed correctum eadem, ut videtur, manu *turbet*. Voss 2. 3. *cupide*. Voss. 5. *veniens cupida* a pr. m. W.

19. Nunc] Sic recte Broukh. e libb. pro vulgari: *Tunc*. H. *tunc* duq Voss. Goth. et Zwic. 1. *tunc me sine* Hamb. W.

20. *Caste puer, casta retia tende manu*] Hanc lectionem revocavit Broukh. ex antiquis Edd. et ex uno Colbertino, adde nunc et Regium et Guelf. 2. Scaliger reposuerat *tange*, quod est in plerisque et optimis libris, etiam in Ed. Ven. pr. Vicent. Rom. Lips. et Venetis: adde Corvin. et habet hoc quod placeat: cum castum esse velit puerum, dicere potuit: more ipsius deae castus maneat; et pro hoc: castus tange, tracta, retia. Cum tamen *retia* nulla res sacra sint, quam castis et puris manibus attingere fas sit, vix locum habet; quamquam illud ex *tende* factum esse credere non possum. Forte utrumque corruptum ex voc. *pange*, quod iam viris doctis in mentem venit. *Pangere retia* est figere. Heinssius coniiciebat *pande*, quod cum *tendere* permutatum ap. Ovid. IV. Met. 512.

— — — *his retia pandito filvis.*

Porro Regius, *Casta, puer, c. retia t.* H. *tange* octo apogr. H. Voss. qui hoc recepit. W.

21. *Et quaecunque meo furtim subrepet amori*] *subrepet* Broukh, ex uno Statii tacitus recepit, ut et in Regio est, et iam Heinſius ex Schefferi libro emendabat; vulgo, *subrepiſit*. Ed. Rom. male, *quicunque*. Porro Scaliger e ſuis laudat *At quaecunque*. In nonnullis *Aut*; quod et Vicent. ed. habet, et praeferendum videtur; niſi *At* praestat ſcribere. H. *Aut* recepit H. Voſſius. Tamen apogr. eius habent *Et*. un. tro. un. caſto pr. *furtim* ex antecedent. *subrepet* ſex apogr. H, Voſſ. Caeteri *ſuprepiſit*, cum Zwic. W.

22. *Incidat in ſaevas diripienda ſeras*] Palat. quintus Gebh. et *ſaevis* — *ſeris*. H. Etiam Goth. *perperam et ſaevis*, quod arripuit H. Voſſius. W.

eod. *concede parenti*] Broukhuiſii librorum unus, *parumper*.

24. *et celer in noſtros ipſe recurre ſinus*] Iam notarunt viri docti, hinc eſſe effectum illud Ovidii Epist. 15, 93.

Huc ades, inque ſinus formoſe relabere noſtros. H, Voſſ, 2. *noſtro ſinus*. Bern. *pedes* pr. *ſinus*. W.

C A R M E N I V.

1. *Huc ades et tenerae morbos expelle puellae*] Ed. Lipſ. cum Reg. Lep. et Exc. Perreii ac Colotii, *Huc ades o*, non male. Deinde Livineius et Guyetus corrigebant, *depelle*, ut etiam eſt in uno Broukh. et Thuaneco. Hoc quidem uſitatus, Ovid. Epist. 21, 175.

Turpe tibi eſt, illum caſſas depellere leti.

et alibi. Sed et Horat, iam a Broukh, laudatus II. Epist. 2, 137,

Expulit helleboro morbum bilemque merace. H.

o etiam Zwic. 2. *perperam*.¹ *depelle* Voſſ, 5. Hoc recepit H. Voſſius. Sed nonniſi invitatus recepit vocabulum non commendandum; ipſe enim mavult *aerte* ex Horat. Epist. II, 1, 136. *Mon ſuperbe lyra* Goth. et Voſſ. 5. W.

3. *nec te iam*] Neſcio unde *nec iam te* admiſſum fuerit, Eſt tamen in Guelf. 3, H. Idem in Voſſ. 5, et Mon. quod fortalle praeferendum. Reliqui tamen alterum. *Nec enim te* in marg. Gryph. *te iam* probat H. Voſſius. — Verſ. 4. et ſequentes in Voſſ. 5. leguntur infra poſt v. 7, carminis VIII. W.

5. *ne macies pallentes occupet artus*] *talentes ex emendatione* Heinſii recepit Broukhufius. cf. Horat. III. Od. 27, 53. quia mox verſu proximo *pallida membra* in vulgatis edd. memorantur. Sed vide ad vſ. ſequ. Pro *ne* in nonnullis *neu*, quod commodiorem locum habet verſu ſequ. H. *nes* etiam Muretus. *pallentes* Voſſ. 4. perperam. W.

6. *Neu notet informis pallida membra color*] Broukh. malit *ſqualida* b. illuvie et paedore obſita, ut in morbis fieri ſolet. Sed hoc nimis grave et horridum pro culta puella. Tum *pallor* in morbis et febribus proprie dicitur. Ovid. Epift. 21, 15.

*Quam tibi, nunc gracilem vix haec reſcribere, quam
que*

Pallida vix cubito membra levare putas,

et v. 215.

Concidimus macie: color eſt ſine ſanguine.

In Ed. Rom. legitur, *candida membra*: cui egregie opponitur *informis color*. Hoc ſi ſequamur, in ſuperiori verſu aliena emendatione haud indigebimus. *infirmus* male Corvin. H. *Candida* nunc etiam in Ask. et Bern. repertum. Caeteri aberrant. Zwic. 1. *palida*, quia ſemper hic codex una l h. voc. utitur. W.

8. *devehat amnis*] eſt ex Heinſii emendatione a Broukh. receptum. Vulgo legitur, *evehat*. H. *devehat* etiam Voſſ. 1. nam Goth. apogr. quod apud nos eſt, *vehat amnis* habet. H. Voſſius reduxit *evehat*, quod eſt in caeteris omnibus, etiam Zwic. *annis equis* Voſſ. 3. W.

9. *quicunque ſopores*, *Quicunque et cantus corpora ſeſſa levant*] *ſopores*, ὑπνωτικά, Broukh. ex optimo Wittiano, uno Angl. et Commel. repoſuit. In Ed. Rom. ſic, ut in uno Gëbh. et Colot. Exc. *ſopore* et mox *cantu*. Reliqui omnes cum praeſtantiſſimo Guiaciano, etiam Corvin. tuentur *ſapores*, quos vocant medici ſuccos expreſſim collectos, τοὺς χυλοὺς. cf. Scalig. ad h. l. Hos quidem ego hic convenientiores iudico; *succi* enim *herbarum*, et *herbae* adeo ipſae, cum *cantu* fere coniunctim memorari ſolent tum in morbis levandis, tum omnino in re magica, ut modo IV, 1, 62. vidimus, ex qua fere peti ſolebant auxilia in morbis gravioribus. Praeterea poëta hic remedium potius, quo morbus tollatur, quam, quo ſomnus, quod alias nec difficile factu eſſet, ad tempus adducatur, Phoebum rogare debere videtur. *Sapor* et *ſopor* etiam permutata ſup. I, 7, 35. In Guelf. 2.

Guelf. 2. correctum *lepores*. H. *sapores* sex apogr. H. Voss. (Goth.) quod secutus Heynii iudicium recepi cum H. Vossio. — *levat* Voss. 3. *levet* Goth. — Voss. 5. *levant*, quod arripuit H. Vossius. In marg. Gryph. ad *fessa* legitur *nostra*. — Mox v. 11. Mon. *facta* pr. *fata*. — v. 12. Voss. 5. *cum*, superscr. *pro*. — Bern. *miranda*. W.

13. *Interdum* *vovet*] In libro Laudi, sollenni errore, *fovet*, quod miror Broukh. placere potuisse, cum hic oppositionis lex illud plane non ferat. H. Pro *vovet* Voss. 1. *movel*. Goth. *meret*. Zw. 1. *fovet*. Pro quod Hamb. *que*. W.

14. *Dicit in aeternos aspera verba Deos*] Ed. Rom. *Vicit*. Eadem cum Venetis, Brix. et uno Gebh. *impia verba*, ut I, 3, 52.

Non dicta in sanctos impia verba Deos.

et II, 5, 14.

Impia in adversos solvimus ora Deos.

cf. I, 2, 30. III, 4, 15. ex quibus locis aliquis illud effinxisse videtur.

15. Quatuor sequentia disticha alii alio ordine exhibent. Vulpius eum, quo posuimus, servat, secundum edd., ex Ald. sec. ductas, etiam Plantin. Scaligerana vero turbato ordine Aldinam pr. sequuta cum Rom. Venetis, Reg. Lep. et Vicent. ac Corvin. (sic codd. Guelf. omnes) in hunc modum:

*Pone metum
At nunc tota
Phoebe fave
Nil opus est.*

Broukhufius Statium et eius libros sequutus ita;

*Pone metum;
At nunc tota
Nil opus est
Phoebe fave. H.*

Notante H. Vossio in antiquissimis editionibus, etiam Aldina prima et secunda, ordo fuit hic: *At nunc — Phoebe — Nil opus*. Hunc sequuntur etiam H. Vossii apogr. et Zw. uterque. In Goth. vers. 17. 18. et 20. desunt. Primus Muretus mutavit hunc ordinem, et ultimum distichon: *Nil opus* — primo loco posuit. Secuti sunt Statius, Pulmannus, Tuscanella, Passeratius, Gebhardus, Cantabrigiensis, Vulpius, Heynius. Statius quidem postquam memoravit, in duobus

e suis

e suis distichon: *Nil opus* — post alterum: *Phoebe* — legi, addit: Itaque legendos et hoc loco puto simul ponendos: *Phoebe* —, *Iam celebr* — *Tum te felicem*. Non dixit disertis verbis, distichon: *Nil opus* ante distichon: *Phoebe* — collocandum esse, quod tradidit falso Broukhufius. W.

15. *non laedit*. Guelf. 4. *non laesit*,

16. *Tu modo semper ama*] Videtur tò *semper* ad nostrum sensum paullo ieiunis positum esse, pro constanter.

19. *At nunc*. Malim *Et nunc*: Etiam nunc illa tota tua est; aut *Ac nunc*, quod et in Guelf. 3. legitur. Pro *candida* Heinfl. coniiciebat *languida*, satis languide. Pro *secum* Laud. *semper*. H. *At* unice. verum. Opposita haec sunt vers. anteced. Neque *candida* mutandum, quippe aptissimum sententiae. Similiter *violenta* I, 6, 47. Add. Virg. Aen. 4, 496. W.

20. *et frustra credula turba sedet*] Cyllenius ita commentatur: *ante torum stat vel ante fores aedium*. Broukhufius, Statium lequutus, de amantibus fores, ac limen obli-
dentibus accipit, ut I, 1, 56.

Et sedeo duras ianitor ante fores.

Et solet ita id hominum genus inprimis aegrotante domina. Ovid. Epist. 20, 129,

*Ne tamen ignorem, quid agas, ad limina crebro
Anxius huc illuc disimulante eo.*

Sed durum est *ante fores* extra orationem poëtae assumere. Vulpus de amantibus in deorum aedibus sedentibus et pro domina vota facientibus intelligit, ut sup. I, 3, 30. Mihi videbatur convenientissimum esse de turba amatorum accipere, qui aegrae puellae assiduo praesto sunt. Ovid. Epist. 21, 191. de sponso Cydippes:

Affidet ille quidem, quantum permittitur ipsi.

cf. Epist. 20, 134. Solent enim sub officii nomine invisere aegrotantes amatores et lecto assidere. *credula turba* est, quae se credit amari a puella; sed ex omni parte placet, quod est in optimo Wittiano, duobus Anglic. et uno Statij, *sedula turba*, quod belle exprimit officiosam operam, sollicitam et saepe ineptam curam, discursitationem, varia molimina amantium, dum ministrant medicamina, stragula admovent, effingunt manus vel digitos, tentant salientem pollice venam, et alia. In Ed. Rom. *garrula turba* expressa est. Potest et hoc locum habere in vera hominum vita; non vero in poëta.

Pro

Pro *sedet* Eboracensis cum alio *canit*. H. *Sedula* etiam in Bern. sed nihil mutandum. W.

22. *In uno Corpore servato restituisse duos*] Regius cum duobus Italicis *servatos*; et hoc adeo suavius dictum videtur. Duxit hinc colorem Ovid. II. Am. 13; 15. iam a Broukh. laudatus:

Huc adhibe vultus, et in una parces duobus.

Sed et sic Propert. II, 21; 41.

Sic non unius, quaeso, miserere duorum:

Vivam, si vivet: si cadet illa, cadam. H.

servatos Voss. 1. Sed nihil mutandum. Hamb. *sanato*. Voss. 3. et *constituisse*. Caeterum adde Ovid. Her. XX, 234.:

Quid dubitas unam ferre duobus opem? W.

23. 24. *Iam celebrer, iam laetus eris, cum debita reddet Certasim sanctis laetus uterque foci*] In libris etiam in altero versu *laetus uterque* legitur; e coniectura *lotus* emendarat Broukh. quod Vulpus servavit: ad meum tamen sensum dilutum illud et vapidum est. Melius Heinsius coniciebat: *fospes uterque*. Sed viri praestantissimi vocem *laetus* loco, unde non debebat; expulisse, quo non conveniebat, reliquisse videntur. *Vota solvimus laeti*; unde in monumentis frequens occurrit V. S. L. M. Igitur recte dictum erat in nostro: — *cum debita reddet laetus uterque foci*. Contra *celeber* (ut *celeber deus*, κλυτὸς, II, 1, 83.) *laetusque* non bene iunguntur h. l. ubi de fama et celebritate, quam sit sibi comparaturus Deus, puella servata, agitur. Forte leg.

Iam celebrer, iam clarus eris.

lapsus ab hoc ad illud facilis fuit et proclivis. Praestaret tamen: *Iam celebrer, iam magnus eris*. Cyllenius in suo habuerat *tutus*, et addit: *quantum ad amorem rivalium procorumque*. Nempe ad Cerinthum haec referebat. H. Bene habet *laetus*. — Pro *reddet* H. Vossius recepit *reddent* ex Hamb. *tutus eris* Voss. 1. *levis* Bern. a pr. m. *erit* Goth. W.

25. *dicent pia turba*] Broukh. ita reposuit pro *dicet*, quia sic optimi scriptores, sed contra libros eiusmodi loquenti rationes mutare non ausim. H. *Dicent* Voss. 1. 3. 4. Sed verum *dicet*. W.

26. *artes — tuas*] Rom. cum Venetis *suas*: ut et Guelf. 4. Suaviter vero ad deos translatum videmus id, quod inter medicos forte locum habeat: inprimis si opiparam sistrum accefferit. H. *Optabis* Voss. 2. W.

CAR-

C A R M E N V.

1. *Qui mihi te, C. dies dedit, hic*] Ita Scaliger e Cuiac. restituit. Vulgo ubique legitur: *Est qui te, C. d. ut iungendum foret: Est hic dies mihi sanctus.* Sed corruptio nata inde, quod voc. *mihi* excidisset. cf. sup. ad IV, 1, 39. H. *Set qui te* Goth. H. Vossius cum Guyet. suspicatur scripsisse Tibullum *Et qui te.* Non tamen recepit. *Est qui te* etiam H. Voss. apographa et Zwic. uterque. — *mihi hic sanctus* Hamb. Mox *festas* Bern. *sanctos* Voss. 3. W.

4. *dederunt*] Nostri et Guelf. omnes cum aliis *dederant* paullo ante Ed. Rom. cum Guarner. *puelle* h. *puellae.* H. *dederunt* quatuor apogr. H. Voss. *dederant* quatuor alia (Hamb.) cum Zwic. 1. 2. tamen in Zwic. 1. superscript. „al. *dederunt*“. Goth. *decrant.* W.

6. *de nobis*] Frustra quaesivi id, quod malim, *de nostro* sc. igni. Aut: *si tibi, qui nobis, mutuus ignis adest.* H. Voss. 5. *vobis.* Voss. 1. *Sin tibi nec nobis.* H. Vossius scripsit: *Si tibi nobiscum* de coniectura. Caeterum v. antecedent. *quod uxor tria* apogr. H. Voss. W.

7. *per te d.*] Ed. Lipsf. cum aliis *te per*, nonnulli *tua per.* Male. H. *tua per* Ald. 1. 2. Muret. *te per* Zwic. — Voss. 5. *verba*, sed superscr. *furia.* W.

9. *Magne Geni, cape*] Commune omnium deorum epitheton, Genii etiam, esse in lapidibus, docet Broukh. ad h. l. Est vero *Magne* ex correctione Scaligeri, quam iam in Gryph. 1546. ita inveni exaratum; vulgo *Mane Geni* in libris et Edd. etiam Corvin. legitur, quod ab antiquo voc. *Manus*, h. sanctus, bonus, (v. Varr. de LL. V, 2.) ductum putandum; habetque hoc doctrinae speciem, modo in eo carmine nunc versaremur, ubi eruditae orationis aliqua laus esse posset. In Regio in margine appinxerat aliquis ἀντίστροφος. Nempe is ἀπό τοῦ manere esse crediderat, ut *manē* Ἐξ eiusmodi pedem constitueret. At τὸ *manum* primam longam habere debet, ut *Manes*, quod inde deductum. Deinde quatuor Stat. Colb. Bodlei. Thuan. Rom. cum Ald. pr. *Mane veni.* quod in Venetis statim mutatum. Tres Italici cum Pocchi et Perreii Exc. *Alme Geni*, quo Lipsf. Exc. cum alio libro alludunt, in quibus *Alme veni.* Videri potest adhuc aliquid latere, quod non assequor. *Alme Geni* tamen pro vera lectione habeo: nam et consentaneum hoc verbum Genio Natali, et in principio versus in corruptelam proclive fuit: *Alme* in *Mane.* Arguit autem haec duplex lectio, ex binis saltem fontibus nostros scriptos huius

huius quarti libri fluxisse. H. *Mane septem apogr.* H. Voss. (Hamb. Goth.): accedunt Zwic. 1. 2. quod recepit H. Voss. — *magne* quatuor codd. Vossii. — Pro *Geni* Goth. apogr. quod apud nos est, *veni*. idem superscr. in Ask. et Zwic. 1. W.

eod. *cape dona libens*] recte quidem Genio tura dantur. vide I, 7, 53. II, 2, 3. probarique adeo hactenus vulgaris lectio poterat: *tura*, ut sit: *cape tura libens*. At libri aliud suadent; nam Exc. Lipsii *vota*. Uterque Wittianus, unus Heinssii, et duo Anglic., bonae notae libri, *cape dona*; quam veram esse lectionem, *tura* vero eius interpretamentum, dubitari vix potest, itaque revocandam esse duxi. cf. Burman. ad Ovid. Epist. 6, 77. Mox liber Heinssii, *donisque faveto*. H. *dona* Voss. 3. 5. in hoc superscr. *thura*. W.

10. *Si modo, cum de me cogitat ille, calet*] extremum vocabulum est in multis vulgatis Edd., tribus Ital. et Exc. Pocchi; reliquos omnes occupavit *valet* et Ald. 1. 2.; ut sup. II, 3, 6. *calidus* et *validus* in libris variabat. Scaliger in Cuiacii libro invenerat *volet* (hoc sensu: amore uritur. cf. ad II, 3, 73.): hoc ille probavit, hoc recepit; non venuste. Nam *velle*, si amoris vocabulum est, paullo incestius et impurius ponitur, ut passim in Lusibus liberis. Neque Broukh. *volet* placuit. *Calet*, quod Muretus dedit (et in Ask. legitur), vera lectio est, qua significantur subiti illi sanguinis animique motus, quotiescunque amatae puellae recordatio animum subit, aut repente mentio fit; adiectum autem est: *cum de me cogitat*.

11. *Quod si — suspirat*] in multis apud Broukh. Guelf. 2. a m. pr. *suspiret*. H. *suspiret* etiam Hamb. Goth. Bern. Voss. 2. Recepit hoc H. Voss. male. — *Qui si* Voss. 2. 3. W.

12. *Tu precor*] ex uno Italico emendavit Heinssius, recepit Broukh. vulgo, *Tunc*. Supra II, 3, 64.

Tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus. H.

Tu quinque apograph. H. Voss. *Tunc* Hamb. Goth. Zwic. — H. Vossius scripsit *Tum*. W.

13. *Nec tu sis*] Sic etiam Regius et Guelf. 2. 3. cum Ed. Rom. in multis libris et in vulg. Edd. ante Scalig. etiam in ant. edd. legitur: *Nec sis nunc*. Unus Colb. *Vel tu sis*, unus Broukh. *Nec tu sis*: nempe omissum *tu* istas turbas dedit, ut toties evenit. v. Obsl. ad IV, 1, 39. H. *Nec tu sis* septem apogr. H. Voss. in Voss. 1. deest *tu*. Voss. 5. cum Zwic. Goth. *Nec sis nunc*. Mox pr. *vincla* Hamb. colla. W.

16. *Nulla queat posthac nos joivisse dies*] Hoc placebat Statio e libris, et sic Scaliger rescripsit; nec aliter vett. edd.: Regius,

Regius, ut liber Laud. cum duobus Anglic. apud Bronkh. *dissoluisse*; nonnulli, *vos soluisse*; unus Stat. *quae soluisse*; Colbertinus *quam soluisse*; et sic fuit in vulgg. Edd. inde ab Ald. I. II. et Mur., etiam in Romana; nunc et in Guelf. 3. haud dubie vere; ideoque revocavimus. H. Veram lectionem quam dant Ask. Mon. Goth. Similem posituram relativi vid. apud Iuv. II, 40: *Sed tamen unde Haec emis, hirsuto spirant opobalsama collo Quae tibi?* Voss. 1. *quae*, 4. *qua*, in marg. *nos*, 3. *dissoluisse*. Pro *quae* Voss. 3. *valet*; post pr. *posthac* Bern. W.

17. *sed tectius optat*] non tam invidiae et fascinationis metu tacite vota concipit, de quo more supra ad II, 1, 84. aliquid monitum est, sed prae pudore, ut v. sequ. ipse interpretatur. Nisi hoc mirum videretur, iuvenem verecundiorum esse puella. Sed apparet, Sulpiciam eum aetate, adeoque usu et experientia, antecessisse, et, mitis Veneris factis initiatam, iam pudorem tenebrae istius aetatis ineptum deposuisse. (nisi quoque nobilitate generis eum longe praecessit. cf. ad pr. Eleg. II.) *Tectius* vero olim Muretus et iterum Broukh. e septem bonis libris reposuit: vulgo *tutius* legitur. H. *tectius* Voss. 4. caeteri *tutius*. Mox *Nam* vid. Obs. I, 9, 46. Pro *Nam* Voss. 3. *Non*. Pr. *haec* Voss. 1. *Nam* Goth. hic. W.

19. *quoniam deus omnia sentis*] Ita cum scribitur, accipi necesse est: quoniam omnia sentis, tanquam deus. Praestat tamen iungere *Natalis deus*, adeoque interpungere: *At tu, Natalis, quoniam, deus, omnia sentis.* ut sit: *At tu, Natalis deus, q.*

20. *clamne palamne*] duo Broukh. *clamne palamne*, quod ille recepit. Sic Ovid. III. Met. 256.

*Sola Iovis coniux non tam, culpetne probetne,
Eloquitur.*

Sed et ibi in libris, *culpetne probetne*. H. *clamne palamne* Muretus, Pulmann. Passeratius. Ac consentiunt cum duobus Broukhufii Ask. Goth. Bern. In Mon. *clamne palamne*. Obsequutus Bentl. ad Horst. Sat. I, 2, 63. cum H. Vossio recepi: *clamne palamne*. — Ask. *referat*. W.

C A R M E N V I.

1. *Natalis Iuno*] Ed. Rom. *Natali*.

cod. *sanctos cape turis honores*] hoc ex duobus, altero suo, altero Heinssii, admodum recentibus, reposuit Broukh. Vulgo

Vulgo *turis acervos*, ut IV, 1, 54. cf. II, 5, 6. Sed tamen epitheton *sanctus* videtur accommodatius esse *honoribus*. *Turis honores* iam supra memorati, I, 7, 53. quia *tus* in Deorum honorem accenditur, et *honos* omne dicitur, quo mortales Deum veneramus. vide Broukh. ad h. l. *Capere* vero modo fuit Carm. V, 9. H. Vera lectio *reposita* a Broukhufio est etiam in Ask. Voss. 3. Goth. W.

2. *docta puella*] Epitheton hoc in puellis semper refertur ad studium artis poëticae, v. c. Ovid. II. Am. 4, 17. inquit Broukhufius. Sed ea ipsa exempla, quae affert, probant, illud interdum latius patere. Sic in Iuvenale Sat. 6, 444. *docta*, quam describit, *mulier enthyemata torquet*, et *historias scit omnes*, Grammaticam etiam intelligit. Et illa Sempronia apud Sallust. Catil. 25. *litteris Graecis et Latinis docta fuit*; id vero ad philosophiam, historiam, et omnia, quae lectione addiscuntur, referendum; de poëtica arte ille demum subiungit: *ingenium eius haud absurdum; posse versus facere*. Sed h. l. ad poëtices studium, a quo puella non aliena fuisse videtur, referre et ipse malim, quam cum Vulpio ad sacrorum disciplinam, qua imbuta fuerit puella. *Doctus* enim simpliciter pro sacrarum rerum perito vix dici potest. Nec in hoc carmine de religionum studio agitur.

3. *Tota tibi est hodie*] Canterus et Demkerus ad Rosin., ut Vulpius notavit, *Lota* emendarunt, quod languere recte ille dicit. Guyetus cum Livineio et Ayrmanno in Vita Tibulli §. 81. legunt: *Tota tua est hodie*. Sed hi exquisitiora in trita et vulgaria mutant. Nam *tibi* eodem sensu dictum est. Mox Guarnet. *rer se l. H.* Mox Ask. *suos*, superscr. *tuos*. W.

5. *ornandi causas*] Reg. Ed. Lipf. cum plerisque, etiam Ald. pr. *orandi*, male. H. Aberrant etiam Zwic. uterque, Hamb. Goth. Bern. — Mox Voss, 5, et pr. *est*. Goth. enim pr. *tamen*. W.

6. *cui placuisse*] Ven. 1500. *qui*.

7. *ne nox divellat amantes*] Ita Broukh. reposuit ex aliquot libris: et sic iam Muretus ediderat. In multis aliis, Ald. 1. 2., etiam in Ed. Lipf. et Corvin. est, *ne nos*, quod eo alludit. Guelf. 3. *ne nos*, emendatum *nox*. Scaliger, nescio unde, legebat *ne quis*. Regius cum Ed. Rom. et octo libris ap. Broukh. etiam in Guelf. 1. 4. exhibent, *neve id*; Colot. Exc. *ne quid*. In Guelf. 2. *ne nos* cum var. lect. *neu quis. nec nox*. Ad sensum hoc accommodatissimum; sed est

elumbe et exile. Latet forte aliquid, nam vulgata satis sibi non constat. H. *Recepi ne quid* cum H. Vossio, postulante nexu sententiarum. Primum enim quae antecesserunt eiusmodi sunt, ut noctis mentio inopinata veniat nec transitus paratus sit ad hanc notionem. Deinde etiam pentameter qui sequitur cum particula *sed* in fronte posita ita refertur ad verba: *fave, ne* —, ut oppositio sententiarum sibi non constet retento vocabulo *nox*. Caeterum *nox* est in tribus apogr. H. Vossii, in quatuor *nos* (Goth. Hamb.) et Zwic. 1. 2. In Ask. *neve*. In Voss. 3. 4. *neve id.* W.

8. *Sed iuveni q.*] Adverlativa hic videtur parum comoda esse. Melius *Et* legeris. H. Nunc non opus hoc. W.

9. *ulli — puellae*] Sic Ed. Rom. Venetae, Aldinae, Muret. et hinc ceterae cum libro Ursin. et Colbert. adde Guelf. 4. Ceteri maiore numero, etiam Corvin. *ulle* vel *ullae*, quod Scaliger reposuerat. Nec dixeris, utrum hoc ex librarii inscitia, an poetae affectatione venerit. Certe rhythmum ingratum auribus versui inferret. H. *Si pr. Sic* Voss. 3. cum Zwic. 1. *componas* Hamb. *ullae* etiam Zw. 1. 2., sed ille in marg. *ulli*, hic addit gloss. interl. *alteri*. H. Vossius, cui in erroribus *ullae*, *ulle*, *velle* latere videbatur *est* sive *é*, scripsit: *ut nulli est* pr. *ulli non*, in quo neminem assentientem habebit. Caeterum *ullae* et *ulle* quinq. apogr. H. Voss. *illae* Voss. 1. W.

10. *cuiquam*] in nonnullis *cuidam*, male. H. *ut pr. aut* Voss. 2. *cuidam* Hamb. cum Ask. *ulli* pro eodem Goth. W.

11. *vigilans — custos*] *Neu* utique malim. *At tu, sancta, fave, ne* — *Neu possit*. Porro *vigilans* Broukh. sine ulla librorum auctoritate mutarat in *vigilar*. Concedo, saepe hanc voculam in poetis corruptam, et praefarendam esse, ubi libri variant. Sic ap. Ovid. II. Met. 779. ubi *vigilacibus excita curis* ex potioribus optime restituit Heinsius, quem vide. Sic et in similibus non raro factum. In iisdem Metamorph. I, 333. *conchaeque sonaci* haud dubie melius cum melioribus legitur, quam cum aliis *sonanti*. Sed eiusmodi delicias contra omnium librorum consensum nec ulla alia idonea de causa inferre non tutum duco. H. *Nec possit*. De *possit* cf. I, 8, 59. *Nec mutandum* non est. — *vigilar* nunc in Voss. 3. *vigilans cupidos* Voss. 5. — *deprehendere* Ald. 1. 2. Muret. Zwic. 1. 2. W.

12. *ministret*] Venetae *minister*. H. *ministret* Voss. 5. Zwic. 1. W.

14. *ter tibi fit*] in plerisque ex more corruptum in *fit* vel *sic*. H. Ald. 1. 2. Muret. *fit*, ut Hamb. et duo Voss. *sic* Goth. et Zwic. 1. 2. *tibi* pr. *libo* Goth. W.

15. *Praecipit en natae mater studiosa, quid optet*] en ex emendatione Heinssii reposuit Broukh. pro et. Guelf. 2. at pro var. lect. Possit et legi ut pro *utut*: de quo usu cf. Gronov. Obs. III, 6. sed alterum longe praestat. *quid optet* ex Lips. Exc. et uno Heinssii recepit Broukh. vulgo, *quod optat* (Ald. 1. 2.), in nonnullis *quod optet* (Muret. et Scal.). Ayrmannus in Vita Tib. §. 76. ita legendum esse putat:

Praecinat et gnatae mater studiosa quod optat,

et hanc unam ex praecipuis emendationibus suis esse sibi persuadet. Equidem, quam commodum sensum efficiat, non video. H. en nunc in Ask. idem *quid optet* cum Mon. Hamb. In Goth. apogr. quod apud nos est, *quod optat*. Caeteri similiter aberrant. — Pro en Voss. 3. ait. Voss. 2. *mater natae*. W.

16. *Ille aliud tacita clam sibi mente rogat*] Ita ex Heinssii emendatione reposuit Broukh., cum in permultis, etiam Guelf. 2. et Ed. Lips., add. Mur., esset, *iam sibi*. Scaliger ex Cuiaciano, cui Regius cum Ed. Rom. et Ald. 1. 2. et non pauci alii, in his Guelf. 1. 3. 4. accedunt, Vulpio vehementer probante, receperat *iam sua*, ut esset, *iam sui iuris, non ex praescripto matris*; hoc tamen a lepore nativo et ab omni simplicitate alienum est. Heinssiana lectio optime congruit cum superstitione illa nota, *clam vota suscipiendi*. vid. ad II, 1, 84. et modo Carm. 5, 17. hinc et additum *tacita mente*. *Iam* vero et *clam* haud raro permutata. vid. sup. ad I, 9, 2. *rogat* pro, *vovet*. H. *clam* dant Ask. et Voss. 4. cf. Tibull. I, 7, 60. I, 11, 34. Caeteri errant. W.

17. *Uritur, ut — urunt*] Broukhufius Menagium (in Anti-Baillet T. II. p. 214.) memorat notasse nostrum, quod passivo activum subiecerit. Rectius Ovidium dixisse Epist. 7, 23.

Uror ut inducto ceratae sulfure taedae,

scil. *uruntur*. Ad grammaticam subtilitatem hoc accommodare monitum. Sed talium carminum leporem et suavitatem interdum haec ipsa grata negligentia cumulat. H. v. 18. Bern. *Ne liceat quisquam*. Voss. 3. *sancta* pr. *sana*. W.

19. *Sic iuveni gratis, veniet cum p. a.*] Sunt haec ex Heinssii emendatione, cum in vulgg. Edd. etiam Ald. 1. 2.

Muret. Rom. fit: *Sit iuveni grata, adveniet*. Scaliger in suis invenerat *veniet*, unde legit: *Sic iuveni grata, veniet*, ut *grata* sit pro *grata re*, et sequ. versu pro *adsit* e Cuiac. reponit *esset*. Sed ex ea lectione sensus commodus vix elici potest: nec multo commodior ex Heiniana: tum in hac et epitheton *gratis iuveni* duram iuncturam habet, et corruptionis causa et ratio nulla apparet. In Exc. Lipsii erat: *Sic i. grata ac veniet*, in Florent. Statii: *grata est veniet*, unde ille faciebat: *Sic iuveni gratum, veniet* — iam *vetus ut sit amor*. Particula *ac* vel sequenti verbo adhaesit, ut fieret, *adveniet*, vel excidit, ut in Scaligeri libris et aliis veteribus, teste Statio, item in Reg. Lep. Lips. et Regio. (adde Corvin.) At in Vicent. inde factum est: *Sic iuveni grata eveniet cum*. In iisdem *fit, sic, si* legitur. Guelf. 1. 4. *Sic iuveni grata adveniet* — iam *vetus adsit amor*. 2. *Si iuveni grata veniet* — *vetus esset amor*. cum var. lect. *fit iuveni grata adveniet* — *ut fit*. 3. *Si iuveni grata est, veniet cum* — *adsit amor*. Licet multa comminisci. Mihi probabile fit, superiora duo disticha sedem suam mutasse; praecesserat *Uritur* — tum *Praecipit* — *rogat*. Nunc subiiciuntur ipsae preces puellae: hoc optat, ut *fit iuveni grata, ac, veniet cum proximus annus, Hic idem votis iam vetus adsit amor*. Ita omnia sunt expedita nec lepore carent. *Vota* versu ultimo intellige, quae puella proximo anno eadem die conceptura est: quibus *Amor* eleganter *adesse* fingitur. (Transmissa haec iam erant ad librarium, cum arguta et elegans emendatio mihi impertita est ab docto et sollerti critico, Prof. Herel; nam suspicatur, in var. lect. *Sit iuveni grata est*, latere veram lectionem: *Sternuit illa: ratum est*. petatum a superstitione satis nota.) H. Restitui locum ex Heynii sententia, ut iam olim feceram in edit. minor. Secutus est H. Vossius. — Zwic. 1. *grata eveniet*. Zwic. 2. *grata veniet*. In H. Voss. apograph. legebatur: *Sic iuveni grata est; sic grata, veniet* —; *Si iuveni grata est, venit quom*. Plerique *Si iuveni grata, veniet quom* aut *quom*; un. *tum*. — Mox pr. *adsit* Hamb. *esset*. Bern. *veniet* corrupt. e vers. anteced. W.

C A R M E N V I I.

1. 2. *Tandem venit Amor, qualem texisse pudore, Quam nudasse alicui, sit mihi fama minor*] Ita Broukh. refluxit: et *pudore* quidem, h. cum pudore, pudice, e decem libris, ut iam legebatur ante Scalig. et Statium. *minor* ex Exc. Colot.
nt

ut sensus sit: *maiori sibi honori fore, si furta sua palam fateatur, quam si, ore ad pudorem composito, dissimulet; fuisse enim dignam cum digno.* Vulgo legebatur: — *qualem texisse, pudori, Quam nudasse alicui sit mihi fama magis;* quae forte, contra quam Broukh. putabat, aliquo modo explicari possint: Sit mihi magis pudori, talem amorem tegere velle, quam quanta mihi gloria est, eum palam prae me ferre. ut ordo verborum sit: *fama, me eum amorem texisse, sit mihi magis pudori, quam, me eum nudasse alicui.* Neutram tamen lectionem satis esse commodam fatendum est; at nec multum praestare Broukhufianam. *pudori* est in potioribus numero, etiam in Reg. Corvin. Ed. Lips. et Rom. Ald. 1. 2. Muret. Scal. Cyllenius in Commentariis praefixum quidem habet *pudore*, sed et is *pudori* in suo habuisse videtur, nam explicat: *ne sodalibus exponens inphamissim, quod operae corruperunt ex inphamis sim.* Variat *pudore* et *pudori* etiam in Guelf. Pro *magis* in uno Broukh. erat *maior*, in Exc. Lipsii prior. Deinde quinque libri cum Regio, *Et nudasse*. Colb. Aut, Scalig. At, forte *Ac nudasse* eodem sensu. Sed iam olim subodoratus sum vitium latere in *fama*. Ipsa res postulat *cura*, ut sit: *qualem texisse pudore, Quam nudasse alicui, sit mihi cura minor.* Minus sibi curae fore ait, ut amorem tegat, quam ut palam praedicet. Nam peccasse iuvat. In *alicui* nulla est varietas; etsi expectabam: *palam*. H. *texisse pudore* in duobus etiam H. Vossii apogr. *fama minor* in Ask. — Voss. 3. *cessisse pudori*. Ask. *texisse pudori*, *Et* — Vind. aut. Hamb. *quem. si pr. sit* Voss. 1. *magis* cum aliis Goth. Hamb. Zwic. 1. 2. Origo errorum videtur quaerenda in voc. *quam*, quod comparativo *minor* praepositum non intelligebant librarii. Sed vid. Not. supra. W.

3. *meis Camenis*] Quis locus illis hic esset, miror neminem dubitasse. Cytherea non carminibus, sed precibus ac votis exorari debuit. Et poterat proprie loqui puella:

Exorata meis illum Cythereia votis.

Sed v. Not.

4. *in nostrum d. sinum*] Cum modo *meis C.* praecesserit, *in nostrum* parum commode subiunctum videri potest. Et pronum erat substituere: *in tenerum* — *sinum*, vel simile quid. Verum nihil est movendum. Spectat enim hoc ad gratam negligentiam, quae totum hoc epigramma placet. Ita et v. 2. *alicui* paullo exilius dictum est. Sed conveniunt haec

haec lufibus inter rerum iucundarum sensum acriorem effusis. H. Vide supr. Not. W.

6. *non habuisse suam*] Scaliger ex Cuiac. (adde Guelf. 2. a sec. m.) posuerat *sua* n. gaudia. A puella expectabas: *fi qua* — *suum*. H. Nihil mutandum. W.

8. *Ne legat id nemo, quam meus, ante, velim*] Ita vulgatae Edd. etiam veteres Vicent. Brix. Venetae, ut duplex negatio sit, more Graecorum. v. sup. ad IV, 1, 164. Sed libri valde variant. Duo Witt. duo Broukh. Laud. unus Angl. cum Regio: *Me legat id nemo*. Tres Ital. Colbert. Thuan. cum Ed. Rom. *Me legat ut nemo*, quod non inelegans esset; Exc. Perreii, *Me ut legat id nemo*, dum librarius utramque lectionem ante oculos habebat. Unus Heinsii et unus Angl. *Me legat id venio*. Quatuor Statiani, Wall. unus Broukh. unus Angl. Ed. Ven. 1475. Reg. Lep. *Me legat advenio*. Vides, quomodo aberratio alia aliam exceperit; omnes ostendunt, *id* verum esse. *Venio* factum ex *nemo*. *Me* ex *ne*. *Ne* — *nemo* pro *ne quis*, iam alibi notatum est. Porro in uno Angl. *esse* pro *ante*, et in Ed. Rom. *velint*. Molestum utique est *ante*, quod tamen facilem mutationem admittebat: *quam meus ille*. H. Obscurum est, quomodo Heynius hoc accipi voluerit. Si iunxit: *nemo quam meus ille*, h. sens. praeter amatum meum, ut videtur secundum explicationem in notis ab eo propositam, ferri hoc non potest, quia *nemo* — *quam* dici ita latine nequit. Si autem intellexit ita: *Ne quis legat, quam carus ille mihi sit*, haereo in verbis: *ne nemo legat*. Nam *ne nemo* idem est quod *μη* — *μηδεis*, recte significante Forcellinio voc. *nemo*. Atqui negatio talis cum vi repetita aliena videtur ab hoc loco, monente H. Vossio. Quae quum ita sint, cum H. Vossio recepi: *Me legat ut nemo*, ut legitur in edit. Rom. et in pluribus codicibus, quibus accedit quodammodo Voss. 4. praebens: *Me tegat ut nemo*. *Me* etiam Hamb. *me legat advenio* Zwic. 2. Atque etiam in pluribus H. Voss. apographis *ut nemo* in *id nemo*, *id venio*, *advenio* corruptum. *Ante*, quod legitur in codicibus, uno excepto, omnibus, retineo. W.

9. *Sic peccasse iuvat*] Sic ex Heinsii emendatione reposuit Broukh. Vulgo *Sed*, quod ferri poterat eo sensu: *Non clam agere et celare quicquam homines velim: Sed* etc. Immo vero ex proposita nostra interpretatione *Sed* requiritur. H. Sic in Voss. 1. 2. W.

cod. *vultus componere famae Taedet*] Regius *cultus*, Solenni aberratione. vid. Burman. ad Ovid. II. Met. 425.

10. *Cum*

10. *Cum digno digna fuisse ferar*] Hanc sententiam ita expressit Ovid. Epist. XVII, 49. iam a Vulpio laudatus:

Ille bene erravit, vitiumque auctore redemit.

cf. similem locum in Catalect. Poët. Ed. Scalig. p. 201. *Neo pudeat quicquam* etc. H. *puella* pr. *fuisse* in Goth. et Voss. 4. *ferat* Voss. 5. Goth. W.

C A R M E N V I I I.

1. *qui r.*] *Regius, quid.* H. *rure modesto* Voss. 1. W.

3. *an villa sit apta puellae*] hoc e libris reposuit, iam ex Scaligeri sententia, Broukh. Sic etiam in Ed. Rom. Lipsf. et Vicent. Vulgo inde ab Ald. legitur *puellis*. Atqui de se tantum loquitur Sulpicia. Sed alter mos loquendi familiaris utique poëtis, ut individuum et singularem numerum in pluralem docte mutant. H. *puellae* sex apogr. H. Vossii. Pr. *an* Goth. *nam*. Pro *villa* Voss. 4. *ulla*. W.

4. *Atque Eretino frigidus annus agro*] *Eretino* Exc. Pocchi cum duobus Italis, Guelf. 1. 4. et pro var. lect. 2. Ed. Rom. cum Venetis et Gryph. (adde Corvin.) et sic iam correxerat Cyllenius, recepit primum Scaliger, qui etiam *annus* emendavit. Vulgo *Aretino frigidus amnis agro* legabatur: quod Salmasius olim defendebat, etsi Broukhufio aegre ferente. Argumentantur autem viri docti in hunc modum: *Aretium* nimis longinquum esse, quam ut puella ab urbe eo, animi causa, deduci possit; *amnem*, quamvis frigidissimum, nil nocere. At *Eretum* fuisse vicum Sabinorum, in via Salaria, haud procul Tiberis ripa, in colle edito: totum autem illum tractum gelidissimum, utpote qui inter montes porrectus sit. v. Martial. V. Epigr. 72. Puellam itaque conqueri, se in frigidissimum agrum abduci, idque hiberno tempore. Etsi haec in sententiam addiscere necesse non est. Sufficit enim aërem illius tractus minus clementem esse. *Amnis* legitur eadem varietate, ac sup. II, 5, 76. *Annus* diserte expressus in duobus Anglicanis. Heinsius ex Thuaneco legebat: *frigidus Arnus*, et tum *Aretino* verum foret. Strabo V. 10. ὁ Ἄρνος ποταμὸς ἐξ Ἀρρήτιου φέρεται. cf. Cluver. Ital. p. 461. Et haec lectio utique praefenda. Est enim admodum docta. Solent quippe flumina ad locorum denotationem a poëtis poni. Etsi amnis quoque eodem modo ac villa, res alias iucundissima, amatore absentē,

sente, ingrata esse potest. H. Restitui *Arertino* et *Arnus*. Quam lectionem Heynius doctiorem esse iudicat. Idem visum est H. Vossio. In apographis H. Vossii aliis *Arertino* (duplex rr in hoc vocabulo legitur etiam in veteribus Inscriptionibus apud Gruter. pag. 372. nr. 12. p. 520. nr. 3. p. 1028. nr. 2. p. 1029. nr. 7. add. Sallust. Cat. 36.), aliis *Arertino* est. Hoc etiam Zwic. uterque agnoscit. — Septem apogr. H. Voss. *annis* cum Zwic. 1. 2. un. *annis*. tria *annus*. W.

5. *nimum M. mei studiose*] duo Ital. *minimum*, falso. plus, quam puella vellet, officiosus erat, *empresé*. Regius hunc versum faciebat novi carminis initium, et inscribebat: *Questio ad Messalam*. Hoc adeo possit pro epistola (*Billet*) haberi, ceratis tabellis scripta et ad Messalam missa.

6. *Non tempestivae saepe propinque vias*] *qui saepe te accingis itineri intempestivo; est enim anni tempus asperrimum*, inquit Scaliger. Qua interpretatione nihil contortius vidi. Tum quid esse debet *propinque vias*? Saltem erat refingendum:

Non tempestita saepe propinque via,

b. itinere intempestive suscepto, saepe praeter spem votumque ades. Verum et sic *propinque* friget. Si saltem esset *moleste*. In uno Statii erat *tuae*, unde ille faciebat *fugae*. Videtur inde legi posse:

Non tempestito saepe propinque tuae,

nimis puellae tuae molestus assiduitate tua. *tempestito* erat antiqua scriptura, quae etiam *tempestitas* esse poterat. *tuae* in *viae* facile mutatum. Apud Sever. in Aetna v. 135.

— — — *certis tibi pignora robus*

Atque oculis haesura vias dabit ordine tellus.

recte Scaliger corrigebat, *oculis haesura tuis*, et in Lucretio e *suis* facit *viis* Gronov. Obs. III, 19. At Ayrman. Vit. Tib. §. 82. scribendum putabat:

Non tempestitas finque propinqua vias.

quod non intelligo. Pro non unus Broukh. *nec*, Colbert. *neu*, Guelf. 2. *neu*. Ed. Lips. *propinquo*. Nihil horum omnium satisfacit; nec tamen quicquam tuto nunc constitui potest; cum ignoremus omnia acta inter hos homines et gesta,

gesta, unde verborum sententia pendet. Alioqui plura con-
nectari possunt. Quid enim, si legamus: *quiescas Non tem-
pestivam sic properare viam.* h. e. Desine iter importunum
urgere. Totum iter intermissum esse, ex sequentibus Ele-
gis intelligitur. H. Recepit H. Vossius: *Nec tempestive seq.*
Nec Voss. 4. heu Hamb. neu Vind. — tempestive Mon. Hamb.
Vind. — Equidem nihil mutavi. Precatur puella Messalam,
ut paulum moretur. Via est iter, ut I, 4, 41. Add. I, 1, 58-
et I, 3, 36. Viae propinquius dictum videtur, ut Graeci dicunt
ἔγγυς εἰραί τῶος. Sensus igitur est: Noli me hodie abdu-
cere ex urbe, o nimium mei studiose Messala, saepe tu iter
intempestivum suscepture, h. e. qui non semel mihi molestus
fuisi itineribus intempestivis. W.

8. *Arbitrii quoniam non finis esse mei*] Ita Broukh. re-
posuit e libris, *quoniam* quidem e pluribus, *arbitrii mei* ex
uno Italico. Vulgo legitur:

Arbitrio quamvis non finis esse meo.

In uno Statii erat *finit*, unde faciebat: *Arbitrio quamvis non
finit esse meo*, Guyetus vero *suo*. Si quid mutare volebant,
hac eundum erat, ut aut: *Arbitrii quum me*, aut doctius:
A. quin tu me finis esse mei scriberent. Nam *quoniam*, *quam-
vis* ex compendio scripturae nata sunt. H. H. Vossii apo-
grapha omnia *arbitrio meo* et *finis* habent cum Zwic. 1. 2.
quoniam tamen est in Voss. 1. 2. Caeteri *quamvis* tenent.
H. Vossius trahens huc e carminis sequentis vers. secundo
vocabulum *licet* in Cuiac. et Var. Lect. Vallii repertum scri-
psit ita: *Arbitrii quoniam non licet esse mei.* In quo nemi-
nem, puto, assentientem habebit. Equidem nihil mutavi,
quum sensus huius versus obscurior sit. Si recte versum
antecedentem, de quo perperam statuit H. Vossius, expli-
cui supr. in Notis, sententiarum nexus est hic: Noli me iam
abducere ex urbe et a Cerintho meo; abducta, tamen apud
Cerinthum animum sensusque meos relinquo, *quoniam me
non finis arbitrii mei esse.* Iam quomodo quaeso haec ultima
verba cum antecedentibus cohaerent? Dubitanter dico, sed
verum fortasse est *finit*, h. sens. *quoniam Cerinthus me non
finit esse arbitrii mei*, h. e. *quoniam ita tensor cogitatione
Cerinthi, ut mei non sim arbitrii.* W.

C A R M E N I X.

Tibullum ad Messalam, qui Sulpiciam Romae commo-
rari permiserat, scribere volunt Interpretes. Malim ipsi
Sul-

Sulpiciae tribuere, et legere v. 4. *iam mihi*; quanquam ne sic quidem omnia in eo Carmine plana et intellectu facilia sunt. Nam et ignoramus causas, quae ei scribendo locum dederint, tum videtur parvum maioris carminis fragmentum esse. Esto igitur scriptum ab amico Sulpiciae ad alium amicum. v. Not. In libris fere inscribitur Carmen hoc, *ad Tostratum, Theostratum, Thestratum, Theoratum, de eius natali die*, quod corruptum esse puto ex: *Tetrastichon*. In Corvin. *Ad Voratum de natali die*. H. Videtur hoc carmen ex carmine antecedente illustrandum esse. Scribit poeta aut alius Cerinthe, Sulpiciam in urbe esse mansuram, eiusque diem natalem iam hilariter celebrandum esse. Vide Heynium in Notis. — In Vindob. et Zwic. 1. hoc carmen ab antecedente non est separatum. W.

2. *Natali Romae iam finis esse tuo*] Ita editum erat antea. Libri valde discrepant. Editi cum maiori parte, *non finit esse suo*; sic quoque nostri; nonnulli, in quibus Guelf. 2. *non finet*, Colb. Lipsii Exc. et unus Anglic. *finis*, duo Ital. *non finire*, duo alii, *nunc finit*. Praefero *nunc*, e quo non natum; et *finit esse suo*: ut subint. is qui puellam rus abduxerat. Cuiac. et Var. Lect. Wallii, *iam licet esse tuo*, quod Scaliger recepit. Broukh. reliquorum vestigia sequi maluit, et reposuit, *iam finis*. Ayрман. Vita Tib. §. 82. tuetur, *iam finit*, n. Messala. Porro alii *tuo*, alii *suo*, unus *suas*. Regius, *non esse tuae*. Hoc distichon alio modo expedit Corviniana lectio, quam et Guelf. 3. agnoscit, et 2. pro var. lect.

*Seis, iter ex animo sublatum triste puellae
Natali Romae nos finet esse tuo.*

Erit adeo ad ipsum Cerinthum exarata cera haec, et natalis Cerinthe; sed is non poterat dici *invisus*. Carm. 8, 1. H. Vera lectio est haud dubie *nos*, quod etiam in Mon. est. Idem probatur corrupta lectione *non*, quam praebent etiam octo apogr. H. Vossii (Hamb. Goth.) cum Zwic. 1. 2. tria apud H. Voss. habent *nunc*. — *finet* tria eiusd. viri apogr. cum Mon. perperam probatum H. Vossio. Sex apogr. apud eum habent *finit* (Hamb.) cum Zwic. quod verum. *finis* Vind. — Multi etiam *tuo* male. Caeterum natalis procul dubio est puellae. W.

3. *natalis*] alios legere *genialis* video adscriptum in marg. ed. Vicent. quam in manibus habeo. Languet versus, inprimis in *omnibus*. Sententia esse debet: laetius et hilarius

rius nunc, quam ante, diem celebratum iri. H. *deus* Voss. 1. pr. *dies*. Caeterum H. Vossius arripuit illud *genialis*, de quo Heynius loquitur. W.

4. *Qui nec opinanti nunc tibi forte venit*] Frigent haec; fortasse quia ignoramus causas carminis. Regius legit, *nec tibi forte*. Iam in multis, etiam Corvin. est *forte*, quae solennis est permutatio. Ferrem, si esset: *nec opinata — forte*. nam ad urbem se diem celebraturos esse non speraverant. In uno Anglic. *forme*. Liber Urfini: *candidus usque venit*. Hinc refingi posset:

Cum nec opinanti candidus ille venit.

h. e. cum praeter omnem spem ille laetus faustusque advenit. Verum hoc longius recedit a vulgatis, et probabile fit, cum lacuna esset, ab indocto homine distichon esse assutum. H. Voss. 4. 5. *nec tibi*. Voss. 1. *forme*. Ask. *velit*, superscr. *venit*. H. Vossius scripsit: *Qui nec opinanti candidus, ecce, venit*. — Equidem reduxi nunc, quod habent etiam nostri, Goth. Hamb. Zwic. 1. 2. W.

C A R M E N X.

Obscurum hoc Epigramma, et in eo tum exponendo, tum emendando non, nisi coniecturis, rem egerunt Interpretes. Conqueritur autem Sulpicia de tepore et securitate Cerinthi.

1. *securus multum quod iam tibi de me Promittis*] Ita ex Heinii sententia locum constituit Broukh. ut iam Ayrman. in Vita Tib. §. 77. se coniecisse affirmat. *Tibi* erat in uno Angl. *Promittas*, quod proxime ad verum, vidi in Regio et Ed. Lips. Si iam, quod friget, in tam praeterea mutari posset, forte lectionis poenitendum esse non dicerem; ut sit *tam multum*. Vulgo legitur, *mihi de me Permittis*, quod non omnino spreverim: per te mihi licet, quidvis agere, cum quolibet vivere, cum alias amatores de puellarum moribus et consuetudine valde solliciti et curiosi sint; et tum *de me* iungendum cum *securus*, ut Cyllenius fecit. Ovid. II. Am. 19, 37.

— — *Formosae nimium secure puellae.*

Ita puella tantum id queritur, quod amator paullo remissior sit in amore parumque de eius fide sollicitus. In multis est,

per-

permittas, in uno Angl. *permutas*. Pro *de me* in uno Angl. *crede*. Guelf. 1. *securis*. 2. *multam*. H. *tibi* Voss. 1. 4. Hamb. Vind. *tride* Bern. *promittis* Voss. 2. 4. 5. Vind. II. Vossius recepit *promittas*. Nihil mutandum. Caeterum *gratum* sine est Hamb. *securum* Ask. a pr. m. *securis* Vind. Zwic. W.

2. *ne male i.*] unus Stat. *nec*. Ed. Lips. *mala*. H. *mala* Voss. 5. Zwic. 2. W.

3. *Si tibi cura toga est potior*] ex emendatione Heinſii Broukh. refinxit. *Si* est in Guelf. 3. vulgo: *Sit tibi cura togae potior*; quod Ayrman. Vita Tib. §. 77. tuetur: et ferri potest, si ea verba separatim consideres: *Sit utique tibi cura scorti togati*. Melius tamen sic sequeretur *preffique quasillo scorti*: verum obstat, quod subiicitur mox *filia*, nec locum habet *filiae*. Itaque praefero Heinſianam lectionem. Nempe est per compendium scriptum & adhaesit. ultimae syllabae praecedenti. Et erat in uno Ursin. *toga sine est*. H. Emendationem Heinſii confirmat Ask. plane sic exhibens. Voss. 4. et Vind. *Sit tibi cura toga est*. Quinq. apogr. H. Voss. habent: *Si tibi cura togae*. W.

4. *ServI filia Sulpicia*. Miror nusquam legi *Sulpicii*.

5. 6. *quibus illa dolori est, Ne cedam ignoto maxima cura toro*] Legebatur inde ab Aldo: *Nec credam i. m. cura toro*. Sic et codd. nisi quod *caussa* in nonnullis, ut Guelf. 1. 2. 4. Emendavit Scalig. *Ne*. At *cedam* Broukh. e coniectura Statii reposuit, vulgo *credam*. *Nec cedam* tamen in Corvin. et Guelf. 4. legitur. Eadem varietas Carm. 13, 17. sup. I, 4, 40. et ap. Propert. I, 10, 11. *Cura* idem ex prioribus Edd. revocavit, et ex duobus scriptis. Scaliger receperat id, quod in ceteris omnibus, etiam in nostris, Rom. Ven. Reg. Lep. Vicent. (Corvin. adde) legitur, *caussa*. vid. sup. III, 2, 29. Sed neque sic omnia sibi constant: quid enim est, *curam eam esse dolori*? Emollivimus quidem hoc interpretatione in notis. Melius tamen dicatur: *eam esse causam maximam dolori*, nempe metui, ne puella alium amatorem sequatur. Ieiunum tamen et hoc est. Si *ignoto toro* opposita videri debet *maxima cura*, de ipsa Sulpicia id accipiendum est, quae *cura*, amor, tot adolescentum nobilissimorum est, ut Horat. II. Carm. 8, 8. *Pulcrrior multo iuvenumque prodis Publica cura*. Sed reliqua oratio huic conatui non satis respondet. Obscura sunt verba: *quibus illa dolori est*; possunt

possunt ea trahi ad *solliciti sunt*: nec modo ut, quod vulgo faciunt, *illa maxima cura* iungatur, verum etiam ut *illa* ad ignobile scortum referatur, quod dolori bacterius esse poterat iuvenibus Sulpiciae studiosis, quod huic illud praeferrī a Cerintho videbant. Possunt quoque verba: *quibus illa dolori est* cum voc. *nobis* iungi: pro nobis, pro me, quibus illa togata puella dolori est, tanquam quae amorī meo infidiatur. Et hoc puto melius faciam. Tum *cura* corruptum esse suspicari possis, et latere in eo *turba*: maxima turba sc. amatorum iuvenum: ii *solliciti* sunt pro nobis, ne posthabear ignoto toro seu puellae. Enallage numeri, non insolens, locum corruptelae dare potuit. Sin cui lubet vulgatae propius adhaerescere, ille *nec* revocet, et locum sic interpungat:

Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est.

Nec cedam ignoto maxima cura toro.

Spreta a te habeor; at pro me *solliciti* sunt iidem, qui dolent illam mihi a te praeferrī. Neo ego, quae ipsa maxima cura sum, posthabita videbor vulgari puellae. Est vir elegantis sensus, mihiq̃ue amicissimus, qui sic accipiebat: Ne tibi, obscuro homini, nubam. In *cedere toro* dictum esset pro, *in torum*. Quicquid est, illud apparet, velle eam amatorem suum pungere suspicione, et *sollicitum* reddere, ut metuat aliquid a rivalibus. Potest tamen et hoc distichon a seriore manu adiectum esse ad explendam lacunam. H. *Nec* restitui. Habent etiam duo apogr. H. Vossii cum Zwic. un. *haec*. — ne octo ap. H. Voss. *cedam* Mon. et Voss. 3. — *cura* Voss. 1. 4. Mon. Hamb. et Ask. in marg. *iura* Goth. Caeteri *causa*. — De sensu loci, quid mihi videatur, expositum invenies in Notis. W.

C A R M E N X I.

1. *tuae pia cura puellae*] Ita Breukh. reposuit ex Ursini libro: ut iam Heins. emendaverat ad Ovid. II. Trist. 3, 14. Vulgo a Romana inde *placitura* legebatur: ut est in libb. nonnullis; etiam Guelf. 1. 2. pro var. lect. 4. *placitura* erat in Reg. Guelf. 3. et Ven. pr. Vincent. Laps. Edd. Deinde in quinque Italicis: *Morsne tibi Ch.* quod unde sit, non assequor, nisi ex prava emendatione est. H. *pia cura* est etiam in Voss. 4. tamen decem apogr. H. Voss. *perperam placitura* cum. Zwic. 1. 2. Ask. *superf.* 4. W.

2. *Dum*

2. *Dum m.*] Heinſii et haec emendatio eſt; vulgo, *Qui. Regius, Quod. H. quod* adſcriptum iam in marg. Gryph. eſt etiam in Mon. Hamb. Ask. Voſſ. 2. 3. et hoc recepit H. Voſſius. *qui* ſuperſcr. in Ask. idem a pr. m. Zw. 1. 2. *qui me Bern. non pr. nunc Mon. idem color. W.*

4. *ſi quoque v. putem*] ſic vulgg. uſque ad Scalig. qui *ſi* e libris petiit: adde Guelf. 2. H. *ſi* etiam in Bern. et Ask. Caeteri ſic tenent. — *Optatum* Voſſ. 1. et paulo ante *trifter. W.*

5. *nam mihi quid proſit*] nam Broukh. ex duobus libris et ſuperioribus Edd. revocavit. Scaliger poſt Statium repoſuerat e ſuis *Ah*, quod etiam in noſtris, etiam Guelf. eſt. Porro Rom. *prodeſt. H. nam etiam Voſſ. 2. prodeſt Voſſ. 3. proſint Bern. quod proſit Mon. W.*

eod. *ubi tu n.*] Ita Broukh. nescio unde; vulgo *quid tu.* In uno Witt. et Guelf. 1. 3. 4. *quod tu*, ut Scaliger emendabat. In uno Heinſii *quam tu*, in Urſin. *nam tu*, in Corvin. *quid tu.* quatuor, *ſi tu*, ut Douſa Praec. 13. et Heinſius etiam coniecerant: ſicque Guelf. 2. pro var. lect. et hoc ubique praestabat. H. *quum* Bern. duo alia ſp. H. Voſſium *quod*, qui ſcripſit: *quom tu*; ego reſtitui *quum. Zwic. quid. W.*

6. *lento pectore*] Ita recte Scaliger emendavit e ſuis, pro *laeto.* cf. Heinſ. ad Ovid. II. Trist. 5, 14. vid. ſup. I, 10, 58. H. *lento* Ask. *leto* Zwic. 1. 2. *lecto* Bern. Plerique *laeto.* Hamb. *putes lateo corpore. W.*

C A R M E N X I I.

Carmen hoc in libris et antiquis Edd. annexum fere ſuperiori eſt, nec ſeiunctum video ante Scaligerum. Idem, vel eius prius diſtichon, repetitum erat ſupra et adiectum Elegiae ſextae Libri III. H. Separatum eſt hoc carmen a praecedente in Voſſ. 4. In caeteris illi annexum eſt, etiam in Zwic. 1. 2. W.

1. *Ne tibi ſim, mea lux, aequae iam fervida cura*] *ſim* Muret. primus dedit, tum Scalig. Vulgg. cum noſtris *ſit. Nec ſit* Ed. Vicent. Lipſ. cum aliis ſp. Broukh. et Guelf. 2. *Nec tibi ſim.* 3. *Nec tibi ſis. iam* Broukh. e libris et ant. Edd. petiit; ſic etiam Lipſ. adde Guelf. 2. 3.

Plures,

Plures, Ald. 1. 2. Muret. Scalig. *tam fervida*. H. Apographa H. Vossii alia *ne*, alia *nec. ne sim* Voss. 4. 5. *nec sim* Voss. 2. 3. supra, Bern. Hamb. hoc loco; Ask. utroque loco. Caeteri *sic*; Zwic. 1. 2. *sit*; Mon. *sis*. — *iam* Voss. 4., et Voss. 1. 5. h. 1., Voss. 2. 3. supra. Habent etiam hic Bern. Hamb. Ask. Mon. — Pr. *fervida* Voss. 3. supr. *secunda*. W.

2. *Ac videor*] Ita Broukh. e libris: adde Guelf. 2. *Ut video* Guelf. 1. 4. Antea, *Ut videor*. Guarner. et Reg. cum aliis, *Ac videas*. *Ac videar* Guelf. 3. Ed. Lips. cum quatuor libris ap. Broukh. *At videas*, forte pro *videar*. H. *Ut videor* vel *video* Voss. 4. 5. Goth. Ask. *Ut* Zwic. 1. hic, et uterque supra, *ut video*. Unde H. Voss. recepit *ut videor*. Caeteri *at*, aut *ac*. Ms. Scheff. *Ac videas*. W.

3. *iumenta*] Reg. *senecta*, male. H. Voss. 5. supra *quaecunque*. W.

4. *fatear*] unus Heinsii, Angl. cum Ed. secund. Basil. *fateor*. Ed. Rom. cuius *ire fatear*. H. *fatear* Ask. h. 1. at supra *fateor*. W.

5. *quod nocte*] duo Angl. *sub nocte*. Similis error ap. Ovid. IV. Met. 84. nisi putes fuisse:

Quam quod te hesternam solum sub nocte reliqui. H.

hesternam Bern. supr. Goth. *hesternae*. — *solam* Bern. Hamb. et Voss. 5. supra. — Pro *quod* h. 1. Bern. et Voss. 3. *qui*; Voss. 2. cum supra. W.

C A R M E N X I I I.

Hoc carmen vere Albianum; quod tum mira elegantia, tum versus 13. persuadent. Loco suo excidisse, et ad pauculas illas libri tertii elegias referendum esse contendit Broukh. neque enim plures, quam tres, libros nostrum vulgasse; si tamen veteribus criticis fides habenda est.

1. *Nulla tuum nobis f.*] *nobis* emendarunt Muretus et Scaliger e suis; et sic omnes fere libri, etiam nostri, ipsa quoque Ed. Rom. et Corvin. In vulgatis tamen ante eos Edd. erat *titulis*, quod Cyllenium fontem et originem habet, qui id in Commentariis suis praefixum habet. Inde enim

enim propagatum est in Brix. Venetas omnes, Aldinas et reliquas. Unde vero ille illud hauferit, nulla ratione assequi possum. H. *titulis* Voss. 1. Ac indicat H. Vossius, ortum hoc esse e nomine *Tibullo*, quo pronomen *nobis* explicuerit aliquis. Caeteri verum tenent. — *laetum* Voss. 1. W.

2. *hoc p. iuncta est foedere*] Regius, *pacta est*. Sed v. Not. H. *Vincta* Voss. 3. Ask. — *victa* Mon. — Pr. *Venus* Voss. 1. *bonus*. W.

3. *Tu mihi sola places*] Maxima pars librorum, etiam edd. vett. *Tu modo*; et sic reposuit Scaliger. Broukh. tamen maluit, et recte, revocare *Tu mihi*, quod est in uno Scalig. uno Broukh. Ed. Rom. Venetis. adde Guelf. 1. et 4. ortus error ex compendio m̃. Ovid. 1. Art. 42.

Elige, cui dicas: Tu mihi sola places.

eod. — *nec iam te p.*] in aliis ordo, *nec te iam p.* Sententia vero eadem Terentii Eun. III, 3, 5.

Faciem pulcrā! deleo omnes dehinc ex animo mulieres. H.

Mihi Voss. 1. 3. Ask. Ac legebatur ita inde a Cyllenio et Aldo in editionibus usque ad Scaligerum. W.

5. *utinam possis*] hoc Broukh. ex emendatione Heinssii et libris correxit: sic et Ed. Rom. cum Ven. et Guelf. 1. 4. Vulgo, *posses*. Exprimit vero hic bellissime ingenium amatoris meticulosum et suspiciosum, qui uritur rivalium invidiosis laudibus puellae suae. Versatile autem et varium horum hominum ingenium est, maxime in votis quae faciunt. Adeoque hoc non alienum est, quod puellam solus habere, et, ne alius suo amori infidietur, eam sibi soli placere cupit; etsi idem puellae formam omnibus probatam esse velit. Broukh. cum aliis in his reprehendis videtur paullo morosior. Sententiam etiam aliis poetis frequentatam passim memini. Vulpus laudabat Epigr. Callimachi 31.

*Καλὸς ὁ παῖς, Ἀχιλλῆε, λίην καλὸς οὐδὲ τις οὐχὶ
φησὶν ἐπιστάμην μόνος ἐγὼ τὰ καλά.*

Sed in ea lectio emendatior aliter se habet: *εἰ δὲ τις οὐχὶ φησὶν*, quod si quis neget hoc; habeat sibi: et ego solus fruar eo quod pulcrum est. H. *Possis* etiam in Voss. 2. Bern.

Bern. Ask. in caeteris *posses*, etiam Zwic. 1. 2. — Mox pr. *tutus* Voss. 1. *tuus*. W.

7. *Nil opus invidia est*] *est* exulat e Regio. H. Nec legitur in Voss. 5. Quare H. Voilius more suo omisit. W.

8. *gaudeat ille*] Ed. Lips. cum multis aliis, etiam Corvin. Guelf. 2. 3. *ipse*. H. Idem in sex apographis H. Vossii, qui hoc recepit. Non probro. — Pr. *tacito* Hamb. *tanto*. W.

9. *Sic ego secretis possim bene vivere silvis*] *possim* Broukh. ex uno, cui nunc Ed. Lips. addo, reposuit. Supra I, 2, 71. *Ipse boves — possim iungere*. Vulgo, *possum*. *Sic* non facile videas, quicum commode coniungendum sit. Sententia postulat: *si tecum esse liceat*. Forte leg. *Tecum* ego s. ut Horat. in illo:

Tecum vivere amem: tecum obeam libens.

Scriptum erat, omissa, ut solet, prima littera, *ecū*, hinc factum *Sic*. Nolim vero cum *secretis silvis* h. l. comparare illa Horatii ad Albium I. Epist. 4, 4.

An tacitum silvas inter reptare salubres,

quae sane non possunt de amantium solitudine intelligi. H. *possim* Voss. 2. 3. Ask. Goth. Zwic. 1. — Pr. *bene* Voss. 1. *inde*. Ask. *me*, superscr. *bū*. — Mox *tuta* Goth. pr. *trita*. In Mon. vers. 9 — 20. exciderunt. W.

12. *et in solis tu mihi turba locis*] pari elegantia Martialis a Vulpio laudatus XII, 21.

— — *Romam tu mihi sola facis.*

in a Lips. abest. forte: *et es solis*.

13. *mittatur*] Ed. Rom. *mutatur*, ut modo Carm. 10, 2. pro *permittas* nonnulli *permutas*. H. H. Vossius recepit: *et caelo* e Voss. 5. *perperam*. — Pro nunc Hamb. *hunc* et v. 14. *mutetur*. W.

15. *Haec tibi sancta tuae Iunonis numina testor*] Ita Scaliger edidit; sic ed. Vicent. et ipsa Ven. pr. In Exc. Pocchi et Perreii, tribus Ital. et uno Broukh. adde Corvin. *Per tibi*, ut Heinlius emendabat ad Ovid. III Am. 2, 61. et hoc praeferendum arbitror. Sed Broukh. vulgatae a Scaligero aliquam maiestatem inesse putabat, cum deam, quasi praesentem, testetur. Ante Scaligerum inde ab Aldo edebatur *Haec per s*. In multis, *Hoc tibi*, unus Broukh.

interpolatius: *Hoc tibi, per sanctae*; duo, *Nec tibi*, quod natum ex *Haec*. Ed. Rom. totum versum corrupte exhibet:

Hoc tibi sancta tua iuvenis minima iura. H.

Recepi lectionem Heynio probatam: *Per tibi*. In H. Voss. apographis legitur *Haec tibi sancta*. Voss. 3. *hoc*. Voss. 4. *sancte*. — Pr. iuro Hamb. viro, Goth. ravo, quod in Ask. voc. iuro superscr. W.

16. *Quas sola ante alios est mihi magna Deos*] mihi Scaliger reposuit e suis, quibus multi alii, etiam vet. edd. Ven. pr. Vicent. Lips. suffragantur, ut Genium puellae suae dicat sibi omnium Deorum esse maximum. Vulgo in aliis codd. et inde a Venetis et Aldd. legunt *tibi*. H. mihi etiam in Voss. 4. idem *alias*. Ask. *digna* pr. *magna*. W.

17. *heu heu mea pignora cedo*] Ita Scaliger reposuit e suis et potissima librorum parte: adde Guelf. 2. cum var. lect. cui, et 4. In aliis et vulgg. ante eum legebatur: *heu cui mea pignora credo*; quod commodè quidem exponi potest: quam verendum, ne tantum amoris mei pignus et argumentum (iusiurandum illud v. 15.) eiusmodi puellae crediderim, quae eo abutatur ad cruciandum me, cum me sibi sciat illigatum nodis irresolubilibus. Tuebatur eam etiam Heinsius, qui laudabat illud Ovid. III. Art. 486.

Pignora nec iuveni credite vestra novo.

quanquam hoc ip. re paullo diversa. *Pignora credi et cedi* aequè bene dicuntur: et utrumque h. l. fere pari librorum auctoritate nititur. *Cedo* tamen videtur accommodatius esse, cum eà dimittat amator, quibus puellam contineri posse videbat. Nisi forte utrique praestiat: *mea pignora prodo*. Hoc saltè poëtici sermonis elegantia postulabat. *heu heu* in omnibus libris est, etiam in Edd. Rom. Venetis, Vicent. Lips. ut adeo non, nisi cum alterum *heu* omis- sum esset, ad explendum eius locum *heu cui* in Aldinam et hinc vulgatas venerit. In Corvin. est, *seu cui m. p. servo*? Ceterum Scaliger nimis docte *pignora cedere* accipiebat, ut esset *caedere, concidere sibi sua pignora*; quasi ductum foret ab isto capiendorum et concidendorum pignorum iure, de quo Cic. de Orat. III, 4, 1. H. *cedo* est etiam in Goth. Ask. Voss. 3. 4. — Voss. 5. *cede*, in marg. *credo*. Voss. 1. *divos*. Hamb. *prodo*. Unice verum est *cedo*. Explicat Statius: Hunc timorem ac dubitationem de me tuam tollo, et haec quasi pignora cedo. W.

18. *prod-*

18. *proderat iste timor*] Praeclare Vulpinus revocavit lectionem nonnullorum librorum, quae etiam est in Reg. et Ed. Lips. quamque sensus ratio exigit: ille timor et metus de mea fide et constantia proderat, cum te in officio contineret cum te in ordinem redigeret et coërceret, ne immoderate mea facilitate utereris. Scaliger id mutarat in *proderit*; quod sensum impeditum, vel nullum, reddit; et tamen Broukh. retinebat. In plerisque libris, etiam in Edd. vett. et vulgatis inde ab Aldd. *prodeat* legabatur. *prodeat iste tumor* Guelf. 3.

19. *nunc tu me audacius ures*] In Rom. Ed. *nunc tu vis auditus ures*, quae corrupta putarem ex: *nunc tu miserum acrius ures*; nisi esse natum appareret ex scriptura, *audacius*. In Vicent. est *nunc me tu*. H. Goth. *metu pr. tu me*. Zwic. 1. *me tu*. W.

21. *tutus usque manebo*] Rom. *mando*. H. Voss. 2. *tutus usque*. Voss. 3. *tutusque*. W.

22. *Nec fugiam notae servitium dominae*] *notae* est vel mese, vel cuius servitio assuetus sum. Colb. *nostrae*. Edd. Brix. et Venetae cum Guelf. 1. 4. *nocte*, quod est ex Rom. in qua corruptus hic versus in hunc modum:

Hec fugiam nocte servitium prie.

Prie ortum ex compendio *dn̄e* pro *dominae*. H. *faciam* Bern. pr. *fugiam*. — *nocte* pr. *notae* Goth. W.

23. *Sed V. f. confidam victus a. a.*] Reg. Si *V. Confidam* et *victus* multi vitiose habent. cf. sup. I, 2, 2. H. Pr. *Sed* Voss. 5. *Quod*. idem *confidam* cum Voss. 1. et Goth. — *confistam* Voss. 3. — *iunctus* Hamb. *victus* Goth. W.

24. *Haec n.*] Ed. Rom. *Nec*, mox omittit *que*. Possis quoque *iniustus* puellas h. l. desiderare: non *iniustos*; etsi hoc genus alterum complecti solet. H. *fovet* Voss. 1. W.

C A R M E N X I V.

2. *surdis auribus esse velim*] Etiam Propert. II, 16, 13.

De te quodcumque, ad surdas mihi dicitur aures. H. *nostram* crebro Hamb. W.

3. *Crimina non haec sunt nostro sine iacta dolore*] Regius cum aliis male *carmina*, quod Cyllenius de hoc *te-trafficho*

trafficho intelligebat. Nota varietas haec: v. Propert. I, 12, 1. In Catal. Vet. Poët. Ed. Scalig. p. 201.

*Esse tibi adsor demens, quod crimina nolim
Scribere patricio digna supercilio.*

facile apparet, *carmina* legendum esse. (Restituit quoque Burman. Anthol. Lat. lib. III. ep. 193.) *iacta* ex coniectura Pontani et Heinsii reposuit Broukh. cum in libris ubique sit *facta*: cui lectioni locum dederat scriptura *Carmina*. Muretus et hinc vulgg. Edd. et Scalig. habent *ficta*, ut Propert. I, 12, 1.

Quid mihi defidia non cessas fingere crimen.

Firmat id Statius e Florentino; cui accedit etiam unus Ital. Heinsii et, ut nunc video, Ed. Vicent. et haec lectio praeferenda est. Amator hic, qui tam mitem in modum irascitur, fictum esse crimen puellae sibi ipse persuadet. et *non sine dolore nostro*, est pro, in dolorem nostrum tantum, ut ego inde doleam. H. Hunc sensum quaerens etiam H. Vossius scripsit de coniectura: „Crimina non haec sunt nostro nisi ficta dolori.“ Primum enim voces *non sine* dicit non separari a scriptoribus, vocabulis aliis interpositis; sic ap. Tibull. I, 9, 6: *Non sine me tibi partus honos*, et ap. Horat. III, 4, 20: *Non sine dis animosus infans*. Sed hoc quidem argumentum nihili est. Dixit Virgilius Aen. II, 777: *non haec sine numine diuom Eveniunt*. Meliora sunt quae de sensu exponit. Tamen nihil mutavi. Caeterum in plerisque est *facta*, etiam Zwic. 2. alii habent *ficta*, ut Zwic. 1. — *iacta* nonnisi in Voss. 2. nam Goth. apogr. quod apud nos est, habet *facta*. — Voss. 1. *carmina*. — *non sunt haec* Goth. W.

4. *miserum*] Paulo audentius ex Barthii coniectura reposuerat Broukh. *Quid surdum torques?*

Caeterum in nonnullis libris scriptis carmen e Priapeis:

Villicus, aerari quondam, nunc cultor agelli.

subiicitur; sed id Tibulli non esse, verum ab antiquo lapide Patavii descriptum, erudite docuit Broukh. Addunt huic praeterea libri quidam scripti et editi aliud carmen Iambicum ex iisdem Lusibus liberis:

Quid hoc novi est? quid ira nuntiat deam?

(Ambo

(Ambo Scaligerana habet ante epigramma Domitii Marlii. W.) In Edit. Reg. Lep. post Carmen XIV. *Summa Vitae Albii Tibulli*, quae in Guarner. libro epitaphio Tibulli posterior est, et post Domitii Epigramma Epicedium Ovidii in Tibullum adnexum erat. Hoc et in multis aliis conspicitur. In Ed. Rom. item in Corvin. etiam *Summa Vitae Tibulli* Carmen XIV. sequebatur; ab hac Domitii Tetraſtichon locum habebat: et tum hoc distichon:

*Sub teneris annis tenerorum scriptor amorum
Decedens dura hac ecce Tibullus humo.*

atque hoc alterum ex Ovidio:

*Donec erunt ignes arcusque, Cupidinis arma,
Disceantur numeri, culte Tibulle, tui.*

(quae duo disticha absolunt Guelf. ms. 1.) His subiecta erat Elegia Nasonis in Tibulli mortem ex III. Am. 9. quam excipiebat aliud Carmen:

(Hic) *iuvenis, quam pauper erat, tamen ecce Tibullus*

*Vivit, et aeterno carmine nomen habet.
Quis numeret populos, urbes, regesque sepultos
Interea, quorum mortua fama iacet?
Felices igitur, tales quicunque per artes
Victurum toto ducitis orbe diem!
Huius ab exemplo, pueri iuvenesque Latini,
Serta coronatis nectite temporibus;
Atque opibus lucroque omni praeferte decorem,
Quem modo perpetuo Castalis unda dabit.
Et canere ardentes non turpe putetis amores;
Consulat aetati quisque animoque suis.*

At aberat illud a Venetis. Etiam Guelf. 2. in carmine XIV. subsistit. At Guelf. 3. carmini XV. subiungit Vitam brevem: *Albius Tibullus eques R.* — In fine: *Albii Tib. liber quartus et ultimus finit.* Guelf. 4. sub finem Carm. XV. subtextit: *Sub teneris — Donec erunt — Memnona si mater — Iuvenis quam pauper erat* — In eodem *Castalis umbra* v. 10. In Regio carmini XIV. addita erant verba: *Albii Tibulli Elegiarum liber tertius et ultimus finitur. Epitaphium eiusdem.* In Ed. Lipsi. et libro Cyllenii ne hoc quidem subiungebatur. H. In plerisque codicibus post carmen XIV. annexum est nonnisi epigramma

ma Domitii Marſi; in aliis excipit hoc praeteres Summa Vitae Tibulli, quae in Mon. et Goth. praecedit. W.

C A R M E N X V.

Iam ap. Pulman. iuxta verba: *Epitaphion Tibulli*, adscriptum legitur in margine: *Epigramma Marſi de morte Tibulli*. — Mon. habet: *Sequitur Epitaphium Naſonis in Tibullum*, et in fin. Vitae Tibulli haec: *ut in epigrammate ſuo teſtatus eſt Naſo*. W.

Burmanni Anthol. Lat. inſertum hoc epigramma lib. II. ep. 226. p. 416

1. Un. Statii *Me quoque*. — *aeque* in marg. Gryph. W.

2. *ad Elyſios*. In fin. Vitae Tibulli in cod. mſ. Bibliothecae Regiae exſtat *in Elyſios*, ut libri habent multi Tibull. I, 3, 58. vid. Burm. Anthol. p. 416. W.

3. *molles qui ſteret amores*] Reg. *miſeros*. H. Voſſ. 1. non. Ask. et Goth. *elego*. Pr. *molles* Goth. *teneros*, Hamb. *miſeros*, Voſſ. 5. *miſeros al. molles*. W.

*) ΑΛΒΙΟΥ ΤΙΒΥΛΛΟΥ

ἐλεγικὸν περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης Φιδ. Μορέλλου Δ. Β.
ἐρμηνεύσαντος.

Οἱ πρῶτοι κακότεργον ἐγαλκεύσαντο μάχαιραν,

Νηλεὺς ἦδ' ἄτρεκὲς χάλκεον ἦτορ ἔχον.

Ἦ τότε ἐπιχθονίοισι φόνος, πόλεμοί τε μάχαι τε

Καίραπὸς ἐς θάνατον λευγαλέον γέγονε.

Οἱ δ' οὐκ ἦσαν γ' αἵτιοι· ἡμεῖς δ' ἐς κακὸν αὐτοῖς

5

Ἐτράπομεν πρὸς τοὺς θῆρας ἔτοιμον ὄπλον.

Ἦν δ' αἴτη χρυσοῖο μεγάλωρος· οὐ πόλεμος γὰρ

Ἦν ὅτ' ἐν εἰλαπίναις φήγινος ἦε κάλυξ.

Οὐ τάφρος, οὐ πύργος γένεθ'· ὕπνου δῶρον ἐκηλός

Ποιμὴν εἰροπόκοις εἰν δίδεσσι λάβε.

10

Ζῆν τότε μοι φίλον ἦν· λαοῦ δ' οὐκ ἔντεα γνοίην

Μέριμνα, σάλπιγγος δ' οὐκ αἶοιμι τρέμον.

Nūn

*) Invat hic subiicere Elegiam X. lib. I. a Fed. Morello graece versam et singulari plaga excusam, adeoque raram. Recusam vidi in edit. trium poetarum, Catalli, Tibulli et

Propertii, a Claudio Morello cum commentariis variorum curata Paris. 1604. fol. Potest ea saltem adolescentibus, qui Graeca tentant, ad comparationem instituendam utilis esse.

Νῦν πρὸς φυλόπιδ' αἰνὴν ἐλκομαι· ἡ τύχα δὴ τις
 Δῆϊος ἐν δόρῳ μοι πηξόμενος φορέει.

Σώζετ' ἀτάρ με, θεοὶ πατρῶοι, θρεψάμενοί περ 15

Ὅπποτα παῖς γονάτων προὔδραμον ἐκέρων.

Οὐκ αἰδῶς, πολιοῖο τετύχθαι ἐκ σιγῆς· ὥς

Ναίετε ἀρχαίους μου προγόμοιο δόμους.

Ἔσχον δὴ τότε πίστιν ἀμείνω, εὖτε σεβασθεὶς

Ἰδρύσθῃ ξύλινος παῖς θεὸς ἐν τεμένει. 20

Ἐνθα θεῶ σταφυλὴν λείβων κεχαρισμένος ἦεν,

Δούς τε κόμη στεφάνους ἀσταχῶν ἱερῇ,

Εὐχολῶν τε τυχῶν, ψαιστὸν φορέεσκε μὲν αὐτὸς,

Κύτταρον εἶτα δ' ἔχουσ' ἤλθεν ὀπισθε κόρη.

Χάλκεα δ', ὧ μάκαρες πατρῶοι, ἀπείργετε κῆλα, 25

Θῦμα δ' ἄγροικον σῶς ἐκ συφεοῖο καλοῦ.

Σὺν καθαροῖ δ' ἐσθ' ἤθ' ἐπομαι, κοφίνους τε δεθέντας

Μυρσίνῃ φορέω, κακκεφαλὴν τε δεθείς.

Ἦδ' ὑμῖν ἀδέοιμ'· αἰχμητῆς δὲ κρατερός τις

Ἐχθρῶν ἡγεμόνας δόντος Ἄρηος ἔλοι. 30

Ὅφρα ἐμοὶ πίνονθ' ἐν φαίδιμα ἔργα κατειπῶν

Ὅπλοφόρος στρατὸν ἐν δαιτὶ πότῳ τε γράφῃ.

Πορφύρεον πότμον προκαλεῖν πολέμῳ, μανὶ' ἄκρα-

Οὗτος ἐπισκήπτει σιγαλέῳ πόδ' ἰών.

Οὐ καλὰ λήϊ' ἐνεργθε πέλει, οὐ γουνὸς ἀλωῆς· 35

Κέρβερος ἄρ, ναύτης τε Στυγὸς ἐστίν· ἐκθ.

Ἐν-

Ἐνθάδε θρυπτοπάρειος καὶ τριγόκανστος ἀλάτται

Ταυρόμενος θνοφερῷ χλωρὸς ὄχλος παρ' ἔλει.

Ζηλωτὸς δὲ πλεόν κείνος, τὸν γ' ὑγλαόπουδα

Λυσιμελὲς φέρνει γῆρας ἐν οἰκιδίῳ.

40

Ἔσπεται οὗτος ἐοῖς μήλοισιν, καὶ πάϊς ἀμνοῖς,

Θερμὴν δ' ἐντύνει κοπτομένῳ ἄλοχος.

Τοῖος ἐγὼν εἶην, πολιορκόταφός τε γενοίμην,

Ὡς ἀρχαῖ' εἰδὼς ἔργα λαλοῖμι γέρον.

Εἰρήνη δ' ἐν ἀγροῖς ναίει. Εἰρήνη ἀγαστή

45

Ἦγεν ἀρωσόμενον ζευγάριον βοϊκόν.

Ἄμπελον εἰρήνη ἔθρεψε, χυλὸν δ' ἐνέθηκε

Βότρυϊ, ὅφρ' ἀπκὸς υἱεῖ ῥεῦσε πατρός.

Εἰρήρη σκαπάνη γ' ὕνις θάλλουσι, τὰ δ' ὅπλα

Λιχμητοῦ εὐρὺς ἐν σκοτίᾳ κατέχει.

50

Οἰνοβαρὴς δ' ἀγρότης ἐξ ἄλσεος ἐννοσιφύλλου

Οἴκαδ' ἀμαξοφορεῖ τέκνα, δάμαρτί θ' ἐήν.

Θερμάνθη δὲ τότε ἔργ' Ἀφροδίτης, μέμφετο κούρη

Κοφθεῖσάν τε κόμην, φηγνυμένας τε θύρας.

Κλαίει θ' ἥδε γ' ἐρυθροπάρης. παρθενοπίπης

55

Αὐτὸς ὀδύρεθ' εἰς τόσσα σθένειν παλάμας.

Ἀγκυλότοξος ἔρως ἔριδος μεμαῶς κακοχάρτου

Ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἔζεται, ἀτρέμας ὢν.

Ἡ λίθως ἡδὲ σίδηρος, ὃς ἦν ἐπληξε κορίσκη,

Οὐρανόθεν κείνος ἀθανάτους ἐρύει.

60

Ἄρκει

Ἴρκεϊ δ' ἐκ μελέων μαλακὴν ἐσθῆτ' ἀποτμήξαι,

Ἴρκεϊ κρήδεμνον ἐκ κεφαλῆς ἀφελεῖν.

Δακρυχέουσιν ὄρῳ ἄλλος· ὅς γὰρ τρεῖς μέγαρο, οὐπερ

Ἄβρῳ χολωσαμένου δάκρυα χεῦσε κόρη.

Ὅς δ' ἡδιμαῖσιν χερσὶν ἐπαίρεται, ἀσπίδ' ἰδ' αἰχμὴν

65

Σχων, ἐκὺς ἔστω δὴ μελιχρὴς Παφίης.

Δεῦρ' ἴθι πότνια Εἰρήτη· στάχυν ἔλθ' ἔχουσα,

Καὶ μήλοισι ἐρατοῖς κόλπος ἰδοῖτο γέμεν.

*Argumentorum mythicorum, quae in Parergis docta Boehmii manu caelo
ad Io. Dominicum Fiorillo delineationes expressa sunt, notatio.*

I N F R O N T E L I B R I.

Expressa est haec Amoris arantis effigies ex gemma apud *Tassie Descriptiv Catalogue of Gems*, To. II. pl. XLIII. No. 7132. Lusus Amorum sunt varii variis e causis et fontibus ducti, omnes tamen ad delectandum comparati, partim arguti, aliqua ingenii assimilatione, ambiguitate, fallacia, spectati; partim sensu et affectu animi allegorico invento contacti et commoti. *Amor arator*, passim in gemmis obviis, est merus lusus, Amoris lascivientis pueri, ea quae in vita occurrunt, seria et studii gravioris, imitantis et affectantis. Memini quoque eum occurrere stimulo boves urgentem. Alius lusus est Amoris papilionem comburentis, torquentis: respectu aerumnarum curarumque amantium, quandoquidem vulgaris res est, animas per papiliones declarari, qui ex verme in insectum alatum transmutati evolant. Ineptum esset in his multum argutari et subtiliter exquirere, num in omnibus numeris τὸ ἀλληγοῦμασεν conveniat, si ad veram naturam, rationem et sermonem vulgarem revocetur: ita enim sublata foret omnis voluptas adspectus. Iam sculptores iunxere quoque ex binis diversis symbolis mythicis Amorem papiliones aratro iunctos agentem. Tolerantur labores, vexatur animus aerumnis, laboribus et molestiis, quarum genus est aratio. Impellitur necessitate et studio ad subeundum gravem laborem; si puella in agro versatur, amator, qui eius adspectu frui vult, non recusat ipsum laborem arandi, ut ea potiatur; arator Amor est ipse affectus animi, quo impellitur amator ad tolerandam aerumnam. Haec sufficiant ad interpretationem, iam per se ἀμυνσία aliquam redolentem. Sentienda haec sunt, non enarranda.

A N T E L I B. I.

Phoebe fave, novus ingreditur tua templa sacerdos.

Tripus e marmore cum cortina, ut pro ara esset; ornatus contextus est ex attributis Apollinis. Effusus in minis Ostiensibus ad Tiberim a 1775. et repositus in Museo Vaticano Pio-Clementino absportatus est in Museum Napoleonis. V. *Monuments antiques par Piroli* To. IV. pl. XIII.

A N T E L I B. II.

*I, X, 23. atque aliquis voti compos liba ipse ferebat
Postique comes parum filia parva favum.*

In hoc anaglypho sane non filia, sed puer, fert poma; res tamen ipsa non est diversa. Sub platano sit sacrum; adstat ipsa Ceres ad aram, ita efficta, ut propitio numine pia vota probare dea videatur. Si solito more sacrum esset ab artifice redditum, ante signum deae sacrum fieret. Verum satis apparet, sacrum mysticum expressum esse ad morem sacrorum Bacchicorum ea aetate, qua

qua religiones Cereris et Bacchi passim permittae essent. Is qui sacrum facit, Sileni habitu incedit; puer Fauni habitu apportat poma in vanno; ara est satis affabre facta et ornata; adstat aedicula, quae in vera vita signum deae adstant exhibuisset. Umbraculum est, quale a nostro postea alio loco describitur *), et saepe occurrit in anaglyphis et picturis. Dea Ceres est Iunonis habita exhibita, ut symbolico ritu declararet Naturam rerum potentem, inprimisque generandi foecunditatem, appposito quoque cuniculo. Supra umbraculum eminet columna, cui impositum esse diptychon videtur; res notabilis, nondum observata in monumentis, sive ut formulam precum declararet, sive leges sacri innuat arcani; in vasorum picturis similia occurrere memini. Primum hoc anaglyphum vulgatum est ex Museo Napoleonis: *Les Monumens antiques du Musée Napoléon, dessinés et gravés par Thomas Piroli avec une explication* (quam tamen in nonnullis haud sequimur) *par Mr. Louis Petit-Radel, publiés par F. et P. Piranesi, frères.* 1804. ubi v. To. II. No. XII.

A N T E L I B. III.

II, 1, 67. *Ipse interque greges interque armenta Cupido
Illic indocto primum se exercuit arcu.*

Cupidinis arcum tendentis signa extant plura. Ex nobilissimis est, quod exhibitum est, olim in Museo Capitolino positum (Mus. Cap. To. III. Tab. 24. si fides habenda est exemplo ibi aere expresso), nunc in Museum Napoleonis translatum. Quod in altero crure pro ornamento esse videtur, sculptori recentiori debetur, qui truncum pueri elegantissimum integritati restituere voluit, cum desiderarentur crura cum dextro femore et manu dextra; capite quoque antiquo quidem, forte tamen ex alia statua reposito. Marmor est III pedum et X digitorum. Elegans est eius delineatio in *Cours historique et élémentaire de Peinture ou Galerie complète du Musée Napoléon* apud Filhol To. V. pl. 342. praeferenda alteri in *Monumens antiques du Musée Napoléon dessinés et gravés par Thomas Piroli.* To. I. pl. 63.

A N T E L I B. IV.

Pars quae sola mei superabit corporis, ossa —

Atque in marmorea ponere sicca domo. III, 2, 17 — 22.

Sarcophagus e marmore ad formam arae fabrefactus, in quo cineres repositi fuerant P. Fundanii, testante titulo, in exemplo delineato omisso. Ex villa Matthaeciorum in Museum Vaticanum translatus migravit in Museum Napoleonis. v. *Monumens antiques par Piroli.* Tom. IV. Tab. 41.

*) II, 6, 97. *aut e veste sua tendent umbrasula sortis vincula.*

I N D E X

IN CARMINA ET VERSVS DIVERSARVM EDITIONVM.

MVNERORVM DIVERSITAS ILLATA PER SCALIGERI ET BROVKEYSII
TRANSPOSITAS CARMINVM PARTES.

Edd. vulgatae et codd.

Lib. I.

Eleg. I, 1. 2. 3. 4. Quem labor

5. 6.
7. 8. 9. 10.

11. 12.

13. 14.

15. 16.

17. 18.

19. 20.

21. 22.

23. 24.

25. 26. 27. 28.

29. 30. 31. 32.

33. 34.

35. 36.

37. 38. 39. 40.

41—50.

51—58.

59—78. f.

El. II, 1—64.

65—70.

71—78.

79—98. f.

El. III, 1—94. f.

El. IV, 1—8.

9—14.

15—38.

39. 40.

Scalig. et Brovkeysf.

Eleg. I, 1. 2. 45. 46.

3. 4.

9. 10. 7. 8.

15. 15.

17. 18.

19. 20.

21. 22.

23. 24.

25. 26.

27. 28.

47. 47. 49. 50.

9. 10. 11. 12.

33. 34.

13. 14.

29. 30. 31. 32.

35—44.

51—58.

73—92. f.

El. II, 1—64.

El. I, 67—72.

59—66.

El. V, 37 ad f.

El. III, 1—94. f.

El. IV, 1—8.

69—74.

11—34.

9. 10.

Edd.

Edd. vulgatae et codd.

Lib. I.

- 41—74.
 75—84. f.
 El. V, 1—36.
 57—68.
 69. 70.
 71—76. f.
 El. VI, 1—32.
 33—86. f.
 El. VII, 1 ad f.
 El. VIII, 1—66.
 67. ad f.
 El. IX, 1—ad f.
 X, 1—ad f.

Lib. II.

Eleg. I, 1.

II.

III, 1—32.

33—60.

61—74.

75—78.

79. 80.

IV.

V, 1—42.

43—60.

61. 62.

63—112.

113—122. f.

VI, 1—14.

15—18.

19—54. f.

Lib. III.

El. I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

Lib. IV.

I.

II—XV.

Scalig. et Bronkhuf.

- 35—68.
 75—84. f.
 El. V, 1—36.
 VI, 1—32.
 VI. 33. 34.
 VII, 33—38.
 VII, 1—32.
 39—92. f.
 VIII, 1—ad f.
 IX, 1—66.
 71—ad f.
 X, 1—ad f.
 XI, 1—ad f.

El. I.

II.

III, 1—32.

VI, 15—42.

III, 33—46.

[lib. I, IX, 67—70.]

II, III, 47. 48.

IV.

V, 1—42.

45—62.

43. 44.

63—112.

117—127.

VI, 1—14.

V, 113—116.

VII. 1—36. f.

El. I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

I.

II—XV.

I N D E X

IN NVMEROS ELEGIARVM TIBVLLI ET VERSVVM

EX EDITIONIBVS SCALIGERI ET BROVGHVSII COMPARATIO-
NE CVM NVMERIS CODD. ET EDD. EX IIS FACTARVM.

*Edd. ex Scalig. et Broukhuf.
interpolatione.*

Lib. I.

El. I, 1. 2.
3. 4.
5. 6.
7. 8.
9. 10. 11. 12.
13. 14.
15—28.
29—32.
33. 34.
35—44.
45—46.
47—50.
51—58.
59—66.
67—72.
73—92. f.
El. II, 1—64.
III, 1—94. f.
IV, 1—8.
9. 10.
11—34.
35—68.
69—74.
75—84. f.
V, 1—36.
37—56. ad f.
VI, 1—32.
33. 34.
VII, 1—32.

Edd. ad fidem codd.

1. 2.
5. 6.
9. 10.
7. 8.
29. 30. 31. 32.
35. 36.
11—24.
37—44.
53. 34.
41—50.
3. 4.
25—28.
51—58.
El. II, 71—78.
65—70.
59—78. f.
El. II, 1—64.
III, 1—94. f.
IV, 1—8.
39. 40.
15—38.
41—74.
9—14.
75—84. f.
V, 1—36.
[El. II, 79—98.]
V, 37—68.
69. 70.
VI, 1—32.

Edd.

*Edd. ex Scalig. et Bronkhuf.
interpolatione.*

Lib. I.

33—38.

39—92. f.

VIII, 1—ad f.

IX, 1—66.

67—70.

71 ad f.

El. X, 1 ad f.

XI, 1 ad f.

Lib. II.

I.

II.

III, 1—82.

83—46.

47. 48. f.

IV.

V, 1—42.

43. 44.

45—62.

63—112.

113—116.

117—126. f.

VI, 1—14.

15—42. f.

VII, 1—36. f.

Lib. III.

El. I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

Lib. IV.

I.

II—XV.

Edd. ad fidem eodd.

[ex El. V, 71—76. f.]

VI, 55—86. f.

VII, 1—ad f.

VIII, 1—66.

[lib. II. El. III, 75—78.]

VIII, 67 ad f.

IX, 1 ad f.

X, 1 ad f.

El. I.

II.

III, 1—32.

61—74.

79. 80.

IV.

V, 1—42.

61. 62.

43—60.

63—112.

VI, 15—18.

V, 113—122. f.

VI, 1—14.

II, III, 53—60.

VI, 19—54.

El. I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

I.

II—XV.

INDEX VERBORVM

I X

T I B V L L V M. *)

Ab arte 1, 5, 4. 1, 9, 66. 2, 1, 56. *more Graecorum.*
abde procul hinc faces 2, 1, 82.
v. not. abdere formosas trifolibus agris 2, 3, 66. verba blanda notis compositis 1, 2, 22. abdidit cibus hamos 2, 6, 24. abdita facta 2, 5, 16. *arcana.* abdita sedes scelerata iacet in nocte profunda 1, 3, 68.
abducit Nemefin ab urbe Ceres 2, 3, 61. abducit procul Delia venandi cura 4, 3, 5. abducta hic relinquo animum sensusque 4, 8, 7.
abesse procul inbeo 2, 1, 11. abellit totus amor 1, 2, 65. abest longe gloria fortis 1, 5, 2.
abihit illaesus aper 4, 3, 17. abire tunc victus feri 2, 1, 43. abiret quis livor, succos herbasque dedi 1, 6, 15.
abluit annis anhelantes equos solis 2, 5, 60. *v. not.*
abnuvit quod spes 4, 1, 25.
absconditur tellus densa umbra 4, 1, 154. *tegitur caligine.*
absentes amores 1, 6, 55. *h. absenti.* absenti mihi te servet amor mutuus 1, 6, 76. absenti miser querelas conicit 1, 8, 53. absenti nomen singula verba sonent 2, 1, 32. *v. not.*
absit procul gloria vulgi 4, 13, 7. absitis procul quisquis arte colis capillos 1, 6, 39.
abstineas aliis *n. amoribus* 1, 2, 59. avidas, mors, manus 1, 3, 4.

abundat Nilus aestiva aqua 1, 7, 22.
 accendit potus pastor acervos levis stipulae 2, 5, 90. accendit geminae lampadas Amor ex illius oculis 4, 2, 6. *v. not.*
 accessit ad arces obscuras Cume-riorum 4, 1, 64. *Ulysses.*
 accingere se magnis rebus 4, 1, 179. *de poeta.*
 accipe 3, 4, 49. *h. audi.* accipias munera parva 3, 1, 24.
 accubuit huic puer noster 1, 9, 75.
 acer Amor 2, 6, 15. *v. not.* 4, 2, 6.
 acerba uris quid menses tuas? 1, 2, 100. *h. saeva.* acerba infidis Venus 1, 6, 84. acerbe rumor 4, 14, 4. acerbi luctus 2, 6, 41. *h. graves.*
 acervi frugum 1, 1, 9. sollennes stipulae 2, 5, 89. structi 4, 1, 134. *n. turis.* acervo composito securus 1, 1, 77.
 acies consistat in agmen quadratum 4, 1, 101. acies non fuit 1, 3, 47. *Saturno rege.* serae 2, 3, 57. acies parant concurrere adversis lignis 4, 1, 99.
 acris flamma 1, 6, 45. litis 1, 3, 77.
 actis tantis 4, 1, 4. 4, 1, 38.
 acutis dentes in praelia 4, 3, 3. *de apro.*
 adde merum 1, 2, 1. *adfunde.* liquidum fortius 3, 6, 62. addere aquam flammae 2, 4, 42. addidit quale bonum ille multis malis 2, 4, 36. additus aris ignis 4, 1, 133.
 adducit haec mihi te 1, 6, 59.
 aderit

*) Confectus opera et industria Langeri, Luncburgenfis, iuvenia bonae spei et indolis; fortunam industriam emendantia.

aderit Delia mea frugum cufios
1, 5, 21. ades 1, 7, 49. 2, 1, 35.
4, 4, 1. quisquis ades 2, 1, 1.
2, 2, 2. ades Liber 3, 6, 1. ad-
elle coelo miffus 1, 3, 90. ad-
elle hibernas minas negligat pi-
fcis 2, 3, 46. adefi. audacia for-
tis 1, 4, 13. *pr. est.* adefi invifus
Natalis 4, 8, 1. adefi quod huic
dives amator 1, 5, 47. *Deliae*
adefi tibi de nobis mutuus ig-
nis 4, 5, 6. *v. not.*

non adeunda maribus facra Bonae
Deae 1, 6, 22. non adeunda fub
aeftivum Canem unda 3, 5, 2.
v. not.

adfirmare 1, 4, 26. *pro iurare.*
adfixa foribus manet me 1, 6, 61.
penfis gravibus puella 1, 3, 87.
*intenta, adfidua in opere fa-
ciu do.*

adflat cui leniter Amor placidus
2, 1, 80. *v. not.* Venus amores
gregibus 2, 4, 57.

adluit Iupiter ipfe curru vectus
4, 1, 131.

adhibere blandas querelas 3, 4, 75.
adiit Laeftrygonas incultos 4, 1, 59.
adiille fedes deorum 1, 2, 85.
adirem cum iam gaudia 1, 5, 39.
experirer Venerem.

aditus facilis ut tuis fit et arduus
hofli 4, 1, 87. aditus faciles ad
dominam 2, 4, 19.

adiungere aratro tauros 1, 9, 7.
palis vitem teneram 1, 7, 33.

adiuvat fortes ipla Venus 1, 2, 16.
Admeti tauros pavit Apollo 2, 3,
11. 3, 4, 67.

admirata ipfa noverca capillos
Phoebe 2, 3, 24. *Iuno.*

fi admittas 1, 6, 56. *h. pecces.*

admittit nimbiifer arcus aquam 1,
4, 44. *v. Obff.*

admonuit dominae Venus 1, 5,
40. *v. not.* quod Herophile 2,
5, 68. *v. not.*

adnotis equis 2, 3, 56. *h. pro-
pioribus.*

admovet dolor anteactos annos 4,
1, 189. *h. in animum revocat.*

admovimus ignes templis 3, 5, 11.

adiectis licia 1, 6, 79.

adnuat tibi quodcumque rogabis
Genius 2, 2, 9. adnus Iuno 4,

6, 13. Natalis 4, 5, 20. adnus
fic etc. 2, 5, 121. adnuat cuncta
varaci capite Iupiter 4, 1, 133.

adoperta caput tenebris Mors 1, 1,
70. post fores claufas latuit 1,
9, 44. *v. Obff.*

adplauso latere 2, 1, 66. *v. Obff.*

adplicuiffe formosae manus medi-
cas 4, 4, 4.

adposito pollice 2, 1, 64.

adfcenfurus deus Olympum Alci-
des 4, 1, 12.

adfideat faucti pudoris cufios 1,
3, 84.

adfidua Minerva 2, 1, 65. adfiduae
aves 1, 3, 76. adfidue mifcet
praelia Amor 1, 3, 64. adfidui
doli 1, 9, 54. adfiduum aratrum
2, 1, 51. certamen laudis 4, 1,
88. labor 1, 1, 3.

adfignat tibi Iupiter Laurentes
agros 2, 5, 41.

adfit amor mutuus 4, 5, 7. vetus
4, 6, 20. adfit Genius 2, 2, 5.

Saturnia 3, 3, 33. adfitis Divi 1,
1, 37.

adfpersae lacte catervae 1, 2, 50.
Manium. v. Obff.

adfpexerit fi quis imprudens 1,
2, 59.

adfpicerem dominam 2, 3, 5. ad-
fpiceret quisquis caput — crines
2, 3, 26. adfpiciam ilicet extin-
ctas faces 2, 6, 16.

adfpira mihi 2, 1, 35. *fave.* adfpira-
bat quibus Amor 2, 3, 71.

adffabat fcyphus ante dapes 1,
10, 8.

adfueta ab arte 1, 5, 4. adfuotos
cursus flumina egerunt 4, 1, 125.

adfuevit puer velle munera 1, 4, 58.

adverfa pars terrae huic noftro
felo 4, 1, 166. adverfi cervi 4,

1, 84. *Spanifche Reuter.* adverfi
Dei 3, 5, 14. duces 1, 10,

30. venti 4, 1, 194. *h. simpl.*
magni. adverfis armis offeret fe-
fe 4, 1, 148. repulit 4, 1, 54.

adverfis fignis concurrere 4, 1, 99.

adverfa fortuna 4, 1, 182.

advigilare parvo nepoti avum non
taedebit 2, 5, 93.

advolat trepidantibus alis Amor
2, 2, 17.

aedes exigua 1, 10, 20.

Aegaeus

Aegae undae 1, 3, 1.
aegra mens 3, 4, 19. **aegrum** me
 tenet Phaeacia tellus 1, 3, 3.
Aeneas 2, 5, 19. **impiger** 2, 5, 39.
Aeolii venti 4, 1, 58.
non aequa mors 4, 15, 1. **aequum**
 est impune licere formosis laede-
 re nympha 1, 9, 5.
aequatis frontibus 4, 1, 102.
ex aequo convenit Liber 3, 6, 19.
aequor maris vastum 1, 7, 19. **ae-**
quora indomita 2, 5, 80. **vaga**
 2, 6, 4. **vasti** ponti 3, 4, 85.
aër alter alterius vires necat 4, 1,
 168. **immensus** 4, 1, 19. **liqui-**
du 4, 1, 209. **vagus** a terris
 qua surgere nititur 4, 1, 21.
in aëre circumfuso confidit tellus
 4, 1, 151.
aere pontus confinditur 4, 1, 173.
h. aeratis navibus f. rostris
navium.
aera repulsa 1, 3, 24. 1, 8, 22.
h. sifra.
aerata tela 1, 10, 25. **ferro prae-**
fixa. aeratae fores 1, 3, 72. *ex*
aere.
aestiva unda 1, 7, 22. **aestivi** ortus
 canis 1, 1, 27. **aestivum** in or-
 bem fertur sol 4, 1, 159. *v. not.*
aestivus canis 1, 4, 6. 3, 5, 2.
 orbis 1, 2, 52. *h. aestas.*
aestu terrear vapo 3, 5, 27. *h. fe-*
bre. **aestus** calidi sideris 2, 1,
 47. **Solis.**
aetas mers iam subrepet 1, 1, 71.
 longa 4, 1, 210. **longior** 4, 1,
 21. *h. remotior. ferior.* **prini**
 temporis floret tibi 1, 8, 47. **iuv-**
entus. priorum ulla 3, 4, 26.
serior cum premeret 1, 4, 33.
 transit quam cito 1, 4, 27. **ve-**
tus ut non fregerit eum 4, 1,
 211.
aeterna iuventus 1, 4, 37. **urbs** 2,
 5, 23. **Roma.** **aeterni** Dii 4, 4,
 14. 2, 3, 30. **aeternum** sit mihi
 virginitas 2, 5, 64. **aeternus** Ho-
 merus 4, 1, 180. **Olympus** 4, 2,
 13. **versus** 4, 1, 34. *h. perpe-*
tuum carmen.
aether igneus passim ut fluat 4,
 1, 22.
aetherius mundus 3, 4, 17. **vertex**
 Tauri 1, 7, 15.

Aetnaea rupes 4, 1, 56. **Aetnaeae**
 fluminae 4, 1, 196.
aevum futurum 3, 4, 47.
affert requiem Bacchus mortalibus
 1, 7, 41.
affixa foribus me manet noctu 1,
 6, 61.
afflat cui leniter Amor 2, 1, 80.
cui propitius est. **afflat** Venus
 amores gregibus 2, 4, 57.
afflictis mortalibus requiem affert
 Bacchus 1, 7, 41.
Africa puniceum colorem praebet
 2, 3, 58.
ager Fretinus 4, 8, 4. **Falernus** 1,
 9, 34. **selix** 1, 1, 19. **pauper** 1,
 1, 19. *cf. agri*
agat e triviis turba canum 1, 5,
 56. **agatur** vobis natalis dies 4,
 9, 3. *v. not.* **agatur** ut lenis spi-
 ritus 1, 8, 57. **agendus** erit tri-
 stis natalis 4, 8, 2. **agere** ante
 victas catervas 1, 2, 69. **agit** an-
 nus signa certa vice 1, 4, 20.
agnos ilumina cursus 4, 1, 125.
agit aeternus impia curas meis di-
 versas 3, 4, 59.
agitata motu Bellonae 1, 6, 45.
sacerdos vaticinans.
agmen quadratum 4, 1, 101. *v.*
Obff. **turbae** angustium 1, 5, 63.
agnine densa pecus 4, 1, 186.
agna cadet vobis 1, 1, 23. **agna**
 hostia magna exigui soli 1, 1,
 22. **tardior** 2, 1, 20. **agnam** re-
 ferre sinu domum 1, 1, 31.
agnos feciatur filius 1, 10, 41.
agnosco voces dulces dominae a
 limine 2, 6, 47. 48.
agnus candidus 2, 5, 38. **sacer** eat
 ad aras 2, 1, 15.
agor ut turbo citus verbere per
 plana 1, 5, 3.
agrestes purgavi 2, 1, 17. **agre-**
los antiquus 1, 1, 39. **lax** 2, 5,
 28. **lanius** 2, 5, 117.
agri laentes 1, 7, 21. **laeti** 2, 3, 3.
Laurentes 2, 5, 41. **pleni** 2, 1,
 21. **tristes** 2, 3, 65. **vicini** 1, 8,
 19. *cf. ager.*
in agris fixus lapis 1, 3, 43. *cf.* 1,
 1, 11.
agros per totos floret terra 1, 3,
 61. **agros** purgare 2, 1, 17. **ful-**
care 2, 3, 79.

agricola deus 1, 1, 14. 1, 27.
 agricola minio suffusus 2, 1, 55.
v. not. satiatu aratro 2, 1, 51.
v. Obsf. agricolae Caelitès 2, 1,
 36. agricolae modo aratrum se-
 ctari 2, 3, 7. agricolae pectora
 labore connecta 1, 7, 59. agri-
 colas spes alit 2, 6, 21.
 alat glans, aluit veteres 2, 3, 68.
 69. alit spes agricolas 2, 6, 21.
 alit T. urus Cilicas 1, 7, 16.
 aluit Pax vites 1, 10, 47.
 Alba candida antiquo Lare 1, 7,
 58. Longa condita ab Ascanio
 duce 2, 5, 50.
 alba columba 1, 7, 18. lilia 3, 4,
 33. populus 1, 4, 30. albi capil-
 li 1, 8, 45.
 Albua 2, 5, 69. *Sibylla*.
 Alcides 4, 1, 12. *Hercules*.
 alitibus niveis 3, 6, 8. *h. fausto*
omine.
 alios aliosque componere versus
 4, 1, 17.
 alma Pax 1, 10, 67. *v. not.*
 Alpes gelidae 4, 1, 109.
 alta domus 4, 1, 183. vallis 2, 3,
 19. altae valles 1, 4, 49. altus
 Olynpus 1, 6, 83.
 altaria urunt flammae 4, 6, 17.
 alterno orbe 4, 1, 44.
 alveus vernus 2, 1, 49. *apum*.
 amabilius quo non alter 3, 4, 94.
 Amalthea 2, 5, 67. *Sibylla*.
 amans miser 1, 8, 61. amantes mi-
 seri 1, 8, 71. victi 2, 4, 39.
 amantes ne nox divellat 4, 6,
 7. non laedit deus 4, 4, 15.
 amanti mors venit 1, 3, 65. sunt
 numina 1, 5, 57. amantis sinu
 ludere 1, 5, 25.
 amara diès 2, 4, 11. *tristis* amarior
 umbra noctis 2, 4, 11.
 amaranthi 3, 4, 33.
 amat vulgus plurima falso 3, 3,
 20. *magni facit; antea mira-*
tur dixerat. amate Pieridas
 1, 4, 61.
 amator canus 1, 8, 29. dives 1,
 5, 47.
 amens sacerdos 1, 6, 46. *Bellonae*.
 amica mittatur Tibullo e caelo 4,
 13, 13. nec amica merenti 3, 6, 55.
 amici dulcès 3, 6, 9. occulti 1,
 5, 65.

amictus, vestes mutantur 1, 8,
 13. amictus fuscus 3, 4, 53.
somni.
 amnis vasti 3, 3, 37. inferi amnis
pro Oceano 2, 5, 60. *et caera-*
leus 3, 4, 18. *pro Oceano. v. not.*
 amnis deleat carmina 1, 9, 50.
 dum vehet aquas 1, 4, 66. a-
 mnis Lydius aurifer 3, 3, 29.
Pactolus.
 Amor acer 2, 6, 15. accendit ge-
 minas lampadas ex illius oculis
 4, 2, 6. asper et tristis 1, 6, 2.
v. not. cussos 4, 3, 4. infamis
 2, 4, 58. inermis 2, 5, 106. len-
 tus 1, 10, 58. placidus 2, 1, 80.
 tener 2, 6, 1. volitans 2, 5, 39.
 victus munere Bacchi 3, 6, 4.
 Amor praelia miscet assidue 1,
 3, 64. vias fallendi minifiret 4,
 6, 12. vincula portat coniugio
 2, 2, 18. *v. not.* Amore invio
 1, 3, 21. amor fallax 1, 9, 83.
 furivus 1, 5, 75. inceptus 1, 1,
 24. *pro amante.* infelix 1, 2, 4.
 iustus 1, 4, 10. *qui causam ius-*
tam habet. lascivus 1, 10, 57.
malignus. levis 1, 7, 44. mutus
 4, 5, 7. 1, 6, 76. nimius 1, 8,
 52. saevus 3, 4, 65. 66. secun-
 dus 1, 2, 75. tener 1, 3, 57. ve-
 tus 4, 6, 20. amore lento tor-
 quere 1, 4, 81. teneri 1, 2, 29.
 amorem violare 1, 9, 19. *h. fi-*
dem in amore. amorem vendere
 1, 4, 67. amores alios absentes
 suspirare 1, 6, 35. 4, 5, 11. amo-
 res afflat gregibus Venus 2, 4,
 57. amores fidi 2, 2, 11. miseri
 1, 9, 1. molles 4, 15, 3. veteres
 2, 4, 47. amores iungere 1, 1,
 69. muleros iuvenum ludere 1,
 2, 91. *v. Obsf.* solvere cantibus
 aut herbis 1, 2, 62. violare 1,
 3, 81. *puella abalienata.* amoris
 exemplum siemus 1, 6, 85.
 amplexus barba aspera terit 1, 8,
 32. amplexus senis colta puel-
 la fugit 1, 9, 74.
 amplior 4, 1, 97. *v. not.*
 Amythaonius Melampus 4, 1, 120.
 ancilla carae puellae 1, 2, 96.
 angues feri 1, 3, 69. anguis irata
 1, 8, 20.
 angustae

angustiae habenae 1, 4, 11. *h. ad-*
ductae. angustum agmen tur-
bae 1, 5, 63.
anhelantes equi solis 2, 5, 60.
anhelanti 1, 8, 37.
animae sua fata querentes hanc
volitent circum 1, 5, 51. *um-*
brae. animam precatae 3, 2, 15.
v. not.
animalia nulla exustis habitant
partes 4, 1, 164.
ex animo puellae sublatum iter
4, 9, 1.
animos dites facit hic deus 3, 6,
15. **animum sensusque relinquo**
abducta 4, 8, 7. **animus gau-**
dens 1, 6, 81.
anni anteacti 4, 1, 189. **foecundi**
4, 1, 113. **annos centum licet**
vixerit 2, 4, 45. **annos disimu-**
let coma tincta 1, 8, 45. **fatales**
si explevimus 1, 3, 55. **annos**
per multos celebrande Natalis
1, 7, 63. **annos proprios tecum**
contribuisse velim 1, 6, 64.
annosum merum 3, 6, 58. **anno-**
sus Lyaeus 3, 2, 19.
annua seges 4, 1, 172. **serta** 2, 4,
48. **terra** 2, 1, 48. *v. not.*
annuum iaceo dum faucibus 2, 5,
109. *v. Obff.* **annus** 1, 4, 19. 20.
h. tempus suum. exoriens fuit
avis nostris a Kalendis Martiis
5, 1, 2. **felix et facer** 2, 5, 82.
fertilis 4, 1, 122. *hiems.* **annus**
maturat segetes et lucida agit
fidera 1, 4, 19. 20. **novus edu-**
cat pomum 1, 1, 13. *ver.* **nub-**
ilus 2, 5, 76. **placidus nobis**
per tempora vertitur 4, 1, 169.
proximus 4, 6, 19.
aula arta colligit pedes compres-
sos 1, 8, 14. *n. corrigiae calcei.*
ante absolute positum 1, 1, 14. 1,
2, 69. 1, 3, 89. 1, 10, 68. 2, 1,
24. 2, 1, 78. etc. cf. Virgil. Ecl.
6, 80.
anteacti anni 4, 1, 189.
antiqua arbor 2, 5, 96. **gens** 4, 1, 28.
antiqui Lares 2, 1, 60. **antiquus**
agrestis 1, 1, 39. **avus** 1, 1, 42.
Lar 1, 3, 34. 1, 7, 58.
anus de saga 1, 5, 12. 1, 8, 18.
anus aurea 1, 6, 58. **mater De-**

liae. anus sedula custos pudor-
is adfideat 1, 3, 84.
anxius tota vapor urbe 1, 2, 25.
satis anxia vivas 2, 6, 53. *v. not.*
anxius quaerebam moras 1, 3,
16.
aperta domus 1, 9, 58. **ianua** 1,
2, 10. **aperta pectus laxo sinu**
1, 6, 18. **via est** 1, 10, 4.
apparuit quis nunquam dies ca-
dente ortu 4, 1, 65. *v. not.*
aper, colis pascua — devia mon-
tis 4, 3, 2. **allaesus abibit** 4, 3,
17.
apis levis 2, 1, 49. **sedula** 2, 1, 50.
Apollo auctor carminis 2, 4, 13.
formosus 2, 3, 11. **mitis** 2, 5, 79.
applausu latere 2, 1, 66.
applicuisse formosae medicas ma-
nus 4, 4, 4.
appetat illa oculos meos 1, 6, 70.
apposita ianua fera 1, 8, 76. **ap-**
positus pollex 2, 1, 64.
aprici colles 1, 4, 19.
apta ars 1, 7, 60. **Circe veteres**
mutare figuras 4, 1, 63. *h. docta.*
apta oscula 1, 4, 54. **apta prod-**
eat sinu Tyrio 1, 9, 70. *v. not.*
aptius erit lacrimis uti 4, 4, 19.
commodius tempus. **te non alius**
aptius tenet artes belli 4, 1, 82.
h. melius callet. **aptius amor le-**
vis 1, 7, 44. *v. not.*
aqua aestiva 1, 7, 22. **calida** 1, 10,
42. **ignava** 3, 3, 38. **levis** 2, 6, 8.
liquida 1, 5, 76. 1, 9, 50. **mol-**
lis 1, 4, 18. **pallida Ditis** 3, 1,
28. **placida** 1, 2, 80. 1, 4, 12.
pulsa 2, 5, 54. **remis. supposita**
1, 6, 28. **Stygia** 1, 10, 36. **ven-**
tura 1, 4, 44. *pluvia.* **aqua cum**
multa decidit inher 1, 2, 32.
aquae gelidae 1, 1, 47. *pluviae.*
irriguae 2, 1, 44. **Letheae** 1, 3,
80. **liquidae** 1, 9, 12. **rapidae** 4,
4, 8. **placidae** 1, 7, 14. **rivi**
praetereuntis 1, 1, 28. **aquam**
fontis 2, 1, 14. **aquas dum ve-**
het annis 1, 4, 66.
Aquitanae gentes 1, 7, 5. **Aqui-**
tana gens 2, 1, 33.
arae fulgentis 2, 1, 15. *n. flamma.*
ad aras sequi 1, 6, 23. **aras cu-**
mulare 2, 5, 6. **aris additus ig-**
nis 4, 1, 133.

Arabes

- Arabes** Eoi 3, 2, 24. **Arabs** dives cultor odoratae segetis 4, 2, 18. tener 2, 2, 4. *mollis*.
Arar 1, 7, 11. *fluvius Galliae Narbonensis*.
arat arva bove ruficus 2, 2, 14.
arati fulci 2, 6, 21.
arator requiescat sacra luce 2, 1, 5. **aratoris** rufica verba 2, 3, 4.
aratra primus fecit Osiris 1, 7, 29. **aratrum** adfiduum 2, 1, 51. **curvum** 2, 3, 7. **habile** 1, 9, 7. **pressum** 4, 1, 161.
araturi boves 1, 10, 46.
arbor antiqua 2, 5, 96. **arbores selectae** 1, 5, 32. **non notae** 1, 7, 32. **arboris** sub umbra 1, 1, 28. **non arces**, **non vallus erat** 1, 10, 9. **arces obscurae** Cimmeriorum 4, 1, 64.
arcessere mortem bellis 1, 10, 33.
arcus nimbifer 1, 4, 44. *Iris*. **indoctus** 2, 1, 69. **arcus-sagittae** pereant 2, 5, 105.
ardens rogos 2, 4, 46. **ardeñtes deos** 2, 5, 22. *templa deorum*. **ardentes focos** 2, 1, 82. **ardenti foco** 2, 1, 22.
arundis aditus 4, 1, 87.
area melleis terit 1, 5, 22. *v. Obff.*
Arectaei campi 4, 1, 142. *Babylonii*.
arens sitis 1, 4, 42. **arentes agri** 1, 7, 21. **arenti avena** modulatus carmen 2, 1, 53.
Aretinus ager 4, 8, 4.
argento totus contextus 1, 2, 71. *h. vestis ex argento contexta. v. not.*
arguar concubuisse ante ipsas plagas 4, 3, 16.
arida herba 1, 7, 26.
arma ne cadant miranti 4, 2, 4.
arma crepitantia 2, 5, 75. **discordia** 2, 3, 37. **arma relictæ ad ripas** 2, 5, 54. **arma sequi** 1, 2, 68. **tristia** 1, 10, 12. 1, 10, 50.
armis adversis offeret se 4, 1, 148. **repulit** 4, 1, 54. **in armis natus Arupinas** 4, 1, 110.
armatus falce deus 1, 4, 8.
Armeniae tigres 3, 6, 15. **Armenii odorati** 1, 5, 36.
inter armaenta-greges natus Cupido 2, 1, 67.
Arnus 4, 8, 4.
ars adfucta 1, 5, 4. **apta** 1, 7, 60. **bona** 2, 5, 107. **inimicitis** 1, 3, 48. **inexpertæ** 2, 1, 56. **medica** 2, 3, 14. **ars non solita** 1, 9, 66. **tarda** 1, 8, 16. *quæ multum temporis requirit*.
arte colere capillos 1, 6, 39. **arte multa quos male habet callidus puer** 1, 4, 76. **artes belli** 4, 1, 92. **artes deficient** 1, 4, 82. **miseræ** 1, 4, 57. *poësis*. **artes sibi optabunt tuas** 4, 4, 26. **artis raræ opus** 3, 4, 37.
arsurus lectus 1, 1, 61.
arta ansa 1, 8, 14. **turba** 1, 2, 97.
Artacie nobilis 4, 1, 60. *v. not.*
artato freno 4, 1, 91.
artificis docta manus 1, 8, 12.
artus graciles 2, 3, 9. **pallentes** 4, 4, 5.
arva bene olentia 4, 2, 17. **arva colat Pax** 1, 10, 45. **foecunda Calypsus** 4, 1, 77. **arva non colit Bacchusve Ceresve** 4, 1, 163. **pinguia** 3, 3, 12. **arva regere certis finibus** 1, 3, 44. **serenda** 2, 3, 8. **ultima** 4, 1, 145. *extremi orbis*.
arundinis ordo 2, 5, 31. *disparium cicutarum*. **arundine captat pisces spes** 2, 6, 23.
Arupinas pauper natus in armis 4, 1, 110. *ex Arupino, Iapydum oppido*.
arx Iovis 2, 5, 26. *Capitolium*.
Ascanius dux 2, 5, 50. *Aeneas filius*.
asper 1, 5, 1. *ferox*. **asper Amor** 1, 6, 2. *h. inimicitis*. **asperaque est illi difficilisque Venus** 1, 9, 20. **aspera barba** 1, 8, 32. **quadripes** 4, 1, 128. *v. not.* **turba canum** 1, 5, 56. **aspera verba** 4, 4, 14. *convicia, dirae*. **asperiora licet cadant** 4, 1, 190. *durior fortuna*.
Assyria pinguis 3, 2, 24. *pro Syria*.
Assyrii odores 1, 3, 7.
Atax, fluvius Galliae Narbonensis. 1, 7, 4.
Atlantis Calypso 4, 1, 77.
atra mors 1, 3, 4. 5. 1, 10, 33. **nox** 4, 13, 11. **atrum viscus** 1, 3, 76. *v. not.*

atte-

attenuisse manus infuetas opere
1, 4, 48.
attigeris 1, 6, 53. *n. puellam, h. fi-
dem eius tentaris.*
attonita mens 1, 9, 47.
attulit illum Cytherea Cæmoenis
meis exorata 4, 7, 4.
auctor carminis Apollo 2, 4, 13.
auctores mihi huius carminis 3,
1, 15. *Musae.*
audaces viri 2, 1, 72.
audacia fortis 1, 4, 13.
audax Cerberus 1, 10, 35. *atrox.*
v. not. Hispania 4, 1, 138. *v.*
not. Mars 4, 1, 98. sacra doce-
re 3, 5, 8. *v. Obff.*
audeat ne quis discedere invito
Amore 1, 3, 21. audeat nulla
manum imposuisse pensis 2, 1, 9.
audendum est 1, 2, 16. audere
quodcumque potuerunt Camoe-
nae 4, 1, 24.
fi audiat averſa aure deus, quae-
cumque voventur etc. 3, 3, 28.
qui non audit Musas 1, 4, 67.
ſpernit. audire ventos immites
iuvat cubantem 1, 1, 45. audire
tubam corde micante 1, 10, 12.
audita caelo arma — tubae 2, 5, 74.
aufer mecum dolorem Bacche 3, 6,
3. *v. Obff.*
auferet nec ſpem nominis huius
Ditis aqua 3, 1, 28.
avaræ 2, 4, 35. 3, 1, 7. *puellae.*
avara 2, 4, 45.
avena arenti modulatus carmen 2,
1, 53. perlucenſi cantus medi-
tabar 3, 4, 71.
averſa aure audiat 3, 3, 28.
avertere coeptos curſus 4, 1, 55.
avertite viſum 3, 4, 3. *v. Obff.*
aves aſſiduas atro viſcere paſcit
Tityos 1, 3, 76. cauſari 1, 3,
17. *h. omnia ex avibus.* aves
paſſum vagantes dulce ſonant te-
nui guttore carmen 1, 3, 59. 60.
augeat proles facta parentis 1, 7, 56.
augur debitus Phoebo 2, 5, 11.
auguror, uxoris ſidos optabis ano-
res 2, 2, 11.
avi hac 2, 2, 21. *v. not.*
avi intonſi 2, 1, 34.
avidæ manus 1, 3, 4. *morti tri-
buuntur.*
avis ſati provida 2, 5, 12.

avis noſtris hinc fuit annus ex-
oriens 3, 1, 2.
avitæ ſedes 2, 4, 53.
auræ ærjæ 4, 1, 127.
auratæ trabes 3, 3, 16. viæ 2, 3,
54. *v. not.*
aure intenta 4, 1, 132. *h. attenta.*
averſa 3, 3, 28.
aurea anus 1, 6, 58. palua 1, 9,
82. uva 2, 1, 45. aurea munera
1, 4, 62.
aurum dives 1, 10, 7. fulvum 1,
1, 1.
auri divitis pondus 1, 9, 31. 5, 3, 11.
auribus comprellis oſcula eripere
2, 5, 92. *v. Obff.* furdis me eſſe
velim 4, 14, 2.
aurifer annis Lydius 3, 3, 29.
Pactolus.
auro carior juvenis 1, 8, 51. auro
et teſtudine fulget lyra 3, 4, 37.
auro lacertos vinciat 1, 9, 69.
aureis armillis. auro multa mala
ſubelle ſolent 1, 9, 18. auro ne
pollue formam 1, 9, 17. auro to-
tus contextus 1, 2, 71. *v. not.*
aurora candida roſeis equis portet
hunc Luciferum 1, 3, 93.
auſae boves carmina rumpere mu-
gitu 2, 5, 19.
auſum pro te ire per undas maris
4, 1, 193.
auſter hiſternus fundit aquas geli-
das 1, 1, 47.
autumno candida mala rubent 3,
4, 34.
avus antiquus 1, 1, 42. priſcus 2,
1, 2. vetus 1, 10, 18. avum ad-
vigilare nepoti non taedebit 2,
5, 93.
auxilia magica 1, 8, 24. *Zauber-
mittel.*

B.

Bacche veni, dulciſque tuis e cor-
nibus uva pendeat 2, 1, 3. Bacchi
cura Falernus ager 1, 9, 34.
Bacchi munera 3, 6, 17. Bacchi
proles ruſtica 1, 4, 7. *Priapus.*
Baccho convivium ducere 1, 9,
61. Baccho iucundior cunctis
hoſpes Icarus 4, 1, 9. Baccho
juventas æterna eſt 1, 4, 37.
Baccho madidus paſtor 2, 5, 87.
Baccho perſuſus tempora 1, 2, 3.
vino.

- vino*. Bacchus 1, 7, 39, 41. *cum Ofiri permutatus*. Bacchus amat Naïda 3, 6, 57. *v. not.* non col-
lit illic arva 4, 1, 163. genero-
sus 3, 6, 5. Maroneus 4, 1, 57.
vinum. proles Semeles 3, 4, 45.
tener 2, 3, 63.
- Baiarum maxima unda 3, 5, 3.
- balba verba 2, 5, 94.
- barba non nitet tibi 1, 4, 4. aspe-
ra 1, 8, 32.
- barbara catalla 2, 3, 60. *v. not.*
pubes 1, 7, 28. *Aegyptii*. tellus
Scythiae 3, 4, 91.
- barbarus Turnus 2, 5, 48. *v. not.*
beatus ille quater 1, 10, 63.
- bella puella 3, 4, 52. bella vult vi-
deri iuveni 1, 9, 71. 4, 13, 5.
- bella canenda 2, 4, 16. regia 4,
15, 4. bella Veneris 1, 10, 53.
rixae, non bella, non ira fuit 1,
3, 47. ad bella trahor 1, 10,
13. belli mala signa, cometen
2, 5, 71. belli praemia, oppida
victa 2, 5, 115. bellis arcessere
mortem 1, 10, 33. bellis ex-
perta cauo 4, 1, 107.
- bellare terra marique 1, 1, 53.
- bellica rostra 2, 3, 40. *navium*.
- Bellonae motu agitata sacerdos
1, 6, 45.
- bene Messalam 2, 1, 31. *sc. va-
lere iubeo*.
- benigna terra 1, 5, 62. 3, 3, 6.
- bibantur aquae prisco more 2, 3,
68. bibat, numina qui timet
magna irati 3, 6, 22. *Bacchi*. bi-
bat pocula cum multo felle le-
na 1, 5, 50. bihebam ipse vi-
ctor pocula sobria 1, 6, 27. bi-
bisse plura pocula 1, 9, 59. bi-
bit hortus aquas 2, 1, 44.
- hidens 1, 1, 29. 1, 10, 49. *ligo*.
validus 2, 3, 6.
- bipennis caedit lacertos 1, 6, 47.
- his die dicere laudes *Istidi* 1, 3, 31.
- blanda prece 3, 6, 46. blanda tu-
ra 3, 3, 2. verba 1, 2, 22. blan-
dae querelae 3, 4, 75. blandi-
vultus 1, 6, 1.
- blanditias componere sibi 1, 2, 93.
dicere 1, 1, 72. vendere 1, 9, 77.
blanditiis vult esse locum *Venus*
ipsa 1, 4, 71.
- bona quae nec avara fuit 2, 4,
45. *v. not.* bona pascua campi
4, 3, 1. signa 2, 1, 23. 2, 5,
83. verba 2, 2, 1. *fausta*. vina
1, 1, 24.
- bonae Deae sacra maribus non ad-
eunda 1, 6, 22.
- bonus dux milesque 1, 1, 75.
- bos Memphites 1, 7, 28. *validus*
2, 2, 14. hoves araturi 1, 10,
46. ausae carmina rumpere mu-
gitu 2, 3, 20. coronato capite
stare debent ad praesepia 2, 1,
8. findunt pinguia arva 3, 3,
12. steriles 2, 3, 8. *v. not.* tar-
di 1, 1, 30. vocales 2, 5, 78.
- boves iungere 1, 2, 73.
- brachia capta 1, 7, 6. *pendentia*
collo 3, 6, 45. brachia religa-
tum magico nodo 1, 8, 5. bra-
chia tende cum multa prece 3,
4, 64.
- brevior via mortis aperta est 1,
10, 4. brevius compellere equum
curvo gyro 4, 1, 94. *minori*
spatio.
- Britannus invictus Romano Marte
4, 1, 149.
- bruma hiberna 1, 4, 5.

C.

- ne cadam male inepta 4, 10, 2.
peccem adultero. cadant licet
asperiora 4, 1, 190. *accidant*.
maledicta haec aliis 1, 6, 85.
ne cadant turpiter arma mi-
ranti 4, 2, 4. *v. not.* caderet
nostra senecta 3, 3, 8. *ego se-
nex moriar*. cadet aqua vobis
1, 1, 23. *mactabitur*. cadit quae
umbra arboris 2, 5, 96. cadit
taurus hostia diis 4, 1, 15. ca-
dunt vota 2, 2, 17. cecidit
amor victus.
- Cadmeae matris praeda cruenta
3, 6, 24. *Agaves*.
- cadus Chius 2, 1, 28. *vini Chii*.
caecae viae 2, 1, 78. *v. not.*
- caedere falce coman vitium 1, 7, 34.
- caedit ipse suos lacertos bipenne
1, 6, 47.
- caelestes 1, 9, 5. 4, 1, 14. *divi*.
caelestia numina 3, 4, 53. cae-
lestis 2, 4, 35. *deus*.

caelo

caelo audita arma 2, 5, 73. e caelo deripit ille deos 1, 10, 60. *v. not.* e caelo mittatur amica Tibullo 4, 13, 13. caelo missus videar adesse tibi 1, 3, 90. de caelo mittere deum Indigetem 2, 5, 44. de caelo sidera ducere 1, 2, 45. caelo vicinus Olympus 4, 1, 131. caelum dum stellas feret 1, 4, 66. *v. not.* caelum implese votis 3, 3, 1. caelum pendens super 4, 1, 23. caelum picea ferrugine praetextens arcus 1, 4, 43. caelum purum 4, 1, 10. triste 1, 2, 51. **caerula** lympa Liger 1, 7, 12. Thetis 1, 5, 46. **caeruleus** Cydnus 1, 7, 14. undae 1, 3, 37. 1, 4, 45. caeruleus annis 3, 4, 18. **calamus** usque minor cera iungitur 2, 5, 32. **calent** bella Veneris 1, 10, 53. *v. not.* **calente** sole 1, 5, 22. calet ille, dum de me cogitat 4, 5, 10. *v. Obff.* **calida** aqua 1, 10, 42. calidum fides 2, 1, 47. *Sol.* **calix** coronatus 2, 5, 98. **callida** lena 1, 5, 48. callidus puer 1, 4, 76. **calor** Phoebi 4, 1, 158. vexat corpora fella 4, 11, 2. *febris.* **Calypso** Atlantis 4, 1, 77. **Camenae** meae 4, 1, 24. nostrae 4, 1, 191. Camenis meis 4, 7, 3. *carmino meo.* **Campania** terra 1, 9, 33. **campi** Aeneas 4, 1, 142. Elysi 1, 3, 58. 4, 15, 2. inmensi 2, 3, 41. rigidi 4, 1, 207. **campi** bona pascua 4, 3, 1. **cana** coma 1, 6, 86. senecta 1, 8, 42. **canae** comae 1, 2, 94. 3, 1, 10. *chartae.* **candens** ortus 4, 1, 65. *diei.* **candentes** lacerti 1, 8, 33. **candescere** caput canis 1, 10, 43. **candida** 4, 4, 19. *simplex. v. not.* sint fata tua 3, 6, 30. *fausta.* **candida** Alba 1, 7, 58. Aurora 1, 3, 94. Pax 1, 10, 45. turba 2, 1, 16. candida venit nivea

veste 4, 2, 12. **candida** crura 4, 3, 10. mala 3, 4, 34. membra 4, 4, 6. **mussa** 1, 5, 24. **ossa** 3, 2, 10. **candidior** **candidiorque** 1, 7, 64. **candidus** agnus 2, 5, 38. **Liber** 3, 6, 1. **sinus** 1, 10, 68. **candor** erat 3, 4, 29. **sub** canem aestivum 3, 5, 2. **canent** qui victo pede quique soluto 4, 1, 56. **canere** de Paris 1, 7, 1. 3, 3, 36. 4, 5, 3. **canerem** quae Titio 1, 4, 73. *v. Obff.* **laudes** attonita mente 1, 9, 47. **caneret** pede forti bella regia 4, 15, 4. **canit** eventus saceros Bellonae 1, 6, 50. **fata** Sibylla 2, 5, 16. 18. 65. **canno** bellis experta 4, 1, 107. **rura** rurisque deos 2, 1, 37. **vera** 2, 5, 63. **canunt** si vera oracula templis 3, 4, 77. **canes** deficiant 4, 3, 6. **canes** feri Hecates 1, 2, 54. **canibus** rabidae undae 4, 1, 72. *Scyllae. v. Obff.* **canibus** succincta Scylla 3, 4, 89. **cani** capillos nigros nondum laesere 3, 5, 15. **canis** liceat canescere caput 1, 10, 43. **canis** custos liminis 2, 4, 32. **in**siabat tota nocte 1, 6, 32. **tacet** ipse 2, 4, 34. **canis** 4, 1, 17. *fidus.* **canis** aestivus 1, 4, 6. **celer** 4, 3, 14. **canis** torret arva arenti siti 1, 4, 42. **canis** ortus aelivi 1, 1, 27. **canum** alpera turba 1, 5, 56. **canisra** myrto vincta 'geram 1, 10, 27. **cantat** textus Minervae operata 2, 1, 66. **cantate** celebreni deum 2, 1, 83. **cantavit** rustica verba certo pede 2, 1, 52. **cantet** quid fati provida avis 2, 5, 12. **cantibus** aut herbis solvere amores 1, 2, 62. **cantu** dulcis tibia 1, 7, 47. **cantu** findit solum etc. 1, 2, 47. **cantu** mutare figuras 4, 1, 63. **cantu** voces inspicere 1, 7, 37. **cantus** avis nec praecinit mihi eventus 1, 8, 4. **cantus** et chorus 1, 7, 44. **cantus** traducit fruges vicinis ab agris etc. 1, 8, 19. 20. 21. **cantus** felices dedit 3, 4, 40. **quicunque**

- que levant corpora fessa 4, 4,
10. cautus componere 1, 2, 55.
formulam incantandi. cantus
meditabar avena 3, 4, 71. cau-
tus vigent 1, 3, 59.
cauum caput 1, 1, 72. canus ama-
tor 1, 8, 29.
cape tura libens 4, 5, 9. *accipe.*
cape turis honores 4, 6, 1. ca-
pere 1, 4, 3. 1, 4, 13. *in amo-
rem pellicere.* capiant ne te tae-
dia 1, 4, 15. capiant nec vos
brachia pendencia collo 3, 6,
45. non capiet titulus sub no-
mine tua facta 4, 1, 33. capiun-
tur avarae pretio 3, 1, 7.
capellae foetus desertus, agna 1,
1, 31.
capilli albi 1, 8, 45. cani et ni-
gri 3, 5, 15. fusi 4, 2, 9. in-
tonsi 2, 5, 121. longi 3, 2, 11.
1, 3, 91. molles 1, 8, 9. sa-
cri 2, 3, 23. scilli 1, 10, 53.
capillos arte colere 1, 6, 39.
capillis ducere 1, 6, 71. capil-
lus nitidus 1, 7, 51. usus 1,
10, 37.
capite cauo blanditias dicere 1,
1, 72. *dum caput canet.* capi-
te coronato boves 2, 1, 8. ca-
pite fecta gerat 1, 7, 52. ve-
raci adnuat 4, 1, 133. capiti ne
noceant soles 1, 4, 2. capiti
sint precor illa mala meo 1, 2,
12. *h. mihi.* caput compositum
1, 5, 8. inornatum 2, 3, 25.
miserum tundere posse 1, 2, 88.
nitidum 1, 8, 16. caput splen-
didior Sol extulit undis 4, 1,
123. caput tenebris adoper-
ta mors 1, 1, 70. tergemi-
num 3, 4, 88. vetus 1, 8, 42.
caput vinctus et ipse myrto 1,
10, 28. caput Nili 1, 7, 24.
fons. ante caput fusas iactavit
comas 2, 5, 66. *v. Obf.* caput
candescere liceat canis 1, 10, 43.
post caput esse deum ultorem
1, 8, 72.
capta brachia 1, 7, 6.
captat laqueo volucres et arundi-
ne pisces 2, 6, 23.
captum solum 1, 2, 70. captus
davititiis 1, 9, 19. numeribus
puer 1, 9, 11.
cara oscula 1, 4, 53. cara coniux
3, 3, 32. cara mater 3, 2, 13.
cara Neaera 3, 1, 6. puella 1,
2, 93. 3, 6, 12. 56. caram iu-
veni, carumque puellae eripuit
iuvenem 3, 2, 1. caram te iurat
magis esse suis medullis 3, 1,
25. care puer 3, 6, 5. cari fucci
4, 2, 15. carior auro 1, 8, 31.
carbasa vela 3, 2, 21.
carcer Eleus 1, 4, 32. *unde equi
mittuntur.*
cardo tacitus 1, 6, 12. versus fur-
tim 1, 2, 10.
careat nec mihi charta tanto no-
mine 4, 1, 27. carere tuo disces
alieno dolore 3, 6, 44.
carmen — herbas nocuisse 1, 8,
23. carmen arenti avena modu-
lari 2, 1, 54. carmen dulce 1,
3, 60. magicum 1, 5, 12. car-
mine capiuntur formosae 3, 1,
7. carmine nostro redditur gra-
tia agricolis caelitis 2, 1, 35.
carmine fissere iter fluminis 1,
2, 46. carmine purpurea est Ni-
si coma 1, 4, 63. carmina docta
2, 3, 20. carmina errant per
dubias laudes 4, 1, 106. car-
mina praescribat Phoebus 4, 1,
178. carmina si meritas laudes
deficiant 4, 1, 3. carmina sub-
textam chartis 4, 1, 211. car-
mina torrent Vulcaus 1, 9, 49.
carminis auctor Apollo 2, 4, 13.
carminibus celebrata 3, 4, 57.
carminibus dictis ter despue 1,
2, 56. carminibus — herbis de-
vovere 1, 8, 17.
Carnutus flavus 1, 7, 12.
carpite herbas tauri de montibus
2, 5, 55.
Carystus 3, 3, 14. *Oppidum insulae
Euboeae, marmoribus nobile.*
casa parva 1, 10, 40. 2, 3, 28.
casae humiles 2, 5, 26. casas
ex virgis extruet 2, 1, 24.
casia 1, 3, 61.
casses mihi tenduntur 1, 6, 5.
h. doli, laquei. ad casses veniat
licet aper 4, 3, 17.
cassa 1, 3, 83. 1, 6, 67. 75. *uni
amatori fidelis.* cassa dea 4, 6,
14. Iuno. domus 3, 4, 60. *poë-
tae.* laurus 3, 4, 23. *propter
Daph-*

Daphnen. manus 4, 3, 20. *ca-*
sia placent superis 2, 1, 13. *pura,*
sancta. casta soror 2, 5, 122.
Diana.
calie puer 4, 3, 20.
calius rite poeta 3, 4, 45.
Castalia umbra 3, 1, 16.
casira Martia ponat in capto solo
 1, 2, 70. *casira* peto 2, 6, 9.
casira pingere mero in mensa 1,
 10, 35. *casira* sequitur Macer
 2, 6, 1. *casira* tua sint uolira
 domo 2, 3, 34. *castrisve* forove
 1, 1, 39. *castris* fossam prae-
 dicere 4, 1, 83. *castris* gemi-
 nis duplex victoria 4, 1, 105.
h. alis, cornibus. *castris* Rutu-
 lis lucent incendia 2, 5, 47. *ca-*
sirum Laurens 2, 5, 49. *v. not.*
casus meos notet palma 1, 9, 82.
catasta barbara 2, 5, 60. *v. not.*
catena Romana 4, 1, 117. *impe-*
rium R. *catena* valida tenea-
 mur uterque 4, 5, 15. *catenis*
 teneor 2, 4, 3.
catera confanguinea 3, 4, 87.
catervae Cilicium victae 1, 2, 67.
infervae 1, 2, 49. *iuvenum* 1,
 6, 81.
Catullus doctus 3, 6, 41.
cava dolia 1, 3, 80. *pertusa.* *cava*
 manus 2, 4, 14. *v. not.*
caussa perire 3, 2, 30. *pereundi.*
fontica 1, 8, 51. *morbus.* *tristis*
mortis 3, 2, 27. *causam* amoris
iusti habent 1, 4, 10. *h. habent*
in se, cur iure amari putentur.
per causam 1, 6, 26. *sub prae-*
textu. *causam* mortis demon-
 stre littera 3, 2, 27. *causlas* hic
 dat avaritiae 2, 4, 29. *semina.*
causlas fingere 1, 6, 11. *caus-*
las ornandi 4, 6, 5.
caussari aves aut omnia dira etc.
 1, 3, 17. *caussas* ad excusan-
 dum afferre.
cautes obnoxia ventis 2, 4, 9.
cautior esse poteram ad laqueos
 tuos 1, 9, 46.
cecidit amor victus 3, 6, 4. *ceci-*
dit cum fato pari consul uter-
 que 3, 5, 18. *v. not.*
cecinit sic pro te, Minoi, Catul-
 lus 3, 6, 41.

ne cedam ignoto toro 4, 10, 6.
cedas puero tuo 1, 4, 40. *cedo*
mea pignora 4, 13, 17.
celare periuria 1, 9, 3. *celari* vult
 sua furta Venus 1, 2, 56. *non*
celari ego possum 1, 8, 1. *v. not.*
celandi spes nec tibi sit 1, 9, 23.
celeber deus 2, 1, 83. 4, 4, 23.
celeber Messida triumphis Aquia-
 tanae gentis 2, 1, 55. *in cele-*
bri fronte 3, 2, 28.
celebrande Natalis 1, 7, 63.
celebrans convivium impia saevia
 mentis Padaeni 4, 1, 144.
celebrantur vobis numina Tuscae
 lymphae 3, 5, 29. *frequentantur*
thermae. *cf.* 1, 3, 35. *celebrare*
penates patrios 1, 3, 33. *fre-*
quentare. *Proprie celebrantur*
loca, templa, tum ipsa sacra;
inde dies, tandem et ipsi dii.
celebrate vos me magistrum 1,
 4, 75. *v. not.* *celebrem* Messa-
 linum 2, 5, 115. *celebrent* vina
 diem 2, 1, 29. *celebret* neu
 iuvenes multo sermone 1, 6, 17.
v. not. *celebretur* in annos sa-
 crum 4, 2, 25.
celebrata carminibus tuis Neaera
 3, 4, 57.
celer canis 4, 3, 14. *equus* 1, 2,
 72. 4, 1, 91. 114. *orbis* 1, 5,
 70. *puer* 1, 5, 4. *Rhodanus* 1,
 7, 11. *rota* 1, 3, 74. *lagitta* 4,
 1, 89. *Sol* 4, 1, 160. *celeres*
flammae 4, 6, 17. *lupi* 2, 1, 23.
cera minor calamus iungitur 2, 5,
 32.
Cerberus audax 1, 10, 36. *niger*
stridet ore serpentum etc. 1, 3,
 71.
Ceres distendit spicis horrea plena
 2, 5, 84. *Ceres* illinc colit arva
 4, 1, 163. *qua* sua arva prospic-
 it 2, 5, 58. *Ceres*, cinge caput
 spicis 2, 1, 4.
Ceres dura 2, 5, 61. *flava* 1, 1, 15.
Cerinthus 2, 2, 9. 2, 3, 1. 4, 3,
 11. 4, 4, 15. 4, 5, 1. 4, 5, 5.
 4, 8, 2. 4, 11, 1.
cernere 4, 1, 103. *pugnare, de-*
cernere.
cernet omnia 1, 2, 59. *n. maritus.*
cernite ut eat agnus ad aras 2, 1,
 15.

certa

- certa pompa discurrunt undique munera 3, 1, 3. certa vice 1, 4, 20. certa omina 1, 3, 12. sidera 1, 9, 10. certi fines 1, 3, 44. modi 1, 7, 38. certo pede 2, 1, 52.
- certamen erit quis potior 4, 1, 37. certamen mite vini 3, 6, 11. certamina audacis Martis 4, 1, 98. certamine laudis adfido vi-geat miles 4, 1, 88.
- certare quibus signis nequeat Melampus 4, 1, 120. *h. nuntiare certiora*. certent praebere 2, 3, 57. *certatim praebent*.
- certatim reddet uterque focis de-bita 4, 4, 24.
- cervix longa 3, 4, 27.
- cervus velox 4, 3, 13. cervos ho-si adverlos defigere 4, 1, 84. *Spanische Reuter*.
- celspitibus sibi exstruet dapes — menses — torum 2, 5, 100.
- cellas, o lente minifier 3, 6, 57. quid cellas? en age 2, 2, 108. cesset grave opus suspenso vo-mere 2, 1, 6.
- cessit Neptunius incola Aetnaeae rupis 4, 1, 56. *Polyphemus*.
- charta tanto nomine mihi ne ca-reat 4, 1, 27. tenuis 3, 1, 11. chartae inceptae 4, 1, 211. Me-leteae 4, 1, 200. sacrae 2, 5, 17. chartis intexere 4, 1, 5. *ubique pro volumine, libro*.
- Charybdis violenta 4, 1, 73.
- Chimaera 3, 4, 86.
- Chius cadus 2, 1, 28.
- Choaspes, regia lympa 4, 1, 140. *Mediae fluvius in Tigrim decur-rens*.
- chordas vocales impellere pollice 2, 5, 3. chordis similes sonos voce reddere 3, 4, 70.
- choreae cautusque vigent 1, 3, 59. choreis Genium concelebra 1, 7, 49.
- choro lascivo sidera 2, 1, 88. *v. not.* choro vestro dignior nulla est 4, 2, 24. *n. Pieridum h. vel laudibus vestris, vel ut in ve-strum numerum recipiatur*. cho-ros ducere 2, 1, 56. chorus — cantus — amor 1, 7, 44.
- cibus abdidit hamos 2, 6, 24.
- Ciconum manus 4, 1, 54. *populi Thraciae*.
- Cilices intonfi 1, 7, 16. Cilicum victae catervae 1, 2, 69.
- Cimmerii 4, 1, 64. Cimmerii la-cus 3, 5, 24.
- cinge tempora spicis, Ceres 2, 1, 4. cinis. in cinerem et aquas vertat deus munera 1, 9, 12. cineri odores dedat 1, 3, 7. cinis de-ripitur ventis 1, 6, 54. cinis mu-tus 2, 6, 34.
- cinxit armis praeda acies 2, 3, 57. circa 1, 3, 87.
- Circe 2, 4, 55. docta 4, 1, 61.
- circumdatus alis fuscis somnus 2, 1, 89.
- circumfuso in aëre 4, 1, 151.
- circumterit hunc puer hunc inve-nis turba arta 1, 2, 97.
- cista levis 1, 7, 48. *in sacris Of-ridis*.
- cita funda 4, 1, 97. puppis 4, 1, 69. citus turben 1, 5, 3.
- nec cithara intonsae profuerunt ve-comae 2, 3, 12. cithara sonora 3, 4, 69. cum cithara carmini-busque veni 2, 5, 2.
- clam' libi quisque vocet deum 2, 1, 84. *v. not.*
- clamet rustica pubes 1, 1, 24.
- clara domus 3, 3, 4. *conspicua*.
- clari triumpho 4, 1, 175.
- classica Martia pulsa 1, 1, 4.
- claudantur ut omnia caelo 4, 1, 23. claudentem colles densos in-dagine 4, 3, 8. claudere valles insidiis 1, 4, 49. vallo ducto locum 4, 1, 85. claudit moles mare 2, 3, 45. *partem maris*. clauditur ianua sulta sera 1, 2, 6.
- clausa domus 2, 4, 22. clausa si mea est 2, 3, 77. clausae fores 1, 9, 44.
- clavum ianua sensit 2, 4, 31. cla-ves nec prohibent 2, 4, 34. cla-vis frustra inest foribus 1, 6, 34. *peffulus*.
- Coa femina 2, 3, 53. vestis 2, 4, 20. cogeret nudus ire Lethea navi 3, 3, 10. cogis precari dira 2, 6, 17.
- cogitat cum de me ille 4, 5, 10. te, solum candida secum 4, 4, 20.
- cognita virtus 4, 1, 1. 4, 1, 79. *cogno-*

cognoscere campos Elyfios licet olim 3, 5, 23. *simpl. videre.* cognoscere pedum strepitus 1, 6, 62.
cohors Mellalae 1, 3, 2.
colat arva Pax 1, 10, 45. **colere** Musas 2, 4, 16. **colere** rura 1, 5, 21. sacra pie 1, 3, 25.
colis, aper pascua — devia montis 4, 3, 2. *incolis, moraris in pasc.* non colit arva Bacchusve Ceresve 4, 1, 163. *h. habitat. nec metitur, nec vindemiat.* coluisse capillos 1, 8, 9. coluunt qui vina iocosa 3, 6, 20.
colendus Amor nobis illius lege 2, 4, 52.
colla dare sub iuga 1, 4, 16. **subdere** Veneris vinculis 1, 2, 92. iugo submittere 4, 1, 170. **libera** subiecit Romanae catenae 4, 1, 117.
collecta ossa spargant Lyaeo 3, 2, 19.
colles aprici 1, 4, 19. densi 4, 3, 7. colles pascebant denso agmine pecus cuique 4, 1, 186.
colligit ansa pedes 1, 8, 14. *constringit.* colligit conchas Indus 4, 2, 20.
collo amia gerat 2, 6, 2. ferta 1, 7, 52. collo pendentiâ brachia 3, 6, 45. in collo figere notas dente 1, 8, 38.
colonus satur 2, 1, 23. Theraeus 4, 1, 139. coloni 2, 5, 83.
color informis 4, 4, 6. color nullus defluat inde 3, 1, 18. purpureus in corpore 3, 4, 30. colores purpurei 1, 4, 29. *flores.* selecti, purpureus puniceusque 2, 3, 57.
Columna alba sancta Syro Palae-
 fino 1, 7, 18.
columna urbi tumultus portatur 2, 3, 44. columnae Phrygiae 3, 3, 13.
colus 2, 1, 63. plena 1, 3, 86.
conia tum mutatur 1, 8, 43. *h. inficitur.* coma cana 1, 6, 86. culta 1, 4, 4. fusa 2, 5, 66. horrida facta ventis 1, 9, 14. insignis 1, 3, 66. intonsa 4, 4, 2. myrtea 3, 4, 28. purpurea Nisi 1, 4, 63. sancta 1, 10, 22. *Larium.* viridis 1, 7, 34. *n. vitium.* vi-

ridi cortice tincta nucis 1, 8, 43.
 comae ornatus 1, 10, 62. comae canae 3, 1, 10. comatae 4, 2, 10. effusae 1, 3, 8. fusae 2, 5, 66. flavae 1, 5, 44. 2, 1, 48. *pro aristis.* formosae 1, 4, 30. *folia.* intonsae 2, 3, 12. longae 2, 5, 8. mutatae saepe 1, 8, 10. *n. positum earum variato.* sanctae 2, 2, 6. tenues 1, 9, 68. comas canas fingere 1, 2, 94. resoluta 1, 3, 31. *in cultu Isidis.* vincta turba 2, 1, 16. comas implicuisse fertis 3, 6, 64. comas inficiat dum senectus 2, 2, 20.
comere caput arte tarda 1, 8, 16. seu comit 4, 2, 10.
neu comes ire neges 1, 4, 41. comes fidus 1, 5, 63. ipse comes lunina tuli 1, 9, 42. comes sit Amor 2, 6, 2.
cometen, belli mala signa 2, 5, 71. comitata dolore matris veniat 3, 2, 13.
comitem neget se ne quisquam me duce 3, 6, 10. comitem Virgilio 4, 15, 1. *Tibullum.*
comites fuscii 2, 3, 55. *famuli Aethiopes.*
commisi si quicquam stulta tota iuventa 4, 12, 3.
committere corpus Aetnaeis flammis 4, 1, 196. *h. tradere, dare, immittere.* semina terrae 1, 7, 31.
comparat uxor aquam calidam viro fesso 1, 10, 42.
compede dura crura pulsa sonent 1, 7, 42. valida vinctus 2, 6, 25.
compellere brevius curvo gyro equum 4, 1, 94.
compendia 1, 3, 39. *lucrum.*
compertum est mihi veracibus signis 4, 1, 119.
conspicere dolores vino 1, 2, 1. equum angustis habenis 1, 4, 11. equum celere artato freno 4, 1, 91.
compleat sedula apis melle favos 2, 1, 50. complevit orbem Luna 2, 4, 18.
componere blanditias sibi tremula voce 1, 2, 93. *quasi formulam earum.* cantus 1, 2, 55. faciem pugnae 4, 1, 100. laudes tuas 4, 1, 35. *versus alios aliosque*
 4, 1,

- 4, 1, 17. vultus famae 4, 7, 9.
 compones sic bene 4, 6, 9. *qf.*
par. componi 3, 2, 26. *de cin-*
eribus. componit decor illam 4,
 2, 8. componitur non bene ri-
 sus mendaci ore 3, 6, 55. *h. fin-*
gitur, simulatur.
 compos voti 1, 10, 23.
 compositae notae 1, 2, 22. *de qui-*
bis conventum est. composito
 acervo securus 1, 1, 77. *h. con-*
gestis opibus.
 compositum caput 1, 5, 8. *v. not.*
 compositis tigillis 2, 1, 39.
 composuisse infidias 1, 6, 4. *h.*
struxisse. v. not.
 comprehensis auribus oscula eripere
 2, 5, 92. *v. Obff.*
 compressi pedes 1, 8, 14.
 seu comsit, comitis est veneranda
 comis 4, 2, 10. comsit se tibi
 laetissima 4, 6, 3. contum sic
 opus 3, 1, 14.
 concedere venandi studium parenti
 4, 3, 23.
 concelebra ludis et choreis Genium
 1, 7, 50.
 conceptam nec te laena tulit 3,
 4, 90.
 concha legitur quae Erythraeo in
 littore 3, 3, 17. concha lucida
 a rubro mari 2, 4, 30. concha
 vecta Cypria 3, 3, 34. conchae,
 quas rubro de littore colligit
 Indus 4, 2, 19.
 concidit hostia pulla ad magicos
 deos 1, 2, 64. *h. ante Deos l.*
Dius. cf. 1, 1, 23.
 concubitus tuos furtim 2, 5, 53.
furtim peractos.
 concubuisse tecum ante ipsas pla-
 gas arguar 4, 3, 16.
 condidit succos uvae pax 1, 10, 47.
h. pace coeperunt condi vina.
 condita Alba Longa Aescanio duce
 2, 5, 50. condita mellis 1, 1, 42.
 conditor humilis sum tantis actis 4,
 1, 4. *h. auctor.*
 condoluisset caput 1, 6, 36.
 conductae telae 1, 6, 79.
 confecta magno labore pectora 1,
 7, 39. *h. fracta.*
 conferre nutus coram viro 1, 2, 21.
 confinditur tellus ferro, pontus
 aere 4, 1, 173.
 confinia geminae mortis 4, 1, 70.
 confusus amari, iuterii 1, 9, 45.
 confusus plenis agris rusticus 2,
 1, 21.
 confluerit qualls pontus in cur-
 vum orbem 4, 1, 20.
 congerere divitias fulvo auro 1,
 1, 1. congesta opibus glareas 1,
 7, 59.
 coniciit querelas absenti 1, 8, 54.
 coniugium serum 3, 4, 74. *v. not.*
 hoc 3, 4, 79. *hos amores.* con-
 iugio portet Amor vincula 2, 2,
 8.
 coniungit manus clam taciturnas
 1, 6, 60.
 coniux *opp.* 3, 1, 26. *pro amica.*
 3, 2, 4. 3, 2, 30. 3, 3, 52. con-
 iux 1, 2, 43. *maritus.* incaute 1,
 6, 15. coniux Titii 1, 4, 74.
 conqueritur licemina perfractas fo-
 res 1, 10, 54. conqueror verba
 fallacis puellae 3, 6, 52.
 consanguinea caterva 3, 4, 87.
v. Obff.
 conscendit vitis excelsos ramos 4,
 1, 171.
 conscia cista sacris 1, 7, 48. *v. not.*
 fibra decorum 1, 8, 3. conscius
 verbis ne quisquam esset 1, 9,
 41.
 confert usque sinus 1, 8, 36. *v.*
not. confervisse semur femori
 1, 8, 26.
 confidam ad aras Veneris vincitus
 4, 13, 24. confidit in aëre tellus
 4, 1, 151.
 confiluit acies quadratum in agistem
 4, 1, 101. *formatur, erigitur.*
 confita pomus 2, 1, 43.
 confitor iucundae uvae 2, 3, 63.
 consorti Remo 2, 5, 24.
 conspicienda donis meis 2, 3, 52.
ut liaret ante focos 4, 6, 4. con-
 spiciendus infidet equo 1, 2, 72.
 conspicuus clara domo 3, 3, 4.
 constituit mare 4, 1, 126. *placidum*
fuit.
 constructus tumultus 2, 4, 48.
 consuescet numerare pecus, con-
 suescet amantis in dominae sinu
 ludere verna 1, 5, 25.
 Consul vetus 2, 1, 28. Consul
 uterque cum cecidit pari fato
 3, 5, 18.

con-

confuluisse omnes deos 1, 3, 10.
 sibi bene tam longa via vos dicet 2, 5, 62.
 consulente me qui spernentur amantes 1, 4, 78.
 consumere noctem nulla queat melius 1, 9, 63. consumsit nec suo more Charybdis 4, 1, 73.
 consumtus morte inniti 1, 3, 55.
 confurgeret si sublimis fluctu imo Charybdis 4, 1, 74. confurgit tellus presso aratro 4, 1, 161. *n. in sulcos.*
 contemserat nondum pinus undas 1, 3, 37.
 contendere directo cursu 4, 1, 93.
 contentus parvo 1, 1, 25. contentus nec tamen his eris 4, 1, 118.
 conterruit impetus Scyllae saevo ore 4, 1, 71.
 contexerit tumulus ossa 4, 1, 204.
 contexunt lilia alba amaranthis puellae 3, 4, 33.
 contextus totus auro et argento 1, 2, 71. *v. not.* contextus ut huic passim fluat igneus aether 4, 1, 22. *v. Obff.*
 continet qua Oceanus ponto orbem 4, 1, 147. *h. ambit.*
 contingant tibi umbrosa tecta 1, 4, 1. hoc mihi contingat 1, 1, 49. *cf.* 1, 3, 33.
 contingens vertice nubes Taurus 1, 7, 15. *v. Obff.*
 contraria vota votis 3, 4, 83.
 contribuisset tecum proprios annos velim 1, 6, 64. *v. Obff.*
 contudit ferocem 3, 6, 14.
 convenit ex aequo Liber 3, 6, 19. *v. not.*
 conversus terga 4, 1, 116. *qui verterat tergum.*
 convivia ducere Baccho 1, 9, 61.
 convivia inopia celebrans laevis mensis Padaeus 4, 1, 144. laeta 2, 3, 47. mensae nostrae 3, 6, 59.
 convocare nives 1, 2, 52. *incantatione.*
 copia rara videndi 2, 3, 77. *n. puellam.*
 cor meum non sollicitant facta nefanda 3, 5, 12. corda fortia 3, 2, 6. mollia 3, 6, 16. corde micante 1, 10, 12. *metu.* in corde tenero nec tibi fiat flex 1, 1, 64.

cornibus e tuis pendeat uva, Bacche 2, 1, 3. cornu inaurato taurus 4, 1, 15. cornua pingantur 3, 1, 13. *n. librorum.*
 corona spicae 1, 1, 15. coronam fecit puer de flore 2, 1, 59.
 coronato capite hoves 2, 1, 8. coronatus calix 2, 5, 98.
 corpora fella 4, 4, 10. 4, 11, 2. corpora foeda podagra 1, 9, 73. horrida 2, 5, 76. corpora luto tinguit amor 1, 8, 52. corpora vulnerare ferro 1, 2, 27. corpore servato in uno duos resituisse 4, 4, 22. corpus edere super equum 4, 1, 114. corpus nitidum 3, 4, 36. niveum 3, 4, 30. parvum 4, 1, 196. corpus movet ab arte non solita 1, 9, 66. *v. not.* corpus petere ferro 1, 9, 22. tetigisse nocet 1, 8, 25.
 corrumpere puerum donis 1, 9, 53.
 cortex viridis nucis 1, 8, 44.
 corymbis frons redimita Osiridis 1, 7, 45.
 crebras per urbes *n.* Syriae 1, 7, 17. *h. frequentes.*
 credas si mihi, illam sequar ad aras 1, 6, 23. credas mihi servandam 1, 6, 37. credere durum est 1, 6, 7. mendaci somno 3, 4, 12. nil cuiquam de nobis 1, 2, 57. ratem ventis 1, 7, 20. turbae puerorum se 1, 4, 9. credit aratis fulcis semina spes 2, 6, 21. *h. cum spe creduntur.*
 credula spes 2, 6, 19. turba 4, 4, 20. *v. Obff.* credulus tergebamus 1, 9, 38.
 crepitanzia arma 2, 5, 73.
 crepitet bene laurea 2, 5, 81.
 Cres 4, 1, 9. *v. not.*
 crescentes uvae 3, 5, 19. *v. Obff.*
 crinem habere 1, 6, 41. *in suspicionem venire,* crimen inesse pectore 3, 4, 84. 4, 14, 3.
 crines disponere 1, 9, 67. solvere 4, 2, 9. crines perquis Minerva suos 1, 4, 26. *v. not.* crines intonsi 3, 4, 27. ligati 1, 6, 68. soluti 1, 1, 68. 2, 3, 25. crispis intonsus 1, 4, 38. pro crinibus feri angues 1, 3, 69.
 crudele genus 3, 4, 61. *sexus femineus.*

cau-

- crudeles** divi 1, 4, 35. **crudelia** somnia 3, 4, 95. **crudelius** urit deus, quos etc. 1, 8, 7.
cruenta praeda 3, 6, 24. **cruentum** os 1, 5, 49.
crur — caedes — mors 2, 3, 38.
crura caudida 4, 3, 10. **compede** pulsa sonent 1, 7, 42. sonant ferro 2, 6, 26.
cubantem iuvat audire ventos immites 1, 1, 45. **neve** cubet laxo sinu aperto pectus 1, 6, 18. **languida** interposita veste 1, 9, 56.
culta est tibi Sulpicia, Mars 4, 2, 1.
culta coma 1, 4, 4. **domus** 3, 4, 92. **puella** 1, 9, 74. **seges** 1, 3, 61. **vinea** 1, 10, 35. **cultus** libellus 3, 1, 17.
cultus pauper 1, 10, 19. 3, 3, 31.
cultor odoratae segetis Arabs 4, 2, 18.
Cumana rota 2, 3, 48.
cunilare aras 2, 5, 6. *v. not.*
cuncta adnuat capite 4, 1, 133.
canotis ianua nostra patet 1, 4, 78.
cunctos illa regat 1, 5, 29.
cupere votis 1, 8, 78.
cupida equa 2, 4, 58. **furens** libidine.
cupidae Veneris gaudia 4, 3, 18. *quae libidine exarsimus.* **cupidi** amantes 1, 8, 56. 4, 6, 11. **viri** 1, 1, 76. *n. divitiarum.*
cupidis 1, 9, 58. **moechis.**
cupide iurasset quidquid amor 1, 4, 24.
cupidus 1, 8, 74. *h. tumens, iam iam gestiens, pruriens.* **Deus** 2, 5, 54. **Mars** aliam opprimens. **vir** 3, 4, 52. **acriter** amans.
Cupido 2, 5, 107. **fronte** trifid 2, 3, 33. **inter** greges, armenta natus 2, 1, 67.
cupienda nulli viro 1, 8, 40.
cupit obsidere immensos campos praedator 2, 3, 41.
cura est tollere albos capillos 1, 8, 45. **cura** est cui vendere formam 1, 9, 51. **cura** cui sua puella est 2, 3, 31. **cura** Bacchi, ager Falernus 1, 9, 34. **poetae.** **cura** deum salve 3, 4, 40. **servida** ne tibi aequo sim 4, 12, 1. **maxima** illa dolori est 4, 19, 6. *v. Obsf.* **mutua** si nostri est 3, 1, 19. **Neerae** coniugis ereptae 3, 2, 29. **desiderium.** **novatur** 4, 1, 188. **nulla** tibi superest mei 3, 6, 29. **amor.** **parvula** sit nostri 4, 1, 197. **pia** tuae puellae 4, 11, 1. **potior** 4, 10, 5. **venand** 4, 3, 5. **curae** cui est lapis 2, 3, 43. **curae** illi sint omnia 1, 5, 29. **curae** durum genus 3, 6, 7. **curae** non levantur opibus 3, 3, 21. **tristes** 1, 7, 43. **turpes** 3, 6, 3. **diversas** mens agitat 3, 4, 59. **curas** depellere vino 1, 5, 37. **sanare** herbis 2, 3, 13. **in** **curas** natum genus hominum 3, 4, 9. **curis** morior 2, 6, 51. *v. not.*
curet sedula hunc 1, 5, 33. **non** **curo** laudari 1, 1, 57. *h. votis expeto.*
curat inguimibus nudis 1, 5, 55.
currere nudato pede 1, 3, 92.
curreret Phoebus seu supra terras seu infra 4, 1, 66. *v. not.*
curru levi vectus 4, 1, 130. **curru** Lunam deducere 1, 8, 21. **curru** praetereunte 2, 5, 120. **currus** eburneus 1, 7, 8. **currus** Idaeae Opis 1, 4, 68. **Noctis** 2, 1, 87. **ante** **currus** victa oppida ferre 2, 3, 116. *v. not.*
curfarem cum tener 1, 10, 16.
curfus adhaetos egerunt flumina 4, 1, 125. **curfus** coepti 4, 1, 55. *h. iter.* **curfus** directus 4, 1, 93.
curva saxi 1, 4, 8. **curva** flumina 4, 1, 125. **iuga** 1, 10, 46. **curva** senecta 3, 5, 16. **tibia** Phrygio sono 2, 1, 86. **curvum** aratrum 2, 5, 7. **curvus** gyros 4, 1, 94. **orbis** 4, 1, 20.
custodes agri lares 1, 1, 20. **custodes** fallere 1, 2, 15. **custodes** iacentes 2, 1, 75. **ianitores** dormientes. **custodes** ludere 1, 6, 10. **custodia** saeva posita est nostrae puellae 1, 2, 5. **custodia** victa est 2, 4, 33. 1, 8, 55.
custodit Amor puellam 1, 6, 51.
custos Amor 4, 3, 4. **frugum** 1, 5, 21. **liminis** canis 2, 4, 32. **nullus** erat 2, 3, 73. **ruber** Priapus 1, 1, 17. **sancti** pudoris anus 1, 3, 84. **vigilans** 4, 6, 11.
Cydnus 1, 7, 13. **fluvius** Ciliciae.
Cynthus deus 3, 4, 50. **Apollo.**
Cypria

Cypria 3, 3, 34.

Cyri dampnia Gyndes 4, 1, 141.

Cytherea 4, 7, 34.

D.

Danaï proles 1, 3, 79. *Danaides*.

dapiem pro grege 1, 5, 28. ante

dapes adstabat scyphus 1, 10, 8.

dapes et festae mensae 2, 5, 99.

dapes festae 2, 1, 81. sanguineae 1, 5, 49.

dare 1, 3, 13. 4, 5, 4. *pro praedicere, destinare*. dare cautus felices 3, 4, 40. *edere*. causas avaritiae 2, 4, 29. colla sub iuga 1, 4, 16. corda mollia 3, 6, 16.

disolvenda pectora 1, 7, 40. *pro dissolvere*. in seras saevas 1, 10, 6. *spedera* 1, 9, 2. *foetus* 2, 5, 91. *formam* 2, 4, 35. *herbas succosque* 1, 6, 13. *monstrare, docere*. honores turis 4, 6, 2.

latus nudum 1, 4, 52. *liquores* 2, 1, 45. *malum* 2, 5, 108. *nocere*. *mandata* 1, 3, 151. *mella* 1, 3, 45. *melles* et bona vina 1, 1, 24. *magnas melles* 3, 3, 6. *monram* 1, 4, 36. *numera* 1, 8, 29. *munus* in exsequias 2, 4, 44. *orbem novum erroribus* 4, 1, 80. *oscula* 1, 1, 62. 1, 2, 86. 1, 4, 54. 56. *osc.* *humida* 1, 8, 37. *osc.* *longa* 1, 8, 25. *pretium* 1, 9, 33. *rostra ratibus* 2, 3, 40. *sapores* 1, 7, 36. *serta annua tumulo* 2, 4, 48. *serta comas* 1, 10, 22. *serta florea postis* 1, 2, 14. *servitium trise* 2, 4, 3. *signa* 1, 5, 57. *signa bona* 2, 5, 83. *signa trista* 1, 3, 20. *de pede offenso in porta*. *fonnum* 1, 8, 58. *fortes* 2, 5, 19. *spectacula* 2, 5, 119. *tura focis* 1, 8, 70. *tura cum multa prece* 3, 3, 2. *turis honores* *Genio* 1, 7, 53. *venena tetra* 3, 5, 10. *vota novem Triviae* 1, 5, 16.

datus Baccho hircus 2, 1, 57. *v. Obff.*

Dea 1, 3, 27. *Isis*. 3, 5, 6. *Persephone*. 1, 9, 84. *Venus*. *Dea Bona* 1, 6, 22. *dea casta* 4, 6, 14. *luna*. *laudanda* 3, 5, 8. *bona*. *magna* 1, 6, 60. *Ballant*. *deum*

sanguine spargit 1, 6, 48. *Bel-louam*.

debita reddet uterque focus 4, 4, 23. *n. ex voto*. *debitus tibi*, *Phoebe*, *augur* 2, 5, 11. *v. Obff.*

nec decebit amare 1, 1, 71.

deceit crinis intonsus utrumque deum 1, 4, 38. *v. Obff.* *te meminisse* 1, 2, 13. *par. aequum est*. *non timuisse insidias* 1, 2, 30. 4, 1, 83. 4, 2, 11.

decenter habet ornatus 4, 2, 14.

deciderim an pectore toto 3, 1, 20. *decidit imber multa aqua* 1, 2, 32.

decipere nutu 1, 6, 19. *clam adnuere*.

decor componit furtim subsequiturque illam 4, 2, 8. *decorem detrahet pulvis* 1, 9, 13.

decorent sertae comas 2, 2, 6.

decrescit arundinis ordo 2, 5, 31.

ut decurrat rectus ordo 4, 1, 102. *extendatur*. *decurrere celer properat* *sol hibernas lucas* 4, 1, 160. *dum decurrerit terna per orbem secula Titan* 4, 1, 51.

decus maius ipse futuris 4, 1, 32.

decus magnum 4, 1, 49.

dedere odores cineri 1, 3, 7. *pro dare*. *dederunt regna superba tibi Parcae* 4, 5, 4. *h. commiserunt*.

dedicat palmam 1, 9, 84.

dedit deus cupidis fallere 1, 8, 56.

h. monstravit. *dedit posse videre futura pater* 3, 4, 48. *v. not.*

dedita tibi mens mea 1, 2, 99.

deditus esse viae longae possum 1, 1, 26. *v. Obff.*

deducere 1, 4, 80. *officiose comitari*. *lunam curru* 1, 8, 21. *liamina colo* 1, 3, 86. *deducit pauper ad amicos occultos* 1, 5, 65. *deducta primum virgo marito* 3, 4, 31. 1, 7, 65.

defectus lumine sol 2, 5, 75.

defessa morbo 1, 5, 9.

deficiant canes 4, 3, 6. *h. pereant, nulli supersint*. *deficiant dolia lacusque magni* 2, 5, 86. *deficiant si carmina laudes meritas* 4, 1, 4. *non attingant, non aequent*. *non deficiant te memorare nostrae Camoenae* 4, 1, 191.

h. non

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

deum

sanguine spargit 1, 6, 48. *Bel-louam*.

debita reddet uterque focus 4, 4, 23. *n. ex voto*. *debitus tibi*, *Phoebe*, *augur* 2, 5, 11. *v. Obff.*

nec decebit amare 1, 1, 71.

deceit crinis intonsus utrumque deum 1, 4, 38. *v. Obff.* *te meminisse* 1, 2, 13. *par. aequum est*. *non timuisse insidias* 1, 2, 30. 4, 1, 83. 4, 2, 11.

decenter habet ornatus 4, 2, 14.

deciderim an pectore toto 3, 1, 20. *decidit imber multa aqua* 1, 2, 32.

decipere nutu 1, 6, 19. *clam adnuere*.

decor componit furtim subsequiturque illam 4, 2, 8. *decorem detrahet pulvis* 1, 9, 13.

decorent sertae comas 2, 2, 6.

decrescit arundinis ordo 2, 5, 31.

ut decurrat rectus ordo 4, 1, 102. *extendatur*. *decurrere celer properat* *sol hibernas lucas* 4, 1, 160. *dum decurrerit terna per orbem secula Titan* 4, 1, 51.

decus maius ipse futuris 4, 1, 32.

decus magnum 4, 1, 49.

dedere odores cineri 1, 3, 7. *pro dare*. *dederunt regna superba tibi Parcae* 4, 5, 4. *h. commiserunt*.

dedicat palmam 1, 9, 84.

dedit deus cupidis fallere 1, 8, 56.

h. monstravit. *dedit posse videre futura pater* 3, 4, 48. *v. not.*

dedita tibi mens mea 1, 2, 99.

deditus esse viae longae possum 1, 1, 26. *v. Obff.*

deducere 1, 4, 80. *officiose comitari*. *lunam curru* 1, 8, 21. *liamina colo* 1, 3, 86. *deducit pauper ad amicos occultos* 1, 5, 65. *deducta primum virgo marito* 3, 4, 31. 1, 7, 65.

defectus lumine sol 2, 5, 75.

defessa morbo 1, 5, 9.

deficiant canes 4, 3, 6. *h. pereant, nulli supersint*. *deficiant dolia lacusque magni* 2, 5, 86. *deficiant si carmina laudes meritas* 4, 1, 4. *non attingant, non aequent*. *non deficiant te memorare nostrae Camoenae* 4, 1, 191.

h. non

deum

deum

deum

deum

deum

- h. non defluent.* deficiente manu 1, 1, 60. *morte.* deficientia ad menses horrea 4, 1, 185. *non capientia.* deficiet Venus 4, 15, 14. *frustra laborabit.* deficit somnus ante domos sollicitas 3, 4, 20. deficiunt artes; deficiuntque doli 1, 4, 82.
 deligere cervos 4, 1, 84.
 deluat inde color nullas 3, 1, 18.
 defluerat somnus corpore 3, 4, 81. *v. Obff.*
 dei laesi ira 3, 6, 26. *Bacchi.*
 defunctus tempora praemenae lucis 3, 3, 9.
 delapsa praeceps ab fenestra 2, 6, 39.
 deleat amnis aqua illa carmina 1, 9, 50.
 Delia, *amica Tibulli* 1, 1, 57. 61. 68. 1, 2, 15. 33. 73. 1, 3, 9. 23. 29. 92. 1, 5, 21. 52. 1, 6, 5. 55. 85.
 Delia 4, 3, 5. *Diana.*
 Delius 3, 4, 79. *Apollo.* Delius hic 3, 6, 8. *dies hic.*
 Delos 2, 3, 27.
 Delphica Pytho 2, 3, 27.
 demam vinela caui 4, 3, 14.
 demens 1, 6, 20. 1, 9, 78. 5, 6, 27. 4, 13, 17. dementes manus 1, 10, 56.
 dementia Cyri Gyndes 4, 1, 141. *in quo eius dementia inspecta est.* nostra 1, 2, 11. *ego demens.*
 demoustrat littera mortis caussam 3, 2, 27.
 dens densus 1, 9, 68. *n. pectinis.*
 impressus 1, 6, 14.
 dente fixo referare fores 1, 2, 18. *clavi dentata.* dente notas figere in collo 1, 8, 38. dentes duos acuisse in praelia 4, 3, 3. *de apro.*
 densa glacies 4, 1, 156. umbra 4, 1, 154. densae silvae 4, 1, 128. turnae 4, 1, 195. densi colles 4, 3, 7. *n. virgultis.* densum agmen 4, 1, 186. densius dens 1, 9, 68.
 denuntiat Persephone mihi nigram horam 3, 5, 5.
 deo hortanto 4, 1, 155. deo operata pubes 2, 5, 95. deo prohibente 1, 5, 22. *h. aduerso.* re-
 nuente 1, 5, 20. *deorum.* *Ides* 1, 2, 83. *templa.* deorum concilia fibra 1, 8, 3. deorum pia turba 4, 4, 25. deos aeternos 2, 3, 30. 4, 4, 14. ardentes 2, 5, 22. *h. templa deorum.* *v. not.* auersos 3, 5, 14. deos deripere de caelo 1, 10, 60. magicos 1, 2, 64. *inferos.* magnos 5, 4, 16. deos per omnes negare 1, 2, 40. deos ante omnes confu- luisse 1, 3, 10. deos ornatos 2, 1, 54. *h. coronatos.* placidos 2, 1, 26. deos rursus 2, 1, 57. deos sanctos 1, 3, 52.
 depascitur silvas quadrupes 4, 1, 128.
 depellere curas vino 1, 5, 37. nubila caelo 1, 2, 49. *caelum fer- rum reddere.* depellite nobis tela, Lares 1, 10, 25.
 deperdit terra colores — populus cornas 1, 4, 29.
 deplueret lapis in terram 2, 5, 72.
 deponit flavas annua terra cornas 2, 1, 48. deposuit in nostrum flammam Venus puerum 4, 7, 4.
 deprendere ne possit cupidus tu- lites 4, 6, 11.
 depressior orbe alterno libra 4, 1, 44.
 deripit ille deos de caelo 1, 10, 60. *v. not.* deripuisset ferta de sanctis focis 1, 2, 84.
 descendens foemina 1, 5, 41.
 descendere lecto 1, 2, 19. *quia alti erant.*
 desiderit qualis tellus in aëre 4, 1, 19.
 desere praecepta sagae 1, 5, 60.
 desertus foetus capellae 1, 1, 32.
 desertus stipes 1, 1, 11. *defixus.*
 deserit unda sitiam tamiam poturi 1, 3, 78. *de Tantalos.* deseruit focos Vestales Ilia 2, 5, 52. deseruit Venus me 1, 5, 40. *nervo remisso.*
 desiderium nunc superest 4, 1, 188. *amissis bonis.*
 desine disimulare 1, 8, 7. velle aliud virum 3, 4, 80. ni desinis esse superba, poema manet 1, 8, 77.
 desinite quaerere 3, 4, 4.
 desillas lacrimare 1, 8, 67.

non

non desit tibi componere faciem
pugnae 4, 1, 100. *n. copia.*
lespicere dices 1, 1, 78. *spernere*
divitias. ib. faunem *h. non ti-*
mare.
lespiciantur opes regum 1, 8, 34.
lespue ter dictis carminibus 1, 2,
56. despuit in molles sibi quis-
que sinus 1, 2, 98. *portenti causa.*
lesillant tempora nardo 2, 2, 7.
ec destituat spes 1, 1, 9.
lesuevit pellere famem glande 3,
1, 38.
leteret invalidos pedes longa via
1, 9, 16.
eterrita numquam est quin fletet
1, 3, 13.
etexta est fiscella vimine 2, 3, 15.
etinet cantus iratae anguis iter
1, 8, 20. *suspendit.* quem Alba
1, 7, 58. *simul tenet, cui ha-*
bitatur. detinuisse dominam te-
nero sinu 1, 1, 46. ficta mora
cupidum 1, 8, 74. puellae carae
ancillam medio foro 1, 2, 96.
etrahēt qui Delia poma selectis
arboribus 1, 5, 32. pulvis deco-
rem 1, 9, 14. vincla de pede
pauper 1, 5, 66. detraxit opes
juveni Cupido 2, 1, 73. *caussa*
fuit, ut dissiparentur.
etrecto non ego vincla pedum
1, 6, 38.
evehat annis in pelagus, quod-
cunque mali est etc. 4, 4, 8.
eveneranda mola sancta somnia
ter 1, 5, 14.
levia montis 4, 3, 2.
levinctus tempora lauro 2, 5, 5.
lauro agresti miles 2, 5, 117.
evocare ossa rogo 1, 2, 48. *facere*
cantu, ut descendant.
levoti lacus 2, 3, 64.
levotus 1, 5, 41. *v. not.*
levoveat pro quo remque domum-
que tuam 1, 9, 72. devovet fac-
cie tenerisque lacertis et flavis
nostra puella comis 1, 5, 44.
devovit te carminibus — pollen-
tibus herbis annis 1, 8, 18.
letum magna proles 4, 1, 68. *He-*
roe.
letum ipsidias composuisse an glo-
ria magna? 1, 6, 4. *deum*

utrumque decet intonsus crinis
1, 4, 38. *v. Obff.*
deus, *datuam, fortuna* 1, 2, 90.
agricola 1, 1, 14. 1, 5, 27. ar-
matuſ curva falce 1, 4, 8. *Pria-*
pus. ascensurus Olympum Alci-
des 4, 1, 12. deus celeber Cu-
pido 2, 1, 83. cupidus 2, 5, 54.
Mars. Cynthius 3, 4, 50. *Apollo.*
ille 3, 6, 13. *Amor.* indiges 2,
5, 44. infans Amor 2, 4, 58.
ipse deus 1, 6, 43. *numen di-*
vinum Bellonae. ligneus 1, 10,
20. non meus 3, 3, 28. *v. not.*
silvester 2, 5, 30. *Pan.* ultor 1,
8, 72. utilis menti aegrae som-
nus 3, 4, 19. deus dedit cupi-
dis fallere 1, 8, 56. edidit ore
haec mihi 1, 4, 73. *Priapus.*
est qui dolos esse vetat 1, 9, 24.
iulit vocem mittere 1, 9, 27.
non laedit amantes 4, 4, 15.
permisit, lena ut edoret verba 1,
9, 25. signavit exta notis 2, 5,
14. sine amore 2, 3, 32. ver-
tat munera in cinerem et aquas
1, 9, 11. somnia in melius 3,
4, 95. urget graviter 2, 1, 79.
urit crudelius 1, 8, 7. *Amor.*
adde deo, dei, deum, di.
dextra levis 1, 4, 51. seu dextra
seu laeva velit tueri parua 4,
1, 95.
Di meliora ferant 3, 4, 1. pa-
trii 2, 1, 17.
Dianae more 4, 3, 19.
dicere blanditias cano capite 1, 1,
72. carmen ante deos 2, 1, 54.
facta 1, 10, 31. felicem 4, 4, 25.
laudes *Iſidi* 1, 3, 51. mala ia-
nuae 1, 2, 11. opus mirabile
mundi 4, 1, 18. ad pocula 2,
1, 31. poenas 1, 6, 55. vera 1,
6, 31. verba aspera in deos 4, 4,
14. verba balba 2, 5, 94. verba
bona 2, 2, 1. verba pudenda 2,
1, 73. verba palam 4, 5, 18.
dicor te votis eripuisse meis 1, 5,
10.
dicta in deos impia verba 1, 3,
52. dictis ter despue carmini-
bus 1, 2, 56. dictis ut non qua-
riora superſint 4, 1, 6.
die, duce fertilis anni, oriente
4, 1, 122. *h. Kalendis Ianuariis.*
28. * diem

diem felicem torque quaterque mihi 3, 3, 26. diem celebrent vina 2, 1, 29. diem hunc cecivere Parcae 1, 7, 1. diem revocare 1, 8, 78. revocet rota Luciferi 1, 9, 62. dies amara 2, 4, 11. festa 2, 5, 36. longa 1, 4, 17. *tempus*. matura 4, 1, 205. *mortis*. dies nobis natalis 4, 9, 3. *v. not.* nulla 4, 8, 16. sacra Saturni 1, 3, 18. serena una venit post multos 3, 6, 32. *n. tristes*. non fiat segnis remeare 1, 4, 28. dies quis nunquam apparuit candente ortu 4, 1, 65. dies, qui mihi te, C. dedit, hic mihi sanctus etc. 4, 5, 1. dies ire tibi securos quae non fuit 3, 4, 54. dies longos pervigilare 3, 6, 54. *pro exigere*. ante paucos dies 4, 12, 2. dies praeterisse stultos 1, 4, 34. *h. stulto sibi elapsos*.
difficile est mihi imitari falsa gaudia 3, 6, 33. difficilis ianua dominae 1, 2, 7. puero puella 1, 8, 27. Venus 1, 9, 20.
ad digiti sonum 1, 2, 34. digiti cum voce loquuti 3, 4, 41. digito ne trahat liquorem 1, 6, 19. digna cum digno fuisse serar 4, 7, 10.
dignior est vestra nulla puella choro 4, 2, 24.
dira me mihi precari cogis 2, 6, 17. *Amor*. dira mors 1, 10, 4. dira omina 1, 5, 17. diras tibi precor 2, 6, 53.
directo cursu contendere 4, 1, 95.
diripiant ventus et ignis parvas opes 2, 4, 40. diripienda serant 3, 6, 28. *pro diripiant*. diripienda incidat in feras saevas 4, 3, 32. diripitur cinis ventis 1, 6, 54.
discedere invito Amore 1, 3, 21. discedite ab aris 2, 1, 11. discedite turpes curae 3, 6, 37.
discidium 1, 5, 1.
discit Amor verba aratoris rustica 2, 3, 4.
discordes Venti 4, 1, 24. discordia arma 2, 3, 37.
discumbit in herba pubes 2, 5, 95.

discurreret levibus umbris magnus deum proles 4, 1, 68. *r. Ody.*
discurrunt munera vaga 3, 2, 3. *h. mittuntur*.
disiectus pallium in Alpes Pannonicus 4, 1, 109.
displceas aliis 4, 13, 6. displice illa ianua 1, 8, 75.
disponere auratas vias 2, 3, 51. *in textura*. crines 1, 9, 67. operum varias vices 1, 9, 64. disponitur in quinque partes tellus 4, 1, 152. *h. dispeccitur*. disposuisti comas saepe mutatas 1, 8, 10.
distimulare ardorem metum capiens 4, 12, 6. dissimulare dolorem 1, 8, 7. dissimulat amorem coma tincta viridi cortice succo 1, 8, 44.
dissolvienda dedit pectora tristitiae 1, 7, 40. *h. a tristitia*. dissolvienda flamma 1, 7, 2. dissoluisse ornatus comae 1, 10, 62.
distendit spicis horrea plena Ceres 2, 5, 84.
distantes subri horrea 4, 1, 104.
ditte animos facit hic deus 3, 6, 13. ditte despiciam 2, 1, 78.
Diti 3, 6, 35. Ditis aqua pallida 3, 1, 28.
diva 4, 6, 5. *Iuno*. diva superba 2, 5, 46. *Victoria*.
divellat ne nox amantes 4, 6, 7.
diversas suas agitat mens impiorum 3, 4, 59. diversum vulgus 4, 1, 45. *in partes diversas tractum, seditione facta*.
dives amator 1, 5, 47. Arabs 4, 2, 18. aurum 1, 9, 31. 1, 10, 7. 3, 3, 11. grex 2, 8, 55.
Orcus in ignava aqua 3, 5, 38. *potens*. Panchia 3, 2, 23. terra 2, 2, 4. dives sit iure, furorem qui mi. etc. 1, 6, 49.
divi aditis 1, 1, 37. crudeles 1, 4, 35. divi movent vera 3, 4, 54. oderunt fastidia 1, 8, 69. pot. divos 1, 9, 2. divos exurere 4, 2, 5.
divino vaticinata sone 3, 6, 44. *divinantis*.
divitiae patrum 1, 1, 41.
divitibus video gaudere puella 1, 3, 49.
divum

divum tutela servat poëtas 2, 5, 113.
dixi mihi iter ingressum pedem
signa tristia dedisse 1, 3, 19.
dixit foemina descendens me
devotum 1, 5, 41. dixit tibi
poëmas 1, 6, 55. *praedixit, mi-
nate est.*

docere sacra 3, 5, 8. *vulgare.* do-
cet furtim molli descendere le-
cto 1, 2, 19. *Venus.* docet nec
hoc omnes 1, 2, 25. docet picta
tabella 1, 3, 28. *v. not.* docuere
compositis tigillis fronde operi-
re domum 2, 1, 39. *dii agrestes.*
v. not. docuisse servitium tau-
ros 2, 1, 41. docuisti Venerem
vendere 1, 4, 59. docuit adju-
gere palis vites 1, 7, 33. *Osiris.*
leones parere dies 1, 4, 17. ve-
ces inflectere cantu ille liquor
2, 7, 37.

docta carmina 2, 3, 29. Circe 4,
1, 61. manus 1, 8, 12. puella
4, 6, 2. *poëtria.* plangere Mem-
phitem bovem pubes barbara
1, 7, 28. Tyros prima credere
ratem ventis 1, 7, 20. doctae
manus 2, 1, 70. sorores 3, 4,
45. *Musae.* docti poëtae 1, 4, 61.
doctus Catullus 3, 6, 41. do-
ctus equus percurrere campos
4, 1, 208. doctus fallere 1, 9, 37.

dolentes 2, 5, 73. *amatores.* dolen-
tis lacrimas ridere 1, 8, 73.
doli deficiunt 1, 4, 82. doli affi-
dui 1, 9, 54. *furta.* occulti 1,
9, 24.

dolia dum deficiant 2, 5, 86. do-
lia cava 1, 3, 80.

dolor huic et cura Neerae, con-
iugis ereptae, causa petire fuit
3, 2, 39. dolor sortis corda
frangit 3, 2, 6. dolor ipse tam
iuvat 2, 3, 110. dolor in lacri-
mas verterat omne mœrum 1, 5,
38. memor 4, 1, 189. dolore al-
terius discere posse carere suo
3, 6, 43. non sine dolore nostro
crimina haec iacta 4, 14, 3. do-
lore matris comitata 3, 2, 16.
dolorem aulæ 3, 6, 8. ferre
3, 2, 3. dolores naves compe-
scere 1, 2, 1. tales sentire 2, 4,
7. dolori est ista causa maxima
4, 10, 5. *v. Obf.*

Idolus fectus 3, 6, 12. *pro amore
furtivo.*

domare horrida verba 1, 5, 6.
domatur 4, 1, 116. *v. Obf.*

domina 1, 2, 7. nota 4, 13, 22.
parata 2, 4, 1. rapax 2, 4, 25.
munis 3, 4, 74. pro domina
vota facit 4, 4, 12. dominae in
arbitrium mittit ferocem 3, 6,
14. *Amor.* dominae ad in-
perium fulcare agros 2, 3, 79.
dominae luctus 2, 6, 41. domi-
nae sinu ludere 1, 5, 26. domi-
nae voces 2, 6, 47. dominam
sine tenero detinere 1, 1, 46.

domino sub Iove 1, 3, 49.

domiti sonno 1, 9, 27. domito ore
equus frenos inuoridit 1, 3, 42.

domus alta 4, 1, 183. aperta 1, 9,
58. calia 3, 4, 60. clara 3, 3, 4.
clausa 2, 4, 22. culta 3, 4, 92.
familia. exigua 2, 1, 40. inar-
morea 3, 2, 22. monumentum.

v. not. non habitanda duris 3,
4, 92. Phrygiis innixa columnis
3, 3, 13. praefert hostiles exu-
vias 1, 1, 54. sollicitae 3, 4,
20. domum devovere 1, 9, 72.
transire 1, 5, 73. domum vehere
plausiro 1, 10, 52.

dona cape libens 4, 5, 9. dona e
pappere mensa 1, 1, 38. illius
sepulcro feram 2, 6, 31. parau-
da sunt mihi per eadem et fa-
cinus 2, 4, 21. Phospho gratissi-
ma Ceres tulit 4, 1, 8. *sacra facit.*
donis corrumpere puerum 1, 9, 53.
incedat conspicienda meis 2, 3,
52. donis vincitur omnis amor
1, 5, 60.

donate meritam Iarva salute 3, 1,
21. cultum libellum illi 3, 1,
17. doquetur quoniam honore
Neera 3, 1, 5.

dormiat quae sola frigore 1, 8, 40.
dubiae laudes 4, 1, 106. *suspectae.*
rates 2, 3, 40. *fluctuantes. v. not.*
ne dubita blandas adhibere que-
relas 3, 4, 75. non dubitem pro-
cedere templis 1, 2, 85. *h.
cuncter. v. not.*

ducere choros 2, 1, 56. convivia
Baccho 1, 9, 61. ensem 1, 3, 48.
procedere. notas 1, 6, 20. fide-
ra de caelo 1, 2, 45. *magica arte.*
lopo-

soporem 1, 2, 80. *conciliare*. cf. Horat. 1. ep. 2, 31. ducit Venus ipsa in campos Elyfios 1, 3, 58. flamina manu tremula inops 1, 6, 78. ducunt aequora virum 2, 6, 3. ducunt quae flamina 3, 3, 36. *Parcae*. ducunt sidera certa rates 1, 9, 10. duet capillis 1, 6, 71.

duces aduersi 1, 10, 30. duces evincti brachia 1, 7, 6. duces petiere oracula trepidis rebus 2, 3, 21. duce fertilis anni, die 4, 1, 122. duce me neget se comitem quisquam 3, 6, 10.

ducta tracta de niveo vellere 1, 6, 80. ducto vallo claudere locum 4, 1, 85.

dulce carmen 1, 3, 60. mel 2, 1, 50. dulces amici 3, 6, 9. liquores 4, 1, 86. voces dominae 2, 6, 47. dulcia liba 1, 7, 54. poma 1, 5, 31. dulcis auus 1, 6, 63. cantu tibia 1, 7, 47. modus 3, 4, 42. reditus 3, 3, 27. uva 2, 1, 3. dulcissima furta 4, 5, 7. dulcius urbe quid est? 4, 8, 3.

duplex Mars 4, 1, 103. *v. Obff.* victoria 4, 1, 105.

dura Ceres 2, 3, 61. compes 1, 7, 42. falx 1, 7, 34. glareas 1, 7, 59. ianua 1, 8, 76. puella 2, 6, 28. 1, 8, 50. sera 1, 2, 6. pectora 3, 4, 76. regna 3, 5, 22. duras fores 1, 1, 56. leges 1, 6, 69.

durata unda in glaciemque nivemque 4, 1, 156.

duri dentes 4, 3, 3. labores 1, 4, 47. duris non habitanda domus 3, 4, 92. familia in qua duri homines nulli sunt. durum ferum 1, 1, 63. genus, curae 3, 6, 7. lumen 2, 6, 47. opus 1, 9, 8.

durus fuit qui etc. 3, 2, 3. *unempfindlich. sensum non habuit.* miles 1, 10, 49.

dux Ascanius 2, 5, 50. dux bonus 1, 1, 75. gregis 1, 10, 10. pecoris hircus 2, 1, 58.

duxerat oves hircus 2, 1, 58. duxit Pax araturos boves sub iuga 2, 10, 46.

E.

Eat tutusque sacerque 1, 2, 27. eat sacer agnus ad aras fulgentes 2, 1, 15. *v. not.*

ebria verba 3, 6, 36. *v. not.*

ebur ex humero Pelopis non mitisset 1, 4, 64.

eburnum plectrum 3, 4, 33. eburnus curus 1, 7, 8.

edat dapes sanguineas illa 1, 5, 49. edere corpus super equum 4, 1, 114. libera verba multo numero 1, 9, 26. edidit ore deus haec 1, 4, 73. verba tristia dulci modo 3, 4, 42.

edidicisse hoc reor iam ipsos deos 2, 2, 12.

educat novus annus pomum 1, 1, 13.

efficere viam 1, 5, 64. efficiat Lacinia timores noctis 3, 4, 13.

effusas habenas permittere tardo equo 4, 1, 92. effusis comis flere 1, 3, 8. *pro fufis*. effuso sanguine spargit inulta deam 1, 6, 48. effuso sinu toga 1, 6, 40. effusum suum ventis prae buerat pinus 1, 3, 38.

egerunt nec flumina adsueto cursu 4, 1, 125.

egressum se sciat prohibente deo 1, 3, 22.

elegi nec profunt, 2, 4, 13. elegi molles qui fleret amores 4, 15, 3.

Eleus carcer 1, 4, 32. *Olympicus*. elicere manes sepulcris 1, 2, 48. *evocare*.

eludit leges messem fallacibus herbis 2, 1, 19.

eluxit ignis laetior super fixatos acervos 4, 1, 134.

Elyfii campi 1, 3, 58. 3, 5, 25. 4, 15, 2.

emensa mundum Nox quadrigis 3, 4, 17.

emeruisse viros 1, 9, 60. *enervasse. v. not.*

emittere vocem 1, 9, 27.

ensem ducere 1, 3, 47. *procadere*. enses horrendi 3, 10, 1.

Eoi Arabes 5, 2, 24. equi 4, 2, 20. *solis orientis*. Eoi maris quae unda rubet, 2, 2, 16.

epulae

opulis parat atque ipsa ministra
gerat 1, 5, 34.
equa cupida 2, 4, 58. equae indo-
mitas 2, 6, 68.
equi adempti solis 2, 3, 56. anhe-
lantes solis 3, 5, 60. Eoi 4, 2,
20, 21, 22, 7, 8. patientes solis
2, 5, 76. mœsei Aurorae 1, 3, 92.
eris Lunae 2, 4, 18. equo celeri
insidere 1, 2, 72. tardu effulus
athenas permittere 4, 1, 92.
quos Nox iungit 2, 1, 87. equum
elcerem super edere corpus 4, 1,
14. celerem compescere artato
ceno 4, 1, 91. compescere ha-
lenis angustis 1, 4, 11. doctum
ercurrere campos 4, 1, 207.
quos domito frends ore inq-
uirit 1, 3, 42. missus car-
ere Eleo 1, 4, 32.
sta coniuge 3, 2, 4. ereptae
ostingis cura 3, 2, 30.
gone 4, 1, 11. *v. hot.*
erimus 3, 5, 32. *superfites*
rimus, vivemus.
eres verbis illis fidera coelo
scere etc. 1, 9, 35. *contrarium*
visi persuaderes. eripiet oscula
atque parenti 2, 5, 92. eripuisset
dior votis meis 1, 5, 10.
egrotantem. eripuit qui carum
veni carumque puellae iuve-
em 3, 2, 1. 2. *abduxit.*
his, tardus si eris 1, 4, 27.
on errant mea carmina per lau-
es dubias 4, 1, 106. errantes
ares 2, 5, 42. pedes male fer-
2, 2, 2, 50. errat pallida turba
d lacus obscuros 1, 10, 38. er-
averit per ignotas urbes ille
autax 4, 1, 53. *Ulysses.* errat
11 terris Amor 2, 5, 106.
erionem 2, 5, 7.
erroris miseri finis 4, 1, 78.
erroribus sive his fabula dedit
motu orbein 4, 1, 80.
erabuisset dicitur occurrens soror
2, 3, 18.
esse locum vult blanditiis Venus
1, 4, 71. esse occultos dolos
deus vetat 1, 9, 24. esse e mari
rabido 1, 2, 42. esse in parva
cassa 2, 3, 28. in toga laxa 2,
3, 78.
Etrusci fontes 3, 5, 1.

evenere 1, 7, 5. eventus 1, 5, 57.
eventura aevi futuri 3, 4, 48.
eventura precor 2, 1, 25.
eventus canit sacerdos Hellonae.
1, 6, 59. eventus praecinit can-
tus avis 1, 8, 4.
evigilanda nox 1, 8, 64.
evincere morbos 4, 11, 5.
evincti brachia capta duces 1, 7,
6. *vincti.*
Eurusque Notusque iactat vota per
Armenios 1, 5, 36.
excelsa fenestra 2, 6, 39. excelsi
rami 4, 1, 171.
excitare perfusum multo Baccho
1, 2, 4.
excludis quae pretio victos aman-
tes 2, 4, 39. excluditur qua tel-
lus extremis undis maris 4, 1,
55. *clauditur. v. Obff.* nulla ex-
clusura dolantes ianua 2, 3, 75.
excubabat ante fores Cerberus 1, 3,
72.
excutiant fores clausae fortia ver-
ba 1, 9, 44.
exemplum amoris uterque flemus
1, 6, 86. *exhibeamus.* exemplo
sit levis illa tuo 1, 9, 40.
exequiae moesiae 2, 4, 44.
exertuit se arcu indocto 2, 1, 69.
exelae genae 1, 10, 37.
exhibitura curam puellis ovis 2,
1, 61.
exibit quam saepe, time 1, 6, 21.
n. domo, prodibit, avaghen.
exigua aedes 1, 10, 20. casa 2, 1,
40. domus 2, 1, 40. exiguum
pecus 1, 11, 55. solum 1, 1, 22.
exiguus ignis 1, 1, 6. linter
2, 5, 34.
in exitium meum venit lana 1, 5,
48.
exorata meis Camenis Cytherea
4, 7, 3.
exoriens fuit annus hinc 3, 1, 2.
exordium duxit.
expelle morbos puellae 4, 4, 1.
depelle.
experta bellis cauo 4, 1, 107. *co-*
gnita.
explere annos fatales 1, 3, 53. er-
roribus urbes tercentenas 1, 4,
69. *v. Obff.*
explorat ante coecas vias manus
2, 1, 78.
expressa

expressa pedibus uva 1, 7, 36.
 exscreat usque ante ipsas fores 1,
 5, 74.
 exsolvit promissa Venus 4, 7, 5.
 exta felicia 1, 1, 25. exta lubrica
 signavit deus notis 2, 5, 15. ex-
 ta venturae nuntia fortis, Tu-
 scis probata viris 3, 4, 5, 6.
 extat ut ritus a prisco avo traditus
 2, 1, 2.
 externa merx 1, 3, 40. externa
 vestigia 1, 9, 57. externus lapis
 1, 3, 43.
 extimuisse minas aliquas 2, 6, 56.
 extinctae faeces 2, 6, 16. extincto
 pallida Ditis aqua auferet spem
 uominis huius 3, 1, 28.
 extruot ante casas ex virgis 2, 1,
 24. extruit sibi dapes et mensas
 cespitibus 2, 5, 99.
 extulit caput splendidior Sol im-
 diis 4, 1, 123.
 exuit annos serpens novus 1, 4,
 35. *deponit senectam cum pelle.*
 exurere divos cum vult Amor 4,
 2, 5.
 exurit sol graciles artus 2, 3, 9.
 exurgunt oppida fructis muris 4,
 1, 174.
 exustae partes terrae 4, 1, 164.
 exuviae hostiles 1, 1, 54.

F.

Fabellas referre 1, 3, 85.
 faber saevus nec duxerat ensen 1,
 3, 84.
 fabula ficta in vatum locum 3, 4,
 68. fabula ne turpis fiat 1, 4,
 83. fabula nunc ille est 2, 3, 31.
 fabula sit, mavult 2, 3, 32. fa-
 bulā sive hominum dedit his erro-
 ribus orbem 4, 1, 80.
 fac fiet lapis 1, 3, 54.
 facere coronam de flore 2, 1, 66.
 pocula fictilla 1, 1, 39.
 faces ardentes 2, 1, 82. extinctae
 2, 6, 16. faces remove puella
 2, 4, 6. *cruciatu servilis in-
 frumenti. v. not.*
 facie devovet nostra puella 1, 3, 43.
 faciem componere pugnae 4, 1,
 100. faciem novam, pelle dem-
 ta, referre 1, 8, 46. facies ista
 haec persuadet 1, 9, 69. *v. not.*
 facies uretur 1, 9, 15.

facile lutum 1, 1, 40. *v. not.* faci-
 les aditus 2, 4, 19. *commodi.* faci-
 lis aditus 4, 1, 87. manus 1, 1,
 8. Nemesis 2, 6, 27. unda 3, 5,
 50. facilis tenero sum semper
 Amori 1, 3, 57.
 facinus malum 2, 4, 25. facinus —
 caedes — cruor 2, 4, 21.
 facit dites animos Amor 3, 6, 15.
 facit livorem Venus 1, 6, 13.
 nec facit hoc vitio 1, 9, 75. non
 facit hoc verbis 1, 5, 43.
 facta et mihi est tuba 2, 6, 10. fa-
 cta agresti falce lignea Pales 2,
 5, 28. facta littera 3, 1, 12. fa-
 cta ventis horrida comā 1, 9, 14.
 facta est rara via sero 2, 3, 16.
 facti e stipite prisco Lares 1, 10,
 17.
 facta dicere 1, 10, 30. facta impia
 3, 6, 42. nefanda 3, 5, 12. facta
 parentis proles augeat 1, 7, 55.
 facta referre 1, 10, 44. facta te-
 genda 1, 9, 28. trifida 1, 8, 28.
 facta tua nec capiet titulus 4, 1,
 53. ierint per claros triumphos
 4, 1, 175. intexere chartis 4, 1, 6.
 factum turpe 3, 4, 15.
 facundia dum tua maior 4, 1, 81.
 faginus scyphus 1, 10, 8.
 Falerna 3, 6, 6. *n. vina. Falerni*
sumosi 2, 1, 27. *n. cadi.*
 Falernus ager, Bacchi cura 1, 9, 34.
 fallat eum puella tecto dolo 3, 6,
 12. nec fallat blanda ptece lin-
 gua fforda 3, 6, 46.
 fallendi vias mille ministrat Amor
 4, 6, 12.
 fallere quis cantibus posses *n. vi-*
rum 1, 2, 55. *lactiv.* fallere
 posse dedit deus cupidis 1, 8,
 56. *v. not.* non fallere doctas 1,
 9, 37. fallere si qua didicit vi-
 rum 3, 4, 62. *amantem.* fallit
 puella te vatum nocturnis ima-
 ginibus 3, 4, 56. *h. ludunt te*
somnia de puella tua.
 fallax amor 1, 9, 83. nox 5, 4, 7.
propter somnia. Pannonius 4, 1,
 108. *v. not.* puella 1, 6, 15. 3,
 6, 51.
 falsa gaudia 5, 6, 33. falsa timore
 3, 4, 8. falsum visum 3, 4, 3.
v. Obf.

Salso

falso plurimum vulgus amat 3, 3, 20. *ita ut in eo fallatur.*
falx agrestis 2, 5, 28. curva 1, 4, 8. dura 1, 7, 34. *laeva* 1, 1, 18.
fama Gylippi 4, 1, 199. *v. Obff.*
fama maiorum 4, 1, 29. *fama* minor 4, 7, 7. *fama* Pyllia 4, 1, 112. *Nestor famosus.*
famena despiciat, non timere 1, 1, 78. pellere glaudie querna 2, 1, 58. *fames* simulans 1, 5, 53.
fama sacra 2, 4, 23.
far pium 3, 4, 10.
fi fas est 2, 3, 34. *fas* sit modo 1, 6, 64.
fascidia oderunt divi 2, 8, 69. *fascidia* puellarum.
fascigia funima chartae 3, 1, 11.
fastus omnes odit 2, 8, 75.
fata dum fiunt 1, 1, 69. *abdit* 2, 5, 16. *mea* querat cum muto cinere 2, 6, 34. *mea* timeto 1, 5, 69. *fata* non ullam forinae dedere moram 1, 4, 56. *nulla* statuere finem te canendi 4, 1, 203. *praemouisse* boves 2, 5, 78. *puellae* qui metuit 4, 4, 11. *de exitu morbi.* *senectutis* 1, 4, 51. *v. not.* seu nos fuisse volunt 3, 5, 32. *si* reditum negant 3, 3, 35. *sua* querentes animae 1, 5, 51. *tua* sint candida 3, 6, 30. *fati* provida avis 2, 5, 12. *fato* pari cecidit uterque consul 3, 5, 15. *fatorum* leges 3, 4, 48.
fatale nomen turini, Roma, terris regendis 2, 5, 57. *fatales* anni 1, 3, 53. *a satis definiti, admen-*
fi. *fatalia* flamma 1, 7, 1.
fatenti ignis 1, 6, 29. *fateri* vitae tot mala perpallae taedia natu 3, 2, 7.
fatisget me quavis adversa fortuna 4, 1, 182.
fatiscit ianua 1, 5, 67. *putet.*
fave Phoebe 2, 5, 1. 4, 4, 21.
sancta 4, 6, 7. *Iuno.* *faveas*, Cypria 3, 3, 34. *Venus.* *quisquis* ades 2, 1, 1. *favent* Pieridesque Phoebusque et Bacchus casto poetae 3, 4, 44. *favente* Marte 1, 10, 30. *favet* illa n. Venus 1, 2, 17. *propitia* est. *Venus* querelis 1, 4, 72. *supplicibus* 4, 13, 24. *faveto* votis 4, 5, 9. *Geni.*

favilla nigra tegit ossa candida 3, 2, 10.
favos compleat dulci melle apis 2, 1, 60. *favus* purus 1, 10, 24.
fax fulgens 1, 2, 58.
felicem dicet te pia turba deorum 4, 4, 25. *felicem* terque quaterque diem 3, 3, 26. *felices* cantus 3, 4, 40. *v. not.* *Indi* 2, 2, 15. *divites.* *felices* vivite nosiri-que memores 3, 5, 33. *felicia* exta 2, 1, 25. *felix* ager 1, 1, 19. *annus* 2, 5, 82. *illo* cui Amor afflat 2, 1, 80. *quicunque* dolore alterius discas posse carere tuo 3, 6, 45. *Vertumnus* 4, 2, 13. *vita* 1, 5, 19.
felle cum multo pocula bibat lena 1, 5, 50. *tristi* mident tempora 2, 4, 12. *amara, tristia* sunt.
femina Cda 2, 1, 55. *femina* nec fidum nomen 3, 4, 61.
femineus labor 2, 1, 63.
femori consulerit *femur* 1, 8, 26.
fenestra excelsa 2, 6, 39.
fera *famina* 4, 1, 124. *fera* *telus* 4, 1, 159. *ferae* *acies* 2, 3, 37.
ferae *laevae* 1, 10, 6. 4, 5, 22. *truces* 1, 9, 76.
ferarum latebras 4, 3, 9.
feri angues 1, 3, 69. *cones* *Hecates* 1, 2, 54. *victus* 2, 1, 43.
feriet pede rusticus uvus 2, 5, 85.
ferocem contulit deus 3, 6, 13.
feram quodque deus vero Cynthiua ore 3, 4, 50. *ferant* diripienda 3, 6, 28. *pro diripiant.* *quid* *ferant* verba lenia 1, 8, 2. *velint.* *ferar* cum digno digna fuisse 4, 7, 10. *ferat* quid sequens hora 3, 4, 46. *ferabant* obvia ultro ubera oves 1, 3, 45. *feror* incelius adisse sedes deorum 1, 2, 83.
ferre 3, 4, 90. *n. utero.* *ferre* bene discidium 2, 5, 1. *ferre* arma 1, 6, 30. *dapein* 1, 5, 28. *dolorem* 3, 2, 3. *dominum* iunim-tem 3, 4, 74. *dona* sepulcro 2, 6, 31. *furorem* maris et pluvias 1, 1, 49. *liba* 1, 7, 54. *n. Genio.* *liba* 1, 10, 23. *Infamia* prope fulgenti face 1, 2, 58. *admove-*
re mala 1, 6, 82. *mala* molira si potes

potes lento pectore 4, 11, 6.
male errantes pedes 2, 1, 30.
munera 1, 1, 20. opes 1, 1, 77.
oppida victa ante currus 2, 5,
116. oscula 1, 9, 78. pedes
gyplatos 2, 3, 60. *habere*. prae-
cepta Veneris 1, 4, 79. *dare*.
pretium grande 2, 4, 33. retia
humis 1, 4, 56. retia torta
per montes 4, 5, 12. somnia
iubeat Notos irrita deus 3, 4, 96.
auferre. cf. 3, 6, 50. sopores 4,
4, 9. vulnera viris 1, 1, 76.
fert cassam non culta seges 1,
3, 61. ferunt rura menses 2, 1, 47.
ferrea secula 2, 3, 35. vincla 4, 3,
14. *collare canis*. ferreus ille
fuit 1, 2, 67. 1, 10, 2. 2, 3, 2.
3, 2, 2.
ferro confinditur tellus 4, 1, 173.
vomere. ferro petere corpus 1,
9, 21. sollicitare humum 1, 7,
30. *vomere movere*. sonant crura
2, 6, 26. vulnerare 1, 2, 27.
ferrugo picea 1, 4, 43.
ferrum durum 1, 1, 63. ferrum —
lapis est 1, 10, 59.
fertilibus horis 4, 1, 51. fertilis
annus 4, 1, 122. hortus 2, 1,
44. Nilus 1, 7, 22. pars terrae
4, 1, 165.
fertur in aestivam orbem Phoe-
bus terris propior 4, 1, 159.
v. not.
ferum coniugium 3, 4, 74. *v. not.*
os 3, 4, 86.
ferunt periuria Veneris venti ir-
rita per terras etc. 1, 4, 22. cf.
3, 6, 50.
ferus qui otia Amoris liquit 2, 6, 5.
fessa somno puella 1, 3, 88. fessa
corpora 4, 4, 10. 4, 11, 2. *aegra*.
lumina fletu 1, 8, 68. fessae pup-
pes 2, 5, 45. *v. not.* fessi lumina
vicia 1, 2, 2. fesso comparat
uxor aquam calidam 1, 10, 42.
n. viro.
festa die 2, 5, 36. luce 2, 1, 29.
fessae dapes 2, 1, 81. Kalendae
Martis 3, 1, 1. mensae 2, 5, 99.
fiam ne turpis fabula 1, 4, 83.
fibra conficia deorum 1, 8, 5. mun-
tia significat placidos deos 2, 1,
29.

ficta Cumena lubrica terra rota 2,
3, 58. ficta fabula in vanum
iocum 3, 4, 68. ficta mora de-
tinere cupidum 1, 8, 74.
fictilia pura 1, 1, 38. pocula 1,
1, 39.
fide nulla semina persolvat tem-
2, 3, 62. *v. not.* fidem quae-
rere velle in vobis desinite 3,
4, 4. *v. Obff.* fidem tenere
tunc melius 1, 10, 19. vendere
gemmis 1, 9, 32.
fidelis mens 1, 6, 75.
fides nulla meritis 3, 6, 49. *dictu*
puellas.
fidi amores uxoris 2, 2, 11.
nec fidum semina nomen 3, 4, 61.
fidus comes 1, 5, 63.
figere dente notas in collo 1, 8,
38. *v. fixisse*.
figura mutata 4, 1, 206. virginea
3, 89. *partes corporis virginis*.
figurae veteres 4, 1, 63.
filia parva 1, 10, 14. filia Servi
Sulpicia 4, 10, 4.
filius Latonae atque Iovis 3, 4,
72. *Apollo*. filius sectatus agnos
1, 10, 41.
filo velatus 1, 5, 15. *vitta*.
findant arva mille boves 3, 3, 12.
findit haec cantu solum 1, 2, 47.
Sirius agros ardentis 1, 7, 21.
fines certi 1, 3, 44. errorum 4, 1, 77.
fugo dum mihi venturam 1, 8,
65. fingebam mihi felicem vi-
tam 1, 5, 19. fingebam haec
mihi vota 1, 5, 35. finget me
equum doctum etc. 4, 1, 207.
fingere causas 1, 6, 11. comas
canas manibus 1, 2, 94. iocum
trifidi mente 3, 6, 34. *simulare*
laetitiam. fingit tunc meas mihi
perdita 2, 6, 51.
fuissem iam mala leto 2, 6, 19.
finivit regna Tomyris Araxe 4,
1, 143.
firma licia 1, 6, 79.
fiscella 2, 3, 15.
fistula, cui semper decrevit aru-
dinis ordo 2, 5, 31. garrula 2,
5, 30.
fit tibi ter libo, ter, dea casta,
mero 4, 6, 14. *otestas*.
fixa palma 1, 9, 82.

fixisse

fixisse puellas *gessit Amor* 2, 1, 71.
n. arcu.

fixo dente 1, 2, 18. *clavi infixæ*

fixus in agris lapis 1, 3, 43.
in latere 1, 5, 62. *de ædificio*
comite.

flagitat pretium neque cava manu
2, 4, 14.

flamma fera 4, 1, 124.

flamma acris 1, 6, 45. *Aetnae* 4,
1, 196. *rapida* 1, 9, 49. *flamma*

potius mentis caput 1, 9, 21.
flammae aquam addat 2, 4, 42.

flammae celeres 4, 6, 17. *sacrae*
2, 5, 81. 2, 5, 90. *flammam* vol-
vens ore *Chimæra* fero 3, 4,
86. *v. not.*

flava *Ceres* 1, 1, 15. *flava* vincula
2, 2, 18. *flavae* comæ 1, 5, 44.

2, 1, 48. *flavi* sulci 4, 1, 184.
matura *seges*. *flavus* *Carnutus*
1, 7, 12.

fleat ante meum rogem *moesia*
Neæra 3, 2, 12. ob nostras vias
puella 1, 1, 53.

flehatur ardentem ante rogem 2,
4, 46.

flemem ex alto *Olympo* sublimis
Venus spectat 1, 6, 83.

flere ante sepulcra 1, 3, 8. *flere*

irato cui puella potest 1, 10;
64. *positum* arfuro lecto 1, 1,
61. *quin* *fleret* nunquam deter-
rita est 1, 3, 14. *fleret* qui mol-
les amores elegis 4, 15, 3. *flet*
teneras subtilis genas; sed vic-
tor et ipse *flet* 1, 10, 55.

flevisse nunc me loquentem pudet
1, 9, 29. *flevisti* mari periuria
Thesææ linguæ 3, 6, 40. *de*
Ariadne.

flebilis iacetum ante fores clausas
2, 4, 22.

flectere verba ad laudem meas pre-
cor 2, 5, 4. *flecti* poterit 3, 4,
63.

cum *fletu* nox vigilanda venit 1,
2, 78. *fletu* tument lumina 1, 8,

68. *fletus* hinc rixæque sonant
2, 4, 37. *fletus* miseri 1, 4, 72.

de flore coronam facere 2, 1, 59.
florea ferta 1, 1, 12. 1, 2, 14.

flores ingerit alveo verno apes 2,
1, 49. *flores* varii 1, 7, 45.

floret terra benigna rosis 1, 3, 62.

tibi primi temporis ætas 1, 8, 47.

fuit sulo toga laxa sinu 1, 6, 40.

ut *fluat* luxuria *Nemesis* 2, 3,
51. *pallum* igneus æther 4, 1,
25. *v. Obff.*

fluebant crines intonsi longa cer-
vice 3, 4, 27.

fluctus imus 4, 1, 74.

fluitantes undæ 2, 5, 59.

flumina curva nec adhaeritos ege-
runt cursus 4, 1, 125. *nigra*
1, 3, 68. *Tiberis* 2, 5, 69. 1,
2, 46.

foci infidi 4, 5, 12. *sancti* 1, 2, 84.

1, 8, 70. 4, 4, 24. *Vestales* 2,
5, 52. *foco* ardenti 2, 1, 22.

ante focos conspicienda *staret* 4,
6, 4. *focus* luceat exiguo igne
1, 1, 6.

foecunda arva 4, 1, 77. *foecundæ*
messes 4, 1, 186. *copiosæ*. *foe-*
cundi anni 4, 1, 113. *foecundum*
rus 2, 5, 57.

foeda corpora podagra 1, 9, 73.

foedare oculos loquaces lacrimis
2, 6, 43. *corrumpere*, *deformare*,
entstellen.

foedatus lumina 4, 1, 57. *Poly-*
phemus. v. not.

foedera dare per divos 1, 9, 2.

promissa. *foedera* furtivi lecti
1, 5, 7. *foedere* hoc 4, 13, 2.

hac lege. v. not.

foenore magno reddat ager semina
2, 6, 22.

foetus capellæ 1, 1, 31. *foetus*
matrona dabit 2, 5, 91.

fontes *Etrusci* 3, 5, 1. *fontibus* ut
dulces terra erumpat liquores 4,
1, 86. *v. not.*

nec fore credebat *Romam* 2, 5, 21.

v. not. nisi fores et ipse in amo-
re puellæ 1, 9, 39. *foret* tunc
mihi vita 1, 10, 11. *pr. fuisset.*

fores aeratæ 1, 3, 72. *clausæ* 1,
9, 44. 2, 6, 12. *duræ* 1, 1, 56.

perfractæ 1, 10, 54. *sacrae* 1, 3,
30. *fores* non habuit ulla domus
Saturno rege 1, 3, 43. ante ip-
sas domus usque exstreat 1, 5,

74. *fores* referare clam 1, 8, 60.

referare dente fixo 1, 2, 18. *ver-*
tere 1, 6, 12. *foribus* adfixa me
manet

- manet 1, 6, 61. soribus *maest*
clavis 1, 6, 34.
- Forma* nihil magicis utitur auxiliis
1, 8, 24. *formam* dedit caelestis
avaræ 2, 4, 55. ne pollue auro
1, 9, 17. vendere 1, 9, 51. *for-*
mas non *vitam* fata dedere mo-
ram 1, 4, 36. *formae* studium
1, 8, 43.
- fornaverat nondum Urbis moenia
Romulus 2, 5, 23. *v. not.*
- formosa* Neera 3, 4, 57. puella 1,
11, 55. 4, 13, 4. *formosae* 1, 9,
6. 2, 3, 65. 3, 1, 7. 4, 4, 4.
puellae *comas* 1, 4, 50. *formosi*
1, 4, 5. *pueri formosi*. *formosus*
quicquam illo non ulla priorum
aetas videt 3, 4, 25. *v. Obsf.*
- formosus* Apollo 2, 3, 11.
- forove castrisve 4, 1, 39. *foro* me-
dio detinuisse auxillam 2, 2, 94.
- fortis* levis versatur celeris orbe ro-
tae 1, 5, 70.
- fortes* adiuvat ipsa Venus 1, 2, 16.
h. audaces, non *timidos*. *fortia*
corda 3, 2, 7. verba 2, 6, 12.
v. not. *forti* pede 4, 15, 4. *he-*
roico. *fortis* audacia 1, 4, 13.
fortis eris nunc tu 1, 13, 9. *fe-*
rox, *superba*. *fortis* in armis 1,
10, 29. *fortis* gloria 1, 5, 2.
v. not. *niles* 1, 7, 4. 4, 1, 105.
rullicus 2, 2, 14. *fortius* adde
merum liquidum 3, 6, 62. *v. not.*
- fortuna* adversa me fatigat 4, 1,
182. *Fortuna* sua tempora lege
gerit 3, 3, 22.
- foffam* tutam qua deceat castris
praeducere 4, 1, 83.
- ut foveas molli sinu frigida mem-
bra 1, 8, 50. lovet Delia nescio
quem tacita nocte 1, 6, 6. *vitam*
Ipse credula 2, 6, 20. *sustinet*.
- fractae* sagittae 2, 6, 15.
- frangere potest dum non pudet 1,
7, 73. *de comestubandis*. *fran-*
git *fortia* corda dolor 3, 2, 6.
quamvis *fortes* *animos* *deiciit*,
deprimit, *percellit*. non *frangi-*
tur illa 1, 8, 67. *v. not.*
- ut non fregerit cum vetus aetas 4,
1, 111. *infirmum* reddiderit.
- frater* pro amatore 3, 1, 25. *frater*
volitantis Amoris impiger Ae-
nea 2, 6, 39.
- frudare* *vitam* *crefcentibus* *uris*
3, 5, 19. *privare*.
- frenat* *inconstantia* vulgi *diversi* 4,
1, 45. *turbas* *faciat*, *motus* *ex-*
citet.
- frenatus* *piscis* 1, 5, 46.
- freno* *arctato* *conspicere* *equum*
4, 1, 91. *frenos* *monordii* *equus*
1, 5, 42.
- freta* *hiberna* 4, 1, 194. *parentia*
ventus 1, 9, 9. *longa* 1, 4, 22.
v. Obsf. *inter* *freta* *serperet* 4, 1,
72. *Charybdis*. *per* *freta* *pellere*
ratem 1, 4, 46.
- frigida* *membra* 1, 8, 30. *frigidus*
annus 4, 8, 4. *hiems*. *Taurus*
1, 7, 16.
- frigora* *brumae* *hibernae* 1, 4, 5.
pigra *hibernae* *noctis* non mihi
nocent 1, 2, 29. *quae* *frigore* *so-*
la *dormiat* 1, 8, 39. *hiems*, *vel*
potius *frigida* *nocte*. *frigore* *ge-*
lido *vastantur* *duae* *partes* 4, 1,
155.
- froude* *viridi* *operire* *domum* *exi-*
guam 2, 1, 40.
- frons* *celebris* 3, 2, 28. *monumenti*.
restituta *corymbis* 1, 7, 45. *tri-*
stis 2, 3, 35. *frontes* *geminae*
voluminis 3, 1, 15. *v. not.* *fron-*
tibus *aequatis* 4, 1, 102.
- fructus* *requiro* 1, 1, 41.
- frugem* *segetes* *praebet* 4, 1, 162.
- fruges* *luliramus* *et* *agros* 2, 1,
1. *traducit* *cantus* *vicinis* *ab*
agris 1, 8, 19. *valeant* 2, 3, 67.
frugum *acervos* *semper* *praebet*
Spes 1, 1, 10. *custos* *aderit* *mea*
Delia 1, 5, 22.
- frui* *cara* *coniuge* 3, 3, 32. *h. eius*
amore, *simpl. cum ea vivere*.
- frustrata* *est* *te* *duce* *numquam* *Ro-*
manos *Sihylla* 2, 5, 15.
- fudisse* *lacrinas* *simulacra* *deum* 2,
1, 77.
- fugam* *praecinuisse* *lucos* 2, 5, 74.
- fugato* *rege* *Saturne* 2, 5, 9.
- fuge* *credere* *te* 1, 4, 9. *fugent* *cui*
sonnos *clastica* 1, 1, 4. *fugiam*
ad *illius* *timulum* 2, 6, 55. *ad*
servitium *dominae* 4, 13, 22.
- fugiat* *si* *nostrae* *convivia* *men-*
tae 3, 6, 59. *fugit* *huc* *illuc* *im-*
pia *turba* 1, 3, 70. *puella* *am-*
plexus

plexus senis 1, 9, 74. ex ipso
toto 1, 8, 62.
fuit causa perire 3, 2, 30. ferus
et vere ferreus 1, 10, 2. 1, 2,
62. fuisse nos lata volent 3, 5,
32. *vixisse*. digna cum digno fe-
rat 4, 7, 10. *concupuisse*.
fulgens auro et testudine Lyra 3,
4, 37. fax 1, 2, 36. Tyrio sub-
temine vestis 4, 1, 121. *nani*
fulgere de purpura dicitur; Cic.
Catil. II, 3. *qui nitent unguen-
tis, qui fulgent purpura etc.*
fulgent levia ora 1, 8, 31. ful-
gentes arae 2, 1, 15. fulserit hic
niveis Delius alitibus 3, 6, 8.
v. not.
fulmen rapidum 1, 2, 46. ful-
mina missa Iovis imperio pe-
tant te 1, 2, 8. *ad ianuam*. ful-
minis vias esse puras 1, 9, 36.
fulsa iama sera 1, 2, 6. *firmata*.
fulva sidera lascivo choro 2, 1,
89. fulvae leonae 3, 6, 15. ful-
vum aurum 1, 1, 1.
fumosi Falerii 2, 1, 27. *v. not.*
funda cita tangere loca signata 4,
1, 97.
fundantur eodem nostri memores
lacrimae 3, 2, 25. funde Fale-
rna prona manu 3, 6, 6. tem-
pora multe mere 4, 7, 50. *per-
fusa*. fundere gentes Aquitanas
qui posset 1, 7, 3. lacte ossa 3,
2, 20. *profundere*. funderet ut
nato testa paterna merum 1, 10,
48. fundit aquas gelidas auster
1, 1, 47.
de funere lumina sicca domum
referte 1, 1, 65.
furens fame stimulante 1, 5, 55.
fures 1, 1, 33. furiisque lupaque
minium 4, 1, 187.
quis furor est 1, 10, 53. 4, 3, 7.
furor iste si venerit 1, 6, 74.
furor maris 1, 1, 49.
furta sua celari vult Venus 1, 2,
34. *duplicissima* 4, 5, 7.
furtim componit Decor subsequi-
turque illam 4, 2, 8. *v. not.*
concupitus tuus furtim 2, 5, 53.
τὰς εὐράς τὰς κλυμαδὲρ scil.
γυροντάς. furtim deducit pau-
per ad occultos amicos 1, 5, 65.
v. not. furtim Delia fovet ne-

scio quem 1, 6, 5. intrare ad
latebras serarum 4, 3, 9. quae-
cunque amori meo subrepat 4,
3, 21. *v. not.* succumbere pue-
ro 1, 8, 35. sonare 1, 2, 9.
transgressa custodes 2, 1, 75.
versus cardo 1, 2, 10. *tacite*,
sine strepitu.
furtiva Venus 1, 8, 57. furtivus
amor 1, 5, 75. *elandestinus*. le-
ctus 1, 5, 7. ulus 1, 9, 55. *n.*
Veneris.
fusa coma 2, 5, 66. palla ad pe-
des 1, 7, 46.
falsi comites 2, 3, 55. *famuli Ae-
thiopes*. falsis alis somnus 2,
3, 89. fuscus amictus 3, 4, 55.
somni.
fusus capillis esse decet eam 4, 2, 9.
fusus et appposito pollice versat
opus 2, 1, 64. *v. not.*
futura quaeque cauant 3, 3, 36.
Parcae. futura soror 3, 1, 26.
amica. futuri aevi eventura 3,
4, 48. futuri 4, 1, 32.

G.

Galea qui sibi portet aquam 2, 6, 8.
Gallia obvia non remorabitur te
vicino Marte 4, 1, 137.
garrula fistula 2, 5, 30. lingua 4,
13, 20. lyra 3, 4, 38. garrulus
verna 1, 5, 26.
Garumna magnus 1, 7, 31.
gaudeat illa versibus meis 3, 1, 8.
ille in tacito siliu 4, 13, 8. gau-
dente animo hanc vident 1, 6,
81. gaudere divitiibus video puel-
las 2, 5, 49. gaudere non pote-
ram cithara 3, 4, 69. *kein ter-
gnügen daran finden*. nec gau-
det casia nupta Neaera domo 3,
4, 60. *v. not.* gaudet edere cor-
pus super equum 4, 1, 115. *amat*,
solet.
gaudia in Veneris usu 1, 5, 39. 2,
1, 12. 2, 5, 72. 4, 3, 18. 4, 7,
5. gaudia salta imitari 3, 6, 33.
vitae longae sociarem tecum 3,
5, 7.
gelida aqua 1, 1, 47. unda 4, 1,
60. gelidae Alpes 4, 1, 109. ge-
lidi montes 2, 4, 8. gelidum
frigus 4, 1, 153.
gemina castra 4, 1, 105. gemina
mores

mors 4, 1, 70. geminae frontes voluminis 3, 1, 13. *v. not.* lampades 4, 2, 6.
 geminare pericula ponto 2, 3, 39. *v. not.*
 geminae non iuvent hauc, quae et 1, 8, 39. gemmarum quicquid Indis nascitur 2, 2, 15. gemmas signumve probarem 1, 6, 25. gemmis non vendere velle fidem 1, 9, 32.
 genae exelae 1, 10, 37. humentes 1, 9, 38. tenerae 1, 1, 68. 1, 4, 14. 1, 10, 55. 3, 4, 32. genas ornare iucco splendente 1, 8, 11.
 generis honores priscos vincere 4, 1, 31.
 genero haec maeceat, illa viro 3, 2, 14. *v. not.*
 generosus Bacchus 3, 6, 5.
 Geni magnae 3, 5, 9.
 Genium concelebra centum ludis et choreis 1, 7, 49. per Genium rogo 4, 5, 8. Genius adfit etc. 2, 2, 5.
 genibus prorepere tellurem 1, 2, 85.
 gens antiqua 4, 1, 28. Aquitana 2, 1, 33. gentes Aquitanae 1, 7, 3.
 genuerunt te aequora ponti 3, 4, 85. genuisse non Pylos aut Ithace tantos feruntur 4, 1, 48.
 genus crudele 3, 4, 62. *sexusfemineus*. durum, curae 3, 6, 7. hominum in curas natum 3, 4, 9.
 gerere arma collo 2, 6, 2. canisira myrto vincta 1, 10, 28. epulas 1, 5, 34. lauros victrices 1, 7, 7. laurus 2, 5, 117. ferta collo 1, 7, 52. ferta myrtea insigni coma 1, 3, 66. sentum sudemque 1, 10, 66. *v. not.* tela 1, 10, 14. tempora hedera vincta 3, 6, 2. velles tenues 2, 1, 53. geret regna superba in gremio tuo 1, 9, 80.
 gerit maiora quiste callisive forove 4, 1, 39. quicquid herbarum Thessala terra 2, 4, 56. *profert*.
 Fortuna tempora 3, 3, 2. *pro regit*. tergo vellus lucida ovis 2, 1, 62.
 gessante illo vitulum per agros 2, 3, 17.
 gessit fixisse puellas 2, 1, 71. *cupit, id agit, ut.*

Getas rigat Hifirus 4, 1, 146.
 in glaciem deusam nivemque durata unda 4, 1, 156. *h. glaciem nive tectam*.
 glans aluit veteres 2, 3, 69. querna 2, 1, 38.
 glareas dura sternitur hic 1, 7, 59.
 gloria cuique sua est 1, 4, 77. *h. alius ex alia re gloriam venatur*. fortis 1, 5, 2. *gloriatio*. magna 1, 6, 3. 2, 1, 34. quae puero victo? 1, 8, 49. *v. not.* tardi pecoris, taurus 4, 1, 208. *decus*. tua non contenta est maiorum fama 4, 1, 29. vulgi 4, 13, 7. *v. not.*
 Gnosia 3, 6, 39. *Ariadne*.
 graciles artus 2, 3, 9.
 grande pretium 1, 9, 52. 2, 4, 53.
 grandia ligna 2, 1, 22. poma 1, 1, 8.
 grata Phoebo Herophile 2, 5, 68. *Sibylla*. *v. not.* mens 1, 9, 84.
 grata vota 4, 6, 19.
 gratia magna Iovi 1, 4, 25. redditur carmine nostro agricolis caelestibus 2, 1, 36.
 gratissima dona 4, 1, 8.
 gratum est 4, 10, 1. *ironice*.
 gratus sit labor parvus 4, 1, 16.
 grave opus 2, 1, 6. pensum 1, 5, 87. pondus auri 3, 3, 11. gravis impetus haeae 4, 1, 96.
 pro grege ferre dapem 1, 5, 28.
 greges — armenta 2, 1, 67. indomiti 2, 4, 57. *equarum*. gregis dux securus 1, 10, 10.
 in gremio tuo geret regna superba 1, 9, 80.
 grex dives 2, 5, 35. magnus 1, 1, 34.
 gurgite interrupto 4, 1, 75. *profundo maris*.
 gutture tenui dulce sonant carmen aves 1, 5, 60.
 Gylippi magna fama 4, 1, 199.
 Gyndus rapidus, Cyri dementia 4, 1, 141. *v. not.*
 gypsi pedes 2, 3, 60. *v. not.*
 gyro curvo compellere equum 4, 1, 94.

H.

Habena angustiae 1, 4, 11. validae 4, 1, 115. habenas effusas permittens equo 4, 1, 92.

habe-

Habebit me vinctum alter puer 1, 9, 79. habere causam amoris 1, 4, 40. habere cum pollet 10, *Delia* 1, 2, 65. crimen 1, 6, 41. male 1, 4, 76. *exare*. habet ille doctas manus 2, 1, 70. *Cupido*. mille ornatus 1, 2, 14. *Vertumnus*. sipes desertus in agris 1, 1, 11. *v. not.*
habile aratrum 1, 9, 7. *v. not.*
non habitanda domus duris 3, 4, 97. *quae non habitatur*. non habitanda moenia Remo 2, 5, 24.
habitant animalia nulla exullas partes 4, 1, 164. *v. not.*
habuisse suam 4, 7, 6. *tenuisse amplexibus*. manus 1, 6, 74. latus sulcos 1, 3, 70: habuit non ulla domus fores 1, 3, 15. *Saturno rege*.
Haemonius Peleus 1, 5, 45. *Thesfalus*.
haesura tela in latere nostro 1, 10, 14.
hamati rubi 4, 3, 10.
hami tennes 2, 6, 24.
hara plena 1, 10, 26.
haruspex 2, 5, 13.
hastae gravis impetus 4, 1, 96.
Hecates caues 1, 2, 54.
hedera tempora vineta geras, *Bacche* 3, 6, 2.
herba arida 1, 7, 26. in herba discumbit pubes 2, 5, 95. herbae salices 2, 1, 19. *aufgehende Saat*. malae Medae 1, 2, 51. pollentes 1, 8, 17. salubres 2, 5, 13. herbarum quicquid *Thesfala* terra gerit 2, 4, 56. herbas mille miscuit 2, 3, 60. de septem montibus carpit, tauri 2, 5, 55. sepulcris quaerat 1, 5, 53. herbas lucoque dedi 1, 6, 13. herbas — cantu 4, 1, 62. *cf.* 1, 2, 60.
herbofa Palatia 2, 5, 25.
Herophile 2, 5, 68. *Sibylla*.
hesternae nocte 2, 1, 12. 4, 12, 5.
hiberna bruma 1, 4, 5. nox 1, 2, 29. hiberna freta 4, 1, 194. *hiemis tempore*. hibernae lucas 4, 1, 160. *dies*. minae 2, 3, 46. hibernus auster 1, 1, 47.
hippomanes cupidae stillat ab iugis equae 2, 4, 58.

hircus pecoris dux 2, 1, 56.
Hispania audax latis terris 4, 1, 138.
Histrus rigat Getas 4, 1, 146. *Danubius*.
hodierna sic venias 1, 7, 55. *pro hodie*.
Homerus aeternus 4, 1, 180.
hominem quandocumque me longa receperit aetas 4, 1, 210. homini infidias composuisse 1, 6, 4. parere leones docuit dies 1, 4, 17. hominum generi caedes — praelia nata 1, 10, 3.
honore quonam donetur Neaera 3, 1, 5. *munere*. honores 2, 2, 5. *sacrificium*. Pierii 4, 1, 192. *carmina*. prisci gentis 4, 1, 31. turris 1, 7, 55. sancti 4, 6, 1. *quia in honorem Deorum datur*.
honos non sine me est tibi partus 1, 7, 9.
hora nigra 3, 5, 5. *mortis*. sequens 3, 4, 46. suprema mihi cum venerit 1, 1, 59. horae fertiles 4, 1, 51. *v. not.*
horrea foecundas ad deficientia menses 4, 1, 185. plena distendit spicis Ceres 2, 1, 84.
horrenda Syrtis 3, 4, 91. horrendi enses 1, 10, 1.
horrere sacros capillos doluit Latona 2, 3, 23. *horridos esse, incultos*.
horrida corpora 2, 3, 76. *inculta, squalida*. horrida facta coma ventis 1, 9, 14. horrida verba 1, 5, 6. *superba*.
hortante deo 4, 1, 135. *n. omnibus*.
horti pomosi 1, 1, 17. hortus fertilis 2, 1, 44.
hospes iucundior cunctis *Baccho* Icarus 4, 1, 9. hospita terra 2, 5, 42.
hosti adversos cervos desigere 4, 1, 84. *v. not.* arduus aditus 4, 1, 87.
hostia magna exigui soli 1, 1, 22. porcus 1, 10, 26. pulla concidit ad magicos deos 1, 2, 60. taurus 4, 1, 15.
hostis forsitan haesura in nostro tela gerit latere 1, 10, 15. vicinus 1, 1, 3.
hosti.

hostiles exuviae 1, 1, 64.
 huc illuc impia turba fugit 1, 3, 70.
 humanum opus 3, 4, 26. huma-
 nus pes 2, 3, 6.
 humentes genae 1, 9, 58.
 humeri nec negent retia ferre 1,
 4, 50. ex humero Pelopis non
 nituisset ebur 1, 4, 64. humero
 suppone tu huic candentes la-
 certos 1, 8, 33.
 humida ostula 1, 8, 57.
 humiles caesae 2, 5, 26. humilis
 coarditer 4, 1, 4.
 humorem tollere carbascis velis 3,
 2, 21.
 humus inculta 1, 2, 74. tenera 1,
 7, 30, 2, 6, 30. se remittat vere
 5, 5, 4. requiescat luce sacra 2,
 1, 5.

I.

ne iaceam clausam flebilis ante do-
 mam 2, 4, 22. iaceo eam lau-
 cum animum 2, 5, 109. *v. Obff.*
 cum iaceres tristi morbo defessa
 1, 5, 9. iacet equus 1, 4, 31.
langui. hic morbo consumptus
 Tibullus 1, 3, 65. sedes feclera-
 ta in nocte profunda abdita 1,
 3, 67.

iacta non sunt crimina haec sine
 dolore nostro 4, 14, 3. *vulgata.*

iactat vota Eurusque Notusque per
 Armenios 1, 5, 35. iactavit ca-
 put fusa coma 2, 5, 66.

iacentes custodes 2, 1, 75. *dor-
 mientes ianitores.* vittae 2, 5, 55.
abiectae.

ianitor 1, 1, 56.

ianua difficilis dominae 1, 2, 7.
 dura apposita sera 1, 8, 76. iusta
 sera 1, 2, 6. furtim varso cardine
 aperta neu sonet 1, 2, 40.
 hinc clavum sensit 2, 4, 31. no-
 stra patet cunctis 1, 4, 78. mul-
 ta excludura dolentes 2, 3, 74.
 victa iustificat 1, 5, 68.

Iapidia vieta 4, 1, 108.

ibitis Aegaeas per undas sine me
 1, 3, 1.

Icarus 4, 1, 9.

Idaea Ops 1, 4, 68.

ioerit quis melius siudem — fugit-
 tam 4, 1, 89.

ierint ubi per claros triumphos tua
 facta 4, 1, 175. *v. Obff.*

ignava aqua 3, 3, 38. *stagnans.*

ignavus somnus 3, 4, 81. quis
 ignavos reddit et ignavorum
 hominum est.

ignes sacilegos nec admovimus
 templis 3, 5, 11. igneus aether
 4, 1, 23. ignis additus aris lac-
 tior eluxit 4, 1, 134. *exiguus*
 1, 1, 6. mutus 4, 5, 6. *amor.*
 solis 2, 3, 56.

ignoscas, ianua 1, 2, 12. ignosce
 latenti 1, 6, 29. ignosce hoc
 Venus 4, 2, 3.

ignotae terrae 1, 5, 2. *ignobiles.* 1,
 3, 39. *minus frequentatae.* ur-
 bes 4, 1, 52. ignotum mare 3,
 6, 40. ignotus torus 3, 6, 60.
 4, 10, 6.

Ilia Marti placitura sacerdos 2, 5,
 52.

ilicet 2, 6, 16. *attutian.*

ilicis umbrae 2, 5, 27.

Ilion 2, 5, 22.

illaeus abibat aper 4, 5, 17.

illudit palla ima talis 3, 4, 35.

ima palla 3, 4, 55.

imagine sub quaue index quid di-
 cat 4, 1, 30. *v. not.* imagines
 nocturnae 3, 4, 56.

imber decidit multa aqua 1, 2, 52.
 verberet te 1, 2, 7. *ad ianua.*

imbres invante somnos sequi 1,
 1, 48. imbres nullos possola
 terra 1, 7, 25.

imitantia lucos sacros in domibus
 memora 4, 1, 30. imitari gaudia
 falsa 3, 6, 35.

immatura ossa 2, 6, 29.

immensi campi 2, 3, 41. immensus
 aer 4, 1, 19.

inmerito iuveni parce nocere dea
 3, 5, 6. inmeritum praetinuissile
 frustra 3, 4, 14. *adverbii loco.*

imminet 1, 10, 34. *mors.*

inmites venti 1, 1, 45. inamitis
 ars 1, 3, 48. *figendi enses.*
 dominus 3, 4, 74. *amor saevus.*
 mors 1, 3, 55.

innixta series iuvenum teneris
 puellis 1, 3, 63.

impedit vitta crines et stola longa
 pedes 1, 6, 67. *primo loco, co-
 libet, cagat.*

im-

impellere pollice chordas 2, 5, 3.
imperio Iovis fulmina missa 1, 2, 8.
imperitat cui trifidi fronte Cupido
 2, 3, 34.
ad imperium dominae 2, 3, 79.
sub imperium ite Lares 2, 4, 54.
v. not.
impetus gravis hastae 4, 1, 98.
Scyllae 4, 1, 71.
impexa feros pro crinibus angues
Tisiphone 1, 3, 69. *v. not.*
impia lingua 1, 2, 80. 3, 4, 16.
quae violavit numina. mens 3, 4,
 59. *periuria. turba* 1, 3, 70. *in-*
ferni. impia convivia 4, 1, 144.
mactatis hominibus. facta ingra-
ti viri 3, 6, 42. *de periurio, per-*
fidia. ora 3, 5, 14. *verba dicta*
in sanctos deos 1, 3, 52.
impleisse caelum votis 3, 3, 1.
implicuisse comas fertis 3, 6, 64.
imposuisse manum lanificam pen-
sis 2, 1, 10. *imposuit coronam*
laribus 2, 1, 60.
impresso dente mutua Venus facit
livorem 1, 6, 14.
imprudens si quis adspexerit 1,
 2, 37.
imus fluctus 4, 1, 74.
inaequatum onus 4, 1, 43.
inania 4, 1, 30. *aër.*
inaurato cornu taurus 4, 1, 15.
incedat donis conspicienda meis
 2, 3, 52.
incendia mihi lucent Rutulis ca-
stris 2, 5, 47. *tua* 2, 4, 41. *re-*
rum tuarum.
inceptae chartae 4, 1, 211. *incepto*
liq. ute 4, 1, 155.
in erto pede somnia 2, 1, 90.
infectus seror adille sedes deorum
 1, 2, 82.
incidat diripienda in feras 4, 3, 22.
incinctae nigra veste 3, 2, 18.
cinctae.
incipie insistere magnis rebus 4, 1,
 136. *incipiam tamen* 4, 1, 3.
incola Aetnaeae rupis Neptunius
 4, 1, 56.
incolutis sic veteris sedes avi 1,
 10, 8.
incomita longos capillos 3, 2, 11.
inconstantia vulgi 4, 1, 45.
increpuisse boves stimulo 1, 1, 86.

inculta humus 1, 2, 74. *incultis*
Laefrygones 4, 1, 59. *feri. ge-*
des 1, 7, 36. *v. not. incultum*
os 1, 8, 15.
indagiae claudere colles densos 4,
 3, 7.
index sub quasque imagines quid
dicat 4, 1, 30. *titulus.*
Indi felices 2, 2, 15. *India quos*
torret 2, 3, 55.
indicoet ut nomen littera facta
meum 3, 1, 12.
indigetem deum 2, 5, 44.
indocto arcu se exercuit 2, 1, 69.
indomita aequora 2, 5, 80. *indo-*
mitae equae 2, 1, 68. *indomiti*
greges 2, 4, 57. *equarum. indo-*
mitis molliâ corda dedit 3, 6, 16.
feris, trucibus. indomitum mare
 2, 3, 45.
ut inducar 1, 6, 1. *v. not. inducat*
dum rugas senectus 2, 2, 20.
indue sepositam vestem 2, 5, 7.
v. not.
indueras vestem Tyrio subamine
fulgentem 4, 1, 122.
Indus niger proximus Eois equis
 4, 2, 20. *h. orienti soli. cf. not.*
male inepta ne cadam 4, 10, 2.
v. not. ineptus amor 1, 4, 24.
qui inania molitur.
inert nulla fides 3, 6, 49. *n. di-*
cti puellae.
inermis Amor 2, 5, 106.
inerrret versus noster summo in
ore 4, 1, 202.
iners aetas 1, 1, 71. *senecta. vita*
 1, 1, 5. *iners legnisque vocer*
 1, 1, 58.
inertia quos non tardat 1, 2, 23.
inelle pectore tuo tantum crimen
 3, 4, 84. *inest soribus clavis* 1,
 6, 34.
inexpertars 2, 1, 56. *nova. v. not.*
terra 1, 7, 31.
infamis ut esset Amor 2, 4, 38.
intelix amor 1, 2, 4. *lapis* 1, 4, 60.
qui cineri gravis est.
infernae catervae 1, 2, 49. *inferni*
lares 2, 6, 40. *infernum regnum*
Platonis 4, 1, 67.
inficiat dum comas senectus 2, 2,
 20. *inficit quo. som. ignis* 2, 3,
 56. *inficitur genas, ore ruben-*
te, virgo 3, 4, 52.

- infecit cana senecta caput 1, 8, 43.
 pocula mortiferis succis 3, 5, 9.
misuit.
 infidi foci 4, 5, 12. *in infidi homi-*
nis aedibus. infidis quam sit acer-
 ba Venus monet 1, 6, 84.
 infirma senecta 1, 4, 31. infirmas
 vires 4, 1, 2.
 inflectere voces cantu 1, 7, 37.
 inforinis color 4, 4, 6. *lucidus.*
 ingenio nostro non haec patientia
 3, 2, 6.
 ingeret ardenti grandia ligna focis
 2, 1, 22. iuvenis maledicta puel-
 lae 2, 5, 101. ingerit apis flores
 alveo 2, 1, 49. Iuper Titan or-
 tus 4, 1, 157.
 ignava aqua 3, 4, 38: *v. not.*
 ingrati viri 3, 6, 42. *Thesei, h.*
perfidi.
 ingreditur tua templa sacerdos no-
 vus, Phoebe 2, 5, 1.
 ingressus iter 1, 3, 19.
 ab inguine equae quod stillat, hip-
 pomanes 2, 4, 58. inguinibus
 nudis currat 1, 5, 55.
 inimica nobis puella 3, 5, 55.
 iniusta nec tu sis, Venus 4, 5, 13.
 iniusta lege saevit Venus 1, 5,
 58. iniustos notat Venus 4, 13,
 24.
 innixa domus Phrygiis columnis
 3, 3, 13.
 innoxia vesco laurus 2, 5, 63.
v. not.
 innumera ovis 2, 3, 42. innumeri
 iuveni 1, 1, 21.
 inoffensum pedem referre 1, 7, 62.
 inops ducit flamina torta manu 1,
 6, 78.
 inornatum caput 2, 3, 25.
 insana mens 2, 6, 18. 3, 5, 13.
 insani venti 2, 4, 19.
 inscribam nomen ut nostrum tan-
 tis in actis 4, 1, 38. *verewigen.*
 inserere rixas 1, 1, 74. *movere.*
v. not.
 insidere equo 1, 2, 70.
 insidias composuisse 1, 6, 4. *h.*
struxisse. non timuisse decet 1, 2,
 28. insidiis claudere valles 1, 4,
 49. *indugine.*
 insignia suspensa sanis 2, 4, 23.
 donaria. insignis coma 1, 3, 66.
 iniguia clara domo 3, 3, 4.
 insignis in turba Pharia 1, 3,
 32.
 insistere magnis rebus 4, 1, 135.
 suscipere res magnas.
 insita pomus 2, 1, 43. *gypsoprost.*
 insomnia extrema nocte pessima 3,
 4, 1. nec sunt vera 3, 4, 1.
 insperanti tibi venit puella 1, 9, 13.
 instabat cui tua canis 1, 6, 37.
 instant maiora peractis 4, 1, 118.
 instabiles rates 1, 9, 10. *instabilis*
libra 4, 1, 44.
 insuetae operi manus 1, 4, 48.
 intacta columba 1, 7, 17.
 intenta aure 4, 1, 132.
 interii tum miser 1, 9, 45.
 interiecio sole 4, 1, 150. *v. not.*
 interpolita veste 1, 9, 56.
 interrupto gurgite 4, 1, 75.
 intexere chartis facta tua 4, 1, 5.
 intonsa coma 4, 4, 2. intonsae co-
 mae 2, 3, 12. intonsi avi 2, 1,
 34. capilli 2, 5, 121. Cilices 1,
 7, 16. *inculti, horridi.* crimes 3,
 4, 27. intonsus crinis 1, 4, 38.
 intortum verber 1, 9, 22.
 intra 2, 3, 35. *adv.*
 intrare furtim latebras ferarum 4,
 3, 9.
 invalidi pedes 1, 9, 16.
 inveniet Venus succumbere puero
 1, 8, 35. *parabit locum. v. not.*
 invictus Britannus Romano Marte
 4, 1, 149.
 invidia est in illis 3, 3, 20. *invi-*
diae obnoxia sunt. invidia nil
 opus est 4, 13, 7.
 invisus natalis 4, 8, 1.
 invito Amore 1, 3, 21. invitos fa-
 cta tegenda loqui iussit ipse
 deus 1, 9, 28.
 inulta spargit deum sanguine 1, 6,
 48. *v. Obff.* inulta uxor rideat
 assiduis dolis 1, 9, 54. *h. impare*
rideat furtis.
 involvat lutea membrana nivem
 libellum 3, 1, 9.
 Io menses et bona vina date 1, 1,
 24. remove facies puella 2, 4, 6.
 triumphe 2, 5, 118.
 iocosa turba 2, 1, 85. incosa vina
 3, 6, 20.
 iocum tristi fingere mente 5, 6, 34.
 in iocum vanum ficta fabula 3,
 4, 68.

- love sub domino 1, 3, 49. Iovi magna gratia 1, 4, 23. Pluvio 1, 7, 26. victori 2, 5, 10. Iovis atque Latonae filius 3, 4, 72. Iovis imperto fulmina missa 1, 2, 28. Iovis in arce 2, 5, 26. *Capitolio*. ipsae quercus dabant mella 1, 3, 45. *sponte sua, ai dō-
as autat*. ipse redit pes 2, 6, 14. *sponte*.
 ira non fuit, non bella 1, 3, 47. *h. bella irae plena, quae cum ira et furore geruntur, sive simpl. non furor bellius fuit*. ira iudicis seu fit placanda 4, 1, 46. laesi dei 3, 6, 26. *Bacchi*. iras aurea vincit anus 1, 6, 58.
 irata anguis 1, 8, 20. iratae ad limina puellae 2, 1, 74. irato quoi tenera flere puella potest 1, 10, 64. inter iratum lentus utrumque sedet Amor 1, 10, 58. iratus nimium nimiumque severis *Bacchus* 3, 6, 21.
 ire ad latus cum telis 2, 6, 4. ire dies tibi non ligit securos *puella* 3, 4, 53. ire neu neget comes 1, 4, 41. ire rate Lethea 3, 3, 10. ire per undas 1, 3, 1. 4, 1, 193. puppi 1, 4, 45.
 irrigat quos unda gelida Artacie 4, 1, 60. *qui ad fontem eum accolunt*.
 irriguae aquae 2, 1, 44.
 irrita turba 2, 3, 22. irrita periuria Veneris serunt 1, 4, 22. periuria amantium ferre iubet ventos Iupiter 3, 6, 56. irrita, quae votis facta velit *maledicta* 2, 5, 102. somnia ferre iubet *Notos deus* 3, 4, 54.
 Ihs 1, 5, 25.
 Ihsus. Ihs. v. Hirsus.
 ite reditque lena 2, 6, 46. ite procul cura labores 3, 6, 7. insomnia 3, 4, 3. Musae 2, 4, 15. 20. signa tubaeque 1, 8, 20. verba seria 3, 6, 52. ite sub imperium sub titulumque lares 2, 4, 54.
 iter anguis iratae detinet cantus 1, 8, 20. fulminis 1, 2, 46. ingressus 1, 3, 19. iter pedibus praetentat 2, 1, 77.
 Ithaca 4, 1, 48.
 iucunda paupertas 2, 3, 23. uva 2, 3, 63. iucundi saporis 1, 7, 35. iucundior cunctis hospes *Baccho*, *Icarus* 4, 1, 9.
 iudicis ira seu fit placanda 4, 1, 46.
 sub iuga colla dabit paulatim 1, 4, 16. sub iuga curva duxit boves *Pax* 1, 10, 46. iuga taurus non subiit illo tempore 1, 3, 41.
 iugera multa culti soli 1, 1, 2. multa 3, 3, 5. per iugera novem terrae porrectus *Tityos* 1, 3, 75. iugere multo 2, 3, 42.
 iugis solvite vincla 2, 1, 7. *v. not.*
 iugis validis mille portatur lapis 2, 3, 44. iugo submittere colla 4, 1, 170.
 iuuci vinum leve 2, 3, 15.
 iungere amores 1, 1, 69. *v. not.*
 boves 1, 2, 71. 72. pallentes equos *Solis* 2, 5, 76. Venerem cum seris 1, 9, 76. iungit equos *Nox* 2, 1, 87. iungitur cera usque minor calamus 2, 5, 32.
 Iuno natalis 4, 6, 1. per lunonem suam 3, 6, 48. *v. not.* lunonem tentare *Ixionis ausi etc.* 1, 3, 75. *Iunonis sancta numina* 4, 15, 15.
 Iupiter assignat tibi *Laurentes* agros 2, 5, 41. ridet amantium periuria 3, 6, 49. Iupiter ipse vectus curru 4, 1, 130.
 iurabas mihi non vendere velle fidem 1, 9, 51. iurabit et se mente fuisse mala 2, 5, 104. iurare nec time 1, 4, 21. etsi iuravit per suos ocellos, *Iunonemque suam perque suam Venerem* 3, 6, 47. 48. iurasset cupide quidquid ineptus amor 1, 4, 21. iurat teque *Iuis carum magis esse medullis* 3, 1, 25. iuravi quoties, rediturum ad limina numquam? cum bene iuravi, pes tamen ipse redit 2, 6, 13. 14. iuro haec tibi sancta tuae *Iunonis numina* 4, 13, 15.
 iure dives sit 1, 1, 49.
 iurgia insanae linguae 3, 5, 13. iusta libra 4, 1, 41. iudit pedes 2, 5, 112. iustus amor 1, 4, 10.
 iuvante imbre somnos sequi 1, 1, 48. *invitante*. iuvat audire ventos
 29 *

tos cubantem 1, 1, 45. quid iuvat esse in laxa toga? 2, 3, 78. intrare furtim latebras ferarum? 4, 3, 9. iuvat inferuisse rixas 1, 1, 74. in tota me nihil esse domo 1, 5, 30. ipse dolor 2, 5, 110. *ut illa: iuvat hoc, quod uror.* peccasse 4, 7, 9. nec iuvent me regna nec opes 3, 3, 29. non iuvent hanc lapis gemmaeque 1, 8, 39. iuvet tua tumiae poena 1, 9, 81.
iuvent si quicquam tota commisi fulta 4, 12, 3.
iuvenci innumeri 1, 1, 21. *nivei* 3, 4, 67.
iuvenem iam ego vidi 1, 4, 53. *v. not.* iuvenem lassare furtivo usu 1, 9, 55. iuvenes celebrare multo sermone 1, 6, 17. *v. not.* iuvenes laeti 2, 4, 41. iuveni cui-dam vult bella videri 1, 9, 71. iuveni detraxit opes 2, 1, 73. *Amor.* immerito parce nocere 3, 5, 6. *Persephone.* parte meo, aper 4, 3, 1. iuvenis auro carior 1, 8, 31. circumterit hunc turba arta 1, 2, 95. limina tentat 1, 2, 17. maritus 3, 4, 31. potus 2, 5, 101. redimitus tempora lauris 3, 4, 23. iuvenum amores miseri 1, 2, 89. catervae 1, 6, 81. series immixta puellis 1, 3, 63. turba 1, 4, 80.
iuventas aeterna 1, 4, 37. *iuventas* — amor sero revocatur 1, 8, 41.
Ixionis versantur membra etc. 1, 3, 73.

K.

Kalendae festae Martis Romani 3, 1, 1. *v. not. cf.* 4, 2, 1, 21.

L.

Labentur opes 1, 6, 53. *dilabentur.* labitur aetas non tardo pede 1, 8, 48.
labor addidus 1, 1, 3. *femineus* 2, 1, 63. hic non laedit 1, 2, 31. *aeramna, molestia.* labor illius sit, tua dum facultas maior 4, 1, 81. magnus 1, 7, 39. labor noster non peragit languida otia 4, 1, 181. *h. meu calamitas non*

contraxit mihi omnis laboris taedium. parvus 4, 1, 16. labores duri 1, 4, 47. ite procul 3, 6, 7. validi 3, 4, 65.
lacerti candentes 1, 8, 33. *teneri.* lacertos suos caedit violenta 1, 6, 47. vinciat auro 1, 9, 69.
lacrimare desistas 1, 8, 67.
lacrimae nostri memores 3, 2, 25. tristes 1, 1, 62. lacrimas dolentis ridere 1, 8, 73. lacrimas moville 1, 10, 63. tepentes fuisse 2, 5, 77. in lacrimas verterat merum dolor 1, 5, 58. lacrimis foedare oculos 2, 6, 43. inadem facta meis fersa 2, 6, 32. lacrimis omnia plena madent 1, 8, 54. lacrimis uti 4, 4, 17.
lacte adspersas iubet pedem referre 1, 2, 48. *v. evocatas animas.* lacte madens Pan 2, 5, 27. lacte niveo 3, 2, 20. lacte spargere Palen 1, 1, 36. lactis nivei pocula mixta mero 3, 5, 34. lactis ubera 1, 3, 46.
lacu pleno mausa 1, 1, 10. *lacus musti expressi receptaculum.* lacus devoti 2, 3, 64. magni 2, 5, 86. lacus Ciminis 3, 5, 24. pro palude. inferni 2, 6, 40. oblicuri 1, 10, 38. *inferni.* Pierii 3, 1, 16. *fontes. v. not.*
ne laede nunes meos 1, 1, 67. *nimio luctu.* laedere manus teneras 4, 3, 8. *secare.* numina 1, 9, 6. *n. perisurio.* laederet quod teneras pustula rupta manus 2, 3, 11. non laedit deus amantes 4, 4, 15. labor hic 1, 2, 31. laesere cani cupillos nigros 3, 5, 15. *h. immutarunt, sed in deterius.* laesi dei ira 3, 6, 26. *n. perisurio.* laesi non ego te prudens 1, 6, 29. laelit deos impia lingua 3, 4, 16. laelit Veneris numina Danaï proles 1, 3, 79. *v. not.*
laesurus amores si fueras 1, 9, 1. *perfidia tua.*
Laelirygones inculti 4, 1, 59. *Formias Campaniae incolabant.* laeta convivium 2, 3, 47. vestigia 4, 1, 13. laeti agri 2, 3, 3. iuvenes 2, 4, 41. laetior eluxit ignis 4, 1, 134. laetissima tibi se comit 4, 6,

4, 6, 3. laetus iam eris; *Phoebe*
4, 4, 23. laetus rides mala no-
stra 1, 2, 89. laetus uterque 4,
4, 24.
laeva pars 3, 4, 38. seu laeva seu
dextra venit tueri parma 4, 1,
95.
lampadas geminas accendit ex il-
lius oculis Amor 4, 2, 6. *faces*.
lana tipeta Sidonio murice 3, 3,
18.
languent ter quinos mea membra
dies 3, 5, 27. *aegrotant*. languen-
tis lumina quies preflit 3, 4, 22.
languere puellam nuntiat 2, 6,
49. cf. 4, 4, 13. *unpasa feyn*.
languida otia 4, 1, 181. languida
uxor 1, 9, 56.
lanifica manus 2, 1, 10.
lapis est ferrumque 1, 10, 59. la-
pis esse in gelidis montibus mal-
lem 2, 4, 8. lapis non fixus in
agris, qui regeret certis finibus
arva 1, 3, 43. non lapis hanc
gerunaeque iuvent 1, 8, 39.
uniones, margaritae. lapis his
scriptus stet super ossa votis 1,
3, 54. lapis externus 2, 3, 43.
infelix 1, 4, 60. multus deplue-
ret in terram 2, 5, 72. vetus in
trivio habet sarta 1, 1, 12.
laquei 1, 9, 46. *doli, fraudes*. la-
queo volucres captat spes 2, 6,
23.
Lar antiquus 1, 3, 34. 1, 7, 58.
lares antiqui 2, 1, 60. custodes
agri 1, 1, 19. errantes 2, 5, 41.
Penates Troiani. patrii 1, 10, 15.
rapui 2, 5, 20. Lares depellite
tela 1, 10, 25. ite sub imperium
sub titulumque 2, 4, 54. *v. not.*
largita sunt muta silentia votis
tuis 4, 1, 129.
largi salutis 3, 1, 21.
lasciva foror 1, 9, 59. lascivo cho-
ro fidera 2, 1, 88. *v. not.* lasciv-
us Amor 1, 10, 57. *malignus*.
cum lassaverit iuvenem furtivo usu
1, 9, 45.
latae terrae 4, 1, 138.
latebras ferarum furtim intrare 4,
3, 9.
latere in nostro haesura tela 1, 10,
14. latere in tenero fixus erit

pauper. 1, 5, 62. adplauso 2, 1,
66. *in textura*.
Latona 2, 3, 23. Latonae filius 3,
4, 72. Latonia Luna 3, 4, 29.
ad latus ire cum telis 2, 6, 4. *ut*
accula. latus nudum dabis 1, 4,
52. latus praefixa veru 1, 6, 49.
v. not. tenerum 1, 5, 62.
lavari pure 1, 3, 25. laverat arane
coeruleo rotas Nox 3, 4, 18.
laudanda dea 3, 5, 8. *Bona Dea*.
v. Obff. laudandus quam potius
hic est 1, 10, 39.
laudant ferrea saecula non Vene-
renu, sed praedam 2, 3, 35.
laudari non ego curo 1, 1, 57. *lau-*
dem consequi.
laudis certamen 4, 1, 88. *v. Obff.*
laudis praeconium 4, 1, 117.
laudes dubiae 4, 1, 106. laudes
canere 1, 9, 47. componere 4,
1, 35. concinnisse Iovi 2, 5, 10.
laudes meritorum 4, 1, 3. laudes
quanquam tibi supererant gen-
tis antiquae 4, 1, 28. ad laudes
meas flectere verba, precor 2,
5, 4. *v. Obff.*
Lavini murus 2, 5, 49. *v. not.*
laurea succensa crepitet bene 2, 5,
81.
Laurens castrum 2, 5, 49. *v. not.*
Laurentes agri 2, 5, 41.
lauri victrices 1, 7, 7. lauro trium-
phali devinctus tempora 2, 5, 5.
agressi devinctus 2, 5, 117. lau-
rus, 10, bona signa dedit 2, 5,
83. casta 3, 4, 23. laurus sacras
vescar 2, 5, 63.
laus magna tibi tribuetur 4, 4, 21.
laxa toga 1, 6, 40. 2, 3, 78. la-
xus finis 1, 6, 18.
leaeana saeva 3, 4, 90. leaenae ful-
vae 3, 6, 15.
lecto arfuro positus 1, 1, 61. *de*
mortuo. lecto molli descendere
furtim 1, 2, 19. lecto requiesce-
re si licet 1, 1, 43. lecto tuo sint
externa vestigia 1, 9, 57. lectum
tuum nobis subducet nulla fe-
mina 4, 13, 1. *usum amoris*. le-
ctus furtivus 1, 5, 7. pro *Ve-*
nera furtiva.
legant quae ossa perussa in sinu
moestis 1, 3, 6. legant ossa 3,
2, 18.

legit

legit poma non notis ab arboribus 1, 7, 32. legit quicumque virides Zmaragdos 2, 4, 27. legitur quae Erythraeo in littore concha 3, 3, 17.

lege Diauae 4, 3, 19. *more*. illius colendus amor 2, 4, 52. *conditionibus*. iniusta 1, 5, 58. *modo*. sua 3, 3, 22. *arbitrio suo*. leges durae 1, 6, 69. *fatorum* 3, 4, 47.

lena 1, 9, 25. 2, 6, 53. callida 1, 5, 48. nocet nobis 2, 6, 44. necat miserum 2, 6, 45.

Lenaeus pater 3, 6, 38. *Bacchus*. lenia verba mihi sono 1, 8, 2. *lenes fusurri*. lenis spiritus 1, 8, 57.

lenta sis mihi, veto. 2, 6, 36. *difficilis, aspera*. lenta manus 2, 5, 30. *v. not.* vitis 4, 1, 171. lentae militiae 1, 3, 82. leute minister 3, 6, 57. lento pectore 4, 11, 6. *ut nil moveare*. lentum pilum 4, 1, 90. lentus amor 2, 4, 81. lentus Amor inter utrumque iratum sedet 1, 10, 58. lentus piscis negligit hibernas minas adesse 2, 3, 45.

leones parere homini docuit longa aetas 1, 4, 17.

Lethea ratis 3, 3, 10. 3, 5, 24. Letheae aquae 1, 3, 80.

leti multa reperta via 1, 3, 50. leto iam mala finissem 2, 6, 19.

leva vincla mea 4, 5, 14. levant fessa corpora quicumque sopores et cantus 4, 4, 10. non levantur mentes hominum curaque opibus 3, 3, 21.

leve vinum iunci 2, 3, 15. leves umbrae 4, 1, 68.

levia ora 1, 8, 31. levis amor 1, 7, 44. apis 2, 1, 49. aqua 2, 6, 8. cilia 1, 7, 48. currus 4, 1, 150. dextra 1, 4, 51. *quae non graves ictus impertit*. Fors 1, 5, 70. ratis 1, 4, 46. stipula 2, 5, 89. Venus 1, 1, 73. umbra 2, 5, 96. levis sit illa 1, 6, 56. *vaticinium eius sit vanum*. levis sit illa exemplo tuo 1, 9, 40. levis sit terra super olla securae 2, 4, 50.

liba dulcia Mopsopio melle 1, 7, 54. liba ferre 1, 10, 23. libo satur sit *Genius* 2, 2, 8. libo ter tibi sit, ter, dea casta, mero 4, 6, 14.

libatum pomum ponitur deo agricolae 1, 1, 14. libaverat seu quis urvam, hic placatus erat 1, 10, 21.

libellus cultus 3, 1, 17. nivetus 3, 1, 9.

libens cape dona Geni 4, 5, 9. Liber candide 3, 6, 1. Bacche 3, 6, 19.

libera colla 4, 1, 117. verba 1, 9, 26. *v. not.*

libertas paterna 2, 4, 2.

libeat ne dicere quicquam magnificum posthac 1, 5, 5. libebat quodcumque tentare tuo puero, cedas 1, 4, 39. cum libet 1, 2, 49. 50.

libra iusta cum premitur pari pondere 4, 1, 41. natat instabilis alterno depressior orbe 4, 1, 44.

liceat caput candescere canis 1, 10, 43. liceat dum te teneris retinere lacertis 1, 7, 73. licebit dum rapias cara oscula 1, 4, 53. licere aequum est 1, 9, 5. dum licet, utere 1, 5, 76.

licia firma adnectit telis auris 1, 6, 79.

ligati crimes 2, 6, 67.

Liger, Caruati flavi caerula lymphas 1, 7, 12.

ligna grandia 2, 1, 22.

lignea Pales 2, 5, 28. ligneus deus 1, 10, 20.

lilia alba 3, 4, 33.

limina nova tentare 1, 2, 17. *ad* limina nunquam rediturum iuravi 2, 8, 13. a limine duro agnosco voces dominae 2, 6, 47. *in limine*. e limine marmorei tecti prodire 3, 3, 3. in limine non frustra perstat sedulus 1, 5, 71. liminibus sacratis dara oscula 1, 2, 84. liminis custos, canis 2, 4, 32.

limitibus de nostris pellite mala 2, 1, 17.

lingua garrula 4, 13, 20. impia 1, 2, 80. infana 3, 5, 13. fordidam 3, 6, 46. lingua save 2, 2, 2. lin-

linguae pugnantes 1, 8, 57.
linguae Theseae periuria 3, 6,
59. linguae tres 3, 4, 88. *Cerberi*.

lino tecta 1, 3, 30. *in cultu Isidis*.

linter exiguus irē solebat per vada pulsa aqua 2, 5, 34. linter nat tibi in liquida aqua 1, 5, 76. *v. not.* in lintribus plenis servabit uvae mihi 1, 5, 25. *v. not.*

liquida aqua 1, 5, 76. 1, 9, 50. liquidae aquae 1, 9, 12. undae 4, 1, 123. liquidum merum 3, 6, 62. liquidus aer 4, 1, 209.

liquit otia Anoris ferus 2, 6, 5. Olympum Iupiter 4, 1, 131.

liquor uvae 1, 7, 37. liquore incepto nulla perlabitur unda 4, 1, 155. *h. liquida ut cooperat currere*. liquore manus pias perfusae 3, 2, 16. liquorem ne trahat digito 1, 6, 19. liquores dulces 4, 1, 86. *fontis*. liquores pressos pedibus dedit uva 2, 1, 45.

littera facta 3, 1, 12. demonstret causam mortis 3, 2, 27.

littora Oceani Santonici 1, 7, 10. *v. not.* Sirenum 4, 1, 69. *v. not.* littore de rubro 4, 2, 19. *maris rubri*. Erythraeo 3, 3, 17.

livor, quem Venus facit dente 1, 6, 13.

loca signata funda tangere 4, 1, 97. sola 4, 13, 12. locum claudere ducto vallo 4, 1, 85. locum esse vult blanditiis Venus 1, 4, 71.

longa aetas 4, 1, 210. cervix 3, 4, 27. dies 1, 4, 17. longa freta, *longinqua*, 1, 4, 22. flamma 1, 3, 86. longa stola 1, 6, 68. via 1, 1, 26. 1, 4, 21. 2, 5, 62. 2, 6, 3. vita 3, 3, 7. 4, 1, 206. longae comae 2, 5, 8. longae noctes 3, 6, 53. viae 1, 3, 36. 1, 9, 16. longi capilli 1, 3, 91. 3, 2, 11. dies 3, 6, 54.

longe nunc mihi gloria fortis abest 1, 5, 2.

longior aetas ne neget 4, 1, 11. *remotior posteritas*.

loquaces oculi 2, 6, 45. nutus 1, 2, 21. loquax quicumque fuerit 1, 2, 41.

loquebar bene me ferre discidium 1, 5, 21. loquentem me flevisse nunc pudet 1, 9, 29. loqui facta nefanda 2, 6, 18. facta tegenda 1, 9, 28. magna 2, 6, 11. nota 2, 3, 59. loquuti erant digiti cum voce 3, 4, 41.

Lotos 4, 1, 55.

lubrica terra 2, 3, 48. lubrica exta 2, 5, 14.

luce festa 2, 1, 29. sacra 2, 1, 5. *die festo*.

o lucem niveam 3, 5, 25. *fau-
stum diem*. lucis praemen-
tempora 3, 3, 9. *vitalis*.

lucēs hibernae 4, 1, 160.

lucerna posita 1, 3, 85.

luceat focus meus exiguo igne 1, 1, 6. lucent incendia Rutulis castris 2, 5, 47. lucere sidera caelo 1, 9, 36.

luci sacri 3, 3, 15.

lucida concha 2, 4, 30. ovis 2, 1, 62. lucida figura 1, 4, 20. *figura*.

Luciferi rota orta provocat diem 1, 9, 62. Luciferum nitentem 1, 3, 93.

Lucina 3, 4, 13.

lucō vehit rusticus etc. 1, 10, 51. *v. not.* lucos praecinuisse fugam 2, 5, 74.

lucra petere 1, 9, 7. 9.

luctus acerbi dominae ne renoventur 2, 6, 41. luctus non sunt tibi Osiri 1, 7, 43.

ludere in sinu dominae 1, 5, 26. levi dextra 1, 4, 51. amantes 1, 8, 71. custodes 1, 6, 9. *fallere, laetare*. ludit series juvenum 1, 3, 63. *machit sich* *luffig*. cf. 2, 1, 24. 2, 1, 87. ludunt somnia 3, 4, 7.

ludis conclebra Genium 1, 7, 49. lugeat qui nullus erit 2, 4, 43.

luit poenas impia lingua 1, 2, 80. lumen tu mihi nocte atra 4, 13, 12. lumina sessa fletu tument

1, 8, 68. lumina fulgente face praesferre 1, 2, 36. *pro facem*. lumina lauguentis sera quies prelit 3, 4, 22. lumina nocte tuli

vili 1, 9, 42. *facem.* lumina
 sicca referre domum de funere
 1, 1, 65. victa 1, 2, 2. *sopore.*
 victa Baccho 4, 1, 57. lumine
 defectus sol 2, 5, 75. lumini-
 bus parcie 1, 2, 33. *oculis.*
 Luna Latonia 3, 4, 29. Luna re-
 currat versis equis 2, 4, 18. Lu-
 num deducere e curru cantus
 tentat 1, 8, 21.
 lupi celeres 2, 1, 20. saevi 1, 5,
 34.
 lussit qui iuvenum miseros ano-
 res 1, 2, 89.
 lustrabat innumeros iuencos cae-
 la vitula 1, 1, 21. lustrampus fru-
 ges et agros 2, 1, 1. lustrare
 pastorem meum quotannis soles
 1, 1, 35. lustravi ter circum
 sulphure puro 1, 5, 12. lustra-
 vit me taedis 1, 2, 61.
 lutea membrana 3, 1, 9. palla 1,
 7, 46.
 luto corpora tingit amor 1, 8, 52.
pallore. v. not. lutum facile 1,
 1, 40.
 lux mea 4, 3, 15. 4, 12, 1. *mi*
ocule, mi amor.
 luxuria ut mea Nemesis fluat 2,
 5, 51.
 Lyaeus annosus 3, 2, 19.
 Lydia regna 4, 1, 199. Lydium
 amnis aurifer 3, 3, 29. *Pa-*
ctolus.
 Lygdamus 3, 2, 29.
 lympa coerulea 1, 7, 12. Mar-
 cia 3, 6, 58. *v. not.* regia Choa-
 spes 4, 1, 140. sobria 2, 1, 46.
 lymphae sacrae 3, 5, 3. lym-
 phae Tuscae numina 3, 5, 29.
 lyra garrula, fulgens testudine et
 auro 3, 4, 38. telludinea 4, 2,
 22.

M.

Macer 2, 6, 1. *v. not.*
 macies ne occupet artus pallentes
 4, 4, 5.
 mactant pocula generoso Baccho
 2, 6, 5. *repleantur.*
 madens lacte Pan 2, 5, 27. madent
 omnia plena lacrimis 1, 8, 54.
 omnia tempora tristi felle 2, 4,
 12. *v. not.* madere 2, 1, 29.
obrium esse. mero 2, 2, 8.

madefacta fersa meis lacrimis 2, 6,
 32. vellera his fuccis caris 4, 2,
 16. *h. tincta, imbuta.* mades-
 ctus tempora Syrio nardo 3, 6,
 83. *delibutus.*
 madidus Baccho pastor 2, 5, 87.
 magica auxilia 1, 8, 24. *magici*
Dii 1, 2, 62. *v. not.* magicum
 carmen 1, 5, 11. ministerium 1,
 2, 42. magicus nodus 1, 8, 5.
 stridor 1, 2, 49.
 magister gregis 2, 5, 35.
 magistris his vita desuevit glando
 pellere famem 2, 1, 37.
 magistrum me celebrate 1, 4, 75.
 magisteria mea vana 1, 4, 84.
 magna dea 1, 6, 50. *Bellona.* glo-
 ria 1, 6, 3. 2, 1, 34. gratia 1, 4,
 23. hostia 1, 1, 22. laus 4, 4, 21.
 proles Deum 4, 1, 68. *heros.* sa-
 cerdos 1, 6, 43. *Bellonae.* Venus
 1, 2, 81. urbs 1, 7, 61. 2, 5, 56.
Roma. magna tibi quae est sola
 ante alios deos, Iuno 4, 13, 16.
 magna voce 2, 5, 118. magna
 loquor 2, 6, 11. magna numina
 irati Bacchi 3, 6, 22. volumina
 4, 1, 34. magnae menses 3, 3, 6.
 opes regum 1, 8, 34. magne Geni
 4, 5, 9. Mars 4, 2, 1. magni Dii
 3, 4, 16. lacus 2, 5, 86. magni
 mundi opus 4, 1, 18. Gylippi
 fama 4, 1, 199. *v. not.* magnis
 opibus niteret domus 4, 1, 183.
 magnis rebus accingere se 4, 1,
 179. *n. canendis.* magnis rebus
 insistere 4, 1, 135. magnum de-
 cus 4, 1, 49. foetus 2, 6, 22.
 malum 2, 6, 52. magnus Garumna
 1, 7, 11. *v. not.* labor 1, 7, 39.
 magnus in utroque orbe dicens
 4, 1, 176.
 magnifico mihi magna loquuto 2,
 6, 11. magnificentum quotoquam li-
 beat ne dicere 1, 5, 6.
 maior sacundia 4, 1, 81. laus 4, 1,
 40. maiora peractis instant 4, 1,
 118. maiora quisquis gerit te
 castrisve sorore? 4, 1, 39. ma-
 iores quam tibi, maius decus
 ipse futuris 4, 1, 32. maiorum
 fama non tua est contenta glo-
 ria 4, 1, 29.
 mala caudida 3, 4, 34. *poma.*
 mala

- mala manus** 3, 5, 20. **noxia.** mala mente fuisse 2, 5, 104. mala iurgia 2, 1, 30. signa 2, 5, 71. somnia 2, 6, 37. verba 1, 10, 57. **malae herbae** 1, 2, 53. **venenatae, noxiae.** male ferre pedes errantes 2, 1, 30. **vix.** male habet 1, 4, 76. **torquet.** inepta 4, 10, 2. **nimis.** sobrius 1, 10, 51. **parum.** malas haec fecere 2, 4, 51. **n. puellas, h. rapaces.**
- mala dicere** 1, 2, 11. **ferre** 1, 6, 82. **ferre** lento pectore 4, 11, 6. **finire** leto 2, 6, 19. multa subesse solent auro 1, 9, 18. **nostra** qui rides 1, 2, 89. **ad mala nostra** vertimus 1, 10, 5. **mala** pellere limitibus 2, 1, 18. **perpeti** 3, 2, 8. **malis multis** praeda est operata 2, 3, 36. **v. not.** **malum dare** 2, 5, 108. **nocere.** malum hoc peperit misero garula lingua 4, 13, 20. **magnum** 1, 6, 52.
- maledicta** haec aliis cadant 1, 6, 85. **ingeret** iuuenis potus puellae 2, 5, 101.
- manat unda** Etruscis fontibus 3, 5, 1. **v. not.**
- maneant vincula** semper 3, 2, 29. **coniugii.** manebo tuus usque 4, 13, 21. **manet** me haec 1, 6, 61. **expectat.** manet quisquis in urbe, ferreus est 2, 3, 2. **manet** te invictus Romano Marte Britannus 4, 1, 149. **manet** te poena 1, 8, 77. **manet** seu longa vita 4, 1, 206.
- manibus** fingere comas 1, 2, 91. **manibus** saevus 1, 10, 65.
- manu** deficiente te teneam moriens 1, 1, 60. **plena** est percipienda ianua 1, 5, 68. **prona** funde Falerna 3, 6, 6. **manu** pulsa aera 1, 3, 24. **manus** casta 4, 3, 19. **cava** 2, 4, 14. **Ciconum** 4, 1, 54. **docta** artificis 1, 8, 12. **facilis** 1, 1, 8. **lanifica** 2, 1, 10. **lenta** 3, 5, 30. **mala** 3, 5, 20. **plena** 1, 9, 52. **solers** 1, 7, 29. **tenera** 4, 6, 2. **tremula** 1, 6, 78. **manus avidae** 1, 3, 4. **mortis.** dementes 1, 10, 56. **doctae** 2, 1, 72. **infusetae** operi 1, 4, 48. **medicae** 4, 4, 4. **pieae** 3, 2, 16.
- puras** 2, 1, 14. **tenerae** 2, 3, 10, 4, 3, 8.
- Marathus** 1, 4, 81. 1, 8, 49. 1, 8, 71.
- Marcia** lymphas 3, 6, 58. **v. not.**
- mare** ignotum 3, 6, 40. **indomitum** 2, 3, 45. **rabidum** 1, 2, 42. 4, 1, 126. **rubrum** 2, 4, 30. **vastum** 2, 4, 10. **mare** nunc 1, 3, 50. **pericula in mari, ex navigatione.** mari bellare 1, 1, 53. **sequi** 1, 3, 56. **maris** aequor 1, 7, 19. **maris** Eoi qua unda rubet 2, 2, 16. **maris** extremae undae 4, 1, 53. **maris** furor 1, 1, 50. **maris** rupidae undae 4, 1, 193.
- maribus** non adenda sacra 1, 6, 22.
- marimorea** domus 3, 2, 22. **marimorem** solum 3, 3, 16. **tectum** 3, 3, 3.
- Maroneus** Bacchus 4, 1, 57. **v. not.**
- Mars** audax 4, 1, 98. **duplex** 4, 1, 103. **proelium.** **v. Obff.** **magne** 4, 2, 1. **Marte** favente 1, 10, 304. 4, 1, 149. **virtute.** vicino 4, 1, 137. **bello.** **Marti** placitura sacerdos Ilia 2, 5, 51. **Martia** castra 1, 2, 68. **classica** 1, 1, 4. **Martis** Romani Kalendae 3, 1, 1.
- mater** Tibulli 1, 3, 5. **mater** cara 3, 2, 13. **puellae.** Cadmea 3, 6, 24. **Agave.** longe ante alias omnes mitissima 3, 4, 93. **studiosa** 4, 6, 15. **tua** me movet 1, 6, 57. **matris** currum sequuntur sidera 2, 1, 88. **v. not.**
- matrona** dabit foetus 2, 5, 91.
- matura** dies 4, 1, 205. **praematura.** urva 1, 7, 35.
- maturi** partus 4, 1, 173. **fruges matura.** maturum tempus 1, 1, 7.
- imaturat** uvae annus 1, 4, 19.
- maxima** Baiarum unda 3, 5, 3. **v. Obff.** **cura** 4, 10, 6.
- Medea** 1, 2, 51. 2, 4, 55.
- mederi** posse picta tabula docet 1, 3, 27. **v. not.**
- media** nocte obrepere 1, 8, 59. **media** pars est subiecta calori Phoebi 4, 1, 158. **medio** foro detinere ancillam 1, 2, 94.
- medica

- medica ars** 2, 3, 14. **manus** 4, 4, 4.
medicande 3, 6, 3. *v. not.*
meditabar cautus avena 3, 4, 71.
meditantes iurgia mente infans
 3, 5, 13. *moventes.*
medullis suis caravi magis esse te
iurat 3, 1, 25.
mel dulce 2, 1, 50. **Mopsopium**
 1, 7, 54. **mella dabant quercus**
ipsae 1, 3, 45.
Melampus Amythaonius 4, 1, 120.
Meleteae chartae 4, 1, 200. *Ho-*
mericae. v. not.
meliora di serant 3, 4, 1. **in me-**
lius vertat somnia deus 3, 4,
 95.
membra candida 4, 4, 6. **frigida**
 1, 8, 30. **nescia** 1, 7, 38. **cor-**
pus indoctum. **noxia Ixionis ver-**
santur rota 1, 3, 74. **vilia** 1, 4,
 70. *ta aidoia. v. not.* **membra**
languent ter quinos dies 3, 5,
 28. *n. febr.* **referre toro solito**
 1, 1, 44. **e membris tenuem re-**
scindere vestem 1, 10, 61.
membrana lutea involvat nivem
libellum 3, 1, 9.
memento nec tu difficilis puero
tamen esse 1, 8, 27.
memini 1, 3, 26. *in inciso.* **memi-**
nille se neget 1, 2, 38. *se rem*
nosse. **meminisse haec vetat Ti-**
tium cquiux 1, 4, 74. **memi-**
nille te decet quae etc. 1, 2,
 13.
memor dolor 4, 1, 189.
memores mei 1, 3, 2. **memores**
vivite nostri 3, 5, 31. **memores**
nostri lacrimae 3, 2, 25.
memorable munus 2, 1, 57.
memorant te qualem 2, 5, 9. **me-**
morare non te deficient nostrae
Camenae 4, 1, 191.
Menophites bos 1, 7, 28.
mendaci ore risus non bene com-
ponitur 3, 6, 35. *h. falso, ficto.*
mendax somnus 3, 4, 12.
mens aegra 3, 4, 19. **impia** 3, 4,
 59. **mutabilis est illis** 3, 4, 63.
obnoxia turpi facto 3, 4, 15.
perdita 2, 6, 51. *v. not.* **mens**
inea tibi semper dedita servit
 1, 2, 97. **mens, ira, θυμός** 4,
 5, 7.

- mente attonita** 1, 9, 47. **fideli** 1,
 6, 75. **grata** 1, 9, 84. **infans** 2,
 6, 18. 3, 5, 13. **mala fuisse** 1,
 5, 104. **tacita** 4, 6, 16. **tristi** 3,
 6, 34. **mentes hominum non le-**
vantur opibus 3, 3, 21. **mentes**
pavidae 3, 4, 8.
mensa pauper 1, 1, 37. **secura** 3,
 6, 50. **in mensa pingere castra**
 1, 10, 32. **mensae in orbe no-**
tas ducere 1, 6, 20. **mensae no-**
stirae convivia 3, 6, 59. **mentis**
festas 2, 5, 100. **mentis factis**
convivia 4, 1, 144. **pro cibus**
feris, n. carnum humanarum.
menstrua tira 1, 3, 34. *quae per*
mensas singulos feruntur.
merenti nobis 3, 6, 55. **pro me-**
rentibus. *v. Odyss.* **merenti Ve-**
neri 1, 9, 81.
merge sub aequoribus prodigia 2,
 5, 80. *v. not.*
meritae laudes 4, 1, 3.
Mermessia 2, 5, 67.
mero castra pingere 1, 10, 32. **me-**
ro madeat Genius 2, 2, 8. **mero**
multo funde tempora 1, 7, 50.
mero somnum peperit 1, 6, 27.
ter mero, ter tibi sit libo 4, 6,
 14.
seu quid merui 2, 4, 5. **si merui**
 1, 2, 83. **meruit nihil ille miser**
 1, 10, 5.
merum annosum 3, 6, 58. **liqui-**
dum 3, 6, 62. **multum** 1, 9, 26.
omne 1, 5, 37. **securum** 2, 1,
 46. **merum fuaderet ut nato te-**
sta paterna 1, 10, 48.
merx externa 1, 3, 30. *peregrina.*
cf. 3, 2, 23.
Messala 1, 1, 53. 1, 3, 1. 1, 3,
 56. 1, 5, 32. 1, 7, 7. 2, 1,
 31. 33. 2, 5, 119. 4, 1, 1. 4,
 8, 5.
Messalinus 2, 5, 17. 115.
mellem leges eludat fallacibus her-
bis 2, 1, 19. **melles area sole**
calente teret 1, 5, 22. **melles et**
bona vna date 1, 1, 24. **melles**
foecundae 4, 1, 185. **frumenta**
copiosa. **melles quid uris acerba**
tuas 1, 2, 98. **melles magnas ut**
daret terra 3, 3, 6. **melles rura**
ferunt 2, 1, 46. **mellis condia**
avo antiquo 1, 1, 42.

metu

metit quicquid bene olentibus ar-
vis Arabs 4, 2, 17. *de aroma-
tibus.*
metuit qui fata puellae 4, 4, 11.
¶ puellas propter fata.
metuin pone 4, 4, 15. meus sae-
vus 1, 6, 75.
meus! non meus deus 3, 3, 28.
mica parva placavit caelestes 4, 1,
24.
micante corde 1, 10, 12.
migravit Venus ipsa in agros 2,
3, 3.
mihi abundat 1, 6, 63.
miles bonus 1, 1, 75. durus 1,
10, 50. fortis 1, 7, 4, 4, 1, 108.
miles agresti lauro devinctus 2,
5, 118. miles laudis assiduo cer-
tamine vigeat 4, 1, 88. miles dex-
ter laevum teneat dextrumque
sinister 4, 1, 105.
militias lentas 1, 3, 82.
minas hibernas adesse 2, 3, 46.
minetur poenas severis Bacchus 3,
6, 23.
Minerva per crines suos sinet ad-
firmes 1, 4, 26. assidua 2, 1, 65.
pro opere textorio.
minio suffusus rubenti agricola 2,
1, 55.
minister lente 3, 6, 57. minister ta-
citus 1, 9, 25.
ministerium magicum 1, 2, 42.
ministra ipsa gerat epulas 1, 5,
34.
ministrat mala verba rixae Amor 1,
10, 57. ministres prolem 2, 2, 21.
ministret Amor fallendi vias mille
4, 6, 12.
Minois 4, 6, 12. *Ariadne.*
minor calamus cera 2, 5, 32. minor
fama 4, 7, 2. laus 4, 1, 40.
mirabile opus magni mundi 4, 1,
18.
mirabitur tum se quidem Troia 2,
5, 61. miratur Osirin suum pu-
ber barbara 1, 7, 27. *veneratur.*
v. not. miratur quae populus 3,
3, 19. *magni facit, beata putat,*
ut Horat. Nil admirari etc. mi-
retur minus terna saecula Pyliæ
famae 4, 1, 112.
miscet illa herbas mille 2, 4, 60.
miscet praelia Amor 1, 3, 64. *paf-
sim inter amantes excitat.*

miser amans 1, 8, 61. miser ille
nihil meruit 1, 10, 5. miser in-
terii stulte confusus amori 1, 9,
45. miserae artes 1, 4, 57. mise-
ri amantes 1, 8, 71. *cf.* 2, 1, 79.
amores 1, 9, 1. stetus 1, 4, 72.
miserum caput 1, 2, 86.
missa fulmina Iovis imperio 1, 2, 8.
nullus caelo adesse tibi videar 1,
3, 90.
mittatur e caelo amica Tibullo 4,
13, 13. mittant ne tibi Manes so-
mnia 2, 6, 37.
mite certamen vini 3, 6, 11.
mitia verba 1, 8, 2.
mitis erit tibi puer 1, 4, 53. mitis
Apollo 2, 5, 79. sonus 1, 8, 2.
Venus 1, 10, 66. 2, 3, 72.
mitissima lounge ante alias omnes
mater 3, 4, 93.
mitescere ira iudicia poterit tuis
verbis 4, 1, 47.
mittere caelo Deum Indigetem 2, 5,
44. chartas Meleatas 4, 1, 200.
h. edere, vulgare. comitum opus
3, 1, 14.
mitteret quae me quum urbe 1, 3,
9. *dimitteret.* mittit odores Arabs
2, 2, 4. quas merces Pauchaia
3, 2, 23. mittit in arbitrium do-
minae 3, 6, 14. *sub imperium
redegit, subiugavit.* mors te iu-
venem ad Elysios campos 4,
15, 2.
mixta lymphæ sobria mero securo
2, 1, 46. mixta pocula lactis
mero 3, 5, 34.
modi 2, 6, 52. *figurae Veneris iun-
gendae.* Phrygi 1, 4, 70. mo-
dis multis nox mihi evigilanda
1, 8, 64. modo dulci 3, 4, 42.
ad modos certos 1, 7, 58.
modo 1, 1, 25.
modulatus carmen arenti avena 2,
1, 53. lyran plectro 3, 4, 39.
v. Obss.
moenia aeternae urbis 2, 5, 24.
Romae.
moereat haec genero, moereat il-
la viro 3, 2, 14.
moerentem stultos praeterisse dies
1, 4, 34.
moesia Neura 3, 2, 12. soror 2,
6, 38. moesiæ exequiae 2, 4,
44. querelæ 1, 8, 53. moesii
sinus

- sinus 1, 5; 6: *moestus* Aeneas
 2, 5, 21.
 mola laeta 1, 5, 14.
 moles claudit mare 2, 3, 45.
 molestio rure 4, 8, 1.
 molle vellus 2, 1, 62. molles amores
 4, 15, 3. capilli 1, 8, 9. si-
 nus 1, 2, 96. molli prece 3, 4,
 76. mollia corda 3, 6, 16. ferta
 1, 7, 52. 2, 2, 6. vellera 4, 2,
 15. mollis aqua 1, 4, 18. lectus
 1, 2, 19. sinus 1, 8, 30. somnus
 inculta humo mihi sit 1, 2, 74.
 torus 1, 1, 56.
 Moliorchea tecta 4, 1, 13. *v. not.*
 momordit frenos ore donato equus
 1, 3, 42.
 monent divi vera 3, 4, 6. moneo
 vos ego nunc 3, 6, 43. monenti
 vera 3, 4, 11. monet dea magna
 eventus 1, 6, 50. *sacerdoti aperit.*
 monuit quod Herophile 1, 5,
 68. *vaticinata est. v. not.*
 per montes retia torta ferre 4, 3,
 12. in montibus gelidis cautes
 2, 4, 8. de montibus septem 2,
 5, 55. *Romae.* montis umbrosi
 devia 4, 3, 2.
 monumenta viae 1, 7, 57.
 Mopopium mel 1, 7, 54. *Hy-*
metium. v. not.
 mora ficta detinere cupidum 1, 8,
 74. moram non ullam scire de-
 dere formae 1, 4, 36. inoras
 tardas quaerebam 1, 3, 16.
 morbi tristes 4, 11, 5. morbo tri-
 sti cum defessa iaceres 1, 5, 9.
 morbo et saveo 2, 5, 110. *nu-*
trio, indulgeo. v. not. morbos
 expelle puellae 4, 4, 1.
 more prisco 2, 3, 68. suo 4, 1, 73.
 morior curis 2, 6, 51. *v. not.*
 quid moror? 4, 1, 147. *quid*
nulla?
 mors abstineas avidas manus 1,
 5, 4. 5. mors adopena caput te-
 nebris iam venit 1, 1, 70. non
 aequa misit ad Elyfios campos
 te 4, 15, 1. atra 1, 3, 4. 1, 10,
 53. dira 1, 10, 4. immitis 1, 3,
 65. propior 2, 3, 38. rapax ve-
 nit amanti 1, 3, 65. mortis bre-
 vior aperta via est 1, 10, 4.
 caussam demonstrat littera 3, 2,
 27. geminae confinia 4, 1, 70.
 mortales afflicti 1, 7, 41.
 Mofyni 4, 1, 146. *v. not. et est.*
 motu Bellonae agitata sacerdos 1,
 6, 45.
 moverit e votis pars quotacumque
 deos 2, 6, 54. *v. not.*
 movet corpus tibi non solita
 arte 1, 9, 66. *crissat, dum sub-*
igitur. quodcumque movetur 1,
 8, 65. movisse lacrimas 1, 10,
 63. movit membra ad certos
 modos *vinum* 1, 7, 38. quoque
 vestigia 4, 2, 7.
 mugitu rumpere carmina aude
 boves 2, 3, 20.
 multa aqua decedit imber 1, 2,
 32. multa arte 1, 4, 76. multa
 iugera culti soli 1, 1, 2. multa
 reperta via leti 1, 5, 50. multa
 nocte 1, 9, 42. *in tiefer Nacht.*
 cum prece 3, 3, 2. 3, 4, 61.
 multis malis 2, 3, 36. modis 1,
 8, 65. non sine verberibus 1, 8,
 6. multo Baccho 1, 2, 3. felle
 1, 5, 50. iugera 3, 3, 5. mero
 1, 7, 50. timore 1, 6, 59. mul-
 tos in annos 4, 2, 23. per an-
 nos 1, 7, 63. multus lapis 2, 6,
 72.
 mundi magni opus mirabile 4, 1,
 18. pars altera interiecto sole 4,
 1, 150. mundus aethereus 3, 4,
 17. *caelum. v. not.*
 munera aurea 1, 4, 62. parva 1,
 2, 4. 4, 1, 7. vaga discurrunt
 certa pompa 3, 1, 3. *mittun-*
tur. munera Bacchi 3, 6, 18.
 foecundi ruris 2, 5, 37. regum
 3, 5, 24. *opes.* munera ne po-
 scas, det munera canus amator
 1, 8, 29. munera vertere in ci-
 nerem et aquas 1, 9, 12. mu-
 nera vestra fertis, lares 1, 1, 20.
ea quae Diis offeruntur. velle
 adfuevit puer 1, 4, 58. munere
 nostro 1, 9, 43. *opera.* tuo 3,
 6, 4. *opera, vel expl. de vino.*
 muneribus capi 1, 9, 11. munus
 memorabile 2, 1, 57. munus qui
 det in exsequias 2, 4, 44. *v. not.*
 murice Sidonio 3, 3, 18. Tyrio 2,
 4, 28.
 muris fructis 4, 1, 174. murus
 Lavini 2, 5, 49. *Lavinium.*
 Muls

Musae 1, 4, 65. 67. 2, 4, 15. 20.
musca candida pressa veloci pede 1,
 5, 24. pinguis pleno lacu 1, 1,
 10. tua non tanti sunt 2, 3, 68.
musso oblitus rusticus 2, 5, 85.
muta silentia 4, 1, 129. mutus ci-
 nis 2, 6, 34.
mutabilis mens est illis 5, 4, 63.
feminis.
mutantur frustra vetes — amictus 1,
 8, 13. mutare figuras veteres 4,
 1, 63. mutata figura 4, 1, 206.
mutatae comae 1, 8, 10. mutatur
 tum coma 1, 8, 43. mutatus in
 umbram tenuem 5, 2, 9.
mutua cura si nostri est 3, 1, 19.
Venus 1, 6, 14. quae mutuo exer-
 cetur. mutua vincula 4, 6, 8. mu-
 tuus amor 1, 6, 76. 4, 5, 7. ignis
 4, 5, 6.
myrtea coma 3, 4, 28. *v. not.* ferta
 1, 3, 66.
myrto vincta canistra 1, 10, 27.
 vinctus caput 1, 10, 28.
mystica vitis 3, 6, 1. *v. not.*

N.

Naida Bacchus amat 5, 6, 57. pro
aqua.
mantem inter confinia geminae
 mortis 4, 1, 70. *navigantem*.
nardum purum 2, 2, 7. *Syrium* 3,
 6, 63.
narret scire nefanda mea 1, 5, 42.
 narret gaudia mea 4, 7, 5.
nascitur quicquid gemmarum Indis
 2, 2, 16.
nat hinter 1, 5, 76.
nata modo poma 3, 5, 20. nata
 tunc proelia 1, 10, 3. nata tae-
 dia vitae 3, 2, 8. natam sanguine
Venerem 1, 2, 39.
natae praescribit mater quid optet
 4, 6, 15.
Natalis 1, 7, 63. 2, 2, 1. 21. *deus*.
 deus 4, 5, 19. natalis invisus 4,
 8, 1. *dies. cf.* 3, 5, 17. 4, 9, 1.
 5. Iuno 4, 6, 1.
natar infabilis libra 4, 1, 44. *flu-*
ctuat.
nato ut funderet testa paterna mu-
 rum 1, 10, 4.
natum in turas hominum genus 5,
 4, 9. natus in aruis 4, 1, 110.

inter arma. natus inter greges —
 armenta Cupido 2, 1, 68.
natus parenti oscula eripiet 2, 5,
 91.
naviraga unda 2, 4, 10. *ab effectu*.
navita turpis *Stygiae aquae* 1, 10,
 36. *Chaon.* vagus 1, 3, 39.
ne nemo id legat 4, 7, 8. *ne quis*.
Neaera 3, 1, 6. 23. 3, 2, 12. 29.
 3, 4, 1. 23. 3, 4, 67. 60. 3, 6,
 29.
necat alter aer alterius vires 4, 1,
 168. *temperat.* Iena miserum 2,
 6, 45. *exitii causa est*.
necem iam tibi praedico, Turne 2,
 5, 48.
nefanda facta 3, 5, 12. loqui 2, 6,
 18. scire mea 1, 5, 42.
negant si Fata rectum 3, 3, 35.
negavit si forte primo, ne capiant
 te taedia 1, 4, 15. *neges* neu ire
 comes 1, 4, 41. *neget* per omnes
 deos se meminisse 1, 2, 38. *v.*
not. *neget* ne longior aetas 4, 1,
 11. *neget* ne quisquam me duce
 se comitem 3, 6, 10. non nego
 me vinclis verberibusque 2, 3,
 80.
neglecti Manes 2, 6, 37.
negligat piscis adesse minas hiber-
 nas 2, 3, 46. *non curet*.
Nemesis 2, 3, 51. 2, 4, 59. 2, 5,
 111. 2, 6, 27.
memora in donibus sacros imitan-
 tia lucos 3, 3, 15.
nempe haec dixit 1, 2, 59. *haec*
adeo.
nentes flamina fatalia Parcae 1,
 7, 1.
nepos parvus 2, 5, 93.
Neptunius incola Aetneae rupis 4,
 1, 56. *Polyphemus*, Neptuni fi-
 lius.
Nerea per placidum 4, 1, 58. *ma-*
re. *Nereis* Thetis 1, 5, 45.
nescia membra 1, 7, 38. *indocta*.
nescio quid furtivus amor parat 1,
 5, 75.
nescius ultorem post caput esse
 deum 1, 8, 72.
Nesior 4, 1, 49.
nexus 2, 3, 16. *psocellae perfo-*
ratae.

niger

- niger Cerberus** 1, 3, 71. **nigra**
favilla 3, 2, 10. *hora* 3, 5, 5.
mortis. palus 3, 3, 37. *inferna.*
vestis 3, 2, 18. **nigra flumina**
 1, 3, 68. *sonnia* 2, 1, 90. *ni-*
grae pecudes 3, 5, 33. *quadri-*
gae 3, 4, 17. *Noctis. nigri ca-*
pilli 3, 6, 15.
nihil peccare 1, 6, 16. **nihil esse**
 in tota domo 1, 5, 30.
Nile pater 1, 7, 25. **Nilus** 4, 1,
 140. **Nilus fertilis aestiva ab-**
 undat aqua 1, 7, 22.
nimbifer arcus 1, 4, 44.
nimum nimiumque iratus venit
 3, 6, 21.
nimius amor corpora tinguit luto
 1, 8, 52.
Nisi purpurea coma 1, 4, 63.
nitentem Luciferum 1, 3, 93. **ni-**
 teret cum aulhi alta domus ma-
 gnis opibus 4, 1, 183. **nitet bar-**
 ba tibi 1, 4, 4. **non nituisset**
ebur ex humero Pelopis 1, 4,
 64.
nitidum caput 1, 8, 16. **corpus**
 3, 4, 36. **nitidus pulcerque veni**
 2, 5, 7. **nitidus capillus** 1, 7, 51.
unguentis. rusticus 2, 1, 21. *be-*
ne curata cute.
nititur qua surgere aër a terris 4,
 1, 21.
nivea lux 3, 3, 25. *fausta. ovis* 2,
 4, 28. 2, 5, 38. *vestis* 4, 2, 12.
nivei iuenci 3, 4, 67. **niveis**
alutibus 3, 6, 8. **equis** 1, 7, 8.
niveum corpus 3, 4, 50. **lac** 3,
 2, 20. 3, 5, 34. **pectus** 1, 4, 12.
vellus 1, 6, 80. **niveus libellus**
 3, 1, 9. **pes** 1, 5, 66.
in nivem durata aqua 4, 1, 156.
nives convocat orbe aestivo 1,
 2, 50. **nives ne noceant capiti**
 1, 4, 2.
mobilis Artacte 4, 1, 60.
ne noceant capiti soles nivese 1,
 4, 2. **non nocent mihi frigora**
 1, 2, 31. **nocere parce iuveni**
immerito 3, 5, 6. **perdere. som-**
nia saeva ne possent 1, 5, 13.
nocet lena nobis 2, 6, 44. **te-**
tigisse corpus 1, 8, 25. **nocuere**
mihi haec 1, 5, 47.
quid nocuit fatus fulcos non ha-
buisse 2, 3, 70.
nocte atra 4, 13, 11. **extrema** 3,
 4, 2. **fallaci** 3, 4, 7. **helserna**
 2, 1, 12. 4, 12, 5. **media** 1, 3,
 59. **multa** 1, 9, 42. **obscura** 1,
 2, 24. **serena** 1, 2, 63. **silente** 1,
 5, 16. **tacita** 1, 6, 6. **tota** 1, 6,
 32. 3, 6, 61. **in nocte profunda**
 1, 3, 67. *tenebris.*
noctem consumere nulla queat me-
lius illa 1, 9, 63. **noctes longae**
 3, 6, 53.
noctis hibernae frigora mihi non
noceant 1, 2, 51. **noctis ama-**
rior umbra 2, 4, 11. **noctis**
omina 3, 4, 9. *somnia. tacito*
tempore 1, 8, 18. **timores** 3, 4,
 13. *somnia. conf. Nox.*
noctu manet me affixa foribus 1,
 6, 61.
nocturnis imaginibus 3, 4, 56.
somniis.
nodo magico religatum brachia 1,
 8, 5. *v. not.*
nomen fatale 2, 5, 57. **nec fidum**
femina 3, 4, 61. *res infida. no-*
men et absensit singula verba
sonent 2, 1, 32. **meum indicet**
littera 3, 1, 12. **nomen ut inscri-**
bam tantis actis 4, 1, 58. *v. not.*
nomine tanto nec careat mihi
charta 4, 1, 27.
nolessem nec trillia arma vulgi 1,
 10, 11.
nota domina 4, 15, 22. **Venus** 1,
 8, 57. **non notae arbores** 1, 7,
 32.
nota loquor 2, 3, 59. **notus vel**
bene lit versus 4, 1, 202.
notas ne ducat in orbe mensae 1,
 6, 20. **figere dente in collo** 1,
 8, 38.
notare crura hamis 4, 3, 10. *v. not.*
notat iniustos Venus 4, 13, 24.
punit. notet littera carmina haec
 3, 2, 28. **ne totet informis co-**
lor candida membra 4, 4, 6. **no-**
tet palma casus meos 1, 9, 82.
notis compositis 1, 2, 22. *nutus et*
signa, quibus verba involunt-
ur. notis scriptus lapis 1, 3, 54.
notis signavit deus exta 2, 5,
 14.
Notos trepidos ferre somnia iu-
beat deus 3, 4, 96. **Notusque Ea-**
rusque iactat vota etc. 1, 5, 55.
 nova

nova facies 1, 8, 46. nova limina
1, 2, 17.
novatur cura 4, 1, 188.
novella turba 2, 2, 22. *puero-
rum*.
novem per iugera terrae porre-
ctus Tityus 1, 3, 75. novem
vota dedi Triviae 1, 5, 16.
noverca 2, 3, 24. *Iuno*.
novi triumphii 1, 7, 5. novos do-
lores 1, 2, 1. novum servitium
puellis 4, 5, 3. novus annus 1,
1, 13. orbis 4, 1, 80. sacerdos
2, 5, 1. serpens 1, 4, 55. *v. not*.
nox emensa nigris quadrigis mun-
dum laverat annae rotas 3, 4,
17. nox est mihi evigilanda
multis malis 1, 8, 64. nox iun-
git equos 2, 1, 87. promissa
mihi est 2, 6, 49. *cum puella
exigenda*. venit fletu vigilanda
1, 2, 78.
noxia membra Ixionis 1, 3, 74.
nubes aëriæ 3, 6, 28. nubes
contingens vertice Taurus 1, 7,
15.
nubila depellere caelo 1, 2, 51.
nubilus annus 2, 5, 76.
nucis cortex viridis 1, 8, 44.
nudaret pontum interrupto gurgi-
te Charybdis 4, 1, 75. nudasse
amorem alicui 4, 7, 2.
nudato pede curre obvia 1, 3, 93.
nudis inguinibus currat 1, 5, 55.
nudus Priapus 1, 4, 5. 6.
nudus ire Lethæa rate 3, 3, 10.
nulla fides inerit 3, 6, 49. *n. di-
ctis puellæ*. nulla dies 4, 5, 16.
nulla fata 4, 1, 205. nulla fide
2, 3, 62. nulla puella 4, 2, 24.
regio 1, 148. Venus 4, 3, 19.
nullo sono 1, 2, 20. strepitu 1,
8, 60. nullus color 3, 1, 13.
versus 2, 5, 111.
vix numeranda vota fecit 4, 4, 12.
numerare pecus 1, 5, 25.
Numici unda veneranda 2, 5, 43.
numina caelestia 3, 4, 53. Iunonis
sancta 4, 13, 15. magna irati
3, 6, 22. *n. Bacchi. Tuscae lym-
phae* 3, 5, 29. Veneris 1, 3, 79.
Veneris magnæ 1, 2, 81. nu-
mina sunt amanti 1, 5, 57. *v. not*.
numina laedere formosis licet 1,
9, 6.

nuntia fibra 2, 1, 26. ventura
fortis exta 3, 4, 5.
nuntiat languere puellam 2, 6, 50.
nuntiet ante nec quisquam 1,
3, 89.
nupta Neæra casta dōmo 3, 4, 60.
simpl. amica poetæ.
nutu neu te decipiat 1, 6, 19.
nutus amantis 1, 8, 1. nutus
conferre loquaces 1, 2, 21.

O.

Oblita matre, desertum foetum
capellæ domum referre 1, 1, 32.
oblitus musio rusticus 2, 5, 85.
obrepere 1, 8, 51. *furtim ad puel-
lam venire*.
obscura nox 1, 2, 24. obscuræ
arces Cimmeriorum 4, 1, 64.
obscuri lacus 1, 10, 38.
obsessa tellus Tyrio colono 4, 1,
139. *possessa*.
obsidere campos immensos 2, 3,
41.
obsequio plurima vincit amor 1,
4, 40.
obstreperit turba iocosa et tibia
Phrygio sono 2, 1, 86.
obvia curre mihi 1, 3, 92. obvia
fias seu vir seu femina 1, 2, 34.
obvia Gallia vicino Marte 4, 1,
138. obvia securis ubera lactis
oves ultro ferebant 1, 3, 46.
obvia pilo lento periregerit 4,
1, 90. *v. not*.
occulat ille 1, 2, 37.
occulta sacra 1, 7, 48. occulte
cui placuisse velit 4, 6, 6. oc-
culti amici 1, 5, 65. doli 1, 9,
24. occulto sinu 2, 6, 46. *quo
quid occultatur*.
occultasse caput 1, 7, 24. *v. not*.
occupat ardua situs 1, 10, 50. lu-
mina vicia sopor 1, 2, 2. *oppri-
mit*. quem pigra senecta in par-
va casa 1, 10, 40. ne occupet
macies pallentes artus 4, 4, 5.
occurrentes soror 2, 3, 18. *Diana*.
quisquis occurret 1, 6, 41.
Oceanii Santonici littora 1, 7, 10.
Oceanus ponto qua continet or-
bem 4, 1, 147.
ocellos eisi perque suos fallax iu-
rarit 3, 6, 47.

oculi

- oculi loquaces 2, 6, 43. oculis meis formosa puella 4, 13, 4. ex oculis illius accendit geminas lampadas Amor 4, 2, 5. oculos appetat illa meos 1, 6, 70. per oculos rogo 4, 5, 8. oderunt fastidia divi 1, 8, 69. odit Leneus tristitia verba pater 3, 6, 38. odit falsus nunc omnes 1, 9, 75. odores Alfyrios cineri quae dedat 1, 3, 7. odores urantur 2, 2, 3. *res odoriferae.* ab Oeta summo 3, 4, 21. *v. Obff.* offensum pedem in porta 1, 3, 20. offeret sese armis adversis nulla regio 4, 1, 148. offeret oscula ipse roganti 1, 4, 55. offers mihi blandos vultus 1, 6, 1. olea vincta comas turba 2, 1, 16. olentia bene arva 4, 2, 18. *aromatifera.* Olympus deus adscensus 4, 1, 12. victum caelo liquit 4, 1, 131. *v. not.* Olympus aeternus 4, 2, 13. altus 1, 6, 83. omina certa retulit puer 1, 3, 12. dira 1, 3, 17. noctis 3, 4, 9. *sonnia.* omne quo felix et facer annus erit 2, 5, 82. onerasse genas succo splendente 1, 8, 11. onus inaequatum urget titrinque 4, 1, 43. operata deo pubes 2, 5, 95. operata deo sunt omnia 2, 1, 9. operata Minervae textis 2, 1, 63. praeda est multis malis 2, 3, 56. *caussa est.* operi insuetae manus 1, 4, 48. operum variae vices 1, 9, 64. opes detraxit juveni Amor 2, 1, 73. opes labentur 1, 6, 53. *v. not.* magnae 4, 1, 183. magna regum 1, 8, 34. *v. not.* partae 2, 4, 40. quas terrarum sustinet orbis 3, 3, 30. opibus non levantur mentes hominum curaeque 3, 3, 21. opibus tuis congesta glareas 1, 7, 59. oppida exurgunt fructis muris 4, 1, 174. victa feret aut fidos currus 2, 5, 116. *simulacra eorum.* Ops Idaea 1, 4, 68. optabit fidos amores uxoris 2, 2, 4. optabunt sibi quisque artes tuas 4, 4, 26. optarim non habuisse manus 1, 6, 74. optat Venus opes 2, 3, 50. optat tractus 4, 5, 17. optavit mihi lentas militias 1, 3, 82. quid opus mater praecipit natae 4, 6, 15. opus artis rarae 3, 4, 37. opus 1, 3, 88. *quod netur.* comatum 3, 1, 14. durum terrae 1, 9, 8. grave 2, 1, 6. humanum 3, 4, 22. mirabile magni mundi 4, 1, 15. opus renittit fessa 1, 3, 84. versat filius 2, 1, 64. inter opus canit 2, 6, 26. *v. not.* ora levia 1, 8, 31. impia solviamus in deos aversos 3, 5, 14. ora cum mea rugosa pallebunt fennecta 3, 5, 25. oracula petiere trepidis rebus duces 2, 3, 21. si vera canunt 3, 4, 77. orbe aestivo 1, 2, 52. *aestate. v. not.* orbe alterno depressior libris 4, 1, 44. lance. orbe totus tellus 4, 1, 152. orbe in utroque 4, 2, 176. in orbem aestivum fertur Sol 4, 1, 159. *v. not.* orbem complevit luna 2, 4, 17. orbem qua continet ponto Oceanus 4, 1, 147. per orbem dum teria saecula fertilibus decurrerit horis 4, 1, 50. per orbem totum 2, 2, 13. orbis celer rotas 1, 5, 70. curvus 4, 1, 20. novus 4, 1, 80. orbis mensae 1, 6, 20. terrarum 3, 3, 30. Orcus luridas 3, 3, 38. *Pluto.* ordine ditantes horrea fisci 4, 1, 184. *deinceps.* ordo arundinis decrevit 2, 5, 31. ordo rectus decurrat, aequatis frontibus 4, 1, 102. ore edidit deus haec 1, 4, 73. abundat. ore fero 3, 4, 86. mendaci 3, 6, 35. rubente 3, 4, 32. pudore. saevo 4, 1, 71. serpentum Cerberus stridet 1, 3, 71. *v. not.* sonante 3, 4, 40. canente. in summo ineret versus 4, 1, 202. vero quod feram 3, 4, 50. *cf. os.* oriente die 4, 1, 123.

ornare genas succo splendente 1, 8, 11. ornandi causas tibi re-
legat illa 4, 6, 5. ornati dii 2,
1, 54.
ornatus comae 1, 10, 62. orna-
tus mille habet, mille decen-
ter habet 4, 2, 14.
orta rota Luciferi 1, 9, 62. *v. not.*
ortus Titan 4, 1, 157.
ortus aestivi canis 1, 1, 27. can-
dens 4, 1, 65. summus 3, 4, 21.
ortus qua patent 2, 5, 59. *n.*
foliis.
os cruentum 1, 5, 49. domitum 1,
5, 42. *de equo.* incultum 1, 8,
15.
oscula apta dabit 1, 4, 54. cara
rapiat 1, 4, 53. dare liminibus
sacris 1, 2, 84. eripiet natus
parenti comprehensis auribus 2, 5,
91. *v. Obsf.* humida dare pu-
gnantibus linguis 1, 8, 37. lon-
ga dedisse 1, 8, 25. ferre aliis 1,
9, 78. mixta lacrimis dabis 1, 1,
62. offeret ipse roganti 1, 4,
55. rapta dabit 1, 4, 55. rapta
ut nec dent sonum 1, 8, 58.
Ofiris 1, 7, 27. 29. 43.
ossa candida supra nigra favilla
teges 3, 2, 10. ossa candida le-
gent 3, 2, 17. collecta Lyaeo
spargant 3, 2, 19. contexerit tu-
mulus 4, 1, 204. devocat tepi-
do rogo 1, 2, 46. immatura 2,
6, 29. *immatura morte defun-
ctae.* perussa quae legat in moe-
stos sinus 1, 3, 6. relicta lupis 1,
5, 54. urgeat lapis 1, 4, 60. su-
per ossa fiet lapis 1, 3, 54.
ossa haud per una 4, 1, 142. *de*
Gynde.
otia languida non peragit noster
labor 4, 1, 181. otia qui liquit
serus tua 2, 6, 5.
oves duxerat hircus 2, 1, 58. va-
rias 1, 10, 10. *v. Obsf.* oves ipse
suas sectatur 1, 10, 41. oves
ultra ferebant obvia ubera la-
ctis 1, 8, 46.
ovili a pleno 2, 1, 57.
ovis lucida 2, 1, 62. innumera 2,
3, 42. nivea 2, 5, 38. *et pro vel-*
lere 2, 4, 28.

P.

Pabula nec praebent terrae 4, 1,
162.
pace tua, pereant arcus — sagit-
tae 2, 5, 105.
Padaeus 4, 1, 145.
Palatia herbosa 2, 5, 25. *montem*
Palatinum.
Palaestinus Syrus 1, 7, 18.
Pales lignea 2, 5, 28. placida 1,
1, 36.
Palilia 2, 5, 87.
palla inja talis illudere videbatur
3, 4, 35. lutea 1, 7, 46. pur-
purea 4, 6, 13. Tyria 4, 2, 11.
pallebunt cum mea ora senecta 3,
5, 25. pallentes artus 4, 4, 5.
equi folis 2, 5, 76. undae 3, 5,
21.
pallida aqua Ditis 3, 1, 28. turba
1, 10, 38. *animarum.*
palma aurea fixa notet casus meos
1, 9, 82. *pro palma.*
paludem nigram 3, 3, 57. *infer-*
nam.
Pan 2, 5, 27.
Panchaia dives 3, 2, 13.
Pannonius fallax gelidas passum
disiectus in Alpes 4, 1, 109.
para mutua vincla iuveni 4, 6, 8.
paranda sunt dona mihi per cae-
dem et facinus 2, 4, 21. parant
acies adversis concurrere signis
4, 1, 99.
parat quid furtivus amor nescio 1,
5, 75.
parata domina 2, 4, 1. parata pro-
le 1, 10, 39.
Parcae fatalia nentes flamina 1,
7, 1. cecinere puellis novum
servitium 4, 5, 3.
parce nocere 3, 5, 6. *noli.* solutis
crinibus et teneris genis 1, 1, 67.
parcite exiguo pecori 1, 1, 34.
luminibus 1, 2, 33. *cavete.* vio-
lare puellam 1, 6, 51.
parent mox etiam hiveo fundere
lacte ossa 3, 2, 20.
parentem sustinuisse 2, 5, 19. pa-
rentes nostri natalem primum
videre 3, 5, 17. parenti oscula
eripiet natus 2, 5, 9. parenti
concedere ventum studium 4, 3,
30. 23. pa-

23. parentis facta augeat proles
1, 7, 55.
parentia per freta ventis 1, 9, 9.
parere leones docuit homini lon-
ga dies 1, 4, 17.
paret epulas 1, 5, 34. paretur
quamvis longa via 1, 4, 41.
pari fato 3, 5, 18. pondera 4, 1, 41.
parma seu dextra velis seu laeva
tueri 4, 1, 95.
pars altera adversa solo nostro 4,
1, 166. pars fertilis 4, 1, 165.
pars quae sola mei superabit
corporis 3, 2, 17. quotacunque
e votis 2, 6, 54.
partas opes 2, 4, 40.
parte laeva 3, 4, 38. parte nec
hac plus prona sedet *libra* 4, 1,
42. *v. not.* partes exultae 4, 1,
154. *terrae.* partes in quinque
disponitur tellus 4, 1, 152.
partus maturi 4, 1, 172. *fruges*
maturae.
non partus honos sine me est tibi
1, 7, 9.
parva cala 1, 10, 40. 2, 3, 28. fi-
lia 1, 10, 24. mica 4, 1, 14. se-
ges 1, 1, 43. urbs 4, 1, 49. par-
va munera 3, 1, 24. 4, 1, 7.
parvo contentus vivere iam pos-
sum 1, 1, 25.
parvula cura sit nostri 4, 1, 197.
parvum corpus 4, 1, 196. parvus
labor 4, 1, 16. nepos 2, 5, 93.
pascabant colles pecus 4, 1, 186.
herbosa Palatia vaccae 2, 5, 25.
palcere ovem iugere multo in-
numeram 2, 3, 42. pecus in so-
lo monte 1, 2, 72. pascit aves
atro viscere Tityus 1, 4, 76.
pascua bona campi 4, 3, 1. solis
violata 4, 1, 70. *armenta.*
passim aether fluat 4, 1, 23. *vage.*
amarunt 2, 3, 69. *promiscue.* dis-
sectus 4, 1, 109. *in diversas par-*
tes. vagantes aves 1, 3, 59.
pastor madidus Baccho 2, 5, 87.
vagus 2, 5, 29.
pateat aperta domus cupidis 1, 9,
58. ianua uni mihi 1, 2, 9.
patefacta tellus in longas vias 1,
3, 36. *v. not.*
patent quaque ortus solis 2, 5, 59.
pater 1, 3, 51. 1, 4, 23. 3, 4, 48.
Iupiter. pater 2, 3, 66. *Bacchus.*
pater Lenaens 3, 6, 38. *Bacchus.*
pater Nile 1, 7, 23.
paterus libertas 2, 4, 2. *tesia* 1,
10, 48.
patet tunicis ianua nostra 1, 4,
78. qua Velabri regio 2, 5, 33.
v. not.
patritii dii 2, 1, 17. Lares 1, 10,
15. *qui a patribus inde in ea*
domo culti sunt. Penates 1, 3,
83.
patrum divitiae fructusque 1, 1,
41.
pavidae mentes 3, 4, 8.
paville me quondam Admeti ni-
veos iuvenco 3, 4, 67. pavit et
Admeti tauros Apollo 2, 3, 11.
pauper praeflo erit tibi 1, 3, 61.
fidus comies 5, 5, 63. 65.
pauper ager 1, 1, 19. *Arupina*
4, 1, 110. cultus 1, 10, 19. 3, 3,
31. mensa 1, 1, 37.
paupertas 1, 1, 5. 3, 3, 25.
Pax alma 1, 10, 67. candida 1,
10, 45. aluit vites 1, 10, 4.
pace hicens vomerque viget
1, 10, 49.
peccare crebro nostram puellam
4, 14, 1. *multis succumben-*
tes. peccare tibi paranti nec sit spa-
celandi 1, 9, 24. peccasse iura
4, 7, 9. *prudorem prostituisse.*
peccasse si quid puter 1, 6, 71.
pecte nunc bene longas comas 2,
5, 8. pectere comas tenues da-
do dente 1, 9, 69.
pectora dura 3, 4, 76. magno la-
bore confecta 1, 7, 40. pectora
defluxit ignavus somnus 3, 4, 81.
lento 4, 11, 6. niveo 1, 4, 12.
toto deciderim 3, 1, 20. tuo in-
esse tantum crimen 3, 4, 84.
pecori vocate voce deum etc. 2, 1,
83. pecoris dux hircus 2, 1,
58. *v. Obff.*
pecudes nigrae 3, 5, 33.
pecus exiguum 1, 1, 33. tardum
4, 1, 208. pecus numerare 1, 5,
25. pascere 1, 2, 72.
pede certo 2, 1, 51. forti 4, 15, 5.
heroico. humano 4, 13, 10. in-
certo 2, 1, 90. niveo 1, 5, 66.
nudato 1, 3, 92. tacito 1, 10,
34. tardo 3, 5, 16. non tardo
1, 8, 48. veloci 1, 5, 24. viato
qui

qui canent quique soluto 4, 1, 36. *v. not.* pede ferire uvas 2, 5, 85. pedem inoffensum referre 1, 7, 62. pedem offensum in porta signa dedisse 1, 3, 20. pedem ponere nullo loco posse 1, 2, 20. pedem ponere in nostra sede 3, 4, 23. pedem sonuisse 1, 8, 66. pedem referre 1, 2, 48. pedes compressos 1, 8, 14. errantes male ferre 2, 1, 30. gypsatos 2, 3, 60. *v. not.* invalidos 1, 9, 16. iustos 2, 5, 112. teneros 1, 7, 46. 1, 9, 30. ante pedes tuos ludat turba 2, 2, 22. ante pedes vestros cursarem tener 1, 10, 16. pedes longa siola impediatur 1, 6, 68. pedibus incultis 1, 3, 36. senis abdita fata canit Sibylla 2, 6, 16. *hexametris.* tacitis 1, 9, 4. praetentat iter 2, 1, 77. pedum strepitu terrere 1, 2, 35. pedum strepitus cognoscere 1, 6, 62. pedum vincula 1, 6, 38. in pelagus rapidis devehat amnis aquis, quicquid tristis timemus 4, 4, 8. Peleus Haemonius 1, 5, 45. pelle deuta 1, 8, 46. pellere famem querua glande 2, 1, 38. ratem remo 1, 4, 46. pellit aquam pectore 1, 4, 12. *de natante.* pellite, Di, mala de nostris limitibus 2, 1, 18. pellitur vobis unda facilis lenta manu 3, 5, 30. *natando.* pellucida palla purpurea 4, 6, 13. pelopis ex humero non vituisset ebur 1, 4, 64. penates patrii 1, 3, 33. pendeat corona spinea ante fores templi 1, 1, 16. *tantum donarium.* pendeat e cornibus tuis uva, Bacche 2, 1, 4. pendebat filiula 2, 5, 29. pendebat laeva parte lyra 3, 4, 38. pendens coelum 4, 1, 23. pendentia collo brachia 3, 6, 45. penna volucris vehar 4, 1, 209. pensa 2, 1, 63. *lanae.* pensis imposuisse manum lanificam 2, 1, 10. gravibus adfixa puella 1, 3, 87. peperit tibi somnum mero 1, 6, 27. peperit lingua garrula misero hoc malum 4, 13, 20.

peractis maiora insiant 4, 1, 118. peragit labor otia 4, 1, 181. *agit.* percurrere campos 4, 1, 207. percutienda plena manu ianua 1, 5, 68. perdidicit tua 1, 6, 65. perdita inens 2, 6, 51. *v. not.* perdocuit ipsa Venus magico religatum brachia nodo 1, 8, 6. *v. not.* perdomuisse audaces viros 2, 1, 72. *h. telo traicere.* canes Hecates 1, 2, 54. O pereant silvae 4, 3, 6. pereant arcus sagittaeque 2, 5, 105. O pereat, quicumque etc. 2, 4, 27. peregat longa dies laxa molli aqua 1, 4, 18. peregi quae plurima voce supplice 1, 2, 13. *supplicavi.* perfida 1, 8, 63. 3, 6, 55. *puella.* perfuit pondus finis 1, 10, 68. perfractae fores 1, 10, 54. perfregerit obvia pile 4, 1, 90. persulae manus liquore 3, 2, 16. persusus tempora Baccho 1, 2, 3. pericula geminare ponto 2, 3, 39. *v. not.* perire causa fuit 3, 2, 30. *pro per-eundi.* periuria me non terrent 1, 3, 5. quis primo celat 1, 9, 3. periuria amantum ridet Iupiter etc. 3, 6, 49. Theseae linguae 3, 6, 39. Veneris venti serunt etc. 1, 4, 21. perlucens avena 3, 4, 71. perluerit sicco sinu 2, 5, 70. permisit deus, ut Iena ederet verba 1, 9, 25. permittere habenas effusas equo 4, 1, 92. pernegat sic etiam de me usque viro 1, 6, 8. perpessae tot mala vitae taedia 3, 2, 8. perperere genibus tellurem 1, 2, 87. Persephone 3, 5, 5. *Περσεφόνη, Proserpina.* persequitur poenis tristitia facta Venus 1, 8, 28. persolvat terra semina nulla fide 2, 3, 62. persolvere voces votivas 1, 3, 29. persolvat poenas iam mihi 1, 9, 13. persolvi omnia 1, 5, 25. *ex voto.* per-

- perfrat sedulus in limine 1, 5, 71.
 persuadet haec ista facies 1, 6, 69.
 pervigilare longos dies 3, 6, 54.
pro exigere; quamquam parum accommodate dici videtur.
 perusta ossa 1, 3, 6.
 pessima quies tulit extrema nocte
insomnia 3, 4, 2.
 petant fulmina te 1, 2, 8. *feriant.*
 petat qui praemia veste rapta 1,
 2, 26. pete ferro corpus 1, 9,
 21. petebat somnum 1, 10, 9.
somno se dabat. petenda praeda
 de magno grege 1, 1, 34. pe-
 tens lucra ruficus 1, 9, 7. pe-
 tiere oracula duces 2, 3, 21. pe-
 tit pecudes 2, 1, 71. *arcu.* peti-
 turae lucra rates 1, 9, 9. peto
 castra 2, 6, 9.
 Phaeacia 1, 3, 3. *Corcyra insula*
in Ionio mari. *Phaeaces ex*
Odyssaea noti. Phaeacia tellus
 4, 1, 78.
 Pharia turba 1, 3, 32. *v. not.*
 Phoebe fave 2, 5, 1. superbe in-
 tonfa coma 4, 4, 2. superbe te-
 fludinea lyra 4, 2, 22. Phoebi
 calor 4, 1, 157. coma 2, 3, 26.
 Phoebus aeterna iuventus est 1,
 4, 37. Phoebus vicinus Padaeus
 4, 1, 145. Phoebus 2, 3, 27. 2,
 5, 121. 3, 4, 21. 4, 1, 66. etc.
 Phoebus praescribat carmina 4,
 1, 178.
 Pholoe 1, 8, 69.
 Phrygiae columnae 3, 3, 13. *Phry-*
gio marmore. Phrygii modi 1,
 4, 70. Phrygio sono tibia 1, 2,
 86.
 Phryne 2, 6, 45. *lena.*
 pia cura 4, 11, 1. turba deorum
 4, 4, 25. pia spectacula 2, 5, 119.
 tura 2, 2, 3. pia manus 3, 2, 16.
 picea ferrugo 1, 4, 43.
 picta tabella 1, 3, 28. picta stragu-
 la 1, 2, 27.
 pie sacra colis 1, 3, 25.
 Pierides 1, 4, 61. 62. 1, 9, 48. 3,
 1, 5, 3, 4, 44. Pierii honores 4,
 1, 192. lacus 3, 1, 16. *fontes.*
 pignora mea cedo 4, 13, 17. *v. not.*
 pigra senecta 1, 10, 40. pigra fri-
 gora 1, 2, 29.
 pilo perfrigerit obvia 4, 1, 90.
 pingantur cornua librorum 3, 1,
 13. pingere castra mero in men-
 sa 1, 10, 32.
 pingue solum 2, 3, 6. pinguis ar-
 va 3, 3, 12. *musta* 1, 1, 10.
 pinguis Assyria 3, 2, 24. *propter*
unguenta, quae inde militantur.
 pinus nondum contemnerat undas
 1, 3, 37. *navis e pinu confecta.*
 pisce frenato vecta 1, 5, 46. pisces
 captat arundine spes 2, 6, 23.
 piscis lentus 2, 3, 46.
 pium far 3, 4, 10.
 placanda sit iudicis ira 4, 1, 47.
 placavit caelestes parva mica 4,
 1, 14. placant omina noctis farre
 pio 3, 4, 10. placatus erat, seu
 quis libaverat uvam etc. 1, 10, 21.
 placent castra superis 2, 1, 13.
 placida aqua 1, 2, 80. 1, 4, 12.
 Pales 1, 1, 36. placidae undae
 4, 1, 126. aquae 1, 7, 14. pla-
 cidi dii 2, 1, 26. placidum per
 Nerea 4, 1, 58. placidus Amor
 2, 1, 80. annus 4, 1, 169. *tem-*
peratus. vultus 2, 4, 59.
 placitura magistro gregis puella
 2, 5, 35. Marti Iliia 2, 5, 51.
 ante plagas concubuisse 4, 3, 16.
 plana sola 1, 5, 3.
 plangere bovem Mamphitem 1,
 7, 28. *v. Obff.*
 plaudat, curru praetereunte, pa-
 ter 2, 5, 120.
 plaustro rotam supposuisse 2, 1,
 42. plaustro vehit ruficus 1,
 10, 52.
 plectrum eburneum 3, 4, 39.
 plena colus 1, 3, 68. hara 1, 10,
 26. manus 1, 9, 52. plena ma-
 nu percutienda ianua 1, 5, 68.
v. not. plena horrea 2, 5, 84.
 praesepia 2, 1, 7. plena omnia
 lacrimis madent 1, 8, 54. pleni
 agri 2, 1, 21. liutres 1, 5, 23.
 pleno lacu 1, 1, 10. plenum
 ovile 2, 1, 57.
 plorabit suae sobrius idem 2, 5,
 103.
 plumae 1, 2, 79. *torus plumis*
fartus.
 plurima vincit Amor obsequio 1,
 4, 40. quae plurima peregi 1,
 2, 13.
 Plutonis regnum infernum 4, 1, 67.
 plu-

pluviae trifies 1, 1, 50.

Pluvio Iovi 1, 7, 26.

pocula Circes 4, 1, 61. fictilia sibi primum fecit agrestis de facili composuitque luto 1, 1, 39. 40. infecit mortiferis succis 3, 5, 9. lactis mixta mero 3, 5, 34. madaeant generoso Baccho 3, 6, 5. plura bibisse 1, 9, 60. sicca 3, 6, 18. sobria supposita aqua 1, 6, 28. tristitia cum multo felle bibam 1, 5, 50.

podagra foeda corpora 1, 9, 73.

Poena sera venit tacitis pedibus 1, 9, 4. manet te 1, 8, 77. tua me iuvat 1, 9, 81. poenas dixit tibi Delia, nescio quas 1, 6, 55. poenas impia lingua luit 1, 2, 80. minatur Bacchus severis 3, 6, 23. persolvat mihi 1, 9, 13. poenis persequitur Venuis tristitia facta 1, 8, 28.

poëta castus 3, 4, 43. poëtae docti 1, 4, 61. poëtas servat divum tutela 2, 5, 113.

pollentes herbae 1, 8, 17.

pollice apposito 2, 1, 64. pollice impellere chordas 2, 5, 3.

pollicita est magico saga ministro 1, 2, 42.

ne pollue formam auro 1, 9, 17. *tanquam rem sacram. ne corrumpere.*

poma dulcia 1, 5, 31. grandia 1, 1, 8. modo nata 3, 5, 20. legit ab arboribus 1, 7, 32. pomis perfluat ante sinus 1, 10, 68. pomum quodcumque educat annus 1, 1, 13.

pomosi horti 1, 1, 17.

pompa certa discurrunt munera 3, 1, 3.

potius confita 2, 1, 45.

ponatur ruber custos in hortis 1, 1, 17. *dedicetur.*

pondus divitis auri 1, 9, 32. grave auri 3, 3, 11. par librae 4, 1, 41.

pone metum 4, 4, 15. sagittas 2, 1, 81. *deponere.* ponere castra in capto solo 1, 2, 68. ossa in marmorea domo 3, 2, 22. pedem in nostra sede 3, 4, 24. pedem multo sono 1, 2, 20. vestigia tectis

4, 1, 13. ponitur pomum deo 1, 1, 14.

ponti vasti aequora 3, 4, 85. pontum nudaret interrupto gurgite *Charybdis* 4, 1, 75. pontus confinditur aere 4, 1, 173. confluerit in curvum orbem 4, 1, 20. vagus 2, 3, 39. ponte qua continet Oceanus orbem 4, 1, 147. populus alba 1, 4, 30.

quae populus praeterea miratur 3, 3, 19.

porcus hostia rustica e plena hara 1, 10, 26.

porrectus per novem ingera terrae Tityos 1, 3, 75.

in porta serpentum Cerberus ore fridit 1, 3, 71. *v. not.* in porta offensus pes 1, 3, 20.

portabat te currus 1, 7, 8. portarit quasque sortes Albuna 2, 5, 70. portat Letheas aquas Danae proles 1, 3, 80. portatur columna mille iugis 2, 3, 44. portet Amor vincula coniugio 2, 2, 18. Aurora Luciferum 1, 3, 94. qui sibi aquam galea 2, 6, 8.

poscas ne munera 1, 8, 39. poscite Bacchi munera 3, 6, 17.

posita est custodia puellae nostrae 1, 2, 5. inter hanc fertilis pars 4, 1, 165. posita lucerna 1, 3, 85. positum lecto arfuro 1, 1, 61.

posset qui fundere gentes Aquitanas 1, 7, 3. *pro qui funderet.*

polles frangere 1, 1, 73. *fores.* reserare 1, 2, 31. possi dare florea sarta 1, 2, 14. possis sanctus 1, 2, 86.

postulat tellus nullos imbres 1, 7, 25.

potior cura si tibi est toga 4, 10, 3. *v. not.* potior non sit fama Gylippi 4, 1, 199. *v. Obsf.* potior quis, certamen erit 4, 1, 37. *superior arte.* potior qui nunc es 1, 5, 69. *v. not.* quam potius laudandus hic est 1, 10, 39.

poturi iamiam deserit unda sitim 1, 3, 78. potus invenis 2, 5, 101. pastor 2, 5, 89.

praebeat spes frugum acervos 1, 1, 10. praebebat gaudia Venus 2, 3, 72. praebeant segetes frugem

- gem 4, 1, 162. praebere 2, 3, 57.
de terris peregrinis, unde mer-
ces veniunt. praebuerat ventis
 effusum stium pinus 1, 3, 38.
 praebuit se precibus tuis intenta
 aure 4, 1, 152.
 praeceps delapsa ab fenestra 2, 6,
 39.
 praecepta sagae desere 1, 5, 59.
 Veneris ferentem 1, 4, 79.
 praecinit eventus mihi cantus avis
 1, 8, 4. praecinuisse fugam 2,
 5, 74. praecinisset cum anus
 carmine magico 1, 5, 12.
 praecipit en natae mater studiosa,
 quid optet 4, 6, 15.
 praeconia tantae laudis 4, 1, 171.
 praecordia ferro vincta 1, 1, 63.
 praeda 2, 3, 35. 36. etc. pro lucro.
 cruenta 3, 6, 24. petenda de
 magno grege est 1, 1, 34. praed-
 as sequi 1, 2, 66.
 praedator 2, 3, 41. *avarus.*
 praeducere castris fossam 4, 1, 83.
 praefatae manes meos 3, 2, 15.
v. not.
 praefert candorem Latonia Luna
 3, 4, 29. domus hostiles exuvias
 1, 1, 54. *in foribus affixa habet.*
 praefixa latus veru 1, 6, 49. *v. not.*
 praelia miscet Amor 1, 3, 64. na-
 ta hominum generi 1, 10, 3. in
 praelia acuisse dentes 4, 3, 3,
de apro,
 praemensa lux 3, 3, 9. *v. not.*
 praemia belli 2, 5, 115. *praedam*
ex bello s. praemia virtutis bel-
licae. praemia rapta veste pe-
 tat 1, 2, 26. *h. praedam.*
 praemoneo 2, 5, 114. *moneo simpl.*
 praemquuisse fata 2, 5, 78.
 praescindere vestem 1, 10, 61.
 praescribat si caruina ipse Phoe-
 bus 4, 1, 159.
 praesentit aruspex 2, 5, 13. *prae-*
videt.
 praesepia plena 2, 1, 7.
 praetentat iter pedibus 2, 1, 77.
 praetereunte curru 2, 5, 120. prae-
 tereuntis aquae rivi 1, 1, 28.
 praeteriisse stultos dies 1, 4, 34.
 praeteriit littora Sirenum pup-
 pi 4, 1, 69.
 praetexat littera fastigia chartae 3,
 1, 11. praetextens caelum pi-
 cea ferrugine nimbifer arcus 1,
 4, 43.
 praetinuisset frustra immeritum ve-
 lit 3, 4, 14.
 precari dira 2, 6, 17. 2, 6, 53.
 precatæ animam ineam 3, 2, 15.
 prece blanda 3, 6, 46. molli vin-
 cuntur dura pectora 3, 4, 76.
 cum multa 3, 3, 2. 3, 4, 64.
 precibus utitur felix ille meus 1,
 5, 18. *v. not.*
 premeret cum senior aetas 1, 4,
 33. premitur veluti cum pa-
 pondere libra 4, 1, 41.
 premor arte mea 1, 6, 10. *idem*
mihi fit, quod alijs facere do-
cui.
 prellerat nondum navita merce ex-
 terna ratem 1, 3, 40. *beladen.*
 pressit languentis lumina quies 3,
 4, 22. *oppressit.*
 pressa multa veloci pede 1, 5, 24.
 pressos pedibus dedit urva liquo-
 res 2, 1, 45. pressum aratrum
 4, 1, 161. *impressum.* pressum
 quasillo scortum 4, 10, 3. *v. not.*
 pretium 1, 9, 33. *merces supri. cf.*
 2, 4, 14. 2, 4, 39. 3, 1, 7. gran-
 de 1, 9, 52. 2, 4, 33.
 Priapus 1, 1, 18. 1, 4, 1.
 primi temporis aetas floret mihi
 1, 8, 47. primus qui protulit
 enses 1, 10, 1.
 prior carcere missus equus 1, 4,
 32. *v. Obff.*
 prisco more 2, 3, 68. priscos ho-
 nores generis 4, 1, 31. priscum
 tempus 1, 10, 44. 3, 5, 26.
 priscus avus 2, 1, 2. stipes 1,
 10, 17.
 probarem gemmas signumve 1, 6,
 25.
 probata exta Tuscis viris 3, 4, 6.
explorata.
 procedere Tyria palla 4, 2, 11. *in*
publicum prodire.
 procubuisse ad teneros pedes 1,
 9, 30.
 procul hiuc procul 2, 1, 82.
 procumbere templis 1, 2, 83.
 procurare somnia 1, 5, 13.
 prodeat apta Tyrio sinu 1, 9, 70.
 nec prodest focus tura dedisse 1, 8,
 70. *crimen est inextinguibile.*
 pro-

prodigia merge sub aequoribus 2, 5, 80.
 prodirem e limine marmorei tecti 3, 3, 3.
 producia hibernae frigora brumae nudus 1, 4, 5. *v. not.*
 proferte Falernos 2, 1, 27.
 profuit qua Choaspes 4, 1, 141. *fluit.*
 profugae rates 2, 5, 40.
 profunda nox 1, 3, 67.
 progeniemque plausiro domum venit e luco ruflicus 1, 10, 52.
 prohibent nec claves 2, 4, 34.
 prohibente deo 1, 3, 30. *ad-versa.*
 ole parata 1, 10, 39, prolem minusfres Natalis 2, 2, 21, proles Danaï 1, 3, 79. *Danaïdes.* magna deum 4, 1, 68. *heroës.* ruflica, Bacchi 1, 4, 7. *Priapus.* proles succrefcat tibi 1, 7, 55.
 promittis quod iam multum tibi le me 4, 10, 2. promittit Deus coniugium hoc felix 3, 4, 79. *praedicit.* promittite Diti nigras pecudes 3, 5, 23. *voto.* promiffa mihi est ubi nox 2, 6, 49. *um puella exigenda.* promiffa exfolvit Venus 4, 7, 5.
 una libra 4, 1, 42. prona manu funde Falerna 3, 6, 6. *verge.* pronas viae 1, 6, 73.
 operat decurrere 4, 1, 160. mihi mortem fato matura dies 4, 205.
 pinque viae non tempeftivae 8, 6. *v. Obff.*
 prior mors venit 2, 3, 58. prior non alter Homero 4, 1, 80. propior terris Phoebus 4, 159.
 pofito faveatis 3, 6, 9.
 prios annos tecum contribuiffe elim 1, 6, 68.
 ripiar pronas vias 1, 6, 72.
 prospectet aequor turribus Tyos 1, 7, 19.
 fpicit crebro 1, 5, 72. qua Ceres de caelo fua arva 2, 5, 58.
 profpexit Phoebus ab ortu fummo 2, 3, 21. *v. Obff.*
 tulit qui primus enfe 1, 10, 1. *venit.*

provida fati avis 2, 5, 12.
 provocat diem rota Luciferi 1, 9, 62.
 proximus annus 4, 6, 19. proximus Eois aquis Indus 4, 2, 20.
 prudens te non laefi 1, 6, 29.
 pubes barbara 1, 7, 27. *Aegyptii.* operata deo 2, 5, 95. Romana 1, 7, 5. ruflica 1, 1, 23.
 pudenda verba 2, 1, 74.
 pudor fanctus 1, 3, 85. virgineus 1, 4, 14. nec pudor est mihi vera loqui 3, 2, 7. pudore texiffe amorem 4, 7, 1.
 puella elle mavult alterius viri 3, 4, 58. *amica.* puella adfixa penis 1, 3, 87. *v. not.* puella bella 3, 4, 52. cara 1, 2, 93. 3, 2, 1. 3, 6, 12. culta 1, 9, 74. docta 4, 6, 2. dura 2, 6, 28. fallax 1, 6, 15, 3, 6, 54. formofa 1, 1, 55. 4, 13, 4. placitura gregis magistro 2, 5, 35. faeva 1, 8, 62. 2, 4, 6. falva tibi est 4, 4, 16. tenera 1, 10, 64. vana 3, 6, 60.
 puellae tenerae 1, 3, 63. 2, 1, 61.
 puellae valeant valeatque Venus 2, 6, 9. puellae in amore fore 1, 9, 39. puellam rura villaeque tenent 2, 3, 1. languere lena nuntiat 2, 6, 49. verberare 1, 10, 59. violare 1, 6, 51. puellas divitibus gaudere 2, 3, 49.
 fixiffe Cupido gefit puellis fervitium novum 4, 5, 5.
 puer 1, 3, 11. *fortilegus.* e triviis 1, 3, 12. callidus 1, 4, 76. carus 3, 6, 5. captus muneribus 1, 9, 12. caftus 4, 3, 20. celer 1, 5, 4. faevus 1, 6, 3. *Amor.* tener 1, 4, 58. victus 1, 8, 59.
 puerorum tenera turba 1, 4, 9.
 puerum corrumpere donis 1, 9, 53.
 pugnabit 1, 4, 54. *detrectabit, reluctabitur.*
 pugnae faciem componere 4, 1, 100.
 pugnantes linguae 1, 8, 37.
 pulcher veni 2, 5, 7. *Apollo.*
 pulla hofia 1, 2, 64.
 pulfa aqua 2, 5, 34. *remis.* pulfa claffica 1, 1, 4. *inflata.* pulfa crura 1, 7, 42. *compede.*
 pullare non ego te velum 1, 6, 73.
 pul-

pulvis decorem dedrahet 1, 9, 13.
pumex tondeat comas chartae 3,
1, 10.

puniceus color 2, 3, 58. *v. not.*

pura vestis 1, 10, 27. *v. not.* 2, 1,
13. pura fictilia 1, 1, 38. purae
manus 2, 1, 14. viae fulminis
1, 9, 36. purum caelum 4, 1,
10. nardum 2, 2, 7. *tenuc. v.*
not. sulfur 1, 5, 11. purus fa-
vus 1, 10, 24. torus 1, 3, 26.
in quo nulla Venus commissa.

pure lavari 1, 3, 25.

purgamus agros, purgamus agre-
sies 2, 1, 17. *lustramus.*

purpurea coma Nisi 1, 4, 63. palla
4, 6, 13. purpurei colores 1, 4,
29. *pulcri flores.* purpureum ver
3, 5, 4. purpureus color 3, 4, 50.
2, 3, 58.

pusiula rupta 2, 3, 10.

putat tracta de niveo vellere 1, 6,
80. *carminat.*

Pyliae samae terna secula 4, 1, 112.
Nestoris.

Pylos 4, 1, 48. *urbs Messeniae.*

Pyrene Tarbella 1, 7, 10. *v. not.*

Pytho Delphica 2, 3, 27. *Delphi*
urbs.

Q.

Quadratum agmen 4, 1, 101.
v. Obff.

quadrigae nigrae 3, 4, 17. *Noctis.*
quadrupes alpera 4, 1, 128.

quaerat herbas sepulcris 1, 5, 54.

quaerebam tardas anxius usque
moras 1, 3, 16. quaerere fidem
in vobis velle delinite 3, 4, 4.

v. Obff. vestigia cervae 4, 3, 13.
investigare. quaereret ille co-
mam Phoebi 2, 3, 26. *deside-*
raret, non agnosceret. nec quae-
ris, quid quaque index sub ima-
gine dicat 4, 1, 30. *nec curas*
etc. v. not. neu quaerite no-
men 1, 2, 35.

quaeso 1, 1, 58. *immerhin.*

qualibet tutus eat 1, 2, 28.

qualis eris 1, 3, 91. *quod.* 3, 1, 18.
sicut erit. qualis quantusque 3,
6, 23.

quam — ante 1, 3, 9. quam cito
1, 4, 28. 29. 30. quam saepe 1,
6, 21. *quoties.*

quassillo pressum scortum 4, 10, 3.
v. not.

quater beatus 1, 10, 63.

querar inea fata cum muto cinere
2, 6, 34. nec quereretur, quod sol
exureret artus 2, 3, 9. quid que-
ror misero carmen nocuisse 1,
8, 23.

quercus ipsae dabant mella 1, 3, 45.
querelas blandas adhibere 3, 4, 75.
moestas conicit 1, 8, 53. que-
relis victa 1, 2, 9. querelis sup-
plicibus 1, 4, 71.

querentes sua fata animae 1, 5, 51.
querna glans 2, 1, 38.

quid tibi mecum est? 1, 6, 3.

quies 3, 4, 2. *somnus.* fera 3, 4,
22.

iam quiescas 4, 8, 5. *desine.* quie-
scas placide 2, 4, 49. quiescat
parva sub tenera humo 2, 6, 50.

quis 1, 2, 55. 1, 6, 13. 4, 1, 120.
quibus.

quotacunque pars e votis moverit
deos 2, 6, 54.

R.

Rabidae undae canibus Scyllae 4,
1, 72. rabidum mare 1, 2, 42.

radit Gyndes Arectaeos campos 4,
1, 142. *alluit.*

rami excelsi 4, 1, 171.

rapax domina 2, 4, 25. mors 1, 5,
65. saga 1, 5, 59.

rapiam suspensa sacris insignia fo-
cis 2, 4, 23. rapias oscula cara
1, 4, 53.

rapida flamma 1, 4, 49. rapidae
aquae 4, 4, 8. undae maris 4, 1,
193. rapidum fulmen 1, 2, 46.
4, 1, 126. rapidus Gyndes 4, 1,
141.

rapta vestis 1, 2, 28. rapta oscula
1, 4, 55. 1, 8, 58. rapti Lares 2,
5, 20.

rara ars 3, 4, 37. copia videndi
2, 3, 77. via per nexus 2, 3,
16.

ratem premere externa merce 1, 3,
40. ventis credere 1, 7, 20.

rates dubiae 2, 3, 40. instabiles 1,
9, 10. profugae 1, 5, 40. ratis
Lethae 3, 3, 10. 3, 5, 24. levis
1, 4, 46.

rebus

rebus trepidis 2, 3, 21. *magno periculo.*

recepit aetas longa me hominem 4, 1, 210.

rectus ordo 4, 1, 102.

recubare Tyrio toro 1, 2, 75.

recurrat Luna equis versis 2, 4, 18.

recurrere in sinus nostros 3, 2, 24.

Ovidius: relabere in sinus nostros. recurrit mox deinde solus 1, 5, 73.

recusat si quis vini certamen 3, 6, 21. non recuso saeva verbera 1, 6, 37.

reddant tempora mensae 3, 6, 31. reddat ager semina magno foenore 2, 6, 22. reddere inenarrua tura Lari 1, 3, 34. reddere quae te poterit mihi 3, 3, 25.

pro reddet. reddere voce similes chordis sonos 3, 4, 70. reddet debita focis 4, 4, 23. redditur agricolis gratia caelestibus 2, 1, 36.

redierunt cum qua numera ruris 2, 5, 37.

redimita frons corymbis 1, 7, 45.

redimitus tempora lauru 3, 4, 23. terga consanguinea caterva 3, 4, 87. *Cerberus.*

reditum si Fata negant 3, 3, 35. reditus dulcis 3, 3, 27. reditus 1, 3, 13. *plur.*

refer haec illi dicta nostro nomine 3, 4, 78. *renuntia.* referam pueris tempora prisca senex 3, 5, 26. referent quem Musae 1, 4, 65. *celebrabunt.* nec refero Solisque vias 2, 4, 17. *v. not.* reserre domum agnam sinu 1, 1, 31.

solito membra toro 1, 1, 44. domum lumina sicca de funere 1, 1, 66. fabellas 1, 3, 85. faciem novam pelle demta 1, 8, 46. facta impia ingrati viri 3, 6, 42. facta prisca temporis senem 1, 10, 44. omina certa 1, 3, 12. *nuntiare.* pedem 1, 2, 88. pedem inoffensum 1, 7, 62. pretium grande plena manu 1, 9, 52.

quid refert clamve palamve roget 4, 5, 20.

refugit ao crebro prospicit 1, 5, 72.

rege Saturno 1, 3, 35. *aurea acate.*

regat illa cunctos 1, 5, 29. regeret qui certis finibus arva lapis 1, 3, 44. regit sortes Phoebus 2, 5, 13. *oraculis praest.* tempora sua lege Fortuna 3, 2, 22. *v. not.*

regendis terris fatale nomen Romania 2, 5, 57.

regia lymphas Choaspes 4, 1, 140. *v. not.* regia bella 4, 15, 4. *inter reges.*

regio nulla offeret sese adversis armis 4, 1, 148. regio qua Velabri patet 2, 5, 33. *v. not.*

regna nec me iuvent 3, 3, 29. regna Lydia 4, 1, 198. regna qua vago Tomiris finivit Araxe 4, 1, 143. superba 1, 9, 80. 4, 5, 4. *formosorum puerorum.* regna tertia dura 3, 5, 22. regnum infernum Plutonis 4, 1, 67. regnum texet 2, 3, 59. *de potente amatore.*

regum opes 1, 8, 34. *divitum.* cf. 3, 3, 24.

relegat illa tibi ornandi causas 4, 6, 5. *se te propter ornare dicit.*

relicta arma ad ripas 2, 5, 54. relicta mari ignoto sola 3, 6, 40. *Ariadne.* relicta ossa 1, 5, 54. relicta Venus iniusta lege 1, 5, 58. *v. not.*

relictis spolier 4, 1, 190.

religatum magico nodo brachia 1, 8, 5.

relinque devotos lacus 2, 3, 64. locos infidos 4, 5, 2. relinquo hic animum sensusque meos 4, 8, 7. reliqui te solum hesternae nocte 4, 12, 5.

non remeat dies 1, 4, 28.

remittit opus somno fessa 1, 3, 88. se humus vere 3, 5, 4. vincla nunquam Amor 3, 4, 4.

remo pellere rateam 1, 4, 46.

non remorabitur te Gallia 4, 1, 137.

remove faces 2, 4, 6.

renque domumque pro quo devoteat 1, 9, 72.

Remus 2, 5, 24.

renovarent iugera multa mei tauri 3, 3, 5. renovaverit centum annos

- annos Titan 4, 1, 113. *renovantur*
ne luctus dominae 2, 6, 41.
renuente deo 1, 5, 20.
reperire verba aut iustos pedes 2,
 5, 112. *reperita multa via leti* 1,
 3, 50.
repetens compendia ignotis terris
 1, 3, 39. *de nauta mercatore.*
repetere suspiria 3, 6, 61. *simpl.*
ducere.
repulit Ciconum manus adversis
arnis 4, 1, 54.
repulsa aera 1, 3, 24, 1, 8, 22,
pro pulsa.
requiem affert Bacchus 1, 7, 41.
requies tu mihi curarum 4, 13,
 11.
requiescat arator, luce sacra re-
quiescat humus 2, 1, 5. *requie-*
scere lecto 1, 1, 43. *requiescere*
tecum longas noctes vellem 3,
 6, 53. *requiescit amor infelix* 1,
 2, 4. *non urit animum.*
non requiro divitias patrum 1, 1,
 41.
referare clam fores 1, 8, 60. *fo-*
res fixo dente 1, 2, 18. *posies*
 1, 2, 31.
respiceret ardentes deos 2, 5, 22.
nostras vias 1, 3, 14. *me abeu-*
tem reflexo capite subinde oculis
prosequeretur.
respueris ne munera parva 4, 1, 8.
resistuisse duos corpore in uno
servato 4, 4, 23.
retia torta 4, 5, 12. *retia ferre* 1,
 4, 50. 4, 3, 12. *retia tende ca-*
ssa manu 4, 5, 20.
retinent me vincium vincla puel-
lae 1, 1, 53. *retinere lacertis*
teneris te dum liceat 1, 2, 73.
revocare diem 1, 8, 78. *revocatur*
heu sero amor 1, 8, 41.
rex Saturnus 2, 5, 9.
Rhodanus celer 1, 7, 11.
rideat te uxor addidit dolis 1, 9,
 54. *fallat.* *ridebunt vana magi-*
steria mea 1, 4, 82. *rides qui*
laetus mala nostra 1, 2, 87. *ri-*
det amantum periuria Iupiter 3,
 6, 49.
rigat 4, 1, 146. *de flumine alluente.*
rigentes partes terrae 4, 1, 165;
gelu.
riget unda durata in glaciemque
nivemque 4, 1, 156.
rigidi campi 4, 1, 207. *v. Obf.*
ad ripas relicta arma cupidi Dei
 2, 5, 54.
risisse lacrimas dolentis 1, 8, 73.
risus non bene componitur men-
daci ore 3, 6, 35.
ritus ut a prisco traditus extat
avo 2, 1, 2.
rivi praetereuntis aquae 1, 1, 28.
rixae — *fletus hinc sonant* 2, 4,
 37. *rixae mala verba ministrat*
Amor 1, 10, 57. *rixas inferuisse*
 1, 1, 74.
robora dum tellus 1, 4, 65. *n. ha-*
bebit.
quodcumque rogabis adnuat et, C.
tibi 2, 2, 9. *roganti mox ipse*
offeret oscula 1, 4, 55. *rogat*
grata mente 1, 9, 84. *roget*
clamve palamve 4, 5, 20. *sibi*
illa aliud clam tacita mente 4,
 6, 16. *rogo per furta* — *ocu-*
los — *Gemum* 4, 5, 8.
rogus ardens 2, 4, 46. *tepidus* 1,
 2, 46.
Roma 2, 5, 21. 37. 4, 9, 2.
Romana catena 4, 1, 117. *pubes*
 1, 7, 5. *Romani* 2, 5, 15. *Ro-*
mani Martis Kalendae 3, 1, 1.
Romanus Mars 4, 1, 149.
Romulus 2, 5, 23.
ros Syrius 3, 4, 28. *unguentum.*
rosae odoratae 1, 3, 62.
rosei equi 1, 3, 94. *aurorae.*
rosra bellica 2, 3, 40. *navium.*
rota celeri veriantur membra 1, 3,
 67. *rota Cumana* 2, 3, 48. *in re*
figlina. *rota Luciferi* 1, 9, 62.
rotas orbe celeri 1, 5, 70. *rotam*
supposuisse plauistro 2, 1, 42. *ro-*
tas laverat anne Nox 3, 4, 18.
rubent mala 3, 4, 34. *rubente ore*
 3, 4, 32. *puore.* *rubenti minio*
 2, 1, 55. *rubet qua maris Eoi*
unda 2, 2, 16.
ruber cufios 1, 1, 17. *Priapus minio*
pictus.
rubri hanuati 4, 3, 10.
rubor non est madere 2, 1, 30.
puat.
rubro de littore 4, 2, 19. *a rubro*
mari concha 2, 4, 30.
 rugas

ugae inducat dum tarda senectus
2, 2, 20.
ugosa senecta 3, 5, 25.
umor acerbe 4, 14, 4.
umpere mugitu carmina ausae
boves 2, 3, 20.
upes Aetnaeae 4, 1, 56.
rupta pusiula 2, 3, 10.
rura cano rurisque deos 2, 1, 37.
rura colam 1, 5, 21. ferunt
messes 2, 1, 47. **rura** villaeque
tenent puellam 2, 3, 1.
rure apis ingerit alveo flores 2,
1, 49. **rure** molestio 4, 8, 1. no-
stro 1, 1, 15. **rus** foecundum 2,
5, 37. **vernum** 2, 1, 59.
rufica porcus 1, 10, 26. **proles**
Racchi 1, 4, 7. **pubes** 1, 1, 23.
rustica verba 2, 1, 52. 2, 3, 3.
ruficus 1, 1, 8. **rusticus** fortis 2,
2, 14. **male** sobrius 1, 10, 51.
musio oblitus 2, 5, 85. **nitidus**
2, 1, 21.
Rutula castra 2, 5, 47.

S.

Sacer et felix annus erit omine
hoc 2, 5, 82. **saustus**. **sacer** tu-
tusque eat 1, 2, 87. **inviolatus**.
sacer agnus 2, 1, 15. **vates** 2, 5,
113.
sacerdos magna 1, 6, 46. **Bello-**
nae. **sacerdos** novus 2, 5, 1.
sacerdos placitura Marti Iliia 2,
5, 51.
sacra dies Saturni 1, 3, 18. **sacra**
fauna 2, 4, 23. **fisiula** silvestri
deo 2, 5, 30. **templa** 3, 4, 77.
occulta 1, 7, 48. **Troia** 2, 5,
40. **Penates**. **sacra** luce 2, 1, 5.
 festa die. **sacrae** chartae 2, 5,
17. **Flammae** 2, 5, 81. **go**. **fores**
1, 3, 30. **laurus** 2, 5, 60. **lym-**
phae 3, 5, 3. **v. not**. **sortes** 1,
3, 11. 2, 5, 69. **sacri** capilli 2,
3, 25. **Phoebi**. **luci** 3, 3, 15.
sacra Bonae Deae 1, 6, 22. **lau-**
dandae Deae 3, 5, 8. **v. Obff**.
Phoebi 2, 5, 6. **sacra** pie colere
1, 3, 25.
sacrata limina 1, 2, 86.
sacrilegae manus 2, 1, 26. **sacri-**
legi ignes 3, 5, 11. **v. Obff**.
sacrum solenne 4, 2, 23. **festa**
dies.

saecula haec male nunc artes mi-
feras tractant 1, 4, 57. **saecula**
terna Pyliae faunae 4, 1, 51, 112.
Nestoris.
saeva custodia 1, 2, 5. **salx** 1, 1,
18. **leadena** 3, 4, 90. **puella** 1,
8, 62. 2, 4, 6. **somnia** 1, 5, 13.
verbera 1, 6, 37. 3, 4, 66. **sa-**
vae ferae 1, 10, 6. 4, 3, 22.
menlae 4, 1, 144. **ferae**, **huma-**
narum **carnium**, **saevi** lupi 1,
5, 54.
saevum os 4, 1, 71. **saevus** mani-
bus 1, 10, 65. **in verbera**. **sa-**
vus amor 3, 4, 65. 66. **saber** 1,
3, 48. **metus** 1, 5, 75. **puer** 1,
6, 3.
saeviet deus 1, 2, 90. **iras** exer-
cebit. **saevit** relicta Venus 1, 5,
58. **Tisiphone** 1, 3, 70. **v. not**.
saga rapax 1, 5, 59. **verax** 1, 2,
42.
sagitta celeris 4, 1, 89. **sagitta** Di-
ctynnae 1, 4, 25. **sagittae** fra-
ctae 2, 6, 15. **sagittae** percant
3, 5, 105. **sagittas** pone 2, 1,
81.
sal saliens 3, 4, 10.
salva puella tibi est 4, 4, 16. **sal-**
va li fuisses 1, 5, 19.
salubres herbae 2, 3, 13.
salve cura deum 3, 4, 43. **sis fe-**
lix, **saustus**.
salus larga 3, 1, 21.
Sanctae testae 2, 3, 47.
sana nec vellet fuisse 4, 6, 18. **amo-**
re soluta.
sanare curas herbis 2, 3, 13.
sancta 4, 6, 7. **luno**, mihi est illa
2, 6, 31. **v. not**. **columba** 1, 7,
18. **coma** 1, 10, 22. **mola** 1, 5,
14. **Venus** 4, 13, 23. **sancta**
numina Iunonis 4, 13, 15. **san-**
ctae comae 2, 2, 6. **Genii**, **sancti**
2, 1, 81. **Cupido**. 4, 5, 12. **Geni**
veni 4, 4, 9. **Phoebe**. **sancti** dii
1, 3, 52. **foci** 1, 2, 84. 1, 8, 70,
4, 4, 24. **honorés** turis 4, 6, 1.
sanctus eris 2, 5, 43. **divus**. **dies**
4, 5, 1. **postis** 1, 2, 88. **pudor**
1, 3, 83.
sanguine natam 1, 2, 41. **Vene-**
rem.
sanguineae dapes 1, 5, 49.
sanguinolenta 2, 6, 40.

san-

sanguis effusus 1, 6, 48. sanguis est illa tuus 1, 6, 66. *filia*. sanguis vulnere nostro 1, 6, 54. Santonicus Oceanus 1, 7, 10. si lapis 4, 2, 2. *sensum habes*. sapores iucundos 1, 7, 55. *succos*. satiatum aratro assiduo agricola 2, 1, 51. *v. Obff.* satis anxia vivas 2, 6, 53. *v. not.* satis est nobis voluisse 4, 1, 7. satis est parva seges 1, 1, 43. satis non ego sum ad tantae praeconia laudis 4, 1, 177. satos sulcos 2, 3, 70. satur agricola 2, 1, 53. colonus 2, 1, 23. satur libo Genius 2, 2, 8. Saturnus rex 1, 3, 35. 2, 5, 9. Saturni dies sacra 1, 3, 19. Saturnia 3, 3, 33. saucia pectus fiat 1, 6, 49. *sacerdos Bellonae*. saucius cum iaceo annum 2, 5, 109. saxa peredit dies 1, 4, 18. scelerata sedes 1, 3, 67. infelix. *v. not.* sciat egressum se prohibente deo 1, 3, 22. *v. not.* sciet illa deo agricolae pro vitibus uvam ferre etc. 1, 5, 27. scire nefanda mea narrat 1, 5, 42. scit bene augur, quid avis cantet 2, 5, 12. scissi capilli 1, 10, 53. scortum pressum quassilo 4, 10, 3. scriptus notis lapis 1, 3, 54. scutumque sudemque is gerat 1, 10, 65. Scylla virgineam canibus succincta figuram 3, 4, 89. Scyllae impetus saevo ore etc. 4, 1, 71. scyphus faginus 1, 10, 8. Scythiae tellus barbara 3, 4, 91. seca terga verberibus 1, 9, 22. se- cet vilia membra 1, 4, 70. secretae silvae 4, 13, 9. sectari aratrum 2, 3, 7. sectatur oves, agnos 1, 10, 41. secubuisse puro toro 1, 3, 26. secula ferræ 2, 3, 35. secundus amor 1, 2, 77. *felix*. securus mensa 3, 6, 21. *convivia a securis celebranda*. securae levis sit terra 2, 4, 50. securis 1, 3, 46. non sperantibus tale quid. secu-

ros ire dies non finit 3, 4, 54. securum merum 2, 1, 46. securum somnos sequi iuvat 1, 1, 48. securus dux gregis 1, 10, 10. securus ne cadam 4, 10, 1. securus acervo composito 1, 1, 77. sedare inconstantiam vulgi 4, 1, 46. sede nostra 3, 4, 24. *domo*. sedes avi veteris 1, 10, 18. scelerata 1, 3, 87. sedes avitæ 2, 4, 53. *possessiones*. sedes decorum 1, 2, 81. *templa*. sedeat ante fores sacras 1, 3, 30. *v. not.* sedebam supplex 2, 6, 35. sedeo ianitor ante fores 1, 1, 56. *ut ianitor*. sedet frustra credula turba 4, 4, 20. *expectat*. sedet inter utrumque iratum lentus Amor 1, 10, 58. sedet moderato- tor habenis validis 4, 1, 115. sedet libra prona plus hac parte 4, 1, 42. *inclinatur*. sedula curet 1, 5, 53. anus 1, 3, 84. apis 2, 1, 51. turba 1, 4, 80. *v. not.* Horat. L. ep. 7, 8. *officiosa sedulitas*. sedulus addat flammae aquam 2, 4, 42. perstat in limine 1, 5, 72. seges annua tondetur maturos par- tus 4, 1, 172. non culta fert cassiam 1, 3, 61. non infra est 1, 10, 55. odorata 4, 2, 18. *aromatatum*. parva 1, 1, 43. neu se- ges eludat melleum fallacibus herbis 2, 1, 19. pro segete spi- cas ferre deo agricolae 1, 5, 28. nec segetes praebeant frugem 4, 1, 162. segnis inersque vocer 1, 1, 58. se- gnis non stat dies 1, 4, 28. seimctum 4, 1, 103. selectae arbores 1, 5, 32. selecti co- lores 2, 3, 57. Semeles proles Bacchus 3, 4, 45. semina committere terrae 1, 7, 31. persolvat terra nulla fide 2, 3, 62. sulcis credit aratis spes 2, 6, 22. senecta cana infecit caput 1, 8, 42. curva venit tardo pede 3, 5, 16. infirma 1, 4, 31. nostra caderet in tuo sinu 3, 3, 8. pigra 1, 10, 40. senecta rugosa pallebunt mea ora 3, 5, 25. senecta victa 1, 6, 77. *puella*.

seue-

ectus tarda 2, 2, 19.
 i senem fiet veneranda proles
 , 7, 56.
 em colla subdere Veneris vin-
 lis 1, 2, 90. facta prisca tem-
 poris referre liceat 1, 10, 44.
 enem hanc 1, 6, 82. senem me
 leducat iuvenum turba 1, 4, 80.
 n forum. v. not. senem verba
 palba dicere cum puero 2, 5, 94.
 senes veteres 1, 8, 50. senex
 lle 4, 1, 50. *Nestor*. senex re-
 leram pueris tempora prisca 3,
 5, 26. senis amplexus puella
 fugit 1, 9, 74.
 nior aliquis 2, 4, 47.
 is pedibus 2, 5, 16. *Hexame-*
tris.
 isit clavam ianua 2, 4, 31. *ia-*
nuae clavis addi coepit. sentiat,
 quid valeat laesi ira dei 2, 6, 26.
 sentiet ipse de me uno nihil 1,
 2, 60. Venerem e rapido mari
 esse 1, 2, 42. Venerem e san-
 guine natam 1, 2, 39. sentire
 tales dolores ne possim 2, 4, 7.
 sentis deus omnia 4, 5, 19. sen-
 tis nec tu, stultissime, cum etc.
 1, 9, 65.
 asus meos relinquo hic 4, 8, 8.
 posita vestis 2, 5, 8.
 ste sepulchra fleat 1, 5, 8. *rogum*.
 sepulchris elicit Manes 1, 2, 47.
 sepulchris quaerat herbas 1, 5,
 55. sepulcro illius dona feram
 2, 6, 51.
 quar hanc pura cum veste 1, 10,
 27. sequar illam unus ad aras
 1, 6, 23. sequatur currus Idaeae
 Opis 1, 4, 68. sequitur dum
 Messalam terra marique 1, 3,
 56. sequuntur curram matris
 sidera 2, 1, 88. v. not.
 quens hora 3, 4, 46.
 qui castra 2, 6, 1. praedas et
 arina 1, 2, 66. somnos 1, 1, 48.
 ra Poena venit 1, 9, 4. quies 3,
 4, 22.
 ra apposita 1, 8, 76. fera dura
 fulta ianua 1, 2, 6.
 eram ipse vites 1, 1, 7.
 erena dies 3, 6, 32. nox 1, 2, 63.
 erenda arva 2, 3, 8.
 eria verba 3, 6, 52. *tristia*.
 eries iuvenum 1, 3, 63. *in choris*.

serior aetas 1, 4, 33. *senecta*.
 sermone multo celebrare iuvenes
 1, 6, 17.
 sero 2, 3, 16. *lactis*.
 sero revocatur amor 1, 8, 42. *zu*
spät.
 serpens novus exiit annos 1, 4,
 55. serpentum ore stridet Cer-
 berus 1, 3, 71.
 serperet cum Scylla inter freta 4,
 1, 72. serpis per vada 1, 7, 14.
de Cydno.
 serta annua 2, 4, 48. *stioea* 1, 1,
 12. 1, 2, 14. madefacta meis
 lacrimis 2, 6, 32. mollia 1, 7,
 52. 2, 2, 6. *myrtea* 1, 3, 66.
 spicea 1, 10, 22. *serta* de socis
 deripere 1, 2, 84. *sertis* impli-
 cuisse comas 3, 6, 64. *sertis*
 vincta umbracula 2, 5, 97. v.
not.
 servabit mihi uvas 1, 5, 23. *ser-*
vandam mihi credas 1, 6, 37.
 servare bona 1, 6, 34. *servat*
 postas tutela divum 2, 5, 115.
 servate Lares patrii *me* 1, 10,
 15. *servato me quoque* 1, 6, 16.
 v. not. *servet mihi incolumem*
hunc custos Amor 4, 3, 4. *te*
mihi mutuus amor 1, 6, 76.
 servitium 2, 4, 1. *pro servitute*.
 dominae 4, 13, 21. *novum* 4,
 5, 4. *triste* 2, 4, 3. *servitium*
 docuisse tauros 2, 1, 42.
 serus venerit 1, 7, 61. *sero*.
 severi 3, 6, 21. *morosi, tristes, a-*
ludo iocoque alieni.
 si qua est 3, 6, 25. v. *Obff*.
 Sibylla 2, 5, 15.
 sic tibi contingant 1, 4, 1. *cf.* 2,
 5, 63. 121. 2, 6, 30. 3, 6, 11.
 sicca lumina 1, 1, 66. ossa 3, 2,
 22. pocula 3, 6, 18. *vacua*. tem-
 pora canis 1, 4, 6. *siccus* sinu 2,
 5, 70.
 sidera certa 1, 9, 10. *fulva lascivo*
choro 2, 1, 88. *sidera* caelo lu-
 cere 1, 9, 35. *de caelo ducere*
 1, 2, 43. *testantur puro caelo*
 4, 1, 10.
 Sidonius murex 3, 3, 18.
 sidus calidum 2, 1, 47. *Sol*.
 signa bona 2, 1, 23. 2, 5, 83. *lu-*
cida 1, 4, 20. *sidera*. mala belli
 2, 5, 71. *tristia* 1, 8, 19. *signa*,
ite

- ite procul 1, 1, 75. sub tua voca
erronem 2, 6, 8.
- ignis adversis concurrere 4, 1, 99.
veracibus compertum mihi est 4,
1, 119.
- ignata loca 4, 1, 97. signatae ta-
bellae 4, 7, 7.
- ignavit notis exta deus 2, 5, 14.
- ignificat fibra placidos deos 2, 1,
26.
- ignum gemmasque eius probarem
1, 6, 25. *v. not.*
- non fileantur violata pascua Solis
4, 1, 76.
- silente nocte 1, 5, 16.
- silentia muta 4, 1, 129.
- filex iungitur hic 1, 7, 6. *via flet-
nenda.* filex nec fiat tibi in cor-
de 1, 1, 64.
- silvae densae 4, 1, 128. secretae 4,
13, 9. silvae pereant 4, 3, 6. pla-
ceant mihi 4, 3, 15.
- silvestri deo 2, 5, 30.
- similes chordis sonos reddere voce
3, 4, 70. similis viciuia caeli 4,
1, 167. *par alteri.*
- simul 4, 1, 98. *simulac.*
- simulacra deum lacrimas fudisse 2,
5, 77.
- simulat condoluisse caput 1, 6, 36.
- simulat transire domum 1, 5, 73.
- finet per suas sagittas Dictynna ad-
firmes impune 1, 4, 25. finit qui
corpora vulneret 1, 2, 25. finunt
diu fata 1, 1, 69.
- singula verba sonent nomen absen-
tis 2, 1, 32. *v. not.*
- sinister miles teneat dextrum 4, 1,
104.
- sinus candidus 1, 10, 68. *candidae
vestis.* effusus 1, 3, 38. *n. velo-
rum.* 1, 6, 40. *togae.* latus 1, 6,
18. mollis 1, 8, 30. sinus moesti
1, 3, 6. molles 1, 2, 98. teneri
2, 8, 36. sinus in nostros celer
ipse recurre 4, 3, 24. sinu domi-
nae ludere 1, 5, 26. occulto 2, 6,
46. *quo quid occultatur.* sinu
ferre domum aquam 1, 1, 31.
- sicco 2, 5, 70. in tacito gaudeat
4, 13, 8. tenero continuisse do-
minam 1, 1, 46. tuo caderet no-
stra senectus 3, 3, 8. Tyrio prod-
eat apta 1, 9, 70. *v. not.* in
sinu nostrum deposuit Cytherea
illum 4, 7, 4.
- Sirenium littora 4, 1, 69.
- Sirius findit agros arentes 1, 7, 21.
- sim sic ego 1, 10, 43. sit cupienda
nulli viro 1, 8, 40. sit fortis in
armis 1, 10, 29. labor illius 4, 1,
81. modo fas 1, 6, 64. procal
Venere 1, 10, 66. sit, precor, illa
levis 1, 5, 56. 1, 9, 40. sit latus
1, 10, 61. 62. 63. sit tibi coram
1, 1, 15. levis terra 2, 4, 50. per-
petuo calia sator 2, 5, 122. vias
myrica 3, 6, 1. *v. not.* nec sit
tibi acuisse 4, 3, 3. *ne acuat,
μή σοι ἔστω pro ἔστω.* nec sit
tibi spes celandi 1, 9, 23. non sit
timuisse 1, 6, 24. *non timeam.*
- sistere fulminis iter carmine 1, 2,
46.
- fitis acris 1, 3, 78. arens 1, 4, 42.
- fitus est hic Lygdamus 5, 2, 29.
- fitus occupat arma 1, 10, 50.
- sobria lympha 2, 1, 46. sobria po-
cula supposita aqua 1, 6, 28. so-
brius 2, 5, 103. male sobrius ru-
sticus 1, 10, 51.
- sociare ut tecum longae gaudia
vitae 3, 3, 7.
- Sol splendidior caput extulit unda
4, 1, 123. *serenior dies fuit.* sol
exureret graciles artus 2, 3, 9.
- sol vagus 4, 1, 76. sole calente
1, 5, 15. interiecto 4, 1, 150.
- turentur capilli 1, 9, 15. solem
defectum lumine etc. 2, 5, 75.
- soles 1, 4, 2. *radii solis.* solus
anhelantes equi 2, 5, 60. Solis
genus 4, 1, 62. *Circe.* solis ignis
2, 3, 56. viae 2, 4, 17.
- sola loca 4, 13, 12. per sola plana
1, 5, 3. sola puella 2, 1, 76.
- solator 1, 3, 15.
- solatur spes compede vinctum 2, 6,
25.
- solita ab arte 1, 9, 66. in solito
toto 1, 1, 44.
- sollenne sacrum 4, 2, 23. sollennes
acervi stipulae 2, 5, 89.
- sollers manus 1, 7, 29.
- sollertia quae tua formosos cepit
1, 4, 3.
- sollitiae domus 3, 4, 20.
- nec sollitavit facta nefanda cor-
meum 3, 5, 12. *sollitum red-
dunt.*

- stant.* sollicitas pro qua votis numina 3, 4, 53. sollicitavit ferro humum 1, 7, 30. *movit vomere.* solliciti sunt pro nobis 4, 10, 5. *v. not.*
- sollicitis nec bene ebria verba sonant 3, 6, 36. sollicitus repetam tota suspiria nocte 3, 6, 61.
- in solo monte 1, 2, 72.
- solo nostro pars altera huic adversa 4, 1, 166.
- solvere amores cantibus aut herbis 1, 2, 60. crines 4, 2, 10. ora 3, 5, 14. solville catenam queat nullus dies 4, 5, 16. solvite vincla cado Chio 2, 1, 28. *v. not.* vincla iugis 2, 1, 6.
- solum captum 1, 2, 68. cultum 1, 2, 2. exiguum 1, 1, 21. marmoreum 3, 3, 16. pingue 2, 3, 6. solum cantu findit laga 1, 2, 45.
- soluti crines 1, 1, 67. 2, 3, 25. solutis tunicis 1, 5, 15. quique soluto quique canent vincio pede 4, 1, 36.
- somnia crudelia 3, 4, 34. mala 2, 6, 37. nigra 2, 1, 90. laeva 1, 5, 14. temeraria ludunt 3, 4, 7.
- somno domitos 1, 9, 27. somno fella 1, 3, 88. somnos sequi 1, 2, 48. somnum mero peperit 1, 6, 27. somnum petebat dux gregis 1, 10, 9.
- somnus amictu fusco velavit te 3, 4, 55. fuscis circumdatus alis 2, 1, 89. ignavus destituerat corpore 3, 4, 81. mendax 3, 4, 12. mollis 1, 2, 74. utilis menti aegrae deus 3, 4, 19.
- sonant aves carmen dulce tenui gutture 1, 3, 60. crura ferro 2, 6, 26. crura pulsa dura compe de 1, 7, 42. fletus rixaeque 2, 4, 37. flumina nigra circum 1, 3, 68. *cum strepitu et fremitu eunt.* verba ebria non bene sollicitis 3, 6, 36. sonante 3, 4, 40. *canente.* sonat tela 2, 1, 56. neu sones iantia 1, 2, 10. sonent nomen absentis singula verba 2, 1, 32. sonent si non aera repulsa 1, 8, 22.
- sonitus placidae aquae 1, 2, 78.
- sonum dare 1, 7, 58. ad sonum digiti me vocet 1, 2, 32. sonus dulcis 3, 4, 42. mitis 1, 8, 2. sono divino 1, 6, 44. nullo pedem ponere 1, 2, 20. Phrygio tibia 2, 1, 86. sono submillo 3, 1, 22. *voce.* sonos similes choridis reddere 3, 4, 70.
- sonora cithara 3, 4, 69.
- sonitica caulla 1, 8, 51. *gravius morbus.*
- sonuile pedem illius 1, 8, 66.
- nec sopierat me sonus 3, 4, 19.
- sopitae 2, 6, 38. *dormienti.*
- sopor occupat lumina victa fessi 1, 2, 2. soporem ducere 1, 2, 77.
- sopores 4, 4, 9. *soporifera medicamenta.*
- sordida lingua 3, 6, 46.
- soror Tibulli 1, 3, 7. pro amica 3, 1, 26. calia 2, 5, 122. lalciva 1, 9, 59. moelia 2, 6, 38. sorores dociae 3, 4, 45. *Musae.* trifies 3, 3, 35. *Parcae.*
- sors ventura 3, 4, 5. sortes 1, 8, 8. 2, 5, 13. 2, 5, 119. *oracula.*
- sortes sacrae 2, 5, 69. *vaticinia.* sortes sacras pueri fustulit 1, 3, 11.
- sortiri tentia regna dei 3, 5, 22. *Pluto et Proserpina, quorum alteri sorte contigerunt regna inferna.*
- spargant ossa collecta Lyaeo 3, 2, 19. spargere lacte Palen 1, 1, 36. spargit intulit sanguine deum 1, 6, 48. *v. Obff.*
- spectacula pia det turbae 2, 5, 119.
- spectat ex alto Olympo Venus 1, 6, 84. spectatum e caelo ipse veni 4, 2, 2. spectem te 1, 1, 58. spectent iuvenes laeti incendia tua 2, 4, 41.
- spernentur qui amantes 1, 4, 77.
- spernere dona e fictilibus puris 1, 1, 38. iulterum amantem 1, 8, 61.
- spes credula vitam fovet 2, 6, 19. quod spes abnujuit ultro 4, 1, 26.
- spes celandi nec tibi sit 1, 9, 23.
- nec Spes destituat 1, 1, 9.
- spicam teneto, Pax 1, 10, 67. spicas pro segete ferre deo 1, 5, 28.

spicea

- Spicea corona* 1, 1, 16. *Spicea ferta* 1, 10, 22.
Spicis distendet horrea Ceres 2, 5, 84. *Spicis tempora cinge, Ceres* 2, 1, 4.
Spirabat Syrio rore coma 3, 4, 28.
Spiritus lenis agatur 1, 8, 58.
Splendens succus 1, 8, 11, *fucus*.
Splendidior Sol caput extulit undis 4, 1, 123. *Spondet mihi spes Nemefim* 2, 6, 27.
Stagna circum 1, 3, 77. *n. Tantulum*.
Stamina fatalia, non ulli dissolvenda Deo, nentes Parcae 1, 7, 2. *longa deducat plena colo* 1, 3, 86. *torta* 1, 6, 78. *stamina ducunt* 3, 3, 36.
Stabant humiles in Iovis arce caelae 2, 5, 26. *stabat in exigua ligneus aede deus* 1, 10, 20. *stabit et ante coronatus calix* 2, 5, 98. *stare debent ad praesepia coronato capite boves* 2, 1, 8. *stare vel cautes obnoxia ventis* 2, 4, 9. *staret ut ante tuos conspicienda focus* 2, 6, 4. *non stat dies* 1, 4, 28. *stat latus praefixa veru* 1, 6, 49. *v. not.* *stat pudor illi ante genas* 1, 4, 14. *stat silex tibi in corde* 1, 1, 64. *est*.
statuent finem fata nulla te canendi 4, 1, 203. *ponent*.
Stellas dum caelum 1, 4, 66. *v. not.*
sub stemmate facta tua non titulus capiet 4, 1, 33.
Stemus exemplum amoris 1, 6, 86. *simus*.
steriles boves 2, 3, 8.
sternat adversos duces 1, 10, 30. *spolia opima consequatur*. *sternitur hic glareas dura* 1, 7, 59.
stet circa senem proles 1, 7, 56.
stet lapis super ossa 1, 3, 54.
stet procul quisquis et occurret etc. 1, 6, 42. *stet soror antetorum* 2, 6, 38.
Stillat Hippomanes ab inguine equae 2, 4, 58. *stillent unguenta nitido capillo* 1, 7, 51.
stimulante fame 1, 5, 53.
stinulo increpuisse boves 1, 1, 30.
stipes desertus in agris 1, 1, 11. *priscus* 1, 10, 17.
stipulae levis acervi 2, 5, 89.
a stirpe tollere capillos 1, 8, 45.
stola longa impediatur pedes 1, 6, 68.
stragula picta 1, 2, 77.
strepitu nullo clam referare fores 1, 8, 60. *strepitus pedum* 1, 2, 35. 1, 6, 62.
stridet Cerberus serpentum ore 1, 3, 72. *h. serpentes, quos pro villis habet, strident*.
stridor magicus 1, 2, 47. *murmur aniculae evocantis manes certa formula*.
strix violenta e tectis canat 1, 5, 52.
structi acervi 4, 1, 134. *v. not.*
structis muris 4, 1, 174.
studiosa mater 4, 6, 15. *studiose nimium mei Messala* 4, 8, 5.
studium formae 1, 8, 43. *venandi* 4, 3, 23.
stulti dies 1, 4, 34. *v. not.* *stultus praedas et arma sequi* 1, 2, 66.
Stygia aqua 1, 10, 36.
sub alta valle 2, 3, 19. *in*.
subcrescat proles 1, 7, 55.
subdere colla Veneris vinculis senem 1, 2, 90.
subdita inferno Plutonis regno proles deum 4, 1, 67.
subducat nobis nulla femina lectum tuum 4, 13, 1.
suberat Pan ilicis umbrae 2, 5, 27.
subesse solent auro multa mala 1, 9, 18. *h. comitari*.
subiecit colla libera Romanae catenae 4, 1, 117.
subiecta calori Phoebi pars media 4, 1, 158. *obnoxia*.
subigunt boves arva ferenda 4, 3, 8.
subiiciet manus 1, 5, 64. *v. Obsf.*
subiit iuga taurus 1, 3, 41. *subiit labores* 1, 4, 47.
sublatum iter ex animo puellae 4, 9, 1. *metum de puella*.
sublimis si conflueret fluctu imo 4, 1, 74. *Charybdis*. *sublimis* 1, 6, 83. *quia ex alto spectat*.
submillo sono 3, 1, 22. *tenui, parvo*.
submittere colla iugo 4, 1, 170. *subre-*

lubrepet amori meo furtim 4, 3.
 21. *intercipiet eius gaudia. iners*
aetas 1, 1, 71.
 lubsecuisse ungues artificis docta
 manu 1, 8, 12.
 subsequitur Decor 4, 2, 8.
 lubsistere densis turmis 4, 1, 195.
obfistere. ut valeant vires 4, 1,
 2. *sufficere.*
 lubtemine Tyrio fulgens vestis 4,
 1, 121. *filis purpureis.*
 lubtexam carmina inceptis chartis
 4, 1, 211.
 lubtusa genas 1, 10, 55.
 succensa flammis laurea 2, 5, 81.
 lucci cani 4, 2, 16. *muricis. mor-*
tiferi 3, 5, 9.
 succincta canibus virgineam signi-
 ram Scylla 3, 4, 89. *virginis*
partibus admistae infra canes.
 succos dare 1, 6, 13. succos uvae
 condere 1, 10, 47.
 succubuisse sibi quos videt invitos
 1, 8, 8. succumbere puero fur-
 tum 1, 8, 35. *praehere puero.*
 succurre dea nunc mihi 1, 3, 27.
 succus splendens 1, 8, 11. *fucus.*
 sudem is gerat 1, 10, 65. sudem
 tardam 4, 1, 89.
 suffusus minio agricola 2, 1, 55.
 sulcavimus agros 2, 3, 79.
 sulci arati 2, 6, 21. flavi, ditantes
 ordine horrea 4, 1, 184. *agri,*
segetes. sati 2, 3, 70.
 sulsur purum 1, 5, 11.
 Sulpicia 4, 2, 1. Sulpicii Servii
 filia 4, 10, 4.
 sumite manibus puris fontis aquam
 2, 1, 14.
 fumma fastigia chartae 3, 1, 11.
 fumo ab ortu 3, 4, 21. *v. not.*
 fumo in ore 4, 1, 202.
 sumsit sibi tela Cupido 2, 5, 107.
 super ingerit unquam Titan ortus
 4, 1, 157. teget ossa favilla 3,
 2, 10.
 superabit quae sola pars corporis
 mei, ossa 3, 2, 17. superant tibi
 laudes gentis 4, 1, 28.
 superba diva 2, 5, 46. *Victoria,*
quae, tantam fastidium, sui pa-
rum copiam fecerat. superba
regna 1, 9, 80. 4, 5, 4. superbe
 Phoebe intonsa comae 4, 4, 2.

testudinea lyra 4, 2, 22. *augu-*
ste, πότινι.
 superent ne aurea munera Pieri-
 das 1, 4, 62.
 superest nulla tibi cura 3, 6, 29.
 superest nunc desiderium 4, 1,
 188. superint ut non maiora
 dictis 4, 1, 6.
 supplex genibus perrepere tellu-
 rem 1, 2, 87. supplex sedabo 2,
 6, 33.
 supplicat arida herba Iovi Plavio
 1, 7, 26.
 supplice voce 1, 2, 13. supplici-
 bus querelis 1, 4, 72. supplici-
 bus lavet Venus 4, 13, 24.
 supponere lacertos humero 1, 8,
 33. suppositae rotam plausiro
 2, 1, 42. supposita aqua 1, 6,
 28. *clam admota in locum vini.*
 suprema hora 1, 1, 59.
 surdis auribus me esse velim 4,
 14, 2.
 surgere nocte obscura 1, 2, 24.
 qua mittitur aer a terris 4, 1, 21.
 surgit libra plus parte ab illa
 4, 1, 42.
 suspensa insignia 2, 4, 25. sus-
 pensa timore 2, 1, 77. suspensio
 vomere 2, 1, 6.
 suspirare amores 1, 6, 35. 4, 5,
 11.
 suspiria repetam sollicitus tota no-
 cte 3, 6, 61.
 sustinet quas terrarum orbis opes
 3, 3, 30. sustinuisse parentem —
 Lares 2, 5, 20. *humeris por-*
tasse.
 Syrium nardum 3, 6, 63. Syrius
 ros 3, 4, 28.
 Syrtis horrenda 3, 4, 91.
 Syrus Palaestinus 1, 7, 18.

T.

Tabella picta multa in templis Isti-
 dis 1, 3, 28. tabellas portans
 occulto sinu 2, 6, 46. tabellis
 signatis 4, 7, 7.
 nec taceat monumenta viae 1, 7,
 57. *v. not.* tacet et ipse canis
 2, 4, 34.
 tacita mente clam sibi rogat 4, 6,
 16. nocte 1, 6, 6. tacitis pedibus
 3i 1, 9,

1, 9, 4. *tacitis undis* 1, 7, 13.
 in *tacito sinu* gaudeat 4, 13, 8.
tacitum tempus noctis 1, 8, 18.
tacitus cardo 1, 6, 12. *minister* 1,
 9, 25. *pes* 1, 10, 34. *Somnus*
 2, 1, 89.
taciturna coniungit nostras clam
manus 1, 6, 60. *taciturna vocet*
me ad digiti sonum 1, 2, 34.
taedia ne te capiant 1, 4, 15. *na-*
ta vitae meae 3, 2, 8.
taedis me lustravit 1, 2, 63.
Taenarus 3, 3, 14. *Laconicae op-*
pidum marmore nobile.
talis illudere palla videbatur ima
 3, 4, 35.
tam multa 1, 6, 7. *v. Obff.* *tam*
valuisse manus 1, 10, 56. *tan-*
tum.
Tanais 4, 1, 146.
tangere chartas sacras 2, 5, 17.
locâ signata funda 4, 1, 97. *at-*
tingere.
Tantalus 1, 5, 77.
tantum non ego sum, ploret ut illa
semel 2, 6, 46. *non sunt tua*
multa 2, 3, 66.
Tarbella Pyrene 1, 7, 10. *v. not.*
tarda ars 1, 8, 16. *senectus* 2, 2,
 19. *sudes* 4, 1, 89. *tardae mo-*
rae 1, 3, 16. *tardi boves* 1, 1,
 30. *tardior aqua* 2, 1, 20. *tard-*
um pecus 4, 1, 208. *boves.* *si*
tardus eris 1, 4, 27. *tardus*
equus 4, 1, 29. *pes* 1, 8, 48.
 3, 5, 16.
tardat quos nec fuerit 1, 2, 23.
Taurus frigidus 1, 7, 16. *mons*
Ciliciae.
taurus colla submittere iugo didi-
cit 4, 1, 170. *taurus cornu in-*
aurato cadit hostia 4, 1, 15. *va-*
lidus subiit iuga 1, 3, 41. *tardi*
pecoris gloria 4, 1, 208. *tauri*
carpite herbas de montibus 2,
 5, 55. *mei multa renovarent*
iugera 3, 3, 5. *tauros Admeti*
pavit Apollo 2, 3, 11. *tauros*
adungere aratro 1, 9, 7. *servi-*
tium docuisse 2, 1, 41.
tecta lino 1, 3, 30.
tecta Molorchea 4, 1, 13. *v. not.*
umbrosa 1, 4, 1. *e tectis strix*
canat 1, 5, 52.
tectius optat 4, 5, 17. *clam.*

tectum marmoreum 3, 3, 3.
tectus dolus 3, 6, 12.
tegant villosa vesie corpora 2, 3,
 76. *tegenda facta loqui* 1, 9, 23.
teget candida ossa super nigra
favilla 3, 2, 10.
tela sonat 2, 1, 66. *v. not.* *tela*
aerata 1, 10, 25. *haeura in li-*
tere nostro 1, 10, 74. *summi*
stmi Cupido 2, 7, 107. *tela*
conducere 1, 6, 79. *v. not.* *cum*
telis ad latus ire 2, 6, 4.
tellurem perrepere genibus 1, 2,
 85.
tellus barbara Scythiae 3, 4, 91.
confunditur ferro 4, 1, 173. *con-*
fudit circumfuso in aere 4, 1, 151.
constringit pressio aratro 4, 1,
 161. *dolenter in aere immenso*
 4, 1, 19. *dum robor* 1, 4, 65.
v. not. *fera, obfessa Tyrio co-*
lono 4, 1, 139. *illic absconditur*
umbra 4, 1, 154. *patesfacta est*
in longas vias 1, 3, 36. *Phae-*
cia 4, 1, 77. *qua maris extremis*
excluditur undis 4, 1, 55. *ita*
nullo possulat imbres 1, 7, 25.
Tuscula 1, 7, 57.
temeranda sacra nulli virorum 5,
 5, 7. *A. cognoscenda, quia pre-*
ferantur virorum oculis.
temeraria ludunt somnia 3, 4, 7.
adverb. *temeraria vota venti et*
nubes serant 3, 4, 27.
temperat quos utriusque temens si-
milis vicinia caeli 4, 1, 168. *tem-*
peret annosum Marcia lymphae
merum 3, 6, 58.
non tempestivae viae 4, 8, 6. *v.*
Obff.
templi fores 1, 1, 16. *templis pro-*
cumbere 1, 2, 83. *sacris* 3, 4,
 77.
tempora cinge spicis, Ceres 2, 1,
 4. *desillent nardo* 2, 2, 7. *de-*
vinculus lauro triumphali 2, 5, 5.
felle madent 2, 4, 12. *funde me-*
ro 1, 7, 50. *madefactus Syrio*
nardo 3, 5, 62. *perlucum Baccho*
 1, 2, 3. *redimitus lauru* 3, 4, 23.
vincta hedera 3, 6, 2. *tempora*
defunctus praenensae lucis 3, 3,
 9. *lego sua Fortuna regit* 3, 3,
 22. *v. not.* *reddamus securae*
mensae 3, 6, 31. *conjugamus.*
 sicca

torum extruet sibi cespitibus 2, 5, 100. ante torum sopitae slet foror 2, 6, 38.
 nec torvus Liber in illis 3, 6, 19.
 trabes auratae 3, 3, 16.
 tracta de niveo vellere 1, 6, 80. *v. not.*
 tractanda nunc est Venus 1, 1, 73.
 tractant male artes haec saecula 1, 4, 57.
 traditus ab avo ritus 2, 1, 2.
 traducat me vitae inertī paupertas mea 1, 1, 5. traducit cantus fruges vicinis ab agris 1, 8, 19.
 trahant testae Summae tibi laeta convivia 2, 3, 47. ne trahat digito liquorem 1, 6, 20. trahor nunc ad bella 1, 10, 13.
 transgressa custodes iacentes 2, 1, 75.
 transiit aetas 1, 4, 27.
 transiliet flammās sacras pastor 2, 5, 90. *lustrandi caussa.*
 transire domum simulat 1, 5, 73.
 tremet quem Atax 1, 7, 4.
 tremula manus 1, 6, 78. vox 1, 2, 91.
 trepidantes alae 2, 2, 17.
 trepidis rebus 2, 3, 21. *v. not.*
 tribuentur tibi honores Pierii 4, 1, 192. tribuetur tibi laus magna 4, 4, 22.
 triste quicquid timemus 4, 4, 7. *adversum.* triste caelum 1, 2, 49.
 causa mortis 3, 2, 27. sol 2, 4, 12. *amarum.* iter 4, 9, 1. servitium 2, 4, 3. *durum.* tristes agri 2, 3, 65. curae 1, 7, 43.
 lacrimae 1, 1, 62. morbi 4, 11, 3. pluviae 1, 1, 50. sorores 3, 3, 35. *v. not.* tristi fronte Cupido 2, 5, 33. mente 3, 6, 34. tristitia 1, 10, 11. 50. facta 1, 8, 28. *superba, dura.* pocula cum multo felle 1, 5, 49. *amara.* lingua 1, 3, 19. verba 3, 4, 42. 3, 6, 38. trillior si quando fuerit illa tibi 4, 4, 18. *durior.* tristis morbus 1, 5, 9. natalis agendus erit 4, 8, 2.
 tristitiae dissoluenda dedit pectora Bacchus 1, 7, 49. *a tristitia.*
 trita via humano pede 4, 13, 10.
 Trivia 1, 5, 16. *Hecate.*

e triviis turba canum 1, 5, 56.
 puer 1, 3, 12. in trivio vetus lapis 1, 1, 12.
 triumphalis laurus 2, 5, 5.
 io Triumpho 2, 5, 118. triumphī clari 4, 1, 175. novi 1, 7, 5.
 Troia 2, 5, 61. Troia sacra 2, 5, 40.
 Troianos 2, 5, 46.
 truces ferae 1, 9, 76.
 tuba et mihi facta est 2, 6, 10. *v. not.* tubae — arma caelo audita 2, 5, 73. tubae ite procul 1, 1, 75. tubam nec audissem 1, 10, 12.
 tuli lumina multa nocte 1, 9, 42.
 tulit gaudia nocte Venus 2, 1, 12.
 gratissima dona Phoebō Cres 4, 1, 9. *sacra fecit.* quies insomnia 3, 4, 2. quos fructus avo condita mellis 1, 1, 42. nec te conceptam saeva laena 3, 4, 90. *n. utero.*
 tumeant freta ventis 4, 1, 194. tument lumina fella fletu 1, 8, 68.
 tūnet puer 1, 8, 36. *libidine.*
 ad tumultum illius fugiam 2, 6, 35.
 tumultus mea cum contexerit ossa 4, 1, 204. tumulto costructo dare sarta annua 2, 4, 48.
 tumultus urbi portatur columba 2, 3, 43.
 tundere posse caput 1, 2, 86. *iz poste.* tunderet unda maris cautem 2, 4, 9.
 tunicis solutus 1, 5, 15.
 tura blanda 3, 3, 2. dare focis 1, 8, 70. menstrua 1, 3, 34. pia 2, 2, 3. turis honores 1, 7, 53. 4, 6, 1.
 turba tu mihi in folis 4, 13, 12.
 turba arta 1, 2, 97. aspera canum 1, 5, 56. candida 2, 1, 16.
 credula frustra sedet 4, 4, 20. *v. Obff.* impia 1, 3, 70. iocosa 2, 1, 85. irrita 2, 3, 22. *advers.* novella 2, 2, 22. pallida 1, 10, 58. *mortuorum.* Pharia 1, 3, 39. *cultorum Isidis.* pia deorum 4, 4, 25. sedula 1, 4, 80. tenera puerorum 1, 4, 9. turba vernarum 2, 1, 23. turbae det pia spectacula 2, 5, 119.

tur-

turbata longos capillos 1, 3, 91.
 turbet Veneris cupidae gaudia 4, 3, 18.
 turben citus 1, 5, 3.
 turmae densae 4, 1, 195.
 Turnus barbarus 2, 5, 48.
 turpe facium 3, 4, 15. turpes curae 3, 6, 31. *v. not.* turpis fabula 1, 4, 83. navita 1, 10, 36.
 turribus prospectat aequor Tyros 1, 7, 19. *v. not.*
 Tusca lympba 3, 5, 29. Tusci viri 3, 4, 6.
 Tuscula tellus 1, 7, 57.
 tuta fossa 4, 1, 83.
 tutela divina servat poetas 2, 5, 113.
 tutusque facerque eat 1, 2, 27.
 tutus sic ego ero 4, 13, 6.
 Tyria palla 4, 2, 11. *purpurea.*
 Tyriae vestes 1, 7, 47. Tyrium subtemen 4, 1, 121. Tyrius colonus 4, 1, 138. murex 2, 4, 28. finis 1, 9, 70. torus 1, 2, 77.
 Tyros 1, 7, 20. 2, 3, 58. 4, 2, 16.

V.

Vaccae tunc pascebant herbosa Palatia 2, 5, 25.
 per vada ibat linter 2, 5, 34. *per amnem.* Ierpis, Cydue 1, 7, 14. *v. Obff.*
 vaga aequora 2, 6, 3. numera 3, 1, 3. vagus aer 4, 1, 21. Araxes 4, 1, 143. navita 1, 3, 39. *v. not.* paffior 2, 5, 129. pontua 2, 3, 39. *qui passim diffusae est.* Sol 4, 1, 76.
 vagor tota urbe 1, 2, 25. vagantes passim aves 1, 3, 59. vagari liceat tecum 4, 3, 11. *per silvas errare.*
 valeant fruges 2, 3, 67. valeat Venus, valeant puellae 2, 6, 9. valere vetuit pater 1, 4, 23. *vim habere.* valent si nihil ista 2, 4, 20. valet haec et maiora Amor 5, 6, 17.
 Valgus 4, 1, 180. *v. not.*
 valida catena 4, 5, 15. compes 2, 6, 25. valida iuga 2, 3, 44. validi labores 3, 4, 65. *graves,* quibus sustinendis validum, esse

oportet. validis habenia 4, 1, 115.
 validus hideos 2, 3, 6. *v. not.*
 bos 2, 2, 14. taurus 1, 3, 41.
 valles altae 1, 4, 49. vallis alta 2, 3, 19. umbrosa 2, 3, 72.
 vallo ducto claudere locum 4, 1, 85. non vallus erat 1, 10, 9.
 tam valuisse sibi manus 1, 10, 58. *ad verbera infligenda.*
 vana puella 3, 6, 60. *levis.* magisteria 1, 4, 84. vau timores noctis 3, 4, 13. *somnia.* vano aestu 3, 5, 27. *non mortifera febri.* vanum te fallit 3, 4, 56. hominum genus 3, 4, 9. visum 3, 4, 3. *v. Obff.* vanus iocus 3, 4, 68.
 variae oves 1, 10, 10. *v. Obff.* vires operum 1, 9, 64. *v. not.* varii flores 1, 7, 45.
 vastantur frigore 4, 1, 163. *vastae sunt.*
 vasti ponti aequora 3, 4, 85. vasti annes 3, 3, 37. vastum aequor maris 1, 7, 19. mare 2, 4, 10. vastus Araxes 4, 1, 143.
 vates 2, 5, 17. 65. *Sibylla.* vates non fallax 3, 4, 49. facer 2, 5, 114.
 vaticinata est mihi divino sono magna sacerdos 1, 6, 44.
 ubera lactis 1, 3, 46.
 vehar volueri peuna per aera 4, 1, 209.
 vehet dum robora tellus, caelum stellae, annis aquas 1, 4, 66.
 vehis ratibus Troia sacra 2, 5, 40. vehit plausiro rusticus 1, 10, 51.
 vecta est frenato pisce Thetis 1, 5, 46. ad iuvenem puella 2, 5, 36.
 vectus curru per inania Iupiter 4, 1, 150.
 vexit Aeolios placidum per Nerea ventos 4, 1, 58. *v. not.*
 Velabrum 2, 5, 33. *v. not.*
 velatus filo 1, 5, 15.
 velavit te Somnus Iusco amictu 5, 4, 55. *v. not.*
 velle abundat 1, 2, 92. 4, 3, 8.
 yellus molle 2, 1, 63. niveum 3, 6, 80. *pro lana.* vellera caris succis his madefacta 2, 2, 16. *lanae dibaphae.*

vel-

ficea Cavis 1, 4, 6. per tempora
vertitur annus 4, 1, 269.

tempore illo 1, 3, 4. maturo 1, 1,
7. tempora primi aetas floret
mihi 1, 8, 47. tempus exit, cum
deducet 1, 4, 79. tempus pri-
scum 1, 10, 44. 3, 5, 26. taci-
tum noctis 1, 8, 18.

tende brachia cum multa prece 3,
4, 64. retia casta manu 4, 3, 20.
tendant o veste sua umbracula
fertis vincula 2, 5, 97. tenduntur
mihi calles 1, 6, 5.

teneam te moriens deficiente ma-
nu 1, 1, 60. teneamur uterque
valida catena 4, 5, 15. teneat
ut dexter laevum, laevumque
fuerit miles 4, 1, 104. adver-
sum sibi habeat. iugera magna
soli culti 1, 1, 2.

tenebris 1, 2, 25. 1, 6, 59. 2, 1,
76. in tenebris. tenebris ad-
operata caput Mors 1, 1, 70. in
tenebris occupat arma situs 1,
10, 50.

teneus utrinque similis vicinia cae-
li 4, 1, 167. contigua attingens.

tener 1, 10, 16. cum puer essem.

tener Amor 1, 3, 57. 2, 6, 1. te-
ner Arabs 2, 2, 4. Bacchus 2,
3, 63. puer 1, 4, 58. finis 1,
2, 46. tenera coninx 1, 6, 33.

humus 1, 7, 30. 2, 6, 30. ma-
nus 4, 3, 8. 4, 6, 2. puella 1,
10, 64. 4, 4, 1. turba puerorum
1, 4, 9. vitis 1, 7, 33. tene-
rae genae 1, 1, 68. 1, 4, 14.

1, 10, 55. 3, 4, 32. manus 2, 3,
10. puellae 1, 5, 63. 2, 1, 61.

vites 1, 1, 7. teneri lacerti 1, 2,
73. 1, 5, 43. pedes 1, 7, 46.

1, 9, 30. finis 1, 8, 36. tenero
2, 8, 51. pro puero tenero. tene-
rum cor 1, 1, 64. latus 1, 5, 62.

tendere malas herbas 1, 2, 53. no-
visse. puellam 1, 5, 39. 1, 6,
35. 2, 6, 52. in Venere. tenent

rura villaeque puellam meam 2,
3, 1. teneor catenis 2, 4, 3. te-
net infernas catervas 1, 2, 47.

ipse regnum 2, 3, 59. dives ama-
tor. me aegrotum Phaeacia 1,
3, 3. non alius aptius te artes

belli 4, 1, 82. ultima arva Pa-
dacus 4, 1, 145. teneto spicem,

Pax 1, 20, 67. tenuerunt fidem
melius dicit 1, 10, 19. servavere.
Venti flamina 4, 1, 124. cohi-
buerunt. tenuisse hidentem 1, 1,
29. me 1, 3, 18. retinuisse, re-
tardasse.

tentabis ludere dextra levi 1, 4,
51. vnos. tentare lunonem Ixi-
onis ausi 1, 3, 73. pudorem aggre-
di. labores validos 3, 4, 65.

quodcumque libebit 1, 4, 39.
tentat cautus o curru Lunam
deducere 1, 8, 21. iuvenis nova

limina 1, 2, 17. aditus ad puellam
quaerit. tentavi curas depellere
vino 1, 5, 37. non ego tentavi

audax laudandae sacra docere
Deae 3, 5, 7.

tenne guttur 1, 3, 60. tenues co-
mae 1, 9, 68. hami 2, 6, 24.
vestes 2, 3, 53. tenuis charta 3,
1, 21. vellis 1, 10, 61. umbra

3, 2, 9.
tepidus lacrimas 2, 5, 77.
tepidus roguis 1, 2, 48. tepidi
Nati 3, 4, 96.

ter cane, ter etc. 1, 2, 56. cf. 1,
3, 11. 2, 5, 11. 1, 5, 14. 4, 6,
14.

terque quaterque felicem mihi diem
4, 3, 26.

tercentenae urbes 1, 4, 69.
terga non alias conversus domatur
4, 1, 116. u. Obff. terga redimi-
tus consanguinea caterva 3, 4,

87. Carbanus. verberare scire 1,
9, 22. tergo gerit vellus ovis
2, 1, 62.

tergebam humentes credulus us-
que genas 1, 9, 58.

tergeminum corpus 3, 4, 88. Cer-
beri.

terit area messes 1, 5, 22. terun-
tur in area. terit aspera barba
amplexus 1, 8, 32.

terna saecula 4, 1, 50. Pyliae fa-
mae 4, 1, 112. Nestoris.

terra annua 2, 1, 48. benigna 1,
3, 62. 3, 3, 6. Campania 1, 9,
33. deperdit purpureos colores

1, 4, 29. dives 2, 2, 4. erumpat
fontibus dulces liquores 4, 1,
86. hospita 2, 5, 42. inexperta

1, 7, 31. levis sit super ossa se-
curus 2, 4, 50. lubrica ficta rota
Cu-

- Cumana 2, 3, 48. terra marique bellare 1, 1, 53. sequi 1, 3, 56. terra perfolvat nulla femina fide 2, 1, 62. Theffala 2, 4, 56. terrae durum opus 1, 9, 8. iugera 1, 3, 75. terrae praebent pabula 4, 1, 162. *prata*. ignotae 1, 3, 3. 1, 3, 39. latae 4, 1, 138. terrarum orbis 3, 5, 30. per terras venti periuria Veneris ferunt 1, 4, 22.
- terrear nequicquam aestu vano 3, 5, 27. terreat aves Priapus 1, 1, 18. labor addiduus vicino hoste 1, 1, 3. non terrent timidum me periuria 1, 3, 51. terret, ut nequeant etc. 4, 1, 2. *v. Obsf.* terrete neu strepitu pedum 1, 2, 35.
- terris propior Phoebus 4, 1, 159. regendis fatale nomen, Roma 2, 5, 57. a terris qua surgere nititur aer 4, 1, 21.
- testa paterna 1, 10, 48. testae Samiae 2, 3, 47.
- telantur ut puro fidera caelo 4, 1, 10.
- testis 1, 7, 10. 11. mihi est 4, 1, 107. 108. 110.
- testudine et auro fulgens lyra 3, 4, 37.
- testudinea lyra 4, 2, 22.
- tetigisse corpus nocet 1, 8, 25. manum per causam 1, 6, 27.
- tetra venena 3, 5, 10.
- textile pudore amorem 4, 7, 1. *proae pudore*.
- textis operata Minervae 2, 1, 65.
- texuit quas vestes femina Coa 2, 3, 54.
- Thefae linguae periuria 3, 6, 39.
- Theffala terra 2, 4, 56.
- Thetis Neris caerulea 1, 5, 45.
- Tiberis flumina 2, 5, 69.
- tibia curva Phrygio sono 2, 1, 86. dulcis cantu 1, 7, 47.
- Tibullus 1, 3, 55. 2, 9, 83. 4, 13, 15. 3, 15, 1.
- tigillis compositis 2, 2, 59.
- tigres Armenias 3, 6, 15.
- nec time iurare 1, 4, 21. time, exhibit quam saepe 1, 6, 21. neu timeat celeres tardior agna lupos 2, 1, 20. timere iubent falsa mentes 3, 4, 8. timeat qui nu-
- mina irati Bacchi, bibat 3, 6, 22. non timet verbera torta amens 1, 6, 46. *v. not.* timeto mea fata 1, 5, 69.
- timida vota 3, 3, 33. timidum me non terrent periuria 1, 3, 51.
- timor nec vetat obscura surgere nocte 1, 2, 24. iste proderat 4, 13, 18. procul fit a nobis 3, 6, 25. timore multo coniungere manus 1, 6, 59. timore suspensa 2, 1, 77. timores noctis 3, 4, 13. *mala somnia*.
- timuisse insidias 1, 2, 28. timuisse tunc mihi non oculis fit meis 1, 6, 24. *h. non timeam ego*.
- tincta Sidonio murice lana 3, 5, 18. viridi cortice nucis coma 1, 8, 44. tinguat amor nimis huto corpora 1, 8, 52. *v. not.* oveam Tyrio murice 2, 4, 28.
- Tisiphone 1, 3, 69.
- Titan 4, 1, 51. 113. 157. *sol*.
- Titius 1, 4, 73. 74.
- titulus sub nomine 4, 1, 33. sub titulum ite, lares 2, 4, 54.
- Tityos 1, 3, 75.
- toga 4, 10, 3. *pro scorto togato*. laxa 1, 6, 40. 2, 3, 78.
- tollere albos capillos a stirpe 1, 8, 45. humorem velis 3, 2, 21. *exficcare*.
- Tomyris 4, 1, 143.
- toudeat pumex comas chartae 5, 1, 10. tondetur seges annua maturos partus 4, 1, 172.
- ex ipso toro fugit puella 1, 8, 62. puro 1, 3, 26. solito 1, 1, 44.
- torque ferrum et ure 1, 5, 5. neu torque iuvenem 4, 4, 11. Marathum 1, 8, 49. torques quid miserum 4, 14, 4. torques tu miserum 2, 6, 17. torquet me lento amore Marathus 1, 4, 81.
- torreat arva canis 1, 4, 42. Vulcanus ista carmina 1, 9, 49. torret quos India 2, 3, 55. *h. qui torrentur sole in India*.
- torta retia 4, 3, 12. stamina 1, 6, 78. verbera 1, 6, 46.
- torus ignotus 3, 6, 60. 4, 10, 6. *vir, adulter*. mollis 1, 2, 56. Tyrius 1, 2, 75. *Tyria veste stratus*. torum

vicit Armenias tigris et fulvas ille leaenas 3, 6, 15.

victa custodia 2, 4, 53. querelis ianua 1, 2, 9. senecta 1, 6, 77. fracta. verbis ianua 1, 5, 67.

lapydia 4, 1, 107. victa lumina 2, 2, 2. *sopore*. lumina Baccho 4, 1, 57. oppida ante currus ferre 2, 5, 116. *v. not.* victae catervae Cilicum, 1, 2, 69. victi pretio amantes 2, 4, 39. victo puero 1, 8, 49. *v. not.*

victor 1, 6, 28. 1, 10, 55. 2, 1, 34. 4, 1, 37.

victori lovi 2, 5, 10.

Victoria volitat super fessas puppes 2, 5, 45.

victoria duplex 4, 1, 105.

victrices lauri 1, 7, 7.

victus Atax 1, 7, 4. munere Bacchi amor 3, 6, 4.

victus feri 2, 1, 43.

vident ut 2, 1, 25.

videre aevi futuri eventura 3, 4, 48. *praevidere*.

vigeat assiduo certamine laudis miles 4, 1, 88. *fiets in Bewegung seyn*. vigent bideus voaerique pace 1, 10, 49. choreae cantusque 1, 5, 59. *alacriter exercentur*.

vigilanda venit nox fletu 1, 2, 69.

vigilans custos 4, 6, 11.

villia membra 1, 3, 70. *pudenda. v. not.*

an villa sit apta puellae? 4, 8, 3. villae — rura tenent meam puellam 2, 3, 1.

villosa velis 2, 3, 76.

vimen leve nunci 2, 3, 15.

vinum certamen¹ mite 3, 6, 11.

vina diem celebrent 2, 1, 29.

vina bona 1, 1, 24. iocosa 3, 6, 20.

vinum compescere dolores 1, 2, 1. depellere 1, 5, 37.

ne vincas deam 2, 6, 28. vincat ut ille, nudum latus dabis 1, 4, 52. vincere honores priuscos generis 4, 1, 31.

vinci poterat custodia 1, 8, 55.

vinciat auro lacertos 1, 9, 70.

vincit iras aurea anus 1, 6, 58. obsequio plurima amor 1, 4, 40.

vincitur donis omnis amor 1, 5, 60.

vincla 1, 5, 66. *pedum, soleae*. ferrea demam cani 4, 3, 14. formosae puellae vincium retinent me 1, 1, 55. mutua para iuveni 4, 6, 8. numquam remittit Amor misero 2, 4, 4. *pedum* 1, 6, 58. Veneris 1, 2, 92. vincla solvite Chio cado 2, 1, 28. *v. not.* solvite iugis 2, 1, 7. *v. not.*

vincla canisstra myrto, myrto vinctus et ipse caput 1, 10, 28. praecordia ferro vinctaque post olea candida turba comas 2, 1, 16. tempora hedera 3, 6, 2. vincla serpis umbracula 2, 5, 98. vincto quique canent pede 4, 1, 36. *v. not.* vinctum me puer alter habebit 1, 9, 79. me retinent vincla puellae 1, 1, 55. valida compede 2, 6, 25. vinctus ad aras Veneris confidam 4, 13, 23.

vincuntur molli pectora dura prece 3, 4, 76. *moventur*.

vincla siava coniugio portat Amer 2, 2, 18.

vineae culta 1, 10, 35.

violanda Venus mihi est 2, 4, 24. eius *fanum spoliandam*. clam violanda foedera dare 1, 9, 2.

violare amores 1, 3, 81. *puella abalienata*. 1, 9, 19. *perfidia*. puellam 1, 6, 51. *corrumpere*. viola

vi numina Veneris verbo 1, 2, 81.

violata pascua solis 4, 1, 76. *mactati greges sacri*.

violenta caedit suos lacertos 1, 6, 47. violenta Charybdis 4, 1, 73.

virix 1, 5, 52. violente 4, 2, 3. *Mars*.

vir pro amante 3, 2, 14. 3, 4, 62.

80. 3, 6, 42. vir cupidus 3, 4, 52.

acriter amans. ingratus 3, 6, 42.

Thefeus perfidus. vir quondam 3, 1, 23. *maritus*.

vires alterius necat alter aer 4, 1, 168. vires infirmas 4, 1, 2.

virginea figura 3, 4, 89. virgineus pudor 1, 4, 14.

virginitas sit mihi aeternum 2, 5, 64.

ex virgis extruet ante casas 2, 1, 24.

virgo marito primum deducta 3, 4, 31.

viri

- viri audaces 2, 1, 71. cupidi 1, 1, 76. Tufci 3, 4, 6.
 viridis coma 1, 7, 34. cortex nucis 1, 8, 44. frons 2, 1, 40. virides Zmaragdi 2, 4, 47.
 virtus cognita 4, 1, 1. *v. not.*
 viscus atrum 1, 3, 76.
 visere sacra Bonae Deae 1, 6, 21.
 visum vanum fallumque 3, 4, 3.
 visurus honores Genius addit 2, 2, 5. visus est iuvenis pedem ponere etc. 3, 4, 24. *per somnia.*
 vita 2, 1, 37. *illa aetas, homines illius aetatis.* vita felix 1, 5, 19. iners 1, 1, 5. longa 4, 1, 206. tot mala perpeffa 3, 2, 8. vita tunc mihi foret 1, 10, 11. vitae longae gaudia 1, 3, 37. 3, 3, 7. vitam spes credula fovet 2, 6, 19.
 vitare canis ortus sub umbra 1, 1, 27.
 vitis lenta 4, 1, 171. mystica 3, 6, 1. tenera 1, 7, 53. vites tenerae 1, 1, 7. vitem fraudare crescentibus uvis 3, 5, 19. vitea aluit Pax 1, 10, 47.
 vitio non facis hoc 1, 9, 73. *libidine.* vitium hoc est divitis auri 1, 10, 7.
 vitta impediatur ligatos crines 1, 6, 67. vittae iacentes 2, 5, 53. *Iliae delibatae.*
 vitula caesa 1, 1, 21. vitulum gestare per agros 2, 3, 17.
 vivas satis anxia 2, 6, 53. vive diu mihi 1, 6, 63. vivebant bene Saturno rege 1, 3, 36. vivere bene secretis filvis 4, 13, 9. contentus parvo 1, 1, 25. vivet 1, 4, 65. *fama eius superstes erit.* vivite felices et memores vivite nostri 3, 5, 3. vixeris licet centum annos 2, 4, 46.
 Ulixen 4, 1, 49.
 ullus. non ullus 1, 4, 36.
 ultima arva 4, 1, 145. *extremi orbis.*
 ultor deus 1, 8, 72.
 ululet per urbes 1, 5, 55. *h. furore agatur.*
 umbra levis arboris qua cadit 2, 5, 96. noctis amarior est 2, 4, 11. umbra densa absconditur tellus 4, 1, 154. *caligine.* sub umbra

- arboris vitare canis ortus 1, 1, 27.
 umbrae ilicis 2, 5, 27. *unbram* Casiliam 3, 1, 16. *v. not.* in unbram tenuem cum fuero mutatus 3, 2, 9. unbris levibus discurreret 4, 1, 68. *v. Obff.*
 umbracula 1, 5, 97.
 umbrosus mons 4, 3, 2. umbrosa vallis 2, 3, 72. umbrosa tecta 1, 4, 1.
 unda quae manat Etruscia fontibus 3, 5, 1. *Etruscae thermae.* deserit litim 1, 3, 78. *v. not.* Eoi maris 2, 2, 16. iacilis 3, 5, 30. gelida 4, 1, 60. naufraga maris 2, 4, 10. veneranda Numici 2, 5, 44. undae Aegeae 1, 3, 1. caeruleae 1, 3, 37. 1, 4, 46. extremae maris 4, 1, 53. fluitantes 2, 5, 59. liquidae 4, 1, 123. placidae 4, 1, 126. pallentes 5, 5, 21. rabidae canibus Scyllae 4, 1, 72. *v. Obff.* rapidae maris 4, 1, 193. tacitae 1, 7, 13. per undas ire 1, 4, 45. *h. navigare.*
 unguenta stillent nitido capillo 1, 7, 51.
 ungues subsecuisse artificis doctum ianu 1, 8, 11.
 non unus 1, 2, 90.
 voca sub tua signa erronem 2, 6, 6.
 vocales boves 2, 5, 78. chordae 2, 5, 3.
 vocat terra hospita Lares 2, 5, 42. *v. not.* vocate deum voce 2, 1, 83. vocavit te sibi, Phoebe 2, 5, 6. vocet clam sibi quiaque 2, 1, 84. me ad digiti sonum taciturna 1, 2, 34. me in valles amnes Orcus 3, 4, 37.
 voce magna 2, 5, 118. tremula 1, 2, 91. supplices 1, 2, 13. cum voce digiti loquuti 3, 4, 41. vocem emittere 1, 9, 27. voces dulces dominae 2, 6, 48. votivae 1, 3, 29. vota. voces inflectens canu 1, 5, 37.
 volentes 2, 3, 73. *cupidi.*
 volitans Amor 2, 5, 39.
 volitat super fellas puppes Victoria 2, 5, 45. volitent animae hanc circum 1, 5, 51. volitet sancta columba 1, 7, 17.
 volucres laqueo capiat spes 2, 6, 23.
 volu-

collere poma modo nata mala manu 3, 5, 20. *decerpere*.
elox dere corpus super equum 4, 1, 114. **velox** cerva 4, 3, 13.
pes 1, 5, 24.
euandui cura 4, 3, 5. **studium** 4, 3, 23.
eandere amorem 1, 4, 67. **avitas** sedes 2, 4, 53. **blanditias** 1, 9, 77. **fidem auro** — **gemmis** 1, 9, 32. **formam** 1, 9, 51. **Veneram** 1, 4, 59.
euena tetra 3, 5, 10. **veueni** quidquid habet Circe — **Medea** 2, 4, 55.
veneranda comis comitis 4, 2, 10. *augusta, anzubeten*. **proles** 1, 7, 56. *conspicua*. **unda** Numici 2, 5, 43. *sancta*.
veneror 1, 1, 11. *divino cultu afficio*.
venerata virum tantum 1, 5, 35. **veneratus** amores veteres 2, 4, 47.
venere Kalendae festae Martis Romani 3, 1, 1. **venere** ubi fata senectae 1, 4, 31.
venit cum e magna urbe agricola serus 1, 7, 61. **mibi** cum suprema hora 1, 1, 59. **quamvis** iuculto ore 1, 8, 15. **si** iste furor 1, 6, 75.
veniant praedae 2, 3, 50. **veniat** carae matris comitata dolore 3, 2, 13. **ante** rogiu meum 5, 2, 11. **sive** hac **sive** illac impetus hastae 4, 1, 96. **veniet** cum proximus annus 4, 6, 19. **mors** tenebris adoperta caput 1, 1, 70. **tibi** mors 2, 4, 45. **venit** candida nivea vesie 4, 2, 12. *it, prodit, simpl*. **curva** senecta tardo pede 3, 5, 16. **diva** superba ad Troianos 2, 5, 46. **domum** e templis turba 2, 3, 22. **iratus** nimium nimiumque severis 3, 6, 21. **mors** propior 2, 3, 38. **mors** rapax amanti 1, 3, 65. **mors** tacito pede 1, 10, 54. **post** multos, una serena dies 3, 6, 32. **sanguinolenta** ad infernos lacus 2, 6, 40. **sera** Poena tacitis pedibus 1, 9, 4. **Somnus** tacitis fulcis alia 2, 1, 89. **tandem** amor 1, 7, 1. **vigilanda**

nox 1, 2, 76. *pro est*. **venite** pura cum vase 2, 1, 13. **veniunt** certamina Martis 4, 1, 98.
ventura aqua 1, 4, 44. **sors** 3, 4, 5. **ventura** omina noctis 3, 4, 9. *v. Obff.* **venturam** dum mihi fingit 1, 8, 65.
ventus et ignis eripiant partas opes 2, 4, 40. **venti** serant periuria Veneris 1, 4, 21. *cf.* 3, 6, 27. 50. **venti** adversi 4, 1, 194. **Aeolii** 4, 1, 58. **discordes** tenuerunt flamma 4, 1, 124. **immites** 1, 1, 45. **infani** 2, 4, 9. **ventis** credere rateu 1, 7, 20. **diripitur** cinis 1, 6, 54. **horrida** facta coma 1, 9, 14. **parentia** fructa 1, 9, 9.
Venus 1, 2, 16. 1, 2, 42. 1, 3, 58. *etc.* **aspera** difficilisque 1, 9, 20. **magna** 1, 2, 81. **sancta** 4, 3, 23. **Venus** deseruit me 1, 5, 40. *neruo remisso*. **nata** e sanguine 1, 2, 40. **nulla** sit sine me 4, 3, 19. **nulla** gaudia. **levis** nuno tractanda 1, 1, 73. **mitis** 1, 10, 66. 2, 3, 72. **mutua** 1, 6, 14. **relicta** 1, 5, 58. *v. not.* **sublimis** 1, 6, 83. **violanda** est mihi ante alios 2, 4, 24. *fanum eius spoliandum*.
Venerem iungere feris 1, 9, 76. **non** laudant ferrea saecula 2, 3, 35. **vendere** 1, 4, 59. **Veneri** merenti 1, 9, 81. **Veneri** servire 2, 5, 29. **Veneris** bella 1, 10, 53. **cupidae** gaudia 4, 3, 18. **concupitus**. **numina** 1, 3, 79. **periuria** 1, 4, 21. **amorum, amantium**. **praecepta** 1, 4, 79. **amoris**. **vincla** 1, 2, 90.
ver purpureum 3, 5, 4.
vera cauo 2, 5, 63. **dicere** 1, 6, 31. **divi** — **exta** monent 3, 4, 5. 6. **loqui** 5, 2, 7. **vera** insomnia 3, 4, 1. **oracula** 3, 4, 77.
verax saga 1, 2, 41. **veraci** capite admittit 4, 1, 153. **veracia** signa 4, 1, 119.
verba *simpl.* *pro magicis* 1, 5, 43. **verba** aspera 4, 4, 14. **balba** 2, 5, 94. **blauda** 1, 2, 22. **bona** 2, 2, 1. *fausta*. **ebria** 3, 6, 36. **fortia** 2, 6, 13. **horrida** 1, 5, 6. **impia** dicta in deos 1, 5, 52. **libera** 1, 9, 26. **mala** 1, 10, 57. **mitia**

- tia leni sono 1, 8, 2. pudenda 2, 1, 74. rustica 2, 1, 52. 2, 3, 4. seria 3, 6, 52. singula 2, 1, 52. *v. not.* tristitia 3, 6, 38. 3, 4, 42. verba flectere ad laudes meas 2, 5, 4. *v. Obff.* fallacia puellae conqueror 3, 6, 51.
- verber durum 1, 5, 3. intortum 1, 9, 22. verbera multa 1, 8, 6. saeva 1, 6, 38. 3, 4, 66. *gravita.* torta 1, 6, 46. *torto flagello inficta.*
- verberat suam quicumque puellam 1, 10, 60. verberet te iuber 1, 2, 7. *pulset.*
- verho 1, 2, 81. *n. audaciori, impio.*
- verna garrulus 1, 5, 26. vernarum turba 2, 1, 23.
- vernum rus 2, 1, 59. vernus alveus 2, 1, 49.
- vero ore quod seram 3, 4, 50.
- versat fufus opus 2, 1, 64. puer turbineum 1, 5, 4. versatur celeri Fors levis orbe rotae 1, 5, 70. versantur membra Ixionis rota 1, 3, 74. versare solum bidente 2, 3, 6.
- versibus gaudeat Neaera meis 3, 1, 8. versus line qua mihi nullus etc. 2, 5, 111. aeternus 4, 1, 34. versus alios aliosque componere 4, 1, 17.
- vertere fores cardine tacito 1, 6, 12. vertat in melius somnia deus 3, 4, 95. munera deus in cinerem et aquas 1, 9, 12. verterat dolor in lacrimas merum 1, 5, 39. verterunt nec pocula Circes solum 4, 1, 61.
- vertex aethereus 1, 7, 15. *Tauri.*
- vertuntur ad mala nostra 1, 10, 6. vertitur per tempora annus 4, 1, 169.
- Vertumnus felix 4, 2, 13.
- veru 1, 6, 49. *lancoala.*
- velcar innoxia laurus 2, 5, 64.
- Vestales foci 2, 5, 52.
- vestis fulgens Tyrio subtemine 4, 1, 121. Coa 2, 4, 50. pura 1, 10, 27. 2, 1, 13. seposita 2, 5, 8. tenuis 1, 10, 61. villosa 2, 3, 76. velle interposita 1, 9, 56. nigra iunctae 3, 2, 18. nivea candida venit 4, 2, 12. rapta praemia petere 1, 2, 28. e veste sua tendent umbracula 2, 5, 97. vestes — amictus 1, 8, 13. tennes, quas semina Coa texunt 2, 3, 55. Tyriae 1, 7, 47.
- vestigia externa semper sint in lecto tuo 1, 9, 57. vestigia quoque movit 4, 2, 7. *pedes.* cervas quaeram 4, 3, 13. laeta posuit tectis 4, 1, 13. *pedes.*
- veteres amores 2, 4, 47. *figurae* 4, 1, 63. senes 1, 8, 50. veteres aluit glans 2, 3, 69. veteris avi sedes 1, 10, 18.
- veto illius ut verbis sis mihi lenta 2, 6, 36. *v. Obff.* vetat esse dolos deus 1, 9, 24. haec meminisse 1, 4, 74. obscura surgere nocte timor 1, 2, 24. vetuit pater ipse valere 1, 2, 23.
- vetus aetas 4, 1, 111. amor 4, 6, 20. caput 1, 8, 42. consul 2, 1, 18. lapis in trivio 1, 1, 11.
- vexat calor sella corpora 4, 11, 2.
- via longa 1, 4, 41. 1, 9, 16. 2, 5, 62. terrae 2, 6, 3. via mortis brevior aperta est 1, 10, 4. via rara per nexus facta sero 2, 3, 16. trita humano pede 4, 13, 10. viae auratae 2, 3, 54. *in textura. v. not.* caecae 2, 1, 79. leti 1, 3, 50. longae 1, 3, 56. pronae 1, 6, 73. purae fulminis 1, 9, 56. Solis 2, 4, 17. non tempelivae 4, 8, 6. viae longae deditus esse 1, 1, 26. *v. not.* viae monumenta 1, 7, 57. viam efficiet pauper 1, 5, 64. *v. Obff.* vias fallendi mille ministrat Amor 4, 6, 12. vias nostras respiceret 1, 3, 14. vias ob nostras 1, 1, 52. *iter peregre susceptum.* per vias urbis 3, 1, 4.
- vice certa 1, 4, 20.
- viccerat amor quicquid erat medicae artis 2, 5, 14.
- vices variae operum 1, 9, 64. *figurae Veneris.*
- vicinia similis caeli utrinque tenens 4, 1, 167.
- vicinis ab agris 1, 8, 19.
- vicino hosie 1, 1, 3. Marte 4, 1, 137. vicinus caelo Olympus 4, 1, 131. Phoebus Padasus 4, 1, 145.

vici

volucris penna 4, 1, 209.
 volucris nulla nec perlabitur au-
 ras 4, 1, 127.
 volvens flammam ore Chimaera 3,
 4, 86. *v. not.*
 volumina magna aeterno versu 4,
 1, 34.
 vomer 1, 10, 49. 2, 1, 6.
 vota cadunt 2, 2, 17. *rata sunt.*
 contraria votis 3, 4, 83. teme-
 raria ferant venti et nubes 3, 6,
 27. timida 3, 3, 35. Triviae
 novem dedi 1, 5, 16. vota iactat
 Eurys Notusque per Armenios
 1, 5, 36. vota pro domina vix
 numeranda facit 4, 4, 12. voti
 campos liba ferre 1, 10, 23. votis
 gratis 4, 6, 15. *v. Obff.* impleſſe
 caelum 3, 3, 1. meis te eripuisse
 dicor 1, 5, 10. e votis pars quo-
 tacunque moverit deos 2, 6, 54.
 votis revocare diem 1, 8, 78.
 sollicitas nunina 3, 4, 53. vo-
 tum vagi pastoris, fistula 2, 5,
 29.
 votivae voces 1, 3, 29.
 vovemus omne hoc tibi 4, 1, 26.
 voventur quae pro dulci reditu
 3, 3, 27. *vota fiunt.*
 urbs aeterna 2, 5, 23. Roma. ma-
 gna 1, 7, 61. 2, 5, 56. Roma.
 parva 4, 1, 49. ab urbe abduce-
 re 2, 3, 61. per urbes crebras
 volitet 1, 1, 17. urbes per igno-
 tas erraverit 4, 1, 52. tercentenas
 expleat erroribus 1, 4, 69.
 urantur pia tura focis, urantur
 odores 2, 2, 3.
 ure feru et torque 1, 5, 5. caput
 meum flamma 1, 9, 21. *v. not.*
 urentur sole capilli 1, 9, 15.
 uret me audacius 4, 13, 19. *cruci-*
abitis. uretur facies 1, 9, 15.
 uris quid melleſ tuas? 1, 2, 100.
 urit 4, 2, 11. 12. amore incendit.
 crudelius 1, 8, 7. *exercet, torquet.*
 uror ego ante alias 4, 5, 6.
 urunt altaria flammæ 4, 6, 17.

urgeat ossa lapis infelix 1, 4, 60.
 urget amor quos graviter 2, 1,
 79. rusticus opus terrae 1, 9, 8.
 si quando onus inaequatum
 utrinque libra 4, 1, 43.
 usque 2, 5, 111. saeviet deus 1, 2,
 90.
 ustus capillus 1, 10, 37.
 usus furtivus 1, 9, 55. *v. not.*
 ut liceat 4, 3, 11. *dummodo.*
 utcunque est 3, 4, 11.
 utere, quaeso, dum licet 1, 5, 75.
 1, 8, 48.
 utilis aegrae menti foranus 3, 4,
 19.
 uti lacrimis 4, 4, 17. utitur nihil
 forma magicis auxiliis 1, 8, 24.
 precibus ille metus, 3, 18. *v. not.*
 utinam ut 2, 2, 17.
 uva aurea 2, 1, 45. dulcis 2, 1, 3.
 iucunda 2, 3, 63. imatura ex-
 pressa 1, 7, 36. uvae crescentes
 3, 5, 19. uvae succos condit pax
 1, 10, 47. uvam ferre 1, 5, 27.
 sacrificare. libare 1, 10, 21. uvas
 maturat annus 1, 4, 19. pede fe-
 riet rusticus 2, 5, 85. servabit
 mihi plenis in Matribus 1, 5, 23.
 Vulcanus 1, 9, 49. *ignis.*
 vulgus amat falso plurima 3, 3,
 20. vulgi arma 1, 10, 11. diversi
 inconstantia 4, 1, 45. vulgi glo-
 ria 4, 13, 7.
 vulnera ferte viris cupidis 1, 1, 76.
 vulnera nunc semper 1, 3, 49.
 vulnerare ferro 1, 2, 26.
 vultus componere famae 4, 7, 9.
 vultus placidus 2, 4, 59. vultus
 blandi 1, 6, 1.
 uxor 2, 2, 11. *spe. v. not.* inulta
 rideat dolis 1, 9, 54. *impune la-*
det.

Z,

Zmaragdi quantum est 1, 1, 51.
 Zmaragdi virides 2, 4, 27.

L I P S I A E

IMPRESSIT FRIDER. CHRIST. CIVIL. VOCEL.

CORRIGENDA.

In carminibus Tibulli animadvertimus haec:

Libr. I, Eleg. I, v. 56. leg. *Palem*, v. 37. leg. *adfitis*, v. 61. leg. *smaragdi*.

Eleg. II, v. 80. leg. *possit*.

Eleg. V, v. 40. leg. *admonuit*.

Eleg. VIII, v. 54. leg. *plena*.

Libr. II, Eleg. IV, v. 71. leg. *praebat*.

Eleg. V, v. 34. leg. *vada*.

Libr. III, Eleg. V, v. 30. leg. *pellitur*.

Libr. IV, Carm. I, v. 65. leg. *Quis*, idem legendum v. 120. Carm. XIII, v. 7. leg. *procul*.

S V P P L E M E N T V M

E D I T I O N I S

A L B I I T I B V L L I

C A R M I N V M

H E Y N I O - W V N D E R L I C H I A N A E .

E D I D I T

L V D O L P H V S D I S S E N I V S

P R O F E S S O R G O T T I N G E N S I S .

L I P S I A E 1819

A V M T I B V S F R I D . C H R I S T . G V I L . V O G E L I I .

PRAEFATIO EDITORIS.

Anni elapsi sunt duo, ex quo Tibulli editio quarta prodiit aucta notis et observationibus Ern. Car. Frid. Wunderlichii, in qua adornanda quae meae fuerint partes, in praefatione tomi primi exposui. Quamquam autem bene noveram, inesse in ea inchoata quae perfecta velles, alia deesse quae exspectari posse viderentur, aequos tamen et intelligentes rerum iudices non metuebam, qui fortunam agnovissent eo tempore mirifice Tibulli commodis adversantem. Molestae fane ferebam, Tibullum non iis omniibus instructum prodire, quae Wunderlichius in eum fuisset collaturus, sed cedendum putabam temporibus, quibus res humanae reguntur. Ecce vero nova lux affulsit. Conspirarunt amice ad hanc Tibulli editionem ornandam duo Viri eximii, doctissimus Bardili, qui diaconi munere fungitur Urachiae apud Wirtembergenses, et Imm. G. Hufchkius, professor celeberrimus Rostochiensis, quorum ille ea omnia denuo mihi obtulit, quae Wunderlichio miserat novae editioni
inse-

inferenda, hic alia ex suis addidit perutilia, ad has opes supplendas. Quae quum mihi oblata essent, ego ne defererem provinciam susceptam neve deesset editioni duorum Virorum, quorum alter praeceptor pie venerandus, alter amicus fuisset coniunctissimus, rogavi librarium, ut quae ad Tibullum augendum pararentur, typis divulgare ne recusaret. Obsecutus est vir honestissimus, atque ita nunc prodit hoc Supplementum, cuius quae sit ratio, iam paucis dicendum.

Continet hoc Supplementum partim Addenda et Corrigenda Notitiam litterariam spectantia, partim Collocationes. Addenda et Corrigenda misit ad nos Vir doctissimus Bardili. Quum enim hic vir Parisiis bibliothecae publicae thesauros perscrutaretur, tenerentque eum cum alia tum Tibullus, intellexit in historia litteraria Tibulli non omnia recte tradi, alia plane ignorari quae gravissima essent. Ac primum quidem perspexit, quatuor editiones principes esse distinguendas, quarum duas ann. 1472. prodiisse certum est; duae quando impressae sint, ignoramus. Quae res quum sit maxime notabilis, faciendum putavimus, ut quam clarissime exponeretur, descriptionemque harum editionum dedimus accuratam, ne qua posset confusio oriri. Praeter haec notaverat V. d. Bardili alia non levia ad Heynii Notitiam litterariam vel emendandam vel supplendam, adiunxeratque Codicis Parisiensis descriptionem eius, cuius varias lectiones infra videbis. Nos et haec omnia hoc libello

libello exhibemus, et quos nuper Ioann. Henr. Vossius adhibuit codices enumeravimus. Denique breviter indicavimus recensione poetæ novæ, quæ post Heynii editionem tertiam prodierunt, et alia scripta memorabilia ad Tibullum vel emendandum vel explicandum pertinentia, nec versiones omisimus germanicas, quæ nobis innotuerunt. — Accipe iam quæ de Collationibus monenda habemus. Sunt Collationes omnino tres, codicis Parisiensis et duarum editionum principum. Codicis Parisiensis, de quo infra expositum, collationem fecerat V. d. Bardili, quum Parisiis esset, eamque miserat Wunderlichio. Wunderlichius acceperat eam, quum iam primæ plagulae editionis novæ impressæ essent, usus tamen est ea inde a libr. I, 4, 68. usque ad libr. I, 7, 23. Est is codex, qui insignitur ab eo nota *Paris*. Quum autem Wunderlichius non omnes indicavit lectiones, et in iis, quas affert, enotandis aliquoties erraverit, quod ubi factum, monitum videbis, nos hanc collationem exhibuimus integram, rogamusque lectorem, ne iterum errores oriantur, ut constanter nostris utatur. Caeterum contulerat V. d. Bardili hunc codicem, excepto Carminæ ad Messalam, cum Ioann. Henr. Vossii editione Heidelberg. ann. 1811; nos omnia ad hanc quartam Heynii editionem revocavimus. Carmen ad Messalam non descripserat Bardili, paraverat tamen sibi huius Carminis collationem V. C. Hufschkii suo sumtu Parisiis factam, qui eius usum nobis benigne

con-

concessit. Carmen collatum erat cum Aldina ann. 1502; igitur haec quoque collatio ad hanc Tibulli editionem novissimam nobis fuit revocanda. — Post haec de collationibus editionum dicemus. Ac primum quidem exhibemus lectiones editionis principis eius, quae ann. 1472. form. maior. impressa est. Miserat hanc collationem V. d. Bardili Wunderlichio, qui lectiones ex ea attulit inde a libr. I, 4, 68. usque ad libr. I, 7, 25, quamquam non omnes et in iis, quas attulit, describendis aliquoties lapsus. Unde iterum rogamus lectorem, ut constanter nostris utatur. Appellavit hanc editionem Wunderlichius Venetam, quia viri docti eam Venetiis excusam esse suspicabantur. Sed quum hoc certo non constet, cum Hufschkio editionem principem maiorem ann. 1472. eam appellare maluimus, tenendumque lectori, quam Venetam Wunderlichius nominavit, eam constanter a nobis editionem principem maiorem dici. Caeterum hanc quoque collationem V. d. Bardili ipse fecerat, quum Parisiis esset, usus ad eam rem editione Ioann. Henr. Vossii Heidelb. ann. 1811. Quum autem Carminis ad Messalam lectiones non enotasset Bardili, postea rogatus ab eo hoc Carmen descripserat et omnino totum librum quartum denuo contulerat iuvenis accuratissimus Waetjen, adhibita Heynii editione ann. 1777. Nos haec omnia nobis missa novissimae Tibulli editioni accommodavimus. — Dicemus iam de collatione editionis principis form. minor. ann.

1472.

1472. impressae. Est haec ea, quae secundum occupat locum in nostra editionum principum enumeratione. Appellamus eam cum Hufchkio editionem principem minorem ann. 1472. Collata fuit Parisiis cum Aldina ann. 1502. Nos tamen exhibemus hanc quoque collationem quartae Heynii editioni accommodatam. Liber quartus mancus est aliquot locis, quia nonnulla in exemplari Parisiensi defunt, de qua re infra monitum. Caeterum non habuit hanc collationem V. d. Bardili, nec Wunderlichius ea usus est, sed obtulit nobis eam ex suis opibus idem ille vir celeberrimus Hufchkius, cuius aliud donum supra memoratum. Graviter accusavi hunc virum in praefatione tomi primi, sed postea meliora edoctus errorem meum iugene confessus sum in Ephemeridibus litterariis Halensibus ann. 1818. Nunc repeto hoc propter externos, in quorum manus haec editio venerit, ne mea culpa fama viri honestissimi imminuatur, cuius eximiae liberalitati tam multa debet hic libellus. — Denique exscripsimus lectiones editionis quartae principis, quot leguntur in Morellii libro infra indicato, easque suis locis inferuimus.

Restat iam, ut paucis explicetur, quam legem in his omnibus lectionibus describendis sequuti simus. Quum apud Heynium saepe aliud verbum legatur in principiis observationum, quam quod nunc habetur in textu, nos, ne qua dubitatio existeret, ubique primo loco posuimus id verbum, a quo lectiones indicatae discrepant. Deinde,

ne omitteremus quod severiores desiderarent, quantumque per nos fieri posset, omnia redderentur accurate, etiam typorum calamiue manifestos errores et quae in nominibus propriis reperiiebantur discrepantiae, diligenter notavimus. Denique, si qua in re sibi constare codicem editionesve vidimus, hoc quoque monuimus, plerumque primo statim loco, ubi res occurrebat. Interpunctionis autem varietatem quod negleximus, nemo facile reprehendat. Atque haec fere sunt omnia, de quibus lectores fuerunt monendi.

ADDENDA ET CORRIGENDA

NOTITIAM TIBVLLI LITTERARIAM

SPECTANTIA.

Quum inde ex eo tempore, quo ultima Heynii editio prodiiit, alii etiam extiterint viri docti, qui Tibullo studium suum atque operam dicarent, multa, quae ad notitiam literariam Tibulli pertinent, melius, quam antea fieri potuerat, constituta et exposita, alia etiam prorsus nova detecta et prolata esse, haud sane est, quod mireris. Nam non antiquiorum solum editionum nunc multo accuratiorem habemus cognitionem, sed Codices etiam haud pauci denuo sunt collati, novaeque recensiones huius poetae curatae. Praecipue vero doctissimi viri, Bardili, cura studioque effectum est, ut tota, quae est de editionibus principibus, disquisitio nunc omnibus numeris absoluta videatur atque perfecta. Quae res ut maximi est momenti, ita eam in nostro hoc opere gravissimam esse, haud cunctanter pronuntiamus. Quum vero nos ei, quam Heynius secutus est, rationi omnia accommodare constituissemus, antequam ad hoc quasi caput disputationis nostrae accedamus, pauca quaedam, eaque leviora, in iis, quae in Heynii descriptione antecedunt, notanda sunt.

Pag. XV. l. 6. a fine pro Vicentinam 1482. leg. Vicentinam 1481.

Pag. XVII. l. 2. Veneta Scoti editio prodiiit a. 1549. — At Paulli Manutii Tibullus, qui eiusd. pag. l. 6. memoratur, a. 1558. editus est.

Pag. XXVI. Cum iis, quae de Seneca tradit Heynius, cfr. Harles, qui in supplement. ad brevior. notit. literat. Rom. Tom. I. p. 347 seq. „Medio, inquit, saeculo XV floruit quidam

dam *Thomas Seneca Camers*, non Latinis modo, sed etiam Etruscis litteris commendatus et poeta; cuius Latina habentur inter carmina illustrium poetarum Ital. Florent. 1721. Tom. IX. pag. 39. Is, qui Aesii, Arimini, Bononiae et Florentiae docebat una cum Porcello seu Porcellio, studium literarum graecarum, quas ignorabat, stulte spreuit. Quod igitur uterque homini Latino Graecis non opus esse literis temere praedicabat, imo potius odio iraque in Bassinium Parmensem, Graecarum literarum amantissimum, inflammatus, hunc onne tempus, in literis Graecis consumptum, omnino perdidisse, clamitabat: Bassinium gravem nactus est adversarium, qui quidem in binis epistolis, altera prosa oratione exarata, altera poetica, in qua ostendit, poetas Latinos sine literis Graecis nihil posse, contra utrumque stilum acuit, in utraque autem epistola *Thomam Senecam Camertem*, nomine tantum Senecae appellavit. Hic igitur Seneca forsitan fuit, qui interpolaret Tibullum, Virgilium aliosque poetas et cuius nomen appingeretur versibus interpolatis." Praeterea nonnulla traduntur de *Seneca* illo in libro, ab Harles. laudato, *Amadutii Anecd. literar.* Vol. II. p. 407. not. a. —

Ad notitiam

CODICVM

(vid. XXVIII — XL.)

haec addenda erunt, atque corrigenda.

Pag. XXXI, 16. Est hic codex is, cuius collationem, accuratissime Parisiis a se factam, V. D. Bardili insigni humanitate obtulerat Wunderlichio. Lectionis diversitatem hoc signo: *Cod.* variis infra lectionibus inseruimus. Huius Codicis idem Bardili hanc dedit descriptionem: Constat paginis 237 fol. minori; pag. 179. post Catulli carmina haec ab eadem manu, cui Codicem debemus, scripta nota extat: 1423 di 20 Novbr. Initiales literae elegiarum pictae, versuum rubro colore notatae sunt. Elegiarum, quamvis singulae spatio distinctae inscriptionibusque insignitae sunt, numerus nunquam, libri in superiori cuiusvis folii margine adscriptus est; item versus
ad

ad singulorum carminum finem numerati. Distinctionibus, praeterquam puncto, et nonnunquam punctis, quae vocant, interrogationis, non utitur librarins. — In fronte haec leguntur: codex emptus Romae a. 1703. — Ducit nos hoc ad Italicam huius codicis originem, cuius alia etiam vestigia deprehenduntur. Cfr. in var. lectt. ad I, 1, 46. Caeterum cfr. Catalog. bibl. Reg. P. III. T. IV. p. 418. —

Pag. XXXII, 4. a. f. Codicum in Germania plurium collationes adhibuit Io. Henric. Vossius, quos recenset in praefat. pag. XXVIII. seqq. editionis, quae a. 1811. prodit sub titulo: Albius Tibullus und Lygdamus, nach Handschriften berichtet von Joh. Heinr. Voss. Heidelberg bei Mohr und Zimmer. 1811. 8. Sunt ii: Monacensis, intelligenter scriptus; Bongarsianus; Vindobonensis bibl. Caesareae, chartaceus, forma 4° nitide descriptus; Askewianus, quem ex Askewii bibliotheca emit poeta Laurentius de Santen, unde venit in possessionem viri illustr. de Diez; Vossiani quinque, qui in bibl. Lugduno-Batav. asservantur. v. Heyne p. XXX. Codicis vero Hafniburgensis, nitide in membrana, Gothani, imperite in charta exarati, accuratiore Wunderlich. usus erat collatione. — Idem etiam collationem duorum codicum Zwicaviensium saeculo decimo quinto scriptorum, a celeb. Goerenzio benigne oblatam, adhibuerat. Vid. praefat. pag. V.

Pag. XL, 11. Ex editionibus, quibus virorum doctorum notae adscriptae sunt, praeter eas, quas Heynius enumerat, hae nobis innotuerunt. In viri ill. de Diez copiis apparatus criticus erat in Tibullum, editionesque Santenianae bibliothecae, quibus Heinsii Broukhufiique manu adscriptae erant observationes et emendationes, quibus Ioann. Henric. Vossius in editione sua, supra a nobis memorata, usus est. Continent autem praeter eas, quae sunt evulgata ab ipsis, nihil quidquam, cuius sit aliquod pretium. — Idem Io. Henric. Vossius Gryphianam adhibuit editionem a. 1561. cum variis lectionibus ex codd. et vett. editt. v. pag. XXV. praefat. ad edit. laudat. —

Deni-

Denique quae tentata erant a Io. Schradero, quae a Burmanno maiore, diligentiusque a Burmanno secundo allata ad textum rectius constituendum, iis Vossius quidem usus est; neque tamen ea multum profuerunt ipsi Tibullo. —

DE

EDITIONIBVS PRINCIPIBVS.

In notandis editionibus Tibulli principibus adhuc omnia turbata erant. Sequimur autem nos adumbrationem, quam doctissimus Bardili dedit. Res haec est: *Tibulli quatuor ad hunc diem certo repertae sunt editiones principes; de quinta adhuc dubitari potest.*

I.

Prima prolata ab Heynio pag. XL seq. Veneta dicta Wunderlichio¹, nobis et doctissimo Hufschkio, editio princeps maior a. 1472. fol. [aliis 4° maj.]. Est haec editio princeps probabiliter excusa Venetiis opera Vindelini Spirensis. Vid., quem Heynius iam citaverat, Panzer Annal. typogr. Tom. III. p. 87. n. 84. Extat ea in bibliotheca Laurentiana Florentiae, v. Montefalc., laudat. ab Heyn., item Parisiis atque Argentorati. Haec editio neque Broukhufio visa, et Vulpio incognita fuit, cuius in notitiam ea tantum venerat, quam secundo loco recensuimus. Ut haec prima edit. pr. a sequentibus probe distinguatur, accuratam, quam dedit Audiffredi de editionibus Romanis p. 123, descriptionem hic subiiciamus: „CATULLUS TIBULLUS PROPERTIUS et P. PAPINII STATII *sylvae*. — Ad calcem sylvarum Statii:

*Tabula librorum qui sunt in praesenti volumine *)*;
Albius Tibullus elegiae scriptor optimus,
Aurelius Propertius Beauanus.

Cla-

*) Quatuor poetae, quos continet haec editio, particularibus voluminibus, in unum collectis, impressi sunt.

Clarissimi poetae Catulli Veronensis Epigrāma.

Pub. Papinius Statius Sylvarum.

M. CCCC. LXXII.

(in 4° maj.)

In duobus huius editionis exemplis a me visis, altero in biblioth. Corsiniana, altero ex biblioth. S. M. de Populo principio voluminis occurrit Catullus, etsi in subscriptione tertio loco nominatur. In eius fronte legitur hexastichium, quod hic exhibetur, ut in ipso opere excusum est:

H extichum *) Guarini Veronensis Oratoris Clarissimi

In libellum Valerii Catulli eius concius.

a D patriam venio longis de sinibus exul

Causa mei reditus compatriota fuit.

S cilicet a calamis tribuit cui franciā nomen

Q uique notat turbæ prætereuntis iter:

Q uo licet ingenio nostrum celebrare Catullum

Q uous sub modio clausa papyrus erat.

Ne autem Lector erret, monemus hanc editionem adnumeratam a P. L. inter Romanas editiones, ab earum choro omnino esse eliminandam. Est ea sine dubio opus Vindelini Spirensis, iisdem omnino typis ac charta excusum, quibus hic typographus Martialem (cum quo illud exactissime ac scrupulosissime contulimus) sine anno, sed circiter hæc tempora impressit; et ab omnibus et quibuscunque Udalrici Han (cui illud tribuit P. L.) editionibus, characteris qualitate valde discrepans. Ita inscriptiones huius editionis exhibet etiam Panzer l. c., qui in fine hæc adiicit: „Char. rom. Vindel. Spirae. Sine sign. cust. et pagg. num. 4. maj. .

Editio princeps. Maith. p. 320. Gaig. I. p. 411. de Bure

B. L. p. 270. Laire p. 186. Romae per Ulric. Han; male,

uti monet Audiffredi p. 123. Idem Laire in Ind. I. p. 288.

Nicolao Ienson dat.“

Heynius quidem indicem librorum, quos continet hæc editio, ita exhibuit, ut legitur apud Montefalc. l. c.; sed hæc non ipsa

*) sic.

ipſa in editione obvia verba videntur, quippe quae ſunt prolata ab Audiſſr. Idem Montefalc. emendationes dicit addeſſe et gloſſas quasdam, fortaſſe Politiani. Cfr. etiam quae infra in quartae principis editionis deſcriptione de hac prima paſſim dicit Morellius. Primae igitur huius editionis principis diverſas lectiones cum lectore infra communicabimus.

II.

Sequitur ſecunda princeps Tibulli editio, ita deſcripta a Panzero A. T. Tom. IV. p. 7. n. 31.: „SEXTI, AURELII. PROPERTII. *Nantae Umbri. Incipit. Liber. Aelegiarum. uel. monobilos Ad tullum*, In ſine: *Sexti, Propertii. Nante. Aurelii. Poete. Inluſtriſſimi. Liber. Explicit. Sub. Anno. Domini M.CCCC.LXXII. Menſis Februarii.* Sequitur: ALBII TIBULLI *Equit. Ro. Poetaeque Clariffimi Liber Aelegiarum. Primus incipit.* In ſine eius *Epitaphium*:

Te quoque uirgilio comitem non aequa tibulle

Mors iuuenem campos miſit in elifios.

Ne foret aut elegis molles qui fleret amores.

Aut caneret forti triſtia bella pede.

Accedit breue Poetae elogium. In ſine Tibulli anni notatio deſideratur. Char, lat. ſine ſign. cuſt. et pagg. num. 4. min.

Editio princeps ſecunda. Prima eſt Veneta h. a. Denis ſuppl. p. 17. Audiſſr. p. 440. Cat. bibl. Pinelli II. p. 367. bibl. Aſcew. p. 121. Roſſi p. 71. Pertinet fortaſſe ad hanc editionem etiam Catullus.“

Hac editione, ut ſupra iam monuimus, paſſim uſus eſt Vulpius. Caeterum nos eam, cum doctiſſ. Huſchkio, qui collationem beneyole poſtris uſibus conceſſit, nominamus edit. principem minorem.

III.

Tertia editio princeps memorata eſt ab Heynio pag. XLJ. not. *). Huius editionis accuratam deſcriptionem, quam dedit Morellius in biblioth. Pinelli T. II. p. 383. no. 5051. hic inferamus: „Alb. Tibulli Carmina. Abſque ulla nota (circa an. 1472.)

1472.) in 4°. — Editio princeps, exemplar vultusum. — Omnium editionum, in quibus Tibullus seorsim a Catullo et Propertio prodiit, quatenus quidem constat, haec prima videtur, eademque summae raritatis, neque minoris pulchritudinis est. Defunt in ea numeri, signaturae, et custodes: paginae singulae carmina quatuor et viginti ut plurimum continent. Character Romanus ac perelegans est, planeque idem, quo *Florentius de Argentina* orationem *Iacobi Romani* pro populo Brixienfi ad Nicolaum Tronum Ducem Venetiarum an. 1472 impressit, ac *Sexti* quoque *Rufi* Breviarium Historiae Romanae, *Ioannis de Sacrobusco* Sphaeram, *Augustini Dati* Elegantiolas Latini Sermonis, et *Ovidium* de Arte amandi carmine Italico redditum, sine ulla temporis et loci nota edidit. Ac iis quidem addendus est *Dares Phrygius*, hoc eodem omnino caractere excusus. Ubinam vero *Florentius* hic *Argentinenfis* typographiam exercuerit, lubens ego cognoscerem; licet Venetiis, vel saltem intra Venetam ditionem exercuisse omnino putem. — Ad Tibullum quod attinet, is titulum hunc praefert litteris maiusculis impressum:

ALBII. TIBULLI. POETAE. INLUSTRIS. LIBER. PRIMUS.
ET. PRIMO. PRAEMIUM: QUOD. DIVITIIS: ATQUE.
MILICIA. SPRETIS. DELIAM. AMET. ET. AMORI. VACARE. PRORSUS. VELIT. INCIPIT. FOE.

In fine est Sapphus Epistola ad Phaonem ex Ovidio, cui hocce distichon demum accedit:

Illa fuerens *) phaoni quam scripsit epistolam **) sappho,

Explicit: ex graeco transtulit. Ovidius.“

IV.

Quartam denique Tibulli principem editionem, eamque rarissimam, neque ab Heynio, neque a Panzeró, nec ab alio quoquam ante memoratam, accurate describit Morellius in epistola, quae adiecta est libro, Italico sermone conscripto: Saggio

*) Voluit *furens*. EDITOR.

**) Lege *epistola*. Idem.

gio epistolare sopra la tipografia del Friuli nel secolo XV. del conte Antonio Bartolini. In Udine. 1798. 4. maj. Hanc editionem, a Bartolinio comparatam, Bartolinianam vocat Morellius. Nos autem ex ea, quam ibi dedit Morellius, huius libri descriptione, quae ad nostrum finem pertinere videbantur, excerpere, et in Latinum sermonem conversa huc transferre haud alienum putavimus. Primum igitur librum Bartolinianum definit Morellius in 4. minore, caractere rotundo, sine temporis, loci aut typographi indicio, eumque distinguit ab iis, quos modo commemoravimus, aliisque libris. Tunc haec sequitur descriptio: „Ut bene cognoscatur editio, quae nunc in lucem protracta est, distinguaturque ab reliquis, haec observare iuvabit. Principium est:

ALBIUS TIBULLUS EQUES RO x P x

Iuitias alius fuluo sibi cõgerat auro

Et teneat culti iugera magna foli x

Poemata, quantum ad numerum et divisionem attinet, iam sunt, ut in veteribus editionibus sine commentariis, nisi quod in tres libros sunt divisa, ut in editione a P. Audiffredi memorata (quam nos secundo posuimus loco) cum librorum significatione litteris maiusculis expressa. Quartus habet inscriptionem maiusculis idem litteris expressam AD MESSALAM sine libri significatione. Inscriptiones modo adsunt, modo desiderantur, itemque litterae initiales; quae quando inveniuntur, caractere sunt minusculo, eo consilio positae, ut maiusculae inde fierent coloribus distinctae. Character rotundus quidem est, sed paulo rudior, magnaeque formae, ita ut integra quaeque pagina plerumque viginti quatuor tantum lineas habeat. Lineae sunt inaequales, paginarum formis in prelo non satis constrictis, ceteraque omnia apparent, quae una cum his vetustatis indiciis in libris, eadem aetate impressis, inveniri solent. Singulare est, quod alia distinctionis signa non reperiuntur, praeter parvas literas x, tam pro virgula, quam pro puncto positae: quam rem, quantum nemini, alibi non animadverti. Haec omnia nihil valent ad cognoscendum locum, typographum aut impressionis annum: vix, quum Italica editio

fit

sit cognita, coniectura aliqua fieri potest ex chartae nota, littera B in circulo posita,tribuendam esse *Thomae Ferrando*, claro typographo Brixienfi, cuius epistolas *Phalaridis* iam notavi in indice Pinelliano num. 3765, ubi vero effici non poterat, utrum ille editor an typographus tantum esset. Revera eadem nota invenitur in *Francisci Asulani Acerba* et in *Statutis Brixiensibus* anni 1473. ab hoc typographo impressis, ac teste clarissimo Boni, qui uberius egit de Ferrandi editionibus in litteris typographicis, etiam in *Propertio* eiusdem Ferrandi sine anni nota (pag. LXXIX.), qui an eadem, qua Tibullus, sit impressio, videndum erit: quod quominus statuatur, vix prohibet parvum hoc discrimen, quod Tibullus diphthongos *ae* et *oe* iunctas habet, Propertius separatas. Ceterum non est silentio praetereundum, characterem Tibulli similem quidem esse, neque tamen eundem, qui Phalaridis, Acerbae ac Statutorum Brixiensium, qui tres soli veteris impressionis libri, hac aetate noti, Ferrandi nomen habent, diligenterque a me fuerunt inspecti. . . . Satius igitur erit, aliunde novam lucem expectare, ut haud dubitanter aut Ferrando tribuatur Tibullus aut aliis, et, quum bona desint argumenta, in medio relinquere, quatenus e tribus Tibulli editionibus (a nobis secundo, tertio, quarto loco positis) prima fuerit, et qua re praestare iis dici possit trium poetarum editio, quae Venetiis prodit a. 1472 (primo loco a nobis posita). Sed non hoc tantum nomine pretiosus est hicce Tibullus, quod vetustate est insignis ac novitate sua: inde praesertim est maximi faciendus, quod bonae insperatae sunt lectiones, quae aut omnino, aut maximam certe partem in libris, isto tempore impressis, non deprehenduntur: ut intelligatur, non ex alia editione describi potuisse, nisi rarissimam illam sequatur per *Florentium de Argentina* (tertio loco a nobis positam), cuius exemplar Pinellianum cum tot aliis pretiosissimis libris in Britanniam abiit, neque aliud hic remansisse notum est, quod inspicere possim. Maiore, quam mihi concessum est, otio opus esset ad internum libri pretium penitus cognoscendum. . . . In universum tamen, textus magis con-

spirat

spirat cum editione Audiffrediana, quam cum Veneta a. 1472, quae bene intelligitur viri docti opera meliores lectiones sortita esse, quam in duabus aliisprehenduntur. (Sequuntur iam variae lectiones pauculae enotatae, suis locis a nobis insertae.) Qui minuta respicere velit, arguere etiam possit, hanc editionem, utpote omni additamento carentem, reliquis fuisse priorem, quum Audiffrediana epitaphium habeat vitamque Tibulli in fine, Veneta a. 1472 haec duo poemata, Ovidiique de morte Tibulli elegiam, editio per Florentium de Argentina epistolam Sapphus ad Phaonem, ex Ovidii Heroidibus desumptam, et fortasse alia etiam. Sed hoc non sufficit ad probandam maiorem vetustatem, neque adeo melior lectio, quae plerumque obtinet in editione a. 1472, quae poemata collata exhibet atque emendata, causam praebet satis idoneam, cur aliis, anni nota carentibus, posterior putetur; quum fieri potuerit, ut alius editor etiam post hanc maluerit, sive exhibere Tibullum ex codice manuscripto, quem omni alio textu pluris faceret, sive ex suo ipsius non ex aliorum iudicio emendatum. Ceterum non crediderim, editionem a nobis iam examinatam priorem esse a. 1471, neque posteriorem anno 1475: quantum conicere licet ex complexione indiciorum quorundam, quae non facile eruuntur, nisi a peritis oculis, quaeque errorem vir admittunt.“ Atque haec quidem quartae huius Tibulli principis editionis a Morellio data descriptio. —

V.

Unum nunc adicere placet, in catalogo librr. imprr. Musei Brit. f. v. *Tibullus* proferri *Tibullum* 1472. 8vo, itemque f. v. *Propertius*, *Propertium* 1472. 8vo. De quibus editionibus quum nihil alibi memoratum inveniatur atque huic notitiarum generi non multum sit tribuendum, res in incerto videtur relinquenda iisque commendanda, qui occasionem habeant accuratius in eam inquirendi.

DE

EDITIONIBVS QVAE SECVTAE SVNT.

*Pag. XLII. not. *).* Mediolanensis haec a. 1480 ex Broukhufii catalogo memoratur in biblioth. crit. Amstelod. Vol. I. Part. III. pag. 58.

Pag. XLVI, 3. a. f. Ei quod in manibus habuit Panzer, exemplo solum primum deerat. Atque, teste Harles Supplem. ad brev. notit. litterat. Rom. Tom. I. pag. 350., censor in ephem. litter. Gothanis a. 1793 nro. 52. pag. 462. deprehendit id nullum aliud esse exemplar, ac id, quod Iac. Thanner 1500. 4. prelo exire iusserat. Cfr. Io. Henr. Voff. praefat. ad Tibull. edit. supra memorat. pag. XXVI. XXVIII.

Pag. XLIX, 12. a. f. Catullus, Tibullus. Propertius. His accefferunt Corn. Galli Fragmenta. Basileae per Nicolaum Brilingerum. 1546. 12. Extat in biblioth. Academ. Gottingenf.

Pag. L, 13. Editionem Antwerpianam apud Christophorum Plantinum a. 1560. caractere Romano, cuius in fine paginae mentionem iniicit Heynius, censor in bibl. crit. Amstel. Vol. I. Part. III. pag. 58. plus semel oculis usurpasse se dicit, eamque iam in Francii, Broukhufii et Crevennae catalogo inveniri.

Pag. LIII, 7. Vide de hac editione Santen. in bibl. crit. Vol. I. P. III. p. 59: 60.

Pag. LIII, 16. a. f. Negat Io. Henr. Voff. praef. p. XV. Scaligerianam recensitionem in hac editione expressam. Idem recte monet, *Passeratii* notas non totum complecti librum quartum, sed solum carmen ad Messalam.

Pag. LIII, 7. a. f. Pro *repetita editio* 1620. l. *repetitae editiones* 1618 et 1621.

Profert Io. Henr. Voffius praef. p. XXV. ex biblioth. Heidelb. editionem impressam Parisiis ap. Orry a. 1608 cum notis *Cyllenii*, *Statii*, *Mureti*, *Dufae*, *Scaligeri*. Haec eadem videtur esse editio, quam profert censor in bibl. crit. Vol. I. P. III. p. 59. a. 1608. in fol. impressam, *Lutetiae in officina typogra-*

graphica Claudii Morelli, via Iacobaea ad insigne fontis, non sine Regis privilegio: quem titulum dicit esse libri, quem ipse possideat, a nemine fortasse memoratum, in quo, textui subiectae, notae apparent Cyllenii, Statii, Mureti, Donae filii, Scaligeri. Hanc autem editionem meram repetitionem existimat eius, quam a. 1604 memorat Heynius, nisi eadem sit. titulo tantum fraude bibliopolae mutato, cuius in editionis titulo typographus legatur Marcus Orry, via Iacobaea, ad insigne leonis salientis.

Pag. LIV, 10. Una cum his Gebhardi animadversionibus textus prodiiit Catulli, Tibulli, Propertii Corneliique Galli supposititii. Titulum descriptionemque huius editionis alteriusque Gebhardianae a. 1621. dedit Barthius edit. Propert. pag. XLIII. XLIV.

Pag. LV, 16. a. f. Editorem Cantabrigiensis huius editionis 1702 nominat Wolfius anall. litt. fascicul. I. p. 18. Est Annesley, post comes de Anglesey.

DE

NOVISSIMA TIBULLI LITTERATURA.

Pag. LVI, 12.

Hoc unum iam restat, ut ea, quibus inde ex eo tempore, quo ultima Heynii editio prodierat, Tibullo, vel novis adornandis recensionebus, vel aliis, quae ad crisin huius poetae pertinent, scriptis, consulere studuerint viri docti, breviter indicemus. Ac primum quidem ipse *Ern. Car. Frid. Wunderlichius* concinnaverat editionem, qua, Heynianam textus recensionem secutus, iuventutis commodis prospiciebat quum elaboratis denuo carminum argumentis, tum brevi etiam in locis difficilioribus adiecta adnotatione. Prodiit haec editio anno MDCCCIX hoc titulo:

Albii Tibulli Carmina, libri tres, cum libro quarto Sulpiciae et aliorum. Ex recensione Heyniana cum animadversionibus edidit E. C. F. Wunderlich, philos. in Acad. et litterar. humanior. in gymnas. Gotting. Doctor. — Gottingae, apud Danckwerts. 8.

Past

Post hunc *Io. Henr. Vossius* duas curavit editiones, quae intra unius anni spatium lucem viderunt.

Albius Tibullus et Lygdamus, codicum ope emendati a Io. Henr. Voss. Heidelberg. apud Mohr et Zimmer 1811. 8.

Albius Tibullus und Lygdamus, nach Handschriften berichtigt von Joh. Heinr. Voss. ib. apud eosd. 1811. 8.

In priore quidem editione nonnisi nova textus recensio exhibetur; in altera vero adiunctus est etiam commentarius, quo vel lectiones, quas recepit, vel coniecturas quum suas ipsius, tum aliorum, quas intulit, defendere studuit. Ad textum vero constituendum undecim ille Codd., nondum collatis, et multis praeterea editionibus antiquioribus usus erat. Iudicium de hac editione apud alios esto: nobis satis est eam indicasse. —

Deinceps vir doctissimus, *Immanuel. Georg. Huschke*, Professor Rostochiensis, qui et ipse Tibullum cum suis animadversionibus editurus est, anno MDCCCXIII. primam libri primaelegiam, speciminis loco, recensuit atque illustravit; anno insequente eandem repetiit, atque tertium et septimum eiusdem libri carmen adiunxit.

Albi Tibulli Elegiae tres, diversitatem lectionis Vossianae suasque animadversiones adiecit Im. G. Huschke. Rostoch. ap. Adler. 1814. 4.

Novissima totius Tibulli editio debetur *Conr. Al. Bauero*, regi Bavar. a consil. legat.

Albius Tibullus. Mit deutscher Uebersetzung, und einer Auswahl der vorzüglichsten prüfenden und erläuternden Anmerkungen verschiedener Gelehrten. 1816. 4.

Qua editione, quum per bibliopolam non vendatur, ideoque paucis tantum innotuerit, quid auctor praestare voluerit, breviter exponamus. In praefatione primum docte differuit de vita Tibulli, deque tempore quum ipsius poetae, quo vixerit, tum carminum, quo probabiliter scripta sint, accuratius constituendo, deinde de Vossii ratione, qui tertium elegiarum librum Lygdamo adscribit, et carmen ad Messalam Tibullo vindicat, quid censeat, paucis declaravit, denique nonnulla de editionibus huius poetae adiecit. Textui e regione posuit versionem

ver-

vernaculam, subiectis brevibus notis, quae interpretationem atque explicationem maxime spectant. In fine editionis tres exhibentur commentationes, in quarum prima de nova *Io. Henr. Vossii* textus recensione, altera de eiusdem versione germanica differit; tertia exponit de pede trochaico, qua lege in hexametros nostrae linguae admittendus sit. — Ceterum auctoris nomen, quod in titulo et praefatione omissum est, legitur in fine alterius commentationis pag. 182. —

Ex scriptis virorum doctorum, quae Tibullum spectant, haec nobis innotuere:

H. C. A. Eichstadii Programma: *Disputantur nonnulla de iis, quae novo Tibulli editori vel cavenda vel faciunda sint.* Ienae, 1806. sol.

Eodem anno etiam *Io. Aug. Goerenz* edidit programma: *Tentamen criticum in loca quaedam carminum Tibullianorum.* Zwickav. 4.

Epistola critica in Tibullum, Pseudo-Tibullum et Propertium, ad virum perillustrem H. C. A. Eichstadium auctore Ern. Car. Chr. Bach. Gothae apud Ettinger. 1812. 8.

Denique tribus abhinc annis vir doctissimus *Immanuel Georg. Huschke* scripsit:

Commentat. ad Tibulli I, 9, 22. in Frid. Aug. Wolf analectis literar. fascicul. I. pag. 164 — 184. 1816. 8. —

Ex versionibus germanicis, quae metricae scriptae sunt, has indicasse sufficiet:

Tibulls Elegien, lateinisch und deutsch, von Frid. Carl v. Strombeck. Goetting. apud Dietrich. 1799. 8.

Die elegischen Dichter der Römer, übersetzt von D. F. Koreff. Tom. I. (qui continet Tibullum) Paris. apud Schoell. 1810. 4. — Prodiit etiam sub titulo:

Tibulls Werke, der Sulpicia Elegien und einige elegische Fragmente anderer, von etc.

Tibullus und Lygdamus, übersetzt und erklärt von Joh. Heinr. Voss. Tubing. apud Cott. 1810. 8.

Denique novissima versio est *Baueri*, de qua v. supra.

COLLATIO

TIBVLLI CODICIS PARISIENSIS

DVARVMQVE EDITIONVM PRINCIPVM ANNI 1472

CVM

EDITIONE HEYNIO - WYNDERLICHIANA.

vernaculam, subiectis brevibus
que explicationem man-
hibentur commentati

Vossii textus rece-
differit; tertia ex
nostrae linguae
quod in titulo et
commentationi

Ex scrip-
ta haec nobis

H. C.

nulla de
da finit

Ego

n

LIBER I.

ELEGIA I.

In Codice Parisiensi haec legitur inscriptio: *Albii Tibulli poetae* (in Cod. *poete* est, litera *e* pro *ae* posita, constanti huius librarii consuetudine, quam semel adnotasse satis est) *illustris liber incipit*: singularum vero elegiarum argumenta in eo non praefixa sunt. In editione principe maiori anni 1472 haec leguntur verba in principio: *Albii Tibulli. eq. Ro. Poetae. Cl. Liber Primus quod spretis divitiis Delium amet et amori serviat*. Nam elegiarum numeri in ea non appositi sunt, sed praemissa inscriptione singula carmina distinguuntur. Denique in editione principe minori eiusdem anni quamvis plerumque praeposita est brevis inscriptio, primum tamen hoc carmen ea caret. —

vs. 2. *iugera multa*] Codex *magna*.

6. *exiguo*] Cod. et edit. pr. mai. *assiduo*. Ceterum constans haec est scriptura codicis et huius verbi et similia, quod semel moneo. —

12. *florea*] Cod. et utraque edit. *florida*.

14. *deo*] in omnibus tribus: *deum*.

17. *hortis*] Cod. et ed. pr. min. *ortis*.

18. *saeva*] in edit. pr. mai. *seva*.

19. *felicis*] *felices* praebet Cod., ed. min. *foelicis*.

20. *nostra*] *vestra* est in Cod. Pro *innumeros lustrabat* edit. pr. min. habet *innumeros lustrabit*.

22. *hostia magna*] omnes tres *hostia parva*.

24. *clamet*] in edit. pr. min. *clamat*.

25. *iam possum*] Cod. cum edit. mai. pr. *non possum*, edit. pr. min. *non possunt*.

26. *longae*] edit. pr. mai. *longe*, et vs. 27. *hortus* pro *ortus*. Qua quidem in scriptura sibi non constat.

29. *bidentem*] in Cod. *bidentes*.

31. *agnamve*] edit. pr. mai. *agnamne*; eadem pro *setumve* praebet *foetumque*.

34. *de magno*] edit. pr. mai. *de magno praeda petenda grege est*. Sic quoque edit. min., nisi quod *preda* in ea scriptum. —

36. *Palem* tuentur etiam Cod. et ed. pr. mai.

37. *assitis*] Utraque edit. *adfitis*. Quum vero neque editio Heyniana, neque mei libri in huius verbi scriptura sibi consent, varietatem in ea posthac praeteriri consultius duco. In eodem versu legunt *vos e*.

44. *si licet*] Mendosam lectionem *scilicet* habent etiam editi. principes. Porro omnes tres consentiunt in lectione *levare toro*, nisi quod Cod. *thoro* scribit, quam rationem semper ille sequitur.

46. Pro *detinuisse* omnes servant *continuisse*. — In versu seq. Cod. *ibernus* pro *hibernus*, ut saepe alias pro *hortus* dat *ortus*, *Aemonios* pro *Haemonios*, et contra *circha* pro *circa*, *Cherintus* pro *Cerinthus*: quae quidem omnia eum vel in Italia exaratum, vel ex Italico codice descriptum esse, satis clare ostendunt.

48. *igne iuvante* est in omnibus tribus. — Vs. 50. edit. pr. mai. *quis maris*.

51. Omnes dant, inverso ordine, *pereat potiusque*. Praeterea Cod. scribit *smaragdi*.

54. *hostiles*] Cod. et edit. pr. mai. *exiles*. Sic etiam edit. pr. a Morellio in epistol. descripta. Vid. notit. literar.

57. Altera lectio *cupio* invenitur in edit. pr. min.

59. Cod. *supprema*.

60. *Te teneam*] Utraque edit. pr. *et teneam*.

62. Pro *lacrimis* in editi. principibus constanter scriptum *lachrymis*. Quod saepius monere, non videtur operae pretium.

64. *Vincta nec*] Cod. *iuncta nec*.

71. *subrepet*] idem *surrepet*.

72. *capite*] Cod. et edit. pr. mai. *capiti*. Sic etiam habet edit. pr. apud Morell.

78. *Despiciam dites*] Utraque edit. pr. *Dites despiciam*.

E L E G I A II.

In edit. pr. mai. haec legitur inscriptio: *Queritur de
aqua clausa et ad ipsam atque amasiam suam multis uti-
ur blanditiis*: ex edit. min. nihil enotatum reperio. —

3. *perfusum*] Cod. *percussum*.

5. *nostrae*] insigni varietate edit. min. *mater*. Vid.
Ieyn.

6. *firma fera* in omnibus.

7. Edit. pr. mai. *domini, te v. hymber*. Edit. pr. min.
difficili. —

10. *Neu furtim*] Cod. *Nec furtim*. — Idem vs. 13.
n. textu quidem voce habet; at in margine ab eadem
manu, quae codicem descripsit, adiectum: *alii nocte*.

14. *storea s.*] omnes tres consentiunt in *florida s.*

17. *iuvēnis*] Cod. *iuvēnum*. — Mox in edit. min.
entet. —

18. *fixo*] Cod. *falso*. — Pro *referat* edit. pr. min.
referet. — Edit. pr. apud Morell. utroque loco futurum
habet: *tentet* — *referet*.

19. *descendere*] Cum edit. pr. mai. vulgatam *dece-
dere* servat Cod.; edit. pr. min. *discedere*.

22. *addere* legitur in utraque edit. pr.

23. *docet*] Cod. et edit. pr. min. *deceat*.

26. Pentameter in Cod. ab eadem manu suppletur
ita: *Ille deus certae dat mihi signa viae*. Utraque editio
effert hoc modo: *Securum in tenebris me facit esse Venus*.

28. Edit. pr. mai. scribit: *premia*. — Vs. 31. eadem
hybernae, ut II, 7. et vs. seq. *hymber*, et I, 47. *hybernus*,
quam scripturam in his similibusque verbis eam semper
tenere, semel hic monitum sit. — Cod. *ibernae*, quem
morem deferit II, 3, 48, ubi *hybernus* scribit. — Eadem
inconstantia in edit. princ. min. —

35. *femina fias*] Cod. *femina fiat*; at edit. pr. mai.
foemina fiet.

37. *Neu str. terrete*] *Ne str. terete* Cod.; in *ne* con-
sentiunt etiam edit. princ.

40. *omnes*] Edit. pr. min. *omnis*.

42. *rabido*] Omnes tres *rapido*.

46. *Fulminis* — *fistit*] Liber scriptus et impressi
consentiunt in lectione *fluminis* — *vertit*. — Mox Cod.
ellicit.

49. *te-*

49. *tenet*] Editt. princ. *ciet*.

53. *herbas*] Edit. min. *artes*.

54. *Hecates*] Cod. *Hecatae*; edit. princ. min. *Hecate*.

56. *quis*] Etiam Cod. *quis*. Et sic ille semper.

58. *ipse toro*] *esse toro* edit. pr. min. — Mox edit. mai. *Tu tantum* — *caetera*.

60. Pro *ille nihil* omnes offerunt *esse nihil*. — Pro *se dixit* vs. seq. habet ed. pr. min. *sibi dixit*; eadem vs.

63. scribit *thaedis*.

67. In nostris etiam libris versus sequentes cum superioribus cohaerent, nulla distinctione facta. — Ceterum hic semel edit. pr. mai. scribit *quom*; pro *posset* edit. pr. min. legit *possit*.

68. Cod. *malluerit*. — Vs. 69. edit. pr. mai. *Cylicum*. — Vs. 70. edit. pr. min. *Castro*.

71. *Totus et argento contextus*] Etiam Cod. *Argento totus contextus*. v. Heyne.

73. *mea, si tecum modo, Delia, possim*] Mira hoc loco in libris varietas. Cod.

modo si tecum, mea Delia, possim.

quo Wunderlichii coniectura egregie firmatur. Utraque edit. pr.

mea, si tecum modo, Delia possem.

74. *in solo*] Vitiolam lectionem *insolito* exhibent editt. princ.; duobus verbis Cod. *in solito*.

75. *retinere*] Cod. *tenuisse*.

76. *inculta*] Cod. et edit. mai. *in culta*; minor *Mollis et in cultus*.

77. *Tyrio* — *toro*] Cod. *tyro*.

79. *tum*] Cod. cum edit. pr. mai. *tunc*. — *plumae*. edit. maior. *pluviae*: nec. — Pro *soporem* Cod. *sopore*.

82. *nunc* — *luit?*] Cod. et edit. pr. mai. *num* — *luit?* —

83. *incestus*] *incaestus* praefert utraque edit. pr.

84. *deripuisse*] Solemni confusione Cod. cum edit. pr. mai. *diripuisse*. Edit. min. *dirripuisse*. — Edit. mai. vs. 89. scribit *letus*.

90. *non uni saeviet*] Edit. min. *non vanus saeviet*. Cod. et edit. mai. *non unus saeviet*. — Vs. seq. edit. mai. *iuvensem*. Praebet etiam edit. pr. apud Morell.

96. *detinuisse*] Edit. pr. min. *detenuisse*. Eadem vs.
 97. *circumuenit*. (sic) Semper enim haec editio pro *u* ponit *u*.
 99. *parce*] corrupte edit. mai. *par te*.

E L E G I A III.

Inscripta est in utraque edit. pr. *ad Messalam*.

1. Pro *Aegaeas* edit. mai. *Aegeas*. — Eadem vs. seq. *memor es ipse*.

3. *Phaeacia*] *Phaeacia* Cod. et edit. mai., in qua, quod semel hic monemus, et hoc nomen proprium et reliqua omnia minori ab initio litera scribuntur.

4. *Mors, precor, atra, manus*] Consentiant omnes tres in altera lectione *Mors modo nigra manus*.

6. *moestos*] Cod. *mestos*, et ubique hanc servat scripturam. Edit. mai. hoc quidem loco habet *mestos*; sibi tamen non in omnibus constat locis.

7. *Affyrios*] Cod. *affirios*.

9. *quam mitteret*] Cod. *cum*, ut constanter scribit pro *quum*, quod hic in utraque edit. legitur.

10. *consuluisse*] Edit. mai. *consoluisse*.

11. *sustulit*] in Cod. *subtulit*. — Pro *illi* in edit. pr. mai. *ille*.

12. *Retulit*] *rettulit* scribit edit. pr. min., quae deinde cum maior. dat vitiosum *omnia*.

13. *nunquam*] *numquam* Cod.; *nusquam* edit. pr. min.

14. *Quin fletet*] Ex omnibus tribus enotatum *quum fletet*.

17. *causatus aves, aut*] Cod. cum edit. pr. mai. *c. aves: dant*. Edit. pr. min. *causatus, aves dant*.

18. *aut*] deest in omnibus.

19. *O quoties*] Edit. min. *quotiens*, ut vs. 24. *totiens*.

21. *ne quis*] Cod. cum edit. pr. min. *neu quis*. —

Praeterea Cod. scribit vs. 22. *prohybere* et vs. 23. *Ysis*.

23. *mihi*] Edit. principes *tibi*.

25. *pie dumque sacra*] Cod. *pie deumque sacra*. (sic)

26. *secubuisse*] Edit. pr. min. *succubuisse*. — Eadem vs. 29. pro *persolvens Delia voces* habet *persolvat delia poenas*.

32. *Insignis*] Duobus verbis edit. pr. mai. *In signis*.

33. *At mihi*] *Ut mihi* ex edit. pr. min. enotatum.

34. *Red-*

34. *Reddereque — menstrua*] *Reddere et — mascula*. In scriptura vocis *tura* neque Cod., neque edit. eandem ubique sequuntur normam.

37. *Nondum*] Cod. hic et ubique *nundum*. In edit. mai., ex qua et ipsa hic *nundum* enotatum, non eadem constantia. Edit. princ. min. *non ceruleas*. — *contemserat*] Cod. *conspexerat*; edit. princ. scribunt *contempserat*.

38. *Effusum*] Cod. *effussum*; idem vs. 42. *fraenos*.

45. *Ipsae mella dabant*] in edit. pr. min. *ipse mella dabat*. — Pro verbis *ultroque ferebant* edit. pr. mai. *nec bella nec enses*, ex vs. 47. haud dubie repetitum.

47. *ensem*] omnes tres hic dant *enses*.

49. *nunc vulnera*] Cod. et edit. pr. mai. *et vulnera*.

50. *multa reperta via*] Edit. princ. *mille repente viae*.

54. *his scriptus*] Edit. pr. mai. *in scriptus*, min. *in-scriptus*, Cod. *in-scriptis*, qui praeterea *hossa* scribit.

55. In scriptura *consumptus* hic quidem omnes tres consentiunt.

58. *ad Elysios*] Cod. et edit. pr. mai. *in El*.

59. *vigent*] deest in edit. pr. min. — *vagantes*] Maior vitiose *vagantes*. — Vs. 63. in edit. min. scriptum *cassia*.

63. *Hic iuvenum*] Cod. *hac iuvenum*, edit. pr. mai. *at iuvenum*, min. *et iuventum*.

69. *Tisiphoneque*] Cod. *Tesiphoneque*, edit. pr. min. *Thesiphoneque*.

71. *Tum*] *Tunc* in omnibus tribus. — Vs. seq. edit. pr. mai. *erratas*.

73. *tentare*] Solus Cod. *temptare*. — Idem pro *Ixionis* habet *Yfionis*, edit. pr. mai. *Iffionis*.

75. *Tityos*] Cod. *Tycius*, Edit. pr. mai. *Tityus*, min. *Tytius*. Quamquam nomina propria in nostris etiam libris mire plerumque sunt depravata, ubique tamen, ut accurati sumus in hac re, varias, quae enotatae sunt, lectiones apponemus.

76. *viscere*] Edit. pr. min. *sanguine*.

79. *quae*] in omnibus est *quod*.

80. *Lethaeas*] Cod. cum edit. pr. mai. *letheas*.

86. *plena*] Cod. *pleno*. — Idem vs. seq. circa pro *circa*.

89. *nuntiet*] Edit. pr. min. *nunciet*.

91. *Tunc mihi*] in Cod. *nunc mihi*.

ELE-

ELEGIA IV.

Haec in edit. pr. mai. praefixa sunt verba: *Ad Priapum de amoribus puerorum*, ex min. nihil enotatum.

3. *Quas tua formosos cepit*] *coepit*. *Quas tua formosa*. Sic edit. pr. mai.

7. *Tum Bacchi*] Cod. *Tunc Baci*. Rarior in eo est scriptura *Bacus*; plerumque *Bachus* exaratum; nuspiam vero, quantum observavimus, *Bacchus*. — *respondet*] omnes tres respondit.

8. *curva sic*] Edit. pr. mai. *curvas sit*; min. *curva sit*.

9. *O fuge*] In edit. pr. mai. *offuge*; in min. *o fugas*.

13. *Huic quia*] Cum edit. pr. min. praebet Cod. *hic quia*; at edit. mai. *hunc quia*. — Porro pro *audacia* Cod., ut saepius, *aulactia*. — Denique edit. mai. *coepit*.

14. *stat*] *stet* est in edit. pr. mai.

15. *Sed te ne capiant . . . negarit*] Cod. cum edit. pr. min. *sed ne te capiant . . . negabit*. — Vs. 16. edit. pr. mai. *sed*, ut alibi *premia* etc.

22. *longa ferunt*] Cod. cum libris impressis *summa ferunt*.

24. Pro *iurasset* edit. pr. min. *iurasse*. — *quidquid*. Constant sibi omnes tres in scriptura *quicquid* et hic, et ubique.

25. *Sinet Dictynna*] Cod. cum edit. pr. min. *Sinit Dictinna*; edit. pr. mai. *finis Dictina*.

27. *transiit*] In omnibus *transiet*.

28. *segnis*] Vitiose Cod. *senis*. — Mox omnes *re-meantque*.

29. *deperdit*] *dependit* ex edit. pr. min. affertur.

30. *alba*] Omnes tres offerunt *alta*.

33. *ego abest* a Cod. et edit. pr. min. Praeterea pro *senior* Cod. *senior*.

34. *Moerentem*] Mendose in edit. min. *morientem*.

36. *non ullam*] Omnes tres *non illam*.

37. *aeterna*] Edit. pr. mai. *aeterno*. — *iuventas*] nostri omnes praefertur *iuventa*.

38. *intonsum*] Cod. *intonsum*. — *utrumque* scribit edit. pr. mai., ut vs. 41. et 43. *quanvis*.

39. Cod. hic et ubique *temptare*, rarius *temptare*, ut I, 3, 73. — Pro *libebit* in edit. pr. min. est *licebit*.

40. *Ce-*

40. *Cedas*] Cod. cum edit. pr. min. *credas*. — Solus Cod. deinde pro *vincit* habet *vincet*.
43. *picea*] Cum edit. pr. mai. Cod. *picta*.
44. *admittat nimbifer*] Cod. *amiciait imbrifer*, Edit. pr. mai. *admittat hymbrifer*, minor *annuntiat imbrifer*.
48. *opere*] *opera* praebent Cod. et edit. pr. min.; *operi* est in mai.
53. *Tunc* — *tunc*] Cod. *tunc* — *tum*, edit. pr. min. *tum* — *tum*.
55. *mox offeret*]. In omnibus tribus *post offeret*. — Pro *ipse roganti* Edit. pr. mai. *ipsa volenti*.
59. *At tibi, qui*] Omnes tres iam *tu, qui*.
61. *Pieridas*] Edit. pr. mai. et min. *Pierides*. — Posterior etiam pro *amate* praebet *amare*, et vs. 62. pro *Pieridas* iterum *Pierides*.
63. *est Nisi coma*] In Cod. scriptum *est non ni coma*; edit. pr. min. *nyfi est coma*.
65. *vivet*] Cod. *vivent* (sic). In edit. pr. min. vero clare expressum *vivent*.
68. *Idaeas*] Cod. *Ydaeas*, edit. pr. mai. *Idaeas*. — Ab hoc inde versu, quum Wunderlichius Codicis Parisiensis et editionis principis, quam nos *maiores* nominamus, uteretur collatione, a viro doctissimo Bardili liberaliter oblata, in novissima illius editione usque ad Eleg. VII. vs. 23. libri primi, horum librorum varietas enotata est. Designatur autem Cod. apud Wunderlichium *Parisi.*, et edit. pr., quae nobis vocatur *maior*, apud illum *Venet.* Vid. praefat.
69. *expleat*] Edit. pr. min. *impleat*.
70. *Phrygios*] Cod. *Frigios*.
72. *Fletibus*] Omnes tres *fletibus*.
73. *Titio*] Cod. *Tacio*, utraque edit. pr. *Tityo*, quam scripturam etiam vs. seq. servant.
77. *me, qui*] Cod. *qui me*. — Idem vs. 80. *diduxat*.
81. *Heu, heu*] Cod. *he heu*. — *Marathus lento*] Edit. pr. min. *lento Marathus*.
83. *turpis*] In utraque edit. pr. *turbis*.

ELEGIA V.

Inscriptio in edit. pr. mai. haec est: *Queritur quod cum pro amica vota fecerit alter eam teneat.*

1. *discidium*] Cod. et edit. mai. *disfidium*, minor *desfidium*. — Vs. 2. Cod. *fortis* pro *fortis*.

3. *verbere*] In edit. pr. min. male expressum *vebere*. — *turben*] Cod. et edit. pr. mai. *turbo*.

5. *ferum*] Edit. pr. min. *ferrum*. — *libeat*] mai. *liceat*. —

6. *posthac*] Cod. et edit. pr. mai. *post haec*.

7. *per te*] In omnibus tribus *parce*. — Vs. 9. edit. mai. pro *defessa* duobus verbis *de fessa*.

11. *ter circum*] Utraque edit. pr. *te circum*. — Deinde scribit cod. *sulphure*.

12. *praecinisset*] Edit. pr. mai. *pertinuisset*. — Eadem pro *possent* vs. seq. *possint*.

16. *Vota novem Trivias*] Cod. *voca novem creme*. Edit. pr. mai. *vota novem Veneri*.

23. *Et mihi*] Omnes tres consentiunt in lectione *aut mihi*. Wunderlichius quum in Cod. et edit. pr. mai. *at* legi notaret, hunc locum cum vs. 19., ubi in collat. *at* extat, confudisse videtur.

25. *confuescit amantis*] Cod. cum edit. pr. mai. *confuescet am*.

28. *segete spicas*] Omnes tres *segete et spicas*. — Porro edit. pr. min. *dapes*.

30. *Et iuvet*] In omnibus *adiuvet*.

32. *detrahat*] Cod. cum edit. pr. min. *detrahat*.

33. *virum, hunc*] Edit. pr. min. *virumque hunc*.

35. Cod. scribit *nothusque* et vs. 36. *Armonios*.

41. *devotum descendens*] In Cod. et edit. pr. min. *discedens devotum*.

42. *heu narrat*] Consentiant nostri quoque in vulgata et narrant. — Pro *nesanda* Cod. et edit. mai. *nephanda* scribunt.

45. *Talis ad Haemonium*] *talis ad hemonium* ed. pr. min. — *hemon*. etiam in mai. — *Nereis Pelea*. Cod. *Nereisque Pellea*, edit. pr. mai. *Nereis quae Pelea*.

56. *e triviis*] Edit. pr. min. *habet et triviis*.

57. *evenient*] Cod. et *venient*; utraque edit. pr. *eveniet*.

58. *iniusta*] Edit. pr. mai. *in iusta*.

61. *praesto semper tibi:*] Cod. *praesto. tibi praesto*. Edit. pr. mai. *praesto tibi: praesto*, min. *praesto tibi, praesto*.

64. Edit. pr. mai. *subicietque*. — Vs. seq. utraque edit. *deducit* pro *deducet*.

66. de-

66. *detrahet*] In edit. pr. mai. *detrahit*. — *ipse*] Cod. *illa*.

67. *fatiscit*] Vulgaris lectio *patescit* in omnibus tribus.

69. *mea fata*] Consentiant nostri quoque libri in lect. *mea furta*.

70. *rotas*] Edit. pr. mai. *rota*.

74. *usque fores*] Cod. *ipse fores*. — Idem vs. 76. *pro nat tibi dat nam tibi*.

ELEGIA VI.

Inscripta est in edit. mai. *Ad Amorem*.

1. *offers*] Edit. pr. min. *affers*.

3. *saevae puer, mecum est? An gl. magna*] Cod. hic habet:

Quid tibi saeviciae est mecum? An gl. magna est.

Edit. mai. autem exhibet ita:

Quid tibi saevitiae mecum. an gl. magna est.

In min. tandem scriptum:

Quid tibi saevitiae mecum est, an gl. magna est.

5. *Iam mihi*] Omnes tres consentiunt in *nam mihi*.

8. *pernegat*] Edit. pr. min. *perneget*. — Eadem vs.

10. *Custodes: heu nunc*.

11. 12. Cod. cum Heynio utroque loco *tunc*; pro *cis sola* scribit *ut sola*. Edit. pr. mai. *nunc d. causas: ut*, et vs. seq. *cardine nunc et posse forem*. — Etiam edit. min. bis ponit *nunc*.

18. *laxo*] Cod. *lasso* et sic etiam vs. 40. (cfr. III, 4, 2, ubi pro *pestimo* idem dat *peximo*.) Quae tamen non diversa ab altera est lectio, ut statuit Heyne; sed alia tantum scriptura, Italicis maxime codd. propria. Sic e. c. Iuvenalis in Italia descriptus codex, cuius collatio penes nos est, in sat. I, 142. pro *pyxide* dat *pijside*, quamvis idem vs. 92. pro vero *lassare* exhibet *laxare*. Non enim certa quadam in his regula librarii se regi patiebantur. — Ceterum in observatt. Heynianis ad h. l. verba *ut habent* — *lassu*; uncis sunt includenda, et Wunderlichii signum addendum.

25. *signumve*] Omnes tres *signumque*.

30. *ferat*] Edit. pr. min. *feret*.

34. *ah*] omissum in Cod.

39. *colis*] In omnibus tribus *colit*.

40. *Et fluit*] Hic iterum consentiunt omnes in lect. *effluit*. — Pro *laxa* Cod. *lassa*. v. ad vs. 18. edit. pr. min. *lapsa*.

41. *possit crimen*] Alio ordine edit. pr. min. *crimen possit*. Edit. pr. mai. *crimen posset*.

42. *Stet procul ante, alia*] Cod. *stet procul aut alia*. Edit. pr. mai. post *procul* ponit colon; minor virgula distinguit.

45. *motu*] Cod. *mota*.

46. *non amens*] In omnibus tribus *non et amans*. Per errorem typographi factum est, ut in observatt. Wunderlich. editioni pr. mai. utraque lectio *non et amans* et *non et amens* adscriberetur. — Pro *verbera* edit. pr. min. *verbere*.

47. *violenta*] Cod. cum edit. mai. *violata*. — Vs. seq. Codex habet *sanguine et*.

52. *didicisse*] Edit. pr. mai. *decidisse*.

53. *Attigeris*] Omnes tres *attigerit*.

54. *ut hic*] Edit. pr. mai. *ut hinc*.

55. Edit. pr. min. pro *nescio* male *uescio*; ut vs. 60. etiam *mauus*. pro *manus*.

66. *Quidquid agat*] Cod. cum edit. mai. *quicquid agit*. — Pro *illa* edit. min. *ille*, et pro *tuus* Cod. *meus*.

67. *vitta*] Cod. *victa*. — Idem vs. 70. *possum ego*, *quin*. Edit. mai. autem *possum quin*, quae etiam vs. 69. *sunt* praefert.

71. *Et si puter, ducarque*] Cod. *etsi putat ducorque*. Edit. mai. *et si putat: ducorque*. Denique edit. min. *etsi putat, ducatque*.

72. *pronas proripiarque vias*] Cod. *proprias proripiorque vias*. Edit. pr. mai. *proprias proripiarque vias*. Edit. min. tandem *proprias proripiatque vias*.

77. *nulli, post, victa*] Edit. pr. mai. *nulli: potest victa*.

79. *licia*] Utraque edit. scribit *litia*.

83. *Olympo*] Cod. et edit. pr. mai. *Olimpo*.

84. *quam sit*] Cod. cum edit. pr. min. *quod sit*, edit. mai. *quae sit*.

86. *stemus*] In omnibus tribus *simus*.

ELEGIA VII.

Edit. pr. maior hanc habet inscriptionem: *Gratulatur messale de victoria contra Aquitanos a se parla*.

1. *Hunc — diem*] Cod. *hanc — diem*, edit. min. *unc — diem*.

3. *Hunc*

3. *Hunc fore*] *Nunc fore* habet edit. pr. min. — Pro *Aquitanas* Cod. *quitanas*.

4. *forti*] Edit. min. *forte*. — Vs. seq. pro *evenere* edit. mai. *evenire*.
n

6. *evinctos*] Cod. *invictos* (sic). Falso inde apud Wunderlich. *evictos* allatum.

8. *Portabat niveis*] Cod. *portabat nitidis*. Utraque edit. pr. *portabit nitidis*.

9. *honor*] Cod. *honor*. — *Tarbella Pyrene*] Idem *tua bella Pirene*. Edit. pr. mai. *tua bella pyrenae*. Edit. min. *tua bella Pyrhene*.

10. *Santonici*] Cod. *Sanctonici*. — Idem vs. 11. *Rodanusque*.

12. *Carnuti*] In omnibus *Carnoti*. — Deinde Cod. scribit *cerrula limpha*. Edit. mai. *cerula* — *Lyger*:

13. *An te*] Consentiunt omnes tres in lect. *at te*. — Pro *Cydne* efferunt Cod. et edit. pr. min. *Cidne*. — Praeterea edit. min. *leuiter undis*.

15. *aetherio*] Cod. cum edit. mai. *aethereo*.

16. *alat*] Omnes tres *arat*. — *Cilicas*] Cod. et edit. pr. min. *Cylicas*.

18. *Palaeestino*] Edit. mai. *palestino*. — *Syro*] Cod. *Siro*.

20. *Tyros*] Edit. pr. mai. *Tyrus*, min. *Tiros*.

21. *quum findit Sirius*] Edit. pr. mai. *confindit* *Sirius*.

22. *Nilus*] Cod. *Nillus*, ut vs. 22. *Nillus*. — *abundet*] Edit. pr. min. *abundat*. — Eadem vs. seq. pro *possum* dat *possum*. — Usque ad h. v. enotatae sunt in Wunderl. observatt. variae Cod. et edit. mai. lectiones. v. ad I, 4, 68.

25. *tellus tua*] Edit. pr. mai. *tellus te*.

26. *Arida*] Cod. *arrida*. — Idem vs. seq. scribit *Osyrim*, et vs. 29. *Osyris*.

28. *Memphiten*] Cod. cum edit. mai. *Memphitem*.

30. *solicitavit*] Edit. pr. min. *sollcitavit*. — Edit. mai. vs. 31. scribit *inexperte*. — Et vs. 34. Cod. *cedere*.

35. *lucundos*] Omnes tres scripturam *iocundos* praefereunt. —

42. *compede*] Solemni confusione Cod. et editt. pr. mai. *cuspide*. —

43. *Osiri*] Hic quidem, ubi Cod. et edit. mai. recte habent *Osiri*, edit. min., quae vulgarem vs. 26. praetulerat

at Scripturam, praebet *Osyri*. — *nec luctus*] Cod.
 2 *luctus*.

44. *et cantus*] Edit. pr. min. *et quantus*.

45. *corymbis*] Cod. *chorimbis*, edit. pr. min. *coribis*.

46. *Fusa sed ad*] Edit. pr. mai. *fusa quoque*. — Ea-
 m pro *pedes* exhibet *pedem*.

47. *dulcis*] Eadem *dulcia*.

49. *ludis*] *ludos* est in omnibus.

50. *et*] deest in edit. pr. min. — Contra vs. 51.
 o e eadem cum Cod. dat *et*.

53. *venias*] Edit. pr. mai. *venies*.

54. *Liba et Mopsopio*] *Liba et Mossopial* est in Cod.
 dit. pr. mai. *liba*: *et Mopsopio*, edit. min. *liba et Mes-*
prio. — *melle*] Omnes tres habent *mella*.

55. *succrescat*] Cod. et edit. mai. *subcrescat*. — Vs.
 q. Cod. scribit *circha*.

57. *Nec*] Cod. *ne*. — *quem*] in omnibus legitur
uae.

61. *canet*] in utraque edit. pr. *canit*. — Porro e
 best ab omnibus. —

62. *inoffensum*] in *offensum* duobus verbis exhibet
 traque edit. pr. —

ELEGIA VIII.

In edit. pr. mai. haec praefixa leguntur: *Queritur de*
Pholoe. Edit. min. habet haec: *queritur de pholoe dilecta*
 i *Maratho*.

1. *celari possim*] In omnibus tribus *celare possim*

2. *ferant*] Cod. *ferat*.

3. *fibra*] Edit. pr. min. *turba*.

11. *succo — genas*] omnes tres *fucco — comas*.

14. *colligit arcta*] Edit. pr. min. *colligat arcta*.

15. *ipsa*] Cod. cum edit. min. *illa*.

16. *comserit*] Omnes tres *comperit*.

17. *pollentibus*] Cod. *palentibus*. Utraque edit. *pal-*
lentibus. — Vs. 22. edit. pr. mai. *sonet* pro *sonent*. —

23. *queror*] Edit. pr. min. *quaeror*. — Eadem vs.

26. *foemori et foemur*.

30. *foveas*] Omnes tres *foveat*.

33. *candentes*] Edit. pr. min. *cadentes*.

35. *inveniet — succumbere*] Consentiant in lectione
invenit — concumbere. — Omnes etiam seq. vs. *servant*
timet pro tumet.

40. *Dormiat, et nulli sit*] Edit. pr. min. *dormiat, nulli sic.* — Eadem cum Cod. vs. 41. *iuventa pro inventas.*

43. *studium formae*:] Omnes tres *studium formae est.* — Deinde pro *tum* mutatur Cod. *tunc* mutatur, edit. min. *cum* mutatur.

45. *Tum*] Hic omnes *tunc.* — Mox pro *albos* edit. pr. min. *canos.* —

46. *demta*] Hic iterum omnes in *dempta* consentiunt. — Vs. 48. Edit. pr. mai. *ille* pro *illa.*

49. *Neu*] Omnes tres *feu.* — Porro pro *torque* in utraque edit. legitur *torques.* — Denique omnes *victo est.*

51. *fontica*] Cod. *sentita.* Edit. pr. min. *scutica.*

52. *luto corpora tinguit Amor*] Cod. *luteo c. tingit a.* Edit. pr. mai. *lutheo c. tingit tmor.* min. *lucteo copora tingit a.*

53. *Vae*] omnes tres *vel.*

54. *Coniicit*] Cod. et edit. mai. *conicit.*

55. *spernit*] Omnes tres *spernit.*

59. *possim*] In Cod. et edit. pr. min. *possum.*

61. *profunt*] Edit. mai. *possunt.* — *spernit.* edit. min. *spernis.*

66. *pedem*] Omnes tres *pedes.*

69. *Pholoe*] Cod. *Pholce.*

70. *sanctis*] Edit. pr. min. *factis.* — Eadem vs. 72. *suum* pro *deum.*

75. *omnes*] Utraque edit. pr. *omnis.*

76. *apposita*] Omnes tres *opposita.*

ELEGIA IX.

Haec elegia in edit. pr. mai. caret inscriptione; sed novum carmen ordiri ex vacuo, quod interpositum est, spatio apparet; minor habet inscriptionem hancce: *queritur dilecti pueri fidem corruptam pretio multa in eum deuoluens mala.*

1. *miseros*] Edit. pr. mai. *teneros.*

9. *petituras*] Edit. pr. min. *perituras.* — *freta per parentia*] Inverso ordine habet edit. mai. *parentia per freta.*

13. *persolves*] Omnes tres *persolvet.*

19. *Divitiis*] Cod. *e viciis.* — Idem vs. 22. *in torto* pro *intorto.*

23. *celandi*] Omnes tres habent *celanti*, ut vs. seq.
et deus pro est deus. — Pro *vetat* sola edit. pr. min.
et et.

25. *lena*] Cod. cum edit. min. *lene*, mai. *leva*.

30. *Nunc*] Edit. pr. mai. *non*.

31. *nullo te*] Omnes tres *nullo tibi*. — Pro *nuno*
nih utraque edit. praebet *tu mihi*.

35. *eriperes*] Cod. *erriperet*. — *caelo*] In omnibus
tribus legitur *caeli*. — Vs. seq. pro *fulminis*, solemni
confusione, in Cod. *fluminis*, in edit. min. *flumis*.

39. *facerem*] Edit. pr. mai. *faceres*.

40. *Sit, precor*] Edit. mai. *sic precor*. — Eadem pro
et levis dat *sit lenis*, Cod. *sic levis*, edit. min. *sed levis*.

41. *quoties*] Cod. scribit *quociens*.

44. *et*] Omnes tres *sed*.

46. *Nam*] Edit. pr. min. *non*.

48. *At me*] In omnibus tribus est *et me*.

54. *Rideat*] *Rideas* in edit. min. legitur.

57. *externa*] Edit. pr. mai. *extrema*; minor pro *lecto*
habet *laeto*.

60. *vel plures*] *quam plures* offert edit. pr. mai. —
Eadem vs. 61. *ferant* pro *ferunt*.

63. *Illa nulla queat*] Edit. pr. mai. *illa querat nul-*
lam, min. *illa queat nullam*.

64. *Atque*] Consentiant omnes tres in lect. *aut*.

67. *putas*] Edit. pr. min. *putes*. — Pro *crines* ex
Cod. enotatum *corpus*.

68. *Et*] Ex omnibus tribus allatum *aut*. — *pectere*]
Vitiose edit. mai. *pectore*.

69. *Ista*] Cod. habet *istam*, edit. pr. min. *illa*.

75. *Huic tamen*] Cod. *hunc tamen*. — Idem vs. 77.
alii pro *aliis*.

79. *Tunc*] Edit. pr. mai. *tu*.

80. *gremio*] Cod. cum edit. min. *regno*.

81. *tum*] In omnibus tribus *dum*.

83. *fallaci*] Cod. *falaci*.

ELEGIA X.

Edit. pr. mai. hanc habet inscriptionem: *Detestatur*
bella laudans aetatem primam. Paulo aliter edit. min.
Detestatur bella laudans aetate primam et pacem.

3. *Tunc caedes*] Edit. min. *tum caedes*.

5. *At nihil*] Cod. cum edit. min. *an nihil*. — Vs. seq. edit. pr. mai. *saevos* habet pro *saevas*. — Vs. 2. scribit Cod. *vietum*.

8. *adstabat*] Cod. *astabat*. Idem etiam *sciphus*. — *quum*] Edit. min. *dum*.

11. *nossem*] *noscem* scriptum in Cod. et edit. min.

12. *audissem*] Edit. pr. min. *audirem*. — *tubam*] Edit. mai. *comam*.

13. *et iam*] Cod. uno verbo *etiam*. — Mox idem scribit *tella* pro *tela*.

15. *idem*] Edit. pr. mai. *iidem*, Cod. et min. *idem*.

16. *Cursarem*] *curfabam* praebet Cod. — Edit. pr. mai. vers. seq. habet ex pro *e*.

18. *veteris*] Omnes *veteres*.

21. *uvam*] Cod. *uva*.

23. *ipse*] Consentiant omnes tres in *ipsa*. — Pro *filia* vs. 24. in edit. pr. mai. extat *fila*.

26. *Hostia erit*] Cod. cum edit. pr. mai. *hostiaque*. — Edit. min. *hostiaque est*. — *rustica*] Edit. mai. *musica*. — *hara*] Cod. *ara*.

27. *myrtoque*] Hic et vs. seq. Cod. *mirto*. Secundo loco edit. min. habet *merito*.

30. *adversos*] *adverso* est in Cod., qui mox pro *is* *mansa* dat *imnensa*.

33. *arcessere*] Cod. cum ed. pr. mai. *accersere*, pro quo min. *arcescere*.

36. Pro *Cerberus* Cod. *Cerbarus*. — *Stygiae*] idem *stygiae*, edit. pr. min. *stiagae*. — *turpis*] Cod. cum min. *pupis*. Edit. pr. mai. *puppis*.

37. *exesisque*] Omnes tres *percussisque*. — *ustoque*] Edit. pr. min. *uastoque*.

38. *pallida*] Cod. *palida*.

39. *Quam potius*] Cod. *quin pacius*. — *hic est*] Edit. pr. min. *et hic*.

43. *candescere canis*] Edit. pr. min. habet *albescere ramis*.

46. *curva*] Cod. cum edit. min. *panda*. — Vs. 48. edit. min. *texta* pro *testa*.

49. *Pace bidens vomerque vigent*] Cod. ita exhibet: *Pace* (*ce* recentior manus addidit, *erasis*, quae prius scriptae erant, *literis*) *nitens vomer viderit*.

51. *e lutoque* — *ipse*] Omnes tres *e lutoque* — *ipso*.

55. *teneras subtusa*] Edit. mai. *teneras sub tusa*, min. *mebris suffusa*.

58. *utrumque sedet*] Edit. pr. mai. *utrumque* (hoc tiam in min.) *sedes*. — Vs. 59. min. *fretumque* pro *ferumque*.

60. *deripit*] Cod. *diripit*, edit. pr. mai. et min. *diripit*. — Praeterea min. pro *e coelo* habet *et coelo*.

61. *praescindere*] In omnibus tribus *perfcindere*.

62. *ornatus*] Edit. pr. mai. habet *ornatas*, et deinde cum min. *comas* pro *comae*.

68. *Perfluat*] *prefluat* in Cod.; in quo ad finem cuius libri adiecta sunt haec: *Albii Tibulli poetas illustris liber primus explicit*.

LIBER II.

ELEGIA I.

In Cod. praefixa sunt haec: *Incipit liber secundus*. Edit. pr. mai. inscriptionem libri et elegiae coniungit ita: *De agri lustratione Liber secundus*. At edit. min., omisso elegiae indice, novi libri inceptionem indicat sic: *Alb. Tib. Po. liber secundus incipit foeliciter*.

1. *ades, faveas*] Omnes tres *adeſt valeat*.

2. *Ritus*] Edit. pr. min. *ritu*. — Praeterea omnes ſcribunt *extat*:

5. *humus*] *humi* edit. pr. min.

9. *ſint*] *ſunt* in Cod.

11. *iubeo*] Edit. pr. min. *uibeo* (ſic). — *diſcedite*] In omnibus tribus eſt *diſcedat*.

12. *quis*] Cod. cum edit. pr. mai. habet *cui*, min. *quoi*. — *heſterna*] Cod. *externa*, alia ſcribendi ratione.

18. *noſtris*] Cod. *veſtris*. — *limitibus*] Edit. pr. min. *Lemitibus*.

19. *eludat*] Eadem *claudat*. — *neu*] Edit. pr. mai. *heu*.

20. *celerēs*] Edit. pr. min. *caelites*.

21. *nitidus*] In edit. pr. mai. *nitidos*. — Eadem
vers. seq. *ingerat* legit pro *ingeret*.
23. *saturi*] In Cod. scriptum *sacri*, in edit. pr. min.
satyri.
24. *exstruet*] In omnibus scriptum *extruet*. — *ante*] Utraque edit. pr. habet *arte*.
25. *viden*] Cod. *vides*. — Pro *felicibus* edit. pr. min. *foelic*.
26. *nuntia*] Omnes tres *nuncia*.
27. *fumosos*] Edit. pr. min. *famosos*. — *proferte Fal.*] Edit. mai. *proferre phal*.
33. *Aquitanae*] Cod. *equitanae*, edit. pr. min. *aquitanae*.
34. *avis*] Omnes tres *ades*.
35. *Huc*] Edit. pr. mai. *nunc*, min. *hunc*.
36. *Redditur*] Edit. pr. min. *reditur*. — Eadem vs.
38. pro *Desuevit* praebet *des uenit*, et mox pro *famem* — *fame*.
41. *primum*] Cod. et edit. pr. mai. *primi*.
44. *hortus*] Cod. et edit. pr. min. *ortus*. v. ad I, 1, 46.
45. *Aurea*] Cod. *antea*. — Pro *tunc pressos* edit. pr. mai. *nunc pressos*, min. *compressos*.
46. *seculo*] Cod. *secuto*, et deinde *limpha* pro *lympha*.
47. *fideris*] Utraque edit. pr. *fyderis*.
49. *apis*] Edit. pr. min. *apes*. — *ingerit*] Cod. cum edit. mai. habet *ingerat*. — *alveo*] Cod. *alvo*.
50. *ut — melle*] Cod. *et — mels*. — Idem cum edit. mai. vers. seq. *faciatus* pro *fatatus*.
54. *diceret*] Consentiant omnes tres in lect. *duceret*.
55. *minio*] Edit. pr. mai. *nimio*. — Pro *Bacche* Cod. *Bache*.
56. *arte*] Edit. min. *urbe*. — *choros*] Cod. *thoros*.
58. *hircus: dux erat hircus*] Cod. *ircus. auxerat ircus*. Edit. pr. mai. *hircus: auxerat hircus*, min. *hircus auxerat, hircus*.
59. *primum*] In edit. pr. min. *primus*. — Edit. mai. vs. 62. pro *molle* habet *melle*.
63. *femin.*] Utraque edit. pr. *foemin*.
65. *assiduae textis*] Cod. cum edit. pr. mai. *assidus* *textrix*. Porro ambo habent *Minervam* pro *Minervae*.

66. *applauso*] Omnes tres legunt *appulso*. — Pro *tela* mai. scribit *taela*.

67. *Ipse interque greges*] Consentiant omnes in hac lect.: *ipse quoque inter agros*.

68. *equas*] Edit. pr. mai. *aguas*. — Vs. 70. Cod. scribit *hey* pro *hei*, et vs. 73. habet *opus* pro *opes*.

81. *dapibus*] Edit. pr. min. *pedibus*.

82. *hinc procul*] Omnes tres *hinc precor*. Sed in Cod. a recentiori manu ex *procul* immutatum. — Praeterea pro *abde* in edit. pr. mai. *adde*.

84. *palam*] Edit. pr. min. *Palem*.

86. Pro *Phrygio* Cod. *phrigio*. In edit. pr. mai. versus hic legitur ita:

Obstrepet et phrygio sydera fulva thoro.

87. *sequuntur*] Cod. *secuntur*. In edit. pr. mai. totum hoc distichon deest. —

88. *Matris*] Edit. min. *Martis*. — Pro *choro* Cod. *thoro*.

89. *tacitus*] Cod. *tacitis*. — Pro *fuscis* omnes *fulvis*.

90. *incerto*] Edit. pr. min. *incertos*. — *nigra*] Edit. mai. *vana*.

E L E G I A II.

Inscripta est in utraque edit. pr.: *ad Cornutum*.

7. *puro*] Cod. *pura*. — *destillent*] Omnes tres *distillent*.

9. *Adnuat et, Cerinthe*] Cod. cum edit. mai. *añuat et cornute*, edit. min. *annuat: et cornute*.

10. *adnuet*] Cod. et edit. pr. mai. *añuit*. — Vs. 12. edit. min. *didicisse* pro *edidicisse*.

13. *malueris*] In Cod. *malluerit*.

15. *Indis*] Utraque edit. pr. *undis*. — Vs. seq. edit. pr. mai. *aevi* pro *Eoi*.

17. *Utinam ut trepidantibus*] Cod. legit *utinam strepid.*, edit. pr. mai. *utinam ut strepid.*, min. *utinam trepid.*

19. *Vincula, quae*] Cod. *vincula quae et*, edit. pr. min. *vinculaque et*.

21. *Hac venias, N., avi p. ministres*] Cod. ita: *hic veniat N. avis p. ministret*, edit. pr. mai. *haec veniat N. avis p. ministret*, min. *huc veniet N. avis p. ministret*.

22. *Ludat et*] Cod. *et ludat*.

ELE-

ELEGIA III.

Eadem inscriptio, quae eleg. anteced. praefixa erat, hic iterum in utraque edit. pr. legitur: *ad Cornutum.*

1. *Cerinthe*] Omnes tres *Cornute*.
2. *ehēu*] Cod. cum edit. pr. mai. *heu heu*, min. *heu*.
3. *laetos*] Edit. mai. *notos*, min. *latos*. —
4. *disicit*] Edit. pr. mai. *dicīt*.
5. *dominam aspicerem*] Inverso ordine *aspicerem dominam* omnes tres. Ceterum Cod. scribit *adspic*.
9. *Nec quererer*] Edit. pr. min. *nec queror*. — *quam sol*] omnes tres *quod sol*. — *artus*] edit. min. scribit *arctus*.
10. *aut teneras*] In omnibus tribus *et teneras*.
11. *Admeti tauros*] Cod. habet *armenti tauros*. — Idem vs. seq. scribit *cithera* pro *cithara*. — Pro *profueruntve* edit. pr. min. dat *profuerantue*.
14. Post hunc versum in edit. pr. min. haec inseruntur:

*Ipse deus solitus stabulis expellere uacas
Et potum fessas ducere luminibus.
Et miscere nouo docuisse coagula lacte
Lacteus et mixtus obriguisse liquor.*

In Cod. vs. 16. minoribus quidem literis, sed ab eadem manu scriptis, suppletur ita:

Creditur ad mulcram constituisse prius.

addita nota: *Seneca supplevit.* Tum sequitur illud distichon: *Et miscere* etc., quod etiam edit. pr. mai. post vs. 16. inserit. Et in hoc quidem nulla est lectionis varietas, nisi quod edit. mai. *mixtus* scribit. — Pro *fiscella* Cod. dat *fixella*.

19. *cum valle*] Cod. cum edit. pr. mai. *dum valle*.
22. *e templis*] Edit. pr. min. *a templis*.
23. *horrere*] Cod. *orrere*.
27. *Pytho*] Cod. cum edit. pr. min. *Phito*, mai. *Phython*. —
31. *cui sua*] Edit. pr. mai. *cui nunc*. — Eadem *puellae est* pro *puella est*. — Vs. 32. edit. min. *uibet* pro *iubet*.
33. *is es, cui*] Cod. cum edit. mai. *is est cui*. — Pro *Cupido* edit. pr. min. *cupid*.

34. *Im*

34. *Imperitat*] Cod. cum edit. min. *imperat, ut, mai. imperat: ut.*
38. *Hinc eruor*] *hinc amor* in edit. pr. mai., quae
vs. 40. pro *cum* habet *tum.*
41. *obsidere*] In Cod. *obstere.*
42. *Ut multo innumeram*] Cod. ita: *et multa innumera*, edit. pr. min. *ut multam in nostro.* — Pro *iugere* — *ovem* Cod. *iugera* — *ove.*
43. *Cui lapis*] Edit. pr. mai. *quid lapis.* — *urbique*] *urbisque* est in edit. min. et cod., qui pro *tumultus* habet *tumulu.*
44. *columna*] In edit. pr. mai. *columna.*
45. *ut intra*] Edit. mai. *et intra*, min. *ut inter.*
47. *laeta*] Edit. pr. mai. *lenta.*
53. *gerat*] Omnes tres *gerit.* — Pro *Coa* iterum omnes *Choa.*
55. *fusci*] Utraque edit. *fusi.* — Vs. 57. edit. min. *se lectos.*
58. *Africa*] Cod. *affrica*, edit. pr. mai. *aphrica,*
59. *loquor*] In cod. *liquor.* — *quem saepe*] Cod. cum edit. pr. min. *quae saepe*, mai. *qui saepe.*
60. *gypsatos*] Cod. et edit. pr. mai. *scribunt gipsatos.*
61. *Ceres, Nemesim quae abducis*] Cod. *seges, nemesis qui abducit*, edit. pr. mai. *seges n. qui abd.*, min. *seges n. qui abd.*
63. *Et tu, Bacche*] Edit. pr. min. *tu tibi bache*, Cod. *et tu bace*, at idem vs. 64. *bache.* — *iucundae*] Cod. cum edit. mai. *iocundae*, min. *iocunda.*
67. *valeant*] Cod. *valeat.*
71. *Tum*] Cod. *tunc.* — Deinde omnes tres *aspirabat.* — Vs. 73. edit. pr. min. *excussura* pro *exclusura.*
75. Cod. hexametrum exhibet ita:
Ah pereant artes et mollia iura colendi.
addita nota: *Seneca supplevit.* Edit. pr. min. sic:
Ah pereant artes et mollia crura colenti.
Edit. pr. mai. hunc substituit versum:
Mos precor ille redi patientur rursus ut olim. —
Tum in edit. pr. min. post illum hexametrum haec rursus interpolata leguntur:
*abditā in solis si qua puella locis
outinam veteri peragrantes more puellae
Horrida villosa corpora veste legunt.*
- Vs. 76. Cod. *legam* pro *tegant.* —
80. *nego*] Edit. pr. min. *negem.*

ELEGIA IV.

In edit. pr. min. haec legitur inscriptio: *Conqueritur de nemesi*. Paulo copiosior est in edit. pr. mai.: *Conqueritur de Nemisi quod sit amoris vinculis innodatus*.

1. *Hic mihi*] Cod. cum edit. pr. min. *sic mihi*.
2. *paterna*] Cod. *paterva*. — *vale*] Edit. min. *ueni*.
3. *catenis*] Omnes tres scribunt *cathenis*.
4. *remittit*] In omnibus tribus *remittet*. — Vs. 6. pro *saeva* edit. pr. min. *scaeva*.
7. *possem*] Cod. cum edit. pr. mai. *possim*. — Pro *malem* edit. min. *malem*.
10. *vasti*] Cod. *vitrei*. —
11. *Nunc et amara*] Edit. pr. mai. *nunc amara*.
12. *iam*] Omnes tres *nam*.
15. *si nil*] *si non* est in omnibus.
17. *et qualis ubi orbem Complevit*] Cod. *aequalis ubi urbem* c. Edit. pr. mai. parentheses signum includit (*ubi orbem complevit*).
18. *recurrat*] Consentiant liber et utraque edit. pr. in lect. *recurrat*. — Vs. 23. edit. mai. scribit *phanis* pro *fanis*.
27. *zmaragdos*] *smaragdos* exhibent omnes.
28. *tinguit*] Ex omnibus tribus *tingit* enotatum.
29. *caussas, et Coa*] Omnes tres ubique constanter praeferunt *causa* et *Choa*. — Vs. 30. etiam omnes tres consentiunt in *e rubro* pro *a rubro*, et vs. 31. in lectione *clavem* pro *clavin*.
33. Cod. hic et ubique *precium* praebet pro *pretium*. — Deinde pro *victa est* habet *coeca est*. — Eidem vs. 34. *prohybent* placuit pro *prohibent*.
36. *addidit ille*] In omnibus tribus est *attulit ipse*.
38. Pro *fecit* edit. pr. mai. *faecit*. Eadem dat *hinc deus* pro *hic deus*.
40. *Diripiant*] Cod. *erripiant*, utraque edit. pr. *eripiant*.
44. *det*] Edit. pr. min. *dat*. — Deinde Cod. *obsequias* pro *exsequias*.
45. *nec*] Edit. min. *nunc*.
49. *placidaeque*] Edit. pr. mai. *placidaeque*. — Vs.
52. min. *amore* pro *amor*.
55. Omnes tres scribunt ubique *quicquid*.

56. *Thej-*

56. *Theffala*] Cod. *thesala*, mai. *theffala*. — Eadem *dedit* pro *gerit*. — Vs. 57. habet *et qd*.
 58. *Hippomanes*] Cod. scribit *Ypomones*.

ELEGIA V.

Inscribitur in edit. pr. mai.: *Invocatio Phoebi*. Minor hunc habet titulum: *inuocatio phoebi et eius laudes*.

2. *cithara*] Cod. *cithera* scribit.
 3. *chordas*] Edit. pr. mai. *conchas*, Cod. *cordas*. — Idem vs. 4. *tuas* habet pro *meas*.
 5. *devinctus*] Edit. pr. min. *devictus*. —
 6. *tua sacra*] *tua templa* legitur in edit. pr. mai., quae mox *depositam* praebet pro *sepositam*, et vs. 11. cum altera edit. pr. *deditus* pro *debitus*.
 13. *haruspex*] Omnes tres sine adspiratione *aruspex*.
 15. *Sibylla*] Cod. *Sibilla*, — *est* abest ab omnibus tribus.

17. *chartas*] Cod. *semper cartas*.
 18. *ipse*] deest in edit. pr. mai. — *quid canat*] Omnes exhibent *quod canat*. — Etiam vs. 20. consentiunt omnes tres in *eaptos* pro *raptos*.
 21. *Nec fore*] Edit. pr. min. *haec fore*. — 22. *Ilion*] Cod. scribit *Ylion*. —

23. *formaverat*] Cod. cum edit. pr. min. *firmaverat*. — Eadem vs. 25. *uacae* dat pro *vaccae*, et vs. 27. *unbram* pro *umbrae*.

30. *Garrula*] Cod. *garula*.
 32. *Et calamus*] Omnes tres *nam calamus*. — Deinde edit. mai. et min. *caera* scribunt pro *cera*.
 34. *pulsa*] Omnes tres exhibent *pulla*. — Pro *linter* edit. pr. mai. scribit *lynter*.

35. *Ille*] *illaque* est in Cod., qui mox pro *placitura* vitiose habet *pia cura*. — *magistro*] utraque edit. pr. *magistris*.

36. *festa*] Omnes tres hic habent *festa est*, omitunt autem alterum *est* in fine versus. —

37. *fecundi*] Edit. pr. mai. *facundi*.

39. Cod. et utraque edit. pr. novam hic incipiunt elegiam. In edit. mai. nova praeponitur inscriptio: *Vaticinium Sibyllae de Aenea et Roma Urbe*. Edit. min. brevius ita: *Sibillae vaticinium de Aenea*.

40. *Troia*] Omnes tres *Troica*.

41. *Iupiter*] Utraque edit. pr. *Iuppiter*.
 47. *Rutulis*] Cod. *rutilis*. — Idem vs. 49. *castris*
 pro *castrum*.
 52. *Ilia*] Cod. *Ylia*, edit. pr. min. *illia*.
 53. *tuos*] Edit. min. *suos*. — Deinde omnes tres
 scribunt *victasque* pro *villasque*. — Contra vs. 54. edit.
 pr. mai. *reliita* pro *relicta*. Eadem in eodem vs. omit-
 tit ad.
 56. *iam*] Edit. pr. min. *nam*. — Vs. 60. Cod. *ame-*
lantes dat pro *anhelantes*. v. ad I, 1, 46.
 61. *tum*] Cod. *tunc*, utraque edit. pr. *nunc*.
 62. *longa — via*] In omnibus est *longam — viam*.
 64. *Vefcar et*] Cod. *noscaret*. — Vs. 66. ed. pr. min.
fufcas exhibet pro *fufas*.
 67. *Mermessia*] Omnes tres habent *marpefia*.
 68. *Herophyle*] Cod. scribit *heriphile*, edit. pr. mai.
Eriphyle, min. *heryphile*. — *grataque quod monuit*] Cod.
grata quod admonuit.
 69. *Quasque*] In Cod. et edit. mai. *quodque*. — Pro
Albuna omnes tres *albana*. — Denique *Tybris* legitur in
 edit. mai.
 70. *pertuleritque*] Consentiunt omnes tres in lect.
perlueritque.
 71. *Hae*] Cod. et edit. pr. mai. *haec*. — Idem
cometem legunt pro *cometen*.
 72. *ut in*] Omnes tres *et in*. — Eodem consensu
 omnes dant *deplueritque* pro *deplueretque*.
 73. *crepitantia*] Cod. habet *strepitantia*, edit. pr.
 mai. *cripitancia*.
 76. *pallentes*] Cod. *palentes*. — Idem cum edit. pr.
 mai. *annis* scribit pro *annus*.
 77. *repentes*] Edit. pr. min. *repentes*.
 79. *fuerint*] Conspirant omnes tres in lect. *fuerant*.
 — Vs. 80. edit. mai. scribit *equorib*.
 81. *Et*] *ut* est in Cod. et edit. pr. min., quae deinde
 pro *crepitet* exhibet *crepitent*.
 83. *io*] In Cod. et edit. pr. mai. legitur *ubi*, in min.
abi. — Pro *gaudete* mai. *gaudere*.
 85. *feriet*] Utraque edit. pr. *feriat*.
 86. *deficientque*] Edit. pr. mai. praefert *deficientque*,
 min. *deficiuntque*.
 87. *At — Baccho*] *ac — bacho* habent Cod. et min.;
 haec etiam *sesta* pro *sesta*.

89. *solennes*] Cod. scribit *solemnis*; in edit. utraque *lennis*.
 90. *transilietque*] Min. *transiletque*.
 92. *comprensis*] Omnes tres conspirant in *compressis*.
 - *auribus*] edit. pr. min. *naribus*.
 93. *taedebit*] Edit. pr. mai. scribit *tedebit*. — vs. 95. *verata*] in Cod. est *et operta*.
 97. *sua tendent*] Edit. pr. min. *sacris tendet*.
 98. *et ante*] In omnibus tribus legitur *et ipse*.
 99. *At sibi*] *at libi* est in edit. pr. min., quae in ne vers. dat *extruet* pro *exstruet*, cuius loco Cod. *extruat*.
 105. *pereantque*] Consentiant Cod. et utraque edit. r. in *pereunt*. — Pro *sagittae* hic et vs. 25. eleg. seq. dit. min. *sagictae*. v. var. lectt. ad vs. 52. enotatae.
 108. *illa malum*] Cod. *ipsa malum*.
 109. *Et mihi*] Edit. pr. mai. *at mihi*. — *iaceo*] ex omnibus enotatum *taceo*. — *saucius*] min. scribit *sautius*.
 - *annum*] edit. mai. habet *armum*.
 110. *tum iuvat*] Omnes tres praebent *cum iuvat*.
 111. *Usque*] *utque* legitur in edit. pr. min., quae mox cum Cod. scribit *nemesim* pro *Nemesin*.
 115. *Ut*] Edit. pr. min. exhibet *et*.
 116. *oppida*] In Cod. *opida*. — Pro *victa* edit. pr. min. *iucta*. — In fine vs. Cod. et min. *ferent* pro *feret*.
 118. *Miles io*] Cod. *Miles yo*, edit. pr. min. *mi lesio*.
 119. *Tunc*] Edit. pr. mai. *dum*.
 121. *Adnue*] Cod. et mai. *añue*, min. *annue*.
 122. *perpetuo*] In Cod. est *perpetua*.

ELEGIA VI.

Eadem in utraque edit. pr. praefixa est inscriptio:
ad amorem.

1. *Macer*] Cod. *mater*.
 6. *erronem*] Cod. cum edit. pr. mai. *errorem*.
 16. *Ilicet*] Omnes tres habent *scilicet*. — Vs. 18. Cod. et edit. mai. scribunt *nephanda*.
 19. *leto*] Edit. pr. mai. *laeto*.
 20. Edit. pr. min. ita effert pentametr.:
spes fovet: et semper cras fore ait melius.

22. *reddat*] Cod. legit *reddet*. — Vs. 25. edit. pr. mai. habet *harundine* pro *arundine*. — Vs. 27. omnes tres scribunt *nemefim*.

28. *Hei*] Cod. *hey*.

32. *feram*] Cod. *ferant*, edit. pr. mai. *gerat*.

37. *Ne tibi*] Edit. mai. dat *non tibi*. — Vs. 40. min. *infernus* pro *infernus*. —

41. *Defino*] Edit. pr. mai. *desine*. — Eadem vs. 43. *fedare* scribit pro *foedare*.

45. *Phryne*] Cod. cum edit. pr. mai. *phirne*, min. *Phyrne*.

47. Pro *duro* Cod. dat *diro*.

51. *tunc mens*] Edit. pr. mai. *sed mens*.

53. *diras; satis*] Eadem *dure satis*; edit. min. *dira: satis*. —

In fine huius libri in Cod. haec leguntur: *Albii Tibulli poetae illustris liber secundus explicit. Incipit liber tertius ad Neaeram amasiam suam*. In edit. pr. min. finis libri novique initium significatur ita: *Liber secundus explicit. incipit tertius*.

LIBER III.

ELEGIA I.

Inscriptionem novi libri et novae elegiae edit. pr. mai. coniungit sic: *Ad Neaeram amasiam suam Liber III.*

1. *Kalendae*] Cod. *Calendae*.

2. *hinc fuit*] Omnes tres occupavit lect. *hic fuit*.

8. *ut digna est*] Parentheseos signo includit haec verba edit. pr. mai., quae vs. seq. *luthea* scribit pro *lutea*.

10. *Pumex et*] In omnibus tribus *pumicet et*. — Edit. pr. mai. deinde pro *canas* — ante exhibet *cavas* — *arte*.

11. *praetexat*] *praetexit* Cod. — Idem *cartae*, ut semper.

12. *meum*] Omnes habent *tuum*.

14. *sic etenim contum*] Edit. pr. min. *sic et † n † comptum* (sic). *comptum* etiam in mai.

15. *Pa*,

15. *Per, vos*] Cod. *par vos*, et vs. 16. *castaliam umbr.*
 19. *referet*] *referat* est in edit. pr. mai., at in min. *refert.*
 21. *primum meritam*] Cod. habet *primum meritum.*
 utraque edit. *primum nympham.*
 28. *Auferet*] In edit. pr. min. legitur *auferat.*

E L E G I A II.

In edit. pr. mai. inscripta est: *Queritur de discidio amoris.* Min. praemittit haec: *de amoris discidio queritur nomine ligdami.*

1. *carumque*] Edit. pr. mai. *caraeque.*
 2. *eripuit*] Cod. *erripuit*, ut vs. 4. *errepta*, et vs. 30. *erreptae.*

5. *non haec patientia nostro*] Edit. pr. mai. *non hoc patiemur: et aequo. —*

7. *Nec mihi vera*] Edit. mai. *haec mihi verba*, at edit. min. *haec mihi vera. —* Vs. seq. eadem distinguit: *perpessae*; maior scribit *tedia.*

9. *Ergo cum tenuem*] In edit. pr. mai. leguntur ita: *ergo ego cum tenuem*; vulgatam exprimere voluit haud dubie edit. pr. min.: *ergo eum tenuem.*

10. *Candidaque ossa super*] Edit. pr. mai. habet *candida quae ossa supra.*

12. *moesta N.*] *casta N.* est in edit. pr. min.

15. *praefatae*] Edit. mai. *praefate. — precatas*]

Omnes tres conspirant in *rogate.*

17. *quae sola*] In utraque ed. pr. est *quoque sola.*

18. *legant*] In omnibus *legent.*

19. *spargant*] Iterum omnes tres *spargent. —* Pro *collecta* edit. pr. min. *persusa* legit. — *Lyaeo* scribitur in Cod. et edit. pr. mai. *liaeo.*

21. *velis*] Omnes tres exhibent *ventis. — garbaiseis* scribit Cod.

23. Idem *panchaicha* habet pro *Panchaia. —* Pro *illuc* edit. min. *illic* dat.

24. *pinguis et*] In lectione *dives et* omnes tres consentiunt. — Cod. *assiria* scribit pro *Affyria*, ut vs. 29. *Ligdamus* pro *Lygdamus.*

29. *cura Neaerae*] Omnes tres exhibent: *causa Neaera.*

E L E

ELEGIA III.

Edit. pr. mai. hanc habet inscriptionem: *Epithaphion ad Neaeram*; edit. min. simpliciter: *ad Neeram*.

1. *votis*] Utraque edit. pr. *flammis*.
2. *dedisse*] Cod. habet *tulisse*.
7. *sociarem*] Cod. legit cum edit. pr. min. *sociarent*.
9. *Tum quum*] Omnes tres exhibent *tunc cum*. — *praemensas*] Cod. *permenso*, edit. mai. *permensas*. — Pro *tempora* Cod. *tempore*.
10. *Lethaea*] Edit. pr. mai. *lethea*, min. *Laethaea*.
13. *Phrygiis*] Cod. scribit *phrigiis*; pro *innixa* edit. min. praebet *subnixa*.
14. *Taenare*] Cod. *traenare*, edit. pr. mai. *tenare*. — Pro *Caryste* Cod. dat *thariste*, utraque edit. pr. *chariste*.
17. *Erythraeo*] Cod. *erithraeo*, edit. pr. mai. *erythreo*. — *quae littore*] in Cod. legitur *quae in littore*.
18. *Tinctaque*] In edit. pr. mai. est *cinctaque*. — *Sidonio*] Cod. *sydonio*, edit. pr. min. *Sidonia*.
20. *Invidia est; falso*] In omnibus tribus legitur: *invida quae falso*.
21. *hominum*] *homini* dat edit. pr. min.
22. *regit*] Consentiant omnes tres in lect. *gerit*.
23. *iucunda*] Cod. cum edit. pr. mai. scribit *iocunda*. — Pro *Neaera* edit. min. *nerea*.
24. *regum*] In edit. pr. mai. est *regnum*.
28. *aversu*] Omnes tres servant *adversa*. — Etiam vs. seq. omnes tuentur *iuvant*. — Pro *Lydius* Cod. *lidius*.
31. *cupiant*] Edit. pr. mai. habet *capiant*. — Eadem vs. 44. *cyrpia* pro *Cypria*.
34. *canunt*] Omnes tres legunt *neunt*. — Vs. 38. Cod. scribit *orchus* pro *Orcus*.

ELEGIA IV.

De Somnio est inscriptio in edit. pr. mai.; e min. nihil enotatum.

1. Cod. et edit. mai. habent *dii*. min. *dic*. — *nec sint insomnia*] Cod. cum edit. pr. mai. *nec sint mihi somnia*, min. *nec mihi sint somnia*.
2. *extrema*] Edit. pr. min. *externa*, unde orta est lectio, quam Cod. habet cum edit. pr. mai. *hesterna*. cfr.

cfr. ad II, 9, 57. et I, 6, 18. — Pro *peffima* Cod. *pexima*, edit. min. *proxima*.

3. *vanum*] In omnibus tribus est *vani*. —

4. *in vobis*] Omnes habent *in votis*. — Vs. 6. edit. pr. min. scribit *Thuscis* pro *Tuscis*.

9. *At natum in curas*] Cod. ita: *et natum maturas*., edit. pr. mai. *et natum in curam*., min. *et vanum ventura*. — *omina*] Edit. mai. *om̃a*, min. *omnia*. — *noctis*] In Cod. a recentiori manu additum est, ea, quae prius exstabat, voce erasa.

11. *Sed — monenti*] Cod. cum edit. pr. min. *et — moneri*.

14. *praetinuiffe*] Omnes tres exhibent *pertinuiffe*.

15. *Si mea nec*] Edit. pr. min. *Sic* (quod in Cod. etiam legitur) *me nec*. — Vs. 16. Cod. pro *magno* dat *magicos*.

17. *aetherium*] In omnibus tribus est *aethereum*. — *emensa*] Cod. cum edit. pr. min. habet *emersa*. — Vs.

19. pro *aegrae* edit. pr. mai. scribit *aegre*.

20. *sollicitas*] Hic et vs. 53. Cod. cum edit. pr. min. praebent *solicitas*.

21. *summo*] Edit. pr. mai. *somno*.

22. *Pressit*] Eadem praefit. — Pro *sera* edit. min. *fessa*.

23. *lauru*] Omnes tres *lauro*.

25. *ulla*] Edit. pr. mai. *illa*.

28. *Spirabat Syrio*] In omnibus tribus legitur: *stil-labat tyrio*. — Pro *myrtea* Cod. *mirthēa*.

33. *Ut, quum*] Omnes tres servant *et cum*. — *amarantis*] edit. pr. mai. praebet *amaranthis*, min. *amaracis*.

34. *Lilia: ut*] Conspirant omnes in lect. *lilia et*.

37. Cod. scribit *textudine*, vs. 38. *garula*, ut II, 5, 30., et *lira*. — Ibid. edit. pr. min. *leva* pro *laeva*.

42. *Edidit haec*] Edit. pr. min. *haec edidit*. — *dulci-tristia*] Omnes tres habent *tristi dulcia*.

47. *aevique futuri*] Solus Cod. *cuiusque futuri*. —

50. *Quodque*] Cod. et edit. pr. mai. dant *quidque*. — Pro *feram* omnes *ferant*. — Vs. 53. edit. pr. min. *so li-citas celestia*.

54. *ire*] Eadem exhibet *esse*.

56. *imaginibus*] *ymag.* scribit Cod., qui vs. 58. cum edit. mai. habet *maluit* pro *mavult*. — Vs. 60. edit. pr. min. iterum scribit *neera* pro *Neaera*.

63. *il-*

63. *illis*] Cod. cum edit. pr. mai. *illi*.

64. *prece*] In omnibus tribus est *fide*.

65. In omnibus ita legitur:

Saeuus amor docuit dominae fera verba minantis,

In Cod. hic versus ab eadem manu quidem est descriptus, sed literis minoribus. — Vs. seq. edit. pr. min. *seuus* pro *saevus* scribit.

67. *niveos* — *iuvencos*] Omnes tres *niveas* — *iuvencas*. — Vs. 69. Cod. *cithera* et vs. 70. *cordis*.

71. *cantus*] In Cod. et edit. pr. mai. *cantum*. —

73. *Nescis*] Edit. pr. min. dat *nescit*. — Vs. 75. Cod. *adhybere*. —

78. *nomine*] In edit. min. *nomina*.

80. *hoc alium*] Cod. cum edit. pr. mai. habet *ac alium*; in min. legitur *at alium*.

81. *defluxit*] *deflexit* est in edit. pr. mai. — Omnes tres consentiunt in lect. *corpore* pro *pectore*.

82. *ne possim*] Edit. pr. mai. *non possum*.

87. *Nec consanguinea*] Edit. pr. min. *nec canis anguinea*. — *caterva*] Cod. dat *catena*.

89. *Scyllave*] Cod. *Scillaque*, utraque edit. pr. *scyllaque*. — Pro *canibus* edit. pr. min. *anibus*. — *succincta*] Cod. et mai. exhibent *submixta*. — Vs. 90. min. scribit *scaeva*.

91. *Scythiae*] In Cod. *Scithiae*. — *horrendave Syrtis*] Edit. pr. mai. legit *horrendaque fitis*, paulo rectius min. *horrendaque fyrtis*.

93. *alias*] *alios* est in edit. pr. mai.; eadem vs. seq. habet *quō non*; et vs. 95. *crudelis* pro *crudelia*.

96. *irrita*] Cod. cum edit. pr. mai. servant *impia*. — Deinde Cod. scribit *nothos*.

ELEGIA V.

Edit. pr. mai. hanc habet inscriptionem: *De se egrotante*. Ita etiam min., nisi quod in ea male expressum: *De se aegrotate*.

1. *Vos*] Edit. pr. min. *Nos*. — Eadem scribit *hetruscis* pro *Etruscis*, cuius loco edit. mai. *aetruscis* dat.

5. *At mihi*] Cod. *ah mihi*.

7. *virorum*] Omnes tres conspirant in lect. *deorum*.

9. *insecit*] Edit. pr. mai. *infaecit*.

10. *tetra*] Omnes occupavit lect. *certa*.

11. *ad*.

11. *admovimus ignes*] Cod. *amovimus egris*, edit. mai. **dat** *admovimus aegros*.
 12. *solicitant* scribit Cod. cum edit. min., *nephanda* Cod. et edit. pr. mai.
 13. *meditantes*] Cod. cum edit. pr. mai. legit *meditantis*. — *linguae*] in Cod. extat *mentis*.
 17. *nostri primum*] Cod. et edit. pr. min. exhibent *primo nostrum*.
 21. *pallentes*] Cod. scribit *palentes*.
 23. *Elyfios*] Cod. *eliftos*, edit. pr. min. *Helystos*.
 24. *Lethaeamque*] Edit. pr. mai. *letheamque*. — *Cimmeriosque*] Cod. cum edit. pr. mai. *chimeriosque*, min. *cimeriosque*.
 26. *pueris*] Cod. *pueri*.
 27. *nequidquam*] Cod. cum edit. pr. min. *nequicquam*, edit. mai. *nec quicquam*. — *terrear*] Eadem *terreat*.
 29. *At vobis*] Cod. habet *atque nobis*, edit. pr. mai. *atque mihi*, min. *Et nobis*. — Eadem scribit *Thuscae*, et vs. 31. *sed pro et*.
 32. *volent*] Omnes tres praeferunt *velint*.

ELEGIA VI.

Inscriptio in edit. pr. mai. est haec: *Alloquitur Bacchum*; in edit. min. *inuocat Bacchum*.

1. *mystica vitis*] Cod. *mistica vitis*, edit. pr. mai. *candida vitis*.
 2. *Semper, sic hedera*] Edit. pr. mai. exhibet ita: *Sic hedera semper*, Cod. *f. f. edera*. — *geras*] in omnibus tribus legitur *feras*.
 3. *medicande*] Omnes habent *medicando*. — Vs. 5. edit. pr. min. scribit *chare*, Cod. *bacho*.
 6. *I, nobis*] In nostris extat omnibus: *et nobis*. — Edit. pr. mai. deinde dat *phalerna*.
 8. *Fulferit*] Cod. praebet *pulferit*. — Pro *niveis* in edit. pr. min. *iuuenis*.
 11. *recusat*] Utraque edit. pr. legit *recuset*.
 12. *eum tecto*] Cod. *cum tecto*.
 15. *Armenias*] Cod. *armenas*, edit. pr. mai. *Armeniasque*, et *tygres*.
 17. *valet*] Omnes tres praeferunt *volet*.

18. *iuvant*] Edit. pr. mai. praebet *iuvat*, eadem cum min. vs. sequ. dat *illos pro illis*.

21. *Iam venit*] Cod. cum edit. pr. min. *non venit*. — In lect. *severus* pro *severis* omnes tres consentiunt.

23. *his*] Edit. pr. mai. *iis*. — *poenas qualis*] Cod. cum edit. min. habet *poenas deus hic*. — *quantumque* pro *quantusque* & solo Cod. enotatum.

24. *praeda*] In edit. pr. min. *turba* legitur.

28. *Aëriae et nubes*] Cod. *aeriae nubes*, edit. pr. mai. *aerie et nubes*. — Edit. min. pro *diripienda* habet *dirrapienda*.

32. *post multos*] Edit. pr. mai. *post multas*.

33. In Cod. et edit. utraque pr. inde ab hoc versu novum orditur carmen, cui in edit. mai. praeposita est hæc inscriptio: *conqueritur de Neaera*, in min. *conquestio amatoria*. — Pro *hei mihi* Cod. legit *si mihi*.

36. *ebria*] Edit. pr. mai. *helria*.

38. *Lenaeus*] Cod. scribit *lenæus*, edit. min. *Lae-neus*.

39. *Theseae*] Cod. *teseae*.

41. *Sed cecinit*] Cod. cum edit. min. *sic cecinit*. — Pro *Minoi* Cod. habet *minor ante*.

43. *Vos ego*] In Cod. scriptum *vos quoque*. — *quicunque*] Edit. pr. mai. *quaecunque*.

46. *prece*] Omnes tres legunt *fide*.

47. *iuravit*] Cod. solus dat *iurabit*, utraque edit. pr. *iuravit*. — Eadem vs. 50. *Iuppiter* habent pro *Iupiter*.

51. *quid toties*] Cod. *qui tociens*, edit. pr. mai. *qui totiens*, min. *qui toties*.

52. *procul*] In omnibus tribus legitur *precor*.

53. *vellem*] Edit. pr. mai. praefert *malle*. — *longas tecum*] Alio ordine omnes tres *tecum longas*.

55. *nec amica*] Cod. cum edit. pr. min. *inimica*.

57. *Naida Bacchus*] Cod. cum edit. mai. *Naiada Bacchus*. — *o lente*] *o laete* extat in edit. min.

58. *Temperet*] Edit. pr. min. *temperat*. — *Marcia*] In omnibus tribus scribitur *Martia*. — Cod. *limpha*.

59. *Non ego, si fugiat nostrae*] Cod. *non te, si fugiet nostrae*, edit. pr. min. *non ego, si nostrae fugiat*.

62. *puer, i*] In Cod. *puer es*, addita nota ab eadem manu: *alii et*. Hoc ipsum exhibet utraque edit. pr.

63. *Syrio*] Cod. *tyria*, editt. princip. *tyrio*.

Verfum

Versum 64. in Cod. eadem serie sequuntur versus, qui libri IV. carmen XII. constituunt, addita nota: *Revertuntur hi tres versus infra in fine libri, epistola: Estne tibi, in fine epistolae.* Etiam in edit. pr. mai. illi versus sine ulla distinctione vs. ultimum huius carminis subsequuntur.

LIBER IV.

E L E G I A I.

Edit. pr. mai. haec praemittit: *De laudibus Messalae Liber IIII.* Ex edit. pr. min. sola novae elegiae inscriptio enotata est: *ad Messalam.*

1. *me cognita*] Omnes tres *mea cognita.*

3. *tamen. At meritas si*] Cod. *tamen a meritis, si.*

Ita etiam edit. pr. min. et mai., nisi quod haec post *meritis* colon ponit. — Pro *carmina* edit. pr. min. dat *carmine.*

4. *humilis tantis*] Inverso ordine Cod. dat *tantis humilis.*

5. *te praeter*] Cod. cum edit. pr. min. *praeter te.*

9. *Cres tulit*] Edit. pr. min. habet *tetulis.* — Eadem cum mai. scribit *iocundior.*

10. *puro*] Cod. legit *pura.*

11. *ne*] deest in Cod., *iam* dat edit. pr. mai.

13. *tectis*] Ex omnibus tribus enotatum *terris.*

14. *placavit*] Cod. *pacavit*, ita etiam edit. min.

15. *inaurato*] Duobus verbis edit. pr. mai. *in aurato.*

18. *dicat*] *dictat* habent edit. pr. min. et mai. —

Haec praeterea pro *mundi* scribit *mondi.*

19. *imnensum desedit aere*] Cod. cum edit. pr. min. legit: *imnensum descenderit* (hoc etiam in edit. mai. extat) *aera.*

20. *et in*] Edit. pr. min. *et hinc.*

21. *a terris*] Omnes tres conspirant in *e-terris.*

22. *ut*] Iterum omnes praebent *et.*

24. *At, quodcumque*] Edit. 'pr. mai. *et quodcumque*, min. *et quodcumque*. — *Camoenae* est in edit. mai.

25. *sed quod*] In Cod. et edit. pr. min. legitur *sen quod*.

26. *vovemus*] Cod. et edit. pr. mai. *movemus*, vulgatam dare voluit edit. min. *nouemus*.

27. *nec tanto*] Edit. min. *ne tanto*. — *nomine*] In omnibus est *carmine*.

30. *quid quaque index*] Cod. cum edit. pr. mai. habet *quid qua iudex*, min. ita: *quid nam iudex*.

32. *maiores*] Divisit vocem edit. pr. min. *maior es*. — *futuris*] Utraque edit. pr. exhibet *futurus*.

33. *stemma*] Ex omnibus assertur *nomine*.

34. *magna*] Edit. pr. min. praebet *fasta*.

36. *canent vincto*] Edit. pr. mai. *canent iuncto*.

37. *potior*] Consentiunt omnes tres in lect. *potius*.

39. *Nam quis te*] Omnes *quisque tibi*. — *castrisve*] Cod. *castisve*. Edit. pr. mai. *chartisve*.

40. *hinc aut hinc*] In Cod. haec verba *aut hinc* desunt. — In edit. pr. min. vitiose *libi* pro *tibi*.

41. *premitur*] Cod. *premit*. — Vs. seq. *parte* deest in edit. min.

44. *depressior*] Edit. pr. mai. *compressior* legit. — Eadem cum Cod. vers. 48. scribit *Itace*.

49. *Ulixen*] Cod. cum edit. pr. mai. *Ulysses*, min. *Ulixem*.

50. *dum*] Edit. pr. mai. *tum*.

51. *decurrerit*] Utraque edit. pr. legit *decurreret*. — Vs. 53. pro *includitur* edit. pr. mai. *excluditur*.

54. Pro *Ciconumque* Cod. scribit *cyconumque*. — *reppulit* pro *repulit* est in omnibus tribus.

55. *Nec valuit Lotos coeptos*] Cod. hic praebet: *non valuit cyclops tempus*, editt. princ. *non valuit cyclops coeptos*. — Pro *avertere* Cod. dat *advertere*.

57. *Victa*] Edit. pr. mai. *uncta*. — Vs. 58. pro *Vexit et* edit. pr. min. *uexerit*. — Vs. 59. *laestrigonas* scribit edit. mai.

60. *Artacie gelida*] Cod. *artaers* (in collat. adscriptum: fortasse *artacre*) *gelidos*, edit. pr. mai. *artatae gelidos*, min. *atraciae gelidos*.

62. *fret*] *ceres* legitur in edit. pr. mai.

64. *Cimmeriorum*] Cod. *cimmerion*, edit. pr. mai. *ehimmerion*, min. *chymerion*.

65. *Queis*]

65. *Queis*] In omnibus *quis*.

66. *sive supra*] Cod. habet *seu super*, edit. pr. min. legit *seu supra*. — Omnes autem punctum post *infra* omittunt.

67. *Plutonis*] *Plutoni* offert edit. min. — Pro regno edit. mai. dat *regna*.

68. *deum*] deest in Cod. — *umbris*] Ex omnibus enotatum *undis*.

69. *Practeriitque*] Edit. pr. mai. *praetereuntque*. — Eadem scribit *syrenum*. — Cod. vero *pupi*.

70. *inter geminae*] Cod. cum edit. pr. mai. hic dant *tergeminæ*, in min. est *tergemini*. — Pro *namtem* Cod. *nante*, edit. min. *nautein*.

71. *ore*] Omnes tres tuentur *orbe*.

72. *rabidas*] Iterum omnes *rapidas*. — Pro *inter* edit. pr. mai. *sic in*. — *serperet* edit. min. *curreret*.

77. *Calypsus*] Edit. pr. min. *calypsos*.

78. *mifero*] Omnes tres consentiunt in lect. *miseri*. — *pheacia* scriptum in edit. pr. mai. — Eadem vs. 78. *intersunt* una voce.

82. *Iam te*] Ex omnibus assertur *nam te*.

83. *praeducere*] Cod. *producere*, edit. pr. mai. *perducere*, min. *producere*.

84. *cervos*] *nervos* est omnium lectio. — Vs. 87. *sit* deest in edit. pr. min.

90. *aut* — *perfregit*] Edit. pr. min. dat *et* — *perfregit*.

91. *Aut quis*] Edit. pr. mai. praebet *et quis*. — Pro *celerem arctato* in omnibus legitur *celeremve arcto*.

93. *dirrecto* scribit edit. pr. min. — Eadem mox cum cod. et mai. pro *cursu* exhibet *passu*.

94. *brevius*] Edit. pr. min. *melius*. — Eadem cum cod. contendere pro *compellere*.

95. *Quis, parma seu*] Edit. pr. mai. dat *pervia seu quis*, in min. est *pervia seu quos*. — Omnes *leva* pro *laeva*.

96. *veniat gravis*] Omnes tres conspirant in *grandis venit*. — Etiam vs. 98. omnes *venient* pro *veniunt*.

99. *parant*] *parent* est in omnibus.

100. *acies*] Edit. pr. min. habet *facies*.

102. *ut aequalis*] Cod. hic dat *an aequalis*, utraque edit. pr. in *aequalis*.

103. *du-*

103. *duplici seiunctim c. Marte*] Cod. legit ita: *duplicem, seu iunctum c. Martem*, edit. princ. sic exhibent: *duplicem seu vinctum c. Martem*.

104. Edit. princ. hunc versum scribunt ita:

Dextraque ut levum (haec etiam Cod.) *t. d. sinistra*.

105. *geminis — castris*] Omnes tres *gemi — casus*.

108. *Iapydiae*] Cod. cum edit. pr. min. *iapigiae*, mai. scribit *iapiguae*.

110. *Arupinas*] Cod. cum edit. pr. min. dat *et arpinis*, mai. *et alpinis*. — Praeterea min. habet *aruus* pro *armis*.

112. *Pyllae*] *piliae* habet edit. pr. min. In eadem edit. post vs. 112. sequitur hic:

namque senex longae peragit dum saecula vitae.

Hunc igitur versum non ab eo demum, qui Aldinam sec. correxit, repositum esse (ut statuit Heynius) apparet.

113. *renovaverit*] Cod. *renoverat*, edit. pr. mai. *renovaverat*. — Eadem vs. 115. praebet *moderatur*.

117. *cathenae* scribunt Cod. et edit. pr. min. — Haec vs. sequ. erit exhibet pro *eris*.

120. *Queis Amythaonius*] Cod. legit *quis amithaonius*, min. *quis amichaonius*. *quis* pro *queis* etiam in mai. —

121. *subtemine*] Omnes tres *sub tegmine*.

122. *anni*] Cod. dat *annis*.

127. *Nulla*] Cod. cum edit. pr. min. *ulla*. — *aereas* scribit Cod. pro *aerias*.

129. *Quum*] In omnibus tribus legitur *quin*. — *multa*] Cod. et edit. pr. min. habent *multa*.

130. Omnes hic scribunt *Iuppiter*, vers. sequ. *affuit*, et vs. 133. *annuit*. —

133. *additus*] *abditus* est in edit. pr. min. — Eadem vs. 134. *purior* legit pro *laetior*.

136. *iidem*] Edit. pr. mai. *idem*. — *sint*] Utraque edit. pr. *sunt*. — *triumphi*] Edit. mai. *triumphis*.

139. *Theraeo tellus*] Cod. *tetero tellus*, edit. pr. mai. *tetero tellus*, min. *letero tellus*.

140. *Choaspes*] Edit. pr. mai. scribit *dryaspes*, min. *dyaspes*.

141. *Gyndes*] Omnes tres habent *cydnus*. — Praeterea edit. min. *cirri* pro *Cyri*.

142. Mirum in modum hunc versum variant libri nostri. Cod. ita habet:

Cretaeis ardet aut unda caristia campis.

Edit.

Edit. princ. mai. hoc modo effert:

Cretaeis ardens: aut nuda caristia campis,

Denique edit. min. legit sic:

Cretaeis ardens aut unda caystria campis.

143. *Tomyris*] Cod. scribit *Tamiris*, edit. min. *thamiris*, mai. *thamyris*. — Vs. 145. Pro *Padaeus* utraque edit. pr. *pachaeus*.

146. *Quaque Istrus*] Omnes tres *quaque hebrus*. — *rigat* deest in edit. min. — Eadem pro *Mosynos* dat *maginos*, mai. *magirios*.

148. *se se offeret armis*] Cod. exhibet *se offerret in armis*.

151. *confidit*] Omnes tres *confistit*.

152. Hunc vers. Cod. legit ita:

et quicumque in partes totus disponitur orbis.

157. *superingerit*] Edit. princ. min. praebet *super egerit*.

159. *propior*] In Cod. est *proprior*. — Vs. seq. edit. min. *properet* pro *properat*.

161. *confurgit*] Cod. cum edit. min. *exurgit*. — Haec vs. 164. pro *Nulla* dat *ulla*.

165. *inter posita*] Coniungunt omnes tres in unam vocem *interposita*. — Pro *rigentes* Cod. *rigentens*, unde ortum, quod in edit. min. legitur, *rigentem*.

167. Omnes tres hunc vers. ita exhibent, mutato ordine verborum:

quas similis utrinque tenens vic. c.

168. *necat*] In omnibus nostris est *negat*.

169. *Hinc*] Edit. pr. min. *hic*. — *vertitur*] Cod. *vertiter* (sic), edit. mai. *labitur*. — Vs. 170. *hic* pro *hinc* dat Cod.

173. *confinditur*] Edit. pr. mai. habet *confunditur*, min. *contunditur*.

174. *exurgunt oppida*] Cod. *exurgitat oppida*, edit. min. *confurgunt opida*.

175. *per claros ierint*] In omnibus tribus est *praeclaros poscent*.

181. *peragit*] Edit. pr. mai. *pergit*.

182. *ut mos est illi*] Omnes tres haec verba parentheses signis includunt. — Deinde *fatigat* edit. mai. —

183. *Nam mihi*] Edit. pr. mai. *non mihi*. — Pro *magnis* edit. pr. min. praebet *magrus* (sic).

185.

185. Omnes tres exhibent ita:

Horrea secundis indeficientia mensis.

nisi quod Cod. et edit. min. scribunt *foec.* — Vs. 188. edit. mai. *desyderium* habet.

189. *anteactos*] Cod. cum edit. pr. min. legit *accitus*, edit. mai. *accitos*. — Praeterea Cod. *admonet* pro *ad-movet*.

190. *relictus* pro *relictis* legitur in Cod. et edit. min.

193. *aufim*] Edit. pr. min. *aufun*.

195. *solus densis*] Mutato ordine omnes tres *densis solus*.

196. *Elnaeae* scribit edit. pr. mai., *comittere* min.

197. *Sum*] Cod. cum edit. pr. mai. exhibet *dum*. — Deinde edit. min. legit: *tuam nostri est si*.

198. *Sit tibi*] Edit. pr. min. offert *sic tibi*. — Pro *si sit modo* edit. mai. dat *si sint modo*.

199. *Lydia, non*] Edit. min. *Lidia nec*.

200. *Meletheas*] Edit. pr. mai. habet *meletheas*, min. duobus verbis *me letheas*. — *nec mällem*] Cod. *mällem quoq*; — *chartas*] Vitiose edit. pr. mai. *barchas*.

201. *Quod tibi*] Edit. pr. min. habet *qui tibi*.

202. *sit notus*] *si notus* ex omnibus tribus enotatum.

203. *statuent*] Cod. dat *statuunt*.

204. *cum tumulus*] Omnes tres conspirant in lect. *tunc tumulus*. — *contexerit*] Cod. legit *cum texerit*, min. seu *texerit*.

206. *figura*] *figuram* est in edit. pr. mai.

210. *Quandocunque*] Omnes nostri habent *in quacunque*.

211. *subtexam*] Edit. pr. mai. *subtextam*.

C A R M E N II.

Inscriptum est in edit. pr. mai. ita: *Laus sulphitiae ad deum Martem*. Edit. min. hic caret inscriptione.

1. *Sulpicia*] Edit. pr. mai. habet *Sulpitia*. — Eadem vs. 6. pro *lampadas* dat *lampades*.

7. *movit*] Edit. min. legit *flectit*. — A vers. 8. usque ad vs. 14. elegiae ad Phoebum in exemplari Biblioth. Parif., quo usus est is, qui hanc collationem confecit, omnia deerant; totum autem folium ei videbatur intercidisse. —

13. Ver-

13. *Vertumnus*] Edit. pr. mai. hic scribit *vertunus*.
 — Pro *Olympo* Cod. *Olimpo*.
 14. *Mille habet*] Cod. *mille hunc*. — Idem vs. 16.
dens pro *det*, et *permalesfacta* pro *bis malesfacta*.
 19. *conchas*] Cod. cum edit. mai. *gemmas*.
 20. *equis*] Uterque liber *aquis* habet.
 21. *cantate*] Solus Cod. *cantare*.
 22. *superbe*] Edit. mai. legit *superba*. — Cod. scribit *lira*.
 23. *celebretur*] Cod. cum edit. mai. *hoc sumet*.
 24. *vestro*] Cod. *nostro* legit. — Idem cum edit. mai. pro *choro* exhibet *thoro*.

C A R M E N III.

Edit. mai. hanc habet inscriptionem: *Sulpitia ad Cherinthum de uenatione dimittenda*.

3. *in praelia*] Cod. praebet *in pectore*.
 7. Edit. mai. post *est* signum interrogandi ponit. —
 11. *Cerinthe*] Cod. semper scribit *Cherintus*, edit. mai. ubique dat *Cherinthus*, min., ut ad carm. IV. vs. 15. enotatum est, *Cherinthus*, seu *Cherintus*, ut V, 1.
 19. *Nunc*] Cod. et edit. mai. *tunc*. — Vs. 20. *tange* habet edit. mai. pro *tende*.
 21. *subrepet*] Praefens *subrepat* ex utroque libro affertur.
 24. *ipse*] Cod. praefert *saeps*.

C A R M E N IV.

Haec ex edit. mai. affertur inscriptio: *Ad Phoebum pro Cherintho aegrotante*.

1. *et*] omillum est in edit. mai.
 6. *candida*] Cod. cum edit. pr. mai. exhibet *pal-lida*.
 8. *deuehat*] Idem libri tuentur *euehat*.
 16. Hunc versum sequuntur in Cod. et utraque edit. pr. vs. 19. 20. 21. 22. Hos autem excipiunt deinceps vs. 17. et 18.
 17. *nil*] Edit. pr. min. *nihil*. — Eadem vs. 20. *sedula* pro *credula*, et vs. 24. *factis* pro *sanctis*.

C A R M E N V.

In edit. mai. inscribitur: *ad Cherinthum*, in min. *ad uenerem oratio*.

1. *Qui mihi te*] In omnibus tribus legitur *est qui te*. —

4. *dederunt*] Omnes habent *dederant*. — *sibi* pro *tibi* sola edit. pr. min.

7. *per te*] *te* per praebet utraque edit. pr.

8. *suos*] Omnes dant *tuos*.

9. *Magne*] *Mane* offerunt omnes tres. — *Geni*] Edit. pr. min. *gessi*. — *dona*] In Cod. et edit. utraque *tura*.

10. *calet*] Omnes nostri exhibent *valet*. — Vs. 11. edit. pr. mai. et Cod. *suspiret* pro *suspirat*. —

12. *Tu*] *Tunc* est in omnibus tribus. — Praeterea edit. pr. mai. *facte relique* pro *sancte relinque*. — Eadem vs. 13. legit *Nec sis nunc* pro *Nec tu sis*.

16. *quam soluisse*] Cod. *exsoluisse*, utraque edit. pr. nos *soluisse*.

17. *tectius*] Cod. *tucius*, edit. mai. et min. *tutius*.

18. *haec illum*] Cod. exhibet *hic illum*.

20. *clamne palamne*] Omnes tres legunt *clamve palamve*.

C A R M E N VI.

Edit. pr. mai. haec praemittit: *Iunoni puellam commendat*. Edit. min.: *ad Iunonem oratio*.

1. *honores*] Omnes tres praebent *acervos*.

3. *tibi*] In Cod. est *ter se*.

5. *ornandi*] Cod. exhibet *oranda*, edit. pr. mai. *orandi*.

7. *ne quid*] Omnes tres servant *ne nos*. — Sic etiam vs. 9. omnes dant *ullae* pro *ulli*.

10. *cuiquam — viro*] In Cod. scriptum *cuidam — viro est*.

11. *deprendere*] Edit. pr. mai. *deprehendere*.

13. *purpureaque*] *purpurea* solus Cod. habet. — Idem vs. 14. cum edit. mai. *sic* pro *fit*.

15. *en natae*] Omnes tres consentiunt in lect. *et natae*. — *quid optet*] Cod. cum edit. pr. min. dat *quod optat*, mai. *quod optet*.

26. *clam*

16. *clam sibi*] Cod. et edit. pr. min. legunt *iam sua*, edit. mai. *iam sibi*.
 19. *Sit*] Cod. cum edit. pr. mai. habet *sic*, edit. min. *si*. — *grata ac veniet*] Cod., omisso *ac*, praebet *grata ueniet*, edit. pr. mai. *grata eveniet*, min. *grata est ueniet*.
 20. *adfit*] In Cod. *esset*.

C A R M E N VII.

Inscriptio in edit. pr. mai. haec est: *Gratulatio ad Venerem*. — In edit. pr. min. hoc carmen et seqq. usque ad XIII, 11. in exemplari biblioth. Paris. deerant, ita ut duo integra folia excidisse viderentur.

1. *pudore*] Edit. mai. *pudori*.
 2. *minor*] Cod. cum edit. pr. scribit *magis*.
 3. *Cytherea*] Pro hoc Cod. dat *Citharea*, edit. pr. *Cytheraea*. — Eadem praeterea *Camaenis* exhibet.
 8. *ut nemo*] E Cod. affertur *id venio*, e mai. edit. *at uenio*.

C A R M E N VIII.

Scriptum est *ad Messalam*, ut vult edit. mai.

4. *Arnus*] Liber scriptus et impressus *amnis*.
 6. *Non tempestivae*] Cod. legit *neu tempestive*.
 8. *Arbitrii quoniam*] Cod. *arbitrio quamvis*. Ita quoque edit. mai., nisi quod haec *quanvis* scribit. — Pro mei uterque liber *meo* habet.

C A R M E N IX.

Cod. hic semel inscriptionem habet hanc: *Ad Thoratum de natali die*. Edit. mai. simpliciter: *Ad Tostratum*.

2. *nos — suo*] Cod. et mai. edit. praebent *non — tuo*.

C A R M E N X.

Inscribitur in edit. mai.: *De Sulpitia*.

1. *securus*] In Cod. extat *securis*. — *iam tibi*] Cod. dat cum edit. mai. *iam mihi*.
 2. *Promittis*] Cod. *permittis*, at edit. mai. *permittas*.
 3. *Si tibi*] Cod. et edit. mai. *sit tibi*. — *toga est potior*] Cod. *togae potior*. Edit. mai. *togae potior*. —

terum in editionis mai. exemplari eo, quod servatur in biblioth. Paris., ad *togas* in margine legitur scholion, antiqua manu scriptum: *§ togati scorti i Adulterae. nam togata pro scorto accipitur.*

6. *cedam*] In Cod. et edit. mai. *cedam.* — Ambo etiam *causa* habent pro *cura.*

C A R M E N XI.

Inscriptio in edit. mai. haec legitur: *Ad Cherinthum.*

1. *pia cura*] Cod. scribit *placiture*, edit. mai. *placitura.*

2. *Dum mea*] Cod. et edit. mai. *qui mea.* — Sola haec vs. 4. *sic quoque* legit pro *si quoque.*

5. *Nam mihi*] Uterque liber exhibet *ah mihi.* — Pro *profit* edit. mai. *prodest.* — *quum tu*] Cod. et edit. mai. *quid tu.*

6. *lento*] Cod. consentit cum edit. mai. in *laeto.*

C A R M E N XII.

In Cod. et edit. mai. hoc carmen cum superiori sine ulla distinctionis nota coniunctum.

1. *Ne tibi*] Cod. legit *nec tibi*, hic et priori loco, III, 6, 64. cui carmini hos versus in Cod. et edit. mai. annexos esse, ibi notavimus. — *sim mea*] Edit. mai. utroque loco servat *sit mea.* — *aeque iam*] *aeque tam* habent Cod. et edit. mai., sed in priori tantum loco.

2. *Ac videor paucos*] Cod. ad libr. III. dat *ac paucos videar*, hic vero *ac videar paucos.* Etiam edit. mai. utroque loco variat, dum antea legit *ut video paucos*, ad hunc autem locum *ut videas paucos.*

5. *solum quod*] Hic tantum Cod. verborum ordine mutato praebet *quod solum.* Hic etiam nota legitur in Cod.: *Habentur hi 3 versus supra eodem libro circha medium epistola: Si mihi difficile est, in fine epistolae.*

C A R M E N XIII.

Edit. mai. inscribit: *Ad Amicam.*

3. *Tu mihi*] Edit. mai. praebet *tu modo.*

5. *possis*] Cod. cum edit. mai. dat *posses*, ut etiam vs. 9. uterque liber *passum* pro *possim.*

10. tri-

10. *trita*] Cod. scribit *tricta*.

13. *e caelo mittatur*] Edit. pr. min. *et templo mittetur*.

15. *Per tibi*] In Cod. est *hoc tibi*, in edit. min. *haec tibi*.

16. *mihi*] Iterum Cod. et edit. pr. min. consentiunt in *tibi*.

17. *cedo*] Hic omnes tres *credo*. — Etiam vs. sequ. omnes legunt *prodeat* pro *proderat*.

19. *tu me*] Edit. mai. alio ordine *me tu*. — Ceterum Cod. scribit *audactius* pro *audacius*. — Idem vs. 20. *garula* pro *garrula*, ut supra iam vidimus.

23. *confidam*] Cod. et edit. pr. mai. *confidam*.

C A R M E N XIV.

Has dant inscriptiones editt. princ., mai.: *De Puellae infamia*, min.: *de infamia suae puellae*.

1. *crebro nostram*] Edit. pr. min. *nostram crebro*.

3. *iacta*] Ex omnibus tribus affertur *facta*. — Ad vs. 4. super *tace* in edit. mai. exemplo Paris. hoc legitur scholion scriptum: *ne tanto me affligas dolore*. — Cod. ad finem huius carminis haec habet: *Albii Tibulli poetae illustris explicit liber tercius et ultimus*. Tum legitur *Epitaphium Tibulli*, quod sequitur Tibulli vita. — In edit. pr. mai. autem statim post carm. XIV. sequitur *Summa vitae albii Tibulli*, et deinde *Epitaphium Tibulli*, cui elegia Ovidii Amor. libr. III. el. IX. annexa est. — Edit. pr. min., omissa Tibulli vita, *Epitaphium Tibulli* tantum exhibet.

C A R M E N XV.

Vs. 3. Cod. legit *nec foret*.

VARIAE LECTIONES

Cod. et edit. pr. mai. in vita Tibulli.

(v. Heymii praefat. p. LXVI)

eques Romanus] Cod. *eques regalis*. — *oratorem dilexit: cuius et*] Edit. mai. ita exhibet: *originem dilexit: cuius etiam*, sic etiam Cod., nisi quod *origine* scribit. — *fuit, et*] Absunt haec verba a Cod. — *Aquitanico*] Cod. et edit. mai. *equitanico*. — *ornatus est*] Uterque liber *donatus est*. — *et maxime — licentiae*] Desunt in Cod: — *in studio*] Edit. mai. habet *in studia*. — *inter elegiographos principem*] Cod. alio ordine *principem inter el;* edit. mai. *inter eleg. summum*. — *obtinet*] Cod. et edit. mai. scribunt *optinet*. — *omnino non inutiles*] Cod. *omnino utiles*. Edit. mai. *utiles*, omissa voce *omnino*. — *infra*] Cod. *super* habet. —

Hac occasione oblata, cum lectore benevolo communicabimus varias ex edit. pr. maiori in Ovidii elegia (Amorr. III, 9.) lectiones. Collata est edit. pr. Tibulli cum Mitscherlichi editione. —

Inscriptio huius elegiae legitur haec: *Ovidii Nasonis epistola in qua conqueritur de morte Tibulli*.

2. *fata Deas;*] Edit. mai. legit *facta deas*:

3. *Elegia*] *elegia* exhibet.

10. Pro *tundat* praebet *tondat*.

11. *sparsi lacrimas*] Mutato ordine dat *lachrymas sparsi*.

18. Pro *putent* offert *putant*. — Vs. 20. *inicit* pro *iniicit*, ut *saepius* in Tibullo.

21. *Ismario*] Vitiose habet *bismario*.

23. Pro voce, librariis insueta, *Ailino*, priori loco scribit *Et licium*, posteriori edidit.

24. *invita*] Praefert *inuicta*. — Initio vs. sequ. pro *Adiice* praebet *aspice*.

28. Pro *diffugiunt* solemnii consulatione *effugiunt*.

30 *retexta*] Pro hoc exhibet *retenta*. — Vs. sequ. *habebit* pro *habebunt*.

33. Pro

33. Pro *vos* et *nunc* bis ponit *nos*.

34. *mala facta* in unum verbum coniungit *malefacta*.

— Mox *falso* pro *fasso*.

36. *Vive* tamen legit pro *vice plus*. — Vs. 37. *Mors* mutatur in *Mars*.

39. *confide bonis*] Praefert *confide tuis*. — Vs. sequ. *e toto* affertur pro *e tanto*. — Mendose vs. 45. *eritis* pro *Erycis*.

46. Pro *negent* dat *negant*. — Vs. 47. scribit *pheantida*.

49. *Hinc* — *fugientis*] In edit. pr. expressum *hic* — *fugientes*.

51. *misera* — *doloris*] Depravata haec verba in *mixti* — *dolorum*. — Vs. sequ. *dilacerata* enotatum pro *dilaniata*.

53. Hunc versum exhibet ita:

Cum sua tuis tinxerunt nemesisque precorque. —

Vix memoratu dignum, quod vs. sequ. *obscula* scribit.

57. *Cui Nemesis*] Ita corrupta sunt in edit. *cerne-mesis*. — Pro *sint mea* praebet *frater* sine sensu.

61. *venias*] Futurum dat *uenies*.

62. Pro *cum* expressum est *q*, quod et *quum* et *quod* significare potest.

63. Post *falsum* inserit *est*.

65. Pro *si quid modo* habet *si qua modo*. — Deinde omittit *est* in fine versus.

66. Pro *auxisti* praebet *hausisti*. Quae tamen non varia est lectio, ut obiter hoc moneamus, sed alia tantum scribendi ratio. Nam littera *h* in codd. et editt. antiquis, praecipue Italicis, in verborum initio mox additur, mox omittitur. v. ad Tibull. I, 1, 17. 46. etc. De scriptura autem litterae *x* pro *f* seu *ff* v. ad Tibulli I, 6, 18. Quae res quum saepius a VV. DD. non perspecta fuerit, magnas turbas multis in locis excitavit. — Pro *pios* tandem habet *tuos*. —

10

M

M

M

M

M

M

M

M

3 9015 02754 4637

UNIVERSITY OF

**DO NOT REMOVE
OR
MUTILATE**

CARD

